

*Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрлігі
Қарағанды «Bolashaq» жоғарғы колледжі жеке меншік мекемесі*

*Министерство образования и науки Республики Казахстан
Карагандинский высший колледж «Bolashaq»*

*Заманауи Қазақстандағы және әлемдік білім кеңістігіндегі
мектепке дейінгі тәрбие*

Халықаралық ғылыми-практикалық конференция материалдары

*Дошкольное воспитание в современном Казахстане и мировом
образовательном пространстве*

Материалы международной научно-практической конференции

Қарағанды 2018

«Заманауи Қазақстандағы және әлемдік білім кеңістігіндегі мектепке дейінгі тәрбие» атты халықаралық ғылыми-тәжірибелік конференция материалдары.

Қарағанды «Bolashaq» жоғарғы колледжі жеке меншік мекемесі, Қарағанды 2018ж, 623б.

Материалы международной научно-практической конференции «Дошкольное воспитание в современном Казахстане и мировом образовательном пространстве»

Карагандинский высший колледж «Bolashaq», г.Карағанды – 2018 г., 623 стр.

ISBN 978-601-273-310-5

Жинаққа «Заманауи Қазақстандағы және әлемдік білім кеңістігіндегі мектепке дейінгі тәрбие» атты халықаралық ғылыми-тәжірибелік конференцияға қатысушылардың мақалалары енгізілген. Мақалалар мектепке дейінгі тәрбиелеу және білім беру мәселелеріне арналған. Жинақ материалдары білім берудің барлық деңгейдегі қызметкерлер, педагогтар, ғалымдар, жас ізденушілердің назарына ұсынылған.

Редакция алқасы ұсынылған ғылыми мақалалардың мазмұнына жауап бермейді.

В настоящем сборнике размещены статьи участников международной научно-практической конференции «Дошкольное воспитание в современном Казахстане и мировом образовательном пространстве». Статьи посвящены вопросам дошкольного воспитания и обучения. Материалы сборника представляют интерес для работников всех уровней образования, педагогов, ученых, начинающих исследователей.

Редакционная коллегия не несет ответственности за содержание представленных научных статей.

Алқа мүшелері/Редакционная коллегия:

Мамраева Г.Б., директор КВК «Bolashaq», кандидат экономических наук
Капанова И.Х., Конакбаева А.Д., Абильдина Б.К.

ISBN 978-601-273-310-5

Оглавление

МЕКТЕПКЕ ДЕЙІНГІ ҰЙЫМДАРДЫҢ БІЛІМ БЕРУ КЕҢІСТІГІНЕ «ӨЗІН-ӨЗІ ТАЛУ» БАҒДАРЛАМАСЫН ЖҮЗЕГЕ АСЫРУДЫҢ СИПАТТАМАСЫ	
Сопова М.Н., Баянбаева А.К.	17
ВЛИЯНИЕ МУЛЬТФИЛЬМОВ НА ПСИХИКУ ДОШКОЛЬНИКОВ	
Ибрагимова Б.М., Лайнвебер А.В., Баярхуу М.Б.	21
ОСОБЕННОСТИ СОЦИАЛИЗАЦИИ ДЕТЕЙ ДОШКОЛЬНОГО ВОЗРАСТА В УСЛОВИЯХ ДЕТСКОГО САДА	
Заяц Т. В.	24
ДЕТИ С ОГРАНИЧЕННЫМИ ВОЗМОЖНОСТЯМИ ЗДОРОВЬЯ В ДОШКОЛЬНОМ ОБРАЗОВАТЕЛЬНОМ УЧРЕЖДЕНИИ	
Гурина Т.Н., Смолякова Т.Г., Шолленбергер Л.В.	29
АТА-АНАЛАРДЫҢ МЕКТЕП ЖАСЫНА ДЕЙІНГІ БАЛА ТӘРБИЕСІНДЕГІ РӨЛІ	
Хуанбай С., Ильяшова Б. Ф.	33
МЕКТЕП ЖАСЫНА ДЕЙІНГІ БАЛАЛАРДЫҢ ТІЛІН ДАМУ МӘСЕЛЕСІ	
Мусатаева Ж. А.	37
ИННОВАЦИОННЫЕ ТЕХНОЛОГИИ В РАБОТЕ ЛОГОПЕДА С ДОШКОЛЬНИКАМИ	
Кушаева Ж.М., Бекишова А.А.	40
БАЗОВЫЕ ПРЕДПОСЫЛКИ ЭФФЕКТИВНОГО ИНКЛЮЗИВНОГО ОБУЧЕНИЯ ДЕТЕЙ С ОВЗ	
Болух Т. В., Жанысбаева Р.М.	43
ИНКЛЮЗИВНОЕ ОБУЧЕНИЕ ДЕТЕЙ С ОВЗ В КАЗАХСТАНЕ	
Сулейменова С. Е., Шалтаева Р. Ж., Жанысбаева Р. М.	48
EFFECTIVE WAYS OF MOTIVATING PRESCHOOL CHILDREN TO LEARN ENGLISH	
Шоенбаева С.С., Сыздыкова А.К.	51
ТӘРБИЕШІ МЕН БАЛА АРАСЫНДАҒЫ ҚАРЫМ-ҚАТЫНАС АРҚЫЛЫ НӘТИЖЕЛІ ЖҰМЫСҚА ЖЕТУДІҢ МАҢЫЗДЫ ЖОЛДАРЫ	
Бадыкова Қ.Қ.	53
МУЗЫКОТЕРАПИЯ В ДЕТСКОМ САДУ	
Кашавцева С.А.	56
TEACHING VISUALIZING IN PRE-SCHOOL EDUCATION	
Sairambek D., Akhmediyeva A.M.	59
ПЕДАГОГИКАЛЫҚ ҮДЕРІСТЕГІ РЕФЛЕКСИЯ	
Тусупбаева А. А., Абельдинова А.А.	62
СЕМЬЯ КАК ОСНОВНОЙ ИНСТИТУТ ВОСПИТАНИЯ И СОЦИАЛИЗАЦИИ. ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ ДОШКОЛЬНОГО УЧРЕЖДЕНИЯ С СЕМЬЕЙ	
Ширяева Н.А.	65
ДОШКОЛЬНОЕ ВОСПИТАНИЕ: ИННОВАЦИЯ, ОПЫТ И ПЕРСПЕКТИВА	
Тасырбаева А. С., Гайнуллина В. В.	69

МЕКТЕПKE ДЕЙІНГІ МЕКЕМЕЛЕРДЕ БАЛАНЫ ТАБИҒАТПЕН ЖӘНЕ ЭКОЛОГИЯ
НЕГІЗДЕРІМЕН ТАНЫСТЫРУ САБАҒЫНДА БОЛАШАҚ ТӘРБИЕШІНІҢ ТІЛДІК
ҚҰЗІРЕТТІЛІГІН ҚАЛЫПТАСТЫРУДЫҢ ЕРЕКШЕЛІКТЕРІ

Тусупова С.Б., Ильяшова Б.Ф.....70

ОРТАҒЫ ТОПТАҒЫ БАЛАЛАРДЫҢ МЕКТЕПKE ДЕЙІНГІ ТӘРБИЕЛЕУ ЖӘНЕ
ОТБАСЫМЕН ӘРЕКЕТТЕСУІ ЖАҒДАЙЫНДА БАЛАНЫҢ ЖЕКЕ ТҰЛҒАЛЫҚ
ӘЛЕУМЕТТЕНУІ

Тусупова А.Р.....73

МЕКТЕП ЖАСЫНА ДЕЙІНГІ БАЛАЛАРДЫҢ АҒЫЛШЫН ТІЛІН МЕНГЕРУІ

Толешова Э. Т.,Ахметова Л. Ж.....76

МЕКТЕПKE ДЕЙІНГІ БАЛАЛАРДЫ ҰЛТТЫҚ ОЙЫН АРҚЫЛЫ ТӘРБИЕЛЕУ

Сарсекеева С.К., Мыңжанова М.К. 79

РАЗВИТИЕ ПЕВЧЕСКИХ НАВЫКОВ У ДЕТЕЙ ДОШКОЛЬНОГО ВОЗРАСТА

Степанова Т. Ю. 81

МЕКТЕПKE ДЕЙІНГІ БАЛАЛАРДЫҢ ӨМІРІНДЕГІ ЕРТЕГІ ТЕРАПИЯСЫ

Смагулова А. Т. 84

БАЛАБАҚШАДА АТА-АНАЛАРМЕН ЖҰМЫСТЫ ҰЙЫМДАСТЫРУ

Оспанова Д.С.....86

БАЛАНЫҢ ҚАЛЫПТАСУ НЕГІЗІ – ОТБАСЫ МЕН БАЛАБАҚШАНЫҢ САБАҚТАСТЫҒЫНДА

Омарова Б.К., Мадешова А.А. 87

THE FAMILY AS A MAIN INSTITUTION OF APARENTING AND SOCIALIZATION. THE
INTERACTION BETWEEN FAMILY ANDKINDERGARTEN

Kebekrai A.E Smailova A.A.....91

ДУХОВНО-НРАВСТВЕННОЕ ВОСПИТАНИЕ ДОШКОЛЬНИКОВ

Волгина Л.В.,Мельтишинова Т.Г. 94

РАЗВИТИЕ МЕЛКОЙ МОТОРИКИ РУК НА ЛОГОПЕДИЧЕСКИХ ЗАНЯТИЯХ, КАК СРЕДСТВО
КОРРЕКЦИИ РЕЧИ

Веретина Т. В.....96

МЕКТЕПKE ДЕЙІНГІ ҰЙЫМДАРДЫҢ БІЛІМ БЕРУ КЕҢІСТІГІНЕ «ӨЗІН-ӨЗІ ТАЛУ»
БАҒДАРЛАМАСЫН ЖҮЗЕГЕ АСЫРУ ЕРЕКШЕЛІКТЕРІ

Баярхуу М.Б.,Гурьева Е.Н.....99

ОТБАСЫ ЖӘНЕ БАЛАБАҚШАСЫ

Аналбекова К. Т., Искакова Н.С. 105

ЭСТЕТИЧЕСКОЕ И НРАВСТВЕННОЕ ВОСПИТАНИЕВ ПРОЦЕССЕ РАБОТ ПО АППЛИКАЦИИ

Лобова Л.А. 107

РАЗВИТИЕ РЕЧИ СОВРЕМЕННОГО ДОШКОЛЬНИКА ЧЕРЕЗ РАЗВИВАЮЩИЕ ИГРЫ

Құрмаш Г.О.....110

ДРУЖЕСКИЕ ОТНОШЕНИЯ ВЗРОСЛЫХ И ДЕТЕЙ В СЕМЬЕ – ОСНОВА ВОСПИТАНИЯ
ПОЛОЖИТЕЛЬНЫХ ЧЕРТ ХАРАКТЕРА РЕБЁНКА

Крих М.И.....111

ИНКЛЮЗИВНОЕ ОБРАЗОВАНИЕ В ДОШКОЛЬНОМ УЧРЕЖДЕНИИ

Ганиева Е.А.....	113
ПОЧИТАНИЕ НАРОДНЫХ ОБЫЧАЕВ И ТРАДИЦИИ – ОДИН ИЗ СЕКРЕТОВ УСПЕХА ДУХОВНО-НРАВСТВЕННОГО ВОСПИТАНИЯ	
Игнатович И.А., Естаева Ж.Е.....	116
ДУХОВНЫЕ ЦЕННОСТИ КАЗАХСКОЙ ПЕДАГОГИКИ В НРАВСТВЕННО – ПАТРИОТИЧЕСКОМ ВОСПИТАНИИ ДЕТЕЙ	
Буллер И.В.	118
САПАСЫЗ ОЙЫНШЫҚТАРДЫҢ БАЛАЛАР ДЕНСАУЛЫҒЫНА ӘСЕРІ	
Абилдина К.С.....	119
ЦВЕТНЫЕ СЧЕТНЫЕ ПАЛОЧКИ КЮИЗЕНЕРА КАК СРЕДСТВО МАТЕМАТИЧЕСКОГО РАЗВИТИЯ ДЕТЕЙ ДОШКОЛЬНОГО ВОЗРАСТА	
Оспанова Б.А.,Ақчалова М.С.....	121
РОЛЬ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ МУЗЫКАЛЬНО – ТЕАТРАЛИЗОВАННОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ В РАЗВИТИИ ТВОРЧЕСКИХ СПОСОБНОСТЕЙ ДЕТЕЙ С ОБЩИМ НЕДОРАЗВИТИЕМ РЕЧИ И ЗАДЕРЖКОЙ ПСИХИЧЕСКОГО РАЗВИТИЯ	
Долгих Е.А., Швецова Т.Г., Щербакова Т.А.	124
ОЙЫН АРҚЫЛЫ БАЛАЛАРДЫҢ СӨЗДІК ҚОРЛАРЫН ДАМУ	
Ахметжанова С.И. Дырымбетова А.П.	127
РАЗВИТИЕ ОБЩЕЙ МОТОРИКИ ДЕТЕЙ ДОШКОЛЬНОГО ВОЗРАСТА С ОСОБЫМИ ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫМИ ПОТРЕБНОСТЯМИ В ПРОЦЕССЕ ОУД ПО ФИЗИЧЕСКОЙ КУЛЬТУРЕ.	
Жадобина Д.Я., Аманова И.В.....	132
ВЛИЯНИЕ МОДЕЛИРОВАНИЯ НА РАЗВИТИЕ ПОВЕСТВОВАТЕЛЬНОЙ РЕЧИ ДЕТЕЙ С ОСОБЫМИ ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫМИ ПОТРЕБНОСТЯМИ	
Алиева Т.В., Синютин С.Н.	134
БАЛАБАҚША – БАРШАНЫҢ МӘСЕЛЕСІ	
Акатаева Г.Б. Бакирова А.Ж.....	135
ИГРОВАЯ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ КАК СРЕДСТВО РАЗВИТИЯ РЕЧИ ДЕТЕЙ ДОШКОЛЬНОГО ВОЗРАСТА	
Бабина Г.Ф.,Лазарева Л.Д.....	143
СКАЗКОТЕРАПИЯ КАК МЕТОД КОРРЕКЦИОННОЙ РАБОТЫ С ДЕТЬМИ С НАРУШЕНИЕМ ЗРЕНИЯ	
Манжосова – Волосатова В.Г., Басенко Н.Г.....	146
РАССМАТРИВАНИЕ КАРТИН - КАК ОДНО ИЗ ЭФФЕКТИВНЫХ СРЕДСТВ РАЗВИТИЯ ЛОГИЧЕСКОГО МЫШЛЕНИЯ У ДОШКОЛЬНИКОВ С НАРУШЕНИЯМИ ЗРЕНИЯ	
Басенко Н.Г... Манжосова – Волосатова В.Г.,.....	149
МЕНІҢ ТАҒДЫРЫМ – МҰҒАЛІМ БОЛУ!	
Тлемисова Н. Д.	151
ҰСАҚ ҚОЛ ҚИМЫЛДАРЫ ЖӘНЕ ТІЛ ДАМУ ЖОЛДАРЫНЫҢ ӨЗАРА ТЫҒЫЗ БАЙЛАНЫСЫ	

Садықова Ә.Д., Кусайынова Р.К.	153
ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ ДОШКОЛЬНОГО УЧРЕЖДЕНИЯ С СЕМЬЕЙ	
Российцева.Н.И.,Шейнаукайте В.Э.	155
ОТБАСЫНДАҒЫ ТӘРБИЕНІҢ ЕРЕКШЕЛІКТЕРІ	
Жанабекова Р.Н ., Нұрымжанова.А.Е.,.....	156
ЭКСПЕРИМЕНТАЛЬНАЯ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ ДЕТЕЙ ДОШКОЛЬНИКОВ	
Редькина С. В.,Ермолаева И. А.	161
ИГРЫ С БЛОКАМИ ДЬЕНЕША КАК ОДНО ИЗ СРЕДСТВ РАЗНОСТОРОННЕГО РАЗВИТИЯ ДЕТЕЙ ДОШКОЛЬНОГО ВОЗРАСТА	
Прорешкина С. Б.....	162
РЕАЛИЗАЦИЯ ПРИНЦИПОВ ПОЛИЯЗЫЧИЯ В СИСТЕМЕ ДОШКОЛЬНОГО ОБРАЗОВАНИЯ	
Понарына А. С.	165
СЕМЬЯ КАК ОСНОВНОЙ ИНСТИТУТ ВОСПИТАНИЯ И СОЦИАЛИЗАЦИИ. ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ ДОШКОЛЬНОГО УЧРЕЖДЕНИЯ С СЕМЬЕЙ	
Пестова С.П.....	167
ИННОВАЦИЯЛЫҚ БІЛІМ –ТІЛДІ ДАМУ БАРЫСЫНДА	
Қурманалиева Г.А., Несипбекова А.М.	170
СЕМЬЯ КАК ОСНОВНОЙ ИНСТИТУТ ВОСПИТАНИЯ И СОЦИАЛИЗАЦИИ ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ ДОШКОЛЬНОГО УЧРЕЖДЕНИЯ С СЕМЬЕЙ	
Квяткевич Л.П.	173
МЕКТЕПКЕ ДЕЙІНГІ ОҚЫТУ ЖӘНЕ ТӘРБИЕЛЕУ ЖҮЙЕСІНДЕГІ ЗАМАНАУИ ПЕДАГОГИКАЛЫҚ ТЕХНОЛОГИЯЛАР	
Калиева А.А.	178
БАЛА ТӘРБИЕСІНДЕГІ МЕКТЕПКЕ ДЕЙІНГІ МЕКЕМЕ МЕН ОТБАСЫНЫҢ ӨЗАРА ҚАРЫМ-ҚАТЫНАСЫ	
Игембаева.А.Қ.....	181
ПРОФЕССИОНАЛЬНАЯ КОМПЕТЕНТНОСТЬ ПЕДАГОГА ДОШКОЛЬНОГО ОБРАЗОВАТЕЛЬНОГО УРЕЖДЕНИЯ	
Зинченко Т.В.	183
ҰЛТТЫҚ ОЙЫНДАРДЫҢ БАЛА ӨМІРІНДЕ АЛАТЫН ОРНЫ	
Ермекбаева А.С., Жанахметова Г. М.....	185
МЕКТЕПКЕ ДЕЙІНГІ МЕКЕМЕДЕН ЖӘНЕ КҮНДЕЛІКТІ ӨМІРДЕН ҮШ ТҰҒЫРЛЫ ТІЛДЕРДІ МЕҢГЕРУІ БОЙЫНША КӨПТІЛДІЛІК КОМПОНЕНТТЕРДІ ДАМУ ЖОЛДАРЫ	
Ермекбаева А.С.,Махмут З.Ә.....	186
ДУХОВНО-НРАВСТВЕННОЕ ВОСПИТАНИЕ ДЕТЕЙ ДОШКОЛЬНОГО ВОЗРАСТА ПОСРЕДСТВОМ НАРОДНЫХ СКАЗОК	
Григорьева А. Н., Чеканина М. А.....	189
СЕМЬЯ КАК ОСНОВНОЙ ИНСТИТУТ ВОСПИТАНИЯ И СОЦИАЛИЗАЦИИ. ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ ДОШКОЛЬНОГО УЧРЕЖДЕНИЯ С СЕМЬЕЙ	
Герасимова Ж.Н.	191

БІЛІМ БЕРУ КЕҢІСТІГІНДЕГІ ТҰЛҒАНЫҢ РУХАНИ –АДАМГЕРШІЛІК ҚҰНДЫЛЫҒЫН ҚАЛЫПТАСТЫРУ	
Тюлембекова М. Ж.,Раимбекова Д. А.	194
МЕКТЕПКЕ ДЕЙІНГІ ТӘРБИЕ МЕН ОҚЫТУДА ЖАҢАШЫЛ ТӘСІЛДЕРДІ ПАЙДАЛАНУ	
Амирбекова А. Б.,Әлдебек А. К.	196
МЕКТЕПКЕ ДЕЙІНГІ БАЛАЛАРДЫҢ ТІЛІН, СӨЙЛЕУ МӘДЕНИЕТІН ШЫҒАРМАШЫЛЫҚ ҚАБІЛЕТІН,ҰСАҚ МОТОРИКАСЫН ЖІППЕН ҚАЛЫПТАН ТЫС ТӘСІЛДЕРДІ ҚОЛДАНЫП ҚАЛЫПТАСТЫРУ	
Қыздарқұлова К. Ж.,Абеугалиева Г. Е.	201
БІЛІМ САПАСЫН АҚПАРАТТЫҚ – КОММУНИКАЦИЯЛЫҚ ТЕХНОЛОГИЯЛАР АРҚЫЛЫ АРТТЫРУ	
Магруппова К. Ж.,Дуйсекеева Д. Н.	204
БАЛАБАҚШАДАҒЫ БАЛАЛАР ІС-ӘРЕКЕТІНІҢ НЕГІЗІ-ОЙЫН	
Исина Ж. Р.,Оканова Л. С.	206
ИННОВАЦИОННЫЕ ТЕХНОЛОГИИ В РЕЧЕВОМ РАЗВИТИИ ДЕТЕЙ	
Тендикова Э.Т., Калиакпарова Н. А.	208
ОТБАСЫ МЕН БАЛАБАҚША ЫНТЫМАҚТАСТЫҒЫ	
Аханова М. Т.,Идрисова А.А.	210
БАЛАНЫ МЕКТЕПКЕ ДАЙЫНДАУ ҚҰЗІРЕТТІЛІГІ	
Анарбекова Н. Т.,Дюсекеева А. Н.	212
РОЛЬ СЕМЕЙНЫХ ТРАДИЦИИ В ВОСПИТАНИИ ДОШКОЛЬНИКОВ	
Ахметова Г. Б., Накина Г. И.	216
ОСОБЕННОСТИ РАЗВИТИЯ КОММУНИКАТИВНО-ЯЗЫКОВОЙ КОМПЕТЕНТНОСТИ ДОШКОЛЬНИКОВ С ОБЩИМ НЕДОРАЗВИТИЕМ РЕЧИ	
Кирюхина В.П., Ведяшкина Л.В.	219
МЕМЛЕКЕТТІК ТІЛДЕ ОҚЫТЫЛАТЫН ЖСТД ЕРЕСЕК ТОП БАЛАЛАРЫНА АРНАЛҒАН САУАТ АШУ ЖӘНЕ ЖАЗУ НЕГІЗДЕРІ БОЙЫНША ЛОГОПЕДТІК ТҮЗЕТУ ЖҰМЫСТАРЫНЫҢ ОҚУ-ӘДІСТЕМЕЛІК ЖИНАҒЫ	
Садықова Ә.Д., Булатова Н.С.	221
СЕМЬЯ КАК ОСНОВНОЙ ИНСТИТУТ ВОСПИТАНИЯ И СОЦИАЛИЗАЦИИ. ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ ДОШКОЛЬНОГО УЧРЕЖДЕНИЯ С СЕМЬЕЙ	
Баубекова Е. В.	223
ИНКЛЮЗИВНОЕ ОБРАЗОВАНИЕ В СИСТЕМЕ ДОШКОЛЬНОГО УЧРЕЖДЕНИЯ	
Балабекова С.М.	226
ФОРМИРОВАНИЕ ОБРАЗА СЕМЬИ ЧЕРЕЗ СОТРУДНИЧЕСТВО И ВЗАИМОДЕЙСТВИЯ С ДЕТСКИМ САДОМ	
Бактыбаева И.Н.	231
МЕКТЕПКЕ ДЕЙІНГІ ЖАСТАҒЫ БАЛАЛАРҒА ҰЛТТЫҚ ТӘРБИЕ БЕРУДЕ САЛТ-ДӘСТҮРДІ ҚОЛДАНУ	
Атыбаева П.К.	236

БАЛАБАҚША БІЛІМ БЕРУ ЖҮЙЕСІНДЕГІ ИННОВАЦИЯЛЫҚ ЖӘНЕ ҚАЗІРГІ ЗАМАНҒЫ ТЕХНОЛОГИЯЛАРДЫ ҚОЛДАНУ	
Алишева З.Е.	239
МЕКТЕП ЖАСЫНА ДЕЙІНГІ БАЛАЛАРДЫҢ СӨЗДІК ҚОРЫН МОЛАЙТУ МӘСЕЛЕСІ	
Мейрманова Д. Б.	244
РОЛЬ СЕМЬИ И ОБРАЗОВАТЕЛЬНОГО УЧРЕЖДЕНИЯ В АДАПТАЦИИ РЕБЕНКА С ОВЗ К ОБУЧЕНИЮ В УСЛОВИЯХ ИНКЛЮЗИИ	
Буравлева Е. В., Жанысбаева Р. М.	248
АДАПТАЦИИ РЕБЕНКА С ОВЗ К ОБУЧЕНИЮ В УСЛОВИЯХ ЕГО ИНКЛЮЗИИ В ДЕТСКОМ САДУ	
Голик О. В., Шалтаева Р. Ж.	250
РЕАЛИЗАЦИЯ ПРИНЦИПОВ ПОЛИЯЗЫЧИЯ В СИСТЕМЕ ДОШКОЛЬНОГО ОБРАЗОВАНИЯ	
Бердник В.В., Туткабекова Ш.Б.	255
СОВРЕМЕННЫЕ ПРОБЛЕМЫ МЕНЕДЖМЕНТА В ДОШКОЛЬНОМ ОБРАЗОВАНИИ	
Корнеева В.В.	257
СОВРЕМЕННЫЕ ТЕХНОЛОГИИ ОБУЧЕНИЯ И ВОСПИТАНИЯ ДЕТЕЙ ДОШКОЛЬНОГО ВОЗРАСТА	
Курманбаева Н.Ш; Алпамысова Т.А.	259
МЕТОДИКА ПОДГОТОВКИ К ИНТЕГРИРОВАННОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ	
Шарифзянова О.В., Колотушкина Н.В.	263
ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ ИНСТРУКТОРА ПО ФИЗИЧЕСКОЙ КУЛЬТУРЕ С СЕМЬЯМИ ДОШКОЛЬНИКОВ ПО ВОПРОСАМ ФИЗИЧЕСКОГО ВОСПИТАНИЯ И УКРЕПЛЕНИЯ ЗДОРОВЬЯ	
Рощин Д.А.	265
ОБУЧЕНИЕ ВОКАЛЬНОМУ ИСПОЛНИТЕЛЬСКОМУ ИСКУССТВУ ДОШКОЛЬНИКОВ В УСЛОВИЯХ ДЕТСКОГО САДА	
Ногина Л.Н.	269
ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ ДОШКОЛЬНОГО УЧРЕЖДЕНИЯ С СЕМЬЕЙ	
Лехман Ю.Л.	270
ЭФФЕКТИВНОСТЬ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ МЕТОДИКИ ЗАЙЦЕВА В РАБОТЕ С ДЕТЬМИ ДОШКОЛЬНОГО ВОЗРАСТА	
Колотушкина Н.В., Галай Т.Н.	273
МЕКТЕП ЖАСЫНА ДЕЙІНГІ БАЛАЛАРДЫҢ ДЕНЕ ТӘРБИЕСІНДЕГІ ОТБАСЫНЫҢ РӨЛІ	
Ильяшов М.Б., Ажибаева Б.Е.	274
ОЙЫН - МЕКТЕПКЕ ДЕЙІНГІ БАЛАЛАРДЫҢ, БАСТАУЫШ СЫНЫП ОҚУШЫЛАРЫНЫҢ ОЙ-ӨРІСІН ДАМУШЫ ҚҰРАЛ	
Ильяшов М.Б., Бижаханова Б., Абеуова Г.С.	277
ҚАЗАҚ ТІЛІН ҮЙРЕТУДІҢ ӘДІС-ТӘСІЛДЕРІ	
Ибраева А. М.	280

СОВРЕМЕННЫЕ ФОРМЫ ВЗАИМОДЕЙСТВИЯ МУЗЫКАЛЬНОГО РУКОВОДИТЕЛЯ С ПЕДАГОГИЧЕСКИМ КОЛЛЕКТИВОМ И СЕМЬЕЙ	
Голенская М.Е.	282
MULTILINGUALISM IN PRESCHOOL	
Валл Е.Н.	286
СИСТЕМА ВЗАИМОДЕЙСТВИЯ ДОШКОЛЬНОГО УЧРЕЖДЕНИЯ С СЕМЬЕЙ	
Хасенова А.Б. Гончарова С.В.	288
РАННЕЕ РАЗВИТИЕ ДЕТЕЙ	
Шерстобитова Ю. В., Звездина И. В.	290
ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ ДОШКОЛЬНОГО УЧРЕЖДЕНИЯ С СЕМЬЕЙ	
Нечаева Г.А.	293
БАЛАБАҚШАДА АҒЫЛШЫН ТІЛІНДЕ СӨЙЛЕУГЕ ҮЙРЕТУДІҢ ТИІМДІ ЖОЛДАРЫ	
Маханбетчина Н.А.	296
ЛОГОПЕД ПЕН ТӘРБИЕШІНІҢ БІЛІМ БЕРУ МЕН ТУЗЕУ-ДАМУ ПРОЦЕСІ ЖАҒДАЙЫНДАҒЫ ӨЗАРА ӘРЕКЕТТЕСТІГІ	
Садыкова Б.А., Оразбекова К.К.	299
ҰРПАҚ ТӘРБИЕСІ – ҰЛЫ ІС	
Адилова Н.С.	301
ОТБАСЫНДАҒЫ ТӘРБИЕНІҢ БАЛАБАҚША ТӘРБИЕСІМЕН ҰШТАСУЫ	
Алиева Г.Р., Найманбаева С.Т.	302
МЕКТЕПКЕ ДЕЙІНГІ ҰЙЫМДАРДАҒЫ ЗАМАНАУИ ПЕДАГОГИКАЛЫҚ ТЕХНОЛОГИЯЛАР	
Бакирова А.Р., Абильмажинова Г.А.	305
БІЗДІҢ БӨБЕКЖАЙЫМЫЗ	
Бекетқызы Е.	308
БАЛАБАҚША – БАҚЫТ БАСПАЛДАҒЫ	
Мажимова Ә.Б.	310
РУХАНИ АДАМГЕРШІЛІК ТӘРБИЕ	
Мусина Ж.А.	311
БАЛАБАҚШАНЫҢ БАСТЫ МІНДЕТІ – ҰЛТТЫҚ ТӘРБИЕ БЕРУДЕ	
Назырова А.Е., Бейсенова К.З.	313
ОТБАСЫ МЕН БӨБЕКЖАЙДЫҢ БАЛА ТӘРБИЕСІНДЕГІ БІРІҢҒАЙ ТАЛАБЫ	
Найманбаева С.Т., ...	316
Бакижанова Ж.М.	316
МЕКТЕП ЖАСЫНА ДЕЙІНГІ БАЛАЛАРДЫ ДАМУ ЖӘНЕ ТӘРБИЕЛЕУ	
Ныгметова Н.Р., Мухтарова К. Ж.	319
МЕКТЕПКЕ ДЕЙІНГІ БІЛІМ БЕРУ ҰЙЫМДАРЫНДА САПАЛЫ ТӘРБИЕ МЕН БІЛІМ БЕРУДІ ҚАМТАМАСЫЗ ЕТУДЕ ТӘРБИЕШІНІҢ РӨЛІ	
Орынбекова Б.Б, Даткина Д.К.	322

БАЛАНЫҢ ШЫҒАРМАШЫЛЫҚ ҚАБІЛЕТІН ДАМУ	
Оскеева А. Ж.	324
РУССКИЙ НАРОДНЫЙ ФОЛЬКЛОР В СИСТЕМЕ ВОСПИТАНИЯ ДОШКОЛЬНИКОВ	
Сакилбаева Д.К.	326
МНОГООБРАЗИЕ НЕТРАДИЦИОННЫХ ТЕХНИК ИЗОБРАЗИТЕЛЬНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ В РАБОТЕ С ДОШКОЛЬНИКАМИ	
Дипнер Т. В., Давыдова Е. Н.	329
ФОРМИРОВАНИЕ ЭМОЦИОНАЛЬНОЙ ЛЕКСИКИ У ДОШКОЛЬНИКОВ С ОНР	
Дипнер Т. В., Котова Н.А.	332
ЖАС ҰРПАҚА-АДАМГЕРШІЛІК-РУХАНИ ТӘРБИЕ БЕРУ	
Мухина А. А., Мелиханова Г. А.	334
МЕКТЕП ЖАСЫНА ДЕЙІНГІ БАЛАНЫ ОҚЫТУ МЕН ТӘРБИЕЛЕУДЕ ЖАҢА ТЕХНОЛОГИЯЛАРДЫ ҚОЛДАНУ ӘДІСТЕРІ	
Несіпбай М.Т., Амирова Қ.М.	337
II КІШІ ТОПТАҒЫ МНЕМОТЕХНИКА ӘДІСІ	
Жұмашева Ж.М., Бустекбаева М.М.	340
БАЛА БОЛАШАҒЫНЫҢ НЕГІЗІ ҰЛТТЫҚ ТӘРБИЕДЕ	
Сатымбаева Г.О.Ордаханова К.Ж.	342
ДАРЫНДЫ БАЛАЛАРҒА ӘЛЕУМЕТТІК ЖӘНЕ ПЕДАГОГИКАЛЫҚ ҚОЛДАУ, ҒЫЛЫМИ ЗЕРТТЕУ, ИННОВАЦИЯЛЫҚ ТӘСІЛДЕР, ПРАКТИКАЛЫҚ ТӘЖІРИБЕ	
Ильяс И.О., Хасенова М.А.	344
ПРОБЛЕМЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАННЕГО ОБУЧЕНИЯ ТРЕХЪЯЗЫЧИЮ	
Тусупова У.К., Найзабекова Р.М., Тапаева А. Т.	347
ТӘРБИЕ МОДЕЛІ: ҰЛТТЫҚ КОНТЕКСТ	
Байділдә Д.М.	350
РОЛЬ КУЛЬТУРНОГО НАСЛЕДИЯ В ОБРАЗОВАНИИ И ВОСПИТАНИИ МОЛОДЕЖИ	
Дарханқызы К., Кобентаева Ж. Ж.	352
УЧИМСЯ ГОВОРИТЬ НА ТРЕХ ЯЗЫКАХ	
Кәрімқызы Н., Скоробогатова Н. Г.	355
МЕКТЕПКЕ ДЕЙІНГІ БІЛІМ БЕРУ ЖҮЙЕСІНДЕГІ ОҚЫТУ МЕН ТӘРБИЕЛЕУДІҢ ЖАҢА ТЕХНОЛОГИЯЛАРЫ	
Байзбекова К. Б., Оспан А. Т.	357
МЕКТЕПКЕ ДЕЙІНГІ БІЛІМ БЕРУ ҮРДІСІНДЕ АҚПАРАТТЫҚ-КОММУНИКАЦИЯЛЫҚ ТЕХНОЛОГИЯЛАРДЫ ҚОЛДАНУ	
Әшімқұл А.Д.	361
МЕКТЕП ЖАСЫНА ДЕЙІНГІ БАЛАЛАРДЫҢ ЭМОЦИОНАЛДЫ-ЕРІКТІК САЛАСЫНДАҒЫ АУЫТҚУЛАРДЫ ОЙЫН ТЕРАПИЯСЫ АРҚЫЛЫ ТҮЗЕТУ	
Үсенова Ә. А.	363

МЕКТЕПКЕ ДЕЙІНГІ БІЛІМ БЕРУ МЕКЕМЕЛЕРІ ПЕДАГОГТАРЫНЫҢ КӘСІБИ ҚҰЗЫРЕТТІЛІГІ	
Бекетбаева Н. Т.,Төлегенова Т. К.....	367
ВОСПИТАНИЕ ДУХОВНЫХ ЦЕННОСТЕЙ – ДЕЛО ЧЕСТИ КАЖДОГО ПЕДАГОГА	
Приходько Н.Г.,Пашко О.В., Кушнаренок Е.В.	369
РАЗВИТИЕ ЛОГИЧЕСКОГО МЫШЛЕНИЯ У ДЕТЕЙ СТАРШЕГО ДОШКОЛЬНОГО ВОЗРАСТА ПОСРЕДСТВОМ ИННОВАЦИОННОЙ ТЕХНОЛОГИИ	
Богданова О.И., Калиновская И.В.....	372
КОНСПЕКТ НЕТРАДИЦИОННОЙ ФОРМЫ РАБОТЫ С РОДИТЕЛЯМИ В РАМКАХ РЕАЛИЗАЦИИ ПРОГРАММЫ «РУХАНИ ЖАНҒЫРУ»	
Егорова М.А.....	374
ИНКЛЮЗИВНОЕ ОБРАЗОВАНИЕ	
Российцева Н.В.....	377
СОВРЕМЕННЫЕ ТЕХНОЛОГИИ ФИЗИЧЕСКОГО ВОСПИТАНИЯ ДОШКОЛЬНИКОВ	
Гальвас Е.В.	379
РОБОТОТЕХНИКА В ДЕТСКОМ САДУ	
КозинаА.А.	382
ДЕТСКИЙ САД - СЛОЖНЫЙ МЕХАНИЗМ, СТРЕМЯЩИЙСЯ К РАЗВИТИЮ	
Шарафутдинова О.В., Копотилова Ю.Ю.....	383
РЕАЛИЗАЦИЯ ПРИНЦИПОВ ПОЛИЯЗЫЧИЯ В СИСТЕМЕ ДОШКОЛЬНОГО ОБРАЗОВАНИЯ	
Жданова Т.В.....	385
АНАЛИЗ ПРОБЛЕМЫ РЕЧЕВОЙ КОМПЕТЕНТНОСТИ ВОСПИТАТЕЛЕЙ ДОШКОЛЬНЫХ ОРГАНИЗАЦИЙ ОБРАЗОВАНИЯ	
Мусаифова А.Н.....	387
БҮГІНГІ БАЛА – ЕРТЕҢГІ МЕМЛЕКЕТ БАСШЫСЫ	
Асауова Д. М., Калинбетова З.Б., Избасарова А. С.	389
АГРЕССИЯ - КАК СПОСОБ ВЫРАЖЕНИЯ	
Мещанинцева О. Ю., Пьянкова О.В., Толеубаева А.Д.....	391
МЕКТЕПКЕ ДЕЙІНГІ ТӘРБИЕ МЕН ОҚЫТУДЫҢ МІНДЕТІ, ҚҰРЫЛЫМЫ МЕН МАЗМҰНЫ	
Исина Г.Ж., Сейткамалова А.К., Мурсалиева М.Б.	394
ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ СЕМЬИ И ДОШКОЛЬНОГО УЧРЕЖДЕНИЯ	
Царук Н.В., Чайка Е.В.	397
ОСОБЕННОСТИ ФОРМИРОВАНИЯ ЭМОЦИОНАЛЬНОЙ СФЕРЫ У ДЕТЕЙ СТАРШЕГО ДОШКОЛЬНОГО ВОЗРАСТА С НАРУШЕНИЯМИ ЗРЕНИЯ	
Рахимбаева И. Е., Темирбекова А.Т., Толеубаева А.Д.	401
ЗДОРОВЬЕСБЕРЕГАЮЩИЕ ТЕХНОЛОГИИ ПРИ РАБОТЕ С ДЕТЬМИ ДОШКОЛЬНОГО ВОЗРАСТА	
Шуклина Т.А., Тусупбекова Г.Т., Готтинг Н.В.....	403
КӨПТІЛДІЛІКТІ ІСКЕ АСЫРУ – БҮГІНГІ КҮННІҢ ТАЛАБЫ	

Кикымова А. А.,Айтанова А. Ө.....	406
БАЛАБАҚШАДА ИННОВАЦИЯЛЫҚ ТЕХНОЛОГИЯЛАРДЫ ТИІМДІ ҚОЛДАНУ	
Искакова А.С,Абдильдина М.К,Торшаева Ш.М.....	409
ОРЫС ТОПТАРЫНДА ҚАЗАҚ ТІЛІН ОҚЫТУДЫҢ ТИІМДІ ЖОЛДАРЫ	
Касымова Г. Б.,Кикымова А.А.	412
ИНКЛЮЗИВНОЕ ОБРАЗОВАНИЕ В СИСТЕМЕ ДОШКОЛЬНОГО ОБРАЗОВАНИЯ	
Л.Н. Чернышева, С.Р., Рассказова	416
ФОРМИРОВАНИЕ УЧЕБНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ДЕТЕЙ В ДОШКОЛЬНЫХ ОРГАНИЗАЦИЯХ	
Акшалова А.Б.....	418
ИНКЛЮЗИВТІ ТОП БАЛАЛАРЫН ХАЛЫҚ ПЕДАГОГИКАСЫ НЕГІЗІНДЕ ТӘБИЕЛЕУДЕГІ БАЛАБАҚША МЕН АТА-АНАЛАРДЫҢ ӨЗАРА БАЙЛАНЫСЫ	
Бектурсунова Д.Р., Мәлібек Ы.Қ.	423
ОРГАНИЗАЦИЯ КОРРЕКЦИОННО-ОБРАЗОВАТЕЛЬНОГО И ВОСПИТАТЕЛЬНОГО ПРОЦЕССА В ИНКЛЮЗИВНОЙ ГРУППЕ ДОШКОЛЬНОЙ ОРГАНИЗАЦИИ	
Казтаева З.А.....	425
ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ИГР НА ЗАНЯТИЯХ ПО ИЗУЧЕНИЮ АНГЛИЙСКОГО ЯЗЫКА В ДОШКОЛЬНОЙ ОРГАНИЗАЦИИ	
Масанова К.А.	427
БАЛАБАҚШАДА ЕРЕКШЕ БІЛІМ ҚАБІЛЕТІ БАР БАЛАЛАРҒА ҚАЗАҚ ТІЛІН ОҚЫТУ	
Сыздыкова Д. О.	430
БАЛАБАҚША ЖАСЫНДАҒЫ БАЛАЛАРДЫҢ ТІЛ КЕМІСТІКТЕРІН ТҮЗЕТУДЕГІ ТҮЗЕТУ- ТӘРБИЕЛЕУ ЖҰМЫСЫНА АТА-АНАЛАРДЫҢ ҚАТЫСЫ.ҮЙ ЖАҒДАЙЫНДА ОЙЫН САБАҚ ҰЙЫМДАСТЫРУДА АТА-АНАЛАРҒА ҰСЫНЫС	
Сәтекбаева Н. Ғ., Аринова Ж. А.....	432
КӨРУ МҮМКІНДІГІ ШЕКТЕЛГЕН БАЛАЛАРДЫҢ ЗЕЙІН ЕРЕКШЕЛІКТЕРІ	
Дахина Ғ.Е. Бабагулова Ж.Н.....	436
БАЛАПАН ЕКІНШІ КІШІ ИНКЛЮЗИВТІ ТОП «БАЛАНЫҢ БАЛАБАҚША БЕЙІМДЕЛУ КЕЗЕҢІ	
Касимова А.Т., Ибрагимова Ж.А.....	442
ОРГАНИЗАЦИЯ ПСИХОЛОГО- ПЕДАГОГИЧЕСКОГО СОПРОВОЖДЕНИЯ ВОСПИТАТЕЛЯ ИНКЛЮЗИВНОЙ ГРУППЫ	
Тулегенова Г.М., Носова Г. П.....	444
ПОЛОРОЛЕВОЕ ВОСПИТАНИЕ ДЕТЕЙ В ИГРАХ	
Фокина Н. В.....	445
КРИОТЕРАПИЯ И КОНТРАСТОТЕРАПИЯ В ПРАКТИКЕ ЛОГОПЕДА ДОШКОЛЬНОЙ ОРГАНИЗАЦИИ	
Завгородняя Т.А.,Артемяева Н.А.	449
ДИДАКТИЧЕСКИЕ ИГРЫ, КАК СРЕДСТВО РАЗВИТИЯ ОСНОВНЫХ ЗРИТЕЛЬНЫХ ФУНКЦИЙ У ДЕТЕЙ С НАРУШЕНИЕМ ЗРЕНИЯ	
Долгих Т.А.....	452

ТЕЛЕСНО-ОРИЕНТИРОВАННЫЙ ПОДХОД В КОРРЕКЦИИ ОБЩЕГО НЕДОРАЗВИТИЯ РЕЧИ У ДОШКОЛЬНИКОВ	
Чолакиди-Балакирева Т.И., Клепикова И.А.....	456
ЕРЕКШЕ БІЛІМ ҚАЖЕТТІЛІГІ БАР БАЛАЛАРДЫ ХАЛЫҚ ПЕДАГОГИКАСЫ НЕГІЗІНДЕ ТӘРБИЕЛЕУДЕГІ БАЛАБАҚШАМЕН АТА-АНАЛАРДЫҢ ӨЗАРА БАЙЛАНЫСЫ	
Омирбаева Ш.О., Харитонов Т.А.	460
ОБУЧЕНИЕ ЧТЕНИЮ ДЕТЕЙ ДОШКОЛЬНОГО ВОЗРАСТА С ОСОБЫМИ ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫМИ ПОТРЕБНОСТЯМИ ПО МЕТОДИКЕ ГЛЕНА ДОМАНА	
Чобан В.В., Омирбаева Ш.О.....	463
БАЛАБАҚШАДАҒЫ БАЛАЛАРДЫ ИНКЛЮЗИВТІК БІЛІМ БЕРУ АРҚЫЛЫ ҚАБІЛЕТТЕРІҢ, ТАНЫМДАРЫҢ АРТТЫРУ ЖОЛДАРЫ	
Сарсенбаева Г.Е., Тәуекелова Ж. Д.	465
ҮШТІЛДІ БІЛІМ БЕРУ – МЕКТЕПКЕ ДЕЙІНГІ ЖАСАҒЫ БАЛАНЫҢ КОММУНИКАТИВТІК- ТІЛДІК БІЛІКТІЛІГІН ҚАЛЫПТАСТЫРУ ҚҰРАЛЫ РЕТІНДЕ	
Калиакпарова Н.А.Ниязалина А. Н.	467
МЕКТЕП ЖАСЫНА ДЕЙІНГІ БАЛАЛАРДЫҢ БАЛАБАҚШАҒА БЕЙІМДЕЛУІ БОЙЫНША ЖҮРГІЗІЛЕТІН ЖҰМЫСТАР	
Адамбекова М.Ш.....	470
НРАВСТВЕННОЕ ВОСПИТАНИЕ ДОШКОЛЬНИКОВ	
Дуйсенбаева А. А., Идрисова З.М.	472
ВНЕДРЕНИЕ ТРЕХЪЯЗЫЧИЯ ЧЕРЕЗ ТЕАТРАЛИЗОВАННУЮ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ	
Асылбекова А.Б., Калибекова А.А.	475
ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ЛОГОРИТМИКИ, КАК ОДНОЙ ИЗ ФОРМ КОРРЕКЦИОННОЙ РАБОТЫ НА МУЗЫКАЛЬНЫХ ЗАНЯТИЯХ	
Куликова О.А.	477
МЕКТЕП ЖАСЫНА ДЕЙІНГІ БАЛАЛАРДЫ ХАЛЫҚ ТӘЛІМІ АРҚЫЛЫ РУХАНИ- АДАМГЕРШІЛІККЕ ТӘРБИЕЛЕУ	
Ахмадиева Д.К., Касимова С.К.....	482
БАЛАБАҚШАДА ОТАН СҮЙГІШТІККЕ ТӘРБИЕЛЕУДІҢ МАҢЫЗЫ ЖӘНЕ БАЛА БОЛАШАҒЫНА ӘСЕРІ	
Мустафаева А.М., Оскенбаева А.Е.....	484
ПЕДАГОГИЧЕСКИЕ ТЕХНОЛОГИИ В СИСТЕМЕ ДОШКОЛЬНОГО ОБРАЗОВАНИЯ И ОБУЧЕНИЯ	
Нуржанова М.К., Наурызбаева А.Б.....	487
ЗНАЧЕНИЕ СЮЖЕТНО - РОЛЕВОЙ ИГРЫ ДЛЯ РАЗВИТИЯ ДЕТЕЙ СТАРШЕГО ДОШКОЛЬНОГО ВОЗРАСТА	
Шуваева Л. Ю., Рогожина А.А.	490
ИНКЛЮЗИВНОЕ ОБРАЗОВАНИЕ В ДЕТСКОМ САДУ – ТРЕБОВАНИЕ ВРЕМЕНИ	
Хисамова С.В.....	492
ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ ДОШКОЛЬНОГО ОБРАЗОВАТЕЛЬНОГО УЧРЕЖДЕНИЯ С СЕМЬЕЙ	

Полянская С.И. Нурмаганбетова А.Р.	495
ОТБАСЫ – БАЛА ТӘРБИЕСІНІҢ НЕГІЗГІ ИНСТИТУТЫ. ОТБАСЫ МЕН БАЛАБАҚША АРАСЫНДАҒЫ БАЙЛАНЫС	
Мусина М. Е., Жиенбай А. Д.	500
ИНКЛЮЗИВНОЕ ОБРАЗОВАНИЕ И ЕГО ПРОБЛЕМЫ В КАЗАХСТАНЕ	
Шодан Г.К.	504
ЖАС ҰРПАҚ ЕРТЕҢГІ ЕЛІМІЗДІҢ БОЛАШАҒЫ	
Айгирова Б.А.	509
ОТБАСЫ МЕН БІЛІМ БЕРУ ҰЙЫМДАРЫНЫҢ ҰНТЫМАҚТАСТЫҒЫ – АДАМГЕРШІЛІКТІ ҰРПАҚ ТӘРБИЕЛЕУ НЕГІЗІ	
Доненбаева Г.А.	511
МЕКТЕП ЖАСЫНА ДЕЙІНГІ ҰЙЫМДА БАЛАЛАРДЫҢ ЖАҢА ТЕХНОЛОГИЯЛАРДЫ ҚОЛДАНУ ӘДІС- ТӘСІЛДЕРІ	
Исабаева А.Қ.	513
БАЛАҒА РУХАНИ-АДАМГЕРШІЛІК ТӘРБИЕ БЕРУДЕГІ ОТБАСЫНЫҢ РӨЛІ ЖӘНЕ БАЛАБАҚШАНЫҢ АТА-АНА МЕН ҰНТЫМАҚТАСТЫҒЫ	
Аязбаева А.М.	515
МЕКТЕПКЕ ДЕЙІНГІ БІЛІМ МЕН ТӘРБИЕ БЕРУДІҢ МАҢЫЗДЫЛЫҒЫ	
Жакупова М.Е.	517
РУХАНИ ЖАҢҒЫРУ – ТҰТАС БІР ХАЛЫҚТЫҢ МӘДЕНИ ЖӘНЕ РУХАНИ ДАМУЫНЫҢ ҮНДЕСТІГІ	
Нуртаева Г.К.	520
МЕКТЕПКЕ ДЕЙІНГІ БІЛІМ БЕРУДЕ ИННОВАЦИЯЛЫҚ ТЕХНОЛОГИЯЛАРДЫ ҚОЛДАНУДЫҢ ТИІМДІЛІГІ	
Бопишева Ж.К.	523
ҮШ ТҰҒЫРЛЫ ТІЛ-БОЛАШАҚТЫҢ ҚАЙНАР КӨЗІ	
Сарина А.О.	526
ПОИСКОВО-ИССЛЕДОВАТЕЛЬСКАЯ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ ДОШКОЛЬНИКОВ В ПРОЦЕССЕ ЭКСПЕРИМЕНТИРОВАНИЯ	
Мухина Г.А., Бауыржанқызы Б.	528
ТҰЛҒАНЫ ӘЛЕУМЕТТЕНДІРУ АЯСЫНДАҒЫ ОТБАСЫ ТӘРБИЕСІ	
Г.Б Айтбай, М.А.Акишева.	532
ЖАҢА АҚПАРАТТЫҚ ТЕХНОЛОГИЯЛАРДЫ ОҚУ ҮРДІСІНДЕ ПАЙДАЛАНУ БІЛІМ САПАСЫН АРТТЫРУДЫҢ ТИІМДІ ЖОЛДАРЫ	
Жумадильдинова А.К.	534
СОВРЕМЕННЫЕ ПОДХОДЫ И ПРОБЛЕМЫ В ОРГАНИЗАЦИИ ВЗАИМОДЕЙСТВИЯ СЕМЬИ И ДЕТСКОГО САДА	
Зинькив Л.С.	536
МУЗЫКА ӘЛЕМІНДЕГІ ҒАЖАЙЫП ДЫБЫСТАР	
Жұмажан А.Қ.	540

МЕКТЕПКЕ ДЕЙІНГІ БАЛАЛАРДЫ ТӘРБИЕЛЕУДЕ БАЛАБАҚША МЕН ОТБАСЫНЫҢ РӨЛІ	
Амирова Г.Т.....	542
ПРИМЕНЕНИЕ ИННОВАЦИОННЫХ МЕТОДИК И ТЕХНОЛОГИЙ В ДОШКОЛЬНЫХ УЧРЕЖДЕНИЯХ	
Назарова Л.В.....	545
ДАРЫНДЫ БАЛАЛАРҒА ӘЛЕУМЕТТІК ПЕДОГОГИКАЛЫҚ ҚОЛДАУ	
Сәрсен Ұ.Ж.....	547
ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ТЕХНОЛОГИИ ДИДАКТИЧЕСКОГО СИНКВЕЙНА В ЛОГОПЕДИЧЕСКОЙ РАБОТЕ С ДОШКОЛЬНИКАМИ	
Григорьева Л.Н.....	550
ПРИМЕНЕНИЕ ЗДОРОВЬЕСБЕРЕГАЮЩИХ ТЕХНОЛОГИЙ В СИСТЕМЕ КОРРЕКЦИИ РЕЧИ НА ЗАНЯТИЯХ ПО РАЗВИТИЮ РЕЧИ	
Марченко Ю. В., Смагулова Н.Л.....	552
ЛЭПБУК, КАК ИННОВАЦИОННОЕ СРЕДСТВО ОБУЧЕНИЯ И ВОСПИТАНИЯ ДЕТЕЙ ДОШКОЛЬНОГО ВОЗРАСТА	
Мереимбаева Д.Х., Бутырина Н.Е.	555
МЕКТЕП ЖАСЫНА ДЕЙІНГІ БАЛАЛАРДЫҢ ТАНЫМДЫҚОЙЛАУ ҚАБЫЛЕТТЕРІН ЖЕТІЛДІРУ	
Кудайбергенова А.А. Толеуханова А.У.	557
ҚОЛ ЕҢБЕГІ ВАРИАТИВТІК КОМПОНЕНТІ АРҚЫЛЫ БАЛАНЫҢ ТАНЫМДЫҚ ЖӘНЕ ШЫҒАРМАШЫЛЫҚ ҚАБЫЛЕТТЕРІН ДАМУ	
Махамбетова С. С., Мамилина А. С.	559
УДОБНЫЙ ИЛИ НЕУДОБНЫЙ РЕБЕНОК	
Унжакова Г.А.	561
МЕКТЕПКЕ ДЕЙІНГІ ҰЙЫМДА ҮШТІЛДІ БІЛІМ БЕРУДІҢ ТИІМДІЛІГІ	
А.Ш.Лукпанова, Р.Н.Жақсылық.....	563
ЗАСТЕНЧИВЫЕ ДЕТИ	
Унжакова Г.А., Грапп М.В.	565
ПЕДАГОГИЧЕСКОЕ ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ КАК ФАКТОР МУЗЫКАЛЬНО-ЭСТЕТИЧЕСКОГО РАЗВИТИЯ ДОШКОЛЬНИКОВ	
Кузмичева Л.А.	569
ТЕОРИЯ И ПРАКТИКА ОРГАНИЗАЦИИ ПРОДУКТИВНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ В ДЕТСКОМ САДУ	
Родичева Т.Ю.	573
О РОЛИ НАРОДНЫХ ПОДВИЖНЫХ ИГР В ПОЛИКУЛЬТУРНОМ ВОСПИТАНИИ ДЕТЕЙ ДОШКОЛЬНОГО ВОЗРАСТА	
Родичева В.С.....	576
СОВРЕМЕННЫЕ ПЕДАГОГИЧЕСКИЕ ТЕХНОЛОГИИ В ДОШКОЛЬНОМ ОБРАЗОВАНИИ	
Айтышева А.К.	580
ПСИХОЛОГИЧЕСКИЕ ПРОБЛЕМЫ ОДАРЕННЫХ ДЕТЕЙ	

Төлеуқұл Г. Х.	584
НРАВСТВЕННОЕ ВОСПИТАНИЕ ДОШКОЛЬНИКОВ СРЕДСТВАМИ КЛАССИЧЕСКОЙ МУЗЫКИ	
Шевченко Л.Г.	587
ФОРМИРОВАНИЕ ПРОФЕССИОНАЛЬНОГО МАСТЕРСТВА ПЕДАГОГА-МУЗЫКАНТА	
Елефтериади О.Е.	592
ОРГАНИЗАЦИЯ САМОСТОЯТЕЛЬНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ДОШКОЛЬНИКОВ	
Аккисева Р. Б.	595
МЕКТЕПКЕ ДЕЙІНГІ ЖАСТАҒЫ ЖӘНЕ БАСТАУЫШ СЫНЫП ОҚУШЫЛАРЫН ШУЛЫ МУЗЫКАЛЫҚ АСПАПТАРДА ОЙНАУ АРҚЫЛЫ МУЗЫКАЛЫҚ ҚАБІЛЕТТЕРІН ДАМЫТУ	
Карсыбаева Н.С.	598
ПРОФЕССИОНАЛЬНАЯ КОМПЕТЕНТНОСТЬ СОВРЕМЕННОГО ПЕДАГОГА ДОШКОЛЬНОЙ ОРГАНИЗАЦИИ ОБРАЗОВАНИЯ	
Серикбаева Б.С.	601
БАЛАБАҚШАНЫҢ ЭКОЛОГИЯЛЫҚ ТӘРБИЕНІҢ АЛАТЫН ОРНЫ	
Бимурзина А.Ж.	604
БАЛА ТІЛІН ОЙЫН АРҚЫЛЫ ДАМЫТУ КОММУНАЛДЫҚ МЕМЛЕКЕТТІК ҚАЗЫНАЛЫҚ КӘСІПОРЫНЫ	
М.К. Ибрайбекова.....	606
МЕКТЕПКЕ ДЕЙІНГІ БАЛАЛАРДЫҢ ШЫҒАРМАШЫЛЫҚ ҚАБІЛЕТТЕРІН ДАМЫТУ	
Сарбасова А.А.	608
НРАВСТВЕННОЕ ВОСПИТАНИЕ И ФОРМИРОВАНИЕ КУЛЬТУРЫ ПОВЕДЕНИЯ ДЕТЕЙ СТАРШЕГО ДОШКОЛЬНОГО ВОЗРАСТА	
Граненко Е. В.....	611
РАЗВИТИЕ КОММУНИКАТИВНЫХ СПОСОБНОСТЕЙ ДОШКОЛЬНИКА В ПРОЦЕССЕ ОРГАНИЗОВАННОЙ УЧЕБНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ПО ПРЕДМЕТУ «ДРАМА»	
Шикуткина А.М.,Калашникова И.В.	616
ТЕОРЕТИЧЕСКИЕ ОСНОВЫ СОТРУДНИЧЕСТВА СЕМЬИ И ДОШКОЛЬНОГО УЧРЕЖДЕНИЯ В ВОСПИТАНИИ ДЕТЕЙ	
Скоробогатова Н.Г. Абишева К.Х.....	618

МЕКТЕПKE ДЕЙІНГІ ҰЙЫМДАРДЫҢ БІЛІМ БЕРУ КЕҢІСТІГІНЕ «ӨЗІН-ӨЗІ ТАНУ» БАҒДАРЛАМАСЫН ЖҮЗЕГЕ АСЫРУДЫҢ СИПАТТАМАСЫ

Сопова М.Н.

ГПОУ «Сыктывкарский гуманитарно-педагогический колледж им. И.А. Куратова»

Баянбаева А.К.

КГКП «Карагандинский гуманитарный колледж»

Балалар бақшасында және жанұяда балаға қойылатын талаптардың жүйелілігі, бірізділігі және бірлігі мінез-құлық дағдыларын бекем меңгеруді, баланың жеке басының адамгершілік қасиеттерінің қалыптасуын қамтамасыз етеді. Бұл заңдылық тәрбиешіден барлық тәрбие жұмысын жүйелі түрде, тәрбие міндетін бүкіл топқа тұтас және әр балаға өз алдына (оның ерекшеліктерін және енгізілген адамгершілік ережелерді меңгеруін, мінез-құлық тәжірибесін есепке ала) біртіндеп күрделендіре отырып жүзеге асыруды талап етеді. Сондай-ақ тәрбие міндетін неғұрлым толық шешуді қамтамасыз ететін жағдай жасау қажет: қандай да болса адамгершілік қасиетті қалыптастыру үшін баланың сол қасиеті бейнеленетін қылықтарын жүйелі жаттықтыру қажет, сонымен бірге оны тәрбиелеуші адамдардың талаптарының бірдей болуын қамтамасыз ету керек. Әйтпесе, балаларда өз мінез-құлқын саналы басқару емес, тек үлкен адамдардың бұйрығына бағына білу ғана қалыптасады. Бейімделгіш болу қаупі туады. Балаларды құрбы-құрдастар ұжымында тәрбиелеу жеке-дара тәсіл заңдылығымен де жүзеге асырылады, мұнда жас ерекшеліктерін, адамгершілік түсінік дәрежесін және баланың мінез-құлық тәжірибесін есепке алу керек. Бұл заңдылықты жүзеге асыру үшін тәрбиешіден әр жастағы баланың психо-физиологиялық және әрбір тәрбиеленушінің дамуының жеке-дара ерекшеліктерін терең білуді талап етеді.

Адамның моралдық сапа негіздері мектепке дейінгі балалық шағында қалыптасады. Мектепке дейінгі жылдарда бала ересектердің жетекшілігімен жақын адамдарымен, құрдастарымен, заттармен, табиғатпен қарым-қатынас жасаудың, тәлім-тәрбие алудың бастапқы тәжірибесіне ие болады. Балалардың іс-әрекеттерін басқара отырып, тәрбиші олардың бойында Отанын сүю, айналадағыларға ықыласпен қарау, шамасы келгенше оларға көмектесуге ұмтылу, дербес іс-әрекетте белсенділік және белгілі бір іске бастама (инициатива) көрсету сияқты адамның маңызды сипаттарын қалыптастырады. Дұрыс тәрбие балаларда теріс тәжірибе көбеюіне жол бермейді, баланың адамгершілік сапасының қалыптасуына қолайсыз әсер ететін мінез-құлықтағы теріс дағдылар мен әдеттердің дамуына кедергі жасайды. Тәрбиеші балаларда үлкендерге құрмет көрсетуді, өз қатарларымен дұрыс қарым-қатынас жасауды, заттарға ұқыпты қарауды білдіретін сан алуан мінез-құлық дағдыларын қалыптастырады. Бұлар әдет бола отырып, мінез-құлық нормасына айналады: сәлемдесу мен қоштасу, біреудің көрсеткен қызметіне рақмет айту, алған затын орнына қою, қоғамдық орындарда өзін мәдениетті ұстау, өтінішін ізеттілікпен білдіру әдеті. Мектепке дейінгі естияр жаста үлкендермен, өз қатарларымен мәдениетті қарым-қатынас жасау, шын айту, тазалық, тәртіп сақтау, пайдалы іс-әрекет жасау, еңбек ету әдеті қалыптаса береді. Мектепке дейінгі ересек жаста балалар қылығының адамгершілік мазмұнына ой жүгірте қарау негізінде дамыған адамгершілік дағдылар мен әдеттер неғұрлым берік болады. Тәрбиеші балалардың адамгершілік нормаларына бағынатын, саналы түрде меңгерілген мінез-құлыққа тәрбиелейді. Сезімге, санаға және мінез-құлыққа ықпал жасау бірлігі заңдылығы жеке адам дамуы үдерісінің біртұтастығы ұғымынан туады. Ол адамгершілік тәрбие құралдары мен әдістерін тандап алуда кешенді қатынасты талап етеді [1, 2].

Адамгершілік тәрбиесінің мазмұнына балалардың интерационалдық рухта тәрбиелеу де жатады. Өйткені, ол адамгершілік тәрбиесінің негіздерінің бірін құрайды. Балабақшада көптеген ұлттың балалары бар олардың бәрі бірдей тәрбиеленіп, бірдей қамқорлыққа

бөленеді. Осының өзі-ақ балалардың бір-біріне жолдастық, достық сезімін тәрбиелеудің қолайлы жағдайы.

Адамгершілік тәрбиесінің мазмұнына баланың мінез-құлқын тәрбиелеу жатады. Мінез-құлық дегеніміз – адамдардың өзін қоршаған ортаға, қоғамға, басқа адамдарға деген қарым-қатынасынан көрініс табатын тұрақты психикалық ерекшелігінің жиынтығы.

Бұл ерекшеліктердің ең бастысы - сана мен ерік. Мінез-құлық ерте жастан бастап қалыптасады және саналы, ақылды ұйымдастырылған тәрбие ісіне бағынады. Еріктік сапаға: қажыр-қайрат, өзін меңгере алу, сабыр, төзім, мақсаттылық, шешімділік, тұрақтылық, ұстамдылық, батылдық, белсенділік жатады. Бұл қасиеттер балалардың іс-әрекет, еңбек, ойын, оқу-тәрбие жұмыстары үстінде көрініс тауып, қалыптасады.

Жас ерекшелік психологиясы ең тығыз байланысты ғылымы педагогика болғандықтан – зерттейтін объектісі бір, яғни, бала, жеткіншек, жас өспірім. Жас ерекшелік кезеңі психикалық даму функциясымен ерекшеленіп қоймай, ол әр жастағы қарым-қатынасты анықтайды.

Мектепке дейінгі кіші жастағы балалар ересектермен қарым-қатынас жасауға өте ықыласты болады, әртүрлі сұрақтар қойып, өздері білетін ертегілерді бар ынтасымен айтып береді, танымдық қызығушылығы белсенді болады. Ересектермен қарым-қатынас жасау қажеттілігі қанағаттанбаған кезде, олардың арасында эмоционалдық жатырқаушылық пайда болады. Төрт жасқа қарай бала құрдасын ортақ іс-әрекетке қатысушы есебінде қабылдайды. 3-4 жасар баланың өзін-өзі бағалауы өте жоғары деңгейде, бұл ол үшін әбден заңды, өйткені біреу оның тұлғалық қасиеттерін дұрыс бағаламаған кездегі өз-өзін қорғаудың «тұлғалық» тетігі болып табылады. 3 жас пен 4 жас аралығында баланың сенсорлық процесінің сапалы жаңа қасиеттері қалыптасады: фонематикалық есту, түсті ажырату, көз қырағылығы, заттардың пішінін ажырату қабілеттері жетіле түседі. Балалар заттарды ұстап көріп танудан, көзбен көру арқылы тануға көшеді. Тіл - 3-4 жастағы балалардың сенсорлық процестерін дамытуда жетекші орын алады. Балалар тілін заттардың сынын, бір-бірімен қарым-қатынасын білдіретін, мазмұнды қабылдауын қалыптастыратын жаңа сөздермен байытады.

4 жастан бастап нақты және саналы қызығушылығы біліне бастайды, бұл кезеңде бала өзіндік еркі бар жеке адам екенін түсіне бастайды. Ми қызметі мен психикалық қызметі қарқынды дамуын жалғастырады, мінез-құлқында өзгерістер пайда болады. Көркем шығармаларды қабылдауы мен музыкаға деген ықыласы артады. Бұл баланың қызығушылығы мен қабілеттерін анықтауға мүмкіндік береді. Көпшілікпен ойнайтын ойындарға қызығушылығы арта түседі. Үш жасар бала — қажымас қайраткер, ол желімдеуге, мүсіндеуге, сурет салуға дайын, бірақ ұзақ әңгімелер мен түсіндірулерді қабылдай алмайды. 5 жасқа қарай балалар көркем шығарма мәтінін эмоционалды және тұтастай қабылдайды. Оның материалды қаншалықты түсінгендігі сөйлеу тілінде ғана емес, заттарды ажырату және ойын әрекеттері үстінде байқалады. Бала үшін бейнелеу іс-әрекеті — бұл өзі жасаған бейнелер. Бұл бейнелер жарқылдақ, аңғал, ашық, ауыз әдебиетті еске түсіреді. Мүсіндеу, жапсыру, сурет салу барысында сызықтар мен пішіндер тіріліп, баланың көз алдында жағу, сызу арқылы бейнеге айналады. Бала сызықтарды, пішіндерді, түсті дақтарды, жағуларды қолданып, қарапайым сюжеттерді бейнелей алады. Бұл кезеңде балалардың көпшілігінің музыкаға ықыласы жоғары деңгейде болғандықтан, бұл жаста музыка мәдениетін меңгерту өте қолайлы. Мектепке дейінгі кіші жаста баланың моторлық қызметтері қарқынды дамиды. Балалардың қозғалыс белсенділігі іс-әрекет дербестігінің жоғары деңгейлігімен сипатталады.

Балада ересектермен эмоционалдық қарым-қатынас жасау қажеттілігі жоғары болады, өзінің сезімдерін - қуаныш, реніш, қорқыныш, таңырқау, рақаттану т.б. айқын көрсетеді. 5-6 жаста мінез-құлықта импульсивтік және ашықтық пайда болып, тәртіп нормалары мен қағидаларында көрінеді, дегенмен де бұл кезеңде өзін-өзі еркін ұстай білу дағдысы әлі де қалыптасу сатысында болады. Алғаш рет «өзін қалай ұстау керек?» деген сұрақ туады. Бала санасында өз әрекетін реттеп отыратын өзін-өзі ұстау тәртібінің үлгісі құрылады. Сол үлгі арқылы бала өз әрекетін реттеп отырады. Өз мүмкіншіліктерін, нені істей алатындығы мен

істей алмайтындығын сезеді, өзгелермен қарым-қатынаста өз орнын біледі, өз әрекетін ғана емес, ішкі жан күйінің тербелістерін (қуаныш, реніш, қобалжу, толқу т.б.) де сезінеді, ересектердің талаптарын түсініп, өз пікіріне сай келсе саналы түрде орындай алады. Психологтердің пайымдауынша, бес жастан кейін олармен «келісуге», тапсырмалар беруге, оларды жаңа іспен қызықтыруға болады.

Рөлге бөлінетін ұжымдық ойын арқылы балалар іс-әрекетті жоспарлауға және жүйелілігін сақтауға, жағдайлардың демеуші ықпалын және қалыптасқан әсерлерін жеңуге қабілетті болады. Саналы әрекеттер жасау қабілеті пайда болады. Ересектердің іс-әрекеті, өзін-өзі ұстауы балаларға түсінікті бола бастайды. Дәл осы кезеңде өзін-өзі ұстаудағы еркіндік бала психикасының дамуы мен жан дүниесінің қалыптасуының көзі болып табылады. Жалпы алып қарағанда бұл құбылысты сыртқы мінез-құлқын анықтай бастайтын баланың ішкі психикалық жан-дүниесі, ойындағы әрекеттер жоспары деп тануға болады.

Нақты мақсат қалыптаса бастайды. Бала нені қаласа, соған жетуге тырысады. Оның өзін-өзі ұстауы айналасындағы жағдайға байланысты емес, өз шешіміне қарай болады, өз ойымен іс-әрекет жасауға қабілетті. Осы құбылыстар баланың психикалық дамуында – қатынас, таным, еркіндік, мотивациялық салаларында көрініс табады және бекітіледі. 5-6 жастағы балалар қоршаған әлем мен өзі туралы тұрмыстық түсініктерді біледі. Күнделікті тіршілік түсініктері - бұл күнделікті сөйлеу тілімен байланысты ұғымдар. Осыған орай мектепке дейінгі ересек жастағы балалардың түрлі дүниетанымдық мәселелер туралы өзіндік түсініктері бар. Жағдайдан тыс-тұлғалық қарым-қатынас пен сюжеттік-рөлдік ойындардың нәтижесінде ересектердің өзара қарым-қатынасы мен әлеуметтік жағдайы туралы баланың түсініктері қарқынды дамиды. Сөздік-қисынды ойлау қабілеттерінің дамуы кейбір түсініктердің нақты-бейнелі мазмұнының абстрактілі, ерікті салыстырмалы түрін жасайды. Бес жастағы кезеңде өзін ерекше бағалап, өзінің «Мен»-ін жақындарынан да, достарынан да оқшау қояды. Бұл кезеңде бала жаны тез жараланғыш келеді. Сонымен қатар көптеген балаларда ашуланшақтық, ұялшақтық, ызақорлық, өзін-өзі көрсетуге құмарлық сияқты қасиеттер пайда болады. Ересектер бұл өзгерістерді дер кезінде байқап, тиісті шаралар қолданбаса, ол бала бойында өмір бойы сақталып қалуы мүмкін.

Баланың ойлау қабілеті. Ішкі психологиялық өмірі мен өзін-өзі реттеуінің қалыптасуы – танымдық салада бірқатар жаңа құрылымдардың пайда болуымен байланысты. Ең алдымен, бала ортақ түсініктер бойынша әрекет ету қабілетін меңгереді, оқиғалар мен құбылыстардың себеп-салдарлық қарым-қатынасын құра алады. Бұл кезеңде баланың қоршаған әлемді түсінуге талпынысы артады және әлем туралы алғашқы түсінігінің жобасы пайда болады. Алайда, бұл қисынды түсінік емес, небәрі көрнекі-бейнелі ойлау ғана. Көрнекі-бейнелі ойлау — ойлау қабілетінің кең тараған түрі. Ол тікелей затқа емес, сол заттың бейнесі мен баланың зат туралы түсінігіне бағытталған.

Ең бастысы, 5-6 жас кезеңінде бала психикасы қалыптасу мен даму үстінде екендігін естен шығармауымыз керек.

Мектепке дейінгі шақта баланың жеке басының қалыптасуы оның құрбыларымен және үлкендермен қарым-қатынас орнатуын анықтайды. Баланың үлкендермен байланысы жаңа формаға ие болады, бірлескен іс-әрекет ересек адамның нұсқауларын дербес орындаумен алмасады. Бала өз құрбыларымен қарым-қатынасқа түседі, «балалар қоғамының» құрылуы болып табылады. Мектеп жасына дейінгі баланың басқа адамдарға қатысты өзіндік ішкі позициясы «Менін» және өз қылықтарының маңызын аңғаруының арта түсуімен, үлкендердің ішкі дүниесіне, олардың іс-әрекеттері мен өзара қарым-қатынасына ерекше қызығуымен сипатталады.

Баланың алғашқы адамгершілік турал түсінігін қалыптастыру – жақсы мен жаман, әсемдік пен көріксіздік, сыпайылық пен дөрекілік сияқты т.б. карама-қарсылықтағы түсініктер мен іс-әрекет, қарым-қатынасты ажырата алудан басталады. Мұндай түсініктер:

- ересектердің баға беруі арқылы;
- нақты бір іс-әрекет, қылық, мінез көрсету кезінде;

• баланың өз ісіне немесе жолдастарының ісіне баға беруі арқылы қалыптасады. Жас баланың нақты бір жақсы мен жаманды ажыратуы көп жағдайда неқты үлгі арқылы жүреді. Мәселен, «аяу», «біреуге жақ болу», «біреумен бөлісу», «біреудің айтқанына көну», «біреуді жақсы көріп, бір затын сыйлау» т.б.

Баланың алғашқы адамгершілік түсініктерін аңғарып мінез-құлқы мен тәртібін қалыптастыруда мектепке дейінгі шақ ең жауапты кезең. Балалар үй ішіндегі жақындарымен қарым-қатынасында оқу-тәрбие ісінде тікелей өмір тәжірибесінде ненің жақсы ненің жаман екенін байқайды. Жақсы мен жаманға үлкендер тарапынан берілген бағаны меңгереді [3, 4].

Адамгершілік тәрбиесінің мазмұнына баланың Отанға, адамдарға деген сүйіспеншілігін тәрбиелеу жатады. Ол үшін алдымен балалардың ата-анасына үйіне туған жеріне, оның иабигатына өз ауылына, қаласына туған-туысқандарына, дос-құрбыларына, балабақшаға деген сүйіспеншілік сезімдерін тәрбиелеу қажет. Елге сүйіспеншілікті тәрбиелеудің пәменді құралы халықтың тілі, мәдениеті мен көркем өнері ана тілі халықтың тарихы шежіресі халықтың ең зор ақылшысы ұстаз бағаланған. Осы орайда, Абай Құнанбаев: «Өнер алды – қызыл тіл», - деп толғаса, Ғабит Мүсірепов: «Тілден биік асқар жоқ, білден асқан байлық жоқ, тілден терең теңіз жоқ», - деп, тілдің құдыретін ерекше бағалаған, ал кемел жазушы Мұқтар Әуезов «Кімде-кім қазіргі уақытта ана тілін, өзінің әдебиетін сыйламаса, бағаламаса, оны сауатты, мәдениеті адам деп санауға болмайды», - деген. Ендеше, ерте сәбилік баланы ана тілінде сөйлеуге үйрету, ауыз әдебиеті үлгілерімен сусындату ең маңызды мәселе. Бала әдеби шығармаларды: өлең, ертегі, ән, жұмбақ, жаңылтпаш, мақал-мәтел, батырлар жырын тыңдау арқылы ана тілінің байлығы мен әсемдігін меңгерімен қатар, оны сүюді үйренеді. Балаларады халықтың колөнерлері мен қазіргі композиторлардың сан түрлі азаматтық тақырыптарға арналған әндері мен тансытыру балалардың қуанышын көңілді сезімін дамытып, еліне, туған жеріне, ұшқыштарға ғарышкерлерлерге, теңізшілерге Отанға т.б. деген сүйіспеншілік сезімін тәрбиелейді.

Дамудың рухани негіздерін баланың әлеміне, оның мінезін, адамгершілік мінез-құлық ерекшеліктерін мектепке дейінгі шақта қажетті өткізу. Л.С.Выготский мектепке дейінгі шақта баланың нақты адамгершілік негіздері бекиді деген. Дер кезінде адамгершілік құндылықтары қалыптаспағанда, бұл қасиеттер адам дамуына тек қана кедергі болып қана қоймай, сонымен қатар жас өспірімдік шақта бала дамуында әлеуметке қарсы мінез-құлықтың болуына әсерін тигізеді.

Балаға адамгершілік тәрбие беру туралы педагогикалық-психологиялық, философиялық ойлар көптеген педагогтердің еңбектерінен кездестіруге болады. Бала бойындағы адамгершілік құндылықтарды қалыптастыруда арнайы тәрбие жұмыстарын жүргізуді өз еңбектерінде Ш.А.Амоношвили, О.С.Богданов, Е.В.Бондаревская, Н.И.Болдырев, Н.К.Гончаров, А.А.Гусейнов зерттеулерінен де көруге болады.

Адамгершілік құндылықтарды танып, өзін-өзі айқындау әртүрлі бағытта ғылыми салаларда зерттелген. Мәселен, педагогикада О.С.Богданов, Д.М.Гришин, Г.К.Нурғалиева, Р.К.Төлеубекова сияқты ғалымдардың еңбектеріне талдау жасау арқылы тәрбие процесінде адамгершіліктің қажеттілігін айқындай келе, адамгершілік дегеніміз адамның жалпы игілік, жақсылық және тұлғаның еркін дамуы сияқты адамгершілік мақсаттарға жетуге бағытталған және адамгершілік мотивтер бойынша, адамгершілігі жағынан дәлелденген тәсілдер арқылы жүзеге асқан іс-әрекетті реттейтін адамның белсенділігінің, оның қоршаған дүниемен өзара қатынасының өзіндік түрі, формасы екендігін көреміз.

Ересек топтағы балалардың рухани-адамгершілік дамуының болжам нәтижесі:

1) рухани-адамгершілік құндылықтар туралы алғашқы белгілер отбасымен, қатарластарымен үлкендермен қатынас, айнала табиғат, заттық әлем және осы әлемдегі өзім;

2) әр түрлі адамгершілік сезімдердің пайда болуы, айнала қоршағандарға эмоционалды-құнды қатынас (адамдарға, табиғатқа, заттық әлемге, өзіне, жасаған қадамына, әрекетіне, мінез-құлқына қанағаттанғандық немесе ұятты сезіну);

3) өзінің қолжетімді әрекеттер түрлерімен, рухани-адамгершілік құндылықтары сәйкестігіне тырысу және қабілеттілігін көрсету, іске асқан ережені өздігінен қолданады, нормаларды қолданады, үлкендермен, қатарластарымен конструктивті тәсілдермен өзара қатынаста (Келіседі, заттарын алмастырады, қызметтестікте іс-әрекетті бөліп алады); әрекеттің тәсілдерімен алған білімдерін іске асырады,

4) балаларда қарым-қатынасқа деген танымдық қызығушылығын ояту, адамдардың мінез-құлқы, оларды адамгершілік нормаларымен құндылықтарымен бағалау, үлкендерге сұрақ қояды, өздігінше әрекет етуге қабілетті;

5) рефлексивті қабілеттерін, өзіндік «менін» рухани-адамгершілік құндылықтарымен өзінің жеке қасиетімен кемшілігін, өз мінез-құлқын ережелермен, нормалармен өз талғамын, қызығушылығын анықтайды; өзінің эмоционалды жағдайын біледі, қоршаған әлемнің әр түрлі сапалы сезімдерін (таңдану, сүйсіну, мақтаныш, ата-аналарға сыйластық, қайырымдылық, бірге мұңаю, ренжу,) анықтайды [5,6,7].

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі:

1. Ерте жастағы (1 жастан 3 жасқа дейінгі) балаларды тәрбиелеу мен оқытуға арналған «Алғашқы қадам» бағдарламасы. - Астана, 2009.

2. Мектепке дейінгі кіші жастағы (3 жастан 5 жасқа дейін) балаларды тәрбиелеу мен оқытуға арналған «Зерек бала» бағдарламасы. - Астана, 2009.

3. «Біз мектепке барамыз» мектепке дейінгі ересек жастағы балаларды тәрбиелеу мен оқыту бағдарламасы. - Астана, 2009.

4. Самопознание учебная программа для старших и дошкольных групп дошкольных организаций образования. - Алматы: ННПООЦ «БӨБЕК», 2010.

5. Назарбаева С.А. Өмір әдебі. - Алматы, 2001.

6. Бочкарева Л.П., Коршикова Т.В. Культурологическое образование детей дошкольного возраста. – М., 2014.

7. Бейсенбекова Г.Б., Молдабаева Р.А., Нұрғалиева С.М. Жас ерекшелік психологиясы. Оқу-әдістемелік құрал. – Қарағанды, 2005.

ВЛИЯНИЕ МУЛЬТФИЛЬМОВ НА ПСИХИКУ ДОШКОЛЬНИКОВ

Ибрагимова Б.М.Лайнвебер А.В.

Научный руководитель: м.п.н. Баярхуу М.Б.

КГКП «Карагандинский гуманитарный колледж»

В настоящее время, в мире проблема «дети и телевидение» волнует всех: и родителей, и педагогов, и врачей. Сегодня почти для каждого ребенка телевидение стало чем-то вроде игрушки или книги. Телевоздействие формирует душу и ум ребенка, воспитывает его вкусы и взгляды на мир. Внутренний мир еще только складывается, и существенную роль в его формировании играет все, что они получают от взрослых: игры, сказки, совместные занятия, в том числе и телевизионные передачи. Они не только способ времяпровождения, но и средство воспитания.

Для многих детей в дошкольном возрасте в основном средством воспитания являются мультфильмы. Когда ребенок смотрит мультфильмы, словно отключается от всего того, что его окружает. Не реагирует на нормальное звучание речи, а после просмотра мультфильмов или сериалов в маленьком ребенке просыпается не детская агрессия, а порой страхи.

Тема актуально потому, что формирование личности человека начинается в раннем детстве, основным средством влияния на развитие детей в раннем возрасте является — мультфильм. Вызывают много вопросов новые технологии создания мультфильмов (компьютерная графика, различные спецэффекты и т.д.). Если старые кукольные и

рисованные мультфильмы, были естественны, как по способу производства, так и по восприятию и не наносили вреда не устоявшейся психике ребёнка, современные мультфильмы часто не несут добра и порядочности.

Исследуя влияния мультфильмов на развитие детей дошкольного возраста, подвергнув глубокому анализу, как отечественные, так и зарубежные мультфильмы, выявив общее и различное во влиянии на детскую психику, можно определить степень вредности и полезности мультфильмов различных способов создания.

Данная тема уже рассматривалась такими отечественными учеными как: И. Я. Медведевой, Е. Глушковой, В. Абраменковой, А. Богатыревой и других.

Практическая значимость исследования заключается в том, что результаты исследования могут оказать практическую помощь в воспитании детей дошкольного возраста, прежде всего, родителям, воспитателям детских воспитательных учреждений. Также содержание наше работы может представлять интерес для студентов, обучающихся по специальности «Дошкольная психология» и др.

Слово «мультфильм» имеет различные значения, основанные на несколько весьма различных формах изобразительного искусства и иллюстрации. Современное значение относится к юмористической иллюстрации в печатных и анимационных фильмах. Слово «мультфильм» иногда используется для обозначения комиксов, а также может сослаться на юмористический рисунок художественного или публицистического опубликования в газетах и журналах.

По мнению детского психолога Ирины Яковлевны Медведевой, за этим различием стоят глубокие расхождения в картине мира. В выборе мультфильма надо быть осторожнее, чем в выборе книги, потому что зрительные образы воздействуют на ребенка гораздо сильнее. Если говорить о «советских» мультфильмах, то они хороши тем, что в них отражается нормальная для ребенка, картина мира. В основе своей она православная, потому что зло в этой картине мира не вечно, а вечно — добро. И в этой доброй картине мира существует отрицательный персонаж, который, как правило, легко перевоспитывается. И оказывается, что он такой злобный только потому, что с ним никто не дружил, его никто не любил, никто ему не сочувствовал. Очень важно, что в «советских» мультфильмах злой персонаж подавался в юмористической форме, что уравнивало его отрицательную сущность. Такая картина мира гармонизирует психику ребенка. [1]

Поэтому мультфильмы эти полезны детям нездоровым или ослабленным какой-то душевной травмой. Для детей с проблемами общения (которых сейчас очень много) они дают правильные модели поведения: как заводить дружбу, как быть хорошим товарищем, как помогать другим.

Не все родители знают, что просмотр мультипликационных фильмов допустим для детей старше 3-х лет, не раньше! Почему именно так, ведь на коробке с диском написано 0+? Ответ поищем у специалистов в области психологии и медицины — окулистов, психологов и педиатров.

Кроме того, медики считают, что:

- до 2-3х лет содержание мультфильма не воспринимается ребенком;
- до 3-х лет зрительная система еще формируется, и просмотр анимаций нарушает процесс формирования и становления зрительной функции ребенка;
- просмотр мультфильмов до 3-х лет ведет к перенагрузке центральной нервной системы, что приводит к гиперактивности или заторможенности;
- ранний просмотр анимационных фильмов ведет к задержке в речевом развитии;
- повышается риск развития синдрома дефицита внимания, когда кроха вместо живого общения с родителями получает недостающие эмоции с экрана телевизора.

Как долго можно смотреть мультипликационные фильмы детям? Удивительно, но сегодня не все мамы и папы знают о нормах, рекомендованных Всемирной организацией здравоохранения.

Так, например, детям от 0 до 3-х лет просмотр телепередач запрещен полностью;

- От 3 до 7 лет— до 30 минут в день;
- От 7 до 10 лет — 30—50 минут в день;
- От 11 до 18 лет — 1—3 часа в день. [2]

При просмотре любых, самых «развивающих» фильмов или передач, дошкольник не может устанавливать новые связи потому что:

- 1) не работают основные виды восприятия;
- 2) зрительное восприятие пассивно;
- 3) информация не требует переработки, а сразу же усваивается (хотя бы за счет агрессивной атаки быстрой смены кадров);
- 4) мозг не успевает установить связи между объектами, «выхватывает» их обрывочно;
- 5) при повторном просмотре одного и того же изображения не поступает новой информации, только подкрепляется полученный шаблон.[3]

Не все взрослые, ставшие родителями, отдают себе отчет в том, какое влияние оказывает на ребенка информация, поступающая с экрана телевизора или монитора. Они считают мультфильмы для детей развлечением, да и только. На самом деле влияние мультяшных героев на воспитание малыша настолько велико и огромно, что сбрасывать его со счетов нельзя.

В современных высокотехнологичных условиях мы имеем возможность выбирать, когда и что смотреть нашим детям. Используя эту возможность, родители должны понимать, что несут ответственность за своего ребенка. Любая информация, которую несет мультфильм, окажет влияние на малыша, отразится на его речи, поведении, настроении, а в конечном итоге, понимании и восприятии окружающего мира.[4]

Также необходимо уточнить, что не все родители понимают особенность усвоения информации их детьми. Дело в том, что в силу своего возраста и особенностей мышления, малыши любую информацию воспринимают буквально, не способны проанализировать и осмыслить ее. Поэтому любой анимационный фильм должен быть максимально полезным и максимально безопасным для них.

Если любимый мультяшный персонаж бьет другого сковородой по голове, то не удивляйтесь, если ваше чадо попытается сделать то же самое. Если вы против такого «развлечения», то необходимо научиться разбираться в огромной массе современных российских и зарубежных мультфильмов.

После просмотра: наблюдаем за ребенком!

Чтобы окончательно понять, какое воздействие оказывает мультик на кроху, не нужно быть дипломированным психологом. Достаточно понаблюдать, какие эмоции вызывает очередной мультфильм на лице вашего малыша. Если он сопереживает и жалеет слабых, радуется, когда добро побеждает зло, хмурится при кознях отрицательных героев, подпевает веселую песенку вместе с персонажами — значит все в порядке, мультфильм оказал положительное влияние. После просмотра такого мультфильма малыш воодушевлен, испытывает только положительные эмоции, с удовольствием пересказывает сюжет, передает чувства героя, радуется, что добро победило зло.

Если же вы замечаете негативное поведение, ребенок возбужден, его смех сходен с истерическим, проявляется агрессия — это повод насторожиться.

Современным родителям, стремящимся воспитать своих детей честными, отзывчивыми, справедливыми, необходимо знать и понимать, что такое современный мультфильм, какое воздействие он имеет и как оградить своего ребенка от негативного потока ненужной информации.

Таким образом, мультипликационные фильмы оказывают большое влияние на развитие детей дошкольного возраста. С одной стороны, — это яркие, зрелищные, образные, простые, ненавязчивые, доступные детям мультфильмы. Они формируют у него первичные представления о добре и зле, эталоны хорошего и плохого поведения. Через сравнение себя с любимыми героями дошкольник имеет возможность научиться позитивно воспринимать себя, справляться со своими страхами и трудностями, уважительно относиться к другим.

События, происходящие в мультфильме, позволяют воспитывать детей: повышать его осведомлённость, развивать мышление и воображение, формировать его мировоззрение.

С другой стороны, сейчас особой популярностью пользуются зарубежные мультфильмы, в основном американские. Большая часть продукции американской фабрики не безвредна, есть большая разница между отечественными старыми мультфильмами и зарубежными (от американских до японских). За этим различием стоят глубокие расхождения в картине мира. В советских мультфильмах отражается правильная для ребенка картина мира. В основе своей она православная, потому что зло в этой картине мира не вечно, а вечно — добро. И в этой доброй картине мира существует отрицательный персонаж, который, как правило, легко перевоспитывается. В зарубежных мультфильмах мир, фон, на котором происходят события мультфильма, безнадежно лежит во зле. И зло, как правило, уничтожается физически. [5]

Необходимо регулировать частоту просмотра дошкольниками различных западных и отечественных мультфильмов. Хороший мультфильм должен быть наградой, праздником. Полезно использовать мультфильмы как инструмент поощрения и наказания. На самом же деле ребенок всегда предпочитает телевизору общение, и если взрослый с ним общается, то ребенку кино или мультфильм не так уж и нужны, а иногда и не нужны вовсе.

В ходе исследования, проанализировав отечественные и зарубежные мультфильмы, выявив их влияние на развитие детей дошкольного возраста, поставленная нами цель достигнута.

Список использованной литературы:

1. Абраменкова В, Богатырева А. Дети и телевизионный экран. // Восп. шк.- 2006. — №6. — С.28 -31.
2. <http://inseopro.ru/psihologiya/vliyanie-multfilmov-na-psihiku-i-povedenie-detej.html>
3. Белкин А.С. Основы возрастной педагогики: учеб. пособие для студ.- М.: Академия, 2000. —с. 34
4. <https://lady-hit.com/deti/vospitanie/multfilmy-i-ih-vliyanie-na-psihiku-detej.html>
5. Эстетическое воспитание и развитие детей дошкольного возраста: учеб. пособие / Под ред. Е.А. Дубровской, С.А.Козловой. — М.: Академия, 2002. —с. 250

ОСОБЕННОСТИ СОЦИАЛИЗАЦИИ ДЕТЕЙ ДОШКОЛЬНОГО ВОЗРАСТА В УСЛОВИЯХ ДЕТСКОГО САДА

Заяц Т. В.

Российская Федерация, г. Екатеринбург

"Только вместе с родителями, общими усилиями, учителя могут дать детям большое человеческое счастье".

В.А. Сухомлинский

Согласно самому общему определению, социализация — это процесс и результат присвоения ребенком социального опыта по мере его психологического интеллектуального и личностного развития, то есть преобразование под влиянием обучения и воспитания его психических функций, присвоение социально-нравственных ценностей, норм и правил поведения, формирования мировоззрения. Содержание процесса социализации определяется культурой и психологией общества, с одной стороны, и социальным опытом ребенка — с другой стороны.

Дошкольный возраст - яркая, неповторимая страница жизни каждого человека. Именно в этот период начинается процесс социализации, становление связи ребёнка с ведущими сферами бытия: миром людей, природы, предметным миром. Происходит

приобщение к культуре, к общим людским ценностям. Дошкольное детство - время первоначального становления личности, формирования, основ самосознания и индивидуальности ребёнка. Важным аспектом развития ребёнка-дошкольника является его социализация, обусловленная прежде всего общением со взрослыми и другими детьми. Мы понимаем, какую важную роль в социализации дошкольника играет семья как основной социальный институт, где ребенок получает первые знания о себе, ведь именно эти знания в дальнейшем лягут в основу формирования его самооценки, личности.

Но к сожалению, очень часто по ряду личных и социальных причин семья не часто оказывает нужного внимания ребенку, что приводит к проблемам в дальнейшем его развитии, формировании негативном представлении о себе, чувствам ненужности и не защищенности, а порой и к более тяжелым последствиям, и здесь хочется отметить, как важны для ребенка тесное сотрудничество семьи и детского сада, их взаимодополняемость для эффективного процесса социализации ребёнка- дошкольника. Очевидно, что семья и детский сад, выполняя свои особые функции, не могут заменить друг друга и должны взаимодействовать во имя полноценного развития ребёнка. Устанавливая взаимоотношения с семьёй, дошкольное образовательное учреждение создает условия для полноценного процесса социализации ребёнка- дошкольника. Если семья ребёнка будет принимать непосредственное участие в воспитании и развитии своего ребёнка с помощью дошкольного учреждения, то ребёнок будет развит социально и как личность. От личностно - развивающего и гуманистического сотрудничества педагогов и родителей будет зависеть, какими вырастут наши дети, как они смогут социализироваться в современном обществе, и как сложится их дальнейшая жизнь. В этом состоит актуальность данной проблемы.

Нам взрослым предстоит переосмыслить задачи социального развития, направленных на:

- развитие положительного отношения ребёнка к себе, другим людям, окружающему миру, коммуникативной и социальной компетентности детей;
- создание условий для формирования у ребёнка положительного самоощущения – уверенности в своих возможностях, в том, что он хороший, что его любят;
- формирование у ребёнка чувства собственного достоинства, осознания своих прав и свобод (право иметь собственное мнение, выбирать друзей, игрушки, виды деятельности, иметь личные вещи, по собственному усмотрению использовать личное время);
- воспитание положительного отношения ребёнка к окружающим людям – уважения и терпимости к детям и взрослым независимо от социального происхождения, расовой и национальной принадлежности, языка, вероисповедания, пола, возраста, личностного и поведенческого своеобразия, уважения к чувству собственного достоинства других людей, их мнениям, желаниям, взглядам;
- приобщение детей к ценностям сотрудничества с другими людьми: оказание помощи при осознании необходимости людей друг в друге, планировании совместной работы, соподчинении и контроле своих желаний, согласовании с партнёрами по деятельности мнений и действий; - развитие у детей чувства ответственности за другого человека, общее дело, данное слово;
- создание коммуникативной компетентности ребёнка – распознавание эмоциональных переживаний и состояний окружающих, выражение собственных переживаний;
- формирование у детей социальных навыков: освоение различных способов разрешения конфликтных ситуаций, умений договариваться, соблюдать очерёдность, устанавливать новые контакты.

Именно в дошкольном возрасте у ребёнка интенсивно развиваются психические процессы, в том числе и воображение, как основа творчества, созидания нового. Конечным эффектом социализации в виде личности и в виде субъекта деятельности является образование индивидуальности. Именно в этот период начинается процесс социализации, устанавливается связь ребёнка с ведущими сферами бытия: миром людей, природы, предметным миром, происходит приобщение к культуре и общечеловеческим ценностям,

закладывается фундамент здоровья, а главным критерием социализации ребёнка выступает степень развития самостоятельности, инициативности и творчества личности.

Необходимо создание благоприятных условий для внедрения новых форм и методов повышения эффективности воспитательного процесса через взаимодействие с семьёй дошкольника.

Именно в семье дети приобретают первые навыки взаимодействия, осваивают первые социальные роли, осмысливают первые нормы и ценности. Тип поведения родителей (авторитарный или либеральный) оказывает воздействие на формирование у ребёнка «Образа – Я». Несмотря на то, что современная семья не может претендовать на ту роль, которую она играла в традиционных обществах (увеличение числа разводов, малодетность, ослабление традиционной позиции отца, трудовая занятость женщины), ее роль в процессе социализации все же остается весьма значимой [8, с. 212-228].

Кроме того, интенсивность взаимодействия старших членов семьи с малышом влияет и на развитие адаптационных способностей его психики. Чем больше его привлекают к общению и деятельности в семье, тем больше навыков и понятий откладывается, тем они полнее и многограннее. Разумеется, личные особенности интеллекта и психики ребенка играют немалую роль в развитии его адаптационности, однако, с одними и теми же исходными возможностями ребенок может оказаться неуверенным в себе, малокоммуникабельным, не умеющим решить простую поведенческую задачу, или общительным, хорошо ориентирующимся, понимающим основные правила поведения и хотя бы самые очевидные мотивы. Поэтому так важно общаться с ребенком не только в педагогических целях и с целью заботы о нем, но и привлекать его к домашним делам и решению внешних вопросов, не отстранять от задач, связанных с общением, прибегать к его посильной помощи. Малыш, самостоятельно совершающий покупку хотя бы булки хлеба, привыкший общаться с посторонними людьми хотя бы в присутствии близких, ощущает себя более уверенным и лучше ориентируется в поведении людей и ситуациях, что очень пригодится ему в школе и других местах, где придется быть самостоятельным.

Первые и важнейшие основы социализации личности дошкольника традиционно должна закладывать семья. Но, к сожалению, не все родители и воспитывающие родственники в состоянии обеспечить ребенку должное внимание во всех аспектах его становления. Многие просто не понимают сути воспитания личности и необходимости посвящать этому какое-то время, другие слишком заняты, обеспечивая необходимый, по их мнению, материальный уровень жизни, или посвящают много сил и времени иным сферам своей жизни, где ребенку места нет. Поэтому основная нагрузка в этом плане ложится на детские сады, так как по количеству посещающих их детей и проводимому там времени они лидируют с огромным отрывом. Задача оказывается не из легких – каждый ребенок приходит в детский сад из семьи с уже сформировавшимися понятиями о том, как следует себя вести, какие отношения допустимы. А ведь каждый из детей наделен нормальным желанием самоутверждения среди сверстников и в глазах взрослых, что ведет к множеству неожиданных поступков, а порой и конфликтных ситуаций. И воспитателю нужно их решать без помех для образовательного процесса. Ближе к наступлению школьного возраста у детей развивается способность к выполнению социальной функции и возникает потребность в ней. Ребенок все больше стремится быть кем-то значимым в глазах окружающих, и важно грамотно направить это стремление в полезное для самого ребенка и общества русло. Проще говоря, ненавязчиво и убедительно помочь ребенку выбрать, как именно он будет производить впечатление на окружающих: склонностью к конфликтам, эпатажем, дерзкими выходками или конструктивными поступками, помощью, дружелюбием, инициативностью и т.д. Кроме того, дети старшего дошкольного возраста уже должны уметь задавать вопросы, получать знания, наблюдать и рассуждать, и от воспитателя во многом зависит, насколько полным и позитивным окажется развитие детей в этом плане.

Дошкольный период необычайно значим для вхождения ребенка в мир социальных отношений, для процесса его социализации, который по высказываниям Л.С.Выготского рассматривается как «врастание в человеческую культуру» [3, с. 558]

Социальное развитие (социализация) – процесс усвоения и дальнейшего развития индивидом социально-культурного опыта, необходимого для его включения в систему общественных отношений, который состоит из [8, с. 212-228]:

- трудовых навыков;
- знаний;
- норм, ценностей, традиций, правил;
- социальных качеств личности, которые позволяют человеку комфортно и эффективно существовать в обществе других людей, развитие толерантности сознания родителей, педагогов и детей (терпимость к чужому образу жизни, мнению, поведению, ценностям, способность к принятию точки зрения собеседника, отличающейся от собственной).

Развитие социальной компетентности – важный и необходимый этап социализации ребенка в общем процессе усвоения им опыта общественной жизни и общественных отношений. Человек по природе своей является существом общественным. Все факты, описывающие случаи вынужденной изоляции маленьких детей, так называемых «маугли», показывают, что такие дети никогда не становятся полноценными людьми: они не могут овладеть человеческой речью, элементарными формами общения, поведения и рано погибают [6, с. 79-101].

Социальный опыт приобретается ребенком в общении и зависит от разнообразия социальных отношений, которые ему предоставляются ближайшим окружением. Развивающая среда без активной позиции взрослого, направленной на трансляцию культурных форм взаимоотношений в человеческом обществе, социального опыта не несет. Усвоение ребенком общечеловеческого опыта, накопленного предшествующими поколениями, происходит только в совместной деятельности и общении с другими людьми. Именно так ребенок овладевает речью, новыми знаниями и умениями; у него формируются собственные убеждения, духовные ценности и потребности, закладывается характер [8, с. 212-228].

Существуют различные воспитательные организации (институты социализации) – специально создаваемые государственные и негосударственные организации, основной задачей которых является социальное воспитание определенных возрастных групп населения. К таким организациям и относится детский сад – дошкольное образовательное учреждение.

Социально-педагогическая деятельность в условиях детского сада – это та работа, которая включает педагогическую и психологическую деятельность, направленную на помощь ребенку, педагогу и родителю в развитии собственной индивидуальности, организации себя, своего психологического состояния; помощь в решении возникающих проблем и их преодолении в общении; а также помощь в становлении маленького человека в обществе.

В процессе социализации детей воспитательные организации играют двоякую роль. С одной стороны, именно в них осуществляется социальное воспитание как относительно социально контролируемая социализация. С другой – они, как всякие человеческие общности, влияют на своих членов стихийно в процессе взаимодействия членов организации. И это влияние по своему характеру не совпадает с ценностями и нормами, культивируемыми в процессе социального воспитания.

Основными функциями детского сада в процессе социализации можно считать следующие [2, с. 313-228]:

- приобщение дошкольника к культуре общества;
- создание условий для индивидуального развития и духовно-ценностных ориентации;
- автономизация подрастающих поколений от взрослых;

- дифференциации воспитуемых в соответствии с их личностными ресурсами применительно к реальной социально-профессиональной структуре общества.

В детском саду происходит возвращение человека в процессе создания условий для целенаправленного позитивного развития и духовно-ценностной ориентации.

Эти условия создаются в ходе взаимодействия индивидуальных и групповых (коллективов) субъектов в трех взаимосвязанных и в то же время относительно автономных по содержанию, формам, способам и стилю взаимодействия процессах: организации социального опыта детей, их образования и индивидуальной помощи им.

Организация социального опыта осуществляется через организацию быта и жизнедеятельности формализованных групп; организацию взаимодействия членов организации, а также обучение ему; стимулирование самостоятельности в формализованных группах и влияние на неформальные микрогруппы [7, с. 336-347].

Образование включает в себя: систематическое обучение; просвещение, т.е. пропаганду и распространение культуры; стимулирование самообразования.

Индивидуальная помощь реализуется в процессе: содействия ребенку в решении проблем; создания специальных ситуаций в жизнедеятельности воспитательных организаций для его позитивного самораскрытия, а также повышения статуса, самоуважения; стимулирования саморазвития.

Педагог (или воспитатель) в детском саду должен уметь помочь ребенку, направив его в нужное русло. Он должен стремиться не подавлять, а направлять инициативу ребят; развивать их общественное мнение, развивать детское самоуправление. Чтобы добиться положительного влияния коллектива на личность, должно быть воздействие педагогическим коллективом на детский коллектив. При педагогическом руководстве детским коллективом важно учитывать возраст воспитанников [5, с. 76-80].

В детском саду решающее воздействие на ребенка имеет воспитатель. Но с возрастом большее влияние приобретают среда, мнение сверстников, коллектива. Коллективная деятельность является одной из главных форм воспитания и социализации личности. Это выполнение важных общественных работ, совместные занятия, игра, труд, общественно-полезная, спортивная, культурная и эстетическая деятельность. При этом большое значение имеют традиции детского коллектива. От педагогического мастерства педагога-воспитателя зависит его влияние на личность ребенка и помощь в социализации.

Таким образом, социализация – это процесс усвоения индивидом определенной системы знаний, форм, ценностей, ролей, в результате, которого он способен функционировать в данной конкретно-исторической обстановке. В детском возрасте социализация осуществляется через общение, обучение, воспитание.

Социализация в дошкольном возрасте очень важна для вхождения ребенка в мир социальных отношений, для процесса его социальной адаптации в обществе.

Развитие и самосознание человека в процессе усвоения и воспроизведения культуры, происходящее во взаимодействии человека со стихийными, относительно направляемыми и целенаправленно создаваемыми условиями жизни на всех возрастных этапах, и можно назвать социализацией человека.

В процессе социализации заложен внутренний, до конца не разрешимый конфликт между мерой адаптации человека в обществе и степенью обособления его в обществе, другими словами, эффективная социализация предполагает определенный баланс адаптации и обособления. Преодолеть этот своеобразный конфликт, решить трудности и обрести своеобразный баланс, призваны взрослые люди, находящиеся рядом с ребенком, чаще всего - это его семья и члены различных социальных институтов (детский сад, школа и т.д.).

Список использованной литературы:

1. И.Бочарова Социальное воспитание детей / И.Г.Бочарова. - М.: Наука, 1991. – 154 с.
2. Ю.В.Василькова, Социальная педагогика: Курс лекций; учеб. пособие для вузов / Ю.В.Василькова, Т.А.Василькова. - 4-е изд., стер. – М.: Academia, 2004. – 440 с.
3. Л.Выготский Психология /Л.С.Выготский. – М.: Эксмо-Пресс, 2000. – 1008 с.

4. Н.Донцев Самовоспитание личности / Н.А.Донцев. - М: Просвещение, 1984. – 112 с.
5. И.Кони Ребенок и общество / И.Кони. - М.: Просвещение, 1988. – 117 с.
6. М.И.Рожков Концепция социализации ребенка в работе детских организаций / М.И.Рожков. - М.: Наука, 1991. – 274 с.
7. Социальная работа: учеб. пособие для вузов / В.И.Курбатов [и др.]; под общ. ред. В.И.Курбатова. – Ростов-на-Дону: Феникс, 1999. – 576 с.
8. Социальная педагогика: курс лекций. Учебное пособие для вузов / под общ. ред. М.А.Галагузовой. - М.: Владос, 2003. – 416 с.

ДЕТИ С ОГРАНИЧЕННЫМИ ВОЗМОЖНОСТЯМИ ЗДОРОВЬЯ В ДОШКОЛЬНОМ ОБРАЗОВАТЕЛЬНОМ УЧРЕЖДЕНИИ

Гурина Т.Н., Смолякова Т.Г., Шолленбергер Л.В.

Российская Федерация, Муниципальное автономное дошкольное образовательное учреждение детский сад № 132

“Всемирная декларация об обеспечении выживания, защиты и развития детей” гласит: **“Дети мира невинны, уязвимы и зависимы. Они также любознательны, энергичны и полны надежд. Их время должно быть временем радости и мира, игр, учёбы и роста. Их будущее должно основываться на гармонии и сотрудничестве...”**.

На первый план выдвигается личность подрастающего человека, независимо от особенностей его развития и уровня здоровья. Именно идеи гуманизации привели к появлению в Законе об образовании положения о праве ребёнка и его родителей самостоятельно определять форму получения образования и образовательное учреждение. И одарённые дети, и дети с ограниченными возможностями здоровья, так же как и дети с нормативным развитием - все должны иметь возможность получить образование соответствующего уровня.

Специальные **ФГОС(федеральные государственные образовательные стандарты)** для детей с ограниченными возможностями здоровья рассматриваются как неотъемлемая часть федеральных государственных стандартов общего образования. Такой подход согласуется с Декларацией ООН о правах ребенка и Конституцией РФ, гарантирующей всем детям право на обязательное и бесплатное среднее образование. Специальный образовательный стандарт должен стать базовым инструментом реализации конституционных прав на образование граждан с ОВЗ.

Дети с ОВЗ могут реализовать свой потенциал лишь при условии вовремя начатого и адекватно организованного обучения и воспитания - удовлетворения как общих с нормально развивающимися детьми, так и их особых образовательных потребностей, заданных характером нарушения их психического развития. (Основные положения Концепции специального федерального образовательного стандарта для детей с ОВЗ).

В основе специальных стандартов лежат принципы договорённости, согласия и взаимных обязательств личности, семьи, общества и государства. Государственный специальный образовательный стандарт является нормативным правовым актом РФ, устанавливающим систему норм и правил, обязательных для исполнения в любом образовательном учреждении, где обучаются и воспитываются дети с ОВЗ.

Попытаемся разобраться, что же это за категория детского населения. Итак, определение "дети с ОВЗ" подразумевает наличие у ребенка временного или постоянного отклонения в физическом или психическом развитии. При этом существует необходимость создания для него специальных условий для обучения и воспитания. В данную группу

можно отнести как детей-инвалидов, так и не признанных инвалидами, но при наличии ограничений жизнедеятельности.

Согласно основной классификации дети с ОВЗ разделяются на следующие категории:

- с нарушением слуха;
- с дисфункцией речи;
- с патологией опорно-двигательного аппарата;
- с проблемами психического развития, отсталостью умственного развития;
- с поведенческими расстройствами и нарушением общения;
- дети с сочетанными, сложными нарушениями развития.

Характеристика детей с ОВЗ зависит от многих показателей, из которых определяющим является сам дефект. Ведь именно от него зависит дальнейшая практическая деятельность индивидуума.

Алгоритм действий с детьми с ограниченными возможностями здоровья и детьми-инвалидами, посещающих дошкольное образовательное учреждение:

- Первичная встреча с семьей, сбор информации о развитии ребенка, выявление образовательного запроса
- Заключение договора между ДОУ и родителями (законными представителями)
- Разработка индивидуального маршрута на основе заключения ПМПК консилиумом ДОУ, в который входят старший воспитатель и специалисты
- Составление сетки занятий и перспективного плана для детей, обучающихся по коррекционной программе
- Создание условий в развивающей среде для ребенка с ОВЗ во время его пребывания в ДОУ
- Реализация индивидуальной программы или маршрута
- Проведение промежуточной диагностики и анализ
- Консультирование родителей

В дошкольном образовательном учреждении обследованием детей с ОВЗ занимаются специалисты (педагог-психолог, учитель-логопед), а воспитатель знакомится с полученными ими данными.

План изучения ребенка включает такие мероприятия, как:

- беседа с родителями;
- изучение медицинской карты ребенка;
- обследование физического развития;
- обследование психического развития: характеристика детских видов деятельности и познавательных психических процессов, речи.

Далее под руководством педагога-психолога в дошкольном учреждении разрабатываются индивидуальные карты развития определенного содержания. Модель профессиональной взаимосвязи всех специалистов ДОУ (педагога-психолога, учителя-логопеда, воспитателя, музыкального руководителя, инструктора по физической культуре, медперсонала) в работе с ребенком с особыми образовательными потребностями следующая:

Специалисты	Функции
Педагог-психолог	• организует взаимодействие педагогов; • разрабатывает коррекционные программы индивидуального развития ребенка; • проводит психопрофилактическую и психодиагностическую работу с детьми; • организует специальную коррекционную работу с детьми, входящими в группу риска; • повышает уровень психологической компетентности педагогов детского сада; • проводит консультативную работу с родителями.

Учитель-логопед	• диагностирует уровень импрессивной и экспрессивной речи; • составляет индивидуальные планы развития; • проводит индивидуальные занятия (постановка правильного речевого дыхания, коррекция звуков, их автоматизация, дифференциация и введение в самостоятельную речь), подгрупповые занятия (формирование фонематических процессов); • консультирует педагогических работников и родителей о применении логопедических методов и технологий коррекционно-развивающей работы.
Музыкальный руководитель	• Осуществляет музыкальное и эстетическое воспитание детей; • Учитывает психологическое, речевое и физическое развитие детей при подборе материала для занятий; • Использует на занятиях элементы музыкотерапии и др.
Инструктор по физической культуре	• Осуществляет укрепление здоровья детей; • Совершенствует психомоторные способности дошкольников.
Медицинский персонал	• проводит лечебно-профилактические и оздоровительные мероприятия; • осуществляет контроль за состоянием здоровья детей посредством регулярных осмотров, за соблюдением требований санитарно-эпидемиологических норм.
Воспитатель	• проводит занятия по продуктивным видам деятельности (рисование, лепка, конструирование) по подгруппам и индивидуально. Организует совместную и самостоятельную деятельность детей; • воспитывает культурно-гигиенические навыки, развивает тонкую и общую моторику; • организует индивидуальную работу с детьми по заданиям и с учетом рекомендаций специалистов (педагога-психолога, учителя-логопеда); • применяет здоровьесберегающие технологии, создает благоприятный микроклимат в группе; • консультирует родителей о формировании культурно-гигиенических навыков, об индивидуальных особенностях ребенка, об уровне развития мелкой моторики.

Одним из условий повышения эффективности коррекционно-педагогической работы является создание адекватной возможностям ребенка охранительно-педагогической и предметно-развивающей среды, то есть системы условий, обеспечивающих полноценное развитие всех видов детской деятельности, коррекцию отклонений высших психических функций и становление личности ребенка. Организация воспитания и обучения дошкольников с ОВЗ предполагает внесение изменений в формы коррекционно-развивающей работы.

Для большинства детей характерны моторные трудности, двигательная расторможенность, низкая работоспособность, что потребовало внесения изменений в планирование образовательной деятельности и режим дня.

Одним из немаловажных условий является необходимость организовать охранительный режим, который щадит и в тоже время укрепляет нервную систему ребенка. В режиме дня предусмотрены увеличение времени, отводимого на проведение гигиенических процедур, сна, приема пищи. Предусматривается широкое варьирование

организационных форм коррекционно-образовательной работы: групповых, подгрупповых, индивидуальных.

Также в работе используются методы и приёмы, направленные на формирование активной позиции у самого ребёнка. Взаимодействие с ним, а не воздействие на него становится основным принципом его развития. Мы обеспечиваем детям постоянное стимулирование познавательной активности, побуждение интереса к себе, окружающему предметному и социальному миру.

Качественное предоставление образовательной услуги и создание оптимальных условий для детей с ОВЗ невозможно представить без участия родителей. Поэтому мы считаем, что одним из основных принципов создания условий для детей с ОВЗ является принцип «Родитель — член команды». Роль родителя незаменима: он лучше других знает своего ребёнка, знаком с его поведением в различных ситуациях, имеет с ним эмоциональную связь, которая облегчает понимание. Именно родитель является лучшим «экспертом» по своему ребёнку. Сопровождая ребёнка в его созревании и сотрудничая со специалистами, родитель часто становится главным координатором в оказании помощи ребёнку. Основой сотрудничества родителей и специалистов становится сосредоточение внимания на общих целях и выполнение задач при взаимной поддержке. Взаимодействие с семьёй в целом, а не только с ребёнком, является важным условием успешной работы команды педагогов и родителей. Во время работы с семьёй важно учитывать индивидуальные особенности каждого участника взаимодействия: ребёнка, родителя, близкого взрослого.

Первичные приёмы, консультации, развивающие занятия осуществляются в комфортной для семьи обстановке, чтобы снизить уровень тревожности и внутреннего напряжения родителей. Активное участие семьи в реализации адаптированных образовательных программ дошкольного образования способствует тому, что родители конструктивно решают вопросы обучения и воспитания ребёнка.

Во время работы с семьёй активную позицию родителей педагоги формируют используя различные приёмы. Это и «инициатива», когда запрос к специалисту должен исходить от родителей, и открытые формы вопросов (использование готового решения обычно вызывает пассивность, а выбор из нескольких вариантов на основе своих знаний и опыта стимулирует активность родителей), структурированность и др.

Методическое обеспечение, используемое в коррекционной работе с детьми с ОВЗ

Нарушения	Программы, методики
Нарушение интеллектуального развития	1.Екжанова Е.А., Стребелева Е.А. Программа дошкольных образовательных учреждений компенсирующего вида для детей с нарушением интеллекта. – М., 2005.
Задержка психического развития	1. Зарин А.П., Боряева Л.Б., Гаврилушкина О.П. и др. Программа воспитания и обучения дошкольников с интеллектуальной недостаточностью. – СПб., 2001. 2.Программа коррекционно-развивающего воспитания и обучения дошкольников с ЗПР /под ред. С.Г.Шевченко, 1998. 3.О.В. Закревская «Развивайся, малыш!» Система работы по профилактике отставания и коррекции отклонений в развитии детей раннего возраста.- М. 2008
Нарушения зрения (слабовидящие)	1.Программы специальных (коррекционных) образовательных учреждений IV вида (для детей с нарушением зрения). Коррекционная работа в детском саду под ред. Л.И. Плаксиной. – М. 2003.
Тяжёлые нарушения речи	1. Филичева Т.Б., Туманова Т.В., Чиркина Г.В. Программы дошкольных образовательных учреждений

	компенсирующего вида для детей с нарушениями речи. 2.Коррекция нарушений речи. – М. 2008. Арутюнян (Андропова) Л.В. «как лечить заикание. Методика устойчивой нормализации речи».
Ранний детский аутизм	1.Аутизм: коррекционная работа при тяжелых осложнениях и осложненных формах: пособие для учителя-дефектолога С.С. Морозова – М., ВЛАДОС, 2007. 2.С.В.Исханова «Система диагностико- коррекционной работы с аутичными дошкольниками» 3.Л.Г. Нуриева «Развитие речи у аутичных детей»

Литература

- 1.Волковская Т.Н., Юсупова Г.Х. Психологическая помощь дошкольникам с общим недоразвитием речи. - М., 2014. С.29-44.
- 2.Левченко И.Ю., Киселева Н.А. Психологическое изучение детей с нарушениями развития. – М.,2008. -160с.
- 3.Ожегов С.И. Словарь русского языка. – М., 1981.- 816с.
- 4.Устинова Е.В. Детский церебральный паралич: Психологическая помощь дошкольникам. – М., 2007. – 120с.

АТА-АНАЛАРДЫҢ МЕКТЕП ЖАСЫНА ДЕЙІНГІ БАЛА ТӘРБИЕСІНДЕГІ РӨЛІ

Хуанбай Сымбат

Ғылыми жетекшісі: **Ильяшова Б. Ф.**

Қарағанды “Bolashaq” жоғары білім беру колледжі

Қай елде, қай кезде болмасын, бала тәрбиесін ерекше дамытушы да, ілгері апарушы да-балалар, яғни бүгінгі ұрпақ-ертеңгі елдің болашағы.

Мен баяндаманың алғы сөзін шығыс ғұламасы Әл-Фарабидің сөзінен бастағым келеді: «Адамға ең бірінші білім емес, тәрбие берілуі керек, тәрбиесіз берілген білім-адамзаттың хас жауы, ол келешекте оның барлық өміріне апат әкеледі» делінген.

Осыған байланысты балабақшамызда баланы өмірге бейімдеуде балабақша, тәрбиеші және ата-ананың орны бөлек. Жас ұрпақты саналы, сергек етіп тәрбиелеу отбасы мен балабақша қызметкерлерінің бірден бір парызы. Оқу тәрбие жұмысын дұрыс жолға қоюда ата-аналармен жұмыстың орны орасан. Сондықтан балабақшаларда ата-аналармен жұмыстардың алуан түрлері іске асырылуда.

«Еліміздің күші- патшада, сәбидің күші- жылауында» демекші, біздің күшіміз, қорғанышымыз, сеніміміз- адамгершілігімізде болуы керек. Ол үшін Ақанның осы үш қасиетін бала бойына дарыта білсек-ұлы жеңіс болары анық.

Ата мен ана – бала тәрбиесінің қамқоршысы, өнегесі.Қазақстан Республикасы Ата Заңының 27-бап, 2-тармағында "Балаларына қамқорлық жасау және оларды тәрбиелеу – ата - ананың табиғи құқығы, әрі парызы" делінсе, "Қазақстан –2030" бағдарламасында " Әкелер мен аналардың, аталар мен әжелердің өз балалары мен немерелері алдындағы жауапкершілігін күнделікті есте ұстауға тиіспіз.Біз өз балаларымыз бен немерелерімізді сонау алыс болашақта, олар біздің жасымызға жеткен кезде қандай күйде көргіміз келеді..." делініп, ұрпақ тағдыры айтылады.

Бала тәрбиесінде отбасының орны ерекше. Оны қоғамдық тәрбиенің қандай саласы болса да алмастыра алмайды. Отбасының негізі баланы өмірге келтіру ғана емес, оған

мәдени - әлеуметтік ортаның құндылығын қабылдату, ұрпақтың, ата-бабалардың, ұлылардың ақыл-кеңес тәжірибесін бойына сіңіру, қоршаған орта, адамзатқа, өз қоғамына пайдалы етіп тәрбиелеу. Үлкен ұрпақтың тәжірибесі, өмірдегі беделі, ақыл-кеңестері, ата-ананың өз борышын мүлтіксіз орындауы, бір-бірін құрметтеуі – үлкен тәрбие мектебі. Бала дүниеге келген күннен бастап ата-ананың ықпалында болып, өмірге бағыт беруші тәрбие мектебінен нәр алады.

"Қатты тәртіп көрсе бала күнінде,
Өнерімен қуантады түбінде.
Бала нені білсе жастан, ұядан—
Өле-өлгенше соны таныр қиядан.
Өнер - білім берем десең басынан,
Бер оқуға балаларды жасынан,
Ата - анадан өсіп ұрпақ тараған,

Жақсы-жаман болса, бала – соларда" ,- деп, ХІ ғасырда Жүсіп Баласағұн айтқандай, ата-аналар балаларының жеке ерекшеліктерін жас күннен танып, соған қарай бағыт - бағдар, тәрбие берудің маңызы ерекше. Ата-ана балаларына жақсы тәрбие беруде қоғам алдында жауапты. Сыйластық, түсіністік, үлкен жауапкершілік сезімдері бар отбасы – бақытты отбасы. Бақытты отбасында ғана ата-ана және олардың балаларының өзара қатынасы мазмұнды, берілген тәрбие сіңімді және негізді.

Ата-ана бала тәрбиесіне ерекше мән беруі қажет. Ана– бала тәрбиесіндегі ерекше тұлға. Тәрбиенің негізі "ананың әлдиінен" басталады емес пе?!

Абай қазақ әйелінің, ананың отбасындағы орнын ерекше жырлайды. Жалпы, "адам бойындағы барлық қасиеттер ананың ақ сүтінен жаралған" деген ғұламалық ойды тарата келе, ол қасиеттердің міндетті түрде тәрбиеленуі қажеттігі туралы айтады. Абай жетінші қара сөзінде былай дейді: "Жас бала анадан туғанда екі түрлі мінезбен туады. Біреуі ішсем, жесем, ұйықтасам деп туса, біреуі–білсем екен демектік. Не көрсе соған талпынып, жалтұр-жұлтұр еткен болса, соған қызығып, аузына салып, дәмін татып, тамағына, бетіне басып қарап, сырнай, керней болса дауысына ұмтылып, онан ер жетіңкірегенде ит үрсе, мал шуласа да, біреу күлсе де, біреу жыласа да тұра жүгіріп, "ол немене", "ол неге үйтеді", " бұл неге бүйтеді" деп, көзі көрген, құлағы естігеннің бәрін сұрап, тыныштық көрмейді. Мұның бәрі өмірге жаңа келген нәрестенің жан құрамы, "білсем екен, көрсем екен, үйренсем екен" дегені».

Қатыгез, зұлым адамдар да ақ сүт берген Ана алдында бас иген. Осы орайда Домалақ Ананың (Нұрилань) "Диннат мама" атану тарихы да қызық. Бұлақ басында қара лашықта қалған қарапайым әйел тапқырлық танытып, қарақшылардың теріс қылығына тосқауыл қояды. Бұл эпизодтар бүгінгі ұрпақты ұлы әжеміздің адамгершілік өнегесін қастерлеуге, тәлім алып, оны көкірегіне орнықтыруға үндейді. Әсіресе, Домалақ Ананың мейірімділікке шақыруы Ана алдында бас игізеді. Ұлы Жамбыл Домалақ ененің қадір-қасиетін, әулиелігін терең түсініп, үлкен жүрекпен жырлайды. Өзі де ұлы анасына тағзым ете тіл қатады. Шерхан Мұртазаның сөзімен айтқанда: «Ұлы анамыздың артында, батыстан шығысқа, шығыстан батысқа созылып жатқан қыруар ұрпақ бар. Олардың ішінде ержүрек мықтысы да, осалы да жетіп жатыр».

"ХУІІІ ғасырдың аяғында дүниеге келген бала Пушкин де, ХІХ ғасырдың орта шенінде қазақтың кең сахарасында дүниеге келген Абай да шешесі мен әжесі берген тәрбие уызын еміп өседі. Амал жоқ, 1630 жылдары жазылған словак педагогы Ян Амос Коменскийдің " Аналар мектебі" еңбегі есіңе түседі де, ана құдыретіне амалсыз бас иесің" деп толғанады " Ерте жастан тәрбиелеу тағылымдары» мақаласының авторы.

Ата-ана тәрбие беруде, ата-бабамыздың салт-санасы, әдет-ғұрпында жүргізілген үлгі-өнегесінің мәні зор. Сөз қадірін білетін заманда бір ауыз сөздің ішкі мағынасын жете түсініп, содан өзіне тәлім алған бабаларымыздың қасиетіне не жетсін.

Балаға, әсіресе, ана өте жақын келеді. Ал отбасы тәрбиесінде әкенің де, ананың да орны бөлек. Әке мен ана баланың алғашқы ұстазы. Әсіресе, әкенің рөлі ер баланы

тәрбиелеуде басым. Әке ұлына өзінің бар өнерін, естіп-білген білімін түгел үйретуге тырысады. Ал ұл бала өз тарапынан ағаға, әкеге еліктеп, одан үйренген. "Ата көрген оқ жонар" деген осыдан шыққан.

Қазақ халқының "Ата – балаға сыншы" деген мақалы бар. Әр әке өз балаларының ерекшеліктерін, қандай іске бейімділігін дамытуға тырысып, ерте аңғарып, ән мен күй өнерінен бейімі болса, өнер қуған сал-серілерге, үй шаруасына бейім болса, үй шаруасының тізгінін беріп, сөз ұғарлық ойы болса, жақсыларға жанастыратын.

Ал қыз абыройы – отбасының, елдің болашағы, босағаның беріктігі. Қазақ қыздың жолы жіңішке" деп бекер айтпаған. Осындай ұл мен қыздың тәрбиесіне қазақ халқының тек жеке отбасы ғана емес, бүкіл ауыл аймағы, әулеті жауапкершілікпен қараған. "Қызға қырық үйден тыйым", "Ұлға отыз үйден тыйым" демекші, ұлға да, қызға да айтар сын аз емес.

Әр отбасы ұлы мен қызына салт-дәстүрді, жеті атасын білуді үйреткен. Ата-ананың канша баласы болса, әр бала ата-анаға өзінше қымбат.

"Алуан-алуан жүйріктің әліне қарай шабатынын" ең алдымен, атасы мен анасы біледі. Тарихқа көз салсақ, халқына қорған, еліне басшы болар азамат өсіріп, төңірегіне аналық мейірімін төгіп, ел анасы атанған аналар аз ба? Домалақ ана, Қараша ана, Мұрын ана, Дәулет бике, Қарқабат ана, Қызай ана... секілді көптеген аналарымыз еліне тұтқа боларлық ұл-қыз өсіріп, бір ру-тайпаның атын иеленіп, өнегелі істері аңызға айналып, бүгінге жетіп отыр. Сондай-ақ, кешегі Түркі қағанаты заманында түрік әлеміне Күлтегіндей батырды, Білге Қағандай дананы сыйлаған ананы халқы хан көтергендей ақ киізге отырғызған, ардақтаған.

"Ана мен әке өздерінің үлгі-өнегелері, гуманистік белгілері арқылы әдептілігімен, өнерпаздығымен, бір-біріне деген өзара достық қарым-қатынасымен, ерен еңбегімен балаларына үлгі-өнеге көрсете алады. Егер оқушы маманданған ұстаз десек, ата-ана – өздерінің өмірлік іс-тәжірибесі арқылы тәрбиелік іс-әрекеттерін қалыптастырған ұстаз. Ал, ұстаз өз ісінің шебері, білгір адам болуы қажет"6 деп толғанады ақын.

Бала тәрбиесі – игілікті іс. Берері де, сұрауы да, жемісі де мол тәрбие саласының ең өзектісі. "Шебер ұстаздан – тәрбиелі шәкірттер" деп айту өте орынды. "Бала үшін жай нәрсенің өзі де жаңалық. Бұлар – құмарпаз, әуесқой, тынымсыз зерттеуші".

Ата-аналары балаларын өнегелі сөзімен, жеке басының тәрбиесімен тәрбиелейді. Бала әр нәрсеге сенгіш, тез қабылдағыш, еліктегіш келеді. Әр бала сипағанды, жылы сөйлегенді, аялағанды, еркелеткенді, ертегі әңгіме тыңдағанды, ойын ойнағанды ұнатады. Бұл– баланың бойындағы үлкендерден ерекшеленіп тұратын негізгі қасиеті. Бұл қасиеттер тек балаға ғана тән. Өйткені бала сезімі– пәк. Баланы періштеге теңеу осыдан шыққан ба деген ой келеді. "Бала тілі– бал", "Балалы үй– базар" деген мақалды халқымыз өте орынды айтқан. Баланы сипау, аялау, жылы сөйлеу– баланың ақылды, ұстамды, мейірімді азамат болып өсуіне көп ықпал етеді. Ал балаға ұрсу және оны балағаттау баланың бойында кек алу, өшпенділік қасиеттерді оятады. Ата-бабаларымыз бала тәрбиесіне құрғақ ақылдан гөрі үлгі-өнеге арқылы ықпал етудің жұғымды екенін және балаға жора-жолдастарының, құрбы-құрдастарының әсері мол екенін айтқан. "Ұлың өссе, ұлы жақсымен ауылдас бол, қызың өссе, қызы жақсымен ауылдас бол" деп, тәрбиелік мәні зор мақал-мәтелдер айтқан. Ата-бабаларымыз бала тәрбиесіне ерекше назар аударып, "Баланы жетіге келгенше тыйма, жетіден он төртке келгенше құлыңша қина, он төрттен кейін құрдасыңдай сыйла" деп, баланың ой-өрісі даму кезеңін ерекше бағалаған.

Ата-бабаларымыз жазу-сызуды білмеген кездің өзінде де бала тәрбиесіне ерекше көңіл бөліп, адам құқығын қорғауды назарда берік ұстаған. Мысалы, "Қасымның қасқа жолы" (1511-1518), "Есімнің ескі жолы" (1598-1628), Әз Тәукенің "Жеті Жарғысы" (1680-1718) сияқты көрнекті заңдардың өзі қағазға түспеген. Бұл – заңдық құжаттар. Ата-заңды аттаған азғындарды "етегін кесіп, елден қу" деген қағидамен аяусыз жазалаған8. Халқымыз ұл мен қыз тәрбиесіне ерекше мән берген. "Ұяда не көрсең, ұшқанда соны ілерсің" деген мақал арқылы бала тәрбиесіндегі отбасының рөлі ерекше екендігін атап

көрсетеді. Бала тәрбиелей отырып артына із, өшпес мұра қалдырған. "Жерге себілген дақылдың өсуі жердің құнарлығына, ылғалдылық пен күн шұғылысына байланысты. Осы тұрғыдан алып қарағанда, адамның белгілі бір мамандықты игеру қабілеті де сыртқы орта жағдайына (тәлім-тәрбиесіне) қатысты.»

«Бала тәрбиесі – бір өнер, өнер болғанда ауыр өнер, жеке бір ғылым иесі болуды тілейтін өнер. Баланы дұрыс тәрбие қылу үшін өз тәжірибесі жетпейді. Басқа адамдардың тәжірибесімен танысу керек. Бала аурулы, зағип болса, баладан емес, тәрбиешіден; бала тар ойлы ақымақ болса, бала кінәлі емес, тәрбиеші кінәлі; бала сұлулықтан ләззат ала білмейтін мылқау жанды болса, бала айыпты емес, тәрбиеші жазалы. "Бала істеген жауыздықтың жазасын тәрбиеші көтерсін" деген иран елінің мәтелі шын, дұрыс мәтел"10 деп М.Жұмабаев бала тәрбиесіне ерекше тоқталған.

Отбасы – сыйластық, жарастық орнаған орта. Баланың тәрбиелі болып өсуіне берекелі отбасының әсері мол. Отбасының әрбір мүшесі өзара сөйлесіп, не болмаса ата-ананың, баланың міндетін атқару ғана емес, береке – бірлік, сүйіспеншілікпен араласса, босағасы берік, шаңырағы биік отбасына айналары сөзсіз.

Ата мен ана – бала тәрбиесінің қамқоршысы, өнегесі. Ата – асқар тау, Ана – бауырындағы бұлақ, Бала – жағасындағы құрақ, – деп, ата – ана, баланы табиғаттың тамаша құбылыстарына теңеген халық мақалына қайран қаласың.

"Тәрбие баламен сөйлесумен, әңгімелесумен, оған ақыл-кеңес берумен ғана шектелмейді, – деген болатын А.С. Макаренко. – Тәрбие тұрмысты дұрыс ұйымдастыра білуде, балаға әркімнің өз жеке басы арқылы үлгі-өнеге көрсетуде. Отбасындағы бала тәрбиесі халық өмірімен, қоғамның мақсат-міндеттерімен байланысты болуы керек".

Ата-бабаларымыз баланың дүниеге келуін ерекше күткен. Балаға қамқорлық ол дүниеге келмей-ақ жасалған. Мысалы, аяғы ауыр әйелге жерік асын тауып жегізген, ауыр көтертпеген. Жас босанған анаға қалжа жегізген, сорпалаған, баланы тіл-көзден сақтаған, өсіп-өнген аналарға баланың атын қойғызған, тұсауын кестірген. Бала өсе келе ән айтқызып, домбыра тартқызған.

Жамбылдың жырын, Күләштың әнін, Динаның күйін, Әлия мен Мәншүктің, Бауыржанның ерлігін халқымыз ұрпағына өнеге еткен. Талғат пен Тоқтардай ғарышкерлерін, Абай мен Шоқандай дарынды тұлғаларын тәрбиелеген де халық. Отбасы халық тәрбиесінен үнемі нәр алып отырады. Халық тәрбиесі – отбасы тәрбиесінің негізгі бастауы. Ұрпақтары бұл тәрбиеден нәр алып, бала бойына сіңіреді.

Ата - ана жауапкершілігі бәрінен биік болмақ. Сондықтан ата - ана басты талапты өздеріне қойғандары жөн. баланың тәрбие алуына қоғамнан өз орнын табуына жағдай жасауына әрбір ата – ана педагогикалық әдіс - тәсілдерге сүйенгені дұрыс.

«Тәрбие отбасынан басталады» десек те, күйбең тіршілікке алданып жүріп, отбасындағы әрбір баланың әрекетін, қылықтарын бағалап, бағыт-бағдар беруге көңіл кейде аз бөлінеді. Әрбір ата-ана баласының ынтасын, қызығушылығын байқап, оның өзін-өзі дамыту үшін жағдай жасап, ықпал етуі керек.

Балабақша мен ата-ана ынтымақтаса жұмыс жүргізсе, балаға тиісті көңіл бөле білсе, олармен санаса білсе, келешектің шын жанашыры, елдің арқа сүйер азаматтары тәрбиеленіп шығары сөзсіз.

Бала – Отанымыздың келешегі, біздің жалғасымыз. Сондықтан бала тәрбиесі – баршамызға ортақ іс. Әр ата-ана өз баласын еліне, халқына шын берілген, халқын құрметтей алатын, дені сау, білімді, еңбексүйгіш, жан-жақты жетілген азамат етіп тәрбиелеуді борышым деп есептеуі керек. Сонымен қатар балалар балабақшада тәрбиеленетін болғандықтан, бала тәрбиесінде тәрбиешінің орны ерекше. Сол себепті біз тәрбиеші болу үшін, өзіміз тәрбиеленген болуымыз керек. Мақаламның соңын Жүсіпбек Аймауытовтың сөзімен аяқтағанды жөн көрдім: Дәрігерден де тәрбиешінің көп болғаны артық, дәрігер адамның денесін сауықтыратын болса, тәрбиеші адамның ақылын, мінезін, жанын сауықтырады!

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі:

1. Қоянбаев Ж. Отбасы және балалар мен жеткіншектер тәрбиесі. Алматы: Рауан, 1999 жыл.
2. Амонашвили Ш. Воспитательная и образовательная функция учения школьников. - М., 1984.
3. Кан-Калик В.А. Учителю о педагогическом общении. – М., 1987.
4. Қазақтың тәләмдік ойлар анталогиясы. 1 том. Алматы, 2005.

МЕКТЕП ЖАСЫНА ДЕЙІНГІ БАЛАЛАРДЫҢ ТІЛІН ДАМУ МӘСЕЛЕСІ

Мусатаева Ж. А.

«Батыр» санаторлық бөбекжайы КМҚК тәрбиешісі

*«Тіл-жұрттың жаны. Өз тілін өзі білмеген ел болмайды.
Тілінен айырылған жұрт-жойылған жұрт.... баланың тілі
дұрыс болса, елдің тілін көркейтіп, байытып гүлдендіреді ...»
Х.Досмұхамедұлы*

Біздің міндетіміз – қазақ тілін барлық салада белсенді пайдалана отырып дамыту.

Біз ұрпақтарымызға бабаларымыздың сандаған буынының тәжірибесінен өтіп, біздің де үйлесімді үлесімізбен толыға түсетін қазіргі тілді мұраға қалдыруға тиіспіз. Бұл – өзін қадірлейтін әрбір адам дербес шешуге тиіс міндет. Қазақстанның болашағы – қазақ тілінде. Қазақ тілі 2025 жылға қарай өмірдің барлық саласында үстемдік етіп, кез-келген ортада күнделікті қатынас тіліне айналады. Осылай тәуелсіздігіміз бүкіл ұлтты ұйыстыратын ең басты құндылығымыз – туған тіліміздің мерейін үстем ете түседі. Егер әрбір қазақ ана тілінде сөйлеуге ұмтылса, тіліміз әлдеқашан Ата Заңымыздағы мәртебесіне лайық орнын иеленер еді. Үштілділік мәселесін мемлекеттік деңгейде ынталандыру керек. Бұл мақсатта алдымен, өз ана тіліміздің мәртебесін көтере білуіміз қажет. Тіл – ұлт мәдениетінің қайнар көзі. Әр халықтың ұлттық дәстүрінің, сана сезімінің, сөйлеу, ойлау тәсілінің, мінез-құлқының, мәдениеті мен әдениетінің айрықша белгілері тіл арқылы бейнеленеді. Тіл өнерінің құны халқымыз өте биік бағалап, «Өнер алды – қызыл тіл» деген. Тіл – адамның өмірлік қажетін өтейтін қатынас құралы. Сондықтан баланы дұрыс сөйлеу білуге үйретудің маңызы зор. Психолог ғалым Ә.Алдамұратов сәби жастан бастап, баланың өсуін, дамуын үш кезеңге бөліп сипаттаған: «Алғашқы саты – сөйлеуге дейінгі кезең. Бұл кезең баланың екі айлығынан он бір айға дейінгі сатысы деп аталады. Екінші саты – баланың алғашқы тілінің шығу кезеңі – он бір айдан 1 жыл 7 айға дейінгі аралық. Үшінші сатыда бала тілдің грамматикасын меңгере бастайды. Бұл кезең үш жасқа дейінгі уақытты қамтиды. Бала тілінің шығуы оның дүниетаным шеңберін кеңейтіп, сөйлеу тілін дамытады», - деп қорытқан. Балабақшада тәрбиеленіп жүрген баланың тілі де, ой-өрісі де анағұрлым жақсы дамиды. Онда көңіл бөлінеді. Әсіресе баланың жас ерекшелігіне қарай айтылатын қызық та тартымды өлеңдер, тақпақтар, жаңылтпаштар бала ұғымын кеңейтумен бірге, дыбыстарды дұрыс айтып үйретуге баулиды, сөздік қорын байытады. Балабақашағы оқыту – тәрбиелеу жұмысында балалардың тілін дамыту, сөздік қорларын молайту, ауызша сөйлеуге үйрете отырып, үйренген сөздерін күнделікті өмірде еркін қолдану, одан әрі күнделікті іс- әрекет кезіндегі тілдік қарым- қатынаста қолдана білуге жаттықтыру ісіне ерекше мән берілген. Мектеп жасына дейінгі кезеңдегі балалармен сөздік жұмысын жүргізу ісі – тіл дамытудың негізгі бір міндеттері болып есептеледі. Біз балалармен сөздік жұмысын жүргізе отырып, оларды айналасындағы заттармен таныстырып, атын атай білуге, қасиеті мен сапасын, түр- түсін және пішінін ажырата білуге, өмірдегі, қоршаған ортадағы түрлі құбылыстар жайындағы ұғым, түсініктерін дамыта отырып, белсенді түрде тілдік қарым- қатынас жасай білуге үйретеміз. Мектеп жасына дейінгі балалардың сөздік қорларын дамыту ісінде тәрбиешінің:

- балалардың сөздік қорларын дамыту; - жаңа сөздерді меңгерту; - үйренген сөздерін тиянақтап, анықтап, әрі байытып отыру басты міндет саналады. Осы аталған міндеттерді тәрбиеші үнемі сөздік жұмысын жүргізуде басшылыққа алып отыруы тиіс. Балалардың сөздік қорын молайтуда ойын, тапсырма жаттығулардың орны ерекше. Соның ішінде ойын – баланың шын тіршілігі. Ойын арқылы бала айналасындағы нәрседен өзіне қызықтысына ықыласы ауып, таңдап алады. Баланың бір ерекше қасиеті сөйлеуден еш жалықпайды. Ойын бала тілінің дамуына ықпалын тигізіп, таным белсенділігінің дамуына жол ашады. Қай бала болмасын ойынмен өседі, өйткені бала табиғатының өзі тек ойынмен байланысты. Ойын үстінде бала еш нәрсеге тәуелсіз. Ол өзін еркін ұстайды. Ал еркіндік дегеніміз барлық дамудың баспалдағы, бәрін білуге деген талпынысы мен құлшынысы. Баланың білуге деген құштарлығы, сөйлеуі ойын үстінде қалыптасады.

Балаларды мектептегі оқуға дайындауда, сөйлеу процесінің дамуы, балалардың мектептегі оқу жағдайын жақсартатын бірден-бір әсер болып табылады, өйткені сөз - ол мұғаліммен сөйлесу, сол арқылы білімді игеру және психикалық процестердің дамуы мен жетілуі болып табылады. Балалардың сөйлеу қабілетіне ерекше талап қойылады, өйткені мектептегі оқу барысы белгілі бір мақсатпен атқару тиіс. Оқу барысында бірнеше сабақтардың нәтижесінде, мысалы, қазақ тілінде сөздің мағынасын (керекті заттарды орындарына қою), сөзді айту қабілеттілігін, (сөзді жазу мен мәнін түсіндіру), сөздің нақтылығын (ақпараттарды беру және оны хабарлау, оны сөзбен жеткізу қабілеті), сөздік қорының байлығы және оның әр түрлілігі туралы мағлұмат алып шығады. Бұл сұраныстардың барлығы балалардың мәнерлі, нақтылы сөйлеуінің нәтижесінде, мұғалім мен балалардың арасындағы сөйлеу қатынасынан пайда болады. Сөз қабілетінің туындауы нәтижесінде, бірінші сыныпқа баратын балалардың сөздік қабілеттілігін зерттеп, диагностикалауға болады. Сөз процесінің дамуын білу және оны зерттеу оңай емес. Балалардың сөздік қабілетінің дамуы, олардың психикалық дамуына да үлкен әсерін тигізеді. Балаларды оқытқанда, олардың психикалық дамуы артта қалса, онда, сөз, ойлау қабілетінің көрсеткіштері де артта қалғанын көрсетеді. Балалардың ерік қимылдары мектепке баратын жасқа сәйкес, өзіндік қасиеттеріне ие, ол алдын-ала ойланылмаған іс-әрекеттермен байланысты болады және олар қажеттіліктер мен сезімдерден туындайды.

Л.С.Выготский ерікті мінез-құлықты әлеуметті дей отырып, ол бала еркінің дамуын, қоршаған ортамен байланысты деп есептеген. Негізінен бұл жағдайды баланың үлкендермен әңгімелескенінен байқаған. Үлкендер алдымен сөз арқылы баланың мінез-құлқын түзейді және практикалық мазмұнын игерте бастайды, сонымен қатар, бала өзінің ойы арқылы мінез-құлқын реттей алады. Балалар сөзді игерген соң әңгімелесу үшін емес, сонымен қатар мінез-құлқын ұйымдастыруға қажет екенін түсінеді. 6 жастағы балалардың тілін дамытуда байланыстырып сөйлеуге үйрету басты орын алады. Бағдарламада жұмыстың бұл түріне арнайы тарау берілген. Байланыстырып сөйлеуге үйрету барлық сабақта болады. Тіл дамытуға байланысты компоненттер ескеріле отырып сабақ комплексті жүргізіледі.

- 1.Тіл дамыту.
- 2.Сөздің мағынасын түсініп айту.
- 3.Дыбысты дұрыс айту;
- 4.Көркем сөздерді меңгерту, сөздік жүргізу, әңгімелесу.

Тәрбиеші-мұғалімдер мен ата-аналардың баланы жеке заттардың аты болып табылатын сөздерді айтуға үйретуі, сабақта сөздік жұмысын жүргізуі, сөзді құрайтын дыбыстарды дұрыс айтуға жаттықтырып, мұны тілдің грамматикалық жағын меңгеру жұмыстарымен ұдайы, бірлікте іске асырып отырады. Байланыстырып сөйлеуді жетілдіре отырып, жеке сөздердің тура мағынасы мен ауыспалы мағынасына, сөздің көп мағыналылығына, яғни сөздің семантикалық жағына көңіл бөліп отыру қажет. Ұқсас және біртекті заттарды атайтын жалпы есімдерді (киім, жеміс, тағам, мүлік, мал т. б.), антоним, синонимдерді, теңеу, салыстыру мағынасын беретіні бейнелі көркем сөздерді үйрету. Баланың тілін дамыту жұмысының негізгі мазмұны – сөздік жалпы ұғым беретін жағын меңгеруге көңіл бөліп, ойлау қабілеттерін дамыту, өз ойын еркін жеткізуін, қоршаған орта

мен айналасындағы адамдармен еркін қарым-қатынасқа түсу, сөйлеу қабілеттерін қалыптастыру. Мектеп жасына дейінгі кезеңдегі балалармен сөздік жұмысын жүргізу ісі – тіл дамытудың негізгі бір міндеттері болып есептеледі. Біз балалармен сөздік жұмысын жүргізе отырып, оларды айналасындағы заттармен таныстырып, атын атай білуге, қасиеті мен сапасын, түр түсін және пішінің ажырата білуге, өмірдегі, қоршаған ортадағы түрлі құбылыстар жайындағы ұғым, түсініктерін дамыта отырып, белсенді түрде тілдік қарым қатынас жасай білуге үйренеміз. Сөйлеу бала үшін қарым қатынас болып табылады, оның ойлау қабілетін және мінез құлқын реттеуде маңызды рөл атқарады. Сөйлеу қатынасы баланың білімді меңгеруіне, қажеті білік пен дағдыларды қалыптастыруға мүмкіндік береді. Байланысты сөз ойға мағына беріп, адамдардың бір-біріне қарым-қатынас жасауын және өзара түсінісуін қамтамасыз етеді. Сөйлеу қызметі ойдың дамуымен қатар өрбиді. Дұрыс сөйлеуге тәрбиелеу коммуникативтік біліктілікті, тілдік және тілдік емес құралдардың көмегімен айналадағы адамдармен қарым-қатынас жасауды реттеу қабілетін дамытуға бағытталған. Тілді дамытуда баланың өз қатарларымен сөйлесе білудің маңызы ерекше. Баланың өз ойын түсінікті, ұғымды жеткізе білуі отбасынан бастап қалыптасады. Оның алғашқы ұстазы ата-анасы, тетелес ағалар мен әпкелері. Олармен күнбе-күн араласу, сөйлесу арқылы баланың тілі күн санап жетіле береді. Адамның тілі неғұрлым бай болса, ойы да неғұрлым кең болады. Сондықтан бала тілін кішкене күнінен, әдебиет пен көркем шығармалардан үзінділер оқып таныстырудың маңызы зор. Осындай мазмұны терең, тілі көркем, оқуға жеңіл, тез жатталатын шығармалардан үзінділер оқып беру, есте сақтаған шығарманы өз сөздерінде қолдана білу балалардың сөздік қорларын молайтады, оларды жүйелі ойлауға, ойын дұрыс түсіндіре білуге жаттықтырады. Ата-анада баланың тіл мәдениетіне тәрбиелеуде орасан зор үлес қоса отырып, жаңа технологияларды пайдалану арқылы дыбыстарды дұрыс айтпауына отбасы көңіл бөлмейді, әрине бұл дұрыс емес. Ең басты міндет дыбысты дауыс ырғағына келтіріп дұрыс айтуға үйрету. Баланы тіл мәдениетіне тәрбиелеу ата-ананың басты міндеті. Жас ата-аналар мен көмекті талап ететін ата-аналарға ақыл кеңес беруші білікті, білімді, жанашыр – ол тәрбиеші. Баланың жан-жақты дамуы ең алдымен оның үлкендермен қатынас тіліне дұрыс түсуіне байланысты. Үлкендер – адамзат баласының бар тәжірибесін, білімін, мәдениетін өз қолының ғана көмегімен бере алатын тұлғалар. Олай болса, теория бойынша «тіл – адам қатынасының негізгі құралы» дегенді ұмытпай, қатынас құралы болумен қатар тілдің адам білімін жетілдіретін хабарлау қызметі, бала жанын баурап алатын сезімдік қасиеті үлкендер тарапынан әрдайым қажет. Баланы алдымен өз ана тілінде тілі шығуы, дамуы, не болмаса екінші тіл ретінде қазақ тілін үйренуі ата-ана мен айналасындағылардың, қазақ тілі мұғалімінің, тәрбиешісінің маңызды міндеттерінің бірі болып саналады. Тіл дамыту жұмыстарындағы, қазақ тілін үйретудегі басты мақсаттар ортақ. Екеуінде де баланың қазақ тілінде байланыстырып сөйлей білуін қалыптастыру көзделеді. Сонымен, балалардың қазақ тілінде сөйлеу тілінің дамуы төмендегідей нақты міндеттерді орындағанда жүзеге асырылады:

1. Баланың сөздік қорын қалыптастыру, оны белсенді түрде байыту;
2. Бала тілінің дыбыстық жағын жетілдіру, мәнерлі де мәдениетті сөйлеуін тәрбиелеу;
3. Тілдің грамматикалық жағын қалыптастыру, грамматикалық формалардан ауытқымай сөйлеуге машықтандыру;
4. Ауызекі сөйлеу тілінің қалыптасып, дамытылуын іске асыру;
5. Өз ойын монологты түрде байланыстыра жеткізе білуге үйрету;
6. Көркем сөзге баулу;
7. Сауаттылыққа үйрету.

Балалар бақшасында қазақ тілін ана тілі және екінші мемлекеттік тіл ретінде игеріп, тілдік қатынасқа түсудің маңызды түрі – ауызша сөйлеу тіліне үйрету. Ал толық түрде жазбаша тілдік қатынасқа түсу, яғни айтылған ойды тез түсіну, тез жауап қату біртіндеп мектепте бастауыштық және орта білімдік сатыларда, тіпті баланың бүкіл өмірінде дамытылады.

1. Қазақстан Республикасының Президенті - Елбасы Н.Ә.Назарбаевтың «Қазақстан – 2050» стратегиясы қалыптасқан мемлекеттің жаңа саяси бағыты» атты Қазақстан халқына арнаған жолдауы. Орал өңірі, 15 желтоқсан, 2012жыл. №150.
2. Алдамұратов Ә. Жалпы психология. –Алматы, 1996.
3. Мемлекеттік жалпы міндетті мектепке дейінгі 3 жастан 5 жасқа дейінгі балаларға білім беру стандарты. Ресми басылым. Астана. 2007 ж.
4. Выготский Л.С. Вопросы детской психологии.-Санкт-Петербург, 1997.
5. Баймұратова Б. Мектеп жасына дейінгі балалар тілін дамыту методикасы. 2-6 жас

ИННОВАЦИОННЫЕ ТЕХНОЛОГИИ В РАБОТЕ ЛОГОПЕДА С ДОШКОЛЬНИКАМИ

Кушаева Ж.М., Бекишова А.А.

КГУ «Школа-интернат №68» г. Караганды

Речь является одной из важнейших психических функций человека и сложной функциональной системой.

Чтобы заинтересовать детей, сделать обучение осознанным, нужны новые инновационные технологии. Процесс подачи материала на логопедическом занятии должен быть несколько другой, более индивидуализированный.

Инновационные технологии — это внедрённые, новые, обладающие повышенной эффективностью методы и инструменты, приёмы, являющиеся конечным результатом интеллектуальной деятельности педагога.

Применительно к педагогическому процессу, инновация означает введение нового в цели, содержание, методы и формы образования, организацию совместной деятельности педагога и ребёнка это внедрённые, новые, обладающие повышенной эффективностью методы и инструменты, приёмы, являющиеся конечным результатом интеллектуальной деятельности педагога.

Основным критерием «инновационности» технологии является повышение эффективности образовательного процесса за счёт её применения.

Существующие виды инновационных технологий:

1. Информационно-коммуникативные технологии;
2. Дистанционно образовательные технологии;
3. Психо-коррекционные технологии (арттерапия; библиотерапия);
4. Технологии с использованием нетрадиционных приемов (ароматерапия, хромотерапия и т. д.);
5. Здоровьесберегающие технологии;

В своей практической деятельности по коррекции речи у детей старшего дошкольного возраста с общим недоразвитием речи мы используем прежде всего здоровьесберегающие: дыхательную гимнастику, артикуляционную гимнастику, пальчиковую гимнастику, гимнастику для глаз. Особое внимание мы уделяем психо-коррекционным технологиям, что обусловлено спецификой речевых нарушений и состоянием эмоционально-волевой сферы детей с речевой патологией. Эти нарушения, вовремя не исправленные в детском возрасте, вызывают трудности в общении с окружающими и впоследствии приводят к определенным изменениям личности, негативным образом, отражающимся на процессе дальнейшего обучения и мешая в полной мере раскрыть свои природные способности и интеллектуальные возможности. Наиболее адаптированной методикой для работы с детьми дошкольного возраста является один из видов библиотерапии — сказкотерапия. Сказки способствуют развитию воображения, значительно расширяют кругозор, способствуют воспитанию нравственных качеств, помогают в создании модели управления эмоционально-волевой

сферы, а так же помогают нам в практическом решении задач коррекционного воздействия. Мы используем сказкотерапию во всех направлениях логопедической работы, подбирая те сюжеты и приёмы, которые оказываются наиболее эффективными при формирования и коррекции речевой деятельности. Организационно-сюжетная основа занятий может быть разнообразной, в зависимости от возможностей и желания логопеда, его готовности экспериментировать и от особенностей детей.

Лексико-грамматическая сторона речи детей старшего дошкольного с общим недоразвитием речи значительно отличается от речи нормально развивающихся сверстников, их словарного запаса, как в количественном, так и в качественном плане:

- бедный словарь. Дети используют в активной речи общеизвестные, часто употребляемые в обиходе слова и словосочетания.
- непонимание и искажение значений слов, как правило, проявляются в неумении отобрать из словарного запаса и правильно употребить в речи слова, наиболее точно выражающие смысл высказывания, в несовершенстве поиска номинативных единиц.
- трудности согласования слов в словосочетаниях и предложениях, которые выражаются в неумении правильно подобрать окончания слов.

Опыт работы с данной категорией детей показывает, что даже после пройденного курса коррекции и развития речи у детей с хорошими диагностическими показателями, имеются трудности связанные со скоростью актуализации имеющихся знаний и собственного речевого высказывания, им требуется больше времени на обдумывание и формулирование ответа.

Технология синквейна не требует особых условий для использования и органично вписывающаяся в работу по развитию лексико–грамматических категорий у дошкольников и младших школьников с ОНР.

Актуальность и целесообразность использования дидактического синквейна в логопедической практике объясняется тем, что:

- новая технология – открывает новые возможности; современная логопедическая практика характеризуется поиском и внедрением новых эффективных технологий, помогающих оптимизировать работу учителя -логопеда.
- гармонично вписывается в работу по развитию ЛГК, использование синквейна не нарушает общепринятую систему воздействия на речевую патологию и обеспечивает её логическую завершенность.
- способствует обогащению и актуализации словаря, уточняет содержание понятий.
- является диагностическим инструментом, даёт возможность педагогу оценить уровень усвоения ребёнком пройденного материала.
- носит характер комплексного воздействия, не только развивает речь, но способствует развитию ВПФ (памяти, внимания, мышления).

Правила составления дидактического синквейна:

- первая строка – одно слово, обычно существительное, отражающее главную идею;
- вторая строка – два слова, прилагательные;
- третья строка – три слова, глаголы, описывающие действия в рамках темы;
- четвертая строка - фраза из нескольких слов, показывающая отношение к теме;
- пятая строка – слова, связанные с первым, отражающие сущность темы (это может быть одно слово).

Например:

1. Кукла
2. Красивая, любимая.
3. Стоит, сидит, улыбается.
4. Моя кукла самая красивая.

5. Игрушка.

1. Машина

2. Быстрая, мощная.

3. Едет, обгоняет, тормозит.

4. Я люблю кататься.

5. Транспорт.

1. Дождь

2. Мокрый, холодный

3. Капает, стучит, льётся

4. Я не люблю дождь

5. Вода

Таким образом, технология «Дидактический синквейн» гармонично сочетает в себе элементы трех основных образовательных систем: информационной, деятельностной и личностно ориентированной и может успешно применяться в логопедической практике.

ЛОГОПЕДИЧЕСКИЙ МАССАЖ

Массаж мышц периферического речевого аппарата помогает нормализовать мышечный тонус и тем самым подготовить мышцы к выполнению сложных движений, необходимых при артикуляции звуков.

Выполнение приёмов логопедического массажа требует чёткой диагностики состояния мышечного тонуса не только собственно мышц, участвующих в артикуляции, но также мышц лица и шеи.

Однако приемы дифференцированного массажа, применяемого при разных формах речевой патологии, разработаны относительно недавно и еще недостаточно внедрены в широкую практику. Однако становится ясно, что логопедический массаж, как одна из технологий должна занимать свое строго определенное место в ряду других логопедических техник. С одной стороны, логопедический массаж является важной составляющей в комплексной логопедической работе, с другой стороны, массаж не является панацеей при формировании звуков.

Самомассаж — это массаж, выполняемый самим ребенком (подростком или взрослым), страдающим речевой патологией.

Самомассаж является средством, дополняющим воздействие основного массажа, который выполняется логопедом.

Целью логопедического самомассажа является в первую очередь стимуляция кинестетических ощущений мышц, участвующих в работе периферического речевого аппарата, а также в определенной степени и нормализация мышечного тонуса данных мышц.

В практике логопедической работы использование приемов самомассажа весьма полезно по нескольким причинам. В отличие от логопедического массажа, проводимого логопедом, самомассаж можно проводить не только индивидуально, но и фронтально с группой детей одновременно.

ПАЛЬЦЕВЫЙ МАССАЖ

• массаж ладонных поверхностей каменными, металлическими или стеклянными разноцветными шариками;

• прищепочный массаж;

• массаж орехами, каштанами;

• массаж шестигранными карандашами;

• массаж чётками;

• массаж зондами, зондозаменителями;

• массаж приборами Су-Джок терапии.

МНЕМОТЕХНИКА

Мнемотехника в переводе с греческого — искусство запоминания, технология развития памяти. Это система методов и приёмов, обеспечивающая успешное и эффективное запоминание информации. Идея: на каждое слово или словосочетание придумывается

картинка и весь текст зарисовывается схематично. Любой рассказ, сказку, пословицу, стихотворение можно «записать», используя картинки или символные знаки. Глядя на эти схемы, ребенок воспроизводит полученную информацию.

Схемы служат зрительным планом, помогающим ребенку воссоздать услышанное. Такие карточки схемы-опоры очень эффективно использую в работе. Мнемотехникой и кинезиологией (наукой о развитии головного мозга через определенные движения рук) пользовались Аристотель и Гиппократ.

Такие приёмы особенно важны для дошкольников, так как мыслительные задачи у них решаются с преобладающей ролью внешних средств, наглядный материал усваивается лучше вербального. Использую мнемотаблицы на занятиях по развитию связной речи, что позволяет детям эффективнее воспринимать и перерабатывать зрительную информацию, перекодировать, сохранять и воспроизводить её в соответствии с поставленными учебными задачами. Особенность методики – применение не изображения предметов, а символов для опосредованного запоминания. Это значительно облегчает детям поиск и запоминание слов.

Мнемотехника помогает в развитии:

- связной речи;
- ассоциативного мышления;
- зрительной и слуховой памяти;
- зрительного и слухового внимания;
- воображения;
- ускорения процесса автоматизации и дифференциации поставленных звуков.

Суть мнемосхем заключается в следующем: на каждое слово или маленькое словосочетание придумывается картинка (изображение).

Таким образом, весь текст зарисовывается схематично. Глядя на эти схемы – рисунки, ребёнок легко воспроизводит текстовую информацию.

Список использованной литературы:

1. Акименко В.М. Новые педагогические технологии: учебно-метод. пособие .- Ростов н/Д; изд. Феникс, 2008.
2. Акименко В.М. Развивающие технологии в логопедии.- Ростов н/Д; изд. Феникс, 2011.
3. Гин А. Приемы педагогической техники. – М.:Вита-Пресс, 2003
4. Душка Н. Синквейн в работе по развитию речи дошкольников Журнал «Логопед», №5 (2005).
6. Громова О. Е. Инновации – в логопедическую практику. Сборник статей; методические пособия для дошкольных образовательных учреждений – М: ЛИНЕКС – ПРЕСС, 2008 г.

БАЗОВЫЕ ПРЕДПОСЫЛКИ ЭФФЕКТИВНОГО ИНКЛЮЗИВНОГО ОБУЧЕНИЯ ДЕТЕЙ С ОВЗ

Болюх Т. В.

студентка Академии «Болашак»,

Жанысбаева Р.М.

научный руководитель ст.преп. каф.ПиП Академии «Болашак»,

Как сделать так, чтобы дети с ОВЗ не боялись жить, на равных общаться в обществе, как научить их не чувствовать себя ущемленными? Мы, педагоги, можем научить ребенка с ограниченными возможностями здоровья говорить, читать, писать, считать. Наверно иногда этому учить даже легче, чем вырастить молодого человека не иждивенцем, ждущим пенсию

с молодых лет, а открытым для всех, активным, самостоятельным. Как не дать выстраиваться тому неприступному психологическому барьеру, который возникает, когда дети с ОВЗ начинают понимать, что они не такие как все?

На сегодня общее количество детей с особыми образовательными потребностями составляет 144 783 детей, из них 96 555 школьного и 48228 дошкольного возраста [1].

В рамках плана мероприятий второго этапа реализации Государственной программы развития образования и науки Республики Казахстан на 2016-2019 годы также предусмотрено к 2019 году:

- создать условия для инклюзивного образования в 30% дошкольных организаций; в 70% школ;

- расширить сеть Кабинетов психолого-педагогической коррекции и психолого-медико-педагогических консультаций.

В 2016-2017 учебном году 10% (495 дошкольных организаций из 4910 дошкольных организаций) детских садов внедрили инклюзивное образование, в них 6130 детей, 44,7% или 3289 школ создали условия для инклюзивного образования (в них более 40 тысяч детей).

В системе образования в Казахстане в последние годы выделяется инклюзивное образование, как самая важная государственная задача. Интеграционные процессы все полнее охватывают различные категории детей с отклонениями в развитии. Обновляется категориальный аппарат в соответствии с международной практикой и тенденцией гуманистического подхода, изменяются концептуальные и правовые основы специального образования. Появляется и активно развивается, наряду с интеграцией, инклюзивное образование, направленное на обеспечение коррекции нарушений развития у различных категорий детей с ОВЗ, оказание им квалифицированной помощи в освоении программ детского сада и школы.

Одна из основных целей модернизации образовательных программ и инфраструктуры дошкольной организации, является: обеспечение прав всех граждан на получение качественного дошкольного образования. В процессе модернизации решается задача – создание в детских садах без барьерной среды, которая позволит детям с ограниченными возможностями здоровья получить современное дошкольное образование. Одной из задач в дошкольном образовании является обеспечение равных возможностей для полноценного развития каждого ребенка в период дошкольного детства независимо от социального статуса, психофизиологических и личностных особенностей [2].

Актуальность внедрения инклюзивного обучения в педагогическую практику не вызывает сомнений. Такой вид обучения делает возможным оказание необходимой психолого-педагогической и медико-социальной помощи большому количеству детей, позволяет максимально приблизить ее к месту жительства ребенка, обеспечить родителей консультативной поддержкой, а также подготовить общество к принятию человека с ограниченными возможностями здоровья.

Введение в общество детей с особенностями – это основная задача всей системы коррекционной помощи. Социальная интеграция понимается, как конечная цель специального инклюзивного обучения, направленного на включение индивидуума в жизнь общества. Образовательная же интеграция, являясь частью интеграции социальной, рассматривается, как процесс воспитания и обучения особых детей совместно с нормально развивающимися.

Инклюзивные образовательные учреждения, это идеальные условия для того, чтобы общество не только лучше понимало вопросы обучения, воспитания, социализации и интеграции детей с ОВЗ, но и приобщалось к новым духовным ценностям и взглядам для лучшего взаимодействия с окружающими, независимо от того, отличаются они или похожи.

Инклюзивное образование (фр. *inclusif* - включающий в себя, лат. *include*-закрываю, включаю) - процесс развития общего образования, который подразумевает доступность образования для всех, в плане приспособления к различным нуждам всех детей, что

обеспечивает доступ к образованию для детей с особыми потребностями. “Инклюзивное” образование – это гибкая, открытая, динамичная система, где учитываются потребности всех детей, не только с проблемами развития, но и разных этнических групп, пола, возраста, принадлежности к той или иной социальной группе. Образовательная система подстраивается под ребёнка, а не ребёнок под систему. Преимущества получают все дети, а не какие-то определённые группы. Дети с особенностями могут находиться в группе полное время или частично, с педагогом–тьютором или без него, обучаясь с информационной поддержкой и по индивидуальному учебному плану.

Инклюзивное воспитание и образование детей с ограниченными возможностями здоровья следует начинать с самых ранних лет, так как общеизвестно, что именно в дошкольном детстве в человеке закладываются навыки общения и социального взаимодействия, которые помогут ему в будущей взрослой жизни. “Особые” дети больше обычных нуждаются в доброжелательной и стабильной среде. Дети, которые испытывают те или иные трудности в развитии не смогут социально адаптироваться в обществе, если их детство проходит в искусственно созданной среде. Сильно отличающейся от обычной (если дети находятся в интернате, изолированы дома или обучаются в специальной группе). Совместное обучение дошкольников с разными первоначальными возможностями допустимо, если в дошкольной организации созданы специальные условия для воспитания и обучения [3].

Существует восемь основных принципов инклюзивного образования:

1. Ценность человека не зависит от его способностей и достижений.
2. Каждый человек способен чувствовать и думать.
3. Каждый человек имеет право на общение и на то, чтобы быть услышанным.
4. Все люди нуждаются друг в друге.
5. Подлинное образование может осуществляться только в контексте реальных взаимоотношений.
6. Все люди нуждаются в поддержке и дружбе ровесников.
7. Для всех обучающихся достижение прогресса скорее может быть в том, что они могут делать, чем в том, что не могут.
8. Разнообразие усиливает все стороны жизни человека.

Задачи инклюзивного образования:

-создание эффективной системы психолого-педагогического и медико-социального сопровождения воспитанников в дошкольного учреждения с целью коррекции недостатков их психофизиологического развития;

-реализация права ребенка с особыми образовательными потребностями на образование, коррекцию (компенсацию) недостатков развития с учетом индивидуальных особенностей и возможностей;

-построение индивидуальных коррекционно - образовательных маршрутов на основе результатов изучения особенностей развития детей, их потенциальных возможностей, зоны ближайшего развития и способностей;

освоение воспитанниками образовательных программ в соответствии с ГОСО;

-сохранение и укрепление физического, психического и психологического здоровья детей с ОВЗ;

-осуществление раннего полноценного психологического, социального и образовательного внедрения воспитанников с ОВЗ в среду нормально развивающихся сверстников;

-обеспечение необходимых санитарно-гигиенических условий и специальной предметно-развивающей среды, создание атмосферы психологического комфорта;

-создание условий, способствующих гармонизации развития личности ребенка в зависимости от индивидуальных психических и физических особенностей и возможностей ребенка;

-оказание психолого-педагогической помощи и социальной поддержки семье в воспитании детей, повышение педагогической компетентности родителей;

обеспечение совместной деятельности команды специалистов, тесно контактирующей между собой и с другими участниками образовательно-воспитательного процесса для достижения максимально эффективной образовательной и социальной адаптации детей с ОВЗ;

-подготовка педагогов, готовых работать с детьми с различными особенностями в развитии, обладающих знаниями в области коррекционной и специальной педагогики, владеющих технологиями, методиками и приемами работы с детьми с ОВЗ;

-формирование у всех участников образовательного процесса толерантного отношения к проблемам детей с особыми образовательными потребностями.

Для осуществления полноценной инклюзии необходимы специальные программы, направленные на облегчение процесса адаптации детей с ограниченными возможностями в общеобразовательном учреждении и специально организованная образовательно-воспитательная среда дошкольной организации. Инклюзивное воспитание нужно начинать с раннего детства, т.е., активней включать в группы детского сада детей с проблемами в развитии [4].

Для этого следует создать необходимую среду в группе дошкольного учреждения. Она должна быть доступной и развивающей. В инклюзированной дошкольной организации необходимо иметь хорошее современное оборудование для проведения всех видов занятий. А особенно важным моментом является наличие в дошкольной организации хорошо обученной команды специалистов, то есть воспитатели, психологи, логопеды и другие педагоги должны владеть приёмами различных отраслей коррекционной педагогики и элементами здоровьесберегающих технологий.

Какие бы реформы не проходили в системе образования, в итоге только педагоги, являются основной фигурой при реализации на практике основных нововведений. Непосредственное включение детей с различными психофизиологическими нарушениями в общеобразовательные группы ложится на плечи самой организации и ее педагогический коллектив.

Профессия воспитателя детского сада специфична, она отличается от других педагогических профессий тем, что педагог дошкольного образования не только наблюдает за детьми и осуществляет образовательную деятельность, но и постоянно воспитывает их посредством занятий, рассказов, пения. Именно педагог дошкольного учреждения первый, после семьи, кто вводит малыша в мир знаний, культурных ценностей и коммуникативного взаимодействия. Воспитатель детского сада организует и проводит работу по физическому, умственному, нравственному, трудовому и эстетическому развитию подрастающего поколения

Для успешного введения в практику различных инноваций, для реализации в новых условиях, поставленных перед ним задач педагог должен обладать необходимым уровнем профессиональной компетентности, по новой образовательной модели. Внедрение идей инклюзии в образовательные учреждения требует серьезной работы по подготовке компетентных педагогических кадров. Необходима психолого-педагогическая коррекция профессионально значимых качеств умений и навыков педагога, и их совершенствование. В профессиональную переподготовку воспитателей необходимо включить курсы по неврологическим и психо-физиологическим особенностям детей с ОВЗ, основам специальной педагогики и психологии, а также специальные методики [5].

Для создания полноценной воспитательно-образовательной среды в детском саду необходимо полноценное, всестороннее взаимодействие воспитателей, коррекционных педагогов, медицинского персонала и администрации детского сада. Педагогический эффект в решении образовательных, воспитательных и коррекционно-развивающих задач в значительной мере зависит от слаженной работы специалистов во всех направлениях коррекционно-развивающей деятельности.

Эффективными являются следующие формы взаимодействия:

- взаимобмен данными диагностики, для выбора оптимальных путей, форм и методов работы с детьми;
- координированное планирование деятельности педагогов и специалистов, в связи с проблемами в освоении индивидуальных маршрутов детей с ОВЗ;
- периодические лекции и семинары специалистов по вопросам психофизиологических особенностей детей, определения и осуществления коррекционного маршрута детьми с особыми образовательными потребностями;
- подготовка печатного материала (стендов, брошюр, тематических папок), в котором в доступной для воспитателей форме будут освещены проблемные зоны воспитания и обучения детей с ОВЗ.

Важным условием при организации работы в группах комбинирующей направленности является создание благоприятной предметно-развивающей среды, спокойного эмоционального фона, а также выполнение организационно-педагогических требований:

- разработка и введение адаптированной программы для детей с ОВЗ.
- обязательное создание доброжелательной атмосферы общения педагога с детьми, детей между собой и с педагогами; педагоги учат детей в группе с заботой относиться к детям, вовлечение их в совместную деятельность, игры и т.п.
- широкое использование на занятиях с детьми игровых приёмов, сюрпризных моментов, дидактических игр с целью поддержания интереса к процессу деятельности и к получению заданного результата. Необходимо подбирать такие дидактические игры, которые несут положительную эмоциональную окраску, развивают интерес к новым знаниям, вызывают у детей желание заниматься умственным трудом.
- построение индивидуальных маршрутов по спирали: на каждом следующем этапе усложняются задачи работы и в каждом виде деятельности навыки не только закрепляются, но и усложняются;
- установление продолжительности занятия в зависимости от степени сложности его содержания и от состояния ребенка в данный день;
- тесное сотрудничество с родителями, проведение целенаправленной и систематизированной работы с семьей, в которой используют разнообразные формы сотрудничества, что способствует осознанию родителями своих функций и роли в воспитании ребенка.

Инклюзивное образование развивает у дошкольников толерантность, терпимость, милосердие и взаимоуважение. Участники воспитательно-образовательного процесса учатся видеть возможности, которыми обладают дети с ОВЗ, несмотря на имеющиеся у них нарушения.

При таком подходе меняется педагогика в целом, она становится включающей, инклюзивной, в том смысле, что образование с учетом индивидуальных различий детей требует создания новых форм и способов организации образовательного процесса. Инклюзивное образование требует постоянного творческого вклада от каждого, в созидательный процесс образования включаются все его участники – педагоги, родители, дети, администрация. Для успешного осуществления инклюзивного образования детей с особыми образовательными потребностями нужны изменения самой системы образования. Таким образом, инклюзивное образование является следующим шагом в развитии образования не только детей с ОВЗ, но и всей образовательной системы.

Список использованной литературы

1. Битов А.Л. "Особый ребенок исследования и опыт помощи" проблемы интеграции и социализации, – М.: Правда, 2000, С.254
2. Буре Р. С., Островская Л. Ф. Воспитатель и дети – М., 2001 -174с.
3. Бурлова Н.Б. Социальная защита детства / Н.Б. Бурлова // Справочник руководителя дошкольного учреждения. – 2012 № 10, с. 56-60.

4. Гулидов П.В. Основные направления модернизации инфраструктуры дошкольных учреждений / П.В. Гулидов // Справочник руководителя дошкольного учреждения. – 2012 № 7, с. 42-45.

5. Екжанова Е.А., Стребелева Е.А. Коррекционно-развивающее обучение и воспитание. Программа дошкольных образовательных учреждений компенсирующего вида для детей с нарушением интеллекта / Е.А. Екжанова, Е.А. Стребелева – М.: Просвещение, 2005, – 272 с

ИНКЛЮЗИВНОЕ ОБУЧЕНИЕ ДЕТЕЙ С ОВЗ В КАЗАХСТАНЕ

Сулейменова С. Е.

г. Караганда, санаторный я/с «Батыр»

Шалтаева Р. Ж., Жанысбаева Р. М.

ЧУ Академия «Болашак»

С каждым годом в мире возрастает количество детей с ограниченными возможностями и особыми потребностями. Есть они и в РК. Перед обществом, системой образования и родителями таких детей стоит вопрос получения ими образования. Инклюзивное образование в Казахстане -реальная возможность адекватной социализации ребят. В Казахстане, по данным профильного министерства, живет более 150 тыс. детей-инвалидов. Однако и эти цифры относительны, потому что иногда родители, избегая такого социального определения возможностей детей, не ставят их на учет. Кроме того, есть дети - представители других языковых и культурных групп, религий, те, кто проживает в сельской местности, те, которые принадлежат к маргинальным группам. Они также относятся к категории людей с особыми потребностями, потому что социокультурный формат их воспитания, обучения и жизни отличается от установленных в государстве стандартов. Эти дети также нуждаются в особом подходе, когда речь заходит об образовании и социализации [1].

Инклюзивное образование - (от франц. включающий в себя), термин, используемый для описания процесса обучения детей с особыми потребностями в общеобразовательных (массовых) школах. Инклюзивное образование - образование, которое каждому ребенку, несмотря на имеющиеся физические, интеллектуальные, социальные, эмоциональные, языковые и другие особенности, предоставляет возможность быть включенным в общий (единый, целостный) процесс обучения и воспитания (развития и социализации), что затем позволяет взрослому человеку стать равноправным членом общества, снижает риски его сегрегации и изоляции. общепринятым считается, что инклюзивное образование - это процесс развития общего образования, подразумевающий доступность образования для всех, что и обеспечивает доступ к образованию детям с особыми потребностями [2].

Термин «инклюзивное образование» является более современным, отражающим новый взгляд не только на систему образования, но и на место человека в обществе. Инклюзия предполагает решение проблемы образования детей с ограниченными возможностями за счет адаптации образовательного пространства, школьной среды к нуждам каждого ребенка, включая реформирование образовательного процесса, (перепланировку учебных помещений так, чтобы они отвечали нуждам и потребностям всех без исключения детей, необходимые средства обучения согласно типу отклонения развития ребенка, психологическую и методическую готовность учителей, и другое).

Таким образом, более 3% несовершеннолетних - дети, которые требуют особого подхода в обучении и воспитании. Государство озабочено тем, чтобы эти члены общества получили адекватное образование, которое в дальнейшем поможет им адаптироваться к социуму, реализовать свой потенциал. В первую очередь это касается детей с ограниченными возможностями. Казахстан в 2008 году стал участником международной

Конвенции по защите прав инвалидов. Инклюзивное обучение - обязательная составляющая этого документа.

Инклюзивное образование - это специальная система дошкольного и школьного воспитания и обучения, которая предполагает вовлечение в процесс на равных правах детей, не требующих психофизиологической помощи, и тех, кому она необходима. Простыми словами, это школа, где в одном классе обучаются дети-инвалиды и дети, у которых не наблюдается отклонений психосоматического характера. До недавнего времени детки, которые имели серьезные проблемы со здоровьем, попадали в категорию неполноценных. Это мальчики и девочки, страдающие ДЦП, глухонемые или слепые, с легкими формами умственной отсталости, в том числе страдающие аутизмом. Обычно таких детей родители отдавали в специализированные школы коррекционного формата — в интернаты. Так было и в Казахстане. Но с недавних пор ситуация стала меняться. Поскольку образование в Казахстане доступно всем, то стал вопрос о создании таких типов учебных заведений, где бы ребята, независимо от их физиологических или психологических возможностей, получали адекватную социализацию и обучались [3].

Инклюзивное образование в РК - новое явление. Это направление в школьном реформировании, которое предполагает равные возможности для удовлетворения всех нужд и потребностей детей в образовании независимо от состояния их здоровья. Основные моменты и цели такой системы обучения в Казахстане: все дети - равные участники образовательного процесса; школа адаптирует детей к жизни; у детей-инвалидов будет сформировано понимание их востребованности в обществе, значимости и перспектив социальной реализации; будет создана гуманистическая позиция общества, сделан воспитательный акцент на милосердии, доброте и равенстве всех людей.

Казахстан в плане внедрения инклюзивности в общеобразовательную систему опережает центральноазиатские страны. В стране работает 7 центров, которые предоставляют методическую и психолого-педагогическую помощь образовательным учреждениям, педагогическому составу и родителям, которые участвуют в этом процессе.

По состоянию на 2017 год в Казахстане 495 детских садов стали работать по инклюзивному типу. В них получали соответствующее образование и воспитание более 6 тыс. детей. Более 3 тыс. казахстанских школ создали условия для внедрения инклюзивного обучения. В этой программе приняли участие 40 тыс. школьников с особыми потребностями. Общество не готово к реализации такой стратегии обучения. Многие родители детей без особенностей в развитии опасаются того, что вследствие такого обучения обнаружится отставание в усвоении программы их детьми. Родители ребят-инвалидов боятся психологического дискомфорта, социального ostracизма (насмешек, издевательств), которые будут переживать их дети. К тому же такие школьники требуют особого подхода, часто-коррекции, чего общеобразовательная система не предполагает. Поэтому родители обеих категорий школьников требуют дополнительной работы социальных психологов, которые поддержат и сформируют адекватное отношение к совместному обучению детей. То есть существует необходимость мотивации родителей реализовать подобную гуманистическую стратегию развития общества.

Подготовка педагогического состава. В Казахстане немного специалистов-дефектологов, которые могли бы обучать детей с особыми потребностями, проводить с ними коррекционные занятия. Изменение методов и способов обучения, переоснащение технической базы. К сожалению, методика обучения детей с особыми потребностями в Казахстане не всегда отвечает духу времени. Поэтому активно ведутся разработки системы обучения таких учеников с использованием компьютеров и других современных технических средств (аудио, видео). Кроме того, жесткие государственные стандарты образования не предусматривают адекватность оценки успешности детей-инвалидов. Их нужно пересматривать и создавать более гибкую систему, которая бы учитывала индивидуальные особенности детей [4].

Ситуация с обучением детей с отклонениями в развитии в общеобразовательных школах была неблагополучной, так как на местах эти дети оставались без коррекционной педагогической поддержки. Принимая во внимание сложность педагогического феномена соотношения дифференцированного и интегрированного обучения детей с ограниченными возможностями, нужно принять и наличие серьезных проблем совместного обучения детей с ограниченными возможностями в общеобразовательных школах, решение которых еще предстоит.

Принципиально важно подчеркнуть, что организационные, теоретические, методические основы интеграции детей с ограниченными возможностями в общеобразовательные школы РК не были предметом специального научного исследования, требующим учета специфики национальных, социокультурных, экономических и политических условий для реализации, специфических особенностей с ориентацией на достигнутый к 90-м годам уровень развития отечественной системы специального образования и конечно ее потенциала.

Стремление государства предоставить детям с психофизическими нарушениями возможность обучаться в общеобразовательных организациях заслуживает высокой оценки международных экспертов, однако на практике наблюдается тенденция стихийной интеграции без обоснованного отбора детей для совместного обучения со здоровыми детьми и без соответствующих условий для оказания коррекционной поддержки [5].

В этом случае нужно отметить тот факт, что в специальных (коррекционных) организациях образования накоплен успешный опыт обучения и воспитания детей с ограниченными возможностями и именно в специальных организациях образования (специальных школах-интернатах) сосредоточен основной кадровый потенциал специалистов-дефектологов, способных оказать консультативную помощь коллегам в массовых школах. Многие относятся с сомнением к перспективе инклюзивного образования. В первую очередь это касается родителей школьников, развитие которых описывается как нормальное. Не всем хочется, чтобы ребенок учился в классе, где есть мальчик или девочка с инвалидностью, особенно если отклонения касаются не только физиологической, но и психической и психологической стороны их личности. Инклюзивное образование позволяет человеку с ограниченными возможностями почувствовать себя полноценным членом общества, найти свою стезю и стать полезным окружающим.

Те же, кто совместно с такими детьми получает образование и не относится к категории инвалидов, учится милосердию, терпимости, разнообразию, пониманию потребностей и возможностей, учится преодолевать эгоизм, формирует позитивное отношение к миру. В РК определены основные направления развития инклюзивного образования: нормативно-правовое и финансово-экономическое обеспечение инклюзивного образования, формирование общественного мнения, научное и методическое обеспечение, подготовка и переподготовка кадров, создание условий для включения лиц в общеобразовательный процесс [6].

Образование детей с ограниченными возможностями и психолого-педагогическая коррекционная поддержка осуществляется:

1) в специальных организациях образования дифференцированных по видам нарушений обучающихся детей:

- неслышащих;
- слабослышащих;
- невидящих и слабовидящих;
- с тяжелыми нарушениями речи;
- нарушениями опорно-двигательного аппарата;
- задержкой психического развития;
- легкими и умеренными нарушениями интеллекта.

2) в специальных классах с продленным днем при общеобразовательных школах для детей с нарушениями слуха, зрения, задержкой психического развития, легкой и умеренной степенью нарушения интеллекта;

3) в общеобразовательных школах, оказывающих образовательные услуги детям с ограниченными возможностями, включенных в обычный класс (инклюзивный класс).

В документе обозначено, что в целях коррекции и компенсации нарушенных или утраченных функций, обучения и воспитания детей с ограниченными возможностями в развитии им должны быть созданы специальные образовательные и материально-технические условия в общеобразовательных школах (обеспечение современными техническими и вспомогательными средствами, оказание всем учащимся данной категории необходимого уровня поддержки для полноценного усвоения общеобразовательных и специальных образовательных программ и др.).

В методических рекомендациях отмечается, что коррекционная педагогическая поддержка внутри организации образования должна осуществляться специальным педагогом (педагогом-дефектологом), психологом, социальным педагогом). Сопровождение процесса обучения детей с ограниченными возможностями в развитии вне организации образования должны осуществлять специалисты специальных коррекционных организаций образования, ПМПК, кабинета психолого-педагогической коррекции, логопедических пунктов, а также специалисты медицинских учреждений на договорной основе.

Инклюзивное образование развивает у дошкольников толерантность, терпимость, милосердие и взаимоуважение. Участники воспитательно-образовательного процесса учатся видеть возможности, которыми обладают дети с ОВЗ, несмотря на имеющиеся у них нарушения.

При таком подходе меняется педагогика в целом, она становится включающей, инклюзивной, в том смысле, что образование с учетом индивидуальных различий детей требует создания новых форм и способов организации образовательного процесса. Инклюзивное образование требует постоянного творческого вклада от каждого, в созидательный процесс образования включаются все его участники – педагоги, родители, дети, администрация. Для успешного осуществления инклюзивного образования детей с особыми образовательными потребностями нужны изменения самой системы образования. Таким образом, инклюзивное образование является следующим шагом в развитии образования не только детей с ОВЗ, но и всей образовательной системы.

Список используемой литературы:

1. Аскарова А.Д. Инклюзивное образование в Казахстане
2. Есиргепова В.Ж. Инклюзивное образование в Казахстане 2011 г.
3. Дюсекенова Г.Г. Инклюзивное образование в РК 2013-2014 г.
4. Петрова Т.А.» Развитие инклюзивного образования в Казахстане» 2012 г.
5. Битов А.Л. "Особый ребенок исследования и опыт помощи" проблемы интеграции и социализации, – М.: Правда, 2000, С.254
6. Буре Р. С., Островская Л. Ф. Воспитатель и дети – М., 2001 -174с.

EFFECTIVE WAYS OF MOTIVATING PRESCHOOL CHILDREN TO LEARN ENGLISH

Шоенбаева С.С., Сыздыкова А.К.
Карагандинский Высший Колледж «Bolashaq»

The idea of teaching young children English seems to be gaining currency here in Kazakhstan. In the Ministry of Education's recent report, Conception of the Development of Education in Kazakhstan beginning English instruction from the early ages was targeted. But how can we teach such young children a second language? How can we explain English grammar? Will they be able to learn the correct spelling, the correct pronunciation? Won't they get quickly bored? There comes the challenge of rising the motivation of your students.

Learning English at preschool age not only stimulates the development of the child's general speech abilities, but also lays the foundation for successful communication in a foreign language in the future.

Many parents mistakenly believe that everything that is given to children in the classroom in the English language in kindergarten is not serious, the supposedly serious learning of the language will begin in high school when children read and translate large texts, retell them, learn topics on topics, etc. . But cognition for a child is so natural an occupation that he practically does not get tired of it. It is only important to observe one condition: children should be interested.

What to do if the child does not want to learn English?

First of all, you need to speak kindly with the child and find out exactly what caused his reluctance. There are two main reasons:

- It is difficult for him to learn English;
- Engage English child is not interesting.

Preschool English as a second language classes can be the most fun of classes to teach while at the same time being the most challenging.

Not only do preschool ESL teachers have to teach language, they also have to teach general knowledge and appropriate social behavior to their students. There are some great ways to start a preschool English class. These are helpful ideas to raise the motivation of your children.

Line up to Enter

Depending on what the drop off policy is in your preschool, you can use this activity to greet each student at the start of the day. Have your class line up outside the classroom and enter one at a time. As children enter, ask each a question or have a short casual conversation with each child. This will give each of your students individualized attention which is so necessary at that age and, if done consistently, will give you a good read on how comfortable your students are with some of the basics of English conversation.

Puppet Time

Who doesn't love puppets? They are especially appealing to young students, and your class will love if you start the day with a puppet on your hand. If you choose to start the day with a regular classroom friend or mascot, let the puppet greet your students at your first circle time. You can also add to the personality appeal of your puppet by having it make frequent mistakes in its language use. Have the puppet say simple mistakes like, "Hello. How are me?" and let the kids relish in correcting their silly puppet friend.

Stylized Hellos

Though English speakers say hello just about every day, that doesn't mean saying a daily hello in your preschool class has to be boring. Give your hello of the day a theme, and have your students say hello in that same theme. The theme could tie in to whatever lesson you are teaching right now. For example, if you are having a cowboy theme, have students say howdy instead of hello. If you are doing a unit on body parts, have students shake hands to greet you and each other. There are endless ways you can stylize your hellos to match your current language unit.

The Word of the Day

Just like a favorite children's television show, you can start your class by introducing your kids to the word of the day. It doesn't have to be a complicated word, but it can be. (Never underestimate young learners.) The key is explaining the word to your students in a way that they can understand. For example, if you wanted to teach them the word soft, you could pass around several soft items (a stuffed animal, a blanket, a cotton ball, etc.). The more your students can get their hands on something, the more easily they will remember the word you are trying to teach. Then give prizes to any students who notice when you use the word throughout the day.

Hello Song

Songs are a great way to start the day in preschool. Choose your favorite hello song (you can find plenty on YouTube or write your own) and sing that song every day. If you like, vary some small part of the song after your students know it well. If you like, include actions with your song like shaking hands and waving to each other, tipping an imaginary cap, or bowing to each other.

Action Song

If your students come to class full of energy and struggling to sit still while you teach, an action song might be right for your class. Play a song they already know tied into the season or theme you are teaching that will get them moving and/or require them to interact with you and each other. Again, you can find lots of these songs online. Try songs for specific holidays, seasons, or themes you are teaching on.

TPR Mini Lesson

Total Physical Response is one of the most useful teaching methods for young children (as well as students of all ages, but that's another article). You can start your days with a TPR lesson that gets students moving and introduces or reviews English vocabulary with them. Try having your students stand up, sit down, pick up pencils, go to certain areas of the room, or other actions that use words you want them to learn.

Circle Time

Circle time is a good way to start the day for classes that are more subdued when they come into class. Have students sit in a circle and introduce the main lesson for the day, teach them about someone or something important, or show them an experiment that they can do on their own later in the day.

Question Up

Preschoolers are innately curious beings, and just giving them an open session for questions might be the best way for you to start your class. Give students a chance to talk or ask questions and then give them your answers. This can make other lesson times during the day more controlled since students will have already had a chance to get out words that are just burning to get out.

Question and Answer

A question is a simple but effective way to start the day in a preschool classroom. Try asking one student a question and then passing them a stuffed animal or other object. They hold that object as they answer and then ask the same question to another person in class before passing on the stuffed animal to them. That person then answers the question, asks someone else, and passes the toy along. Continue until everyone has had a chance to answer and ask the question finishing up by answering the question yourself and taking back the stuffed animal.

Young learners tend to have short attention spans and a lot of physical energy. One way to capture their attention and keep them engaged in activities is to use games and active forms of work in a lesson.

Teaching a foreign language to children of early ages has become again the subject of conversation of teachers, philologists and parents. The society is not satisfied with the level of language training of secondary school students and one of the ways to shift this level is to shift the starting point of the process of learning a foreign language to preschool education or 1st grade of secondary school, which are traditionally considered the most favorable periods for mastering a second language. Still there are great amount of problems. And the aim of the teachers try to manage these difficulties.

Literature:

1. <https://busyteacher.org/22020-preschool-english-class-16-ways-to-start.html>
2. Janet Funston. English for young learners: challenge and opportunity for Kazakhstan // «Мектептегі шет тілі»- «Иностранный язык в школе» №6/2004. – С.14-15
3. Солонцова Л.П. Проблемы обучения иностранному языку с раннего возраста // «Мектептегі шет тілі»- «Иностранный язык в школе» №2/2006. – 5-10 стр

**ТӘРБИЕШІ МЕН БАЛА АРАСЫНДАҒЫ ҚАРЫМ-ҚАТЫНАС АРҚЫЛЫ НӘТИЖЕЛІ
ЖҰМЫСҚА ЖЕТУДІҢ МАҢЫЗДЫ ЖОЛДАРЫ**

Бадыкова Қ.Қ.

Тәрбиешінің жеке басының жас жанға ететін ықпалы оқулықтармен де, жақсы әдет - ғұрыпты құлаққа сіңіретін уағызбен де, жазалау мен мадақтау жүйесімен ауыстыруға көнбейтін тәрбиелеушілік күшке ие
К.Д.Ушинский

Бала әрбір халықтың, әрбір мемлекеттің болашағы. Мемлекеттің өзінің өскелең ұрпағына қандай қамқорлық жасап отырғанына қарап, оның келешек қоғамының бет бейнесін көруге болады. «Бала келешек жеке тұлға емес, ол - осы күннің өзінде- ақ жеке тұлға. Балалар бізді толғандыратын барлық сезімдер мен ойлардың бастауына негіз болатын тіршілік иелері, бұл бастауларға жетекшілік етуде нәзіктік пен мейірімділік таныту керек» [1,47].

Мектепке дейінгі жас бала дамуында жаңа әлеуметтік жағдайлардың пайда болуымен сипатталады. Мектеп жасына дейінгі баланың өзін қоршаған адамдар арасынан алатын орнының ерте сәбилік шақтағы балаға қарағанда елеулі айырмашылығы болады. Баланың қарапайым міндеттер өрісі пайда болады. Баланың ересектермен байланысы жаңа формаға ие болады, бірлескен іс- әрекет ересек адамның нұсқаларын дербес орындаумен алмасады.

Мектепке дейінгі шақтың елеулі ерекшелігіне баланың құрдастарымен арнайы өзара қарым - қатынасының пайда болуы «Балалар қоғамының» құрылуы жатады. Мектеп жасына дейінгі баланың басқа адамдарға қатысты өзіндік ішкі позициясы өз «менінің» және өз қылықтарының маңызын аңғарудың арта түсуімен үлкендердің ішкі дүниесіне олардың іс - әрекеттері мен өзара қарым-қатынасына ерекше қызығуымен сипатталады [2,13].

Еліміздің болашағы -бүгінгі балалар деп білеміз. Ал олардың қандай азамат болып шығуын қадағалау- қазіргі балабақша мектептерге, тәрбиеші мұғалімдерге тікелей жүктелетін жауапты жұмыс. Сондықтан да мектеп жасына дейінгі балалардың өзара және ересектермен арасындағы қарым- қатынасы аса маңызды өзекті мәселе болатыны сөзсіз.

Қарым –қатынас - ол адамның жеке басының дамуында қалыптасуында үлкен рөл атқарады. Тілдесу арқылы адамдар өзара қарым -қатынас жасап, бір- біріне білдірмек болған ойын жеткізіп пікір алысады.

Қарым-қатынас жасау- басқалармен тіл табысу, әрбір адамның өмір тәжірибесіне, біліміне, ақыл ойына байланысты жүзеге асады. Қарым- қатынас жасауда ақпаратпен алмасу, өзара ықпал өзара баға беру, сенім, көзқарас, мінез қалыптасады. Егер адамдар өзара қарым-қатынас жасамаса онда тіршіліктің мәні болмас еді. Адамдар арасындағы қатынас жасауда аса маңызды шарттардың бірі- сөйлеушілердің өз ой пікірлерін басқа тыңдаушыларға жеткізе білуі және әсер етуі. Қарым- қатынас қазіргі уақытта психологияда үлкен орын алады. Балалар әрекетінің түрлері ойын еңбек, оқу, қарым-қатынас арқылы жүзеге асады [3,15]. Баланың ересек адамға эмоциялық жағынан көп жағдайда кіріптар болатынын білген пайдалы. Эмоция тапшылығы яғни баланың көңіл-күйіне жақсы әсер ететін беделді, ересек адам эмоциясына қажеттілік, көп жағдайда баланың мінез - құлқын айқындайды. Ересек адамның балалармен қарым- қатынас жасауы, балалардың сабақ кезінде ойын бөлмесіндегі және сабақпен көңіл көтеруге арналған, басқа да жерлердегі мінез -құлықтарына әсерін тигізеді. Тәрбиешінің балаларға қарым-қатынасы жатсыну позициясымен ерекшеленеді. Өз тәрбиешісінен эмоциялық жақындықты сезбеген бала жүзеге аспаған жағымды эмоцияға қажеттігінің орнын санасыз түрде толтыруға тырысады. Баланың пікірінше, парталас өз көршісімен немесе тағыда біреулермен сөйлесу сәті туысымен-ақ , ол кез- келген нәрсе жайында сөйлесе бастайды. Арақашықтықты құралмен өлшеу оның математикалық өлшемі бар деп айту мүмкін емес. Арақашықтықты дұрыс анықтау шығармашылықты талап етеді, әр тәрбиеші бұл мәселені өзі шешеді . Ара қашықтық өлшемі бала мен тәрбиешінің қарым - қатынастағы сөйлесуінде, дауыс ырғағында көрінеді, балалардың бойында әлеуметтік жауапкершілік дағдыларын қалыптастыру,өзін және өзгелерді түсінуге және құрметтеуге тәрбиелеу. Қарым-қатынастың зорлық-зомбылықсыз үлгісін ұстана отырып, әртүрлі өмір

сүру, баға беру қабілеттерін арттыру - педагогтардың баланың жеке тұлғасын қабылдай және түсіне білуі. Баламен қарым-қатынасқа түскен кездегі ересек адамның педагогикалық ізеттілігі талаптан шығу қажеттілігіне емес, оң көзқарас пен мейірімділікке негізделуі керек [4,25].

Педагогпен қарым-қатынасқа түсу-баланың сана- сезімін дамыту үрдісін жүзеге асырудың ең негізгі объективті шарты, онсыз баланың дамуын жүзеге асыру мүмкін болмайды немесе қиыншылыққа ұштасады. Тәрбиеші мейірбан болып, балаларды сол қалпында сүюге тиісті. Тентегін де тіл алғышын да, жалқауын да, ыждахаттысын да бірдей жақсы көру парыз. Тәрбиеші үнемі кәсіби шеберліктерін шыңдап, білімін жетілдіруге жүйелі көңіл бөліп, ұжымның шығармашылық бағыт-бағдарын айқындап, оны жүзеге асыруға белсенділікпен ат салысуға және жағымды психологиялық ахуалдың тұрақтануына ықпал етуі қажет. Балабақша тәрбиешісі қызметінің ішіндегі аса маңыздысының бірі- баланың денсаулығы мен өмірін қорғау, яғни педагогикалық қызмет. Бұл қызметті аса маңызды деп қарастыратын себебіміз, мектепке дейінгі шақта баланың ағзасы ауруларға қарсы тұра алмайтын, әлсіз болып келеді. Тәрбиеші баланың физикалық дамуы мен оның денсаулығын қорғауға жағымды жағдай жасауы қажет. Балаларды мектепке физикалық түрде даярлау тәрбиешінің парызы болып табылады.

Балалардың денсаулығын қорғау мәселелеріне назардың жоғарылауы жалпы білім беретін және кәсіби мектептердің реформасының ережесіне талап етеді.

Халықта «Ағаш түзу өсу үшін, оған көшет кезінде көмектесуге болады, ал үлкен ағаш болғанда оны түзете алмайсың» деп бекер айтылмаған. Сондықтан баланың бойына жастайынан ізгілік, мейірімділік, қайырымдылық, яғни адамгершілік құнды қасиеттерді сіңіріп, өз-өзіне сенімділікті тәрбиелеуде отбасы мен педагогтар шешуші роль атқарады. Рухани-адамгершілік тәрбие- екі жақты процесс [5,61]. Бір жағынан ол үлкендердің, ата-аналардың, педагогтардың балаларға белсенді ықпалын, екінші жағынан- тәрбиеленушілердің белсенділігін қамтитын қылықтарынан, сезімдері мен қарым-қатынастарынан көрінеді. Сондықтан белгілі бір мазмұнды іске асыра, адамгершілік ықпалдың әр түрлі әдістерін пайдалана отырып, педагог істелген жұмыстардың нәтижелерін, тәрбиелеушілерінің жетістіктерін зер салып талдау керек. Адамгершіліктің негізі мінез-құлық нормалары мен ережелерінен тұрады. Олар адамдардың іс-қылықтарынан, мінез-құлықтарынан көрінеді, моральдық өзара қарым-қатынастарды басқарады. Отанға деген сүйіспеншілік, қоғам игілігі үшін адам еңбек ету, өзара көмек, сондай-ақ қоғамға тән адамгершіліктің өзге де формалары, бұл-сананың, сезімдердің, мінез-құлық пен өзара қарым-қатынастың бөлінбес элементтері, олардың негізінде қоғамымыздың қоғамдық-экономикалық құндылықтары жатады. Баланың өмірге белсенді көзқарасының бағыты үлкендер арқылы тәрбиеленеді. Тәрбиелеу, білім беру жұмысының мазмұны мен формалары балалардың мүмкіндігін ескеру арқылы нақтыланады. Адамгершілікке, еңбекке тәрбиелеу күнделікті өмірде, үлкендердің қолдан келетін жұмысты ұйымдастыру процесінде, ойын және оқу ісінде жоспарлы түрде іске асады. Оның тәртібі, іс-қимылы, балалар және үлкендермен қарым-қатынасы балалар үшін үлгі бола отырып, педагогтың ықпалы әсерлі енеді, баланың жеке басы қалыптасады. Оның ықпалы неғұрлым белсендірек болса, баланың сезімдерін жан-жақты қамтыған сайын, олардың ерік күшін жұмылдырып, санасына ықпал етеді. Мектепке дейінгі жастағы баланың рухани-адамгершілік дамуы балабақшасы мен отбасы арасындағы қарым-қатынастың тығыздығы артқан сайын ойдағыдай жүзеге асады. Әрбір бала қандай да болмасын бір міндетті орындау үшін, өзіндік ерекше жағдайлар жасалады [6,11]. Мәселен, ойында ұнамды әдеттер, өзара қарым-қатынастар, адамгершілік сезімдер қалыптасады, еңбекте-еңбек сүйгіштік, үлкендер еңбегін құрметтеу, сондай-ақ ұйымшылдық, жауапкершілік, парыздың сезімі сияқты қасиеттер, патриоттық сезімдер жайлы мағлұматтар. т. б. қалыптасады. Мектепке дейінгі жаста балаларды адамгершілікке тәрбиелеудің негізгі міндеттері мына жайлармен түйінделеді: ізгілік бастамасымен тәрбиелеу, балалар мен үлкендер арасындағы саналы қарым-қатынас/ тұрмыстың қарапайым ережелерін орындау/ кеңпейілдік, қайырымдылық, жақын адамдарға қамқорлықпен қарау

және т. б./ Ұжымға тәрбиелеу, балалардың өзара ұжымда қарым-қатынасын қалыптастыру, Отанға деген сүйіспеншілікке тәрбиелеу, әр түрлі ұлт өкілдеріне қадір тұту және сыйлау. Осылайша мейірімділіктің негізі қаланады, немқұрайдылықтың пайда болуына, құрбыларына, төңіректегі үлкендерге қалай болса солай қарауға мүмкіндігі жасалмайды. Қарапайым әдеттерді тәрбиелей отырып педагог балдырғанның бар істі шын пейілмен әрі саналы атқаруына қол жеткізеді, яғни сыртқы ұнамды мінездері оның ішкі жан дүниесін, оның ережеге деген көзқарасын айқындайды. Балаға айналадағы өмір шындығының әсері мол. Айналасындағы үлкендердің, өзінен ересек балалардың бір-бірімен қарым – қатынасы, көңіл-күй ерекшеліктері, жүріс-тұрысы, еңбек әрекеті – бәрі де балаға үлгі-өнеге [7,21-25] .

Қорытындылай келетін болсақ, бала тәрбиесіндегі балабақшаның орны ерекше. Тәрбиешінің алға қойған мақсаты, баланың бойына ұлттық саналық қалыптасқан, халқының әдет-ғұрпын салт-дәстүрлерін көңіліне тоқыған дені сау, шымыр да шыныққан, сымбатты, халықтың тілін білетін, рухани байлығы мол, шынайы, жан-жақты азамат тәрбиелеп өсіру. Тәрбиенің негізгі мақсаты- дені сау, ұлттық сана сезімі оянған, рухани ойлау дәрежесі биік, мәдениетті, парасатты, ар-ожданы мол, еңбекқор, іскер, бойында басқа да игі қасиеттер қалыптасқан ұрпақ тәрбиелеу.

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі:

1. Берикханова А.Е. Педагогикалық мамандыққа кіріспе. Оқу құралы. - Алматы, 2009.-240 б.
2. Введение в педагогическую профессию: Учебное пособие для студентов пед. специальностей. /Хан Н.Н., Калиева С.И., Жексенбаева У.Б., Колумбаева Ш.Ж., Калиева Г.И., Берикханова А.Е./ - Алматы, 2010. - 243 с.
3. ҚР «Білім туралы» заңы // Егемен Қазақстан, 27 шілде, 2007 ж.
4. Мамандыққа кіріспе. Рувинский Л.Н. Алматы. 2001ж.
5. Мижериков В.А., Введение в педагогическую деятельность. -М., 2005.
6. В.С. Кукушин. Введение в педагогическую деятельность. Ростов-на-дону. - 2016. - 255 с.
7. Садыков Т.С. и др. О разработке ведущих идей в профессиональной подготовке будущего специалиста // Вестник АГУ им. Абая. №5(5), 2001. - С. 21-25.

МУЗЫКОТЕРАПИЯ В ДЕТСКОМ САДУ

Кащавцева С.А.

Российская Федерация. Муниципальное бюджетное дошкольное образовательное учреждение
«Детский сад №1 «Геолог»

Термин «музыкотерапия» обозначает использование музыки в целях восстановления и укрепления здоровья. Музыкаотерапия - это метод, использующий музыку в качестве средства коррекции эмоциональных отклонений, страхов, двигательных и речевых расстройств, отклонений в поведении, при коммуникативных затруднениях, а также для лечения различных соматических и психосоматических заболеваний.

Лечение музыкой было задолго до возникновения современной цивилизации. Об этом упоминается еще в Ветхом Завете. В библейской притче рассказывается о том, как Давид излечил израильского царя Саула от черной меланхолии своей игрой на гуслях. Эскулапы Древнего Египта советовали страдающим бессонницей слушать пение хора. В XVI веке в Италии, к примеру, население нескольких крупных провинций охватила необычайная психическая эпидемия. Тысячи людей впадали в глубокое оцепенение, застывали в неподвижности, переставали есть и пить. Все эти люди были одержимы убеждением, что они укушены ядовитым тарантулом. Из состояния оцепенения больных выводила только особая танцевальная музыка, начинавшаяся с очень медленного ритма и постепенно ускоряющаяся до неистовой пляски. От нее и произошла известная всему миру тарантелла.

В средние века во время эпидемии чумы в городах, не переставая, звонили в колокола. Ученые установили, что активность микробов, «наслушавшихся» колокольного звона и церковной музыки, падает на 40%. Ученые утверждают, что звуки определенной частоты, исходящие с разной периодичностью, способны разрушать болезнетворные микробы, расслаблять мускулатуру и выводить из депрессии.

Каким же образом музыка воздействует на организм человека? Как показали эксперименты, особенно сильное оздоровительное воздействие на психическое и физическое состояние больных оказывает звучание струнных инструментов, прежде всего скрипка, на последнем месте – гитара. Обязательным условием является то, что музыкальные произведения должны исполняться профессионалами. Фальшиво взятые ноты могут негативно повлиять на физическое тело.

Определенные ноты влияют на определенные органы:

- звуковая частота, соответствующая ноте до, влияет преимущественно на функции желудка и поджелудочной железы;
- ре — на желчный пузырь и печень;
- ми — на органы зрения и слуха;
- фа — на мочеполовую систему;
- соль — на функции сердца;
- ля — легкие и почки;
- си — на функцию энергообмена, согревая тело.
- Низкие звуки резонируют больше с нижней частью тела, высокие — с верхней (головой).

Человеческий мозг воспринимает музыку одновременно обоими полушариями: левое полушарие ощущает ритм, а правое — тембр и мелодию.

Ритм. Если звучание ритма музыки реже ритма пульса - то мелодия будет оказывать релаксационный эффект на организм, мягкие ритмы успокаивают, а если они чаще пульса, возникает возбуждающий эффект, при этом быстрые пульсирующие ритмы могут вызывать отрицательные эмоции.

Тональность. Минорные тональности обнаруживают депрессивный, подавляющий эффект. Мажорные - поднимают настроение, приводят в хорошее расположение духа, повышают артериальное давление и мускульный тонус.

Интересно, что некоторые симфонические произведения изменяют кислотность желудочного сока. Поэтому обед в музыкальном сопровождении оправдан не только с эстетической, но и с физиологической точки зрения.

Музыкотерапия в детском саду

В последние десятилетия во всём мире наметилась тенденция к ухудшению здоровья детского населения. Как музыка может влиять на здоровье ребёнка? Музыка действует на эмоции ребёнка, а любая эмоция, как известно, связана с определёнными биологическими реакциями в организме. Поэтому, в определённом смысле можно считать, что каждое музыкальное произведение вызывает различные изменения в биохимических процессах. Восприятие музыки не требует предварительной подготовки и доступно детям самого раннего возраста. Для детей с различным темпераментом, соответственно, и музыка подбирается разная. Мелодии со спокойным ритмом («анданте», «адажио») должны слушать беспокойные дети. Согласно мнению медиков, таким детям подойдет немецкая или венская музыка из произведений Шуберта, Моцарта, Гайдна, а также рождественские церковные песнопения. А заторможенным детям с плохим аппетитом, испытывающим проблемы с дыханием, необходимо слушать музыку в темпе «аллегро», «аллегро модерато», вальсы из балетов Чайковского, произведения Вивальди, маршевые композиции.

«Каприз № 24» Никколо Паганини. Эти мелодии могут использоваться в работе с вялыми детьми.

Успокаивающее, уравнивающее действие на нервную систему оказывают: «Времена года» Чайковского, «Лунная соната» Бетховена, фонограмма пения птиц.

Элементы музыкотерапии можно использовать и в группе в течение дня.

- Утренний прием в детском саду начинается под музыку.

Вариантами музыки для утреннего приема могут быть и следующие произведения:

1. «Утро» (музыка Грига из сюиты «Пер Гюнт»).
2. Музыкальные композиции (оркестр Поля Мориа)
3. Обработки для русского народного оркестра («Барыня», «Камаринская», «Калинка»)
4. Сен-Санс «Карнавал животных» (симфонический оркестр)

Дневной сон может сопровождаться следующими музыкальными произведениями:

1. Соло фортепиано (Клейдерман и симфонический оркестр).
2. «Времена года» П. И. Чайковского.
3. Бетховен, соната № 14 «Лунная».
4. Бах – Гуно «Аве Мария».

Музыка для вечернего времени способствует снятию накопившейся усталости, стрессовых ситуаций за день. Она успокаивает, расслабляет, нормализует кровяное давление и работу нервной системы детского организма. Для этого можно использовать следующие мелодии:

2. Мендельсон «Концерт для скрипки с оркестром».
3. Бах «Органное произведение».
5. Вивальди «Времена года».
6. «Голоса природы».

Особенности использования музыкотерапии:

- громкость звучания музыки должна быть строго дозирована (не громко, но и не тихо) ;
- использовать для прослушивания следует те произведения, которые нравятся всем детям;
- лучше использовать музыкальные пьесы, знакомые детям (не должны отвлекать внимание новизной) ;
- продолжительность прослушивания должна составлять не более 10 минут одновременно.

Лечение музыкой идёт в три этапа - в три мелодии.

Музыкотерапия. Этап первый

Первая мелодия должна соответствовать настроению человека. Это соответствует понятию «подстройка».

Музыкотерапия. Этап второй

Вторая мелодия должна быть: светлой, воздушной, вселяющей надежду и дарующей утешение. То есть она должна быть мягкой попыткой нейтрализации чувств, заложенных в первой мелодии. Это соответствует понятию «ведение».

Музыкотерапия. Этап третий

Последняя (третья) мелодия должна вселять уверенность в своих силах, укреплять твёрдость духа.

Классическая музыка при депрессии:

- Вступление к Пятой симфонии П.И. Чайковского,
- Финал Шестой симфонии П.И. Чайковского,
- «Реквием» Моцарта,
- «Смерть» Грига,
- Прелюдию до-минор Шопена,
- и его же: марш из Сонаты №2 «си-бемоль-минор». (Третья часть этой сонаты).

Классическая музыка при невротической тревоге:

- «Мелодию» А.Г. Рубинштейна,
- прелюдии и мазурки Шопена,
- вальсы Штрауса.

Классическая музыка при агрессии:

- «Сентиментальный вальс» П.И. Чайковского,

- Первую часть Шестой симфонии его же,
- Финалы двух сонат: 14-ой и 23-ей Бетховена,
- «Порыв» Шумана,
- Кантату №2 И.-С. Баха,
- Сочинение №8 Скрябина,
- «Хор пилигримов» Вагнера,
- «Итальянский концерт» Баха,
- «Финляндию» Я. Сибелиуса.

Слушаем классическую музыку если мы хотим взбодриться:

- «Чардаш» Монти,
- «Аделита» Г. Пёрселла

Слушаем классическую музыку если мы хотим успокоиться и расслабиться:

- «Июнь. Баркарола» из «Времени года» П.И. Чайковского,
- «Старинная песенка» Бизе
- и его же «Пастораль».

Подведем итог. Музыкотерапия – может оказать Вам большую помощь в решении проблем со здоровьем. Лечение музыкой становится все более популярным и распространенным. Будьте осторожны, т.к. воздействие музыки на человека может быть многогранным!

Слушайте музыку! Наблюдайте, какие произведения и как на вас воздействуют... Собирайте в свою фонотеку те, которые вам помогают.

И... пойте сами! А также учитеесь играть на музыкальных инструментах...

TEACHING VISUALIZING IN PRE-SCHOOL EDUCATION

Sairambek D., Akhmediyeva A.M.
KBK "Bolashaq"

*"Don't assume they know how to do anything.
Teach them everything. How to knock at the bathroom door,
how to close it behind them, how to wash hands, throw away towels
... routines, routines, routines." — Shannon T.*

Finding new and innovative methods of teaching is a crucial skill for teachers. Brain research has shown that certain methods and approaches can truly enhance the learning process. Applying innovative learning and attention-management techniques to classes is a win-win for both pupils and teachers.

In order to make a language class successful one has to try to match its content with various methods aiming to make studying exciting and engaging. The usage of modern technological equipment ought to be taken in consideration when preparing teaching materials for a language course.

Needless to say, one has to always keep in mind the following objectives when teaching a language class:

1. to develop the intellectual potential of the pupil
2. to raise his/her interest towards the culture and the civilization of the country whose language one teaches
3. to teach the pupil to decrypt the texts written in a foreign language

4. to provide the pupil with procedures, means and methods that would make him/her be able to communicate orally and in writing with a native speaker [1].

Kindergarten is the first time most children are exposed to a classroom environment that's less about playing and more about sitting still, listening to the teacher and completing classwork. Teachers in kindergarten classrooms use several teaching methods to ensure that each pupil is learning what she needs to know. The same teaching methods are designed to help pupils who excel remain challenged, as well as to help pupils who are lagging behind catch up, because they incorporate a wide range of instructional strategies.

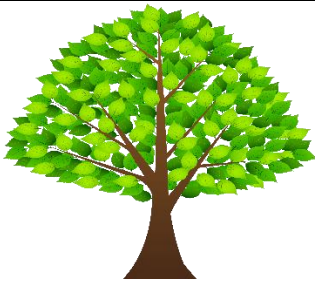
The modern approaches to visual aspects in teaching are based on the achievements in Pedagogy, Psychology, and Neurophysiology. The types of visualization and its role in the development of mental activity are studied. The proportion of visual and verbal components of mental activity in development of a child is discussed. It is proved that this proportion depends on the age of pupils and the goal of training. The information on the role and place of visual images in the process of understanding of the material studied is provided. Special attention is paid to the definition of functions of visual images in teaching. The authors single out two main functions of visual images: 1) visualization should be a mean of formation of visual components of mental activity and the ability to use them (the experience of sensual cognition); 2) visualization is a means of activation in definite educational situations (increasing of the levels of attention, motivation, processes of understanding and theoretical thinking).

Visualisation is a practice or awareness-raising technique; it is not a substitute for teaching language. What is claimed for it is that it is a powerful aid to memory, an engaging activity and a way of getting learners to notice language and make it personal. This site uses images quite extensively (there are five on this page already and we aren't done yet) and the theory behind that is that people react to images well and can use them as an *aide memoire* on which to hang ideas, concepts and thoughts [2].

For example, if faced with a number of lexemes in a language you do not speak as your first, you may find it quite difficult to remember what they mean. Adding a picture, the more emotive the better, makes words more memorable. Most teachers are already aware of that and go to some trouble to find engaging visuals to set scenes, exemplify lexis and back up explanations of concepts.

One could, for example, explain the concepts below in words but simply showing the pictures to a class is likely to be more memorable and have greater impact (and it's a good deal quicker, of course):

APLLE		FAMILY	
FOX		SCHOOL	
TEACHER		DINOSAUR	

DOLL		TREE	

Language input to visualisations

Teachers of English language always use book illustrations just for improving reading skills. However, those kind of books also could be used for developing cognitive senses of children using this visualization method. The art of telling a good story or recounting an engaging anecdote is mostly to do with getting the listeners to visualize what is being described. Successful raconteurs use the kinds of language they need to conjure pictures in their listeners' heads. The best do it naturally; the rest of us need to try a little harder and that usually means working from a script. Teachers should talk to the pupils about what good readers do. How important it is to stop and think and try to get a picture in your head as you read. At first start with introducing Visualization Wizard and tell the children that when they visualize they conjure up some or all of our senses to help them [2].

Adrienne Gear's poem says:

"You don't close your eyes when you visualize,
You don't close your eyes when you visualize,
You don't close your eyes when you visualize,
You use your brain! yeah!" [3]

You can ask to visualize "**ice cream**" and think about it quietly." Then ask "what would you see, smell, taste, feel or hear?" Continue with visualizing "pizza" and "a dog". It really helps to do this orally, before trying to do it with a book.

Then work on this method with illustrative book. For example a kid's book **Chalk** by Bill Thomson [3]. Ask them to stop in key places to think and visualize..."get a picture in your head..." at the end of the book, pupils draw a picture with color chalk to show what they will draw if they have magic chalk.

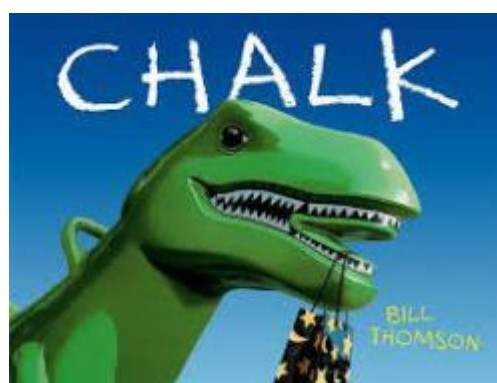
Finally, you sit in a circle and share drawings and talk about what it will be like if the drawings come alive. It will make them have fun at them.

What Makes an Effective Visualization?

Here are some useful tips for teachers of English language, who deals with kindergarten children.

1. **The same things that work well in designing a class or educational activity work well in designing or selecting a visualization.** In particular, it is important:

- to know what you are trying to accomplish with the visualization: What are you trying to teach? What do you want the pupils to learn?
- To ascertain what the pupils already know as this will determine what they see and learn from the visualization

- To obtain feedback on how the visualization is working: does it convey the intended information? Work in the desired way? Enable the desired learning?
- 2. **Pupils don't always see what faculty are seeing when viewing a visualization.** Just as in other aspects of learning, what pupils see and learn from a visualization is built on what they already know. Understanding what pupils know and see can be addressed on three levels:
 - Cognitive: what do pupils focus on in a visualization?
 - Educational: how does the visualization promote generation of new questions?
 - Geoscience: how do pupils understand and interpret the processes that are represented?
- 3. **Simple is usually better.** The power of visualizations comes from their ability to clarify relationships rather than from reproducing exactly the natural world. Thus, a design, which emphasizes the desired relationships or information, is likely to be more successful than one that makes every effort to be realistic. Pupils can become confused when elements of a diagram closely resemble the actual entity they represent in the real world.
- 4. **Context is important and is easily lost.** Effective visualizations maintain the contextual relationships between the different parts of the visualization. For example, when a series of diagrams are used to explain a process, it is important to keep the pupil aware of how each step in the progression relates to the overall process.
- 5. **Guidance helps.** Visualizations present a large number of relationships at a single time. Visual or textual clues can focus attention on meaningful items or guide the learner through the visualization in a particular order.
- 6. **Visualizations are most effective if their organization reflects the mental organization that the pupil is creating.**
- 7. For example, if pupils create a series of still images in their mind to represent a geologic process, a series of still images will be most effective in conveying information. Similarly, if pupils create a mental movie, an animation may be more effective [4].

Following all of these instructions, teachers of English language will get a success at teaching.

List of references:

1. Kondratenko O. A. Didakticheskiye printsipy realizatsii kognitivnoy tekhnologii v distantsionnom obuchenii studentov [Didactic principles of cognitive technologies implementation in distance education of students]. Teoriya i praktika obshchestvennogo razvitiya – Theory and practice of social development, 2013 no.6, pp. 84–88 (in Russian).
2. Gilbert K. J. Visualization in science education. Springer Science & Business Media Publ., 2006. 346 p.
3. Buzan T., Buzan B. The mind map book. London, BBC, 2000.
4. Internet-resource “Spiderscribe”. URL: <http://www.spiderscribe.net/> (accessed 21 October 2015).

ПЕДАГОГИКАЛЫҚ ҮДЕРІСТЕГІ РЕФЛЕКСИЯ

Тусупбаева А. А., Абельдинова А. А.
Қарағанды «Bolashaq» жоғарғы колледжі

Егемен еліміздің болашағы, оның әлемдік өркениеттегі өз орны, ең алдымен білім мен тәрбиенің бастауы — ұстаз қолында. Қазіргі таңда ұстаздар қауымына қойылып отырған талап жоғары.

Ұстаз ең алдымен білімді ақпараттық құралдарды жетік меңгерген, үнемі өзі үшін ізденуі қажет. Оқушылардың білім, іскерлік, дағдыларын меңгеруін жетілдіру, ой-өрісін

кеңейту, мәдени деңгейін көтеру, танымдық қабілеттерін дамыту, оқу процесін ізгілендіру, демократияландыру, ұлттық және аймақтық ерекшеліктерді ескеру, даралап және саралап оқыту сияқты қағидалар жетекші орынға шығарды. Бұл оқушыларға өз әрекетінің барысын, нәтижесін тексеру әдіс- тәсілдерін меңгертуді талап етеді. Осы тұрғыда жаңа технологияның тиімді әдіс-тәсілдерін жас ұрпақтың бойына сіңіре отырып қоршаған ортаны қорғауға, салауатты өмір салтына тәрбиелеу – ұстаздардың басты міндеті болмақ. Ол үшін әрбір ұстаз үнемі шеберлігін арттырып отырмаса, білім алушы деңгейінің дамуы төмендейді. Осының бәрі бір күннің іс-әрекеті емес, оған көп уақыт, ізденіс қажет. Қазіргі қоғамымызда белгілі бір жетістіктерге қол жеткізу үшін алған білімнің сапалы да, жүйелі болғаны дұрыс.

Сондықтан, білім беруші мұғалімге де, білім алушы оқушыға да ізденіс пен шығармашылықта жұмыс істеу талап етіледі. Мұғалімдер үнемі даму үстінде болып, өз идеяларын оқытудың барысында жаңашылдықпен жетілдіріп отырғаны дұрыс. Ал, жаңашылдықтың артуына байланысты рефлексияның педагогикадағы алатын орнының мәні артып отыр.

Рефлексия - адамды, білімді дамытудың шарттарының бірі. Сондықтан бұл қазіргі кездегі білім саласындағы көкейтесті мәселелер қатарына жатады. Рефлексияның мәні – адамның өзінің білімін, білімінің негізін, оларды меңгерудің жолдарын анықтау. Рефлексивтік іс-әрекет оқушыға өзіндік талдау кезінде ғана байқалатын өзіндік жеке дара ерекшеліктерін тануына мүмкіндік туғызады. Білімді саналы түрде өзіндік қорыту, яғни рефлексия нәтижесінде ғана жүзеге асады. Рефлексия нәтижесі дегеніміз – міндеттерді шешу тәсілдерін түсіну. Рефлексияның қай түрі болмасын мақсатпен тікелей байланысты. Шығармашылық рефлексия – мақсатқа жету нәтижесі, қорытынды ғана емес, жаңа білім мен жаңа мақсаттарға бастама бола алады.

Сонымен, шығармашылық рефлексия – жеке тұлғалық құндылық сапаларын қалыптастыруда және өзіндік даму бағытын айқындауда, оқушының жеке тұлғасын қалыптастыруға бағытталған, шығармашылық іс-әрекетте ішкі жан-дүниесі ресурстары арқылы ой қорытуы. Рефлексиялық танымдық дағдылар субъектілердің өзіндік басқару қабілеттерін дамытуға, өз әрекеттерінің (танымдық, білімдік, қарым-қатынастық) нәтижелі болуына, олардың өз жауапкершілігін арттыруға бағытталады [1].

Оның мазмұны баланың өз іс-әрекеттерінің субъектісі ретіндегі өз көзқарасын қалыптастыру: өзіндік тұжырым жасай алу, өзін-өзі бағалау, өзіне сенім қалыптастыру арқылы өзіндік таным, өзіндік қажеттіліктерді айқындау, өз мүмкіндіктерін пайдалану әрекеттерінде жүзеге асырылады. Мұғалімнің рефлексиялық қызметінің мақсаты: педагогикалық әрекеттің негізгі компоненттерін есіне түсіріп, олардың мәнін, алынған нәтиженің «дұрыс» не «бұрыс» болғанын дәлелдей алу, қолданылған әдіс пен құралдардың тиімді не тиімсіз болғанына байланысты өзіндік көзқарасын білдіру, орындалып өткен әрекеттің нәтижесін зерттеу. Тек сонда ғана алдағы жұмыстарда дұрыс мақсат қойып, алға қарай шығармашылықпен жылжудың жобасын жасау мүмкін болады.

Көрнекті ғалымдар Ш.А.Амонашвили, В.И. Загвязинский т.б. педагогикалық рефлексияны жаңаша ойлау стиліне жатқызады. В.А. Кан-Калик, А.В.Мурдик, т.б. маманның педагогикалық әрекетке дайындығының құрамына даралық, шығармашылық, авторлық ізденістер мен қатар жетілген педагогикалық рефлексияны да жатқызады. «Рефлексия – адамның өз істерінің мәнін түсіну, олар туралы ойлану барысында өзіне өзінің нені, қалай жасағаны туралы толық және анық есеп беруі немесе өзі әрекет барысында басшылыққа алған ережелер мен кестелерді мойындауы не жоққа шығаруы [3].

Рефлексиялық мәдениеті қалыптасқан адам өзінің тұлғалық және кәсіби стереотиптерін шығармашылықпен өзгерте алады. Бұл - өзіндік сана, өзі-өзі ұйымдастыру, өзін-өзі талдау, өзін-өзі іске қосу, өзін-өзі бағалау сияқты кәсіби мәнді сапалармен сипатталады. Рефлексиялық қабілеті дамыған ұстаз өз оқушыларында осы сапаны дамытуды, дарытуды әсте есінен шығармайды. Қазіргі білімдік мақсаттарға сай білім алушыны рефлексия жасауға дағдыландыру мұғалімнің басты міндеттерінің бірі болғандықтан, ол-сабақтың да негізгі

компоненттерінің бірі болуы тиіс. Сабақ барысында мұғалім де, оқушылар да рефлексия жасауды үйренеді. Мұғалімнің басты міндеті:

– оқушының өткізген күні немесе істеген жұмысы жайлы айтқысы, ойымен бөліскісі келетіндей психологиялық ахуал жасау. Әсіресе баланың өзі жасаған әрекеттеріне байланысты басынан өткен сезімдерін қайта оралта алуы, ол жайлы қағазға түсіруі немесе басқаша суреттеуі ерекше жағдайды талап етеді.

Сонымен рефлексия – көп қырлы, кіріккен әрекет. Мысалдар келтіре кетсек: көп жағдайда оқушылар өзі жасаған әрекеттеріне ауызша баға беру, суреттер салу түрінде, кестелер, диаграммалар, сауалнамалар толтыру сияқты рефлексифті жұмыс түрлерімен айналыса алады. Онда оқушылар алған білімдеріне, тапсырмаларына қорытынды жасап, пікір айтуға дағдыланады, ойын ортаға салды. Нәтижесінде оқушылар өз-өздерін реттейді. Жүйелі сөйлеуге, ойын ашық жеткізе білуге, талдау жасауға үйренеді. Сабақтың жақсы не жаман, мағыналы не мағынасыз, көңілді не көңілсіз өтуіне байланысты оқушылар эмоцияларын білдіріп отырды. Осыдан мұғалім өзіне қорытынды жасауына, өзіне баға беруіне болады. Рефлексияны әр түрлі жүзеге асыруға болады, сабақтың соңында әр тақырыптың соңында, сабақ этаптарының арасында келтіруге болады. Ол акырындап оқушының ішкі рефлексиясына ұласуы керек.

Рефлексияның төмендегідей түрлері бар:

– оқу материалының мазмұнының рефлексиясы, көңіл-күй және эмоционалдық жағдайдың рефлексиясы, іс-әрекет рефлексиясы.

Рефлексияның бұл түрлерін жеке, топтық, жұптық түрде өткізуге болады. [2]

Білім алушылардың рефлексия жасауға үйретуде мәселенің психологиялық жағына мән беру тиімді. Мұғалімнің басты міндеті – оқушының өткізген күні немесе істеген жұмысы жайлы айтқысы, ойымен бөліскісі келетіндей психологиялық ахуал жасау. Әсіресе, баланың өзі жасаған әрекеттеріне байланысты басынан өткен сезімдерін қайта оралта алуы, ол жайлы қағазға түсіруі немесе басқаша суреттеуі ерекше жағдайды талап етеді. Оқушылардың әрекеті - зерттеушілік әрекет болу үшін мұғалім нақты мақсаттар қоя білуі керек, ал ашып айтатын болсам, оқушыларға ғылыми зерттеудің әдістерін, формаларын, принциптерін, нені ашу керектігін, қандай әдіс арқылы, қандай нәтиже алу керектігін үйренуге жетелеу. Танымдық әрекет шәкірттің білімге деген өте белсенді ақыл - ой әрекеті. Танымдылығы мықты оқушыда өзіндік мақсат, нәтиже болады. Яғни, қазіргі заманғы сындарлы оқытудың талабы оқушы бойында «мен» болуы. Оқушының адами әлеуетінің өсуі. Нәтижесінде «Мен» тұжырымдамасы бізді алға жылжытатын және біздің мінез- құлықтарымызды бағыттайтын, өзін -өзі реттеуге жетелейтін әлеуметтік стимул екендігі айтылған. Осы сындарлы оқытудың жүйелі жүзеге асуының нәтижесінде заман талабына сай білімді ұрпақ қалыптастыру мүмкіндігі жеткілікті болады.

Ғұлама ғалым Әл - Фараби «Адам мақсатына өзін - өзі жетілдіру арқылы жетеді және адамның басына қонған бақтың тұрақты болуы жақсы мінез - құлыққа байланысты» деп ой түйген екен. Ғалымның бұл пікірі оқушы мен мұғалімге тікелей қатысты деуге болады. Шынымен де, мұғалімнің жақсы мінез құлқы оқушыға дариды және әсер етеді. Сонымен рефлексия – көп қырлы, кіріккен әрекет. Бұл әрекет психологиялық тұрғыда адамның психикалық қызметінің өзгеруіне ықпал етсе, педагогикада мұғалімнің кәсіби әрекетін жоғары шығармашылық деңгейде жүргізуіне негіз болады. Мұғалім оны оқыту үрдісінде, қолданған әдіс-тәсілдерінің барысында және іс- әрекетінің нәтижесінде байқатуы мүмкін. Оқу барысында оқушы оны бойына сіңіреді. Егер оқушыда жақсы мінез - құлық болса, ол онда өзінің оқудағы жетістігін тұрақты ұстап тұра алады және өзін - өзі жетілдіреді.

Қолданылған әдебиеттер:

1. Н.Д.Хмель. Жалпы білім беретін мектептегі педагогикалық процесс. Алматы, «Ғылым», 2007ж.
2. Ұстаздық шығармашылық – Б.А.Тұрғынбаева Алматы 2014ж.
3. Құзырлылық амалының негізгі ұғымдары – К.С.Құдайбергенова Алматы 2015ж.

СЕМЬЯ КАК ОСНОВНОЙ ИНСТИТУТ ВОСПИТАНИЯ И СОЦИАЛИЗАЦИИ. ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ ДОШКОЛЬНОГО УЧРЕЖДЕНИЯ С СЕМЬЕЙ

Ширяева Н.А.

ТОО Детский сад «Одарёшка»

Семья является важнейшим институтом формирования и социализации личности.

Социализация — это процесс становления социального «Я». Она охватывает все формы приобщения индивида к культуре, обучения и воспитания, с помощью которых индивид приобретает социальную природу. В психологическом словаре дается следующее определение: «социализация — это эволюционный процесс, с ориентацией на итог овладения и воссоздания субъектом социального опыта, который сам субъект осуществляет в факторах коммуникации, в индивидуальной деятельности».

Семья же является и источником психологического здоровья. Именно в семье человек получает первый опыт социального взаимодействия. На протяжении какого-то времени семья вообще является для ребенка единственным местом получения такого опыта. Затем в жизнь человека включаются такие социальные институты, как детский сад, школа, улица. Однако и в это время семья остается одним из важнейших, а иногда и наиболее важным фактором социализации личности. Сами взрослые не всегда понимают, каким образом их личностные качества становятся достоянием их детей, как своеобразно, соответственно специфике возраста они интерпретируются, какое значение приобретают для ребенка, подростка, молодого человека. Это связано с тем, что основную информацию об окружающем мире и о себе ребенок получает от родителей. К тому же родители обладают уникальной возможностью влиять на ребенка в связи с его физической, эмоциональной и социальной зависимостью от них. Семья как институт социализации имеет свою специфику, которая состоит в том, что она, с одной стороны, может быть рассмотрена как структурный элемент общества, а с другой — как малая группа.

Соответственно семья как институт социализации, выполняя свою функцию по отношению к личности, является, с одной стороны, проводником макросоциальных влияний, в частности влияний культуры, а с другой — средой микросоциального взаимодействия, характеризующейся своими особенностями. По мнению известного социолога Н. В. Губина, под социализацией принято понимать «процесс овладения человеком социальными ценностями и нормами, социальным опытом и знаниями, благодаря чему он становится полноправным членом общества». Это путь от биологического существа к общественному. Семья представляет собой обладающую исторически определенной организацией малую социальную группу, члены которой связаны брачными или родственными отношениями, общностью быта и взаимной моральной ответственностью и социальная необходимость которой обусловлена потребностью общества в физическом и духовном воспроизводстве населения. Общество, его социальная жизнь представляют собой множество семейных отношений.

В тоже время Т. В. Андреева считает, что «семья и ребенок — зеркальное отражение друг друга. В результате, именно в семье формируются те качества, которые более нигде сформированы быть не могут». Семья выступает как первое сообщество людей, в котором происходит детская социализация. Процесс социализации ребенка не заканчивается семьей. В дальнейшем на него влияют и другие социальные институты. Однако именно семья закладывает основания социального становления малыша. Прежде всего, в семье организуется так называемая социальная ситуация развития ребенка [1].

Индивидуальность ребенка и семью объединяет взаимный интерес, родственная привязанность, зависимость друг от друга, однако в реальности их отношения могут носить

противоречивый характер. Поэтому в процессе социализации ребенка семья должна исходить из разумного сочетания трех важных принципов:

- Ребенок — индивидуальность, имеющая свои потребности физиологические и социальные, которые для достижения успешной социализации необходимо удовлетворять;
- Другие члены семьи также имеют свои потребности, реализация которых позволяет каждому ее члену воспринимать себя как индивидуальность, причем осуществление этих потребностей связывается с удовлетворенностью собственной жизнью;
- Семья как целостная система также имеет потребности, удовлетворение которых укрепляет семейный коллектив, создает условия для его успешного функционирования как единого организма.

Разумная балансировка потребностей каждой из указанных сторон требуется от родителей не только в целях сохранения внутрисемейных связей и ролей, но и для правильного освоения ребенком нормативов совместной жизни, для достижения его всесторонней социализации [2].

Современная семья переживает сложный этап — переход от традиционной модели к новой. Наряду с традиционными функциями, связанными с рождением и воспитанием ребенка, с решением повседневных проблем, семья призвана быть надежным психологическим «укрытием», помогающим человеку выживать в трудных, быстро изменяющихся условиях современной жизни. На сегодняшний день, в некоторых государствах скрываясь под маской свободы и милосердия, поддерживают те семьи, где присутствует насилие - это, говорит о духовном кризисе семьи и общества. В таких государствах семья отдалается от задачи социализации, а также теряет смысл «семьи». В семье родители и дети связаны духовной общностью. От уровня духовной культуры в семье зависит и уровень духовной культуры общества, а экономическое состояние семьи зависит от того, как ребенок приучен к труду и как подросток выберет профессию и будет готов к самостоятельному труду.

Семья как институт социализации является одним из древних, включающий в себя:

- Совокупность семейных ценностей (любовь, отношение к детям, семейная жизнь);
- Общественные процедуры (забота о воспитании детей, их физическое развитие, семейные правила и обязательства);
- Переплетение ролей и статусов (статусы и роли мужа, жены, ребенка, подростка, тещи, свекрови, братьев и т. п.) [3].

Современная семья выполняет многочисленные функции, которые способствуют социализации ребенка. Основные из которых отражены в иерархической структуре, которую можно применить, по мнению А. Н. Елизова, как к отечественной, так и к зарубежной семье. На его взгляд, такая условная структура достаточно полно отражает основные функции семьи:

- Рождение и воспитание детей;
- Сохранение, развитие и передача последующим поколениям ценностей
- И традиций общества, аккумуляция и реализация социально-воспитательного потенциала;
- Удовлетворение потребностей людей в психологическом комфорте и эмоциональной поддержке чувства безопасности, ощущение ценности и значимости своего «я», эмоциональном тепле и любви;
- Создание условий для развития личности всех членов семьи;
- Удовлетворение сексуально-этических потребностей;
- Удовлетворение потребностей в совместном проведении досуга;
- Организация совместного ведения домашнего хозяйства, разделение труда в семье, взаимопомощь;
- Удовлетворение потребности человека в общении с близкими людьми,
- В установлении коммуникативных связей с ними;

- Удовлетворение индивидуальных потребностей в отцовстве или материнстве, контактах с детьми;
- Организация деятельности по финансовому обеспечению семьи;
- Рекреативная функция- охрана здоровья членов семьи, организация их отдыха, снятие с людей стрессовых состояний [4].

Социализация человека в семье осуществляется главным образом благодаря действию традиционного механизма, неосознаваемого некритического восприятия норм и ценностей, господствующих в семье, и самореализации в ней в тех пределах и формах, которые обусловлены ее культурным уровнем, социальным положением и психологической атмосферой.

Обобщая имеющиеся данные, можно сделать вывод, что семья – это основанное на браке или кровном родстве объединение людей, связанных общностью быта и взаимной ответственностью. Являясь необходимым компонентом социальной структуры любого общества, и выполняя множественные социальные функции, семья играет важную роль в общественном развитии.

Взаимодействие дошкольного учреждения с семьей.

Для того чтобы дети достигли всесторонней социализации, и могли полностью развить и проявить свои способности, они должны расти в отзывчивом социальном окружении. Это становится особенно очевидным и особенно появляется в развитии ребенка, когда он становится неотъемлемой частью двух социальных структур, таких как семья и дошкольное учреждение.

Семья для ребенка — это место рождения и основная среда обитания. От нее во многом зависит то, как идет физическое, эмоциональное и социальное развитие человека на протяжении всей жизни.

Именно в семье складываются представления ребенка о добре и зле, о порядочности, об уважительном отношении к материальным и духовным ценностям. С близкими людьми в семье он переживает чувства любви, дружбы, долга, ответственности, справедливости. По природе своей семейное воспитание основано на чувстве. Семейное воспитание более эмоционально по своему характеру, чем любое другое воспитание, так как «проводником» его является родительская любовь к детям, вызывающая ответные чувства детей к родителям.

В дошкольном учреждении жизнь ребенка, как и в семье содержит в себе большие возможности для включения его в труд, направленный на удовлетворение потребностей коллектива. Но содержание труда различно, и это сказывается на формировании различных трудовых навыков у дошкольника. В детском саду ребёнок накрывает на стол только когда дежурит. В семье ему может быть поручено постоянное участие в этом деле, и это различие должно быть понятно ребёнку. Исходя из условий семьи, в каждой можно найти трудовые поручения, которые будут выполняться дошкольниками: поливать домашние растения, заготавливая заранее воду, кормить котёнка, мыть его миску и т.д. Казалось бы, все эти дела незначительны, но они постоянны и позволяют ребёнку почувствовать свои обязанности. Такое приобщение к труду делает его членом семейного коллектива, что имеет большое значение в воспитании любви к родному дому.

Формирующие представления об обязанностях переносятся ребёнком на детский сад. Он уже понимает смысл предлагаемых ему поручений в группе как проявление заботливого отношения к сверстникам, оказание помощи взрослым, и тем самым достигается единство семьи и детского сада в воспитании у дошкольников ответственности

Организацию работы по взаимодействию с родителями необходимо начинать с анализа социального состава родителей, их настроения и ожиданий от пребывания ребенка в детском саду. Проведение анкетирования, личных бесед на эту тему поможет правильно выстроить работу с родителями, сделать ее эффективной, подобрать интересные формы взаимодействия с семьей.

Содержание работы педагога с родителями включает в себя, по сути, все вопросы воспитания и обучения детей, с которыми педагог знакомит родителей дошкольников. Для обсуждения с родителями не существует второстепенных тем, поскольку родителям необходимы знания об особенностях развития ребенка, задачах воспитания, методах, организации предметно-игровой среды, подготовке его к обучению в школе и др. [5].

В планировании содержания работы с родителями играет роль и приоритетное направление дошкольно образовательные учреждения. Например, если это художественно-эстетическое направление, то акцент делается на сущности и задачах эстетического воспитания, их решении в разных возрастных группах. Целесообразно познакомить родителей с организацией досуга и праздников в условиях учреждения и семьи, подключать их к подготовке и проведению подобных мероприятий. Тематика общения с родителями может включать проблемы обучения детей рисованию, развитию музыкального восприятия. Хорошо подключать к консультации специалистов (например, психолога, музыкального руководителя, педагога по изобразительной деятельности), проводить открытые просмотры детского творчества.

Содержание работы с родителями реализуется через разнообразные формы. Главное – донести до родителей знания.

Целесообразно сочетать разные формы работы, например, после проведения развлекательных мероприятий с родителями можно организовать беседы и собрания. На общих родительских собраниях обсуждаются проблемы воспитания детей.

А также в работе взаимодействия воспитателей и родителями имеет место индивидуальная форма работы, к которой относится педагогические беседы с родителями; это одна из наиболее доступных форм установления связи с семьей. Беседа может быть, как самостоятельной формой, так и применяться в сочетании с другими, например, она может быть включена в собрание, посещение семьи. Целью педагогической беседы является обмен мнениями по тому или иному вопросу; ее особенность – активное участие и воспитателя, и родителей.

Одной из главных форм организации является досуговая форма общения, где участники призваны устанавливать теплые неформальные отношения между педагогами и родителями, а также более доверительные отношения между родителями и детьми. К данной группе форм можно отнести проведение педагогами дошкольных учреждений таких совместных праздников и досугов в группе, как “Встреча Нового года”, “Лучший папа”, “Папа, мама, я – дружная семья” и др. Такие вечера помогают создать эмоциональный комфорт в группе, сблизить участников педагогического процесса. Родители могут проявить смекалку и фантазию в различных конкурсах. Использование досуговых форм способствует тому, что благодаря установлению позитивной эмоциональной атмосферы родители становятся более открытыми для общения, в дальнейшем педагогам проще налаживать с ними контакты, предоставлять педагогическую информацию [6].

Подводя итог организации взаимодействия можно заметить, что от воспитателя требуется творческий подход к организации работы с родителями: поиск новых примеров; использование методов активизации родителей, направленных на появление у них интереса к проблеме, на возникновение у них ассоциаций с собственным опытом воспитания детей, переосмысливание своей родительской позиции.

Вопрос работы с семьей всегда был и остается важным в работе дошкольного учреждения. Ведь именно тесное сотрудничество с родителями, качественное интересное взаимодействие с ними, работа в тандеме дадут самые положительные результаты в плане воспитания и развития наших детей.

СПИСОК ИСПОЛЬЗУЕМОЙ ЛИТЕРАТУРЫ:

- Андриенко Е.В. «Социальная психология» — М.: Академия, 2004.
- Вершловский С.В. «Личность, семья, школа» — СПб.: Изд – во СПб. ун-та, 1996.

- Гогужева Т.С. «Особенности процесса социализации в современном обществе» — Вестник ВЭГУ. — 2010.
- Курасова Т.В. «Семья и школа наше содружество основа полноценного воспитания детей» / «Социальная педагогика» — 2009.
- Манукян Э.А. «Семья и социализация детей» — 2011.
- Набиуллина В.Р. «Основные направления анализа процессов социализации ребенка в семье» / «Дополнительное образование и воспитание». — 2009.
- Шеляг Т. В. «Мир семьи и социальная работа» - М.: МГСУ, 2004.

ДОШКОЛЬНОЕ ВОСПИТАНИЕ: ИННОВАЦИЯ, ОПЫТ И ПЕРСПЕКТИВА

Тасырбаева А. С., Гайнуллина В. В.
Детский сад «Акжаркын»

В наши дни воспитание детей дошкольного возраста – это важный процесс. Воспитание дошкольников считается своеобразным фундаментом, с него берет начало строительство и развитие будущего характера, способностей и навыков ребенка. Право ребенка на полное развитие своих способностей имеет важнейшее значение для жизни детей и благополучия общества. Наша система дошкольного воспитания включает организации образования разного типа, вида и уровня: дошкольные организации; дошкольные классы в общеобразовательных школах; кабинеты дошкольного воспитания и дошкольной подготовки в ИПК разных уровней; факультеты и отделения дошкольного воспитания в высших учебных заведениях и организациях среднего профессионального образования. Дошкольное воспитание обеспечивает детям развитие речи и родного языка, культуры общения, подготовку к овладению основами грамоты; формирует ценностные, нравственные ориентации дошкольника на народных обычаях и традициях, познавательное и творческое развитие ребенка, а также, что немаловажно, формирует интеллектуальную деятельность, развитие любознательности и т.д. Основными задачами дошкольных организаций являются:

- Охрана жизни и укрепление здоровья детей.
- Обеспечение интеллектуального, личностного и физического развития детей.
- Осуществление необходимой коррекции в развитии ребенка.
- Приобщение детей к общечеловеческим ценностям.
- Взаимодействие с семьей для обеспечения полноценного развития ребенка.

На сегодняшний день имеется ряд детских садов работающих на трех языках. Иностранный язык, в основном английский, вводится через игровые методы, основанные на инновационных технологиях. Для детей с ограниченными возможностями предусмотрено оснащение дошкольных организаций пандусами, подъездами, подъемниками и лифтами, сенсорными комнатами и специальным оборудованием и т.д. Для большинства стран сегодня очевиден тот факт, что наиболее успешно ребенок развивается, воспитываясь в двух институтах - в семье и дошкольной организации. Семья, на основе привития семейных традиций и обычаев создает комфортный, благополучный фон воспитания. Дошкольное учреждение создает условия для организации детского сообщества, без которого невозможно успешное социальное развитие ребенка. Однако, в последнее время проблемы воспитания детей дошкольного возраста вызывают большой интерес во всем мире. Проблематика развития детей раннего возраста включает в себя проблемы здравоохранения, питания, образования, экономики и др., т.е. является междисциплинарной. По определению ЮНЕСКО, дошкольное воспитание – это воспитание и обучение детей младшего возраста, заключающееся в действиях, которые способствуют выживанию, развитию и обучению

детей, включая аспекты здоровья, питания и гигиены – начиная с рождения ребенка и заканчивая его поступлением в начальную школу. Подходы к развитию детей раннего возраста, направленные на достижение нормального уровня жизни, очень важны и с точки зрения перспектив развития взрослых. Эти подходы помогают становиться здоровыми, социально и экологически ответственными, интеллектуально развитыми и экономически продуктивными. Несмотря на общепризнанность значимости первых лет жизни ребенка для его последующего развития в современной практике воспитания детей резервы раннего возраста не всегда реализуются, и это является проблемой. Связано это по большей части с некомпетентностью педагогов и родителей в области знаний о психическом развитии ребенка, методах воспитания и обучения. Многие родители сводят воспитание в младшем возрасте к уходу и присмотру за ребенком, заботе о его здоровье – развитию личности, творческих способностей, общительности ребенка уделяется мало внимания. В психологии доказано, что недоразвитие или деформация этих качеств в раннем возрасте с трудом поддается коррекции. Одной из насущных проблем дошкольного воспитания является крайне низкий на фоне остальных работников системы образования уровень оплаты труда. В связи с этим возникает проблема дефицита квалифицированных педагогических кадров. Проблема недофинансирования дошкольных учреждений отзывается на бюджете семьи. На 100% в детских садах муниципалитетами выделяются средства на коммунальные услуги, питание и содержание детей. На ремонт, игрушки, хозяйственные средства деньги практически не выделяются. Если родители хотят, чтобы их ребенок находился не в голых стенах детского сада, они вынуждены помогать учреждениям.

Таким образом, дошкольное воспитание как естественная составная часть жизни своего общества живет, болеет и развивается вместе с ним. Она вбирает в себя все лучшее, что накопила мировая цивилизация и что разрабатывается лучшими педагогическими умами, а также, что вполне естественно, отражает и некоторые негативные моменты, которые всегда имеются в развивающемся обществе, есть и будут до тех пор, пока существует человек и его деятельность.

Литература:

1. «Инновационная деятельность в современном дошкольном учреждении: состояние, проблемы, перспективы"» В.И.Жук, Н.А.Сердюкова, С.И.Тарарышко
2. «Управление инновациями в сфере образования» Т. Воронина, О.Молчанова, А.Абрамшен.
3. ГОСО Республики Казахстан 2009 г.
4. «Специальная педагогика.» под ред. Назаровой- М.;2003г.272
5. «Зерек бала» программа воспитания и обучения детей младшего дошкольного возраста от 3 до5; Астана 2009г.

МЕКТЕПКЕ ДЕЙІНГІ МЕКЕМЕЛЕРДЕ БАЛАНЫ ТАБИҒАТПЕН ЖӘНЕ ЭКОЛОГИЯ НЕГІЗДЕРІМЕН ТАНЫСТЫРУ САБАҒЫНДА БОЛАШАҚ ТӘРБИЕШІНІҢ ТІЛДІК ҚҰЗІРЕТТІЛІГІН ҚАЛЫПТАСТЫРУДЫҢ ЕРЕКШЕЛІКТЕРІ

Тусупова С.Б., Ильяшова Б.Ф.

Қарағанды «Болашақ» маңызды білім беру колледжі

I Мемлекет басшысы Қазақстан халқына Жолдауында: «Қазақстан халқы бүкіл әлемде үш тілді пайдаланатын жоғары білімді ел ретінде танылуға тиіс. Бұлар: қазақ тілі — мемлекеттік тіл, орыс тілі — ұлтаралық қатынас тілі және ағылшын тілі — жаһандық экономикаға ойдағыдай кірігу тілі», — деген болатын.

Тіл — халықтың ең негізгі байлығы. Қазір заман талабына сай үш тұғырлы тіл саясатын бәріміз де қолдаймыз. Жас ұрпақ үш тілді білу керек. Үштұғырлы тіл өмірдің

қажеттілігі. Бұл бүгінгі елдің тыныс-тіршілігін айқындайды және жалпыға ортақ қалыпты норма болып саналады. Үш тілді қатар меңгеру бәсекеге қабілетті ел азаматының міндеті. Қазақстанның білікті, білімді әр азаматын ғаламдық ақпараттар мен инновациялық ағынына ілесу ағылшын тілін үйренуге жетелейді.

Бүгінгі таңда көп тілді оқыту — жас ұрпақтың білім кеңістігінде еркін самғауына жол ашатын, әлемдік ғылым құпияларына үңіліп, өз қабілетін танытуына мүмкіндік беретін қажеттілік. Үш тілде оқыту — заман талабы десек, оның негізгі мақсаты: бірнеше тілді меңгерген, әлеуметтік және кәсіптік бағдарға қабілетті, мәдениетті тұлғаны дамыту және қалыптастыру. Көптілді болу — уақыт талабы. Тіл арқылы өсіп келе жатқан ұрпақты әмбебап, жаһандық құндылықтарға қосу, әлемдік кеңістік пен көршілес мәдениеттер өкілдерімен қарым-қатынас жасап, сөйлесе білу дағдыларын қалыптастыруға болады. Көптілділік қазіргі әлемнің басты мәселесі — адамдар арасындағы келісім мен өзара түсінушілікті шешуге көмектеседі.

Әрбір адам өз туған халқының, өзі өмір сүретін елдің тілін білу қажеттігі — ертеден келе жатқан қағида. Алайда, жаһандану қалыптасқан осы қағидаға түзетулер енгізуде. Қазіргі кезде халықаралық қатынас тілін білу қажеттігі туындап отыр. Бұл біз үшін аса қажет.

II Білім беру реформасын жүзеге асырудағы негізгі тұлға педагог болып табылады. Жас ұрпаққа саналы тәрбие және сапалы білім беру деңгейі ең алдымен мектепке дейінгі тәрбие мамандарына, олардың іс-тәжірибесінің қалыптасып, кәсіби шеберлігінің шыңдалуына байланысты болмақ. Мектепке дейінгі ұйымдарда баланың жеке басының дамуын қамтамасыз етуші, маңызды тәлім - тәрбие өнегесінің бастаушысы, жарқын істердің үлгісі, бала қиялын самғатып, арманын көкке ұмсындырушы басты тұлға тәрбиеші. Бала тәрбиесінде тәрбиеші жан-жақты жетілген білімді, әдістемелік шығармашылық иесі, халықтық дәстүр, әдет ғұрыппен, салт - сана ерекшеліктерін, әлеуметтік қарым- қатынастар түрлерін кәсіби түрде меңгеруі тиіс, әсіресе осы кәсіби біліктілік дағдыларын шыңдау олардың тәжірибе жинақтауының ең басты негізі болып табылады. Тәрбиеші педагогтардың кәсіби құзіреттілігін қалыптастырудың негізгі бағыттары: мектепке дейінгі білім беру мазмұнын жаңарту – Қазақстандық білім беру жүйесін өзгертудің негізгі бөлігі болып табылады.

Кәсіби құзіреттілікті жетілдіру бағыттарында тілдік құзіреттіліктің маңызы өте зор. Мұнда тәрбиешінің тілдерді білуі, айналасындағы адамдармен еркін сөйлесе алуы, топта жұмыс істей білу дағдысы, түрлі әлеуметтік рольдерді меңгеруі ескеріледі. Баланың айналасындағы адамдармен тез тіл табыса алуы, өзін таныстыра білуі, сұраққа жауап бере алуы, әңгімеге қатыса білуі, сипаттап айта алуы, сөйлеу мәдениетін қалыптастыра білуі т.б. қажет. Қазіргі заманауи тәрбиеші үш тілде еркін сөйлей алатын, өзі қойған мақсатарына жете алатын болуы тиіс.

Сабақта болашақ тәрбиешінің тілдік құзіреттілігін қалыптастыру дегеніміз бұл студенттің үштілділікті дамытып, өз мамандығына деген қызығушылығын арттырып, шығармашылық шабытын шыңдап, ғылыми көзқарасын қалыптастырып, мамандық сапасын арттырып, еңбек нарығындағы бәсекеге қабілетті мамандар даярлауда үлесі мол екендігін айтқым келеді.

Кәсіптік оқытуда үштілділікті пайдаланудың басты мақсаты — студенттердің оқу материалдарын толық меңгеруі үшін оқу материалдарының практикалық жағынан тиімді ұсынылуына мүмкіндік беру. Бұл мақсаттарға жету жолында қарапайым сөздіктер, көрнекілік материалдар, оқыту программалары сияқты өнімдер қызмет етеді. Оның қолданылуы нәтижелі болуы үшін оқу бағдарламалық құралдар толық түрде оқытушының және оқушының алдына қойған мақсатына жетуін және шығару жолдарын қамтамасыз ету керек.

Жаңа заман талабына сай білімді, бәсекеге қабілетті, үш тілді жетік меңгерген, кәсіби білікті жұмысшы мамандарды даярлауда кәсіптік оқытуды жетілдірудің, оның

материалдық – бағдарламалық базасын толық жаңартып отыру, қажетті оқу – құралдарымен қамтамасыз етіліп отырылуы қажет.

Кәсіптік білім беруде оқушылардың құзіреттілігін арнайы пәндерді оқытуда үштілділікті қолдану арқылы дамыту төмендегідей ұсыныстарға тоқталады:

- кәсіптік білім беретін оқу орындарын қазіргі заманға сай үш тілділікті қолдана отырып оқу бағдарламасы бойынша білім беру;

- кәсіптік білім саласында үштілділікті пайдалану бойынша білімін жетілдіру курстарын жиі ұйымдастыру.

III «Баланы табиғатпен және экология негіздерімен таныстыру» – балалар бақшасында балаларды ойын мен тапсырмалар арқылы табиғатпен таныстыру пәні. «Балаларды табиғатпен және экология негіздерімен таныстыру әдістемесі» оқу әдістемелік кешенінде мектепке дейінгі балаларды тәрбиелеудің көкейтесті мәселелері жан-жақты қарастырылып, оқытудың тиімді жолдары мен әдіс- тәсілдері көрсетілген пән. Оқу әдістемелік кешеннің міндеті- колледж студенттерінің кәсіби деңгейін арттыру, ой өрісін кеңейту болып табылады. Оқу әдістемелік кешенінде балаларды табиғатпен экология негіздерімен таныстыру әдістемесі танымдық қабілетін қалыптастыру заңдылықтарын зерттеп, үйретудің әдістері мен тәсілдері жүйесін анықтайды. Танымдық іс-әрекет заңдылықтарын білу болашақ педагогқа мектепке дейінгі балалардың жеке басының ерекшеліктерін ескере отырып, оларға дұрыс басшылық жасауға мүмкіндік береді.

Колледж студенттерінің кәсіби деңгейін арттыру барысында оның кәсіби құзіреттілігін, яғни оның ішінде тілдік құзіреттілігін қалыптастыру қазіргі колледж оқытушыларының негізгі міндеті ретінде есетелінеді. Бағдарламалық теориялық мазмұнын білу колледж студенттеріне жұмыс жүргізу әдістемесімен неғұрлым терең игеруге көмектеседі. Осы бағдарламалық теориялық мазмұнды үйретудің барысында студенттердің тілдік құзіреттілігін қалыптастыруға болады. Әр теориялық сабақта сөздік әдісін қолдану болашақ тәрбиешінің тілдік құзіреттілігін қалыптастыруға көмектеседі. Сонымен қатар педагогтің өзі құрастырған әр түрлі көрнекіліктері, әдістемелік құралдары болашақ тәрбиешінің тілдік құзіреттілігін қалыптастыруға бірден бір көмекші құрал ретінде пайлануға болады. Мысалы, жұмыс дәптер. Жұмыс дәптер оқу бағдарламалық мазмұнға сай, құрастылған және студенттерге үштілділікті тереңірек меңгертуге көмектесетін оқу құралы ретінде пайдалануға болады. Бұл жұмыс дәптерде бағдарламада берілген барлық тақырыптарды қамтып, әр тақырыпқа сай құрастырылған тапсырмалар арқылы тілді меңгеруге ниет білдірген студенттерге өз білімін жетілдіруге көмек көрсетеді.

Қорытынды

Қорыта келгенде, кәсіби оқытушы педагог үшін ең маңыздысы студенттің іс-әрекеттерін, тұлғалық өзін- өзі ұйымдастыруын, басқара алуы және қоғамда болып жатқан жағдайды дұрыс түсіне біліп, сол бағытқа сәйкес қызмет ету. Кәсіби оқытушы педагогтың міндеті – студентті өз бетімен білім алуға бағыттау, тұлғалық қасиеттерін өз бетінше дамытуына жағдай жасап, көмек көрсету. Сонымен қатар қазіргі заман талабына сай әр болашақ тәрбиешінің тілдік құзіреттілігін қалыптастыру болып табылады.

Пайдаланған әдебиеттер:

1. Қазақстан Республикасының Президенті Н.Назарбаевтың Қазақстан халқына Жолдауы. 2014 жылғы 11 қараша. Керімбаева Р Табиғат. Бала. Тәрбие.\\ Отбасы және балабақша
2. Балабақшадағы экологиялық тәрбие /Отбасы және балабақша-1996. №11-12
3. Мұғалімдерге құзіреттілігін арттыруға арналған нұсқаулық.

ОРТАҢҒЫ ТОПТАҒЫ БАЛАЛАРДЫҢ МЕКТЕПKE ДЕЙІНГІ ТӘРБИЕЛЕУ ЖӘНЕ ОТБАСЫМЕН ӘРЕКЕТТЕСУІ ЖАҒДАЙЫНДА БАЛАНЫҢ ЖЕКЕ ТҰЛҒАЛЫҚ ӘЛЕУМЕТТЕНУІ

Тусупова А.Р.
ҚМҚК№15 «Аққу» бөбекжайы

«Білім туралы» Заңда «Жан – жақты, бойында ұлттық сана мен ұлттық адамгершілік қалыптасқан, имандылық әдебі, парасатты бар ұрпақ тәрбиелеу, өсіру, білім беру бүгінгі таңда отбасының, балабақшаның, барша елдің міндеті».

Н.Ә.Назарбаев

Ең алғаш бала шыр етіп дүниеге келген сәтінен бастап аппақ, ақ қағаздай болып туады. Қағаз бетіне шимайды қалай салсаң, дәл сол бетінде қалады, баланы тәрбиелеу сол секілді, өзің қалай тәрбиелесең, ол да сондай қалпында тәрбиеленіп ер жетеді. Ер жеткен күннен бастап, бала отбасының тәрбиесін алады.

Педагог - бірінші орында ата-анасы болып табылады. Балаға ерте уақытынан бастап, баланың денсаулығына, адамгершілігіне, оның ақыл - ойы жетілуіне дұрыс бағыт бағдар беруіне негіз салулары керек. Мектепке дейінгі мекемеде балаға тәлім - тәрбие беріп қана қоймай, сонымен қатар ата-аналарға бала тәрбиесі туралы кеңес беріледі. Педагог мектепке дейінгі білім беруде тек баланың тәрбиешісі ғана емес, сонымен қатар ата-анасымен баланың тәрбиесіндегі серіктестігіде деп айтуға болады. Отбасыда ең алғашқы тәрбие қаланып, балабақшамен байланысы арқылы одан әрі жалғасады.

Мектепке дейінгі білім беру мекемелеріндегі педагогтар ортаңғы топта білімді жүйелі немесе белсенді, түрінде таратып беруге, балаларды отбасында қалай тәрбие беруге әрекеттесу жағдайында және баланың жеке тұлғалық әлеуметтенуі барысында, сабақтастық байланыстарды жетілдіруге міндетті.

Мектепке дейінгі білім беру мекемесінде отбасымен қарым-қатынас арқылы олардың барлық нысандарымен түрлерінің негізгі мақсаты: ата-аналар, балалар, педагогтарға сенімділік қатынасты орнығуы, өздерінің проблемаларымен бөлісу немесе бірігіп шешу қажеттігімен күресу. Мектепке дейінгі білім беру мекемелерде ата-аналармен жүргізілетін жұмыстары тәрбие берерлік жұмысты жүргізу, көрмелер ұйымдастыру, кітапханаларды ұйымдастыру, балабақша өміріне белсене қатысуға ата-аналарды тарту.

"Ата - анамен жұмыс - ол өте үлкен жұмыс. Ата-ананың білімін көтеру барысында, өзіндік білімі отбасымен әрекеттесу жағдайында баланың жеке тұлғалық әлеуметтенуі үшін, балабақша өміріне араласуы керек. Балабақша, педагог - ол ұйымдастыру орталығы, отбасы тәрбиесіне тиімді әсер етеді. Сонымен қатар отбасымен балабақша арасындағы қарым - қатынасты әрі қарай дамыту қажет.

Ата-аналарда баланың жағымды бейнесін формалау үшін отбасында айтылмайтын, ата-анасы күтпеген, олар үшін қызықты ақпаратты хабарлайды. Бұл баланың құрбыларымен тіл табысудағы ерекшелігі, оның еңбекке деген қатынасы, іс-әрекеттерінің жетістіктері болуы мүмкін.

Педагогты бала тәрбиесіндегі отбасы мәселелерімен таныстыру өте маңызды. Бұл кезеңде тәрбиешілер ата-аналармен диалог жүргізеді, отбасымен сөйлескенде тек жағымды жақтарын емес, бала қылығындағы қиыншылықтар, кедергілер туралы да айтады.

Ата-аналармен біріккен зерттеулерде қызметтің нақты түрлері жоспарланады және әріптестік формалары таңдалады.

Республикамызда ата-аналармен жұмысты ұйымдастырудың төмендегі түрлері енгізіледі:

- нұсқаулық-педагогикалық (лекциялар, семинарлар);
- ұйымдастырушылық-әдістемелік (ойындық және имитациялық ойындар, сабақтар);
- психологиялық – медициналық (лекциялар, семинарлар, тренингтер);
- практикалық дағдыларды жетілдіру (практикалық сабақтар, тәжірибе алмасу, үйірмелер, клубтар).

Мектепке дейінгі ұйымдарда білім беру үрдісін жоспарлауға ата-аналарды қосуды келесі бағыттармен жүзеге асыруға болады:

- білім беру жағдайларына ата-аналардың қажеттілігін, қызығушылығын зерттеу;
 - әлеуметтік тапсырысты әзірлеуге ата-аналарды тарту: мектепке дейінгі ұйым миссиясын анықтау, білім беру мазмұнын таңдау (білім беру бағдарламалары, технология, балаларды тәрбиелеу мен оқыту әдістемесі); түлек моделін құру;
- жоспарды әзірлеудің барлық деңгейіне ата-аналарды тарту: мектепке дейінгі ұйымның даму бағдарламасы, жылдық және оқу жоспарлары, баланың жеке даму картасы, тәрбиешілермен біріккен жоспарлар

Біріншіден, бұл - ата-аналармен жұмыстың тиімді формасы болып табылатын ата-аналар жиналысы. Ата-аналар жиналысында топтың тіршілік әрекетінің мәселелері талқыланады. Ата-аналар жиналысына дайындық кезінде келесі ережелерді ұстану қажет:

- жиналыс мақсатқа бағытталған болуы;
- ата-аналардың өтініші мен қызығушылығына жауап беру;
- нақты белгіленген тәжірибелік мінездеменің болуы;
- диалог түрінде өткізілуі;
- жиналыста бала кемшілігін және бала тәрбиесіндегі ата-аналардың қателіктерін жарияламау керек.

Ата-аналармен жұмыстың дәстүрлі емес, тиімді формаларының бірі - шағын жиналыс. Қызықты отбасы анықталып, оның тәрбиелеу тәжірибесі зерттеледі. Одан кейін шағын жиналысқа екі-үш отбасы шақырылады, онда отбасы тәрбиесіндегі позицияларымен, отбасының дәстүрлі тәрбиесі туралы бөліседі.

Ата-аналармен жұмысты келесі кезеңдерге сүйене отырып, құруға болады:

- Ата-аналармен жұмыс мазмұны мен формаларын ойластыру. Олардың қажеттілігі зерттеу мақсатында экспресс-сұрақ жүргізу және алынған мәліметтерді келешек жұмыста қолдану.

- Тәрбиешілер мен ата-аналар арасында болашақтағы іскер әріптестік үшін жағымды қарым-қатынас орнату. Ата-аналарға олар қызыға қатыса алатын, бала бейнесінің жағымдылығын қалыптастыратын жұмыстар өткізу.

- Ата-аналарда баланың жағымды бейнесін формалау үшін отбасында айтылмайтын, ата-анасы күтпеген, олар үшін қызықты ақпаратты хабарлау. Бұл баланың құрбыларымен тіл табысудағы ерекшелігі, оның еңбекке деген қатынасы, іс-әрекеттерінің жетістіктері болуы мүмкін.

- Педагогты бала тәрбиесіндегі отбасы мәселелерімен таныстыру. Бұл кезеңде тәрбиешілер ата-аналармен диалог жүргізеді, отбасымен сөйлескенде тек жағымды жақтарын емес, бала қылығындағы қиыншылықтар, кедергілер туралы да айтады.

Отбасы – балаға «эмоционалдық тылда» психологиялық қорғау беретін бірден-бір алғашқы социум. Отбасының маңызы мектепке дейінгі жастағы балалар үшін ерекше. Отбасы жүйесіндегі ғалымдар мен мамандар арасында (Т.А.Маркова, О.Л.Зверева, Е.П.Арнаутова, В.П.Дуброва, И.В.Лапицкая және т.б.) отбасылық институт - эмоционалдық қатынастар институты деп бекер саналмаған. Әрбір бала өз ата-анасынан, әжесі мен атасынан, бауырларынан ерекше сүйіспеншілік күтеді: яғни оны үлгілі тәртібі мен қылығы үшін емес, қандай болса солай сүйгенін қалайды.

Жанұя... Бала үшін отбасы – бұл қоғамдық тәжірибенің көзі. Отбасында ол өзі еліктейтін үлгілер табады, мұнда ол әлеуметтік туылады. Егер біз адамгершілігі зор, дені сау ұрпақ тәрбиелегіміз келсе, онда бұл мәселені «бүкіл әлеммен»: балабақша, отбасы, қоғам – шешуіміз қажет.

Мектепке дейінгі ұйымдардың басты мақсаты – отбасында баланы тәрбиелеуге кәсіптік көмек беру, оны ауыстырмай, тәрбиелік функцияларын жүзеге асыруды толықтыру және қамтамасыз ету арқылы жүргізу.

Бала үшін отбасы – бұл қоғамдық тәжірибенің көзі. Отбасында ол өзі еліктейтін үлгілер табады, мұнда ол әлеуметтік туылады. Егер біз адамгершілігі зор, дені сау ұрпақ тәрбиелегіміз келсе, онда бұл мәселені «бүкіл әлеммен»: балабақша, отбасы, қоғам болып шешуіміз қажет.

Отбасы мен балабақша өзара іс-әрекетінің басты формаларының бірі әрбір ата-анамен жеке жұмыс болып табылады. Бұл форманың артықшылығы, отбасын зерттеу, ата-аналармен сұхбат (әрқайсысымен жеке-жеке), ата-аналардың балалармен топта, үйдегі әңгімелесуін бақылау арқылы педагогтардың баламен біріккен іс-әрекеттің нақты жолдарын белгілеуінде.

Тәрбиешінің ата-аналармен сұхбаты – педагогтың отбасымен байланысының қолжетімді формасы. Сұхбат келесі талаптарды қамтуы қажет:

- нақты және мазмұнды болуы;
- баланы тәрбиелеу мен оқыту сұрақтары бойынша ата-аналарға жаңа білім беру;
- педагогикалық мәселелерге қызығушылығын ояту;
- бала тәрбиесіне жауапкершілік сезімін арттыру.

Басты мақсат – баламен және оның жақындарымен өзі қалыптасқан ортада танысу. Жеке жұмыста тоқтай кетер бөлімнің бірі – отбасына қатынау. Баламен ойында, оның жақындарымен сұхбатта сәби туралы көптеген қажетті ақпарат алуға болады. Қатынау ата-анаға да көп пайда әкеледі: олар тәрбиешінің баламен қалай әңгімелесетінін біледі, педагогқа баламен үйде еркін сөйлесуіне мүмкіндік береді.

Ата-аналарға арналған ақпараттық көздерден жаднамалар, ата-аналардың өздері көрнекілейтін қабырға газеті де жатады. Газетте ата-аналар отбасы, бала өмірінен қызықты оқиғаларды белгілейді, бала тәрбиесі туралы тәжірибелерімен бөліседі. Мысалы, «Отбасының демалыс күні», «Менің анам», «Менің әкем», «Мен үйдемін» тағы сондай ақпараттармен таныстыру жүргізілу қажет.

Осы жұмыстарға орай ашық ата-аналар жиналысы - яғни "Педагогтың ата-аналар жиналысы арқылы қарым- қатынасы "тәрбиелеу мен білім беру жұмыстарына әр қырынан талдау жасау. Ата-аналар өзінің үйінде қандай тәрбие беретіні туралы және қандай қарым -қатынаста екенін, ойындар арқылы, пікір таластар арқылы жеткізуге тырысты. Жиналысты әр түрлі көңілді және қандай көңіл күйлермен келгенін смайликтерді таңдаумен басталды. Ата-аналарға сергіту сәтін аңдардың суреті көрсету арқылы ата-аналар қызыға жасады.

Жиналыстар арқылы балалардың күні бойы немен айналысатыны , мінез-құлықтарына қандай талаптар қойылатыны, ата-аналардың балаларына қандай ережелері бар екені туралы бірігіп жұмыс жүргізу керек.

Отбасындағы ұрпақ тәрбиесімен жұмыс жүргізіп отырған ата-анамен педагогтар қауымының көтеретін жүгі, жауапкершілігі мол.

Ұлы ойшыл Абай атамыз- "Жақсы тәрбие- жақсы ата-ана, жақсы дос ол ұстаздан " деген екен. Сондықтан балалармен жұмыс жасай отырып, оның ата-анасымен тығыз байланыста болуы ол педагог үшін өте маңызды.

М.Әуезовтың "Ел болам десен, бесігіңді түзе" бүгінгі бала тәрбиесін дұрыс жолға қою деген сөзінде жатыр. Бүгіннен бастап, бала тәрбиесіне бей-берекет қарамауымыз керек.

Қолданылған әдебиеттер:

1. Отбасы және балабақша №1,2,3,6, 2009
2. Мектепке дейінгі тәрбие №3,5, 2011
3. Бала мен балабақша №7,8, 2015
4. Балабақшадағы бала тәрбиесі (Г.Мұқажанова)
5. "Баланызбен қарым-қатынасыңыз дұрыс па?" (К. Бакеева)
6. Жас ерекшелік психологиясы/ В. Мухина. – М.: 1998.

МЕКТЕП ЖАСЫНА ДЕЙІНГІ БАЛАЛАРДЫҢ АҒЫЛШЫН ТІЛІН МЕНГЕРУІ

Толешова Э. Т., Ахметова Л. Ж.

Қарағанды қаласы

КМҚК «Аққу» бөбекжайы

Білімнің негізінің қалануы балабақшадан басталады. Қазақстан әлемде жоғары білімді, халқы үш тілді де: қазақ тілін- мемлекеттік тіл ретінде, орыс тілін- ұлтаралық қатынас тілі ретінде және ағылшын тілін – жаһандық экономикаға нәтижелі өтудің көмекші тілі ретінде еркін меңгерген ел болып танылуы керек.

Мемлекеттік тілді үйрету балабақшадан басталуы тиіс. Бұл заман талабы. Мектеп жасына дейінгі балалар берілген туындыны тез қабылдайды, жылдам игеріп, бойына сіңіреді. Елбасының Үш тұғырлы тіл жобасы ел болашағын баянды етуден туған, алысты көздеген мақсат. Еліміздің ертеңі болып саналатын жас ұрпақты дұрыс бағытта тәрбиелеп, олардың бойына бар жақсылықты сіңіру балабақшадан басталатыны бәрімізге мәлім.

Мектепке дейінгі ұйымның бітірушісі тәрбиелеуде ана тілімен тең және басқа шетелдік тілдерде білім беру үлкен рөл атқарады. Қазақстан Республикасы заңнамасына сәйкес елдегі беделді тілдің бірі – халықаралық қатынастағы ағылшын тілі болып саналады. Ағылшын тілі – ХХІ ғасырдың тілі. Ағылшын тілі біздің мемлекетіміздің халықаралық байланыстарын дамытуға мүмкіндік беретін тұлғааралық және мәдени аралық қарым-қатынастардың аса маңызды құралы болып табылады. Ғалымдардың зерттеуі бойынша, бала жас кезінде тілді қиналмай әрі еркін меңгереді екен.

Ағылшын тілін ерте жастан оқытудың мақсаты – мектеп жасына дейінгі балалардың ағылшын тілінде қарым-қатынас жасай алу негіздерін меңгеру болып табылады. Ерте жастан ағылшын тілін оқыту сәбилердің коммуникативті даму біліктілігін арттырады, қызығушылығын оятуға мүмкіндік береді, бірден көп тілдерде сөйлеуге еркіндік

алады. Баланың шет тіліндегі сөздерді қабылдауының оң ыңғайын жасау керек. Оң жағдай жасаудың бірден-бір тәсілі ойын болып табылады. Ойын- баланың білім- білік дағдысын қалыптастыратын тәрбие құралы. Мектепке дейінгі жаста ойын әрекеті жетекші әрекет екенін ескере отырып, балалар өзінің жеткен нәтижесін ертерек көру үшін ұйымдастырылған іс-әрекеттерімді көбіне сөйлеу қабілетін дамытуға бағытталған ойын формасында өткізу өте тиімді. Ойын- тілді ерте жаста тез меңгеруге өте жақсы ықпал жасайды әрі көмектеседі.

Ағылшын тілін оқытуды мектепке дейінгі мекемелерден басқа, отбасы ортасында да жүзеге асыруға болады. Бұл үшін педагогикалық білімнің болуы шарт емес, жай ғана үй жағдайында балалармен дидактикалық ойындарды ұйымдастырып өткізу ғана жеткілікті, мысалы ас дайындау, немесе серуен кезінде белгілі бір заттарды ағылшын тілінде атауын қайталау. Мектепке дейінгі ұйымдарда ата-аналармен байланыста ашық ұйымдастырылған оқу іс- әрекеттеріне, ертеңгіліктерге, пікір алмасу мақсатында дөңгелек үстелге шақырылады, сауалнамалар жүргізіледі, ақыл-кеңестер және үйге жеке тапсырмалар береді. Ағылшын тілінде жұмбақтар, сөзжұмбақтар, лото, лингвистикалық ойындар, бөлмедегі жиһаздарды орнына қою, дүкенді аралау, телефонмен сөйлесу, т.б. түрінде ойнауға болады.

Ағылшын тілін ерте жастан оқытуға арналған ойындар:

«Clap your hands» – Қол соғу

Мақсаты: Тез, дәл қимыл жасау, есту қабілетін жетілдіру, ретімен санауды, қанша, қанша болса сонша ұғымдарын қалыптастыру.

Қажетті құралдар: Педагогтың және әрбір баланың алдына тілі бар дөңгелек сағат тәріздес.

Ойын барысы: Педагог қол соғады. Балалар санайды. Ортаға шақырылған бала педагогтың неше рет қол соққаның айтуы немесе дөңгелектің тілін саны сонша қара дөңгелекшелер тұрған бөлікке қаратып қоюы тиіс. Ойынды күрделету үшін балалар үндемей, қол соғу санын есептейді, әрқайсысы дөңгелек тілін өздігінен жылжытады. Педагог қатарларды аралап, ойын ережесінің дұрыс орындалуын тексереді. Ойын екі-үш рет қайталанған соң, қорытындысы шығарылады. Ойыншылары қателеспеген қатар ұтып шығады.

«Is it true or not? »- Рас па әлде жалған ба?

Мақсаты: Заттардың сипаттамалық қасиеттерін ажырата білуге үйрету. Сөздік қорын дамыту.

Ойын барысы: Ойынды доппен ойнауға болады. Педагог балалардың біреуіне допты лақтырып, сөз тіркесін айтып Is it true or not?

Деп сұрақ қояды. Мысалы: Yellow lemon. Pink piggy. Orange bear. Brown monkey. White snow. Red crocodile. Purple mouse. Green grapes. Grey elephant. Purple cucumber.

«Simon says»- Саймон сөйлейді.

Бұл ойын түрі өте қызықты және қимыл қозғалысты қажет ететін ойын.

Ойын шарты: Жүргізуші балалардан бір әрекет жасауын сұрайды, бірақ жүргізуші Simon says десе орындайды, айтпаса орындамайды.

Мысалы: Simon says – Sit down (балалар отырады)

Stand up – (балалар тұрмайды)

Ағылшын тілін үйренуде музыканың да ықпалы зор. Ән тілдік қарым-қатынас құралы ретінде жаңа сөздер мен сөз тіркестері оқушының сөздік қорының молаюына ықпал етеді. Ән, өлең тыңдау кезінде таныс лексика оқушы есінде тез жатталады. Шет тілінде ән айтып үйрену барысында оқушы дыбыстарды дұрыс атап үйренеді, сөйлемге дұрыс екпін қояды. Әнмен жұмыс барысында оқушының көңіл-күйі көтеріліп, тілге деген қызығушылығы пайда болады.

Қорытындылай келе, ойындар балалардың таным белсендігін жандандыратын, өздігінен ойлауын дамытатын тәсілдердің бірі. Олар кез келген оқу материалын қызықты да тартымды қылып, балалардың көңіл күйін көтеруге, өздерінің жұмыстарына қанағаттануға және өтілген тақырыпты жеңіл меңгеруге көмектеседі.

Қазақ, орыс ағылшын тілін меңгеру балаларға келешекте бәсекеге қабілетті маман ретінде жақсы табыстарға қол жеткізуге, іскер адамдармен қарым-қатынас орнатуға, қажеттілігін қанағаттандыру үшін қажет.

Тіл- қай ұлтта, қай елде болсада қастерлі, құдіретті. Тіл- әр ұлттың байлығы мен мақтанышы.

Қазақстан әлемдік қауымдастыққа екпіндеп басып келеді және өзінің алдына жоғары даму мақсатын қояды. Әлем барынша әртүрлі және көптілді болып келеді, және көптеген балалар бір тілден артық тіл қолданатын ортаға түседі. Уақыт талабына сай, саясы тар мақсаттағы сапалы білім емес, шет тілдерді үйренуге дәл осындай қырынан қарау керек. Мектепке дейінгі ұйымның бітірушісін тәрбиелеуде ана тілімен тең және басқа шетелдік тілдерде білім үлкен рөл атқарады. Еліміздің Президенті Н. Ә. Назарбаев айтқандай: «Қазақстан бүкіл әлемде халқы үш тілді пайдаланатын жоғары білімді ел ретінде танылуға тиіс. Бұлар: қазақ тілі - мемлекеттік тіл, орыс тілі - ұлтаралық қатынас тілі және ағылшын тілі - жаһандық экономикаға ойдағыдай кірігу тілі». Ағылшын тілін ерте жастан оқытудың мақсаты – мектеп жасына дейінгі балалардың ағылшын тілінде қарым - қатынас жасай алу негіздерін меңгеруі болып табылады. Ерте жастан ағылшын тілін оқыту сәбилердің коммуникативті даму біліктілігін арттырады, қызығушылығын оятуға мүмкіндік береді, бірден көп тілдерде сөйлеуге мүмкіндік алады. Ал, әлемдік тіл ретінде бейресми түрде орныққан ағылшын тілін меңгеру ұлттың бәсекеге қабілеттілігін шындай түседі. Жаңа сөздер енгізгенде 4 - 5 жастағы балалардың психофизиологиялық ерекшеліктеріне аса зор мән беріледі. Бұл жаста балалардың сөйлеуі сезім мүшелерінің заңдылықтарына бағынады. Ашық, түрлі - түсті көрнекілік кіші жастағы балаларды оқытудағы таптырмас көмекші болып есептеледі. Жаңа сөзді суретпен, немесе әсем көрнекіліктермен байланыстыра отырып түсіндірсе, оны белгілі бір іс - әрекетте қолданылып көрсетілсе бала өте тез меңгеріп кетеді. Бала бір суретті қайталап көре беруден жалығады, сондықтан көрнекіліктерді тез - тез ауыстырып тұрудың да маңызы зор. Ағылшын тілін оқытуды мектепке дейінгі мекемелерден басқа, отбасы ортасында да жүзеге асыруға болады. Бұл үшін педагогикалық білімнің болуы міндетті емес, жай ғана үй жағдайында балалармен дидактикалық ойындарды ұйымдастырып өткізу ғана жеткілікті, мысалы ас дайындау, немесе серуен кезінде белгілі бір заттарды ағылшын тілінде атауын қайталау. Мектепке дейінгі ұйымдарда ата - аналармен байланыста ашық ұйымдастырылған оқу іс - әрекеттеріне, ертеңгіліктерге, пікір алмасу мақсатында дөңгелек үстелге шақырылады, сауалнамалар жүргізіледі, ақыл - кеңестер және үйге жеке тапсырмалар беріледі.

Ағылшын тілінде жұмбақтар, сөзжұмбақтар, лото, лингвистикалық ойындар, бөлмедегі жиһаздарды орнына қою, дүкендерді аралау, телефонмен сөйлесу, т. б. түрінде де ойналады.

Қорытындылай келе, ойындар балалардың таным белсендігін жандандыратын, өздігінен ойлауын дамытатын тәсілдердің бірі. Олар кез - келген оқу материалын қызықты да тартымды қылып, балалардың көңіл - күйін көтеруге, өздерінің жұмыстарына қанағаттануға және өтілген тақырыпты жеңіл меңгеруге көмектеседі. Тақырыпты ашу барысында ойын арқылы дамытуға арналған тапсырмалар жүйелі қолданылып, ұйымдастырылып отырса сонда ғана педагогтың тақырып мақсатын ашуына мүмкіндік береді. Ал, дұрыс таңдау үшін балалардың психологиялық және жас ерекшеліктері мен мүмкіндіктерін білу керек. Тек қана осы жағдайда ғана, біз күткен нәтижелерімізге қол жеткізе аламыз. Тиімді қолдана білген кез келген технология білім сапасын арттыратыны хақ. Дамыған елу мемлекеттің қатарына кіру үшін білімді ұрпақ тәрбиелейік. Себебі, Қазақстанның болашағы білімді ұрпақтың қолында. Қазіргі жастар - ертеңгі Қазақстанның болашағы.

Пайдаланылған әдебиеттер;

1. Шет тілін оқыту әдістемесі Амандықова Г.Н. Мұхтарова Ш.Е. 31-32бет
2. Шет тілін оқытудағы әдістеме Утегулова З.Н. 2009ж. 24-26бет
3. Ойын әрекеті арқылы белсенділікке баулу Петров А.В. 2001ж. 19-22бет
4. Мектепке дейінгі мекемедегі ағылшын тілі 2005ж. 17-18бет
5. Ойын арқылы ағылшын тілін үйрену Астафьева М.Д. 2007ж. 6-9бет

МЕКТЕПKE ДЕЙІНГІ БАЛАЛАРДЫ ҰЛТТЫҚ ОЙЫН АРҚЫЛЫ ТӘРБИЕЛЕУ

Сарсекеева С.К., Мыңжанова М.К.
«Батыр» санаторлық бөбекжайы ҚМҚК

Бала тәрбиесі ықылым заманан бастап адамзатты толғандырып келе жатқан өмірдің өзекті мәселесі.

Қазақ халқы ежелден жас ұрпақты сегіз қырлы, бір сырлы болып өсуін мақсат еткен. Баланы үнемі қамқорлыққа алып, жан-жақты тәрбиелеп отырған. Қазақ халқының ұлттық тәлімі мен өнегесі бүгінгі таңда ұрпақ тәрбиесінің негізіне айналуы- ел мүдесі, заман талабы.

Қазақ халқы мәдени мұраларға бай халық екендігінде сөз жоқ. Сондай бір қомақты дүниелер қатарына ұлттық ойындарды да жатқызамыз. Халқымыздың өмірде дені сау, шыныққан балалар тәрбиелеу жөнінде кейінгі ұрпақтарына қалдырған үлкен де бай мұрасы- ұлттық ойындар. Балалар ұлттық ойын үстінде өнеге алып, мінез қалыптастырады, өзіндік ерекшелік қасиетін айқындай бастайды. Тәрбиеші ұлттық ойын үстінде әр баланың игі бастамасын қолдап, оның бойындағы жақсы қасиеттерді өрбітуге, өзіндік мінез-кұлқын қалыптастыруға аса көңіл бөлгені жөн.

Баланың ойыны ересек адамдардың еңбегіне елітеуден өрістеп, бара-бара шын мәніндегі еңбекке айналады. Сондықтан ұлттық ойын балаларды тәрбиелеудің де тиімді жолы, тәрбие құралы екендігін дәлелдейді.

Осындай жауапты міндеттердің баянды болуы үшін егеменді еліміздің ертеңгі қажетін өтерлік – жерін, елін сүйетін, адамгершілік қуаты мол, білімді, парасатты, ана-тілін, ата-баба салтын бойына сіңірген, оны қастерлей білетін азамат өсіруде ұсынатын ең басты құралымыз ұлттық ойындар. Себебі ұлттық ойындар баяғы заманнан бері ұрпақ тәрбиесінің алтын діңгегіне айналған.

«Ел болам десек, бесігінді түзе» дейді атам қазақ. Болашақтың ірге тасы саналатын бала әуелі отбасында, содан кейін мектепке дейінгі мекемелерде, одан мектепке қалыптасатыны баршамызға белгілі. Осы кезеңдегі балдырғандардың негізгі іс- әрекеті – ойын болып табылады. Ойын жай ермек қана емес, сәбилердің рухани жетілуі мен табиғи өсуінің қажетті алғы шарты. Бала денесінің дамуы мен ой дүниесінің өркен жаюы ойынға тікелей тәуелді, әрі өте байланысты.

«Адам өмірге бейім болуы үшін балалық шақты бастан кешуі міндетті, егер ойын мен қызыққа толы балалық шақ болмаса, ол мәңгілік жабайы болып қалар еді» - деп К.Чуковскийдің бала мен ойынды теңестіре жоғары бағалауынды терең шындық, үлкен мән жатыр. Адамзатты балаларсыз елестету қаншалықты мүмкін болмаса, балаларды ойынсыз елестету соншалықты мүмкін емес. Ойын балалар үшін өмірмен тең. Сондықтан да ойынның тәрбиелік қуатымен теңдесер күш жоқ. Ол халықтың сандаған жылдар тәрбиесінің нәр сіңген педагогикалық даналығының жемісі. Ойын ешуақытта да дамудың бір сатысына жеткенде тоқтап қалмайды, қайта жетіле түседі. Сәбилерге де, үлкендерге де арналған әртүрлі ұлттық ойындар бар, олар адам өмірінің әр кезеңін қамтиды. Халқымыз ойындарды тек балаларды алдандыру, ойнату ісі деп қарамай, жас ерекшелігіне сай олардың көзқарасының, мінез-кұлқының қалыптасу құралы деп те ерекше бағалаған. Ендеше адамдыққа баулу жұмысының ережесі ерте бастан – балабақшадан бастап нақты мақсатты көздеуі шарт. Тәрбиеші балалардың орынды іс-әрекеттерін мақұлдай отырып, азды-көпті жіберген кемшіліктерін өздері түсініп, түзетуге бағыттай білуі тиіс. Балалардың рухани дүниесін байыта отырып, жаңа озық тәжірибелерін дер кезінде насихаттап, олардың бойына дарыту педагогтың міндеті. Мағжан Жұмабаев «мінез- бір адамның барлық ебін басқа адамдардың істерінен айыратын спектор » дейді. Мінездің жасанды жаратылысына қарай туа және сыртқы себептермен – тұрмыс түрі жаратылыс,

жолдас тәрбие арқылы пайда болады. Баланың берік дұрыс мінез пайда болу үшін тәрбиеші екі шартты орындауы керек:

1. Баланың өз қолынан келетін ісіне толық ерік беру керек. Бала басқаның күшіне, көмегіне сеніп кетпеуі үшін тәрбиеші оның өз қолынан келмейтін ісіне ғана көмек көрсетіп жіберуге міндетті.

2. Баланы құбылмайтын, ұсақтықпен қажытпайтын темір тәртіпке бағындыру керек. Баланы мақсатты еркіне жіберу оны ерлікке, батырлыққа, табандылыққа үйретеді. Егер де бала мінезін дамыта отырып тәрбиелемесек, онда қыңыр баланың қиқарлығы арта түседі, өсе келе бұзақылыққа бейім тұрады. Тегінде көп нәрсе баланың өмірін дұрыс ұйымдастырып, жақсыға қарай баулып, шебер басқара білуге байланысты. Сондықтан да ата-аналардың да тәрбиешінің де атқарар жауапкершілігі мол. Ол үшін ата-ана баланың әрбір іс – әрекетін қырағылықпен саналы басқара білуге, ал тәрбиеші үнемі өз тәжірибесін молайтып, шеберлігін, біліктілігін арттырып отыруы қажет. Бала ұлттық ойын үстінде өмірде көрген білгеніне, өзіне ұнаған адамның іс-әрекетіне еліктей отырып, соны бейнелей ойнайды. Балаға тән бір қасиет бәрін өзім істеймін деп талпынады. Баланың осы талпысын қолдап, көмектесіп, сенім білдіріп отыру тәрбиенің ең бір ұтымды әдісі. Өйткені ересек адамдардың баладан айырмашылығы сана-сезімі мен тәжірибесінің молдығында ғана. Сондықтан да өз білгенін балаға үйретуден жалықпау ересек адамдардың қасиетті борышы. Ал адам бойындағы әдептілік, инабаттылық қасиеттер бір күнде қалыптаса қалатын қасиет емес. Бала ойын арқылы дүниені танып, түсінігі арқылы қабылдап, ересектерге еліктей жүріп үйренеді, өз бойына қабылдайды. Әрбір баланың ойнай жүріп өсетін жан серігіде – ойын. Қай елдің ұлттық ойыны болмасын, сол елдің қоғамдық идеологиясына, тұрмыс тіршілігіне, айналысатын кәсіп-шаруашылық ерекшеліктеріне байланысты. Сырттай қарағанда оңай тәрізді көрінген ойын бала үшін іс жүзінде күрделі нәрсе. Айтарлық ойынға қатысатын балалармен тіл табысу, ұнамсыз роль тигенде өзін ұстай білуі сияқты нәрселердің көп мәні бар. Сондықтан тәрбиеші балаларға ұлттық ойынға өз қызығушылығымен, ынтасымен қатысуын қамтамасыз етуге міндетті. Сондай жағдайда ғана өз мақсатына жетіп, тәрбиелік мәні арта түседі. Тәрбиеші ұлттық ойын арқылы әр баланың игі бастамасын қолдап, оның бойындағы жақсы қасиеттерді өрбітуге ықпал етсе ғана баланың өзіндік мінез-құлықын қалыптастыруға қол жеткізеді. Әр баланың бойында өмірге деген белгілі бір бейімділігі, жаны қалайтын қызығушылығы болады. Соны дер кезінде байқап, жан-жақты дамыта тәрбиелеуге көңіл бөлген ата-ана да, тәрбиеші де көп нәрсе ұтады. Баланың бойындағы қандай да болмасын қасиеттер қоршаған ортасына, үлкендерге байланысты екені белгілі. Өйткені бала өмірде көргенін, ойға түйгендерін қайталайды. Ендеше балалардың әдепті, қайырымды, адамгершілік қасиеттерінің зор болуы үлкендердің өнегесіне, тәрбиешінің күнделікті қарым- қатынасы мен тәрбие жұмысының ұтымды жүргізілуіне байланысты қалыптасады.

Үлкендердің мейірімділігі сәби жүрегін қуанышқа бөлейді. Үнемі мейірім мен ықыласқа бөленген сәбидің мінезі жұмсақ, қайырымды, кішіпейіл болып өседі. Қатал мінез айналасындағылардың қатігездігінен пайда болады. Сондықтан неғұрлым жақсылыққа меңзейтін ұлттық ойындар қоғамның даму заңдылықтарына сәйкес әр кезеңде жетілдіріп отырылады. Балабақашның әр тобында балалардың жас ерекшеліктеріне сай ұлттық ойындардың тәрбиелік мәні жайлы мәселе өз құндылығын жойған жоқ, керісінше жаңа қырынан көрініп отыр.

Қолданылған әдебиеттер:

1. Айтмамбетова Б «Жанашыл педагогтар идеялары мен тәжірибіелері» - А.2016
2. Бала тәрбиесі №2 2006ж №4- 2008ж
3. Молдагаринов А «Казакские детские игры» Алматы 2006ж

РАЗВИТИЕ ПЕВЧЕСКИХ НАВЫКОВ У ДЕТЕЙ ДОШКОЛЬНОГО ВОЗРАСТА

Степанова Т. Ю.

Детский сад «Одарёшка»

«Запоют дети – запоет народ», – писал К.Д. Ушинский. А будут любить пение дети или нет, во многом зависит от взрослых.

Дошкольный возраст – самый благоприятный период для формирования и развития певческого голоса. Занятия пением являются важной составляющей гармоничного развития дошкольника. Воспитание слуха и голоса ребенка оказывает положительное воздействие на формировании речи, а речь, как известно, является материальной основой мышления. Пение помогает решить некоторые проблемы звукопроизношения. Планомерное вокальное воспитание так же оказывает благоприятное влияние на физическое здоровье детей, пение не только доставляет удовольствие поющему, но также упражняет и развивает его дыхательную систему, которая влияет на состояние сердечно-сосудистой, следовательно, невольно занимаясь дыхательной гимнастикой, ребенок укрепляет своё здоровье.

В пении успешно формируется весь комплекс музыкальных способностей: эмоциональная отзывчивость на музыку, ладовое чувство, музыкально-слуховые представления, чувство ритма. Пение активизирует умственные способности, развивает эстетические и нравственные представления детей.

Изучая природу и развитие детского слуха и голоса, видный педагог-музыкант, кандидат педагогических наук Н.А. Метлов в своей методике определяет особенности голосового аппарата, физиологические возможности дошкольников, их певческие умения и навыки, диапазон голосов детей разных возрастных групп, требования к песенному репертуару детского сада. При этом музыкант-практик большую роль отводил вокальной технике самого педагога, занимающегося с дошкольниками: «Песня должна звучать не только на музыкальных занятиях, но и во время игр, на прогулках, входить в детскую жизнь. Это возможно, если воспитатель любит песни и умеет петь».

В современной практике широко используются вокальные упражнения педагога-музыканта и детского композитора Е.Н. Тиличевой, которые помогают детям овладеть элементарными певческими навыками, достигать в пении непринужденности и лёгкости звучания, правильного дыхания.

Представляет интерес технология В.Емельянова, в которой представлена разработанная система мер по охране и защите детского голоса. И, наконец, «Методика комплексного музыкально-певческого воспитания» Д. Е. Огороднова - научный труд, как нельзя лучше отвечающий духу нашего времени. Эту книгу можно назвать кодексом музыканта. Исходные позиции его методики предполагают использование всех внутренних ресурсов разных сторон способностей детей в их взаимодействии, чему в значительной мере способствует система записи вокально-ладовых упражнений. Запись позволяет наглядно и чётко выразить действия ребёнка при выполнении им вокального упражнения и, таким образом, «алгоритмизировать» процесс выработки основных вокальных навыков.

Формирование певческих навыков – один из наиболее сложных и важных разделов музыкального воспитания детей дошкольного возраста. Обучая малышей вокалу, я учитывала, что голосовой аппарат ребёнка хрупкий, нежный, непрерывно растёт в соответствии с развитием всего организма ребёнка. Поэтому необходимо не только владеть методикой обучения пению, но и беречь голос ребёнка, мною были подобраны такие приёмы вокальной техники, которые наиболее эффективно способствовали развитию детского голоса. Системная работа позволяет учесть физиологические и вокальные особенности каждого ребёнка, поэтому *приоритетным в работе считаю индивидуально-дифференцированный подход к способностям каждого ребёнка.*

Целью моей работы стало овладение детьми дошкольного возраста певческими навыками.

Опираясь на современные методики и рекомендации известных педагогов, была выстроена собственная система формирования певческих навыков ребенка дошкольного возраста. Для этого были систематизированы и адаптированы к уровню вокальных возможностей дошкольника вокальные упражнения Е.Тиличевой, Н.Ветлугиной, М. Картушиной, О. Кацер, А.Битус, упражнения на развитие голосового аппарата по системе В.Емельянова и упражнения на развитие напевности Д.Огороднова.

Чтобы начать обучение пению необходимо определить диапазон звучания, тип и особенности голоса ребенка, и систематически его укреплять, создавая благоприятную «звуковую атмосферу», способствующую развитию голоса и слуха. А координация голоса и слуха – важнейшее условие развития певческих способностей детей.

Необходимо постоянно следить, чтобы дети пели и разговаривали без напряжения, не подражая излишне громкому пению взрослых, разъяснять родителям вредность крикливого пения и разговора у детей, не разрешать им петь на улице в холодную и сырую погоду.

В работе с детьми я руководствовалась следующими принципами:

1. Целенаправленность, систематичность, плановость.

Заключается в чётком планировании занятий с детьми, их систематичность и целенаправленность. Для музыкального развития детей очень важно, чтобы песня звучала в разных видах деятельности дошкольников, а не только на музыкальных занятиях. Песня может звучать на утренней гимнастике, на прогулке в тёплое время года, во время трудовых процессов и так далее.

2. Принцип дифференцированного подхода к работе с детьми и учёта их индивидуальных особенностей

3. Принцип доброжелательности и открытости.

Подбор репертуара, пожалуй, самая важная и сложная задача – найти такую песню, которая была бы созвучна настроению детей, отражала их интересы и представления об окружающем мире, духовно развивала их, была доступна для исполнения. Для каждой возрастной группы подобран интересный и доступный материал, с помощью которого можно решить различные проблемы развития вокальных навыков. Ведь песни, потешки вызывают у детей всплеск положительных эмоций, создают радостное настроение, воспитывают оптимистический характер.

После подбора репертуара начинается вокально-хоровая работа.

В первую очередь, детям напоминаются правила певческой установки, и постоянно контролируется их выполнение, ведь от того, насколько свободно и, в то же время, активно чувствует себя поющий, зависит соответствующее физическое состояние, верное дыхание, необходимый характер звука, эмоциональность.

На этапе формирования вокально-хоровых навыков в работу включаются одновременно почти все элементы вокально-хоровой техники, а в последующие периоды они углубляются. Их последовательность и постепенность выглядит следующим образом.

Вокально-хоровые навыки:

- ✓ дыхание
- ✓ звукообразование
- ✓ дикция
- ✓ чистота интонирования
- ✓ ансамбль

Вначале идет работа над выработкой напевности звучания на основе элементарного овладения певческим дыханием, которое существенно влияет на чистоту и красоту звука, выразительность исполнения.

Развитию протяжности помогает пение песен, написанных в умеренном или медленном темпе, а также разучивание песен сначала в замедленном темпе. Для хорошего звукообразования большое значение имеет правильное произношение гласных и согласных.

Дикция в пении несколько отличается от речевого произношения. Стараюсь научить детей певческой дикции, объясняю им, что надо петь песню так, чтобы слушатели могли понять, о чем в ней поется, показываю, как произносятся отдельные фразы и слова. Условием хорошей дикции и выразительного пения являются понимание детьми смысла слов, музыкального образа песни. Фрагментация в песне определяется содержанием в его словесном и мелодическом выражении.

Поэтому мы сначала определяем содержание песни, расшифровываем непонятные слова, находим кульминацию.

Для выработки навыка выразительной дикции рекомендуется использовать: упражнения артикуляционной гимнастики, скороговорки, чистоговорки, речевые зарядки, ритмодекламации. Также неocenимое значение оказывают упражнения по системе В.Емельянова, которые делятся на статические и динамические.

Данные артикуляционные упражнения предварительно отрабатываются на занятиях с учителем-логопедом перед зеркалом, чтобы дети имели возможность проконтролировать качество выполнения каждого движения. На музыкальных занятиях детьми выполняются уже разученные артикуляционные упражнения, поэтому зрительный контроль в этом случае необязателен. На одном музыкальном занятии перед пением берётся не более пяти упражнений. По мере их усвоения детьми, вводятся новые упражнения.

Работу над интонированием начинаю с понятия высоты звука. Чистота интонации зависит от музыкального окружения ребенка. Чистота интонации в пении требует постоянной работы над совершенствованием слуха. Одна из причин неверной интонации – не умение пользоваться средним и верхним регистром. В этом случае я использую транспонирование мелодии в удобную ребенку тональность. Сначала я предлагаю детям выполнить упражнения на звукоподражания, затем петь прибаутки. Желательно, чтобы мелодия шла сверху вниз: это сразу дает настройку голосового аппарата на высокое звучание.

Подводя итоги работы по развитию певческих навыков у дошкольников, мы можем говорить о том, что поставленная цель достигнута:

- ✓ дети любят петь,
- ✓ научились владеть своим голосом,
- ✓ понимают многие вокальные термины, дирижерские жесты,
- ✓ научились слышать и передавать в пении поступенное и скачкообразное движение мелодии,
- ✓ научились начинать петь самостоятельно, после музыкального вступления и проигрыша, точно попадая на первый звук,
- ✓ научились слышать и оценивать правильное и неправильное пение.

Сочетание музыки и слова помогают детям выразить свои чувства, переживания. На занятиях по развитию певческих навыков дошкольники участвовали в исполнительской деятельности, что помогло им глубже понять песню, при этом многократное повторение песни не снизило интерес к ней, а, наоборот, дало ей новую жизнь. Целенаправленная работа повысила интерес детей к музыкальным занятиям, песенному творчеству, а песня прочно вошла в жизнь детей.

Воспитанники нашего детского сада теперь поют не только на занятиях, но и в неформальной обстановке самостоятельно, принимают активное участие в концертах на разных уровнях. У них выработаны такие исполнительские качества, как уверенность, умение свободно держаться перед публикой, красиво исполнять песню, донося до слушателей характер и смысл песни.

Подводя итоги своей работы, хочется подчеркнуть, что методов и приемов для формирования певческих навыков дошкольников достаточно много, но организуя работу в данном направлении, следует, прежде всего, ориентироваться на возможности детей, проводить работу систематически и последовательно, активно привлекать к сотрудничеству воспитателей и родителей

В будущем я планирую продолжать работу по обучению детей пению, развитию их вокальных навыков, по расширению певческого диапазона каждого воспитанника, используя наработанный опыт.

Список использованной литературы:

1. Кацер О.В «Игровая методика обучения пению» изд. «Музыкальная палитра», С-П -2005г
2. Орлова Т. статья «Учим детей петь» // «Музыкальный руководитель» №5,6 -2004г., с.21, №2-2005г., с.22
3. Тарасова К. статья «К постановке детского голоса» // «Музыкальный руководитель» №1-2005г., с.2
4. Шереметьев В. статья «Хоровое пение в детском саду // «Музыкальный руководитель» №5-2005г, №1-2006г.
5. Волкова Г.В. «Логопедическая ритмика». М., Владос, 2002.
6. Тиличеева Е. «Маленькие песенки». Вокальные упражнения для детей дошкольного возраста». М., Музыка, 1978.
7. Орлова Т. М., Бекина С. И. «Учите детей петь». Москва, 1998.
8. Емельянов В.В. Развитие голоса. Координация и тренаж, СПб, 1997.
9. Ветлугина Н.А. «Музыкальный букварь». М.: Просвещение, 1985.
10. Битус А.Ф. «Певческая азбука ребенка». Минск: ТетраСистемс, 2007.
11. Тютюнникова Т.Э. статья «Чтобы научиться петь, надо петь» //Музыкальная палитра, №5, 2004.

МЕКТЕПКЕ ДЕЙІНГІ БАЛАЛАРДЫҢ ӨМІРІНДЕГІ ЕРТЕГІ ТЕРАПИЯСЫ

Смагулова А. Т.

№2 «Батыр» санаторлық бөбекжайы КМҚК

Ертегі терапиясы – тұлғаны сөйлеу дамуының ертегі нысанын пайдаланатын әдіс, әлеммен ол арқылы өзара сана кеңейту және жетілдіру. Ертегі терапиясының негізгі қағидасы – адамның тұтас дамуы, (грекше – жан сақтау терапиясы болып табылады) жан қамқорлық, фентези, шындық: мағынасы екі элементтерін тұрақты бірлесіп ертегілер, оның өмір сыйқырлы құпия мәні мен жандылығы.

Ертегі өмір сүруге үйретеді. Біздің ата-бабамыз ертегі текке оқыған емес. Не үшін олар кешкі уақытта балаларына ертегі оқып берген? Балалар ғана ма әжесінің ертегісін тыңдаған? Үйдегі ересек адамдар да бар қызығушылықтарымен қиял-ғажайып, сыйқарлы ертегілерді тыңдаған! Өмірдегі бар қиындықты, өмір жағдайын қай кезде ұмытасыз, әрине қызықты ертегі оқу барысында. Ертегі терапиясын педагогикалық, психологиялық, медитативті мүмкіндіктерін ашып көрсек. Бірақ осының бәрінің мағынасы бір: ертегісіз балада арман да, осы арман орындалатын сыйқырлы әлем де болмайды. Бейнетаспа ойындары балаға ондай әсер бермейді.

Ертегілер қызығушылықты оятатын түрде және қоршаған ортадағы заттарға тәуелді болуы мүмкін. Адамдар, олардың тағдыры мен істеген істері шынымен аз уақытты көрсетеді. Яғни, өмірдегі басты кейіпкерге 15-20 минут ішінде басқа адамның тағдырын, басқа адамның сезімін, қуанышын, уайым-қайғысын өтуге ертегі мүмкіндік береді.

Бұл мүмкіндік мектепке дейінгі жастағы балаларға болашақта өмірлік қиыншылықтардан және осы қиыншылықтардан сүрінбей өтуге үйретеді. Ата-бабамыз шығарған ертегілер арқылы балалар және ересек адамдар өзінің ішкі жан-дүниесіне кіріп, ішкі сезім және уайым-қайғысын сезе алады.

Қазіргі кезде ертегілерді педагогтар, психологтар және логопедтер кеңес береді. Балаларға да және ересектерге де ертегіден басқа қайдан қиял-ғажайып ойлар келеді? Мен кіммін? Мен өзімді кім болып көргім келеді? Өзімді сыйқырлы айна арқылы қоршаған

ортаны тек көзбен ғана емес, жүрекпен де сезі қажет. Не істесем де сыйқырлы қабілетім болуы керек пе? Ертегі өмірдегі жағдайлардан ұтылуға мүмкіндік береді, жағдайлар қоршаған ортаға тән келмейтін.

Еретгі әр бір адамның ішкі сезімдерін қуаныштары мен қайғысын өздерінің ойымен жүрегіне түсінікті және қол жетімді болуы қажет. Бөтен адамдардың ішкі жан дүниесі сізге қараңғы болып қалады, ал өзіңнің жан дүниенің кенеттен қызықты қасиеттер мен сезімдерге толы болады.

Балаларды да ересек адамдарды да ренжітпесе немесе қауіп төндірмесе неге олардың көздерінен жас тамады? Ғылымда шетелдік және ресейлік ғалымдармен жасалған ертегі терапиясының тұжырымдамасы бар. Балалардың теріс мінез-құлықтарын жұмсарту үшін ертегілер және психотерапиялық қабылдауларға байланысты жұмыстар істейді. Ертегі арқылы бала өзінің туған және өмір сүретін әлемінің заңдарын түсінуі мүмкін.

Ертегілермен жұмыс істеу негізінде педагогикалық түзету балаға ауызша және эмоционалды деңгейде «жақсы» немесе «жаман» екенін түсінуге мүмкіндік береді. Ертегіні сахналау барысында ренжітушінің және ренжіген, мықтының және әлсіздің, қамқоршының рөлдерін орындау барысында, ата-ананың рөлін орындап, өзінің әрекетіне сырттан баға беріп, қоршаған ортаға және жақын адамдарға түрлі көз қараспен қарауға мүмкіндік береді.

Ертегі баланың ерте балалық шағынан еріп жүреді. Ертеден келе жатқан ертегілер бүгінге дейін өмір сүріп келе жатыр.

Қазіргі кезде мектепке дейінгі жастағы балалардың сөйлеуін дамыту мәселесі өзекті болып табылады. Баланың дұрыс сөйлеуін дамыту, ойлау және сөйлеу ұарым-қатынасын дамытуға психикалық дамуы, тіл және сөйлеу үшін маңызды шарты, баланың белсенділігін жоспарлау және ұйымдастыру, әлеуметтік байланыстарды қалыптастыруда өзін-өзі ұйымдастыру мінез-құлық болып табылады. Тіл және сөйлеу – бұл есте сақтаудың, қабылдаудың, ойлаудың, сонымен қатар басқа салалардың дамуының ең маңызды ақыл-ой процестерін көрсетудің негізгі құралы: коммуникативтік және эмоционалды-ерікті.

Сіздің балаңыз үш жасқа толды. Егер сіз балаңызбен қуыршақ театры, саусақ театрын, көлеңке театрын т.б. ойнасаңыз, онда бала қуыршақтармен ойнаудың кейбір іскерлік-дағдылары, әрекеттері қалыптасады. Ең бастысы баланың бойында бұл іс-әрекетке деген қызығушылығы оянды. Баланың осындай қызықты іс-әрекетпен айналысуына қолдау көрсету қажет. Балалармен бірге театрыға керекті қуыршақтарды бірге атырып жасауды ұсынамын. Үш жастағы бала өз еркілерімен қуыршақтың көзіне арнап түйме таңдай, қуыршақтың шашына қандай жіп таңдау керек екенін сізге ұсына алады, көрнекілікке арналған дайын қыңдыларды бояп көмектесе алады. Өз қолдарымен жасаған ойыншықтарды қолдана отырып айтылған ертегілерді балалар қызыға отырып тыңдайды. Ертегі терапиясы сөзінің мағынасы терапия немесе ертегімен емделу деген мағына береді. Яғни балаларға түсінікті етіп айтылған ертегілердің көмегімен мінез-құлықтарын және баланың санасын түзету. Мұндай ертегі терапиялары балаға өмірде болатын жағдайлар мен тәжірибелер туралы айтып береді. Сонымен қатар ертегі терапиясы шығармашылық ойлау қабілеттері қалыптастырады, өмірлік проблемаларды шешуге бағытталған үрдістерді дамытады, сенімділікті сезінуге көмектеседі, өзін-өзі бағалау мен өзін-өзі бақылауды дамыту.

Психотерапиялық ертегілер бала сөйлеу үрдісін түсіне бастағаннан, яғни баланың ерте жасынан басталады. Ең басында қарапайым сюжеттен басталады, қоян, аю туралы және т.б, кейін баланың өсіп дамуына байланысты ертегі сюжеті қиындатыла басталады. Оларды ұйықтау алдында оқуға болады. Ертегі терапиясы баланың сөйлеу үрдісін және шығармашылық қабілеттерін дамытуға қолдануға болады. Бала ата-анамен немесе педагогпен түрлі ертегі сюжеттерін ойдан құрастырып шығара алады. Мұндай кішкентай баланың өздігімен құрылған оқиғалары күнделікті өмірде көрінбейтін эмоционалды мінез-қылықты анықтауға мүмкіндік береді. Кейде бала өзінің ертегін өзгерткісі келеді, бірақ өзгертуді айтудың барысында дауысы бәсеңдеп, беті қызарып, терлей бастайды. Балаға өз ертегілерін құру мүмкіндігін беру барысында дұрыс сұрақ қою маңызды, себебі бала себеп

салдарының байланысын анықтай алуы керек. Мұндай ертегілер баланың жас ерешеліктеріне сай болуы қажет. Бала ертегіні ойдан шығарып және айту барысында ой процестерінің әр түрлі қызметтерін дамытады. Сөйлеу мәнері нашарлайды, сөздік қоры молайады. Ал тыңдай және түсіну, белгілі бір сәттерді болжау арқылы оқиғаның бір-бірімен байланысын анықтап, алған білімі мен тәжірибесіде қоланады. Баланың сөйлеу мәдениетін дамыту үшін ересек адамдарды түрлі тәсілдер бар. Мысалы: Ертегідегі басты кейіпкерден сұхбат алуға немесе ертегі кейіпкерлердің киімін киіп немесе саусаққа қуыршақты киіп ертегіні сахналауға болады.

Мектеп жасына дейінгі жастағы балалар ертегі терапиясының мысалына ертегідегі басты кейіпкер өзінің қорқанышымен бетпе-бет келеді және оны жеңуге тырысады. Көбінесе барлық оқиғалар ойдан шығарылған және шындыққа жатпайды. Кейде басты кейіпкердің жолында табысқа жетуіне көмектесетін бір немесе бірнеше көмекшісінің болуы мүмкін. Олар үлкен күшке немесе арнайы қабілеттерге ие болуы мүмкін. Баланың осындай кейіпкермен теңдесі келгенде, дұрыс шешім қабылдауға немесе қорқынышты жеңуге рухты берік ұстануға мүмкіндік береді. Жақсы таңдалған ертегі таңғажайып әсерлер береді. Кейде ертегілерді мынандай сөздермен бастауға болады: «Ерте, ерте, ертеде бір қыз өмір сүріпті, ол саған ұқсас...». Ертегінің бұлай басталуы балаға сезім мен тәжірибені сендіруге мүмкіндік береді. Мысалы қазақ халық ертегісі «Мақта қыз бен мысықты» алсақ бұл ертегінің басты мақсаты балаларды ұқыптылыққа және тәртіптілікке шақыру.

Ертегіні бірнеше түрге бөлуге болады:

-Көркем ертегілері – әр түрлі моральдық құндылықтардың даналығы бар халық немесе авторлық әңгімелері.

-Оқу ертегілері.

-Психологиялық түзету туралы ертегілер – балаға белгілі бір мәселені немесе жағдайды шешуге мүмкіндік береді.

-Медитативтік ертегілер – демалуға және белгілі бір тәжірибиеге ие болуға арналған.

БАЛАБАҚШАДА АТА-АНАЛАРМЕН ЖҰМЫСТЫ ҰЙЫМДАСТЫРУ

Оспанова Д.С.

«Батыр» санаторлық балабақшасы» КМҚК тәрбиешісі

«Балаға тәрбиеде қандай бағыт берсек,
үлкенге де сондай бағыт- бағдар беріп отыру керек,
онсыз үлкен адамдар да қателесіп кетуі ықтимал».

Ұстаздан ұлағат кітабі.

Бала тәрбиесі қай заманның, қай қоғамның болсын ойшылдарын, зерделі зиялылығын толасыз толғанысқа үздіксіз ізденіске

күмән туғызбайды. Халқымыздың болашағын ойлаған асыл ойлы ғұламаларымыз да кейінгі ұрпаққа өшпес мұра қалдырған.

Баланы тұлға ретінде тұлға ретінде тәрбиелеуге күш салатын қазіргі заман педагогикасын: Мектепке дейінгі тәрбие мен оқыту үрдісін ешкім жоққа шығарған емес. Сол үрдісті қолдана отырып №2 «Батыр» санаторлық балабақшасында және №145 «Балапан» балабақшасында ата-аналармен тығыз жұмыс жүргізіледі. Балабақша ата-аналарымен жыл сайын жалпы ата-аналар жиналысы, ақыл кеңестер, әңгімелер жүргізіледі.

Осы мәселелерді ала отырып №2 «Батыр» санаторлық балабақшасында «Жас ата-аналар клубы, достық мекені» атты ата-аналар жиналысы өтті. Жиналыстың мақсаты ата-аналарды балабақша балаларының денсаулығын нығайтуға балабақшада жүргізілетін

сауықтыру шараларымен танынып, қандай жұмыстар жүргізілетіні жайлы айтып түсіндірілді. Ата- аналарды ұйқыдан тұрғаннан кейінгі сауықтыру шараларымен оның ішінде әр-түрлі кілемшелермен жүру, оның денсаулыққа қандай пайдасы бар екенін көрсетілді. Мысал келтіре айтсам табанға арналған массаж күнделікті жасалады арнайы кілемшеге тігілген түйменің үстімен жүреді. Кілемшемен жүру кезінде балалардың ішкі мүшелерінің қызметтері жақсы артады және сан, бұлшық еттері шынығатыны жайлы біліп танысты. Сонымен қатар балабақшада әр түрлі көрмелер ұйымдастырылады. «Күзгі көрініс», «Менің алғаш президентім», «Тәуелсіз Қазақстан», «Менің сүйікті қалам» осы көрмелерге ата-аналар белсене ат салысады. №2 «Батыр» санаторлық балабақшасының 2-ші кіші топ тәрбиешілері «Менің алғаш президентім», «Тәуелсіз Қазақстан» атты сурет көрмесіне белсене ат салысып өздерінің балалармен бірлесе салған суреттерін көрмеге қойып балаларға көтеріңкі көңіл күй сыйлады.

«Өз тарихын білмеген халық, өзінде силамайды» деп Н.Ә.назарбаев айтқандай №145 «Балапан» балабақшасында «Қазақ хандығының құрылуна 550 жылдығын» арналған көрме ұйымдастырылып ата- аналар мен балалар белседілік көрсетіп өз халқының ата-баба тарихын сурет арқылы көрсетіп топ арасында көрме ұйымдастырды.

Сонымен қатар балабақшада ашық есік күндері өтіп тұрады. Ата-аналарды ұйымдастырылған оқу іс-әрекеттеріне қастыстырудың мағызды нәтижесі ата-аналар өз балаларының оларға тән емес ортадағы қылығын, олардың басқалармен қалай араласуын, білім деңгейін, құрдастарының оған деген қарым-қатынастарын зерттей алады.

Ата –анамен балабақша арасындағы тығыз қарым- қатынас, бірлік,ынтымақ жарасым тапқан жағдайда оның бала тәрбиесіне тигізетін ықпалы да нәтижелі болмақ.

Біздің мақсатымыз ХХІ ғасыр талабына сай жанашыл, шығармашыл, мәдениетті , жан жақты сауатты жеке тұлға тәрбиелеу.

Қолданылған әдебиеттер:

1. Ұстаздан ұлағат кітабы.
2. Отбасы жiне балабақша журналы №2 2010ж
3. Бала мен балабақша журналы №1, № 2 2011ж

БАЛАНЫҢ ҚАЛЫПТАСУ НЕГІЗІ – ОТБАСЫ МЕН БАЛАБАҚШАНЫҢ САБАҚТАСТЫҒЫНДА

Омарова Б.К., Мадешова А.А .
«Тілек» бөбекжайы

«Балапан ұяда не көрсе, ұшқанда соны іледі» деген халқымыздың қасиетті сөзінен отбасының бала тәрбиесіндегі орны ерекше екенін көруге болады. Отбасынан бастау алған бала тәрбиесі, балабақша тәрбиесіне ұласады. Баланың сәби кезіндегі аса жауапты тіршілік әрекеттері, отырып-тұрудан бастап, тамақ ішу, тазалық сақтау, бір-біріне қайырымдылық жасау, тіл үйрену, айналаны танып-білу балабақшадағы тәлім-тәрбиеден бастау алатыны даусыз. Дегенмен де осы заманғы балабақша, мектеп тәрбиесі бұрын-соңды болмаған отбасы қолдауын қажет етеді.

Сондықтанда бала тәрбиесін дұрыс жолға қою үшін тәрбиешілер мен ата-аналар барлық уақытта да өзара ынымақтастықта болуы керек. Қазақстан Республикасының «Білім беру туралы заңында» елдегі білім беру-тәрбиелік процесті мемлекеттік-құқықтық реттеудің мәселелеріне айырықша көңіл бөлінген. Ата- ана және басқа құқық өкілдері балаларға өмір сүру мен білім алу үшін салауатты және қауіпсіз жағдайлар жасау керек, бала жеке тұлғасының интеллектуалды, дене-күш және адамгершілік қасиеттерінің дамуын қамтамасыз етуі керек делінген [1].

Сондай-ақ, Елбасы үстіміздегі жылдың 17 қаңтар күнгі «Қазақстан жолы – 2050: Бір мақсат, бір мүдде, бір болашақ» атты жолдауында өмірдің баға жетпес құндылығы – балаға, бала тәрбиесіне, болашағына көп көңіл бөліп отыр. Отбасы, әке мен бала, бала мен ана мәселесіне – «Бала тәрбиелеу - болашаққа үлкен инвестиция» деуінде үлкен мән жатыр. Ұлттық білім берудің барлық буынының сапасын жақсартуда бізді ауқымды жұмыс күтіп тұр дей келіп, 2020 жылға қарай Қазақстандағы 3-6 жас аралығындағы балаларды мектепке дейінгі біліммен 100 пайыз қамту жоспарланды. Бұның барлығы ұлттық құндылықтарды сақтап, дамытуға бағытталған әрекет [2].

Көптеген жылдар бойы қоғамдық тәрбие, яғни балабақша, мектеп және т.б бала үшін негізгі тәрбиеші, ал отбасы оның көмекшісі және одақтасы деп саналып келді. Олардың санасына ата-аналар педагогиканы жете білмейді, яғни бұл саладағы тәрбиеден хабарсыз деген ой бекіп қалған. Осылай бола тұра мұндай кәсіби педагогтар сондай «жете білмейтін немесе құзырлықсыз» ата-аналарға балаларды тәрбиелеудің әдіс-тәсілдерімен, мазмұнымен, маңыздылығымен таныстырған жоқ.

Балабақшаға тәрбиешілер тек мекемені жинауға көмек талап етілген кезде, көгалдандыру мерзімінде, жөндеу уақытында ғана және оларды мейрам мен жиналыстарға шақырғанда ғана қатыстырылған. Ал қалған күндері балабақшаның есігі олар үшін жабық болған.

Алайда сол кезеңнің өзінде «Барлық балалардың тәрбиесі ана күтімісіз өмір сүретін жағдайға жеткеннен бастап мемлекеттік мекемелердің және мемлекеттің есебінің жауапкершілігінде», - деген пікірге педагог-марксист, социалистік оқу-ағарту ісін ұйымдастырушы Н.К. Крупская қарсы шықты. Ол «мектеп жасына дейінгі балалар мекемелері семьямен тығыз байланыста болуға тиіс», - деп үйретті. Ол қоғамдық тәрбие мен семья тәрбиесі арасында тұрақты байланыс жасап аналардың балабақшаға келуіне мүмкіндік беру, бала мен балабақша арасындағы қатынас үзілмеу үшін балалармен жүргізілетін жұмысқа көмектесу керек дегенді алға тартты. Н. К.Крупская балабақшаны балалардың ата-аналары жұмыс істейтін ұйымдармен тығыз байланысты мәдени қоғамдық ұя деп қарап, балабақша қызметкерлерінің коллективтерін мектепке дейінгі тәрбие беру идеяларын жаппай насихаттауға шақырды. Бұл ретте ол насихаттың дерексіз және мүмкін болғанша неғұрлым қарапайым да нақты ат үсті нұсқау беру түрінде емес, жолдастық ақыл-кеңес рухында жүргізілуге тиісті екенін атап көрсетті [3, 9-6].

Қазіргі қоғамдық өмірде болып жатқан әлеуметтік, экономикалық және демографиялық өзгерістер жанұяға белгілі бір қиыншылықтар туғызады. Ата-аналардың жұмыстан қолының босамауының нәтижесінде, балаға көп уақытын бөле аламайды. Көпшілік ата-аналар балаларын балабақшаларға беріп, ал үйдегі уақытында балаға көңіл бөлмей баланың дұрыс қалыптасып, тәрбие алуын балабақша тәрбиешілеріне жүктеп қойған. Алайда бала өмірінде жанұя тәрбиесінің артықшылығы басым, оны қоғамдық тәрбиенің қандай саласы болса да алмастыра алмайды. Отбасының негізгі қызметі баланы өмірге келтіру ғана емес, оның бойына көне заманнан келе жатқан ұлттық тәрбиенің тағылымдары мен аға ұрпақтың тәжірибесін сіңіру, қоғамға пайдалы жеке тұлға етіп тәрбиелеу болып табылады. Отбасы — бала үшін барлығының басы, жан-жаты дамуының негізі болатын негізгі институт. Отбасындағы ата-ана мен баланың қарым-қатынас нәтижесінде, адамгершілік, эстетикалық, дене тәрбиесінің алғашқы үлгілері қалыптасады. Ал әке мен шеше – баланың алғашқы тәрбиешілері. Сондықтан ата-ананың өз борышын мүлтіксіз орындауы – үлкен тәрбие мектебі. Бастысы ата-ана баланың бүгінгі жасаған қадамы, ертеңгі тұлға қалыптасуына әсер ететіндігін білулер керек.

Қазақстан Республикасы Конституциясында бекітілген жанұя тәрбиесінің құқықтық принциптері «Неке және отбасы туралы» заңда нақтыланған. Осы заңның «Бала құқықтары» атты 9-тарау, 52-бабында баланың жанұялық тәрбиесі, оның құқығы және мақсат мүдделерінің қорғалуы айқын көрсетілген: «Баланың өз ата-анасы тарапынан тәрбиеленуіне, оның тілек қалауларының орындалуына, жан-жақты дамуына, оның адами қадір-қасиетінің құрметтелуіне құқығы бар» [4].

Ф.Жұмабекованың «Мектепке дейінгі педагогика» оқулығында педагогикалық білім беру – бұл бала тәрбиесінің көкейкесті мәселелерімен ата-аналарды таныстырады және олардың негізгі педагогикалық мәдениетін қалыптастыруға көмектеседі делінген [5, 150-6].

Ата-аналардың педагогикалық білімін, мәдениетін жоғарылату үшін тәрбиеші педагогтар мен қарым-қатынаста болуы керек.

Педагогтардың ата-аналармен қарым-қатынасына байланысты А.С. Макаренко мынадай пікір айтып кеткен болатын: «Көптеген жақсы педагогтар бар, алайда олардың барлығы да бірдей ата-аналармен жоғары деңгейде дұрыс жұмыс жасай алмайды, оларға ата-аналармен қарым-қатынас өнерін үйрету керек» [6, 19-6].

Яғни, кез келген педагог ата-аналармен жағымды қарым-қатынас орнатып, жұмыс мазмұны мен формаларын ойластыруы міндетті. Мектепке дейінгі ұйымдардың басты мақсаты – отбасында баланы тәрбиелеуге кәсіптік көмек беру, оны ауыстырмай, тәрбиелік функцияларын жүзеге асыруды толықтыру және қамтамасыз ету арқылы жүргізу. Одан кейін отбасының ортақ мәдениетін көтеруге және ата-аналардың психологиялық – педагогикалық құзырлығына ықпал ету, оларға балалармен жұмыстың дағдыларын қалыптастыруда теориялық және практикалық көмек көрсету, отбасына жеке дифференциалды тәсіл нәтижесінде ата-аналармен жұмыста әріптестіктің әртүрлі формалары мен біріккен шығармашылығын қолдану. Балабақша мен отбасы бірлестігінің негізгі бағыттары:

- Ата-аналардың педагогикалық – психологиялық сауаттылығын арттыру;
- Балалармен бірлескен шығармашылық іс-әрекет түрлеріне қатысу;
- Отбасы жағдайында жеке тұлға қалыптастыру;
- Балабақша мен отбасы бірлескен түрде баланы мектепке даярлауды қамтамасыз ету;

Отбасымен педагогикалық ынтымақтастық- баланың қанағаттану деңгейі ментәрбиешінің жұмысының сапасын арттырады, ол төмендегі жағдайларға негізделеді: өзара сапалы қарым-қатынас, өзара сыйластық, әлемге деген түсіністік көзқарас және оның тиімділік ықпалын ұзақ уақыт бойы сезіну, бір-біріне серіктестік барлық қатысушыларға жағымды әсер ететіндей болуы тиіс, сонда ғана тәрбие мен білім беру өз нәтижесіне жетеді[5, 149-6]. Педагогтардың ата-аналармен қатынасында мынадай қағидалар есепке алынады:

- Ақыл үйретпей, кеңес беру керек;
- Бірлескен іс-әрекеттер туралы бірге ойласу, кеңесу;
- Өзара ынтымақтастықтың маңыздылығын, олардың көмегі мен кеңесіне мұқтаж екендігін көрсету;
- Ата-аналық құрмет пен сүйіспеншілікке үндеу;
- Балаларды сипаттай отыра, ең алдымен бала туралы жақсыны ғана айту қажет;
- Ата-аналардың тұлғасына, олардың еңбектегі жетістігіне жоғары құрметкөрсету.

Жоғарыда айтып өткеніміздей отбасы тәрбиесінде кездесетін сәтсіздіктер ата-аналардың педагогикалық сауатсыздығынан және оларда тәрбие жұмысын жүргізуге қажетті тәжірибенің жоқтығынан болады. Балаларды тәрбиелеудің дұрыс жолын табу үшін ата-аналарға көмектесу тәрбиешілердің міндеті. Осы орайда «ата-аналармен жүргізілетін жұмыс түрлерін қалай ұйымдастыруға болады?», - деген сұрақ туындайды. Ол үшін педагогтар ата-аналармен жақынырақ танысып, отбасының әлеуметтік жағдайын, отбасы мүшелерінің бала тәрбиелеудегі рөлін анықтау үшін, ата-аналардың ұсыныс-пікірлерін, ойын бөлісу мақсатында сауалнамалар, анкеталық сұрақтар алуға болады.

Сонымен бірге жыл бойғы жұмыс түрлерін ата-аналармен бірлесе отырып жасаған тиімді. Себебі ата-аналар заман талабына сай өзекті мәселелерді, отбасы тәрбиесіне байланысты тақырыптарды өздері ұсына алады. Сонымен қатар ата-аналардың ұсыныс-пікірлерімен санаса отырып, ата-аналарға арналған дәрістер, конференциялар, практикумдар, дөңгелек үстел ашық сабақтар, жеке тақырыптық кеңестер, ата-аналар жиналысы, ата-аналар кештері, ата-аналармен жүргізілетін тренингтер, өткізуге болады. Балабақшаға жаңа қабылданған баланың ата-анасымен жүргізілген түрлі бағыттағы, сауалнамалар алдағы даму баспалдағына бірлесе жасаған қадамы деп айта аламын. «Бала не істей алады?», «Ата-ана балабақшаға келгенше балаға не үйретеді?», «Енді бала не үйренуі тиіс?» деген сияқты сауалдар шешімін тауып, отбасымен ынтымақтаса жұмыс істеу үрдіске

айналып отыр. Мақсат- тәрбие мен білім беруде отбасыларды, ата-аналарды бірлесе жұмылдыру, баланы тәрбиелеу мен оқытудағы мәліметтерін кеңейту, өзара сыйластық, түсінушілік, бір біріне деген шынайы сенімділік, терең қарым- қатынастарды арттыру.

Ашық сабақтарға ата-аналардың қатысуы балабақшадағы оқу-тәрбие жұмыстар жайында ата-аналардың педагогикалық сауаттылығын арттырады, баламен қарым-қатынас жасаудың жолдарын үйренеді. Ата-аналарға арналған конференцияларда болашақ қоғамның азаматтарын тәрбиелеудің өзекті мәселелері қозғалып, оны тәжірибеде жүзеге асырудың жолдары нақты қарастырылады.

Конференцияда - «Ата-ананың рөлі», «Бала тәрбиесіндегі қиындықтар», «Отбасы тәрбиесінің маңызы» т.б тақырыптар болуы мүмкін. Конференцияда белгілі ғалымдар, психологтар, әлеуметтік педагог, дәрігер т.б міндетті түрде қалыптасады.

Жеке тақырыптық кеңестер- бұл ата-аналармен өзінің баласы жайындағы балабақша тыныс- тіршілігі туралы ақпараттармен қамтамасыз етуде, пікір алысуда маңызды. Жеке кеңестерде тәрбиешінің отбасымен тығыз байланыс орнықтыруында маңызы зор. Ата-аналар жиналысы- тәрбиелеу мен білім беру жұмыстарына талдау жасау және тәжірибені педагогика ғылымы негізінде ой елегінен өткізу.

Жалпы жиналыстың тақырыбы негізінен жаңа оқу жылының барысы мен қорытынды есебі сипатында болады. Еңбек нәтижелері мен жетістіктері, кемшіліктері айтылып, оны жоюдың жолдары қарастырылады.

Ата-аналар кештері- мұндай кештер ата-аналар ұжымын біріктіруге береке бірлікке шақырады. Ата-аналар кештерінің маңызы-ең бастысы, мұнда олар өз балаларының достарының ата-аналарымен пікірлеседі, балаларының өмірлік маңызды мәселелерін талқылайды.

Ата-аналармен жүргізілетін тренингтер- бұл ата-аналардың өз балаларына деген мінез- құлықын, қарым-қатынасын өзгертуге ықпал ететін жұмыс түрі [5, 153-б]. Ата-аналарды ұйымдастырылған оқу қызметтеріне қатыстырудың маңызды нәтижесі ата-аналар өз балаларының оларға тән емес ортадағы қылығын, оның басқалармен қалай араласуын, білім деңгейін, құрдастарының оған деген қарым-қатынасын зерттей алады. Өз баласының дамуы басқалардан артта қалған жоқ па, балабақшада ол үйдегідей емес, өзін басқаша ұстауын еріксіз салыстырады. Бәрін мен дұрыс істеймін бе, неге менде тәрбиелеудің өзге нәтижесі қалыптасқан, неге үйрену керек деген рефлекстік қызмет «іске қосылады». Педагогтар ата-аналармен жұмыстарын олар қызығатын, қатыса алатын, бала бейнесінің жағымдылығын қалыптастыратындай етіп өткізуі керек.

Ата-аналарда баланың жағымды бейнелерін формалау үшін педагог отбасында айтылмайтын, ата-анасы күтпеген, олар үшін қызықты ақпаратты хабарлайды. Бұл баланың құрбыларымен тіл табысудағы ерекшелігі, оның еңбекке деген қатынасы, іс-әрекетінің жетістіктері болуы мүмкін. Сондай-ақ бала тәрбиесін жоғары дәрежеде жетілдіру үшін, тек ата-аналар ғана оның балабақшадағы ақпараттармен танысып қоймай, тәрбиешілерде баланың үйдегі жағдайынан хабардар болу керек. Педагогты бала тәрбиесіндегі отбасы мәселелерімен таныстыру өте маңызды.

Басты мақсат- баламен өзі қалыптасқан ортада танысу. Бұл кезеңде тәрбиешілер ата-аналармен диалог жүргізеді, отбасымен сөйлескенде тек жағымды жақтарын емес, бала қылығындағы қиыншылықтар, кедергілер туралы да айтылады.

Мемлекет балаларды тәрбиелеуде отбасыға мектепке дейінгі ұйым және мектеп арқылы көмектесіп, отбасылық тәрбиенің мазмұны мен ұйымдастырылуына әсер етіп отырады.

Мектепке дейінгі ұйым мен отбасы бірлесіп күш-жігер жұмсай отырып, жеткіншек ұрпақтың жан-жақты дамуына ат салысулары тиіс. Кемелденген ел жағдайында балабақшаның отбасы өміріне белсене араласудың үлкен маңызы бар. Бұл ең алдымен балалардың адамгершілік кемелдігін қамтамасыз ету үшін керек.

Әлемнің екінші ұстазы атанған ұлы бабамыз Әбу Насыр Әл- Фраби «Адамға ең әуел білім емес, тәрбие керек, тәрбиесіз берілген білім, адамзаттың қас жауы» деген екен.

Осы орайда ертеңгі ел басқарар азаматтарды ата-аналар мен мектепке дейінгі ұйымның бірден-бір мақсаты жан-жақты жетілген, үйлесімді дамыған, адамгершілігі мол парасатты, ұлтжанды тұлғаны қалыптастыру. Баланы тәрбиелеуде әр ата-ана өздері білімді болуы керек. Ол үшін ата-ана педагогпен тығыз байланыста болып, түсінбегенін сұрап, пікірлесіп отыруы керек. Осындай жағдайда ғана балалардың жағдайын түсініп, олардың адами қасиетінің дамуына ықпал жасай аламыз деп ойлаймыз.

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі:

1. Қазақстан Республикасының Білім беру туралы заңы.- Астана: Елорда, 2007
2. Қазақстан Республикасының Президенті Н.Ә.Назарбаевтың Қазақстанхалқына Жолдауы.- Астана: Елорда, 2014
3. Н.К. Крупская Мектепке дейінгі тәрбие туралы.-Алматы :«Мектеп», 1988.- Б.9
4. ҚР «Неке және отбасы» заңнамасы.- Астана: Елорда, 2011
5. Ф. Жұмабекова. Мектепке дейінгі педагогика.-Астана, 2008.- Б.149, Б. 151
6. Бала тәрбиесі // №12, 2009.- Б. 17

THE FAMILY AS A MAIN INSTITUTION OF APARENTING AND SOCIALIZATION. THE INTERACTION BETWEEN FAMILY ANDKINDERGARTEN

Kebekpai A.E.,Smailova A.A
KGKP “The sanatorium nursery-garten “Batyr”

The family is a single word, with many different meanings. People have many ways of defining a family and what being a part of a family means to them. Families differ in terms of economic, cultural, social, and many other facets, but what every family has in common is that the people who call it a family are making clear that those people are important in some way to the person calling them his family.

The dictionary defines family in several ways. One definition is a fundamental social group in society typically consisting of one or two parents and their children. While this definition is a good starting point, there are several modern family structures that are excluded by this definition, such as childless couples or other variations on the family unit.

The traditional family consists of a father, mother and children. This is the family shown on television as the standard family. However, the 21st century showcases a variety of family units, some very different from the standard of the 1950s. today, children are also often raised in single parent homes, by grandparents or by homosexual parents. Some families opt to have no children, or cannot have children due to some medical or emotional barrier. The idea that parents and children make a family is a basic definition.

The family is widely considered ”thefirst” institution, the elementary cell of social life. It is here that mutuality is first experienced and civility is first taught. In other words, the family is the first educational institution. rill other institutions build on the family’s educational achievements-or must remedy its failures-in evolving the personal foundation of relating to others (mutuality) and to community (civility).

The mediating mission of social institutions is not less important, but a family that is effectively held together for purposes of parenting and social service will most likely fulfill its mediating role. [1]

When it is argued now that “the family” is down and out and, by implication. that it is too late to salvage the family and that on the face of it, the family is not necessary (if we have survived without it, who needs it?)-the argument mixes essential with nonessential features. If wife at home is not an essential feature, we shall see. Hence the decline of this feature is not indicative of the state or need ofthe family. On the other hand, for the educational mission of the family. It is

essential to have active and involved parenthood, accorded sufficient time, psychic energy and commitment, at least for the formative years of the children, especially from birth until age six but preferably until the end of adolescence.

I call this essential feature basic parenting. If the family does not provide basic parenting, the youngsters it delivers to the doorstep of the school are underdeveloped persons. This makes it impossible for the school to function effectively and to develop the youngsters' personalities for the next set of institutions, those of adult life, of work and of community.

Basic parenting does not require a mother at home. It can be provided, for example, by both parents' sharing the basic parenting duties, so that one or the other is at home while children are in infancy and when they return from child-care centers, kindergarten or primary school. This in turn can be achieved through paternity leaves, flexitime, shared jobs, and other arrangements. What the child requires above all is someone who cares and educates, adults who have a commitment to parenting and the energy to back it up, and a relationship to emulate. [2]

A family's social class plays a large role in the opportunities and resources that will be available to a child. Working – class children often grow up at a disadvantage with the schooling, communities, and level of parental attention available compared to middle-class or upper-class.

Social class, wealth, culture and income have a very strong impact on what methods of child rearing parents use. Cultural values play a major role in how a parent raises their child. However, parenting is always evolving; as times, cultural practices, social norms, and traditions change.

The family is a fundamental institution of human societies. It ensures stability and reproduction of the population in each successive generation leading to physical and socio-cultural substitution as a result of the birth of children and support of family members. In recent years, there have been changes in young families with preschool children caused by social and intrafamilial stratification, destruction of traditional stereotypes of family relations, new approaches to childrearing and education, significant deterioration in the health of the younger generation and an increasing number of children with developmental disorders. [3]

Younger children are becoming more independent and are beginning to build friendships. They are able to reason and can make their own decisions given hypothetical situations. Parent-child relationship during the preschool period influences the formation of the children's attitude to the world and to themselves, shows how to respond to different situations, and develops emotional perception of the environment. Young children demand constant attention, but will learn how to deal with boredom and be able to play independently. They also enjoy helping and feeling useful and able. Parents may assist their child by encouraging social behaviors. A large part of learning in the early years comes from being involved in activities and household duties. Parents who observe their children in play or join with them in child – driven play have the opportunity to glimpse into their children's world, learn to communicate more effectively with their children and are given another setting to offer gentle, nurturing guidance. Parents are also teaching their children health, hygiene, and eating habits through instruction and by example.

As a social institution the family establishes social norms, sanctions, and patterns of children's behavior, governing the relationship between children and their parents and fostering mutual moral responsibility and mutual support. The family is a foundation for shaping the child's perception and ways of interaction with the world, thus contributing to the development of social competences and self-identity in preschoolers.

The family and kindergarten are the main places of infants studying and living. To promote physical and mental development in children, our family and kindergarten should sustain and work in with each other. The cooperation and interaction between family and kindergarten can form the composition of forces.

The cooperation and interaction between family and kindergarten means that family and kindergarten see themselves as the main body to promote infant development, they sustain and work in with each other, to promote physical and mental development. In this form, kindergarten and infant teachers, the family and the infants form an education combo and there is equal partnership.

Firstly, it's the cooperation and interaction between infant teachers and parents. Infant teachers should be geared to the needs of all and take care of individual differences as well, so educational force can only be relatively concentrated. But parental education forces focused almost entirely on their own children. The infant teachers should be more advantages than parents in affecting infant's subject knowledge and cognitive systems. But parents may exert more influence than teachers in infant's ethical and non-cognitive. For all-round development of infants, infant teachers and parents should work in with each other.

Secondly, it's the cooperation and interaction between infant teachers and infants, parents and infants. Infant teachers and infants form a learning community in kindergarten, parents and infants form another learning community outside of the kindergarten, the main activities of two communities is the collaborative and interactive process between teachers and infants as well as parents and infants.

Finally, it's the cooperation and interaction between infant teachers. Include collaborative interaction between the different grades teachers, the collaborative interaction between the different subjects of the same grade teachers and the collaboration between class teacher and classroom teacher etc.

There are many ways of traditional cooperation and interaction between infant teachers and parents, such as educational activities open day, home visits, parents meetings, related manual, parents to the park to participate in educational activities, parent committees, the poster about family and kindergarten posted at the kindergarten etc. although, these traditional ways of collaborative interaction promote cooperative education in different level, its drawback is obvious. [4]

Interaction between kindergarten and family acting as social and educational institutions can be regarded as social – pedagogical establishment. It reflects the process of mutual influence, enrichment and development and forms positive or negative attitudes and the resulting behavioral tactics.

The most important features of this interaction are productive interactions between all the participants, their shared responsibility and influence forming a unity.

Society is also interested in this interaction, as it realizes its functions to adolescents by family and kindergarten. Through the implementation of specific educational potential of both institutions, the common tasks and main purpose are solved. [5]

Thus, significant changes in the social development have an indirectly effect on the transformation of modern child-parent relationships in young families. Destruction of traditional childrearing systems, lack of reference to the cultural and ethnic values, reduced importance of family relations, civilizational influence on interaction between children and parents create serious psychological problems in family communication with a preschool child. These psychological risks are significantly exacerbated by deterioration of the children's mental and physical health and by a growing variety of developmental disorders, which may disrupt social adaptation in many children and lead to the need to apply additional social efforts in order to ensure normal growth and development of such children. One of the possible solutions to this problem may be improvement of parents' psychological culture in kindergarten conditions.

Bibliography

1. Harper, Douglas. "family". Online Etymology Dictionary. 2015-10-24.
2. "The essential family" by Amitai Etzioni. JCPENNEY FORUM. 20 may 1983
3. Golovei L.A., Vasilenko V.E., Savenysheva S.S. Parent-Child Relationship in Stable and Crisis Periods of Childhood // Psychological magazine 2015; 2:32-43. [In Russian]
4. Chen, H., 2001. Family Educational. China Zhigong Press, Beijing, China.
5. Trakia Journal of Sciences, No 4, pp 339-341, 2017 SOCIAL INTERACTIONS WITH FAMILIES E. Leshtarova*

ДУХОВНО-ПРАВСТВЕННОЕ ВОСПИТАНИЕ ДОШКОЛЬНИКОВ

Волгина Л.В., Мельтишинова Т.Г.

КГКП «Санаторный я/с «Батыр»

Духовно-нравственное воспитание — одна из актуальных и сложнейших проблем, которая должна решаться сегодня всеми, кто имеет отношение к детям. По словам В. А. Сухомлинского «Детство — важнейший период человеческой жизни, не подготовка к будущей жизни, а настоящая, яркая, самобытная, неповторимая жизнь. И от того, как прошло детство, кто вел ребенка за руку в детские годы, что вошло в его разум и сердце из окружающего мира — от этого в решающей степени зависит, каким человеком станет сегодняшний малыш».

Дошкольное детство — важный этап в становлении морального облика человека. В эти годы у ребенка закладываются основы нравственности, формируются первоначальные эстетические представления, начинает появляться интерес к явлениям общественной жизни. Дети задают много вопросов воспитателям, родителям, стремятся больше узнать о своей Родине, крае, месте, где они живут. Очень важно воспитывать в детях любовь к Родине и национальным традициям, как можно раньше, так как у них формируются духовно-нравственные качества, развивается личность ребенка. Организовать воспитание молодого поколения без духовного стержня, без идеи, которая объединяет и вдохновляет людей невозможно. Тогда возникает вопрос, на основе каких ценностей нам все же следует воспитывать подрастающее поколение.

Главная задача в этом направлении — вызвать интерес у ребенка к народному творчеству, декоративно-прикладному искусству, некоторым историческим событиям, связанным с родным краем, и очень важно, чтобы интерес этот сохранялся с раннего детства и до школьных лет. Республика Казахстан — уникальный край, где сохранение традиций побуждает у детей любви и гордости к «малой» Родине. Республика наша богата, красив ее ландшафт, в каждом городе, районе, селе существуют особые традиции в песенном, декоративно-прикладном искусстве, манере речи, которые передаются из поколения в поколение. Музыкальное народное творчество дарит детям встречи с напевными и искренними мелодиями, с подлинным, живым, ярким, образным и ласковым родным казахским языком. Поэтому, так важна организация работы по духовно-нравственному воспитанию детей в семье, детском саду. К сожалению, современные молодые родители, в большинстве своем, не знают национальных традиций духовного воспитания, хотя положительно относятся к их возрождению. А образовательное учреждение, при определенных условиях, как раз и может возродить основы традиционного духовного воспитания детей. Для того, чтобы начать работу в области духовно-нравственного воспитания, необходимы определенные условия:

- Создать предметно-развивающую среду для воспитательно-образовательного процесса;

- Обеспечить программно-методической и художественной литературой;

- Профессиональная компетенция педагогов по данному вопросу. Очень замечательно, что в нашем детском саду в кабинете казахского языка имеется

- Юрта, (с полным убранством юрты и куклами в национальных костюмах- экі, она, бала, кыз, ата, апа.)

В каждой возрастной группе есть «Национальные центры» (казахский, русский, белорусский, узбекский, татарский, украинский, азербайджанский, немецкий) для более наглядного ознакомления детей с народным бытом и традициями казахского народа и народов СНГ. Мы проводим экскурсии, ОУД, созданном с помощью воспитателей и родителей, (здесь имеются куклы в национальных костюмах, «живут» старинные предметы народного быта, картины вышитые «крестиком», самотканые ковры;

прялка , самовар , кухонная посуда, настоящий аташкин (бабушкин) сундук, в котором хранятся костюмы, вышитые рушники, платки, , скатерти и т. д.) Дети с удовольствием знакомятся с национальными центрами. Детям очень нравится проводить досуг в центрах, узнавать о предметах старины, прикоснуться к экспонатам, посидеть за столом, а как хорошо отведать баурсаков, пирогов, кухов, шанежков да бубликов с чаем. На базе центров проводятся мероприятия по приобщению детей к национальным традициям, бытом разных народов, совместные мероприятия с родителями: «Юрта – это дом такой.», «Загадки бабушкиного сундука», «Расписная прялочка», «Кухни народов Р.К.», «Подвижные игры народов Р.К.» и другие. Удивительное и загадочное явление народной культуры — праздники и обряды.

Нравственное воспитание дошкольников особенно важно, потому как именно в дошкольном возрасте ребенок особенно восприимчив к усвоению нравственных норм и требований. Это одна из очень важных сторон процесса формирования личности ребенка. В деле духовно-нравственного воспитания ребенка большое значение имеет взаимодействие педагога с семьей. В семье с первых дней жизни ребёнка устанавливает законы нравственных отношений, осваивает нравственные нормы. В дошкольный период происходит становление личности ребёнка.

Опыт нашего дошкольного учреждения показал, что системное, конструктивное сотрудничество с семьей, направленное на сохранение традиций непрерывности и преемственности духовно-нравственного воспитания в детском саду требует новых форм, а подчас и обновления методов работы педагогов и родителей. Детский сад обязан и способен взять на себя поддержку семьи в вопросах духовно-нравственного воспитания дошкольников. Несколько лет с помощью педагогов для родителей организован – Консультационный пункт «Сотрудничество». Одна из тем - «Наши традиции» по приобщению дошкольников к истокам казахской национальной культуры. Родители активно помогают в проведении конкурсов, выставок и т.д. Совместно с родителями проводим спортивные праздники – «папа, мама, и я», «Игры народов Республики Казахстан» и др. В результате работы, можно сказать, что:

- Повысился духовно-нравственный потенциал и профессиональная компетентность педагогов в вопросах духовно- нравственного воспитания дошкольников;
- Родители стали активнее проявлять интерес к духовно-нравственному становлению личности ребёнка и активно участвовать в жизни детей в детском саду;
- Дети стараются быть отзывчивыми, применяют свои знания о нравственных нормах в жизни, доносят их до родителей.

Таким образом, трудно рассчитывать на глубокие изменения, но систематическая работа даёт свои плоды. Мы и в дальнейшем будем продолжать работу по духовно-нравственному воспитанию.

Список литературы:

1. «Государственный общеобязательный стандарт образования РК» Дошкольное воспитание и обучение – 2016 год
2. Типовая учебная программа дошкольного воспитания и обучения., Астана 2016г.
3. Инструктивно – методическое письмо. «Об организации воспитательно-образовательного процесса в дошкольных организациях Республики Казахстан. В 2018-2019 учебном году.
4. З.Г.А. Ковалева «Воспитывая маленького гражданина...», М.: АРКТИ, 2003г.
5. 4. Л.Л. Мосалова «Я и мир» - Спб.: «ДЕТСТВО-ПРЕСС», 2009
6. 5.. М.Ю. Новицкая «Наследие. Патриотическое воспитание в детском саду» М.:Линка-Пресс, 2003.
7. 6.Л.Е. Осипова «Родительские собрания в детском саду», М.: «Скрипторий», 2003г.
8. 7.В.Петухов «Караганда – сегодня» фотоальбом, «Глассир», 2014г.,Караганда.
9. 8.Сеит Тенжеахметұлы «Традиции и обряды», Алматы, 2002г.

РАЗВИТИЕ МЕЛКОЙ МОТОРИКИ РУК НА ЛОГОПЕДИЧЕСКИХ ЗАНЯТИЯХ, КАК СРЕДСТВО КОРРЕКЦИИ РЕЧИ

Веретина Т. В.

Детский сад «Одарёшка»

Движения пальцев и кистей рук ребенка имеют особое развивающее значение. Вернемся в предысторию вопроса. Влияние мануальных (ручных) действий на развитие мозга человека было известно еще во втором веке до нашей эры в Китае. Специалисты утверждали, что игры с участием рук и пальцев (типа нашей “Сороки – белобоки”, “Ладушек” и других) приводят в гармоничные отношения тело и разум, поддерживают мозговые системы в превосходном состоянии. Исследования отечественных физиологов также подтверждают связь развития рук с развитием мозга. Работы В.М. Бехтерева доказали влияние манипуляции рук на функции речи высшей нервной деятельности.[96]

Простые движения рук помогают убрать напряжение не только с самих рук, но и с губ, снимают умственную усталость. Они способствуют улучшению произношения многих звуков, а значит – развитию речи.

Поэтому тренировку пальцев рук, то есть развитие мелкой моторики следует начинать как можно раньше, особенно у детей с общим недоразвитием речи.

Виды детской деятельности, способствующие развитию мелких мышц пальцев и кистей рук очень разнообразны. Сюда включают:

1. самомассаж и массаж пальцев рук;
2. предметную деятельность;
3. пальчиковый игротренинг;
4. занятия по изодетальности.

Рассмотрим каждый вид в отдельности.[2]

1. Массаж с шариками Су -джок

Шариками можно стимулировать зоны на ладонях, а массажные колечки одеваются на пальчики. Су – джок терапия направлена на активизацию зон коры головного мозга с целью профилактики и коррекции речевых нарушений, так как стимуляция биоэнергетических точек способствует созреванию нервных клеток и их активному функционированию

2.предметная деятельность - включает в себя игры и действия с игрушками и предметами. Для тренировки пальцев рук следует давать ребенку перебирать сначала крупные предметы, а затем более мелкие. Для этих целей хороши деревянные раскрашенные бусы, нанизанные на резинку, пирамидки, мозаики, конструкторы и многое другое.

Детям можно предложить следующие игры:

«Шнуровка»

«Собери бусы», потребуются крашеные макароны и шнурок.

«Игры с прищепками» и другие

Хорошую тренировку движений пальцев обеспечивают пальчиковые игры с речевым и без речевого сопровождения. Они очень эмоциональные, простые.

Пальчиковые игры как бы отражают объективную реальность окружающего мира – предметов, животных, людей, их деятельность.

В ходе пальчиковых игр дети, повторяя движения взрослых, активизируют моторику рук, тем самым, вырабатывая ловкость, умение управлять своими движениями. Самым простым является изображение пальцами разных фигурок.

1. “Флажок” - 4 пальца соединить вместе, большой опустить вниз.
2. “Очки” - соединить в кольцо большие и указательные пальцы.
3. “Стол” - левую ладонь сжать в кулак, поставив на стол, правую раскрытую положить сверху.
4. “Елка” - пальцы рук скрестить под углом друг к другу.
5. “Кораблик” - ладони округлить и прижать друг к другу.

Необходимо помнить, что упражнения проводят в медленном темпе, от 5 до 8 раз, сначала одной рукой, затем – другой, а в завершении – двумя руками вместе. Воспитателю необходимо следить за правильной постановкой кисти руки ребенка и точностью переключения с одного движения на другое. Указания должны быть спокойными и четкими. Нельзя требовать от ребенка немедленного выполнения того или иного упражнения: отработав одно подражание, постепенно переходим к другому.

Используя игровую ситуацию, а также подражательные способности детей, можно разыгрывать различные инсценировки: “На птичьем дворе”, “Мама – птичка и птенчики”, “На скотном дворе”. Дети изображают кистями рук птиц, животных и подражают им. Игры, обычно, проходят на высоком эмоциональном уровне.

Дети младшего возраста хорошо воспринимают игры для одной руки, более старшие дети осваивают игры, которые проводят двумя руками: например, одна рука домик, другая – кашка, или используют несколько событий, сменяющих друг друга.

Большое место в развитии мелкой моторики руки детей отводится изобразительной деятельности. Детей учат раскрашивать, рисовать пальчиком, ладошкой, т.е. разными способами, работать ножницами, лепить. В процессе выполнения заданий у детей развивается и фразовая речь.

Для детей, имеющих речевые нарушения, характерно замедление в развитии двигательной сферы. Это выражается в неточном выполнении движений, несоблюдении заданного темпа, недостаточной координации. [3]

Для обследования мелкой моторики рук предлагаются следующие упражнения: “Пальчики здороваются” - попеременное касание четырьмя пальцами большого пальца. “Играем на пианино” - держа кисти рук горизонтально над столом, касаться его поверхности поочередно: 1-2, 1-3, 1-4, 1-5 пальцами.

Выполняются 1-2 упражнения правой, левой и обеими руками.

“Птички клюют” - держа руку с карандашом на локте, по команде поставить в нарисованном круге три точки. Локоть не отрывать. Диаметр круга 10 сантиметров.

Планируя фронтальную и индивидуальную работу с детьми по развитию мелких мышц кисти руки необходимо привлекать к помощи и родителей. Посоветуйте, чем можно позаниматься с малышами дома, чтобы развить ручную умелость:

- запускать пальцами мелкие волчки,
- разминать глину, пластилин,
- катать по очереди каждым пальцем камешки, бусинки, шары,
- нанизывать бусы, пуговицы, сортировать крупу,
- наматывать клубки, проволоку,
- застегивать пуговицы, молнии, липучки,
- закручивать шурупы, гайки,
- складывать матрешек, пирамидки и многое другое.

Объясните родителям, что у детей с плохо развитой ручной моторикой возникают трудности во время шнуровки ботинок, застегивании пуговиц, эти дети неловко держат ложку, карандаш. Им бывает трудно собрать рассыпавшиеся детали конструктора, работать с пазлами, счетными палочками, мозаикой. Они отказываются от любимых другими детьми лепки и аппликации, не успевают за ребятами в группе детского сада на занятиях.

Таким образом, возможности освоения мира детьми с общим недоразвитием речи оказываются обедненными. Дети часто чувствуют себя несостоятельными в элементарных

действиях. Это влияет на эмоциональное благополучие ребенка, его самооценку. С течением времени уровень развития сложнокоординированных движений руки оказывается недостаточным для освоения письма, формирует в дальнейшем школьные трудности. Вот почему специалистам и родителям важно следить за уровнем развития мелкой моторики.

Все эти виды деятельности, направленные на развитие мелкой моторики, научат ребенка грамотно выражать свои мысли, четко правильно говорить.

Список использованной литературы

1. Каминская Л.И., Никифорова Т.В. Помощник учителя-логопеда центра социально-психологической и педагогической помощи. Методическое пособие - М: Полиграф сервис, 1999. - 172 с.
2. Снежана Юрьевна Танцюра, И.Ю. Оглоблина. Логопедический массаж. Игры и упражнения для детей раннего дошкольного возраста. Сфера -2015г.
3. Коноваленко С.В. Развитие познавательной деятельности у детей от 6 - 9 лет. - М: Гном-Пресс, Новая школа, 2000. – 215 с.

МЕКТЕПKE ДЕЙІНГІ ҰЙЫМДАРДЫҢ БІЛІМ БЕРУ КЕҢІСТІГІНЕ «ӨЗІН-ӨЗІ ТАНУ» БАҒДАРЛАМАСЫН ЖҮЗЕГЕ АСЫРУ ЕРЕКШЕЛІКТЕРІ

Баярхуу М.Б.

КГКП «Карагандинский гуманитарный колледж»

Гурьева Е.Н.

ГПОУ «Сыктывкарский гуманитарно-педагогический колледж им. И.А. Куратова»

Адамгершіліктің негізі мінез-құлық нормалары мен ережелерінен тұрады. Олар адамдардың іс-қылықтарынан, мінез-құлықтарынан көрінеді, моральдық өзара қарым-қатынастарды басқарады. Отанға деген сүйіспеншілік, қоғам игілігі үшін адам еңбек ету, өзара көмек, сондай-ақ қоғамға тән адамгершіліктің өзге де формалары, бұл-сананың, сезімдердің, мінез-құлық пен өзара қарым-қатынастың бөлінбес элементтері, олардың негізінде қоғамымыздың қоғамдық-экономикалық құндылықтары жатады.

Баланың өмірге белсенді көзқарасының бағыты үлкендер арқылы тәрбиеленеді. Тәрбиелеу, білім беру жұмысының мазмұны мен формалары балалардың мүмкіндігін ескеру арқылы нақтыланады. Адамгершілікке, еңбекке тәрбиелеу күнделікті өмірде, үлкендердің қолдан келетін жұмысты ұйымдастыру процесінде, ойын және оқу ісінде жоспарлы түрде іске асады.

Әр баланың жеке басы - оның моральдық дамуы үшін қамқорлық жасау - бүгінгі күннің және алдағы күндердің талабы, оған педагогтың күнделікті көңіл бөлуі талап етіледі.

Көрнекті педагог В. Сухомлинский «Егер балаға қуаныш пен бақыт бере білсек, ол бала солай бола алады», — дейді. Демек, шәкіртке жан-жақты терең білім беріп, оның жүрегіне адамгершіліктің асыл қасиеттерін үздіксіз ұялата білсек, ертеңгі азамат жеке тұлғаның өзіндік көзқарасының қалыптасуына, айналасымен санасуына ықпал етері сөзсіз.

Қай заманда болмасын адамзат алдында тұратын ұлы мұрат-міндеттерінің ең бастысы — өзінің ісін, өмірін жалғастыратын салауатты, саналы ұрпақ тәрбиелеу. Ұрпақ тәрбиесі — келешек қоғам тәрбиесі. Сол келешек қоғам иелерін жан-жақты жетілген, ақыл-парасаты мол, мәдени — ғылыми өрісі озық етіп тәрбиелеу — біздің де қоғам алдындағы борышымыз.

Мектепке дейінгі адамгершілік тәрбие — балалардың адамгершілік сана-сезімін, мінез – құлқын қалыптастыруды қамтиды. Дәлірек айтқанда, адалдық пен шыншылдық, адамгершілік, кішіпейілдік, қоғамдағы және өмірдегі қарапайымдылық пен сыпайылық, үлкенді сыйлау мен ибалық адамгершілік тәрбиесінің жүйелі сатылап қамтитын мәселелері [1,2,3].

Руханилылық–жеке тұлғаның негізгі сапалық көрсеткіші руханилылықтың негізінде адамның мінез-құлқы қалыптасады, ар-ұят, өзін-өзі бағалау және адамгершілік сапалары дамиды. Мұның өзі мейірімділікке, ізгілікке шақырады. Рухани-адамгершілік тәрбие – бұл дұрыс дағдылар мен өзін-өзі ұстау дағдыларының нормалары, ұйымдағы қарым-қатынас мәдениетінің тұрақтылығы қалыптастырады. Жеке адамның адамгершілік санасының дәрежесі оның мінез-құлқы мен іс-әрекетін анықтайды.

Б.Т. Лихачевтің тәрбие әдістерінің классификациясына педагогикалық, психологиялық ықпал ету әдістері жатады. Олар: сананы, мінез-құлықты түзету, әрекетті қуаттау немесе тежеу, баланы өзін-өзі басқаруға, өзін-өзі қуаттауға, өзін-өзі тәрбиелеуге итермелеу әдістері. Төртінші топтағы әдістер балаға немесе ұжымға ғиялық-педагогикалық ықпал ету жатады. Бұл әдістер үш топқа бөлінеді: сана арқылы ықпал ету, сезім арқылы ықпал ету, ерік, іс арқылы ықпал ету.

1. Сана арқылы ықпал ету: жеке үлгі әдісі.

2. Балалар ұжымындағы қиындаған қарым-қатынастың түйінін шешу, ұжымды жайдарлы көңіл-күйге түсіру.

Сезім арқылы ықпал ету.

1. Баланың арына жүгіну.

2. Әділетті сезімге жүгіну.

3. Намысқа жүгіну.

4. Сүйіспеншілік сезім арқылы.

5. Әсемдік сезім арқылы.

6. Қайырымдылық, аяушылық арқылы.

7. Ұят арқылы.

8. Қорқынышты сезім арқылы.

3. Ерік, іс арқылы ықпал ету әдістері:

1. Үйрету әдістері.

2. Жаттықтыру әдістері.

3. Сенім әдістері.

4. Мадақтау.

Сонымен қатар, «Өзін-өзі тану» пәнін оқытудың ғылыми-әдістемелік негіздері бағдарламасы бойынша мынадай әдістер жіктелісі ұсынылады:

1. Жағымды күйге келу формалары (сабақтың басында және соңындағы іштей жағымды күйге келу)

2. Сабақтың дәйексөзі (жағымды ой-пікір)

3. Оқиға және әңгіме айту

4. Шығармашылық жұмыс, топтық жұмыс (ойындар, сахналау, “дөңгелек үстелдер”, плакат жасау, сурет салу, өлең құрастыру, ән шығару, ұсақ-түйек жасау және т.б.)

5. Музыка және топпен ән айту.

1. Жағымды күйге келу формалары – ең тиімді әдіс болып табылады. Мектепке дейінгі жаста балалар қалыптасқанға дейін сирек қолданылады. Ересектер тобында, әсіресе, мектепалды даярлық топтарында жиі қолдану арқылы балаларды осы тәсілді орындауға үйретуге болатындығы тәжірибе көрсетті. Бұл жарыққа концентрация жасау. Бастапқыда қарапайым формаларды қолданған жөн. Мысалы, деңені босаң күйге келтіру немесе қиялда заттардың суреттерін елестету. Қорытынды тыныштық сәті. Балалардың шеңбер құрып отыруы тиімді. Олардан бүкіл әлем туралы сүйіспеншілікпен ойлап және осы ойларын әлемдегі тыныштық үшін айналасына таратуды өтіну керек [4,5,6].

Жағымды ойлау – бұл адамның жақсы және жаман ойларды іріктеп, жақсы ойларды өрбіте білу қабілеті. Өз бойына жағымсыз және келеңсіз ойлардан арылып, жаман жағдайлардан сабақ алу және тәжірибе жинақтау. Осы әдістемені қолдану кезінде назар баланың тек өзіне бағытталады. Жаттығу барысында оқушылар болмысты оң қабылдау күйін сақтап отырады. Жағымды күйге келтіруге бөлінетін уақыт – 2-5 минут.

2. Сабактың дәйексөзі Психологтердің пікірінше, жақсы пікір айту мен дәйексөздердің оқушыларға жағымды әсері төмендегідей түйінделеді:

- 1) Денсаулықты жақсартады.
- 2) Шабыттандудың ішкі қайнар көзіне сенімді дамытуға көмектеседі.
- 3) Өзіне сенімділікті дамытуға көмектеседі.
- 4) Қауіпсіздікті және игілікті сезіндіреді.
- 5) Нақты пәнге ойын тұрақтандыруға көмектеседі, ақыл қалыптасады.
- 6) Жағымды ойлауға түрткі салады.
- 7) Қарапайымдылықты сіндіреді.
- 8) Қорқынышты сейілтуге көмектеседі.
- 9) Даналық пен турашылдықты дамытады.
- 10) Интуицияны ынталандырады.

3. Оқиға және әңгіме айту. Оқиға белгілі құндылықты көрсетуі тиіс. Оқиға айту өнері.

Есте жоқ ерте заманнан бері оқиғалар ұрпақтан-ұрпаққа ақпарат берудің құралы қызметін атқарып келді. Батылдық, адалдық және сенім сияқты құндылықтар сюжетке қоса өріліп және осылайша балалар үшін үлгі болу қызметін атқарды. Отбасылық ортада оқиға айту бірден-бір басты алданыш болды және әңгімелеуші-үлкендер мен тыңдаушы-балалар арасында сүйіспеншілік пен бірлік атмосферасын құруға көмектесті. Заманауи әңгімелеуші теледидар болып табылады, және де ондағы берілетін құндылықтар мен моральдық-адамгершілік критерийлерді біздің балалардың бойына сіңіру керек пе деген үлкен мәселе туындайды.

Әңгімені таңдау. Сәйкес келетін оқиғаны таңдауда біз балалардың жасына байланысты нені жақсы көретіндерін, нені ұнатпайтындарын есепке алуымыз керек. Баланың ұл, қыз екеніне назар аудару керек. Ұлдарға көбінесе, шытырман оқиғалы әңгімелер мен фантастика ұнайды. Екінші жағынан қыздар неғұрлым романтикаға үйір және жоғары эстетикалық қасиеттермен ерекшеленетін неғұрлым жайлы, мейірімді әңгімелерді таңдайды. Қыздарға сондай-ақ бақытты аяқталатын оқиғалар ұнайды. Тағы бір нәрсеге тәрбиеші назар аударуы тиіс – бұл балалардың отбасылық жағдайы. Мысалы, өздерін қабыл алмаған немесе сүйкімсіз сезінетін нашар отбасынан шыққан балаларға бақытты отбасының өмірін және балалар өмірін салыстыруды көрсететін әңгімелер ауыр әсер қалдырады және жағымсыз реакция тудырады.

Әңгімені иллюстрациялау. Әңгіме айтудың ұзақтығы тыңдаушының жасына байланысты болады. Мысалға, кіші жастағы балалар үлкен балалар сияқты ұзақ шоғырлана алмайды.

Әңгімені иллюстрациялап және осы сәтте оқытылатын құндылықтардың мәнін ерекше көрсетіп қою керек, сонда оны көп сөзбен түсіндіруге уақыт кетпейді. Сондай-ақ әңгіме мұғалімнің көздеген мақсатына сай келуі тиіс. Әңгіме дені сау баланы дамыту үшін құндылықтарды қабылдауға ықпал етіп қана қоймай, сонымен қатар шығармашылық қабілеттерге ынталандыруы тиіс.

Әңгімелердің дереккөздері: фольклор, мифология, тарихи кітаптар, өмірлік жағдаяттар, әулиелердің, көрнекті адамдардың өмірін сипаттау, аңыздар, ертегілер, өлеңдер, мысалдар және кітаптар.

Оқиға айтып берудің пайдасы:

- 1) Балаларға білім береді.
- 2) Зейінді шоғырландыра білу, тыңдай білу іскерлігін дамытуға көмектеседі.
- 3) Отбасында немесе топта әңгімелеуші мен тыңдаушының ортасында байланыс орнатады.
- 4) Шығармашылық қабілеттері мен қиялдарын дамытуға көмектеседі.
- 5) Тыңдаушының бойын еркін ұстауға әсер етіп, жағымды жағдай туғызып, көңіл күйлерін көтереді.
- 6) Балаға үйретіліп отырған құндылықтарды есте сақтауға мүмкіндік береді.

7) Жақсы, дұрыс мінез-құлық қалыптастыруға мүмкіндік жасайды.

8) Тыңдалған оқиғаны, көрнекі бейнелеп көрсету балалардың жақсы жаққа қарай өзгеруіне ықпал етеді.

1 жастан бастап 10 жасқа дейін балалардың қиялы өте жақсы дамиды. Олар көбінесе өздері ойлап тапқан ертегіәлемінде өз әлемдерінде, яғни адамдар бір-бірімен сөйлесіп, ешкімге қиянат жасамайтын, бақытты әлемде өмір сүреді. Балаларға жан-жануарлар, ағаштардың сөйлейтіні, олардың сиқырлы бір әлем бола алатыны оларды еш таңғалдырмайды, солай болуға тиіс тәрізді қабылдайды және сезінеді. Оларға айтылатын оқиғалар, ертегілер бақытты балалық шақтың қылын шертетіндей, олардың қиялына қанат бітіретіндей болуы керек. Балалардың бүгінгі қиялы, қиялдай білуі олардың шығармашылығын дамытуға мүмкіндік жасап, өмір бойғы игілігіне жарайтыны сөзсіз [7,8,9].

Әңгімелеп беру техникасы:

1. Тәрбиеші оқиғаны кітаптан оқып бермей, өзі мәнерлеп, қажет жерінде кідіріс жасап, дауыс ырғағымен әңгімелеп беруі керек.

2. Әңгімелеуші тыңдаушының деңгейіне бейімделе алуы керек.

3. Тәрбиеші баяндалып отырған оқиға баланы елітіп әкетіп, оның жүрегіне жетуі үшін, оқиғаны тек қана жақсы біліп қана қоймай өзі де ол оқиғаны жүрегінен өткізуі керек.

4. Баланың қиялына қанат бітіру үшін мұғалім дауыстың мәнерлілігін, сарынын, әуезін, күшін пайдалану керек.

5. Айтылып отырған оқиға жанды болуы үшін тәрбиеші дауысымен қоса қас-қабағын (мимика) пайдалану керек.

6. Оқу-әдістемелік кешенді пайдалану керек. Көрнекі құралдарды пайдалану да оқиғаны баланың ұзақ уақыт есте сақтауына көмектеседі.

7. Ең негізгісі, тәрбиеші өзі үйрететін дүниелерді өзі тәжірибе жүзінде өзі меңгерген, өзінің басынан өткізген болуы тиіс. Ондай болмаған жағдайда үйретіп отырған мәселесі шынайы болмайды, өзгелердің жүрегіне жетпейді.

Әңгімелесу әдісінің төмендегідей артықшылықтары бар: баланың оқу-танымдық іс-әрекеттерін жандандырады; олардың есте сақтау қабілеттері мен тілдері дамиды; балаларды білім алуға ашық болуға үйретеді; өте күшті тәрбие құралы бола алады; тамаша диагностикалық құрал бола алады.

Тәрбиешінің міндеттері: балаға этикалық стилдің дәйектемесінің үлгісі бола білуі керек; балаларға ойын нақты жеткізе білуге үйрету керек; балалардың ойын жеткізулеріне мүмкіндік туғызып, шыдамдылық таныта білу; олардың дәйектеріне түзетулер енгізгенде сыпайлық таныта білу; өз ойын балаға таңбау, өз ойының дұрыстығына көз жеткізуге ешкімді мәжбүрлемей.

Жақсы ұйымдастырылған пікірлесудің үлкен білімдік және тәрбиелік мәні бар: мәселені терең түсінуге және өзінің көзқарасын білдіруге мүмкіндік алады; - өзгелердің пікірлерімен санаса білуге үйренеді.

Осы ойды Шәкәрім Құдайбердіұлының мынадай ойымен түйіндеуге болады. «Оқытудың ең үздік тәсілі – әңгіме, ол тәрбиешінің тәлімгерлік шеннен түсіп, балалармен тең дәрежеде ақиқат іздеушіге (оқудағы болса да) айналады. Әңгімелесуде басты мәселелер: Отан, адам бойындағы Руханилық пен Адамгершілік туралы ой толғау керек».

4. Шығармашылық жұмыс, топтық жұмыс (ойындар, сахналау, “дөңгелек үстелдер”, плакат жасау, сурет салу, ұсақ-түйек жасау және т.б.)

Топтық жұмыс – Бұл барлық топ жасайтын барлық бала кезекпен сурет салуға қатысатын ойын немесе балалардың көз алдында өздері үйренген құндылықтарды арттыратын іс-әрекеттің кез-келген басқа түрі болуы мүмкін.

5. Топтық іс-әрекет

Жалпыадамзаттық құндылықтарды балалардың бойына топтық іс-әрекеттің түрлері арқылы сіңіруге болады, олар арқылы өздерінің ішкі түрткілері, асқақ ойындары, кішігірім шығармашылық жұмыстары арқылы әрекет етеді. Балалар табиғатынан қимыл-қозғалысқа

бейім, сондықтан топтық әрекет олардың энергиясын қажетті арнаға бағыттайды. Оларды ойын арқылы бір-бірімен дұрыс қарым-қатынас құруға қалыптастырады.

Қойылымдардың пайдасы

- ❖ Өзіне деген сенімін бекіту.
- ❖ Шығармашылық тұрғыдан ойлау.
- ❖ Ажырата білу дағдысын дамыту.
- ❖ Өз іс-әрекетің өзгелермен үйлестіру дағдысын қалыптастыру.

Ойын арқылы балада бір затты екінші зат арқылы елестете білу дағдысы қалыптасады. Жаңа бейне жасау мүмкіншілігі туады. Бұл мақсатты осы кезеңнің маңызды құрылымдарының бірі — елестету арқылы іске асырады. Сол арқылы балада көзге көрінбейтін заттар мен құбылыстар арасындағы байланысты түсіну қабілеті қалыптасады. Осылайша, өзі қолымен ұстап, көруге болмайтын заттар мен құбылыстардың байланысын бақылауына, түсінуіне мүмкіншілік береді. Нақты бейнелі ойлауға бағытталған түсініктен, қисынды шешім шығарып, оны сөз арқылы бейнелеуді меңгереді, оқиғалар мен құбылыстардың себеп-салдарлық қатынасын белгілей алады.

Ойындардың пайдасы

- ✓ Қызықтыру, сергіту.
- ✓ Босаң күйге келу.
- ✓ Өзгелермен әрекеттесу.
- ✓ Өзін-өзі тану.
- ✓ Ойын тұрақтандыру.

Топтық жұмыстың пайдасы

- ✓ Ықпалдасу
- ✓ Шығармашылық
- ✓ Өзіндік бастама
- ✓ Келісушілік
- ✓ Өзгелермен бөлісе білу
- ✓ Бірлік
- ✓ Үйлесімділік
- ✓ Өзіндік сенім
- ✓ Топтық жұмыс атқара білу

Түрлі тәсілдер көмегімен жағымды көңіл-күй, даналық ойларды оқу, ән айту және әуен көмегімен балалар тек қана сабырлы және ұстамды болып қоймай, интуицияларын дамытып, өзімен өзі болып, жаны жай табады. Шығармашылыққа деген қабілеттілік шынайы білім берудің ең маңызды құндылығы. Сондықтан, осы себепке байланысты шығармашылық іс-әрекет рухани адамгершілік білім берудің құрамды бөлігі болуы тиіс [10].

5. Музыка және топпен ән айту. Әндер және музыка. Әнде оқиғада көрсетілген құндылық бейнеленуі тиіс. Музыканың пайдалы қасиеттері: тән мен ақылды сергектікке әкеледі; денесін босаң қалыпқа түсіреді; жүйкесін тыныштандырады; шығармашылығын арттырады; сүйіспеншілік сезімін оятады.

Рухани-адамгершілік білім беруде музыканы қолдану әдістері

Музыкалық аспапты меңгеру. Бала қандай аспап тандаса да, қолдау көрсету қажет. Музыка аспаптары өте белсенді немесе агрессивті, сонымен бірге олар эмоциялық, психикалық мәселелері бар балалар үшін пайдалы. Музыкалық аспаптарды игерген балалар біртіндеп сабырлы күйге келіп, өздеріне сенімді және тұрақты болады.

Музыканы тыңдау

Әуен тыңдау күнделікті жүргізілуі тиіс. Балалардың әуенге қызығушылығы артып, олар әуенді түсіне бастайды. Тыңдау үшін классикалық шығармаларды қолдану қажет.

Тыңдау барысында:

Балаларға көзді жұмып, сабырлы қалыпта әуенді тыңдау керектігін түсіндіру қажет. Әуен олардың жүйке жүйесін тыныштандырады, бір объектіге назарын аударады, денесін босаң күйге келтіреді, ішкі дүниесін үйлесімді етеді.

Осыған байланысты қызықты тәжірибе жасауға болады: балаларға әуенді түрлі түсті бейнеде тыңдауды ұсыну. Қазір ғылыми зерттеулер әуен мен түстің белгілі қатынасын анықтаған.

Әуен арқылы жағымды күйге келу

Сабақта әуен арқылы жағымды күйге келудің тиімділігі зор. Ол балалар назарын бір объектіге тұрақтандырады және денелерін босаң қалыпқа келтіреді. Ол үшін классикалық немесе халық әуендерін қолдануға болады.

Зерттеуші ғалым А.К. Меңжанова еңбек әрекеті үстінде көркем шығармаларын пайдалану арқылы баланы адамгершілікке, еңбекке баулу мәселесін қарастырған. Зерттеу нәтижесінде төмендегідей қорытынды жасаған. Онда: баланың адамгершілік қасиеттерін қалыптастыруда әдіс-тәсілдерді үлкен жауапкершілікпен таңдап алу қажет; баланың адамгершілік қасиетінің қалыптасу көрсеткіші түсінген ережелері еңбек процесінде дұрыс қолдана білуі; баланың адамгершілік қасиеттерін тәрбиелеу белгілі бір жоспар бойынша өтіп, өзге тәрбие құралдарымен бірлікте, мазмұнын бірте-бірте күрделендіре, баланың күші мен мүмкіндігін ескере отырып жүргізілуінде екендігін көрсеткен. Сондықтан, ол үшін:

- балалардың жас ерекшеліктеріне сай мазмұны адамгершілік қасиеттерді ашатын тәрбиелік мәні бар шығармаларды таңдау;
- білім беру мекемелерінде тәрбие жұмысын сабақтастыра жүргізу;
- тәрбие жұмысын жетік білетін, тәжірибелі мамандарды белгілеу;
- тәрбие жұмысын ұлттық психологиялық ерекшеліктерді ескере отырып, ойын түрінде ұйымдастыру, ертегілерді сахналау т.б. жағдайларға көңіл бөлу;
- балаларды адамгершілікке тәрбиелеуде ертегі түрлерін тәрбиенің мақсат-міндеттеріне сәйкес қолдану;

- бала өздігінен орындауға тиісті ойын-жаттығуларды түрлендіріп, сахналау, кейіптендіру, қуыршақ, көлеңке театры, мазмұнды-рөлдік ойындар т.б. баланы жасынан ата-баба дәстүрінде инабаттылыққа, жомарттыққа, мейірімділікке тәрбиелеуді жүзеге асыру.

Ұйымдастырылған оқу іс-әрекетінде көзделетін мақсат - әрбір баланы өз бойындағы шығармашылық әлеуетін тани және аша білуге, өзінің эмоционалдық көңіл-күйі мен мінез-құлық уәждерін (мотивтерін) ұғына білуге, өз әдет-қылығы мен тәртібін басқара және бағалай білуге үйренуіне мүмкіндік туғызу. «Өзін-өзі тану» рухани-адамгершілік білім беру бағдарламасы баланың даму ортасын ұйымдастырумен тығыз байланысты. Ұйымдастырылған оқу іс-әрекеті жүргізілетін арнайы бөлме кең, жарық, сабаққа қажетті құрал-жабдық-тармен жабдықталған болуы керек. Балалар өзін емін-еркін, психологиялық тұрғыдан жайлы да жағымды сезіне-тіндей, көзтартарлықтай көркем безендірілуі тиіс. Бөлмеде сабақтың мақсат-мазмұнына, дәптермен жұмыс істеуге ыңғайлы болатындай үстелдерді алуан түрлі етіп, (шеңбер, қатар, қарама-қарсы және т.с.с.) орналастыру қажет.

Сондай-ақ міндетті түрде музыкалық шығармаларды тыңдау және бейне көріністерді тамашалау үшін дыбыс бейнежазба құралдар, дидактикалық материалдар мен фотосуреттерді іліп көрсету үшін тақта болуы керек. Мұндай бөлмелер балалардың жақсы жұмыс істеуіне, тамаша әсер алуына ықпал етеді. Тәрбиешінің балалармен жеке тұлға ретінде қарым-қатынас жасауындағы басты мақсаты - баланың өзі туралы айтуға, өзінің сезімі, ойы, әдеті туралы әңгімелеуге, оны ой елегінен өткізіп, баға бере білуге, тек өзіне ғана емес, жанындағы адамдарға да көңіл аудартып, оларды өзіндік табиғи болмысымен қабылдау, ізгі ниет, ықылас таныта білуге үйрету. Қарым-қатынас барысында әр баланың жанарына жылы шыраймен қарап, өзінің қимыл-қозғалысы, ым-ишарасы арқылы оған оң көзқарасын байқата отырып, сенімге ие болу керек.

Ұйымдастырылған оқу іс-әрекетінде төмендегідей негізгі үш мәселе ескерілуге тиіс:

- сабақтың тақырыбын балалардың түсінуіне және оған өзіндік көзқарасын жағымды эмоциясымен байқатуына кол жеткізу,
- адамгершілік ережелер мен құндылықтар жөніндегі ұғымдарды балалармен бірге нақтылай отырып бекіту;

• бала бойында тек жақсылық жасауға деген ниет, ынта-ықылас туғызу, өзі өмір сүретін ортада жағымды эмоциялық ахуал қалыптастыру.

Түрлі топта орталықтар жиынтығы әртүрлі болуы мүмкін, дегенмен бұл белсенділік орталықтарының негізгі ядросын төмендегі мазмұндар құрайды:

1. Оқу алаңы
2. Ойын (үстел, дидактикалық, танымдық ойындар) алаңы;
3. Ашық алаң (қимыл – қозғалыс ойындары, тыныштық сәті, әңгімелесу әдістемелік тәсілдері үшін).

Педагог сабақ өткізілетін орынды жабдықтау және безендіру кезінде мыналарды ескеруі керек:

1. Эстетикалық жағынан ұтымды ойластырған заттық орта педагогикалық үрдісті жақсартады.
2. Эстетикалық талғамен ұйымдастырылған заттық орта балалардың білімін молайтып, көркемдік талғамен қалыптастырады.
3. Балалардың заттық ортасын жабдықтаудың маңызды жағы оның көзтартарлығы, әдемілігіне ғана емес, оның танымдылығы, жабдықтың әрбір компонентін балалардың әрқайсысының және бүкіл ұжымның пайдалана алатындығында. Балаға жеке-дара қарым- қатынас жасау мен дамытушы орта құру балаларды мектепке дейінгі жастан бастап тұлға ретінде қалыптастыруды көздейді [11,12,13].

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі:

1. Назарбаева С.А. Өмір әдебі. - Алматы, 2001.
2. Бочкарева Л.П., Коршикова Т.В. Культурологическое образование детей дошкольного возраста. – М., 2014.
3. Бейсенбекова Г.Б., Молдабаева Р.А., Нұрғалиева С.М. Жас ерекшелік психологиясы. Оқу-әдістемелік құрал. – Қарағанды, 2005.
4. Жұмабаев М. Педагогика. – Алматы, 1992.
5. Жұмабекова Ф. Мектепке дейінгі педагогика. – Астана, 2012.
6. Мұқанов М.М. Жас және педагогикалық психология. – Алматы. 1982.
7. Мукажанова Р.А., Омарова Г.А. Методика преподавания дисциплины «Самопознание» в школе: учебно-методическое пособие для учителей. -Алматы: ННПООЦ «Бобек», 2013.
8. Мукажанова Р.А., Омарова Г.А. «Самопознание» и другие учебные предметы: возможности интеграции содержания и методов: учебно-методическое пособие для учителей. - Алматы: ННПООЦ «Бобек».
9. Кактаева Г. Философия негіздері. – Астана, 2010.
10. Лопатина А., Скребцова М. Начала мудрости. 50 уроков о добрых качествах: для занятий с детьми дошкольного и младшего возраста. – 3-е изд., исп. и доп. – М.: Амрита-Русь, 2007.
11. Лопатина А., Скребцова М. Сказочная математика. — М., 2009.
12. Меңжанова А. Балаларды көркем шығарма туындылары арқылы адамгершілікке және еңбекке тәрбиелеу. - Алматы: Рауан, 2010.
13. Мұсаева С., Бегалиев Ж. Жас ерекшелік педагогикасы. – Астана, 2010.

ОТБАСЫ ЖӘНЕ БАЛАБАҚШАСЫ

Аналбекова К. Т., Искакова Н.С.
«Аққу» бөбекжайы, Қарағанды қаласы

Балабақшадағы тәрбиелеу-оқыту жұмысында балалардың тілін дамыту, сөздік қорларын дамыту, ауызша сөйлеуге үйрете отырып, үштілде үйренген сөздерін күнделікті өмірде еркін қолдану, әрі оны күнделікті қызмет әрекеті кезіндегі тілдік қарым-қатынаста қолдана білуге жаттықтыру ісіне ерекше мән берілген.

Мектеп жасына дейінгі кезеңдегі балалармен үштілде сөздік жұмысын жүргізу ісі- тіл дамытудың негізгі бір міндеттері болып есептеледі. Біз балалармен үштілді сөздік жұмысын жүргізе отырып, оларды айналасындағы заттармен таныстырып, атын атай білуге, қасиеті мен сапасын, түр-түсі және пішінін ажырата білуге, өмірдегі, қоршаған ортадағы түрлі құбылыстар жайындағы ұғым, түсініктерін дамыта отырып, белсенді түрде тілдік қарым-қатынас жасай білуге үйретеміз[1].

Мектепке дейінгі мекемеде тілін дамытуда мынадай мақсаттар қойылады:

-Тәрбиеленушілерге өзі, отбасы, достары, туыстары туралы айта білуге, үш тілде күнделікті қарым – қатынас тілін меңгерту;

-Қазақ тілінің төл дыбыстарының дұрыс дыбысталуына көңіл бөлу;

-Тақырып бойынша есте қалған жаңа сөздерін ойын әрекеті, тіл дамыту арқылы бекіту.

- балалардың сөздік қорларын дамыту;

-жаңа сөздерді меңгерту;

-үйренген сөздерін тиянақтап, анықтап, әрі байытып отыру басты міндет саналады.

Осы аталған міндеттерді біз үнемі басшылыққа ала отырып үштілде сөздік жұмысын жүргізудеміз. Балалардың үштілде сөздік қорын дамытуда ойын, тапсырма, жаттығулардың орны ерекше. Соның ішінде ойын – баланың шын тіршілігі. Ойын арқылы бала айналасындағы нәрседен өзіне қызықтысына ықыласы ауып, таңдап алады. Баланың бір ерекше қасиеті сөйлеуден еш жалықпайды. Ойын бала тілінің дамуына ықпалын тигізіп, таным белсенділігінің дамуына жол ашады. Қай бала болмасын ойынмен өседі, өйткені бала табиғатының өзі тек ойынмен байланысты. Ойын үстінде бала еш нәрсеге тәуелсіз. Ол өзін еркін ұстайды. Ал еркіндік дегеніміз барлық дамудың баспалдағы, бәрін білуге деген талпынысы мен құлшынысы. Баланың білуге деген құштарлығы, сөйлеуі ойын үстінде қалыптасады [2]

Заттармен ойналатын ойын ойыншықтарды, табиғи заттарды қолдану арқылы өтіледі. Мысалы: «Дәл осындайды тауып ал», «Салыстыр да, атын ата», «Қай ағаштың жапырағы», «Бірдей ойыншықты тап», «Қайсысы көп, қайсысы аз», т.б.

Үстел үсті ойынын ұйымдастыруда домино, лото, суреттер қолданылады. Мысалы: «Суретті құрастыр», «Қандай затқа ұқсайды?», «Қай сурет тығылды?», «Бір сөзбен ата», «Кім байқағыш», «Қиылған суреттер», «Ұқсасын тап», «4-ші не артық?», «Есінде сақта» Ал сөздік ойын арқылы сөзді орынды қолдана білуге, дұрыс жауап айтуға, сөз мағынасын түсінуге, орынды сөйлеуге үйренеді. Мысалы: «Сөз ойла», «Сөз құра», «Жұмбақ ойла», «Жақсы-жаман», «Жалғастыр», «Үш сөз ата». Сонымен қатар балалардың сөздік қорларын дамыту жұмысына ойындарды қолданумен қатар, «Пішіндер көрмесі», «Өрнекті есінде сақта», «Қиын жолдар», «Суретті жалғастыр», «Биші адамдар», «Көңілді таяқшалар» тәрізді жаттығу тапсырмаларды да пайдаланып отыру өз нәтижесін берді. Бұл аталған жаттығу, тапсырмалар балалардың үштілде сөздік қорын дамыта отырып, таным белсенділіктерін және сауасқ бұлшық етін дамытады.

Педагогтың алдына қойылатын міндеттер:

- Ұйымдастырылған оқу қызметін қазақ, орыс, ағылшын тілдерінде өткізу.
- Тақырыпқа қатысты жаңа сөздерді аударып, сергіту сәті және ойын түрлері арқылы меңгерту;
- Қазақ тіліндегі төл дыбыстарының сауатты айтылуын үнемі бақылап отыру;
- Тәрбиеленушілер арасында түрлі тақырыпқа тақпақ жаттату, ойын ойната отырып, сұрақ-жауап арқылы олардың сөйлеу тілін қалыптастыру;
- Берілген тақырыптардағы сөздерді, сөз тіркестерін өмірде ұтымды пайдалануға мүмкіндік жасау;
- Қазақ халқының мәдениетімен жақынырақ таныстыру (дастарқан басындағы мәдениет, ұлттық тағамдар мен киім үлгілері, бата-тілектер, т.б.).

Балаларды анықтауға арналған бағдарлама

1. “Мен” бейнесін анықтау: жаттығулар: “Танысу”, “Мен кімін?”, “Мен басқаның көзімен”, “Бұл өмірде қандай рөл ойнайсыз?”, “аффирмация”
2. “Менің ерекшеліктерім” анықтау: жаттығулар: “Таразы”, “Таразыны талдау”, “Менің құндылықтарым”, “Мені танып ал”, “Жеке ерекшелік”.
3. Өзіндік бағалауын анықтау: жаттығулар: “Өзін-өзі бағалау” тесті, “Рубинштейн әдістемесі”, “Сезімді тап”, “Автопортрет”, “Мен өзімді бағалайтыным”
4. Болашаққа көзқарасын анықтау: жаттығулар: “Болашақты жоспарлау”, “Мен табысты адаммын!”
5. Оқу мотивациясын анықтау: жаттығулар: “Мектеп жолы”, “Күнделік”, “Жануарлар мектебі”, “Сөйлемді анықта”
6. Қорытындылау: жаттығулар: “Мен қандаймын?”, “Менің проблемам”, “Сиқырлы қол”, “Релаксация”, “Өзін қабылдау”, “Өзіңе өзің көмектес!” сауалнамасы, “Қошемет қуыршағы”, “Кім екенін тап” ойыны

Мақсаты: Өзінің қасиеттерін ұжымда қалай қабылдайтынын сезіп өзін-өзі тәрбиелеуге үйрету. Әрбір адамның өзінің аты-жөнін көрсетпей, өз-өзіне психологиялық мінездеме жазады. Өзінің ұнамды-ұнамсыз қасиеттерін жазуы керек. Бұл мінездеме жазылған беттерді жетекші жинап, араластырады да, арасынан біреуін алып, дауыстап оқиды. Топ мүшелері мінездеменің иесін табуы керек[3].

Релаксация

Мақсаты: баланың қызуқанды сәтінен айыру, босаңсыту “Мен бақытты баламын”. Баяу сазды үнімен үшке дейін санап, гүл бағына саяхатқа баруды ұсынамын:- “Қарандаршы, гүл бағында гүлдер қандай көп!Әсем, әдемі гүлдер жайқалып өсіп тұр. Гүлдерге қарап күн күлімдейді. Гүлдер күлтелерін ашып, күнге күлімдейді. - Қарандаршы! Бақтағы сайраған құстың дауысы, сылдырап аққан судың дауысы естіледі. Бетімізге самал жел лебі еседі. Аңқыған гүлдердің хош иісі келіп тұр. Осы гүлдердің арасынан өздеріңе ұнаған гүлдерді теріп алып, ең жақын туысыңа, ең жақсы досыңа сыйла.Балалар өздеріңе ұнаған гүлдерді атайды және өздерінің көңіл-күйлері жөнінде әңгімелейді.

“Ертегі терапиясы”

Мақсаты:Өзін-өзі тәрбиелеуді күшейту, өз ерік күшімен күрес. Оқушылар орындықта аяқтарын созып, отырады. 10-ға дейін санағанда балалар қимылдамай қатып қалуға тиіс. Содан кейін жайлап барып балалардың табандарынан қытықтаймыз. Балалар қатып қалған күйін сақтауы керек. Басқа қатардағы оқушылармен салыстырмалы түрде жарысады. Қай қатар өз-өздерін ұстай біледі екен. Күліп немесе қимылдаған оқушы қайта ойынды жүргізетін болады.

Күтілетін нәтиже:

- Ұйымдастырылған оқу қызметі барысында танысқан сөздерден сөз тіркестерін құрастыра білу;
- Алып шыққан сөздік қорларын күнделікті өмірде, іс-шара, өткізілетін мерекелерде тиімді пайдалану (сәлемдесу, рұқсат сұрау, қоштасу, кешірім сұрау);
- Күнделікті қарапайым тақырыптарға сұхбаттаса білу;
- Сөздік қор жинау.

Пайдаланған әдебиеттер тізімі:

1. С.Ғаббасов Ұрпақ тәрбиесінің ілімі. Оқу құралы.2012ж.
2. Қазақстандағы мектепке дейінгі білім № 4 2016ж.
3. Отбасы және балабақша 2018ж.
4. Бала мен Балабақша 2018ж.

ЭСТЕТИЧЕСКОЕ И ПРАВСТВЕННОЕ ВОСПИТАНИЕВ ПРОЦЕССЕ РАБОТ ПО АППЛИКАЦИИ

Лобова Л.А.

Каждое движение взрослой души своими корнями уходит в детство. И от того, как оно прошло, кто вел ребенка за руку в детские годы, что вошло в его разум и сердце из окружающего мира, в решающей степени зависит, каким человеком станет сегодняшний малыш.

Мне очень хочется, чтобы мои воспитанники во всей полноте ощутили радостные переживания, связанные с праздником и поняли их социальную и идейную значимость.

Я тщательно стараюсь продумывать предварительную, праздничную работу с детьми. При составлении плана намечала такие занятия, экскурсии по ознакомлению с окружающим и развитие речи, чтобы во время их проведения дети смогли получить необходимые знания о подготовке к празднику, о родном городе, вместе со всеми прочувствовали тот подъем, который охватывает взрослых. В планы занятий включала чтение стихов и рассказов, показ репродукций художников. Продумывала участие детей в по украшению группы к празднику, используя для этого занятия по аппликации. В процессе этих занятий учила детей отражать в коллективных работах свои впечатления, развивала художественный вкус; воспитывала чувство товарищества и умение работать вместе.

Сначала мы составляли фриз «Листопад». Именно осенью я стремилась показать детям богатую красочную палитру природы, научить их чувствовать цвет. Ведь хорошо развитое чувство цвета – одна из предпосылок эстетического восприятия действительности.

Вся предварительная работа была направлена на то, чтобы научить ребят видеть многообразие цвета в природе, его гармонию. С этой целью провела экскурсию в осенний парк. На вопрос «Нравится ли вам листопад?» ответы детей были самые разные («Да, потому что на земле, словно разноцветный ковер лежит», «Во время листопада все яркое, красное и желтое»...) Я обращала внимание детей на красоту осенней природы: «Посмотрите, как идет березкам нежная желтизна. Наверно, если бы осень подарила им красные сарафаны, березки не были бы такими нежными. Смотрите, как красиво пламенеют клены, словно факелы». Внимательно вглядываясь в листья, дети видели, что у некоторых из них цвет не везде одинаковый, среди ярко-красного огня теплилась желтая искорка.

Во время экскурсий, бесед, наблюдений моими помощниками были стихи Бунина, Пушкина, Толстого, книги Скребницкого «Четыре художника», «Четыре времени года», игры «Заячий пирог», «С чьей ветки детки?», картина Левитана «Золотая осень».

А когда облетела листва, и пейзаж за окном стал унылым, я предложила детям стать художниками и «сделать» яркую и красочную осень, вырезав листья из бумаги. На занятии дети вырезали листья березы, клена, дуба из бумаги сложенной вдвое. Им очень помогали знания, полученные во время наблюдений, экскурсии. В конце занятия мы объединили все работы в один фриз. В заключение занятия я сказала детям, что каждый очень хорошо постарался, и поэтому получилась интересная осенняя картина.

При подготовке к Новому году я посоветовалась с детьми, как нам лучше украсить группу. Решили составить новогодний фриз из снеговиков и елок. Предстояло продумать и цветовое оформление. Я предполагала, что для елок ребята предложат белый фон, а мне хотелось, чтобы он был другого цвета. Встал вопрос: - как подвести детей к такому решению? Я подготовила слайды, на которых был изображен снег, имеющий множество оттенков, и предложила внимательно рассмотреть эти оттенки. Особенно поразил детей слайд, где утренние лучи окрасили снег в розовый цвет («Снег, розовый, как роза», «Он похож на фруктовое мороженное», «Снег раздумячился от солнца»). Итак, для елей фон был выбран единодушно розовый. А фон для снеговиков я предложила сама, объяснив, что синий и белый цвета дают нежное сочетание и больше всего соответствуют зимнему оформлению. Дети также активно участвовали в продумывании содержания фриза и высказывали свои предложения («Хочу, чтоб был Дед Мороз, он главный на празднике. Он подарки принесет», «Нет, пусть Снегурочка! Без нее тоже не весело»). Во время объяснения задания особо обратила внимание на выразительность снеговика. Рассматривая образцы, спрашивала, чем

интересен тот или другой снеговик. И дети оказались очень наблюдательны. («Мне нравится этот, он свою морковку на бок повернул, наверное, нюхает», «А этот немного наклонился, наверное, что-то увидел»).

По содержанию аппликация была не сложной, посильной для всех детей, поэтому я предложила выбрать каждому понравившееся задание. На этом занятии дети работали индивидуально на бумагу в форме ромбов и шестиугольников. Но все знали, что выполняют часть общего дела, и очень старались. Когда работа была готова, ребята единодушно отметили, что елки получились пушистые – препушистые, а снеговики, как настоящие. Теперь следовало продумать композицию фриза. Дети предлагали разные варианты. Наконец мы пришли к единому решению и объединили все работы в общий фриз.

После я предложила детям сделать еще один фриз для украшения группы к Новому году, который представлял собой сюжет зимнего заснеженного леса. Эта работа была сложна в техническом отношении, так как предусматривала симметричное вырезывание елок из бумаги, сложенной вдвое, силуэтное вырезывание фигур Деда Мороза, зверей и зимних деревьев. Вызвало затруднение и наклеивание фигур в определенной последовательности и на определенном месте. Ребята выполняли работу втроем на одном листе бумаги. Такая форма организации позволила мне создать условия для формирования дружеских взаимоотношений детей, для воспитания доброжелательности, ответственности за качество общего дела.

В конце занятия работы были выставлены для анализа, и дети увидели, что не все сделано удачно. Это очень огорчило их. И когда я предложила некоторые работы переделать, они все старательно исправляли недостатки.

Далее был праздник 8 марта. Дети очень любят этот праздник. Прежде чем украсить нашу группу к этому празднику мы просмотрели много слайдов по теме «Поздравляем наших мам» и отметили, что везде есть цветы. Дети предлагали разные варианты оформления, и наконец, мы решили: сделаем большие белые цветы. Объемные цветы дети делали впервые, нужно было правильно наклеить лепестки на картон, чтобы при выпрямлении одни словно бы накладывались на другие. Во время объяснения я уточнила, что лепестки цветов можно вырезать из бумаги, сложенной гармошкой. Показала, как нужно наклеить их на картонную основу, сделать объемными. Результатами работы остались довольны все. Теперь предстояло составить из цветов композицию. У детей были разные предложения («Нужно их расположить, как маленькие букетики», «Давайте сделаем из них большой хоровод, как будто они танцуют»), но у всех было одно желание: чтобы понравилось мамам. Я показала детям иллюстрацию, на которой было изображено два объемных цветка, расположенных в виде цифры 8. Ребятам это очень понравилось, и они решили сделать «мамино» число. Это оформление смотрелось необычно и интересно.

Совместная работа помогла сплотить ребят в дружный коллектив, укрепила чувство ответственности. Дети научились планировать общее дело, договариваться о его выполнении, распределять обязанности. Кроме того, проведенная работа способствовала развитию у детей художественного вкуса; они научились видеть гармонию цвета в природе, элементарно передавать ее в работах, предлагая свои варианты композиций.

Интерес к работе, стремление лучше выполнить задание, радость за успехи каждого и за общее дело говорят о том влиянии, которое оказали эти занятия на нравственное и эстетическое воспитание детей.

Литература:

1. М.В. Грибанова «Формирование эстетического и художественного восприятия детей старшего дошкольного возраста» 1999 г.
2. Н.А. Ветлугина «Эстетическое воспитание в детском саду» 1978 г.
3. А. А. Адашкина «Особенности проявления эстетического отношения при восприятии действительности» 1996 г.
4. Н.А. Ветлугина «Художественное творчество в детском саду» 1974 г.

РАЗВИТИЕ РЕЧИ СОВРЕМЕННОГО ДОШКОЛЬНИКА ЧЕРЕЗ РАЗВИВАЮЩИЕ ИГРЫ

Курмаш Г.О.

КГКП «Ясли-сад «Алданыш», город Караганда

Игра - это огромное светлое окно, через которое в духовный мир ребенка вливается живительный поток представлений, понятий об окружающем мире. Игра - это искра, зажигающая огонек пытливости и любознательности.

Сухомлинский В.А.

Дошкольный возрастной период – это важный этап в развитии психики ребенка. Дошкольное воспитание и обучение имеют жизненно важное значение, как для каждого ребенка, так и для будущего благополучия страны.

На современном этапе детский сад становится одним из определяющих факторов в становлении личности ребенка. Каждый родитель испытывает гордость, когда его чадо рано начинает говорить, но и изумляет родных и близких развитой речью! Однако по наблюдениям специалистов, современные дети начинают говорить позже, чем их сверстники в прежние годы [1.с17].

Главной задачей воспитателя и логопеда является развитие речи современного дошкольника. Речь - как средство выражения мысли является орудием мышления. Она связана с умственным развитием.

Речь ребенка формируется в общении с окружающими его взрослыми. В процессе общения проявляется его познавательная и предметная деятельность.

Овладение речью перестраивает психику ребенка, позволяет ему воспринимать явления более осознанно и произвольно. Великий русский педагог К. Ушинский говорил, что родное слово является основой умственного развития и сокровищницей всех знаний. Поэтому так важно заботиться о своевременном развитии речи, уделять внимание ее чистоте и правильности.

Чем богаче и правильнее речь ребенка, тем легче ему высказывать свои мысли, тем шире его возможности в познании действительности; тем содержательнее и полноценнее взаимоотношения с детьми и взрослыми; тем активнее происходит психическое развитие ребенка [2.с.56].

Не секрет, что речь не только главная задача в развитии ребенка, но и главная проблема в развитии современного дошкольника: дети говорят плохо, дети мало говорят, дети испытывают разного рода затруднения в формировании правильной речи. Доказано, что любое нарушение речи в той или иной степени может отразиться на деятельности и поведении ребенка. Плохо говорящие дети, начиная осознавать свой недостаток, становятся молчаливыми, застенчивыми и нерешительными.

Психологи все настойчивее подчеркивают значение раннего детства для формирования человеческой личности. В развитии же речи его роль является, безусловно, главенствующей.

В дошкольный период происходит становление речи и ее формирование (хотя, конечно, совершенствоваться она будет и в дальнейшем). В эти годы ребенок усваивает звуки родного языка, учится отчетливо и грамматически правильно произносить слова и фразы, быстро накапливает словарный запас.

Большое значение Макаренко придавал игре. Мы добавляем: особенно в дошкольном возрасте. Он говорил, что детская жизнь должна быть игрой. Как ребёнок играет, так и будет работать. Для детей игра является трудом, и труд - игрой. Взрослый должен бегать, прыгать, петь, читать, трудиться, общаться вместе с детьми. Но труд «вообще» не является воспитательным средством. Воспитательным средством может быть такой труд, который

организован с определённой целью. Когда поставлена цель и виден положительный результат, дети работают с интересом.

Свои первые шаги по составлению собственной «школы жизни» и методики Шалва Александрович Аманашвили предпринял почти пятьдесят лет назад, начав свою работу с группой шестилетних деток в Грузии. Занимаясь с ними в виде игры, предоставляя им свободу выбора, педагогу удавалось добиваться великолепных результатов в развитии детей. Они не только делали свои первые маленькие открытия, но и учились самостоятельно принимать гениальные решения, руководствуясь собственными желаниями и полученным опытом

И вот, как говорил об игре В. А. Сухомлинский: «Без игры нет, и не может быть полноценного умственного развития. Игра – это огромное, светлое окно, через которое в духовный мир ребёнка вливается поток представлений, понятий. Игра – это искра, зажигающая огонёк пытливости, любознательности».

Именно в играх лучше всего развивается речь, восприятие, внимание, память, мышление и творческие способности. Играя, ребёнок приобретает новые знания, умения, навыки, развивает способности, подчас не догадываясь об этом.

Что дают развивающие игры:

1. В играх мы обучаем детей. Занятия в виде игры дадут намного больше знаний и умений и развитие речи, чем скучное, утомительное занятие.
2. Во время игры мы общаемся с ребёнком, и это общение – полноценное!
3. В игре лучше узнаем своего ребенка.
4. В совместных играх с ребёнком мы имеем большую возможность наблюдать за развитием ребенка.
5. Игра способствует социальному развитию ребенка. В игре ребенок, как уже выше сказано, овладевает навыками общения, узнаёт, что можно и что нельзя; что хорошо, а что плохо; узнает свойства вещей и как можно с ними общаться; усваивает значение слов и их правильное произношение и использование [2.с.3].

Развивать речь детей можно и при участии в театрализованных играх. Они пользуются у детей неизменной любовью. Дети с удовольствием включаются в игру: отвечают на вопросы кукол, выполняют их просьбы, дают советы, перевоплощаются в тот или иной образ.

Развивать речь детей можно не только на занятиях, но и на прогулке. Гуляя с детьми, вести беседу можно на любые темы. Можно придумать сказку или например игру для воробьев, чтобы они не замерзли. Таким образом, в игре создаются условия для упражнения в связной речи, в игре дети по несколько раз в разных комбинациях употребляют новые для них слова, обороты речи, которые в последствии входят в активный словарь детей [3.с.1]. Таким образом, среди важных задач по воспитанию и обучению детей дошкольного возраста задача развития речи – одна из главных задач.

Список литературы:

1. Дошкольное образование. Журнал, 2011.
2. Запорожец А.В. Игра и развитие ребенка. Психология и педагогика игры дошкольника. М.: 2006.
3. Теплякова О.Н. Игры для развития речи малышей. - М.: АСТ-ПРЕСС КНИГА. 2007.

ДРУЖЕСКИЕ ОТНОШЕНИЯ ВЗРОСЛЫХ И ДЕТЕЙ В СЕМЬЕ – ОСНОВА ВОСПИТАНИЯ ПОЛОЖИТЕЛЬНЫХ ЧЕРТ ХАРАКТЕРА РЕБЁНКА

Крих М.И.

КГКП «Ясли-сад «Алданыш»

Родители – авторитет для их ребёнка. Отношения в семье требуют ответственности, взаимопонимания, уважения, равенства.

Одинаковых семей не существует. В каждой семье есть свои традиции и свои особенности. Но, не смотря на различные уклады жизни во всех, где подрастают дети с уравновешенным характером, есть одна общая особенность – ровные, доброжелательные отношения взрослых и детей.

Нужно ли быть другому своему ребенку?

Некоторые родители считают, что дружба – это отношение равных, а взрослые, воспитывая своих детей, не могут ровнять свой авторитет такими отношениями с ребёнком. Такие родители опасаются, что их не будут уважать и слушаться.

Они настойчивы и последовательны в своей позиции непогрешимых взрослых и считают, что правильно может быть только их мнение. Нетерпимо относясь к упрямству детей, они не идут ни на какие компромиссы и уступки: требуются от ребёнка беспрекословного послушания, пунктуального соблюдения режима дня, не доверяют ни опыту ребёнка, ни его возрастающей самостоятельности. Любовь к ребёнку требует принципиальный характер.

«Детей ласкать нельзя – они распускаются»

У взрослых в таких семьях есть образ желаемых свойств характера их ребёнка. Сын или дочь положительно оцениваются лишь тогда, поведение их соответствует этим завышенным требованиям. Дети в таких семьях часто слышат следующие замечания: «Ты никогда не делаешь, так как нужно», «Ты всегда делаешь то, что нельзя». Привлекая детей к труду, помощи, родители говорят: «Ты должен трудиться. Мы же трудимся» Боясь наказания или выговора, ребёнок выполнит поручение, но в следующий раз он будет стремиться его избежать, потому что его не отозвались на такое обобщение взрослого. Характер у ребёнка воспитывается, но родители замечают, что он совсем не соответствует их идеалу: часто возникающие у сына или у дочери чувство личностной неполноценности становится основой неуверенности к себе, а постоянные запреты, вызывают желание сделать на оборот. Проявляется в капризах.

«Зачем запрещать ребенку что – то. Да еще заставлять его помогать? Пусть играет – говорят иные родители. Он еще маленький, вот подрастет, тогда и будем с него требовать »

В таких семьях, оберегая детство малыша, все делают за него и для него. Ребёнок одновременно и властелин, и опекаемое, и зависимое дитя. Из года в год, живя только своими интересами и желаниями, они не умеют замечать переживая и трудности других людей, считается с их желаниями и преодолевать свои, когда это необходимо. Но может происходить и немного по – другому: лишение ребёнка самостоятельности, излишняя опека родителей создают чрезмерную зависимость его от состояния взрослых, что мешает ему общению со сверстниками.

Основной воспитания положительных черт характера ребёнка (самостоятельности, ответственности, отзывчивости) могут только быть дружеские взаимоотношения взрослых и детей, отношения на равных. Как же возникает дружба? Нам часто кажется, что дети еще малы и наших переживаний и проблем им не понять, поэтому многие взрослые или скрывают свои переживания от детей, либо вообще не задумываются о том, что. Закрывая свой внутренний мир от детей, мы лишаем их важных и волнующих минут сопереживания, которые формируют нравственность ребёнка, важные черты его характера.

Не следует забывать, что дошкольники очень отзывчивы и могут хорошо понимать взрослого. Вспомните, часто ли вы делились с сыном или с дочкой тем, что знать или ни в коем случае – своими страхами за них. Взрослые подробно описывают ребёнку переживаемые ими страхи за него. Это яркие картины становятся частью сознания ребёнка и влияют на развитие его характера, создавая основу для возникновения не самостоятельности, чувство тревоги. Не лучше ли рассказать ему, придя с работы вечером, о своей усталости и попросить его: «помоги мне, сынок». Ребёнок забудет о своих играх и игрушках, чтобы помочь вам своей заботой, а вам не придётся взывать его к чувству долга. Не бойтесь

рассказать ему об обиде, которую причинили, о своем чувстве стыда за совершенную ошибку. Только при доверительном общении взрослого и ребёнка, когда взрослый не боится выглядеть слабым и смешным, дети не только правильно поймут ваши переживания, но станут отзывчивыми, чуткими, заботливыми, превращаясь в друзей.

В жизни много радостей переживаний. Расскажите о них ребёнку, чаще приобщайте его к своим делам. Сойдите с высот своего авторитета, и вы увидите, как в равных с вами отношениях, имея возможность ощутить себя не только воспитуемым, но и защитником мамы, помощником мамы, близким другом старшего брата, ваш сын или дочь станут более волевыми и отзывчивыми, самостоятельными и добрыми, уважать умеющими себя и других.

Список использованной литературы

1. Л.Ф.Островская «Беседы с родителями о нравственном воспитании дошкольника» Москва «Просвещение» 1987г.
- 2.Ф.Гери «Характерные нравы казахов», Алматы,1999г.
3. «Воспитание нравственных чувств у старших дошкольников» Москва «Просвещение» 1989г. Под редакцией А.М.Виноградовой
- 4.С.Кенжеахметулы «Казахские народные традиции и обряды» Алматы ТОО «Ана тілі» 2000г.

ИНКЛЮЗИВНОЕ ОБРАЗОВАНИЕ В ДОШКОЛЬНОМ УЧРЕЖДЕНИИ

Ганиева Е.А.

КГКП Ясли-сад «Алданыш»

Президент Республики Казахстан Н.А. Назарбаев в своем Послании народу Казахстана «Казахстанский путь – 2050: единая цель, единые интересы, единое будущее» обратил внимание на положение лиц с ограниченными возможностями: «...надо усилить внимание нашим гражданам с ограниченными возможностями. Для них Казахстан должен стать "безбарьерной" зоной. Позаботиться об этих людях, которых немало, – наш долг перед собой и обществом»[1]. Таким образом, Государством разрабатываются нормативные документы, позволяющие созданию условий для развития системы инклюзивного образования в Республике Казахстан, ресурсных центров с использованием потенциала специальных организаций образования, других государственных и общественных организаций.

За последние годы в Казахстане очень широко распространилась концепция инклюзивного образования, которая основывается на принципах гуманности, толерантности и обеспечения всеобщего доступа к образованию. Одним из основных принципов образования, прописанных в законе об образовании, является: доступность образования всех уровней для населения с учетом интеллектуального развития, психофизиологических и индивидуальных особенностей каждого лица[2].

Первой ступенью системы непрерывного образования является дошкольное образование. Дошкольный возраст является важнейшим периодом становления личности, в связи с этим предоставление дошкольного образования состоит не только в формировании определенных знаний, но и в развитии базовых способностей личности, ее социальных и культурных навыков, здорового образа жизни.

С каждым годом в нашей стране увеличивается количество детей с особыми образовательными потребностями. Это связано с неблагоприятными экологическими и социальными факторами которые негативно сказываются на физическом, духовном, психологическом и эмоциональном здоровье детей. Известный врач-педагог Лесгафт писал: *«Спасайте детей от физического, морального и умственного вырождения!»*.

В последние годы происходят существенные изменения в системе дошкольного образования. Одним из таких изменений в дошкольном образовании стало внедрение в практику работы по воспитанию и обучению детей с особыми образовательными потребностями. Данная система носит название «инклюзивное образование».

Так что же такое инклюзивное образование? «Инклюзия» в переводе с англ. языка inclusive-означает "включенность. Инклюзивное образование – обеспечивает полное вовлечение ребенка с ОВЗ в жизнь образовательного учреждения, это активное включение детей, родителей и специалистов в области образования в совместную деятельность. Смысл инклюзии – не просто поместить ребенка в обычный класс или группу, необходимо изменить организацию пространства учреждения, а также учебный процесс, чтобы полностью вовлечь ребенка с ООП в социум.

В современной социальной и образовательной политике Республики Казахстан особое внимание уделено вопросу образования детей с особыми образовательными потребностями. В Законе Республики Казахстан «Об образовании» определено: инклюзивное образование – это процесс, обеспечивающий равный доступ к образованию для всех обучающихся с учетом особых образовательных потребностей и индивидуальных возможностей.

Необходимость инклюзивного образования это исключение любой дискриминации детей, обеспечение равного отношения ко всем людям, создание особых условий для детей, имеющих особые образовательные потребности. Сама проблема личностно-ориентированного подхода к развитию детей с ОВЗ является важнейшей в теории и практике дошкольной педагогики. Развитие инклюзивного образования это сложный и многогранный процесс, затрагивающий, помимо научных и методологических – административные и социальные ресурсы требующие кардинальной перестройки современной системы образования.

Для получения ребенком с ОПП качественного дошкольного образования и воспитания гармоничной и всесторонне развитой личности выделяют следующие цели и задачи инклюзивного образования. Необходимость обеспечения условий для совместного образования и воспитания детей с разными психофизическими особенностями развития и организация такого образовательного и развивающего пространства для всех и безбарьерной среды. Также выделяются следующие задачи в плане квалифицированной коррекции отклонений в физическом или психическом развитии воспитанников и интеграцию детей с отклонениями в состоянии здоровья в единое образовательное пространство. Таким образом сформулированы задачи инклюзивного образования: коррекционная (исправление отклонений и нарушений развития, разрешение трудностей развития); профилактическая (*предупреждение отклонений и трудностей в развитии*); развивающая (*оптимизация, стимулирование, обогащение содержания развития*). И только единство перечисленных видов задач может обеспечить успех и эффективность инклюзивного обучения и коррекционно-развивающих программ.

Так же для решения поставленных задач требуется техническое оснащение образовательных учреждений; разработка специальных учебных курсов для педагогов, направленных на развитие их взаимодействия с детьми ООП; необходима разработка специальных программ, направленных на облегчение процесса адаптации детей с ООП.

Комплексное инклюзивное психолого-педагогическое коррекционное воздействие на детей с особыми образовательными потребностями в дошкольном учреждении осуществляется на основе ряда методолого-методических принципов: индивидуального подхода, вариативной развивающей среды и вариативной методической базы обучения и воспитания, самостоятельной активности ребенка и семейно-ориентированного сопровождения и пр. Если инклюзивное образование основано на правильных принципах, то это помогает предотвратить дискриминацию в отношении особенных детей и поддерживает их в праве быть равноправными членами своих сообществ и общества в целом[3].

Реализация принципов будет обеспечена при условии создания команды специалистов, осуществляющей «сопровождение» всех субъектов образовательной деятельности. Так как основополагающими приоритетами инклюзивного образования считаются: принятие философии инклюзии всеми участниками образовательного процесса; социальной адаптации ребенка на каждом возрастном этапе; развитие коммуникативных, практических компетенций; профилактика и преодоления инвалидизации и искусственной изоляции семьи ребенка с ОВЗ; знание психологических закономерностей и особенностей таких детей, а также методов психологического и дидактического проектирования учебного процесса и умение реализовывать различные способы взаимодействия между всеми участниками воспитательно-образовательной деятельности[4].

Внедрение инклюзивного образования в систему дошкольного образования будет протекать успешно при условиях когда в дошкольных учреждениях есть лидер, который понимает идеологию инклюзии и может создать особую атмосферу, подбирать грамотных специалистов, умеющих строить взаимоотношения с родителями и другими общественными организациями; предметно-развивающая среда дошкольного учреждения должна быть доступной и развивающей, оснащенной современным оборудованием и иметь хорошее методическое обеспечение; высокая профессиональная квалификация педагогов и специалистов, реализующих инклюзивный подход; адекватное нормативно-правовое обеспечение; открытая система взаимодействия с социумом.

Обязательными условиями перехода на инклюзивную модель педагогической деятельности дошкольного учреждения являются осознание ценностей инклюзивной модели образования всеми участниками образовательного процесса; постановка целей и задач; анализ условий; подбор и создание средств и методов образовательного процесса; оценка результатов; коррекция деятельности. Модель инклюзивного дошкольного учреждения строится в соответствии с законодательной базой в области инклюзивного образования и на тесном контакте всего педагогического коллектива, администрации детского сада и родителей воспитанников. План развития инклюзивного образования в дошкольном учреждении состоит из информационно-просветительского, социально-педагогического и программно-структурного направлений. Содержательного методического обеспечения, образовательной деятельности, организации и грамотной разработки последовательных этапов по психолого-педагогическому сопровождению участников образовательной деятельности, результативности обучения и кадрового обеспечения, а также повышения профессиональной компетентности педагогов по проблеме[5].

Содержание работы с детьми с ООП определяется комплексными программами, реализуемыми в детском саду. Педагоги, ведущие занятия в инклюзивных группах, сами варьируют время, затраченное на тех или иных воспитанников в соответствии с усвоением материала и их способностями. Педагогические технологии инклюзивного образования направлены на развитие компетентностей в различных видах детской деятельности, так же внимание педагогов акцентируется на возможностях и сильных сторонах ребенка. Содержание инклюзивного образования реализуется в разных формах образования с вовлечением в воспитательно-образовательный процесс всех участников: педагогов, детей, родителей, создавая для всех эмоциональные, когнитивные, коммуникативные, потребностно-мотивационные взаимоотношения, а также через игровую и продуктивную детскую деятельность. Для того чтобы повысить качество воспитательно-образовательного процесса необходимо разработать систему организации взаимодействия специалистов и детей инклюзивной группы и определять сочетание индивидуальных образовательных планов с образовательной программой[6].

Таким образом, инклюзивное образование обеспечивает максимальную социализацию детей с ООП в соответствии с индивидуальными психофизическими возможностями каждого ребёнка; формирует у всех участников образовательной деятельности таких общечеловеческих ценностей, как взаимное уважение, толерантность, осознание себя частью

общества, предоставляет возможности для развития навыков и талантов конкретного человека, возможность взаимопомощи и развития у всех людей способностей, необходимых для общения. В ходе инклюзивного образования происходит рост педагогического мастерства, повышение педагогической компетентности и ответственности педагогов и родителей, расширяется образовательное пространство ДООУ и повышается его социальный статус, скоординированная деятельность всех участников образовательного процесса; обеспечивается информационно методическое сопровождение семей детей с ООП. Инклюзивное образование обладает ресурсами, направленными на стимулирование равноправия воспитанников и их участия во всех делах коллектива.

Литература:

1. Послание главы государства Н.А. Назарбаева народу Казахстана «Казахстанский путь – 2050: единая цель, единые интересы, единое будущее» // Казахстанская правда. 2014. 18 января 2017 г. «Третья модернизация Казахстана: глобальная конкурентоспособность».
2. Закон Республики Казахстан от 27 июля 2007 г. № 319-III «Об образовании»
3. Инклюзивное образование: право, принципы. Практика / сост. Н. В. Борисова, С. А. Прушинский. – М. ; Владимир: Транзит-ИКС, 2009.
4. Астапов В. М., Лебединская О. И., Шапиро Б. Ю. Теоретико-методологические аспекты подготовки специалистов социально - педагогической сферы для работы с детьми, имеющими отклонения в развитии. — М., 1995.
5. Инклюзивная практика в дошкольном образовании. Под редакцией Т. В. Волосовец, Е. Н. Кутеповой. М. ; МОЗАИКА-СИНТЕЗ, 2011.
6. Методические рекомендации по организации инклюзивного образовательного процесса в детском саду. Выпуск 4. Москва. Центр «Школьная книга». 2011

ПОЧИТАНИЕ НАРОДНЫХ ОБЫЧАЕВ И ТРАДИЦИИ – ОДИН ИЗ СЕКРЕТОВ УСПЕХА ДУХОВНО-ПРАВСТВЕННОГО ВОСПИТАНИЯ

Игнатович И.А., Естаева Ж.Е.

КГКП «Ясли-сад «Алданыш», г.Караганда

Работая над воплощением в жизнь национальной идеи «Мәңгілік ел», следуя требованиям ГОСО, в своей повседневной деятельности мы всегда ставим акцент на формирование у дошкольников чувства казахстанского патриотизма, духовно-нравственных и социально-культурных ценностей, основанных прежде всего на национальных традициях, народной педагогике, потому что, «именно патриотизм и возрождение забытых национальных ценностей, почитание народных обычаев и традиций являются основными факторами для дальнейшего стабильного развития нашей Республики» [1, с.3].

Множество традиций и обычаев у казахского народа, они, как и мифы, предания, песни, передаются из поколения в поколение, составляют основу духовности нации, являются ценностями не преходящими [5, с.14].

С этим, конечно, трудно спорить. Традиций и обычаев много, о них можно найти достаточно обширный материал, с ними в последнее время регулярно знакомят и дошкольников, и школьников, и даже взрослых, пожалуй, во всех образовательных и культурных учреждениях. Казалось бы, все есть для успешной работы в этом направлении, но всегда ли удастся добиться поставленной цели, донести до детей глубинный смысл того богатого наследия, которым мы владеем. Все ли педагоги умеют преподнести детям традиции и обычаи так, чтобы они смогли сохранить и приумножить существующие традиции, превратить их в сокровища своего внутреннего мира, своей личности. Чтобы дошкольники смогли приобрести все те гуманистические ценности, на которых базируются

многие важнейшие морально-нравственные нормы и правила современного человеческого общества.

Принимая во внимание тот факт что грамотно донести до воспитанников многовековой исторический опыт, восприятие им наиболее значимых жизненных событий, содержащихся в национальных традициях и обычаях, все же могут только достаточно компетентные педагоги, мы, под непосредственным руководством администрации детского сада, в течение пяти лет в театрализованной форме проводили практические семинары, в ходе которых педагоги становились непосредственными участниками проводимых обрядов. Воспитатели и специалисты нашего детского сада подробнейшим образом усвоили все детали и тонкости проведения таких обрядов, как женитьба, выхаживание младенцев, воспитание детей, получили обширную информацию об особом отношении казахов к лошадям, о не до конца оцененной роли животных в жизни и сохранении здоровья, а также лечения многих болезней, научились играть в казахские национальные игры.

Все обряды сопровождалось звучанием национальной музыкой: кюи, народные мелодии, произведения известных казахских композиторов. Многие педагоги нашего детского сада владеют игрой на казахском музыкальном инструменте – домбра. Звуки домбры способствовали более точному, более полному восприятию традиций и обычаев, пониманию их глубинного смысла.

Участники семинара прониклись духом казахского самосознания, так как стали непосредственными участниками совершаемых обрядов, получили опыт широкого использования на практике замечательных традиций, освоили приемы и методы грамотного преподнесения детям того или иного обычая. И, самое главное, – смогли приобрести, сделать собственным достоянием морально-нравственные представления казахского народа.

И нам удалось добиться следующих положительных результатов:

- ✓ педагоги открыли для себя по-новому казахские народные традиции и обычаи;
- ✓ умело преподносят их детям;
- ✓ успешно воспитывают в дошкольниках такие важные нравственные качества, как, патриотизм, уважение к старшим и интерес к прошлому своего народа и других народов проживающих на территории РК, доброжелательность и гостеприимность;
- ✓ улучшилось качество речи взрослых и детей, ораторские умения, развились умение и желание говорить друг другу добрые слова и пожелания;
- ✓ и дети, и взрослые пополнили знания о здоровом образе жизни, правильном питании;
- ✓ получили опыт культурного проведения досуга (умение играть в национальные игры, участие в айтысах и песенных состязаниях).

Мы надеемся, что наши воспитанники вырастут культурными, всесторонне развитыми людьми, умеющими учитывать и опираться на опыт предшествующих поколений, с надеждой и верой шагающими в будущее. И самый главный итог проведенной и проводимой нами работы, главная наша цель: формирование у детей понимания того, что «наши предки - это наши корни в буквальном и переносном смысле. Корни которые питают наши души. Если лишить дерево связей с корнями, то что будет? Дерево умрет? Нет, но перестанет расти и развиваться. Со временем начнут разлагаться, становиться хрупкими и ломкими. То же самое может произойти с нами, если мы забудем про наши корни» [3, с.25].

СПИСОК ЛИТЕРАТУРЫ:

1. «Независимость. Согласие. Нация единого будущего». Сборник XXIV сессии Ассамблеи народов Казахстана. Астана - 26.04.2016г.
 2. Государственный общеобязательный стандарт дошкольного воспитания и обучения, утвержденный постановлением Правительства Республики Казахстан от 13 мая 2016 года №292.
- Кожамметова К.С. Казахская этнопедагогика. 2001.

3. Кенжеахметулы С. Казахские народные традиции и обряды. – Алматы: «Ана тілі» баспасы - 2000.
4. Каскабасов С. Расправляют традиции крылья // «Казахстанская правда» 11.11.2016г.

ДУХОВНЫЕ ЦЕННОСТИ КАЗАХСКОЙ ПЕДАГОГИКИ В НРАВСТВЕННО – ПАТРИОТИЧЕСКОМ ВОСПИТАНИИ ДЕТЕЙ

Буллер И.В.

КГКП «Ясли-сад «Алданыш»

Казахстан на все времена и эпохи был « перекрёстом миров », где встречались разные народы и культуры. Наша земля хранит и помнит историю всех, кто жил здесь когда – то. Сейчас в республике проживают, помимо её коренных жителей казахов, русские, украинцы, белорусы, поляки, немцы, чеченцы, корейцы, и представители почти ста других национальностей, для которых Казахстан стал Родиной.

В Казахстане приоритет отдаётся человеку как личности. Главным богатством страны являются люди – их знания, профессионализм и трудолюбие. Все эти качества понадобятся ребёнку в будущем. А будущее начинается сегодня и как важно в жизни, чтобы внутренний мир маленького человека был красивым и богатым.

Когда ребёнок начинает активную жизнь в человеческом обществе, он сталкивается с множеством проблем и трудностей. Ему нужно научиться жить, но хорошо, комфортно чувствовать себя среди людей и развиваться, совершенствоваться. А для этого нужно понять, как люди общаются друг с другом, что они ценят, что в процессе этого важного познания сам ребёнок становится личностью, со своим мировоззрением, со своим пониманием добра и зла, со своими реакциями на поступки других и собственному поведению.

Дети, потомство – всегда были в центре внимания семьи и каждого отдельно человека. Дети – суть и смысл будущей жизни, и семья без наследников, семья без будущего.

Одним из важных событий в семье казаха является рождение ребёнка, радость удваивается, если рождается сын. Ребёнок в семье казахов до семи лет не знает никаких запретов, растёт вольно. Считается, что до семи лет происходит становление волевой личности ребёнка. А с семи лет в него вселяется разум и с этого возраста начинается его воспитание. Казахи считали, что основное воспитание ребёнку можно дать в возрасте от 7 до 12 лет, позже воспитывать его уже поздно.

У казахов бытовал культ почитания старших, культ предков, что являлось основной морально – этических и нравственных устоев. Бабушки и дедушки являются, практически, главами семейства, пользуются уважением и любовью домочадцев, быт семьи складывается, исходя из интересов старых людей. По положению стариков определялся уровень нравственной атмосферы, материального благосостояния семьи. Культ предков – почитание памяти предков, сохранение фамильного очага. Каждый казах обязан знать свою родословную до седьмого колена. Ответ на этот вопрос должен был знать даже семилетний ребёнок.

Забота о стариках и детях, в основном, ложиться на женские плечи. Благополучие и покой семьи зависел от женщины – многотерпеливой, доброй и неутомимой труженицы, духовного и нравственного центра не только своей семьи, но часто аула или целого рода.

В степи строго соблюдался закон гостеприимства. Гость пользовался полной защитой хозяина юрты до своего отъезда, если даже он являлся врагом хозяина очага. Пока гость находился под его крышей, хозяин обязан был при необходимости защищать его от других врагов. Лучшее место в доме, лучшее угощения – всё для гостя.

В произведениях казахского устного творчества, прежде всего, уделяли внимание вопросам воспитания детей в легендах, сказках, поэмах, и богатырских дастанах, в исторических песнях обязательно отражали педагогические проблемы, стремились сделать жизнь детей наиболее полной, развитой, чтобы можно было своим потомкам передать вековой опыт, накопленный предками. В песнях, пословицах и других произведениях фольклора говорится о любви к Родине, о борьбе с захватчиками и угнетателями, о победах человека над грозными силами природы, о дружбе и любви.

Многообразны темы социально – бытовых сказок, это полезные советы, жизнь и быт семьи, умные люди, рок и счастье, злодеяния ханов, угнетателей, воры и обманщики. В них противопоставляются: ум – глупости, добро – злу, счастье – несчастью, честность – лжи, стойкость малодушию, богатство – бедности, господство – бесправию.

В эпических песнях отразилась историческая жизнь народа, его идеалы. В центре – образы батыров – богатырей, наделённые высокими моральными качествами, самоотверженной преданностью родной земле, Родине. Они – защитники казахской земли от иноземных захватчиков, совершают воинские подвиги, отличаются особой силой, благородством, умом, красотой.

Широко бытуют в народной речи казахские пословицы и поговорки. В пословицах отражены трудовая история народа, её быт, общественные отношения. Во многих старинных пословицах осуждались внутривидовые распри, тяжбы, в других звучал призыв к согласию, стремление к свободе, единству. Пословицы любого народа – это нравственный кодекс. Они обобщают нормы народной морали, говорят о том, что в первую очередь цениться в человеке.

Устное народное творчество прививает детям любовь к труду, воспитывает у них любовь к Родине, доброе отношение к людям и природе, ненависть к угнетателям, даёт детям представления о семейных и общественных отношениях.

В воспитании детей можно выделить следующие наиболее важные задачи:

1. Бережно относиться к колыбели ребёнка и ко всему, что касается малыша.
2. Уважительное отношение к старшим, к женщине, как к матери и воспитательнице будущего потомства.
3. Воспитание любви к родной земле, защищать свою родину, свой народ, служить своему народу.
4. Воспитание любви к родной природе и заботливое отношение человека к ней.

Великий мыслитель казахского народа Абай Кунанбаев говорил: «Человек, изучающий культуру и язык иного народа, становится с ним равноправным и не будет жить позорно».

Время быстротечно. Наши сегодняшние малыши – это завтрашние хозяева страны. Одним из важнейших факторов воспитания гражданственности и патриотизма в любом обществе являются уважение к своему народу и своей земле.

Список используемой литературы:

1. С. Кенжеахметулы «Казахские народные традиции и обряды» Алматы ТОО «Ана тілі» 2002г.
2. Р. Мустафина «Представления, культу, обряды». Алматы 1999г.
3. О. Жанайдаров «Моя страна - Казахстан» Алматы, издательство «Балауса» 2002г.
4. «Воспитание нравственных чувств у старших дошкольников» Москва «Просвещение».

САПАСЫЗ ОЙЫНШЫҚТАРДЫҢ БАЛАЛАР ДЕНСАУЛЫҒЫНА ӘСЕРІ

Абилдина К.С

Қарағанды қаласы, «Жұлдыз» бөбекжай тәрбиешісі. КМҚК

Ойыншық дегеніміз не? Бұл сұраққа «ойыншық деген балалар ойнау үшін жасалған зат» деп жауап беруге болады. Әйткенмен, ойыншықтар балалар әлеміне, тіпті үлкендер әлеміне де тән зат. Демек, ойыншық ежелден келе жатқан қол өнердің бір түрі. Белгілі суретші Н. Д. Бартрам «Ойыншық – өмір айнасы» деген. Ойыншықтар әлемін зерттей отырып, осы сөздің растығына көз жеткізуге болады. Егерде бір ойыншық ертеден келе жатқан дәстүрді білдірсе, кейбіреулері өмірде болған тарихи жағдайларды паш етеді.

Балалық шақтан бастасақ, өзінің ойлау және тану қабілеті жетілген жасқа дейінгі шақта, бала үшін, оны қоршаған ортадағы нәрсенің бәрі жұмбақ. Ал бұл жұмбақты шешуге көмектесетін құралдың бірі ойыншық. Бала ойыншықтар арқылы дүниені тани бастайды. Олар ойыншықты өзінің жанашыр жақыны тұтып, жүрегіне жақын ұстайды.

Осы баланың ойлау жүйесін дамытушы құралымыз ұрпақ санасына қаншалықты қалай әсер етуде? Кез келген ойыншық өзіне тән сипатпен баланы қызықтыратыны анық. Жас баланың қызығушылығында шек болмағандықтан, оларға ойыншық таңдау да ата-анаға үлкен сын. Қазіргі қаптап тұрған небір ойыншықтар бала түгілі үлкеннің өзін бір сәтке баурап алады. Несімен? Әрине, сыртқы безендірілуімен. Әшекейі келіскен сол керемет деген ойыншықтар балалардың тәрбиелік, танымдық көкжиегіне өз септігін тигізе ала ма? Тигізсе, қандай тұрғыда? Сонымен бірге, қазіргі қаптап тұрған ойыншықтардың қазақ баласының қанына қайсысы жақын? Бізді ойландырып отырған жай – осынау ұлттық нақышы айқын ойыншықтардың өте аз мөлшерде шығып жатуы. Ол ойыншық өндіруші кәсіпкердің мүмкіндігіне байланысты болғанымен, дәл отандық ойыншық мәселесіне олай бір жақты қарауға болмайды. Баланың мінезі қандай болатыны ата-анаға байланысты. Өсіп келе жатқан балаға әр нәрсенің жақсы әрі жаман жағын айту керек. Сондықтан, балалар ойыншығына үлкен көңіл бөлінуі керек.

Ойыншық баланың тек ермегі ғана емес. Әрбір ата-ана өз баласына қуаныш сыйлау үшін ештеңеден аябайтыны белгілі. Ал баланың серігі де, ермегі де ойыншық болғандықтан, баласына оның түр-түрін әперуден ата-ана әсте тартынып қалмайды. Өкінішке орай, көздің жауын алатын ойыншықтың барлығы да көршілес жатқан Қытайдан әкелінеді. Алайда, ата-ана ойыншықтардың қаншалықты бала ағзасына зияны барынан хабарсыз болғандықтан, осы жансыз заттың балаға қаншалықты қатерлі екендігін біле бермейді немесе білсе де немқұрайлық танытады. Соның салдарынан бала азап шегеді.

Алайда, бүгінде ойын баласын ойыншыққа жарытпай отырғанымыз - ащы да болса шындық. Әйткені, бүгінгі күні еліміздегі сатылымдағы ойыншықтардың балаларға қауіптілігі жайлы санитарлық-эпидемиологиялық қадағалау бөлімі мамандары мен психологтер жарыса айтуда. Әйтсе де, еліміздің базарларындағы Қытайдың қаптаған қауіпті ойыншықтарына әлі күнге дейін тыйым болмай отыр. Қыруар қаржыға сатып алынған ойыншық бала ойынына шыдас бермей, әпсәтте «істен» шығады. Әрі дені қытайлық ойыншықтардан бөлінетін иіске бала түгілі, ересек адамның төзуі мүмкін емес. Санитарлық-эпидемиологиялық қадағалау департаменті мамандарының мәліметіне жүгінсек, сауда орындарында токсикологиялық зерттеуге алынған ойыншықтардың көпшілігі талапқа сай келмей, сауда айналымынан шығарылып отыр. Ойыншықтардың құрамындағы формальдегид қосындысы мен толуол сұйықтығы мөлшерден артық. Өткір иіс пен шамадан тыс бояу бала ағзасын улайды. Тынысты тарылтып, лоқсытады. Түрлі тері ауруын тудырады. Мәселен мынадай «Скейттегі кісі» (басқатырғыш ойыншығы), «Кертіктері бар доп», «Drawing&writingBoard» тақтасы, «Басқатырғыш - машина», «№8024 скейтборд - басқатырғыш», «Фотоаппарат», «Суда жүзгіш үйрек», «Кубиктер», «Музыкалық дабыл», «QY-148A ұялы телефоны», «Қамыр» сияқты ойыншықтарда стирол концентратының шамадан көп екені анықталды. Стиролмен улану кезінде бас ауыру, бас айналу, ұйқы басу, жүректің шаншуы, терінің қышуы, мұрын мен ауыз қуысы құрғауы, иіс сезу қабілетінің жоғалуы сияқты симптомдары байқалады. Сылдырмақтар және қатты дыбыс шығаратын ойыншықтардың кейбір түрлері тексерістен өтпеді. «Дисней», «Kaili» және «Неваляшка» өте қатты дыбыс шығарады. Дыбыстың деңгейден жоғары болуы есту аппаратының зақымдануына және жүйке ауруларына әкеп соғады. Шындығына келгенде, сол балалардың ойыншықтарының барлығы да – шетелдің мультфильм, ертегілерінің кейіпкерлері. Міне, мұнда да өзге елдің идеологиясы жүруде деген сөз. Онсыз да

телеэкрандарымызды шетелдің мультфильмдері жаулап алып, сәбилеріміз өзге елдің идеологиясымен өсіп жатқаны аздай, олардың күнделікті қолынан тастамайтын ойыншықтары да Қытайдікі.

Кез келген бала ойыншық арқылы есейіп, ой-өрісін дамытады. Сол себепті де, балаларға ойыншық сатып аларда қателеспеу қажет. Бірақ ойыншықтың қауіпсіздігі мен сапасына баса мән беретіндер аз. Дүкен сөрелерінде жайғасқан қызылды-жасылды ойыншықтар көз сүріндіргенімен, олардың сапасын назардан тыс қалдыруға болмайды. Ойланбастан түрлі ойыншықтарды сатып алған ата-ана балаларға қалай қауіп төндіргенін де сезінбей қалуы мүмкін. Ойыншықтардың кейбірі балалардың денсаулығына, психологиясы мен дамуына кері әсер етеді.

Елімізге келетін Қытай ойыншықтарының көпшілігінде ешбір құжат жоқ, сондықтан мұндай ойыншықтар көбінесе базарларда сатылады. Әрине, қаладағы үлкен дүкендерден сапалы әрі барлық құжаты бар, арнайы тексерістен өткен ойыншықтарды табуға болады. Мұндағы әрбір өнімде дайындаушы, тауар белгісі, ойыншық атауы, дайындалған күні мен өндірген мемлекеттің аты қазақша нұсқада жазылғанын да байқауға болады. Бірақ олардың бағасы базардағыдан 2-3 есе қымбат. Сондықтан, дүкендердегі ойыншықтар талапқа сай болғанымен, олар кез келгеннің уысына түспейді. Ал базарлардағы ойыншықтардың 90 пайызының сертификаты жоқ. Көбіне, ата-ана баласына бір сәттік қуаныш сыйлау үшін оның сапасының сын көтермейтінін біле тұра, мән бермейді. Әрине, дүкендердегі бағасы шарықтаған ойыншықтарды сәбиіне алып беруге бәрінің қалтасы көтере бермейді. Дегенмен де баланың қауіпсіздігі үшін қара базардағы қаптаған арзан ойыншықтардан гөрі, дүкендерден сертификаты бар ойыншықтарды алған жөн.

Қорыта келгенде, осы мәселелерді қолға алып, сырттан келетін ойыншықтың сапасына тиісті орындарда ескеріліп, қадағаланатын мәселе. Өйткені ойыншық – ұлттық қауіпсіздіктің басты мәселесі. Ойыншық мәселесіне жеңіл-желпі қарауға болмайды. Ойыншық арқылы баланың ойлау қабілеті артады, сол арқылы өмірге бейімделеді. Қазақ ертегісінің кейіпкері Алдар көсе сынды ойыншықтар реті жасалса нұр үстіне нұр бола еді. Қыдырәлі Болмановтың «Бал-бала» жобасы бойынша жасалған қазақ тілінде әуелетіп ән шырқап, күмбірлете күй шертіп, қалжыңды майын тамызып айтып, қуаныш сыйлайтын ойыншықтар кішкентай бүлдіршіндерімізді елін, жерін, ұлттық құндылықтарын, тілін сүйуге тәрбелейтін баға жетпес туындылар деп айтуға болады. Сонымен қатар болашақта балаларды ұлттық нақыштағы ойыншықтармен көбірек ойнатсақ болашақта балаларымыз мейірімді, адамгершілігі мол, өз елін сүйетін азамат пен азаматшалар болып өсетіндігіне сенімім мол.

Пайдаланылған әдебиеттер:

1. Ол кім, бұл не? 2. Бастауыш мектеп 5 - 6/ 2010 ж.
3. Отбасы және балабақша 3/ 2010 ж.
4. Сұрақ және жауап энциклопедиясы авт. Стив Паркер, Браин Уильямс «Алматы кітап» 2006 ж.

ЦВЕТНЫЕ СЧЕТНЫЕ ПАЛОЧКИ КЮИЗЕНЕРА КАК СРЕДСТВО МАТЕМАТИЧЕСКОГО РАЗВИТИЯ ДЕТЕЙ ДОШКОЛЬНОГО ВОЗРАСТА

Оспанова Б.А., Акчалова М.С.

Қарағанды қаласы

«Қуаныш» бөбекжайы КМҚК

Сегодня стоит проблема, связанная с организацией игровой деятельности современных детей. Дети избалованы изобилием и разнообразием игр и игрушек, которые не всегда несут

в себе нужную психологическую и педагогическую информацию. Трудности испытывают и родители и воспитатели: то, в какие игры играли родители и то, что годами отработывали на практике и применяли в своей жизни воспитатели, теперь в изменившихся условиях перестало работать. Сенсорная агрессия окружающей ребенка среды (Барби, роботы, монстры, киборги и т.д.) может привести к кризису игровой культуры.

Поэтому от педагога требуется умение ориентироваться в мире современных игр и игрушек, сохраняя баланс между желанием ребенка и пользой для него, больше уделяя внимание современным нетрадиционным дидактическим и развивающим играм, способствуя адекватной социализации ребенка. Ещё в раннем детстве малыши сталкиваются с предметами, различающимися по форме, цвету и количеству. В этом возрасте начинают формироваться основные элементарные представления и способности ребенка. Первые игрушки напоминают геометрические фигуры: кубики, конструкторы, пирамидки. Счёт начинается с вопросов мамы: «Скажи, сколько тебе годиков?». Родители детей учат называть формы игрушек их величину, количество. Через игровую деятельность формируются способности различать разные свойства и особенности предметов. У малыша формируется первое понятие о математике, хотя он об этом пока ещё не знает и не осознает. Сознание ребёнка в раннем детстве хаотичное. Родители учат детей сопоставлять, группировать предметы, называть их своими именами. До трёхлетнего возраста ребёнок уже умеет группировать предметы по их внешним признакам, цвету, форме. Занимаясь с предметами через игровую деятельность ребёнок сравнивает их. С этого и начинается первое знакомство с математикой. К четырём годам дети с лёгкостью считают до пяти, а чуть постарше до десяти, но они могут и ошибаться в счёте. К шестилетнему возрасту, дети уже начинают понимать, когда цифры увеличиваются, а когда уменьшаются. Вот почему важно с детского сада нужно начинать систематические занятия, чтобы повысить умственное восприятие ребёнка.

Математика является самостоятельным образовательным предметом и рассчитана на развитие интеллектуальных способностей в зависимости от природного потенциала дошкольников. Ее роль в развитии элементарных представлений у дошкольников очень велика. В ходе такого рода занятий у ребёнка развиваются и формируются познавательные и личностные способности. В процессе обучения, через средства математических занятий ребёнок получает первые представления о математических понятиях. Задачей математики служит – стремление воспитать из дошкольников, с перспективой на будущее, высококвалифицированные кадры.

Цветные счетные палочки Кюизенера – является многофункциональным, комплексным средством для развития математических способностей, его можно использовать как отдельно, так и в сочетании с другими средствами, дополняя их. Нетрадиционный подход позволяет раскрыть новые возможности этих средств.

Палочки Кюизенера являются уникальным игровым материалом: возможно использование в работе с детьми начиная с 2 лет, индивидуально или с подгруппой детей, разнообразие вариантов и модификаций наборов палочек, для индивидуально – коррекционной работы и выполнения диагностических заданий, простоты в изготовлении педагогом и родителями.

Существует и плоский вариант, цветные полоски удобны и просты в работе. В отличие от палочек, они крупнее, более устойчивы, изготовление не требует особых затрат, а обучающие возможности эффективности ничуть не меньше, чем у палочек. Цветные полоски целесообразнее использовать в начале работы.

Палочки дают возможность выполнять упражнения в горизонтальной и вертикальной плоскости на одном и том же месте, например, на столе, в то время как полоски размещаются на столе (горизонтальная плоскость). Или на фланелеграфе (вертикальная плоскость). С полосками можно играть на полу.

- дети осваивают сенсорные эталоны цвета и размера;

- дети используют рисунки и простые схемы при выполнении мозаики с помощью палочек Кюизенера;
- активно используют такие виды деятельности как мозаика и конструирование из палочек;
- дети активно в речи используют слова обозначающие цвета, размер, пространственное расположение;
- у детей развивается интерес к игре с палочками Кюизенера, желание действовать с ними;
- дети включают родителей в совместные игры с палочками Кюизенера
- проявляют в игре аккуратность, терпение.

Палочки Кюизенера просты и понятны, работая с ними любой ребенок воспринимает как игру, а ребенок, как известно развивается в игре. Мы занимаемся этой методикой четвертый год. Дети легко осваивают первые математические представления. В зависимости возраста ребенка, его способностей разделили на несколько этапов. На первом этапе познакомив детей с палочками, надо дать им рассмотреть потрогать, обратив внимание на цвет, размеры. На этом этапе дети играют с палочками, с удовольствием строят, различные фигуры по схемам узоры, сюжеты, которым им подсказывает собственное воображение, выкладывая из палочек сказочные персонажи. Здесь полная свобода действий и фантазий, творчества Дети любят строить гаражи, лесенки, узоры, мозаики и т.д.

Следующий этап обучения- самый обширный. Сперва нужно познакомить ребенка с последовательностью чисел натурального ряда. Выстраивать горизонтальные, вертикальные, симметричные лесенки. Ребенок поймет основной закон натурального ряда: каждое число на единицу больше предыдущего и меньше последующего. Затем можно приступить к освоению прямого и обратного счета на примере лесенок. Учить детей составлять цветные цифры и буквы, при этом сопоставляя символы с понятиями, различать, как расположены предметы в пространстве: впереди- сзади, справа-слева, средний, снизу- сверху

Далее занятие усложняется. На этом этапе с помощью цветных палочек детей также легко развивать у детей представление о числе и на основе счета и измерения, подвести к осознанию отношений, «больше- меньше», «больше- меньше на...», научить делить целое на части и измерять объекты условными мерками, поупражнять в запоминании состава чисел из единиц и меньших чисел, подойти вплотную к сложению, умножению, вычитанию и делению чисел. Кроме этого, играя с палочками, дети осваивают такие понятия как «левое- правое», «длинное- короткое», «между», «каждый», «одна из...», «какой- нибудь», «быть и одного и того же цвета», «быть не голубого цвета», «иметь одинаковую длину» и др. Достаточно эффективным оказывается использование палочек в индивидуально-коррекционной работе с детьми, отстающими в развитии. Цветные палочки могут использоваться для выполнения диагностических задач. Работа с палочками очень продуктивна и интересна. Имеется большой комплект игр по палочкам Кюизенера:

- Комплект игр «На золотом крыльце» для детей от 3 до 9 лет.
- Игровые развивающие ситуации для детей 3-4 лет «Веселые цветные числа».
- Альбом-игра «Дом с колокольчиком» для детей от 3 до 5 лет.
- Альбом-игра «Вместе весело играть» для детей от 2 до 3 лет.
- Альбом-игра «Волшебные дорожки для самых маленьких» (от 2 до 3 лет).
- Комплект игр «На золотом крыльце» для детей от 3 до 9 лет.
- Игровые развивающие ситуации для детей 3-4 лет «Веселые цветные числа».
- Альбом-игра «Дом с колокольчиком» для детей от 3 до 5 лет.
- Комплект игр «Посудная лавка. Крестики» для детей от 5 до 8 лет.

Список использованной литературы

1. Непомнящая Р.А., Михайлова З.А. Палочки Х. Кюизенера как средство предматематической подготовки дошкольников
2. Носова Е.А., Непомнящая Р. А. Логика и математика для дошкольников // Методическое пособие

3.Носова Е.А. «Предлогическая подготовка детей дошкольного возраста. Использование игровых методов при формировании у дошкольников математических представлений»

4. Сумина И.В., Михайлова З.А., Серова З.А. Формирование элементарных математических представлений с использованием игровых приёмов.

5.Тарунтаева Т.В. «Развитие элементарных математических представлений дошкольников»

6. Фидер М. Математика уже в детском саду

РОЛЬ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ МУЗЫКАЛЬНО – ТЕАТРАЛИЗОВАННОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ В РАЗВИТИИ ТВОРЧЕСКИХ СПОСОБНОСТЕЙ ДЕТЕЙ С ОБЩИМ НЕДОРАЗВИТИЕМ РЕЧИ И ЗАДЕРЖКОЙ ПСИХИЧЕСКОГО РАЗВИТИЯ

Долгих Е.А., Швецова Т.Г., Щербакова Т.А.

КГКП «Ясли-сад «Куаныш»

Использование музыкально – театрализованной деятельности в коррекционной работе с дошкольниками с общим недоразвитием речи (ОНР) и задержкой психического развития (ЗПР) дает толчок развитию детского интеллекта, подталкивает и стимулирует творческую активность ребёнка. Возникают новые идеи, связанные с воплощениями различных образов, ребёнок начинает мыслить шире, искать пути решения, старается экспериментировать, творить. Это огромная возможность для детей с ОНР и ЗПР думать, пробовать, ошибаться, учиться на своих ошибках, видеть со стороны, искать, экспериментировать, а самое главное, это даёт возможность ребёнку раскрепощаться и самовыражаться.

Музыкально – театрализованная деятельность для детей с ОНР и ЗПР создаёт предпосылки для развития способности принимать решения и делать осознанный выбор, действовать самостоятельно, творчески. Это даёт возможности развития более гармоничной и эмоционально сбалансированной личности ребёнка, создает ситуации, где он позволит себе быть более раскрепощённым. Также это создаст благоприятные предпосылки для способности критического мышления и устойчивой социальной позиции.

Из многолетнего опыта работы с детьми с ОНР и ЗПР по развитию творческих способностей, мышления и речи стало понятно, что музыкально – театрализованная деятельность является благодатным источником для развития всех этих процессов.

Мы предположили, что музыкально-театрализованная деятельность будет положительно влиять не только на развитие творческих способностей детей с ОНР и ЗПР, но и на эмоционально – личностную сферу ребёнка, а именно на способность разграничивать добрые и злые поступки, дифференцировать эмоции. Также данное направление благотворно скажется на развитии речи детей и их духовном развитии в целом.

Педагогами и специалистами, работающими с детьми с ОНР и ЗПР в этом направлении, были определены основные задачи:

Задачи:

1. Пробуждать в душе каждого ребенка чувство прекрасного и прививать любовь к искусству, активизировать познавательный интерес детей;

2. Развивать зрительное и слуховое внимание, память, наблюдательность, находчивость, фантазию, воображение, образное мышление;

3. Формировать потребность у детей духовно обогащаться через театрализованную деятельность, музыку;

4. Формировать у детей театральные - творческие способности, навыки театральной культуры.

5. Развивать у детей коммуникативные способности: умение общаться со взрослыми и детьми, опираясь на правила речевого общения, побуждать к умению строить ролевые диалоги в процессе обыгрывания сказки.

6. Снимать зажатость и скованность;

7. Создать условия для развития творческой активности детей.

8. Развивать умение произвольно реагировать на команду или музыкальный сигнал.

9. Пополнить и активизировать словарь детей, познакомить детей с основными театральными терминами

Театральное искусство оказывает огромное воздействие на эмоциональный мир ребёнка. Занятие театрализованной деятельностью развивают его память, внимание, совершенствуют речь и пластику движений, способствуют раскрытию творческих способностей. Театральная деятельность- это самый распространённый вид детского творчества. Она близка и понятна ребёнку глубоко лежит в его природе и находит своё отражение стихийно, потому что связана с игрой. Свои впечатления, выдумки из окружающей жизни ребёнку хочется воплотить в живые образы и действия. Занятия музыкально - театральной деятельностью требуют от ребёнка решительности, систематичности в работе, трудолюбия, что способствует формированию волевых черт характера. Упражнения на развитие речи, дыхания и голоса совершенствуют речевой аппарат ребёнка. Выполнение игровых заданий в образах животных и персонажей из сказок помогает лучше овладеть своим телом, осознать пластические возможности движений. Театрализованные игры и спектакли позволяют ребятам с большим интересом и лёгкостью погружаться в мир фантазии. Дети становятся раскрепощёнными, общительными. Учатся чётко формулировать свои мысли и излагать их публично, тоньше чувствовать и познавать окружающий мир. Одной из возможностей познакомить дошкольников с ОНР и ЗПР с театральным искусством является проведение утренников в основе которых игра-драматизация по мотивам авторской, народной сказки или вымышленного сюжета. Проведение праздника в такой форме, позволяет творчески раскрыться каждому ребёнку: кто-то показывает себя в большой роли, кто-то в совсем маленькой. Робкие, стеснительные дети могут проговорить свои слова хором. В спектакле всегда найдётся место маленьким танцорам и певцам. Вместе с детьми учувствуют и взрослые. Участие взрослых способствует более полному и яркому выражению идеи праздника. Театрализованные представления вырастают из репетиций, строить которые рекомендуется не в виде многочисленных повторений выученного материала, а через раскрытие детьми характеров сказочных персонажей. Надо помнить, что цель организации театра в детском саду создание естественной среды для развития фантазии и воображения у детей, отработки речевых и поведенческих навыков. Именно сказочная образно-игровая форма наиболее эффективна в дошкольном возрасте. В ней ярко раскрываются творческие способности детей. Занимаясь с детьми театральной деятельностью необходимо руководствоваться следующими принципами:

1. Максимальное вовлечение детей в театрализованную творческую деятельность на мероприятиях.

2. Основой детского эмоционального настроения является «занимательность», а не «развлекательность».

3. Развитие коммуникативного поведения детей, обеспечения взаимопонимания между всеми участниками мероприятия, в том числе гостями, зрителями.

4. Целесообразна дифференциация детей по склонностям, способностям.

5. Постоянная позитивная оценка проявленных результатов детского творчества.

6. Творческое отношение музыкального руководителя к проведению театрализованных мероприятий.

В процессе театрализованных игр:

- расширяются и углубляются знания детей об окружающем мире;
- развиваются психические процессы: внимание, память, восприятие, воображение;

- стимулируются мыслительные операции;
- происходит развитие различных анализаторов: зрительного, слухового, речевого и двигательного;
- активизируются и совершенствуются словарный запас, грамматический строй речи, звукопроизношение, навыки связной речи, мелодико-интонационная сторона речи, темп, выразительность речи;
- совершенствуются моторика, координация, плавность, переключаемость, целенаправленность движений;
- развивается эмоционально-волевая сфера;
- происходит коррекция поведения;
- развивается чувство коллективизма, ответственности друг за друга, формируется опыт нравственного поведения;
- стимулируется развитие творческой, поисковой активности, самостоятельности;
- участие в театрализованных играх доставляет детям радость, вызывает активный интерес, увлекает их.

Главенствующую роль занимает музыкальный руководитель. Немаловажную роль в проведении занятий играет учитель –дефектолог, логопед и воспитатели группы. Педагоги активно включаются в процесс подготовки и проведения музыкально - театрализованных занятий. Играют роли в спектаклях, принимают участие в оформлении зала, изготовлении костюмов и атрибутов. Педагоги проводят предварительную подготовку детей: тематические беседы, рассматривание картин, чтение литературного произведения. Это помогает более рационально использовать время на занятиях, что решает проблему нехватки времени. Кроме того, творческое взаимодействие музыкального руководителя и педагогов дает возможность детям получать массу впечатлений и эмоций. Наш коллектив придает большое значение работе с родителями. Участие родителей в театрализованных представлениях, праздниках, развлечениях помогает повысить качество творческого развития детей. Работа детского сада и семьи строится на принципах взаимодействия, сотрудничества. Главным достижением педагогов в работе по музыкальному воспитанию является умение работать вместе: музыкальный руководитель, учитель – дефектолог, логопед, воспитатели и родители в единой творческой команде. Для нас важно чтобы в мире, насыщенном информацией, новыми технологиями, ребенок не потерял способность познавать мир умом и сердцем, умел слушать и слышать музыку, творить, выражая свое отношение к добру и злу, мог познать радость, связанную с преодолением трудностей общения, неуверенности в себе.

Список литературы:

- 1.ГОСО РК. Государственный общеобязательный стандарт образования Республики Казахстан. Дошкольное воспитание и обучение. Основные положения.
2. Закон РК «Об образовании» (с изменениями и дополнениями по состоянию на 11.07.2017год)
3. Методические рекомендации по организации театрализованной деятельности в дошкольных организациях/ Астана,2016-36стр. Рецензенты: Салиева А.Ж., Диханбаева Г.Е., Сейдахмет Б.Б.
4. Программа воспитания, образования и развития детей дошкольного возраста в условиях детского сада Т.Н.Доронова, Б.О. Арзанбаева, Т.А. Левченко и др. - Алматы: «Просвещение - Казахстан», 2007. - 88с.
5. Б.Б. Баймуратова. Пособие для воспитателей и родителей.Мектеп ,1989год
6. Кузнецова Л.В. Использование игры в коррекционных целях / Воспитание детей с задержкой психического развития в процессе обучения. – М., 1986.
7. Выготский Л.С. Восприятие и его развитие в детском возрасте. Собр. соч. под ред. В.В. Давыдова.-М.: Наука, 1982.
8. Кабалевский Д.Б. Воспитание ума и сердца., Просвещение 1984.-206с.
9. Ветлугина Н.А. Музыкальное развитие ребёнка/-М. : Просвещение, 1963.-415 с.

ОЙЫН АРҚЫЛЫ БАЛАЛАРДЫҢ СӨЗДІК ҚОРЛАРЫН ДАМУ

Ахметжанова С.И. Дырымбетова А.П.

Б/б «Қуаныш» ҚМКҚ

Қарағанды қаласы

Балабақшадағы тәрбиелеу-оқыту жұмысында балалардың тілін дамыту, сөздік қорларын дамыту, ауызша сөйлеуге үйрете отырып, үйренген сөздерін күнделікті өмірде еркін қолдану, әрі оны күнделікті іс-әрекет кезіндегі тілдік қарым-қатынаста қолдана білуге жаттықтыру ісіне ерекше мән берілген.

Мектеп жасына дейінгі кезеңдегі балалармен сөздік жұмысын жүргізу ісі- тіл дамытудың негізгі бір міндеттері болып есептелінеді. Мектеп жасына дейінгі балалардың сөздік қорларын дамыту ісінде тәрбиешінің: - балалардың сөздік қорларын дамыту; - жаңа сөздерді меңгерту; - үйренген сөздерін тиянақтап, анықтап, әрі байытып отыру басты міндет саналады.

Осы аталған міндеттерді тәрбиеші үнемі сөздік жұмысын жүргізуде басшылыққа алып отыруы тиіс. Балалардың сөздік қорын дамытуда ойын, тапсырма, жаттығулардың орны ерекше. Соның ішінде ойын – баланың шын тіршілігі. Ойын арқылы бала айналасындағы нәрседен өзіне қызықтысына ықыласы ауып, таңдап алады. Баланың бір ерекше қасиеті сөйлеуден еш жалықпайды. Ойын бала тілінің дамуына ықпалын тигізіп, таным белсенділігінің дамуына жол ашады. Қай бала болмасын ойынмен өседі, өйткені бала табиғатының өзі тек ойынмен байланысты. Ойын үстінде бала еш нәрсеге тәуелсіз. Ол өзін еркін ұстайды. Ал еркіндік дегеніміз барлық дамудың баспалдағы, бәрін білуге деген талпынысы мен құлшынысы. Баланың білуге деген құштарлығы, сөйлеуі ойын үстінде қалыптасады.

Сөздік қорды дамыту ісін ұйымдастыру жұмысында ойын сабағы ең негізгі орын алады. Тәрбиеші бақылау, заттарды қарау, сурет қарау, жұмбақ шешу және құрастыру, саяхат, ойын-сабақтарын ұйымдастыру барысында балалардың сөздік қорларын дамытады.

Арнайы ойын-сабақ және сабақ мазмұнына қарай танымдық, дамытушы ойындарды, тапсырмаларды қолдану, балаларды заттарды бір-бірімен салыстыруға, оларды қасиетіне қарай ажыратуға және оны танып білуге үйретеді. Сөйтіп бала топтағы жасына сәйкес бағдарламалық міндетті меңгереді. Ойын ұйымдастыруда тәрбиеші өзі жетекші бола отырып, балаларды ойнай білуге, ойын ережесін сақтауға, әрі оларды ойната отырып, ойлануға бағыттайды, заттың атын немесе қасиетін есінде сақтап қалуға жол ашады, ойынға қызықтыра отырып зейінін, қиялын дамытады.

Сонымен қатар ойын барысында бала үлкендермен, өз құрбыларымен қарым-қатынас жасайды. Әр бала өз жетістігіне қуанып, мәз болады. Сондықтан да ойын-тапсырмаларды таңдауда және іріктеуде балалардың жас және жеке ерекшелігін ескерген жөн.

Сонымен қатар балалардың сөздік қорларын дамыту жұмысына ойындарды қолданумен қатар, «Пішіндер көрмесі», «Өрнекті есінде сақта», «Қиын жолдар», «Суретті жалғастыр», «Биші адамдар», «Көңілді таяқшалар» тәрізді жаттығу тапсырмаларды да пайдаланып отыру өз нәтижесін берді. Бұл аталған жаттығу, тапсырмалар балалардың сөздік қорын дамыта отырып, таным белсенділіктерін және саусақ бұлшық етін дамытады.

Балаларды ойынның мазмұнымен таныстыру ойынды өткізу болып табылады. Ойынды талдау, бұл ойынның өз мақсатына жетуі, балалардың белсенділігі және олардың іс-әрекеті болып табылады.

Сонымен балалардың сөздік қорларын дамытуда ойындарды, тапсырма-жаттығуларды қолдану үлкен нәтиже береді. Ойын арқылы балалардың сөздік қоры дамып, ауызша сөйлеу машығын игереді, таным белсенділіктері қалыптаса түсіп, ақыл-ойы өсіп жетіледі, әрі адамгершілік қасиеттер бойына сіңіреді.

Міне, сондықтан да оқу-тәрбие үрдісінде әр түрлі ойындар арқылы баланы жан-жақты дамыту ісіне ерекше көңіл бөлемін және бұл менің ең негізгі алдыма қойған мәселем.

Балабақшадағы оқыту- тәрбиелеу жұмысында балалардың тілін дамыту, сөздік қорларын молайту, ауызша сөйлеуге үйрете отырып, үйренген сөздерін күнделікті өмірде еркін қолдану, одан әрі күнделікті іс- әрекет кезіндегі тілдік қарым- қатынаста қолдана білуге жаттықтыру ісіне ерекше мән берілген. Біз балалармен сөздік жұмысын жүргізе отырып, оларды айналасындағы заттармен таныстырып, атын атай білуге, қасиеті мен сапасын, түр- түсін және пішінін ажырата білуге, өмірдегі, қоршаған ортадағы түрлі құбылыстар жайындағы ұғым, түсініктерін дамыта отырып, белсенді түрде тілдік қарым- қатынас жасай білуге үйретеміз.

Халық даналығында «Ойнай білмеген, ойлай да білмейді», «Ойында озған, өмірде де озады» деген аталы сөздер сырына жүгінсек, мектепке дейінгі жастағы баланың ойынға деген құлқы, қарым- қатынасы, мінез- құлық көріністері олар өсіп- есейгенде де жалғасы береді. Ойын барысында бала өзін қоршаған үлкендер сияқты, өзінің сүйікті әңгімелері мен кейіпкерлері сияқты өмір сүреді, әрекет жасайды. Ойынды қолданумен бірге ойлауға, тілді дамытуға, шығармашылық әрекетін байытуға бағыт алады. Баланың ойын кезіндегі қимыл- қозғалысы дене бітімін жетілдірсе, ал қарым- қатынастағы пайымдаулары өзіндік таным- түсінік, мінез- құлық әдептерін бекітуіне әсер етеді. Бала ойын арқылы бір әрекеттен екінші әрекетке ауыса отырып, өзіне түрлі ақпараттар алады, дүние сырын ашады.

Мектепке дейінгі тәрбиеленушілерде педагогикалық процестер барысында баланың көңіл-күйін анықтап, психологиялық мотивтерді туындатып, жағымды мінез- құлық дағдыларын қалыптастыру көзделеді. Психологиялық жаттығулар баланы үлкендермен және достарымен қарым- қатынас мәдениетіне тәрбиелеп, өз пікірлерін айтып жеткізе білуге көмектеседі. Ойын жаттығулар арқылы баланың білімділік дағдыларын күнделікті іс- әрекетте қолдана білу мүмкіндіктері қарастырылады.

Психологиялық ойын- жаттығулар баланың жан дүниесінің, рухани жай-күйінің үйлесімді дамуына ықпал етеді. Баланың сезім әрекетін, әсерленушілік деңгейін анықтау үшін қолданылады.

Ойындардың негізгі мақсаты балалардың ықылас зейінін, сөздік қорын, байқампаздығын, есте сақтау, қабылдауын дамытуғы, икемділікті арттыруға, өзінің жеке құрбыларының іс- әрекетін бағалай, құрметтей, өз ісінің дұрыстығын дәлелдей білуін анықтау, қалыптастыру. Ойынға зер салып, ой жүгіртіп қарар болсақ, сол ойындардан үлкен де мәнді, мағыналы істер туындап өрбитінін байқаймыз. Өйткені ең алдымен не нәрсенің болсын жөн бастар қайнар көзі болатыны белгілі. Сондықтан да ойын бала бойындағы қандай да бір өнердің бастауы деп білеміз.

Сонымен балалардың сөздік қорларын дамытуда ойындарды, тапсырма- жаттығуларды қолдану үлкен нәтиже береді. Ойын арқылы балалардың сөздік қоры дамып, ауызша сөйлеу машығын игереді, таным белсенділіктері қалыптаса түсіп, ақыл- ойы өсіп жетіледі, әрі адамгершілік қасиеттер бойына сіңіреді. Ұрпақтан ұрпаққа жалғасын тауып келе жатқан, әрі үлкен мәні бар мәдени шығармашылық- саусақ ойыны. Саусақ ойынын ойнай отырып, балалар қоршаған ортадағы заттар мен құбылыстарды, жан- жануарларды, құстарды, ағаштарды т.б көптеген бейнелерді бейнелей алады.

Ал тіл кемістігі кездесетін балалардың жалпы қимылдары, соның ішінде бұлшық етінің қимылдары жеткілікті деңгейде дамымайды. Сөйлеу тілі мүшелері әрекетінің қозғалуларының дамуы қол саусақтарының нәзік қимылдарының дамуымен тығыз байланыста болғандықтан, бала қолының ептілігін толық жетілдіру, түзеті- тәрбие жұмысын жүйелі жүргізуді қалайды.

Ұсақ моториканы дамыту жұмыстарын ерте сәбилік шақтан бастаған дұрыс. Омыраудағы баланың өзіне саусақтағы бас миымен байланысқан активті нүктелеріне әсер ете отырып массаж жасау керек. Ерте жаста және мектепке дейінгі кіші жаста қарапайым жаттығуларды жасауда өлеңмен, тақпақпен ұымдастырылған жаттығуларды пайдалану ұсынылады. Сонымен қатар өзіне -өзі қызмет ету дағдысын қалыптастыру: тиегін өзі салып, өзі ағыту, бауын байлау, т.б. Ал ересек топтағы балалар үшін ұсақ моториканы дамыту және қолдың икемділігін арттыруға арналған жаттығулар мектепке дайындықтың яғни, жазу, сызуға үйренудің маңыздысы болып саналады. Әлем бала өміріне біртіндеп кіреді. Бала ең алдымен оны үйде, балабақшада не қоршап тұрғанын ұғынады. Біртіндеп өмірден алған тәжірибесі көбейеді. Мектеп жасына дейінгі балалар өзінің айналасындағы қоршаған ортамен танысуға өте құштар. Бұл баланың бірнеше сұрақтар қоюына әкеліп соғады. Яғни, балаға әлем аздап ғана сырын ашса, онда баланың білуге деген құштарлығы арта түседі. Ойын—баланың бірінші әрекеті, сондықтан да оның мән—мағынасы ерекше. Қазақ халқының ұлы ойшылы Абай Құнанбаев: «Ойын ойнап, ән салмай, өсер бала бола ма?», — деп айтқандай, баланың өмірінде ойын ерекше орын алады. Мектеп жасына дейінгі балалардың зейіні тұрақсыз болады. Оларды біркелкі жұмыс тез жалықтырады. Сондықтан олардың зейінін үнемі қажетті бағытқа аудару үшін ойын түрінде жүргізу қажет. Өйткені ұйымдастырылған оқу іс-әрекетінде алған білімді ойынмен тиізнақтау білімнің беріктігіне негіз қалайды. Ойын барысында баланың жеке басының қасиеттері қалыптасады. Баланың қуанышы мен реніші ойында айқын көрінеді. Ойын кезіндегі баланың психологиялық ерекшелігі мынада: олар ойланады, эмоциялық әсері ұшқындалады, белсенділігі артады, ерік қасиеті, қиял елестері дамиды, мұның бәрі баланың шығармашылық қабілеті мен дарынын ұштайды. Мектеп жасына дейінгі балалар көргендерін, байқағандарын, айналасынан естігендерін ойын кезінде қолданатын байқауға болады. Ойын айналадағы болмысты бейнелейді. Ойын барысында балалар дүниені тани бастайды, өзінің күш жігерін жұмсап, сезімін білдіруге мүмкіндік алады, адамдармен араласуға үйренеді.

Сондықтан да ойшыл ұлы адамдар балаларды ойын арқылы оқыту керек деген ойға келді. Ойын арқылы оқыту, бұл ой көптеген оқытушылар мен тәрбиешілерді қызықтырды. Грузин педагогы Ш.А.Амонашвили ойын арқылы балаларға өте қиын әлемдік танымды түсіндіре білді. Ш.А.Амонашвили өз оқушыларымен ойын ойнағанда өзін балалармен бірдей қоя отырып, олардың көңіліне, ойына, санасына пайдалы ұғымды беріп, өз ісіне сенімді болып, қиындықтарды жеңе білуге үйретті—баланың көздерінде білімге деген құштарлықты байқады.

Балабақшадағы тәрбиелеу-оқыту жұмысында балалардың тілін дамыту, сөздік қорларын дамыту, ауызша сөйлеуге үйрете отырып, үйренген сөздерін күнделікті өмірде еркін қолдану, әрі оны күнделікті іс-әрекет кезіндегі тілдік қарым-қатынаста қолдана білуге жаттықтыру ісіне ерекше мән берілген.

Мектеп жасына дейінгі кезеңдегі балалармен сөздік жұмысын жүргізу ісі- тіл дамытудың негізгі бір міндеттері болып есептеледі. Біз балалармен сөздік жұмысын жүргізе отырып, оларды айналасындағы заттармен таныстырып, атын атай білуге, қасиеті мен сапасын, түр-түсі және пішінін ажырата білуге, өмірдегі, қоршаған ортадағы түрлі құбылыстар жайындағы ұғым, түсініктерін дамыта отырып, белсенді түрде тілдік қарым-қатынас жасай білуге үйретеміз.

Мектеп жасына дейінгі балалардың сөздік қорларын дамыту ісінде тәрбиешінің: - балалардың сөздік қорларын дамыту; - жаңа сөздерді меңгерту; - үйренген сөздерін тиізнақтап, анықтап, әрі байытып отыру басты міндет саналады.

Осы аталған міндеттерді тәрбиеші үнемі сөздік жұмысын жүргізуде басшылыққа алып отыруы тиіс. Балалардың сөздік қорын дамытуда ойын, тапсырма, жаттығулардың орны ерекше. Соның ішінде ойын – баланың шын тіршілігі. Ойын арқылы бала айналасындағы нәрседен өзіне қызықтысына ықыласы ауып, таңдап алады. Баланың бір ерекше қасиеті

сөйлеуден еш жалықпайды. Ойын бала тілінің дамуына ықпалын тигізіп, таным белсенділігінің дамуына жол ашады.

Арнайы ойын-сабақ және сабақ мазмұнына қарай танымдық, дамытушы ойындарды, тапсырмаларды қолдану, балаларды заттарды бір-бірімен салыстыруға, оларды қасиетіне қарай ажыратуға және оны танып білуге үйретеді. Сөйтіп бала топтағы жасына сәйкес бағдарламалық міндетті меңгереді. Ойын ұйымдастыруда тәрбиеші өзі жетекші бола отырып, балаларды ойнай білуге, ойын ережесін сақтауға, әрі оларды ойната отырып, ойлануға бағыттайды, заттың атын немесе қасиетін есінде сақтап қалуға жол ашады, ойынға қызықтыра отырып зейінін, қиялын дамытады.

Сонымен қатар ойын барысында бала үлкендермен, өз құрбыларымен қарым-қатынас жасайды. Әр бала өз жетістігіне қуанып, мәз болады. Сондықтан да ойын-тапсырмаларды таңдауда және іріктеуде балалардың жас және жеке ерекшелігін ескерген жөн.

Тәрбиеші балалармен ойынды (заттармен, үстел үсті және сөздік ойын) үш түрлі етіп өткізуіне болады. Балаларды ойынның мазмұнымен таныстыру ойынды өткізу болып табылады. Ойынды талдау, бұл ойынның өз мақсатына жетуі, балалардың белсенділігі және олардың іс-әрекеті болып табылады. Сонымен балалардың сөздік қорларын дамытуда ойындарды, тапсырма-жаттығуларды қолдану үлкен нәтиже береді. Ойын арқылы балалардың сөздік қоры дамып, ауызша сөйлеу машығын игереді, таным белсенділіктері қалыптаса түсіп, ақыл-ойы өсіп жетіледі, әрі адамгершілік қасиеттер бойына сіңіреді.

Міне, сондықтан да оқу-тәрбие үрдісінде әр түрлі ойындар арқылы баланы жан-жақты дамыту ісіне ерекше көңіл бөлемін және бұл менің ең негізгі алдыма қойған мәселем.

Сонымен, баланың сөздік қорын дамытумен қатар, тілін дамыту да ойын арқылы жүзеге асады. Оны төмендегі ойын түрінен көруге болады. Бала саусағын ойната отырып, тілін дамыту. Саусақ ойыны- бұл ұрпақтан ұрпаққа жалғасын тауып келе жатқан, әрі үлкен мәні бар мәдени шығармашылық.

Саусақ ойыны-саусақтардың көмегімен қандай да болмасын ертегіні немесе өлең-тақпақ шумағын сахналау болып табылады.

Саусақ ойыны арқылы баланың сөйлеуге деген талпынысы, қабілеті дамып, ынтасы артады және шығармашылық әрекетіне жол ашады. Саусақ ойынын ойнай отырып, балалар қоршаған ортадағы заттар мен құбылыстарды, жан-жануарларды, құстарды және ағаштарды бейнелей алады. Саусақтарының қозғалыс- қимылына қарап бала қуанады, шаттанады, сөзді айтуға тырысады және өлеңдегі үйренген сөз шумақтарын қайталап айта отырып, есінде сақтайтын болады. Сонымен қатар балалар екі қолын қимылдата отырып, оң, сол, жоғары, төмен т.б. түсініктерді бағдарлай алуды үйренеді.

Ал тіл кемістігі кездесетін балалардың жалпы қимылдары, соның ішінде саусақ бұлшық етінің қимылдары жеткілікті деңгейде дамымайды.

Сөйлеу тілі мүшелері әрекетінің қозғалуларының дамуы қол саусақтарының нәзік қимылдарының дамуымен тығыз байланыста болғандықтан, бала қолының ептілігін толық жетілдіру, түзету- тәрбие жұмысын жүйелі жүргізуді қалайды. Саусақ ойынын балабақшада және үй жағдайында әсерлі, көңілді түрде ұйымдастыруға болады. Алдымен балаларға саусақ ойыны түсіндіріледі, әр қимылы көрсетіледі.

Мысалы: «Саусақтар сәлемдеседі» ойынын алайық. Мұнда бас бармақ ұшы әр саусақтың ұшымен кезекпен түйіседі. «Адамдар келеді». Оң қолдың сұқ саусағы мен ортаңғы саусақтарын жүгірген тәрізді етіп қимылдатады. Сонымен бірге халық арасында кеңінен тарап жүрген «қуырмаш» ойыны да саусақтардың нәзік қимылын жетілдіруге бағытталған.

Балалар осындай саусақ ойынын ойнай отырып, өлең шумағын қызыға айтады. Ойын – мектеп жасына дейінгі балалардың негізгі іс-әрекеті. Сұлтанмахмұт Торайғыров «Балалықтың қанына ойын азық» деп бекер айтпаған. Өйткені, ойын үстінде баланың бір затқа бейімділігі, мүмкіндігі және қызығуы анық байқалады. Ойын мазмұны мен түріне қарай: мазмұнды-бейнелі, қимыл-қозғалыс, дидактикалық, құрылыс, кейіптендіру ойындары болып бөлінеді. Мазмұнды-бейнелі ойында балалар ойын мазмұнын түсінікті етіп жеткізуге

тырысады, оған қажетті құрал-жабдықтарды табуға талпынады, оларды дайындау үшін еңбектенеді, ал еңбек ұжымдық іс-әрекетке біріктіреді және шығармашылық іс-әрекетке бағдарлайды, балалардың өзара қарым-қатынасын реттеп, олардың бойында адамгершілік сапаларды қалыптастырады. Бала алған рөлдеріне сай кейіпкердің киімін киіп, қимылын, дауыс ырғағын мәнерлі жеткізуге тырысады, көркемдік сабақтардан (ән-саз, бейнелеу өнері сабақтары) алған білімдерін пайдаланады, қуыршақты ұйықтату үшін бесік жырын айтып әлдилейді, бейнелеу өнері сабақтарында жасаған ыдыс, үй жиһаздарын, қағаздан құрастырған заттарды ойын құралы ретінде пайдаланады. Мазмұнды-бейнелі ойынның ерекшелігі: оны балалардың өздері жасауында, ал ойын қызметі айқын өнерпаздық және шығармашылық сипатта болады. Бұл ойындар қысқа да, ұзақ та болуы мүмкін. Баланың өмірге қадам басардағы алғашқы қимыл-әрекеті – ойын, сондықтан да оның мәні ерекше. Қазақ халқының ұлы ойшылы Абай Құнанбаев: «Ойын ойнап, ән салмай, өсер бала бола ма?» деп айтқандай баланың өмірінде ойын ерекше орын алады. Жас баланың өмірді тануы, еңбекке қатынасы, психологиялық ерекшеліктері осы ойын үстінде қалыптасады. Ойынды зерттеу мәселесімен тек психологтар мен педагогтар ғана емес, философтар, тарихшылар, этнографтар және өнер қайраткерлері мен бала тәрбиесін зерттейтін ғалымдар да шұғылданды. Көптеген балалар жазушылары бала ойынының психологиялық мәнін және ойынға тән ерекшеліктерді көркем бейнелер арқылы суреттегені де мәлім. Сондықтан да педагогикада бала ойынына ерекше мән беріледі, өйткені ойын үстінде қалыптасатын балалық шақтың түйсігі мен әсері адамның көңіліне өмірбақи өшпестей із қалдырады. Бала ойын арқылы өзін толқытқан қуанышын немесе ренішін, асқақ арманын, мұрат-мүддесін бейнелесе, күні ертең сол арман қиялын өмірде жүзеге асыруға мүмкіндік алады. Сөйтіп бүгінгі ойын, бейнелі әрекет ертеңгі шындық ақиқатқа айналатын кезі аз емес. Ойын мектеп жасына дейінгі баланың жеке басының дамуына игі ықпал ететін жетекші, басты құбылыстың бірі деуге болады. Бала ойын арқылы өзінің күш-жігерін жаттықтырады, қоршаған орта мен құбылыстарды ақиқат сырын ұғынып, еңбек дағдысына үйрене бастайды. Былайша айтқанда болашақ қайраткердің тәрбие жолы, тәлімдік өнегесі ойыннан бастап өрбиді. Ойын мен еңбектің бір-біріне ұқсас сипаттары көп, сондықтан кейбір педагог-ғалымдар «жақсы ойын - жақсы жұмыс сияқты да, жаман ойын - жаман жұмыс сияқты» деп қарап, бұлардың арасында айырма шамалы деген түйін жасайды. Өйткені, әрбір жас кезінде ойын тиісті дәрежеде ақыл мен қажыр-қайрат жұмсауды керек етеді. Белсенді іс-әрекет пен күш-жігер жұмсалмаған ойын, жақсы ойын болып табылмайды. Жақсы ойын да жақсы жұмыс та көңілді қуанышқа толтырып, рахатқа бөлейді. Демек, осы жағынан ойын мен жұмыстың ұқсастығы байқалады. Баланың ойынында да белгілі дәрежеде тиісті жұмыстағыдай жауапкершілік болуға тиіс. Олардың негізгі айырмашылығы тек мынада: баланың ойыны нақты материалдық рухани байлықты көздемейді, ал жұмыс ондай игілікті өндірудің негізгі жолы екені айқын. Баланың қуанышы мен реніші ойында айқын көрінеді. Ойын кезіндегі баланың психологиялық ерекшелігі мынада: олар ойланады, эмоциялық әсері ұшқындайды, белсенділігі артады, ерлік қасиеті, қиял елестері дамиды, мұның бәрі баланың шығарымпаздық қабілеті мен дарынын ұштайды. Ойын үстінде бала бейне өмірдің өзіндегідей қуаныш, реніш сезіміне бөленеді. Бірақ бала одан ойын екенін білмейді деген түсінік тумайды. Сондықтан шындықтағыдай «сөйтеік, бүйтіп көрейік» деуі, олардың «ойынды ойын» деп түсінуінде жатыр.

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі:

1. Артемова Л.В. Дидактикалық ойындар. — М., 1992.
2. Богуславская З.М., Смирнова Е.О. Мектепке дейінгі жастағы балаларға арналған дамыту ойындары. — М., 1991.
3. Дүйсенбай Е. Санамақ. — А., «Ана тілі», 1996.
4. Колесникова Е.В. 3-4 жас балаларына арналған математика. — М., 2008.
5. Леушина А.М. Математикалық түсініктерді қалыптастыру. — А., «Мектеп», 1982.

РАЗВИТИЕ ОБЩЕЙ МОТОРИКИ ДЕТЕЙ ДОШКОЛЬНОГО ВОЗРАСТА С ОСОБЫМИ ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫМИ ПОТРЕБНОСТЯМИ В ПРОЦЕССЕ ОУД ПО ФИЗИЧЕСКОЙ КУЛЬТУРЕ.

Жадобина Д.Я., Аманова И.В.
КГКП я\с «Куаныш»

В психологической литературе встречается очень незначительное количество публикаций, посвященных значению спорта, физической культуры для детей с нарушениями интеллекта [Дмитриев А.А., 1987, 1990; Самылычев А.С., 1994; Веневцев С.И., 1996 и др.]. Среди черт наиболее характерных для двигательной сферы при задержке психического развития указываются нарушения произвольной регуляции движений, трудностей переключения и автоматизации, недоразвития тонких моторных актов, наличие явлений синкинезий, истощаемость (С. С. Ляпидевский 1956г; Е. Edgar, 1978; 3.Тржесоглава, 1986 г. и др.).

Исследование психомоторики детей с ЗПР в сравнении с их нормально развивающимися сверстниками выявило ее недостаточность (М. Ш. Адилова).

Изучение общей моторики показывает определенную недостаточность статической координации, это проявляется в трудностях сохранения равновесия при закрытых глазах и во время стояния на одной ноге, несогласованности движения рук и ног, недостаточной плавности и последовательности движений, в затруднительности выполнения заданий в замедленном и ускоренном темпе. Также у детей с ЗПР можно наблюдать отставание физического развития, а именно слабость мышечного корсета, это состояние ребенка, когда у него еще не развиты мышцы живота, слабые мышцы спины на фоне спазмированных мышц-сгибателей тела. Внешне это выражается в опущенных плечах, скругленной спине, отвислом животе. Голову ребенок часто выдвигает вперед или, постепенно меняя ее положение, наклоняет то к одному, то к другому плечу, походка чаще всего шаркающая, колени полусогнуты. Конечно, здесь как воздух необходимы занятия по коррекции этих недостатков.

Развитию динамической и ритмической координации содействуют упражнения в ползании, ходьбе с убыстрением и замедлением темпа, прыжки на одной и двух ногах.

Ползание вперед и назад разноименной рукой, и ногой с поворотом головы в сторону движущейся руки необходимо детям для формирования перекрестных движений, при этом происходит интеграция практически всех модально-специфических факторов развития ребенка с его двигательной системой. Развивается оптико-кинетическая координация. За счет оптимизации работы головного мозга, латеризации правого и левого полушария происходит стимуляция интеллектуального развития ребенка.

Рекомендуется выполнять ползание по гимнастической скамейке; по наклонной поверхности; по резиновым массажным коврикам, в упоре, стоя на коленях, в упоре на предплечья, по-пластунски, змейкой и т.д.

Развитию статической координации общей моторики содействует выполнение упражнений: стоя на одной ноге с открытыми и закрытыми глазами, выполнении движений стоя на модуле или поролоне с и закрытыми глазами. Отключение зрительного анализатора усложняет положение ребенка в пространстве, дает дополнительную нагрузку на вестибулярный аппарат.

Положительно влияют на общее физическое развитие и развитие общей моторики детей с ЗПР на больших гимнастических мячах. Занятия с применением больших гимнастических мячей имеют свои особенности.

Кроме специфического воздействия мячей на мышцы и связки ребенка, не маловажную роль играет эмоциональный фактор, создающий наилучшие условия для развития общей

моторики, реализации основных факторов развития: ориентации в пространстве, межполушарного взаимодействия кинетического, кинестетического и др.

Мяч - это не стабильная опора, постоянно вынуждающая ребенка, в целях сохранения равновесия включать те или иные группы мышц. Мяч - это игрушка, он партнер, он красив и, главное, подвижен, взаимодействует с ребенком.

Начиная работу на мячах с детьми, следует знать, что мяч должен соответствовать возрасту

возраст (лет)	4-5	5-6	6-7
диаметр мяча	45см	50 см	55см

При посадке на мяч угол между голенью и бедром, бедром и телом должен быть 90 градусов.

Упражнение на различные прокаты мяча: вперед, назад, вправо, влево, вокруг себя позволяют помочь формированию модально- специфических факторов (тактильного и зрительного), кинестетического (осуществление сложного движения в сочетании с движениями глаз, сопровождающими мяч). Чтобы усилить воздействие упражнений можно, выполняя движения, вслух проговаривать свои действия: мяч вперед, затем к себе. Это дает возможность подключить слуховой анализатор.

В исходном положении сидя на мяче ноги, на полу можно предложить большой ряд положений и движений, направленных на формирование изгибов позвоночника, развитие вестибулярного аппарата, ориентацию тела в пространстве.

Хорошо развивает чувство равновесия упражнения: лежа на животе на мяче. Уже само и.п., при котором тело ребенка, обволакивает мяч, вызывает хорошее растягивание мышц всей задней поверхности тела. В этом и.п. можно выполнять движения: опираясь ногами и руками об пол, держа руки на мяче, ноги на полу; руки и ноги подняты вверх. Каждое изменение и.п. несет на себе новую нагрузку, постепенно усиливая напряжение мышц спины, рук, ног, а также тренирует вестибулярный аппарат, улучшается условия формирования кинестетического и кинетического факторов (плавность движений, сохранений равновесий, тактильные ощущения). Особо следует обратить внимание на дыхание: ребенка следует учить животом. Дыхание с сопротивлением упругой опоре мяча укрепляет мышцы живота, снимает напряжение с мышц поясничного отдела.

Все, выше перечисленные упражнения, направлены на физическое развитие ребенка, на проработку сенсомоторных координации, на развитие общей моторики у детей с ЗПР. Необходимо учитывать, что для детей с ЗПР, по сравнению с нормально развивающимися сверстниками, требуется более углубленное внимание, поэтому упражнения по развитию статической координации крупной моторики, развитию динамической и ритмической координации, совершенствование кинетической и оптико - кинетической координации рекомендуется не только на занятиях по физической культуре, но и включать в утреннюю гимнастику, физминутки, динамические паузы, на прогулках.

Литература:

1. «Здоровьеформирующее физическое развитие» Легкая дисфункция мозга в детском возрасте: монография / З. Тржесоглава. – Москва : Медицина, 1986.

Автор: Кольцова, М.М. Двигательная активность и развитие функций мозга ребенка Роль двигательного анализатора в формировании высшей нервной деятельности ребенка
Издательство: Педагогика, 1973 г

Оздоровление и коррекция психофизического развития детей с нарушением интеллекта средствами адаптивной физической культуры - 104 с. ISBN 5-85009-971-9 ~54.00.00 68485
Дмитриев А. Веневцев С.И. М.: Советский спорт `04

ВЛИЯНИЕ МОДЕЛИРОВАНИЯ НА РАЗВИТИЕ ПОВЕСТВОВАТЕЛЬНОЙ РЕЧИ ДЕТЕЙ С ОСОБЫМИ ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫМИ ПОТРЕБНОСТЯМИ

Алиева Т.В., Синютин С.Н.

КГКП «Ясли- сад «Куаныш» г. Караганда

Известно, что условия обучения ребёнка с ООП определяются особенностями его речевого развития. Всем им требуются специальные занятия по накоплению словаря и овладению навыками повествовательной речи. Расширение словарного запаса может происходить либо путём объяснения значения новых слов, либо с помощью конкретной ситуации и доступного смыслового контекста, раскрывающих значение слова.

Овладение повествовательной речи начинается с существительных: ребёнок называет окружающие его предметы, имена близких ему людей. Позже он начинает понимать значение глаголов во всем разнообразии их форм: будем есть, спи, дай, упал. По мере развития ребёнка глаголы переходят из пассивного словаря в активный, в повествовательную речь. Постепенно расширяется понимание, а затем и употребление других частей речи – прилагательных, наречий. Однако, лишь немногие дети способны самостоятельно построить текст; большинству требуется вопросы-подсказки; рассказы отличаются непоследовательностью, отсутствием оценочных суждений. Как правило, рассказы бессвязны, в качестве межфразовой связи редко используются повторы и местоимения. Налицо проблемы с грамматическим оформлением предложений. Образные средства в них единичны либо вовсе отсутствуют.

Повествовательная речь детей с ООП требует значительной коррективной работы с целью развития умений, необходимых для построения повествовательного текста: умения связывать слова, фразы и периоды в целостный текст.

По мнению специалистов, использование предметно – схематических моделей облегчает процесс освоения связанной речи. Ткаченко Т.А., автор трудов по использованию моделирования с целью развития повествовательной речи у детей, обратила внимание на факторы, облегчающие процесс становления данного типа связной речи. Моделирование используется как один из методов, который активно применяют педагоги дошкольных организаций. Модели, передавая строение рассказа, его последовательность, служат своеобразным наглядным планом для создания монологов, поэтому они успешно используются в практике. Моделирование помогает убрать недостатки в лексико – грамматическом оформлении речи. Используя упражнения в наблюдательности, мы учим детей видеть признаки предметов, рассматривать их в разной последовательности; словарные и грамматические упражнения, сопровождающие рассматривание и предназначенные для обогащения словаря названиями признаков, синонимами, антонимами, образными средствами языка; а также для содействия усвоению подчинительных связей между существительными, прилагательными и глаголами.

Детям с ООП, как правило, с трудом удаётся самостоятельно построить повествовательную речь. Поэтому особое значение приобретают занятия по овладению умением различать состав слова, видеть образующие его элементы и понимать их роль. Повседневная работа по развитию повествовательной речи чрезвычайно важна и должна проводиться буквально с первых дней обучения. Начиная с простых заданий и постепенно их усложняя, продвигаться по намеченному пути. Существует сюжетный метод запоминания текстов по мнемотаблице, которая призвана помочь детям разучивать стихотворения, составлять рассказ – повествование, обучать пересказу. Моделирование является эффективным средством развития повествовательной речи детей с ООП. Можно использовать в работе предметное моделирование (предметы для игры, плоскостные театры, иллюстрации рассказов или сказок; графическое моделирование (структуры описательного рассказа об игрушках, транспорте, набор схем для графического плана. Также можно использовать модель фонетико – фонематической компенсации. Её суть заключается в

избавлении от старых дефектных стереотипов и формировании правильных речевых рефлексов в более скоростном, чем обычно, режиме. Модель предполагает следующие компоненты:

1. Использование ритма и рифмы; рифмованный речевой материал способствует более продуктивной автоматизации речи.
2. Занимательно – игровой характер речевых упражнений, повышающий мотивацию детей.
3. Развитие речевой сноровки и активизация компонентов речевой деятельности детей.

Воспитатель в группах для детей с ООП помимо общеобразовательных задач выполняет и ряд коррекционных, направленных на устранение сенсорной и интеллектуальной недостаточности, обусловленной особенностями речи ребёнка. Воспитателем создаётся благоприятная основа для эффективного развития речевых возможностей ребёнка, что в итоге способствует развитию повествовательной речи. Необходимость своевременного решения таких проблем, как компенсация речевых дефектов, социальная адаптация детей, определяется тем, что дети с ООП должны овладеть всеми видами деятельности, чтобы пойти в школу подготовленными к учебной деятельности. Основные задачи воспитателя в области развития повествовательной речи состоят в следующем:

1. Расширение и активизация речевого запаса детей на основе расширения представлений об окружающем.
2. Развитие способности использовать имеющиеся навыки повествовательной речи в различных ситуациях общения.
3. Повседневный контроль за речевой деятельностью детей на каждом этапе коррекционного процесса.

Речь воспитателя должна служить образцом для детей с ООП; быть чёткой, предельно внятной, хорошо интонированной, выразительной.

Работа по развитию повествовательной речи при помощи моделирования облегчает процесс овладения детьми содержанием, структурой повествовательных текстов, их связностью. Моделирование призвано осуществлять преобразование абстрактных символов в образы, тем самым облегчить усвоение детьми материала. Формирование интереса к занятиям по развитию повествовательной речи с помощью моделирования способствует успешному развитию ребёнка в целом, и преодолению речевых недостатков, и закреплению достигнутых результатов.

Список использованной литературы:

1. Чухаева Е.В. Моделирование как метод формирования связной речи у детей старшего дошкольного возраста с ОНР. //Начальная школа плюс до и после.-2009г.-№11. - С.78-82 .
2. Штофф В.А. Моделирование и познание / В.А. Штофф – Минск.,1974г.-211с.

БАЛАБАҚША – БАРШАНЫҢ МӘСЕЛЕСІ

Акатаева Г.Б. Бакирова А.Ж.

«Қуаныш» Бөбекжайы КМҚК Қарағанды қаласы

«Тал бесіктен басталатын бала тәрбиесін» бүгінгі заман талабына сай жан - жақты жетілдіру, білімді де саналы тұлғаны қалыптастыру - өмірге ұрпақ әкелетін ата - анаға ғана емес, мектепке дейінгі білім мен тәрбие беру мекемелерінің қызметкерлеріне де жауапты да, салмақты міндеттер жүктейді. Бүлдіршіндердің денсаулығын нығайта отырып, оқу - тәрбие

үрдісін жетілдіру және бәсекеге қабілетті жеке тұлға тәрбиелеу міндеті - педагог мамандарды заман талабына сай жаңа технологияны игеруді, іскерлік пен ізденімпаздықты, білімділік пен біліктілікті талап етеді.

Тәуелсіз еліміздің келешек ұрпақты тәрбиелеу мәселесі бүгінгі күннің өзекті тақырыбы. Бұл мәселенің шешімін табуда үздіксіз білім беру жүйесі айтарлықтай дәрежеде қайта қаралып, оны жетілдіру жолдары іздестірілуде. Бұл алға қойылып отырған негізгі талаптар – Қазақстан білім беру жүйесінің бүкіл әлемдік білім беру кеңестігіне толық енудің алғашқы даму стратегиясын жасау болып табылады. Айтылған талаптардың жүзеге асырылуы бағытындағы жұмыстың үздіксіз білім берудің алғашқы сатысы – мектепке дейінгі ұйымдарда баланың білімге деген құштарлығын арттырудан, ұлтымызға тән қасиеттерін бойына сіңірген бала тәрбиелеуден бастағанның маңызы зор. Балабақша — бүлдіршіндерді болашақта ата дәстүрін сақтайтын инабатты да, ибалы үлкен-кішіні сыйлай білуге үйрететін тәрбие орталығы. Өмірге келген жас ұрпақты тәрбиелеу ата-аналар мен балабақша тәрбиешілерінің қасиетті борышы.

Қазақ халқы қай уақытта болмасын, ұрпақ тәрбиесін ұлттың тағдыры, ұлттың болашағы деп білген. Сондықтан тәрбие мәселесіне көңіл бөліп, оған тиімді әдіс-тәсілдерді қолданып, қарастыру әрбір ұжымның тапқырлығы мен іскерлігін, ізденімпаздығы мен шығармашылығын талап етеді. «Адамға ең бірінші білім емес, тәрбие берілуі керек, тәрбиесіз берілген білім адамзаттың қас жауы, тәрбиесіз берілген білім адамзатқа апат әкеледі» деген ғұлама ғалым Әбу Насыр Әл-Фараби ойын әрбір ұстаз, әрбір ата-ана өздеріне қағида ретінде ұстанса нұр үстіне нұр болар еді. Оқу мен тәрбие — бір-бірінен бөлек алынып қаралмайтын күрделі процесс. Жаңа заманның жаңашыл ұстазы осы екі үрдісті бірдей теңестіріп алып жүру оның шеберлігі мен іскерлігін көрсетеді.

Бала туылғаннан бастап, мектепке барғанға дейінгі алғашқы жылдар адам өмірінде өте үлкен маңызға ие. Бұл кезеңде денсаулықтың іргетасы шындалады, әр түрлі қабілеттер дами бастайды, сапалы қасиеттері көрінеді және мінез-құлық ерекшеліктері қалыптасады. Осы жылдарда баланың қалай тәрбиеленуі, оның болашақтағы оқуына, жеке адамзат болып қалыптасуына негіз болады.

Бүгінгі таңдағы біздің бар мақсатымыз, іс жоспарларымыздың барлығы балабақшадағы тәрбиеленушілерге жан-жақты жағдай жасау, солардың Қазақстан Республикасының болашақ азаматы ретінде тәрбиеленіп өсуі үшін күні бүгіннен бастап негізінің берік қалануына бас назар аудару. Әрбір ісімізді балалардың болашағы үшін арнап отыруды өзімізге басты міндет санаймыз.

Тәрбие мен баланың алғашқы дені- мектепке дейінгі тәрбие ошағында беріледі. Бала бойындағы жаңа қасиеттер мен мүмкіндіктерді ашып, олардың өнегелі болып тәрбиеленуіне балабақша ошағының маңызы зор екені белгілі. Мектепке дейінгі білім беру саласы қызметкерлерінің алдына қойған басты мақсат- баланың жас ерекшелігіне қарай балалар тарихы негізге ала отырып, ұлттық тәрбиені салт –дәстүрді бойына сіңіріп жеке тұлға ретінде жан-жақты қалыптасуына ықпал ету. Халқымыздың әдептілік, инабаттылық, мейірімділік, қарапайымдылық, ізеттілік, қонақжайлық қасиеттерін жас ұрпақтың бойына сіңіру үшін әрбір тәрбиеші, ұстаз халық педагогикасын, салт-дәстүрін, әдеп-ғұрыптарды жақсы меңгерген рухани дүниесі бай, жаны таза адал жан болуы керек.

Тәрбиеші саналы көзқарастарын таныта алатын, білімі мен тәжірибиесін жан-жақты дамытып байыта алатын сәт мектепке дейінгі мекеме қабырғасынан басталады. Балабақшаның тәрбие мен оқытудағы негізгі мақсаттары: Денсаулық сақтау мен нығайту және деңгейін көтеруде өз ағзаларындағы қорларын қолдану, баланың дамуында жеке үйлесімділікті қамтамасыз ету, ата- аналарды салауатты өмір салтына араластыру.

Балабақшадағы әрбір тәрбиеші –педагог оқу-тәрбие жоспарын тиімді әрі нәтижелі етіп ұйымдастыру үшін өздерінің бағдарлық біліктіліктерімен қабілеттіліктерімен қатар, педагогикалық жаңа технологиялар негіздерін жетік меңгеруі тиіс. Яғни бүгінгі тәрбиешінің басты міндеті әлемдік өркениеттілікке ұмтылып, әлемге танылып отырған Тәуелсіз Қазақстанның болашағын құрайтын жас бүлдіршіндерді саналы азамат етіп тәрбиелеу.

Тәрбиенің негізі бірінші кезекте әрбір отбасында қаланатынын ескере отырып, «Ұяда не көрсе, ұшқанда соны іледі» деген қазақ халқының даналық қағидасын ұстанып, көптеген ұйымдастырылған іс- шаралар ата-аналардың қатысуымен өткізіледі. Өйткені, жеке тұлғаның қалыптасуы ең алдымен отбасындағы үлгі-өнеге мен тәлім-тәрбиеге байланысты екенінде дау жоқ. Сондықтан да балабақша ұжымы ата-аналардың балабақшада өткізілетін түрлі іс- шаралар мен тәрбие ісіне қатысты тренингтер мен ертеңгіліктер, сондай-ақ пікірталас сағаттарына қатысуларын қамтамасыз етіп отырады. Бұл бала тәрбиесіне байланысты ортақ мәселелерді бірлесе отырып шешуге айтарлықтай мүмкіндік береді.

Қазақстан Республикасының жалпыға міндетті білім беру стандартын басшылыққа ала отырып, «Денсаулық», «Қатынас», «Таным», «Шығармашылық», «Әлеуметтік орта» атты білім беру салаларына байланысты мектепке дейінгі баланың жас ерекшелігіне сай оқу іс-әрекетін шығармашылық, ізденіс негізінде жүзеге асыруда. Балабақша балаларының тәрбиесімен білімділігімен қатар денсаулықтарын нығайту мақсатында барлық тиісті шараларды жүргізу медбикенің бақылауы аясында өткізіледі. Осы білім саласы бойынша дене тәрбиесінен ұйымдастырылған оқу іс-әрекеттері де жаңа технологиямен түрлендіріліп, балалардың денсаулығын нығайтып, дене бұлшық еттерін шынықтырып жетілдіруге, сондай ақ жылдамдыққа, ептілікке, шыдамдылыққа тәрбиелеуге ықпалын тигізіп келеді. Кішкентай бүлдіршіндердің жауапкершілікті сезіне жүріп жасаған әрбір іс-әрекеті арқылы олардың ептілікке, жылдамдыққа, шыдамдылыққа және батылдыққа тәрбиеленіп келе жатқандығын айқындай түсе, балалардың бір-біріне деген жанашырлығы, көмек қолын созуы олардың адами асыл қасиетті бойларына сіңіріп өсуде екендігін көрсетеді. Бала үшін дүниеде ең жетілген, білімді де, мәртебелі адам – оның ата – анасы. Ал, ең әдемі де жарық үй – оның туылған үйі. Жас баланың дамуында ата-ананың орыны ерекше, сондықтан ата-ана өз отбасында қолайсыз жағдайларды баланың көзінше тудырмауға тырысуы қажет. Отбасындағы ұрыс-керіс баланың жүйкесін тоздырады. Кейбір ата-аналар өз перзентін шектен тыс еркелетіп, баланың бетінен қақпай, көңіліне қарап тәрбиелейді. Ал мұндай көріністер баланың бойына кері қасиет пайда болуына тікелей жағдай тууына себеп болады. Ата-аналар балаға отбасылық өмірдің алуан түрлі, қырымен сырын дүние жұмбақтарын танытып, тағылым талғамға, әдептілікке баулуға тиіс. Себебі, ата-ананың күнделікті өмір тіршілігіндегі еңбегі, адамның бейнелері, жақсы мінез-құлық, дұрыс қарым-қатынасы – балаға үлгі. Баланың алдында барынша сабырлы әрі ұстамды болуға тырысу керек, ата-ана өзі үлгі бола отырып, баласын сабырлылыққа тәрбиелейді. Әрбір ата-ана өз баласы үшін-басты тұлға. Сондықтанда да кез-келген бала алдымен үлгіні ата-анасынан алады. Бала әкеден ақыл, анадан мейір алады. Ата-ана баласымен пікірлесуде бейауыз сөздерді қолданбай, дәрекілікпен жеке басын қорламай, мейірімді, табиғи, жылы ақылды сөздер айтып өнеге бола білсе, тәрбие де табысқа жетеді, өйткені, жақсы сөз жан семіртеді. Сонымен қатар мектепке дейінгі ұйымның педагогикалық ұжымы ата-аналармен бірлесіп, баланы өсіріп тәрбиелеудегі басты мақсат қоғамдық өмірге «түзу кірпіш қалау» екенін ескере отырып, ал осы мақсатты жүзеге асыру үшін, алдындағы қандай болмасын қиындықтарын жеңу, соған сәби кезінен төмендегі мынадай көзқарастарды негізгі ұстаныным ретінде қабылдау. Көзқарастар мыналар: Баланы сәби ол әлі ештеңе білмейді, ұқпайды деп жай көзбен қарамау керек, өйткені ол да өсіп келе жатқан тұлға. Баланы әр уақытта шындыққа үйрету. Еш уақытта алдамай, шындықты ашып айтып сол жағдайға дұрыс көзқараспен қарауға жағдай туғызу. Баланың өз ісін уақытымен күнде қадағалау, бақылау. Баланың әр бір ісін қадағалап, оған деген көзқарастан нәтиже шығаруға көмектесу. Қандай жағдай болса да, ұрпағын жауын мен жел өтінен, жаман әдеттен қорғап, өз бойындағы ең жақсы қасиеттерін сіңіру, ана уызбен бірге ұлттық дәстүр қайнарына қондырып өсіру әке мен ананың ұлы борышы. Дені сау, рухы таза, ана тілін толық меңгерген ұрпақ өсіру қазіргі кездегі ең негізгі мәселе. Бала тәрбиесінде отбасы басты орын алады. Баланың ана тілін толық меңгеруі ұлттық-сана сезімін тәрбиелеу, денсаулығын түзету, бала тәрбиелеудің әдіс-тәсілдерін білу жөніндегі дағдыларын қалыптастыру мектепке дейінгі мекемелерге берілген. Тәрбиенің сан алуан келелі мәселесін шешетін, қарапайым

дағдыларды бала санасына орнықтыратын алғашқы білім баспалдағы – балабақша. Балабақшада халық педагогикасын бала бойына сіңіре отырып имандылыққа, адамгершілікке тәрбиелейміз. Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың жалпыға міндетті мемлекеттік стандартының бес саласының әр бөлімдерінің ұйымдастырылған оқу іс-әрекеттерінде салт-дәстүрдің барлық түрлерін баланың бойына сіңірудеміз. Мысалы: тұсау кесу, бесікке салу, тілашар т.б. Мектепке дейінгі ұйым тәрбиешілер өз тәжірибелерінде халық ауыз әдебиетінің ішінен жиі мақал-мәтелдер, жұмбақтар, жаңылтпаштар, санамақтар, ертегілерді оқу іс-әрекеттерінде пайдаланады. Бүгінгі күнде жас ұрпақтың сана сезіміне өз елінің, жерінің тарихы мен мәдениеті туралы алғашқы ұғымдарды кішкентай кезінен қалыптастырамыз.

Баланың өмірге қадам басардағы алғашқы қимыл-әрекеті ойын. Сондықтан оның мәні ерекше. Қазақ халқының ұлы ойшылы Абай Құнанбаев «Ойын ойнап, ән салмай өсер бала бола ма?» — деп айтқандай баланың өмірінде ерекше орын алады. Ойын мектеп жасына дейінгі баланың жеке басының дамуына ықпал ететін тәрбие құралы. Ойын баланың барлық қабілетінің дамуына, айналасындағы дүние жайлы түсініктерінің кеңеюіне, тілінің дамуына, құрбыларымен жақындасуына көмектеседі. Өйткені бала нәресте шағынан бастап адалдыққа, батылдыққа, мейірімділікке, еңбек етуге тәрбиелеудің құралы ойын. Осыған орай бүгінгі күндері тәрбиешілер алдында балаға білім, білім дағдыларын игеріп қана қоймай, қабылдауын, ойлауын, қиялын, сезімін, ерік-жігерін жан-жақты етіп дамыту міндеттері тұр. Болашақ қоғамымыздың тағдыры да бала тәрбиесіне тікелей байланысты. Қоғамды дамытушы да, ілгері апарушы да осы жас жеткіншектер. Тәрбиенің сан қилы дағдыларын бала бойына дарытатын алғашқы білім баспалдағы – балабақша, жол сілтеп, жетелеп, үйретуші — тәрбиеші. Балабақшадағы тәрбие – қазақи ұлттық сана, ұлттық психология қалыптасқан парасатты, адамгершілік қадір – қасиеті мол, физикалық және моральдық жоғары белсенді жеке адамды қалыптастырып шығару процесі болып табылады. Тәрбиелеу мен білім берудің әрекеті практикалық процесс үстінде қалыптастырылады. Тәрбиелеу мен оқытудың міндеттері баланың осы іс-әрекет түрлерін қалыптастыру және оны белгілі бір мақсатқа бағыттап отыруды көздейді. Ойнау, еңбек ету, және білім алу барысында ақыл-ой, адамгершілік, физикалық және көркем тәрбие, даму процесі қатар жүреді. Бала осы кезде белгілі дәрежеде білім алады, іскерлікке үйренеді, өзін қоршаған ортамен қарым-қатынас жасауға, қоғамдық өмірдің әдет дағыларын игеруге бейімделеді. Іс-әрекеттің тап осы түрлерін ғана дамыту арқылы тәрбиелеу білім беру міндеттерін шешуге, бала дамуын дұрыс жолмен бағыттап отыруға мүмкіндік туады. Жақсы ойнап, еңбек ете білетін әрі оқуға қабілетті баланы ересек адамдар мен балалар қоғамында өмір сүруге қажетті қасиеттерді толық игерген тәрбиелі бала деп аталуы мүмкін. Жоғарыда аталып өткен іс-әрекеттің әрқайсысы бала дамуына өзіндік, өзіне тән үлесін қосады. Мысалы, тәрбиенің ең маңызды міндеті саналатын ақыл-ой тәрбиесінің өзі бала ойының: еңбегін және балалардың оқуын үнемі бағыттап отыру арқылы жүзеге асатыны бізге балаларды тәрбиелеу тәжірибесінен таныс. Адамгершілікке тәрбиелеу міндеттері жөнінде де осыны айтуға болады. Бала өзін-өзі көрсете білсе, ендеше ойын, оқу еңбекте адамгершілікке тәрбиеленеді деген сөз. Өйткені, мұнда олардың өзара ересек адамдармен қарым-қатынасы қалыптасады. Іс-әрекеттің әрбір түрінде осылайша өзара ұштасып жататын педагогикалық мүмкіндіктерді ескере отырып, мектепке дейінгі ұйымдарда балалардың тіршілік әрекеттерін, тәрбиелік мақсатқа сай ұйымдастыра аламыз. Ойын, еңбек, оқу арқылы біз балаларға белгілі бір тұрғыдан ықпал жасай аламыз. Бірақ біз іс-әрекеттер ойын, еңбек, оқыту өзара ұштасқан жағдайда ғана баланың жеке басын дамытудатолық нәтижеге жете аламыз.

Балабақшаның негізгі міндеті – баланың жеке басының бастапқы қалыптасуын қамтамасыз ету. Бұл жас баланың ақыл-ойының дамуы мен даярлығы үшін қолайлы кезең. Осы кезеңде бала оқу мен тәрбиені қалыптастыруға, өз қызметін білуге, тілдік қатынастың қарапайым тәжірибесінде өзін-өзі таныта білуге, мінез-құлық мәдениетіне, жеке гигиеналық және салауатты өмір салтының негіздеріне бағдарланады.

Қоғамымызда болып жатқан әлеуметтік-экономикалық өзгерістер мен еліміздің білім беру саласының әлемдік білім кеңістігіне өтуі білім беру саласында, соның ішінде мектепке дейінгі тәрбиелеу мен оқытуға уақыт талабына сай өзгерістер енгізуді талап етіп отыр.

Қазіргі кезеңде білім ғылым саласында инновациялық педагогикалық технологиялар қаншалықты маңызды болса, мектеп жасына дейінгі балаларды оқыту мен тәрбиелеуде де педагогикалық технологиялар ұғымы кеңінен қолданылатын ұғымдардың біріне айналды.

Мектеп жасына дейінгі балаларды дамыту мәселесі мемлекеттік саясаттың ажырамас бөлігі болып отыр. Сондықтан мектепке дейінгі балаларды оқыту мен тәрбиелеудің негізгі мақсаты – баланың жеке басының қалыптасуы мен дамуы болып отыр.

Жаңа заман баласы ертеңгі еліміздің болашағы. Жаңа заман баласын қалыптастырып, дамыту үшін, тұлғаның ішкі дүниесі мен оның қыр сырын анықтап, мүмкіншіліктері мен қабілетінің дамуына жағдай туғызу қажет. Әрине, ол үшін мектепке дейінгі білім беру мекемелерінде балалардың жеке басының қалыптасуы мен дамуында педагогтардың педагогикалық технологияларды қолдана білу сауаттылығына да байланысты.

Яғни, педагогикалық технологияны қолдану негізінде келешек ұрпақтың еркін дамуына, жан-жақты білім алуына, белсенді, шығармашыл болуына жағдай жасау қазіргі таңдағы әрбір педагогтың міндеті.

Қоғамдағы қазіргі даму кезеңінде мектепке дейінгі мекемелердегі білім беру жүйесінде оқыту, тәрбие беру үрдісін технологияландыру- басты мәселенің бірі, осыған орай мектепке дейінгі мекемелердің тәжірибесіне оқыту мен тәрбиелеудің әр түрлі технологиялары жасалып енгізілуде.

Тәрбиешілерге арналған кеңестер балаларды ойын арқылы адамгершілікке тәрбиелеу. Балабақшадағы тәрбие – барлық тәрбиенің бастамасы. Мектепке дейінгі шақ бала бойында адамгершіліктің негізін қалайды. Сондықтан да бала бойына жас кезінен бастап ізгілік, мейірімділік, сымбаттылық, сезімдерін қалыптастыру- ата- аналар мен тәрбиешінің міндеті. Мектеп жасына дейінгі балалардың жан- жақты дамуы үшін ойынның ролі ерекше. Тәрбиеші бағдарламада көрсетілген сюжетті - рольдік, кимыл–қозғалысты, дидактикалық және басқа да ойын түрлерін пайдалана отырып, топтағы баланың ойын әрекетін ұйымдастыра білуі тиіс. Ойын – балаларды оқуға, еңбекке деген белсенділігін арттырудағы басты құрал. Адамгершілік тәрбиесі тәрбиенің басқа да салалармен байланысты. Адамның іс-әрекеті мен мінез - құлқынан әдемілік, сұлулық көрініс таппайынша, адамгершілік парасат тәрбиесі көздеген мұратына жете алмайды. Адамгершілік, адамгершілікке баулу дегеніміз не? Біздің ойымызша, ол-адамдардан үлкен бе , кіші ме, әрбір істеген ісін, сөйлеген сөзін, өзгелермен қарым – қатынасын ақылға салып, ар- ұят таразысынан өткізіп, білімімен ұштастырып ең әуелі, ең дұрыс жолын таңдап білуі қажет. Тәрбиеші балалардың орынды іс-әрекеттерің мақұлдай отырып, азды-көпті жіберген кемшіліктерін өздері түсініп, түзетуге бағыттай білуге тиіс. Әр бала өз ісі мен қылығына жауапкершілікпен қарап, ұялу, кешірім сұрау сияқты әдеттерді үйрену қажет. Балабақша жұмысының мазмұны күн тәртібінің барлық сәттерінде балалардың мінезін дұрыс бағытта тәрбиелеуге негізделеді. Егер бала мінезін дамыта отырып тәрбиелемесек, онда қыныр баланың қикарлығы арта түседі де, төбелеске, дау-дамайға бейім болады. Ол үшін тәрбиеші үнемі өз тәжірибесін молайтып, шеберлігін, біліктілігін арттырып отыруы қажет. Бала ойын ойнағанда өмірде көрген білгенін өзіне ұнаған адамның іс-әрекетіне еліктеп отырып бейнелейді. Бала үшін өзіне ұнаған адамнан артық ештеңе жоқ, оған барлық жағынан ұқсағысы келеді. Ізеттілік, ізгілік, инабаттылық, әдептілік бір күнде қалыптаса қалатын қасиет емес. Бұл-балабақшадан бастау алып, өмір баспалдақтарында шыңдалап, біртіндеп қалыптасатын қасиет. Ойын – баланың жансерігі іспеттес. Бала ойнап өседі. Мысалы: рольдерге бөлгенде балаға тиген ұнамсыз роль типінің өзі-ақ көп нәрсені шешеді. Сондықтан тәрбиешінің міндеті-балаларды ойынға өз қызығушылығымен, ынтасымен қатысуын қамтамасыз ету, сонда ғана ойын өз мақсатына жетік, тәрбиелік мәні арта түседі. Айталық, тәрбиешінің ұжымдық ойынды тартымды ұйымдастырып , өткізуі балалардың бір-бірімен достық қатынастарының дұрыс қалыптасуының нышаны екені сөзсіз. Ойын кезінде жолдасының айтқанымен келісіп, оны

құрмет тұту- адамгершілікке бастайтын жол. Тәрбиеші ойын арқылы әр баланың игі бастамасын қолдап, оның бойындағы жақсы қасиеттерді өрбіте, өзіндік мінез- құлқын қалыптастырады. Баланың әдепті, көргенді, қайырымды, болып өсуі қоршаған ортасына, үлкендерге байланысты екені мәлім. Балалардың мейірбандық қасиеті отбасындағы үлкен адамдар өнегесіне, балабақшадағы тәрбиеші апайының олармен күнделікті қарым-қатынасымен тәрбие жұмысын ұтымды жүргізілуіне байланысты қалыптасады. Үлкендердің мейірімділігі баланы, сәби жүрегін қуаныш сезіміне бөлейді. Балалардың бір-бірімен достық қарым-қатынасының дұрыс қалыптасуында мақсаты жүргізілген жүйелі ойын процесінің тәрбиелік мәні мол. Балалардың достық сезімі ойын кезінде шыңдала түседі. Бала табиғатының өзі тек ойынмен байланысты. Сәби шағындағы алғашқы қуыршақпен ойнауы баланың камкорлық, ізгілік сезімін оятады да, әрі қарай өрбіте түседі. Мұндай ізгілік сезім құрбылар арасындағы достық қарым-қатынастың қалыптасуына жағдай туғызады. Қай бала болмасын, жеке-дара ойнағаннан гөрі, бірігіп ойнаудың әлдеқайда қызықты, мазмұнды болатынын айқын сезіне бастайды. Соның нәтижесінде олардың ойынға деген қызығушылықтары артып, достықтары беки, нығая түседі. Ересектер тобының балалары алған білімдеріне, өмірден жинақтаған азды-көпті тәжірибелеріне сүйене отырып, тәртіптерін, мінез- құлықтарын жағдайға қарай бейімдей алады. Тәрбиеші балалардың қарым – қатынасын күнделікті бақылау арқылы әр баланың мінез-құлықтарымен қалай қалыптаса бастағанын анықтайды. Бала бойындағы қалыптасқан жағымды, жағымсыз қылықтарды ескере отырып, жұмыс жүргізеді. Әсіресе, ойын арқылы әр баланы жақсылыққа, қайырымдылыққа, ізгілікке баулиды. Тәрбиеші ойын ойнауға жағдай туғызумен қатар, балалардың ойынға деген белсенділігін үнемі арттырып отыруға тиісті. Топта өзара ынтымақтастық жағдайында балалардың ойында өз қалауымен бастауы не болмаса, ойынға өз еркімен қатысуы аса маңызды. Әр ойынның сюжетін өз мәнінде өрбіту үшін, оған атрибуттар, ойыншықтар қажет. Мысалы: қуыршақ түрлі мамандық иелерін бейнелеу үшін қолданылады. Оған дәрігер, мұғалім, аспазшы, почташы, ғарышкер т.б. сондай-ақ жануарларды бейнелейтін ойыншықтар да қажет. Қуыршақтың жыл мезгілдеріне арналған киімдері әртүрлі мамандық иелері киімдерінің бір белгісі, айталық, почташының сөмкесі, дәрігердің халаты, қалпағы, аспазшының қалпағы мен алжапқышы, ұшқыш пен ғарышкердің киімдері бейнеленеді. Сюжетті – рольдік ойында ұйымдастырудың екі жолын қарастырып көрелік:

1. Тәрбиеші сюжетті – рольдік ойындарды өзі ұсынып, балаларды рольге бөліп, ойын шарттарын түсіндіреді.

2. Тәрбиеші сюжетті-рольдік ойынға араласпайды. Ал енді ойынды ұйымдастырудың осы жолы да ұтымды емес, балалардың ойынға деген қызығушылықтары тез басылып қалады. Неге? Бірінші жолы балалар тек орындаушылар ғана болса, ал екінші жолы ойынның сюжетін өрбіте алмайды. Ол үшін не істеу керек? Тәрбиешілер балалардың дүниетанымын қандай дәрежеде екенін білуге тиісті. Баланың ақыл-ой парасатын кеңейте түсу қажет. Балалар өздерінің ойында, негізінен айналасында көргенін бейнелейтіндігі және ол ойындар балалардың өмір сүрген кезеңінде дәл келетіні ақиқат. Ойын баланың алдынан есігін ашып, оның шығармашылық қабілетін оятып, бүкіл өміріне ұштаса береді.

Ойын ұйымдастыруда балаларға жетекші бола отырып ойнай білуге, ережесін сақтауға, ойналуға бағыттау, ойынға қызықтыра отырып зейінін, қиялын дамыту және қозғау, белсенділігін арттыру болып саналады. Балабақшаларда балаларды тәрбиелеу мен оқытуға кешенді көзқарас қалыптастыруда түрлі дамытатын ойындар, міндеттер, ойын-сауық шараларына көп мән беріледі. Тәжірибеде аңғарғанымыздай, ойын балалар үшін қызықты әрі олардың көңіл-күйін жаулап алады. Оқыту мен тәрбиелеуге бағыттала отырып ұйымдастырылатын ойындар балаларға таныс ортаға бейімдеу мақсатында жүргізіледі, баланың танымдық қызметін жандандыратын дидактикалық материалдармен болуымен ерекшеленеді. Ендеше, жана технологиялар мен тәсілдерді қолдану негізінде жас ұрпақты тәрбиелеу – басты мұратымыз. Бала тәрбиесінің бағбаны атанған ұстаздар қауымының тынымсыз еңбегі шығармашылық жетістіктерге толы болсын.

Еліміздің ертеңгі болашағы жас ұрпақты азаматық пен имандылыққа баулу – тәрбиенің басты міндеттерінің бірі. Сонымен қатар ата-аналар мен мектепке дейінгі ұйымдар ұлттық тәрбиеге де мән бергендері жөн. Бұл саладағы күш – жігер алдымен бүлдіршіндерді отандыққа тәрбиелеуге бағытталады. «Отан» деген ұғым балаға дүние есігін ашқан үйі, ата-анасы, ағайын туыстары, туған жері, кең – байтақ гүлжазира даласы, тау – тасы, өзен – көлі, сылдырап аққан мөлдір бұлағы бейнесінде қабылданып, ең қасиетті де құдіретті алтын бесігі ретінде үйретуге тиіспіз.

Жас ұрпақты кішкентайынан салт-дәстүрлер рухында баулу, құлағына сіңіру әдет-дағдысына айналдыру – парызды іс. Қазақ сөз өнерін қатты құрметтеген халық: «Жақсы сөз – жарым ырыс», «Жақсы сөз жан семіртер. Сонымен қатар балаға «сіз», «рақмет», «кешіріңіз», «өтінемін» деген сияқты сыпайылықты білдіретін сөздерді үлкендерге айтып жүруге үйрету, оған дағдыландыру ата-аналар мен тәрбиешілердің міндеті.

Халқымыздың дәстүрінде қол алысып амандасуға ерекше көңіл бөлген, жас баланы сәби кезінен үлкендермен қол алысып амандасуға тәрбиелейді. «Көкеңе қолыңды беріп амандас», «Ағаңның қолын ал», «Атаңа екі қолыңды бер» деп үйретеді. Ондай кезде үлкендер яғни аталар, әжелер «Ой азамат болыпты ғой!», «Таудай бол!» деп баланың қолын алып, сәлем беруге ынталандыратын сөздер айтып ынтасын тудырады. Баланы жастайынан осындай инабаттылыққа баулу, ол есейгенде сыпайы, әрі жеке тұлға болып қалыптасуына негіз болады. Мағжан Жұмабаев өзінің ұлағатты бір сөзінде былай деген болатын: «Баланы тәрбиешінің дәл өзіндей қылып шығармай, кеешек заманына лайық қылып шығару керек». Иә, Мағжан аталары айтқан даналық ойы бүгінгі күні білімді ұрпақ керек екенін айқындайды. Өйткені елдің ертеңгі тірегі – жастар. Олар заман талабына сай тәрбиеленуі тиіс. Қазіргі таңда ұстаздар қауымына үлкен жауап кершілік артып отыр. Бала тәрбиесі – баршаның ісі. Отбасының да, балабақшаның да, мектептің де мақсат-мүддесі біреу ол – заман талабына сай ұрпақ тәрбиелеу.

Балаға айналадағы өмір шындығының әсері мол. Айналасындағы үлкендердің, өзінен ересек балалардың бір-бірімен қарым-қатынасы, көңіл-күйерекшеліктері, жүріс-тұрысы, еңбек әрекеті – бәріде балаға үлгі - өнеге. Бүгінгі балалар тез жетіліп келеді. Олар айналадағы болып жатқан барлық оқиғаларды білгісі келеді. Баланың тұлға болып қалыптасуына отбасының тәрбиесі аздықетеді. Бұл орайда бала тәрбиесіндегі балабақшаның орны ерекше. Себебі, балабақшаға баратын бала қоғамда өз ойын ашық айтуға үйренеді. Сонымен қатаржан- жақтыжетіледі. Қазіргі кезде толғандыратын өзекті мәселелердің негізгісі – еліміздің болашағы. Еліміздің өркен жайып даму үшін басты мәселе жас ұрпақтың білімді де тәрбиелі болып жетілуі екені белгілі.

Балабақша– келешек ел басқарар, жер – суына иелік етер, ел – халқын гүлдентер, мерейін өсіріп, мәртебесін биіктетер жасампаз жандарды шындап өмірдің ең басты сатысын қалайтын киелі ұя. «Аулына қарап, азаматын таны» дейді халық даналығы. Жас ұрпақтың иманжүзді білімдар азамат болып өсуі, ең алдымен, ата-анасы, одан соң білім алар алтын ұясы және қоршаған ортасына байланысты. Балабақша - бұл бала тұлғасы мен санасының қарқынды дамитын құнды, қайталанбайтын кезеңі. Сондықтан балабақша-баланы тұлға етіп қалыптастырудың алғашқы баспалдағы.

Президенттің жолдауында: «Ұлттық бәсекеге қабілеттілігі бірінші кезекте білім деңгейімен айқындалады» - деген байламы жеке адамның құндылығын арттыру, оны дайындайтын ұстаз жауапкершілігінің өсуі, тынымсыз еңбек, сапалы нәтиже деген ұғыммен егіз. Тәуелсіз ел тірегі-білімді ұрпақ. Қазіргі балабақша жағдайындағы білім берудің ұлттық моделіне өту оқыту мен тәрбиелеудің соңғы әдіс-тәсілдерін, жаңа инновациялық педагогикалық технологияны игерген, психологиялық-педагогикалық диагностиканы қабылдай алатын, педагогикалық жұмыста қалыптасқан бұрынғы ескі сұрлеуден тез арада арылуға қабілетті және нақты тәжірибелік іс-әрекет үстінде өзіндік даңғыл жол салуға икемді, шығармашыл педагог-зерттеуші, ойшыл тәрбиеші болуын қажет етеді. «Балалар — біздің болашағымыз.» Сондықтан балаларды ерекше күтіп, тәрбиелеу керек. Әсіресе, ұлттық құндылықтарды бойына сіңіруіміз қажет. Және баланың үйде отырмай, балабақшаға барғаны

жөн. Өйткені, бала сыртқа шықса, айналадағы ортаға үйренеді, мінезі тұйық болмайды, адамдармен тез араласады. Балабақша ең алдымен баланы тәртіпке, жауапкершілікке үйретеді. Балабақша, одан кейін мектеп адамның қоршаған ортада жеке тұлға ретінде қалыптасуына көмектеседі. Отбасындағы тәрбие мен балабақшадағы тәрбиені ұштастыра отырып, әрі қарай жақсы жолға түсуіне себепкер болады деп ойлаймын. Кеңес Одағы тарағаннан кейін бала – бақшалар ұстағанның қолында, тістегеннің аузында кетті. Енді соның салдарынан еліміз бойынша бала – бақшаға деген тапшылық әжептәуір сезілуде. Алайда, бүгінгі күні ата-анадан кейінгі бала тәрбиесіне жауапты сол бір «бақытты мекеннің» жетіспеушілігі еліміздегі ең өзекті мәселелердің біріне айналып отыр. Басқаны айтпағанда, соңғы мәліметтер бойынша елорданың өзінде 68 мыңнан аса бүлдіршін балабақша кезегінде тұр екен. 2013 жылы 1776 орынға арналған 8 балабақша пайдалануға берілсе, қазіргі таңда тағы да 19 балабақша салынуда және оның 10-ы биылғы жылдың соңына дейін іске қосылуы керек деп жоспарланған болатын. Жалпы «Балапан» бағдарламасы бойынша Астанада 19 мың орынға арналған 100-ден аса балабақша пайдалануға берілген. Өкінішке орай, мұның барлығы балабақшаға деген сұранысты толық өтей алмай отыр. Жекеменшік балабақшалардың қолжетімділерінде орын жоқ. Ал заман талабына сай етіп салынған жекенің меншігіндегі балабақшалардың бағасы шарықтап тұр. Оны кез келген адамның қалтасы көтере бермейді. Расында, Астанада жекеменшік балабақшалардың бағасы бір балаға айына 40 мыңнан бастап, 120 мың теңгеге дейін барады екен. Ал, мемлекеттік тапсырыспен қабылдайтын жекеменшік балабақшаларға жылына 3 мың балаға ғана қаржы бөлінеді. Бүгінде Астанада орта есеппен 110 мың бүлдіршін бар десек, оның 32 мыңы балабақшаға барады. Ал қалған 68 мыңнан аса бүлдіршін «бақытты мекенге айналған» балабақша кезегін күтуде.

Елімізде мемлекеттік балабақша кезегінде тұру – өте қиын процесс.

Қоғам талабы – заман талабы, өйткені «Әр адам - өз заманының баласы», сәбиді есті, саналы, сергек етіп тәрбиелеу отбасы мен қоғамдық тәрбие орындарының бірден бір парызы. Сондықтан қазіргі балабақшадағы оқу-білім беруге арналған инновациялық қызмет-мектепке дейінгі білім беру ұйымдары педагогтарының кәсіби дамуының ең басты факторы болып отыр.

Жас ұрпақ тәрбиесі адамзаттың мәңгілік тақырыбы. Ұрпақ тәрбиесі қоғамнан тыс құбылыс емес, ол қоғамның заманның бағыт-бағдарымен, тыныс-тіршілігімен жүріп отырады. Ұлттық тәрбиенің негізі балаға ана тілімен ана сүтімен, бесік жырының әлдиімен беріледі. Ал балабақшада балаға әр бүлдіршінің тілге, ілім, білімге деген жеке дара бейімділігімен қызығушылығын дамыта отырып, ойлау қабілеттері мен танымдық қабілеттіліктеріне қалыптастырады. Балабақша мен ата-ана ынтымақтастығы бірін-бірі қос өзеннің сағасындай толықтырады десек те болады.

Шығыстың ғұлама ғалымы Әл-Фараби: «Жас жеткіншектеріңізді көрсетіңіз, мен сіздердің болашақтарыңызды айтып берейін деген екен. Қазақ қай заманда да ұрпақ қамы, бала болашағына бейжай қарамаған. Болашақ ұрпағының арлы, намысты болып қалыптасуы үшін қолдан келгеннің бәрін жасаған. Бала тәрбиесі бүгін де, ертең де күн тәртібінен түспейді және ол ата-ананың ғана емес, бүкіл қоғамның міндеті болып қала бермек.

Мектептегі сияқты балабақшаларда да ұйымның бүкіл жұмысы тәрбиеленушінің, яғни болашақ мектеп оқушысы, ел азаматының айналасында құрылады. Бүлдіршіндерді өзін - өзі жетілдіру жолына бастайтын, көмектесіп, көтермелейтін де - педагог, мұғалім, тәрбиеші. Балалар еліміздің болашағы қоғамымыздың өрлеп дамуы өсіп келе жатқан жеткіншектердің ой санасына рухани адамгершілік тәрбие бере білуімізге байланысты. Ұрпақ тәрбиесі - келешек қоғам тәрбиесі. Сол келешек қоғам иелерін жан - жақты жетілген, ақыл - парасаты мол, мәдени ғылыми өрісі озық етіп тәрбиелеу - біздің де қоғам алдындағы борышымыз.

Адам баласы өмір бойы тәрбиеленіп, үздіксіз білім алуы қажет. Тәрбие мен білімнің алғашқы дәні мектепке дейінгі тәрбие ошағында беріледі. Отбасындағы ата-ананың ықылас пен мейірімділігінен нәр алған бала балабақшада тәрбиешінің шұғылалы шуағына бөленеді. Бала бойындағы жақсы қасиеттер мен мүмкіндіктерді ашып, олардың өнегелі де, тәрбиелі

болып тәрбиеленуіне балабақша ошағының маңызы зор екені белгілі. Қазіргі заманда жас ұрпаққа сапалы білім мен саналы тәрбие әлеуметтік құрылымның ең маңызды міндеттерінің біріне айналды.

Қазақстан Республикасының 2015 жылға дейінгі білім беруді дамыту тұжырымдамасында «Мектепке дейінгі тәрбие- үздіксіз білім берудің алғашқы сатысы. Ол баланың жеке бас ерекшелігін ескере отырып дамытатын орталық» делінген. Балабақшада өткізілген оқу –тәрбие жұмыстарының сапалы жүргізілуін, педагогтардың кәсіби біліктіліктерін шыңдау, олардың қаншалықты ізденушілікпен, шығармашылықпен жаңа технологияларды қолдану деңгейлерін анықтау, қажет болғанда әдістемелік көмек көрсету мақсатында «Мониторинг айнасы» айдарында бақылау жұмысы жүргізіледі.

Тәрбиешінің басты міндеті- бойында ұлттық санасы қалыптасқан, дені сау, жан дүниесі бай жан- жақты азамат тәрбиелеп өсіру. «Ел боламын десен, бесігінді түзе» деп дана халқымыз айтқандай тәрбиелі, білімді ұрпақ әрқашан ұлт мақтанышы, беделі болатыны анық. Қорытып айтқанда, ұлы педагог Макаренко: «Тәрбие ішінде ешбір ұсақ- түйек деуге нәрсе жоқ. Еш нәрсені ұсақ- түйек деуге, ұмытуға хақымыз жоқ. Өз өмірімізде немесе балаңыздың өмірінде бір нәрсені ерекше деп бөлек алып, соған қатты зер салып, қалғандарын елемей қалдырсаныз қателіктің ең зоры сол болып шығады. Ұсақ- түйектер үздіксіз, күнбе-күн, сағат сайын кездесіп отырады және өмірдің өзі сол ұсақ-түйекпен құралады, өмірдің бұл жағына басшылық көрсету және оны ұйымдастыру сіздің және біздің ең жауапты міндетіміз» -деген.

Қолданылған әдебиеттер тізімі:

1. ӘдіскерЕрімбетСәнімкүл. "Балабақша - базарым"
2. Sabaq.kz
3. Назарбаев Н.Ә // Егемен Қазақстан ,2 наурыз ,2010ж
4. «Бала мен балабақша» журналы №6, 7 2012ж
5. «Бала тәрбиесі» журналы №12, 2010ж.
6. «Отбасыжәнебалабақша» №2,3 ,2012ж.
7. «Мектепкедейінгібалалардыңпсихологиясы

ИГРОВАЯ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ КАК СРЕДСТВО РАЗВИТИЯ РЕЧИ ДЕТЕЙ ДОШКОЛЬНОГО ВОЗРАСТА

Бабина Г.Ф.,Лазарева Л.Д.
КГКП ясли-сад «Думан»

Проблема владения языком издавна привлекала внимание известных исследователей разных специальностей, и неоспоримым остается тот факт, что наша речь очень сложна и разнообразна, и что развивать ее необходимо с первых лет жизни.

Все исследователи, изучающие проблему развития связной речи, обращаются к характеристике, которую дал ей С.Л. Рубинштейн. Именно ему принадлежит определение ситуативной и контекстной речи. Рубинштейн отмечал, что для говорящего всякая речь, передающая его мысль или желание, является связной речью (в отличие от отдельного зависимого слова, извлеченного из контекста речи), но формы связности в ходе развития меняются. «Связность собственно речи означает адекватность речевого оформления мысли говорящего или пишущего с точки зрения ее понятности для слушателя или читателя» [1, с. 136]

Результат обучения связной речи зависит от многих причин. Прежде всего, от социальной среды, которая обеспечивает ребенку речевое общение. Упущенные

возможности речевого развития в дошкольном возрасте почти не восполняются в школьные годы. Поэтому очень важно, вовремя организовать развивающий потенциал среды. Л.П. Федоренко, исследуя принципы обучения русскому языку, указывает: «Для нормального развития речи ребенка, а, следовательно, и для развития его интеллекта и эмоционально-волевой сферы необходимо, чтобы окружающая его речевая среда обладала достаточными развивающими возможностями - достаточным развивающим потенциалом». [4, с. 94]

Дошкольный возраст является уникальным и решающим периодом развития ребёнка, когда возникают основы личности, складывается воля и произвольное поведение, активно развивается воображение, творчество, общая инициативность. Однако все эти важнейшие качества формируются не на учебных занятиях, а в ведущей и главной деятельности дошкольника - в игре.

Самое существенное изменение, которое отмечают не только психологи, но и большинство опытных дошкольных педагогов, заключается в том, что дети в детских садах стали меньше и хуже играть, особенно сократились (и по количеству и по продолжительности) сюжетно-ролевые игры.

Это действительно так. Игра не возникает сама собой, а передается от одного поколения детей другому - от старших к младшим.

В настоящее время эта связь детских поколений прервана (разновозрастные детские сообщества - в семье, во дворе, в квартире - встречаются лишь как исключение). Дети растут среди взрослых, а взрослым некогда играть, да они и не умеют этого делать и не считают важным. Если они и занимаются детьми, то они их учат. В результате игра уходит из жизни дошкольников, а вместе с ней уходит и само детство.

Сворачивание игры в дошкольном возрасте весьма печально отражается на общем психическом и личностном развитии детей. Как известно, именно в игре наиболее интенсивно развиваются мышление, эмоции, общение, воображение, сознание ребёнка.

Преимущество игры перед любой другой детской деятельностью заключается в том, что в ней ребёнок сам, добровольно подчиняется определённым правилам, причём именно выполнение правил доставляет максимальное удовольствие. Это делает поведение ребёнка осмысленным и осознанным, превращает его из полевого в волевое. Поэтому игра - это практически единственная область, где дошкольник может проявить свою инициативу и творческую активность.

Значительный опыт накапливается ребенком в игре. Из своего игрового опыта ребенок черпает представления, которые он связывает со словом. Игра и труд являются сильнейшими стимулами для проявления детской самостоятельности в области языка; они должны быть в первую очередь использованы в интересах развития речи детей. Слово является для ребенка частью действительности.

Из этого вытекает, как важно в интересах стимулирования деятельности детей и развития их языка продуманно организовать их игровую обстановку, предоставлять им в соответствующем отборе предметы, игрушки, которые будут питать эту деятельность и на основе его обогащаемого запаса конкретных представлений развивать их язык.

Участие воспитателя в свободных играх детей не может ограничиться организацией обстановки, подбором игрового материала. Он должен проявлять интерес к самому процессу игры, давать детям новые, с новыми ситуациями связанные слова и выражения; разговаривая с ними по существу их игр, влиять на обогащение их языка. Руководя наблюдениями детей при ознакомлении их с окружающей средой, воспитатель должен содействовать тому, чтобы наблюдаемая детьми жизнь стимулировала их к воспроизведению в игре, а стало быть, и в языке, своих положительных, лучших сторон.

По выражению С. Л. Рубинштейна, «в игре, как в фокусе, собираются, в ней проявляются и через нее формируются все стороны психической жизни личности» [2, с. 216]. Наблюдая за играющим ребенком, можно узнать его интересы, представления об окружающей жизни, выявить особенности характера, отношение к товарищам и взрослым.

Единство и взаимодействие проявляются по-разному в разных видах игр.

В играх с правилами главное - решение поставленной задачи. Детей увлекают только такие игры, подвижные и дидактические, которые требуют усилия мысли и воли, преодоления трудностей.

Игра занимает большое место в системе физического, нравственного, трудового и эстетического воспитания дошкольников.

Ребенку нужна активная деятельность, способствующая повышению его жизненного тонуса, удовлетворяющая его интересы, социальные потребности. Игры необходимы для здоровья ребенка, они делают его жизнь содержательной, полной, создают уверенность в своих силах. Недаром известный советский педагог и врач Е.А. Аркин называл их психическим витамином. Игра имеет большое образовательное значение, она тесно связана с обучением на занятиях, с наблюдениями повседневной жизни.

Нередко игра служит поводом для сообщения дошкольникам новых знаний, для расширения их кругозора. С развитием интереса к труду взрослых, к общественной жизни, к героическим подвигам советских людей у детей появляются первые мечты о будущей профессии, стремление подражать любимым героям. Все это делает игру важным средством создания направленности личности ребенка, которая начинает складываться в дошкольном детстве.

Игры с правилами имеют другое назначение: они дают возможность систематических упражнений, необходимых для развития мышления, чувств и речи, произвольного внимания и памяти, разнообразных движений. Каждая игра с правилами имеет определенную дидактическую задачу, но, в конечном счете, она направлена также на решение основных воспитательных задач.

С целью выявления того, как влияет игра на речевое развитие детей дошкольного возраста, было проведено диагностическое обследование, по результатам которого был сделан вывод, что речь детей в игровой деятельности развивается достаточно хорошо, так как игра - ведущий вид деятельности ребенка - дошкольника, и большую часть своего времени ребенок проводит за разнообразными играми. Для решения поставленной цели были использованы следующие методы исследования: анализ общей и специальной психолого-педагогической литературы, наблюдение, диагностика.

В диагностике участвовало пять человек. Исследование состояло из трех этапов. Первый этап - начальная диагностика. Второй этап - проведение развивающих игр. Третий этап - выявление динамики развития речи у детей старшего дошкольного возраста в игровой деятельности.

На первом этапе диагностики использовались методики «Назови слова» и «Расскажи по картинке».

Для развития речи детей систематически проводятся различные игры, как на занятиях, так и в свободной деятельности детей. Приведем несколько примеров игр, специально организованных воспитателем: «За покупками в магазин», «Отвечай быстро», «Уточним цвет предметов» и т. д.

В течение трех месяцев после первоначальной диагностики с детьми старшей группы проводились развивающие игры на расширение ориентировки в окружающем и обогащение словаря. После этого была проведена повторная диагностика по приведенным выше методикам, и мы выяснили, что уровень развития речи детей значительно возрос.

Игровая и творческая деятельность, театрализованные представления и всевозможные игры раскрывают содержание воспитания и обучения детей, основные нравственные правила и идеалы, понимание добра и зла, нормы общения и человеческих отношений, тем самым обогащают эмоциональную сферу дошкольника адекватно содержанию текста.

В играх ребенок учится правильно общаться со сверстниками, узнает новые слова, учится правильно строить предложения.

Следовательно, игра является неотъемлемой частью жизни ребенка-дошкольника. И главное в этом участие родителей и воспитателей, которые могут правильно организовать

игры детей, подсказать. Также было раскрыто значение игр для детей дошкольного возраста, их роль в развитии детей.

Таким образом, игровая деятельность связана со всеми сторонами воспитательной и образовательной работы детского сада. В ней отражаются и развиваются знания и умения, полученные на занятиях, закрепляются правила поведения, к которым приучают детей в жизни.

Список литературы:

1. Рубинштейн С.Л. Основы общей психологии. - СПб.: Питер, 2001. - 433 с.
2. Рубинштейн С.Л. Основы общей психологии - СПб: Издательство «Питер», 2000 - 712 с.
3. Ушакова О.С. Развитие речи детей 4-7 лет // Дошкольное воспитание. - 2006. - №1. - С. 59-66.
4. Федоренко Л.П. и др. Методика развития речи детей дошкольного возраста. Пособие для учащихся дошкольных пед. училищ. М., «Просвещение», 2000.
5. Швайко Г.С. Игры и упражнения для развития речи / Под ред. В.В. Гербовой. - М.: Просвещение, 2000.

СКАЗКОТЕРАПИЯ КАК МЕТОД КОРРЕКЦИОННОЙ РАБОТЫ С ДЕТЬМИ С НАРУШЕНИЕМ ЗРЕНИЯ

Манжосова – Волосатова В.Г., Басенко Н.Г.
КГКП я/с «Думан»

Сказкотерапия — один из приемов воздействия на личность через сказки, способствующее коррекции проблем и развитию личности. В основе сказкотерапии лежит процесс связи между действиями в сказке и реальности. Цель сказкотерапии — относительно мягкое по сравнению с большей частью психологических инструментов искоренение страхов, коррекция характера, поведения и внутреннего состояния ребёнка с нарушением зрения.

Психический процесс отражения в сознании человека совокупности свойств предметов или явлений при их непосредственном воздействии на органы чувств (анализаторы) — это восприятие. В восприятии отражаются предметность, целостность, структурность, осмысленность предмета и др. С помощью глаз человек воспринимает освещенность, цвет, величину, форму предметов, определяет движение и направление движения предметов, ориентируется в пространстве.

У детей с патологией зрения отмечается специфичность формирования зрительных образов. В этой связи возникает необходимость развития у них способности к наблюдению, специального обучения зрительному выделению и узнаванию различных объектов и явлений, их анализу и синтезу. Таким образом, в коррекционной работе с детьми с нарушением зрения такой метод как сказкотерапия был незаменим.

На протяжении последних нескольких лет занимаясь темой сказок, пришла к неутешительным выводам. В настоящее время родители, да и педагоги стали меньше уделять внимание сказкам. Слушая сказки, ребенок убеждается, что мужество, стойкость и преданность способны преодолеть любое зло, каким бы страшным оно ни казалось. Именно на этих примерах воспитываются такие важные человеческие качества, как оптимизм, вера в свои силы, настойчивость в достижении поставленной цели. Кроме того, сказки развивают воображение маленького человека, учат его фантазировать. А ведь детские фантазии — необходимое условие полноценного развития личности ребенка, залог его душевного благополучия. В дошкольном возрасте фантазия выступает как средство усвоения жизненного опыта. В педагогической практике есть примеры того, как ребенок, в

силу неправильного воспитания лишенный возможности фантазировать, вырастая, начинает сомневаться в существовании вполне реальных, но необычных вещей.

Сказка не только воспитывает и учит житейской мудрости — она еще и лечит. Специалисты по детской психологии утверждают, что сказка помогает ребенку справляться со стрессовыми нагрузками. А проигрывание сказочных ситуаций, особенно конфликтных, способствует решению спорных вопросов, которые иногда кажутся детям неразрешимыми в жизни.

Рассказывать малышам сказки можно просто в качестве спокойного времяпровождения, а можно и в воспитательных целях. С помощью сказок можно воспитать малыша, образумить дошкольника и даже скорректировать поведение школьника. Очень важно, чтобы содержание сказки имело мораль — именно ее ребенок запомнит после прочтения.

Еще в древности образовательные рассказы применялись в целях воспитания. С помощью мифов и преданий детей учили жить правильно и обдумывать каждый свой поступок. Сегодня же многие родители, подражая западному образу жизни, не пытаются учить малыша чему-либо вплоть до школы. Мол, детство должно быть детством, а воспитать его я и потом успею. Это крайне неверный подход, поскольку в таком случае дети в решение своих вопросов пользуются не сказочными примерами, а моделью поведения сверстников или родителей. А это, поверьте, далеко не самое правильное.

Инновационность образовательного процесса в дошкольном образовательном учреждении заключается в целенаправленном внедрении в воспитание, обучение и коррекцию новых технологий, способствующих эффективному развитию детей дошкольного возраста с нарушением зрения.

Сегодня стало очевидным, что надо управлять не личностью, а процессом её развития. А это означает, что приоритет в работе педагога - дефектолога отдаётся приёмам опосредованного педагогического воздействия: воздержание от излишнего дидактизма, назидательности; вместо этого выдвигаются на первый план дидактические методы общения, совместный поиск истины, развитие и коррекция через создание воспитывающих ситуаций, разнообразную творческую деятельность

Актуальным становится применение активных (основаны на принципах обратной связи и обучении в непосредственной деятельности для воспитания творческой, активной, коммуникабельной и волевой личности) и интерактивных (нацелены на возрастающее взаимодействие между педагогом – дефектологом и ребёнком с ООП) методов обучения, в ходе которых осуществляется взаимодействие дефектолога и ребёнка с особыми образовательными потребностями.

Интерактивные технологии и методы обучения в дошкольном учреждении используются в основном игровые. Задачей активных методов обучения является обеспечение развития и саморазвития личности ребёнка на основе выявления его индивидуальных особенностей и способностей, причём особое место занимает развитие теоретического мышления, которое предполагает понимание внутренних противоречий. Задачей интерактивных методов обучения является: научить самостоятельному поиску, анализу информации и выработке правильного решения ситуации. Научить работе в команде: уважать чужое мнение, проявлять толерантность к другой точке зрения. Все активные и интерактивные методы обучения призваны решать главную задачу - *научить ребенка учиться*.

В дошкольном возрасте привычной формой деятельности является игра, поэтому эффективнее всего использовать ее в коррекционно - образовательном процессе. Естественная игровая среда, в которой отсутствует принуждение и есть возможность для каждого ребенка найти свое место, проявить инициативу и самостоятельность, свободно реализовать свои способности и образовательные потребности, является оптимальной для достижения этих целей. К активным методам обучения относятся: - проблемные ситуации, - обучение через деятельность, - групповая и парная работа, - деловые игры, - драматизация,

театрализация, -творческая игра «Диалог», -«Мозговой штурм», «Круглый стол», дискуссия, -метод проектов, -методы удивления, любования, уверенности, успеха, -метод эвристических вопросов, -игровое проектирование и другие.

Огромное значение в занятиях со сказкопедагогом является то, что абсолютно все люди способны сочинять истории и сказки. И то, что сам этот процесс обладает колоссальным психотерапевтическим воздействием.

Сказкотерапия помогает педагогу- дефектологу в использовании ряда техник психологии, таких как **арт-терапия, психодраммы, психологии гештальт**. Огромный простор для творчества и возможность гармонизировать жизнь ребенка с нарушением зрения проецируя ее на ситуации сказок и мифов. А так же, в коррекционных целях очень часто использовался один из методов сказкотерапии – сказочная песочная терапия, цели и задачи которой не только гармонично развивать личность и решать проблемы психологического характера, но решать основные коррекционные задачи (развитие мелкой моторики, зрительного внимания, ориентировке на плоскости и т.д). Потрясающий метод подходящий совершенно любой возрастной группе. В его процессе можно увидеть со стороны развитие любой ситуации и, не сходя с места произвести изменения, которые действительно хочется увидеть, а что самое интересное даже ощутить последствия этих изменений. В процессе игры можно построить модель будущего и погрузиться в нее, не обращая внимания, ни на время, ни на пространство. Получив важные знания и требуемый результат, вернуться в реальность.

Много времени уделялось различным видам театрализованной деятельности.

Театрализованная деятельность в детском дошкольном учреждении выполняет разные функции: познавательную, коррекционную, воспитательную и развивающую. Именно **театрализованная** деятельность позволяет решать многие педагогические задачи, в том числе по здоровьесбережению. Взаимосвязь здоровьесберегающих технологий с **театрализованной** деятельностью способствует развитию у детей не только художественных способностей, способности к межличностному взаимодействию, творчеству в любой области, но и физических и психических качеств, закреплению знаний о поведении в той или иной жизненной ситуации, формируют привычку к здоровому образу жизни.

Для занятий **театрализованной** деятельностью была создана соответствующая предметно - развивающая среда (**Театр на магнитах, Театр на фланелеграфе**). Изготовили своими руками (разные виды пальчиковых, настольных театров, театров на палочках, ложках и др.) Настольный "Курочка Ряба", Театр на прищепках "Волк и семеро козлят", Перчаточный театр А. Барто, Театр ложек, Театр на цилиндрах, театр на палочках, Би-ба-бо, Теневой театр.

Занимаясь с детьми с нарушением зрения театром, мы делаем жизнь наших воспитанников интересной и содержательной, наполняем ее яркими впечатлениями и радостью творчества. Театр в детском саду научит ребенка с нарушением зрения **видеть** прекрасное в жизни и в людях.

Список литературы:

1. Ришман Л.Н. Новые подходы к организации деятельности дошкольников с нарушением зрения, Коррекционная педагогика.4(22)(2007), С. 44-47.
2. Соколов Д. Сказки и Сказкотерапия, М.: Эксмо-Пресс, 2001.
3. Большунова Н.Я. Место сказки в дошкольном образовании - Вопросы психологии, 1993. № 5. 39-43.
4. Практика сказкотерапии / Под ред. Н. А. Сакович.— СПб.: Речь, 2004.— 224 с.
5. Сказкотерапия. От бублика до ватрушки Люмара - Издательство: Весь, 2006 г. - 228 с.
6. Вачков И.В. Сказкотерапия. Развитие самосознания через психологическую сказку - М.; Ось-89, 2007, 144 с.
7. Солнцева Л.И. Адаптация диагностических методик при изучении детей с нарушением зрения, Дефектология.4(6)(1998), С 9 - 13.

8. Подколзина Е.Н. Вопросы работы тифлопедагога детского сада для детей с нарушением зрения, Дефектология.6(2002), С. 71-73.

РАССМАТРИВАНИЕ КАРТИН - КАК ОДНО ИЗ ЭФФЕКТИВНЫХ СРЕДСТВ РАЗВИТИЯ ЛОГИЧЕСКОГО МЫШЛЕНИЯ У ДОШКОЛЬНИКОВ С НАРУШЕНИЯМИ ЗРЕНИЯ

Басенко Н.Г... Манжосова – Волосатова В.Г.,
КГКП я/с «Думан»

Логическое мышление у детей с нарушением зрения формируется на основе образного и является высшей стадией развития детского мышления. Достижение этой стадии – длительный и сложный процесс, так как полноценное развитие логического мышления требует не только высокой активности умственной деятельности, но и обобщенных знаний об общих и существенных признаках предметов и явлений действительности, которые закреплены в словах. Начинать развитие логического мышления следует в дошкольном детстве с использованием рассматривания картин. Но зачем логика маленькому ребенку, дошкольнику? Овладев логическими операциями, ребенок станет более внимательным, научится мыслить ясно и четко, сумеет в нужный момент сконцентрироваться на главном в картине, убедить других в своей правоте.

Познавать окружающий мир станет легче, а значит, и процесс рассматривания картин будет приносить радость и удовлетворение.

Логические приемы – сравнение, синтез, анализ, классификация, доказательство и другие – применяются во всех видах деятельности. Их используют, начиная с рассматривания всего красочного, яркого, красивого. Красивое, окружает нас повсюду в жизни, в природе, в труде, в быту. Правдивое искусство сильнее воздействует на чувства детей, вызывает определённые переживания – радость или печаль, негодование или гордость. Картины для рассматривания подбираются в соответствии с программой «Балбобек», «Біз мектепке барамыз», возрастными особенностями детей, с учётом их зрительных диагнозов. Они подразумевают активное использование в работе с детьми схем, опор, моделей, блоков. Большой популярностью пользуется технология ТРИЗ. Ее основная задача – развитие творческого воображения и творческих способностей дошкольников. Здесь представлены нетрадиционные методы, которые эффективно использовать при рассматривании картин и приемы, занимательные дидактические игры с использованием иллюстраций и сюжетных картинок, разнообразный словесный и наглядный материал. Развитие мышления маленького ребенка начинается с процесса членения воспринимаемого им предмета, анализа частей. С детьми трёх лет чаще рассматриваем картинки с изображением одного героя или предмета. Например, на картинке изображена кукла. Что нарисовано на картинке? Показывая отдельные части тела и лица, педагог говорит: «Это что?». Так же идет рассматривание картинки в книжке – ширмочке: «Это – мишка – медведь. Вот такая у него большая голова..., а это лапы». Через некоторое время ребенок сам оказывается в состоянии показать отдельные предметы на картинке и ответить на вопросы взрослого: «Покажи, где тут мишка? А зайчик где? Где у зайчика ушки? Совершается первый шаг в развитии основного мысленного процесса: анализ – синтез. Все дальнейшее развитие умственной деятельности ребенка с нарушением зрения – усложнение и совершенствование этого процесса. Он становится более и более дробным, тонким и обобщенным.

Занимаясь с детьми 3–4 лет, важно прежде всего привлечь их внимание к картине. Один из приемов, при помощи которого можно заинтересовать малыша содержанием картин, это предложить ему поставить себя на место того ребенка, который является действующим

лицом в картине. Ребенок становится героем интересного для него события и с увлечением начинает рассказывать про самого себя. При рассматривании картины с маленькими детьми можно вводить своеобразный игровой прием, развивающий наблюдательность и речь: воспитатель путем вопросов вовлекает ребенка в соревнование – "Кто больше увидит на картинке?", побуждая его к наблюдательности и высказываниям. С детьми 4 лет рассматриваем уже сюжетные картинки, на которых изображено несколько предметов или героев. Педагог своими вопросами побуждает ребят выделять не только части, но и целое. Здесь мы видим, как к операции «анализ» присоединяется операция «сравнение».

У ребенка создается более подробный образ. Вместе с тем этот образ становится и более полным, связным и цельным.

С детьми 5-6 лет рассматриваем репродукции картин известных художников; А. Кастеева, С. Айтбаева, А. Исмаилова, Н. Хлудова, А. Галимбаевой, З. Ваккер, что позволило детям сравнить одну картину с другой, находить сходства и различия, делать выводы и умозаключения. Например, показав детям картины И. Левитана "Март" и З. Ваккер "Весна в степи", воспитатель спрашивает, где, по их мнению, изображена ранняя и где поздняя весна. Вопрос; "На какой картине изображен солнечный день?" – направляет внимание детей на колорит картины – сочетание красок, характерное для весеннего дня. Затем педагог просит детей рассказать о цветовых сочетаниях, передающих пасмурный день в картине "Март". Рассматривая репродукцию А. Кастеева «Зима» можно прочесть стихотворение Абая «Зима». Восприятие природы в поэтическом образе поможет ребёнку осмыслить и вспомнить жизненные наблюдения, побуждает к отображению, своих суждений и впечатлений в рисунке. Репродукции о природе дают возможность детям увидеть красоту природы родного края, форму и величину предметов, различные сочетания цветов и тонов в разное время дня и в разное время года. Они глубже будут чувствовать красоту живой природы, а потом и красоту пейзажа родного края. Эти картины помогают найти взаимосвязь природы на картине с природой за окном. . Целесообразно, рассматривая эту картину использовать кюй Кұрманғазы «Адай». Дети в процессе знакомства с этой картиной узнали не только о кочевом образе жизни казахского народа, но и восприняли формы, цвета, пространственное расположение казахских орнаментов, сравнили их с орнаментами других народов.

В процессе рассматривания картин у детей развиваются образное мышление, наблюдательность, словесно – логическое мышление и речь.

Развивая логическое мышление у детей, следует направлять их внимание не только на содержание изображенного, но и на форму выражения образа, на средства изображения, которые делают образ выразительным. Когда это возможно, используем художественную литературу (читаем строки стихотворения, отрывки из сказок, рассказов). Целесообразно при рассматривании картин использовать игры на развитие логического мышления; «Найди различия», «Что сначала, что потом», «Назови одним словом», «Найди лишнее на картине», «Ошибки художника», «Придумай название картине», «что лишнее?», «Я-художник», «Найди на картине живые объекты».

Итак, при развитии логического мышления, используем следующие формы, методы и приемы ознакомления детей с произведениями изобразительного искусства: рассматривание отдельных произведений или специально подобранных серий картин, скульптур, иллюстраций, произведений декоративно-прикладного искусства.

Литература:

1.Агаева Е. Формирование элементов логического мышления// Дошкольное воспитание. – 1982. - №1.

2. Программа «Балбобек». Алматы, Республиканский издательский кабинет казахской академии образования имени И. Алтынсарина. 1999.

3.Венгер Л., Мухина В. Развитие мышления дошкольника// Дошкольное воспитание. – 1974.- №7.

4.Запорожец А. В. Развитие логического мышления у детей дошкольного возраста// Вопросы психологии ребенка дошкольного возраста/ Под ред. Леонтьева А. Н., Запорожца А. В.- М., 1953.

5.Л.И. Плаксина. Развитие зрительного восприятия у детей с нарушением зрения в процессе предметного рисования. М.: 1991.

МЕНІҢ ТАҒДЫРЫМ – МҰҒАЛІМ БОЛУ!

Тлемисова Н. Д.

«Ақжарқын» балабақшасы

Балалық шақ – адам өмірінің ең қызықты балғын шағы. Барлығы бала кезден басталады. Ия, сол сияқты менің осы ортаға, осы мамандық иесі аталу себебім де балалық арман еді. Кішкентай кездерімізде бәрімізде «мұғалім-оқушы, дәрігер – емделуші, сатушы – сатып алушы» ойындарын ойнайтын едік. Сол бүлдіршін кезімізде-ақ «Мен – мұғаліммін , Тек, қана мұғалім боламын» деп айтушы едім. Дәл сол балалақ арман жүзеге асты. Қазіргі таңда балабақшада тәрбие мен оқыту орыс тілінде жүргізілетін топ балаларына қазақ тілін үйрету үстіндемін. Әрине, оңай нәрсе жоқ, қиыншылықтары жетерлік. Балығының тілі шықпай жатқан балаға қазақ тілінің не керегі бар? Не түсінеді ол бала? Өз тілін меңгермей жатып не үшін үйретесің? деп жатады. Иә, ол да дұрыс, бірақ менің мақсатым 2-3 жастағы балаларды қазақ тіліне судай етіп сөйлету емес, тыңдалым, оқылым, жазылым, тілдесім әрекеттерін ерте жастан қалыптастырып, үйрету керек деп ойлаймын. Қазақ тілін оқуда, үйренуде жалпы қазақ тіліне деген сүйіспеншіліктерін арттыру, тілдерін жаттықтыру. Ол үшін мен ең бастысы оны барша өзге ұлт өкілдеріне , және осы бағытта қолымнан келгенше жұмыстар атқарудамын. Алға қойған ең алғашқы мақсатым тәрбие мен оқыту орыс тілінде жүргізілетін топтарында қазақ тілін үйрету болып табылады. Ал сабақта ең алдымен мұғалімнің дауысы, балалармен қарым - қатынасы, жылы лебізі - балалардың қазақ тілін оқуға деген қызығушылықтарын оятады және сабаққа деген ынталарын қалыптастыра. Қазақ тілін үйрету арқылы балалардың білім деңгейін көтеріп, өз халқы мен басқа халықтың арасындағы ұқсастықтар мен ерекшеліктерді ажыратуға дағдыландырады. Сөйтіп, өз пікірін қалыптастыруды үйрене бастайды, қазақ халқының мәдениетімен таныса бастайды. Ал сабақта ең алдымен мұғалімнің дауысы, балалармен қарым - қатынасы, жылы лебізі - балалардың қазақ тілін оқуға деген қызығушылықтарын оятады және сабаққа деген ынталарын қалыптастыра. Қазақ тілін үйрету арқылы балалардың білім деңгейін көтеріп, өз халқы мен басқа халықтың арасындағы ұқсастықтар мен ерекшеліктерді ажыратуға дағдыландырады. Сөйтіп, өз пікірін қалыптастыруды үйрене бастайды, қазақ халқының мәдениетімен таныса бастайды.

Өзге ұлт өкілдеріне қазақ тілін үйрету кезінде ойын элементтерін пайдалану баланың тақырыпты еркін меңгеруіне, есте сақтауына, жақсы түсінуіне әсер етеді. Қазақ тілі ана тілімен қоса оқушының сөйлеу қабілетін және жалпы дамуын ғана жетілдіріп қоймайды, оны өзін қоршаған ортамен қарым-қатынас мәдениетіне үйретеді. Баланың сөздік қорын жетілдіру, молайту мектепке дейінгі мекемелерде берілетін білім мазмұнының негізгі мақсаты болып табылады. Ал қазақ тілі сабағының қызықты өтуіне, әр сабақтың ойын түрде тартымды, түсінікті болуына, мұғалім мұқият дайындықпен келуі керек.

Сонымен қатар, қазақ тілін үйретудің ең тиімді жолы ол жекелеп оқыту. Ол дегеніміз балаларың жас ерекшелігіне, жеке дара ерекшелігіне баса назар аудара отырып оқу қызметтік үрдісінің әдіс-тәсілдерін қарқынды таңдау. Мәселен, топ арасында, жеке балалармен жұмыс, көрнекіліктерді барынша көп қолданып, жаңа сөздерді сөзұйқастар арқылы бекіту және ой-өрісті дамыту мақсатында тіл дамытуды жаттығуларын жасау. Қазақ

тілінің төл дыбыстарына баса назар аударып, есту қабілеті арқылы дұрыс меңгеруге үйрету керек деген ойдамын. Сонымен қатар, топтық жұмыстың рөлі басым болып келеді. Неге десеніз? Балалардың ортақ бір тапсырманы өздігінен шешу жолдарын үйретеді, өз араларында Ш. Амонашвилидің хормен, жеке, "Құлаққа сыбырлау" әдісін пайдаланып жаңа сөздерді меңгеруге тырысады. Мектепке дейінгі мекемеде білім қалай қалыптасса, құлаққа қалай құйылса, соған байланысты болашақта да әрі қарай қазақ тілін меңгеруі шешіледі. Бала бойында қазақ тілінің іргетасы қалай құйылса, қабырғасы да солай қаланады.

Ал осының бәрін заманауи бағытта қалыптастыру үшін, жаңа инновациялық технологиялардың көмегіне сүйенеміз. Ж.Аймауытов: «Сабақ беру үйреншікті жай ғана шеберлік емес, ол жаңадан жаңаны табатын өнер» деген екен. Сондықтан қазіргі мына ақпараттық заманда жаңа технологияны пән ерекшелігіне қарай қолдана білу – оқытудың мақсатына жетудің бірден-бір жолы болып табылады. Соның қазіргі таңда ең дамып кеткені интерактивті тақта арқылы. Интерактивті тақтамен және проектормен жұмыс кезінде бейне слайдтар және компьютерлік анимациялар жасауға мүмкіндік аламыз, сонымен қатар, тақта алдындағы жұмысыңыз бормен жұмыс істеп отырған секілді қарапайым да жеңіл болады. Аға буын өкілдері мен үлкендер үшін кітап қандай құнды орын алса, бүгінгі және болашақ жас ұрпақ үшін ғаламдық дамыған технологиялар сондай маңызға ие. Ол мейлі қанша жастағы бала болсын, оған бергіміз келген мәліметті интерактивті тақта немесе телеэкран арқылы көрсетсек мынадай мүмкіндікке қол жеткізі аламыз:

- Жаңа тақырыптық сөздерге қатысты суреттерді көру арқылы есте сақтау және қалай аталатынына мұқият мән беру;

- музыкалық әуенді сөздерді тыңдау арқылы, қазақ тілінің төл дыбыстарының айтылуына баса назар аудару;

- ақпаратты ойын түрінде ұйымдастырып, көрсету;

- бейнебаяндар, қосымша ақпараттық мәліметтер көмегімен балалардың қазақ тіліне деген қызығушылықтарын арттыру. Мектепке дейінгі білім беруде ақпараттық – коммуникативтік технологияларды қолдану педагогтың шығармашылық мүмкіндіктерін кеңейтуге жол ашып, мектепке дейінгі жастағы балалардың психикалық дамуының әртүрлі жақтарының дамуына оң әсерін тигізеді.

Жаңа технологияларды пайдалана сабақ беру мұғалімге мектеп жасына дейінгі баланың жеке қабілеттерін, қызығушылықтарын ескере отырып, олардың ойлау, есте сақтау қабілеттерін, тілдерін дамытуға, жалпы интеллектуалдық дамуына жеке саралап ықпал етуге мүмкіндік береді. Сонымен қатар тағы ескеретін жайт, мектеп жасына дейінгі баланың тез шаршап, қозғалыштық, зейіннің жеткіліксіз шоғырлануы мен жинақталуына әкеп соғатын қозғалыс және эмоциялы тежелу тән. Ал ол үшін, балалардың зейінінің шоғырландыру мақсатында әрекет түрлерін жиі ауыстырып тұру қажет. Осы кезде интерактивті тақтаның көмегі өте көп деп айтға болады. Мысалы, бір тақырыпқа сай, көңілді әуенді бейнебаянның көмегімен жаттығу немесе сергіту сәтін ұйымдастыруға болады. Слайд – шоулар мен бейнефильмдер қоршаған ортадан бақылауларды: гүлдің өсуі, планеталардың Күнді айналуы, толқынның қозғалысы, жанбырдың жаууы, тағы басқа күнделікті қолданып, істеп жүрген нәрселерді қазақ тілінде айтуды үйренуге мүмкіндік береді. Мектеп жасына дейінгі баланың оқи алмайтынын және жаза алмайтындығын ескеріп, кез-келген жаңа тақырыпты түсіндіру барысында эмоциялы тұрғыда, экранға бір ертегі кейіпкерінің көмегімен, сөздерді қайталауды ұсыну әдісі өте тиімді болады. Оқу іс – әрекетінің жоғарғы динамикасы балалардың материалды тиімді меңгеруіне, есте сақтауларын, қиялдауын және шығармашылығының дамуына септігін тигізеді.

Балалардың қазақ тіліне деген сүйіспеншіліктерін арттыру көп ізденісті, жаңа технологияларды меңгеруді, әр түрлі әдіс тәсілдерді білуді талап етеді. Қоғам талабына сай мұғалім терең ойлы болуы керек. Оқу үрдісінде жаңа, заманауи ақпараттық-коммуникациялық технологияларды қолдану, әлемдік білім кеңістігіне өтіп, халықаралық деңгейде көтерілуде білім беру үрдісіне ақпараттық технологияларының жетістіктерін енгізу,

қоғамды дамытудың, қазақ тілінің мәртебесін арттырудың, үйретудің жаңа білім стратегиясына көшу жолы болып табылады.

Әрине, өзге ұлт өкілдеріне қазақ тілін меңгерту талабы барлық тіл мамандарының алға қойған мақсаты болып табылады. Сондықтан, мұғалім әрқашан ізденісте, жаңа ойда, шығармашыл дамып, әр баланың жас ерекшелігін ескеріп, жаңаша әдіс-тәсілдерді дұрыс қолданып, балаларға тілді үйрету қажет. Елбасымыз "Қазақстанның болашағы - қазақ тілінде" және де "Тіліміздің мемлекеттік қызметте де, өндірісте де, ғылымда да, білім беруде де дәл орыс тілінің қолданылуындай болып қолданылуы үшін қолдан келгеннің бәрін істеу керек" деген тұжырымын есте сақтап, алға қарай ұмтыла беруіміз керек және осы мақсаттар орындалуына, жас маман ретінде өз үлесімді қосамын.

Пайдаланған әдебиеттер тізімі:

1. Жиенбаева С. "Орыс мектебінде қазақ тілін оқыту методикасы"
2. Мақсұтқанова М. "Интерактивті тақта. Оқыту - тәрбиелеу технологиясы" - 2010ж.
3. Байтилноуова Г. "Ақпараттық технологиялардың тиімділігі" Қазақстан мектебі. 2008ж - №6
4. Ғаламтор жүйесі.

ҰСАҚ ҚОЛ ҚИМЫЛДАРЫ ЖӘНЕ ТІЛ ДАМУ ЖОЛДАРЫНЫҢ ӨЗАРА ТЫҒЫЗ БАЙЛАНЫСЫ

Садықова Ә.Д., Кусайынова Р.К.

Қарағанды қаласы, КМКҚ «Аққу» бөбекжайы

Қазіргі заман талабына сай адам затына үлкен міндет жүктелген. Баланың жарқын болашағы үшін, ол жан-жақты дамып, жетілуі тиіс. Алайда, қазіргі көрсеткіштер бойынша бала тілі кеш шығып, дамымай қалғаны жиі кездеседі.

Сөйлеу қызметінің құрылымы өте күрделі және келесі процестерден тұрады: фонетикалық (дыбыстық) немесе сөйлем шығару; фонематикалық (сөз мағынасын тану); лексикалық-грамматикалық. Тіл мүкістіктері аталмыш процестердің жекелеген немесе комплексті бұзылуларына байланысты болады. Тіл мүкістіктеріне себепші факторлардың арасында түрлі жағымсыз эндогендік (ішкі) және экзогендік (сыртқы) себептерді ажыратады.

Сондай-ақ, сөйлеу қызметінің бұзылуына туа біткен патология әкеліп соғуы мүмкін; тұқымның гипоксиясы, жанақаттану, жүкті ананың жеріктігі, верусты және эндокринді аурулар, түрлі дәрі-дәрмектерді бақылаусыз қабылдауы, арақ ішіп, темекі шегуі, анаша қолдануы, ана мен ұрықтың қандарының резус-фактор бойынша үйлесімсіздігі.

Тұқымқуалаушы факторлар да тіл мүкістіктерінің пайда болуына себепін тигізеді. Баланың алғашқы кезеңіндегі түрлі аурулар (инфекциялық-вирусты, менинго-энцефалиттік т.б.), бас сүйегінің жарақаттары, ми шайқалуы, оның қолайсыз әлеуметтік-тұрмыстық жағдайы, жағымсыз тіл қоршауы түрлі сөйлеу қызметінің бұзылуларына әкеледі.

Соңғы кезде бала тілін кешіктіретін сөйлеу ортасы, билингвизм (екі тілде сөйлеу) мәселесі. Қазақстан халқында осы мәселе актуальді.

«Балаға қалай көмектесуге болады?» - деген сауал ата-аналар, педагогтар және логопедтерді де мазалайды. Оқу іскерлігінің ең алғашқы сәттерінен-ақ, балалардың импрессиивті сөз (сөзді түсінуі) қалыптаспағаны анықталады. Импрессиивті сөзді жетілдіру экспрессиивті сөзді, яғни сөйлеуді дамытудың алғаш қадамдарының бірі.

Бала туа білмейді, жүре біледі, үйренеді, осылай ересек адамдардың әрекетіне тәуеді болады. Сөзді түсіну, сөз қорын кеңейту нұсқаулықтан басталады: тұр, отыр, кел, бер, ал, әкел, көрсет, ұста, жібер, т.б. Аталған нұсқаулықтарды орындауды талап етсең, бала

түсінбейді. Сондықтан, мектепке дейінгі жастағы балалардың іскерлігі - ойынды пайдаланған абзал.

Әсіресе, ұсақ қол моторикасын дамытатын ойындар жиі қолданған жөн. Себебі тіл мүкістігі бар балалардың ұсақ қол қимыл-қозғалысының дамуы да кешігеді.

Кішкене балаға көп шектеулік, болмаса көп еркіндік береміз. Баланың іскерлігін арнайы мақсат қойып, орындау керек. Бала барлығын қолына алып, ұстап көргісі келеді, қоршаған айналамен осылай танысады. «Көз қорқақ, қол батыр», деп қазақ бабаларымыз бекерден айтпаған. Сонымен қатар, қол әрекеті тек қабылдау функциясы емес, тағы да шығармашылық жүйелерге жауапты мүше. Кеңістікті бағдарлауы, заттың сынын, пішінін, көлемін білу де затты ұстаудан басталады.

Жоғарғы аталғандарды растап, тіл даму және ұсақ қимылдарының байланысын бірнеше ғалымдарда жария еткен. Балалар және жасөспірімдердің физиологиясы институтының М.М. Кольцова, Е.И. Исенина, Л.В. Антакова-Фомина ғалымдарының зерттеу нәтижелері бойынша интеллектуальді даму және саусақ қимылының тығыз байланысы дәлелденген. В.А. Сухомлинскийдің «Бала ақылы оның саусақтарының ұшында орналасқан» деген нақыл сөзі мәлім.

В.М. Бехтерев өз жұмыстарымен жоғарғы жүйке іскерлігінің функциялары, тілдің дамуына қолдың қимыл-қозғалысы әсер ететіндігін дәлелдеген. Қол қимылының әркеті тек қолдағы шиеленісті ғана тоқтатпайды, ауыз бұлшықтарының шиеленісін жоюға себепкер.

Практикада осы мәселені ескере отырып, ұсақ қимылдарды дамытатын ойындарды жиі пайдаланамыз.

Қолдың қимыл-қозғалысын дамытатын жолдар:

1. **Массаж.** Массажды жаңғақ, шырша жаңғақтары, арнайы массаж доптарымен жасаған жөн. Алтықырлы қарындашпен массаж жасауды на назарсыз қалдыру дұрыс емес. Шығыс медицинасының соңғы жетістіктерінің бірі – Су-Джок акупунктурасы (нүктері әсер ету). Су – алақан, Джок – табан. Су-Джок терапиясы өз-өзіне көмек беру әдістерінің бірі. Су-Джок жүзіктерінен саусақтарға массаж жасаған ыңғайлы. Жұмыс барысында жиі қолданылатын авторлық массажтық енгізулер: тоқылған массажтық доптар, массаж кілемшелері, «ғажайып саусақтар», «керемет шеңбер», т.б. әдістемелік құрал-жабдықтар.,

Тәрбиелеу, оқыту, түзету-дамыту мақсаттарымен пайдалану. Мысалы:

- «Сиқырлы қаптың» ішінде жаңғақтар. (бір сатылық нұсқаулық орындату, әр баламен дербес түрде жұмыс). «Әліби, тұр. Маған кел. Жаңғақты ал. Әліби отыр. Жарайсың!»

- Тәрелкенің ішінде Су-Джок доптары жатады. (Ойын топтағы балалардың қарым-қатынасын нығайтуға көмектеседі). «Айша, допты ал. Допты Айлингге бер. Айлин допты ұста»

2. **Саусақ ойындар.** Әр лексикалық тақырыпқа сәйкес саусақ ойындарын пайдалану.

Мысалы: «Отбасы» лексикалық тақырып,

Мынау – біздің Атамыз! (бас бармақты көрсетеміз)

Мынау – біздің Әжем! (балан үйректі көрсетеміз)

Мынау – біздің Әкеміз! (ортан теректі көрсетеміз)

Мынау – біздің Анамыз! (шылдыр шүмекті көрсетеміз)

Мынау – Мен болам! (кішкене бөбекті көрсетеміз)

Міне – Менің Жанұям! (алақанды ашып, барлық саусақтарды көрсетеміз)

Сәлем, Ата! (бас бармақтар сәлемдеседі)

Сәлем, Әже! (балан үйректер сәлемдеседі)

Сәлем, Әке! (ортан теректер сәлемдеседі)

Сәлем, Ана! (шылдыр шүмектер сәлемдеседі)

Сәлем, бала! (әр бала өз атын атайды) (кішкене бөбектер сәлемдеседі)

3. **Жіпті тізу, өткізу, байлауға арналған ойындар.** Осы ойындар баланың бағдарлауылы қимылын дамытуға әсер етеді.

4. **«Дәрумен бер» дидактикалық ойыны.** Мысалы «Жабайы аңдар» лексикалық тақырыбында пайдалануға болады. «Балалар, бүгін бізге қонаққа аю келді. Аюдың қарны аш екен. Аюға дәрумен берейік» (қатты қағаздан жасалған аю, тәрелкеге салынған тапанша оқтары).

5. **Бояу кітапшалары.** Бояу арқылы бала қарындашты ұстауға ғана үйренбей, алғаш жазу, графикалық әрекеттерінің дағдыларын қалыптастарыда.

6. **Жапсыру әрекеттері, ермексаз, қамыр, топырақпен жұмыс, араласып жатқан заттарды орнына салу, пішіндерді ұяшықтарына орналастыру.**

Ұсақ қол қимылын дамыту жолдарының алуан түрі бар. Ең бастысы – әр ойын баласының жас ерекшеліктеріне сай, түзетушілік, тәрбиелік, оқыту мақсаттарын орындайтын, реттік орнымен қолданылатын қағидаларын ұмытпау. «Бірлесе көтерген жүк жеңіл» деген ұғыммен жұмысымызды бірлесе жасаймыз.

Қолданылған әдебиеттер:

1. Тебенова Қ.Т. «Дамуында ауытқуы бар балалар» оқу құралы, Қарағанды 2005 ж., 131 б.

2. Есенжолова Г.Ж. «Хрестоматиялық материалдар, сергіту жаттығулары мен дамыту ойындары арқылы балалардың экологиялық-танымдық қасиеттерін қалыптастыру және дамыту» Алматы 2008 ж., 92 б.

ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ ДОШКОЛЬНОГО УЧРЕЖДЕНИЯ С СЕМЬЕЙ

Российцева.Н.И.,Шейнаукайте В.Э.

Детский сад «Одарёшка»

« Только вместе с родителями общими усилиями, педагог может дать детям большое человеческое счастье»

В.А.Сухомлинский.

«Дошкольное детство» - это сказочный период в жизни человека. Именно в этот период формируется здоровье и осуществляется развитие личности. В этом возрасте ребенок находится в полной зависимости от родителей и педагогов. Родители являются первоначальными педагогами, а детский сад «воспитатель» - помощник.

Семья для маленького человека это целый мир. Мир в котором он живёт, делает открытия, учится любить, радоваться, сочувствовать. Здесь он приобретает первый опыт общения, умение жить среди людей, постигает понятия добра и зла. Ребенок впитывает в себя как « Губка» всё, что его окружает. Семья приносит счастье, а счастье для ребёнка это его семья.

Воспитание и развитие ребёнка не возможно без участия родителей. Для того чтобы они стали для педагогов помощниками, творчески развивались вместе с детьми, необходимо их в этом убедить, и что нет увлекательнее и благороднее дела, чем учиться понимать своего ребенка.

Для воспитателя самое главное расположить к себе родителей, завоевать их доверие, также установление доверительных отношений с детьми, вызвать на откровенность, разбудить желание поделиться с воспитателем своими мыслями. Объединить родителей в одну команду. Основная задача всей проводимой работы – пробудить у родителей интерес к деятельности ДОУ и создать все необходимые условия для того, чтобы он рос физически здоровым и крепким. Ребёнок чувствует себя ближе, роднее по отношению к воспитателю, потому что он видит тесное общение педагога с его родителями, испытывает положительные эмоции к обучению, чувствует поддержку со всех сторон, с желанием посещает детский сад,

полноценно развивается. А родители, с вою очередь, чувствуют профессиональную поддержку, участие в решении проблемы развития ребенка, становятся более уверенными. Воспитатели и родители едины в совместном стремлении помочь каждому ребёнку, сотворить свой образ, то есть приобрести за время пребывания в детском саду необходимые личностные качества, которые будут сопровождать его на протяжении всей жизни.

Для повышения интереса родителей к проблемам детского сада проводятся различные мероприятия такие как:

День открытых дверей.

Общие и групповые родительские собрания.

Беседы с родителями.

Наглядные формы работы (стенды, папки-передвижки, выставки детских работ)

Участие родителей в подготовке к праздникам.

Коллективные формы работы.

В нашем дошкольном учреждении были проведены следующие коллективные формы работы:

- оформление нашего участка для прогулок, в котором принимали активное участие родители

- совместно с детьми, педагогами и родителями была организована выставка « Дары осени»

- совместно с родителями и детьми принимали активное участие в Международном конкурсе « Волшебница Осень!»

Все эти мероприятия помогают сблизиться с родителями, а родителям получить больше информации о детском саде и своем ребенке.

Взаимодействие родителей и детского сада - это длительный процесс, долгий и кропотливый труд, требующий терпеливого, неуклонного следования выбранной цели. Мы не останавливаемся на достигнутом и продолжаем искать новые пути сотрудничества с родителями. Ведь у нас одна цель- воспитывать будущих созидателей жизни. Мы верим, что наши дети, когда вырастут, будут любить и оберегать своих близких.

Список использованной литературы

1.Тонкова. Ю. М. « Современные формы взаимодействия ДООУ и семьи»

2.Веретенникова. Н. Н. « Проблемы и перспективы развития образования

ОТБАСЫНДАҒЫ ТӘРБИЕНІҢ ЕРЕКШЕЛІКТЕРІ

Жанабекова Р.Н ., Нұрымжанова.А.Е.,

№63 «Мөлдір» балабақшасы КМҚК

Әрбір ата-ана өз перзентінің әдепті, саналы, иманды да ибалы, Отанының сүйікті және кішпейіл азаматы болып жетілуін қалайды. Ата-ана перзентінің жақсы азамат болып жетілуі үшін өз отбасында балаларын тәрбиелеудің нәзік жақтарының заңдылықтарын білуі шарт. Сыйластық, түсіністік, үлкен жауапкершілік сезімдері бар отбасы – бақытты отбасы. Бақытты отбасында ғана ата-ана және олардың өзара қатынасы мазмұнды, берілген тәрбие сенімді және негізді. Бала тәрбиесінің алғашқы алтын қазығы – тұған ұясы, өз отының басындағы тәрбиесі, тілі. Қазақтың: «Баланың бас ұстазы – ата-ана», «Балапан ұяда не көрсе, ұшқанда соны іледі» – дегендей, есі кіріп, тілі шыға бастасымен-ақ баланы байсалды, ұғымпаз, тілалғыш етіп баулыған жөн. Қай халық болмасын үмітін ең алдымен ұрпағымен байланыстырады. Міне, сондықтан да: «Ана – үйдің берекесі, Бала үйдің – мерекесі. Бұтағымен ағаш сымбатты, Ұрпағымен адам қымбатты,Бала болсаң балғындай

бол. Айналаңа қорғандай бол» -деген қағиданы берік ұстаған ата-бабаларымыз өз ұрпағын адам – деген атаққа лайық етіп өсіруді мақсат еткен.

Халқымыздың сан ғасырдан бергі даналығына құлақ ассақ, «Адамның бақыты — балада» деген екен. Кез келген адам өзі өмір бойы қуып жете алмайтын бақыт деген құдіретті сөздің өлшемі өмірінің жалғасы ұрпағымен келетініне мән бермеуі де мүмкін. Біреу бақытын байлықтан тапқысы келсе, екінші біреуі даңқ пен атақтан, мансап пен қызметтен іздестіреді. Мұның бәрі түсінген адамға қолдың кірі сияқты нәрсе. Адамға нағыз бақытты — тәрбиелі ұрпағы ғана сыйлай алады. «Адам ұрпағымен мың жасайды» деген сөз тегін айтылмаса керек. Олай болса адам өмірінің мәні — өз ұрпағы. Шыр етіп сәби дүниеге келген сәттен бастап ата - ана алдында нәзік те қиын, қыр - сыры мол үлкен қоғамдық міндет тұрады.

Ол — бала тәрбиесі. Бала тәрбиесінде алғашқы ұстаз — ата - ана. Бала үшін үй ішінен, ата - анадан артық тәрбиеші жоқ. Адамгершілік, бауырмалдық, татулық, қайырымдылық, әдептілік, инабаттылық сияқты қасиеттер — жанұяда тәрбие балаға сөзбен, теориямен дамымайды, үлкендердің үлгісімен сіңеді. «Әкеге қарап ұл өсер, шешеге қарап қыз өсер» дейді халық даналығы. Бала кішкентай кезінен - ақ әр нәрсеге әуестеніп үлкендерге көмектескісі келеді. Бұған кейбір әке - шеше «жұмысымды бөгейсің, істеп жатқан ісімді бүлдіресің» деп ұрысып жіберуі мүмкін. Бұл қате түсінік. Керісінше, өзің жұмыс істеп жүргенде баланың қолынан келетін ісіне жағдай туғызып, оның үйренуіне көмектескен орынды. Тіпті балаға берген тапсырмаңыздың аяғына дейін орындалуына төзімділікпен бақылау керектігін де ұмытпаған жөн. Өстіп баланың бірте - бірте еңбекке деген болашағына жол ашылады. Әрі істеген ісін ұқыпты да тындырымды орындауына бағыт бересіз. Баланың жақсы ісін мадақтап, терісін оң етіп түсіндіріп отырса, ол да ересектерді сыйлап, кез келген тапсырмасын орындауға қарсылық білдірмейді. Орынсыз ұрысу, зеку, сұрақтарына дөрекі, келте жауап беру немесе әділ талап қоя алмау ата - ананың беделін түсіреді. Ата — ана — бала тәрбиесіндегі басты тұлға. Сондықтан әке де, шеше де балаларының жан дүниесіне үңіліп, мінез - құлқындағы ерекшеліктерді жете білгені жөн. Балалармен әңгімелескенде олардың пікірімен де санасып отырған орынды. Өз баласымен ашық сөйлесе алмай, сырласа білмейтін ата — аналар «Екеуміз де жұмыстамыз, кешкісін үй шаруасынан қол тимейді, баламен сөйлесуге уақыт жоқ» дегенді айтады. Бұл дұрыс емес. Баламен сөйлесуге тіпті арнайы уақыт бөлудің қажеті жоқ. Әке мен шеше ұл - қыздармен үй шаруасында жүріп - ақ әңгімелесіп, ой бөлісуге неге болмаса. Жанұядағы жанжал, үлкендердің аузына келген сөздерді айтуы, баланың көзінше басқа біреуді сөгуі, біреудің сыртынан өсек айтуы балаға теріс әсер етеді. Бала алдында әке - шеше үй ішінің үлкендердің әдептілік танытқаны жөн. Мысалы, арақ пен темекінің толып жатқан зиянын біле тұра, балалардың көзінше арақ ішіп, үсті - үстіне темекі тартқандар бар. «Көрінген таудың алыстығы жоқ» дейді, ертең - ақ ұл өсіп ер жетеді, қыз өсіп бой жетеді.

Ата-ана тәрбие беруде ата-бабамыздың салт-санасы, әдет-ғұрпында жүргізілген үлгі-өнегесінің мәнісі зор. Отбасы тәрбиесінде әкенің де, ананың да орны бөлек. Әке мен ана баланың алғашқы ұстазы. Адамзат баласы ананың мейірлі мейріне қанып, әке өсиеттерін тыңдап өссе ғана тәрбиелі отбасынан шыққаны көпке таңытыды. Ана – бала тәрбиесіндегі ерекше тұлға. Дана Абай бабамыз қазақ әйелінің, ананың отбасындағы орнын ерекше жырлайды. Жалпы, «адам бойындағы барлық қасиеттер ананың ақ сүтімен жаралған» – деген ғұламалық ойды тарата келе, осы қасиеттің міндетті түрде тәрбиеленуі туралы айтады. Тәрбиенің негізі «ананың әлдиінен» басталады емес пе? Ана тәрбиесі ұлылық дәнін себеді. Тәрбиелі анадан – тәрбиелі бала өсіп шығады. Сонғы жылдары отбасында, қоғамда ер адамдардың, әкелердің рөлі төмендегендей. Бұған кейде заманды да кінәләп жатамыз. Әрине, бала тәрбиесіндегі әкенің орны бөлек, әсіресе, ер бала тәрбиесінде. Әкенің қатаң талабын, тәрбиесін көрген бала ертең қоғамда да өз отбасында да шешуші тұлға бола алады. Қазақстан Республикасы Ата Занының 27 бап, 2-тармағында «Балаларына қамқорлық жасау және оларды тәрбиелеу – ата-ананың табиғи құқығы, әрі парызы» -делінсе, «Қазақстан – 2030» бағдарламасында: «Әкелер мен аналардың, аталар мен әжелердің өз балалары мен

немерелеріне сонау алыс болашақта, олар біздің жасымызға жеткен кезде қандай күйде көргіміз келеді...» деліні, ұрпақ тағдыры айтылады. Бала – ата-анасының игі істерінің жалғастырушысы, болашағы. Бала тәрбиесі – ата-ана үшін күрделі де, жауапты міндет. Жас шыбық иілгіш болса, жас адам да сондай жақсыға да жаманға да бірдей бейім болатыны баршымызға мәлім. Ата-ананың үйіндегі әрекеті балаларның көз алдында өтеді, сондықтан жақсы, жаман әдетіміздің бала тәрбиесіне ықпалы зор. Әрбір ата-ана – өзінің баласын Отанға пайдалы, өіне мейрімді, еңбекқор, адамгершілігі мол адам етіп тәрбиелеуге халық алдында да, мемлекет алдында да жауапты. Бірде-бір ата-ананың бала тәрбиесіне немқұрайды қарауға еркі жоқ. Егерде ол, бала өсіруде қате жіберсе, осалдық байқатса, қартайғанда опық жейтіні, өкінішке ұрынатына ешбір дәлелдеп жатуды қажет етпейтін ақиқат. Бала тәрбиесі туралы сөз болғанда: «Баланы жастан» – деген халық даналығын ұмытуға ешкімнің хақысы жоқ. Сондықтан, «бала жас, әлі ешнәрсені білмейді, өсе келер бәрі түсінеді», – деп қарау – барып тұрған қателік. Бала тәрбиесі – әр сағат, әр күн сайын тынымсыз жүргізіле беретін аса жауапты, күрделі процесс. Тәрбие отбасынан басталады, оны қоғамдық тәрбиенің қандай саласы болса да алмастыра алмайды.

Отбасы – ең үлкен, мықты тәрбие ошағы, шағын мемлекет. Отбасының негізі баланы өмірге келтіру ғана емес, оны мәдени- әлеуметтік ортаның құндылығын қабылдату, ұрпақтың, ата-бабалардың, ұлылардың ақыл-кеңес тәжірибиесін бойына сіңіру, қоршаған орта, адамзатқа, өз қоғамына пайдалы етіп тәрбиелеу. Үлкен ұрпақтың тәжірибиесі, өмірдегі беділі, ақыл-кеңестері, ата-ананың өз борышын мүлтіксіз орындауы, бір-бірін құрметтеуі – үлкен тәрбие мектебі. Бала дүниеге келгеннен бастап ата-ананың ықпалында болып, бағыт беруші тәрбие мектебінен нәр алады. Өз отбасында бала ата-ананың қамқорлығына, шексіз сүйіспеншілігіне бөленіп, әке мен ананың жақсылығы мен дәулетінің қызығын көріп қана қоймай, адамгершілік, әдеп-инабат тағылмдарынын алуы, оларды меңгеріп іс- жүзінде қолданудың ынта мен ықылас, қайрат пен қажыр ететін жолынан өтуге тиіс. Отбасынадағы тәрбиенің кереметі – баланы еңбекке баулу. Ол – адамдық кемелденудің негізі. Еңбек ете білмеген немесе оны жек көрген адамның отбасы берекелі болмайды. Өйткені, ежелгі Рим философы Гораций айтқандай: «Өмір еңбексіз ештеңе бермейді.» Сондықтан: отбасындағы да, қоғамдық ортадағы да тәрбиеде балаларды еңбек ете білуге, еңбексіз бос отыра алмайтындай сезімге тәрбиелеу басты нысана болуы тиіс. Сонда ғана отбасы мүшелелері арасындағы қарым-қаиынаста әдеп-инибат, адалдық пен ақпейілдік үстем бола алады.

Барлық балаларға, соның ішінде ұл балаға оның қалыпты дамуына анасының да, әкесінің де, яғни екеуінің де маңызды да мәнді тәлім тәрбиесі қажет. Қай отбасында болмасын ана барлық балаларына үнемі жақын болып, өзінің аналық мейірімі мен махаббатына бөлейді. Ал ұл бала үшін әкесі жынысына байланысты жақын және олардың мінезі-құлықтары мен қарым-қатынасында көптеген ұқсастықтар анықталады, сондықтанда ұл баланың қабілеттілігі әкенің ықпалына байланысты депайтыпжатаыныосыдан. Әке ұлына күшті жыныс өкілі ретінде үлгі болады. Әке қашанда баланы сөзбен емес, өзінің ісімен тәрбиелейді. Ер бала ең алдымен әкенің өнегесінен нағыз ер адам қандай болу керектігін қабылдайды. Сондықтанда әке ұлын батылдыққа, батырлыққа, ер жүректікке, адалдыққа, қайраттылыққа, ұлтжандылыққа, әйел баласына серілік қарым-қатынас танытуға, отағасы қандай болу керек екендігін өз тәжірибесі арқылы үйретіп, үй еңбегінің аса қиын соғатын істерді өз мойнына алуға талпынуға тәрбиелеуікерек .

Ал ананың міндеті ұлының алдында барлық әйелге тән жақсы қасиеттерді көрсете отырып, өзінің шынайы және шексіз махаббатымен ұлынан да әйел баласы алдында сондай жауапты қасиеттерді көрсетуге шақырады және оның эмоционалды дамуына себепші болады. Ер баланың анасына деген қарым-қатынасы белгілі дәрежеде қыз балалармен жағымды қарым-қатынасты қалыптастыру мәнін игеруге мүмкіндік тудырады, адамдарға қамқорлық жасауға үйретеді, өзінің маңайындағыларға қажеттікөмекжасауғаықпалетеді.

Отбасында жеткіншек ер баланы тәрбиелеу – бұл қарапайым емес маңызды және жауапкершілікті талап ететін үлкен іс. Өйткені осы жастағы ер баланың бойынан шығармашылыққа, өзінің өмірден орнын іздеу сияқты талпыныстарын байқауға болады. Осы

тұста ата-ана олардың жан дүниесін түсініп, дер кезінде бағыт-бағдар көрсетсетсе, бұл ата-ананың бала тәрбиесіндегі тапқырлығы болып саналады. Ер бала бойында болып жатқан кез келген өзгерістерді ескеріп, ата-ана баламен жүргізетін тәлімдік, тәрбиелік істерді олардың барлық қырынан зерттей, ішкі «Меніне» әсер ететіндей ешқандай іс-әрекетке бармай, жақын досындай ақыл-кеңес бере отырып жүргізуі қажет. Сонда ғана ата-анамен бала арасындағы қарым-қатынас оң нәтиже береді. Сондықтан да, әрдайым өзіндік педагогикалық білімді толықтырып отыру, басқа да ата-аналардың тәжірибелерінің жағымды жақтарын қолдану, мектеп пен мұғалімдермен бірігіп жұмыс істеуді қолға алу, ата-аналарға арналған өзіндік лекцияларды тыңдау, әдебиеттерді оқу керек. Бір сөзбен айтқанда, егер сіздің балаңыздың өмірде белгілі деңгейде жетістікке жетуін қаласаңыз, жеке тұлға ретінде, маман ретінде ашылуына еңбектендіре отырып, көмек беру қажет. Бұл ата-ана үшін, балалар үшін және қоғам үшін өте тиімді. Бүгінгі таңда ата-анасы қасында болса да қадір-қасиетіне жете алмай, ұлдарымыз маскүнемдік пен нашақорлыққа бой алдырып, қыздарымыз шылым шегіп, жеңіл жүрістерге түсуі отбасындағы тәрбиенің дұрыс жолға қойылмауының айғағы. Шариятта да алтын ұя – отбасы жоғары бағаланып, оны бала тәрбиелеп өсіруіне бірінші дәрежелі мән берілген. Ойткені: «Балалар – ата-аналар қолына берілген аяулы аманат.» Бұл ғажайып құдайшылдық анықтаманы жадыда ұстау былай тұрсын, әр үйдің мандайшасына іліп қою тұрарлық. Баланы өздігінен өмір сүруге мүлде қабілетсіз нәресте кезінен бастап бақытты балалы шақ, жеке шаңырақ көтергенге дейінгі жастық жолдары өтетін отбасын бақытты жағалауын бетке алып, өмір – айдынында жүзіп бара жатқан қайыққа тенесек, оның қос ескегі – әке мен ана дер едік. Сонда арақ пен темекінің зиянын қалай ұқтырамыз. Негізінен жанұяның шырқы бұзылған, ата - анасы маскүнемдікке салынған немесе жарамдық жағынан азғынданған ортада бала, жасөспірім қашанғы жиренішті көріністі, ондағы айқай - шу мен дау - жанжалға, ұрыс - керіске шыдап жүре бермек. Басқа өмір аңсайды немесе теріс тәрбиеге тез бой алдырып үлгереді, егер осы теріс жолға мүлде бет бұрып кетсе, онда бәйтеректің бір бұтағы қисық өсті дей беріңіз. Бақытсыз қыз, бұзақы ұл осыдан шығады. Сонда негізгі кінәні кімнен іздейміз?! Бұзақылықтың басы бос жүруден басталады. Кейде сабақты жиі қалдыруға әр түрлі сылтауларды үлкендердің өзі үйретіп отырады. Бұл жағдайда балаға өтірік айтуды үйретіп отырған аңғармай да қалуы мүмкін. Жас шыбықты қалай исең, солай өседі ғой. Иә, «Ұяда не көрсең ұшқанда соны ілерсің» демекші ата - ана тәрбиесі бала өмірінде үлкенізқалдырады. Баланың бойына барлық жақсы қасиеттерді дарыту, тіпті жанында жүрген достарына дейін мән беру, табиғат сыйлаған дарыны болса дамыту, дұрыс білім алуына жағдай жасау — ата - ананың басты парызы. Ендеше бала тәрбиесінде ұсақ-түйек дейтін ешнәрсе жоқ және сол нәрседен де қателесуге қақымыз жоқ. Бала — әр жанұяның бақыты. Олай болса, өз бақытымызды бағалай білейік. Шәкәрім атамыздың «Адамның жақсы өмір сүруіне үш сапа негіз бола алады, олар барлығынан үстем болатын адал еңбек, мінсіз ақыл, таза жүрек. Бұл сапалар адамды дүниеге келген күнінен бастап тәрбиелейді» дегеніндей, құнды қасиеттерге не рухани адамды қалыптастыру - шынында да оның туған кезінен басталса керек. Ал адамның адам болып қалыптасуында ата - анамен қатар тәрбиеші мен мұғалімнің дерөлі бар.

Қарапайым мысалға жүгінсек, мектепке келген кезінде сондай сүйкімді, тілалғыш, жүрегі таза, сезімі пәк жас бүлдіршін орта немесе жоғары буынға келгенде неге өзгеріп сала береді? Сондықтан мына бала қандай еді, қалай өзгеріп кетті? Мынадай жаман әдеттерді қайдан үйреніп ала қойды? Неге озбырлық жасуға бейім болып алды?- деген сияқты сауалдар алдыңнан кесе - көлденеңдейді. Әрине, оның себептерін жан - жақтан іздеуге болады. Ата - анасын жүрген ортасын қосқанда оның тәрбиесіне мұғалімнен басқа бірнеше адамның қатысы бар. Балаға жүрек жылуы қашан да қажет және ол ешқашан артық болмайды. Ата - анасынан көрмеген сүйіспеншілікті тәрбиешіден көрген бала менің ата - анам да осындай болса, деп армандауы мүмкін. Тәрбиешіні тек жақсы қырынан таныған бала үшін оның айтқаны анық, дегені дәл болып көрінеді. Баласын қалай жақсы көретінін дұрыс білдіру кез келген ата - ананың қолынан келе бермейді.

Біреу жақсы киіндіріп қояды, біреу тамағы тоқ болса болды деп, қалтасына ақшасын салып бергеніне мәз. Біреулері өте қатал, айтқанын орындатады. Бала қорыққаннан уақытша тыңдайды, бірақ ата - анасының уысынан шыққан соң өзін - өзі ұстай алмайтын жағдайға жетеді. Тәрбиеші балаларға материалдық жағдай жасағанмен, оның өміріне азық болар ең қымбат асыл қасиеттер: адамзаттық құндылықтармен, біліммен қамтамасыз етіп, қаруландырады. Алтын бесік - отбасы болса, алтын ұя - мектеп. Иә, олардың алтынға балануы неліктен? Екеуі де қасиетті, әрі қастерлі. Өйткені, отбасы Адамды дүниеге әкеліп, қалыптастырып, дамытып, жетілдіріп жатса, балабақша арқылы мен білімі адамзаттық құндылықтармен толысқан, жан - жақты жетілген, өз бетімен өмір сүруге бейім, қоршаған ортамен тікелей байланысқа шыға алатын, толыққанды Адам етіп тәрбиелеп шығарады. Осы екі ортаның да мақсаты - ортақ, міндет - біреу. Демек, мұғалім мен тәрбиеші қауымның қиындықтарға жиі кездесіп, үнемі толғаныста жүретіні де содан. Сондықтан кез келген мұғалім баламен байланысқа шықпас бұрын, оқу - тәрбие жұмысындағы қызметін өзін - өзі танудан бастағаны жөн. Өзіңнің бала болғаныңды, өзіңнің ата - ана екеніңді, өзіңнің ұстаз екеніңді ой елегінен жиі - жиі өткізіп отырсаң, өзге алдындағы жауапкершіліктің сыры бірден айқындала бастайды. Ғұлама Әл - Фараби «Дүниедегі ең оңай нәрсе ақыл айту, ең қиыны өзіңді өзің түсіну» десе, К. Маркс «Өзіңді өзің тану даналықтың бірінші белгісі» деп ескертеді. Ең бастысы, баланың жан азығына зәру екенін еш уақытта ұмытуға болмайды. Абай атамyzдың жетінші қара сөзінде «Жас бала анадан туғанда екі түрлі мінезбен туады. Біріншісі - ішсем, жесем, ұйықтасам деп туады. Бұлар тәннің құмары, бұлар болмаса тән жанға қонақ үй бола алмайды, һәм өзі өспейді, қуат таппайды. Екіншісі - білсем екен деп ұмтылып, одан ержетіңкірегенде ит үрсе де, мал шуласа да, біреу күлсе де, біреу жыласа да тұра жүгіріп, «ол немене?» «бұл немене?» деп, «ол неге үйтеді?» «бұл неге бүйтеді?» деп, көзі көрген, құлағы естігеннің бәрін сұрап, тыныштық көрмейді. Мұның бәрі « жан құмары, білсем екен, көрсем екен, үйренсем екен.»деген үлкен пәлсапалық ой жатыр. Яғни, балаға туғаннан тән азығы - тамақ қандай қажет болса, жан азығы - жылулық, сүйіспеншілік те сондай қажет.

Пайдаланылған әдебиеттер:

1. Оқушылардың ғылыми қоғамдарын ұйымдастыру және республикалық ғылыми жарыстарын өткізуге әдістемелік нұсқаулар. Астана 2007.
2. Қазақстан республикасы Жалпы орта білім берудің мемлекеттік жалпыға міндетті стандарттары. Жалпы бастауыш білім. - Алматы, 2002.
3. В.Д.Шадриков О содержании понятий «способности» и «одаренность»././ «Психологический журнал», Т.4. №5, 1983
4. С.Л.Рубинштейн Основы общей психологии. Т.1-4. М., 1989
5. В.А.Бухвалов Развитие учащихся в процессе творчества. «Педагогический поиск», 2000.
6. В.П.Беспалько Слагаемые педагогической технологии. «Педагогика», 1989
7. Көшімбетова С.А. Оқу-тәрбие үрдісінде оқытудың инновациялық әдіс-тәсілдерін пайдаланудың педагогикалық шарттары.
8. Базарбаева Н.А. Педагогикалық кеңес, 2009. №1

ЭКСПЕРИМЕНТАЛЬНАЯ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ ДЕТЕЙ ДОШКОЛЬНИКОВ

Редькина С. В., Ермолаева И. А.
Детский сад «Одарёшка»

То, что я услышал, я забыл.
То, что я увидел, я помню.
То, что я сделал, я знаю.
(Китайская пословица)

Детское экспериментирование – это один из ведущих видов деятельности дошкольника. Каждый ребенок – это маленький, пытливый исследователь, который хочет узнать все новое и не изведенное для него. Не совершайте ошибки и не ограничивайте своего ребенка на пути детского познания. Старайтесь всегда отвечать на все тысячи зачем и почему, показывайте и рассказывайте обо всем, что интересует вашего ребенка. Чем любознательней ребенок, тем больше шансов для его полноценного и всестороннего развития. В нашем детском саду уделяется большое внимание экспериментированию детей с самыми разными материалами. Удовлетворить детское любопытство мы можем только, объяснив законы природы на доступном для детей элементарном научном уровне. Необходимо максимально использовать пытливость детского ума, обогатить потребность ребенка в новых впечатлениях, который могут возникнуть в ходе экспериментирования или поисковой деятельности.

Экспериментирование как специально организованная деятельность способствует становлению целостной картины мира ребенка дошкольного возраста и основ культурного познания им окружающего мира, положительно влияют на эмоциональную сферу ребенка, на развитие творческих способностей, на формирование трудовых навыков. Дети очень любят экспериментировать, так как им присуще наглядно-действенное и наглядно-образное мышление, а экспериментирование соответствует этим возрастным особенностям.

Очень важно обращаться с детьми, как с равными и незаметно передавать свой опыт, обращаться к детям за помощью. В тесном сотрудничестве ребенка и взрослого, дети быстрее станут чувствовать себя самостоятельными. Постепенно под руководством взрослого, они начнут выдвигать предположения о возможном течении явления и его причинах, будут рассуждать о том, что правильно и верно, а что ошибочно. Нам педагогам и родителям следует выслушать все предположения ребенка, при этом необходимо учитывать каждое предположение, его верность, точность, логичность. Если ребенок затрудняется выказать способы решения задачи, можно предложить самим. Часто дети затрудняются самостоятельно формулировать выводы, поэтому детей нужно побуждать к этому. Роль родителей в этом случае – заинтересовать и увлечь ребенка поиском, создать условия для самостоятельного решения проблемной ситуации, активизировать мышление, побуждать к возникновению вопросов и поиску ответов на них при общении с педагогом, родителями сверстниками. Далее дети сами проявляют инициативу и творческий подход к экспериментам.

Для экспериментирования необходимо использовать предметы и вещества, не опасные для жизни и здоровья детей. В уголке для экспериментирования желательно чтоб находились такие предметы как: воздушные шары, трубочки для сока, веер, лупы, стаканчики для воды, песочные часы, весы, песок, камни, мыльные пузыри, дощечки, магниты, железные предметы, бумага, сахар, соль, кислота лимонная, краски, чернила, активированный уголь, крупы и т.д. Есть очень много игр – экспериментов, которые можно проводить как в детском саду, так и дома. Это такие игры, как: «Тонет – не тонет», «Можно ли склеить

бумагу водой», «Чем пахнет вода», «Сравнить вязкость воды и варенья», «Есть ли у воды вкус?», «Куда делись чернила?», «Угадай по звуку?», «Рисуем крупой», «Цветные льдинки» и т.д.. В группах детского сада созданы картотеки с играми экспериментами.

Очень важно не отказывать ребенку в его желании что-то проэкспериментировать, не указывать на его ошибки и недостатки, а наоборот поощряйте и незаметно направляйте в познание нового и интересного. Если вы считаете, что что-то нельзя, то обязательно объясните причину и помогите определить, что можно или как можно, важно научить доводить начатое дело до конца. Добившись желаемого результата, оцените, побеседуйте о том, как ребенок этого достиг.

Экспериментирование обогащает память ребенка, активизирует внимание, мышление, воображение, положительно влияет на развитие творческих способностей, на формирование трудовых навыков и укрепление здоровья. Издавна известно, что самое лучшее открытие и познание это то, что ребенок делает сам.

Список используемой литературы

1. Э. Э. Баранникова «Я познаю мир»
2. А. Н. Бондаренко «Дидактические игры в детском саду»
3. О. М. Масленникова, А. А. Филиппенко «Экологические проекты в детском саду»
4. С. Н. Николаева «Юный эколог»
5. С. Н. Николаева «Создание условий для экологического воспитания» детей
6. С. Н. Николаева «Экологическое воспитание дошкольников»
7. С. Н. Николаева «Народная педагогика в экологическом воспитании дошкольников
8. С. Н. Николаева «Воспитание экологической культуры в дошкольном детстве»

ИГРЫ С БЛОКАМИ ДЬЕНЕША КАК ОДНО ИЗ СРЕДСТВ РАЗНОСТОРОННЕГО РАЗВИТИЯ ДЕТЕЙ ДОШКОЛЬНОГО ВОЗРАСТА

Прорешкина С. Б.

ТОО «Акниет-2015» детский сад «Ақжарқын»

В Типовой программе дошкольного воспитания и обучения одной из главных задач является интеллектуальная подготовка ребёнка к школе. На современном этапе в дошкольных учреждениях используются всевозможные развивающие игры, однако не все они позволяют комплексно формировать у малыша ключевые мыслительные умения. В этом плане эффективным пособием является логический набор Золтана Дьенеша, который развивает дошкольника не только умственно, но и даёт ребёнку возможность проявить творчество и сформировать эстетический взгляд на вещи.

Свою методику Золтан Дьенеш разработал на основе не только педагогических, но и психологических исследований. Эта методика позволяет в игровой форме знакомить дошкольников с математикой, развивать логику, самостоятельно делать выводы и умозаключения.

Игры с блоками Дьенеша в детском саду наглядно показали, что воспитанники быстро приобретают способность анализировать и обобщать информацию и производить логические операции. Дошкольники учатся обозначать различные свойства предмета, замечать разницу и классифицировать объекты по внешним признакам, выделять главные признаки. Достоинство методики состоит в том, что сложные математические знания, навыки дошкольники приобретают в непринуждённой обстановке — в ходе игры, пения, выполнения движений. Ребенок даже не догадывается, что он усваивает такие непростые представления, как, например, алгоритм или кодирование информации.

Внедрение пособия Дьенеша в дошкольный педагогический процесс позволяет решать следующие группы задач:

Образовательные:

- закрепление знаний о ключевых геометрических фигурах;
- накопление знаний о свойствах предметов: форме и цвете, размере и толщине;
- совершенствование мыслительных операций: анализа и синтеза, классификации, кодирования и декодирования информации;
- формирование основ алгоритмического мышления.

Развивающие:

- совершенствование памяти, воображения, внимания, креативных способностей;

Воспитательные:

- воспитание настойчивости, усидчивости, самостоятельности.

Начинать игровые занятия с комплектом Дьенеша можно уже с младшими дошкольниками. Вначале воспитатель просто знакомит малышей с пособием — даёт перебрать фигуры, попробовать их на ощупь, поиграть с ними. После такой адаптации можно предлагать дошкольникам простейшие задания: к примеру, выбрать из всего материала лишь жёлтые предметы или рассортировать их по размеру либо толщине. На первом этапе обучения ребята оперируют только одним свойством (например, цвет), на следующем же осваивают уже 2, а затем 3 и 4 свойства. Воспитанники старшего дошкольного возраста при систематической работе с блоками овладевают алгоритмическим мышлением: в данном возрасте вводятся логические цепочки.

Чем чаще дети будут работать с набором Дьенеша, тем раньше они будут готовы к восприятию более сложных правил в играх.

Организовывать работу с логическими блоками можно в разных формах:

- ОУД (в первую очередь, это формирование элементарных математических представлений и развитие речи — моделирование сказок, а также комплексные и интегрированные, включающие несколько видов деятельности);
- игры (дидактические, сюжетно-ролевые, подвижные);
- деятельность в свободное от занятий время (конструирование, изобразительное творчество — составление картин из блоков, их использование в роли предметных ориентиров и пр.).

Организовывая занятия по ФЭМП, воспитатель предлагает детям различные задания, в ходе которых они закрепляют понятие формы, размера, количества и пр. Чаще всего эти упражнения вписываются в определённый сюжет.

Используя набор блоков Дьенеша, можно построить и увлекательное занятие по развитию речи. С помощью блоков моделируют сказки. Метод моделирования позволяет заострить внимание дошкольника на логике изложения, ключевых признаках персонажа. Используя блоки Дьенеша, педагог символически обозначает главных героев сказки.

За основу можно брать известные дошкольникам русские народные сказки. Каждому ребёнку выдаётся набор блоков, и он повторяет действия за воспитателем — выкладывает на своём рабочем месте фигуры. К примеру, в сказке «Курочка Ряба» деда и бабу можно обозначить большими прямоугольниками: деда — синим, а бабу — красным. А курочку педагог после совместного обсуждения с детьми решает представить в образе большого жёлтого круга. Яичко, соответственно, будет маленьким жёлтым кружочком, а мышка — синим треугольником маленького размера. После обозначения всех героев воспитатель предлагает ещё раз вспомнить их: показывает малышам какую-то фигуру, а они описывают её свойства (цвет, форма, размер) и угадывают персонажа сказки.

В старшем дошкольном возрасте задания можно усложнить: ребёнку завязываются глаза повязкой, он берёт в руки блок, называет его свойства и отгадывает героя.

Подобным образом можно обыгрывать на занятиях сказки «Колобок», «Теремок», «Репка», «Пых». Сказка «Теремок», например, интересна тем, что с помощью блоков

Дьенеша малыши закрепят представление о размерах животных: так, лягушка и зайчик будут маленькими треугольниками, а лисичка и волк — фигурами большого размера. А путём моделирования белорусской сказки «Пых» дошкольники лучше усвоят форму овощей: капуста, морковь, свёкла, репа.

В средней группе воспитатель может импровизировать. Например, в сказке «Кот и петух» хитрая лисица обозначается большим толстым треугольником красного цвета. И когда она в третий раз украли петушка, к её дому пошёл кот и украл сыночка лисы — лисёнка (маленький тонкий треугольник красного цвета). Кот и лиса обменялись своей добычей, и с тех пор плутовка больше не показывалась на пороге дома котика и петушка. Такая импровизация вместе с использованием набора Дьенеша сделает занятие по развитию речи более увлекательным для детей и будет способствовать развитию воображения.

Блоки Дьенеша можно включить и в занятие по ознакомлению с окружающим миром для лучшего усвоения материала. Развивающие блоки Дьенеша помогут сделать более захватывающим и занятие по физическому воспитанию. Организовать его можно как серию подвижных игр с геометрическими фигурами (последние используются в роли предметов-ориентиров, домиков или дорожек).

Подвижная игра «Кошки-мышки» для старшей группы.

Каждой «мышке» (несколько детей) воспитатель на шею надевает жетончик с символическим изображением признаков блоков Дьенеша. У кота Васьки также есть жетоны. Мышки водят хоровод со словами:

Мыши водят хоровод,
На лежанке дремлет кот.
Тише, мыши, не шумите,
Кота Ваську не будите.
Вот проснётся Васька-кот
И разгонит хоровод.

На последней фразе кот очень быстро надевает любой из своих жетонов и начинает ловить «мышей». А жетон — это информация о том, каких именно «мышей» намерен поймать кот (у которых такая же символика). Остальным Васька не страшен: его могут дразнить, смеяться над ним. Когда кот поймает нужную мышь, она занимает его место, и игра возобновляется. В младшей группе игра начинается с одного свойства — цвета. По мере взросления детей правила усложняются, например, кот ловит только жёлтых и квадратных мышей.

Эстафета «Собираем урожай» («Рыбалка», «Перевозка грузов»). Капитан (воспитатель) находится в одном конце зала с корзиной и логическими блоками. Игроки-дошкольники стоят в колонне на другой стороне. В середине зала в обруче рассыпаны блоки Дьенеша. Для каждого участника-ребёнка педагог поднимает вверх руку с определённой фигурой. Ребёнок должен выбрать такую же, подбежать и поместить её в корзину. Затем эстафета передаётся другому игроку. В старшей группе игру можно усложнить: педагог показывает не фигуру, а её символические свойства.

Большой интерес представляют и сюжетно-ролевые игры на основе блоков Дьенеша. Например, играя в «Магазин», дети обозначают деньги блоками, а цены на товарах — их символическими свойствами. Ребята заходят в отдел игрушек. У каждого покупателя есть только 3 «денежки» (фигуры). При покупке должно выполняться важное условие: приобрести можно только такую игрушку, которая заключает в себе хотя бы один параметр блока (например, жёлтый или круглый и т. п.). В старшем дошкольном звене игра усложняется: предмет выбирается уже по двум признакам (к примеру, большая и круглая игрушка). Кроме отдела игрушек, в игру можно включить отдел «Овощи-фрукты».

Таким образом, можно сказать, что логические блоки Дьенеша дают возможность формировать в комплексе все важные для умственного развития мыслительные умения на протяжении всего дошкольного обучения.

Используемая литература:

Михайлова З.А. Логика и математика для дошкольников [Текст]/ З.А. Михайлова. – СПб. Издательский дом “Литера”, 2000. – 97с.

Носова Е.А. Логика и математика для дошкольников [Текст]: методическое издание /Р.Л. Непомнящая, Е.А. Носова. – СПб. Акцидент, 2000.– 121с.

Захарова Н.И. Играем с логическими блоками Дьенеша – Учебный курс для детей 3-4 лет .Детство –пресс 2018 -

РЕАЛИЗАЦИЯ ПРИНЦИПОВ ПОЛИЯЗЫЧИЯ В СИСТЕМЕ ДОШКОЛЬНОГО ОБРАЗОВАНИЯ

Понарьина А. С.

КГУ ОСШ № 20, мини- центр «БӨБЕК»

Возможности иностранного языка как учебного предмета в реализации стратегической направленности детского сада на развитие личности поистине уникальны. Известно, что дошкольный возраст является благоприятным для усвоения иностранного языка, так как у маленького ребёнка прекрасно развита долговременная память.

В процессе овладения новым средством общения у детей формируется правильное понимание языка как общественного явления, развиваются их интеллектуальные, речевые и эмоциональные способности. Обучая детей дошкольного возраста, следует прибегать к частым сменам видов деятельности детей, учитывая неустойчивость внимания малышей. Ребёнок утомляется не деятельностью, а её однообразием, и хорошо запоминает только то, что для него интересно и вызывает у него эмоциональный отклик. Овладение иностранным языком на элементарном уровне в детском саду выступает в качестве первой ступени в реализации стратегической цели учебного предмета «Иностранный язык».

Организованная учебная деятельность по казахскому, русскому и английскому языкам носит подгрупповой характер, а также интегрируются с другими видами деятельности. Организованная учебная деятельность построена в игровой форме с привлечением технических средств обучения, что совершенствует и оптимизирует учебный процесс, делая занятия более интересными и насыщенными, повышая тем самым мотивацию к изучению языков, и, конечно же, сохраняя и укрепляя здоровье дошкольников.

Неотъемлемой частью процесса реализации полиязычия в дошкольном учреждении является работа с родителями. Взаимодействие детского сада и семьи – необходимое условие полноценного развития активности овладения дошкольниками государственным, русским и английским языками, так как наилучшие результаты отмечаются там, где педагоги и родители действуют согласованно. Только совместными усилиями детского сада и семьи можно решить проблемы полиязычного и поликультурного образования подрастающего поколения. Педагог единолично не в состоянии полностью спрогнозировать перспективу детского развития, и в частности возможности ребенка в полиязычном и поликультурном пространстве. Поэтому насколько эта перспектива будет развивающей и разнообразной во многом зависит от степени сотрудничества детей и взрослых (педагогов и родителей).

Фактор педагога способствует успешной реализации полиязычного и поликультурного развития детей дошкольного возраста. Педагог обеспечивает развитие, познание и самоутверждение каждого дошкольника на основе максимальной помощи и поддержки, сочетания разнообразных методов и подходов к обучению языкам. С педагогами постоянно проводятся индивидуальные и групповые консультации, семинары по данной теме, конкурсы и викторины на знание языков.

Повсеместное внедрение трехязычного обучения по вертикали – от детского сада до вуза – даст возможность молодому поколению казахстанцев познакомиться с передовыми достижениями и тенденциями в науке и технике, быстрее социализироваться в обществе.

Согласно ГОСО «Дошкольное воспитание и обучение» языковая компетентность ребенка к шести годам заключается в свободном владении родным языком в рамках требований к лексико-грамматическому и фонетическому уровню развития для своей возрастной группы и основами других языков. Чем раньше ребенок начинает изучение языка, тем легче ему усвоить язык. Грамотное и правильное внедрение полиязычия даст возможность выпускникам детских садов быть коммуникативно-адаптированными в любой среде.

В настоящее время в Казахстане действует программа «Развитие триединства языков в дошкольных организациях». В рамках программы предусмотрено повсеместное внедрение в дошкольных учреждениях трехязычной системы получения знаний: на казахском, русском, английском языках. В связи с этим в детских садах кабинеты оснащают аудиозаписями и дидактическими материалами на трех языках, преподаватели для обучения детей используют теле-видеоуроки, преподносят новый материал в виде диалогов со сказочными героями.

В дошкольном возрасте при обучении английскому языку у детей происходит постепенное развитие основ коммуникативной компетенции, которая на ранней стадии изучения английского языка включает в себя следующие аспекты:

- умение правильно с фонетической точки зрения повторить английские слова за преподавателем, носителем языка или диктором, то есть поэтапное формирование слухового внимания, фонетического слуха и правильного произношения;
- овладение, закрепление и активизация английского словаря;
- овладение определенным количеством несложных грамматических структур, построение связного высказывания.

Игра ведущий вид деятельности дошкольника, что именно игра в этот период ведет за собой развитие дошкольника. Притом, что о детской игре написано уже очень много, вопросы теории ее так сложны, что единой классификации игр до сих пор не существует. В основе игровой методики лежат создание воображаемой ситуации и принятие ребенком или преподавателем той или иной роли

К соревновательным относятся большинство игр, способствующих усвоению лексики и граммоты. В них побеждает тот, кто лучше владеет языковым материалом.

Это всевозможные кроссворды, аукционы, настольно-печатные игры с лингвистическими заданиями, выполнение команд. Кроссворды могут быть на любую тему: животные, фрукты, овощи, мебель, игрушки и т.д.

Ритмо-музыкальные игры – это всякого рода традиционные игры типа хороводов, песен и танцев с выбором партнеров, которые способствуют не столько овладению коммуникативными умениями, сколько совершенствованию фонетической и ритмомелодической сторон речи и погружению в дух языка, например: Nuts and May, “What’s your name”, “I like my friends”, “Heard, shoulders, knees and toes” ит.д.

Художественные, или творческие, игры – это вид деятельности, стоящий на границе игры и художественного творчества, путь к которому лежит для ребенка через игру. Их, в свою очередь, можно разделить на

1. Драматизации (т.е. постановка маленьких сценок на английском языке) «В лесу» - например: в лесу встречаются лисичка и медведь, и разыгрывается маленький диалог (Hello! I’m fox. I can run. I like fish); «Красная Шапочка» и другие.

2. Изобразительные игры, такие как графический диктант, раскрашивание картинок и т.п. *Раскрашивание картинок*, это успокаивающее, не всегда содержательное, но очень распространенное занятие

3. Словесно-творческие (*коллективное сочинение маленьких сказок, подбор рифмы*), например:

- Взад-вперёд и сверху-вниз
Утром с пастой чищу ...(teeth - зубы)
- Так вкусно пахнет цвет у лип,
Что облизнул свою я ...(lip - губа) и т.д.

Выбирая, или придумывая игру для включения в занятие, необходимо соблюдать **следующие правила:**

1. Прежде чем приступить к игре, ответьте на следующие вопросы: какова цель игры, чему в ней должен учиться ребенок? Какое речевое действие он должен выполнять? Умеет ли ребенок строить такое высказывание, нет ли там дополнительных трудностей?

2. Ответив на эти вопросы, попробуйте сами превратиться в ребенка и придумать, в какой интересной ситуации могло бы возникнуть высказывание по такой модели.

3. Подумайте, как обрисовать эту ситуацию ребенку таким образом, чтобы он ее сразу принял...

4. С удовольствием играйте с ребенком сами!

Игра должна быть обучающей, и она должна быть игрой. Советский энциклопедический словарь определяет игру как вид непродуктивной деятельности, мотив которой заключается не в ее результате, а в самом процессе. Это очень важный признак. Поэтому, вводя на занятии игру, ее дидактический результат важен для преподавателя, но не может явиться побудительным мотивом для деятельности детей.

Таким образом, **игра** – это ориентированная игра на зону ближайшего развития, совмещающая педагогическую цель с привлекательным для ребенка мотивом деятельности.

Список использованной литературы:

1. orleuastana.kz
2. <https://tengrinews.kz/explorer/detskii-sad-s-angliiskim-uklonom.html>

СЕМЬЯ КАК ОСНОВНОЙ ИНСТИТУТ ВОСПИТАНИЯ И СОЦИАЛИЗАЦИИ. ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ ДОШКОЛЬНОГО УЧРЕЖДЕНИЯ С СЕМЬЕЙ

Пестова С.П.

м/ц «Бобек» при КГУ «ОСШ № 20»

*«За воспитание ребенка отвечает семья или, если хотите, родители.
Но педагогика семейного коллектива не может лепить ребенка из ничего.*

Материалом для будущего человека не может быть ограниченный набор семейных впечатлений или педагогических поучений отцов.

Материалом будет ... жизнь во всех ее проявлениях»

А.С.Макаренко

Многие именитые педагоги, такие как Н. И. Новиков, Н. Н. Поновский, А. А. Прокопович-Антонский и др. (VIII в.), писали о важности семейного воспитания. Даже в Библии и Коране зафиксированы семейные традиции и обычаи разных народов, даются рекомендации по созданию и сохранению семьи, подчеркивается ее социальная ценность. Именно в семье дети получают запас прочности и надежности, который поможет им во взрослом мире.

Ребенок получает первые знания о жизни и усваивает человеческие отношения путем подражания и приобретения опыта в сюжетно-ролевых играх. Озвучивая поведение родителей, он легче усваивает установки и образцы поведения. Родительский личный пример, образ жизни - являются главным строительным материалом внутреннего мира ребенка, то есть манера речи родителей, их взгляды, поступки, мировоззрение зеркально отображаются.

Несмотря на то, что воспитательная функция признается важнейшей функцией семьи, однако, воспитательные возможности разных семей, их воспитательный потенциал весьма различен и зависит от целого ряда факторов: типа семьи, структуры, материальной обеспеченности, социального статуса, традиционных укладов воспитания, религиозной принадлежности, региона проживания, уровня культуры, образования и педагогической компетентности родителей, а также ряда других факторов. Поэтому исследователи стремятся обозначить основные компоненты воспитательного потенциала семьи, к которым относятся биологический, психологический, экономический и социальный.

Биологический компонент определяется факторами наследственности и влияние его является недостаточно изученным. Психологический компонент основан на типе семьи, ролевых функциях членов семьи, типе взаимоотношений в семье, уровне педагогической компетентности, интеллектуального и эмоционального развития родителей, нравственно-психологическом климате семьи. Экономический компонент определяется уровнем доходов семьи, наличием материальных благ. Социальный компонент складывается из принадлежности семьи к определенной этнической группе, социального статуса семьи, образования родителей, их профессии и занимаемой должности, культурного и духовного уровня развития.

Если биологический и экономический компоненты воспитательного потенциала семьи не доступны педагогической коррекции, то в отношении психологического и социального компонентов можно говорить о возможностях специально организованного педагогического воздействия извне с целью оптимизации процесса семейного воспитания и социализации личности ребенка. При этом следует учитывать законы гомеостаза: любая система стремиться к самосохранению. Следовательно, при недостаточно профессиональной педагогической работе с семьей можно столкнуться с проблемой отсутствия благоприятного контакта с родителями либо агрессивным отторжением любых попыток оказать влияние на происходящие в ней процессы.

Для любого общества, при любой общественной формации высока ценность семьи как социальной системы, ответственной за формирование и становление подрастающего поколения. Также неоспоримо значение ее функциональных ролей для общества вообще, одна из основных которой является - воспитательная функция, А она в свою очередь является основным компонентом социализации.

Семья – это безопасная и предсказуемая среда, которая дает детям возможность проявлять свою собственную активность. Именно здесь «дети приобретают первые навыки взаимодействия, осваивают первые социальные роли, осмысливают первые нормы и ценности. Тип поведения родителей (авторитарный или либеральный) оказывает воздействие на формирование у ребенка образа Я».

То, что ребенок в детские годы приобретает в семье, он сохраняет в течение всей последующей жизни. Важность семьи как института воспитания обусловлена тем, что в ней ребенок находится в течение значительной части своей жизни, и по длительности своего воздействия на личность ни один из институтов воспитания не может сравниться с семьей. В ней закладываются основы личности ребенка, и к поступлению в школу он уже более чем наполовину сформировался как личность.

Семья может выступать в качестве как положительного, так и отрицательного фактора воспитания. Положительное воздействие на личность ребенка состоит в том, что никто, кроме самых близких для него в семье людей - матери, отца, бабушки, дедушки, брата, сестры, не относится к ребенку лучше, не любит его так и не заботится столько о нем. И вместе с тем никакой другой социальный институт не может потенциально нанести столько вреда в воспитании детей, сколько может сделать семья.

Таким образом, для того, чтобы максимизировать положительное и свести к минимуму отрицательное влияние семьи на воспитание ребенка необходимо помнить внутрисемейные психологические факторы, имеющие воспитательное значение:

- 1.принимать активное участие в жизни семьи;

2. всегда находить время, чтобы поговорить с ребенком;
3. интересоваться проблемами ребенка, вникать во все возникающие в его жизни сложности и помогать развивать свои умения и таланты;
4. не оказывать на ребенка никакого нажима, помогая ему тем самым самостоятельно принимать решения;
5. иметь представление о различных этапах в жизни ребенка;
6. уважать право ребенка на собственное мнение;
7. уметь сдерживать собственнические инстинкты и относиться к ребенку как к равноправному партнеру, который просто пока что обладает меньшим жизненным опытом;
8. с уважением относиться к стремлению всех остальных членов семьи делать карьеру и самосовершенствоваться.

Важность семейного воспитания в процессе развития детей определяет важность взаимодействия семьи и дошкольного учреждения. Однако на это взаимодействие влияет ряд факторов, прежде всего то, что родители и педагогический коллектив ожидают друг от друга, насколько едины и последовательны они в процессе воспитания и обучения детей.

Дошкольное учреждение играет важную роль в развитии ребёнка. Здесь он получает образование, приобретает умения взаимодействовать с другими детьми и взрослыми, организовывать собственную деятельность. Однако, насколько эффективно ребёнок будет овладевать этими навыками, зависит от отношения семьи к дошкольному учреждению. Гармоничное развитие дошкольников без активного участия его родителей в образовательном процессе вряд ли возможно.

Цели воспитания детей в дошкольном учреждении и в семье едины: и педагог, и родители хотят видеть своего ребёнка трудолюбивым, обладающим навыками доступного им труда, с уважением относиться к труду людей, проявляющим бережное отношение к результатам труда, оказывающим помощь взрослым в семье.

С первых дней пребывания в детском саду воспитатель ставит задачу обучения малышей элементарным навыкам самообслуживания. В детском саду дети постепенно овладевают навыками раздевания и одевания, уборки игрушек после игры и др. Но успешное приобретение малышами таких навыков возможно только при наличии единства в работе с семьёй. Педагог разъясняет родителям, как важно поддерживать у малышей стремление к самостоятельности, опираясь при этом на детское «я сам!», не дать угаснуть этому проявлению растущей потребности проявить независимость от взрослого. Родителям следует объяснить, что воспитание происходит в деятельности, в постоянных упражнениях в доступных ребёнку действиях. Первые трудовые действия являются доступными дошкольнику, и именно в них может быть реализована потребность в самостоятельности.

Полезно организовывать совместную деятельность родителей, педагогов и детей в детском саду. Такой работой, объединяющей детей и взрослых, может стать весенняя уборка участка, подготовка огорода к посадке и т.д. Таким образом, организация разного рода совместных дел родителей и педагогов приближает семью к детскому саду. Там, где ребёнок равноправный член семьи, где он причастен к её делам, разделяет общие заботы, создаются благоприятные условия его развития.

Создание благоприятных педагогических условий для физического воспитания детей только в рамках дошкольного учреждения не является достаточно эффективной мерой. Ведь часть времени активного бодрствования дети проводят в семье, и на родителей ложится особая ответственность за организацию физкультурно-оздоровительной работы с ними. Особенно актуальной в настоящее время является проблема взаимодействия образовательного учреждения и родителей по формированию семейных традиций, передаваемых младшему поколению в различных формах физического воспитания, а также создание адекватной возрасту и индивидуальным особенностям ребенка предметно-развивающей среды в домашних условиях. Для реализации этой проблемы целесообразно использовать не только хорошо зарекомендовавшие себя формы традиционного информирования родителей о способах физического развития дошкольников (собрания,

консультации педагогов и специалистов, оформление наглядной агитации), но и нетрадиционные формы (индивидуальные беседы об организации предметно-развивающей среды в домашних условиях, организацией практикумов - с демонстрацией вариантов использования игрушек и спортивного инвентаря, проведение физкультурных досугов и праздников, туристические походы и т.д.)

В настоящее время особой популярностью как у педагогов, так и у родителей пользуются нетрадиционные формы общения с родителями. Они построены по типу развлекательных программ, игр и направлены на установление неформальных контактов с родителями, привлечение их внимания к детскому саду. Родители лучше узнают своего ребенка, поскольку видят его в другой, новой для себя обстановке, сближаются с педагогами.

Инициатором установления сотрудничества должны быть педагоги ДОО, поскольку они профессионально подготовлены к образовательной работе, а следовательно, понимают, что ее успешность зависит от согласованности и преемственности в воспитании детей. Педагог сознает, что такое сотрудничество в интересах ребенка и что в этом необходимо убедить родителей.

Инициатива в установлении взаимодействия с семьей и квалифицированная реализация задач этого взаимодействия определяют направляющую роль ДОО в семейном воспитании.

Хотелось бы, чтоб и воспитатели и родители всегда помнили, что семья для ребёнка – это источник общественного опыта. Здесь он находит примеры для подражания и здесь происходит его социальное рождение. И если мы хотим вырастить нравственно здоровое поколение, то должны решать эту проблему “всем миром”: детский сад, семья, общественность.

Литература:

1. Макаренко А. С. Книга для родителей. Собрание соч. в пяти т, Т. 4 - М.: Правда, 1971.
2. Белинская Е.П., Социальная психология личности
3. Кулик Л.А., Н.И.Берестов «Семейное воспитание» М.,Просвещение 1990г.

ИННОВАЦИЯЛЫҚ БІЛІМ –ТІЛДІ ДАМУ БАРЫСЫНДА

Курманалиева Г.А., Несипбекова А.М.

«Аққу» бөбекжайы

Мектепке дейінгі ұйымдарда білім сапасын арттыру аса маңызды мәселе, ол үшін жалпы және негізгі жағдайларды жақсарту басты міндет болып табылады. Біріншіден, білім мен тәрбие беруге арналған дамытушы ортаны жабдықтау қажет десек, ол мектепке дейінгі кезеңнің өзіндік ерекшелігі мен құндылықтарын сақтайтын, баланың балалығына бағытталуы шарт. Екіншіден, тәрбие мекемесінің басшысы мен тәрбиеші педагогтар қауымы кәсіби шеберліктерін үнемі шыңдап, білімін жетілдіруге жүйелі көңіл бөліп, ұжымның шығармашылық бағыт-бағдарын айқындап, оны жүзеге асыруға белсенділікпен ат салысуға және жағымды психологиялық ахуалдың тұрақтануына ықпал ету қажет. Сондай-ақ, отбасының сұранысы мен талап-тілектерін қанағаттандыру және білім мен тәрбиенің балаға берілген үрдісі жайында ата-анамен үнемі бірлескен ынтымақты негізде жұмыс істеу де өте маңызды. Үшіншіден, балабақшада еңбек етуге толық жағдай жасалып, тәрбиелеу мен білім берудің технологияларын сауатты меңгеріп, жаңа педагогикалық әдіс-тәсілдер жүйесін кәсіби шеберлікпен игеріп, оны тәжірибеде пайдалануға шығармашылықпен үлес қосып отырса. Баланы тәрбиелеу, дамыту және білім беру мәселелерінде отбасы мен балабақша ұжымының бірлескен өзара тығыз байланыста болуы. Білім беру жүйесінің негізгі мақсаты– тұлғаны оқыту, тәрбиелеу, дамыту. Бұл мақсаттар өзара тығыз байланыста болғанда ғана нәтижелі болады. Балаларды дұрыс сөйлеуге, дұрыс

ойлауға, сөздің мағынасын түсінуге тәрбиелеу-педагогтардың міндеті, ата-ананың парызы. Олай болса, баланың тілін дамытуда алдымен сөйлеу процесін дұрыс жолға қою керек. Баланың тілін дамытудағы негізгі мақсат-оның сөйлеу мүмкіндігін туғызып, дүниетанымын кеңейтіп, ойын жүйелі жеткізуге тәрбиелеу.

Қазіргі технологияның дамуына байланысты баланың бойындағы рухани әлемін халық ауыз әдебиетімен сусындандыру керек. Бұл жүзеге қалай асырылады?-деген ой туындауы мүмкін. Дамып келе жатқан баланың қабылдауы өте тез, сондықтан ақын ағаларымыздың шығармаларын, мақал-мәтел, сөз жұмбақ, нақыл сөздерін ұйымдастырылған оқу қызметіне жиі кіріктірілуі керек. Баланың бойына қазақ ауыз әдебиетін сіңдіріп өсіруіміз қажет. Балабақшамызда тәрбиеленушілерге ауыз әдебиетінің үлгілерін үйретуге баса назар аудардық. Онда ертегілер оқу, әңгіме мазмұнын жүйелі байланыстырып, әңгімелеуге үйрету, ертегі-әңгімеде кездескен кейіпкерлердің іс-әрекетіне сай образды сөздер мен диалогтарды, кейбір өлең шумақтарын бұлжытпай жатқа айта білу, екі адамның диалогында кездесетін сұрақ, талап-тілектерді білдіретін сөздерге дауыс екпінін дұрыс қою, мәнерлі айта білуге тәрбиелеу талап етілді. Қазақ ауыз әдебиеті нұсқалары жас бөбектердің ой-өрісін дамытуға, қиялын шарықтатуға, тіл байлығын молайтуға, дүниетанымын кеңейтуге, балаларды адамгершілікке, тапқырлыққа, еңбекке баулу. Мектепке дейінгі жастағы балаларды тәрбиелеу отбасында және мектепке дейінгі ұйымдарда жүргізіледі. Отбасы мен мектепке дейінгі ұйымдардың алдына қойған мақсаттары мен міндеттері ортақ. Ол—салауатты да саналы ұрпақ тәрбиелеу. Бала санасына ұлттық тәрбиені сіңіру үшін естиярлар тобынан бастап: «Шілдеhana тойы», «Бесікке салу», «Сүндетке отырғызу», «Құда түсу», «Қыз ұзату» рәсімдерімен таныстырып өтеміз. Қазақтың ұлттық ойындарымен сусындап өскен бала өз ұлтының ойындарын білетін болады. Бұл ойындар «Айгөлек», «Ханталапай», «Бестас», «Тақия тастамақ», «Теңге алу», «Оқтау тартыс», «Алтыбақан», «Арқан тарту», «Тоғыз құмалақ». Мектепке дейінгі баланы қазақ алфавитіне тән дыбыс, әріптерін дұрыс айту, әріптерді тану, орыс алфавитіндегі әріптермен бірге оларды оқып білу. Белсенді меңгеру сөздердің тізімінде зат есімдермен бірге сын есімдері, сан есімдері, есімдіктермен етістіктер болу керек. Олар балаға өз ой пікірін жеткізуге көмектеседі. 5-6 жастағы балалар грамматикалық ережелерді білмеседе, бірақ қашан оны қолданатынын біледі. Бұнда фабульдік мәтіндермен жұмыс істеуді апаруға болады, яғни фабульдік мәтіндерде таныс сөздермен қатар бейтаныс сөздер жүреді. Олардың мағынасын балалар өз күшімен түсініп, мұғалімнің көмегімен меңгереді. Тіл-ұлт мәдениетінің қайнар көзі. Балаларды дұрыс сөйлеуге, дұрыс ойлауға, сөздің мағынасын түсінуге тәрбиелеу-педагогтардың міндеті. Олай болса, баланың тілін дамытуда алдымен сөйлеу процесін дұрыс жолға қою керек. Баланың тілін дамытудағы негізгі мақсат-оның сөйлеу мүмкіндігін туғызып, дүниетанымын кеңейтіп, ойын жүйелі жеткізуге тәрбиелеу. Қазіргі технологияның дамуына байланысты баланың бойындағы рухани әлемін халық ауыз әдебиетімен сусындандыру керек. Бұл жүзеге қалай асырылады?-деген ой туындауы мүмкін. Дамып келе жатқан баланың қабылдауы өте тез, сондықтан ақын ағаларымыздың шығармаларын, мақал-мәтел, сөз жұмбақ, нақыл сөздерін ұйымдастырылған оқу қызметіне жиі кіріктірілуі керек. Ғалымдардың зерттеулеріне сүйенетін болсақ, шет тілін оқып үйрену үшін қолайлы жас шамасы 4 жастан басталады. Дәл осы уақыттан бастап, тілді үйренуге бала зейін қойса, сол тілдің негізгі жақсы қалыптасады. Әрі қарай тілді үйренуге жеңілдік болады.

Мен Қазақ тілі мұғалімі болып қызмет атқарамын. Ұйымдастырылған оқу қызметі барысында бала тілін дамыту кезінде проблемалардың бірі қазақ тілінің төл дыбыстары. Қазақ тіліне тән 9 төл дыбыс бар. Оларға тоқталатын болсақ ә, ө, і, ғ, қ, н, ү, ұ, һ. Кесте түрінде әр дыбысқа сипаттама, оның артикуляциясы, дыбыстың сөздегі орынына мысал келтіре кетейік. Мысалға алсақ «Ә» дыбысы тіл қатынасына қарай жіңішке, еріннің қатынасына қарай езулік, жақтың қатынасына қарай ашық. Артикуляциясы: Ә дыбысын айту кезінде тіл алдыға итерілу арқылы, тілдің ұшы төменгі тістерге қысылу арқылы айтылады. Дыбыстың сөздегі орны: алғашқы буында айтылды. Мысалға алсақ, әлем, әке,

әже, жәрдем, тәуелсіз және т.б. сөздер. Ал енді дауыссыз бір дыбысқа тоқталайық. Ғ дыбысы. Ұяң дауыссыз дыбыс. Артикуляциясы: Тілдің артқы бөлігі таңдайдың арт жағына қарай жақындасады. Ауа екеуінің арасынан өтеді. Сөздегі дыбыстың орны: сөздің басында және ортасында айтылады. Мысалы: ғимарат, ғалым, ғарыш, жағдай, сағат. Мектеп жасына дейінгі балалардың зейіні тұрақсыз, импульсивті болғанымен, қабылдау есте сақтау мүмкіндіктері жақсы дамыған.

Сондықтан кез- келген сабақты өткізу үшін дидактикалық ойындар қолдана білу керек. Мысылы «Сауат ашу» оқулығында тақырып соңында тапсырмалар берілген. Осы тапсырмаларды ойын арқылы ойынарқылыөткізугеболады. «Ұйқасын тап», «Сиқырлы қоржын», «Өлең жолын құрастыр» т.б. ойындар. Сондай-ақ, тілді дамыту барысында инновациялық білім беру құралдары: аудио, видео құралдар, компьютер, интерактивті тақталар, интернет, компьютер-мультимедиялық құралдар, электрондық оқулықтардың атқаратын қызметі жоғары. Мультимедиялық оқулықтар арқылы педагогтар уақыттары жағынан тиімді және ұтымды пайдалана алады. Мұндай оқулықтар балалардың қызығушылықтарын арттырады және де зейін қоя көрумен қатар түсінбеген жерлері болса қайта көруге мүмкіндіктері болады. Мұндай құралдарды балабақша бүлдіршіндеріне таптырмас құралдардың бірі деуге болады. Себебі, бұл кездегі балалардың зейіндері әдемілікке, түрлі-түсті ойыншықтарға әуес болады. Мектеп жасына дейінгі білім беру үрдісінде ақпараттық, қатынастық технология құралдарын пайдалану-балалардың танымдық қызығушылығын қалыптастырады. Қорыта келгенде, жаңа педагогикалық технологиялар балалардың оқу материалына деген қызығушылығын арттыруға, ой-өрісін кеңейтуге, танымдық процестерін дамытуға септігін тигізіп, кез келген ұйымдастырылған оқу қызметін балалардың санасына меңгертуге саналы түрде мүмкіндік береді.

Жаңа технологияны қолдану мынадай кезеңдер арқылы іске асады:

1. оқып үйрену;
2. меңгеру;
3. тәжірибеге енгізу;
4. дамыту

Біздің пайымдауымызша, кіші жастан-ақ баланың тіл үйренуге деген қызығушылығы пайда болады, сөзбен «тәжірибе» жасай бастайды. Тілдің мағыналық, әрі грамматикалық құрылымын бағдарлай отырып, жаңа сөздер құрайды. Дегенмен бала тілінің өз-өзінен дамуы барысында олардың тілдік дағдылары жоғары болмайды, сондықтан педагогикалық-психологиялық тұрғыдан арнайы зерттеу, жаттығу және оқыту қажет. Біздің ана тіліміз-қазақ тілінің келешегі балалардың сөйлеу мәдениетінің деңгейімен байланысты. Осы тұрғыда әр баланың тілін жетілдіру, олардың сөйлеу мәдениеті қоғамдық қажеттілік болып табылады. Жаттығуларды жүйелі қолдану ана тілінің ережелері мен нормаларын игеруге, оларды нақты жағдайларда қолдана білу іскерлігін қалыптастыруға көмегін тигізеді анық. Әсіресе, мәтін мазмұнын қысқаша әңгімелету, мәтінге сөйлем құрастыру, белгілі бір тақырыпқа байланысты ауызша әңгімелету, т.б. жұмыс түрлерін жүйелі түрде жүргізіп отыру қажет. Баланың сөздік қорын дамыту, грамматикалық дағдыларды қалыптастыру, дыбыстарды дұрыс айта білу, сөз тіркесін құрастыра білу қабілеттерін дамыту-байланыстырып сөйлеуге үйретудің шарты. Тілдік кеңістікке ену үшін заттық-дамытушы орта, олар: әуенді аудиоматериалдар, диск немесе өзге сол материалдарды жазушы құрылғылар. Үстел үсті сөздік-жазба ойындар, көрнекіліктер, лексикалық мағыналы кітаптар. Сюжеттік-рөлдік ойындар, театрланған қойылымдар. Ертеңгіліктер, мерекелер, осы жерде балалар өз жетістіктерін көрсете алады, өлең, ән айтады, ертегілерден үзінді қояды. Баланың тілімізге тән дыбыстарды меңгеруден бастаған жөн. Қазақ тіліне тән дыбыстарды меңгерсе бала тіліміздегі сөздерді дұрыс айтып, жаза білетін болады. Тілімізге тән дыбыстарды жекелей айтқызу арқылы кез келген сөз құрамында осы дыбыстардың дұрыс айтылуын меңгертуге дайындаймыз. Қазақ тіліне тән дыбыстарды өткенде жаңа сөздерді меңгертіп отырамыз. Бұл қазақ тілінің фонетикасын оқып үйренуді айқындайды. Тілді меңгерту үшін мынадай Тіл-адамның рухани айнасы. Мемлекетіміздің ұлттық тілі неғұрлым

бай болса, оның рухани дүниесі де соғұрлым жоғары болмақ. Ана тілімізді–қадірлейде, қастерлей білейік. Жас ұрпаққа ана тіліміздің қадірін ерте жастан үйретейік. Балалық шақ баланың жеке тұлға болып өзін-сезінуінің алғашқы сатысы. Баланың сөз әдебі, адамгершілік қасиеттерінің қалыптасуы осы мектепке дейінгі жас шағында қалыптасады. Мектеп жасына дейінгі балалар түсінгенін, қабылдағанын, естігенін, қиялын, ойын тіл арқылы білдіреді. Сондықтан бала тілінің дұрыс дамуына баса назар аударған жөн. Сыпайы, келісті сөз баланың абыройын арттырады, жақтастарын көбейтеді, көптің ықыласына бөлейді. Таза мәнерлі тіл ойлау жемісі. Баланы ана тілінде дұрыс сөйлеуге үйрету арқылы олардың бойында тілдік мәдениеті қалыптасады. Бала болашағы–бір отбасының ғана емес, қоғамның, халықтың, тұтас бір ұлттың бүгіні мен ертеңін жалғастыратын алтын көпірі, асыл мұраты іспеттес. «Не келсе де тілден келер бір басқа, содан жақсы, жаман атақ бір басқа, тыңдаушы адам ерте тұрып, күн сайын, осы тілге табынбайды құр босқа»–деген ақыл-өсиеттерді санада ұстап, өз ұрпағының тәрбиесіне жауапта ата- ана рөлі әрдайым бірінші орында. Баланы тіл әдебіне дағдыландырып, тіл мәдениетіне тәрбиелеу ата-ананың басты міндеті. Тәуелсіз еліміздің ертеңгі күні мен бүлдіршіндеріміздің ертеңгі күні жақсы болуы үшін, ерте кезден ат салысып, сөз әдебін қалыптастыруға бар күшімізді жұмсайық, ағайын!

1. Қазақ ұлттық энциклопедиясы
2. «Заманауы дамыған технологиялар» №1 2015ж.
3. «Бала мен балабақша» № 3, 2017ж.
4. 12 жылдық білім, ғылыми-әдістемелік, ақпараттық-сараптамалық журнал. №3, 2008ж..
5. Бала тәрбиесі №1. 2018ж
6. Балақаев М. «Қазақ тілі мәдениетінің мәселелері» Алматы баспасы
7. Балақаев М. Серғалиев М. «Қазақ тілінің мәдениеті»

СЕМЬЯ КАК ОСНОВНОЙ ИНСТИТУТ ВОСПИТАНИЯ И СОЦИАЛИЗАЦИИ ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ ДОШКОЛЬНОГО УЧРЕЖДЕНИЯ С СЕМЬЕЙ

Квяткевич Л.П
ГККП Ясли-сад №3 «Күншуақ»

*«Воспитание детей – самая важная область нашей жизни.
Правильное воспитание – это наша счастливая старость,
плохое воспитание – это наше будущее горе,
это наши слёзы, это наша вина перед другими людьми,
перед всей страной». А.С.Макаренко*

Воспитание подрастающего поколения является предметом особой заботы. Его успех определяется единством и согласованностью воспитывающих воздействий общественного воспитания, осуществляемого в государственных воспитательных учреждениях, семьи и общественности. Основа этого единства – полное совпадение интересов государства и семьи в воспитании будущего поколения, заключающихся в формировании всесторонне развитых, полезных обществу, преданных своей Родине граждан.

Ведущая роль общественного воспитания обусловлена тем, что воспитание ребёнка осуществляется в коллективе сверстников, где он приобретает первые навыки общественного поведения; оно носит научно обоснованный характер, проходит в специально созданной педагогической среде и осуществляется профессионально подготовленными специалистами. Признание ведущей роли общественного воспитания отнюдь не умаляет огромного значения семьи в формировании личности ребёнка. Семья – первичная ячейка общества, в которой появляется новый человек; эта малая социальная группа – первая школа

жизни для ребёнка. Родители – его первые учителя и воспитатели. Сила влияния семьи обусловлена податливостью ребёнка воспитательным воздействиям, его подражательностью.

В нашем обществе накоплен положительный опыт успешного воспитания детей в соответствии с требованиями государства. Но встречаются семьи, в которых допускаются серьёзные ошибки в воспитании малышей, что отрицательно сказывается на их дальнейшем развитии, выдвигает сложную проблему перевоспитания. Основной причиной этих ошибок является недостаточный уровень педагогической культуры родителей. Желать воспитать из своего ребёнка хорошего человека, будущего достойного гражданина – этого ещё мало. Надо уметь это делать. Рассмотрим некоторые ошибки, допускаемые родителями в воспитании маленьких детей. Атмосфера родного дома. Как много она значит для ребёнка. Если он уверен, что дома его ждёт любовь и понимание, его влечёт туда даже тогда, когда он в чём-то виноват: он знает, что строгость сменится лаской, и готов сделать всё, чтобы исправиться. А если дома вражда, холод, если у родителей всегда плохое настроение? Своим холодным, требовательным, суровым отношением отталкивают ребёнка, вызывают к себе не любовь и уважение к себе, а страх. Начало этой чрезмерной суровости лежит в том, что меру требовательности к себе и к равным себе взрослым людям они механически переносят на своих маленьких детей. Но ребёнок требует и жалости, и сочувствия, и снисходительности к своим промахам. Родители же, выбрав такую линию поведения, не меняют её, думая закалить характер ребёнка. А потом недоумевают – откуда у их сына лень, грубость, упрямство? Это результат их жёсткого воспитания и отсутствия педагогической культуры, без которой невозможно вырастить человека.

«Искусство воспитания имеет ту особенность, - писал русский педагог К.Д.Ушинский, - что почти всем оно кажется делом знакомым и понятным, а иным даже делом лёгким, - и тем понятнее и легче кажется оно, чем менее человек с ним знаком, теоретически или практически».

Конечно, воспитание – дело творческое. Конечно же, нет такого справочника, который давал бы точные рекомендации на все случаи жизни. И всё-таки есть такие книги, которые заставляют думать о том, чему сам ты не придавал никакого значения, наталкивают на новые мысли, подсказывают решения.

«Если вы родили ребёнка, - это значит, на много лет вперёд вы отдали ему всё напряжение вашей мысли, всё ваше внимание, всю вашу волю», - писал А.С.Макаренко. А всегда ли так? Многие ли родители готовы к этому? Сегодня дети чаще всего растут в благоприятной обстановке. Образованные родители, отдельная квартира, кружки, спортивные секции, музыкальные школы. Но и в этих условиях вырастают подчас «трудные дети», возникают серьёзные конфликты, зреют драмы. А причина в том, что занятые работой родители, не всегда способны слушать своих детей. Как часто, мы бываем, заняты собой, своими важными делами и не слышим детей, а потом удивляемся: почему они не делятся, не советуются с нами, почему живут по своему разумению? Экономим время и чувства. За счёт детей. Пример родителей, их поведение с близкими и незнакомыми людьми, их разговоры между собой, свидетелем которых является ребёнок, имеет тоже воспитательное значение. «Не думайте, - говорил А.С.Макаренко, что вы воспитываете ребёнка только тогда, когда с ним разговариваете или поучаете его, или приказываете ему. Вы воспитываете его в каждый момент вашей жизни, даже тогда, когда вас нет дома. Как вы одеваетесь, как вы разговариваете с другими людьми, как вы радуетесь или печалитесь, как вы обращаетесь с друзьями и с врагами, как вы смеётесь, читаете газету, - всё это имеет для ребёнка большое значение».

Прежде всего, родительский долг заключается не только в том, чтобы накормить ребёнка и дать ему крышу над головой, а главные затраты лежат не в материальной, а в нравственной области. Дети впитывают то, что даёт им детский сад, семья, школа, друзья, книги, фильмы. Вся наша жизнь формирует их взгляды и потребности, понимание мира и своего мира в этом мире. Теплота, доверие, взаимопонимание, уверенность в себе рождаются только при близком и постоянном общении с теми, кого ты любишь, кому ты дорожишь всех.

Для ребёнка это – родители, и только они. Если в семье царит атмосфера понимания, любви, уважения к детям, то такие дети вырастают хорошими людьми. «Если кошку не гладить, у неё высыхает спинной мозг», - гласит английская пословица. Оказывается, чтобы ребёнок нормально развивался, его просто необходимо «гладить». Эмоциональное, тёплое общение с ребёнком – необходимое условие воспитания тонких струн души маленького человека. Эхо наших эмоций – как долго оно звучит, иногда целую жизнь.

Успешным воспитание детей в семье может быть лишь тогда, когда родители ясно понимают его цель и задачи, пути и средства их осуществления. Это необходимо для установления единства воспитательных воздействий в семье и в детском саду. Родителям необходимы педагогические знания, помогать в этом им должны педагоги. Родители должны иметь авторитет в глазах ребёнка, без этого воспитание невозможно. На чём основан родительский авторитет? В понимании родителями этой проблемы встречаются заблуждения. О них убедительно говорил А.С.Макаренко: «Основой родительского авторитета является гражданское лицо родителей, их жизнь, работа, поведение, чувство ответственности за свою семью перед обществом. Наиболее авторитетны те родители, которые успешно сочетают трудовую и общественную деятельность с семейными обязанностями, проявляют интерес и внимание к жизни своих детей, умело и тактично руководят их жизнью и развитием – всё это относится в равной мере и к матери и к отцу. Правильное отношение родителей к детям заключается в умении сочетать ласку, мягкость и нежность со строгой последовательной требовательностью, учитывающей возможности ребёнка, особенности его возраста. Тон взаимоотношений родителей с детьми должен сочетать спокойствие, уравновешенность, приветливость с решительностью и деловитостью. Правильно относиться к ребёнку – это значит уважать в нем человека, пусть пока ещё маленького, с малым жизненным опытом и знаниями, уважать его права на внимание к нему взрослых, на общение с ними, на условия разнообразной деятельности.

Единство в воспитании детей обеспечивает выработку правильного поведения детей, ускоряет процесс усвоения навыков, знаний и умений, способствует росту авторитета взрослых – родителей и воспитателей в глазах ребёнка. Основой такого единства являются педагогические знания родителей, их осведомлённость о работе дошкольных учреждений. Родителей знакомят с основными проблемами психологии, педагогики, анатомии, физиологии и гигиены. Наряду с теоретическими знаниями они получают некоторые методические знания и умения, например: как руководить играми детей, как отвечать на вопросы, как осуществлять закаливание. Родители нуждаются в обучении их основам педагогической техники: как надо разговаривать с ребёнком, как распорядиться, предъявить требование к нему, каковы меры его поощрения и наказания. Педагогические знания и умения даются родителям на основе понимания ими специфики каждого возрастного периода и учёта индивидуальных особенностей детей. Воспитатели и другие работники дошкольного учреждения – заведующая, музыкальный руководитель регулярно рассказывают родителям об организационных и педагогических основах жизни и работы дошкольного учреждения, особо подчёркивая необходимость взаимодействия с семьёй. По возможности им наглядно показать различные стороны жизни дошкольного учреждения. Уверенность в том, что родители знают и понимают работу, проводимую с детьми в детском саду, служит основанием для предъявления им требований продолжать и закреплять эту работу. Для того, чтобы работа дошкольного учреждения с семьёй давала действенные результаты, способствовала повышению уровня её педагогической культуры и установлению единства в воспитании детей, необходимо, чтобы эта работа велась целенаправленно, планомерно, систематически; не менее важны знания каждой семьи и ребёнка. Большое значение имеет и характер взаимоотношений воспитателя и других работников учреждения с родителями. Целенаправленность в работе с семьёй, заключается в том, чтобы любое мероприятие – беседа, доклад, стенд, оформленный для родителей, - было направлено на достижение определённой цели. Педагогическое просвещение родителей наиболее действенно тогда, когда оно носит конкретный характер. Чтобы давать родителям

советы и рекомендации, воспитатель должен хорошо знать возрастные и индивидуальные особенности каждого ребёнка, условия жизни и воспитания в семьях. Немаловажное значение имеет характер взаимоотношений работников дошкольного учреждения с родителями. Эти взаимоотношения должны быть доброжелательными и дружескими. Они основаны на совпадении интересов семьи и дошкольного учреждения в полноценном развитии детей. Если родители видят в воспитателе человека, лично заинтересованного в судьбе их ребёнка, они относятся к нему, как к другу и близкому им человеку, проникаются к нему доверием и уважением. В основе отношения воспитателя к родителям лежит уважение к ним, как к труженикам, отцам и матерям его воспитанников. Вот почему недопустимы со стороны воспитателя тон нравоучений, нотаций, бестактность по отношению к родителям.

Высокая культура взаимоотношений педагога с родителями создаёт благоприятную почву для установления взаимопонимания и единства в сложном деле воспитания. Работники дошкольных учреждений в работе с семьёй используют разнообразные формы **индивидуальной** работы с родителями. Это беседы, консультации, посещение семьи, приглашение отдельных матерей, отцов в детский сад, индивидуальные памятки и папки-передвижки. Беседы с родителями и другими членами семьи могут проводиться утром и вечером, когда детей приводят в детский сад или забирают. **Утренние встречи-беседы** с родителями кратковременны, но имеют немалое значение для выяснения самочувствия ребёнка, а также для создания у его близких хорошего настроения, чувства доверия к воспитателю. После вопросов о том, как ребёнок провёл вечер и ночь, воспитатель по возможности коротко информирует родителей о том интересном, что ждёт детей сегодня: музыкальное занятие, физкультурное развлечение и т.д.

Вечерние беседы с родителями также ограничены во времени. Педагог информирует некоторых из них о том, как прошёл у ребёнка день в детском саду, чем он занимался, как проявил себя, на что следует обратить внимание; например, рассказывает родителям о том, что их сын хорошо дежурил, что ему дано задание ознакомиться с улицей, на которой он живёт, и в этом ему следует помочь. Не надо жаловаться родителям на ребёнка, так как реакция может оказаться педагогически несостоятельной. Частые жалобы лишь свидетельствуют о педагогическом бессилии воспитателя. Беседы с родителями, хотя и кратковременные, должны быть содержательными, полезными для них. Этому способствует подготовленность воспитателя, доброжелательный тон. Беседует с родителями и заведующий детским садом, а также медицинский работник.

Консультации для родителей проводятся тогда, когда назревает необходимость более обстоятельного разговора с ними для того, чтобы проанализировать какие-то промахи и ошибки, которые они допускают в воспитании ребёнка, и дать им квалифицированные советы и рекомендации, как исправить положение. Консультации для родителей проводят воспитатель, врач, заведующий учреждения, психолог, логопед. Важно при этом создать спокойную, деловую обстановку, чтобы родители внимательно слушали консультирующего, задали вопросы, записали некоторые ответы.

Одним из действенных путей изучения семьи воспитанника, установления тесного контакта с родителями, оказания конкретной помощи является **посещение её воспитателем**. Основная цель – увидеть условия, в которых воспитывается ребёнок, и оказать необходимую помощь родителям. Важно готовиться к каждому посещению семьи: ставить перед собой ясную цель, продумать вопросы, на которые педагог хотел бы получить ответ, предложения и советы, которые будут высказаны родителям. Содержание бесед в семье определяется возрастом детей. С родителями малышей следует беседовать о воспитании самостоятельности, гигиенических навыков, развитии речи; с родителями детей старшего дошкольного возраста – о руководстве игрой, трудом, использовании книг, формировании нравственно-волевых качеств. Практикуется также приглашение родителей в дошкольное учреждение, для того, чтобы наглядно показать им некоторые особенности поведения их ребёнка и пути педагогического воздействия на него.

В практике работы с семьёй оправдывают себя отдельные поручения и просьбы, с которыми воспитатели обращаются к родителям: сшить национальные и профессиональные костюмы для кукол, починить игрушку, помочь оформить помещение к празднику. Выполнение таких поручений приближает родителей к жизни дошкольных учреждений.

Для родителей педагог составляет **памятки**, в которых лаконично изложены советы и рекомендации на определённую тему, например: как воспитать у ребёнка вежливость, трудолюбие, волевые черты характера, как использовать дома книгу. К **коллективным формам** работы с семьёй относятся: **собрания родителей** – групповые и общие, групповые консультации, конференции, вечера для родителей. Цель родительских собраний – педагогическое просвещение родителей, повышение уровня их педагогической культуры. Выбор темы собрания определяется задачами воспитания детей, стоящими перед детским садом и семьёй, анализом уровня их развития и воспитанности, состояния семейного воспитания. С целью лучшего педагогического просвещения тематика родительских собраний планируется на год, в соответствии с возрастными особенностями детей. Успех собрания и действенный результат каждого собрания определяется прежде всего тщательностью подготовки к нему воспитателей и родителей. Подготовка воспитателя включает работу над докладом, подбор и оформление наглядно-иллюстрированного материала, оповещение родителей и др. В группе готовятся выставки рисунков детей, литературных произведений по теме собрания, слайды. Объём доклада воспитателя рассчитывается на 20-25 минут неторопливого изложения. Содержание его должно быть логичным, сопровождаться показом пособий, работ детей, просмотром видеофильма на соответствующую тему. Преобладать должны положительные факты; что касается отрицательных, то здесь нужно быть осторожным и тактичным. Лучше всего после собрания в индивидуальном порядке продолжить разговор с родителями как преодолеть недостатки у ребёнка или неверное отношение к нему в семье. **Групповые консультации** проводятся не для всех родителей, а для тех, кто не уделяет должного внимания какой-то проблеме в воспитании. Наибольшую убедительность и действенность в работе с семьёй приобретает комплекс **наглядных средств**: показ работы воспитателя с детьми, использование видеофильмов, оформление выставок, стендов, фотовитрин. В практике используется так называемые **открытые дни** для желающих родителей. В каждом детском саду имеется **родительский актив группы**, избираемый на групповом собрании родителей. Этот актив оказывает помощь воспитателям: помогает в подготовке родительских собраний, вечеров, привлекает родителей к выполнению отдельных поручений и заданий. Вместе с воспитателем родительский актив изучает лучший опыт семейного воспитания и участвует в его распространении.

Существенную помощь в работе дошкольного учреждения играет **родительский комитет** детского сада, избранный на общем родительском собрании. Работа его направлена на оказание помощи работникам дошкольного учреждения в воспитании детей, а также в работе с семьёй. Работа садовского родительского комитета планируется на год. Единство в воспитании детей, проводимое в дошкольном учреждении и в семье, обеспечивает выработку правильного поведения детей, ускоряет процесс усвоения навыков, знаний и умений, способствует росту авторитета взрослых – родителей и воспитателей в глазах ребёнка. Основой такого единства являются педагогические знания родителей, их осведомлённость о работе дошкольных учреждений.

Использованная литература:

1. Книга «Дошкольная педагогика», издание «Просвещение», Москва 1978 год
2. Книга «Как удержаться на вершине». Серия «Библиотека семейного чтения», автор П.Соловей. Издательство «Политическая литература» 1984год.
3. Книга «Работать с маленькими детьми» английской педагога-психолога Дженни Лешли, изданной на русском языке в 1991 году издательством «Просвещение» в Москве.

МЕКТЕПКЕ ДЕЙІНГІ ОҚЫТУ ЖӘНЕ ТӘРБИЕЛЕУ ЖҮЙЕСІНДЕГІ ЗАМАНАУИ ПЕДАГОГИКАЛЫҚ ТЕХНОЛОГИЯЛАР

Калиева А.А.

№8 ЖББОМ жанындағы шағын орталығы

Мектепке дейінгі оқыту және тәрбиелеудегі үрдістердің инновациялылығы-мектеп жасына дейінгі балалардың дамуына септігін тигізетін жаңа технологиялардың мақсаты болып табылады. Тәрбиеші мен баланың өзара әрекет етуі жүзеге асырылатын оқудың интерактивті әдістерін қолдану барынша маңызды. Мектепке дейінгі білім беру ұйымдарының жұмыстарына заманауи білім беру бағдарламаларымен технологиялары бойынша бірыңғай талаптар және практикалық ұсыныстармен қамтамасыз етуге бағдарланған және мектепке дейінгі оқыту мен тәрбие сапасын және тәрбиешілердің кәсіби құзреттілігін арттыруға бағытталған.

«Мектепке дейінгі ұйымдардың инновациялық педагогикалық технологиялар» диагностикасын жүргізу материалдарына талдау қолданылатын технологиялар жұмысының ерекшеліктерін анықтау және әртүрлі жас топтарында туындайтын қиындықтарды айқындау:

- мектеп жасына дейінгі балалармен жұмыс жасаудың заманауи интерактивті нысандары туралы біртұтас білімін қалыптастыру.

- мектепке дейінгі ұйымдардың білім беру үдерісінде интерактивті нысандарын (диалогтық технологиялар, денсаулық сақтау) дағдыларын дамыту:

- мектепке дейінгі ұйымдардың тәрбиешілер мектеп жасына дейінгі балалармен интерактивті өзара әрекет ету үшін ақпараттық коммуникациялық технологияларды қолдану қабілетін қалыптастыру.

- мектепке дейінгі білім беруді жаңғырту жағдайында мектепке дейінгі ұйымдардың тәрбиешілері мен педагогтарында өзіндік білім алу қажеттілігін қалыптастыру.

Міндеттері:

- мектепке дейінгі ұйымдардың материалды-техникалық базасын нығайту және жетілдіру; мектепке дейінгі ұйымдарда әртүрлі әдістемелік шараларды қолдану арқылы тәрбиешілердің кәсіби құзыреттілігін арттыру; педагогтардың мониторинг нәтижелерін практикалық қызметте қолдану қабілетін дамыту;

- инновациялық педагогикалық технологияларды қолдану мәселесі бойынша педагогтар арасында тәжірибе алмасу жүйесін ұйымдастыру;

- педагог пен балалардың бірлескен іс-әрекетінде инновациялық педагогикалық технологиясын қолдану арқылы олардың өзара әрекет ету үлгісін өзгерту.

Ақпараттық - коммуникативтік технологиялар (АКТ)

Ақпараттық технологиялар деп оқыту педагогикасында арнайы техникалық ақпараттық құралдарды (интерактивті тақта, электронды - есептеуіш машиналар, аудио, бейне) пайдаланатын барлық технологияларды атайды. Компьютерлер білім беруде кеңінен қолданыла бастады, «оқытудың компьютерлік технологиясы» термині пайда болды. Компьютерлік технологиялар бағдарламалаған оқытудың идеяларын дамытады, заманауи компьютерлер мен коммуникацияның бірегей мүмкіндіктерімен байланысты тың, әлі зерттеле қоймаған нұсқаларды ашады. Оқытудың компьютерлік (жаңа ақпараттық) технологиялары – бұл оқытушыға компьютер арқылы ақпараттарды дайындау және беру үдерістері. Компьютерлік технологиясының мақсаты ақпаратпен жұмыс жасау қабілетін қалыптастыру, коммуникативтік қабілеттіліктерді дамыту, «ақпараттық қоғам» тұлғасын дайындау, зерттеу қабілетін қалыптастыру, оңтайлы шешімдерді қабылдау қабілеті болып табылады.

Педагогикалық технологиялар міндетті түрде таным белсенділігінің негізін – ізденгіштігін; өз бетімен шығармашылық (ойлау, көркемдік) және әртүрлі іс-әрекет түрлерінде табысты болуға мүмкіндік беретін басқа да міндеттерді:

- интеллектуалдық және тұлғалық дамуы ретінде шығармашылық қиял – елесі;
- коммуникативтік – ересектермен және құрдастармен сөйлесу қабілеті;
- рефлексия қабілеті – басты тұлғалық қасиеттердің бірі ретінде;
- өзін тануы мен ұғынуы (іс-әрекеттер, сөйлеу тәртібі, сезім, жағдай, қабілеттілік) шешу қабілетін дамытуы керек.

Педагогтардың мектепке дейінгі білім беруде жаңа технологияларды игеруі – бала тұлғаның табысты дамуының кепілі. Қазіргі таңда ойынның маңыздылығы заманауи баланың ақпаратпен қанығуынан артады. Теледидар, бейнетаспа, радио, интернет алынатын ақпарат ағымын ұлғайтты және түрлендірді.

Заманауи денсаулық сақтау технологиялары

Денсаулықты сақтау және ынталандыру технологиясы: стретчинг, ырғақ пластикасы, динамикалық үзілістер, қозғалмалы және спорт ойындары, релаксация, эстетикалық бағыттағы технологиялар, саусақ гимнастикасы, көз гимнастикасы, дем алу гимнастикасы, сергіту гимнастикасы, түзету гимнастикасы, ортопедиялық гимнастика.

Шығармашылық қабілеттерін дамыту технологиясы .

Ойын іс-әрекеті үдерісінде ересектер мен баланың интерактивті өзара әрекет етуі

Ойын – баланың әлеуметтік тәжірибесі болып табылады. Іс-әрекеттің бұл түрі балалардың ересектердің өміріне қатысуын ынталандыруын іске асыратын құрал қызметін атқарады. Балалар ойын арқылы:

- өзінің жеке өмірлік жоспарын құруға үйренеді;
- іс-әрекеттерді және оларға қол жеткізудің құралдарын анықтайды, жасайды;
- конструктивті қарым-қатынас және басқа адамдармен өзара әрекет ету мектебінен өтеді.

Ойын – баланың танымдық және әлеуметтік, физикалық және психикалық дамуының, жалпы адами мәдениеттің негіздерін қалыптастырудың әрекетті құралы болып табылады. Мектепке дейінгі кезең соңында балада өзінің мінез-құлқын басқару қабілеті, ережелер мен талаптарға бағыну қабілеті туындайды. Көптеген зерттеушілер ойын мен оқу іс-әрекетінің генетикалық сабақтастылығына сүйене отырып, ойыннан бірте-бірте мектепке дейінгі кезеңдегі оқуға өтудің маңыздылығын көрсетеді.

Осы аталған міндеттерді педагог үнемі сөздік жұмысын жүргізуде басшылыққа алып отыруы тиіс. Балалардың сөздік қорын дамытуда ойын, тапсырма, жаттығулардың орны ерекше.

Сонымен қатар, балалардың жас ерекшелігін ескеру әдіс-тәсілдерді таңдаумен сай келеді, ҰОІӨ өткізгенде бірінші орынға ойын және ойын түрлері қойылады.

Тіл үйренуде ең басты міндет – балалардың сөйлеу тілін жетілдіру.

Сөздік қорды дамытуға бағытталған әдістердің жалпы міндеті. Сөздің мағынасын дұрыс түсініп, оны өз сөзінде дұрыс қолдану. Сол әдістердің бірі:

Түсіндіру әдісі - жаңа сөз, сөз тіркесі, сөйлемдерді түсіндіруде қолданады. ҰОІӨ сайын үйретілетін жаңа сөздер бойынша, яғни сөздік жұмысында іске асады.

Көрнекілік әдісі – ҰОІӨ сайын жүргізілетін әдіс. Басқа тілді үйретуде ең нәтижелі және жиі қолданылады. Балаларға түрлі суреттер мен заттарды, ойыншықтарды көрсету арқылы сөздерді үйретуге болады. Көрнекілік тақырыпқа сай, көзге тартымды яғни эстетикалық жағынан жақсы , әртүрлі түстен болуы керек .

Жемістер-көкөністер тақырыптарын қозғаса, баланы осы тақырыптарға сай қазақ тілінде сөйлетіп үйрету оқыту үрдісін әлдеқайда жеңілдетеді.

Тіл үйретуде ең басты міндет - балалардың сөйлеу тілін жетілдіру. Балалар тілдің грамматикасын білу арқылы бір - бірімен сөйлесуді, сұрақ қоюды үйренеді. Диалогтың және монологтың жеке тұлға үшін атқаратын қызметтері бір арнаға тоғысып жатады баланың танымдық қабілетін, жалпы тәрбиелік деңгейінің дамуына әсер етеді. Диалог пен

монологтардың тіл үйренуші үшін маңызы өте зор. Күнделікті бала өмірінде жиі қолданыста жүрген сөздерді пайдалана отырып сөйлесу тілді тез меңгеруге мүмкіндік береді. Диалог пен монологтарды сурет бойынша, техникалық құралдар және ойын элементтері арқылы құрастыруға болады.

Жұптық оқыту. Жұптық оқыту қалпында тілдік қатынас екі баланың арасында жүреді. Онда негізгі мақсат- екі баланың өзара тілдесу ерекшеліктеріне, тілді білу дәрежесіне т.б. сүйене отырып іске асырылады. Мұнда балалар екі- екіден жұпқа бөлініп, әр жұп жеке тапсырмалар бойынша жұмыс істейді де, олардың сыңарлары бір- бірімен отырады. Жұптық қалыппен тілді үйретудің ерекшелігі: ол диалог арқылы жүзеге асады да, тілдік қарым- қатынастың ауызша түрін дамытуға себін тигізеді. Бұл қалып бойынша бүкіл тілдік материал диалогтың негізінде меңгеріледі.

Топтық оқыту. Балаларды топтарға бөліп ҰОІӨ өткізу балалар арасындағы қарым- қатынасты жақсартып, дұрыс сөйлей білуге жағдай жасайды, балалардың білімін жетілдіреді, әр түрлі мінез- құлықтағы адамдармен пікір алмасуға үйретеді, топтар арасында бала өзінің жеке - дара қасиетін көрсетуге мүмкіндік алады.

Ұжымдық оқыту. Тіл үйренудің ұжымдық формасы дегеніміз- үйренушінің бүкіл топтағы адамдардың әрқайсысымен жеке сұхбаттасы арқылы олардың екеуінің бір-бірімен үйретуі, оқытуы, адамдардың бірінен- екеуінің үйренуі ; пікір алмасуы және әр жұп сыңарларының ауысып отыруы нәтижесінде бүкіл ұжым мүшелерінің түгел қамтылып әрі жұптық: әрі топтық тілдік қатынастың жүзеге асуы. ҰОІӨ балалардың коммуникативтік сөйлеуі, тіл дамытуы көрнекілік әдісі, ойын әдістер арқылы іске асады.

Тәрбиеші сабақта сұрақ-жауап әдісін қолдану арқылы да баланың тілін дамытады. Серуен кезінде айналадағы табиғат құбылыстарын бақылау, балабақша ауласында қандай өзгерістер болғандығын сұрау кезінде баладан жауап ала отырып, тілін, ойын дамытумен қоса сөздік қорын молайтады.

Сондай-ақ, тілді дамытуда рөлдік ойындар мен мнемотехника тәсілін қолдану өте тиімді. Тәрбиеші көркемдік шығармалар мен ертегілерді айтып қана қоймай, рөлдік ойындар арқылы ойнатса, ол баланың ойында қалады. Сахнада кейіпкер ретінде ойнап тұрған бүлдіршіннің тілі, ой-өрісі дамиды, оның бойында әдебиетке, мәдениетке, өнерге деген құштарлық артады. Рөлдік ойын ойнап тұрған бала өзін сол кейіпкерге теңеп, (мәселен, батырға, шешенге) жақсы қасиеттерді бойына сіңіреді. Бүлдіршіндер сахнада шағын рөлді ойнау арқылы байланыстыра сөйлеуге, әдемі киініп, жинақы жүруге, үлкендермен және балалармен тіл табыса білуге үйренеді. Рөлдік ойындарды ойнау негізінде балалардың ойынға деген қызығушылығы артады. Сондықтан олар лайықты рөлді өздері тандап алғаны жөн. Сонда ғана ойыны да, тілі де нанымды және сенімді шығады. Байланыстыра сөйлеу кезінде мнемотехника тәсілін тиімді құрал ретінде қолдану арқылы жеткіншектің есте сақтау қабілеті артып, өмірлік құбылыстар мен оқиғаларды ажырата айтып, айырмашылығын жетік әңгімелей алуға дағдыланады.

Мнемотехника дегеніміз – көру образдары амалының құрылымы. Ол хабарды миға жүйелі жазып алуға мүмкіндік беретін ішкі хат жүйесі. Мұндай тәсілдер арқылы материалды балалар тез игереді. Балабақшадағы ҰОІӨ мнемикалық кестелерді қолдану балалардың көру арқылы ақпаратты тиімді қабылдауына және қайта өңдеуге, әрі оқу тапсырмасына сәйкес оны қайта тарқатуға, есте сақтауға және жаңғыртуға мүмкіндік береді. Бұл технологияны қолданғанда сызба-кестені пайдаланған жөн. Кестелер сурет арқылы берілуі керек. Мысалы: «Мақта қыз бен мысық», «Бауырсақ» ертегілері балаларға таныс. Оның мазмұнын бала лар жақсы біледі. Сондықтан оны айту кезінде сурет кестесін қолданамыз. Ертегі желісін шатастырмас үшін бұл суреттер ретімен қойылады. Ал балалар суретке қарап, ертегіні айтып береді.

Заттарды суреттеу немесе кез келген тақырыпта әңгіме құрастырар кезде де сызбалар қолдануға болады. Бала сызбаға қарап, әңгіме құрастырып үйренеді. Нәтижесінде тәрбиеші бірқатар жетістікке жетеді. Демек, бала мен тәрбиеші арасында ынтымақтастық қалыптасады, тіл дамыту сабақтарындағы ойындар баланы қызықтыратындай тартымды

өтеді, жеткіншектің сөздік қоры толығып, байланыстыра сөйлеуге үйренеді, тілі дамиды, қарым-қатынас мәдениеті бүлдіршіннің өз пікірін жеткізе білуіне жетелейді.

Сонымен қатар, қазақ тілін үйретуде әдебиет жанырларын қолдана отырып балалардың тілдерін дамытуға болады. «Көркем сөзі бар болғырдың өзің орақпен орып күрекпен орып ала алмайсың: оны бір – бірлеп тересің, бір – бірлеп тізесің!» (Ғ. Мүсірепов)

Қолданылған әдебиеттер:

1. Артемова Л.В. Дидактикалық ойындар.
2. А.М.Бородич «Методика развития речи детей» Москва, 1981г.
3. Елбасы Н.Ә.Назарбаев «Қазақстан халқына жолдауы»
- 4.Изучаем казахский язык, әдістемелік құрал
5. О.Ушакова «Развитие речи детей»
6. «Отбасы және балабақша» журналдары
7. Е. Өтетілеуов «Дидактикалық ойындар мектеп жасына дейінгі басқа ұлт балаларына арналған»
8. 1992.Қазақстан Республикасының «Білім туралы» Заңы. - Астана, 2007.

БАЛА ТӘРБИЕСІНДЕГІ МЕКТЕПKE ДЕЙІНГІ МЕКЕМЕ МЕН ОТБАСЫНЫҢ ӨЗАРА ҚАРЫМ-ҚАТЫНАСЫ

Игембаева.А.Қ.

№8 ЖББОМ жанындағы шағын орталығы

Бала тәрбиесі мәселесіндегі ата-ананың жауапкершілігі ерекше. Өйткені олар өздерінің жеке басының жақсы қырларымен баланың мінез-құлқын, өмірлік көз қарасын қалыптастырады. Бала үйдегі көрген өнегесі мен мектепке дейінгі мекемеде алған білімін тәрбиемен толықтырғанда нәтиже береді. Өйткені отбасында болып жатқан сан алуан жағдайлар, ата-ананың баламен сөйлесуі, әке шешенің еңбекке көз қарасы, демалысты қалай ұйымдастыруы, қанақ қабылдауы бәрі де балаға әсер етеді. Олардың мінез құлқын, тәрбиесін қалыптастырады. Сондықтан халық даналығында «Ұяда не көрсен, ұшқанда соны ілерсің» – деп бекер айтылмаса керек.

Әрбір ата-ананың басты міндеті-балаға сенімділік пен өзін-өзі бағалау мүмкіндігін беруіне. Сені арқылы баланың бойына сыйластыққа қалыптастыруға болады. Егер үлкендер баланың күшіне, адалдығына, мейірімділігіне сенім артса, онда оларда өз күшіне сенушілік жоғарлайды және одан да жақсы жақтарын көрсеткісі келеді. Сенімділік жеке адамды тәрбиелеуде өзін-өзі жетілдіруге бейімдейді. Ата-ана мен бала арасындағы ашық, сенімді қатынастың арқасында отбасындағы адамгершілікті жағымды деңгейде жүзеге асыруға болады.Отбасындағы бала тұлғасына әсер ететін факторларды шартты түрде үш топқа бөлуге болады. Біріншісі-отбасының әлеуметтік ортасы, яғни баланың әлеуметтік құндылықтарға және рөлдерге қатынасы арқылы байқауымызға болады. Екіншіден-ішкі және сыртқы отбасылық іс-әрекет, адамның еңбек әрекетіндегі әлеуметтенудің күшті құралы ретінде көруімізге болады. Үшіншіден-бұл жеке отбасылық тәрбие, педагогикалық әсер етудің балаға толық бағытталуы. Отбасылық шарттарға қоса әлеуметтік жағдай, материалдық деңгей және ата-аналардың білім деңгейі елеулі түрде баланың өмірлік жолын алдын-ала анықтайды. Баланың отбасында қоршаған орта туралы және мәдени білім деңгейі туралы пікір қалыптасады. Отбасындағы адамгершілік психологиялық ахуал бала үшін адамдармен қатынастың алғашқы мектебі нақ осы отбасында баланың мейірімділікке және зұлымдыққа, тәртіптілікке,материалдық және рухани құндылықтарға деген көзқарасы қалыптасады. Сонымен қатар жақсы көру сезімін, достықты, жауапкершілік пен шындықты түйсінеді.

Отбасылық тәрбие өсіп келе жатқан баланың барлық өмірлік іс-әрекетіне ықпалын тигізеді. Солардың кейбір маңыздыларына тоқталатын болсақ, олар интеллектілі-танымдық, еңбектік және қоғамдық, бағдарлау, көркем-шығармашылық, еркін қарым-қатынасты айтуға болады. Сонымен бірге осы кезеңдердің бәрі қарапайым деңгейден күрделі әлеуметтік және тұлғалық мәнге дейін жоғарлайды. Бедел-адамның сана-сезіміне бекем ұялаған қасиет. Сондықтан әрбір отбасы мүшелері өзінің істеген ісімен, өнегелі жүріс-тұрысымен балаларға тағлым алатындай өнеге көрсеткені жөн. Бала тәрбиесіне немқұрайлы қарау ата-ана беделінің жойылуына әкеп соқтырады. Мұның негізгі себептері олардың өз перзенттерін әдеттен тыс еркелетіп, сәби кездерінен өз дегендерін істетіп үйренген бала, тілазарлыққа бой ұсынып, тете бауырларымен тайталасып т.б жат қылықтары көрсетеді. Отбасы ынтымағы болмауы, үлкендер арасындағы ала ауыздық, бірінің сөзін екіншісі тыңдамайтын жағдайда бала тәрбиесі тым қиындап кетеді. Мұндайда ата-ана беделден, педагогикалық ықпалдын айырылады. Кейбір ата-аналар тек балаларының қарнын ашырмау, киімін бүтіндеумен ғана шектеледі. Мұндайда білім беру саласындағы отбасылық тәрбие жұмысы жайына қалады.

Отбасы алдындағы аса маңызды педагогикалық міндеттердің бірі балаларды жарқын сезімдерге, нұрлы мұраттарға тәрбиелеу. Жауапкершілік, достық, ар-намыс сезімдері, негізінен отбасында қалыптасады. Ересек адамдар жеке бастарының өнегесімен балалардың бойына осындай сезімдерді, азаматтық парызды ұялатады. Отбасындағы ересек жандар балаларға сөзбен ғана емес, жеке бастарының өнегесімен көп ықпал жасайды. Отбасы-жағын мемлекет. Отбасы мүшелерінің мінез-құлқындағы олқылық баланың бойына тұрпайы мінез ұрығын ұялатады. Ал ата-аналар баланың ұнамсыз тіпті уақытша болса да бой алдыруына жол бермеу керек. Өйткені, күйкі көріністің ықпалы лезде тамыр жайып, оның бойына мінез болып қалыптасуы мүмкін. Жеке адамның қоғамдық белсенділігі мен үйлесімді дамуының қалыптасуы, рухани байлық пен адамгершілік қасиеттері және физикалық жетілулерінің бір-бірімен сәйкес келуі қоғамдық дамудың құралы. Осы міндеттердің шешілуі отбасындағы баланың тұлға болып қалыптасуына, мінезіне және қоршаған ортамен қатынасына оңды ықпалын тигізеді.

Біздің қоғамда отбасының және қоғам тәрбиесінің негізгі міндеттері өзара тығыз байланысты. Отбасы тәрбиесінің ерекшеліктерін ата-анамен бала арасындағы қатынастың эмоционалды түрде көруімен түсіндіруге болады. Ата-ана мен бала арасындағы жарасымды қатынас өте маңызды. Қазіргі кезде ата-ана билігіне қарағанда, ата-ананың адамгершілік беделі туралы көп айту керек. Отбасындағы өзара қатынас эмоционалды түрін екі жақты қарастыруға болады. Біріншісі жылылық, мейірімді қатынас, ата-аналық махаббат, ал екіншісі-суық. Бірінші жағдайда тәрбиенің құралы ретінде көңіл аудару мен мадақтау, ал екінші жағдайда қаталдық және жазалауды айтуға болады.

Қазіргі кезде уақыттың талабына сәйкес оқу мен тәрбиенің тиімділігіне қойылатын міндеттер мен талаптар өзгеруде. Бұрынғы кездері үлкендер тәрбие жұмысының негізін білім, іскерлік, дағды және құндылықтарды балалардың бойына жинақтау деп түсінді. Соның негізінде балалар, олардың ата-анасы өмір сүрген ортаның қағидаларына сүйінеді. Қазіргі кездегі әлеуметтік өзгерістер ғылыми-техникалық, мәдени, тұрмыстық жағдайлардың күрт өзгеруіне байланысты болғандықтан, балаларды осы ыңғайға дайындауымыз керек. Сондықтан тәрбиенің жетістіктері оларға өздерінің іскерліктері мен дағдыларын беру ғана емес, олардың жеке әрекет жасауға және шешім қабылдауға өз бетінше үйрене алуына мүмкіншілік туғызу.

Бала үнемі өзгеру жағдайында болады, оның психикалық реакциясы да ауыспалы болып отырады.

Ата-аналардың алдында отбасылық тәрбиені шешудегі негізгі мәселе ата-анамен баланың өзара қарым-қатынасындағы педагогикалық және психологиялық даму ерекшеліктерін, отбасы мүшелерінің рухани деңгейін ескеру керектігінен тұрады.

Сонымен қатар қазіргі кезде ата-ананың болашаққа сенімсіздігін, баланың дұрыс тәрбиелей алмауы тұлғаның дамуына кері әсерін тигізіп отыр деуге болады.

Бала тек тәрбиенің жемісі ғана емес, сондықтан қатар ол өз отбасының және өзінің өмірлік орнын, отбасына және өзіне байланысты мінез-құлықты анықтайды. Нақтылап айтқанда бала өзіне тәрбиеші.

Балалар өзінің аз тәжірибесінде, өзіндік ойлауы арқылы айналасындағыны қабылдайды, әрі бағалайды. Олардың мінез-құлқын, эмоциясын түсіну үшін өмірге олардың көзімен қарау қажет.

Балаларға тек біз айтқан нәрселер ғана әсер етпейді, сонымен қатар ата-ана баланың мінез-құлық ерекшеліктерін ескеруі қажет.

Сондықтан маңызды мәселелерді зерттеп қана қоймай, олардың тәрбие үрдісінің тиімділігіне өзара байланысы мен өзара тәуелділігіне жіті назар аударуымыз керек.

Қолданылған әдебиеттер:

1. Атайбекова Ғ. Иманды жан-әдепті//Отбасы және балабақша. -2005. -№5. -Б.14-16.
2. Ахметова С. Ата-ана не үшін өмір сүреді//Тәрбие құралы. -2005. -№3. –Б. 76-77.
3. Бейсенбиева К. Бала-көңіл қуанышы//Отбасы және балабақша. -2000. -№3-4. –Б.3-4
4. Қабылова Қ. Халықтық педагогиканың бала тәрбиесіндегі рөлі//Бала тәрбиесі. -2005. -№4. –Б. 33-34
5. Мұқашева Ғ. Тәрбиенің бастауы-отбасынан// Бала тәрбиесі. -2005. -№2. –Б.9-11

ПРОФЕССИОНАЛЬНАЯ КОМПЕТЕНТНОСТЬ ПЕДАГОГА ДОШКОЛЬНОГО ОБРАЗОВАТЕЛЬНОГО УЧРЕЖДЕНИЯ

Зинченко Т.В.

Мини-центр «Бөбек» при КГУ «ОСШ № 20»

Развитие современного общества диктует особые условия организации дошкольного образования, интенсивное внедрение инноваций, новых технологий и методов работы с детьми. В этой ситуации особенно важна профессиональная компетентность, основу которой составляет личностное и профессиональное развитие педагогов.

Компетенция применительно к профессиональному образованию – способность применять знания, умения и практический опыт для успешной трудовой деятельности.

Профессиональная компетентность современного педагога дошкольной организации определяется как совокупность общечеловеческих и специфических профессиональных установок, позволяющих ему справляться с заданной программой и особыми, возникающими в психолого – педагогическом процессе дошкольного учреждения, ситуациями, разрешая которые, он способствует уточнению, совершенствованию, практическому воплощению задач развития, его общих и специальных способностей.

Современное общество предъявляет новые требования к компетентности педагога. Он должен быть компетентным в вопросах организации и содержания деятельности по следующим направлениям:

- воспитательно-образовательной;
- учебно-методической;
- социально–педагогической.

Воспитательно–образовательная деятельность предполагает следующие критерии компетентности: осуществление целостного педагогического процесса; создание развивающей среды; обеспечение охраны жизни и здоровья детей. Данные критерии подкрепляются следующими показателями компетентности педагога: знание целей, задач, содержания, принципов, форм, методов и средств обучения и воспитания дошкольников; умения результативно формировать знания, умения и навыки в соответствии с образовательной программой.

Учебно – методическая деятельность воспитателя предполагает следующие критерии компетентности: планирование воспитательно-образовательной работы; проектирование педагогической деятельности на основе анализа достигнутых результатов. Данные критерии подкрепляются следующими показателями компетентности: знание образовательной программы и методики развития разных видов деятельности детей; умение проектировать, планировать и осуществлять целостный педагогический процесс; владение технологиями исследования, педагогического мониторинга, воспитания и обучения детей.

Кроме того, имея право выбора как основной, так и парциальных программ и пособий, воспитатель должен умело соединять их, обогащая и расширяя содержание каждого направления, избегая «мозаичности», формируя целостность восприятия ребенком. Иначе говоря, компетентный педагог должен уметь грамотно интегрировать содержание образования, обеспечивать взаимосвязь всех занятий, мероприятий, событий исходя из задач воспитания и развития ребенка.

Социально – педагогическая деятельность воспитателя предполагает следующие критерии компетентности: консультативная помощь родителям; создание условий для социализации детей; защита интересов и прав. Данные критерии подкрепляются следующими показателями: знание основных документов о правах ребенка и обязанностях взрослых по отношению к детям; умение вести разъяснительную педагогическую работу с родителями, специалистами дошкольного учреждения.

Учет деятельности специалистов дошкольного образовательного учреждения (музыкальный руководитель, воспитатель физической культуры, и т.д.) позволяет не только переносить определенные навыки детей из одного вида деятельности в другой, но и обогащает жизнь ребенка, делает ее более осмысленной, развивает потребность поделиться накопленными представлениями с другими в иных обстоятельствах.

Сходя из современных требований, можно определить основные пути развития профессиональной компетентности педагога:

- работа в методических объединениях, творческих группах;
- исследовательская, экспериментальная деятельность;
- инновационная деятельность, освоение новых педагогических технологий;
- различные формы педагогической поддержки;
- активное участие в педагогических конкурсах, мастер – классах;
- обобщение собственного педагогического опыта.

Но не один из перечисленных способов не будет эффективным, если педагог сам не осознает необходимости повышения собственной профессиональной компетентности. Для этого необходимо создать те условия, в которых педагог самостоятельно осознает необходимость повышения уровня собственных профессиональных качеств. Анализ собственного педагогического опыта активизирует профессиональное саморазвитие педагога, в результате чего развиваются навыки исследовательской деятельности, которые затем интегрируются в педагогическую деятельность.

Список используемой литературы:

1. Захараш, Т. Современное обновление содержания подготовки воспитателя/ Т. Захараш // Дошкольное воспитание – 2011. -№ 12. С.74
2. Сваталова, Т. Инструментарий оценивания профессиональной компетентности педагогов/ Т. Сваталова// Дошкольное воспитание – 2011. -№1. С.95.
3. Хохлова, О.А. Формирование профессиональной компетентности педагогов/ О.А. Хохлова// Справочник старшего воспитателя – 2010. - №3.- С.4.

ҰЛТТЫҚ ОЙЫНДАРДЫҢ БАЛА ӨМІРІНДЕ АЛАТЫН ОРНЫ

Ермекбаева А.С., Жанахметова Г. М.

Қарағанды қаласы, КМҚК «Таншолпан» бөбекжайы

Тәрбие- ана сүті арқылы қанға сіңіп, санаға дариды. Бала дүниеге келген сәттен оның сыртқы ортамен өзара әрекеттесуі басталады, бейімделу тепе-теңдігін сақтау қабылеті пайда болады. Баланың дене тәрбиесі белгілі бір ғылыми негізделген режиммен, ағзаны шынықтырумен, қозғалым дағдыларын қалыптастырумен байланысты екені белгілі. Шынықтыру жолдары таңгертеңгілік жаттығулар, салқын сумен жуыну, қозғалысы мол ойындар ойнау, таза ауада тысыныстау, спорттық жаттығулар жасау. Осының бәрі сыртқы орта әсеріне төзімділігін арттырады. Жүйке жүйесі, жүрек және өкпе жұмысын, бұлшық еттердің жұмыс қабілетін жақсартады, жағымды әсер тудырады.

Балалар ұлттық ойын үстінде өнеге алып, мінез қалыптастырады, өзіндік ерекшелік қасиетін айқындай бастайды. Баланың ойыны ересек адамдардың еңбегіне еліктеуден өрістеп, бара-бара шын мәніндегі еңбекке айналады. Сондықтан ұлттық ойын балаларды тәрбиелеудің ең тиімді жолы, тәрбие құралы екендігін дәлелдейді.

Бала ойын арқылы дүниені танып, түсінігі арқылы қабылдап, ересектерге еліктей жүріп үйретенді, өз бойына қабылдайды. Қай елдің ұлтың ойыны болмасын, сол елдің қоғамдық идеологиясына, тұрмыс тіршілігіне, айналысатын кәсіп шаруашылық ерекшеліктеріне байланысты. Сырттай қарағанда оңай тәрізді көрінген ойын бала үшін іс жүзінде күрделі нәрсе. Айталық ойынға қатысатын балалармен тіл иабысу, ұнамсыз рөл тигенде өзін ұстай білуі сияқты нәрселердің көп мәні бар.

Ұлтымыздың қимыл-қозғалыс ойындары өзінің мазмұны мен көлемі жағынан эстетикалық әрекеті болып табылады. Балалардың бұрын игерген қимыл дағдыларын тірек ететін әр-алуан ойын қимылдары оларға қолайлы дәлдектен, қалыптылықтан, ерекше ептілікпен көрінеді. Балалардың жалпы жігерлігі ойын қимылын көріктендіріп, қимылдарды неғұрлым жоғары сапалы орындардан көрінеді және қимыл процесінің өзінен рахаттану сезімін туғызады. Сан алуан бір немесе бірнеше шеңберге, қатар сапқа, тізбек сапқа тұру, қимыл қозғалыс жасау қимыл дәлдегі, сұлу және бітімін, жинақтылықты талап етеді және балалардың эстетикалық сезімін дамытады. Ұлттық ойындарымызды өткізу кезінде қимыл әсемдігі туралы ұмытуға болмайды: қимылы неғұрлым сұлу балаларға назар аудару, кескінді сәтті беруге ұмтылу әрекетін көтермелеу керек. Сөйтіп, эмоционалды сауықтыру, танып білу тәрбие беру міндетін жүзеге асыруға көмектеседі.

Ұлттық қозғалмалы ойындарымыз баланың ақыл-ойын дамытуға көмектеседі. Ойын әрекеті зейінділікті, ұлтымыздың кәдір қасиетін ұғынуды, түсінікті бағдарлы анықтауды, қиялдауды, есте сақтағыштықты, тапқырлықты, ой серіктігін дамытуға көмектеседі. Ойнау барысында жүйелі, байыпты түрде балаларды ереженің қоғамдық маңызын жете түсінуге жеткізетін бұл қасиеттер жеке адамның адалды, әділеттік, достық, батылдық, өзін-өзі билеу, табандылық, жігерлік сияқты ең жақсы жақтарын қалыптастырудың тиімді құралына айналады. Бұлардың бәрі қимыл- қозғалыс ойындарын ережесімен бірге балаларды адамгершілікке тәрбиелеудің пәрменді құралдарының бірі ретінде - белгілеу үшін негіз ретінде қызмет етеді.

Балаға бірінші рет кездескен ойынның барлығы жаңалық, бәрі де тамаша ғажап дүние. Сол күлкілі кейіпкерлердің өмір сүру, өмірге икемделу жолындағы қақтығыстарын және өзге жан иелерімен қарым-қатынастарын, олардың айла тәсілдері таң қалдырады. Кішкентай, әлсіз тірлік иелерінің өмірге икемділігін, жеңгіштігін ойнал көрсету арқылы балаларға арналған халық ойындарының ең қызық тұсы деп айта аламыз. Бұл ойындар балалардың назар аудару және бұлшықеттің ширығу дәрежесін реттеуді үйретеді. Ойынның қалыптасқан ситуациясына байланысты ол қимылды тынығумен кезектестіре алады. Бұл бақылағыштыққа, тапқырлыққа тәрбиелеуге, қоршаған ортадағы жағдайдың өзгеруіне қарап

бағдар белгілеу, қалыптасқан жағдайдан тез шешім қабылдап, жол тауып шығу, оны жүзеге асыру, батылдық, ептілік, мақсатқа жетудің өзіндік әдісін таңдау қабілетін қалыптастыруға көмектеседі. Әр-бір қимыл-қозғалыс ойындарында балалардың ойын әрекеттерімен қимылдарын өзгертуге берілетін сигналдар болады. Батыраңқы жеңіл жүріс, бұрын белгіленген орындарға бірінің артынан бірі тізбекті сапқа тез қосылу үшін мақсатты тура бағытта жүгірумен өзгереді. Мұндай ширақ қимыл әрекеті еліктіру тежеу процестерін жетілдіре және теңестіре отырып баланың жүйке жүйесін шынықтырады. Ұлтымыздың қанына тән, салт-дәстүрімен бірге сақталып келген мыңжылдық тарихы бар қимыл-қозғалыс және ақыл-ой ойындарының ерекшелігінің, маңыздылығы, тәрбиелілігін болашақ ұрпаққа жеткізу әрбір азаматтың борышы десекте болады.

Ойын ешуақытта да дамудың бір сатысына жеткенде тоқтап қалмайды, қайжетіле түседі. Сәбилерге де, үлкендерге де арналған әр-түрлі ұлттық ойындар бар, олар адам өмірінің әр кезеңін қамтиды. Халқымыз ойындарды тек балаларды алдандыру, ойнату ісі деп қарамай, жас ереселігіне сай олардың көзқарасының, мінез-құлқының қалыптасу құрады деп ерекше бағалаған. Ендеше адамдыққа баул жұмысының ережесі ерте жастан балабақшадан бастап нақылы мақсатты көздеуі шарт. Тәрбиеші балалардың орынды іс-әрекеттерін мақұлдай отырып, азды-көпті жіберген кемшіліктерін өздері түсініп, түзеуге бағыттап білуі тиіс. Әрбір бала өз ісі мен қылығына жауакершілікке қарап, ұялу, кешірім сұрау сияқты әдеттерді үйренуі керек. Балалардың рухани дүниесін байыта отырып, жаңа озық тәжірибелерін дер кезінде насихаттап, оларды бойына дарыту тәрбиеші педагогтың міндеті. Сондықтан балабақша жұмысының мазмұны күн тәртібінің барлық сәттерінде балалардың дене тәрбиесінің дұрыс бағытта тәрбиелеуге негізделеді. Балабақшамызда қолданатын ұлттық ойындар төрт түрге бөлінеді: Аңға байланысты ойындар (ақсерек-көксерек, аңшылар, аңшылар мен қояндар т.б). Малға байланысты (аларман, көксиыр, соқыртеке, түйе мен бота т.б). Түрлі заттармен ойналатын ойындар (ағашаяқ, алакүшік, арқан аттау, арқан тартыс, асық, күзетшілер, орамал тастау, кімнің даусы т.б). Зеректілікті, ептілікті ж/е икемділікті қажет ететін ойындар (айгөлек, айдапсал, жаяу жарыс, орын тап т.б)

Үлкендердің мейірімділігі сәби жүрегін қуанышқа бөлейді. Үнемі мейірім мен ықыласқа бөленген сәбидің мінезі жұмсақ, қайырымды, кішіпейіл болып өседі. Қатал мінез айналасындағылардың қатыгездігінен пайда болады. Сондықтан неғұрлым жақсылыққа меңзейтін ұлттық ойындар қоғамның даму заңдылықтарына сәйкес әр кезеңде жетілдіріп отырылады. Балабақшаның әр тобындағы балалардың жас ерекшелігіне сай ұлттық ойындардың тәрбиелік мәні жайлы мәселе өз құндылығын жойған жоқ, керісінше жаңа қырынан көрініп отыр.

Пайдаланған әдебиеттер:

1. «Казахские детские игры» кітабы авторы: Молдагаринов Аскар Алма-ата «Жалын» 1987ж
2. «Қазақстан мектебі» журналы №9-10 2005ж
3. «Қазақтың ұлттық ойындары» кітабы авторы: Базарбек Төтенаев Алматы «Қайнар» баспасы 1994ж.

МЕКТЕПKE ДЕЙІНГІ МЕКЕМЕДЕН ЖӘНЕ КҮНДЕЛІКТІ ӨМІРДЕН ҮШ ТҰҒЫРЛЫ ТІЛДЕРДІ МЕҢГЕРУІ БОЙЫНША КӨПТІЛДІЛІК КОМПОНЕНТТЕРДІ ДАМУ ЖОЛДАРЫ

Ермекбаева А.С., Махмұт З.Ә.

Қарағанды қаласы, КМҚК «Аққу» бөбекжайы

Көп ұлтты мемлекетіміздің болашағы-ол қазіргі өсіп келе жатқан балалар, мектепке дейінгі жастағы балалар, оқушылар. Олардың тұлғалық және маман ретіндегі құзыреттіліктері қазір, бүгін қаланады. Құзыреттіліктері келешекте өмірде өз орындарын

табуда, кез келген мамандардың саласында өздеріне нық сенімді болуларына, тұлға болып қалыптасулары үшін жан – жақты дамыған құзыретті тұлғаны қалыптастыруда, тәрбиелеуде тиімді әдіс-тәсілдерді қолдану мәселесі қазіргі таңда бізді ойландырады.

Елбасымыз Н.А.Назарбаев Қазақстан азаматтарының үш тілді: қазақ, орыс, ағылшын тілдерінің білулерінің маңыздылығын айтты. Қазақстанда мемлекет тілін дамытуға, үйренуге көңіл бөлініп жатқанын елбасымыз айта кетті. «Бірақ бұл дегеніміз еліміздің азаматтарын тек қана қазақ тілімен шектеу емес». «Біз үшін орыс тілі де өте маңызды, орыс тілі арқылы біз әлемдік мәдениетке шықтық. Ағылшын тілі ол қазіргі таңда жаңа, тың технологияларды, жаңалықтарды меңгеруге барлығымыз үшін қажет» - деді Н.А.Назарбаев. Әрбір Қазақстандық азаматты үшін өзінің ана тілін біліп, сүйеге, құрметтеуге міндетті. Сонымен қатар, әр адам өзге де тілді үйреніп, оларға да құрметпен қарап, өз кәдесіне жаратып жатса, «Жеті түрлі ілім біл, жеті жұрттың тілін біл» деп ата бабаларымыз айтқан, нұр үстіне нұр болады деп ойлаймын. Дамыған елу мемлекеттің қатарына кіру үшін білімді ұрпақ тәрбиелейік. Себебі, Қазақстанның болашағы білімді ұрпақтың қолында. Жастарымыз-ертеңгі Қазақстанның болашағы. Ел тәуелсіздігінің маңызды нашаны-мемлекеттік тіл. Ол-тәуелсіз ұлттың мәдениеті мен салт-санасының, рухани болмысының тірегі болып есептеледі. Біздің тіл өзге халықтардан ерекшеленеді. Ағылшын тілін меңгеруді – жастарға әлемді танудың кілті болып саналады. Ағылшын тілін білу біздің жастарға жаңа мүмкіндіктерді білуге ашады. Ол-жаһанданудың кепілі. Қазақ тілі ол біздің – мемлекеттік тіл. Еліміздің тәуелсіздігінің нышаны, болашағы. Қазақстанның болашағы – қазақ тілінде, яғни қазақ тілі – болашақтың тілі деп саналады. Ал біздің мақсат – ағылшын тілін біліп, ағылшын болып өмір сүру емес, ағылшынның тілін ғана үйрену емес пе? Балаларымызды әлемге қанат жайған ағылшын тілімен қаруландыру ғана емес пе? Өз тілің бірлік үшін, өзге тіл тірлік үшін керек екенін ұмытпайық. Әр ұлттың өз тілі өзге тілге жеткізетін кілті. Ана тілдің мәртебесі әрқашанда биік болуға тиісті.

Н.А.Назарбаев Қазақстанда мектепке дейінгі мекемелердегі білім беру жүйесінде үштілділікті дамыту жайлы тапсырма берді. Бірінші – мектепке дейінгі білім беру мекемелеріндегі қазіргі заманауи білім беру әдістерін жетілдіру. Екінші – тәрбиеленушілердің жүйелі түрде білім алуларының бағдарламаларын қарап шығу. Үшінші – мектепке дейінгі білім беру деңгейінде күнделікті үштілділікті енгізуге жағдай жасау. Осылай біз тілдерді меңгерудегі логикалық жүйеге қол жеткіземіз.

Қазіргі таңда тілдік қатынасқа түсу үшін қолдана білетін, өз ойын еркін жеткізе білетін тұлғаларды қалыптастыру, білім беру жүйесінің негізгі мақсаттарының бірі. «Тілдік тұлға» тек қана сөйлеу қабілеттерін көрсету ғана емес, сөйлесу барысында түсініп қана қоймай жауап беретін, өзге тілді өз ана тіліндей меңгеріп, өз ойын сол тілде еркін жеткізетін тұлғалар. Қазіргі еңбек нарқы, мамандардың ақпараттық, әлеуметтік-саяси, мәдениеттік білімді, қатынасқа еркін түсетін қабілетті, білік дағдылары жетік болған мамандарды қажет етеді.

Үштілділік құзыреттілік, тұлғаның мамандық саласында да, әлеуметтік мәдени ортада да өзін көрсете білуіне де оң әсер етеді. Мәдени қарым – қатынас негізінде адами, іскерлік қарым – қатынасқа еркін түсуіне мүмкіндігі мол.

Қазіргі таңда үштілді меңгеруді, оқытуда мектепке дейінгі мекемелерде білім беру жүйесін, бір жүйеге түсіру қажет, ол өз тарапынан тілді меңгеруде базалық негізін қалаушы деңгейге жағдай жасайды.

Тілдерді меңгеруді мектепке дейінгі жастағы балалардың жасы өте қолайлы, балалардың зейіні, логикалық ойлаулары, есте сақтау қабілеттері барлық тілді меңгеруге өте тиімді кезең болып саналады. Осыларға негізделіп үштілді меңгеруді ерте жастан, мектепке дейінгі жастан оқытып үйрету керек екендігі айтады, тілді ары қарай жалғастыру үшін сөздік қоры жинақталады. Осы негізделген үштілді меңгерудің ең тиімді тәсілдерін іздеуге, әдістемелік құралдарды жетілдіруге ой салды. Тілді меңгеруді мектепке дейінгі жастағы балалардың жасы қолайлы екені белгілі, осы жаста балалардың есту қабілеттері жақсы дамыған, сондықтан да тілді меңгеруді дұрыс түрде жүргізу керек.

«Үштұғырлы» өзектілігі де тәжірибелік маңыздылығында. Тәрбиеленушілер алған тәжірибелік білімдерін, мектепте қолдана алады. Мектепке келенге дейін тілді ары қарай меңгеруге деген қызығушылықтарын қалыптастырып, білімге ие болады, бұл өзара тарапынан бастауыш мектеп бағдарламасын меңгеруді жеңілдетеді.

Ұлттық бірлігіміздің, рухани байлығымыздың негізін қалаушы болып мемлекеттік тіліміз анықталған. Мектепке дейінгі жастан бастап, ықпал етуші, қоғамдық өмірге белсенді қатысушы, өзге қарсыластарына төтеп бере алушы азаматты қалыптастыру үшін мемлекеттік тілді меңгеру әрбір Қазақстан азаматының міндеті мен борышы болып саналады. Мектепке дейінгі жастағы балалардың тілді меңгеру қажеттілігінің өзектілігі қазіргі таңда әлемдік тенденцияның ұштастырылуында, экономика, мәдениет және саяси салаларында. Тұлғаның әлеуметтік ұстанымының кең мағынада анықтаушысы болып функционалдық сауаттылығы көрінеді, алған білімін қолдана білетіндігі, бұл дағдыға біз мектепке дейінгі мекемелерде оқытып, үйретіп, тәрбиелеп бастауымыз керек. Соған байланысты көптілділікке, қостілділікке оқыту, білім беру саласындағы ең өзекті бағыттардың қатарына енеді. Мектепке дейінгі мекемелерінің тәрбиешілерінің тәжірибесіне сүйенсек мектепке дейінгі жастағы балалардың ұйымдастырылған оқу қызметінің негізгі түрлері ол-ойын арқылы өткізіледі.

Ойын – мектепке дейінгі жастағы балалардың негізгі қызмет әрекеті, егер ойын барысында жетсікке жету үшін сөздік қызмет әрекетке түсу керек болса, ол қиындықсыз оны меңгереді. Ойын әдісі балаларға да, тәрбиешілерге де ұнайды, бұл әдіс қызықты және тиімді. Мұның мақсаты қарапайым тәрбиешілер ойындар өткізеді, сол ойынның барысында балалар тілді меңгерудегі білімдерін жетілдіреді. Тағы да үштілді меңгерудің тиімді тәсілі ол ән-күй. Ән-күй балалардың қоршаған ортадағы әдемілікті сезініп, қабылдауында маңызды орынға ие. Ән-күйдің әсерлігінен балалар тілді тез қабылдайды.

Жалпы алғанда ойын мен ән-күйді педагогтардың қолдану тәжірибесі көрсеткендей, тәрбиеленушілердің интеллектуалды белсенділіктерін артуына ықпал етеді, бұдан шығатын қортынды оқу қызметінің тиімділігі, әсіресе билингвальды негізде. Қызығушылықтары төмен балаларда мұндай оқу қызметіне жоғары ынтамен қатысады. Мектепке дейінгі жастағы балалардың тілін дамытудағы әдістемелік жұмыстардың түрлері: Оқытуды ұйымдастырудың түрлері және жұмыс кестесі. Оқыту қызметінің ұйымдастыруының ең басты тәсілі ол балалармен жұмыс. Үштілді Вариативтік ұйымдастырылған оқу қызметі төрт, бес жастағы балалармен аптасына бір рет, ұзақтығы жиырма – жиырма бес минут, ал бес – алты жастағы балалар аптасына екі рет ұзақтығы жиырма бес – отыз минут. Үштілділікті дамытудағы, жүргізіліп жүрген ұйымдастырылған оқу қызметіндегі алынған білімдері күнделікті өмірде, барлық күн тәртібінің сәттерінде: сәлемдесу, киіну, шешіну, тамақтану, серуен, ойын барысында бекітіледі.

«Мектепке дейінгі мекемелерде үштілділікті дамыту» әдістемелік нұсқаулықтың педагогикалық тиімді жағы мектепке дейінгі жастағы балалардың үштілділікті оқытудағы бастапқы кезеңі болып есептеледі, үштілді тұлғаның негізін қалаушы ірге тасы. Осы үйреніп жүрген тілдеріндегі сөздерді анық айтуы, ана тілі және өзге тіл сөздерін есту барысында ажырата алады, өз жастарына сай әңгімелесуге қатыса алады, сөздік қорлары молайып түседі.

«Үштілділікті дамыту» бұл әдістемелік құралдың педагогика тұрғысынан маңыздылығы қазіргі қоғамда қолданылатын сөздердің, негізгі сөздерін мектепке дейінгі жастағы балалардың меңгеруі. Өз ана тілдерін ғана емес ұлт ара қатынас, шет тілдерінің сөйлеу тіліндегі сөздерді меңгеруі, болашақ қалыптасып жатқан тұлғаға жан жақты эмоционалдық, интеллектуалдық және адами тұрғысынан әсер етеді. Сөздік қордың, сөйлеудің ең маңызды дамытушысы білім беру саласы «Коммуникация» саласында қарастырылып, оқытылады. Білім беру саласы «Коммуникация» саласының мақсаты ол үштілді өзін қоршаған адамдармен еркін қатынасқа түсетін тұлғаны тәрбиелеп оқытып шығару. Ұйымдастырылған оқу қызметінің талаптарға сай уақытының жалпы бес – он минутын үштілді дамытушы лексикалық тәсілдерге бөлінеді. Сергіту

сәті, санамақтар, дидактикалық ойындар, жаңылтпаштар, фонетикалық жаттығулар, қысқаша өлеңдер.

Балаларды үштілділікке үйретудің әдіс – тәсілдері.

Ағылшын тілін үйретуде баланың жас ерекшелігін ескеру керек. Ойын әдіс-тәсілі балаларды да тәрбиешілерді де қызықтырады. Бұл тәсіл балалардың жас ерекшеліктеріне сай жеңіл меңгеруіне, қабылдауына тиімді әсер етеді. Ұйымдастырылған оқу қызметінде ойын элементтері пайдаланылады, ол өз тарапынан тілдік біліктілігін арттырады. Жобалық әдістемелік мектепке дейінгі жастағы балаларға арналған. Тәрбиешілер өткізетін ұйымдастырылған оқу қызметінің тақырыптарын жүйелеп таңдайды, өз тарапынан оқу қызметін таңдап отырған тақырыбын балалар еркін меңгеретін, қызықты, мағаналы етіп оқу қызметін жоспарлап құрайды.

Өз бетінше шығармашылық жұмыс:

- Тілдік кеңістікке ену үшін заттық-дамытушы орта, олар: әуенді аудиоматериалдар, диск немесе өзге сол материалдарды жазушы құрылғылар.
- Үстел үсті сөздік-жазба ойындар, көрнекіліктер, лексикалық мағыналы кітаптар.
- Сюжеттік-рөлдік ойындар, театрланған қойылымдар.
- Ертеңгіліктер, мерекелер, осы жерде балалар өз жетістіктерін көрсете алады, өлең, ән айтады, ертегілерден үзінді қояды.

Мектепке дейінгі жастағы балаларды үйретудің негізін қалаушы болып әдіс-тәсілдің оқытудың кеңінен қолданысқа танылады. Сонымен қатар әр баланың жеке қабілеті, ерекшелігі, даму барысы, меңгеруі, отбасы жағдайы ескеріледі.

Қортындылай келе өз еңбек жолымда әрдайым балалардың тілін, ой – өрісін, тіл байлығын дамыту мақсатында, ұйымдастырылған оқу қызметінде сергіту сәттерін, қимылды ойындарды, рөлдік ойындарды ағылшын тілінде, орыс тілінде қолданамын. Ойын арқылы тәрбиеші қойған мақсаттарына жетеді деп ойлаймын. Балалармен тығыз байланыста болуға, әрі баланың қабілеттерін тексеруге мүмкіндік тудырады, оқу қызметі кезінде қуаныш сезімін оятады.

Билингвалды компонент кезінде сөздерді, тек жаттатып қана қоймай іс – әрекетпен байланыстыра отырып, күнделікті оқу қызметінде қайталап отырса балалар сөздерді жақсы меңгеріп қабылдайды. Үздіксіз білім берудің алғашқы баспалдағы – балабақша, сондықтан ағылшын, орыс тілдерін меңгерудің түп негізі балабақшада ойын – оқу қызметі арқылы бүгінгі күн талабына сай қолға алған жөн.

Қолданылған әдебиеттер:

1. Биболетова М.З. Английский для маленьких. - М., 1995.
2. Выготский Л.С. Педагогическая – психология – М., 1998.
3. 12 жылдық білім, ғылыми-әдістемелік, ақпараттық – сараптамалық журнал. - №3. – 2008г.
4. Эльконин Д.Б. Психология игры. - М., 1990г.

ДУХОВНО-ПРАВСТВЕННОЕ ВОСПИТАНИЕ ДЕТЕЙ ДОШКОЛЬНОГО ВОЗРАСТА ПОСРЕДСТВОМ НАРОДНЫХ СКАЗОК

Григорьева А. Н., Чеканина М. А.

КГКП я\с «Ақниет» Караганда

«Сказка неотделима от красоты, способствует
развитию эстетических чувств,
без которых немислимо благородство души,
сердечная чуткость к человеческому несчастью,
горю, страданию.

Благодаря сказке ребенок познает мир
не только умом, но и сердцем».
В. А. Сухомлинский.

Сказка входит в жизнь ребенка с самого раннего возраста, сопровождает на протяжении всего дошкольного детства и остается с ним на всю жизнь. Со сказки начинается его знакомство с миром литературы, с миром человеческих взаимоотношений и со всем окружающим миром в целом. Духовно - нравственные понятия, ярко представленные в образах героев, закрепляются в реальной жизни и взаимоотношениях с близкими людьми, превращаясь в нравственные эталоны, которыми регулируются желания и поступки ребенка. Использование сказок для формирования нравственных чувств, общечеловеческих ценностей дошкольников особенно актуально в настоящее время, так как в условиях современного мира наблюдается искажение первоначального смысла произведений, превращающие сказочное действие из нравственно - поучительного в чисто развлекательное. Велики возможности сказки для гармонизации эмоциональной сферы и коррекции поведения ребенка дошкольного возраста. Восприятие сказок оказывает сильное воздействие на процесс формирования нравственных представлений, создает реальные психологические условия для формирования социальной адаптации ребенка.

Сказка – благодатный и ничем не заменимый источник воспитания любви к Родине. Патриотическая идея сказки – в глубине ее содержания, созданные народом сказочные образы, живущие тысячелетия, доносят к сердцу и уму ребенка могучий творческий дух трудового народа, его взгляды на жизнь, идеалы, стремления. Сказка воспитывает любовь к родной земле уже потому, что она – творение народа. Сказка – это духовные богатства народной культуры, познавая которые, ребенок познает сердцем родной народ.

Сказка является одним из ведущих компонентов устного народного творчества нации, этноса. В ней достаточно ярко выражаются нравственные нормы и принципы, патриотизм, эстетические идеалы. Победа добра над злом здесь обязательна. Во многих сказках воспеваются удачливость, находчивость, взаимопомощь и дружба. В сатирических сказках народ высмеивает безделье, желание «без труда вытащить рыбку из пруда», чванство, жадность и другие человеческие недостатки.

Народные сказки воспитывают ребенка в традициях народа, сообщают ему основанное на духовно – нравственных народных воззрениях видение жизни. Роль народных сказок в воспитании, становлении духовного и нравственного мира ребенка неопределима. Строятся эти сказки по определенному ритму, тому самому, который организовывал людей сезонными сельскохозяйственными работами, сезонными изменениями в жизни. Разные народы бережно хранили и передавали из поколения в поколение не только сюжет, но и речевые обороты сказок.

Сказка развивается и в настоящее время. В ней используются новейшие достижения науки и техники, особенности современного быта, базируясь на исторически сложившихся сказочных принципах: победе добра над злом, патриотизме, взаимной поддержке и др. Сказка имеет огромное психолого-педагогическое значение для обучения, развития и воспитания дошкольников. Сказка относится к такому типу учебных материалов, использование которых дает возможность решать воспитательные и развивающие задачи обучения, особенно в работе с дошкольниками.

С помощью сказки мы воспитываем у детей:

- веру в себя – умение противостоять неудачам;
- смелость – самообладание, бесстрашие, умение вести себя достойно в критических ситуациях;
- трудолюбие – нежелание сидеть без дела, стремление к труду;
- настойчивость – терпение и выдержку при достижении цели;
- целеустремленность – умение определять цель и настойчиво добиваться ее достижения;

- доброту и честность.

С помощью сказки мы развиваем у ребенка умения слушать, познавать, сравнивать и сопоставлять. Развивается мышление, внимание, память и речь. Результатом проделанной работы является знание дошкольниками сказок и сказочных героев, умение узнавать их в произведениях изобразительного искусства, отражение сказочных сюжетов в театрализованной деятельности, самостоятельных играх.

«Дети – настоящее и будущее нашей страны. Главная опора и богатство нашего государства. Первый этап развития, первая ступень воспитания и образования – детский сад» - сказал Н.А. Назарбаев. Таким образом, становится очевидно тот факт, что от того какие духовно-нравственные качества мы заложим в дошкольниках, будет зависеть не только их характер, но и наше с вами будущее.

Литература

1. Сухомлинский В.А. «Сердце отдаю детям». - Киев, 1972
2. Чуковский К.И. «От двух до пяти». – 1984
3. А. Лопатина, М. Скребцова «Вечная мудрость сказок» - Москва 2007
4. Послание Президента народу Казахстана «Казахстанский путь – 2050: Единая цель, интересы, единое будущее»

СЕМЬЯ КАК ОСНОВНОЙ ИНСТИТУТ ВОСПИТАНИЯ И СОЦИАЛИЗАЦИИ. ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ ДОШКОЛЬНОГО УЧРЕЖДЕНИЯ С СЕМЬЕЙ

Герасимова Ж.Н.

КГКП ясли сад «Балақай»

В настоящее время взаимодействие педагогов с родителями воспитанников является актуальной проблемой. Оно предполагает обмен мыслями, чувствами, переживаниями, оно так же направлено на повышение педагогической культуры родителей, то есть сообщение им знаний, формирование у них педагогических умений, навыков. Повышение педагогической культуры родителей способствует успешному разрешению противоречий между педагогами и семьями воспитанников. [1]

Семья - одна из величайших ценностей, созданных человечеством за всю историю его существования. Ни одна нация, ни одна культурная общность не обошлись - и не обходятся – без семьи. В ее позитивном развитии, сохранении заинтересовано общество, государство, в прочной, надежной семье нуждается каждый человек. Семья и ДОО - два важных института социализации детей. Их воспитательные функции различны, но для всестороннего развития ребенка требуется их взаимодействие. [2]

Социальное партнерство – это один из способов социализации детей, способствующих безболезненному вводу воспитанников в общественную жизнь - «Социум». В условиях, когда большинство семей озабочено решением проблем экономического, а порой физического выживания, усилилась тенденция самоустранения многих родителей от решения вопросов воспитания и личностного развития ребёнка. Родители, не владея в достаточной мере знанием возрастных и индивидуальных особенностей развития ребёнка, порой осуществляют воспитание вслепую, интуитивно. Всё это, как правило, не приносит положительных результатов. Непонимание между семьёй и детским садом всей тяжестью ложится на ребенка. Не секрет, что многие родители интересуются только питанием ребенка, считают, что детский сад – место, где только присматривают за детьми, пока родители на работе. И педагоги очень часто испытывают большие трудности в общении с родителями по этой причине. В результате этого, встал вопрос о создании условий взаимодействия с родителями, которые являются не только социальными заказчиками, но и активными социальными партнерами. [2]

Поскольку социальное партнерство семьи и дошкольного учреждения играет важную роль в развитии ребенка, необходимо детальное изучение представлений родителей и педагогов друг о друге, их влияния на взаимодействие и разработка рекомендаций, которые помогли бы повысить эффективность этого взаимодействия.

Необходимость взаимодействия и сотрудничества детского сада и семьи – это требование социальных условий времени, нельзя вырастить настоящего человека без стремлений обеих сторон к успеху. Решающим условием взаимодействия и

построения партнерских взаимоотношений является сближение педагогов и родителей воспитанников, которое достигается доверительным общением, взаимопониманием и устанавливается только в совместной деятельности. Педагоги и родители – это партнеры, которые дополняют друг друга, их отношения предполагают равенство сторон, взаимность, доброжелательность, уважение, создание атмосферы общности интересов в воспитании, располагая к диалогу.

В основу союза партнерства положено единство взглядов на воспитание детей: педагог не поучает, а советует и размышляет вместе с родителями, договаривается о совместных действиях. Важно расположить к себе родителей, завоевать их доверие, вызвать на откровенность.[3]

Перейти к новым формам отношений родителей и педагогов невозможно в рамках закрытого дошкольного учреждения: он должен стать открытой системой. Под открытой системой подразумевается «открытость внутрь» и «открытость наружу».

Придать дошкольному учреждению «открытость внутрь» значит сделать педагогический процесс более свободным, гибким, дифференцированным, гуманизировать отношения между детьми, педагогами, родителями. Сделать такие условия, чтобы у всех участников воспитательного процесса (дети, педагоги, родители) возникла личная готовность открыть самого себя в какой-то деятельности, мероприятий, рассказать о своих радостях, тревогах, успехах и неудачах и т.д. Пример открытости демонстрирует педагог. Педагог может продемонстрировать свою открытость детям, рассказав им о чем-то своём – интересном, увиденном и пережитом в праздничные дни, иницируя тем самым у детей желание участвовать в беседе. Общаясь с родителями, педагог не скрывает, когда в чем-то сомневается, он просит совета, помощи, всячески подчеркивая уважения к опыту, знаниям, личности собеседника. Вместе с тем педагогический такт, важнейшее профессиональное качество, не позволит педагогу опуститься до панибратства, фамильярности.

Личной готовностью открыть самого себя педагог «заражает» детей, родителей. Своим примером он вызывает родителей на доверительное общение, и они делятся своими тревогами. Трудностями, просят помощи и предлагают свои услуги, свободно высказывают свои претензии и т.д.

«Открытость дошкольного учреждения внутрь» - это вовлечение родителей в образовательный процесс дошкольного учреждения. Родители, члены семьи могут значительно разнообразить жизнь детей в дошкольном учреждении, внести вклад в образовательную работу. Это может быть эпизодическое мероприятие, которое по силам каждой семье. Одни родители с удовольствием помогают в организации праздника, другие помогают в оснащении педагогического процесса, третьи – чему-то научат детей и т.д.

От участия родителей в работе дошкольного учреждения выигрывают все субъекты педагогического процесса. Прежде всего – дети. И не только потому, что они узнают что-то новое. Важно другое – они учатся с уважением, с любовью и благодарностью, смотреть на своих пап, мам, бабушек, дедушек, которые, оказываясь, так много знают, так интересно рассказывают, у которых такие золотые руки. Педагоги, в свою очередь, имеют возможность лучше узнать семьи, понять сильные и слабые стороны домашнего воспитания, определить характер и меру своей помощи, а иногда просто поучиться [4]

Для установления контактов с родителями педагог должен обладать коммуникативными умениями и необходимыми личностными качествами: он должен проявлять внимание и чуткость к чужим проблемам, уметь слушать других, быть

доброжелательным, отзывчивым. Очень важно при первых контактах – заинтересовать родителей деятельностью группы и показать работу с детьми в привлекательной форме. Можно сделать презентацию разнообразных мероприятий. Дальнейшее взаимодействие заключается в обмене информацией по вопросу воспитания ребенка, в обсуждении проведенных и будущих мероприятий, сообщении о работе образовательного учреждения и группы. С этой целью можно использовать домашние задания, видеоматериалы, знакомить родителей с лучшим опытом семейного воспитания.

Так же для сближения родителей с окружающим социумом реализуется ряд программ, предусматривающих общение в семейных клубах, родительских гостиных, проведение совместных праздников, встреч с интересными и знаменитыми в городе людьми, недель национальных культур на основе идей социального партнерства. Большую роль играют практические формы участия родителей в деятельности учреждения совместно с детьми, например проекты, направленные на благоустройство территории, прилегающей к образовательному учреждению. Очень важным условием взаимодействия является доверие и уважение сторон друг к другу. Кроме того, для родителей имеет значение имидж учреждения, результаты участия детей и педагогов во всевозможных конкурсах, выставках и т.д. В связи с этим информация о достижениях является доступной и открытой для всех участников образовательного процесса. Система работы учреждения предусматривает совместное с семьей определение перспектив, параллельные действия, взаимное дополнение и взаимную коррекцию.[5]

Каждый сотрудник детского сада участвует в организации работы с родителями, выработке совместно с родителями общих целей и задач деятельности. Эта работа требует больших личностных усилий от педагогов, постоянного творческого поиска, пополнения имеющегося багажа знаний. Психолог дошкольного учреждения играет важную роль в построении конструктивного диалога между воспитателями, родителями, детьми, администрацией детского сада.

Реализация социального партнерства позволяет добиться следующих результатов:

- создание эмоционально-психологического комфорта содержания ребенка в детском саду в условиях максимально приближенных к семейным;
- достижение единых ценностных ориентаций у педагогов и родителей;
- снижение количества неблагополучных семей и педагогической запущенности в воспитании детей;
- признание значимости социальной и педагогической роли семьи в жизни ребенка;
- повышение педагогической, психологической и правовой грамотности родителей в воспитании и обучении детей дошкольного возраста;
- гармонизация детско-родительских отношений;
- повышение уровня включенности родителей в деятельность дошкольного учреждения;
- эмоциональная взаимоподдержка, комфорт, атмосфера взаимопонимания, общность интересов;
- участие родителей в планировании и организации деятельности дошкольного учреждения;
- участие родителей в контроле за деятельностью дошкольного учреждения;
- сотрудничество родителей «неорганизованных детей» раннего и старшего дошкольного возраста с учреждением.

Социальное партнерство – перспективный и эффективный вид социального взаимодействия. Она ориентирована на гуманистический подход и заставляет изменить традиционное педагогическое мировоззрение: главным действующим лицом становится ребенок, его развитие, раскрытие личностного потенциала, а дошкольное учреждение является посредником между ребенком и родителями, помогает гармонизировать их отношения.[5]

Список использованной литературы

Статьи:

1. Файзулина Ю. Н. «Социальное партнерство семьи и детского сада» // <http://metodportal.ru/articles/199-statja-socialnoe-partnerstvo-semi-i-detskogo-sada.html>

Электронные ресурсы:

2. Воспитателям. Ру Сайт для воспитателей детских садов. // <http://vospitateljam.ru/programma-socialnogo-partnyorstva/>

Книги:

3. Пастухова И.О. Создание единого пространства развития ребенка: взаимодействие ДООУ и семьи. М.: ТЦ Сфера, 2007. 48 с.]

4. Т.Н. Доронова. О взаимодействии дошкольного учреждения с родителями. // Дошкольное воспитание. 2002 - № 9 . с 52 – 68.

Электронные ресурсы:

5. Консультация для воспитателей " Модель создания партнерства ДООУ и семьи в рамках ФГОС ДО" //

<http://kopilkaurokov.ru/doshkolnoeObrazovanie/prochee/konsul-tatsiia-dlia-vospitatieliei-modiel-sozdaniia-partniershipva-dou-i-siem-i-v-ramkakh-fgos-do>

БІЛІМ БЕРУ КЕҢІСТІГІНДЕГІ ТҰЛҒАНЫҢ РУХАНИ –АДАМГЕРШІЛІК ҚҰНДЫЛЫҒЫН ҚАЛЫПТАСТЫРУ

Тюлембекова М. Ж., Раимбекова Д. А.

КМҚК "Ғауһар" бөбекжайы

Білім беру жүйесінің басты міндеті – жеке тұлғаның ұлттық және жалпы адамзаттық құндылықтар негізінде қалыптасуы мен дамуы және оның кәсіби жетілуі үшін қажетті жағдайлар жасау; баланы тәрбиелеу, білім алу және жан-жақты қалыптасу, ана тілін, ұлттық салт-дәстүрлерді сақтау, ақпараттану, денсаулығын нығайту сияқты құқықтарын іске асыру болып табылады.

Н.Ә.Назарбаевтың «Қазақстанның әлеуметтік жаңғыртылуы: Жалпыға Ортақ Еңбек Қоғамына қарай 20 қадам» атты мақаласында білім беру жүйесін жаңғыртудың бағыттары төмендегідей қарастырылған[1].

Қазақстандағы білім беру жүйесін жаңғырту үш басты бағыт бойынша жүргені көкейге қонымды:

1. білім беру мекемелерін оңтайландыру;
2. оқу-тәрбие үдерісін жаңғырту;
3. білім беру қызметтерінің тиімділігі мен қолжетімділігін арттыру.

Ол үшін білім беру үдерісінде бала тұлғасының дене бітімі және зияткерлік аспектілерін ғана емес, баланың жоғары рухани-адамгершілік табиғатын ашу қажет. Осы орайда жалпыадамзаттық құндылықтар мен ұлттық құндылықтарға негізделген «Өзін-өзі тану» рухани-адамгершілік білім беру бағдарламасының ролі ерекше.

Рухани-адамгершілік тәрбиесі өзіндік сананы дамытуға жағдай жасауды,

жеке тұлғаның әдеп ұстанымын, оның қоғам өмірінің нормалары мен дәстүрлерімен келістірілетін моральдік қасиеттерін және бағдарларын қалыптастыруды болжайды. Рухани-адамгершілік құндылықтармен білім жүйесін дамытып қалыптастыру жаңа қоғамның дамуындағы мәні зор, маңызды бағыт[2]. Балаларды рухани-адамгершілікке тәрбиелеу, болашағына жол сілтеу – бүгінгі қажетті, кезек күттірмес мәселе. Рухани-адамгершілікке тәрбиелеу білім берумен ғана шектелмейді. Баланың сезіміне әсер ету арқылы ішкі жан дүниесін ояту нәтижесінде оның рухани-адамгершілік қасиеттері қалыптасады. Рухани-

адамгершілік тәрбиені қалай іс жүзіне асырамыз? Олар мына қағидаларды сақтағанда нәтиже береді. Егер:

- тәрбие үрдісі балалардың рухани адамгершілік қасиеттерді игеруіне бағытталса;
- балалар рухани-адамгершілік қасиеттерді қалыптастыру мақсатында әрекеттік, іскерлік дағдыларды игерсе;
- балалар жеке тұлғаның және әлеуметтік мәні бар рухани-адамгершілік қасиеттерді өз іс-әрекетінде, мінез-құлқы мен тіршілік әрекетіне көрсете алу мүмкіндігін ерікті таңдаса.

Демек, рухани-адамгершілік тәрбиесіндегі басты мәселе – баланы құрметтеу.

Қазіргі уақытта Қазақстанда білім берудің өзіндік ұлттық үлгісі қалыптасуда. Қазақстан Республикасының «Білім туралы» заңында оқыту әдістерін, технологияларын таңдауда көп нұсқалық қағидасы бекітілген, бұл білім педагогтарға өзіне ыңғайлы нұсқаны қолдануға, педагогикалық үрдісті кез келген үлгімен, тіпті авторлық үлгімен құруға мүмкіндік береді. В.Г.Белинский: «Тәрбие – ұлы іс, тәрбие арқылы адам тағдыры шешіледі» деген болатын. Тәрбиенің маңыздылығы сондай, біздің болашақ ұрпағымыз тәрбиеден ғана рухани байлық алып, тәрбие арқылы ғана Адам болып қалыптасады. Біздің мақсатымыз–балаларымызды мүмкіндігінше жан-жақты тәрбиелеу. Оның тәртібі, іс-қимылы, балалар және үлкендермен қарым-қатынасы балалар үшін үлгі бола отыра, педагогтың ықпалы әсерлі енеді, баланың жеке басы қалыптасады. Оның ықпалы неғұрлым белсендірек болса, баланың сезімдерін жан-жақты қамтыған сайын, олардың ерік күшін жұмылдырып, санасына ықпал етеді. Мектепке дейінгі жастағы баланың рухани-адамгершілік дамуы балабақшасы мен отбасы арасындағы қарым-қатынастың тығыздығы артқан сайын ойдағыдай жүзеге асады[3]. Әрбір бала қандай да болмасын бір міндетті орындау үшін, өзіндік ерекше жағдайлар жасалады. Мәселен, ойында ұнамды әдеттер, өзара қарым-қатынастар, адамгершілік сезімдер қалыптасады, еңбекте-еңбек сүйгіштік, үлкендер еңбегін құрметтеу, сондай-ақ ұйымшылдық, жауапкершілік, парыздың сезімі сияқты қасиеттер, патриоттық сезімдер жайлы мағлұматтар. т. б. қалыптасады. Мектепке дейінгі жаста балаларды адамгершілікке тәрбиелеудің негізгі міндеттері мына жайлармен түйінделеді: ізгілік бастамасымен тәрбиелеу, балалар мен үлкендер арасындағы саналы қарым-қатынас/ тұрмыстың қарапайым ережелерін орындау/ кеңпейілдік, қайырымдылық, жақын адамдарға қамқорлықпен қарау және т.б./ Ұжымға тәрбиелеу, балалардың өзара ұжымда қарым-қатынасын қалыптастыру, Отанға деген сүйіспеншілікке тәрбиелеу, әр түрлі ұлт өкілдерін қадір тұту және сыйлау. Осылайша мейірімділіктің негізі қаланады, немқұрайдылықтың пайда болуына, құрбыларына, төңіректегі үлкендерге қалай болса солай қарауға мүмкіндігі жасалмайды. Қарапайым әдеттерді тәрбиелей отырып педагог балдырғанның бар істі шын пейілмен әрі саналы атқаруына қол жеткізеді, яғни сыртқы ұнамды мінездері оның ішкі жан дүниесін, оның ережеге деген көзқарасын айқындайды. Атақты педагог Сухомлинский; «Бала кезде үш жастан он екі жасқа дейінгі аралықта әр адам өзінің рухани дамуына қажетті нәрсенің бәрін де ертегіден алады. Тәрбиенің негізгі мақсаты- дені сау, ұлттық сана сезімі оянған, рухани ойлау дәрежесі биік, мәдениетті, парасатты, ар-ожданы мол, еңбекқор, іскер, бойында басқа да игі қасиеттер қалыптасқан ұрпақ тәрбиелеу. Ертегінің рухани тәрбиелік мәні зор. Ол балаға рухани ләззат беріп, қиялға қанат бітіретін, жас баланың рухының өсіп жетілуіне қажетті нәрсенің мол қоры бар рухани азық», деп атап көрсеткен. Сананың қалыптасуы-ол баланың мектепке бармастан бұрын, қоғам туралы алғашқы ұғымдарының қалыптасуына, жақын адамдардың өзара қатынасынан басталады. Баланы жақсы адамгершілік қасиеттерге, мәдениетке тәрбиелеуде тәрбиелі адаммен жолдас болудың әсері күшті екенін халқымыз ежелден бағалай білген. Рухани бай адам – ең алдымен әділ, шыншыл, мейірімді, кешірімді, қанағатшыл, ақылды болады. Егер жабайы аңдар Адамға мейірімділік көрсетсе, адамдар неге бірін-бірі тәрбиелемеске? Жаңа білім парадигмасы бірінші орынға баланың білімін, білігі мен дағдысы емес, оның тұлғасын, білім алу арқылы

дамуын қойып отыр. Я.А.Коменский «Тәрбиені мойындамау – адамдардың, жанұяның, мемлекеттік және бүкіл әлемнің құруы» деген болатын[4].

Адамгершілік құндылықтардың қалыптасуы үшін жүйелілік және тұлғалық мүшелерінің ара салмағын дұрыс айқындаудың маңызы зор. Жеке адамды әлеуметтік қатынастардың жемісі деп қарастыру, адамды бағаламауға әкеп соғады. Құндылықтар әлемі – сөздің кең мағынасында мәдениет әлемі, адамның рухани әрекетінің саласы, тұлғаның рухани байлығы өлшемін білдіретін, оның адамгершілік санасының, басымдылықтарының саласы. Әрбір мәдениеттің өз құндылықтар кешені бар. Құндылықтар адам болмысының әртүрлі формаларына деген қатынасты білдіретін адамзат мәдениеті болып табылады. Құндылықтар – өмірге, еңбекке, шығармашылыққа, адамгершілік насихаттарға, адам өмірінің мәніне деген бағалаушы қатынас. Құндылықтар – материалдық және рухани қажеттәләктерді өтеу үдерісіндегі қалыпты нәрселер. Қалыпты мәнге қайырымдылық, сұлулық, әділеттілік идеялары ие болуы мүмкін. Құндылықтар—қасиеттер. Қасиетсіз адам жануарға айналып кетеді. Оларға деген табынушылық қатынас бала кезден, ана сүтімен бірге,өзінің ана тілі арқылы,мораль негіздері ретінде, өз тарихын, мәдениетін, әдет-ғұрптары мен салт-дәстүрлерін игеру нәтижесінде орнығады. Қасиеттер адам бойына моральдық жауапкершіліктер жүктейді, сезімін айқындай түседі.

Рухани дүниесі бай, құндылығы мол, қажеттіліктері мен қызығушылықтары, талғамы, ой-өрісі кең адамдарды толық қалыптасқан, мінезі тұрақты адам дейміз. Мінездің тұрақтылығы адамның рухани-адамгершілік түсініктерінен туындайды. Ендеше, балаларды рухани-адамгершілік тәрбиесі арқылы толыққанды жетілген азамат етіп тәрбиелеу – қоғамымыздың басты мақсаты.

Қорыта келе айтарым, тұлға рухани-адамгершілік тәрбие арқылы өзінің ізгілік ұстанымдарын тәрбиелеп, ақыл-ойы мен іс-әрекеттерін ізгілік мұраттарға бағыттап, рухани көзқарасын қалыптастырады.

Пайдаланылған әдебиеттер:

1. Әмірәлиев Ш. «Рухани байлық-өмірден». – Қазақстан мектебі,№11-12.1992ж
2. Құрманбаева М. «Тұлғаны рухани-адамгершілікке тәрбиелеу». Бастауыш мектеп, №1.2005ж.
3. Қазақстан Республикасы үздіксіз білім беру жүйесіндегі тәрбие тұжырымдамасы.
4. Утебаева А. «Рухани-адамгершілікке тәрбиелеу – басты мақсат». Бастауыш мектеп, №9.2005ж.

МЕКТЕПKE ДЕЙІНГІ ТӘРБИЕ МЕН ОҚЫТУДА ЖАҢАШЫЛ ТӘСІЛДЕРДІ ПАЙДАЛАНУ

Амирбекова А. Б.,Әлдебек А. К.
КМҚК «Ғауһар» бөбекжайы

Елбасымыз Н.Ә. Назарбаевтың «Қазақстан–2030» Қазақстан халқына арналған жолдауында «Біздің жас мемлекетіміз өсіп, жетіліп, кемелденеді, біздің балаларымыз бен немерелеріміз онымен бірге ер жетеді. Бүкіл дүниежүзілік білім беру кеңістігіне кіру мақсатында қазіргі кезде Қазақстанда білімнің жаңа жүйесі құрылуда. Бұл процесс педагогика теориясы мен оқу - тәрбие процесіне нақты өзгерістер енгізумен қатар, елімізде болып жатқан түрлі бағыттағы білім беру қызметіне жаңаша қарауды, қол жеткен табыстарды сын көзбен бағалай отырып саралауды, жастардың шығармашылық әлеуметін дамытудың, мұғалім іс-әрекетін жаңаша тұрғыда ұйымдастыруды талап етеді».

Үздіксіз білім беруге көшу, компетенцияға негізделген білім, жаңа ақпараттық технологияны пайдалану, білім берудің ашықтығы, көкейкестілігі, іргелі білім беру, білімді ізгілендіру; білім берудегі инновациялық әдістер. «Инновация» термині ғылымға ХІХ ғасырда енді. Ағылшын тілінен аударғанда «жаңалық енгізу», «жаңашылдық» деген ұғымды білдіреді. ХХ ғасырдың 30 жылдары И.Шумпетер, Г.Менш «инновация» терминін ғылымға енгізді. Осы кезден бастап, «инновация», «инновациялық процесс», «инновациялық потенциал» терминдері жалпы ғылымдардың терминологиялық жүйесін байытты. Инновациялық үдерістің негізі-жаңалықтарды қалыптастыру, қолдану, жүзеге асыру. «Технология» ежелгі гректің «techno» - өнер, шебер, білгір және «logos» - білім, ғылым деген сөздерінен шыққан. Сонымен технология – шеберлік, өнерлік, білгірлік туралы ғылыми ұғым. «Технология» сөзі көптеген ұғымды білдіреді, олар:

Белгілі бір маңызды әрекетте, өнерде, шеберлікте мақсатқа жету үшін қолданылатын әдіс (В.Даль сөздігі).

Белгілі заттың бейнесін өзгерту үшін қолданылатын өнер, біліктілік, әдіс-тәсілдер (В.М. Шепель).

Белгілі затты, тұлғаны сапалы өзгертуде қолданылатын білім мен әдіс-тәсілдер жүйесі (И.Г. Зайнышев).

Адамның әрекетін, біліктілігін, тәжірибесін еңбекке қажетті заттарды, әлеуметтік шындықты сапалы өзгертуге бағытталған әрекеттер жүйесі (Р.В. Овчарова).

В.П. Беспалько: «Педагогикалық технология - оқу мен тәрбие процестерінің еске түсіру барысында қолданған құралдар мен әдістер жиынтығы, олар білім мақсатын тиімді жүзеге асыруға мүмкіндік береді».

«Жаңа» деген түсінік, жақында пайда болған. Ашылмаған, ғылым аймағына және практикаға қатысты, жаңалық әртүрлі түрде қолдануы. Практикалық идея, лабораториялық іс - тәжірибе, мекемелер мен ұйымдарда жаңа идеяны іске асыру. Соңғы кезде жаңалық «новация» ұғымы ретінде кездеседі. Новация дегеніміз - бұл лабораториялық емес жаңа идеяны бірінші рет жүзеге асыру, ғылым жүзінде пайда болса да, практикада негізделген. Жаңалық енгізу - ұйымға және жергілікті аймақтық, мемлекеттік мекемелерге енгізілген үлгіге бағытталған.

Инновацияда, жаңалық енгізу, новация бір – бірімен тікелей пән ретінде байланысты. Инновациялық процесс түсінігі, ол барлық динамикалық процестерді қамтып, жаңалық аймағында процесуалдық аспектілер, барлық жаңалықтардың өзгеруіне байланысты.

Лапиннің инновациялық процеске байланысты екі бөлімі қолданылады:

- 1) қарапайым түрде қолдану, ол яғни ашылу – жаңалық енгізу (новация) – қолданушылардың арасындағы бөлінуі – көпшіліктің қолдануы;
- 2) кеңейтілген түрде қолдану – ашылу – новация – таралуы – меңгеруі және модификация – рутинизация, яғни дәстүрге айналуы.

Инновациялық процесті зерттеу барысында жүйенің бір жағдайдан екінші жағдайға көшуі және жаңалықты енгізу процесіне басшылық жасау мәселелерін зерттеу маңыздылығын Н.В. Горбунова, М.В. Кларин, А.В. Лоренсов, М.М. Поташник, Л.И. Романова, В.И. Загвязинский, А.Я. Найн, Т.И. Шамова, О.Г. Хомерики, Н.Р. Юсуфбекова және тағы басқа зерттеулерінде қарастырылған.

Қазақстан Республикасының «Білім туралы» Заңында: «Білім беру жүйесінің басты міндеті - ұлттық және жалпы азаматтық құндылықтар, ғылым мен практика жетістіктері негізінде жеке адамды қалыптастыруға және кәсіби шыңдауға бағытталған білім алу үшін қажетті жағдайлар; оқытудың жаңа технологияларын енгізу, білім беруді ақпараттандыру, халықаралық ғаламдық коммуникациялық желілерге шығу» - деп білім беру жүйесін одан әрі дамыту міндеттерін көздейді.

Бұл міндеттерді шешу үшін, мектепке дейінгі ұжымдарының, әр мұғалімнің күнделікті ізденісі арқылы, барлық жаңалықтар мен қайта құру, өзгерістерге батыл жол ашарлық жаңа практикаға, жаңа қарым - қатынасқа өту қажеттігі туындайды. Сондықтан да қазіргі кезде әр мұғалім өз іс - әрекетінде қажетті өзгерістерді әртүрлі тәжірибелер жөніндегі мағлұматтарды

жаңа әдіс - тәсілдерді дер кезінде қабылдап, дұрыс пайдалана білуі керек. Сонымен қатар балабақшадағы оқу - тәрбие жүйесі, тәрбиеші-бала арасындағы қарым - қатынас жалпы оқытуды ұйымдастыру талапқа сай елеулі өзгерістерді қажет етіп отыр.

Келер ұрпаққа қоғам талабына сай тәрбие мен білім беруде мұғалімдердің инновациялық іс - әрекетінің ғылыми -педагогикалық негіздерін меңгеру маңызды мәселелердің бірі.

Оқу процесіндегі инновациялық модельдің құрылымын былай көрсетуге болады:

жалпы инноватикадағы инновациялық процесс идеялары; инноватиканың пайда болуы, таралуы, педагогикалық жаңалықтарды меңгеру; оқу процесі кезінде теориялық талдау, жасау, немесе іс - әрекет ретінде.

Инноватиканың басталуы: инновациялық процесс - инновациялық іс-әрекет - инновациялық потенциал - инновациялық процестерді басқару. Инноватика үш ғылыми пәннен тұрады: социология, психология және басқару теориясы. Жалпы инноватика - инновациялық процеске белгілі бір бағытта жаңалықтардың ашылуын тексеру ғана емес, сонымен қатар кеңейтілуі және бағыт пайда болады, яғни спецификалық әлеуметтік бағытта болуы. Оқу процесін ақпараттандыруды жаппай қолға алу, оның ғылыми - әдістемелік ұйымдастырушылық себептеріне үнемі талдау жасап, назарда ұстау.

Жаңалық ғылыми - зерттеу құралы болып көріну үшін, олар ұйымдасқан, көпшілік қолдану, қарама - қайшылық болып қоғам өміріне өзінің қажеттілігін көрсету.

Білімділік деңгейде бала тәрбиеші көмегімен амал-әрекет жасайды. Мұнда тапсырмалар алдыңғы сабақты нысықтауына мүмкіндік беретіндей, жаңа тақырып үшін тиімді, өмірмен байланысты болуы керек.

Алгоритмдік деңгейде тапсырма балалардың ойлау қабілетін жетілдіру үшін беріледі. Мұндай іс-әрекетте келтіретін тапсырмалар: мәтінмен берілген кері есептер, кері байланыс функциясын атқаратын тексеру тапсырмалары, логикалық есептер, ребустар, сөзжұмбақтар.

Эвристикалық деңгей - өнімді деңгей. Танымдық іздену түріндегі тапсырмаларды орындау барысында қарапайым білімдерін жетілдіріп, жаңа білімді меңгеріп, жаңалық ашады.

Шығармашылық деңгейде балалардың іздену нәтижесінен қалыптастырған ұғым, түсініктерінің, қияли мен белсенді ой-еңбегінің нәтижесінде жаңаша, бұған дейін болмаған, белгілі бір дәрежеде олардың жеке басының икемділігін байқататын дүние жасап шығуына бағытталған тапсырмалар. Оқыту технологиясы педагогтардың эмперикалық инновацияларын ескере отырып, оқыту үрдісін дұрыс, ұтымды басқаруды қарастырады. Оған өзара бір-бірімен байланысты екі үрдіс енеді: білім алушының іс - әрекетін ұйымдастыру және бала тұлғасын дамытудағы жоғары нәтижелерге қол жеткізуге бағытталған іс-әрекетті бақылау. Мектепке дейінгі білім беру жүйесіне жаңашыл орта құру үшін инновациялық технологияларды енгізу болып табылады.

Қазіргі таңда мектепке дейінгі орындарда инновациялық технологияны ендіруге көптеп күш жұмсалады. Сол себепті мектепке дейінгі ұйымдарда педагогтардың негізгі міндеті: әдіс тәсілдерді дұрыс таңдау, жаңаша педагогикалық технологияларды дұрыс қолдана білу, жеке тұлғаның дұрыс дамып қалыптасуы үшін ыңғайлы жағдай жасау. Мектепке дейінгі білім беру орындарында, педагогикалық технологиялар мектепке дейінгі білім беру стандартын жүзеге асыруға бағытталған. Педагогикалық технологияда ең маңызды жағы білім беру мен тәрбие жүйесінде ересектер мен балалардың қарым-қатынасы болып табылады. Қарым-қатынас жасауда үлкендер жағынан балаға мынадай жағдай туғызу қажет: «Бала біздің болашағымыз, қоғамымыздың азаматы». Оның мақсаты: Баланы жеке тұлға етіп қалыптастыру. Қазіргі таңдағы білім беру технологиясының қатарына мыналар кіреді:

- Денсаулық сақтау технологиясы.
- Жобалы-іс шығармашылығы.
- Ізденіс-шығармашылық технологиясы.
- Қатынастық-ақпараттық технология
- Жеке тұлғаға бағыттау технологиясы.

-Бала мен тәрбиеші портфолио технологиясы.

-Ойын технологиясы. -Триз технологиясы және т.б.

Денсаулық сақтау технологиясы. Денсаулық сақтау технологиясының мақсаты: Баланың денсаулығын нығайтуға,білім дағдыларын қалыптастыруға бағытталған. Мектепке дейінгі тәрбие мен оқыту ұйымдары,баланың денсаулығы мен оның дене бітімінің қалыптасуына үлкен үлес қосады. Қазіргі таңда адамдардың даму жағдайында оның денсаулығын қалыптастыруда реттік жүйесіз мүмкін емес. Денсаулық сақтау педагогикалық технологиясын мына төмендегілермен тығыз байланыста болады:

-Мектепке дейінгі мекемелермен.

-Ондағы балалардың күнделікті қатынасуы.

-Тәрбиешілердің жұмыс бағдарламасы.

-Мектепке дейінгі ұйымдардағы іс-шаралар.

-Педагогтың кәсібі күзінеттілігі

-Балалардың денсаулық көрсетілімі. Денсаулық сақтау технологиясы мынадай топтарға жіктеледі: Әдістемелік-профилактикалық: медбикенің жетекшілігі мен медициналық талаптардың нормасына байланысты. Медициналық құралдарды қолдану және балалардың тамақтануын қадағалау, алдын алу іс-шараларын жүргізу. Сауықтыру-шынықтыру: бұл балалардың денсаулығын нығайтып, шынықтыруға бағыттау. Физикалық дамуының сапасын жақсартуда шынықтыру, тыныс алу жаттығулары жатады. Баланың әлеуметтік-психологиялық сәттілігін қамтамасыз ету. Денсаулықты сақтау және денсаулық нығайту. Педагогтардың денсаулық мәдениетін дамытуға бағыттау.Сонымен қатар мәдени кәсіби денсаулық.

Салауатты өмір салтына қажеттілікті дамыту: денсаулықты сақтау және оған жағдай жасау (спорттық және қимылды ойындар технологиясын қолдану ,көзге арналған және тыныс алу жаттығулары т.б.)(динамикалық үзіліс, релаксация, ритмопластика) Білім беру: • Мектепке дейінгі баланың мәдени денсаулықтарын тәрбиелеу. • Оқытуда және тәрбиелеуде жекешілдікке оқытуға тұспалдау. • Салауатты өмір салтын үйрету. Денешынықтыру сабақтарының техникасын қолдану, қатынастық ойындар, кедергі ойындар (ойын тренингтер, теропиялық ойындар, өзін өзіне массаж жасау). Денсаулық сақтау технологиясына сенсорлық дамыту ортасын ендіру.

Жобалау шығармашылық технологиясы. Мақсаты: Әлеуметтік тұлғалық тәжірибені дамыту және байыту. Тәрбиешілер өз іс әрекеттерінде жобалау технологиясын қолданады. Жобалау классификациясы «Ойын түрінде» барлық топтың қатысуымен өткізілетін сабақтар (ойындар, ұлттық билер, драматизациялау, әр түрлі көңіл көтерулер) «Саяхаттау» қоғамдық өмірдегі айналамен танысудағы қиындық мәселесін шешуге бағытталады.

«Баяндау» Балалар өз сезімін көркемдеп,музыка арқылы,ауызша,жазбаша,жеке дауыста жеткізуді үйренеді. Ізденіс-шығармашылық технологиясы. Ізденіс шығармашылық технологиясының мақсаты -балалардың ізденіс күзінеттілігін дамыту. Триз технологиясы міндетті түрде қолданылады. Экспериментті-ізденіс әдіс-тәсілдерін ұйымдастыру.

-Шығармашылық.

-Эверистикалық әңгімелер

-қиындық туғызатын сұрақтардың шешімі мен құрылымы.

-Бақылау.

-Модульдік (жансыз табиғаттың өзгерістерінің модульін құру)

-Тәжірибелер.

-Қорытындысына баға беру. Бақылау,тәжірибе,эксперименттер,еңбек іс-шаралары. «Жүктеу» бояуға,дыбыстауға, табиғаттың бейнесі және иістер.

-табиғаттың дыбыстарына, дауыстарына еліктеу.

-көркем сөздерді қолдану.

-дидактикалық ойындар, үйретуші ойындар және шығармашылық даму жағдайлары.

-еңбек етуАқпараттық –қатынастық технологиясыАта аналарының өскен ортасынан заманауи бала түбегейлі бөлініп тұрады. (қазіргі кездегі компьютерлерді қолдану

технологиясы) Қоғамдық ақпарат педагогтар мен балалар алдында мынандай міндеттер қояды:

Міндеттері:

- жаңа заманға қадам басу-жаңа технология әлеміне балаға жол серік болу.
- компьютерлік бағдарламаға тәлімгерді таңдау.
- Ақпараттық мәдениетті жеке тұлға қалыптастыру.
- педагогтардың профессионалдық деңгейін және ата –аналардың құзыреттілігін көтеру.

Бағдарламаны жіктеу-ойлау, есте сақтау қабілеттерін дамыту-шет тілінде сөйлейтін сөздік-қарапайым графикалық редактор-ойын-саяхаттар. -оқуды, математиканы үйрету. Триз жүйесі бойынша шығармашылық әңгіме барысында қалыпсыз тәсілдерді қолдану. Триз технологиясының мақсаты: баланың тілін дамыту, шығармашылық қиялын дамыту болып табылады. Мектеп жасына дейінгі балалардың тілін дамытуда Знегізгі мақсат қарастырылған.

1.Ауызша сөйлеуге үйрету, сөздік қорын дамыту. Айналадағы дүниені табиғатты бақылау, таныту арқылы сөз қорын жаңа сөздермен байыту, баланың ауызша сөйлеген сөздерін тыңдап, өзіне қойылған сұраққа жауап беруге үйрету: Заттың атын (ойыншық, гүл, жапырақ т.б) заттың сынын, сапасын, түр түсін , пішінін білдіретін сөздерді меңгерту. Заттың іс -әрекетін білдіретін (жүрді,жүгірді,келді,келеді,епті т.б) сөздерді әрі қарай меңгерту. Үстеу сөздерді (қасында, үстінде, осында, жоғарыда, төменде) қосып айтуға үйрету.

2 Сөз дыбыстарын дұрыс айту. Сөйлеуде ауыз қуысы арқылы дұрыс дем шығара білуге үйрете отырып, дауыссыз қатаң, ұяң дыбыстарды естілуіне қарай дұрыс, анық айтуға үйрету, 3 4 сөзден тұратын сөйлем құрату.

3. Байланыстырып сөйлеуін дамыту. Күнделікті сабақта естіген, білгенін, ойын, серуен кезінде көрген түйгенін , сурет және оқылған ертегілер мазмұнын ұнатқан ойыншықтары жайында ауызша сұрақ қоя отырып, әңгімелей отырып, қысқа ертегілердің кейіптендіре білуге үйрету. Мысалы: «Түлкі мен ешкі» ертегісінде: Түлкінің терісі қандай?(үлпілдек) тағы нелер үлпілдек болады? (қар, шапан, тымақ, мысықтың жүні ,кілемнің беті) Ешкінің түсі сұр болған ,тағы нелер сұр түске жатады? (сұр бұлт, сұр бас киім , сұр ішік, сұр қоян) - Құдықтың суы қандай болады? –Мұздай. Тағы нелер мұздай болады? (мұздай су, мұз, суық жел, қар, су, мұз жатады) Балалардың шығармашылығын дамыту жолында: -Сурет салу-Мүсіндеу-Жапсырма-Музыка. ұйымдастырған оқу іс –әрекеттер өткізіледі. Сурет салу оқу іс-әрекетінде қалыпсыз тәсілдер қолданылады. Мәселен: Бала сурет салуда тек қана қыл қаламмен сурет салып қоймай неше түрлі түтікшелерді;жіптерді картоп кималарын:трафареттерді: тіс пастасы мен тіс щеткасын,қайнатылған ас бояғыштарын қолданады. «Бақ-бақ гүлі» тақырыбы бойынша іс-әрекетті ұйымдастыру үшін ең бірінші қайнатылған азық –түлік бояғыш заты керек.Одан кейін түс қағаз желімі қажет.Бүкіл параққа түс қағаз желімін жағып тіс щеткасы мен бояуды алыпБақ-бақ гүлін саламыз.Ал шөптерді салу үшін, тағыда тіс щеткасын жасыл бояуға батырып алып саусақ пен тіс щеткасының тістерін қағу арқылы шашыратамыз.Соңында керемет «Бақ-бақ» гүлі өскен алаңқайды бейнелей аламыз.Және де түтікшелерді қолданып, үрлеу арқылы бейнелеуге болады. Қағазға алдын ала желім жағып жарма ұнтағын мсеуіп оның үстіне кереметбейнелер жасауға болады.Алақанды бояуға батыру арқылыбастырмалап сурет салуға болады. Мәселен : кактус салуға болады.Мұндай қалыпсыз тәсілдерді қолдану баланың қиялын дамытады.Өзіне-өзі риза болып одан да керемет жұмыс жасауға талпынады.Оқу іс-әрекеттерін кіріктірудің тиімді жағы өте көп.Біріншіден бала жалығып кетпейді:Екіншіден бір саладан екінші салаға ауысу арқылы олардың қызығушылығы артады. Берілген тапсырмаларды орындау,балаларды, еркін қиялдарға шығармашылық пен айналысуға кедергі келтіретін психологиялық селқостықты жоюға ықпал жасайды. Балада танымдық қызығушылықтың болуы-олардың оқу іс-әрекеттерге белсенді,білімінің сапалы болуына,басқа да іс-әрекеттерге жағымды әсерін қалыптастыруға мүмкіндік беретіндігі байқалып өз нәтижесін көрсетті.

Қорытынды : Мен өзімнің баяндамамды қорытындылай келе «Кез-келген адам басқалардың және оның білімін кемеліне келтіруіне көмектеспесе, өзінің де білімін кемеліне келтіре алмайды» Чарльз Диккенс деген сөзімен қорытындылаймын. Өзіміз , өз қолымызбен , өз қиялымызбен жасай білейік.

Пайдаланылған әдебиеттер:

1. К.Ю. Белая «Инновационная деятельность в ДОУ» әдістемелік құралы. М. 2005ж.
2. Б.Бөрібаев, Е.Балапанов «Жаңа ақпараттық технологиялар». – Алматы, 2001.
3. Қ.М.Нағымжанова «Бастауыш сынып мұғалімнің оқу процесіндегі инновациялық іс-әрекеті». - Өскемен: Медиа–Альянс, 2004.
4. Н.Асанов «Университеттік білім беру жүйесіндегі оқу үрдісін басқарудың педагогикалық негіздері». – Педагогика ғылымдарының докторы ғылыми дәрежесін алу үшін дайындалған диссертацияның авторефераты, Алматы, 2004.
5. М.М.Жанпейісова «Модульдік оқыту технологиясы оқушыны дамыту құралы ретінде». Алматы, 2002ж.
6. Қ.Ахметұлы, Т. Баймолдаев «Жаңа буын оқулықтары арқылы жас ұрпаққа білім беру жолдары. Алматы, 2003ж.
7. М.Ж.Жадрина «Қазақстан Республикасындағы жалпы орта білім беруді дамытудың тенденциялары мен мәселелері». Алматы, 2002 ж.

МЕКТЕПKE ДЕЙІНГІ БАЛАЛАРДЫҢ ТІЛІН, СӨЙЛЕУ МӘДЕНИЕТІН ШЫҒАРМАШЫЛЫҚ ҚАБІЛЕТІН, ҰСАҚ МОТОРИКАСЫН ЖІППЕН ҚАЛЫПТАН ТЫС ТӘСІЛДЕРДІ ҚОЛДАНЫП ҚАЛЫПТАСТЫРУ

Қыздаркулова К. Ж.,Абеугалиева Г. Е.
КМҚК «Гауһар» бөбекжайы

«Тілі дамымаған баланың ойы да даымайды» деген халқымыз. Білім өмірде – таяныш, жолда – дос, қуанышта – бастаушы, күресте – құрал деп бекер айтылмаған.

Егемен еліміздің білім беру жүйесінде әлемдік деңгейге жету үшін жасалып жатқан талпыныстар жағдайында әр түрлі әдіс – тәсілдерін қолдана отырып, терең білімді, іздемпаз, барлық оқу қызметінде шығармашылық бағыт ұстнатын, сол тұрғыда өз болмысын таныта алатын жеке тұлғаны қалыптастыру маңызды міндет болып отыр.

Бұл баламен тікелей қатынаста отырған педагогтарға үлкен жауапкершілік жүктейді. Әр маман иесінің өзінің саласы бойынша білімін тәжірибемен ұштастыра білуінің өзектілігі ешқашан мәнін жойған емес. Өйткені балаға берілетін білімнің ғылыми негізі жан –жақты айқындалып, өзіндік нақты ұстанатын болса, әр маман өзінің қойған мақсат – міндеттерінің игі нәтижесін көреді.

Қазіргі кездегі білім берудегі мақсат, жан – жақты білімді өмір сүруге бейім, іскер, өзіндік ой- талғамы бар, адамгершілігі жоғары, қабілетті жанды қалыптастыру. Бұл ең алдымен балалардың жалпы педагогикалық көзқарастары мен сенімдері, өздерінің жалпы мақсат –белсенді қызметі негізінде ұйымдастыру керек, олар өз қызметінің мақсаты мен маңызын саналықпен түсіне білу, осы мақсатқа жетуге қажетті біліктері мен дағдыларын пайдалана отырып, белгіленген деңгейлеріне жету жолдары болу керек.

Әлем ақпараттық қоғамға аяқ басқан қазіргі заманда ақпараттық мәдениет кез – келген мемлекеттің басты дәлелі болып отырғаны сөзсіз. Егемен еліміздің білім беру жүйесінде әлемдік деңгейге жету үшін жасалып жатқан талпыныстар жағдайында оқытудың әр түрлі әдіс – тәсілдерін қолдана отырып, терең білімді, іздемпаз, барлық оқу қызметінде

шығармашылық бағыт ұстанатын, сол тұрғыда өз болмысын таныта алатын жеке тұлғаны қалыптастыру маңызды міндет болып отыр

Жаңа ақпараттық технологиялар білім мен мәліметтерді әр түрлі формада, әр түрлі күрделі деңгейде ұйымдастыруға қажетті модульге тез арада қол жеткізуге, қолайлы жылдамдықпен бірнеше рет қайталап отыруға мүмкіндік береді. Білімберу процесінде табиғи және дәстүрлі емес жағдайда кейде қол жетпейтін көрнекіліктерді пайдалануға, мотивацияны жоғарлататын материалдарды жақсы меңгеруге көмектесе алады, жаңа сапалық деңгейіне қол жеткізеді.

Сауалнамалар, диагностика тексеру қорытындысы бойынша мектепке дейінгі ересек топ балаларында мынандай проблемалар анықталады:

Біріншіден - тілдері нашар дамыған, сөздік қорлары аз, өз ойларын еркін жеткізе алмайды;

Екінші мәселе – ол орыс тілді балалар. Сондықтан да «Жаңа технологиялық тиімді әдіс – тәсілдері қолдана отырып, сол арқылы балалардың тілдерін дамыта отырып шығармашылыққа баулу» .

Зерттеу нысаны: ортаңғы және ересек топтар.

Зерттеу пәні: «Тіл дамыту», субъект-субъектілік қарым-қатынас (коммуникация).

Болжам: Егер білім беру ортасында қарым-қатынас педагогикалық, психологиялық тұрғыда қолайлы ықпал ететін ахуал болса, тілі дамыған бәсекеге қабілетті тұлғаны қалыптастырады. Педагог алдындағы балаға субъект ретінде қарап, оның ой белсенділігін, саналы әрекет белсенділігін күнделікті дамыта білуі керек. Сонда ғана тілі дамыған, өзіндік ой-тұжырымы, ұстанымы бар, өмір қағидаларына бейімделген, шығармашыл жеке тұлға қалыптасады.

Күтілетін нәтиже: ақыл-ойы дамиды; танымдылық қызығушылығы артады; шығармашылық белсенділігі артады; коммуникативті құзіреттілігі артады. Б.Г.Ананьевтің пайымдауынша, жеке тұлғаның өзін-өзі ұйымдастыруы, өзін-өзі реттеу, өзін-өзі құру ерекшеліктері, іс-әрекетті жүзеге асыру үшін ішкі және сыртқы ахуалдарды үйлестіру тәсілі, іс-әрекеттің объектілік және субъектілік мақсаттары мен міндеттеріне орай барлық психикалық процестерді, қасиеттерді, кейіпті байланыстыру орталығы. Қазіргі кезде жеке тұлға өзінің және қоғамның мүддесінде өзін-өзі белсендіруге дайын, бәсекеге қабілетті және құзіретті ,білімді, жан-жақты болу үшін алдымен оның тілін дамыту керек. Адам мәдениетіндегі өте күрделі көрсеткіштердің бірі-оның тілі болып табылады.

Тіл дамыту жұмысы- күрделі де шығармашылық процесс.Бала тілін дамыту ең бірінші кезекте баланың өмірден туатын қажеттілікті, өз сұранысын айтуға талпынуынан туады.Тіл байлығынның мол болуы бір жағынан балада жаңа құбылыс, көрініс ,ұғымдар мен түсініктердің көбеюіне, ал екінші жағынан, тілді жан-жақты меңгеруіне байланысты. Тілдің жақсы дамуының құралы тілдік қор болып табылады.

Балабақша психологымен бірге балалардың тілдерінің дамуы, байланыстырып сөйлей білу дағдылары ,зейін ,қабылдау, фонематикалық есту, ойлау, есте сақтауларын зерттеу жүргізілді.

Тіл дамыту жұмыстарын жүргізу барысында мынадай қиындықтар кездеседі: 1. Сөздік қоры тапшы бала сөйлегенде көңілінде сайрап тұрған ойын дәл білдіруге қажетті сөз таба алмай, сасқалақтап қиналып қалады.Баланың сөздік қоры біршама мол болғанымен, ол актив емес пассив болып есептеледі,яғни бала көптеген сөзді біліп, ұғына тұра, оны дер кезінде пайдаланып, үнемі қажетіне жарата алмайды. 2. Балалар арасында дыбыстарды бұзып айтушылық, «Р» орнына «Л»/ ротацизм/, «С» орнына «Ш» /сигматизм/;

3. Ойларын шашыратып, байланыссыз айту.

Сондықтан дәстүрден тыс әдіс-тәсілдерді қолдану баланың тіл дамуына, шығармашылығының дамуына мүмкіндік береді. Техникалық дағды мен тәсілдерді меңгеруі дүниені өз сұлулығымен бейнелеуге әсерін тигізсе, ең маңыздысы сол. Жіппен сурет салу тәсілі үлкен көмегін тигізуі сөзсіз. Себебі жүргізілген жіппен сурет салу+тіл дамыту жұмыс барысында- мәтін құрату, мәтінді сөйлемге, сөзді буынға, дыбысқа талдату арқылы жұмыстар жүргізіледі. Жіппен бейнелеу өнер түрі ретінде бірінші рет .Англияда пайда

болды. Ағылшын тоқымашылары жіптің тоғысуының аса бір керемет тәсілдерін ойлап тапты. Олар тақтайшаларға шегелер қағып, белгілі бір тәртіп бойынша жіпті тартқан. Бұның нәтижесінде сәнді шілтерлі бұйымдар дүниеге келіп, олар тұрған үйдің сән-салтанатын келтіріп тұратын болған.

Қазіргі уақытта жіппен бейнелеу өнері бұйымдарды және тұрмыс заттарын, интерьерді безендіруде, сыйлықтарды орындағанда кеңінен қолданылады.

Жіппен бейнелеудің орындалу техникасы түрлі жастағы адамдарға түсінікті және өте жай орындалатын жұмыс. Балаға ол қиын, оны қабылдау үшін екі негізгі қарапайым тәсілдерді меңгерген жөн: бұрышты толтыру; шеңберді толтыру; мүсінді жасау т.б. Соңынан мұндай тапсырмаларды балалар бірінен-бірі меңгеру оқу қызметі арқылы көркем әдебиет, тіл дамыту кезеңдерінде меңгереді. Сөйлем құрату-балаларды дұрыс та нақты сөйлеуге дағдыландырудың ең тиімді жолы. Балалардың ақыл-ойын, санасын дамыта отырып өздігінен жұмыс істей білуіне ерекше көңіл бөлу керек. Ой дамыту – тіл дамытумен ұштасады. Тіл дамытудың тиімді құралдарының бірі- жаңылпаш, жұмбақ айтқызып, оның шешімін табу. Себебі бұлар баланың дүниетанымын, түсінігін, болжағыштығын, ұғымын кеңейтуде және тілін ұстартып, ойын дамытуда маңызды рөл атқарады. Баланың тілін шыңдай түсіп, асықпай, жатық еркін сөйлеуіне көмектеседі. Жаңылтпаштар балаға затты аңғаруға, ой-өрісін дамытуға игі әсерін тигізеді. Балаға жаңылтпаш үйретіп, оны айтқызу сөзді дұрыс сөйлеуге әдеттендіреді, кейбір тілі келмейтін дыбыстарды анық айтуға жаттығады. Жұмбақтарда аталған нәрсенің сипат белгілеріне қарап, балалар олардың шешімін табады. Оқушыларды тез ойлауға, шапшаң жауап беруге, тапқырлыққа үйретеді. Қолданатын жұмбақты оңайынан бастап, бірте-бірте күрделендіріп отырамын. Балаға ертеден бастап мақал-мәтелдер көбірек үйретіліп, тілдерін дамытудың негізгі тәсілі-мақал-мәтелдер үйрету

Ашу- дұшпан., ақыл- дос.....

Туған жер,.....

Нәтижесінде баланың тілі, ойлау қабілеті дамиды. Мақал-мәтелдер балаларға ой салумен қатар, оларды көркем және образды сөйлеуге жаттықтырады, сөз байлығын, сөздік қорын дамыта түседі, сөйлеу мәдениетін дамытады.

Балалардың ой-қиялын дамытып, эстетикалық сезімдерін ұштай түсетін шығармалардың бірі-ертегілер. Ертегілердің қай түрі болмасын баланың ой-өрісін, тілін, дүниетанымын дамытады, сөз байлығын арттырып, сөздік қорын кеңейте түседі. Сөз-тілдің негізгі өлшемі. Тіл дамытудың басқа түрлері сияқты сөздік жұмысы оқу-тәрбие жұмысының барлық саласында жүргізіледі. Балалар сөзді ұғу арқылы сөйлеу үстінде тілін дамытады. Сөздік жұмысы балаланың ойын дамытумен тығыз байланысты. Ойы шашыраңқы балалармен айтар ойын тәртіппен, жүйелі сөйлеуге үйрету жұмыстарын сабақтан тыс уақытта жүргізу. Балаларды ойды білдіруге көмегі жоқ, артық сөздерді қолданбай, таза сөйлеуге дағдыландыруда жұмыс жүргізіліп жатыр. Балаланың сөйлегенде асығып-аптықпай немесе тым жайбарақаттыққа салынбай, байсалды сөйлеп үйрену, өзін дұрыс ұстау мәдениетіне де жаттықтыру жұмыстарын жүргізу. Сонымен қатар әңгімелеу барысында сұрақ қоя білу, өзіне қойылған сұраққа тиянақты жауап қайтара алуға дағдыландыру. Балаларға көпшілік алдында сөйлей білуге үйрету қажет. Қазіргі кезде «Жанатехнологияны технологияның тиімді әдіс-тәсілдерді арқылы балалардың шығармашылыққа баулу білім беру жүйесін дамыту» ісіне берері ұшан теңіз. Сөйлеу тілін дамытуда ата-аналардың да көмегі зор. Сондықтан баласымен сөйлесуде ата-аналардың тіл шеберлігінің болуы, бала тіліне үлкен ілтипатпен қараулары жайында ата-аналармен ағартушылық жұмыстар жүргізу. «Ата-аналардың тіл мәдениеті» атты дөңгелек үстел өткізу. Аз да болса баланың тілін дамыту жайында білімдерін толықтырды деп ойлаймын

Қорыта айтқанда, «Біздің заманымыз – жазу заманы....Сөздің жүйесін қиысын келтіріп жаза білуге, сөз қандай орынды қалай өзгеріліп, қалайша бір-біріне қиындасып, жалғасатын жүйесін білу керек»

Оқушыны жеке тұлға етіп қалыптастыруда тілді дамытып оқытуды өне бойы өмір серік етіп алғанымыз жөн.

ӘДЕБИЕТТЕР

1. Яковлев В.В. Метод проектов как способ реализации компетентностного подхода к современному учебно-воспитательному процессу /В.В.Яковлев, С.Ф.Пачко //Образование в современной школе- 2008,-?1,-б.15-222.
2. Қазақстан Республикасындағы 12-жылдық жалпы орта білім беру тұжырымдамасы, 2006.
3. Абулханова К.А. О субъекте психической деятельности.-М. 1973.
4. Ананьев Б.Г. Человек как предмет познания.-СПб.:Питер,2001
5. Брушлинский А.В. Субъект: мышление, учение, воображение.-М.-Воронеж,1996.
6. Истратова О.Н., Эксакусто Т.В. Справочник психолога начальной школы. –Ростов н/Д: «Феникс», 2004, 141-143 б.
7. Гоноболин Ф.Н. Психология.-Алматы, «Мектеп»,1976, 37,63,71 б.
8. Молдабеков Қ. Тілдамыту. Алматы, Республикалық баспа кабинеті,1993.

БІЛІМ САПАСЫН АҚПАРАТТЫҚ – КОММУНИКАЦИЯЛЫҚ ТЕХНОЛОГИЯЛАР АРҚЫЛЫ АРТТЫРУ

Магруппова К. Ж., Дуйсекеева Д. Н.
КМҚК "Ғауһар" бөбекжайы

XXI ғасыр - биік компьютерлік технологияның ғасыры. Ақпараттық технологиядың дамып кетуі соншалықты, қазіргі таңда сабақтардың онлайн өту тәсілдері, флипчарт сабақтарын өткізу, оқушылардың ғаламторды кеңінен пайдалану мүмкіндігі, кез келген салада аталып отырған ақпараттық технологиялардың қолданылуын талап етеді. Жаңа замандағы оқу бағдарламаларын тіпті кез - келген ақпаратты ақпараттық технологиялар арқылы алу оқушыларға тиімді, әрі қол жетімді болып табылады. Сондықтан мұғалімдерге ақпараттық технологияларды оқу үрдісінің барысында мейілінше жиі қолданған дұрыс.

Қазіргі таңда елімізде білім беру жүйесінде жаңашылдық қатарына ақпараттық кеңістікті құру еніп, көкейтесті мәселе ретінде күн тәртібінен түспей отырғандығы мәлім.

Білім беруді ақпараттандырудың негізгі бағыттары былайша анықталады:

- ақпараттық-білім беру ортасын оның қызмет ету технологиясын қамтамасыз ететін жұмыстардың жиыны ретінде қарастырылатын оқу мекемесі деңгейінде құру;
- оқыту үрдісін, ғылыми зерттеулерді және ұйымдасқан басқаруларды қамтамасыз ететін білім берудегі ақпараттық технологияларды жүйелі біріктіру;
- біртұтас білім беру ақпараттық кеңістігін құру.

XXI ғасыр – жаңа технология мен ақпараттандыру ғасыры. Тәуелсіз Қазақстан да сол ғасырға нық қадам басты. Ел өмірінің барлық саласы компьютерлендіре бастады. Ендігі кезекте еліміздің ертеңі болар бүгінгі жас ұрпақ компьютердің қыр-сырын терең меңгеруі тиіс.

Қазіргі кезде ақпараттық-коммуникациялық технологияны дамыту білім беру саясатының ажырамас бөлігі болып табылады. Біз «ақпараттық жарылыс» дәуірінде өмір сүріп отырмыз. Ғылыми білім мен ақпарат көздерінің мөлшері тез өсуде. Ақпараттандыру – жеке және заңды тұлғалардың ақпаратқа деген талаптарын қанағаттандыру мақсатында ақпараттық және коммуникациялық технологияларды пайдалану негізінде ақпараттық қорлар мен жүйелерді қалыптастыруға және дамытуға бағытталған ұйымдастырушылық, әлеуметтік-экономикалық және ғылыми-техникалық процесс. Ақпараттық және коммуникациялық технологиялық мәселелерін табысты түрде шешу істерінің:

1) ақпараттандыру саласындағы ғылыми-әдіснамалық, заң шығару және нормативтік-құқықтық негіздер сапасына;

2) есептеу техникасы, ақпараттық және коммуникациялық технологиялар аймағында атқарылып, жатқан іргелі, әрі қолданбалы зерттеулер мен ғылыми-техникалық әзірлемелер деңгейіне байланысты екені белгілі болуда.

Білім беру жүйесінде электронды оқулықтарды пайдаланып, үлкен табыстарға жетуге болады. Электронды оқулықтарды пайдалану барысында оқушы екі жақты білім алады: біріншісі-пәндік білім, екіншісі-компьютерлік білім. Электронды оқулықтарды пайдалану оқушының өз бетінше шығармашылық жұмыс жасауына, теориялық білімін практикамен ұштастыруына мүмкіндік береді. Электронды оқулыққа оқу технологиялары жинақталған. Мысалы: ойын арқылы оқыту, блокты оқыту, тірек- сигналдар арқылы оқыту, т.с.с. Электронды оқулық арқылы оқушы көптеген қосымша материал ала алады, осы алған мәліметтерін компьютерден көргендіктен есінде жақсы сақтайды, өз бетінше жұмыс жасау қабілеті қалыптасады. Осылайша жас ұрпақты оқытуда инновацияны пайдаланудың – шығармашылық жетістіктің негізгі көзі.

Ақпараттық және педагогикалық технологиялар негізінде мұғалімнің рөлін түбегейлі өзгертуге мүмкіндік туды. Мұғалім тек қана білімді алып жүруші ғана емес, сонымен қатар оқушының өзіндік шығармашылық жұмысының жетекшісі және бағыт берушісі болып анықталды. Осыған орай сабақ беру үрдісінде қазіргі күннің, яғни инновациялық әдістерді оқытудың интерактивті оқыту моделі болып табылады. Инновациялық әдістердің ең негізгісінің бірі - "интерактивті оқыту әдісі". Негізгі қағидасы - педагогикалық қарым - қатынас пен қарым - қатынас диалогы арқылы жеке тұлғаны қалыптастырып дамыту.

Білім берудегі интерактивті технология сабақ барысында оқушылардың сабаққа қатысуын ұйымдастыратын оқыту барысы. Интерактивті тақта мүмкіндігін пайдалана отырып, өткізген сабақтар мұғалімнің оқу процесінде уақытын үнемдей отырып, оқушыларға көптеген ақпараттарды беруге көмектеседі. Интерактивті тақтаның керемет мүмкіндіктері оқушыларды таңғалдырады, шабыттандырады, қызықтырады. Оқушылар ойнап отырмыз деп ойлайды, шындығында олар қызығып, таңғалып, шабыттанып отырып білім алады деп ойлаймын. Қазіргі білім берудегі басты мақсат жас ұрпақтың білім деңгейін көтеру және жан - жақты дамыған жеке тұлға қалыптастыру. Осы мақсатқа жету үшін өзімнің ұстаздық іс - тәжірибемде ақпараттық технологиялардың бірі - интерактивтік тақтаны кеңінен қолданамын. Мұнда оқушылармен қарым - қатынас, тәжірибені демонстрациялау, оқушының ой - тұжырымын ауызша баяндау, т.б. әдіс - тәсілдер кіріктіріліп, біртұтас жүйе ретінде жүзеге асады. Сондықтан бұл тақтамен әр сабақты қызықты өткізуді ойластырып, жоспарлаймын.

Мен сабақтарымды өткізгенде, мынандай негізгі факторларды басшылыққа аламын:

- оқушылардың өз бетінше жұмыс істеу тиімділігін арттыру;
- жекелей, жұппен, топпен жұмыс жүргізу;
- ойлау қабілетін дамытатын есептер беру;
- қабілетіне қарай деңгейлік тапсырмалар беру;
- оқушылардың теориялық - практикалық сауаттылығын арттыру

Бұл технологияның тиімділігінің арқасында, оқушының әсерлену жүйесі қалыптасады. Біздің көзқарасымыз бойынша оқытуда интерактивті құралдарды пайдалану, оларға сәйкес дидактикалық нұсқауларды жасау, дәстүрлі оқытуды түбегейлі өзгертіп, оны жаңа сапалы сатыға көтереді.

Сабақ барысында оқушыларды біліммен қаруландырып қоймай оларды қисынды ойлау, есте сақтау қабілеттерін дамыту үшін интерактивті тақтаның мүмкіндіктерін пайдалана отырып "Дебат ойыны", "Білгенге маржан", "Кедергіден өту", "Білгірлер мен тапқырлар", "Миға шабуыл", "Кім жылдам", "Білімді сынап көр" ойындарында сәйкестендіру кестесін интерактивті тақтада толтыртып, сабақты бекітемін.

Сонымен инновациялық әдістер және ақпараттық технологияларды пайдалану баланың жеке тұлғасын дамытып, тұлғаның білім, біліктілік дағдысын қалыптастырады.

Қазақстанның тәуелсіз мемлекет ретінде қалыптасуы орта білім беру жүйесінің дамуымен тығыз байланысты. Қай халықтың, қай ұлттың болсын толығып өсуіне, рухани әрі мәдени дамуына басты ықпал жасайтын тірегі де, түп қазығы да - мектеп. Ендеше қазақ мектептерінің білім деңгейін арттыру және ақпараттық технологияларды пайдалану арқылы оқу - тәрбие үрдісін тиісті деңгейге көтеру өте маңызды.

Сондықтан білім беруді жаңа сатыға көтеру үшін тек білім мазмұны мен оқыту әдістерін ғана емес, ақпараттық технологияларды кеңінен пайдалану арқылы оқытуды ұйымдастыру формаларын да жетілдіру керек. Мұның өзі мынадай оқу-тәрбие міндеттерін шешуге көмектеседі.

Пайдаланылған әдебиеттер:

1. С.Т Мұхаметжанова, Интерактивті жабдықтармен жұмыс жасаудың әдіс - тәсілдері - Алматы.. 2008ж.
2. Нургалиева Г. К., Тажигулова А. И., и др. Педагогические технологии информатизации образования. Алматы: РЦИО. 2002, -269 с.
3. Л. Доллинер Ақпараттық коммуникациялық оқыту технологияларының мәселелері және болашағы Информатика негіздері ғылыми-әдістемелік журналы 2008 жыл №1 2-4 б.
4. Мұхамбетжанова С.Т., Мелдебекова М.Т. Педагогтардың ақпараттық – коммуникациялық технологияларды қолдану бойынша құзырлылықтарын қалыптастыру әдістемесі. Алматы: ЖШС «Дайыр Баспа», 2010 жыл

БАЛАБАҚШАДАҒЫ БАЛАЛАР ІС-ӘРЕКЕТІНІҢ НЕГІЗІ-ОЙЫН

Исина Ж. Р.,Оканова Л. С.

«Гаухар» бөбекжайы

Қазақстан Президенті Нұрсұлтан Әбішұлы Назарбаевтің «2050-стратегия» жолдауында ата-ана және бала тәрбиесі туралы былай деп айтып кеткен: «Еліміздің болашақта қандай болатыны балаларымыздың бойына өзіміз қандай тәрбиені сіңіретінімізге тікелей байланысты. Бала тәрбиесі – тек ананың емес, ата-ананың екеуінің де міндеті»

Іс-әрекет дегеніміз түрлі қажеттерді өтеуге байланысты белгілі мақсатқа жетуге бағытталған процес. Адам үшін іс-әрекеттің қашан да қоғамдық әлеуметтік мәні зор. Адам әрекеті сан алуан. Оның негізгі түрлері ойын, оқу, еңбек әр уақытта белгілі бір мақсат, міндеттерге бағытталып отырады. Бұлардың барлығына тән ортақ қасиет белгілі қажетке байланысты туып отыратындығы. Сондай-ақ жас мөлшерінің әр кезеңінде түрліше көрінетіндігінде. Осы іс-әрекеттің бірі – ойын.

Ең алдымен таным көзі – сезім арқылы қабылдауы, бала өз тәжірибесінен бақылап, көріп тануынан тұрады. Сезіну процессі кезінде бала бір нәрсені немесе заттың қасиетін, құрылымын таниды. Баланың логикалық ойлау түсінігі ең алдымен, оның сезінуімен байланысты.

Күнделікті өмірде және балабақшада іс-әрекет барысында дидактикалық ойындар мен ойын жаттығулар қолданылады. Дидактикалық ойындардың оқу іс-әрекетінен тыс уақытта ұйымдастыру, баланың математикалық түсінігін кеңейтеді, тереңдетеді, ойын бекітеді. Дидактикалық ойындар негізінен оқыту барысында жан-жақты, бағыт-бағдар беріп отырады. Дұрыс ұйымдастырылған оқыту ісі жаңа материалдармен жұмыс жасау, қайталау, кезектестіріп оқыту түрлерін қолдану, баланың белсенділігін арттырады. Іс -әрекет құрылымының – көлемі, мазмұны бағдарламаға сай, балалардың жас ерекшеліктеріне сәйкес жоспарланады және үйретіледі.

Мектепке дейінгі балалық шақтың барлық кезеңдерінде сабақтарға іс-әрекетке арналған ойын әдістеріне үлкен мән беріледі. Оқытудың әдістері мен тәсілдері ережеге сәйкес қолданылады, әртүрлі үйлестіруде оқытудың көп бейнелі әдістері мен тәсілдерін пайдалану,

оларды шебер үйлестіру керек, сонда сабақтар балаларға пайдалы, қызықты болады. Математика пәндерінде дидактикалық ойындарға ерекше көңіл бөлемін. Қызықты жаттығулар, шығармашылық тапсырмалар т.б. Өзімнің математика бойынша сабақтарымда жұмбақтарды пайдаланамын, өлеңдер, тақпақтар таңдаймын, логикалық ойлауға арналған тапсырмаларға мақалдардан, қанатты сөздерден, ертегілерден және де сергіту сәтінен (физминуттардан) топтама жасаймын. Әртүрлі қызықты материалдарды қолдану педагогикалық үрдістің тиімділігін арттырады, сондай-ақ, олар баланың ақыл – ойының дамуына үлкен ықпал ете отырып, балалардың ойлауына, есте сақтауына себеп болады. Балаларды ойын үрдісіне оқыта жүріп, ойыннан алған қуаныш оқу қуанышына ұласуы үшін, ары қарай жұмыстанамын.

Мектепке дейінгі жастағы балалардың логикалық ойлауын дамыту. Ересек адамдардың ісі, жұмысы, қызметі сияқты ойын да бала өмірінде маңызды болып саналады. Мектеп жасына дейінгі балалардың жан-жақты дамуы үшін логикалық ойындардың орны ерекше. Ойын – мектеп жасына дейінгі кезден басталып адаммен өмір бойы ілесіп жүретін ерекше қызмет түрі. Логикалық ойын – балалардың оқуға, еңбекке деген белсенділігін арттырудағы басты құрал. Логикалық ойындар баланың психикасында сапалы өзгерістер тудырады: бала зейінінің, жадының қалыптасуына ойлау, қиялдау қабілетінің дамуына әсер етеді. Ойлау шығармашылық және таным әрекетінің негізі болып табылады[1].

Логикалық ойлау – адамның интеллектуалдық қабілеттерінің негізін құрайды. Дамытушы ойындар балалардың логикалық ойлау дағдыларын арттырады. Сол себептен балаларға логикалық ойындарды кеңінен және жүйелі пайдаланудың маңызы ерекше. Санай білуге үйрету тәсілдері. Балаларды әрі дұрыс, әрі тез санауға үйретудің алуан түрлі жолдары бар. «Қандай сан қалып қойды» Іс-әрекет барысында тәрбиеші фланеллограф бетіне сан ретімен карточкаларды қояды. Сонан соң балаларға карточкалардың қалай тұрғандарын есіне сақтап қалуды ескертеді. Олар көзін жұмады, сол кезде тәрбиеші бір карточканы алып қояды. Балалар көзін ашады да, қай санның жоқ екенін табады. Кім бірінші жоқ санды атайды, сол бала жалауша алады. Ойын бірнеше рет қайталанып ойналады.

«Көршілес сандарды тап» атты ойында аталған санның көршілес сандарын атау мақсат етіп қойылады. Ең алдымен балалар шеңбер құрып тұрады. Жүргізуші шеңбер ортасында тұрып допты бір балаға лақтыра отырып, ойына келген бір санды атайды. Доп ұстаған бала сол саннан кейінгі санды атауы керек. Егер доп ұстаған бала дұрыс жауап бермесе, басқалары хормен жауабын айтады.

«Ретімен санауға жаттықтыратын ойындар» Мақсаты: Реттік есепке жаттықтыру арқылы балалардың ақыл-ойын дамыту. Бұл ойынға түрлі-түсті орамалдар пайдаланылады. Балалар сол орамалдарды бастарына тартып сапқа тұрады. «Бірінші, екінші» деп дауыстап санайды. Жүргізуші «қай орамалды әпкенің, қай жерде тұрғанын ойына жаттап алып, шығып кетеді. Осы кезде «орамалды әпкейлер» орын алмасып тұрады, жүргізуші қайтып келіп, қандай өзгеріс болғанын табуы шарт. Қызыл орамал бесінші еді, ол енді екінші болыпты, ал екінші орамал бесінші болыпты». Жүргізуші дұрыс жауап берсе, келесі жүргізушіні өзі тағайындайды[2,15 б.].

Балаларды реттік есепке жаттықтыру, затты сипап білушілік қасиетке дағдыландыру үшін «Өз орнына тұр» ойынын ойнатуға болады. 2-10-ға дейін түйме тағылған карточка пайдаланылады. Ойыншылар сапқа тұрады, қолдарын артқа қояды, олардың алдында он орындық қойылады. Тәрбиеші бәріне карточка үлестіреді. Балалар қолдарымен түймелерді сипап отырып, санын есептейді. Сонан соң тәрбиеші белгі береді «Есеп сандар! Өз реттік орындарыңа тұрыңдар!». Ойыншылар өз реттік санына сай орындықтардың артына тұрады. Бұл беріліп отырған ойындардың міндеті – балалардың білімін бекітіп, сезімталдық қабілеттерін дамытады.

Бала тәрбиесі әр уақытта үлкен мәселе болып саналады. Әрбір қоғамның дамуына байланысты бұл мәселе әрқалай шешіліп отырған. Қазіргі жаңару кезеңінде біздің қоғамымыздың ілгерілеу процесінде адам факторы және оны жандандыру, ел өмірінің барлық жақтарын жаңарту бала тәрбиесінің мәні мен оның проблемаларын күрделендіріп

отыр. Осыған байланысты тәрбие берудің тиімділігі мен сапасын арттырудың негізгі бағыты – барлық тәрбиелік істе әрбір баланы жеке тұлға деп танып біліп, жан-жақты қалыптастыру.

Ойынмен ұйымдастырылған іс-әрекет балаларға көңілді, жеңіл келеді. Ойын – балалардың оқуға деген ынтасын арттыратын құрал. Сондықтан балалар сабақ үстінде ойынды көп қажет етеді. Оларға пайдаланылатын ойындар балалардың жас ерекшеліктеріне қарай күрделеніп отырады. Олай болса, ойынды пайдаланудың маңызы зор. Мұндай ойынның көптеген түрлері бар.

Қорыта келе, ойын балалардың жас ерекшеліктеріне және өтілетін пәннің тақырыптарына мазмұнына сай етіліп тандалып алынғаны дұрыс. Бала ойын іс - әрекеті үстінде білімді қалай игеріп жатқанын, ал оқу үрдісінің қалай ойынға ұласып кеткенін аңғармай қалуы тиіс. Іс-әрекет үстінде балалардың біліктілігі, іскерлігі, дағдысы, дүниетанымы дамиды. Негізгі бетбұрыс бала білімінің сапасын арттыру, ол дегеніміз түпкі нәтижені көре білу, яғни балаға берген біліміміздің қайтарымын көру. Ол үшін балалардың пәнге деген қызығушылықтарын оята отырып, барлығын қызықтыра отырып қатыстыру қажет. Бес саусақ бірдей емес, яғни әр баланың пәнге деген қызығушылығы, дүниетанымы, даму ерекшеліктері әртүрлі. Сондықтан балалардың осы топтарына әртүрлі деңгейде талап қоюға тура келеді. Ал ойын элементтері кез-келген баланың қызығушылығын тудырады. Тіпті нашар оқитын баланың өзі ойын арқылы берілген тапсырмаларды асқан қызығушылықпен, белсенділікпен орындайды.

Пайдаланылған әдебиеттер:

1. Балабақшаға арналған ойыншықтар мен құралдар - Алматы : Мектеп. 1988. - 183б.
2. Дүкенбаева Ғ.С. Мектеп жасына дейінгі балаларды ойын арқылы адамгершілікке тәрбиелеу : - Алматы : Рауан, 1992. - 60 б.

ИННОВАЦИОННЫЕ ТЕХНОЛОГИИ В РЕЧЕВОМ РАЗВИТИИ ДЕТЕЙ

Тендикова Э.Т., Калиакпарова Н. А.
КГКП я/с «Ғауһар»

Развитие речи в дошкольном детстве представляет собой многоаспектный по своей природе процесс, поскольку развитое мышление человека – это речевое, языковое, словесно – логическое мышление. Взаимосвязь речевого и умственного, познавательного развития свидетельствует об огромном значении языка для развития мышления.

Дошкольный возраст – это период активного усвоения ребенком разговорного языка, становление и развития всех сторон речи: фонетической, лексической и грамматической. Полноценное овладение родным языком в дошкольном детстве является необходимым условием задач умственного, эстетического и нравственного воспитания детей. Чем раньше будет начато обучение родному языку, тем свободнее ребенок будет им пользоваться в дальнейшем. Давно установлено, что к старшему дошкольному возрасту проявляются существенные различия в уровне речи детей.

Главной задачей развития связной речи ребенка в старшем возрасте, является совершенствование монологической речи. Эта задача решается через различные виды речевой деятельности: пересказ литературных произведений, составление описательных рассказов о предметах, объектах и явлениях природы, создание различных видов творческих рассказов, освоение форм речи – рассуждения (объяснительная речь, речь – доказательство, речь - планирование), а также сочинение рассказов по картине, и серии сюжетных картинок. Все вышеназванные виды речевой деятельности актуальны при работе над развитием связной речи детей.

Я обратила внимание на то, что дети в дошкольном возрасте испытывают большой интерес и потребность в развитии речи. А, следовательно, это надо поддерживать, укреплять и развивать.

Моей главной задачей является не только обучение детей придумыванию рассказов по картине и серии сюжетных картинок, но и формирование устойчивого интереса к занятиям по развитию речи. Исходя из этого, была поставлена цель развития речи: последовательно, грамматически правильно и образно излагать свои мысли, литературный текст. Самостоятельно описывать, придумывать предшествующие и последующие события, указывать их время и действия.

Основные задачи развития речи заключаются в следующем:

- воспитывать звуковую культуру речи;
- развивать и накапливать словарный запас детей;
- формировать грамматический строй речи, её связность при построении развернутого высказывания – решаются на протяжении всего дошкольного детства.

Творчески применяю современные технологии в воспитательно – образовательном процессе: ТРИЗ, мнемотехнику, моделирование. В работе с детьми использую игровые сюжеты, творческие турниры – ребусы, обсуждение рассказов, «Речевые тренинги», которые способствуют активизации речи, развитию, развитию познавательных процессов и соответствуют детским психофизиологическим данным. Мною разработаны перспективные планы, конспекты занятий, в которых учитываются требования к развитию всех сторон речи. Разработала серию занятий и организовала работу по ним:

- обучать детей новым речевым формам;
- способствовать формированию эталонов, образцов, правил данной деятельности.

Ребенку будет легче излагать свои мысли и в повседневной жизни, и при обучении в школе, если он специально обучается этому в занимательной жизни, в интересной форме под руководством взрослого. Поэтому занятия разработала с учетом бесспорной аксиомы, что создало интерес к занятию с самых его первых минут и поддержание интереса на всем его протяжении – залог успешного результата деятельности всех её участников.

При обучении составлению рассказов по картине серии сюжетных картинок соблюдаю следующие правила:

-использую на занятиях по составлению рассказов по картине и серии сюжетных картинок методы и приемы, которые создают, у детей интерес с самых первых минут занятий обеспечивают, его сохранение до окончания занятия;

- включаю в занятия по данным видам рассказывания игры, задания, «тренировочные» упражнения на обогащения и развития словаря, формирование грамматически правильной речи;

- после прослушивания рассказов сверстников предлагаю выбирать другим детям лучшие сочинения, аргументировать свой выбор;

- перед выполнением задания обязательно делаю установку детям, чтобы они в своих рассказах использовали слова и выражения, которые они употребляли в ходе «тренировочных» упражнений.

- поощряю детей, которые выполняют данное требование;

- всегда предлагаю четкий план рассказа, если он необходим;

-для составления рассказов по серии сюжетных картинок предлагаю детям яркие, красочные, достаточно крупные картинки понятного содержания без лишних деталей;

- во избежание выполнения заданий по придумыванию рассказов одними и теми же способами, предлагаю детям разные варианты, рекомендованные методикой.

- занятие завершаю игрой развивающего характера.

- необходимо вести целенаправленную систематическую работу по обучению рассказыванию с использованием на занятиях более эффективных, целесообразных, интересных, занимательных для детей методических методов, приемов, средств, которые

могут способствовать появлению интереса у воспитанников к данному виду речевой деятельности.

Для этого следует обратить внимание на более интересные методы и приемы обучения, способных создать интерес к занятию с первых минут и удерживающих этот интерес на всем его протяжении. В процессе работы целесообразно придерживаться основ методики развития связной речи.

Широко применять в работе с детьми ТРИЗ, именно данная технология способствует овладению ребенком не только определенной суммой знаний и умений, а также умением фантазировать, активно мыслить, конструировать, изобретать. Благодаря системе в работе можно развивать, умственные способности детей, что крайне важно для дальнейшего успешного обучения в школе.

Я уже сейчас веду работу по формированию навыков совместной учебной деятельности и буду её продолжать в дальнейшем. Моя цель добиться, чтобы каждый ребенок, переходя из детского сада в школу владел такими сложным умением, как рассказыванием.

Список литературы:

1. Беляя, К.Ю. Инновационная деятельность в ДОУ. Методическое пособие. М.: Творческий центр «Сфера», 2004. – С 34-35
2. Микляева, Н.В. Инновации в детском саду. Пособие для воспитателей. «Айрис пресс», М., 2008. – С. 12-18
3. Фалюшина, Л.И. Управление качеством образовательного процесса в дошкольном образовательном учреждении. М.: Аркти, 2004. – С.43

ОТБАСЫ МЕН БАЛАБАҚША ЫНТЫМАҚТАСТЫҒЫ

Аханова М. Т.,Идрисова А.А.

«Гауһар» бөбекжайы

«Отбасында адам бойындағы асыл қасиеттер жарқырай
көрініп,қалыптасады.Отанға деген ыстық сезім-жақындарына,туған туысқандарына деген
сүйіспеншіліктен басталады.»

Н.Ә.Назарбаев

Қоғам үшін әр кезеңде,әр отбасында өсіп-келе жатқан өрімдей ұл-қыздардың дені сау,рухани бай,еңбекке,білімге құштар болып өсуі-ең жоғарғы тілек, биік мақсат.Оның қуат алатын қайнар бастауы отбасы.

Отбасының аса құнды ақпалы мен әсерін өмірдегі ешнәрсенің күшімен салыстыруға болмайды.Балаға ата-ана тәрбиесінің орнын ешнәрсе алмастыра алмайды.Отбасы-өмірге сәби әкеліп,оны тәрбиелеп,қалыптастыруға және ұрпақ жалғастыруда теңдесі жоқ орын. Отбасының балаға тәрбие берушілік қызметінің мақсаты :баланың жасын ,жеке ерекшелігін ,психологиялық ерекшеліктерін ескере отырып ,жарасымды жетілген ұрпақты тәрбиелеу. Көздеген мақсатқа жету үшін отбасындағы тәрбие төмендегі міндеттерді шешеді.

-Отбасында баланың өсуіне ,денсаулығына қамқорлық жасау,тазалықты қалыптастыру.

-Еңбексүйгіштікке баулу,үй шаруасындағы еңбекке құлшынысын арттыру,өзіне-өзі қызмет етуге үйрету.

-Отбасы мүшелерімен тіл табысып ,дұрыс қарым-қатынас жасауға ,үлкенге құрмет,кішіге ізет көрсетуге үйрету.

-Әдебиетке ,мәдениетке,өнерге тәрбиелеу.Бұл міндеттер жүзеге асу үшін бала дүниеге келген күннен бастап отбасында,қоғамдық орындарда, балабақшада тәлім-тәрбие беріледі.

«Баланы жастан», «Ұяда не көрсең ұшқанда соны ілерсің» деген даналық сөздердің мағынасы өте терең. Себебі, есейіп кеткен соң баланың теріс мінезін, қалыптасқан қате көзқарасын өзгерту өте қиын. Осы кезде «Балаңыздың тәрбиесін бастамас бұрын, өзіңіздің мінез-құлқыңызды, өмірге көзқарасыңызды ой елегінен өткізіп, бақыладыңыз ба?» деген сауал туады.

Ұлы педагог А.С.Макаренко: «Балалардың алдында беделді болуды қаламайтын ата-ана жоқ. Бірақ қалай, қай бағытта өнеге беріп, өсіріп келе жатқанын ойламастан, бала санасын рухани өктемдік жасап тәрбиелейтін» ата-ана баршылық. Бұл беделді болудың қандай жолы? Мұндай жолмен келген адал баланың санасы жетілгенде өздігінен жойылады» деген.

Отбасы – барлығының басы, жан-жақты дамуының негізі болатын тәрбие институты. Отбасындағы ата-ана мен баланың қарым-қатынас нәтижесінде, адамгершілік, эстетикалық, дене тәрбиесінің алғашқы үлгілері қалыптасады. Ал әке мен шеше – баланың алғашқы тәрбиешілері.

Ана мен бала бақытының шынайы бағбаны болуы тиіс.

Бала бақыты білімде. «Білім бір құрал. Білімі көп адам құралы сай ұста сықылды, не жасаса да келістіріп жасайды», – дейді А.Байтұрсынов.

Бүгінгі таңда болып жатқан өміріміздегі өзгерістерге байланысты тәрбиешілер мен ата-аналардың бала тәрбиелеудегі жауапкершілігі арта түсуде. Балаларды оқыту мен тәрбиелеуде отбасының басым ролін мойындай отырып бірлесе жұмыс жасау керек. Әрбір тәрбиеші ата-аналармен қарым-қатынас жасауда түрлі тәсілдерді, қазіргі жаңа технологияларды пайдалана отырып, ата-ананың балабақшаға, тәрбиешіге деген көзқарасы өзгеруде.

Ата-аналармен жұмысты ұйымдастырудың негізгі мақсаты:

- * Ата-ананың өмірге деген көзқарасын өзгерту.

- * Баланың бүгінгі жасаған қадамы ертеңгі тұлға қалыптасуына үлкен әсер ететінін атап өту.

- * Ата-аналармен жұмыс жасаған кезде бірізділік қағидасын басшылыққа алу.

- * Баланың жасын, жеке ерекшелігін, психологиялық процестерін ескере отырып, жарасымды жетілген ұрпақты тәрбиелеу.

Ал міндеттері:

- * Бала өміріне қолдау жасау, келешекте өз жемісін береді.

- * Қоғам тарапынан көрсетілген қолдау, ата-ананың өміріндегі тұрақтылық пен болашаққа деген сенімін нығайтады.

Қазіргі уақытта жұртшылықтың балаларды тәрбиелеуде қатысы кеңейе түсіп, тәрбие жұмысы еңбек ұжымының күнделікті ісіне айналуға тәрбиешілердің практикасында ата-аналармен және көпшілікпен бірігіп жұмыс істеудің әр түрлі формалары қалыптасып, жемісті түрде қолданылуда. Олар ата-аналармен жекелеп және ұжымдық жұмыстар жүргізілуде.

Отбасы тәрбиесіндегі кездесетін сәтсіздіктер ата-аналардың оларды тәрбие жұмысын жүргізуге қажетті тәжірибенің жоқтығынан болады. Балаларды тәрбиелеудің дұрыс жолын табу үшін ата-аналарға көмектесу тәрбиешілердің міндеті.

Ата-аналармен жүргізілетін жұмыс түрлерін қалай ұйымдастыруға болады?

Ол үшін біз ата-аналармен жақынырақ танысып, отбасының әлеуметтік жағдайын, отбасы мүшелерінің бала тәрбиелеудегі ролін анықтау үшін, ата-аналардың ұсыныс-пікірлерін, ойын бөлісу мақсатында сауалнамалар, анкеталық сұрақтар алуымызға болады. Сонымен бірге жыл бойы жүргізілетін жұмыс түрлерін ата-аналармен бірлесе отырып жасаған тиімді. Себебі, ата-аналар заман талабына сай өзекті мәселелерді, отбасы тәрбиесіне байланысты тақырыптарды өздері ұсына алады. Сонымен қатар ата-аналардың ұсыныс-пікірлерімен санаса отырып ата-аналарға арналған әңгімелер мен лекциялар, тренингтер, семинарлар жүргізуге болады.

Ата-аналармен жүргізілетін жұмыс түрлері:

- * топшілік ата-аналар жиналысы

- *балабақшаішілік ата-аналар жиналысы
- *ата-аналармен жеке кездесу
- *ата-аналар үшін ашық есік күн
- *мерекелік кештерге шақыру
- *ата-аналарды тренинг ойындарға қатыстыру
- *отбасылық жарыстарға қатыстыру

Пайдаланылған әдебиеттер :

- 1.Немов Р.С. «Психология»
- 2.Гребеникова И.В. «Этика и психология семейной жизни »
- 3.Ковалев С.В. «Психолгия современной семьи »
- 4.Рогов Р.В. «Практическая психология в начальной школе»

БАЛАНЫ МЕКТЕПKE ДАЙЫНДАУ ҚҰЗІРЕТТІЛІГІ

Анарбекова Н. Т.,Дюсекеева А. Н.
«Гауһар» бөбекжайы

«Қазақстан Республикасының білім беруді дамытудың 2011-2020 жылға арналған Мемлекеттік бағдарламасы» мен Қазақстан Республикасының Білім туралы Заңының талаптарына сәйкес, мектепалды даярлық мәселесі қайта жандандырылуда. Бұл игі шараның үлкен жетістігі баланы заманауи талаптар тұрғысынан дамыту ісінің мақсатты түрде, жоспарлы әрі қарқынды жүргізіле бастауында. Мектепке даярлық деңгейін анықтауда басшылыққа алынатыны, көбінесе, оқу және жазу іскерліктерінің шамасы. Ал, баланың жаңа ортаға түсуіне байланысты көңіл-күйінің сипаты; сынып-сабақтық жүйеге төзімін білдіретін еріктік қасиеттері; жазба білімдерді қабылдап, игеруге қажет таным процестерінің даму деңгейлері тексеріле бермейді. Бұдан шығар қорытынды - баланың мектептегі оқуға даярлық көлемінің педагогикалық тұрғыдан қарастырылатындығында.

Психологиялық сөздікте "мектепке психологиялық даярлық" ұғымын былай анықтайды: баланың мектептегі оқуды табысты бастауы үшін қажетті психикалық сапалар кешені. Ол мектеп пен оқуға жағымды қатынастан (мотивтік даярлық); мінез-құлықтың ырықтылығының барынша жоғары деңгейінен (еріктік даярлық); білім, іскерлік, дағдының белгілі бір қоры мен таным үрдістерінің даму деңгейінен (ақыл-ой даярлығы), сондай-ақ үлкендермен және құрдастарымен өзара қарым-қатынас орнатуды, сынып ұжымы өміріне араласып кетуді, бірлескен әрекетті орындауды қамтамасыз ететін адамгершілік сапалардың қалыптасуынан тұрады. Баланың мектепке даярлығы оқып-үйренуді құрайтын біртұтас сапалар жиынтығынан тұрады деген тұжырымды қуаттайтын психологтар А.В.Запорожец, А.Н.Леонтьев, В.С.Мухина, Л.А.Венгер мектепке даярлық ұғымына баланың оқу тапсырмасын түсінуін; орындау тәсілдерін меңгеруін; өзін-өзі бағалай және бақылай алуын; мұғалімді тыңдап, материалды еске сақтау қабілеттерін жатқызады

Баланың мектепке танымдық даярлығын аса маңызды үш тұрғыда: зейіннің даму деңгейі; естің даму деңгейі және ойлаудың қарапайымнан жоғары формаға дейінгі даму деңгейі қарастырылды. Олардың әрқайсысының көріну жолдары қарым-қатынастың түрлі стильдері арқылы сипатталынды. Мәселен, зейін қасиеттері мен түрлері: көлемі, тұрақтылығы, алаңдағыштығы, шашыраңқылығы, шоғырлануы және ырықтылығы өктемдік, тәуелсіздік, ымырашылдық стильдерінде қалай көрінетіндігі; есте сақтау мен қайта жаңғыртудың көрнекі-бейнелік, қозғалыс, логикалық ойлау түрлерінің жоғарыда аталған қарым-қатынастың 3 түрлі стилінде көріну жолдары зерттелді. Х.Шериязданованың мектеп жасына дейінгі баланың психикалық дамуындағы қарым-қатынас рөлі тұжырымдамасы ресейлік ғалымдар Е.О.Смирнова, М.И.Лисина, Е.Е.Кравцовалар зерттеулерімен үндес; сондай-ақ баланың мектептегі оқуға психологиялық даярлығымен байланысты

карастырылды: «Мектепте жақсы оқуы үшін балада қарым-қатынастың формалары қалыптасқан болуы керек. Ол оқушыдағы жетекші әрекет-оқу ісінің міндеттерін игеруге керек».

«Танымдық іс-әрекет - мектепке бейімделудің басты факторы» деп аталатын М.Асылханованың зерттеуі балаларды мектепке даярлаудың психологиялық мәселелеріне бағыты жағынан жақын. Автор мектепке бейімдеудегі психикалық факторларға сипаттама бере отырып, басты фактор ретінде танымдық іс-әрекетке тоқталды. Әйтсе де, мектепке даярлау мен бейімдеу екі бөлек мазмұндағы тақырыптар. Даярлық ісі мектепке дейін жүргізілсе, бейімдеу ісі мектепке келгеннен соң жүзеге асырылатын шара. "Мектепке бейімделу - әлеуметтік тәжірибелерді меңгеру үрдісінің тарихи белгіленуі; оқушылардың әлеуметтенуінің бір құрылымы ретінде анықталды". Сыналушының бір әлеуметтік ортадан екінші әлеуметтік ортаға өту барысы емес, жаңа әлеуметтік орта - мектептегі психикалық күйі сипатталды. М.А.Асылханова зерттеуінде мектепке бейімделудің басты факторы ретінде танымдық іс-әрекет қарастырылған, ал мектепке психологиялық даярлық диагностикасы мазмұнында танымдық даярлық негізгі өлшем ретінде сипатталады.

Мектепке психологиялық даярлық мәселесінің кезеңденуі осы мәселенің мазмұнын толығырақ қарастыруға негіз болады.

Мектепке оқуға қабылданар баланы мектептік болмысқа ендіру, толыққанды оқу әрекетін қалыптастыру – мектепке дейінгі өтпелі кезеңге тән психикалық дамудың барлық жиынтықтарымен тығыз байланысты. Олар оқу-тәрбие үрдісін осы жастың психологиялық ерекшеліктерімен қатаң сәйкестікте жүргізуді қажет етеді. Сондай-ақ мектепке дейінгі шақтан оқушылық өмірге өту кезеңін зерттеу мәселесі мектептегі оқу-тәрбие міндеттерін нақтылауға мүмкіндік береді. Бұл істің түпкі мақсаты баланың мектептегі оқуына берік тұғырды қамтамасыз ету. Ол мұғалім талаптары мен мектеп ережесін орындауға баланың ерік күшін бағындыра алу іскерлігінен көрінеді. Екі кезеңнің арасындағы дағдарыстың бала психикасына әсері із-түзсіз жойылып кетпейді.

Қазіргі Қазақстанның индустриалды-инновациялық жағдайында үдемелі ақпараттық даму – білім мазмұнының қолданбалылығын барынша арттыруды міндеттейді. Қазақстандағы білім беру реформаларының жалпы мақсаты білім беру жүйесін жаңа әлеуметтік-экономикалық ортаға бейімдеу болып табылады. Ерте балалық шақтан бастап адами капиталға қаржы жұмсау қоғам мен экономикаға айтарлықтай табыс әкелетіні бүгінгі таңда дәлелдеуді қажет етпейтін фактор. Адами капиталды қаржыландырудың өзгермелі әлемге жылдам бейімделе алатын, техника тіліне жетік, өнімді жұмыс күшін жасау үшін аса қажеттігі және бүгінгі таңда білім беруге жұмсалатын қаржыны әлеуметтік қажеттіліктерге арналған шығын ретінде қабылдамай, экономикалық инвестиция ретінде түсіну керектігі «ҚР білім берудің 2011-2020жж арналған Мемлекеттік бағдарламасында» айқын көрсетілді. Онда білім берудің экономикалық тиімділікпен қатар, әлеуметтік табысқа да қол жеткізетіні: азаматтық қатынасы берік, қоғамдық санасы жоғары әлеуметтік капиталдың қалыптасуына ықпал ететіні анықталды. Заманауи өзгерістер ағымы балалар психологиясының да қарқынды дамуына оң ықпал етуде. Жаңа дәуір балалары адамзат тарихындағы бай тәжірибені бойына сіңіре отырып, өзі өмір сүріп отырған заман ерекшеліктерімен бірге даму үстінде. Бұл құбылыс барлық адамтану саласының, әсіресе педагогика, психология ғылымдарының мамандарына жаңа міндеттер жүктейді. Балаларымызды бабалар мұрасынан тыс қалмауға, әлеуметтік ортаның тыныс-тіршілігін ұлттық болмыспен қабылдауға бейімдей отырып, олардың санасын «ұлттық құндылықтарды меңгерген жаңа дәуір балалары» моделіне бағыттап білу қажет. Модель мазмұны жауапкершілігі жоғары, жаңаша ойлайтын, зерек те елгезек, кеңістік заңдылықтарымен қоса, бабалар аманатынан хабардар, салт-дәстүр мен ауыз әдебиетінің озық үлгілерін меңгерген ұлтжанды, ана тілінің нәрімен барынша сусындаған, еркін, дені сау балаларды сипаттайды. Туған халқының ұлттық болмысы туралы білімдер баланың жан-дүниесін, рухын қазақиландырады. Болашақ ұрпақтың ұлтан емес, сұлтан болып қалыптасуы ұлттың ұлылығын ұлықтайтын асқақ, нұрлы, нәрлі білімдерді мектепке дейінгі мекеме тәрбиешісінің нәзік те, өршіл сезімдермен қалыптастыра білу,

баланы иландырып, танымдық тұрғыда жетелей білу іскерлігінде. Сала мамандары мен әдіскерлердің міндеті психология, педагогика мен инновациялық білімдерді интеграциялау арқылы тиімді заманауи-ұлттық мектепалды даярлық тетігін жасау.

-мектепалды даярлықтың негізгі аспектісі ретінде тұлғаралық қарым-қатынастарды, баланың өзіне өзінің қатынасын, қарым-қатынастың мәнерлі белгілерін, қатынас құралы – тіл туралы, коммуникацияның мектепке дейінгі жас ерекшеліктеріне сәйкес жіктелуін, халық ауыз әдебиетінің озық үлгілері арқылы балалардың сөздік қорын дамытуды және қазақ фольклорының кіші жанрларын логопедиялық құрал ретінде пайдалану;

-танымдық даярлық – мектепке дейінгі мекеменің оқу-тәрбие үрдісінде балалардың ой ұшқырлығын, тапқырлығын, танымдық сергектігі мен елгезектігін дамытуда психологиялық жаңа құралдарды пайдалану; танымдық әрекеттер: қабылдау, есте сақтау, түйсік, қиялды ауыз әдебиеті үлгілері арқылы балалардың жас ерекшеліктеріне қарай, ұйымдастырылған оқу әрекетінде және педагогикалық процессте дамыту;

-мектепке баратын балаларға ұлттық құндылықтар арқылы әлеуметтік орта нормаларын меңгерту адамгершілік әліппесі, мінез-құлық мәдениеті туралы қарапайым түсініктер беру; адам табыстылығының, саулығының, бақытының кепілі ұстамдылық, ал оның негізі – сабыр екенін ұғындыру; сабырлылық туралы ұлы ойшылдар қазынасымен таныстырудың психотехникалары.

Мектепалды даярлық сауатты ұйымдастырылған жағдайда баланың жаңа әлеуметтік ортаға жылдам бейімделуі арқылы жетекші әрекеттің нәтижелілігінің артуына ықпал етеді. Мектеп жасындағы баланың дамуы түрліше жүреді, мәселен, бір бала тәрбиешінің түсіндіргенін ары қарай өзі жалғастыра алса, келесілеріне өз бетімен жаңа білімді меңгеру қиындық келтіреді. Қазіргі таңда жобаланып отырған білім беру – баланың жеке тұлғалық қасиеттерін, танымдық қызығушылықтарын арттырып, алған білімін өмірде қолдану икемділігін қалыптастыруды көздейді, сондықтан білім мазмұнын дамыту сипатында құру негізгі білім беру әдістері ретінде анықталады.

Мектепке дейінгі жас бала дамуының жаңа әлеуметтік ситуациясының пайда болуымен сипатталады. Мектеп жасына дейінгі баланың айналадағы адамдар арасынан алатын орнының ерте сәбилік шақтағы балаға қарағанда елеулі айырмашылықтар болады. Баланың қарапайым міндеттер өрісі пайда болады. Оның үлкендермен байланысы жаңа формаға ие болады, бірлескен іс-әрекет ересек адамның нұсқауларын дербес орындаумен алмасады. Тұңғыш рет баланы белгілі бағдарлама бойынша біршама жүйелі оқыту мүмкін болады, бірақ Л.С.Выготскийдің айтып көрсеткеніндей, бұл бағдарламаның жүзеге асуы оның қаншалықты дәрежеде баланың өзіндік бағдарламасына айналуына тығыз байланысты. Дене дамуы баланың дербестігінің арта түсуі үшін, тәрбие мен оқыту процесінде қоғамдық тәжірибенің жаңа формаларын игеруі үшін қолайлы жағдайлар жасайды. Мектеп жасына бейінгі баланың басқа адамдарға қатысты өзіндік ішкі позициясы өз «менін» және өз қылықтарының маңызын аңғарудың арта түсуімен, үлкендердің ішкі дүниесіне, олардың іс-әрекеттері мен өзара қарым қатынасына ерекше қызығуымен сипатталады. Мектеп жасына дейінгі баланың жетекші іс-әрекеті ойын болып есептеледі. Оның жетекші іс-әрекет болуы, қазіргі баланың өзінің көп уақытын ойынмен алданып, үлкендердің еңбек әрекетіне аз немесе мүлдем араласпауына байланысты емес. Ойын баланың психикасында сапалы өзгерістер туғызады: онда мектеп жетекші болатын оқу әрекетінің негіздері қаланады.

Баланы тәрбиелеу, дамыту және білім беру мәселелерінде отбасы мен балабақша ұжымы бірлескен өзара тығыз байланыста болуы қажет. Білім беру жүйесінің негізгі мақсаты – тұлғаны оқыту, тәрбиелеу, дамыту. Бұл мақсаттар өзара тығыз байланыста болғанда ғана нәтижелі болады. Баланы өмірге дайындау үшін дамытудың маңызы ерекше. Мектеп жасына дейінгі кезеңде баланы дамыту барысы:

1. Зердесіндамыту
2. Эмоциясы мен сезімдеріндамыту
3. Күртқиыншылықтарғатөтепбереалуындамыту
4. Өзіне-өзініңсенімділігін, өзін-өзіқабылдау, жақсыкөрудідамыту

5. Танымдықүрдісіндамыту
6. Өзін-өзіалыпжүреалуын, дербестігіндамыту
7. Өзін-өзікөрсетеалуына, өзін-өзіжетілдіругеынтасындамыту.

Ойын – мектеп жасына дейінгі бала әрекетінің негізгі бір түрі. Ойын арқылы адам баласының белгілі бір буыны қоғамдық тәжірибені меңгереді, өзінің психикалық ерекшеліктерін қалыптастырады. Бала ойынында да қоғамдық, ұжымдық сипат болады. Ойын адам әрекетінің бір түрі болғандықтан, оның да өзіне тән мотивтері болады. Ойынның қозғаушы күші – баланың нақты тілегі мен қызығуы. Еңбек үстінде адамның мақсаты мен мотивінің арасында келіспеушілік болуы мүмкін. Ойында бұл жағы болмайды. еңбектің қандай түрі болмасын одан қоғамдық пайдалы өнім шығуы қажет. Бұл айтылғандар ойыннан талап етілмейді. Ойын арқылы бала өз қажетін қалай қанағаттандыра алатыны, қандай қабілеті бар екенін байқап көреді.

Балалардың ересек адамдармен бірлесіп өмір сүруге ұмтылуы бірлескен еңбек негізінде қанағаттандырыла алмайды. Бұл қажеттілігін балалар ойын үстінде қанағаттандыра бастайды, ойын арқылы өздеріне ересектер ролін алып, еңбектік өмірді ғана емес, сол сияқты әлеуметтік қарым-қатынасты да нақтылап көрсетеді. Баланың қоғамдағы осындай ерекше орны оның үлкендер өміріне араласуының айрықша түрі болып сманалатын рольдік ойынның пайда болуының негізіне айналады. Ойын үстінде сәбиге адамдар арасында болатын объективті қарым-қатынастар тұңғыш рет ашылып, ол әрбір іс-әрекетке араласу адамнан белгілі міндеттерді орындауды талап ететінін және бірсыпыра праволар беретінін біледі.

Мектепке дейінгі балаларды тәрбиелеуде оның жағымды да, жарасымды мінез бітістерін қалыптастыруда ата-ананың қызметі маңызды. Осындай маңыздылықты әрі қарай артыратын мектепке дейінгі мекеме мен мектепке дейінгі орталықтар және мектеп педагогтар мен қызметкерлердің басты міндеті. Себебі, ата-аналарға педагогикалық білім мен педагогикалық кеңес, бағыт-бағдар беретін педагогтар екенін ұмытпауымыз қажет. Яғни, ата-ананың рухани өсуіне жағдай туғызып отыру қажеттігі туындайды. Отбасындағы тәлім-тәрбиенің мақсаты баланың жасын, жеке ерекшелігін, психикалық процестерінің даму өрісін ескере отырып, жарасымды жетілген ұрпақты тәрбиелеу.

Бала үшін отбасы - ең алғашқы да аса белсенді тұлғалық қалыптасу көзі. Отбасында қабылданған көзқарастар, салт-дәстүрлер, ұстанымдар, әрекет-қылық үлгілері тұлға элементіне бастау беріп, оның барша өмірінің сипатын қалайды. Отбасы тәрбиелік қызметтерінің іске асуы оның ұлттық ерекшеліктеріне, әлеуметтік-мәдени салт-дәстүрлеріне және талап-тәртіп ұстанымдарына тән. Тұлғаның әлеуметтенуінде жетекшілік маңызға ие жалпыға бірдей жағдаяттар болады. Олар туған күннен бастап, балаға болатын үздіксіз де, тұрақты ықпал; отбасындағы қауым-қатынастың туысқандық, сүйіспеншілік, сенім, өзара жауапкершілік сезімдеріне негізделуі; ұрпақтан-ұрпаққа тәжірибе өткізуге бағытталған әр қилы деңгейдегі отбасы мүшелерінің өзара қарым-қатынасы мен ықпалы. Өз балаларының ерекшеліктерін, қызығулары мен қажеттерін ескеруде ата-ана мүмкіндіктері орасан.

Балаларды мектеп өміріне тарту бірлескен іс-әрекет барысында жағымды күй қалыптасуын қамтамасыз ету, ата-аналардың қанағаттануын негізгі көрсеткіштері мыналар:

- балалардың мектеп алды даярлық сабағына барғаннан кейінгі жағымды күй;
- балалардың педагогпен және құрдастарымен жақсы қарым-қатынасы деңгейімен қанағаттану;
- педагогикалық процес және оның жағымды бағасына ата-аналардың қызығушылығының пайда болуы;
- баланың өзіндік дамуын ерте бағдарлау қажеттігін ата-аналар сезінуі керек.

Мектепалды даярлық сыныбындағы бүлдіршіндердің ата-аналары мұғаліммен ылғи да байланыста болуы міндетті. Өйткені баланың мектептік оқуға дайындау тек мұғалімге ғана жүктелген ғана іс емес, ол ата-ананың негізгі міндеті болып табылады. Сондықтанда ата-анамен хабарласып отыруы тиіс. Мұғалімнің хабарлары қысқа, нақты, түсінікті болуы керек.Бұл байланысқа «Ата-аналар бұрышы», ата-аналармен жиналыс, пікір алмасу кеші,

бала тәрбиесіне байланысты конференциялар, тәрбие мәселесіне байланысты кеңес беру жұмыстарынан көрінуі қажет. «Ата-аналар бұрышында» хабарландыру, балалардың жұмыстары, еңбек, спорт, шығармашылық дағдыларды оқыту іс-әрекетінің нәтижелері жазылған хабарламалар ілінеді. Ата-аналардың балаларына жетістік деңгейімен қанағаттануы олардың мектепалды сыныбы ісіне қаншалықты қатысқанымен байқалады.

Балаларды мектепалды даярлау олардың психологиялық, педагогикалық және физиологиялық талаптарын ескере отырып, бастауыш мектепке оқытудың даярлық сапасының жағдайын жүзеге асыруы қажет. Алты жасар бала мектеп жағдайында оқуға дайын. Себебі ол қимыл-тірек қозғалысы жағынан саналы әрекет етеді. Ол үлкендер ұсынған тілек-талаптарды өздігінше орындай алады. Ойын барысында да ойлы әрекет ету арқыл өзінің не істегісі келетінін біліп, соны дұрыс атқаруға тырысады, өз әрекетінен белгілі дәрежеде қорытынды шығарады. Жақсы – жаман қылықтарды алып, нені істеуге, нені істемеу керектігін де біледі, яғни белгілі дәрежеде өздерінің мінез-құлықтарын басқара алады. Сондықтан бұл кезеңде мұғалімдер мен тәрбиешілер және ата-аналар, бала дамуына ерекше мән беріп, оның ары қарай жетіліп, дамуы үшін жұмыстар жүргізетін болса, 12 жылдық мерзімді орта білімге көшуде алты жастан бастап оқытудың саяси және әлеуметтік мәніне ықпал етуге болады.

Әдебиеттер тізімі

1. «ҚР білім беруді дамытудың 2011-2020жж арналған Мемлекеттік бағдарламасы». А., 2010.
2. Выготский Л.С. Исторический смысл психологического кризиса. Т. 6., М., 1982.
3. Леонтьев А.Н. Психическое развитие ребенка в дошкольном возрасте. М-Л., 1948.
4. Подготовка детей к школе в детском саду. // Под ред. Ф.А.Сохина, Т.В.Тарунтаевой. М., 1978.
5. Эльконин Д.Б. Психологические аспекты проблемы готовности к обучению в школе. М., 1971., ч. 1.

РОЛЬ СЕМЕЙНЫХ ТРАДИЦИИ В ВОСПИТАНИИ ДОШКОЛЬНИКОВ

Ахметова Г. Б., Накина Г. И.
КГКП я/с «Ғауһар»

Воспитание ребенка — очень многогранный процесс. Он объединяет в себе все сферы нашей жизни, хотим мы того или нет. Все, что окружает детей, так или иначе, влияет на формирование личности. Но самой большой силой и мощью обладает семья.

Родители — первые, с кем ребенок знакомится, первые, кто его окружает и заботится о нем, первые, кто на него существенно влияет. И даже независимо от того, сколько времени вы проводите с ребенком, он будет копировать в первую очередь ваше поведение.

Семейное воспитание детей всегда должно быть сознательным. Поэтому, если родители хотят, чтобы дети выросли честными, никогда нельзя врать самим. Если мечтают об аккуратной и чистоплотной дочурке, всегда нужно поддерживать чистоту в доме и свой внешний вид в идеальном состоянии. Если хотят сохранить связь со своими детьми на всю жизнь — нельзя умалять роль семейных традиций в воспитании детей. Формировать хорошие семейные традиции.

Что такое традиция? Это действие или порядок вещей, устоявшиеся временем, повторяющиеся в неизменном виде раз за разом. В каждой семье есть определенные традиции. Хорошие или плохие, вредные или полезные, сознательно и целенаправленно созданные или сложившиеся сами по себе.

В нашей семье тоже есть свои традиции, к которым наша семья привыкла и без них уже не может жить.

1. Например, каждое воскресенье мы со своей семьей посещаем спортзал (наши дети с нетерпением ждут выходных).

2. Доброй традицией в нашей семье сложилось чтение книг вечером.

3. Так же мы завели такую традицию печь пироги на выходные. Дети ждут выходных, чтобы с удовольствием помочь маме завести тесто, испечь пироги, накрыть на стол и попить чай.

4. Традиция решать все семейные вопросы на семейном совете с неизменным участием детей и обязательным учетом их мнения перешла к нам еще от наших бабушек и дедушек.

5. Еще обязательно вместе с детьми готовимся к таким праздникам как Новый год (всей семьей наряжаем елку), масленица (печем блины), пасху (печем куличи, пасхи, красим яйца) и другие и обязательно рассказываем детям о истории возникновения того или иного праздника.

Это наши семейные традиции. Мы их создали. И они влияют на наших детей. В первую очередь — показывают модель поведения, которую они заберут с собой во взрослую жизнь, формируют в их сознании представление о жизни, что наложит свой отпечаток в целом на личность.

Традиций не обязательно должно быть много. Они просто должны быть. Это — детство ваших детей, то, чем они его особенно запомнят.

Поэтому берегите свои хорошие семейные традиции и передавайте их своим детям, чтобы они смогли передать своим. Передавать традиции из поколения в поколение — это священный процесс. Очень приятно передавать детям или внукам традиции своего детства. Так предоставьте им тоже такую возможность — чтобы было что вспомнить и рассказать.

Если вы хотите хорошо воспитать своих детей, формируйте в своей семье только хорошие традиции!

Семейные традиции и обычаи являются неотъемлемым атрибутом семейного счастья и благополучия. Некогда традиции были обязательной составляющей сплоченной семьи, отражая нравственную позицию всех ее членов. Многие традиции переходят из поколения в поколение, полностью воспринимаясь молодой семьей современного общества. Традиции и обычаи в семье составляют духовную ауру дома, включая в себя и уклад жизни, и распорядок дня, и взаимоотношения членов семьи, и различные ежедневные ритуалы. Дом, «привыкая» к своим жильцам, улавливает их энергетику, взаимоотношения и ритм жизни, и как бы подстраивается под него. Не редко соблюдение традиций помогает нам жить. Какими бы странными порой обычаи ни были, важно, чтобы они не были надуманными. Они должны входить в вашу жизнь естественно.

Приобщение детей с самого раннего детства к семейным традициям прививает им важность семьи и семейных взаимоотношений.

В каждой семье обязательно должны быть традиции, которые впоследствии дети перенесут во взрослую жизнь и свои семьи. Колыбельная песенка перед сном... сказка на ночь... легендарные «семейные обеды в выходные» - все то это имеет большое значение для становления настоящей семьи. Кроме того, это особенно важно для ребенка, которому это помогает ощутить себя значимой частью Фамилии, для развития чувства защищенности и уверенности, а также это тепло, это ценности, это неизменно. Немаловажно, что все это создает уютную дружественную атмосферу, стабильность, взаимоподдержку и взаимопомощь в семье. Часто сразу мы не в состоянии выделить обычаи, которые приняты в нашей семье, поскольку многие мы переняли из детства. Для нас они настолько естественны, что мы даже о них не задумываемся. Во многих семьях вошло в привычку собираться за общим столом по вечерам и за чаем обсуждать события уходящего дня, строить планы на будущее. Родители рассказывают о том, как провели день и делятся своими впечатлениями, проявляют внимание к проблемам друг друга. Это же позволяет сделать и ребенку (детям).

Прекрасной и полезной традицией является ежедневное чтение по вечерам, совместное обсуждение услышанного, высказывание своего мнения и выслушивание мнения других членов семьи. Сейчас популярностью пользуется обычай совместных поездок на море или семейный отдых в период отпусков. Если в большинстве случаев семейные традиции и ритуалы приносят лишь радость и удовольствие, а не ограничения, это способствует укреплению в детях чувства целостности и единения семьи, ощущение неповторимости дома и собственной уверенности в будущем. Внутреннее тепло и оптимизм в нас формируется с детства, поэтому, чем больше это заряд, тем лучше. Чем счастливее и радостнее детство ребенка, тем счастливее он будет в дальнейшей взрослой жизни. Семейные традиции и ритуалы позволяют формировать у малыша ощущение стабильности того или иного семейного уклада. Например, независимо от чего-либо, состоится то, что у нас заведено. Кроме того, ежедневные ритуалы создают уникальные детские воспоминания, которые когда-нибудь ваш малыш поведаст своим детям. Традиции семьи дают возможность ребенку ощутить чувство гордости за свою семью и за себя.

Следует отметить, что далеко не во всех семьях существуют семейные традиции и праздники. И дело здесь не в отсутствии времени. Просто эти люди потеряли связь между собой, они не знают о чем говорить друг с другом, им в тягость часто лицеизреть родные лица. Все это говорит о функциональном нарушении жизни дома. Этот дом, как и семья, имеет хрупкие и непрочные связующие нити.

В нашей группе накоплен очень хороший опыт семейного воспитания, семейных традиций. Приходя в детский сад после выходных или праздничных дней, дети очень увлеченно рассказывают о том, как провели эти дни. Очень интересно наблюдать за теми детьми, у кого отсутствуют традиции проведения выходных дней. Они так внимательно слушают рассказы своих друзей! И у нас возник вопрос: «Как же сделать так, чтобы хороший опыт семейного воспитания, семейных традиций могли перенять и другие семьи, поделиться своим опытом?» Мы считаем, что работа в данном направлении очень важна и актуальна.

Семейные традиции могут разными: походы в театр или выезд на природу, совместный просмотр нового детского кино, поездки к бабуле на каждый день рождения и обязательное изготовление для нее подарков собственными руками, и все это является обязательной составляющей семьи, залогом прекрасного душевного самочувствия, сохранения благоприятной обстановки в семье. Пусть в вашем доме всегда будет уют и тепло!

Семейные возможности дают возможность оптимистично смотреть на жизнь, ведь "каждый день - праздник", дети гордятся своей семьей.

Ребёнок ощущает стабильность, ведь традиции будут выполнены не потому, что так надо, а потому, что так хочется всем членам семьи, так принято.

Литература:

1. Ривина Е.К. Зачем знакомить дошкольников с родословной? – М.: Просвещение, 2010.
2. Соломенникова О.А. Воспитание и обучение в старшей группе детского сада. Программа и методические рекомендации / Составитель Соломенникова О.А./ М.: Мозаика–Синтез, 2006
3. Художественное творчество и ребенок. - Под ред. Н.А.Ветлугиной. – М.: Педагогика, 1992.

ОСОБЕННОСТИ РАЗВИТИЯ КОММУНИКАТИВНО–ЯЗЫКОВОЙ КОМПЕТЕНТНОСТИ ДОШКОЛЬНИКОВ С ОБЩИМ НЕДОРАЗВИТИЕМ РЕЧИ

Кирюхина В.П., Ведяшкина Л.В.
г. Караганда, КГКП ясли-сад «Акку»

На сегодняшний день одним из ведущих приоритетов в образовании является коммуникативная направленность учебно-воспитательного процесса. Это является значимым, так как формирование личности, способной к организации межличностного взаимодействия, решению коммуникативных задач, обеспечивает успешную ее адаптацию в современном социокультурном пространстве.

Дошкольнику, чтобы стать образованным, легко адаптирующимся в социуме, коммуникабельным, необходимо овладеть коммуникативной компетенцией.

Освоение речи перестраивает всю психическую жизнь дошкольника, делает возможным многие человеческие формы поведения. Ведь речь - средство уникальное, универсальное и незаменимое, развивается как средство многих видов человеческой деятельности. Задача педагога при развитии коммуникативно-языковой компетентности - использовать речь как необходимое и незаменимое средство той или иной деятельности - игры, конструирования, решения практических задач, восприятия художественных произведений и прочее. Развитие этих форм детской деятельности ведёт к развитию их главного средства - речи.

Компетентностный подход в образовании ориентирован не только на нормально развивающихся дошкольников, но и на детей с нарушениями речи. Дети данной категории даже в большей степени нуждаются в формировании коммуникативной компетенции, так как нарушения речевой функции способствуют возникновению специфических черт общего и речевого поведения. В частности: незрелость отдельных психических функций, снижение активности в общении, снижение уровня общения приводят к нарушению процесса коммуникации, что в свою очередь ведет к недоразвитию коммуникативной компетентности в целом.

Детям с общим недоразвитием речи необходима комплексная работа по формированию полноценной коммуникативной компетенции, которая включала бы в себя не только традиционные, но и новые технологические подходы к организации учебно-воспитательного процесса. И поэтому так важно наладить тесное взаимодействие педагогов (логопеда и воспитателей), работающих вместе на группе с данной категорией детей.

Используя опыт работы более 15 лет в группе с детьми с ОНР, и анализируя результаты нашей работы, мы пришли к выводу, что в методику проведения специальной коррекционной учебной деятельности и организованной учебной деятельности целесообразно включать ряд специальных заданий творческого характера - музыкальных, речевых, театральных, практического моделирования.

Основой всех речевых видов деятельности стал игровой сюжет.

Дети с удовольствием ждут наших занятий. Каждое занятие стало для них праздником, в котором они - главные участники. Естественно, от педагогов требуется огромная подготовка - подбор записей музыкальных произведений, литературного материала, изготовление схем, алгоритмов, модулей, чёткое продумывание всех методических приёмов, но радость и интерес детей, их открытость и интеллектуальный рост являются наградой за это.

В нашей группе организована работа по обучению рассказыванию по десяти блокам:

1. Составление рассказов по наблюдаемым действиям.
2. Составление рассказов по одной сюжетной картинке
3. Составление рассказов по прослушанному тексту.

4. Составление рассказов по нескольким сюжетным картинкам.
5. Составление рассказов по памяти.
6. Составление рассказов по символам.
7. Составление рассказов по схемам.
8. Составление рассказов по натуральным предметам.
9. Составление рассказов по предметным картинкам.
10. Составление рассказов по заданным словам.

В нашей работе мы используем те упражнения, которые вызывают у дошкольников интерес, требуют немалых умственных усилий, отличаются многоаспектностью, дают наибольший развивающий эффект. Помимо речевой деятельности они позволяют совершенствовать логическое мышление, воображение, память, внимание, познавательную активность и творческие способности ребёнка.

Большое внимание уделяем обогащению словаря. Работа над словарём тесно связана с познавательным развитием детей. С этой целью проводим различные наблюдения, экскурсии, прогулки, беседы, занятия. Неоценимую помощь в этом нам оказывает семья.

Наиболее результативной является работа по обогащению словарного запаса во время ознакомления детей с художественной литературой, когда мы обращаем внимание на красоту, яркость, меткость, образность, точность слов и речевых оборотов, учим проявлять внимание к языку, чувствовать и сознавать некоторые свойства речевой выразительности.

Постоянно ведется работа по формированию грамматически правильного строя речи, по овладению морфологией, словообразованием, синтаксисом. Используем такие лексико-грамматические игры: "Один-много", "Чего не стало", "Назови ласково", "Ассоциации", "Скажи, какая я?", "Скажи тоже самое другим словом" и другие. Формируем у детей навык составления сложного предложения не в ущерб логическому смыслу, чтобы речь не потеряла индивидуальную окраску, все живые оттенки, не лишилась непосредственной эмоциональности (игра "Соединялки", игра "Сделай предложение красивым!").

Максимально используем игры, упражнения на словообразование. Такие как: "Соедини-ка!", "Объяснялки" и другие. Игры, игровые упражнения - это уникальные средства познания языка.

Наша задача заключается в том, чтобы приобретённые умения ребёнок мог использовать в повседневном общении. Связная речь - диалогическая прежде всего - развивается у детей в общении со сверстниками и взрослыми.

Методы, которые мы используем в работе: разговор в повседневной жизни, создание специальных ситуаций, микрогрупповое общение, развивающие диалоги, дидактические игры с использованием практического моделирования.

Ценно то, что мы стараемся уделять внимание развитию коммуникативно-языковой компетентности вне занятий. Включаемся в разговор детей, проявляем заинтересованность, направляем их деятельность. Свободное общение отличается содержательностью, педагогической направленностью, без сухого морализирования. С особым вниманием мы относимся к застенчивым детям. Разнообразными путями стараемся проникнуть в душу ребёнка, понять его переживания, поведение и найти ключ к разрешению задачи - заслужить доверие ребёнка и сделать его активным участником игр и бесед.

Глубоко сознавая неразрывную связь между уровнем развития речи и степенью умственного развития ребёнка, его мыслительных качеств, рассматриваем этот вопрос в рамках обеспечения общей и психологической готовности к школе, познавательного, творческого и интеллектуального развития ребёнка. Наша работа по развитию коммуникативно-языковой компетентности детей с нарушениями речи направлена на поиск оптимального сочетания индивидуальных, групповых и фронтальных форм обучения, на разработку таких форм и методов организации обучения, при которых ребёнок может максимально развиваться как всесторонняя гармоничная личность.

Литература

1. Дзюба О.В. Развитие коммуникативной компетентности дошкольников с общим недоразвитием речи / О.В.Дзюба // Актуальные проблемы профессионально-педагогического образования: межвузовский сб. научн. трудов / под ред. Е.А.Левановой. – Выпуск 23. – Калининград: Изд-во КГУ, 2009. – С.56-60
2. Дубина Л.А. Коммуникативная компетентность дошкольников: сборник игр и упражнений / Л.А.Дубина. – М.: Книголюб, 2006. – 64 с.
3. Зимняя И.А. Педагогическое общение как процесс решения коммуникативных задач // под ред. А.А.Бодалёва, В.Я.Ляудис. – М.: Просвещение, 1980. – 134 с.

МЕМЛЕКЕТТІК ТІЛДЕ ОҚЫТЫЛАТЫН ЖСТД ЕРЕСЕК ТОП БАЛАЛАРЫНА АРНАЛҒАН САУАТ АШУ ЖӘНЕ ЖАЗУ НЕГІЗДЕРІ БОЙЫНША ЛОГОПЕДТІК ТҮЗЕТУ ЖҰМЫСТАРЫНЫҢ ОҚУ-ӘДІСТЕМЕЛІК ЖИНАҒЫ

Садыкова Ә.Д., Булатова Н.С.
КМКҚ «Аққу» бөбекжайы

Ұзақ жылдар бойы сөйлеу тілі бұзылған балалармен жасалған жұмыстардың нәтижесінен ЖСТД балалардың сауатын ашу арқылы мектеп қабырғасына дайындау жұмыстарын жүргізу бойынша мәселелер толғандырғаны анық. Сөйлеу тілінің бұзылу салдарлары оқу мен жазуда қиындықтар тудыратыны барлығына мәлім. Осындай қиындықтардың алдын алу үшін сөйлеу тілі бұзылған балалар балабақшаның логопедтік топтарында арнайы түзету жұмыстарынан өтулері керек.

Мектеп қабырғасына барғанда балалардың ауызша ауызекі сөйлеу тілі, фонематикалық есту қабілеті дамыған, әртүрлі көлемде сөйлемдер құратыра білетін, сөздерді буындарға бөлу мен дыбыстық талдау жасау, қарындаш ұстай білу дағдыларын игеріп баруы тиіс.

Арнайы түзету-оқыту сабақтарын алған балалар мектепте жақсы оқып және жақсы жаза алатын болады.

Көптеген жылдар бойы ЖСТД топ балаларына арналған логопедтік топта жұмыс істеу тәжірибесінен сөйлеу тілі дамымаған балалардың ерекшеліктерін ескере отырып, осындай сауат ашу бойынша тәжірибелік құралын құрастыру жұмыстары қолға алынды.

«Қызықты сауат ашу» тәжірибелік құралы сауат ашу АТОҚ 47 тақырыбын және ЖСТД ересек топ балаларының қолдарын жазуға дайындау жұмыстарын қарастырады.

Ұсынылып отырған тәжірибелік құралға сауат ашу АТОҚ және ЖСТД ересек балаларының қолдарын жазуға дайындау бойынша конспекттер жинағы мен «Қызықты сауат ашу» тәжірибелік құралымен жұмыс жасау бойынша әдістемелік ұсыныстар берілген.

Тәжірибелік материалдың негізін психикалық үрдістер мен сөйлеу тілінің барлық компоненттерін, яғни дыбысталу, дыбыстық талдау, сөздік жұмыс, сөйлеу тілінің грамматикалық құрылымы мен байланыстырып сөйлеу тілі өзара ажырамастай байланыстырылып құрастырылған.

Сауат ашу дәптері бойынша келесі міндеттер алдыға қойылды:

- дыбысты қабылдау мен дыбысты есте сақтауды дамыту;
- баланың фонематикалық есту қабілетін дамыту;
- психикалық үрдістерді дамыту;
- сөздерге дыбыстық және буындық талдау жасай білу;
- сөз және сөйлем құрастыру бойынша салыстыру сызбасын құрастыра білу;
- үйретілген дыбысты дұрыс айта білу;

- буындарды және қысқа сөздерді оқу;
- қолды жазуға дайындау;
- дисграфияның алдын алу;
- әріптерді жаза білу;

«Қызықты сауат ашу» тәжірибелік дәптері 5 кіріспе және қазақ тілінің 42 әріпі мен дыбысын қамтитын сабақтардан тұрады. Кіріспе сабақтарда «Сөйлеу тілі не үшін керек?», «Дыбыстар әлемі. Сөйлеу тілді және сөйлеу тілді емес дыбыстар»,

«Дыбыстар әлемі. Дауысты және дауыссыз дыбыстар», «Буын. Сөз.», «Сөйлем» терминімен танысу» тақырыптарын қарастырады. Балалар сөйлеу тілді және сөйлеу тілді емес дыбыстарды ажырату, дауысты және дауыссыз дыбыстармен танысады. Кіріспе сабақтардан соң, қазақ тілінің әріптері мен дыбыстарымен танысады. Сөйлеу тілі бұзылған балалармен жасалатын жұмыстардың нәтижелі болуы үшін әріптер мен дыбыстардың реті онтогенездік тәртіп бойынша алынған.

Әрбір сабақ мынадай құрылымдардан тұрады:

✓ ұйымдастыру сәті шаттық шеңбері мен ұйымдастырылған тапсырмалардан тұрады. Мысалы: - Сөздегі бірінші әріпті айтқан бала орындыққа отырады.

✓ үйретілетін дыбыстың артикуляциясын анықтау. Балаларға артикуляциялық қалыпты көру ұсынылады. Балалар логопедпен бірге үйретіліп жатқан дыбыстың артикуляциялық сөйлеу мүшесіндегі орналасу қалпымен танысады.

✓ берілген дыбысқа сипаттама беру. Бұл кезеңде логопед «з» дыбысының дауыссыз дыбыс екенін және көк түспен белгіленетінін түсіндіреді.

✓ басқа дыбыстардан керек дыбысты тани және анықтай білу. Логопед дыбысты қабылдауын дамытуға арналған ойындар қолданады: - «з» дыбысын естігенде алақаныңды соқ. – «з» дыбысын естіген суреттерді көк қарындашпен дөңгелет.

✓ үйретілетін дыбыс бойынша сөзге дыбыстық талдау жасау. Балаларға «з» дыбысының сөздің басында, ортасында және аяғындағы орнын табуға ұсынылады. Төртбұрышты көк түспен боя.

✓ үйретілетін дыбыс бойынша сөздерден сөйлем құрастыру. Балаларға сызба ұсынылады. Сөйлемді құрастыру реті жайдан күрделіге өту ретімен жасалады.

✓ Сөзге дыбыстық талдау жасау. Балалар дыбысты анық ажырата білген соң буынға немесе сөзге дыбыстық талдау жасалынады. Бұл АТОҚ біз сөзге дыбыстық талдау жасау ұсынылады. Балалар әрбір дыбысты ретімен анықтап, керек түспен бояйды.

✓ дыбыстың бейнесімен танысу. Дисграфияның алдын алу. «З» әріпі дұрыс жазылған жұлдызды көк қарындашпен бояйды.

✓ буындар және қысқа сөздерді оқу. Бала қаздарды бақты. Оларды ұстап алуға көмектес. Әрбір қаздың атауын оқы. Дыбыстарды керек түспен белгіле.

✓ қолды жазуға дайында үшін торкөздегі графикалық жаттығуларды орындау. Логопед нүктелер мен сызықтарды торкөзде орналасу ретімен таныстырады. Содан кейін балалар тапсырмаларды орындайды.

✓ әріпті жазу. Бұл тапсырма дәптердің қосымшасында берілген. Әріптерді жазу қосымша жеке жұмыста орындау қарастырылған. Бұл тапсырманы түзету үрдісінде орындау логопедтің қалауы бойынша орындалады.

«Қызықты сауат ашу» жұмыс дәптері болашақ бірінші сынып оқушыларын мектеп қабырғасына толыққанды дайындайды.

Қолданылған әдебиеттер:

1. Қазақша-орысша сөздік. «Аруна» баспасы: 2002
2. Балапан дәптері. 5-тен 6 жасқа дейінгі балаларға арналған жазу дәптері/ С.В. Трофимова. – Алматы: 2017
3. Сауат ашу, оқу және жазу: №1 бөлімі/Б.С. Қошым-Ноғай, С.В. Трофимова. – Алматы: 2018

4. Кузнецова Тихонова Ступеньки к школе Обучение грамоте детей с нарушениями речи конспекты занятий. - Москва: ТЦ Сфера, 2001. - 112 с. (Серия «Вместе с детьми».)
5. Интернет ресурсы.

СЕМЬЯ КАК ОСНОВНОЙ ИНСТИТУТ ВОСПИТАНИЯ И СОЦИАЛИЗАЦИИ. ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ ДОШКОЛЬНОГО УЧРЕЖДЕНИЯ С СЕМЬЕЙ

Баубекова Е. В.

ТОО Детский сад «Одарёшка»

«Семейная жизнь для ребенка то же, что для нас общественная. Душа его питается впечатлениями, получаемыми в семье. Здесь ребенок научается одно любить, другое ненавидеть, здесь привыкает к труду или праздности, получает первые... эстетические вкусы, здесь первоначально сосредоточиваются все его интересы, привязанности и авторитеты».

А.Н.Острогорский

Семья является важнейшей средой формирования и функционирования личности и главным институтом воспитания, отвечающим не только за социальное воспроизводство населения, но и за воссоздание определенного образа его жизни. Роль семьи в обществе несравнима по своей значимости ни с какими другими социальными институтами, так как именно в семье формируется и развивается личность человека, происходит овладение им социальными ролями, необходимыми для безболезненного вхождения в общество.

Взаимосвязь детского сада и семьи – необходимое условие успешного воспитания ребенка дошкольного возраста. Взаимодействие дошкольного учреждения с семьей является социализирующим фактором, совмещающим функции образовательной, культурной, социальной сфер организации детской жизни.

Воспитание подрастающего поколения в современном обществе является предметом особой заботы. В Послании Президента РК к народу от 5 октября 2018 года «Рост благосостояния казахстанцев: повышение доходов и качества жизни » Н. А. Назарбаев четко выделил, что основы мышления, умственные и творческие способности, новые навыки формируются в самом раннем детстве и поэтому пришло время пересмотреть критерии и кардинально повысить качество дошкольного образования.

Дошкольное учреждение играет важную роль в развитии ребенка. Здесь он получает свои первые знания, приобретает навыки общения с другими детьми и взрослыми, учится организовывать собственную деятельность.

Во взаимодействии семьи и дошкольного учреждения лежит идея о том, что за воспитание детей несут ответственность родители, а все остальные социальные институты призваны поддержать и дополнить их воспитательную деятельность.

Сотрудничество – это общение «на равных», где никому не принадлежит привилегия указывать, контролировать, оценивать. Взаимодействие - предоставляет собой способ организации совместной деятельности, которая осуществляется с помощью общения. Детский сад и семья должны стремиться к созданию единого пространства развития ребенка.

Современные тенденции в развитии дошкольного образования объединены одним важным и значимым критерием - его качеством, которое непосредственно зависит от уровня профессиональной компетентности педагогов и педагогической культуры родителей.

Достичь высокого качества образования наших воспитанников, полностью удовлетворить запросы родителей и интересы детей, создать для ребенка единое образовательное пространство возможно только при условии разработки новой системы взаимодействий ДООУ и семьи.

Основная цель всех видов форм взаимодействия детского сада с семьёй - установление доверительных отношений с детьми, родителями и педагогами, объединение их в одну команду, воспитание потребности делиться друг с другом своими проблемами и совместно их решать.

Планируя ту ли иную форму работы, мы как педагоги всегда исходим из представлений о современных родителях, как о современных людях, готовых к обучению, саморазвитию и сотрудничеству. С учётом этого выбираем следующие требования к формам взаимодействия: оригинальность, востребованность, интерактивность.

Незнакомая среда требует привыкания, адаптации ребенка. В этом отношении первый месяц и для детей, и для нас, а также для родителей является более сложным. И чтобы адаптация детей прошла быстро и спокойно, мы стараемся создать комфортную обстановку в группе, доброжелательное, мягкое отношение с нашей стороны, иногда обращаясь за помощью к родителям. Провожу с ними индивидуальные консультации и беседы.

Наглядно о жизни группы родителям расскажет информационный стенд «Для Вас, родители», «Мир творчества». На стенде отражаются наиболее важные события: репортажи с праздников и развлечений, дни рождения детей, вести с занятий, конкурсы, творческие работы. При необходимости эти стенды легко перевоплощаются в тематические: «Что такое безопасность?», «Еще раз о правах ребенка» и т.п.

Одной из форм, проверенных временем, является подключение родителей к жизни ДОУ, организация их совместной деятельности с детьми. Это и «Поделки из природного материала», изготовленные руками взрослых и детей. И участие родителей в обустройстве территории ДОУ.

Самая популярная и любимая, нами как воспитателями, так и родителями форма работы - досуговая. Здесь наиболее полно раскрываются возможности для сотрудничества. Она призвана устанавливать теплые неформальные, доверительные отношения, эмоциональный контакт между педагогами и родителями, между родителями и детьми. Досуг позволяет создать эмоциональный комфорт в группе. Родители становятся более открытыми для общения.

- праздники;
- совместные досуги;
- акции;
- участие родителей в конкурсах.

Так же мной практикуется переписка с родителями при помощи электронной почты, обмен фотографиями.

Позитивный настрой на общение является тем самым прочным фундаментом, на котором строится вся работа педагогов группы с родителями. В общении воспитателя с родителями неуместны категоричность, требовательный тон. Педагог общается с родителями ежедневно, и именно от него зависит, каким будет отношение семьи к детскому саду в целом.

В заключении хотелось бы еще раз подчеркнуть, что семья и дошкольное учреждение - два важных социальных института социализации ребенка. Без родительского участия процесс воспитания невозможен, или, по крайней мере, неполноценен. Опыт работы с родителями показал, что в результате применения активных форм взаимодействия позиция родителей стала более гибкой. Теперь они не зрители и наблюдатели, а активные участники в жизни своего ребёнка. Такие изменения позволяют нам говорить об эффективности применения активных форм в работе с родителями. И ещё важно помнить, что какую бы форму работы мы не выбрали, партнерское взаимодействие родителей и педагогов редко возникает сразу. Это длительный процесс, со множеством «подводных камней», это долгий и кропотливый труд не только педагогов, но и родителей и главное на этом пути – не останавливаться на достигнутом, продолжать находить новые грани сотрудничества.

«От того, как прошло детство, кто вел ребёнка за руку в детские годы, что вошло в его разум и сердце из окружающего мира - от этого в решающей степени зависит, каким человеком станет сегодняшний малыш».

/В.А.Сухомлинский/

БИБЛИОГРАФИЧЕСКИЙ СПИСОК

1. Азаров, Ю. П. Семейная педагогика [Текст] / Ю. П. Азаров. - СПб.: Питер, 2011. - 400 с.: ил. - (Мастера психологии).
2. Мудрик А.В. Социальная педагогика [Текст] / А. В. Мудрик. – М.: Просвещение, 2002.- 200 с.
3. Вместе с семьей[Текст]: пособие по взаимодействию дошкол. образоват. учреждений и родителей / Т. Н. Доронова, Г. В. Глушкова, Т. И. Гризик и др. - М.: Просвещение, 2005. - 191 с.
4. Тонкова Ю. М. Современные формы взаимодействия ДОУ и семьи [Текст] / Ю. М. Тонкова, Н. Н. Веретенникова. - Пермь: Меркурий, 2012. - 125 с.
5. Дошкольная педагогика [Текст]: учебное пособие для учащихся пед. училищ / В. И. Ядэшко, Ф. А. Сохин, Т. А. Ильина и др. - 2 - е изд., испр. и доп. - Москва: Просвещение, 1986. - 415 с.

ИНКЛЮЗИВНОЕ ОБРАЗОВАНИЕ В СИСТЕМЕ ДОШКОЛЬНОГО УЧРЕЖДЕНИЯ

Балабекова С.М.

ГККП «Детский сад №3 «Күншуак»
акимата города Астаны

В Казахстане в последние годы наблюдается увеличение числа детей, нуждающихся в специальном обучении. Инклюзивное образование – процесс развития общего образования, который подразумевает доступность образования для всех, в плане приспособления к различным нуждам всех детей, что обеспечивает доступ к образованию для детей с особыми потребностями. Инклюзивное образование стремится развить методологию, направленную на детей и признающую, что все дети – индивидуумы с различными возможностями и особенностями. Базовым принципом инклюзивного

образования является, соответственно, прием в обычные образовательные учреждения «всех детей, несмотря на особенности и «создание соответствующих условий их обучения на основе педагогических методов, ориентированных, в первую очередь, на потребности детей». Инклюзия – это активное включение детей, родителей и специалистов в области образования в совместную деятельность: совместное планирование, проведение общих мероприятий, семинаров, праздников для создания инклюзивного сообщества как модели реального социума. Исходя из основного общего принципа, определенного ЮНЕСКО, многими авторами также выделяется ряд принципов инклюзивного образования:

- 1.Ценность человека не зависит от его способностей и достижений;
- 2.Каждый человек способен чувствовать и думать;
- 3.Каждый человек имеет право на общение и на то, чтобы быть услышанным;
- 4.Все люди нуждаются друг в друге;
- 5.Подлинное образование может осуществляться только в контексте реальных взаимоотношений;
- 6.Все люди нуждаются в поддержке и дружбе ровесников;
- 7.Для всех обучающихся достижение прогресса скорее может быть в том, что они могут делать, чем в том, что не могут;
- 8.Разнообразие усиливает все стороны жизни человека.

Выделение данных принципов было бы невозможно без формулирования и осуществления первичной идеи инклюзивного обучения. Идея инклюзивного обучения как педагогической системы, органично соединяющей специальное и общее образование с целью создания условий для преодоления у детей социальных последствий генетических, биологических дефектов развития.

Актуальность инклюзивного образования на наш взгляд, заключается в том, что за последние годы интерес к социально-психологической взаимоадаптации детей с ограниченными возможностями здоровья и детей без ограничений здоровья в условиях дошкольного учреждения общеразвивающей направленности возрос во много раз. Система отечественного образования долгие годы делила детей на обычных и детей с ограниченными возможностями здоровья, которые практически не имели возможности реализовать свои способности наравне со здоровыми детьми, их не брали в дошкольные учреждения общеразвивающей направленности. Дети с ограничениями в здоровье всегда страдали от дискриминации и отчуждения. В последнее время все больше разрабатывается инновационных подходов к взаимной адаптации детей с ограниченными возможностями здоровья и детей без ограничений здоровья.

С позиций деятельностного подхода к адаптации и социализации детей с ограниченными возможностями необходимо создать условия для постепенного усвоения детьми социально значимого опыта поведения, норм культуры общения с окружающими людьми, нравственной и трудовой культуры.

Международные организации отмечают, что в Казахстане, по сравнению с другими центрально-азиатскими республиками, процесс внедрения инклюзивного образования идет очень активно, нужно делать все, чтобы дети с ограниченными возможностями чувствовали равенство. Кстати, один из опросов показал: более 68% казахстанцев считают, что эти ребята должны учиться в обычной среде, чтобы быстрее развиваться и включаться в общество. Множество проблем стоит на пути детей с особенностями в развитии к получению образования. И родители, и педагоги отлично понимают, что в целом наше образование еще не готово к приему детей с инвалидностью. Необходима модернизация среды с целью ее максимальной доступности для особого ребенка. Так, например, если у ребенка нарушения опорно-двигательного аппарата – нужно специальное техническое оснащение, подъемники, поручни. Для детей с нарушениями слуха и зрения необходимо специальное оборудование.

Перед нашим обществом стоит острейшая проблема вовлечения наших сограждан, имеющих некоторые особенности физического развития в социум, проблема их активной адаптации, социализации и развития в рамках общества и на благо общества.

По-прежнему остается ряд нерешенных проблем и барьеров на пути внедрения инклюзивного образования в Казахстане:

- Некорректное отношение к детям с ограниченными возможностями.

У нас нет адекватного представления об этих детях. Мы просто боимся того, чего не знаем.

- Отсутствие специально подготовленного педагогического состава.

Пока педагоги не готовы к обучению детей, имеющих отклонения в развитии. Государству необходимо поменять стандарты высшего педагогического образования, уделив особое внимание подготовке специалистов соответствующего профиля.

- Плохая материально-техническая оснащенность многих учебных заведений.

Отсутствуют специальные устройства и обучающие материалы для детей, а также методические пособия для педагогов.

- Барьер физического доступа.

Есть большая категория детей с ограниченной мобильностью, которые по уровню развития своего интеллекта смогли бы посещать дошкольные учреждения и обучаться в общеобразовательной школе и быть успешными. Но пока не созданы условия для таких детей.

- Жесткие требования государственного стандарта.

Введение широкой варьированной системы оценивания достижения учащихся, позволит включить в общий поток детей с различными отставаниями от нормы развития в интеллекте.

На начальном этапе главной задачей государства является проведение информационно-просветительской работы среди научно-педагогического сообщества и общества в целом. Создание нормативно-правовой базы, обучающих материалов, подготовка преподавательского состава, изучение отечественного и зарубежного опыта внедрения инклюзивного образования позволит Казахстану постепенно выстроить грамотную систему обучения.

Специалисты выступают за планомерное развитие системы инклюзивного образования. При этом они отмечают невозможность полного закрытия специальных школ и перевода всех детей с ограниченными способностями в общеобразовательную школу. У некоторых людей система инклюзивного образования вызывает опасение из-за возможного снижения качества обучения обычных детей. Однако специалисты успокаивают и поясняют, что инклюзия призвана предоставлять высокое качество обучения, удовлетворяя всех участников образовательного процесса

Развитие инклюзивного образования в настоящее время в Казахстане – это узел проблем и противоречий, решение которых требует специальных мер комплексного характера. Причины медленного распространения инклюзивного опыта состоит прежде всего в том, что отсутствует та структура, которая могла бы решать основные «политические» и организационные вопросы развития интегрированного образования как института.

Отношение общества – это еще одна проблема, которую надо решать. Общество долгое время предпочитало не замечать проблемы инвалидов. Можно было сочувствовать, но большого, так скажем, участия в их жизни не проявлялось. Если мы говорим об обществе, то нужно менять социальную психологию. Так же как ее меняют в любом другом цивилизованном государстве, когда сначала обозначают проблему, а затем эту проблему начинают решать. И решают эту проблему, обращаясь к обществу. Одной из самых острых социальных проблем современного Казахстана является высокий уровень заболеваемости детей и неуклонный рост детской инвалидности

Дети, имеющие статус инвалида, нуждаются в особой заботе, общество обязано предоставить им условия не только для лечения, но и для успешной социальной адаптации, полноценного развития, обучения, получения образования.

Ведущей проблемой семьи, воспитывающей ребенка с ограниченными возможностями, является ее социальная адаптация в обществе, вызванная совершенно новыми условиями

жизнедеятельности, в которых оказалась семья после рождения «особого» ребенка. Родителям необходима система знаний, формирующих у них технологии ухода, обучения, воспитания, общения с ребенком. Больной ребенок требует повышенного внимания, особой заботы, иных сил, времени и финансовых расходов по его содержанию, развитию и воспитанию.

Инклюзивные дошкольные организации создают идеальные условия для того, чтобы члены сообщества не только лучше понимали эти вопросы, но и приобщались к новой системе ценностей и взглядов для лучшего взаимодействия с окружающими, независимо от того, отличаются они или похожи. Внедрение инклюзивного образования полезно обществу по множеству причин:

- инклюзивное образование помогает бороться с дискриминацией и боязнью отличий, приучает детей и взрослых ценить, принимать и понимать многообразие и разницу между людьми вместо того, чтобы пытаться их изменить;

- инклюзивное образование поощряет достижения, доказывая, что все дети могут быть успешными, если им оказывается необходимая помощь.

Развитие поддержки в обучении показывает, что сложности в воспитании и обучении заключены не в детях, и не дети требуют «исправления», а подходы к обучению;

- инклюзивное образование предоставляет возможность социализации в атмосфере сочувствия, равенства, социальной справедливости, сотрудничества, единства и положительного отношения. Дети и взрослые, получают пользу от доброжелательной и благоприятной обстановки, в которой ценятся межличностные отношения.

- инклюзивное образование расширяет профессиональные знания педагогов. Такое образование требует новых и более гибких способов преподавания, разработки учебных программ, которые бы были максимально эффективны для всех детей. В настоящее время, чтобы создать и реализовать модель инклюзивного образовательного учреждения, необходимо включить целую систему служб, таких как инклюзивные группы, консультативные пункты, служба ранней помощи, группу развития «Особый ребенок» и многие другие. Необходимо заметить, что инклюзивные группы должны быть небольшими по численности детей (5-6 детей). Особым аспектом при работе с такой группой является индивидуальный подход к каждому ребенку и ежедневные дополнительные занятия. Важным элементом работы должен являться ориентир не только на обучение и воспитание ребенка, но и сопровождение семьи как целостной системы.

В инклюзивном детском саду должны проводить свои занятия психологи, логопеды, дефектологи, арт-терапевты, кинезиотерапевт и другие специалисты. Для успешного достижения результатов в детском саду важно создавать специальные условия развивающей среды с учетом методических разработок, методов работы, адаптированных для инклюзивного учреждения. Для развития инклюзивного образования важно не только наличие законодательных и финансовых механизмов, необходима работа по изменению общественного мнения, в том числе и профессионалов. Образовательный процесс детского сада предусматривает как уход и заботу о детях, так и процессы воспитания и обучения знаниям, важным жизненным навыкам, развитие личностных качеств и способностей детей, коррекцию их дефицитов в развитии. Включение детей с особыми образовательными потребностями в образовательный процесс ДООУ изменяет, прежде всего, установки взрослых на детей - у всех детей есть особенности, особые образовательные потребности не только у «особых». Если мы начинаем создавать условия для «особых» детей, нам надо научиться работать со всеми детьми, учитывая их индивидуальные особенности, объективные факторы.

Такая установка требует ответов на следующие вопросы:

Как соединить в педагогической деятельности требования дошкольной программы и особенности разных детей, которые должны ее освоить?

Как учитывать эти особенности при построении индивидуального плана развития ребенка, при планировании работы в группе?

Как сделать качественным образование и социальное взаимодействие детей

с учетом их индивидуальных различий?

При таком подходе меняется педагогика в целом. Она становится включающей, инклюзивной, не только в том смысле, что особые дети должны быть включены в уже отстроенный процесс трансляции знаний, умений и навыков нормально развивающимся детям, а в том, что образование с учетом индивидуальных различий детей требует создания новых форм и способов организации образовательного процесса. Такое образование требует постоянного творческого вклада от каждого, в творческий процесс образования включаются все его участники – педагоги, родители, дети, администрация.

Работа над проблемой инклюзивного образования, поисков путей интеграции обучения, пришли к выводу, что концепция интегрированного обучения должна строиться на трех принципах:

- интеграция через раннюю коррекцию;
- учет индивидуальных специальных образовательных потребностей;
- обоснованный отбор детей для интегрированного обучения.

В соответствии с правилами организации инклюзивного образования различные категории детей с ограниченными возможностями могут быть включены в общеобразовательный процесс при создании для них определенных условий.

К ним относятся: индивидуальная учебная программа, коррекционно- педагогическая и социально – психологическая помощь . т.д. При этом коррекционные организации образования выполняют функции ресурсных центров, оказывающих консультативно – методическую помощь педагогам и коррекционно – педагогическую поддержку детям с ограниченными возможностями.

Индивидуальные программы развития ребенка построены на диагностике функционального состояния ребенка и предполагают выработку индивидуальной стратегии развития конкретного ребенка. Индивидуальный подход предполагает не только

внешнее внимание к нуждам ребенка но предоставляет самому ребенку возможности реализовывать свою индивидуальность.

Важным условием успешности инклюзивного образования является обеспечение условий для самостоятельной активности ребенка. Специалисты (воспитатель, логопед, психолог, дефектолог, при участии методиста), работающие в группе, регулярно проводят диагностику детей и в процессе обсуждения составляют образовательный план действий, направленный как на конкретного ребенка, так и на группу в целом. Качество образования детей связано с педагогической компетентностью работников организаций образования, их профессиональным уровнем, творческим потенциалом

В работе с родителями задача специалистов заключается в установлении доверительных партнерских отношений, внимательно относиться к запросу родителей, к тому, что, на их взгляд, важно и нужно в данный момент для их ребенка, договариваться о совместных действиях, направленных на поддержку ребенка, способствовать формированию у родителей воспитательной компетентности, вовлекать родителей в образовательный процесс в качестве активных его участников, посредством их обучения приемам взаимодействия с детьми, организации совместной практической деятельности. Создавать условия для объединения родителей в сообщество, расширения социального пространства семей, воспитывающих детей с проблемами в развитии.

Одним из вариантов решения этой проблемы является развитие в Казахстане инклюзивного образования, нацеленного на:

- вовлечение детей с ограниченными возможностями в образовательный процесс;
- социализация детей-инвалидов в современном обществе;
- создание активной поведенческой установки у детей-инвалидов на уверенное позиционирование себя в современном обществе;
- умение превращать свои недостатки в достоинства;
- изменение отношения современного общества к людям с ограниченными возможностями.

Литература

1. Конституция РК.
2. Конвенция о правах ребенка. Забрамная С.Д. От диагностики к развитию: Материалы для психолого-педагогического изучения детей в дошкольных учреждениях и начальных классах. М., 1998 г.
3. Верещагина Н.В. «Особый ребенок» в детском саду. – СПб: Детство-пресс, 2009
4. Веракса А.Н., Гуторова М.Ф. Практический психолог в детском саду: Пособие для педагогов дошкольных учреждений. – М., 2011.

ФОРМИРОВАНИЕ ОБРАЗА СЕМЬИ ЧЕРЕЗ СОТРУДНИЧЕСТВО И ВЗАИМОДЕЙСТВИЯ С ДЕТСКИМ САДОМ

Бактыбаева И.Н.

ГККП детский сад №3 «Күншуак»

акимата г.Астана

«Мне хочется, чтобы дети с самых малых лет освоили искусство быть всегда здоровыми и счастливыми, чтобы учились и росли, обретая мудрость жизни и счастье в служении человечеству. Чтобы осознавали, кто они есть, для чего живут и к чему должны стремиться».

С.А. НАЗАРБАЕВА

Все взрослые когда-то были детьми. Именно в детстве закладываются основы личности. Семья - это особого рода коллектив, играющий в воспитании основную, долговременную и важнейшую роль. В ней складывается определенная, далеко не всегда осознанная ею система воспитания.

Исторически семья складывалась из людей нескольких поколений, которые передавали накопленные правила и обычаи. Каждый выполнял определенные обязанности и играл определенную роль. На сегодняшний день редкая семья может похвастаться несколькими поколениями. Также более старшее поколение обычно живет в отдельном доме, а иногда и в отдельном городе. Современные семьи уже не отличаются наличием определенных традиций и обычаев. Это просто люди, ведущие совместное хозяйство. Забыто исконное значение слово «Семья». Задача, которая стоит перед дошкольным учреждением: системная и последовательная работа для формирования образа «Семьи» через сотрудничество и взаимодействие. Она начинается уже в младшем дошкольном возрасте и продолжается до выпускной группы, усложняясь, но не теряя своей основы.

В нашем детском саду существует несколько форм работы с родителями:

- наглядность в работе с семьей (оформление детского учреждения, родительских уголков и пр.);
- индивидуальные формы работы с родителями (беседы, консультации, посещение на дому);
- работа с коллективом родителей (родительские комитеты, собрания, вечера, кружки и т. д.).

Вся работа с родителями четко спланирована, а формы работы логичны и взаимосвязаны между собой.

Оформление детских учреждений.

В холле размещены стенды «Я и мир детей», панно «Волшебная страна», выставки на общие педагогические и медицинские темы, разъясняющие основные задачи воспитания детей, рассказывающие о жизни детского сада.

В приемных помещениях групп созданы родительские уголки. В нем даются сведения о суточном режиме для детей данной возрастной группы, меню, перечень специальных занятий на неделю, различные рекомендации по поводу занятий с детьми дома, кормления детей, их одежды и др. «Уголок краткой информации», Музыкально-поэтический уголок, Медицинский уголок "О здоровье" Для чтения дома. Уголок творчества детей.

Меню. Фотоуголок настроения. Режим, сетка занятий. Выставка: "Сделайте вместе с детьми".

Фотоуголок: "С вашими детьми работают". Уголок забытых вещей, "Поздравляем".

Устраиваются выставки работ детей, сообщается о подготовке к празднику. Здесь же рассказывается о персонале, работающем в группе, демонстрируются фотографии из жизни детского коллектива. Используем фотовитрины на темы: «Выходной день дома» или «Ребенок и природа» и др. В каждом родительском уголке есть место для информации о работе родительского комитета.

Индивидуальные формы работы с родителями

Эти формы работы включают в себя беседы «Секрет воспитания», «Воспитанность», «Воспитание начинается с любви», «Мама, папа, я – дружная семья», «Застенчивость», «Воспитываем трудолюбие», консультации «Застенчивость- болезнь роста», «Индивидуальный подход к воспитанию», «Как вырастить защитника», «Не навреди своему ребенку», посещение семьи, приглашение отдельных родителей в детский сад, написание индивидуальных памяток «Межличностные отношения ребенок- родитель», «Кризис трех лет», и т. д. Постоянно родителей привлекаем к посильной помощи в оформлении детского сада

Индивидуальные беседы с родителями и другими членами семьи проводятся в период приема ребенка или при встрече, когда детей берут домой. Утренние беседы кратковременны, так как родители торопятся на работу, поэтому выясняем основное: как ребенок провел ночь, каково его самочувствие.

Вечером родителям сообщают о том, как ребенок себя вел, чем занимался в течение дня и советует, как заняться с ребенком вечером. Даже если дети шалили, не жалуемся на них, так как частые жалобы воспитательницы родители могут расценить как профессиональную некомпетентность.

Часто организовываем консультации для родителей совместно с медицинским работником, психологом

Одним из положительных методов индивидуальной работы с родителями являются просьбы и поручения помочь в оформлении музыкального зала или группы к празднику, сшить для кукол новую одежду, починить игрушки, оформить участок для прогулки и т. д.

Работа с коллективом родителей

Работа с коллективом родителей проводится в форме собраний, консультаций, конференций, «открытых дней» в детском саду, а также в форме родительских субботников по уборке помещения, прогулочного участка и т.д. Используются различные технические средства (магнитофоны, слайд презентации, фотографии и т.д.). Работа с коллективом родителей имеет свои особенности. Здесь избирается родительский комитет для оказания помощи воспитателю и осуществления общественного контроля.

Проводятся родительские собрания, общие и по группам, где заслушиваются сообщения руководителя детского учреждения, воспитателей, членов родительского комитета, а также лекции и беседы на педагогические и медицинские темы.

Проводятся групповые консультации, на которые приглашаем соответствующих специалистов.

При проведении «открытых дней» приглашаем присутствовать в детском саду группу родителей в определенный режимный период на специальных занятиях, наблюдениях за организацией самостоятельной деятельности детей, за кормлением, сном, гигиеническим уходом. Были организованы тематические вечера для родителей: «Музыка и дети», «Ребенок и природа», «Как нужно любить ребенка», «Знаем ли мы своих детей?» и т. д.

**Примерный план работы с родителями на 2018-2019 учебный год
средней группы «Ақжөгершін»**

М есяц		Форма работы	Цели	Ответств енный
Сентябрь		Консультация «Чему и как мы учим детей»	Дать рекомендации родителям, как вырастить своих детей людьми, умеющими думать, ориентироваться во всем.	Методист Воспитатель
		Родительское собрание. Тема: «За здоровьем в детский сад»	Знакомство родителей с задачами воспитания детей на учебный год, психологическими и возрастными особенностями детей.	Заведующая Методист Воспитатель Педагог психолог
		Консультация «Основы логики у дошкольников»	Объяснить родителям, для чего нужно развивать у ребенка умение логически мыслить.	Воспитатель
		Консультация «Влияние семьи на развитие ребенка»	Объяснить родителям, какую роль они играют в воспитании ребенка.	Воспитатель Педагог психолог
октябрь		Выставка- конкурс: «Дары осени»	Демонстрация организации работы по формированию у детей представлений о дарах осени. Создание атмосферы общности интересов детей и родителей.	Методист Воспитатель Родители
		Консультация для родителей «Развитие памяти у детей»	Объяснить родителям, от чего зависит развитие памяти у детей.	Воспитатель Педагог психолог
		Утренник: «Осенний бал»	Демонстрация творческих способностей детей, развитие эмоционально – насыщенного взаимодействия родителей, детей, работников детского сада.	Воспитатель Музыкальный руководитель Родители
ноябрь		Консультация «Если ребенок плохо ест»	Разъяснить родителям, как справится с проблемой, что делать, если ребенок сильно разборчив в еде.	Воспитатель Мед. сестра
		Родительское собрание на тему: «Страна воображения».	Формирование осознанного отношения к вопросам воспитания ребенка в семье. Распространение передового педагогического опыта по этой проблеме.	Методист Воспитатель Педагог психолог
		Консультация «Поливитамин ы для детей»	Объяснить роль витаминов для растущего детского организма. Какие существуют правила дозировки витаминов. Какие существуют виды витаминной недостаточности.	Воспитатель Мед. сестра
		Беседа «Здоровье	Рассказать родителям, как можно повысить иммунитет. Меры	Воспитатель Мед. сестра

		всему голова»	профилактики при гриппе.	
декабрь		Консультация «7 заблуждений о морозной погоде»	Проконсультировать родителей как надо и не надо вести себя в морозную погоду.	Воспитатель Мед. сестра
		Новогодний утренник	Демонстрация творческих способностей детей, сформированных творческих умений и навыков; развитие эмоционально – насыщенного взаимодействия родителей, детей, педагогов	Методист Воспитатель Музыкальный руководитель Родители
		Консультация «Первая помощь при обморожениях»	Ознакомить родителей с первыми признаками обморожения и оказание первой помощи.	Воспитатель Мед. сестра
		Беседа «Нужен ли ребенку дневной сон»	Ознакомить родителей с данной темой	Воспитатель Мед. Сестра
январь		Беседа «Какие игрушки необходимы детям»	Разъяснить родителям, какие игрушки необходимо покупать родителям.	Воспитатель
		Беседа «Роль семьи в физическом воспитании ребенка»	Объяснить родителям, какова их роль в физическом воспитании ребенка.	Воспитатель Физ. инструктор
		Консультация «Играйте вместе с детьми»	Рассказать родителям о роли и значимости их в совместных играх с детьми.	Воспитатель
февраль		Беседа «Игры, которые можно проводить дома»	Дать родителям список игр с пояснениями, в которые они могут поиграть дома совместно с родителями.	Воспитатель
		Беседа «Воспитание сказкой»	Ознакомить родителей с данной темой.	Воспитатель Педагог психолог
март		Родительское собрание на тему: «Знаете ли вы своего ребенка?»	Познакомить родителей с результатами воспитательно-образовательной работы, обогатить воспитательный опыт родителей и повысить эффект семейной социализации дошкольников.	Методист Воспитатель Педагог психолог Мед. сестра
		Утренник, посвященный Международному женскому дню.	Демонстрация творческих способностей детей, сформированных творческих умений и навыков.	Методист Воспитатель Музыкальный руководитель Родители
		Консультация	Ознакомить родителей с	Воспитатель

		«Стеснительные и застенчивые дети»	причинами этого явления, как предотвратить данную проблему	Педагог психолог
		Беседа «Как провести выходной вместе с детьми»	Помочь родителям сделать выходной день по настоящему захватывающим для ребенка.	Воспитатель
апрель		Беседа «Развитие мелкой моторики у детей с речевыми нарушениями»	Предоставить родителям комплекс артикуляционной гимнастики, пальчиковой гимнастики и разъяснить их роль при формировании грамматического строя речи	Воспитатель Логопед
		Консультация «Правила этикета»	Ознакомить родителей с данной темой.	Воспитатель
		Консультация «Правила поведения в общественном транспорте»	Ознакомить родителей с данной темой.	Воспитатель
		Гигиенические требования к игрушкам	Ознакомить родителей с правилами ухода за игрушками.	Воспитатель Медсестра
май		Анкетирование «В мире художественной литературы»	Выявить, сколько времени они выделяют своему ребенку для чтения художественной литературы	Воспитатель
		Родительское собрание на тему: «Генеалогическое древо моей семьи»	Познакомить родителей со значением периода детства в развитии личности. Задуматься об особенностях и закономерностях развития ребёнка дошкольного возраста.	Директор Методист Воспитатель Педагог психолог
		Беседа «Ребенок фантазер»	Рассказать родителям, имеющим ребенка фантазера в семье, на что надо обратить внимание	Воспитатель Педагог психолог
		Консультация «Застенчивый ребенок»	Обсудить основные причины возникновения застенчивости, как реагировать на застенчивости у ребенка.	Воспитатель Педагог психолог

Единство и постоянство воспитательных приемов, выработанных в семье и в детском учреждении, будут способствовать правильному развитию и воспитанию детей.

Таким образом, можно отметить, что семья остается ведущим фактором в жизни современного человека. Но наибольшая значимость отмечается в дошкольном детстве, когда жизнь вне семьи не только не желательно, но и приводит к трудностям в формировании семейных принадлежностей.. Современные программы дошкольных учреждений включили данную задачу в раздел «Социум»и активно внедряют деятельность по решению данной задачи во все виды деятельности ребенка. Все это дает надежду на успешность и

результативность формирования семейной принадлежности еще в дошкольном возрасте. "Наши дети - это наша старость. Правильное воспитание - это наша счастливая старость, плохое воспитание - это наше будущее горе, это наши слёзы, это наша вина перед другими людьми, перед всей страной." А.С. Макаренко.

Литература

1. Амонашвили Ш.А. Созидаю человека. М.: Знание, 1982
2. Петракова Т.И. Духовные основы нравственного воспитания. -М:1997 г.
3. Островская Л.Ф. Педагогические ситуации в семейном воспитании дошкольников, М.1990
4. Этика жизни. Алматы, 2001. С. 22.

МЕКТЕПКЕ ДЕЙІНГІ ЖАСТАҒЫ БАЛАЛАРҒА ҰЛТТЫҚ ТӘРБИЕ БЕРУДЕ САЛТ-ДӘСТҮРДІ ҚОЛДАНУ

Атыбаева П.К.

Қазіргі кезеңдегі қоғам дамуында өскелең ұрпақтың туған ел тарихын, тілін, мәдениетін, салт-дәстүрі мен әдет-ғұрпын білуге, тануға, сақтауға деген қызығушылығын қалыптастыру - мектепке дейінгі мекемеде білім беру мен тәрбие ісінің өзекті мәселелерінің бірі.

Бала санасына жастайынан халықтық педагогиканың озық үлгілеріне негізделген тәлім-тәрбие берудің бір баспалдағы – балабақша. Ал, бала бақшада баланың жас ерекшелігін ескере отырып, ұлттық салт-сананы танытып үйретуде қазақ халқының әдет-ғұрпы, салт-дәстүрі туралы алғашқы түсініктер қалыптастырудың маңызы зор. Мектепке дейінгі жастағы баланың халқымыздың әдет-ғұрпын, салт-дәстүрлерін көңіліне тоқып дені сау, шымыр да сымбатты, тілін, дінін білетін, рухани байлығы мол, жан-жақты дамыған, ұлтжанды азамат болып өсу үрдісінде тәрбиешінің рөлі ерекше. Себебі, халқымыздың әдептілік, инабаттылық, мейірімділік, ізеттілік, қонақжайлық қасиеттерін жас ұрпақтың бойына сіңіру үшін әрбір тәрбиеші халық педагогикасын, салт дәстүрін, әдеп-ғұрыптарды жақсы меңгерген рухани дүниесі бай, жаны таза жан болуы керек.

Сонымен қатар, тәрбиеші халық педагогикасын басшылыққа ала отырып, балалардың жас ерекшеліктеріне сай салт-дәстүрге негізделген тәрбие жұмысын жүргізуі үшін дәстүр, салт ұғымдарының мазмұнын білуі керек.

Дәстүр – ұрпақтан-ұрпаққа ауысатын, тарихи қалыптасқан нормалар мен үрдістер. Ол – қоғамдық ұйымдар мен халықтың мінез-құлқының, іс-әрекетінің рухани негізі. Дәстүр қоғамдық өмірдің барлық саласын, тәжірибесін қамти отырып, қоғамның әр деңгейіндегі ақылды, даналықты бейнелейді. Дәстүр мәдениетпен тығыз байланысты, сондықтан мәдениеті дамыған ел дәстүрге де бай. Ата-ананы құрметтеу, үлкенді сыйлау, адалдық, әділеттілік, мейірімділік сезімдері озық дәстүрлерге жатады.

«Салт – кәсіпке, сенімге, тіршілікке байланысты әдет-ғұрып, дәстүр. Ол ұрпақтан-ұрпаққа ауысып отырады. Уақыт өткен сайын салтқа өзгеріс еніп, өзгеріп, қоғамға байланысты бейімделіп келеді. Жаңа қоғамдық қатынасқа сай келмейтін салт-дәстүрлер ығысып, өмірге қажетті жаңалары дамып отырады.

Балабақшада балаларға арналған іс-шараларды өткізу барысында салт-дәстүрлердің мына түрлерін үйрету тиімді: бесікке салу, ат қою, қырқынан шығару, шілдеhana, бесік той, тұсау кесу, сүндет той, ашамайға мінгізу, тоқым қағу. Сонымен қатар, тәрбиеші қазақ халқында сақталған бала тәрбиесіне қатысты салт-дәстүрлерді де білуі тиіс. Мақала аясында халқымыздың жадында ертеден сақталған, бүгінде ел арасында сақталған салт-дәстүрдің, әдет-ғұрыптың мына түрлерінің мағынасын ашуды жөн көрдік: көгентүп, базарлық, байғазы, бәсіре, жеті ата.

Көгентүп (салт). Бұл салттың негізінде туыс, ілік, жұрағат адамдардың қонаққа келгенде алғаш ілесіп келген баласына ескерткіш, сый ретінде үй иесінің беретін сыйы. Сыйлыққа мал беріледі: қозы немесе қой (бұзау, құлын, тай, бота, тайлақ, ат). Бұл бала үшін сый, қуаныш болса, оның ата-аналары үшін құрметтеудің белгісі.

Базарлық (дәстүр). Алыс сапарға саяхатқа, сауда жолына шыққан адамдар жерлестеріне, сыйлас адамдарына, жас балаларға ірілі-ұсақты сыйлықтар «базарлық» әкеледі. Бұл сыйластықтың белгісі және ескерткіш ретінде қабылданады.

Байғазы (дәстүр). Байғазы балалардың жаңа киімі не алған заты үшін берілетін ақшалай, заттай сый. Байғазы сұраудың еш артықтығы жоқ. Ертеде байғазы сұраған жас өспірімге анасы, жеңгелері «байғазыға байдың қызы» деп те атайты болған. Байғазы балалардың көңіл – күйін көтеретін дәстүр.

Бәсіре (дәстүр). Бала туған кезде немесе «сүндет тойына», бүгінде бала мектепке барғанда атасы немесе өз әке-шешесі оған тай атайды. Оны «бәсіре» тай дейді. «Бәсіре» атау баланың көңілін өсіреді, өмірге бейімдейді. Себебі, тайын ерекше күтімге алып, бағып, үйретіп жүрген бала өз қатарына «бәсіре тайым бар» деп мақтана да алады. Бұл халықтық тәрбиеде орын алған баланың көңілін өсіріп, ынталандырып тәрбиелеудің бір жолы.

Жеті ата (дәстүр). Халқымызда «Жеті атасын білмеген – жетесіз» деген мәтел бар. Бұл дәстүрдің әлеуметтік зор мәні бар: өмір тәжірибесі мол халқымыздың кейінгі ұрпаққа жеті атасын білуді міндеттеп, оны үйретуі, жаттатуы - ұлттық тәртіп пен жөн білудің негізі деп санаған. Сонымен қатар, қазақ халқы жеті атаға дейін қыз алыспаған. Бұрынғы адамдар бір-бірімен танысқанда, жүздескенде руын, тегін сұрауы осыдан шыққан. Әр қазақ баласының өз ата-тегін білуін халқымыз «тектіліктің белгісі» деп санаған. Жеті ата әкеден жоғары таратылады: 1. Бала. 2. Әке. 3. Ата. 4. Арғы ата. 5. Баба. 6. Түп ата. 7. Тек ата. (Ата-тек деген сөз осыдан шыққан сөз)

Ат қою (ғұрып). Жаңа туған сәбиге ат қою – ерекше салтанатты ғұрыптардың бірі. Ат қоюға қазақ халқы ерекше көңіл бөлген. Әрине алдымен жақсы есімдер мен елге әйгілі адамдардың атын қойған. Сонымен бірге бала есімін жақсы, беделді кісілерге қойғызып, батасын алуды да қазақ халқында кең тараған.

Шашу (дәстүр) – қуаныш хабар ретінде жасалатын салтанатты дәстүр. Отбасы өміріндегі қуанышты сәттерде (бала дүниеге келгенде, келін түскенде, құда келгенде, т.с.с) әжелеріміз тәттілер шашады.

Сәби өмірге келгенде салт бойынша ата-анасы той жасайды. Той «Шілдехана» деп аталады. Сәбиге есім қойылады. Шілдеханада көп қонақтар жиналады, олар балаға өзінің тілектерін білдіреді, ойын-сауық өткізеді. Осылайша баланың алғашқы қадамы басталады.

Әр халықтың ұлттық дәстүрінің, сана-сезімінің, сөйлеу, ойлау тәсілінің, мінез-құлқының, мәдениетінің айрықша белгілері тіл арқылы бейнеленеді. Тіл -адамның өмірлік қажетін өтейтін қатынас құралы. Сондықтан баланың өз ойын дұрыс жеткізіп, басқа адамдармен дұрыс қарым-қатынас жасай білуі үшін оған ең алдымен сөз әдебін үйрету керек. Бұл міндет көбіне тіл дамыту, қоршаған ортамен таныстыру сабақтарында жүзеге асады. Қазақ халқы қоғамындағы қарым-қатынас көбіне қонақжайлылық дәстүрімен тығыз байланысты. Сондықтан, бала бақшадағы салт-дәстүрге негізделген бала тәрбиесінде қонақжайлылық, қонақ кәде туралы да түсінік беру маңызды. Халқымызда үйге келген қонақты құрметтеп қарсы алып, мал сойып, қонақасы беру - жомарттықтың, елдіктің белгісі деп саналған.

Тәрбиеші балаларға сабақта бұл дәстүрді түсіндіру барысында мына мәліметтерді қолданады. Қонақтарды қарсы алу дәстүрі: амандасу, қонақтарды жайғастыру. Дастарқан басында алдымен «Сусын ішкізу»: халқымыздың ең негізгі сусыны – қымыз құйып сусынын қандыру немесе шай беру. Сонымен қатар, «Табак тарту» тәртібін үйрету, «қонақ кәде» ретінде қонақтан ортаға өз өнерін салуды сұрау, қонақтарды шығарып салуда сый-сипат көрсетіп, қоштасу ретін балаларға үйрету сабақтың ұтымдылығы мен тәрбиелік маңызын арттыра түседі.

Халқымыздың ең сыйлы да, қандай да емге дәру сусыны – қымыз. Тәрбиешінің қымыздың қандай сусын, әрі жасалу ретін біліп жүруі абзал. Қымыздың алғашқысын сүр қазы, жал-жая салған бие сүтіне 2-3 литр ескі қымыз қосып ашытып алады. Оны қымыздың «қоры» дейді. Соңынан осы қорды үзбей, әрбір 2-3 сағатта жаңа сүт құйып отыру керек. Саба түбінде әр күнге жаңа қымыздың қоры қалып отыруы шарт.

Тәрбиеші сабақта «Табақ тарту» барысында «Сыйлы табақ» туралы да мағлұмат береді: сыйлы табаққа малдың ең сыйлы мүшелер салынады, дастархан басындағы ең құрметті қонақтарға әкелінеді. Ал, мына мағлұматты тәрбиеші есінде сақтап жүруі тиіс: Бас - ең сыйлы мүше болып есептеледі, оны қонақтар арасында ең құрметті қонаққа беріледі. Жанбас- қонақтар ішінде жасы үлкен кісіге береді. Омыртқа – әйелдердің арасында жасы үлкен қонаққа беріледі. Жілік – ер азаматқа беріледі. Төс – сол үйдің күйеу баласына беріледі.

Салт-дәстүрге негізделген тіл дамыту сабағында «Қонақ» ойынын қолдану арқылы балалардың санасында қазақ халқында дәстүрге айналған қонақжайлылық туралы түсінік қалыптастыруға болады: Қонаққа келген адамның өзін таныстыруы. Үй иелерін, яғни, шаңырақ мүшелерін қонақпен таныстыру. Бұл ойынға 4-5 оқушы қатысуына болады. Бұл ойынды отбасы мүшелерін, туыстық атауларды өткен кезде пайдаланған дұрыс. Себебі оқушылар жаңа сөздерді меңгерумен қатар сөйлеу дағдыларын қалыптастырады.

«Шілдеhana» туралы түсінік қалыптастыру сабағында «Жақсы тілек» ойынын қолданған орынды. Ойынның шарты: Шеңбердің ортасында тұрған бала: «Сәбиге қандай тілек тілеуге болады?» - деп сұрайды да, допты лақтырады. Екінші бала жауап қайтарып, допты кері лақтырады.

– Өмірі ұзақ болсын!

– Дені сау болсын! т.б.

Сабақ беру барысында салт-дәстүрге негізделген сергіту сәті ретінде мына өлең шумақтарын қолданып, балаларға өлең жолдарына сәйкес қимыл-қозғалыстар жасатқан тиімді:

Кел, балалар, тұрайық,
Үлкен шеңбер құрайық,
Шаңырақты көтеріп,
Керегені құрайық.
Уықтарша иіліп,
Қазақ үйді құрайық.

Салт-дәстүрге негіздеп сабақ өткізу барысында мына тапсырмалар арқылы балалардың санасында бесікке салу, тұсау кесу, атқа отырғызу салты туралы түсінікті қалыптастыруға болады: Баланың жасына қарай суреттерді сәйкестендір. Суреттерде нәресте, бесік, бір жастағы бала мен қайшы, 5-6 жастағы бала мен ер-тоқым. Балалр нәресте суреті мен бесікті; бір жастағы бала мен ала жіп және қайшыны; 5-6 жастағы бала мен ер-тоқымды атты сәйкестендіріп, салттардың атын атайды.

Сабақта жұмбақтарды қолдану арқылы да салт-дәстүр, әдет-ғұрып туралы түсінік қалыптастыруға болады. Мысалы. Әкесі баласын көтереді, Баласы бөркін көтереді. (*Кереге, уық, шаңырақ*)

Міне, бала бақшада тәрбиеші салт-дәстүрді қолдана отырып, балаға тәрбие беремін десе заманымызда болып жатқан өзгерістерді ескере отырып, стүрді қастерлеп, жас ұрпақты ұлтына, еліне, мәдениетіне деген шынайы сүйіспеншілікке, ұлттық мінез бен жеке дара қасиеттерімізді сақтап қалуға тәрбиелеп, өзі үшін абыройлы іс деп қарастыруы тиіс.

Пайдаланылған әдебиеттер

1. Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың мемлекеттік жалпыға міндетті стандарты. - Астана, 2016.

2. Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың үлгілік оқу бағдарламасы. - Астана, 2016.

3. М. Ғабдуллин. Халық ауыз әдебиеті. – Алматы, 2001. – 210 б.

4. Кенжеахмет С. Жеті қазына.- Алматы. 2001. - 34 бет.

БАЛАБАҚША БІЛІМ БЕРУ ЖҮЙЕСІНДЕГІ ИННОВАЦИЯЛЫҚ ЖӘНЕ ҚАЗІРГІ ЗАМАНҒЫ ТЕХНОЛОГИЯЛАРДЫ ҚОЛДАНУ

Алишева З.Е.

Қарағанды қаласы. КМҚК «Қарлығаш» бөбекжайы

Қазақстан Республикасының Президенті Н.Ә.Назарбаев **«Қазақстан егемен мемлекет ретінде қалыптасуы мен дамуының стратегиясы»**- деген еңбегінде, соның төрт негізгі күшін атап көрсетті.

Оның біріншісіне: Адам үшін жер үстіндегі бағалайтын байлығы- денсаулығы, оның білімі, іскерлігі, таланты, және мәдениеті- деген.

Сондықтан да Қазақстан Республикасындағы білім берудің жетекші идеясы-оқу - тәрбие жүйесін әлемдік біліммен интеграциялау,инновациялық қазіргі заман технологиялары арқылы білімді ,дені сау жас ұрпақ тәрбиелеу және жеке тұлғаны дамыту.

Басты міндет:Өскелең ұрпақтың денсаулығын сақтау мен нығайту жұмыстары ерекше мәнге ие болуы тиіс делінген.

Қазақстан Республикасының тұжырымдамасында:**«Дені сау ұрпақ- қоғамның қуаты»** делінген. Демек, болашақ ұрпақтың жеке тұлға болып қалыптасуына мектеп жасына дейінгі мекемелерде тәрбиенің гуманистік бағыт алуы және тәрбие орынының әсіресе балабақша кешендеріндегі негізгі міндеті. Қоғамның жаңа дәуірге аяқ басуы жағдайында халықтың ғасырлар бойы жинақтаған ізгілік мұрасына ден қою. Қазыр бала болашағына,өміріне үлкен жауапкершілікпен қарап баланың жеке тұлға болып қалыптасуына мейілінше көмектесу қажет. Бұл жұмыста әр баланың бойында өзіне деген сенім,сезіну,өзін-өзі тәрбиелеуге, денесін шынықтыруға,денсаулығын сақтауға өз ағзасының мүмкіншілдігін толық пайдалана алатын тұлғаны қалыптастыру шарт.Үйткені қазіргі қатаң бәсекелестік жағдайда қоғамымызға дені сау ұрпақтың өсуі елімізде өте маңызды.

ҚР 2018 жылға дейінгі уақытқа арналған білім жүйесінің Концепциясы «Қазақстан 2030» старттегиялық бағдарламаның бір бағыты, төмендегі іс-шараларға негізделген ғылыми ізденістерге сүйене отырып,білім саласының Ұлттық моделін қалыптастыру және ұлттық ерекшеліктерді ескеріп, оқу- тәрбие жүйесін әлемдік деңгейге көтеру. Оқу - тәрбие саласында шешімі үлкен мәселелердің туындауы,оны тек халықаралық ұйымдармен бірігіп шешу, ол үшін бүгінгі уақыт талабы тұрғысынан жаңарту болып табылады. Жоғарыда айтылған іс-шаралар,білім саласындағы білім негіздерінің, оқыту құрал- жабдықтың қайта жабдықталуына, педагогтардың іскерлігін қабілетін арттыруға ықпал тигізеді. Мектепке дейінгі мекемелерде, бүгінгі талап бойынша білім беру жүйесіндегі дене-шынықтыру пәнінің жүйесінде жаңалықтар енгізілді.Инновациялық іс- әрекетімен басқаша білім беру қажеттілігі болса,соған сай өзгеше іс- тәсілмен педагогикалық қызмет атқару. Өткізілетін оқу іс- әрекеттерінің мазмұны кеңейтіліп, уақыт талабына сай әр- түрлі әдіс- тәсілдерді қолданылып күн талабына сай шығармашылықпен байланыстыра отырып. өз мақсатына қол жеткізе алатын, өзіндік шешім қабылдай алатын, жоғары маманданған маман ғана қол жеткізе алады.

Мектепке дейінгі білім беру жүйесіндегі бағдарламада, дене шынықтыру оқу іс- әрекеттерінде балалардың қимылбелсенділігін оңтайлы деңгейге жеткізу үшін, қимыл тәжірбиесін байыптауға, олардың негізгі қимылдарды орындау техникасын, қажетті қимылдар сапасын жетілдіруге, ептілігімен қабілетін дамытуға бағытталған.Сонымен қатар мектеп жасына дейінгі балаларды тәрбиелеу мен дамытуды ұйымдастыру бойынша инновациялық жаңашылдық тәжірбиені пайдалану қолға алынып отыр.

Осы салада Қазақстанның барлық аймақтарында, қалалық, аудандық, ауылдық бала-бақшаларында пайдалануға арналған, тиімді түрде енгізілген жаңашылдық: **ол-**

Баланың қимыл- белсенділігін арттырумен қоса ерекшелігімен қатар, оның физиологиялық даму деңгейімен денсаулық жағдайының жеке тұлғалылық ерекшеліктерін байқауға бағытталған. Осы тұрғыда дене шынықтыру оқу іс-әрекеттерінде, арнайы іріктелініп алынған жаттығулар, әр- түрлі әдіс- тәсілдер арқылы «Айналмалы жаттықтыру», «Круговая тренировка в оздоровительных целях» саласын жоғары деңгейге көтеру болып отыр. «Айналмалы жаттықтыру» балалардың физиологиялық ерекшеліктерімен диагностикалық тексеру карталары бойынша әр топқа бөлініп өткізіледі. «Айналмалы жаттықтыруда» алға қойылған мақсат, ол балалардың денсаулығын, өмірінің қауіпсіздігін қамтамасыз ету ретінде жұмыс жүргізіледі және оны ұйымдастыруда санитарлық гигиеналық нормалар мен **денсаулық сақтау технологияларының ережелерін сақтау көзделеді.** Балалардың денсаулығын еске ала отырып, олардың күнделікті дағдысына шынығу элементтерін біртіндеп енгізу. Арнайы іріктелген жаттығулар арқылы әр баланың денсаулығының жәй- күйімен даму деңгейін еске ала отырып, айналмалы жаттықтыру арқылы сауықтыру шараларын жүйелі түрде жүзеге асыру.

Баланың жүйке жүйесінің қажетсіз шамадан арттық күш түсуден қорғауға қамқорлық жау үшін денсаулық сақтау технологияларын қолдану арқылы жүзеге асыру.

Білім стандартының бағдарламасы барысында баланың құқығын қорғау мәселесі тәрбиелеу мен білім беру бағытында жүзеге асырылатын ,денсаулық сақтау технологияларын білім мазмұнында сабақтастыра жүргізу.

Мектеп жасына дейінгі тәрбиені ұйымдастыру нәтижесінде, денсаулық сақтау технологияларын қолдану арқылы, бала денсаулығын және психикалық- жүйке денсаулығын жақсарту, олардың шығармашылық қабілеттерін дамыту, қолдау, білім- білік дағдыларын нақтылай отырып баланы жан- жақты дамыту арқылы жетілдіре қалыптастыру негізі қаланады. Бала денсаулығына зиян келтірмей нығайту, дене мүсінінің сымбатын жетілдіру, әуенді қимыл- қозғалыс жасату арқылы талғампаздыққа тәрбиелеу.

Баланың бұлшық еттерінің жұмысын күшейту арқылы дұрыс дене тұрқының қалыптасуына үлкен көңіл бөлінеді. Әр баланың қимыл белсенділігімен жақсы күйге деген ұмтылысын қамтамасыз ету. Сол арқылы денсаулық жағдайымен физиологиялық өсуін бағалап отыру. Баланың тіршілік әрекетін ұйымдастыру процесіне елдің әр- түрлі аймақтарына тән /мәселен қала, ауылдық жерлер, елдің оңтүстігі мен солтүстігі, ұлттық дәстүрмен, тұрмыстық /ерекшеліктерді көрсететін элементтерді енгізу. Бала организмінің қорағаныс күшін, ауру- сырқауға қарсы тұру қабілетін жоғарлатудың жағдайын жасау. Организмнің физиологиялық жүйесін дамыту және жетілдіре түсу. Балалардың әр- түрлі тәсілдерді игеру арқылы қимыл- тәжірибесін, бұлшық еттерінің әр- түрлі тобына арналған жаттығулары, құрамдық жаттығулары, көру, есту, тірек- қимыл аппараттары жұмысының бұзылуын реттеу және алдын- алу жаттығуларын жүйелі түрде жүргізу. Осы қатарда бөбекжай балаларының білім деңгейінің жақсы көтерілгені, 2016-2018 оқу жылдары арасындағы дене шынықтырудан балалардың білім деңгейлері жоғары нәтижелерге жетті.

Білім стандартының бағдарламасының басты міндеттерінің бірі:

Денсаулық сақтау технологияларын қолдану арқылы, тұлға ретінде баланың жеке басының іс-әрекетін дамыта оқыту теориясы негізінде белсенді **3- тәсілмен** әдіс- тәсілдерді қолдана отырып тәрбиелеу мен білім беру жұмысын жетілдіру тәсілдері.

1.Тәрбие жұмысын ізгілендіру тәсілі:

Балабақшадағы тәрбиелеу мен білім беру ісін ,денсаулық сақтау технологияларын қолдану арқылы баланың психо-физиологиялық даму дәрежесіне, білім деңгейіне қарай ұйымдастыру, олардың дене еңбегіне белсенділігін арттыру, шығармашылық қабілеттілігін жетілдіру, адамгершілік, эстетикалық талғамын қалыптастыру, тәрбие мәселесінде әр баланың жан-жақты жетіуіне баса көңіл бөліп отыру;

2.Тәрбиені демократияландыру тәсілі:

Бала денсаулығына зиян келтірмей тәрбиелеу,білім беруде баланың өзіндік іс-әрекетіне,талап-тілегіне тежеу жасалмай,еркіндік беріп,ой өрісінің,дүниетанымын бақылау,қабылдау үрдістерінің дұрыс қалыптасуына жағдай жасалу;

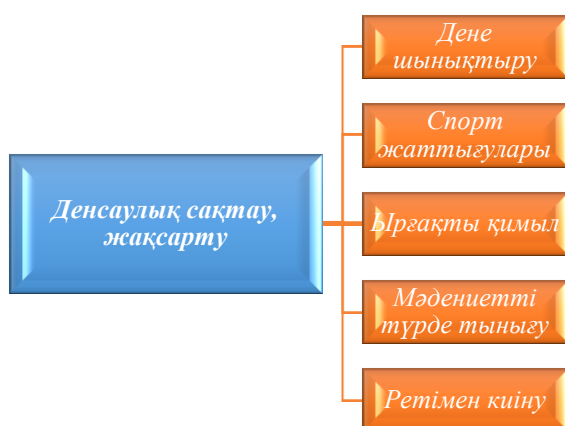
3.Тәрбие жұмысынжекелей жүргізу; /индивидуализация/

Тәрбие барысында денсаулық сақтау технологияларын қолдану арқылы баланың жеке ерекшелігін,ақыл-ой сезім,тәжірбиелік іс-әрекетінің даму деңгейін ескеру,оның айырықша қабілеттілігіне назар аударып,бағыт беріп отыру,білуге құштарлық,еңбекке белсенділік мотивтерін ескеру./тәрбиешілерге/

Адамға денсаулық бір- ақ рет тұрақты өзі өзгермейтін түрде беріледі. Ол өзінен- өзі жақсармайды. Оны үнемі күту керек. Ендеше адам жас кезінен денсаулығын сақтауға үйренуі шарт.

Сондықтан спорттың және дене тәрбиесінің , бала тұлғасының толыққанды жетіліп қалыптасуындағы рөлі өте зор. Бала денсаулығын нығайтуға, өзін- өзі тәрбиелеуге , тәртіпті болуға, жігерлі болып өсуіне балабақша ұжымдары бірден бір септігін тигізеді. Қоғамымыздың дені сау ұрпақ өсуі үшін қандай жағдайларға аса назар аудару керек?

/слайд/

Дене шынықтыру оқу іс-әрекетінде денсаулық сақтау технологияларын қолдану міндеттері:

1. Балалардың тұлғалық дамуын қамтамасыз етіп және жас ерекшелік қабілетінің дұрыс жетіліп ашылуына ,бала денсаулығына зиян келтірмеуіне бағытталған білім берудің базистік мазмұнын ашатын жоспармен жұмыс атқару.

2. Баланың дене бітімдерінің дұрыс қалыптасуы үшін,оқу процесінде негізгі қимылдардың әдіс-тәсілдерін дұрыс орындауын дағдыға айналдырып,қимыл-қозғалыстарды белгілі бір жетілген кешенді жүйемен жетілдіру арқылы қимылдық іскерліктерін арттыру.Жаттығуларды әдіс-тәсілімен дәл орындау,спорттық құрал-жабдықты дұрыс тандау,жүктемені баланың жас шамасына сай болуы,орындалуақытына,санына/смет,дозировка/жаттығуларды орындау кезінде сақтандыру/страховка/жұмысын ескере отырып бала денсаулығын сақтау технологияларын қолдану арқылы іске асырылады.

3. Балалардың физиологиялық жетілуін жақсарту,қимыл-қозғалыс арқылы биологиялық қажеттілігін қанағаттандыру,жағымды эмоционалды көңіл күй ортасын жасау;

4. Бала денсаулығын ескере отырып,зиян келтірмеу арқылы физиологиялық қасиеттері мен ептілік,үйлесімділік қабілеттерін дамыту,шыдамдылығын шыңдау;

5. Жас ерекшелігіне қарай ,денсаулық сақтау технологияларын қолдану арқылы,бала денсаулығына зиян келтірмей оның толыққанды дамуына,ағзаның қоршаған ортаға бейімделу қабілетін,дене және ақыл-ойдың қабілеттілігін артыруға жағдай жасау;

6. Белсенді іс-қимылдарына,іс-әрекеттеріне және оған қажеттілікке қызығушылықтарын арттырып,дене шынықтыру оқу іс-әрекеті мен ойын-сауықтарды ұйымдастыру шараларын өткізу кезінде,бала денсаулығына зиян келтірмеу үшін гигиеналық талаптар мен негізгі ережелерді сақтау,қалыптастыру.

Дене шынықтыру оқу іс-әрекетінде негізгі қимылды жаттығуларды орындауда түрлі әдіс-тәсілдердің формалары мен спорттық құралдарды дұрыс пайдалану арқылы бала денсаулығына зиян келтірмеу технологиялары қолданылады. Бала денсаулығына қажетті оқитын бөлмеде қолайлы жағдай жасалуы керек.

-тазалық пен гигиеналық.

Әр үзілісте оқитын бөлмені желдеттіру, еденді жеңіл ылғалды түрде тазалаудан басталады. Оқу іс-әрекетінде жаттығуларды тиімді таңдау, балаға жеткілікті дене жүктемесін жас шамасына сай болуына, бала ағзасының функциялық мүмкіншіліктеріне әсер ету қажеттілігін дұрыс пайдалану арқылы жүзеге асырылады.

Жылдық жоспар бойынша балаларға ұсынылған дене жүктемесінің үнемділігі және көлемін жаттығулар саны мен ойындар есебінен, олардың ұзақтығы, қайталау саны, қарқыны мен өткізу жағдайын көбейтілуі нақты түрде қарастырылуы керек. Оқу іс-әрекетін жоспары құрастырылғанда, қолданылатын спорттық құрал-жабдығын да есте сақтау. Спорттық құрал-жабдығының аз түрін қолдану, әр-бір снарядты максималды түрде қолдану, оларды тарату, қою мен жинау кезінде сақтандыру шараларын қатаң түрде орындау нәтижесінде бала денсаулығын сақтау технологиялары қолданылады.

Балалармен слайд.

Мысалы: жүру, жүгіру кезінде, әр қашанда ара-қашықтық сақтауды дағдыға айналдыру, денелерін тік ұстау, бастарын төмен түсірмей, иықтарын көтермей жүрулеріне үлкен көңіл бөлінеді./қолдың жүгіргендегі жағдайы, шынтақтан бүгілген қолдардың жан-жаққа емес, артқа қимыл-қозғалысы/ аяқтың ұшымен, іші-сыртымен жүру /жалпақ табандылықты болдырмау/

.Тепе-теңдік жаттығуларының ішінде жіңішке жіпті табанның ортасымен басып жүру арқылы омыртқа сүйегінің дұрыс жетілуіне үлкен ықпал етеді. Негізгі қимылды жаттығуларды орындау кезінде /секіру, лақтыру, тепе-теңдік, еңбектеу, тартылу/ әр-түрлі тәсілдерді қолдану арқылы технологиялық сақталу жолдары жүзеге асырылады.

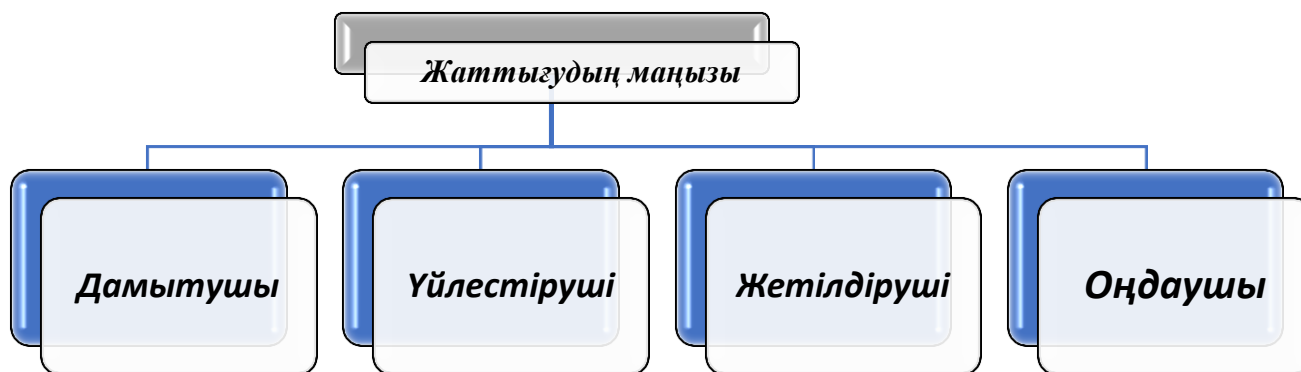
1. **Тасқынды тәсіл.**
2. **Алма-кезек тәсіл.**
3. **Топтық тәсіл.**
4. **Жаппай бақылау тәсілі.**

Оқу іс-әрекетінде керекті дене жүктемесінің үнемділігі және оқу іс-әрекетінің моторлық тығыздығы, олардың ұзақтығы, қайталау саны, қарқынын орынды ұйымдастыру арқылы бала ағзасының дұрыс физиологиялық жетілуіне қол жеткізуге болады.

Сонымен қатар арнайы бұлшық еттерді дамытушы жаттығуларды қолдану, аяқ, қол, дене бұлшық еттерін босаңсытуға арналған релаксациялық жаттығулар, /жағымды эмоционалды көңіл күй ортасын жасау үшін психологиялық жаттығуларды әрдайым қолдану/;

Жұмыс қабілеттілігінің төмендеуіне байланысты баланың мінез -құлқына назарды көбірек аударып, оған қосымша демалыс, жеңіл тапсырмалар беріп, жеке көмек көрсету.

Негізгі қимылды қозғалыстарды үйрету мен жетілдіруде денсаулық сақтау технологиясын пайдалану арқылы баланы жан-жақты дамытуға болады. Дене шынықтыруды нығайту үрдісінде балалардың дене белсенділігін, ойлау қабілеттілігін, рухани, эстетикалық талғамдарын, адамгершілік қасиеттерін дамыту. Сондықтан бала денсаулығына зиян келтірмей жан-жақты дамуына көптеген биологиялық, әлеуметтік, гигиеналық және басқа факторлармен байланысты болғандықтан балабақшадағы балалардың оқу іс-әрекетіндегі статистикалық жүктемені көтеру қабілеттерін арттырып, жас ерекшеліктеріне қарай арнайы жүйелі түрде бәріміз бірігіп ат салысудың арқасында ғана алға қойған мақсаттар мен міндеттер шешіледі.

Дені сау ұрпақты тәрбиелеп шығару дегеніміз ?

Өсіп келе жатқан ұрпақтың денсаулығына зиян келтірмеу бағытында, денсаулық сақтау технологияларын қолдану арқылы, бала бойына ұлттық құндылықтарды санасына сіңіре отырып, дені сау, адамгершілік қасиеттері мол, туған еліне деген рухани патриоттық сезімдерін арттырып, жеке басының қалыптасуы мен жан- жақты дамуын ықпал ететін барлығы бір мақсатты көздейтін негізгі білім беру салалары:

1. Бұл жеке тұлғаның тіршілік етіге бағытталған мүмкіндіктерін қалыптастыру.
2. Әлеуметтік- психологиялық және биологиялық жақтан салауатты өмір салтын қалыптастыру.
3. Белсенді қозғалыс нәтижесінде ағзаны шынықтыру.
4. Дене тәрбиесі мен спортпен шұғылдану.
5. Жеке басының гигиеналық палаптарын жүзеге асыру.
6. Қарым-қатынас және экологиялық мәдениетке жету.

Осы мәселелер ұрпақ тәрбиесімен шұғылданатын тәрбиешілер мен педагог мамандарына зор міндеттер жүктеледі. Сондықтан да бала денсаулығына зиян келтірмеу, бала денсаулығын сақтау ортасын қалыптасыруға мектепке дейінгі мекемелерде жұмылып жан- жақты ат салысқанда ғана қол жеткізуге болады. Бұл дегеніміз оқу іс- әрекеті барысында сәбилердің денсаулығын сақтау технологияларын қолдану, ауырмаудың алдын алуға арналған іс- шаралар және ата-аналармен тәрбиешілердің бірігіп атқарылатын шаралар.

Бұл тұрғыда дене шынықтыру тәрбиесінің міндетін жүзеге асыруда барлық педагогика ұжымы, дәрігерлік персонал белсенді қатысуы керек.

«Қазақстанның - 2030» стратегиялық бағдарламасының «Білім туралы Заңының», білім алушылардың денсаулықтарын сақтау туралы 37 бабында білім беру ұйымдары мен мекемелерінде ең басты орынға қойылған. Яғни «Дені сау ұрпақтың толыққанды өсіп жетіліп, қоғамымыздың қуатты болашағы үшін бірігіп ат салысайық».

ӘДЕБИЕТТЕР

1. Венгер Л.А. Педагогика способностей. – М., 1973.
2. Дуброва В.П. Организация методической работы в дошкольном учреждении. – М., 1995.
3. Михайленко Н.Я., Короткова Н.А. Ориентиры и требования к обновлению содержания.
4. Арапова-Пискарева Н.А. Современные воспитательные технологии
5. Селевко Г.К. Современные образовательные технологии: Учебное пособие - Народное образование, 1998.
6. Смирнова Е.О. Дошкольная педагогика от Фребеля до «Истоков» (Обзор педагогических систем и программ дошкольного воспитания) : Учебное пособие. – Киров , 2003.
7. Анатова Н. В. Информационные технологии в школьном образовании. – М., 19948.
8. Езопова С.А. Предшкольное образование, или Образование детей старшего дошкольного возраста: инновации и традиции//Дошкольная педагогика.
9. Захарова И. Г. Информационные технологии в образовании: Учеб. пособие для студ. высш. пед. учеб. заведений. – М., 2003
10. Использование современных информационных и коммуникационных технологий в учебном процессе: учебно-методическое пособие / Авторы-составители: Д.П. Тевс, В. Н. Подковырова, Е. И. Апольских, М. В, Афонина. – Барнаул: БГПУ, 2006.
11. Роберт И.В. Современные информационные технологии в образовании: дидактические проблемы, перспективы использования. – М.: Школа-Пресс.

МЕКТЕП ЖАСЫНА ДЕЙІНГІ БАЛАЛАРДЫҢ СӨЗДІК ҚОРЫН МОЛАЙТУ МӘСЕЛЕСІ

Мейрманова Д. Б.

Қарағанды қаласы, «Тілек» бөбекжайы

Мектеп жасына дейінгі баланың дүниетанымын, ой өрісін кеңейтіп, сөздік қорын байыту, эстетикалық талғамын арттырып, адамгершілікке баулу ісінде көркем әдебиеттің алатын орны ерекше. Әрине, мектеп жасына дейінгі сәбилердің әдеби шығармаларды оқи алмайтыны мәлім. Олар әдеби шығармаларды тәрбиешінің мәнерлеп оқып беруі бойынша ғана сөз сырын санасына ұялатады. Ертегі, шағын әңгіме, өлең, мақал-мәтел, жұмбақ сияқты балаларға лайықты көркем сөз жанрларының ежелден-ақ тәрбие ісінде зор көмекші екені белгілі [1].

Балабақшада тәрбиеленбеген, әлі мектеп жасына жетпеген ауылдық жерлердің сәбилері кішкентай күнінен өз әже-аталары мен әке-шешелерінен естіген халық ауыз әдебиеті нұсқаларынан нәр алып өсетіні белгілі. Мұндай шығармаларды сәбилер қызыға тыңдайды, жылдам жаттап алады. Мысалы: «Торғай», «Бақа-бақа балпақ», «Қарғалар», «Санамақ», тағы басқалар сияқты халық өлеңдері ойнақы тілімен, қайталама сөзімен, музыкалық үнімен

бөбектерді баурап, сөз өрнегіне баулиды. Сол себепті де «Балабақшада оқыту және тәрбиелеу бағдарламасында» 2 жастан 3 жасқа дейінгі балаларға әдеби шығармаларды оқу, тіл дамыту жұмысы арнайы бөлім, 2-ден 3 жасқа, 3-тен 4 жасқа дейінгі балаларға халық ауыз әдебиеті үлгілерінен «Бесік жыры» сияқты ойнақы өлеңдер, санамақтар берілді [2]. Көркем шығармаларды тыңдауға бала сәби кезінен-ақ құмартып, қызығады. Қысқа ертегі, өлең оқып берсе, тез жаттап алады.

Жаттау арқылы оның тілі жетіледі. Әдеби кейіпкерлердің жақсы ісіне сүйсінеді, жаманынан жиренеді – бойын қорқыныш билейді. Сәбилерде жақсы және жаман іс-әрекет жөнінде түсінік пайда болады. Сөйлеу тілі жетіле түседі. Ал тілінің дамуы – баланың бойында қабылдай – ести білу сияқты психологиялық процестердің бірте-бірте қалыптасуына негіз болады.

Мектеп жасына дейінгі балаларға оқып беретін шығармалар, негізінен, үш салаға бөлінеді:

- 1) ауыз әдебиеті нұсқалары;
- 2) классик жазушылардың шығармалары;
- 3) қазақ жазушыларының шығармалары.

Осы саладағы шығармалар тәрбиешіге арналған бағдарламалық материалда нақты жүйеге бөліп берілген. Әдеби шығармаларды оқу мен сабақты жоспарлауда мына жағдайларды өте мұқият ескеру керек: 1 Әрбір шығарманы оқып берерде баланың жас ерекшелігі, осыған байланысты тәрбие жұмысының мақсаты мұқият ескерілуі шарт. Шығарманың лайықтысын ғана алу керек. Мысалы, сәбилер (3-4 жасар балалар) алғаш рет балабақшаға келді делік. Олардың көпшілігі әлі дұрыс сөйлей алмайды, балабақшада болатын жайттармен, ойыншықтармен әлі таныс емес. Сондықтан алғашқы үш-төрт айда тәрбие жұмысының бәрі, оның ішінде әдеби шығарманы оқып, тыңдату, көбінесе ойын түрінде өтіледі. Ол үшін ойынға негіз боларлық, суретті (суреті өте күрделі болмасын) шығармалар керек. Көлемді шығарманың лайықты бөлімінен кейбір үзінді ғана алынады. 2 ана тіліне арналған жоспар 14-15 күнге лайықталады. Жоспарда қандай шығарма оқылуы керек, оған байланысты бақылау жұмысы, суреттер, ойындар нақты көрсетіледі. Әрбір ойынның мақсаты белгіленеді (білімін бекіту немесе сөздің дыбыстық жағын дұрыс айтуға жаттықтыру сияқты). 3 оқылатын шығарма тәрбие жұмысының әр саласын қамтитын болсын. Мысалы: жануарлар, жыл мезгілдері, еңбек, мерекелер туралы және тазалыққа, ұқыптылыққа, әдептілікке баулитын шығармалар. 4 сәбилер тобында (3-4 жас) тәрбиеші шығарманы мәнерлеп жатқа айтып беруі керек. Бұл тұста тәрбиеші балаларды түгел бақылап отыратын болады. Тәрбиешінің шығарманы жатқа айтып беруі балаларға қызықты болады, оларды жалықтырмайды. Өйткені бала тәрбиешіні тыңдай отырып, әр сөзді дұрыс айтуға тырысады. Сәбилерге тапқакты арнайы жаттату қиын. Сондықтан тәрбиеші өзі жатқа айта отырып, шығарманың қажетті шумағын ойын ретінде қайталау кезінде біртіндеп өзіне ілесіп айтуға үйретеді. 5 көркем шығарманы оқығанда шығарманың мазмұнына лайықты суреттерді пайдаланған жөн. Өйткені бұл жастағы балалар өз беттерімен оқи алмайды. Ал шығарманың мазмұнын сурет арқылы жылдам түсінеді[3].

Бала кейде кітаптың бетін ашып отырып, суреттің астына жазылған өлең жолдарын дәл тауып, өз бетімен оқып отырғандай әңгімелеп береді. Сондықтан тәрбиеші қажетті шығарманы оқудан бұрын, суретті көрсету арқылы (сәбилер үшін) әңгімелеседі. Соңынан шығарманы оқып береді. Ересек балаларға шығармаға байланысты қажетті суретті шығарма оқылған соң берген дұрыс. Өйткені шығарманы оқудан бұрын сурет көрсетілсе, балалардың бар ынтасы сол суретке ауады да, тәрбиеші оқығанда зейін қойматын болады.

Оқылған шығарманы әңгімелеп айтуға үйрету сабағының үлгі жоспарын төмендегіше құруға болады:

- 1 тәрбиешінің кіріспе әңгімесі.
- 2 тәрбиешінің әңгімені оқып беруі.
- 3 оқылған әңгіме, ертегі мазмұнын көмекші сұрақтар қоя отырып айтқызу.
- 4 шығарманы қайталап оқу, шығарма мазмұнын балаларға айтқызу.

Мұндайда қысқа әңгіме, ертегі мазмұнын бір балаға, көлемді шығармалардың мазмұнын бірнеше балаға айтқызуға болады. Егер әр алуан жастағы балалар аралас болса, алдымен ересек, естияр балалар әңгімелеп айтады, сәбилер тыңдап отырады[5]. Әдеби шығармаларды оқып, тыңдату (ересек топта), әңгімелеп беру, әңгімелету, жаттату сияқты сабақ түрлері экскурсия, бақылау, санау, музыка, бейнелеу өнері сабақтарымен байланыстыра жүргізілгені жөн. Бұл сабақтар бірінің мазмұнын бірі толықтырып отырса, тіпті жақсы. Ендеше баланы мектепке даярлау мәселесінде әдеби шығармалармен таныстыру ерекше орынға ие екенін ескеру қажет. Бағдарламаға сай мұндай жұмыс баланың жас ерекшелігіне қарай, сабақ мақсатына сәйкес берілетін білім-дағдылар (пән аралық байланысты ескере) бір-бірімен байланыстыра өтіледі. Осылай оқыта отырып тәрбиелеу, тәрбиелей отырып оқыту принципі сәбилер тобынан бастап (2-4 жас аралығы) баланы өзіне қойылған сұрақты түсінікті, оған дұрыс, толық жауап беруге, өзі басқаға сұрақ қойып, жауап алуға, үйрету міндеті іске асады. Осы білім-дағдыларды меңгерте отырып, тәрбиеші баланы айналасындағы адамдармен амандасу, әдепті сөйлесу, алғыс айту, жылы шырайлылық білдіру сияқты мінез-құлық әдептеріне үйретеді.

Мысалы, сәбилер тобында Ә. Дүйсенбиевтің «Не деу керек?» деген өлеңінен үзінді оқығанда тәрбиеші мына мақсаттарды көздейді: өлең түріндегі шығарманы тыңдай білуге, жатқа айтуға үйрету; «рахмет», «кешіріңіз», тағы басқа ізеттілікті аңғартатын сөздерді айтуға дағдыландыру, осы сөздерді күнделікті қолдана білуге баулу, тағы басқа. Ал Қ. Мырзалиевтің «Ойыншықтар» өлеңін ересек балалар тобында оқығанда тыңдай білуге үйрету, өлеңде аталған ойыншық жануарлар туралы сұрақтар қойып, олар туралы білімдерін жетілдіру қажет. Балабақшаға бармас бұрын да бала әр алуан білім-дағдыларды меңгереді. Бірақ көрген-білгені жайлы айтып беріп, салыстыра алмайды. Ал бала білімін жетілдіру, оқуға әзірлену – балабақша тәрбиешісінің жұмысы.

Білімді бір адамнан екінші адамға беру мақсатымен орындалатын үйренуші мен үйретушінің іс-әрекетін **оқыту әдісі** деп атайды. Әрбір пәннің өзіне тән оқыту әдістері болады. Сол сияқты тіл дамыту әдістемесінің де төмендегідей әдіс-тәсілдері бар:

1. **Көрнекілік әдіс** – егер оқылатын объектімен балалар тікелей танысатын болса, онда сол нәрсені, затты есінде жақсы сақтайды. Егер таныстырылатын нәрсемен бетпе-бет кездесуге мүмкіндік болмаса, онда тәрбиеші ол заттардың ойыншық түрін немесе суретін көрсетуі қажет.

2. Сөздік әдіс.

а) **Әңгімелеу әдісі** – көркем әдеби шығармалармен таныстырған кезде жиі қолданылады. Әңгімелеу әдісі тәрбиешінің сұрағынан және балалардың жауабынан тұрады. Яғни бұл әдіс бойынша тәрбиеші де балада сөйлейді. Әңгімелесу әдісі кезінде де көрнекілікті пайдалануға болады. Дидактикалық ойынның бір ерекшелігі бала әрі ойынға қызығады және байланыстырып сөйлеуге үйренеді.

ә) **Қайталап айту әдісі** – бұл әдіс бойынша тәрбиеші балаларға көркем әдеби шығарманы оқып береді немесе топсаяхатқа, серуенге шыққан кезде өздерінің көрген, бақылаған құбылыстарды естеріне түсіріп, мазмұндап айтады. Қайталап айту әдісі еліктеу әдісіне ұқсас. Өйткені екі әдісте де бала тәрбиешінің айтқанын қайталайды. Ал бұл әдістің айырмашылығы еліктеу әдісінде кейде сол бойда немесе белгілі бір уақыт өткеннен кейін өзінің түсінігі бойынша қайталайды.

3. **Практикалық әдіс** – бұл әдістің мақсаты баланың алған білімін іс жүзінде пайдалануын қамтамасыз ету. Балабақшада көбінесе практикалық әдіс ойын түрінде өткізіледі. Мысалы, оқылған ертегілерді, әңгімелерді кейіпкерлендіру арқылы сценарии құру арқылы балаларға рольдерді бөліп беріп, шығарманың оқиғасын еске түсіруге болады.

Тәсілдер:

Белгілі бір әдістің қолданылуы вариантын, сол әдісті құрайтын негізгі іс-әрекетке оқу, дидактикалық материалдың сипатынан туындайтын қосалқы іс-әрекеттің енгізілуін **тәсіл** деп атайды.

Тіл дамыту әдістемесінің тәсілдері:

1. Негізгі

2. Жанама болып екіге бөлінеді.

Негізгі тәсілдерге: Тәрбиешінің сөзі, түсіндіру, сұрақтары, бала білімін бағалауы, бағыт сілтеуі жатады. Ал **жанама тәсілге:** ескертпе, ақыл беру, айтып беру, түзету жатады. Кейде ұйымдастырылған оқу іс-әрекетінің мазмұнына қарай бір оқу іс-әрекетінде негізгі тәсілдердің бірнешеуі қолданылуы мүмкін және олардың біреуі негізгі болады да, қалғаны жанама болады. Мысалы, әңгімелесу кезінде сұрақ тәсілі негізгі болғанымен баяндау кезінде көмекші роль атқарады.

Тәрбиеші қай тақырыпта қандай шығарма оқыса да, бақылау, экскурсия, әңгімелесу, әңгімелетіп айтқызу сабақтарын өткізсе де, әр заттың, іс-қимылдың сөздік атауларын бала түсініп, дәл тани білуге тиісті. Әдеби шығармаларды оқу, тіл дамыту жұмыстарындағы басты әдістердің бірі – сөздік жұмысын жүргізу. Мектеп жасына дейінгі мекемелерде балалар өздігінен оқи алмайтыны анық. Сондықтан текст оқуға, әңгімелеп айтуға үйрету, көркем сөздермен таныстыру жұмысы бағдарлама талабына сәйкес тақырыптық принциптерге негізделеді. Ол принциптер – айналадағы дүниемен, қоғам өмірімен, табиғатпен таныстыру, дүние танымын, ой-өрісін жетілдіру, зейінін, қабылдауын бағдарлай білу, қабілеттерін дамыту болып табылады.

Осы мақсаттарға орай әдеби шығармаларды оқу, алған білімдерін тиянақтау, жалпы сөздік қорларын молайта отырып, мағынасы ұқсас, мағынасы қарама-қарсы сөздерді меңгерту, көрген-білгендері жөнінде (салыстыра, теңей айтуға үйрету) алғашқы ұғымдарын қалыптастыру міндеті қойылады. Шығарма оқу, тіл дамыту жұмысында сәбилер (2-3 жасар) тобында тыңдау қабілетін дамыту, шағын өлеңді жатқа айтуға, ауызша әңгімелеп берген ертегі, әңгімелеп беруге үйрету көзделеді. Ал естиярлар мен ересектер (4-6 жас аралығы) шығарманы тыңдай отырып, оның (әңгіме, ертегі) мазмұнын жүйелі әңгімелей білуге, кейіпкерлердің іс-әрекетін түсініп, өзінше талдап, ойын қорытындылай білуге, кейбір үзінділерді жатқа айтуға, мазмұнға сай әңгіме құрауға, бейнелі сөздерді дәл тауып айтуға, өздігінен салыстыра сипаттай білуге, үйренуге тиісті.

Сабақты мынадай жоспар бойынша өткізуге болады:

1) тексті оқудан бұрын текстке байланысты баланың не білетінін анықтау ниетімен әңгімелесу;

2) шығарманы оқу (сәбилерге ауызша айтылады);

3) әңгімелесу;

4) әңгімелету (суретпен, суретсіз, ойыншық көрсету арқылы);

5) экскурсия, бақылау.

Бала тілін жетілдіруде мынадай міндеттер көзделеді:

1) сөз үйрету жұмысын әр топта өтілетін барлық сабақ процесінде ұдайы жүргізу;

2) өмірмен байланысты сөздерді үйрету;

3) шығарманы оқыған кезде жаңа сөз үйрету;

4) оқылған шығарма мазмұнын қайталап түсіндіру.

Жаңа сөз үйрету, үйренген сөзді қолдану жағына көңіл бөле отырып, баланың жас ерекшелігіне орай сөз санын (2-ден 3 жасқа дейін сабақта – 2-3 сөз; 4-5 жаста - 4-5 сөз; 5-6 жаста - 6-7 сөзден) белгілеп, сабақ тақырыбын баланың нені игергенін, нені игерту керектігін ескере белгілеу. Осылайша баланы үйренген сөзді саналы қолдана білуге, жаңа сөздермен сөз қорын молайту дәрежесіне жеткізу қажет. Үйренген сөзді қолдана білуге үйрету, сабақта және сабақтан тыс әр алуан серуен, ойын, еңбек процесіндегі жаттығу жұмыстарында іске асады.

Балалар жаңа білімді тәрбиешінің сөздік хабарынан алады, ал көрнекілік оларды нақтылайды және растайды. Балабақшада мемлекеттік стандартқа сай тіл дамыту сабағы енгізілді. Балалардың жан-жақты дамуына жағдай жасау жалпыдан жекеге қарай, яғни жеке тұлғаны дамытудың балғынның тілдік қорын дамытып, білімі мен біліктігін кеңейте отырып, өзара қарым-қатынаста қолданатын сөз байлығын молайту болып табылады. Әр түрлі сюжетті суреттер, ойыншықтар, кестелер, геометриялық фигураларды, схемаларды

қолдануға болады. Мысалы, жоғары топта 5 саны тақырыбын өткенде 5 санына байланысты сюжетті суреттерді пайдалана отырып, балалардың сөздік қорын дамытуға болады. Яғни жеңілден ауырға қарай көшу. Жетекші сұрақтарды қоя отырып балалардың тілін дамытады.

Әдебиеттер тізімі:

1. Қазақстан республикасының “Білім беру туралы” заңы. А. 2007
2. Қазақстан Республикасындағы білім беруді дамытудың 2005-2010 жылдарға арналған Мемлекеттік бағдарламасы. Орталық Қазақстан газеті, 28 қазан, 2004 ж.
3. Баймұратова Б. Мектеп жасына дейінгі балалардың тілін дамыту методикасы. А.1991г.
4. Бородич А.М. Методика развития речи детей. М.1991г.
5. «Балбөбек» бағдарламасы. А.2000.

РОЛЬ СЕМЬИ И ОБРАЗОВАТЕЛЬНОГО УЧРЕЖДЕНИЯ В АДАПТАЦИИ РЕБЕНКА С ОВЗ К ОБУЧЕНИЮ В УСЛОВИЯХ ИНКЛЮЗИИ

Буравлева Е. В.,

г.Караганда, КГКП я/с «Алмагүл»,

Жанысбаева Р. М.

г.. Караганда, ЧУ Академия «Болашак»

В мире с каждым годом увеличивается количество рождения детей с ограниченными возможностями здоровья и на сегодняшний день является актуальной проблема инклюзивного обучения детей с ООП в массовых образовательных учреждениях. Дети с ограниченными возможностями здоровья - это дети, состояние здоровья которых препятствует освоению образовательных программ вне специальных условий обучения и воспитания. Раньше все дети с ограниченными возможностями здоровья обучались в специализированных учреждениях, разделенных по видам заболеваний детей. Но в последнее время многие родители начали отдавать своих детей с ООП в массовые образовательные учреждения. Обосновывают они это тем, что ребенок должен обучаться и социализировать в той среде, в которой ему в дальнейшем предстоит жить. То есть, ребенок должен жить и взаимодействовать не только с такими же, как он детьми с ООП, но и с обычными - здоровыми детьми.

В последние годы все большее значение в системе образования занимают вопросы инклюзивного образования. Распространение процесса инклюзивного обучения не только отражает тенденции современного времени, но и способствует реализации прав детей с ограниченными возможностями здоровья на образование. Независимо от социального положения, физических и умственных способностей правильно организованное обучение в условиях инклюзии дает каждому ребенку возможность удовлетворить потребность в получении образования, адекватного уровню его развития.

Достигнув возраста 2-3 лет, большинство детей попадают в совершенно новую для себя среду – дошкольное учреждение. Начало посещения детского сада требует от малыша приспособления к новой социальной среде, налаживания контактов с взрослыми и сверстниками, развития гибкости поведения и адаптивных механизмов. Данный вид образования становится все более привлекательным для родителей детей с ограниченными возможностями здоровья, и они все чаще приводят детей в общеобразовательные детские сады для совместного обучения и воспитания с другими детьми.

В таких условиях педагогу приходится решать такие основные задачи как:

-создание уютного, комфортного пространства для всех детей независимо от их развития;

-совместное обучение и воспитание детей с ООП и детей, не имеющих таких нарушений;

-формирование толерантного сообщества детей, родителей, персонала и социального окружения.

В связи с этим в деятельности педагога появляется новый акцент: педагог и проектировщик, и конструктор образовательной среды, то есть, говоря словами Л. С. Выготского, «выпадает активная роль - лепить, кроить, кромать и резать элементы среды, сочетать их самым разным способом, чтобы они осуществляли ту задачу, которую поставил перед собой воспитатель».

Коррекционно-педагогическая работа с детьми с ООП предусматривает тесное сотрудничество с семьей. Педагог помогает семье выработать правильное отношение к реакции окружающих на внешние проявления дефекта у ребенка с ООП, формирует оптимистические установки в отношении возможностей ребенка, обучает их доступным приемам коррекционной работы путем бесед и индивидуальных консультаций.

Организация инклюзивного образования заключается не только в создании технических условий для беспрепятственного доступа детей с ООП в общеобразовательные учреждения, но и в понимании нормально развивающимися детьми и их родителями важности участия детей с ООП в общеобразовательном учебном процессе. Успешность реализации инклюзивной практики во многом зависит от культуры отношения субъектов образовательного процесса к детям с ООП, от готовности педагогов и родителей к совместному взаимодействию. Для эффективного учебно-воспитательного процесса в ДО необходимо организовать качественное психолого-педагогическое сопровождение семей, воспитывающих детей с ООП, а также создать особый морально-психологический климат в педагогическом и детском коллективах. В инклюзивной школе очень важно то, что и дети, и родители, и специалисты ДО - это, прежде всего партнеры. Необходимость осуществления работы с родителями в данном случае неопровержима.

Совместная учебно-воспитательная деятельности ДО и семьи создается целенаправленной, систематической работой специалистов дошкольного учреждения, которая отвечает современным требованиям, предъявляемым к образовательному учреждению: ответственность и заинтересованность в результатах семейного воспитания, целенаправленность и систематичность формирования педагогической культуры родителей.

В работе педагога по установлению контактов с семьей необходимо учитывать следующие моменты:

- в основе совместной деятельности образовательного учреждения с семьей должны быть действия и мероприятия, направленные на укрепление и повышение роли родителей;

- доверие к воспитательным возможностям родителей, повышение уровня их педагогической культуры и активности в воспитании;

- педагогический такт, недопустимость грубого вмешательства в жизнь семьи;

- опора на положительные качества ребенка, на сильные стороны семейного воспитания.

Положительные результаты в большей степени зависят от активного участия родителей в образовательном процессе, в основе которого должно быть организованное сотрудничество специалиста и родителей.

Совместная учебно-воспитательная деятельности школы и семьи создается целенаправленной, систематической работой специалистов школы и ДО, которая отвечает современным требованиям, предъявляемым к образовательному учреждению: научная обоснованность, ответственность и заинтересованность в результатах семейного воспитания, целенаправленность и систематичность формирования педагогической культуры родителей.

В условиях инклюзивного образования необходимо вести работу по формированию у родителей активной жизненной позиции в преодолении сложностей развития ребёнка и общении с ним; повышать правовую, педагогическую компетентность родителей; организовывать совместную деятельность школы и родителей по укреплению здоровья

детей; способствовать оптимизации отношений между семьей, воспитывающей ребенка с ООП и социумом. Только продуктивное взаимодействие школы и семьи будет способствовать восстановлению психофизического и социального статуса ребенка с ООП, достижению им материальной независимости и социальной адаптации.

Нельзя сказать, что основная роль в адаптации ребенка с ООП к обучению лежит на школе или детском саду. Нет, это не так. Родители выполняют очень важную роль - оказывают всестороннюю поддержку своему ребенку. Ведь родителям, прежде чем помочь ребенку принять себя таким, какой он есть, нужно самим принять своего ребенка и научиться жить с его заболеванием. Родители, несомненно, являются опорой для ребенка ООП и помогают ему адаптироваться к обучению.

Только при правильно спланированном и хорошо организованном взаимодействии школы, ДО и семьи, ребенок с ограниченными возможностями сможет не только адаптироваться к инклюзивному обучению в детском саду или в массовой школе, но и гармонично развиваться.

Список используемой литературы

1. Инклюзивное образование в России; Детский фонд ООН (ЮНИСЕФ).-М., 2011.-85 с.
2. Алехина С.В. Принципы инклюзии в контексте изменений образовательной практики // Психологическая наука и образование. 2014. № 1. С. 5– 14.
3. Инклюзивное образование: ключевые понятия / сост. Н.В. Борисова, С. А. Прушинский. М. – Владимир: Транзит – ИКС, 2009. - 48 с.
4. Акимова О.И. Инклюзия как современная модель образования лиц с ограниченными возможностями здоровья: региональный аспект. Сборник: Исследование различных направлений современной науки. Материалы VIII международной научно-практической конференции. 2016. С. 73-79.
5. Исследование отношения педагогов и родителей к инклюзии в дошкольной образовательной организации Еронько Ж.В. Глушак Е.В. Инклюзивное образование: результаты, опыт и перспективы: сборник материалов III Международной научно-практической конференции / под ред. С.В. Алехиной. – М.: МГППУ, 2015. – 528 с.
6. Шматко Н.Д. Совместное воспитание и обучение детей с ограниченными возможностями здоровья и нормально развивающихся дошкольников // Воспитание и обучение детей с нарушениями развития. -2010. -№ 5.

АДАПТАЦИИ РЕБЕНКА С ОВЗ К ОБУЧЕНИЮ В УСЛОВИЯХ ЕГО ИНКЛЮЗИИ В ДЕТСКОМ САДУ

Голик О. В.

КГКП я-с «Алданыш»

Шалтаева Р. Ж.

ЧУ Академия «Болашак» г.Караганда

В последние годы все большее значение в системе образования Казахстана занимают вопросы инклюзивного образования. Распространение процесса инклюзивного обучения не только отражает тенденции современного времени, но и способствует реализации прав детей с ограниченными возможностями здоровья (далее – ОВЗ) на образование. Независимо от социального положения, физических и умственных способностей правильно организованное обучение в условиях инклюзии дает каждому ребенку возможность удовлетворить потребность в получении образования, адекватного уровню его развития.

Инклюзия становится реальностью образовательного процесса в Казахстане. На доступность получения качественного образования сделан акцент в проекте

Государственного образовательного стандарта образования. В нем отмечается необходимость построения образовательного процесса с учетом индивидуальных возрастных и психофизиологических особенностей учащихся, о создании специальных условий обучения и воспитания детей с ОВЗ и инвалидов [1; с.34].

К категории детей с ограниченными возможностями здоровья относятся следующие группы детей:

- дети с нарушением слуха (глухие и слабослышащие);
- дети с нарушением зрения (слепые, слабовидящие и с пониженным зрением);
- дети с нарушением речи;
- дети с нарушением опорно-двигательного аппарата;
- дети с задержкой психического развития (ЗПР);
- дети с умственной отсталостью;
- дети с расстройствами эмоционально-волевой сферы и поведения (включая детей с расстройствами аутистического спектра РАС);
- дети со сложной структурой нарушения.

Детьми-инвалидами, в соответствии с законом о дискриминации инвалидов, считаются «дети с физическими или умственными нарушениями, которые имеют долгосрочное отрицательное влияние на повседневную жизнь ребенка». В соответствии с законом, человеком с инвалидностью считается человек с нарушением физического или умственного здоровья.

В соответствии с законом, должно быть существенное нарушение хотя бы одного из нижеследующего:

- способность передвижения;
- физическая координация;
- ловкость, подвижность рук;
- умение владеть собой (сдержанность);
- способность поднимать, переносить или передвигать объекты в повседневной жизни;
- речь;
- слух;
- зрение;
- память и способность к обучению, концентрации или пониманию;
- способность определения риска и физической опасности.

Проблемы и перспективы, связанные с инклюзивным образованием, активно обсуждаются как психологами, так и педагогами. Подтверждением этому являются многочисленные научные публикации в отечественной науке (С.В. Алехина, Т.В. Волосовец, Е.Н. Кутепова, Н.Н. Малофеев, И.И. Лошакова, Е.Р. Ярская-Смирнова, И. В. Задорин, В. И. Михалюк, Е. Ю. Колесникова, Е. М. Новикова, А. С. Федоров) [2; с.6] и зарубежной (Ferguson D.L., Meyer G., Jeanchild L., Juniper L.) [3; с. 48]. Исследования отечественных и зарубежных ученых свидетельствуют о том, что первым шагом в организации «безбарьерной среды» являются раннее распознавание нарушений развития и организованная комплексная помощь детям раннего возраста, включающие психолого-педагогические, медико-социальные мероприятия, позволяющие предупредить появление вторичных отклонений и увеличить шансы особых детей на полноценное включение в образовательную среду и социальную жизнь.

Современная концепция социальной реабилитации человека с ограниченными возможностями справедливо полагает, что «должен меняться не только человек с ограниченными возможностями, но и общество, которое должно изъять негативные установки, ступени и узкие двери, а также рутинные правила, помочь людям бороться с недугами, а не со специалистами, и предоставить всем равные возможности полноценного участия в различных сферах жизни и видах социальной активности.

Суть инклюзивного образования заключается в том, что не дети созданы для ОУ, а ОУ создано для детей, т. е. ОУ должно учитывать потребности детей, а не дети должны подходить под те или иные рамки, которые установил детский сад или школа.

Инклюзивное образование базируется на восьми принципах:

1. Ценность человека не зависит от его способностей и достижений.
2. Каждый человек способен чувствовать и думать.
3. Каждый человек имеет право на общение и на то, чтобы быть услышанным.
4. Все люди нуждаются друг в друге.
5. Подлинное образование может осуществляться только в контексте реальных взаимоотношений.
6. Все люди нуждаются в поддержке и дружбе ровесников.
7. Для всех обучающихся достижение прогресса скорее может быть в том, что они могут делать, чем в том, что не могут.
8. Разнообразие усиливает все стороны жизни человека.

Основополагающий принцип инклюзивного образования – все люди должны иметь возможность учиться вместе, независимо от каких-либо трудностей, имеющих на этом пути, или различий в способности к обучению, которые они могут иметь.

Условия организации успешного обучения и воспитания детей с ограниченными возможностями здоровья:

1. Создание адаптивной среды, позволяющей обеспечить полноценное включение и личностную самореализацию в образовательном учреждении.

2. Создание в образовательном учреждении общего типа надлежащих материально-технических условий, обеспечивающих возможность для беспрепятственного доступа детей в здание и помещения ОУ и организации их пребывания и обучения в этом учреждении (пандусы, лифты, специально оборудованные учебные места, специализированное, реабилитационное, медицинское оборудование и т.д.).

3. Обучение и коррекция развития детей с ограниченными возможностями здоровья должны осуществляться по образовательным программам, разработанным на базе основных общеобразовательных программ с учетом психофизических особенностей и возможностей таких обучающихся.

4. Необходимо комплексное психолого-педагогическое сопровождение ребенка с ограниченными возможностями здоровья на протяжении всего периода его обучения в ОУ общего типа.

5. Необходима специальная подготовка педагогического коллектива ОУ общего типа в соответствии со спецификой учебно-воспитательной и коррекционной работы.

6. В целях обеспечения освоения детьми с ограниченными возможностями здоровья образовательных программ целесообразно ввести в штатное расписание ОУ общего типа дополнительные ставки педагогических (учителя-дефектологи, учителя-логопеды, педагоги-психологи, социальные педагоги, воспитатели и др.) и медицинских работников.

7. Для обеспечения эффективного включения детей с ограниченными возможностями здоровья в ОУ общего типа важное значение имеет проведение информационно-просветительской, разъяснительной работы по вопросам, связанным с особенностями образовательного процесса для данной категории детей, со всеми участниками образовательного процесса – обучающимися, их родителями, педагогическими работниками.

Таким образом, инклюзия, являясь ведущей тенденцией развития системы образования, не должна подменять собой систему специального обучения в целом. Совместное обучение не противопоставляется специальному образованию, а выступает как одна из его форм. Инклюзивное образование сближает образовательные системы – общую и специальную, делая границу между ними проницаемой. Особый ребенок должен иметь

возможность реализовать свое право на образование в любом типе образовательного учреждения и получить при этом необходимую специализированную помощь и поддержку.

Инклюзивное образование требует поддержки со стороны команды профессионалов. В идеале такая команда состоит из:

- педагога
- психолога
- логопеда
- дефектолога
- тьютора
- социального работника
- врача-педиатра
- специалистов по охране и гигиене труда
- ассистента педагога (сопровождающего)

Существующие барьеры:

- дети с особыми образовательными потребностями часто признаются необучаемыми;
- большинство учителей и директоров массовых детских садов и школ недостаточно знают о проблемах инвалидности и не готовы к включению детей-инвалидов в процесс обучения;

- родители детей инвалидов не знают, как отстаивать права детей на образование и испытывают страх перед системой образования и социальной поддержки;

- архитектурная недоступность школ, учреждений.

Организация инклюзивного образования заключается не только в создании технических условий для беспрепятственного доступа детей с ОВЗ в общеобразовательные учреждения, но и в понимании нормально развивающимися детьми и их родителями важности участия детей с ОВЗ в общеобразовательном учебном процессе. Успешность реализации инклюзивной практики во многом зависит от культуры отношения субъектов образовательного процесса к детям с ОВЗ, от готовности педагогов и родителей к совместному взаимодействию. Для эффективного учебно-воспитательного процесса в школе необходимо организовать качественное психолого-педагогическое сопровождение семей, воспитывающих детей с ОВЗ, а также создать особый морально-психологический климат в педагогическом и ученическом коллективах. В инклюзивной школе очень важно то, что и дети, и родители, и специалисты школы - это прежде всего партнеры. Необходимость осуществления работы с родителями в данном случае неопровержима.

Совместная учебно-воспитательная деятельность ОУ и семьи создается целенаправленной, систематической работой специалистов школы, которая отвечает современным требованиям, предъявляемым к образовательному учреждению: научная обоснованность, ответственность и заинтересованность в результатах семейного воспитания, целенаправленность и систематичность формирования педагогической культуры родителей.

В работе педагога по установлению контактов с семьей необходимо учитывать следующие моменты:

- в основе совместной деятельности школы с семьей должны быть действия и мероприятия, направленные на укрепление и повышение роли родителей;
- доверие к воспитательным возможностям родителей, повышение уровня их педагогической культуры и активности в воспитании;
- педагогический такт, недопустимость грубого вмешательства в жизнь семьи;
- опора на положительные качества ребенка, на сильные стороны семейного воспитания.

Положительные результаты в большей степени зависят от активного участия родителей в образовательном процессе, в основе которого должно быть организованное сотрудничество специалиста и родителей.

Зачастую, включение детей с ОВЗ в социум является для их родителей одной из важнейших задач. При обучении детей в условиях инклюзии родители видят необходимость образования в школе не столько для получения детьми новых знаний, сколько для социализации в обществе и коллективе сверстников.

Но, однако, многие родители нормально развивающихся сверстников не желают обучать своих детей вместе с детьми, имеющими отклонения в развитии. Родители считают, что ребенок с ОВЗ может причинить вред здоровью их ребенка; что при совместном обучении весь учебно-воспитательный процесс будет носить негативный характер и здоровым детям будет уделяться значительно меньше времени. Однако родители здоровых детей не опровергают возможность создания в обычных школах специальных коррекционных классов, интеграционных мероприятий через совместные праздники и прогулки, совместное общение после занятий в кружках, секциях. [5; с. 167].

Поэтому просвещение родителей занимает важное место в работе школы. Оно осуществляется через участие родителей в родительских собраниях, индивидуальных и групповых консультациях, оформлении стендов. Эти формы педагогического просвещения помогают формировать толерантное отношение к детям с ОВЗ, правильно организовать общение с ними. Одновременно, просвещение родителей учащихся с ОВЗ проходит также через индивидуальное и групповое консультирование, родительские собрания и др. Разница лишь в том, что вся работа с родителями, воспитывающими детей с ОВЗ, направлена на преодоление их социальной беспомощности. Цели данной работы возможно реализовать посредством повышения педагогической компетентности, обучения навыкам взаимодействия и общения со своим ребенком, совместно выполняемых заданий, а также посредством общения с другими родителями в рамках групповой работы. Благодаря этому родители принимают на себя и увереннее несут ответственность за воспитание и развитие своего ребенка.

Несомненно, инклюзивная образовательная среда формируется квалифицированными специалистами школы – коллективом, но важная роль принадлежит и родителям, участвующим в сотрудничестве. Осуществление процесса инклюзии происходит в условиях реализации индивидуальных коррекционно-развивающих программ для детей с ОВЗ. Родителям же может быть предоставлена возможность участия в разработке, согласовании, утверждении индивидуальной программы на своего ребенка, обсуждении проблем ребенка в рамках психолого-медико-педагогического консилиума.

Для выявления динамики развития, определения соответствия выбранных форм, методов обучения уровню развития учащегося с ОВЗ в условиях инклюзивного процесса специалисты ОУ систематически проводят соотносительный анализ сформированности у последних знаний, умений, навыков и психофизического развития. Однако при всем положительном, что несет с собой инклюзивное образование, существует ряд проблем в его организации. Кроме нерешенных нормативно-правовых и финансовых вопросов организации инклюзивной практики, дефицита квалифицированных кадров, по-прежнему отсутствуют технологии вовлечения родителей в процесс инклюзии, учитывающие особенности воспитания детей в семьях, воспитывающих детей с ОВЗ и их сверстников с нормативным темпом развития [6].

Таким образом, семьям, воспитывающим детей с ОВЗ, требуется целенаправленная профессиональная помощь. В условиях инклюзивного образования необходимо вести работу по формированию у родителей активной жизненной позиции в преодолении сложностей развития ребёнка и общении с ним; повышать правовую, педагогическую компетентность родителей; организовывать совместную деятельность школы и родителей по укреплению здоровья детей; способствовать оптимизации отношений между семьей, воспитывающей ребенка с ОВЗ и социумом. Только продуктивное взаимодействие школы и семьи будет способствовать восстановлению психофизического и социального статуса ребенка с ОВЗ, достижению им материальной независимости и социальной адаптации.

Очень важно понять:

при создании инклюзивных образовательных учреждений нового типа, дети привыкают к тому, что мир – разнообразен, что люди в нем – разные, что каждый человек имеет право на жизнь, воспитание, обучение, развитие. Для человека не существует более чудовищного наказания, чем быть предоставленным в обществе самому себе и оставаться абсолютно незамеченным.

Список литературы:

1. Екжанова, Е.А. От интеграции к инклюзии / Е.А. Екжанова; беседовала О. Решетникова // Школьный психолог. 2010. № 16.
2. Алехина С.В. Принципы инклюзии в контексте изменений образовательной практики // Психологическая наука и образование. 2014. № 1. С. 5-14.
3. Инклюзивное образование: ключевые понятия / сост. Н.В. Борисова, С. А. Прушинский. М. - Владимир: Транзит – ИКС, 2009. - 48 с.
4. Акимова О.И. Инклюзия как современная модель образования лиц с ограниченными возможностями здоровья: региональный аспект. Сборник: Исследование различных направлений современной науки. Материалы VIII международной научно-практической конференции. 2016. С. 73-79.
5. Исследование отношения педагогов и родителей к инклюзии в дошкольной образовательной организации Еронько Ж.В. Глушак Е.В. Инклюзивное образование: результаты, опыт и перспективы: сборник материалов III Международной научно-практической конференции / под ред. С.В. Алехиной. – М.: МГППУ, 2015. – 528 с.
6. Азлецкая Е. Н. Мониторинг готовности образовательных организаций к реализации инклюзивного образования как фактор его развития // Научно-методический электронный журнал «Концепт». – 2015. – Т. 37. – С. 81–85. – URL: <http://e-koncept.ru/2015/95639.htm>.

РЕАЛИЗАЦИЯ ПРИНЦИПОВ ПОЛИЯЗЫЧИЯ В СИСТЕМЕ ДОШКОЛЬНОГО ОБРАЗОВАНИЯ

Бердник В.В., Туткабекова Ш.Б.

Детский сад «Акжаркын»

Время не стоит на месте. Мир, люди, вещи всё развивается и с каждым разом становится лучше и усовершенствование. Так же происходит и в образование нашего молодого поколения. Как говорится дошкольное воспитание – это фундамент образования. Именно дошкольные работники дают старт детям. Всесторонне их развивают и обучают. Перед воспитателями стоит огромная задача подготовить и обучить всесторонне развитых детей, во всех образовательных областях. Так же огромная работа проводится по внедрению полиязычия именно с детского сада. Дети как губки впитывают новый и интересный для них материал. Знакомятся с языками через игру, занятия, режимные моменты. Воспитатели ответственно подходят к этому, организуя день детей так. Что бы они, играя, изучали языки, знакомились с культурой и бытом разных народов. Президент Казахстана неоднократно говорил значимости и о важности развития полиязычия для многонационального казахстанского общества. Идею триединства языков в Казахстане Президент впервые озвучил ещё в 2004 г. «Наша Республика должна восприниматься как высокообразованная страна, знающая и владеющая как минимум тремя основными языками. Это: казахский язык — государственный язык, русский язык — как язык межнационального общения и английский язык — язык успешной интеграции в глобальную экономику».

Воспитатели стали широко и углубленно внедрять полиязычие в детских садах. Уже с трёх лет дети, в игровой форме овладевают тремя языками. Знают элементарные выражения, окружающие их предметы. Прежде всего, воспитатели должны начинать с себя. Быть

грамотно подготовлены, и владеть тремя языками, что бы передать свой опыт и знания детям, в интересной и доступной форме.

Главными целями в обучении у дошкольников триединству языков является:

- ✓ формирование у детей первичных навыков общения на иностранном языке;
- ✓ умение пользоваться иностранным языком для достижения своих целей;
- ✓ выражение мыслей и чувств, в реально возникающих ситуациях общения;
- ✓ создание положительной установки на дальнейшее изучение иностранных языков;
- ✓ пробуждение интереса к жизни и культуре других стран;
- ✓ воспитание активно-творческого и эмоционально-эстетического отношения к языкам;
- ✓ развитие лингвистических способностей детей;
- ✓ развитие личностных качеств ребенка в процессе обучения иностранному языку;
- ✓ воспитание поликультурной, формирование компетентной личности ребёнка, готового к социокультурному взаимодействию на государственном и других языках;
- ✓ формировать человека, способного к активной жизнедеятельности в многонациональной и поликультурной среде, обладающего развитым чувством понимания и уважения других культур, умением жить в мире и согласии с людьми разных национальностей.

Для успешного внедрения трёхязычия необходимо использовать такие принципы как:

- принцип наглядности;
- принцип активности и самостоятельности;
- принцип последовательности и постепенности: от простого к сложному;
- ежедневное использование языкового материала в течение дня.
- принцип индивидуализации.
- принцип творческого подхода.
- принцип не навреди.

Формы организации деятельности:

- речевые и фонетические разминки;
- стихотворные примеры, рифмовки;
- игры, ролевые игры, инсценировки;
- рисование;
- конструирование;
- лепка и др.

Изучение языков осуществляется не большими подгруппами, индивидуально, также интегрируются с другими видами деятельности. Особое внимание стоит уделять в повседневной жизни. Когда дети заняты своим интересным делом. И обучение идет не навязывающее, а интересно и занимательно. Воспитатели используют технические средства обучения, что бы заинтересовать детей. Разнообразные, яркие иллюстрации. Современные дошкольники знают фразы приветствия, поют песни на трёх языках, рассказывают стихи, называют на трёх языках, все, что их окружает. Воспитатели проговаривают с детьми слова по теме занятия, тем самым обеспечивая возможность повседневно заниматься речевой практикой. Мы воспитатели не ограничиваемся только занятиями. Используем полиязычие в организации режимных процессов, в развлекательных мероприятиях, где дети исполняют стихи, песни на государственном, русском и английском языках, инсценируют сказки.

Традиционным в нашем детском саду стало проведение тематических занятий, посвященных Дню языков, а также участие дошкольников в конкурсе чтецов, проводятся сказки на трёх языках, КВН, викторины.

В работе с родителями используем следующие формы работы:

- папки-передвижки для родителей;
- словарь в картинках;

- индивидуальные и коллективные консультации по казахскому, русскому и английскому языкам;
- открытые занятия;
- совместные проекты, мероприятия и т.д.

Наши сегодняшние дети – это завтрашние будущее страны. И поэтому уже, сегодня необходимо заботиться о воспитании маленьких граждан Республики Казахстан. От нас педагогов и от родителей требуется терпение и любовь, большая отдача и внимание, для того что мы воспитали, образованное и всесторонне развитое поколение будущих людей. Поэтому давайте любить свою работу, любить своих детей и тогда результат нас непременно обрадует.

Список использованной литературы:

1. Государственная программа развития образования в РК до 2010 г. от 11.10.2004 г. № 1459 – Алматы: Юрист, 2007.
2. Закон РК «Об образовании» от 07.06.1999 № 389 - Алматы: Юрист, 2007.
3. Конституция Республики Казахстан.
4. Комплексная программа воспитания в организациях образования РК на 2006- 2011 гг. – Алматы: Юрист, 2

СОВРЕМЕННЫЕ ПРОБЛЕМЫ МЕНЕДЖМЕНТА В ДОШКОЛЬНОМ ОБРАЗОВАНИИ

Корнеева В.В.

Мини центр «Бөбек» при КГУ «ОСШ№20»

В течение последних лет вопросы модернизации дошкольного образования обсуждаются на государственном уровне. Сфера образования стала объектом внимания одного из приоритетных национальных проектов. Решение стратегической задачи совершенствования содержания и технологий управления в сфере дошкольного образования должно предусматривать реализацию эффективных мер по созданию такой модели образования детей старшего дошкольного возраста, которая обеспечивала бы им равные стартовые возможности для последующего обучения в начальной школе. Реформирование образования обуславливает необходимость научно-методического обеспечения, требует пересмотра традиционных подходов, поиска новых принципов проектирования содержания образования, новых образовательных технологий. Инновации в образовании включают изменение структуры специальности и специализации, проектирование новых образовательных стандартов, разработку моделей и концепций подготовки кадров для дошкольных учреждений. Одной из ключевых современных проблем управления может быть названа идея стандарта в дошкольном образовании. Ее нерешенность не позволяет говорить о том, что дошкольное образование является первой и полноценной ступенью отечественной системы образования, обоснованно судить о его качестве, продуктивно решать вопросы преемственности обучения в дошкольном образовательном учреждении и школе. Отсутствие стандарта и существование временных требований к содержанию и методам обучения и воспитания в ДОУ негативно сказывается на понимании и оценке развития ребенка в период дошкольного детства.

Дошкольное образование воспринимается в обществе как сфера услуг (услуг специфических, связанных с формированием личности человека, воспроизводством интеллектуальных ресурсов, передачей ценностей культуры). Поэтому важно, что будет содержать стандарт в дошкольном образовании, как он будет операционализироваться, чем сопровождаться. Одной из проблем дошкольного образования является оптимизация

штатного расписания. На фоне общей неуккомплектованности кадрами, когда редкостью становятся педагоги-психологи, социальные работники, полный состав воспитателей, происходит минимизация ставок «узких специалистов». Более половины сотрудников со стажем от 20 лет составляют люди предпенсионного и пенсионного возраста из-за непривлекательности дошкольного образования для молодых специалистов.

Достижения современного менеджмента пока еще не получили широкого распространения в практике подготовки руководителей дошкольного учреждения. Однако любое из них может развиваться достаточно успешно только при условии постоянного организационного развития, которое осуществимо лишь благодаря грамотному и квалифицированному руководству. Поэтому подготовка руководителей детских садов к управленческой деятельности в области менеджмента и организационного развития является первоочередной задачей системы дошкольных учреждений.

Если учесть новый социальный заказ, обращенный к педагогике, который выражается в виде требований к подготовке людей, способных к саморазвитию, самореализации имеющихся возможностей; умеющих самостоятельно ориентироваться в мире гораздо более неопределенном и непредсказуемом, чем прежде, то становится понятным интерес к интегральным характеристикам личности педагога, в том числе к «профессиональной компетентности». С профессионально-педагогических позиций компетентность рассматривается как совокупность профессиональных, личностных качеств, обеспечивающих эффективную реализацию компетенций.

Коррекцию традиционно реализуемой методической работы в дошкольном образовательном учреждении мы видим в разработке стратегии профессионального совершенствования, формировании субъектной позиции педагога и определении индивидуальных смыслов деятельности посредством использования технологии научно-методического сопровождения педагогической деятельности воспитателей и руководителей ДОУ.

Сущность данной технологии состоит в непрерывной профессиональной подготовке и методическом взаимодействии педагогов, в результате которого актуализируется профессиональный потенциал личности педагога. Перечислим задачи научно-методического сопровождения педагогической деятельности воспитателей и руководителей ДОУ:

- выработка установочных позиций, определение вектора развития научно-методической деятельности;
- предоставление педагогам ДОУ необходимой информации по основным направлениям развития дошкольного образования, программам, новым педагогическим технологиям;
- выявление, изучение и оценка результативности инновационного педагогического опыта в дошкольном образовании, его обобщение и распространение, создание системы стимулирования творческой инициативы и профессионального роста педагогов;
- оказание поддержки педагогам и руководителям ДОУ в инновационной деятельности, организации и проведении опытно-экспериментальной работы, экспертной оценке авторских программ, пособий, учебных планов;
- осуществление редакционно-издательской деятельности;
- организация совместной работы с научно-исследовательскими лабораториями и вузами при проведении опытно-экспериментальной работы.

К условиям успешного внедрения технологии научно-методического сопровождения относятся:

- уверенность в несомненной значимости того, к чему побуждаются педагоги;
- заинтересованность педагогов в ценности осуществляемой педагогической деятельности;
- создание творческой образовательной среды, представляющей собой диалектическое единство пространственно-предметных, социальных, психодидактических компонентов. Технология научно-методического сопровождения включает последовательность программно-целевых действий (этапов):

- 1) оценка реальной ситуации, выявление проблем;
- 2) диагностика и постановка задач; 3) выбор средств сопровождения (форм, методов, типа взаимодействия);
- 4) анализ полученного результата.

Использование технологии научно-методического сопровождения педагогической деятельности воспитателей и руководителей ДОУ соотносится с конкретными целями курсов повышения квалификации и переподготовки. Предлагая свободу выбора, мы в какой-то степени реализуем идею построения индивидуальной траектории развития педагога. Создавая программу сопровождения по результатам входной диагностики, выявляющей проблемные зоны личностного характера, мы дифференцированно подбираем виды и формы работы.

При рассмотрении вопроса качества дошкольного образования необходимо учитывать специфику деятельности дошкольного образовательного учреждения, способствующую выстраиванию концепции управления качеством образования в его условиях. Как правило, при оценке качества образовательной системы рассматриваются главные факторы: уровень реализации образовательных программ, содержание предметно-развивающей среды, кадровое обеспечение в дошкольном образовательном учреждении.

Определение качества дошкольного образования предполагает учет всех основных его компонентов: содержания, форм и методов, результатов образовательного процесса (сохранение и укрепление физического и психического здоровья, развитие личности, фундаментальных способностей детей, формирование сообщества педагогов и родителей и др.), а также финансово-экономического, материально-технического, кадрового и методико-дидактического обеспечения. Оценка качества работы дошкольного образовательного учреждения должна вестись и с позиции того, как педагогический процесс учитывает современную социальную ситуацию и ситуацию в образовании (его положительные и отрицательные тенденции), рассматривает результаты новых достижений (инноваций) в науке и практике, в том числе и мировой, и сообразно сочетает их с уже сложившимися традициями, и то, как на основе этого дошкольное образовательное учреждение выстраивает перспективу своего развития.

Литература

- Лосев П. Н. Управление методической работой в современном ДОУ. -М.: Твор. центр, 2004. - 156 с.
- Нестеров В. В., Белкин А. С. Педагогическая компетентность: Учеб. пособие. - Екатеринбург: Центр «Учебная книга», 2003. - 188 с.

СОВРЕМЕННЫЕ ТЕХНОЛОГИИ ОБУЧЕНИЯ И ВОСПИТАНИЯ ДЕТЕЙ ДОШКОЛЬНОГО ВОЗРАСТА

Курманбаева Н.Ш., Алпамысова Т.А.
Актюбинский гуманитарный колледж

Современное общество нуждается в совершенно новом типе людей. В век мощного развития технологий различных направлений человек просто обязан обладать такими качествами, как гибкость мышления, способность к быстрому усвоению новых знаний, коммуникация, умение планировать, принимать решения и многое другое. Как достичь поставленных временем задач? Необходимо пересмотреть подход к процессу образования подрастающего поколения. В частности, поэтапно внедрять в педагогический процесс образовательные технологии. Процесс реорганизации всей системы образования, протекающий много лет, предъявляет высокие требования к организации дошкольного

воспитания и обучения, интенсифицирует поиски новых, более эффективных психолого-педагогических подходов к этому процессу. Инновационные процессы на современном этапе развития общества затрагивают в первую очередь систему дошкольного образования, как начальную ступень раскрытия потенциальных способностей ребёнка. Развитие дошкольного образования, переход на новый качественный уровень не может осуществляться без разработки инновационных технологий. На современном этапе развития происходят изменения в образовательных процессах: содержание образования усложняется, акцентируя внимание педагогов дошкольного образования на развитие творческих и интеллектуальных способностей детей, коррекции эмоционально-волевой и двигательной сфер; на смену традиционным методам приходят активные методы обучения и воспитания, направленные на активизацию познавательного развития ребенка. Основная задача педагогов дошкольного учреждения – выбрать методы и формы организации работы с детьми, инновационные педагогические технологии, которые оптимально соответствуют поставленной цели развития личности. Современные педагогические технологии в дошкольном образовании направлены на реализацию государственных стандартов дошкольного образования.

Принципиально важной стороной в педагогической технологии является позиция ребенка в воспитательно-образовательном процессе, отношение к ребенку со стороны взрослых. Взрослый в общении с детьми придерживается положения: «Не рядом, не над ним, а вместе!». Его цель – содействовать становлению ребенка как личности.

Педагогическая технология – это совокупность психолого-педагогических установок, определяющих специальный набор и компоновку форм, методов, способов, приёмов обучения, воспитательных средств; она есть организационно – методический инструментарий педагогического процесса (Б. Т. Лихачёв).

Сегодня насчитывается больше сотни образовательных технологий.

Основные требования (критерии) педагогической технологии:

- Концептуальность;
- Системность;
- Управляемость;
- Эффективность;
- Воспроизводимость.

Структура образовательной технологии состоит из трех частей:

Концептуальная часть – это научная база технологии, т.е. психолого-педагогические идеи, которые заложены в ее фундамент.

Содержательная часть – это общие, конкретные цели и содержание учебного материала.

Процессуальная часть – совокупность форм и методов учебной деятельности детей, методов и форм работы педагога, деятельности педагога по управлению процессом усвоения материала, диагностика обучающего процесса.

Таким образом, очевидно: если некая система претендует на роль технологии, она должна соответствовать всем перечисленным выше требованиям. Взаимодействие всех субъектов открытого образовательного пространства (дети, сотрудники, родители) ДООУ осуществляется на основе современных образовательных технологий.

С целью глобального изменения всей системы были введены образовательные технологии. Сущность обозначенных в документе педагогических инноваций состоит не столько в самом процессе усвоения знаний, сколько в оценке полученного результата. Они направлены на развитие самостоятельного мышления и получения наглядного результата мыслительной деятельности. Выделяют следующие педагогические технологии, которые непосредственно внедрены в образовательный процесс как дошкольных, так и школьных учебных учреждений: проблемное обучение;

К числу современных образовательных технологий можно отнести:

1. Технологии проектной деятельности

Цель: Развитие и обогащение социально-личностного опыта посредством включения детей в сферу межличностного взаимодействия.

Педагоги, активно использующие проектную технологию в воспитании и обучении дошкольников, единодушно отмечают, что организованная по ней жизнедеятельность в детском саду позволяет лучше узнать воспитанников, проникнуть во внутренний мир ребенка.

Классификация учебных проектов:

- «игровые» - детские занятия, участие в групповой деятельности (игры, народные танцы, драматизации, разного рода развлечения);
- «экскурсионные», направленные на изучение проблем, связанных с окружающей природой и общественной жизнью;
- «повествовательные», при разработке которых дети учатся передавать свои впечатления и чувства в устной, письменной, вокальной художественной (картина), музыкальной (игра на рояле) формах;
- «конструктивные», нацеленные на создание конкретного полезного продукта: сколачивание скворечника, устройство клумб.

2. Технология исследовательской деятельности

Цель исследовательской деятельности в детском саду - сформировать у дошкольников основные ключевые компетенции, способность к исследовательскому типу мышления. Надо отметить, что применение проектных технологий не может существовать без использования ТРИЗ - технологии (технологии решения изобретательских задач). Поэтому при организации работы над творческим проектом воспитанникам предлагается проблемная задача, которую можно решить, что-то исследуя или проводя эксперименты.

3. Технология «ТРИЗ»

ТРИЗ (теория решения изобретательских задач), которая создана ученым-изобретателем. Воспитатель использует нетрадиционные формы работы, которые ставят ребенка в позицию думающего человека. Адаптированная к дошкольному возрасту ТРИЗ - технология позволит воспитывать и обучать ребенка под девизом «Творчество во всем!» Дошкольный возраст уникален, ибо как сформируется ребенок, такова будет и его жизнь, именно поэтому важно не упустить этот период для раскрытия творческого потенциала каждого ребенка. Целью использования данной технологии в детском саду является развитие, с одной стороны, таких качеств мышления, как гибкость, подвижность, системность, диалектичность; с другой – поисковой активности, стремления к новизне; речи и творческого воображения. Основная задача использования ТРИЗ — технологии в дошкольном возрасте – это привить ребенку радость творческих открытий.

4. Информационно-коммуникационные технологии

Мир, в котором развивается современный ребенок, коренным образом отличается от мира, в котором выросли его родители. Это предъявляет качественно новые требования к дошкольному воспитанию как первому звену непрерывного образования: образования с использованием современных информационных технологий (компьютер, интерактивная доска, планшет и др.).

Информатизация общества ставит перед педагогами-дошкольниками задачи:

- идти в ногу со временем;
- стать для ребенка проводником в мир новых технологий;
- наставником в выборе компьютерных программ;
- сформировать основы информационной культуры его личности;
- повысить профессиональный уровень педагогов и компетентность родителей.

Решение этих задач не возможно без актуализации и пересмотра всех направлений работы детского сада в контексте информатизации.

5. Технология проблемного обучения в детском саду.

Существуют четыре уровня проблемности в обучении:

- Воспитатель сам ставит проблему (задачу) и сам решает её при активном слушании и обсуждении детьми.

- Воспитатель ставит проблему, дети самостоятельно или под его руководством находят решение. Воспитатель направляет ребёнка на самостоятельные поиски путей решения (частично-поисковый метод).

- Ребёнок ставит проблему, воспитатель помогает её решить. У ребёнка воспитывается способность самостоятельно формулировать проблему.

Ребёнок сам ставит проблему и сам её решает. Воспитатель даже не указывает на проблему: ребёнок должен увидеть её самостоятельно, а увидев, сформулировать и исследовать возможности и способы её решения. (Исследовательский метод)

В итоге воспитывается способность самостоятельно анализировать проблемную ситуацию, самостоятельно находить правильный ответ.

6. Технология портфолио дошкольника

Портфолио - это копилка личных достижений ребенка в разнообразных видах деятельности, его успехов, положительных эмоций, возможность еще раз пережить приятные моменты своей жизни, это своеобразный маршрут развития ребенка.

Существует ряд функций портфолио:

- диагностическая (фиксирует изменения и рост за определенный период времени);

- содержательная (раскрывает весь спектр выполняемых работ);

- рейтинговая (показывает диапазон умений и навыков ребенка) и др.

Процесс создания портфолио является своего рода педагогической технологией. Вариантов портфолио очень много. Содержание разделов заполняется постепенно, в соответствии с возможностями и достижениями дошкольника. И. Руденко

7. Игровая технология

Строится как целостное образование, охватывающее определенную часть учебного процесса и объединенное общим содержанием, сюжетом, персонажем. В нее включаются последовательно:

- игры и упражнения, формирующие умение выделять основные, характерные признаки предметов, сравнивать, сопоставлять их;

- группы игр на обобщение предметов по определенным признакам;

- группы игр, в процессе которых у дошкольников развивается умение отличать реальные явления от нереальных;

- группы игр, воспитывающих умение владеть собой, быстроту реакции на слово, фонематический слух, смекалку и др.

Составление игровых технологий из отдельных игр и элементов — забота каждого воспитателя.

8. Технология разноуровневого обучения:

Это педагогическая технология организации процесса, в рамках которого предполагается разный уровень усвоения учебного материала, то есть глубина и сложность одного и того же учебного материала различна в группах уровня А, Б, С, что дает возможность каждому воспитаннику овладевать учебным материалом на разном уровне (А, В, С), но не ниже базового, в зависимости от способностей и индивидуальных особенностей личности каждого воспитанника.

9. Здоровьесберегающие технологии

Целью здоровьесберегающих технологий является обеспечение ребенку возможности сохранения здоровья, формирование у него необходимых знаний, умений, навыков по здоровому образу жизни. Здоровьесберегающие педагогические технологии включают все аспекты воздействия педагога на здоровье ребенка на разных уровнях — информационном, психологическом, биоэнергетическом.

В целом, наблюдается тенденция развития технологий - от технологий обучения к технологиям развития. Педагогические технологии можно использовать как в работе с детьми, так и в работе с педагогическим коллективом и родителями воспитанников.

Важнейшей характеристикой педагогической технологии является ее воспроизводимость. Любая педагогическая технология должна быть здоровьесберегающей! В дошкольной педагогике к наиболее значимым видам технологий относятся технологии личностно-ориентированного воспитания и обучения дошкольников. Ведущий принцип таких технологий - учёт личностных особенностей ребёнка, индивидуальной логики его развития, учёт детских интересов и предпочтений в содержании и видах деятельности в ходе воспитания и обучения. Построение педагогического процесса с ориентацией на личность ребёнка закономерным образом содействует его благополучному существованию, а значит здоровью. Технологический подход, то есть новые педагогические технологии гарантируют достижения дошкольника и в дальнейшем гарантируют их успешное обучение в школе.

Каждый педагог – творец технологии, даже если имеет дело с заимствованиями. Создание технологии невозможно без творчества. Для педагога, научившегося работать на технологическом уровне, всегда будет главным ориентиром познавательный процесс в его развивающемся состоянии. Технологический подход, то есть новые педагогические технологии гарантируют достижения дошкольника и в дальнейшем гарантируют их успешное обучение в школе.

Список использованной литературы

1. Зюбин Л.М. Психология воспитания/ Л.М. Зюбин. -М., 1991. – 258 с.
2. Ильин Е.П. Эмоции и чувства/ Е.П. Ильин. -СПб., 2002. – 356 с.
3. Орехов Н.Я. Психология игры/ Н.Я. Орехов. - М.: Сфера, 2005 – с.206.
4. Концепция дошкольного воспитания // Дошкольное воспитание. - 1989. - № 5.
5. Типовое положение о ДОУ / Дошкольное образование в России. - М., 1997. - С. 148-155.
6. Венгер, Л. А. А. В.Запорожец: Гуманизация дошкольного воспитания / Л. А. Венгер // Дошкольное воспитание. - 1990. - № 8.
7. Михайленко, Н. Дошкольное образование: ориентиры и требования к обновлению содержания / Н. Михайленко, Н Короткова // Дошкольное воспитание. - 1992. - № 5-6.
8. Андреева, В. Проблемы обновления системы дошкольного образования на современном этапе / В. Андреева, Р. Стеркина // Дошкольное воспитание. -1991. - № 11.
9. Современные образовательные программы для дошкольных учреждений / под ред. Т. И. Ерофевой. - М., 1999.
10. Никитин, Б. П. Ступеньки творчества, или Развивающие игры / Б. П. Никитин. - М., 1991. - 160 с.

МЕТОДИКА ПОДГОТОВКИ К ИНТЕГРИРОВАННОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ

Шарифзянова О.В., Колотушкина Н.В.

Детский сад «Акжаркын»

Интеграция – восстановление, восполнение, объединение частей в целое.

Важными работами по рассмотрению интегрированных занятий являются работы: Л.И. Болашовой, М.Н. Берулавы, Г.Ф.Гегеля, И.Я. Лернера, В.В. Краевского, А.В. Теремова и др.

Вопросом об активации познавательной деятельности детей задавались еще с 70-х годов. Ребёнок не воспринимал целостно учебный материал. Это говорит о том, что нужно было искать новые методы в обучении детей. Таким методом является интегрированный подход в образовании и обучении детей дошкольного возраста.

В данное время в ДОУ существует тенденция увеличения количества занятий. Но не всегда эти занятия и их количество полезно и необходимы ребёнку, так как чаще всего

содержат отрывочные сведения из разных областей науки. Ребёнок не усваивает эти знания, так как они не актуализируются в его жизни [105-109.].

При использовании интегрированных занятий педагог может включать различные виды деятельности (музыка и математика; обучение грамоте и математика; ознакомление с окружающим миром и рисование; естествознание и художественная литература) и сократить количество занятий в целом и их общую продолжительность.

Интегрированные занятия дают ребёнку намного шире и ярче представления о мире, в котором он живёт, взаимосвязи предметов и явлений в нашем мире. Основной акцент упирается больше на развитие образного мышления, творческой активности. Такие занятия дают педагогу возможность использовать все разделы программы, привлекать сведения из различных областей науки, искусства, культуры.

Как показывает анализ педагогической литературы, интеграция находит своё отражение в содержании образования и определяет подход к отбору учебного материала таким образом, чтобы знания и умения, полученные при изучении одной или нескольких областей, являлись базой для усвоения и закрепления других при их изучении.

Актуальность интеграции состоит в том, что происходит дифференциация возможностей педагога в подходах к построению оптимальной модели воспитательно – образовательного процесса.

Задачами являются: создание у детей целостной картины мира; повышение качества обучения; формирование личности ребёнка; повышение профессиональных качеств педагога.

Важным принципом при планировании интегрированного занятия является соотношение знакомого и нового материала. При имеющихся хорошо усвоенных умениях и знаниях, быстрее строятся ассоциации, которые подводят ребёнка к решению проблемной ситуации из собственного опыта [162 с.].

При подготовке и проведении интегрированного занятия необходимо провести следующие действия:

- определить область знаний, которые будут способствовать созданию у ребёнка целостного представления об изучаемом объекте;
- отобрать из этих такое содержание, которое наиболее важно для интеграции;
- учитывать программные требования и возраст детей;
- выявить основной принцип построения занятий и распределить задачи;
- продумать развивающие задачи;
- использовать в занятии разнообразные виды деятельности ;
- учитывать особенности каждого ребёнка (мышление, речь и т.д);
- использовать большое количество наглядного и раздаточного материала;
- использовать методы и приёмы продуктивного характера;
- учитывать личностно – ориентированный подход в процессе построения и проведения занятия;
- соблюдать временные рамки деятельности;
- систематичность и доступность материала;
- чёткость и компактность материала;
- на каждом этапе деятельности.

Самое главное при проведении интегрированных занятий, это объединение целей, которые определяют гармоничное развитие личности дошкольника. При организации воспитательно – образовательного процесса учитывается единство воспитательных, развивающих, обучающих задач, при этом все цели и задачи разрешаются, избегая перегрузки детей. Так же интеграция даёт возможность самореализоваться и самовыразиться педагогу. [206 с].

В силу специфики интегрированных занятий, объединяющих не только разные виды деятельности, но и виды художественного творчества происходит творческое единение детей и педагогов в рамках какого-либо вида деятельности.

Интегрированные занятия – это прекрасная возможность дать детям знания, которых нет в программе, но которые требуют выполнения государственного стандарта, интегрированные занятия дают возможность дать детям знания в комплексе, сформировать у детей целостную картину мира, применять разнообразные приемы работы с детьми, использовать индивидуально-дифференцированный подход к детям.

Список использованной литературы

- 1.Белая, К.Ю. и др. Интеграция — как основной инструмент создания новой модели ДОУ [текст] // Управление ДОУ. 2003. № 4.-С. 105-109.
- 2.Берулава, М.Н. Интеграция содержания образования : М., 1993.-162 с.
- 3.Доронова, Т.Н. Радуга: Программа и методическое руководство по воспитанию, развитию и образованию детей 6—7 лет в детском саду [текст]: М., 1997.-206 с.

ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ ИНСТРУКТОРА ПО ФИЗИЧЕСКОЙ КУЛЬТУРЕ С СЕМЬЯМИ ДОШКОЛЬНИКОВ ПО ВОПРОСАМ ФИЗИЧЕСКОГО ВОСПИТАНИЯ И УКРЕПЛЕНИЯ ЗДОРОВЬЯ

Рощин Д.А.

Мини-центр «Бэбек» при КГУ «ОСШ № 20»

Здоровье и счастье наших детей
во многом зависит от постановки
физической культуры в детском саду и дома.
Н.М.Амосов

С каждым годом возрастает актуальность вопросов, связанных со здоровьем подрастающего поколения. Особую обеспокоенность вызывают дети дошкольного возраста.

Дошкольный возраст является решающим в формировании фундамента физического и психического здоровья. До семи лет человек проходит огромный путь развития, не повторяемый на протяжении последующей жизни. Именно в этот период идет интенсивное развитие органов и становление функциональных систем организма, закладываются основные черты личности, формируются характер, отношение к себе и окружающим. Очевидна значимость формирования у детей определенной базы знаний и практических навыков здорового образа жизни, осознанной потребности в систематических занятиях физической культурой и спортом. Однако, поступая в детский сад, многие дети имеют отклонения в физическом развитии: нарушение осанки, излишний вес, задержки в развитии быстроты, ловкости, координации движений. И одной из причин таких результатов является неосведомленность родителей в вопросах физического воспитания детей.

Наверное, сейчас уже никого не нужно убеждать в том, что решение проблем физического воспитания и укрепления здоровья детей невозможно без участия родителей. Семья – это среда, где формируется здоровье ребенка. Именно родители обязаны заложить в сознании ребенка основу к постоянному стремлению к здоровью. Семья для ребёнка - источник общественного опыта. То, что ребенок в детские годы приобретает в семье, он сохраняет в течение всей последующей жизни. И если мы хотим вырастить нравственно здоровое поколение, то должны решать эту проблему «все вместе»: детский сад, семья, общественность.

Дошкольное учреждение и семья – вот две основные социальные структуры, которые главным образом определяют уровень здоровья ребенка. Их воспитательные функции различны, но для всестороннего развития ребенка необходимо их взаимодействие.

Ни одна, даже самая лучшая физкультурно-оздоровительная программа не сможет дать полноценных результатов, если ее задачи не решаются совместно с семьей, если в дошкольном учреждении не создано детско-взрослое сообщество (дети – родители – педагоги).

Признание приоритета семейного воспитания требует новых отношений семьи и дошкольного учреждения. Новизна этих отношений определяется понятиями «сотрудничество» и «взаимодействие». Сотрудничество - это общение «на равных», активная помощь друг другу, это диалог, который постоянно обогащает всех партнеров, всех участников. Овладеть искусством вести диалог, искать позитивные способы и формы общения необходимо обеим сторонам: и родителям, и педагогам. Взаимодействие педагогов с родителями предполагает установление «обратной связи», учет их потребностей в знаниях, опору на имеющийся положительный опыт семейного воспитания, личную заинтересованность родителей. Это возможно в том случае, если фундаментом станет совместная детско-родительская физкультурно-оздоровительная деятельность, при которой взрослые личным примером будут подкреплять осознанное желание детей быть здоровыми.

Перейти к новым формам отношений родителей и педагогов невозможно в рамках закрытого детского сада: он должен стать открытой системой. «Открытость детского сада» - это вовлечение родителей в образовательный процесс детского сада. Родители, члены семьи могут значительно разнообразить жизнь детей в дошкольном учреждении, внести свой вклад в образовательную работу. От участия родителей в работе дошкольного учреждения выигрывают все и, прежде всего - дети. И не только потому, что они узнают что-то новое. Важнее другое - они учатся с уважением, любовью и гордостью смотреть на своих пап, мам, бабушек, дедушек, которые, оказывается, так много знают, они такие сильные, ловкие, выносливые, смелые.

Поэтому задача педагогов заключается в том, чтобы убедить родителей в важности физической готовности ребенка и приобщении его к здоровому образу жизни, осуществлять систематическое, разностороннее педагогическое просвещение родителей, включая передачу теоретических знаний и оказание помощи в приобретении практических навыков, а также в распространении положительного семейного опыта воспитания детей.

Были выделены общепедагогические и специфические условия, необходимые для осуществления взаимодействия инструктора по физкультуре с родителями по вопросам физического воспитания и укрепления здоровья детей:

- взаимное доверие и уважение во взаимоотношениях между педагогом и родителями;
- соблюдение такта, чуткости, отзывчивости по отношению к родителям;
- учет своеобразия условий жизни каждой семьи, возраста родителей, уровня подготовленности в вопросах физического воспитания;
- сочетание индивидуального подхода к каждой семье с организацией работы со всеми родителями группы;
- взаимосвязь разных форм работы с родителями;
- одновременное влияние на родителей и детей;
- обеспечение в работе с родителями определенной последовательности, системы.

Принципы, которые легли в основу организации совместной деятельности инструктора по физкультуре с родителями.

1. Принцип единства целей и задач физического воспитания и укрепления здоровья ребенка в дошкольном образовательном учреждении и семье. Достигается посредством координации усилий педагогов и родителей в данном направлении, ознакомление родителей с основным содержанием, методами и приемами физкультурно-оздоровительной работы в дошкольном учреждении и изучение педагогами успешного опыта семейного воспитания.

2. Принцип систематичности и последовательности работы в течение всего периода пребывания ребенка в дошкольном учреждении.

3. Принцип партнерства, взаимопонимания и доверия. Направление совместных действий на физическое воспитание и укрепление здоровья ребенка; формирование

отношения к родителям, как к равноправным партнерам в физкультурно-оздоровительном процессе; укрепление авторитета педагогов в семье и родителей в детском саду.

4. Принцип согласованности действий. Устанавливать единые требования к процессу физического воспитания в семье и детском саду, согласование педагогами и родителями правил здорового образа жизни (ограничения, требования, запреты).

5. Принцип преемственности и индивидуального подхода к каждому ребенку и каждой семье на основе учёта их интересов и способностей.

Целью педагогической деятельности является поиск и разработка новых, современных форм сотрудничества инструктора по физкультуре с родителями как фактора позитивного физического развития ребенка, формирование родительской компетентности, которая предполагает интегрирование разных аспектов личного родительского опыта.

Были определены следующие задачи:

- внедрять в образовательную деятельность ДОУ разнообразные формы физкультурно-оздоровительной работы с участием детей и их родителей;
- сформировать положительное отношение к занятиям физкультурой и спортом, к здоровому образу жизни в семье;
- заинтересовать родителей идеей вести здоровый образ жизни в семье, вовлечь их в жизнь детского сада, сделать их союзниками в своей работе;
- обучить родителей приемам эффективного взаимодействия с ребенком с целью сохранения его здоровья и создание в семье здорового нравственно-психологического климата;
- повышать интерес родителей воспитанников к участию в физкультурных и оздоровительных мероприятиях совместно с детьми;
- оказать конкретную практическую помощь семье в создании условий для сохранения и укрепления здоровья ребенка;
- привлечь родителей к осуществлению воспитательного процесса, созданию здоровой среды;
- расширить спектр средств и способов работы с родителями, стимулировать родителей, как участников единого образовательного пространства, к поиску оптимального стиля взаимодействия, способствовать укреплению доверительных отношений между инструктором по физической культуре и родителями.

Выделяют традиционные и нетрадиционные формы.

Традиционные формы существуют не одно десятилетие и делятся на следующие группы:

- *коллективные* – родительские собрания, групповые консультации, конференции;
- *индивидуальные* – индивидуальные консультации, беседы;
- *наглядно-информационные* – папки-передвижки, стенды, выставки, фото, дни открытых дверей.

В настоящее время особой популярностью как у педагогов, так и у родителей пользуются нетрадиционные формы общения.

Нетрадиционные формы взаимодействия инструктора по физкультуре с родителями представлены в таблице 1.

Таблица 1.

Нетрадиционные формы взаимодействия инструктора по физкультуре с родителями

Формы работы	С какой целью используется эта форма	Виды работы
Информационно-аналитические	Выявление интересов, потребностей, запросов родителей, уровня их педагогической грамотности	Проведение анкетирования, социологических срезов, опросов; «Родительская почта»;

		«Телефон доверия», «Горячая линия», «Виртуальная приемная».
Наглядно-информационные: информационно-ознакомительные; информационно-просветительские	Ознакомление родителей с работой дошкольного учреждения, условиями, задачами, содержанием, методами и особенностями воспитания детей, оказание практической помощи семье. Формирование у родителей знаний о воспитании и развитии детей.	Информационные проспекты для родителей, организация дней открытых дверей, открытых просмотров занятий и других видов деятельности детей; выпуск газет, организация мини-библиотек, презентации семейных творческих проектов по физкультурно-оздоровительной работе в семье, странички сайта, фотовыставки, выставки детских работ.
Познавательные	Ознакомление родителей с возрастными и психологическими особенностями детей дошкольного возраста. Формирование у родителей практических навыков воспитания детей	Семинары-практикумы, педагогический брифинг, родительские конференции, педагогическая гостиная, консультации в нетрадиционной форме с элементами практикума, вечера вопросов и ответов, устные педагогические журналы, организация совместных физкультурных занятий, игры с педагогическим содержанием, библиотека игр для родителей, домашние задания.
Досуговые	Установление эмоционального контакта между педагогами, родителями, детьми.	Совместные досуги, праздники, спартакиады, турниры, участие родителей и детей в акциях, экскурсиях.

Таким образом, применение в работе инструктора по физической культуре различных форм взаимодействия с родителями помогает повысить эффективность работы по оздоровлению детей; сформировать устойчивые стереотипы здорового образа жизни в своей семье.

Список используемой литературы

- 1.Алямовская В.Г. Как воспитать здорового ребенка. – М.: ЛИНКА ПРЕСС, 1993. – 87с.
- 2.Антонова А. Совместная работа детского сада и семьи по физическому воспитанию. //
- 3.Дошкольное воспитание. - 1986. - №4. - С. 12-14.
- 4.Бочарова Н.И. Оздоровительный семейный досуг с детьми дошкольного возраста. /Н.И. 5.Бочарова – М.: АРКТИ, 2004
- 6.Давыдова О.И., Богославец Л.Г., Майер А.А. Работа с родителями в детском саду:
- 7.Этнопедагогический подход. – М.: ТЦ Сфера, 2005. – 144 с. – (Приложение к журналу «Управление ДОУ»).

8.Доронова Т.Н. Взаимодействие дошкольного учреждения с родителями. Пособие для работников дошкольных образовательных учреждений. – М.: Просвещение, 2002. – 120с.

ОБУЧЕНИЕ ВОКАЛЬНОМУ ИСПОЛНИТЕЛЬСКОМУ ИСКУССТВУ ДОШКОЛЬНИКОВ В УСЛОВИЯХ ДЕТСКОГО САДА

Ногина Л.Н.

КГКП «ясли – сад «Акку»

В.А. Сухомлинский писал: «Музыка – могучий источник мысли. Без музыкального воспитания невозможно полноценное умственное воспитание ребенка. Она, музыка – ни с чем несравнимое средство воспитания творческих сил разума».

В настоящее время большое значение придается занятиям художественно – эстетического цикла, в частности, музыкальному, вокально – хоровому творчеству. Музыка воспитывает доброту, отзывчивость, чуткость в отношениях с другими людьми, формирует нравственно – эстетические идеалы. Эти цели особенно актуальны сегодня, в связи, с чем воспитание искусством музыки приобретает важную роль в духовном становлении личности дошкольника.

Традиция работы с детскими голосами имеет многовековую историю. Однако вопрос вокально - педагогической работы с дошкольниками до настоящего времени остается спорным. В то время как некоторые педагоги – вокалисты А. С. Яковлева, В. С. Зайцева считают невозможной работу над постановкой голоса до подросткового возраста, другие

Ф. Ф. Заседателев, Н. Теплякова утверждают, что успешное обучение возможно только после 20 лет. Более обоснованной представляется первая из указанных позиций, согласно которой, чем раньше начинать работать над постановкой голоса, тем успешнее будет процесс обучения, выше вокально – исполнительский уровень дошкольника. (1). Весомым аргументом в пользу занятий вокалом с дошкольниками является положительное влияние, которое оказывает пение на физиологию и психологию поющего человека. Звуки окружающего мира, случайный звуковой мусор, намеренные звуковые манипуляции оказывают на нас сильное влияние. Дисгармоничные звуки разрушительно действуют на мозг и организм человека. Эффект свободного, резонансного пения имеет высокий уровень результативности в аспекте нейтрализации негативного звукового воздействия. На данных исследований влияние пения на здоровье человека основан метод вокалотерапии, обладающий высокой терапевтической эффективностью Ф. Барраке, С. В. Шушарджан. Пение – серьезная аэробная деятельность (работает все тело от макушки до пяток). Поющие люди лучше выглядят, цвет лица у них свежее, а спина – прямее. Пение приводит в равновесие вегетативную нервную систему, помогает справиться со стрессом и нервным напряжением, активизирует деятельность головного мозга (улучшается память), активизирует кровоток в малом круге кровообращения, снижает артериальное давление, укрепляет стенки кровеносных сосудов, нормализует сердцебиение, кровообращение, благотворно влияет на голосовые связки, миндалины и лимфоузлы; повышает местный иммунитет, снижает восприимчивость к простудным заболеваниям, заменяет дыхательную гимнастику, очищает дыхательные пути, способствует развитию легких, грудной клетки. Австралийские медики практикуют пение как помощь в улучшении состояния больных с заболеваниями позвоночника и суставов. Американские врачи выдвинули гипотезу, что вокал – отличная профилактика заболеваний мозга. Йоги и физиотерапевты используют техники, связанные с пением, для того, чтобы расслабить тело – в процессе пения генерируются эндорфины, что позволяет ослабить напряжение, повысить защитные функции организма и снизить болевой порог. Разработаны методики, лечащие от заикания и помогающие улучшить дикцию посредством пения (2).

Для успешного творческого развития дошкольника необходимо много составляющих, главными из которых являются: 1. создание благоприятной эмоциональной атмосферы

на ОУД; 2. радость творчества, испытываемая каждым ребенком; 3. интерес окружающих к замыслам дошкольника, дружеское обсуждение результатов его певческой деятельности;

4. уважение результатов работы юного исполнителя.

Образовательный процесс проводится в групповой и индивидуальной форме. Задачи индивидуального и коллективного певческого развития дошкольников решаются в реализации следующей работы: - практической и теоретической деятельности (упражнения, вокализы, сведения о выдающихся музыкантах, композиторах, знание начальной музыкальной грамоты); - развития пластики, чувства ритма и координации движений; - репетиционной работы над учебным и концертным репертуаром; - участия в фестивалях, конкурсах, концертных выступлениях (3).

Педагогика сотрудничества, творческая атмосфера внесут радость в совместную работу педагога и воспитанника, создадут творческий настрой, что окажет положительное влияние не только на музыкальное развитие дошкольника, но и на нравственное формирование его личности.

Из всего многообразия технологий, претендующих на реализацию личностно - ориентированного подхода в обучении и воспитании, целесообразно выделить следующие технологические модели: - диалоговое взаимодействие преподавателя и дошкольника; - учебно – игровую деятельность; - проблемно – поисковые методы; - арттерапию. Поэтому, вся музыкально – педагогическая деятельность должна быть подчинена воспитанию человека и гражданина.

Список использованной литературы:

1. Варламов А. Е. Полная школа пения. (Текст): учебное пособие, 3 – е изд. А. Е. Варламов СПб.: Лань, 2008. – 120 с.
2. Гонтаренко Н. Б. Сольное пение: секреты вокального мастерства (Текст) методическое пособие \ Н. Б. Гонтаренко. – Ростов на Дону: Феникс, 2007. – 155 с.
3. Дмитриев Л. Б. Основы вокальной методики (Текст) \ Л. Б. Дмитриев. – М.: Музыка, 2007. – 368 с.

ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ ДОШКОЛЬНОГО УЧРЕЖДЕНИЯ С СЕМЬЕЙ

Лехман Ю.Л.

Мини-центр «Бэбек» при КГУ «ОСШ № 20»

*От того, как прошло детство, кто вёл
ребенка за руку в детские годы,
что вошло в его разум и сердце
из окружающего мира – от этого
в решающей степени зависит, каким
человеком станет сегодняшний малыш.*

В. А. Сухомлинский

Одна из основных проблем детских учреждений – это отсутствие взаимодействия детского сада с семьёй. От того, как будет протекать взаимодействие детского сада с семьёй, зависит, будет ли успешным всестороннее и полноценное развитие ребёнка. Если нет этого взаимодействия, значит, и не будет результативной деятельности, которая позволяет выявить, осознать и решить проблемы воспитания детей.

Интересы ребёнка для нас на первом месте, следовательно, решение данной проблемы в этом дошкольном учреждении играет самую важную роль. Проблему взаимодействия детского сада и семьи, единства в подходах к общественному и семейному воспитанию можно считать одной из самых актуальных на сегодняшний момент. В сложившихся социально-культурных и экономических условиях к взаимодействию с семьёй важно относиться как к стратегическому направлению деятельности детского сада. Семья и детский сад составляют для ребёнка на определённом этапе основную воспитательно - образовательную среду и только в сочетании друг с другом они создают оптимальные условия для вхождения малыша в большой мир. Центральное место в этой системе занимает ребёнок.

Взаимодействие педагогов и родителей в воспитании дошкольников мы рассматриваем как деятельность, которая позволяет выявить, осознать и решить проблемы воспитания детей. Только тогда такое взаимодействие позитивно отразится на физическом, психическом и конечно социальном здоровье ребёнка. От того, как будет протекать взаимодействие детского сада с семьёй, зависит развитие ребёнка в проблемном поле взросления: успешное или неуспешное.

Мы, работники дошкольного учреждения, сталкиваемся с проблемой недостаточного взаимодействия с семьёй каждый день.

Данная проблема затрагивает всех и исходит как от воспитателей, так и от родителей. И источников этой проблемы два – дошкольное учреждение и семья.

Проблема взаимодействия дошкольного учреждения с семьёй на сегодняшний день остается актуальной, приобретая порой обостренный характер. Сложности в отношениях между семьями и образовательными учреждениями могут быть связаны, например, с несовпадением взаимных ожиданий, с недоверием родителей к воспитателям. Непонимание между семьёй и детским садом всей тяжестью ложится на ребенка. И мы, педагоги, очень часто испытываем большие трудности в общении с родителями, так как не знаем какую выбрать форму взаимодействия.

Из всего выше сказанного ясно, что данная проблема важна как для дошкольного учреждения, так и для семьи дошкольника. Если ничего в этом направлении не делать, не менять, то страдает весь образовательный процесс.

Одна из причин отсутствия взаимопонимания и взаимодействия между дошкольным учреждением и семьёй - это отсутствие единого образовательного пространства развития ребёнка, как в дошкольном учреждении, так и в семье - и это необходимо менять, так как с этой проблемой мы сталкиваемся каждый день.

Еще одна причина возникновения данной проблемы - это незатрагивание учета в образовательном учреждении стратегии семейного воспитания (необходимо учитывать историю развития семьи) - а это важный момент в данной ситуации.

Решение проблемы.

Основными направлениями взаимодействия с семьёй являются:

1. Изучение потребности родителей в образовательных услугах.
2. Просвещение родителей с целью повышения их правовой и педагогической культуры.

Исходя из этих направлений, будет осуществляться работа по взаимодействию с семьями дошкольников.

Положительные результаты в воспитании и развитии детей достигаются при умелом сочетании различных форм взаимодействия коллектива образовательного учреждения с семьёй дошкольников.

Наши варианты решения проблемы:

•Изучение семьи с целью выявления интересов и потребностей родителей, а так же согласования воспитательных воздействий на ребёнка.

• Психолого-педагогическое просвещение родителей с целью повышения уровня общей педагогической и правовой культуры, оптимизации стиля семейного воспитания через реализацию двух направлений работы;

• информационное – ознакомление родителей с особенностями развития детей, режимом работы дошкольного учреждения, с содержанием и методикой учебно-воспитательного процесса, привлечение к оздоровительным и совместным мероприятиям;

• обучающее, практико-ориентированное – формирование у родителей опыта руководства детской деятельностью и общением;

• включение родителей в содержательную совместную деятельность с дошкольным учреждением: участие в организации развивающей среды и воспитательно-образовательного процесса.

Осуществление открытого и доверительного взаимодействия с родителями воспитанников имеет ряд преимуществ:

Во-первых, отмечается положительный и эмоциональный настрой педагогов и родителей на совместную работу по воспитанию детей. Родители уверены в том, что дошкольное учреждение всегда поможет им в решении педагогических проблем и в то же время не навредит, так как будут учитываться мнения семьи предложения по взаимодействию с ребёнком. Педагоги, в свою очередь, заручаются пониманием со стороны родителей в решении проблем.

Во-вторых, учитывается индивидуальность ребёнка. Педагог постоянно поддерживает контакт с семьёй, знает особенности, привычки своего воспитанника и учитывает их в своей деятельности, что ведёт к повышению эффективности педагогического процесса.

В третьих, родители берут на себя ответственность за развитие ребёнка и осознают, что дошкольное учреждение является лишь помощником в важнейшем деле воспитания и обучения дошкольника. В целом, появляется возможность к реализации единой программы воспитания и развития детей в детском саду и семье.

Выводы

Задачи воспитания и развития решаются успешно только в том случае, когда дошкольное учреждение поддерживает связь с семьёй и вовлекает ее в свою работу. Главным в работе любого дошкольного учреждения являются сохранение и укрепление физического и психического здоровья воспитанников, их творческое, а так же интеллектуальное развитие, обеспечение условий для личностного и гармоничного роста. Для достижения высокой результативности воспитательно-педагогического процесса в дошкольном учреждении большое значение имеет работа с родителями воспитанников. На данном этапе понятно, что при максимальном вложении трудовых ресурсов всего коллектива дошкольного образовательного учреждения и минимальных финансовых затратах и рисках, мы можем достигнуть максимального взаимодействия с семьёй.

Семья и детский сад – это два общественных института, они стоят у истоков нашего будущего, но зачастую не всегда им хватает взаимопонимания, терпения, чтобы услышать, понять друг друга. Это может происходить по разным причинам. Семья и детский сад не могут заменить друг друга; у каждого из них свои функции, свои методы воспитания. Им надо научиться взаимодействовать друг с другом в интересах ребёнка. Главное. Что мы можем сделать - это установить доверие между семьёй и детским садом, что позволит корректировать воспитательные позиции родителей и самих педагогов.

По итогам проведённой работы над решением проблемы взаимодействия семьи и дошкольного учреждения можно отметить повышение заинтересованности родителей в организации сотрудничества с коллективом дошкольного учреждения в вопросах воспитания и образования детей, что положительно сказывается на качестве воспитательно-образовательного процесса.

Список использованной литературы

1. Арнаутова Е.П. Основы сотрудничества педагога с семьёй дошкольника. - М., 1994.
2. Детский сад и семья / Под ред. В.К.Котырло, С.А.Ладывир. - Киев, 1984.

ЭФФЕКТИВНОСТЬ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ МЕТОДИКИ ЗАЙЦЕВА В РАБОТЕ С ДЕТЬМИ ДОШКОЛЬНОГО ВОЗРАСТА

Колотушкина Н.В., Галай Т.Н.

Детский сад «Акжаркын»

В настоящее время существует большое количество методик по обучению детей чтению. Из всего многообразия методик по эффективному скоростному обучению детей дошкольного возраста грамоте наш выбор остановился на методике Н.А.Зайцева, т.к. обучение по которой является здоровьесберегающим, способствует профилактике нарушений зрения и осанки. Это достигается благодаря тому, что весь процесс обучения осуществляется в активной игровой форме. Благодаря красочному дидактическому материалу ребенок погружается в разнообразный мир складов и слов, способствующих быстрому запоминанию. Обучение чтению детей по методике Зайцева Н.А. является опорой на все виды чувствительности (слух, зрение, осязание), через задания развиваются у детей зрительно – слуховые, тактильные, прослеживающие системные связи.

С учетом психофизических особенностей детей дошкольного возраста мы составили дифференцированный перспективный план работы для сильной и слабой подгруппы. Перспективный план носит дифференцированный характер, т.к. составной частью. Его является индивидуальный подход к каждому ребенку. Разрабатывалась тематика индивидуальной работы, периодичность, последовательность и объем с учетом интереса и потребностей ребенка, переход от простого к сложному. Многолетний опыт работы показывает, что методика Зайцева Н.А. хорошо вписывается в жизнь детского сада, помогает значительно разнообразить процесс обучения детей чтению. Каждое задание вызывает у детей эмоциональный подъем, желание познать новое. [2,50]

Параллельно с этим методика Зайцева Н.А. помогает нам лучше оценивать способности и знания детей, понимать их, побуждает нас искать новые подходы и методы обучения. Игровая среда позволяет ребенку усваивать материал как бы незаметно для себя, а доступные приемы позволяют с легкостью справиться с заданиями любого уровня. Занятия проводим как индивидуально, так и по подгруппам. Первые занятия строились на заинтересованности детей, а в дальнейшем система смены заданий менялась от степени усложнения. Благодаря используемым нами разнообразным приемам обучения проходило в интересном режиме, а различные звуковые эффекты не только вызывали эмоциональный подъем, но и позволяли снять напряжение. Например, пропевание «Алфавитных песенок» может проходить по-разному: то сверху вниз, то снизу вверх, то по парам; то тихо и громко, то медленно и быстро. В методике Зайцева Н.А. педагогу отводится немаловажная роль. Подготавливая детей к чтению через складовые картинки, мы представляем для них информационный материал в виде дидактического пособия. Опыт нашей работы со складовыми карточками показывает, как быстро дети привыкают охватывать глазами слово целиком и запоминать его. Складовые карточки мы используем как с целью изучения новых слов, закрепления или повторения, так и для контроля знаний детей. [5,56].

Методика Зайцева Н.А. не похожа на другие методики обучения детей грамоте, занятия интересны не только детям, но и педагогу, потому что после непродолжительного цикла занятий дети нередко демонстрируют великолепные результаты: легко выкладывают с помощью кубиков слова и читают их! За счёт небольшой продолжительности

(10-15 минут) у детей сохраняется достаточно устойчивый интерес и работоспособность на протяжении всего занятия. Для повышения мотивации во время обучения детей чтению мы применяем различные подходы при знакомстве с новыми

понятиями и терминами. Рекомендации автора «Кубиков»: « Не начинайте с терминов. Всякий термин - условность, абстракция, обобщение» полностью находит оправдание. Мы убедились в том, чтобы научить ребёнка читать (а мы уже говорили, что это может произойти за несколько занятий), ни схемы слова, ни звуковой анализ слов в том виде, в котором он существует в традиционных методиках, совершенно не нужны, как и связанная с ними терминология.

За одно занятие дети «пишут» десятки слов: кубиками, указками, по таблицам, мелом на доске, фломастерами на бумаге. Появляется именно та «страсть к письму», которая владела учениками М. Монтессори. Высокой мотивации обучения можно добиться только через тщательно продуманную структуру каждого занятия. Обучая детей чтению. По данной методике, мы подбираем наиболее эффективные формы и методы работы. Например игры-путешествия. «Полёт на луну», «Страна Переветрундия» и т.д. Мы используем игры, предлагаемые Николаем Александровичем, а также придумываем множество новых игр, которые появляются каждый день. Часто новые темы подсказывают сами дети. Наблюдения показывают, что трёх- четырёхлетним детям гораздо легче научиться читать с помощью «кубиков», чем шестилетним детям. Маленькие дети обучаются без напряжения, играючи, а у старших дошколят этот процесс чаще всего протекает под принуждением взрослых. [12,76].

Использование методики Н.А. Зайцева в процессе обучения чтению детей младшего дошкольного возраста позволило за короткий промежуток времени добиться следующих результатов:

- к концу учебного года 95% детей освоили навыки чтения;
 - дети поняли, что учиться читать совсем не трудно, а наоборот, весело и интересно;
 - стали испытывать чувство гордости и радости при овладении навыком чтения;
 - у детей сформировано умение фантазировать, превращая грустное в смешное и наоборот;
- анкетирование родителей показало, что они остались довольны итогом – их дети без особого труда овладели навыком чтения.

Список использованной литературы

- 1.Зайцев Н.А. «Кубики Зайцева» С Петербург,2004
2. Ахмылова Н.В. «Учимся читать с удовольствием» Москва 2006
- 3.Н. А. Зайцев. Русский для всех. - СПб., 2000.

МЕКТЕП ЖАСЫНА ДЕЙІНГІ БАЛАЛАРДЫҢ ДЕНЕ ТӘРБИЕСІНДЕГІ ОТБАСЫНЫҢ РӨЛІ

Ильяшов М.Б.

ҚМББ «Болашақ» колледжі

Ажибаева Б.Е.

«Айсұлу» бөбекжайы КМҚК

Ата – анамен жұмыс барысындағы өзара құрылымдық әрекет – тәрбиешінің табысты жұмысқа қол жеткізудегі маңызды кедергілердің бірі. Отбасымен қатынасу түрін табу маңыздысы, ол тәрбие беру мен оқыту барысында өзара түсінушілік мен өзара жәрдем мүмкіндігін бергенде. Балабақша тәрбиесімен отбасылық қатынас нәтижесінде, екі жақты дұрыс тәрбиемен оқыту барысында дене тәрбие жүйесі қалыптаспақ.

Дене тәрбиесі жүйесі дегеніміз- әлеуметтік, экономикалық, құқықтық, ғылыми әдістемелік, нормативтік бағдарлама негіздерінің жиынтығы және республикадағы дене тәрбие мәселесіне жауапты ұғымдар мен мекемелер жеткілікті. Дене тәрбиесінің басты мақсаты- күш-қуаты мықты, жантәні сау, елімізді қорғауға әзір, шығармашылық жұмысқа

күштар , жан-жақты дене тәрбие дайындығынан өткен азаматтар тәрбиелеу. Бұл мақсат төмендегі жалпы міндеттерге негізделеді:

1. Білім беру міндеттері- қимылдың ептілігі мен дағдысын меңгеру және дене шынықтыру көлемінде мектепке дейінгі балаларға білім беру.

2. Сауықтыру міндеттері- дене тәрбие жаттығулары көмегімен мектепке дейінгі балалардың денсаулығын күшейту.

3. Тәрбиелік міндеттер- мектепке дейінгі балаларға адамгершілік, жігерлік қасиеттерді қалыптастыру , өнегелік, көркемдік танымдарды үйрену.

Мектепке дейінгі балалық шақ – адам өміріндегі қайталанбас кезеңі, ол уақытта денсаулық қалыптасады, тұлғаның дамуы жүзеге асады, бірақ бала жаңындағы ересектерге тәуелді болады, бірінші кезекте ата – анасынан.

1. Отбасылық айнала баланың ата-анасына биологиялық және психологиялық тұрғысынан тәуелді болғандықтан бастауыш болып келеді; қандас туысқан.

2. Балалық кезінде және мектепке дейінгі жаста балаға маңыздысы өзі үшін сыйлы ересек адаммен алғаш сөйлесуі, ал сосын өзінің құрдастарымен сөйлесудегі қажеттілігі.

3. Отбасыда көп уақыт және тұрақты болу, сырлас-эмоционалды отбасылық қатынастардың атмосферасы.

Отбасы – бұл бала үшін эмоционалды қатынастардың институты, ол оны еріксіз «эмоционалды қорғаныш» деп қабыл алады. Әлем мағлұматтарды алған сайын күрделенеді. Білім алу қажеттілігі өмірдің бүкіл облыстарына енеді – кәсіби, отбасылық, бос уақытына, қоғамдық, жеке және т.б. Қазіргі заманғы отбасы әр түрлі білім түрін қажетсінеді: медициналық, сексологиялық, педагогикалық, заңгерлік, экономикалық, психологиялық...[1, с. 20] Отбасы мәселелерін шешу ата-аналардың жас кемелінде болуларын және біліктілігін талап етеді, ал бұл яғни жігер қайрауы, қосымша жүкті өз шаруасына жатқыза білу икемділігі.

Зерттеп отырған тақырыптың маңыздылығын тәрбиешілердің отбасылармен өзара жұмыстан не күтетіндерінен алған сауалнамалардың мәліметтеріне сүйене отыру арқылы бақылауға болады. [2, с. 3]

Өз жұмысымызда біз айқын тәжірибе мен білімді қолдана отырып ата-аналарға өздерінің педагогикалық біліктілігін көтеруге көмектесуге тырысамыз. Тәрбие беру үдерісі асыра сілтеулерсіз өтуі үшін, тәрбиешілер мен отбасы бір-бірімен әрекеттесулері керек. Үстінде айтылып отырғандай және ата-аналардың ұсынылып отырған шараларға көңіл білдірулерін көріп, осындай мақсат қойылды:

1. Ата-аналарды өзіміздің одақтастарымыз қылдыруға,

2. Балалардың білімділік-тәрбиелік үдерісінде оларға белсенді орынға шығуларына көмектесу,

3. Өз балаларына деген құқықтары мен міндеттерін түсініп жанжалдасу мен жауапсыздықтың деңгейін төмендету.

Бір реттік әрекеттер арқылы отбасымен құрылымдық әрекетке жету мүмкін емес, ол айнымайтын ұзақ жұмысты талап етеді. Ең бастапқыда, біз өз алдымызға келесі міндеттерді қойдық:

1. ата-аналардың педагогикалық біліктілігін арттыру;

2. балаларды тәрбиелеудегі күштерді біріктіретін әріптестік қатынастарды орнату;

3. ортақ қызығушылықтар мен тәрбиелік күш салысу атмосферасын жасау;

4. баланың даму үдерісінде ата-анаға өзінің рөлін сезіну;

5. ата-аналардың көңілдерін мақсаттар мен міндеттердің, балаларды тәрбиелеудегі амал мен тәсілдерді, олардың эмоционалды амандықтарын, толықтай физикалық, психикалық және ақыл-ой қабілетінің дамуының қалыптасуына зейіндерін қою;

6. қоғамдық және отбасылық тәрбиелеудегі құптарлық тәжірибесін насихаттау.

Осы мәселелерді шешу екі жақтан үлкен сенімдік пен толық мағлұматты білуді талап етеді.

Бастапқыда, әр ата-анада өзі сенген түсініктің қалыптасуы керек, яки балабақша – бұл маңызды мекемелік құрылым және ММ бүкіл жұмысына байыпты және жауапты түрде қарау керек. Біздің көзқарасымыз бойынша, бұл қатынас балабақшаға ең бірінші уақытта барып келуінен қалыптасу керек. Бұған себепші болатындар дәліздегі ақпаратты-тақырыптық стендтер, бұл жерде ММ көп қырлы жұмысы, грамоталары мен дипломдары орын алады, олар осы мекеменің жұмысының сапасына баға береді. [3, с. 142]

Сондықтан да тәрбиешінің құрылымдық әрекеттесуі отбасымен жұмыс істеу барысында олардың педагогикалық және психологиялық біліктілігін арттыруға әкеледі. Егер де тәрбиешінің өзінің кәсіби деңгейі өссе, өзара бірге жұмыс істеуі мүмкін болады. Тәрбиеші мектеп жасындағы тәрбие беру педагогикасын, сөйлесу психологиясын және басқа білімдерді жақсы меңгерген болса, сенімді түрде ата-аналармен сөйлесе алады, жалпы тәрбиелеу шешімдері мен баланың дамуына бағытталған серіктік қатынастарды құрай алады. [2, с. 14]

Бұған балабақшаның отбасы үшін ашықтығы себепші болады:

1. ата-аналардың балабақшаның топтарына жүйелі барып тұру;
2. бірлескен мерекелердің ұйымдастырылуы;
3. тәрбиешілердің өзінің тәрбиеленушілерінің отбасыларына бару арқылы, ары қарай ата-аналармен өзара қатынасуын жоспарлау;
4. әңгіме өткізу, консультациялар, бала жұмысын көру және т.б.

Мектеп жасындағы білімнің қазіргі заманғы кезеңінде ата-аналармен сапалы жұмысты іске асыруға құрылымдық бағыттар қандай екен?

Бірінші бағыт. Бұрынғының ең жақсы дәстүрінің жаңаруы, яғни мектепке дейінгі педагогиканың және психологияның «классикалық жүйесі» деуге болады.

Ұйымдастыруды болдырмауға, отбасымен жұмыс істегендегі үстемдікті, балабақшаның оқшаулануын болдырмау. Бұрынғы болған барлық жақсылықты қазіргі заманғы технологиялар мен мектепке дейінгі облысындағы жасампаздықты қосу.

Екінші бағыт. Балалардың ата-аналарымен жұмыс істеу алдын-ала отбасылық тәрбиелеудің тәжірибесімен таныстыруды ескереді, сол арқылы отбасылық және қоғамдық тәрбиелеудің жақындасуы жүреді. Отбасылық тәрбиелеудегі таңдаулы үлгілерді балабақша жағдайында қолдану керек, ал мектепке дейінгі мекеменің жетістіктерін отбасылық игілігі қылу. Өзара әрекеттесудің жаңа түрлеріне мектепке дейінгі жасындағы балаларды тәрбиелеу жөніндегі сұрақтарға толы педагогикалық әдебиет көрмесінің ұйымдастырылуы, даму барысындағы түзетулер мен диагностикадағы қазіргі заманғы ғылымның жетістіктері туралы мағлұматтар, педагогикалық болжам, психологиялық тестілеу және т.б.

Үшінші бағыт. Қазіргі заманғы ғылыми білімдердің педагогика облысында және мектепке дейінгі балалық шақтың психологиясы және халық педагогикасының таңдаулы дәстүрлеріне сүйене отырып кадрлік қамтамасыз етуді дайындау. Қоғамдық тәрбиелеу жағдайында мектепке дейінгі балалық шақтың ортасын дамытудың ұйымдастыруының маңызды факторы болып келетін этномәдениет, ұлттық құрауыш. Мектепке дейінгі балалық шағының қазіргі заманғы педагогика беталысында тәрбиелеудегі таңдаулы халық дәстүрлері ескерусіз қалмаған. Қорытындылай келгенде былай айтуға болады: Өсіп келе жатқан ұрпақ, өзінің отбасысы қандай болса ол да солай болмақ. Бірақ та, А.С.Макаренко жазғандай, «жақсы отбасылар және жаман отбасылар орын алады. Отбасы өз баласын дұрыс тәрбиелеп жатыр деп біз кепілдік бере алмаймыз, сол сияқты отбасы өз қалауы бойынша тәрбиелей берсін деп біз тағы да айта алмаймыз. Біз отбасылық тәрбиелеуді ұйымдастырумыздың қажеті жоқ». Сондықтан да балабақшаның педагогикалық ұжымының негізгі күш салуы, ата-аналардың педагогикалық мәдениетін көтеруіне бағытталған.

Педагогикалық диалог жолы арқылы балабақшаға кіргенде, отбасы баланың тәрбиесі жайлы нақты ілім алып, мамандардың жұмыс істеу түрімен танысып, отбасыда тәрбиелеу шеберлігін игеріп алады. Қазіргі заманғы кезеңде ата-аналармен жұмыс жаңа деңгейде өту керек, оның міндеті болып балабақша мен отбасы жағдайындағы балалар өмірінің сапасының жоғарылауы болып табылады.

Қолданылған әдебиеттер:

1. Дуброва, В. П. Теоретико-методические аспекты взаимодействия детского сада и семьи: учебное пособие. – Минск, 1977. – 74 с.
2. Зверева О. Л. Влияние дошкольного учреждения на повышение педагогической культуры молодой семьи: автореф. дис... канд. пед. наук. – М., 1987. – 23 с.
3. Данилина Т. А. Взаимодействие ДОУ с семьёй в микро- и макроструктуре: дис. канд. пед. наук 13.00.01. – М., 2003. – 212 с.

ОЙЫН - МЕКТЕПКЕ ДЕЙІНГІ БАЛАЛАРДЫҢ, БАСТАУЫШ СЫНЫП ОҚУШЫЛАРЫНЫҢ ОЙ-ӨРІСІН ДАМУЫШЫ ҚҰРАЛ

Ильяшов М.Б.

ҚМББ «Болашақ» колледжі

Бижаханова Б., Абеуова Г.С.

№15 ЖББОМ КММ

«Ойынсыз ақыл ойдың қалыпты дамуы жоқ»(В.А.Сухомлинский)

Қазіргі кездің талабы-баланың ақыл-ойын дамыту,ойлау қабілетін жетілдіру өзіндік іскерлік қабілетін қалыптастыру,заман талабына сай ойын жүйрік етіп тәрбиелеу.Сондықтан да баланың танымын алғашқы күннен бастап дамытудың бойында оқыту мен тәрбиелеу-дің негізін қалыптастырудың құралы-ойын.Бала ойын арқылы тәжірибені меңгереді,өзінің психологиялық ерекшеліктерін қалып-тастырады.Бала ойынында да қоғамдық, ұжымдық сипат болады.

Кез-келген бала еш уақытта жалғыз ойнамайды,қатар-құрбылары- мен бірлесіп ойнайды,сол арқылы бір-бірімен өзара қарым-қатынас жасайды.Ойын арқылы бала айналасындағы заттардан өзіне қызық-тысына ықыласы ауып өзіне таңдап алады. Баланың бір ерекше қасиеті сөйлеуден еш жалықпайды.Ойын бала тілінің дамуына ықпалын тигізіп,таным белсенділігінің дамуына да жол ашады.Қай бала болмасын ойынмен өседі,өйткені бала табиғатының өзі тек ойынмен байланысты.

Мектепке дейінгі балалар белсенді және өте қозғалмалы болып келеді.Бұл жастағы балалар өздерін еркін ұстап,ойынға аса қызығу-мен қатысады,өзінің айналасындағы нәрселерді көріп,соны бейне-леуді ұнатады.Рөлдік ойындарды табысты және қарқынды жүргізе береді.Сөйлеу кезіндегі қозғаушы күш-ырғақ.Сөйлеу ырғағын құру тәрбиешілердің рөлдік ойындарды ұйымдастырудағы ең қиын ісі. Балалардың қызығуын арттыруда тәрбиеші ойынға қатысушының өзіндік сөз ырғағын бейнелеп көрсетіп,тапсырманы дұрыс құра білуі керек.

«Рөлдік ойындар», «қимылды ойындар», «дидактикалық ойындар» балалардың сөйлеу дағдысының қалыптасуын дамытады.Осы тұста тәрбиеші баланың іс-әрекетін зерттеуші,дамытушы және үйретуші болып табылады.Ойын түрлері өте көп.Мысалға: ұлттық ойындар, қимылды ойындар ,сюжеттік рөлдік ойындар тағы басқа.

Балаларды ойнатар алдында ойынның мазмұнымен таныстыру қажет.Ойынды өткізу процесінде баланың тілін дамыту,сөздік қорын көбейту көзделеді.Ойын түрлері көп «Сөздік ойын», «Дәл осындайды тап», «Бірдей ойыншықты тап», «Қайсысы көп,қайсысы аз», «Қандай затқа ұқсайды», «Суретті құрастыр», «Кім байқағыш», «Не артық», «Сөз ойла», «Жұмбақ ойла», «Жақсы-жаман», «Үш сөз ата» осы сияқты ойындар ұйымдастыру арқылы баланың сөздік қорын өсіреді және саусақ бұлшық етін дамытады,ойлау қабілетін дамытады.Ойындар ұйымдастыру барысында көрнекі құралдар көптеп пайдалану керек.Түрлі-түсті суреттер,түрлі-түсті қағаз-дар,ойыншықтар.

Қазақ мәдени мұраларға бай халық. Сондай дүниелер қатарына ұлттық ойындарды да жатқызуға болады. Ұлттық ойындар атадан балаға, үлкеннен кішіге мұра болып жалғасып отырған көне халық-тың дәстүрлері, шаруашылық мәдени өмір тіршілігінің жиынтығы.

Баланың бойында ана тілін, ата-баба салтын бойына сіңірген, оны қастерлей білетін азамат өсіруде ұсынатын ең басты құралымыз-ұлттық ойындар. Жасөспірім ойын арқылы дүниені танып, түсінігі арқылы қабылдап, ересектерге еліктей жүріп үйренеді, өз бойына қабылдайды.

Бала өзін-өзі көрсете ойын, оқуда адамгершілікке тәрбиеленеді деген сөз. Осылар арқылы біз балаларға белгілі бір тұрғыда ықпал жасай аламыз. Біз іс-әрекеттер ойын, еңбек, оқыту өзара ұштасқан жағдайда ғана баланың жеке басын дамытуда толық нәтижеге жете аламыз. Педагогикалық процесс белгілі бір құралдар мен әдістер көмегімен жүзеге асырылады. Қазақы ұлттық сана, ұлттық психология қалыптасқан парасатты, адамгершілік қадір-қасиеті мол, мораль-дық жоғары белсенді жеке адамды қалыптастырып шығару процесі болып табылады.

Ойнау, еңбек ету және оқу барысында ақыл-ой, адамгершілік физикалық және көркем тәрбие, даму процесі қатар жүреді. Балаға білім мен тәрбие тек ойын арқылы беріледі.

Қорытындылай келе, ойындар балалардың таным белсенділігін жандандыратын, өздігінен ойлауын дамытатын тәсілдердің бірі. Олар кез-келген оқу материалын қызықты да тартымды қылып, балалардың көңіл-күйін көтеруге, өздерінің жұмыстарына қанағат-тануға және өтілген тақырыпты жеңіл меңгеруге көмектеседі. Тақырыпты ашу барысында ойын арқылы дамытуға арналған тапсырмалар жүйелі қолданылып, ұйымдастырылып отырса сонда ғана тәрбиешінің тақырып мақсатын ашуына мүмкіндік береді.

Ойынды көп ойнаған баланың дүние танымы кең, жаны таза, жүрегі нәзік, нағыз сезімтал тұлға болады.

Әрбір ұстаздың мақсаты-сабақ сапасын көтеру, түрлерін жетілдіру, сабаққа оқушының қызығушылығын арттыру. Сондай - ақ бүгінгі таңда елімізде оқыту мазмұны жаңартылып, сабақтарда озық технологияларды қолданудамыз. Сондай технологияның бір түрі - «Ойын арқылы оқыту» технологиясы.

Оқу процесінде ойын технологиясын қолдану оқушының оқудағы танымдық іс-әрекетін және қалыпсыз жағдайларда өз білімін қолдануға мүмкіндік береді. Ойын технологиясы арқылы мемлекеттік жалпыға міндетті білім беру стандартында мәлімдеген құзіреттіліктерді оқушы бойында қалыптастыру міндеттерін шешеді. Қазіргі білім беру мазмұнындағы осы өзгерістердің барлығы оқытудың негізгі мақсаты ретінде пәндік білім-білік дағдыларды қалыптастырудың жалпы оқу біліктерін қалыптастыруға ден қою. Өзіндік оқу әрекеттерін дамыту бағалау жүйесінде өзгерістердің енгізілуін көздейді. Бастауыш сынып оқушыларын оқыту кезінде ерекше орынды ойын алады. Ойын бұл жерде оқыту әдісі ретінде жүреді. Бұл жастағы балалардың ойынға қызығушылығы басым, мінез- құлқында еріктілік жеткіліксіз, алдында кездескен мысалдарды шешуге практикалық тұрғыдан қарайды. Сондықтан да біз өз сабақтарымызда ойын әдістерін көптеп қолданамыз.

Бастауыш сынып оқушыларына арналған ойынға қойылатын әдістемелік талаптар:

- Ойынның мақсаты нақты және керекті көрнекіліктер мен материалдар күн ілгері дайындалып, оңтайлы жерге қою.

- Ойынға кірісер алдында оның жүргізілу тәртібін оқушыларға әбден түсіндіру.

- Ойынға сыныптағы оқушылардың түгел қатысуын қамтамасыз ету.

- Ойын үстінде шешім қабылдай білуіне, ойлана білуіне жетелеу.

- Ойын түрлерін бағдарламаға сай іріктеп алу.

- Ойынды баланың жас ерекшелігіне қарай түрлендіріп пайдалану.

- Қарапайым ойыннан қиын ойынға көшу.

- Міндетті түрде ойынның қорытындысын жариялау қажет.

Өз іс-тәжірибемде өтетін сабақтарым көрнекіліксіз, ойынсыз өткен емес. Қай сабақ, қай тақырыпқа болмасын тиімді көрнекілік, ойынды ойластырып, алдын ала дайындалуға тырысамын. Ойынмен өткен сабақ қызықты өтіп тақырыпты жеңіл игеріп, оңвай еске

сақтайды, оқуға деген қызығушылығы, ынтасы арта түседі. Қазіргі кездегі қолданылып жүрген жаңа технологиялар «Сын тұрғысынан ойлау» бағдарламасының кейбір элементтерін сабақта қолданып жүрмін және «Ойын арқылы оқыту» технологиясында қолдануды дұрыс көремін. Бірінші сынып оқушыларын оқуға тек ойынмен ғана қызықтыруға болады. Ойын ойды қозғайды. «Баланың ойынын тыйғаның – ойлауын тыйғаның» деген қағида бекер айтылмаған. Қазақ халқының ұлы ақыны А. Құнанбаев: «Ойын ойнап ән салмай, өсер бала бола ма?»-деп айтқандай, бала өмірінде ойын ерекше орын алады. Ойын арқылы оқушының білім алуға, оқуға қызығушылығы артады. Ойын – адамның өмір танымының алғашқы қадамы. Сондықтан ойын арқылы балалар өмірден көптеген мәліметтер алып, білімін жетілдіреді. Ойын бір қарағанда қарапайым құбылыс не іс әрекет іспетті.

Ойынның да өзіне тән мотивтері болады. Мысалы мазмұндық, рөлдік ойындар баланың зейінін, есін, ойлауын, қиялын қалыптастыруда зор маңыз атқарады. Ойын әсері арқылы бала өз қасиетін қалай қанағаттандыра алатынын, қандай қабілеті бар екенін байқап көреді. Ал, ақыл-ой ойындарында белгілі бір ережелерді сақтап ойнайды. Ол ойындар баланың тапқырлығын, байқағыштығын, зейінділігін арттыруы мен қатар, ерік сезім түрлерін де дамытады. Қызығу – танымдық іс-әрекеттің қозғаушы күші. Оқушының қызығу жәрдемімен оқып-үйрену барысында қабілеті ашылып, дарыны ұшталады, өз күшіне мүмкіндігіне сенімі артады, кісілігі қалыптасып дара тұлғалық сипаттарға ие бола бастайды. Қызығуды туғызу үшін ойын түрлерін пайдаланудың орны бөлек. Тиімді қолданылған ойын түрлері мұғалімнің түсіндіріп отырған материалдарын оқушылардың зор ынтамен тыңдап, берік меңгеруіне көмектеседі. Өйткені төменгі сыныптағы оқушылардың аңсары сабақтан гөрі ойынға қызығушылығы артып тұрады. Қызықты ойын түрлерінен кейін олар тез сергіп, тапсырманы ықыластана әрі сапалы орындайтын болады. Ойындар барлық сыныптарда қолданылады. Ойын түрлерінің материалдары сабақтың тақырыбы мен мазмұнына неғұрлым сәйкес алынса, оның танымдық, тәрбиелік маңызы да арта түседі. Оны тиімді пайдалану сабақтың әсерлігін, тартымдылығын күшейтеді, оқушылардың сабаққа ынтасы мен қызығушылығын арттырады. Тіл дамыту бойынша пайдаланылған ойындар баланың сөздік қорын молайтуға, әрбір сөзді еркін, өз мағынасында қолдануға тез, жылдам сөйлеуге жаттықтыруға бірден-бір таптырмайтын құрал екендігі даусыз. Сөздерді дыбысқа талдау, сөз құрастыру жұмыстарына жаңашыл педагог Амоношвилидің ойын тәсілін пайдаландым. Ізденімдік ойындар – оқушыларды ізденімпаздыққа белгісізді табуға құштарлыққа үйрететін дидактикалық ойындардың бір түрі. Сабақ барысында ойындарды кірістіре оқыту сабаққа белсенділігін арттырады. Оқушыларға қазақ тілі дыбыс жүйесінің өзіндік белгілерін саралап танытуда, олардың фонетикалық біліктері мен білімдерін тәжірибеде қолдануда Ізденімдік ойындардың қызметі ерекше. Мысалы: «Дауыссыз дыбыстар» тақырыбын өткенде төмендегідей ізденімдік ойындарды өткізу оң нәтижеге қол жеткізеді. «Сөзді тап» ойыны. Ойын мақсаты: Оқушыларға дауыссыз дыбыстардың өзіндік ерекшеліктерін ұғындыру, олардың сабаққа қызығушылығын ояту, шығармашылық қабілетін жетілдіру. Қазақ тілі сабақтарында қолданылатын ойындарды көркем әдебиеттермен ұштастыру жұмыстары да оқушыларды тәрбиелеуде маңызы зор. Көркем әдебиеттерді оқу арқылы оқушылардың эстетикалық, адамгершілік қасиеттері дамиды. Шығармадағы кейіпкерлерді тану барысында жақсы істерге ұмтылады. Мысалы: сабақта жұмбақ ойындарды көбірек пайдалану өте тиімді, олар оқушының ой -өрісін кеңейтуге, өз бетімен ойланып, заттар мен құбылыстардың сипатталуына баламасына қарай олардың атын табуға, сөздік қорын молайтуға үлкен септігін тигізеді. Ойын бала табиғатымен егіз.

« Қимыл –қозғалыс» ойыны белгілі бір іс-әрекеттен тұрады. Бұл ойын оқушының өмірге деген көзқарасын қалыптастырады. Мысалы: « Кім керек?», «Көңілді поезд», «Мысық пен тышқан», « Өз орныңды тап», математика сабағында көп пайдаланатын, әсіресе көбейту кестесін еске түсіру мақсатында қолданылатын ойынның түрі « Қалт етпе қағып ал, жауабын тауып ал!» бұл ойын балаларды тез ойлауға, көбейту кестесін жылдам жаттауға септігін тигізеді.

Бала ойын үстінде білімді игеріп жатқанын, ал оқу үрдісінің ойынға қалай ұласып кеткенін аңғармай қалуға тиіс. Сонда ғана ойын мен оқу табиғи үйлесімді болып, пәндік білім, білік және дағдыны игеруге толық ықпал жасайды. Әр ұстаз оқу- тәрбие жұмысына шығармашылықпен қарап, жаңа заман талабына сай, озық ұлттық дәстүр рухында тәрбиелеп, сабақты түрлендіру мақсатында оқытудың түрлі әдіс-тәсілдерін пайдаланса, игі нәтижеге жетері сөзсіз.

Қорыта келгенде, жоғарыда аталған технологияны дұрыс, орынды, шеберлікпен қолдана білсек, үлкен нәтижеге жетуге болады және жоғары дидактикалық жетістіктерді байқауға болады. Біздің өткізген сабағымыз оқушыларға қызықты болып оларды жалықтырмауы қажет. Қызықтырар ұстаз болса, қызықпайтын шәкірт жоқ деп сөзімді аяқтағым келеді.

Пайдаланылған әдебиеттер:

1. Ж.Аймауытов Психология .Алматы. 1995 -78 б
2. С.Ахметов «Бастауыш сыныптарда білім берудің тиімділігін арттыру жолдары.» Алматы «Рауан» 1994 ж. 63-б
- 3 . Р.Б.Нұртазина, А. Д Сейсенова. «Мен оқимын ,ойнаймын ойлаймын!» 1,2 кітаптары . «Арман» баспасы. 2003 26-б
4. С.Рахметова Қазақ тілін оқыту әдістемесі.-А,2003.-135-бет
5. Е.Сағындықов Ұлттық ойындарды оқу-тәрбие ісінде пайдалану Алматы «Рауан»1993ж
6. К.Д.Ушинский «Таңдамалы шығармалары» V том 54-б
7. журнал «Педагогика жаршысы»№4 ,№3 2010ж,
- 8.журнал « 12 жылдық білім» №4, 2006ж

ҚАЗАҚ ТІЛІН ҮЙРЕТУДІҢ ӘДІС-ТӘСІЛДЕРІ

Ибраева А. М.

«Одарёшка» балабақшасы

Тіл туралы заңды жүзеге асыруға барынша қолғабыс ету – әрбір қазақ тілі пәні мұғалімінің міндеті. Ұлт мектебінде қазақ тілін үйрететін ұстаз үшін басты мақсат – өзге ұлттың баласын мемлекеттік тілде сөйлету. Қазақ сөзінің құдіреттілігін , сырын сезіндіру, тіл үйренуге ынталандыру. Шәкірт талабын шыңдау қазақ тілі мұғаліміне үлкен жауапкершілік жүктейтіні шындық.

Елбасымыз «Қазақстанның болашағы – мемлекеттік тілінде»атты жолдауын іске асыруға Қазақстан азаматтарының әрқайсысы үлес қосуға міндетті, оның ішінде қазақтілі мұғалімдері тіл жанашырлары қатарынан болғандықтан , тапжылмай еңбек етіп үлестерін қосуға міндетті.

Қазақ тілін оқытуға қойылатын талап – тілектердің бүгінгі күнде жаңарып отырғанын аңғарамыз. Шәкірт талабын шыңдау қазақ тілі мұғаліміне үлкен жауапкершілік жүктейтіні шындық. Осы жауапкершілікті іске асыру үшін барлығымызда алдымызға өз міндеттерімізді қойып, оны шешуге тырысамыз, түрлі әдіс-тәсілдерді, жаңа технологияларды қолданамыз. Осыларды ескере отырып, мемлекеттік тіл мәртебесін көтеру мақсатында тілді үйретудің тиімді , нәтижелі әдістерін үнемі іздестіріп жүреміз. Балабақшада орыс тобында қазақ тілін үйрету барысында өз алдыма мынадай міндеттер қоямын.

– орыс тобындағы балаларға тілді үйрену жеңілдеу болу мақсатында тілдің күнделікті практикалық жағын қарастыру ;

– қазақ тілі сабағында баланың ауызша сөйлеу тілін қалыптастыру, сөз байлығын молайту;

– балалардың тілді үйренуге қызығушылықтарын арттыру.

Осы міндеттерді шешуге мынадай тиімді әдіс-тәсілдерді қолданамын:

1. Орыс тобында қазақ тілі сабақтарында көрнекілікті қолданған артық етпейді. Себебі көзбен көріп, қолмен ұстаған жылдамырақ, әрі ұзаққа есте сақталады. Сондықтан тиімді әдіс-тәсілдердің бірі көрнекілікпен жұмыс жасауға болады

2. Ойын – балалардың тілді үйренуге деген қызығушылығын арттырады, сенімін оятады. Ойын элементтері оқытудың бір түрі болып табылады. Бұл әдістің тиімділігі балалардың белсенділігін пәнге деген қызығушылығын, ынтасын арттыруында болып табылады.

Оқудың алғашқы кезінде балалардың тілдік материалдарды жеңіп меңгеріп кетуіне көмектеседі. Ойын түрлерін дұрыс өткізілген сабақта балалардың тілді үйренуіне ынтасы артып, сол тілді білуге қызығады.

Баланың шаршауын сейілтіп, қызығушылығын арттыратын тек ойын элементтері болып саналады. Ойын баланы бірігіп жұмыс істеуге бағыт береді, іздендіруге дағдысына қалыптастыруына мүмкіндік туғызады. Қазақ тілін оқытуда ойын түрлерін мынадай мақсатта қолдану тиімді.

1 Мұғалімнен кейін қайталау арқылы сөздердің фонетикалық жағын меңгерту.

2 Балалардың тыңдау зейінін қалыптастырып сөздерді дұрыс айтуға дағдыландыру

3 Балалардың сөздік қорын молайтып, оны дұрыс қолдана білуге үйрету.

Балалардың ойын дамыту, дұрыс айту, дұрыс білу дағдысын қалыптастыру. Әрбір мұғалім өз сабақтарында жаттығудың бір түрі ретінде ойындарды қолданып, сабақты қызықты өтуге, балалардың тілге деген қызығушылығын арттыруға білім деңгейін тексеру құралы ретінде пайдалануға болады. Таңдап алынған ойындар балалардың сөз байлығына, тіл қорына сай болу керек. Мұғалім кез - келген ойынды өткізу үшін алдын - ала жоспар құрып алуы қажет. Сонымен бірге мұғалім ойынға қойылатын төмендегі әдістемелік талаптарын біліп орындауы қажет. Ол әдістемелік тұрғыдан алғанда мынадай бөліктерден тұрады:

1. Ойынның өтілетін сабақтарының мазмұны мен тақырыбына сай болуы керек.

2. Ойынға берілген уақытты нақты белгілеу қажет.

3. Ойын топ болып та ойналу қажет.

4. Ойынға қажетті материалдардың алдын ала дайындалып қойылуы керек.

5. Өлең таңдау. Ойындардың өту барысының жоспарын алдын ала жасау. Мұғалім алдымен баланың оқуға қызығушылығын ояту қажет.

Қызығуды туғызу үшін ойын түрлерін пайдалану қажет. Тиімді пайдаланылған ойын түрлері мұғалімнің түсіндіріп отырған материалын бүлдіршіндердің зор ынтамен тыңдап берік меңгеруіне көмектеседі. Өйткені балабақшадағы балалардың аңсары сабақтан гөрі ойынға ауыңқырап отырады. Қызықты ойын түрінен кейін олар тез серігіп тапсырманы ықыластана әрі сапалы орындайтын болады. Ойындар барлық, яғни ересек, ортаңғы топтарда қолданылады. Сонымен бірге топ ішінде ойнайтын ойындар мен іс - әрекеттер арқылы да оқытуға болады. Біз топ ішінде ойындарды қашан қолдануымыз керек. Мысалы ұйымдастырылған оқу қызметі үстінде жаңа сөздерді қайталау үшін, өтілген тақырыптарды еске түсіру үшін қолданған жөн. Ұйымдастырылған оқу қызметінде мынадай ойындарды ойнауға болады:

1. Сиқырлы қоржын. Мынадай тақырыптарда: «Жемістер», «Көкөністер», «Ыдыс - аяқ» «Ойыншықтар» т. б.

2. Үйде кім жоқ? Мынадай тақырыпта: «Отбасы мүшелері»

3. Аудармашы. Барлық тақырыптарға келеді. Мұғалім сөзді қазақша айтса бала орысшаға аударарды, немесе мұғалім орысша айтып қазақша аудармасын сұрайды

4. Снежный ком. Балаларға сөздерді жаттатып отырып, бір сөзден төрт сөзге дейін жаттатып, үйрету, лексиканы үйрету кезіндегі барлық тақырыптарда қолдануға келеді.

5. Не жоқ? Тақырыптар: «Үй жануарлары», «Жабайы жануарлар», «Киімдер» т. б.

6. Кімнің дауысы? Мынадай тақырыптар да «Үй жануарлары, Жабайы аңдар, Үй құсары!» тақырыптарға қолдануға болады. Ұнтаспадан тыңдату немесе бір бала тақтаға шығып теріс қарап тұрады, мұғалім келесі бір баланы шақыртып «Үй жануарлары, Жабайы аңдар, Үй құсары!» дауысын айтуды сұрайды, бірінші бала кімнің дауысы екенін айтып және сол жануардың суретін көрсетеді

7. Үстелде не жоқ? т.б. «Оқу құралдары», «Азық – түлік», «Киімдер» т. б.

Ойындар балалардың танымын, ақыл – ой белсенділігін қалыптастырудың маңызды құралы бола отырып, олардың бағдарлама материалының негізгі тақырыптары бойынша алған білімдерін тереңдете түсуді, әрі пысықтауды көздейді. Бұл ойындар балалардың сабақ үстіндегі жұмысын түрлендіре түседі, олардың пәнге қызығушылығын оятып, ынта – ықылас қоюына баулиды және бүлдіршіндердің зейінін, ойлау қабілеттерін дамытады. Ойындар арнайы мақсатты көздейді және нақты міндеттерді шешеді

Ойынның мақсаты бағдарламада анықталған білім, білік, дағдылар жайында түсінік беру, оларды қалыптастыру, және тиянақтау және пысықтау немесе тексеру сипатында болып келеді. Ойынның міндеті баланың қызығушылығын оятып, белсенділігін арттыру мақсатында іріктеліп алынған нақты мазмұнымен анықталады. Ойын ұғымына түсінік берсек, бұл баланың мінез-құлқына өзі басқарумен қатар топпен жұмыс жүргізе білу әрекеті, ол баланың бір - біріне көмектесу, тез ойлау қабілетін, алға ұмтылу ісін дамытады.

Сондықтан бағдарлама бойынша ұйымдастырылған оқу қызметі кезінде ойын түрлерін үнемі жиі пайдаланып отыру керек. Қорыта келгенде, Ұйымдастырылған оқу қызметі кезінде «ойын түрлерін пайдалану біріншіден, балалардың білімін берік меңгерту құралы болса, екіншіден балалардың сабаққа деген қызығушылығын арттыру болып табылады. Ойын түрлерін пайдалану мынадай нәтижеге алуға болады.

Нәтиже

1. Әр баланың шығармашылығы артады.
2. Жылдам жұмыс істеуге дағдыланады
3. Баланың жеке қабілеті анықталады
4. Бала топ жаруға ұмтылады.
5. Баланың ойлау қабілеті дамиды
6. Әр бала өз деңгейімен бағаланады. Сонымен қатар, балалардың тілдерін дамыту үшін әр сабақта өлең – тақпақ, жұмбақ, мақал – мәтел, жаңылтпаш, сергіту сәттерін жиі пайдалансақ нәтижесі зор болар еді. Жоспар бойынша мерекелікіс – шараларға өлеңдер, әндер жаттап, түрлі ойындар үйренеді.

Бала тәрбиесіне ерекше әсер ететін – бұл ертегілер әлемі. Ертегілер балаларды білгір, батыл, ойшыл, еңбекқор, өнерпаз болуына ықпалын тигізеді. Ертегілер немесе шағын көріністер бойынша қойылым көрсету үшін алдымен жүйелі түрде дайындық жұмыстарын түсіндіреміз. Содан кейін балалар өздеріне ұнаған кейіпкерлерін таңдап алады. Сонда ғана әр балаға олардың сөздерін қайталатып, жатқа үйретеміз. Ал, ертегіні сахналаған кезде балалар өздерінің қалаған кейіпкерлерінің сөзін жатқа айта отырып, мінез – құлқын, іс – әрекетін көрсетуге тырысады. Ертегі арқылы баланы адамгершілік қасиеттерге тәрбиелеуге болады.

Ата – бабамыз қалдырған асыл мұраны қолданғанда біздің көздеген мақсатымыз – болашақ ұрпақты еңбекке, адамгершілікке, имандылыққа, инабаттылыққа тәрбиелеу, ойлау қабілеттерін дамыту. Мемлекеттік тілдің мерейін үстем етіп, аясын кеңейтіп, тіл дәрежесін көтеру біздің басты міндетіміз болып табылады.

СОВРЕМЕННЫЕ ФОРМЫ ВЗАИМОДЕЙСТВИЯ МУЗЫКАЛЬНОГО РУКОВОДИТЕЛЯ С ПЕДАГОГИЧЕСКИМ КОЛЛЕКТИВОМ И СЕМЬЕЙ

Голенская М.Е.

Мини-центр «Бөбек» при КГУ «ОСШ № 20»

Дошкольное детство - уникальный период в жизни человека, когда формируется здоровье, осуществляется развитие личности. Не случайно становление личности и постепенное вовлечение ребенка в жизнь взрослых назвали образованием- образованием человека.

Главную роль в этом процессе играют родители ребенка. Это они привели его в этот мир – они и несут ответственность за то, каким он станет.

Семья и дошкольные учреждения – два важных института социализации детей. Их воспитательные функции различны, но для всестороннего развития ребенка необходимо их взаимодействие. Дошкольное учреждение играет важную роль в развитии ребенка. Здесь он получает образование, приобретает навыки общения с другими детьми и взрослыми, развивается эстетически и музыкально, учится организовывать собственную деятельность.

Никого не нужно убеждать в важности музыкального развития дошкольников. Музыка, как никакой другой вид искусства, находит дорогу к сердцу ребенка, побуждает его к самовыражению, учит сопереживать. Музыкальное движение и пение, помимо эстетических и образовательных задач, способствует еще и укреплению здоровья, развивает память и речь детей. Различные виды искусства обладают специфическими средствами воздействия на человека, музыка же имеет возможность воздействовать на ребенка на самых ранних этапах. В дошкольном учреждении создаются все условия, чтобы ребенок обладал всеми видами детской музыкальной деятельности, поскольку доказано, что только в процессе овладения деятельностью у ребенка развиваются его способности, нравственно-эмоциональная сфера, познавательные процессы и личностные преобразования, т.е. осуществляется полноценное развитие личности ребенка.

Приобщение детей к музыкальному искусству может успешно осуществляться лишь при условии тесного контакта педагогов дошкольного учреждения с семьей, поэтому вопрос о совместной деятельности детского сада и семьи по музыкальному воспитанию детей – особенно актуален в наши дни.

Поиск новых форм сотрудничества музыкального руководителя, педагогов и родителей детей является важнейшим направлением обеспечения качества музыкального образования дошкольников.

Задача музыкального руководителя: раскрыть перед родителями важные стороны музыкального развития ребёнка на каждой возрастной ступени дошкольного детства, заинтересовать, увлечь творческим процессом развития гармоничного становления личности, его духовной и эмоциональной восприимчивости.

Дошкольнику за сравнительно короткий временной период предстоит освоить очень многое в области музыкального искусства. И хотя те знания, те понятия о музыке, которые он получает в детском саду, элементарны, а умения и навыки в области музыкальной деятельности вполне доступны данному возрасту, все же достигнуть хороших результатов, как показывает опыт, невозможно без определенных усилий, как со стороны педагога, так и со стороны ребенка. Как правило, те знания и представления о музыке и музыкальной деятельности, с которыми ребенок приходит в детский сад, не систематизированы, отрывочны, не имеют под собой хорошей базы. Многие представления, навыки просто отсутствуют. Не секрет, что во многих семьях родители совсем не уделяют внимания музыкальному развитию детей, считая, что это не обязательно. Гораздо важнее, по их мнению, научить ребенка читать, писать, считать.

Эта ошибочная позиция. И это понимает каждый педагог, но в этом необходимо убедить родителей, показав важность музыкального развития, его преимущества. Ведь музыкальное развитие очень тесно связано и с развитием эмоционального мира ребенка, и с его интеллектуальным развитием, с формированием важных нравственных понятий. Очень благотворно занятия музыкой влияют на физическое развитие ребенка. А самое главное - без приобщения к этой области искусства невозможно полноценное становление личности ребенка.

Качество реализации программы музыкального образования детей в ДООУ зависит от уровня профессиональной компетентности и музыкальной культуры воспитателей, которые непосредственно общаются с детьми на протяжении всего времени их пребывания в ДООУ.

Взаимодействие музыкального руководителя и педагогического коллектива ДООУ включает следующие формы:

- индивидуальные и групповые консультации, в ходе которых обсуждаются теоретические вопросы музыкального воспитания; методы индивидуальной работы с детьми, музыкально-воспитательная работа в группах, вопросы организации музыкальной среды ДООУ, обсуждение сценариев праздников и развлечений; изготовлении праздничного оформления, декораций, костюмов, в оформлении интерьера дошкольного образовательного учреждения к праздникам;

- практические занятия педагогического коллектива, включающие разучивание музыкального репертуара, используемого на занятиях, освоению и развитию музыкально-исполнительских умений воспитателей;

- проведение вечеров досугов и развлечений с последующим анализом и обсуждением с точки зрения взаимодействия всего педагогического коллектива в решении задач музыкального развития детей.

- участие в педагогических советах.

Взаимодействие с семьей осуществляется в следующих формах:

Одной из таких форм являются **открытые музыкальные занятия**, на которых могут присутствовать родители. Совместные праздники и развлечения, игры, музыкальные гостиные с элементами театрализации. В зависимости от их количества можно предложить им не просто присутствовать на занятии, но и принимать в нем активное участие, например, стать участниками оркестра музыкальных инструментов, детских игр, инсценировок, танцев, исполнить вместе с детьми знакомую песню или спеть самостоятельно свою любимую песню и т.д.

Консультации. Эта форма не нова, но она может быть достаточно эффективной. Консультации по вопросам музыкального воспитания детей могут проводиться как индивидуально, когда есть необходимость в общении с отдельной семьей, например, многие родители испытывают затруднение в том, как организовать музыкальное воспитание ребенка дома, на что оно должно быть направлено, какие методы и приемы в этом случае можно использовать, так и коллективно.

Родительские собрания. Это тоже достаточно традиционная форма работы. Она, конечно, необходима, но, как и консультации, организация родительских собраний требует продуманности и тщательной подготовки. Собрания могут быть посвящены тем темам, которые наиболее актуальны в данный момент для учебно-воспитательного процесса. На них могут обсуждаться вопросы, связанные, например, с подготовкой к совместному с детьми празднику, организацией совместного посещения музыкального спектакля, кукольного театра, циркового представления и т.д.

Возможна и такая форма работы, как **семинар-практикум для родителей**.

- 1- приобретение родителями практических навыков музыкального развития (дыхательная гимнастика, артикуляционная гимнастика, логоритмика...);

- 2- с целью знакомства с детским музыкальным репертуаром, обучение совместному музицированию с детьми, вооружение родителей основами музыкальных знаний о музыкальных инструментах, необходимых для воспитания здорового ребёнка (слушание, изготовление, игра...).

Папки – передвижки. Более подробно знакомят родителей с системой по музыкальному воспитанию дошкольников, дают информацию о том, чему можно научить ребёнка в определённом возрасте при систематическом посещении «Музыкальные занятия в детском саду»:

«Музыкальные игры в детском саду»,

«Ваш ребёнок любит петь?»,

«Формирование ребёнка как личности в процессе ознакомления с народными играми»,

«10 причин, по которым ребёнок должен заниматься музыкой!»,

«Как в жизнь приходит музыка...»,

«Музыка и её влияние на развитие детей» и др.

Совместные праздники и развлечения также являются очень эффективной формой работы с родителями. Конечно, не всех родителей можно привлечь к активному участию в их подготовке и проведении, но это и не обязательно. Всегда найдутся среди родителей несколько энтузиастов, которые с удовольствием откликнутся на предложение поучаствовать в детском празднике. Музыкальный руководитель может обсудить с ними план проведения праздника или развлечения, пригласить их на репетиции, поручить исполнять определенные роли или подготовить для детей несложный кукольный спектакль.

Родителям, которые стесняются выступать на публике, но тоже хотят принять посильное участие в мероприятиях, можно предложить выполнять задания другого плана, например, сшить костюмы, сделать декорации к кукольному спектаклю или сказке, сделать для детского оркестра несложные музыкальные инструменты, помощь в изготовлении сюрпризов и подарков. и т.д.

Важной формой взаимодействия являются **домашние задания**. На каждом музыкальном занятии дети получают посильное для них задание, к выполнению которого обязательно должны подключаться родители. Выполняя его, дети закрепляют определенные навыки, полученные на занятиях, и в то же время взаимодействуют с родителями, что улучшает климат семьи, вызывает у родителей естественный интерес к жизни ребенка в детском саду.

Немаловажно и то, что присутствие родителей на всех мероприятиях, связанных с музыкально-эстетическим воспитанием детей, является для них своеобразной школой, где они учатся общаться с детьми, играя. Многие из того, что родители увидят во время открытых музыкальных занятий, проведения совместных с детьми праздников и развлечений, они перенесут в свой семейный досуг.

Задача родителей - содействовать музыкально-творческому развитию ребенка, поддерживая стремление к пению, движениям под музыку, игре на музыкальных инструментах, стимулируя попытки детей к самостоятельным действиям. А задача педагогов детского сада состоит в том, чтобы научить родителей правильно и интересно организовывать в семье жизнь ребенка, создавая необходимую музыкальную среду, организуя семейный досуг.

Если правильно и в системе выстраивать работу по музыкальному воспитанию с родителями, использовать разные формы работы, то родители становятся участниками музыкального образовательного процесса с детьми и художественно – эстетическое воспитание детей будет эффективней. Такой подход побуждает к творческому сотрудничеству, устраняет отчуждённость, вселяет уверенность и решает многие проблемы по музыкальному воспитанию.

Семья и детский сад два воспитательных феномена, каждый из которых по – своему дает ребенку социальный опыт, но только в сочетании друг с другом они создают оптимальные условия для вхождения маленького человека в большой мир школьной жизни. Мы не останавливаемся на достигнутом, продолжаем искать новые пути сотрудничества с родителями, стремимся к тому, чтобы родители понимали, как они необходимы для полноценного развития и воспитания своего ребенка. Ведь у нас одна цель – воспитывать будущих созидателей жизни. Каков человек – таков мир, который он создает вокруг себя.

Список используемой литературы:

1. Давыдова И.А. Формы работы музыкального руководителя ДОО с родителями // 1 сентября. 2013.

2. Зацепина М.Б. Развитие ребёнка в музыкальной деятельности - М.: Творческий центр, 2010.

3. Калинина Т.В. Новые информационные технологии в дошкольном детстве // Управление ДОУ. 2008. №6.
4. Радынова О.П. Музыкальное воспитание в семье - М.: Просвещение, 1999
5. Е.С. Евдокимова «Детский сад и семья» - Москва 2007 г.
6. Л.М. Комиссарова «Ребенок в мире музыки» - Москва 2006 г.

MULTILINGUALISM IN PRESCHOOL

Валл Е.Н.

ТОО «Акниет-2015» д/с «Акжаркын»

Multilingual education is becoming the norm in our society. The trends of time dictate their conditions and requirements. Modern man needs to know several languages besides his native language. The purpose of education is not just knowledge, but also the formation of competencies needed today for any specialist. Among them is the ability to communicate verbally and in writing, which, of course, involves knowledge of several languages.

It should be noted that practically in all documents in area of language politics a core idea is the knowledge of languages.

To implement the program for the introduction of multilingualism in a preschool institution, a step-by-step plan for its implementation should be developed:

The first step is the study of this problem on the basis of normative documents, methodical literature, accumulation and collection of information on this problem. There is generalization of innovative forms of work of preschool teachers in the field of teaching to the native language and foreign languages.

The second step is the development of integrated lessons. At the same time it should be taught in three languages. As well as events, holidays, entertainment that contribute to the further development of multilingualism in preschool.

The third step is a mandatory synthesis of the results achieved in the joint activities. And on the basis of the results it has to make recommendations to colleagues in order to improve the work in this direction.

Teaching foreign languages to children of different nationalities is a complex multi-aspect process of formation of a new system of language consciousness, which takes place in specific conditions, the main of which is:

1. Insufficient level of development of analytical and syntactic abilities of children.
2. A strong impact of thinking and speaking in their native language, complicating the perception of other languages.
3. The lack of a development environment.

Language is not only the most important means of human communication, but also one of the main forms of self-expression of any nation and nationality. For this reason, the implementation of language policy is a very difficult and delicate task. The earlier a child begins to learn a language, the easier it is for him to learn it. From the research of scientists, teachers, it is known that the most intensive language acquisition is at a young age.

The main task in teaching children of the language is to enrich the vocabulary and the formation of correct pronunciation skills. Teachers provide the opportunity to engage in everyday speech practice with children in educational and unregulated activities. In each group brought up work individually with children in free time. Teachers instill in children a love for the Motherland, for their hometown, teach to take care of nature, educate a sense of responsibility for themselves, for their friends, relatives and friends.

The specifics of the organization of educational process are an easy adaptation, individual approach, the use of interactive methods and techniques in the educational process.

The following tasks are solved at the lessons:

- Formation of passive and active vocabulary (in English and Kazakh).
- The development of ideas about the culture and life of other nationalities.
- Education of respect for traditions and customs.
- Learning the forms of small folklore (Proverbs, sayings, poems, jokes).
- Education of national consciousness and tolerance.

The solution of these tasks has a positive impact on the results of subsequent work in this direction. In addition to basic language classes, the kindergarten provides additional educational services that provide new opportunities for language learning. A variety of forms of work with children of preschool age should not be limited to classes. Also, multicultural joint activities should be actively implemented with an emphasis on the linguistic competence of both children and teachers.

Of great importance is the work of clubs with in-depth study of languages. At the heart of learning is the game. Games form the basis of mental activity, increase interest in languages and have double the value of learning - playing. Each game has its own content rules and targeted tasks. During the game, children develop observation, imagination, consistency, endurance, ability to make the right decision. Children learn to perceive language by ear. Rhymes, songs, nursery rhymes are aimed at the development and improvement of pronunciation skills, creating a favorable emotional mood. Charge (physical minutes) not only relieve the fatigue and stress of children, but also develop their attention, memory and help to reinforce language learning.

Traditional classes are integrated with multicultural and multilingual activities. During which the following tasks are solved:

Educational:

- to create conditions for the formation of linguistic concepts in the native and foreign languages.

Developmental:

- to develop speech, intellectual and cognitive abilities of preschool children.
- to create conditions for the development of memory, analysis, communication skills.

Cognitive:

- to create conditions for the development of cognitive interest, involvement in cognitive activity.

- to introduce children's folklore and fiction, reflecting the world of the child and his peers in the countries of the studied language.

Motivational:

- to create an atmosphere of friendliness and comfort in the classroom.
- to create a situation of success in the child.

Early education of preschool children, namely children from 3 to 5 years, is legitimate, because the possibility of successful language acquisition allows you to maintain a positive motivation for their learning in the future. It is at an early stage of training that interest in foreign language communication is laid, and the language base acquired in preschool age subsequently helps to overcome the fear of mastering foreign speech that arises in some students. Thus, the basis for language learning at school at a higher level is formed.

The main purpose of the introduction of the Trinity of languages in the educational process is the formation of communicative culture of pupils on the basis of integrated study of the Kazakh, Russian and English languages.

The gradual solution of the problems of multilingual education will contribute to the in-depth study of the Kazakh, English languages as a factor uniting our society, the Russian language as a traditional language of friendship, science and technology, English as a language that includes graduates in the labor market and educational services, further ensuring their competitiveness in a rapidly changing society.

Knowledge of Kazakh, Russian and foreign languages in modern society becomes an integral component of personal and professional activities. All this in General causes the need for a large number of citizens who practically and professionally speak several languages and receive in this regard real chances to occupy a more prestigious position in society, both socially and professionally. Competent and correct implementation of threelilingualism will enable graduates of our kindergartens to be communicative-adapted in any environment.

Список использованной литературы:

1. <http://www.rusnauka.com>
2. Конституция Республики Казахстан.

СИСТЕМА ВЗАИМОДЕЙСТВИЯ ДОШКОЛЬНОГО УЧРЕЖДЕНИЯ С СЕМЬЕЙ

Хасенова А.Б. Гончарова С.В.

КГКП ясли – сад «Арман»

«Чтобы хлопнуть в ладоши – нужны две ладони.

Каким будет хлопок, зависит от обеих ладоней»

(Восточная пословица)

Работа с родителями – это сложная и важная часть деятельности педагога. Родители и педагоги – две мощнейшие силы в процессе становления личности каждого человека. В современных условиях актуальное значение приобретает не столько взаимодействие в нашем старом, традиционном понимании, сколько, прежде всего, взаимопонимание, взаимодополнение, сотворчество детского сада и семьи в воспитании дошкольника.

Анализ современного состояния проблемы взаимодействия дошкольной организации и семьи показал, что в настоящее время – это актуальная проблема современного воспитания, так как семья и дошкольная организация являются основными субъектами воспитания.

Начать активно работать в данном направлении подтолкнуло нас анкетирование, проведенное среди педагогов детского сада и родителей воспитанников. Анкетирование среди педагогов показало что, работа с родителями часто ведется бессистемно и нецеленаправленно, отсутствует осознанность целей и задач воспитания детей, взаимопонимания между родителями и педагогами.

Проведя анкетирование с родителями «Детский сад и семья» мы выявили, что не все родители понимают необходимость сотрудничества, некоторые родители допускают ошибки в воспитании, но не хотят их видеть, исправлять; другие же считают, что заниматься воспитанием ребенка должны педагоги в дошкольных организациях, поскольку «это их обязанность и работа». Информацию по вопросам воспитания ребенка они получают сейчас разными путями- это и периодические издания, Интернет ресурсы, и многочисленная популярная литература для родителей. Но зачастую данная информация воспринимается ими по- разному.

Исходя из этого, нами было принято решение - наладить тесное взаимодействие между детским садом и семьей, добиться взаимопонимания и сотрудничества на основе обмена информацией в совместной деятельности. Целью нашей работы с родителями являлось – вовлечение в единое образовательное пространство родителей; оказание помощи современной семье в вопросах воспитания и обучения детей.

Детский сад- первый несемейный социальный институт, первое воспитательная организация, с которой вступают в контакт родители и где начинается их педагогическое просвещение. Ведь совместная работа педагога с родителями помогает им стать единомышленниками.

В нашем детском саду используются различные формы работы с родителями, как традиционные, так и инновационные: родительское собрание, беседа, тематические консультации, постоянный стенд, доска объявлений, газета, тематические выставки, папки-передвижки, день открытых дверей, проведение совместных мероприятий, ОУД, круглый стол, семинар - тренинг.

Целенаправленность данных форм взаимодействия работы с семьёй заключается в том, чтобы любое мероприятие – беседа, консультации, стенд, оформленный для родителей, мы направляем на достижение одной цели – повышение уровня компетентности родителей в воспитании детей, сотрудничество между педагогом и родителями.

Для решения поставленных задач мы привлекаем родителей к разнообразным формам совместной музыкально-художественной творческой деятельности, таким как утренники («Осенний бал», «Новый год» и т.д.; спортивные развлечения «Папа, мама, я-спортивная семья», «Прыгай и бегай как я, прыгай и бегай лучше чем я», «Весёлый переполох»), викторины «Қазақшаңыз қалай, балақай?», «Қазақ тіліне саяхат » по изучению государственного языка, что способствует возникновению ярких эмоций, творческого вдохновения, развитию общения между детским садом и семьёй. Совместно с музыкальными руководителями провели семинар по музыкальному воспитанию для воспитателей г. Караганды на тему «Современные тенденции в музыкальном воспитании», где приняли участие как воспитанники группы, так и родители. В результате участия в ОУД «Шоу семейного юмора» родители осознали важность включения семьи в работу детского сада.

Для эффективного взаимодействия дошкольной организации с семьёй в нашем саду проводятся встречи за круглым столом «Давайте познакомимся», «Как хорошо, что есть семья, в которой храните меня», «Вот мы такие», «Наурыз - начало года», «Чему мы научились за год», конкурсы «Зелёная площадка», «Родословная моей семьи», «Путешествие с семьёй», «Мини-музей «Развивайка», «Животные нашего края», выставки «Осенние фантазии», «Мастерская Деда мороза», «Пожарная безопасность в быту и ДОО», «Самая обаятельная и привлекательная», «Моя улица», «Лучшие моменты из жизни семьи», анкетирование «Здоровье ребёнка в ваших руках», «Диагностика удовлетворенности родителей работой детского сада» и другие.

Особое внимание обращаем на организацию родительских собраний. Так, в сотрудничестве со специалистами детского сада, мы провели нетрадиционное собрание совместно детьми «Любовь, уважение, забота – основа воспитания». Успешному проведению родительского собрания способствовало предварительное проведенное анкетирование, наблюдение за детьми, которое позволило нам в короткие сроки собрать обширный и разнообразный материал по темам. Разработанное родительское собрание было отмечено на областном фестивале педагогических работ «Методический вернисаж» в 2017г. - грамотой.

В процессе совместной работе с семьёй, мы уделяем особое внимание характеру взаимоотношений с родителями, особое внимания уделяя доброжелательности и дружелюбию. Наши интересы и интересы родителей полностью совпадают в воспитании детей. Родители видят в нас человека, лично заинтересованного в судьбе их ребёнка, они относятся к нему как другу и близкому человеку, проникаются с доверием и уважением. Авторитет воспитателя высок в глазах родителей, если они видят в нём знающего специалиста, культурного, тактичного, доброжелательного и деликатного человека. В основе воспитателя к родителям лежит уважение к ним, как к труженикам, отцам и матерям его воспитанников.

Таким образом, планомерность и систематичность работы с семьёй, направленная на непрерывность, последовательное усложнение и расширение круга проблем, комплексный подход к формированию личности ребёнка, как процессу всестороннего её развития, единство и взаимодействие физического, умственного, нравственного, трудового и эстетического воспитания, доступное изложение вопросов на родительских собраниях, консультациях, в беседах, объявлениях, помогает, в свою очередь, родителям понять, как следует семье применять общие теоретические методические положения, а педагогам, в свою очередь, даёт

возможность повысить активность со стороны родителей, укрепить детско – родительские отношения.

«Мы знаем: без сомнения, продлится много дней Союз детей, родителей и нас, педагогов!»

Литература:

- 1.Доронова Т.Н. «Взаимодействие дошкольного учреждения с родителями». – М.,2002.
- 2.М.Г. Агавелян, Е.Ю. Данилова, О.Г.Чечулина «Взаимодействие педагогов ДОУ с родителями».
- 3.Солодянкина О.В. «Сотрудничество учреждения с семьёй»: Пособие для работников ДОУ. М.; АРКТИ, 2004.

РАННЕЕ РАЗВИТИЕ ДЕТЕЙ

Шерстобитова Ю. В., Звездина И. В.

КГКП «Ясли-сад «Акку», г. Караганда

Нет таких родителей, которые бы не мечтали о том, что бы их дети были самыми: самыми умными, самыми талантливыми, самыми лучшими и самыми счастливыми. На пути к своей мечте совершенно естественно пройти через увлечение "ранним развитием". Мы живем в стремительном мире передовых технологий, который, кажется, требует адаптации интеллекта к собственным реалиям даже от маленьких детей. Всем известно, ранний возраст (от рождения до 3-х лет) – самая важная в плане восприятия часть нашей жизни, определяющая будущее развитие человека, закладывающая его способности и характер. Дети начинают впитывать в себя информацию, учиться сразу после появления на свет.

Молодые родители, узнав о существовании современных методик раннего развития, уже не могут жить спокойно, их преследует страх «не успеть», поскольку «после трех уже поздно». Сразу после рождения ребенка родители сталкиваются с огромным количеством мнений, как на темы здоровья и физического развития малыша, так и в вопросах его обучения, начиная прямо с самого рождения.

Но есть и другая категория родителей, то ли ленивых, то ли наоборот, внимательно изучивших вопрос – они уверяют, что от популярного «раннего развития» вреда намного больше, чем пользы. Так ли это или мнение о вреде чтения с пеленок и других популярных методик – не более чем сгущение красок? Попробуем разобраться.

Прежде всего, давайте разберемся, что же мы подразумеваем под самим термином «раннее развитие»?

Под понятием *«раннего развития»* понимается активное развитие способностей ребенка от рождения до 3-4- *летнего возраста*. Именно в этот период формируются интеллектуальные способности малыша.

Учеными доказано, что к 3 годам развитие клеток головного мозга составляет 70-80%, а к семилетнему возрасту – 90%. Стоит ли упускать возможность и не использовать потенциал малыша?

Способность мозга принимать и запоминать информацию – это основа, на которой держится дальнейшее интеллектуальное развитие ребенка. Мышление, творчество, способности развиваются после 3 лет, но используется основа, которая сформировалась к этому возрасту. Если она отсутствует, бессмысленно учить, как ее применять.

Мечтой родителей является раскрыть возможности ребенка, вырастить его успешным и уверенным в себе. Для этого необходимо создать развивающую среду и немного потрудиться.

Итак, раннее развитие — это:

- физическая активность ребенка без ограничений. Для этого следует выделить специальное место в доме, где он сможет заниматься, развивая ловкость, силу, навыки владения своим телом, при этом ощущая себя увереннее. Физическое развитие ребенка напрямую связано с интеллектуальным;

- окружающая среда с увлекательными предметами, которые изучает и познает ребенок;

- различные игрушки, дающие многообразие зрительных, звуковых, тактильных ощущений;

- регулярные беседы, совместные темы для обсуждения, чтение, рисование, лепка из пластилина, музыка, прогулки и многое другое;

- инициативность мамы по отношению к ребенку, ее постоянное присутствие и внимание. Получение радости от совместного творчества, желание сделать жизнь ребенка яркой, интересной и насыщенной.

Для чего необходимо раннее развитие, цели и задача

Исследования ученых доказали, что еще не родившийся ребенок способен воспринимать, запоминать информацию и даже принимать решения. Ребенок в утробе матери обладает удивительным диапазоном чувств и живых эмоций, а доктор психологических наук Г.А. Урунтаева отметила, что органы чувств новорожденного ребенка функционируют с момента рождения.

Детский организм уже с рождения начинает активную деятельность: развивается сенсорное восприятие, тактильные ощущения. Новорожденный приспосабливается к новым условиям существования, включаются мощные механизмы адаптации. Ребенку необходимо знать о мире, в который он пришел, все.

По мнению Г.А. Урунтаевой особенностью развития в этот период является то, что зрение и слух опережают развитие рук. Карточки Домана, кубики Зайцева, рамки Монтессори, доски Сегена, пособия, игры, игрушки, рисование, лепка, аппликация, игры с водой, с песком — все это необходимая информация в познании окружающего мира.

Позиция некоторых мамочек: «Я ничем не занималась с ребенком, и ничего - растет не хуже других» непонятна и неверна. Да, растет, а каково будет ребеночку в дальнейшем, например, в школе, когда на школьника навалится колоссальная нагрузка по чтению, счету, письму? Сможет он все успевать и легко ли будет совершенно неподготовленному ребенку? Требования в современных школах к нынешнему поколению жесткие. Кто позаботится о завтрашнем дне своего ребенка, как не собственные родители?

Помните, это будущее не только вашего малыша, но и ваше. Сегодня от родителей зависит, насколько легко и гармонично войдет и адаптируется в современном мире маленький человек.

Итак, цель раннего развития — расширить информационное пространство ребенка, дать знания об окружающем мире, развить творческий потенциал и способность принимать решения. Главная задача — воспитать успешную и гармоничную личность. Как проводить занятия, основные правила:

Заниматься с ребенком просто и интересно. Детки легко идут на контакт, ведь им все любопытно. Главное, ваше желание, а время всегда найдется. Полчаса пролетит весело и незаметно, а польза будет всем и результат — полноценное, раннее развитие. Необходимо придерживаться несколько основных правил:

- не перегружайте ребенка, можно отбить желание заниматься;

- беседуйте постоянно, обсуждайте все и везде;

- не заставляйте заниматься, если у ребенка нет настроения или он не здоров;

- развивайте гармоничную личность, изучайте различные предметы и разносторонние явления;

- упрощайте занятия, если малышу трудно;

- оставляйте право выбора времени и деятельности за ребенком;

- разнообразьте методические пособия: карточки, игры, книги, мультфильмы, музыкальные сопровождения;
- создайте развивающую среду: карточки, кубики, книжки, игрушки пусть будут повсюду. Плакаты, календари, фотографии, картины украсят стены;
- не ограничивайте ребенка в действиях;
- разрешайте, под наблюдением взрослых, играть малышу с домашними предметами;
- включайте музыку: классику, сказки, детские песенки;
- предоставляйте самостоятельность с раннего возраста;
- поощряйте навыки самообслуживания;
- хвалите малыша за любой успех.

Благодаря занятиям развитие ребенка будет более ранним и полноценным, главное, он научится добывать знания самостоятельно.

Не бойтесь перенасытить информацией детский мозг. На определенном этапе, когда он переполняется сведениями, мозг отключается. Информации не бывает много, наоборот, чтобы полноценно развить ребенка, ее оказывается слишком мало.

Масару Ибука, известный как основоположник инженерных идей корпорации «Sony» и новаторской теории по обучению детей на первых этапах жизни, написавший ряд книг, одной из которых является «После трех уже поздно», рассказывает о присутствии потребности в раннем развитии у каждого ребенка. Успех будущей личности напрямую будет зависеть от удовлетворения этой потребности.

Помните, для успешного результата следует любить малыша, уважать и знать — видеть его способности и интересы. Выбор методики по раннему развитию и центра раннего развития остается за вами, ведь никто лучше вас не знает характера, темперамента и наклонностей вашего ребенка.

Список использованной литературы

1. Вавилова Н. Д. Ребёнок поступает в детский сад. - М., 1983.
2. Волкова-Гаспарова Е. Особенности работы педагогов-психологов с детьми и их родителями // Дошкольное воспитание. - 1999 - № 3.
3. Галанов А.С. Психическое и физическое развитие ребенка от 1 г. до 3 лет. М.: Аркти. - 2006.
4. Гвоздев А.Н. От первых слов до первого класса: Дневник научных наблюдений. Саратов: Изд-во Сарат. ун-та, 1981.
5. Дневник воспитателя: развитие детей дошкольного возраста /Под ред. О.М. Дьяченко, Т.В.. -М.: ГНОМ и Д, Лаврентьевой 2001. -144с.
6. Калинина Р., Семёнова Л., Яковлева Г. Ребёнок пошёл в детский сад//Дошкольное воспитание. - 1998 - № 4.
7. Кононова И.М. Семинарские и практические занятия по дошкольной педагогике. - М. ДиС. - 2004.
8. Лурия А. Р. Теория развития высших психических функций в советской психологии. Вопросы Философии, 2003
9. Методика развития речи детей дошкольного возраста / под редакцией О. С. Ушаковой, Е. М. Струниной; М., "Владос", 2003.
10. Павлова Л.Н. Раннее детство: развитие речи и мышления. - М.: Мозаика-Синтез, 2005.
11. Печора К.Л. Контроль за развитием и поведением детей, планирование занятий с детьми раннего возраста: методические рекомендации / К.Л.Печора, В.М.Сотникова. - М.: Мир. - 2000.

ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ ДОШКОЛЬНОГО УЧРЕЖДЕНИЯ С СЕМЬЕЙ

Нечаева Г.А.

Мини-центр при КГУ «Основная школа №37»

Семья и дошкольное учреждение - два важных института социализации детей. Их воспитательные функции различны, но для всестороннего развития ребенка необходимо их взаимодействие. Роль семьи в воспитании и развитии ребенка также нельзя недооценивать. Именно родители, семья в целом, — часто того не замечая – вырабатывают у детей комплекс базовых социальных ценностей, ориентаций, потребностей, интересов и привычек. Эти первые уроки жизни в семейном укладе создают основу, исходя из которой, ребенок избирательно воспринимает, перерабатывает, усваивает или отбрасывает социальную информацию в качестве руководства к действию. [1]

По мнению многих ученых (Л.И. Божович, Л.А. Венгер, Л.С. Выготский, А.Н. Леонтьев, М.И. Лисина, Д.Б. Эльконин, С.Л. Рубинштейн и др.), первые годы жизни – это критически важный период для социального, интеллектуального и личностного развития. Именно в детском возрасте у человека формируется самосознание и закладываются первые представления о самом себе, образуются устойчивые формы межличностного взаимодействия, моральные и социальные нормы. [2]

Семейное воздействие на ребенка уникально по интенсивности и результативности. Ведь оно охватывает все стороны формирующейся личности, продолжается многие годы, непрерывно и основано на эмоциональных отношениях детей и родителей между собой. Здесь речь идет не о чувстве любви и доверии, а об ощущениях детьми своей безопасности, защищенности, возможности делиться своими переживаниями и получать помощь. Семья – основная среда обитания и жизнедеятельности детей в ранний период их жизни. Современная семья очень сильно отличается от семьи прошлых лет тем, что отношения между родителями и детьми изменились, можно сказать, кардинально. Теперь они более привязаны эмоционально друг к другу. Так, накопленный опыт дедушек и бабушек редко передается детям. Это связано с тем, что сами ребята перестали стремиться к перениманию опыта у старших поколений. Но при этом отношения между родителями и детьми стали сложнее. Сегодня большинство детей имеют высокий уровень образования и могут проводить время вне семьи. Здесь сказался экономический кризис прошлых лет, когда взрослые были вынуждены искать пути для того, чтобы выжить в мире. Но и сейчас многие семьи вынуждены работать на двух-трех работах, чтобы обеспечить себя и своих родственников. В это время дети остаются без присмотра и чувствуют свою независимость. В определенной мере это плохо влияет на их развитие, образование, культуру. В последние годы было замечено, что авторитет родительской власти потерял свою силу. Многие взрослые этого не понимают и стараются всеми силами вернуть его, применяя силу. Это неправильно. На смену авторитета родителя должен прийти авторитет личности родителей. Социализация ребенка неотделима от воспитания. Ведь дети учатся не только на примерах взрослых, подражая им.

Изменения в жизни, экономической, политической и прочих ее сферах настолько быстры, что малышам придется жить в том мире, который существенно отличается от мира родителей. Поэтому эффективность воспитания должна оцениваться не по тому, сколько передали опыта и знаний, а по тому, сумели ли мы подготовить их самостоятельно действовать и принимать решения в условиях, которых не могло быть в жизни родительского поколения. Любая семья имеет особые возможности задать детям ориентиры их социального поведения на всю последующую жизнь. В семье ребенок набирается уроков взаимоотношений полов и будущей семейной жизни. Формируется характер, уровень

самооценки и самокритичности. Здесь же он развивается умственно, физически, психологически. Интересы членов семьи, их образовательный уровень сказываются на интеллектуальном развитии детей, закладываются стремления к образованию и самообразованию. Расширение бытовых удобств повлекло за собой проблемы. Они ограничивают участие детей от домашнего труда. Данную ситуацию усугубили и сами родители, когда стараются оградить ребенка от труда и помощи по дому. Такие дети вырастают эгоистами, которые считают, что родители обязаны их обслуживать. Сложности семейного воспитания связаны с деятельностью массовой информации, с формируемыми кино, прессой, телевидением, радио образами людей, которым хочется подражать, считать идеалом, быть в чем-то похожим. [3]

Семья – это неотъемлемая ячейка общества. Ни одна нация, ни одно общество не обходилось без семьи. Поэтому развитие ее, укрепление, стабилизация – дело не только самих супругов, но и государства и общества. Ведь именно в семье начинается формироваться личность будущего члена общества.

Дошкольное учреждение играет важную роль в развитии ребенка. Здесь он получает образование, приобретает умение взаимодействовать с другими детьми и взрослыми, организовывать собственную деятельность. Но, насколько эффективно ребенок будет овладевать этими навыками, зависит от отношения семьи к дошкольному учреждению. Гармоничное развитие дошкольника без активного участия его родителей в образовательном процессе невозможно. В детском возрасте огромное влияние на процесс социализации оказывают агенты социализации, то есть лица, с которыми у ребенка происходит непосредственное взаимодействие. Ими могут являться: семья (родители или лица, постоянно заботящиеся и общающиеся с ребенком, братья или сестры); детский сад (в первую очередь воспитатели); общество (сверстники, друзья). [4]

Социализация является непрерывным процессом, потому что человек постоянно взаимодействует с социумом. Это происходит во время общения, работы, игры. Ребенок начинает учиться культуре общения, правилам поведения, овладевает ролями мужчины и женщины... Воспитание – прерывный процесс, так как ограничено местом и временем. Оно считается основной категорией в педагогике. И продолжается в течение всей жизни. Для того, чтобы эти условия полноценно выполнялись и приносили ощутимый результат, ДУ необходимо поддерживать и развивать взаимосвязь с родителями, семьей ребенка. [5]

Задача образовательного учреждения - определение путей продуктивного взаимодействия с родителями, расширение круга их психолого-педагогических знаний, оказание помощи в понимании своеобразия развития личности ребенка. Успешному решению задач по воспитанию и развитию детей будут способствовать основные направления:

1. Сближение и тесное взаимодействие разных специалистов (педагогов, врачей, психологов, представителей социальных структур)
2. Выработка единых подходов по оказанию всесторонней квалифицированной помощи ребенку и родителям.
3. Постоянная информированность родителей о достижениях, имеющихся в Казахстанской системе воспитания детей.
4. Включение родителей в общее образовательное пространство с учетом интересов ребенка, особенностей его развития и состояния здоровья. [6]

Главный момент в контексте «семья - дошкольное учреждение» - личное взаимодействие педагога и родителей по поводу трудностей и радостей, успехов и неудач, сомнений и размышлений в процессе воспитания конкретного ребенка в данной семье. Неотценима помощь друг другу в понимании ребенка, в решении его индивидуальных проблем, в оптимизации его развития.

Перейти к новым формам отношений родителей и педагогов невозможно в рамках закрытого детского сада: он должен стать открытой системой. Придать дошкольному учреждению «открытость внутрь» значит сделать педагогический процесс более свободным,

гибким, дифференцированным, гуманизировать отношения между детьми, педагогами, родителями. Создать такие условия, чтобы у всех участников воспитательного процесса (дети, педагоги, родители) возникала личная готовность открыть самого себя в какой-то деятельности, мероприятии, рассказать о своих радостях, тревогах, успехах и неудачах и т.д. Основная цель всех форм и видов взаимодействия ДУ с семьей - установление доверительных отношений между детьми, родителями и педагогами, объединение их в одну команду, воспитание потребности делиться друг с другом своими проблемами и совместно их решать.

В настоящее время используются всевозможные методы и формы педагогического просвещения родителей, как и уже утвердившиеся в этой области, так и новаторские, нетрадиционные. [7]

К традиционным относятся:

Посещение семьи ребенка. Педагогическая помощь родителям должна основываться на тщательном и всестороннем изучении каждой семьи, каждого ребенка.

Наглядная пропаганда. Осуществляя педагогическую пропаганду, можно использовать сочетание различных видов наглядности. Это позволяет не только знакомить родителей с вопросами воспитания через материалы стендов, тематических выставок и др., но и непосредственно показать им воспитательно-образовательный процесс, передовые методы работы, доступно и убедительно давать родителям нужную педагогическую информацию.

День открытых дверей, являясь достаточно распространенной формой работы, дает возможность познакомить родителей с дошкольным учреждением, его традициями, правилами, особенностями воспитательно-образовательной работы.

Беседы проводятся как индивидуальные, так и групповые. Педагог должен уметь не только говорить, но и слушать родителей, выражать свою заинтересованность, доброжелательность.

Консультации. Целями консультации являются усвоение родителями определенных знаний, умений; помощь им в разрешении проблемных вопросов. Формы проведения консультаций различны (квалифицированное сообщение специалиста с последующим обсуждением; обсуждение статьи, заранее прочитанной всеми приглашенными на консультацию; практическое занятие, например, на тему «Как учить с детьми стихотворение»).

Семинары-практикумы. Эта форма работы дает возможность рассказать о способах и приемах обучения и показать их: как читать книгу, рассматривать иллюстрации, беседовать о прочитанном, как готовить руку ребенка к письму.

Родительские собрания проводятся групповые и общие (для родителей всего учреждения). Родительские конференции. Основная цель конференции - обмен опытом семейного воспитания. [8]

В настоящее время, в связи с перестройкой системы дошкольного воспитания, практические работники ДУ ищут новые, нетрадиционные формы работы с родителями, основанные на сотрудничестве и взаимодействии педагогов и родителей.

Семейные клубы. Клуб строит отношения с семьей на принципах добровольности, личной заинтересованности. В таком клубе людей объединяет общая проблема и совместные поиски оптимальных форм помощи ребенку.

Значительным подспорьем в работе клубов является библиотека специальной литературы по проблемам воспитания, обучения и развития детей. Педагоги следят за своевременным обменом, подбором необходимых книг, составляют аннотации новинок.

Учитывая занятость родителей, используются и такие нетрадиционные формы общения с семьей, как «Родительская почта» и «Телефон доверия». Любой член семьи имеет возможность в короткой записке высказать сомнения по поводу методов воспитания своего ребенка, обратиться за помощью к конкретному специалисту и т.п. Телефон доверия помогает родителям анонимно выяснить какие-либо значимые для них проблемы, предупредить педагогов о замеченных необычных проявлениях детей.

Нетрадиционной формой взаимодействия с семьей является и библиотека игр. Поскольку игры требуют участия взрослого, это вынуждает родителей общаться с ребенком. Если традиция совместных домашних игр прививается, в библиотеке появляются новые игры, придуманные взрослыми вместе с детьми.

Вечера вопросов и ответов. Представляют собой концентрированную педагогическую информацию по самым разнообразным вопросам, которые зачастую носят дискуссионный характер, и ответы на них нередко переходят в горячее, заинтересованное обсуждение.

Встречи за «круглым столом». Расширяют воспитательный кругозор не только родителей, но и самих педагогов. [9]

Итак, отношения дошкольного учреждения с семьей должны быть основаны на сотрудничестве и взаимодействии при условии открытости детского сада внутрь и наружу. Взаимодействие детского сада и семьи должно пронизывать всю воспитательно-образовательную работу в ДУ. Педагогам необходимо использовать различные формы работы, уделяя внимание совершенствованию практических воспитательных навыков родителей (беседы и другая работа должны подтверждаться практическими наблюдениями, совместной деятельностью детей и родителей и т.п.). Только сотворчество педагогов с родителями может принести реальную пользу в деле образования детей. Родители станут нашими единомышленниками и помогут сделать жизнь детей в дошкольном учреждении ярче, разнообразнее, радостнее. [10]

Список используемой литературы.

1. Социальная адаптация детей в ДОУ/ Под ред. Р. В. Тонковой-Ямпольской и др. - М.,
2. Павлова Л. О взаимодействии семейного и общественного воспитания детей раннего возраста // Дошкольное воспитание. 2002. N 8.
3. Леонтьева А., Лушпарь Т. Родители являются первыми педагогами своих детей // Дошкольное воспитание. 2001. N 8.
4. Калинина Р., Семёнова Л., Яковлева Г. Ребёнок пошёл в детский сад//Дошкольное воспитание. - 1998 - № 4.
5. Взаимодействие образовательного учреждения с семьей как с главным партнером в организации воспитательного процесса (методические рекомендации). - Оренбург: Оренбургский ИПК, 2003.
6. Антонова Т., Волкова Е., Мишина Н. Проблемы и поиск современных форм сотрудничества педагогов детского сада с семьей ребенка // Дошкольное воспитание. 2008. N 6.
7. Далинина Т. Современные проблемы взаимодействия дошкольного учреждения с семьей // Дошкольное воспитание. 2000. N 1.
8. Арнаутова Е. Методы обогащения воспитательного опыта родителей // Дошкольное воспитание. 2002. N 9..
- Белоногова Г., Хитрова Л. Педагогические знания - родителям // Дошкольное воспитание. 2003. N 1.
9. Григорьева Н., Козлова Л. Как мы работаем с родителями // Дошкольное воспитание. 2003. N 9.
10. Доронина Т. Н. Взаимодействие дошкольного учреждения с родителями // Дошкольное воспитание. 2004. N 1.

БАЛАБАҚШАДА АҒЫЛШЫН ТІЛІНДЕ СӨЙЛЕУГЕ ҮЙРЕТУДІҢ ТИІМДІ ЖОЛДАРЫ

Маханбетчина Н.А.

Қарағанды қаласы КМҚК «Қарлығаш» бөбекжайы

Қазіргі кезде мектепке дейінгі білім беруде ағылшын тілін үйренудің көптеген әдістері, тиімді жолдары бар. Әдістердің әрқайсысы белгілі бір ерекшеліктерге ие, олардың кейбіреулері көп танымал және сұранысқа ие, кейбіреулері аз. Бұл мақалада балалардың ағылшын тілінде сөйлеуді үйренудің негізгі тиімді жолдары талқыланады. Қазіргі әлемде ағылшын тілі өте танымал, сонымен қатар, бұл тіл - бүкіл әлемде белгілі халықаралық коммуникация тілі. Қазіргі уақытта ағылшын тілін үйретудің көптеген әдістері мен тиімді жолдары бар. Сонымен қатар, жаңашылдық үнемі дамып келеді, сондықтан әрбір мұғалім өзіне ең дұрыс жұмыс әдісі мен тиімді жолын таңдай алады. Мектепке дейінгі жас ерекшелігі ағылшын тілін меңгеру үшін өте қолайлы: осы жастағы балалар әсіресе тілдік құбылыстарға сезімтал, олар өздерінің сөйлеу тәжірибесін, тілдің «құпияларын» түсінуге қызығушылық танытады. Олар аз көлемде тілдік материалды оңай және тез есте сақтап, оны қолдана алады.

Балабақшада балалардың ағылшын тілін дамыту, сөздік қорларын молайту, ауызша сөйлеуге үйрете отырып, үйренген сөздерін күнделікті өмірде еркін қолдану, одан әрі күнделікті іс- әрекет кезіндегі тілдік қарым- қатынаста қолдана білуге жаттықтыру ісіне ерекше мән берілген. Қазіргі кезде мұғалімдер, ағылшын тілін үйретудің коммуникативтік әдісін тиімді деп санайды. Бұл әдістің мақсаты - сөйлеудің өзі, яғни бұл әдіс бірінші кезекте сөйлесуге үйретеді.

Коммуникативтік әдіс балалардың үлкен белсенділігін білдіреді. Мұғалімнің міндеті балаларды ағылшынша сөйлеуге дағдыландыру. Сөздерді жақсы есте сақтау және пайдалану үшін балаларға оқу іс-әрекетін қызықты етіп ұйымдастыру қажет.

Мектеп жасына дейінгі кезеңдегі ағылшын тілінде балалармен сөздік жұмысын жүргізу ісі- тіл дамытудың негізгі бір міндеттері болып есептеледі. Мен балалармен сөздік жұмысын жүргізе отырып, оларды ағылшын тілінде айналасындағы заттармен таныстырып, атын атай білуге, түр- түсін және пішінін ажырата білуге, өмірдегі, қоршаған ортадағы түрлі құбылыстар жайындағы ұғым, түсініктерін дамыта отырып, белсенді түрде тілдік қарым- қатынас жасай білуге үйретемін. Мектеп жасына дейінгі балалардың ағылшын тілінен сөздік қорларын дамыту ісінде : -балалардың сөздік қорларын дамыту; -жаңа сөздерді меңгерту; - үйренген сөздерін тиянақтап, анықтап, әрі байытып отыру басты міндет болып саналады.

Мектепке дейінгі мекемелерде ағылшын тілін оқытудың негізгі элементтерінің бірі – сөздік жұмысын жүргізу. Ол балалардың сөздік қорын байытуда ерекше орын алады. Сөздік жұмысын ұйымдастырудың басты қағидасы – баланың лексикалық материалды белсенді түрде меңгеріп, сөйлеу тілінде оларды бекітіп, сөйлеуде белсенді түрде қолдана білуге үйрету негізінде қалыптасады. Баланың өмірінде сөйлеудің маңызы өте зор. Ол сөйлеу арқылы өз ойын айтып жеткізеді және біреудің ойын ұсынады. Ауызша сөйлеу адам арасындағы қарым – қатынасты атқарады.

Ағылшын тілінде сөйлеуді үйрету үшін қолданылатын оқыту әдісінің мазмұны баланың тілдік қарым-қатынаста жинаған білімінің, қалыптасқан дағдысының, игерген шеберлігінің жиынтығына байланысты. Сөйлеуге үйрету монолог және диалог түрінде жүзеге асырылады.

Балалардың ағылшын тілінен сөздік қорын молайтуда ойын, тапсырма жаттығулардың орны ерекше. Соның ішінде ойын- баланың шын тіршілігі. Ойын арқылы бала айналасындағы нәрседен өзіне қызықтысына ықыласы ауып, таңдап алады. Баланың бір ерекше қасиеті сөйлеуден еш жалықпайды. Ойын бала тілінің дамуына ықпалын тигізіп, таным белсенділігінің дамуына жол ашады. Қай бала болмасын ойынмен өседі, өйткені бала табиғатының өзі тек ойынмен байланысты. Ойын үстінде бала еш нәрсеге тәуелсіз.

Ағылшын тілі сабағында ойын, сұрақ-жауап, өлең сөздерін толықтыру, суретке қарап айт, карточкаларды қолдану арқылы ауызша сөйлеу дағдысын қалыптастыруға болады. Мысалы: «Interview» («Интервью»), «What is it?» («Бұл не?»), «Bring me a...» («Маған... әкеліп берші»), «Translator» («Аудармашы»), «Wonderful bag» («Сиқырлы қапшық»), «Eatable-uneatable» («Желінетін-желінбейтін»).

Сонымен балалардың ағылшын тілінен сөздік қорларын дамытуда ойындарды, тапсырма- жаттығуларды қолдану үлкен нәтиже береді. Ойын арқылы балалардың сөздік

қоры дамып, ауызша сөйлеу машығын игереді., таным белсенділіктері қалыптаса түсіп, ақыл- ойы өсіп жетіледі, әрі адамгершілік қасиеттер бойына сіңіреді.

Ағылшын тілінде сөздік қорын байытып, ауызша сөйлеуге тағы да бір тиімді тәсілі өлең, тақпақтар, жаңылтпаштар жаттату.Ұйымдастырылған оқу іс-әрекетте ғаламтордан алынған әндер мен қимылды жаттығуларды, жаңылтпаштар қолдануға болады. Мысалы: «Twinkle, twinkle little star», «If you`re happy», «Spring is green», «Hello! How are you?», «Head, shoulders, knees and toes», «I am happy» т.б.

Ағылшын тілін оқытудың ең тиімді әдістерінің бірі - компьютерлік жабдықтар, мультимедиа, аудио және т.б. сияқты ақпараттық және коммуникациялық әдістерді пайдалану. Тікелей білім беру ісіндегі аудио, бейнематериалдарды, ертегілерді, оқу материалын пайдалану оқытудың жекеленуіне және мектеп жасына дейінгі балалардың сөйлеу белсенділігін ынталандыруға ықпал етеді.Қазіргі кезде ағылшын тілін меңгеруде (есту, тыңдау арқылы) оқыту фильмдерін көру, ұнтаспалар тыңдау және тағы басқа мүмкіншіліктері өте көп. Сондықтан ауызша сөйлеу қабілетін ұнтаспа көмегімен дамыту үшін арнайы бейне жаттығулармен аудиомәтіндер қолдануға болады. Мысалы: «My toys»- «Менің ойыншықтарым»атты тақырып болса, сол тақырыпқа байланысты ағылшын тілінде мультимедиялық материалды алып, балаларға көрсетіп, сөздерді бірнеше рет қайталатып, жаттатуға болады. Балалар көріп, есту арқылы сөздерді естерінде сақтайды.

Ағылшын тілінде мультфильмдер - ағылшын тілін оқытуда ең жақсы көмекшілердің бірі. Балалар мультфильмдерді жақсы көреді және оларды бірнеше рет бақылайды. Сондықтан ағылшын тіліндегі мультфильмдер бірден балаларға ағылшын тілдерін оқытудың көптеген мәселелерін шешуге көмектеседі:балада «неге бұл сөздерді үйрену керек» деген сұрақ жоқ; ол мультфильмді көруге қызығушылық танытып, кейіпкерлердің сөз тіркестерін қуана қайталайды;мультфильмдер балаға жаңа сөздерді үйретіп қана қоймай, сонымен қатар ағылшын тілінің дыбыстарын меңгеруге көмектеседі.Балаларға ағылшын тілін оқытуға арналған фильмдер арнайы таңдалуы керек, 4-6 жасқа дейінгі балаларға арналған анимациялық әндер мен мультфильмдерді (мысалы, Maisy mouse - Maisy Mouse туралы бейнелер) қою керек. Балаларға мұндай мультфильмдерді түсіну оңай болады.

Сурет арқылы үйрету кезінде қажетті суретті таңдау — алдымен айтылған сөзге,фразаға, әңгімеге байланысты суреттерді көрсетіп, ағылшын тіліндегі баламаларын айтып,қайталату, одан кейін сол сөздердің дыбысталуын қадағалау қажет.

Жарқын суреттері бар кітаптар, карточкалар кішкентай балалардың - ағылшын тіліне деген қызығушылықтарын артады.

Тілдік жаттығу арқылы балалардың тілдері жаттығып, сөйлеу дағдысы қалыптасады. Сонымен балалардың сөздік қорларын дамытуда ойындарды, тапсырма- жаттығуларды қолдану үлкен нәтиже береді. Ойын арқылы балалардың сөздік қоры дамып, ауызша сөйлеу машығы игереді., таным белсенділіктері қалыптаса түсіп, ақыл- ойы өсіп жетіледі, әрі адамгершілік қасиеттер бойына сіңіреді.

Қорыта айтқанда, балабақшаларда ағылшын тілінде балалардың сөйлеу дағдыларын қалыптастыру үшін тиімді әдістерді пайдаланып, әртүрлі жаттығулар орындатудың маңызы зор екендігін байқадық. Сондықтан ағылшын тілін үйретуде, ауызша сөйлеуге тиімді инновациялық тәсілдерді қолдану қажет деп ойлаймын.

Әдебиеттер тізімі:

1. ЖұмаеваЭ.С. Ағылшын тілін оқытудағы жаңа ақпараттық технологияларды пайдаланудың тиімділігі. —Қызылорда: Санат, 2012. — 20–24-б.
- 2.ҚойшығұловаЛ. Ағылшын тілін оқытуда жаңа ақпараттық технологияларды қолдану // Ағылшын тілін оқыту әдістемелігі. —2014. — № 1. — 44, 45-б.
- 3.БрекееваА.С. Жаңа білім беру әдісі // Ағылшын тілін оқыту әдістемелігі. — 2014. — № 1. — 10–13-б.
- 4.БакишеваЛ.Б. Шетел тілі сабағында ойын технологиясын қолдану // Мектептегі шет тілі– Иностранный язык в школе. — 2011. — № 4. — 7, 8-б.

- 5.Кенжеева Г.Қ. Оқыту мен тәрбиелеудің қазіргі заманауи технологияларын оқыту үрдісіне енгізу негізінде педагогикалық ұжымының кәсіби құзыреттіліктерін арттыру // Мектептегі шет тілі = Иностранный язык в школе. — — № 4.
- 6.Сматуллаева Б. Ағылшын тілінде ән үйренудің маңыздылығы // Ағылшын тілін оқыту әдістемелігі. — 2014. — №— 25, 26-б.
- 7.Мадиева С.С. Benefits of extracurricular activities for students // Ағылшын тілін оқыту әдістемелігі. — — № 1. —4, 5-б.
- 8.Қалышева Т. Ағылшын тілін оқытудағы дидактикалық ойындар // Ағылшын тілін оқыту әдістемелігі. — — № 1. — 3-б.
- 9.Бегазова М.Ж. Шетел тілі сабағында білім алушылардың коммуникативті құзыреттілігін қалыптастыру жолдары //Мектептегі шет тілі. — 2011. — № 4. — 28–31-б.
- 10.Ағылшын тілі оқыту әдістемелігі №6/2012 -48-49 б

ЛОГОПЕД ПЕН ТӘРБИЕШІНІҢ БІЛІМ БЕРУ МЕН ТҮЗЕУ-ДАМЫТУ ПРОЦЕСІ ЖАҒДАЙЫНДАҒЫ ӨЗАРА ӘРЕКЕТТЕСТІГІ

Садыкова Б.А., Оразбекова К.К.

«Қуаныш» бөбекжайы КМҚК Қарағанды қаласы

Кейінгі кезде мектепке дейінгі жастағы сөйлеу тіліндегі әртүрлі бұзылуы бар балалардың көбейіп байқалады. Сөйлеу функциясы адамның психикалық функцияларының маңызды функциясы болып табылады. Сөйлеудің даму процесі кезінде танымдық әрекеттің жоғарғы түрі, түсіне білу қабілеті қалыптасады. Сөздің мағынасының өзі өз бетінше жалпылаушы болып табылады, сондықтан сөйлеудің бірлігі ғана емес, ойлаудың да бірлігі болып табылады. Олар бірдей емес және де бір- біріне байланысыз пайда болады. Бірақ баланың психикалық дамуының процесі кезінде күрделі, сөйлеу мен ойлаудың сапалы бірлігі пайда болады, сөйлеу- ойлау белсенділігі. Баланың сөйлеуді меңгеруі оның түсіну, жоспарлау және өзін ұстауды реттеуіне ықпал етеді. Сөйлеу қарым –қатынасы әртүрлі іс-әрекеттің түрлерінің қалыптасуына қажет жағдай құрады. Әр түрлі дәрежедегі сөйлеудің бұзылуы /сөйлеудің бұзылуының мінездемесіне байланысты баланың психикалық дамуына кері ықпал етеді, баланың іс-әрекетінде, өзін ұстауында байқалып отырады. Сөйлеудің бұзылуының ауыр түрлері ақыл-есінің дамуына әсер етеді, әсіресе танымдық әрекеттердің жоғарғы деңгейінің қалыптасуына, сөйлеу мен ойлаудың тығыз өзара байланысының әлеуметтік шектеуімен, атап айтқанда сөйлеу қарым-қатынасына байланысты, осылардың процесі барысында баланың қоршаған ортаны тануы жүзеге асады. Сөйлеудің бұзылуы, сөйлеу қарым-қатынасының шектеулілігі баланың тұлғасының қалыптасуына кері әсер етуі мүмкін, психикалық ауытқуға, эмоционалдық-жігерліктің спецификалық ерекшелігіне, мінез-құлықтың нашарлауына /ұялшақтық, сенімсіздік, өзіне көңілі толмаушылыққа/ алып келуі ықтимал.[1,36]

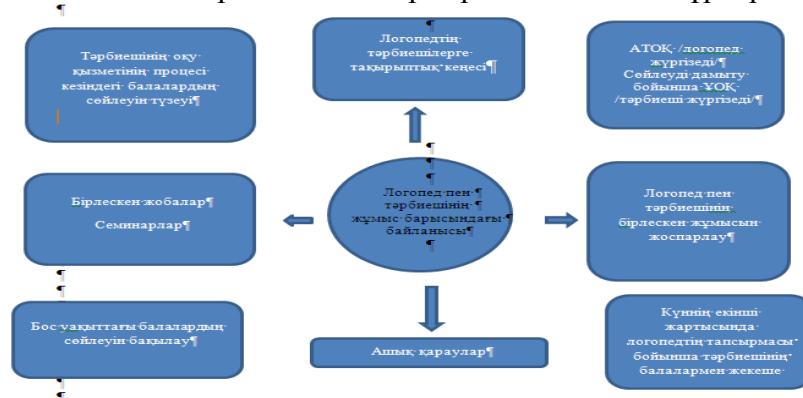
Бірлескен жұмыстың мақсаты: баланың жалпы дамуына, толық қанды қарым-қатынасына қажетті құралы ретіндегі дұрыс сөйлеуін қалыптастыру. Логопед пен тәрбиешінің бірлескен түзеу жұмыстары жүргізілетін топтардағы түзеу процесінің міндеттері:

- Логопед сөйлеудің бұзылуын түзейді, логопат-балалардың дұрыс сөйлеу дағдыларын қалыптастырады;
- Тәрбиеші қалыптасқан сөйлеу дағдыларын бекітеді.

МДҰ-ғы түзеу-дамыту процесін тиімділігі логопед пен тәрбиешінің өзара әрекеттестігіне байланысты.

Түзеу жұмысын ұйымдастыру мен жүргізуде жетекші рөлді логопед атқарады. Логопед дұрыс сөйлеу дағдысын қалыптастыруды жүзеге асырады. Тәрбиеші дұрыс сөйлеу дағдыларын бекітумен айналысады. Педагогикалық процестегі логопедтің жетекші рөлді атқаратын себебі, өйткені логопед маман ретінде әртүрлі сөйлеу паталогиялары бар балалардың сөйлеу және психологиялық мүмкіндіктері мен ерекшеліктерін жас ерекшеліктерінің талаптарына сәйкес салыстыра отырып олардың сөйлеу тілінің тежелуін, түзеу жұмысының динамикасын жақсы біледі. [3,56]

Логопед пен тәрбиешінің өзара әрекеттестігінің түрлері

Тәрбиешінің түзеу жұмысына мыналар кіреді:

- Артикуляциялық жаттығуларды өткізу;
- Жалпы және ұсақ моториканы дамыту;
- Тілдің грамматикалық құрылымын дамыту;
- Әсерлі және мағыналы сөздік қорын дамыту;
- Байланыстырып сөйлеуді дамыту;
- Фонематикалық есітудің қарапайым және күрделі дағдыларын, фонематикалық сараптауын дамыту;
- Дыбыстарды айтуды автоматтандыру;
- Сөйлеу барысындағы дем алу мен интонациялық мәнерлікті қалыптастыру;
- Оқу қызметі мен күн тәрбінде балалардың сөйлеуін бақылау. [4,26]

Логопед пен тәрбиешінің өзара әрекеттестігінің нәтижесі.

Жұмыс барысында логопед пен тәрбиешінің тығыз байланысы мектепке дейінгі жастағы әртүрлі тілдік мәселелердің шешілуіне әсер етеді, демек ары қарай мектепте толық қанды оқуына ықпал етеді.

Қолданылған әдебиеттер:

1. Дошкольная; педагогика /июль/ 2008. Взаимодействие детского сада и семьи в преодолении речевых нарушений у детей дошкольного возраста.
2. Типовая специальная программа воспитания и обучения детей дошкольного возраста с общим недоразвитием речи (Утверждена приказом И.о. министра образования и науки Республики Казахстан от «2» сентября 2010 г. №443
3. Флерова Ж.М. Логопедия. Неправильности речи, встречающиеся у детей. / Р-на-Д. «Феникс», 2000.
4. Научно-методический журнал Логопед. №2 2008. Смирнова Л.Н. Взаимосвязь в работе логопеда и воспитателя.

ҰРПАҚ ТӘРБИЕСІ – ҰЛЫ ІС

Адилова Н.С.

Қарағанды қаласы

КМҚК «Қарлығаш» бөбекжайы

Халқымыз ұрпақ тәрбиесіне ешқашан енжар қарамаған. Отбасы, балабақша тәрбиесі сөз болғанда, балаларға арнайы еңбек жазған, мектепке дейін тәлім-тәрбиенің мақсат-мүддесін ата-аналар қауымына кеңінен жеткізген ұлы ағартушы педагог Мағжан Жұмабаевтың мына сөзі бүгінгі таңға дәл айтылған. «Баланы дәл өзіндей қылып тәрбиелемей келешек заманға лайық етіп тәрбиеле»

Бала тәрбиесі баршаның-ісі. Бала тәрбиесінде отбасының да, балабақшаның да, мектептің де мақсат-мүддесі біреу-ол болашақ ұрпақ тәрбиесі.

Болашақ азамат тәрбиелейтін алғашқы ұя – отбасы, ата-ана құшағы. Жас сәбидің өмір табалдырығын аттағанда алғашқы естітіні-шешесінің мейірбан сөзі, сезетіні-анасының алақаны. «Ұяда не көрсе, ұшқанда соны іледі», немесе «Әке көрген оқ жанар, ана көрген тон пішер» дегенде осының айғағы.

Ата-әженің, әке-шешесінің өнегесі, балаға үлгі болатыны, бала үйде қандай игі істерге тәрбиеленсе, ұядан ұшқанда да сол өнеге өсиет оған сарқылмас қазына болары сөзсіз. Балаға айналадағы өмір шындығының әсері мол. Айналасындағы үлкендердің, өзінен ересек балалардың бір-бірімен қарым-қатынасы, көңіл-күй ерекшеліктері, жүріс-тұрысы, еңбек әрекеті бәрі де балаға үлгі-өнеге.

Ендеше бала тәрбиесіне, оның болашағына немқұрайды қарау кешірілмейтін күнә. Халқымыздың «Балалы үй базар-баласыз үй мазар» деген аталы сөзі текке айтылмаған. Бала десе жүрегіміз езіліп, көңіліміз толқып, мейіріміз тасый түсетіні де сондықтан болар. Нарық заманы бүгінде қай салаға да жеңіл тиіп отырған жоқ. Бірақ сол қиыншылықтарды тілге тиек етіп, жас ұрпақ тәрбиесіне, келешегіне немқұрайды қарауға болмайды. Олай болса, баланы дұрыс тәрбиелеуге көңіл бөлгені жөн. Баланы үнемі таза ұстау, белгілі уақытта ұйықтату, тамақтандыру, серуенге шығу, денесін шығару, денесін шынықтыру, құлағын түрлі дыбыстарға жаттықтырып, сөйлеу мәдениетіне, т.б. үйрету. Осының бәрі де оның болашақ өміріне қажетті дағдылардың бастама сабағы болмақ.

Әрбір отбасы өз мүмкіндігіне қарай баланың бір қалыпты күн тәртібін (тәңертен тұрғызу, кешке 22.00 жатқызу, қызықты серуенге шығару т.б.) жасау керек. Отбасында жақсы оқитын балаларды үлгі ете әңгімелесу, үлкен кісілердің істеген еңбектері жайлы сұрап отыру, кейбір жақсылық істерін әңгімеге арқау етіп айтып беру қажет. «Баланы жастан...» деген халық даналығына сүйенсек, тәрбие бесіктен, ата-ана құшағынан басталады. Бала тілінің былдырлап сөйлеуі ата-ананы қуантады. «Бала тілі- бал» деп айтылған кезден бастап баланың сөйлеуіне көңіл бөлгеніміз жөн. Сұлтанмахмұт Торайғыров айтқандай:

«Сүйемін туған тілді, ана тілім,

Бесікте жатқанымда-ақ берген білім.

Шыр етіп жерге түскен минутымнан,

Құлағыма сіңірген таныс үнім»- деп бесік жырымен басталатын әуезді ана тілі-ана әлдиімен нәрестенің рухани жан –дүниесін байытып, сырлы сөз маржанына құлағын үйретіп құйма құлақ, тыңдармандыққа баулитыны ешбір дәлелдеуді қажет етпесе керек. Ы.Алтынсарин атамыз: «Баланың ауыз екі сөйлеуге, сөзге үйретпейінше қай-қай тілде болса да, еркін де жүйелі сөйлеу мүмкін емес», -дейді. Бала ата-анасымен көшеге шыққанда айналасындағы заттар жайлы сұрап мазалағыш келеді. Мысалы: «Жүргізуші не істейді? Ол қайда барады? Киімдер қайдан келеді? Шырша неге жасыл? Т.б. сұрақтарды қояды. Осындай сұрақтарға байсалды жауап беріп, бала құштарлығын қанағаттандырып отырған жөн. Соңғы кездері балабақшамызға келіп жатқан балаларымыз қазақ тілінде шүлдірлеп

сөйлеп, тілімізді түсінбей жатады. Мен балаларды кіналаудан аулақпын. Баланың жан-жағындағы қарым-қатынас жасайтын ата-анасы орыс тілінде сөйлеп баланы екі ортада қалдырады. Егер ата-ана өзі таза сөйлесе, бала да естіп-көргенін дұрыстап жеткізер еді. Қ. Мырзағалиевтың ана тілі туралы мына өлеңі өте орынды айтылған:

Ана тілің арың бұл,
Ұятың боп тұр бетте.
Өзге тілдің бәрін біл,
Өз тіліңді құрметте.

Міне, көрдіңіздер ме, келешекте дені сау, ұлағатты, қазақ халқы үшін, өз ұрпағымыз үшін өнерлі еңбек сүйгіш абзал азамат тәрбиелеуге мән берейік. Ендеше мектеп оқушыларының дұрыс қалыптасуына мұғалім мен тәрбиешінің құрғақ сөзінен гөрі нақтылы іс-әрекеті үлкен әсер етпек. Барлық үлгі-өнеге өзіміздің болмысымыздан табылуы тиіс. Әсіресе ұстаздардың терең білімі мен қара қылды қақ жарар әділдігі іс-әрекетіне көрініп тұруы керек. Оқушы санасына саңылау түсіре алмаған мұғалімде бедел болмайды. Бала жаны тым әсершіл болады. Оның көзінен ешнәрсе қағаберіс қалмайды. Сондықтан адамдық-имандылықтың парқы мен нарқы не дейтін мәселені ашық айту жөн. Шындықты айту, әділ, мейірімді болу ұстаз мәртебесін көтермесе төмендетпейді. Сонымен ізгі қасиеттерді бала бойына шым-шымдап сіңіргенде ғана «толық адам» (Абай) қалыптаспақ. Ең негізгі нысана патриоттық сезімі күшті, халқын қадір тұтатын азамат тәрбиелеу. Оның негізгі отбасы мен балабақшадан бастау алады.

Қолданған әдебиеті:

«Журнал: Бала тәрбиесі-2004 жыл»

ОТБАСЫНДАҒЫ ТӘРБИЕНІҢ БАЛАБАҚША ТӘРБИЕСІМЕН ҰШТАСУЫ

Алиева Г.Р., Найманбаева С.Т.

Қарағанды қаласы

КМҚК «Қарлығаш» бөбекжайы

«Бала дегеніміз – болашақ». Балаларымызды қалай тәрбиелесек болашағымыз солай болмақ. Келешегіміздің қожасы балаларымызды білімді де мәдениетті, тәрбиелі де әдепті, кішіпейіл де қарапайым етіп тәрбиелеу өз қолымызда.

Қазіргі уақытта бала тәрбиесінің табысты болуы ата – аналардың тәжірибесіне, кәсіби шеберлігіне, ынтымақтастығына, отбасы мүшелерінің өзара қарым – қатынасына, көзқарастарының және мақсаттарының бірлігіне байланысты. Ол үшін ата – аналар күнделікті өмірде балаларының мінез – құлқына, қажетті қасиеттердің қалыптасуына назар аударуды, тәрбие үрдісінде теріс қылықтарды болдырмауды ойластыруы шарт. Отбасында тәрбие ісімен айналысу үшін, ең алдымен ата – ана өз өмірін, өз ісін дұрыс ұйыдастыра білуі қажет.

Баланың көп уақыты сәби шағынан бастап отбасында өтеді. Оның өмірін, іс - әрекетін, демалысын бірқалыпты ұйымдастырып, реттеп отыру үшін қажетті жағдай керек. Ал жағдай ұтымды күн ырғағы негізінде жасалады. Күн ырғақ – бұл өмір тәртібі. Ал бала өз міндетін қашан да орындауға тырысады. Отбасында бала әр нәрсені естиді, көреді, қалай өмір сүру керек, өзін - өзі қалай ұстай білу керек, жағымды, жағымсыз мінез – құлықтарды байқайды. Сондықтан ата – ана балаға үңіле қарап, үнемі бақылап бала жан дүниесіне оң әсер ететін іс - әрекеттерді дағдыға айналдыру керек.

Баланы жанұяда дұрыс тәрбиелеу, оның мектепте жақсы оқуына, болашақта жақсы азамат болып шығуына үлкен ықпалын тигізеді. Үйде балаларды жазу сызуға, ауызша есепке машықтандыру, оларға қызықты әңгімелер айтып беру сияқты істермен қоса оларды бір мезгіл үй шаруасымен айналыстырып отырса, бала үшін оның маңызы зор. Бұл ретте бала

біріншіден білімге құштар болса, екіншіден ол еңбекке дағдыланады. Ал еңбек пен білім егіз екенін естен шығармауымыз керек. Жас жеткіншекке жанұяда дұрыс тәрбие берілсе, болашақта одан үлкен нәтиже күтуге болады. Дұрыс тәрбие алған бала ата - анасын қуанытып отырады. Балаға дұрыс тәрбие берудің өзекті бір саласы жас жеткіншекті еңбекке деген әлеуметтік көзқарасын қалыптастыру болып табылады. Бұны тек педагогтар ғана емес әрбір ата - ана қолға алып, өз балаларының гүл, ағаш егіп, ауланы көгалдандыру сияқты игілікті іске қатысуын қадағалап отыруы керек. Сонда ғана еңбексүйгіштік қасиет берік дағдыға айналады. Осы жанұядағы тәрбие балабақша тәрбиесімен ұштасады. 2-3 жасқа келгенде бала балақашаға барады. Балабақшада оны педагогикалық ұжым қарсы алады.

Педагогикалық ұжым төмендегі қарапайым шындықты мойындаған кезде балабақша мейірімділік аймағына айналады. Ол – ешқашан өзіңді баладан жоғары қойма, өзіңнің қолыңнан келмейтін нәрсені баладан талап етпе! Осы шындықты түсінген кезде бала өзін тәрбие құралы емес, ең қиын тапсырманы сеніп тапсыруға болатын сенімді серіктес ретінде сезінеді. Ең бастысы, балабақшаны тек оқу – тәрбие ошағы ғана емес, баланы түсінетін, әрдайым көмек қолын созатын әлем деп сезіну керек. Осындай мейірім мен сүйіспеншіліктің аймағы – біздің «Қарлығаш» бөбекжайы. Сондай-ақ, ол – мәңгілік балалық пен жастықтың ордасы болып табылады. Балабақша бізге өз мүмкіндігімізді толық көрсетуге, баламен бірге балаша ойнауға, ойлауға, еркелетуге, қиял әлеміне шарықтауға, ертегілер еліне саяхат жасайды. Біздің мамандығымыз – біздің өміріміз.

Біздің балабақша – бөлек әлем. Балабақша бізге бала жан дүниесін сезінуге, аялауға, бағалауға үйретеді. Балабақша – баланың жеке тұлға ретінде қалыптасуында ерекше орын алады. Балабақшада балаға қажетті, сітенемейтін махаббат бар. Ұзақ жылдар жасанғандығына қарамастан, балабақшаның әр кірпіші, әр бұрышында ешқашан ескірмейтін мейірім мен сүйіспеншілік бар.

Балалардың күлкісі мен мейірімі арқасында біздің балабақша жыл өткен сайын гүлденіп, көркейе түсуде. Балабақшаның жүрегі – музыка залы. Ол балалардың күлкісінен қуат алады. Педагогтардың балаға қуаныш сыйлауға, талмай еңбек етуге деген тілегі мен талпынысы балабақшаны мейірімділік пен сүйіспеншілік аймағы болып табылады. Педагогтардың кәсіптік деңгейі – балабақша қаңқасы. Кәсіптік қызметімізде бізге көмектесетін бақшадағы әр тәрбиешінің шығармашылық белсенділігі, жаңалыққа құмарлығы. Жаңашылдық пен ізденімпаздық – міне біздің мекеменің басты ұстанымы. Бұл тұрғыда жүйелілік пен ізденушілік үлкен орында. Педагогикалық шеберлік педагогтың әдіс – тәсілдері меңгерудегі білік – дағдыларына байланысты. Педагогикалық шеберлік – өскелең ұрпақты тәрбиелеу. Біздер балаға қиындығы мен қарама – қайшылығы мол өмірді, қоршаған ортадағы құбылыстарды түсінуге көмектесеміз. Тек педагог ғана бала жанының қаншалықты сезімтал, ұғымтал екендігін бағалайды. Біздің балаға береріміз – махаббат, сүйіспеншілік, мейірім, қамқорлық.

Бойымыздағы бар білімімізді, асыл қасиеттерімізді періште бөбектерге арнай білсек, олардың жүрегіне жол тауып, өзіндік дәрежеге жеткізсек, Отанды, адамзатты сүюге тәрбиелесек – міне, біздің нағыз жетістігіміз.

Тәуелсіз еліміздің келешек ұрпақты тәрбиелеу мәселесі бүгінгі күннің басты назарында.

«Еліміздің ертеңі бүгінгі жас ұрпақтың қолында, ал жас ұрпақтың тағдыры ұстаздардың қолында» деп Елбасымыздың өз халқына жолдауында атап көрсеткен.

Рухани адамгершілік тәрбиесінде алдымен баланы тек жақсылыққа, қайырымдылыққа, мейірімділік, ізгілікке тәрбиелеп, соны мақсат тұтса ұстаздың, тәрбиешілердің, ата – ананың да болашағы зор болмақ.

«Еліміздің күші – патшада, сәбидің күші - жылауында» демекші біз адамгершілік қасиетін бала бойына дарыта білсек, ұлы жеңіс болары анық.

Ата-ана үшін бала өмір жалғасы, көздің нұры, үміт күткен шырағы, келешек қызық көрсетер болашағы десек, педагогтар үшін еңбегінің нәрлі жемісі болып табылады. Қай халық болмасын үмітін ең алдымен ұрпағымен байланыстырады.

Алайда, заманауи отбасылары қоғамдық дамудың сапалы және қарама-қайшы жағдайында қалыптасады.

1. Қоғамның қарқынды жіктелуі (материалдық байлығының деңгейі және әлеуметтік мәртебесі бойынша)
2. Балалардың психикасына кері әсер тигізетін ажырасулар санының артуы.
3. Бір ата – анаға тәрбие беретін отбасылар санының өсуі.
4. Бұқаралық ақпарат құралдары мен интернет жаһандық желісінің қуатты озбырлық ықпалы.

Сапалық тұрғыдан алғанда отбасын нығайту жөнінде кешенді бағдарламалар әзірленіп жүзеге асырылуда. Ал отбасындағы қарама қайшылық мәселелерді шиеленістіруге әкеліп соқтыратын жағдайлар. Отбасымен педагогикалық ынтымақтастық баланың қанағаттану деңгейімен тәрбиеші жұмысының сапасын арттырады. Осының барлығы отбасымен қоғамдық мекемелердің бірігіп жұмыс жасауының нәтижелі болатындығына көз жеткізеді.

Ата - ана - бала тәрбиесіндегі басты тұлға. Сондықтан әке де, шеше де балаларының жан дүниесіне үңіліп, мінез - құлқындағы ерекшеліктерді жете білгені жөн. Балалармен әңгімелескенде олардың пікірімен де санасып отырған орынды. Өз баласымен ашық сөйлесе алмай, сырласа білмейтін ата-аналар «Екеуміз де жұмыстамыз, кешкісін үй шаруасынан қол тимейді, баламен сөйлесуге уақыт жоқ» дегенді айтады. Бұл дұрыс емес. Баламен сөйлесуге тіпті арнайы уақыт бөлудің қажеті жоқ. Әке мен шеше ұл - қыздармен үй шаруасында жүріп - ақ әңгімелесіп, ой бөлісуге неге болмасқа. Баланы мектепке апарып алып қайтар жолда сырласып әңгімелесуге болатынын естен шығармаған жөн. Бала мектепте болған жайды әңгімелеп, достары жайлы ой пікірімен бөліскісі келеді. Балаға уақытым жоқ деп тиып тастамай, сұрақтарына жауап беріп өз пікіріңізді ортаға салсаңыз ол баланың ойында дұрыс пікір қалыптастырады. Баланы тәрбиелеу, дамыту және білім беру мәселелерінде отбасы мен балабақша ұжымының бірлескен өзара тығыз байланыста болуы қажет, өйткені бүгінгі таңда болып жатқан өміріміздегі өзгерістерге байланысты тәрбиешілер мен отбасының бала тәрбиелеудегі жауапкершілігі арта түсуде. Әрбір педагог ата-аналармен қарым-қатынас жасауда түрлі тәсілдерді, қазіргі жаңа технологияларды пайдалана отыра, ата-ананың балабақшаға, тәрбиеге деген көзқарасы өзгертетіні сөзсіз.

Инновациялық дамудың жаһандануы кезінде, тілдері енді шығып жатқан балалар, туған күнге немесе жаңа жылға сұрайтын сыйлықтардың арасында көп кездесетіні планшет пен ұялы телефон екеніне көпшіліктеріңіз келісетін шығарсыз! Солай деп, балаларға планшетпен ойнауды тыйым салғаннан гөрі, ойындардың керектісін реттеу арқылы, жағымсыз тәуелділіктің туындамауына жағдай жасап, қадағалау тиімдерек шығар.

Ұялы телефон балалардың денсаулығына кері әсер етеді екен. Есте сақтау қабілеті нашарлайды. Танымдық қабілеті төмендейді. Бойды сүлесоктық пен бойкүйездік билейді. Балалардың көбісі ашушаң, шаршауық, жүйкесі тез құриды. Ал ұялы телефонмен ұзақ сөйлесетін балалардың жүйкесі жұқарып, депрессиялық синдромға ұрынуы жиілейтін көрінеді.

Балалар көбіне иеліктен шығып, құлаққаптарға отырады, телефон немесе компьютерлік ойындар ойнайды. Көптеген ата-аналар мұны өзімшілдіктің көрінісі ретінде қабылдайды. Бірақ сіз қазіргі заманғы баланы өткен ғасырдың балаларымен салыстыра алмайсыз. Бүгінгі бала - жаңа адам.

Қазақ халқы баланы жастайынан жақсы әдеттерге баулыған. «Үлкенді сыйла, жолын кеспе» деген ұлағатты, тыйым сөздердің мәні зор. Бала бойына кішіпейілділік, сыпайылық, сыйластық сияқты қасиеттерді сіңіре білсек, адамгершілік тәрбиесінің жемісіне бөленетініміз анық!

Тәрбиенің алтын бесігі – балабақшамыздағы сәбилерімізді адам баласына тән асыл қасиеттерге, адамгершілікке тәрбиелеуден жалықпайық!

Пайдаланылған әдебиеттер:

1. «Отбасы және балабақша» №4 2014ж
2. «Отбасы және балабақша» №1 2017ж

3. Мектепке дейінгі білім –тәрбие №5 2017ж

4. Бала мен балабақша – №1 2018ж

МЕКТЕПКЕ ДЕЙІНГІ ҰЙЫМДАРДАҒЫ ЗАМАНАУИ ПЕДАГОГИКАЛЫҚ ТЕХНОЛОГИЯЛАР

Бакирова А.Р., Абильмажинова Г.А

КМҚК «Қарлығаш» бөбекжайы

Біз даналықты үш жолмен үйренеміз:

Ойлану-ең ізгі жол;

Еліктеу-ең жеңіл жол;

Тәжірибе жолы-ең ауыр жол .

Бенедикт Спиноза

Қоғамның дамуына қарай ғылым мен техникада оның басқару жүйесі де өзгеріп отыратын белгілі,осыған орай мектепке дейінгі ұйымдағы білім беру мазмұны жаңарып,жаңа мақсат,жаңа көзқарас,жаңа шешімдер мен мүмкіншіліктер қажеттігі туындайды. Елбасы Н.Назарбаев «Болашақта еңбек етіп,өмір сүретіндер-бүгінгі жас ұрпақ,ұстаздар оларды қалай тәрбиелесе,Қазақстан сол деңгейде болды.

Сондықтан ұстазға жүктелетін міндет ауыр » деген болатын және халыққа жолдаған жолдауында «Біздің міндет-жаңа технологияларды ,идеялар мен көзқарастарды пайдалана отырып білім мен бәсекеге қабілетті ұрпақ тәрбиелеу »деп ұстаздар қауымына жаңа міндеттер қойды.

Қазіргі заман педагогінен тек өз мамандығының терең білгірі болуы емес,тарихи танымдық,педагогикалық-психологиялық сауаттылық,саяси-экономикалық білімділік және ақпараттық сауаттылық талап етіледі.Сонда ғана заман талабына сай білім беруде жаңалыққа жаны құмар,шығармашылықпен жұмыс істейтін ,оқу мен тәрбие ісіне белсене қатысатын,оқытудың жаңа техналогиясын шебер меңгерген ,білігі мен білімі жоғары ұстаз бола алады.Қазіргі заманағымы болашақ ұрпақтың ой-өрісінің шындалуын,жеке тұлға ретінде қалыптасуын талап етуде.Қазіргі кезде жас ұрпаққа жаңа білім берудің жолында түбегейлі өзгерістер жүріп жатыр.Дарынды, шығармашылық тұлға қалыптастыру –білім мен тәрбие берудегі мемлекеттік істің ең маңыздысы.Адамзат баласының өз ұрпағын мектепке дейінгі оқыту мен тәрбиелеудегі ең озық тиімді әдістерін,тәжірибелерін жалғастырып ,тың жолдар іздеу, педагогиканың озық үлгілерін жаңашылдықпен дамыту жалғаса бермек.Қазіргі кезде білім ғылым саласында инновациялық педагогикалық технологиялар қаншалықты маңызды болса ,мектеп жасына дейінгі балаларды оқыту мен тәрбиелеудеде педагогикалық технологиялар ұғымы кеңінен қолданылатын ұғымдардың біріне айналды.Мектеп жасына дейінгі балаларды дамыту мәселесі мемлекеттік саясаттың ажырамас бөлігі болып отыр.Сондықтан мектепке дейінгі балаларды оқыту мен тәрбиелеудің негізгі мақсаты-баланың жеке басының қалыптасуы мен дамуы болып отыр.Жаңа заман баласы ертеңгі еліміздің болашағы.Жаңа заман баласын қалыптастырып ,дамыту үшін,тұлғаның ішкі дүниесі мен оның қыр сырың аңықтап ,мүмкіншіліктері мен қабілетінің дамуына жағдай туғызу қажет.

Қоғамдағы қазіргі даму кезеңінде мектепке дейінгі мекемелердегі білім беру жүйісінде оқыту ,тәрбие беру үрдісін техналогияландыру-басты мәселенің бірі.Осыған орай мектепке дейінгі мекемелердің тәжірибесінде оқыту мен тәрбиелеудің әр түрлі технологиялары жасап енгізілуде. «Мектепке дейінгі ұйымдардағы инновациялық педагогикалық технологиялар» диагностикасын жүргізу материалдарына талдау,қолданылатын техналогиялар жұмысының ерекшеліктерін анықтау және әртүрлі жас топтарында туындайтын қиындықтарды ,мәселелерді шешу жолдарын айқындау .Мектеп жасына дейінгі балалармен жұмыс

жасаудың заманауи интерактивті нысандары туралы біртұтас білім қалыптастыру; -мектепке дейінгі ұйымдардың білім беру үрдісінде интерактивті нысандарын қолдану дағдыларын дамыту. Мектепке дейінгі балалармен интерактивті өзара әрекет ету үшін ақпараттық-коммуникациялық технологияларды қолдану қабілетін қалыптастыру. Мектепке дейінгі білім беруді жаңғырту жағдайында мектепке дейінгі ұйымдардың тәрбиешілері мен педагогтарында өзіндік білім алу қажеттілігін қалыптастыру.

Білім беру жүйесінде педагогикалық технологияны қолдану келешек ұрпақтың еркін дамуына, жан-жақты білім алуына, белсенді, шығармашыл болуына жағдай жасау, әрбір педагогтың міндеті болып табылады. Білім беру жүйесінде қолданылып жүрген педагогикалық технологиялар: ынтымақтастық педагогикасы, білім берудің ізгілендіру, ойын арқылы оқыту, проблемалық оқыту, модульдік оқыту, тірек сигналдары арқылы оқыту, дамыта оқыту, түсіндіре басқарып оза оқыту, өздігінен оқыту, сын тұрғысынан ойлауды дамыту, оқытудың компьютерлік технологиясы, бағдарламалап оқыту, деңгейлеп оқыту, т.б.

Білім берудің алғашқы деңгейлері балабақшадан басталмақ. Мақсаты-мектепке дейінгі білім балалардың білім алуына бірдей бастапқы мүмкіндіктерді қамтамасыз ету. Кез келген оқыту технологиясы тәрбиешіден терең теориялық, психологиялық әдістемелік білімді, педагогикалық шеберлікті, балалардың жан дүниесінде терең үңіліп оны ұғына білуді талап етеді. Қазіргі таңда мектепке дейінгі білім беру мекемесінде қолданылатын педагогикалық технологиялардың бірнеше түріне тоқталайық. Ойын арқылы оқыту технологиясының мақсаты дидактикалық, тәрбиелік, дамытушылық, әлеуметтендірушілік мақсатқа жету. Ойын технологиясының ерекшелігі ойындық іс-әрекеттің психологиялық механизмі жеке бастың өзіндік талап-талғамдарына сүйісіменеді. Баланың бойындағы білімділік, танымдық, шығармашылық қасиеттерін аша түсуді көздейді. Ойын-балалар үшін оқу да, еңбек те. Ойын айналадағы дүниені танудың тәсілі. Сонымен қатар, ойын балаларға өмірде кездескен қиыншылықтарды жеңу жолын үйретіп қана қоймай, олардың ұйымдастырушылық қабілеттерін де қалыптастырады. Ойын –әлеуметтік қызмет. Ол баланың жасына қарай өзін қоршаған ортаны танып білуге құштарлығын арттырады.

Проблемалық оқыту технологиясы-баланы өз бетімен ізденуге үйрету, танымдық және шығармашылық қабілеттерін дамыту. Балалардың белсенділігін арттыру, оқу материалына баланы қызықтыратындай мәселе тудыру, бала материалды сезім мүшелері арқылы ғана қабылдап қоймай, білімге деген қажеттілігін қанағаттандыру мақсатында меңгереді, бала оқытудың өмірмен және еңбегімен байланыстырады. Өздігінен даму технологиясы –бұл баланы жан-жақты дамыту, дербестікке тәрбиелеу, бала санасында нәрселер әрекетінің бірігуі, мұндай оқыту бала дамуына сәйкес табиғи болуы керек, сонда ғана бала өзін дамыта алады. М.Монтессори педагогикасының түсіндіруінше баланың туғаннан азамат болғанға дейін барлық өмірі-оның еркіндігі мен дербестігінің дамуы болып табылады. Қазіргі кезде оқу –тәрбие үдерісін үйлестіруге бағытталған және сонымен қатар психологиялық – педагогикалық ғылымды тұтасымен қарқынды дамуға жетелейтін алдыңғы қатарлы педагогикалық тәжірибенің көптеген жетістіктері белгілі. В.Шаталов өзінің әдістемелік жүйесінде балаларға түсетін ауыртпалықты жою, олардың бойына оқуға деген қызығушылықты арттыру, белсенділік пен өз бетінше жұмыс істеу қабілетін тәрбиелеуді ұсынады. Психологиялық жағынан қарағанда бұл тәрбиешінің мәтінді мағыналық тұрғыдан өңдеу тәсілдерін қалыптастыруын балалардың өздерінің оқу ісін ұйымдастырудағы құралы ретінде тірек сигналдарын пайдалануын, мнемотехникалық тәсілдерді, балаларда ой еңбегі мәдениетінің жалпы әдістерін дамытуды білдіреді. Осының барлығы іске асыру үшін кәсіби шеберлігін шыңдауға шаршамайтын, ұстаздықтан ілімді өз ісіне құштар, демократиялық әлеуметті өте дамыған педагог тәрбиеші қажет.

Қазіргі мектепке дейінгі білім беру саласында инновациялық технологияларды меңгермейінше сауатты, жан-жақты маман болуы мүмкін емес. Осы жаңа инновациялық технологияны меңгеру тәрбиешінің зияткерлік, кәсіптік-адамгершілік, рухани-азаматтық және де басқа көптеген адами келбетінің қалыптасуына әсерін тигізеді, өзін-өзі дамытып, оқыту-тәрбиелеу үлгісін тиімді ұйымдастыруына көмектеседі. Кез-келген

технологияның маңызы оның құрылымымен анықталады.Тәрбиешілер технологияларды оқып үйрену ,меңгеру кезінде арнайы осы технологияға байланысты біліктілігін арттыру институттарына кәсіптік біліктіктерін көтеру үшін оқиды.Сол білімдерін бөбекжай өміріне енгізіп ,тәжірибеде қолданады.Нәтижелерін іске асыру барысында технология бойынша семинарлар ,отырыстар өткізіп,іс-тәжірибе алмасып,өзінің еңбектерін әдістемелік құрал ретінде жинақтап шығаруда.Мемлекеттік білім стандарты деңгейінде оқыту үрдісін ұйымдастыру жаңа педагогикалық технологияның түрі ,қолдану ерекшелігі одан туындайтын мәселелер-бүгінгі таңда әлі нақтыланып белгілі бір жүйеге түспеген дүние.Оқу тәрбие үрдісінде жаңа педагогикалық технологияларды пайдалану сөзсіз білім сапасының артуына алып келеді .Сондықтан біз білім беру адамзаттың ортақ мүкіне айналған дәуірде өмір сүріп отырмыз.Бір елде жаңалық ашылса,басқа жерде оны дер кезінде тез үйреніп үлгеруде біздің міндетіміз-дүниежүзіндегі жаңалықтар мен дамуларды назарға ала отырып одан да жақсысын,тиімдісін ұсыну.Олай етпесек ,көштен қаламыз,өйткені ғасырымызда барлық салада даму өте жедел жүзеге асуда.Инновациялық білім-іскерліктің жаңа түрі болып саналмақ. Мектепке дейінгі ұйымдардың тәрбиешілерімен педагогтарында мектеп жасына дейінгі балалармен интерактивті өзара әрекет ету үшін ақпараттық- коммуникациялық технологияларды қолдану қабілетін қалыптастыру.

Мектепке дейінгі ұйымдардың білім беру үрдісінде интерактивті нысандарын технологиялар ,ТРИЗ технологиялары ,денсаулық сақтау технологиялары және т.б технологияларды қолдану дағдыларын дамыту.

Міндеттері: Мектепке дейінгі ұйымдардың материалды –техникалық базасын нығайту және жетілдіру мектепке дейінгі ұйымдарда әртүрлі әдістемелік шараларды қолдану арқылы педагогтардың кәсіби құзіреттілігін арттыру ;тәрбиешілердің мониторинг нәтижелерін практикалық қызметте қолдану қабілетін дамыту.

Инновациялық педагогикалық технологияларды қолдану мәселесі бойынша педагогтар арасында тәжірибе алмасу жүйесін ұйымдастыру.Педагог пен балалардың бірлескен іс-әрекетінде инновациялық педагогикалық технологиясын қолдану арқылы олардың өзара әрекет ету үлгісін өзгерту.

Ақпараттық-коммуникативтік технологиялар

Ақпараттық технологиялар деп оқыту педагогикасында арнайы техникалық ақпараттық құралдары (интерактивті тақта,электронды есептеуіш машиналар ,аудио бейне т.б) пайдаланатын барлық технологияларды атайды.Компьютерлер білім беруде кеңінен қолданыла бастады« **оқытудың компьютерлік технологиясы**» термині пайда болды.Компьютерлік технологиялар бағдарламалаған оқытудың идеаларын дамытады,заманауи компьютерлер мен коммуникацияның бірігей мүмкіндіктермен байланысты ,әлі зерттеле қоймаған нұсқаларды ашады.Компьютерлік технологиясының мақсаты ақпаратпен жұмыс жасау қабілетін дамыту,коммуникативтік қабілеттіктерді дамыту, «ақпараттық қоғам » тұлғасын дайындау ,зерттеу қабілетін қалыптастыру,оңтайлы шешімдерді жұмыс жасау қабілеттерін дамыту. « Ақпараттық қоғам » тұлғасын дайындау,зерттеу қабілетін қалыптастыру,оңтайлы шешімдерді қабылдау қабілеті болып табылады.

Технология мен ақпаратты тиімді қолдана білетін педагогта ойлаудың жаңа,басқа стилі болады,туындайтын мәселелерді ,өз іс –әрекетін ұйымдастыруын бағалауға өзгеше қарайды. Қазіргі таңда білім беру үрдісінде бірінші орынға тұлғаның өзін –өзі дамыту идеясы ,оның дербес іс- әрекетке дайындығы қойылады.Педагогтың қызметі ауысады,енді ол интеллектуалдық ізденістің ,эмоционалдық күйзелістің және практикалық іс –әрекеттің ұйымдастырушысы.Педагогикалық технологиялар міндетті түрде таным белсенділігінің негізін –ізденіштігін өз бетімен шығармашылық ойлау ,көркемдік және әртүрлі іс әрекет түрлерінде табысты болуға мүмкін беретін басқа да міндеттерді қарайды.Интеллектуалдық және тұлғалық даму ретінде шығармашылық қиял ,елес қабілеті дамыса.Коммуникативтік ересектермен және құрдастармен сөйлесу қабілеті дамиды.Рефлексиялық қабілеті –басты тұлғалық қасиеттерді бірі ретінде пайдаланса, өзін- өзі тану мен ұғыну сөйлеу

тәртібі, сезім, жағдай, қабілеттілік шешу қабілетін дамытуы керек. Қазіргі таңда ойынның маңыздылығы заманауи баланың ақпаратпен қанығуынан артады. Теледидир, бейнетапа, радио, интернеттен алынатын ақпарат ағымын ұлғайтты және түрлендірді.

Заманауи денсаулық сақтау технологиялары : Денсаулықты сақтау және ынталандыру технологиясы ырғақ пластикасы, динамикалық үзілістер, қозғалмалы және спорт ойындары, релаксация, эстетикалық бағыттағы технологиялар, саусақ гимнастикасы, түзету гимнастикасы, ортопедиялық гимнастика.

Шығармашылық қабілеттерді дамыту технологиясы : ТРИЗ – өнертапқыштық тапсырмаларды шешу теориясы. Негізін салушы – Генрих Альтшуллер. Оның технологичсының басты идеясы техникалық жүйелер белгілі бір заңдармен туындап, дамиды: бұл заңдарды тануға болады және өнертапқыштық тапсырмаларды шешу үшін қолдануға болады. Қазіргі таңда ТРИЗ технологиясы мектеп жасына дейінгі балалардың сөйлеуін, тапқырлығын, шығармашылық елестеуін, диалектикалық ойлауын дамыту үшін бала бақшаларда табысты қолданылады. ТРИЗ мақсаты – балалардың ой-өрісін дамытумен қатар, жүріп жатқан үдерісті түсіндіре отырып, жүйелі ойлануға үйрету. Мектеп жасына дейінгі балалар үшін «ТРИЗ» технологиялары бұл тәрбиешілер үшін толық әдістемелік ұсыныстары бар ұжымдық ойындар мен сабақтар жүйесі.

Сондықтан ХХІ ғасыр – қатаң бәсеке ғасыры. Елбасымыздың халыққа арналған жолдауында «Білімін дамыта алмаған елдің тығырыққа тірелетіні анық. Біз болашақтың жоғары технологиялық және ғылыми қамтымды өндірістері үшін кадрлар қорын жасақтауға осы заманға басқарушыларсыз инновациялық экономика құра аламыз» деген болатын. Қашанда білімді ұрпақ – болашағымыздың кепілі.

Сондықтан егеменді еліміздің тағдыры жас ұрпақтың қолында болса, ұрпақтың тағдыры бүгінгі ұстаздардың қолында. Сондықтан жаңа инновациялық технологияны пайдалану әрбір педагогтің – өмір талабы болмақ. Қазіргі уақытта кәсіптік дағдыларын игеруге бағытталған оқытудың жаңа жолдарын енгізуді көздейді.

Пайдаланылған әдебиеттер:

1. «Мектепке дейінгі тәрбие мен оқыту» 1, 2017 ж. Алматы
2. К. Ж. Бұзаубақова. Жаңа педагогикалық технология. Оқулық. Тараз. ТарМУ. 2003.
3. А. К. Ахметов. Принципы технологии и содержание образовательной программы. Алматы. 1995.
4. Елбасы Н. Ә. Назарбаев «Қазақстан халқына жолдауы»
5. «Отбасы және балабақша» журналдары
6. Артемова Л. В. Дидактикалық ойындар
7. Е. Өтетілеуов «Дидактикалық ойындар мектеп жасына дейінгі басқа ұлт балаларына арналған»

БІЗДІҢ БӨБЕКЖАЙЫМЫЗ

Бекетқызы Е.

Қарағанды қаласы

КМҚК «Қарлығаш» бөбекжайы

Мен, Бекетқызы Еңлік Қарағанды қаласының Октябрь ауданына қарасты 18 ықшам ауданында орналасқан КМҚК «Қарлығаш» бөбекжайында жұмыс істеп жатқаным 8 жыл болды. Аз уақыт ішінде жақсы жетістіктермен, көзге түсіп, еңбек етіп еліміздің болашағы бүлдіршіндерімізді қуанышқа бөлеп, тәй – тәй басқан сәбиден, мектепке даярлық топқа дейін қамтылған сәніне салтанаты сай үлкен ғимарат ең жаңа үлгімен жасақталған. Бөбекжайымызда ана тілде 10 топ жұмыс жасайды. Оның ішінде 4 топ мектепке дейінгі тәрбиеленушілер тобы, 3 топ орта топ, 2 топ ІІ кіші тобы, 1 топ дамуы кешеуілдеген балалар

(ЗПР) топтар бар. Бөбекжайымызда басшымыз, әдіскер, педагог – психолг, дене шынықтыру нұсқаушысы, музыка жетекшісі, орыс тілі маманы, ағылшын тілі маманы, тәрбиешілердің барлығы білікті мамандар. Бөбекжайымыз 2 қабатты типтік жобада салынған ғимаратта орналасқан. Бөбекжай еліміздің жасампаз уақытына сай жаңа талаппен жұмыс істейді. Қазіргі таңда бала денсаулығын нығайту, шынықтыру іс – шаралары жақсы жолға қойылған. Бөбекжайымыздың басты ерекшелігі – Дамуы кешеуілдеген балалар (ЗПР) 6 – 7 жастағы балалар, даму деңгейі төмен балалармен жұмыс жасайтын арнайы топ ашылды. Бөбекжайымыз биылғы жылдан бастап бұл топтағы балалармен жұмыс жасауда. Мақсаты: Даму кешеуілдеген балаларды мектепке дайындау. Арнаулы мамандар мен тәрбиешілердің қырағылығымен бала өмірінің қауіпсіздігі негізгі назарда.

Жас ұрпақты білім нәрімен сусындатып, өмірге қабілеттілігін арттыруда еңбек етіп жүрген тәрбиешілердің еңбегі ұшан теңіз. Атап айтсақ, бақша өмірін қызықтап сәби шағын артқа тастап мектепке шығарып салу салтанаты «Біз мектепке барамыз», «Қош бол, балабақша» ертеңгілік өткізген тәрбиешілер, ата – ана қуанышына айналған. Балаланың алғашқы қадамына тілектер лебізі бір тоқтаған жоқ. Ата – ана ризашылығы бөлену шаттығымыздың шырайын келтіріп, көңілімізді қуанышқа бір толтырады. Бірінші маусым балаларды қорғау күні өткізген мерекелік бағдарлама бойынша безендірулер, топ арқылы сайыстар тәрбиешілердің іскерлігін шыңдай түсті. Осындай киелі істің басы, қасында ж.ріп ұйымдастыру, басшылық ету жақсы істің жаршысына бағыт беріп, жөн сілтеп, талап етіп, әр істің ыстығына күйіп, суығына тонып, қайтсем тек алға ғана жетелеймін деп жүрген басшымыз балабақша қазығын қағып, ірге тасы қаланған күннен бастап әр кірпіштің қойылуына днйін зер сала жүріп бақшаның іші балаланың күміс күлкісіне толғанша, ізгіліктің інжуіндей еңбегімен тынымсыз ізденудің арқасында.

«Еліміздің ертеңі бүгінгі жас ұрпақтың қолында, ал жас ұрпақтың тағдыры ұстаздардың қолында» деп Елбасымыздың халыққа жолдауында атап көрсетілген. Болашақтың іргесін бірге қалаймыз.

Табиғаттың сыйы – жанның жомарттылығы өзгеше қарапайым. Төзімді, ұжым басқаруда қабілеттілігі кімде болса да баурап алатындығы, көп қырлы алуан сырлы алмастай жарқырап ашылып эстетикалық – эмоциялық қуаты мейлінше тегеурінді, жаңа ұжымның тірек тұлғасына нағыз көшпастар ұйтқысына айналды. Бөбекжайымыздың тәрбиешілері өздері жүрген жердерді күн мен шуаққа бөлеп нұрландыра жүреді. Сонымен қатар, өнегелі адамдарды алға жетелейтін жарығы мол, шамшыраштай жүректілік өзгеге үлгі, парасат иесі. Бұл тәрбиешілермен бірігіп жұмыс жасаған уақытымда, өзіме алатын көп ақыл – кеңестерді ойыма жазып, бойыма сіңіріп жүремін. Ұжымдастықпен бірге, татулықта да қатар алып жүретін тәрбиешілеріміз аз емес. Парасаттылық табиғаттың ұлы сыйлығы. Ол адамды биікке көтеріп қана қоймайды, ізгі жақсылықтарымызды пайдалы етіп жұмсауға көмектесетіндей, өз қарауындағы әрбір адаммен терең сырласымды оңға қарай меңзейтін, жанарымен аялап қарайтын, жақсылықтың нұрын шашып аялай білетін қасиеттердің иесі бенің бөбекжайымның тәрбиешілері.

Асылдың қарқын білер ұлағатты ұстаз үйде азаматын сыйлаған, сағын сындырмаған, еңбегін түсірмеген, дастарханын жүдетпеген, әдептен озбаған, арнасынан таспаған, жақынына жік шығармаған, ынтымақтың алтын діңгегі, асыл жар, абзал ана, ардақты әже. Қоғамда белсенділік танытып ұйымдастырушылық қабілеттері ерекше адамдар. «Көргені жақсы көш бастар» деп осындай жандарды айтса керек. Балабақша өміріндегі ең бастысы ата - анамен қарым – қатынас жасау. Баланың рухани – адамгершілік дамуы балабақша мен отбасы арасындағы қарым – қатынастың тығыздығы артқан сайын ойдағыдай жүзеге асады. Бүгінгі күні жас ұрпақты тәрбиелеуде алға қойып отырған мақсаттардың бірі – қоғамға өзіндік орны бар, өз елінің қамын ойлайтын, үлкенге құрмет көрсетіп, кішіге қамқор бола білетін, мемлекетіміздің болашағы жан – жақты дамыған жеке тұлғаны қалыптастыру.

Пайдаланылған әдебиеттер:

1. Бала мен Балабақша №9 2011 жыл
2. Мектепке дейінгі білім №4 2013 жыл

БАЛАБАҚША – БАҚЫТ БАСПАЛДАҒЫ

Мажимова Ә.Б.

Қарағанды қаласы

КМҚК «Қарлығаш» бөбекжайы

«Болашақ ұрпағымызды тәрбиелегенде, оларға жастайынан жақсы қасиеттерді сіңіре білсек, сонда ғана біз ұлттық рухы дамыған, Отанның гүлденуіне өз үлесін қоса алатын азамат өсіре аламыз» - деп егемен еліміздің қолбасшысы Нұрсұлтан Әбішұлы Назарбаев айтқандай, барлық тәрбиелеу ісінің бастамасы – балабақшадан басталады.

«Балабақша» деген сөзді – білім мен ортаға бейімделу, баланы түсінетін, әрдайым көмек қолын созатын әлем деп түсіну қажет. Ал «тәрбиеші» - сол балабақшаның жүрегі, яғни олардың қолында баланың тағдыры тұрады. Біздің мамандығымыздың қыры мен сыры – күн сайын бізбен бірге көз алдымызда өсіп келе жатқан бүлдіршіндермен жұмыс істеу.

Өмір есігін ашқан әрбір сәби отбасында ата-анасынан махаббат пен жылулық шапағатына, мейіріміне бөленіп өседі. Өз отбасында тәрбие алып 3 жасқа толғанда ата-аналар балаларын балабақша тәрбиешілеріне сеніп, толықтай бір күнге балабақшаға әкеліп тапсырады. Осы сәтте ананың орнына ана бола білетін ол – балабақша тәрбиешісі. Баланың балабақшаға алғаш аттаған қадамынан бастап баланың болашағы қаланады. Өмірге енді ғана аяқ басқан әрбір кішкентай бүлдіршіндердің көңілінің кілтін тауып, олардың тұлға болып қалыптасуына үлес қосатын алтын ұя – ол балабақша. Балабақшада сабырлықты, төзімділікті, шыдамдылықты, жылулықты және мейірімділікті қажет ететін үлкен маман иелері жұмыс атқарады.

Осындай мейірім мен сүйіспеншіліктің аймағы – біздің «Қарлығаш» бөбекжайы. Бөбекжай тәрбиешілерінің мойнына ешнәрседен хабары жоқ бүлдіршіндердің бойына білім нәрін сеуіп, тәрбие ұрығын егіп, тарыдай баланы таудай азамат етіп шығару міндеті жүктелген. Бөбекжай бізге өз мүмкіндігімізді толық көрсетуге, балалармен балаша ойнауға, ойлауға, еркелеуге, қиял әлеміне шарықтауға, ертегілер еліне саяхат жасауға мүмкіндік береді. Біздің таңдаған мамандығымыз – біздің өмір жолымыз.

Біздің бөбекжай – бөлек әлем, гүлденген көгал. Бөбекжайда бізге баланың жан дүниесін сезінуге, өзін бақытты ұстауға, аялауға, бағалауға үйретеді. Балалардың күлкісінің арқасында бөбекжайымыз жыл сайын гүлденіп, көркейіп, заман талабына сай жасара, жаңара түсуде.

Бөбекжайда ұйымдастырылған оқу қызметтері бес сала бойынша іске асырылып, барлығы ойын түрінде балалардың бойына білім нәрін сусындатады. Сөйлеу құралы-тілдерін дамытып, ортаға бейімделеді. Қарапайым математикалық ұғымдарын қалыптастыру арқылы оң мен солын, үлкен-кіші, ұзын-қысқы ұғымдарын ажыратуға, сурет салу арқылы шығармашылыққа бейімделуге, қоршаған орта арқылы табиғаттың құбылыстарын жақынырақ танып үйренеді. Түрлі ойындар, рөлдерді сомдай отырып өмірдегі жақсы-жаман, ақ пен қараны ажыратады. Сонымен қатар денсаулықтарын шынықтырып, салауатты өмір салтын ұстай білуге, баланың дамуының іргетасы қаланып, «Мені» қаланатын кезеңі де – осы балабақшаның жұмысының ұшан-теңіз еңбегінің арқасында.

Ақиық ақын Фариза Оңғарсынова өлеңге қосып жырлағандай, *«Үй жақсы ма, бақша ма?»* деген сұраққа біздің бөбекжайдың кішкентай бүлдіршіндері қуана «бақша» деп жауап берер еді. Балалар – өміріміздің гүлі. Ал гүлдер ешқандай жасандылықсыз шынайылықпен баптағанда ғана өседі. Балабақшада балаға дұрыс тәлім-тәрбие бере алсаң, ол мектепке барғанда сапалы білім алуға саналы түрде тырысады. Соның нәтижесінде елін сүйген азамат болып өседі. Біз, яғни «тәрбиешілер» түрлі болашақ маман иелерін тәрбиелеп жатырмыз десем де артық айтпаған болармын. Өйткені болашақ заңгерлерді – әділдікке, дәрігерлерді – жауапкершілікке, құрылысшыларды – нақтылыққа үйрету – тәрбиешілердің қолында. Сондықтан тәрбиешілердің тұла бойында әділдік пен қатар мейірімділік, жауапкершілік болу қажет.

Ойымды қорытындылай келе, *«Бала нені білсе жастан, ұядан – өле өлгенше соны таныр қиядан»* деген қазақ мақалы бекер айтылмаса керек. Сондықтан алдымызға келген әрбір бүлдіршіндерге балабақшадан бастап дұрыс, өнегелі тәлім-тәрбие беріп, ұлтжандылыққа тәрбиелеп, өз бойымыздағы бар білімімізді, асыл қасиеттерімізді періште бүлдіршіндерге арнай білсек, олардың жүрегіне жол тауып, өзіндік «Мені» бар дәрежеге жеткізсек, міне, біздің бөбекжайымыз нағыз бақыт пен мейірім алаңына айналғаны.

Пайдаланылған әдебиеттер:

1. «Мақал-мәтелдер» жинағы, 2006 ж.
2. «Бала мен балабақша» журналы, №5, 2012 ж.
3. «Бала тәрбиесі» журналы, №3, 2008 ж.
4. «Отбасы және балабақша» журналы, №1, 2011 ж.

РУХАНИ АДАМГЕРШІЛІК ТӘРБИЕ

Мусина Ж.А.

Қарағанды қаласы, КМҚК «Қарлығаш» бөбекжайы

Қай заманда, қай қоғамда болмасын адамзат баласы жас ұрпақтың тәрбиесіне зор мән берген. Қазіргі қарыштап дамыған елде, ең алдымен, ұрпақ тәрбиесіне аса мән беріліп отырғаны белгілі. Себебі ұлттың бүгінгі де, болашағы да өскелең ұрпаққа байланысты. Осы тұста мектептің алдына қоятын басты мәселелерінің бірі - өркениетті, азаматтық-адамгершілік, қасиеті мол, сондай-ақ ұлттық құндылығын жоғалтпаған, бәсекеге түсе алатын биік, өрелі, терең білімді ұрпақ тәрбиелеу.

Рухани –адамгершілік тәрбие балабақшадан басталады. Жаңа кезеңдегі білім берудің өзекті мәселесі жас ұрпаққа ұлттық патриотизмді қалыптастырып, адамгершілік-рухани тәрбие беру. Жасөспірім тәлім-тәрбиені, адамгершілік қасиеттерді үлкендерден, тәрбиешілерден насихат жолымен емес, тек шынайы көру, сезім қатынасында ғана алады. Ата –бабаларымыз баланы бесігінен жақсы әдеттерге баулыған. «Үлкенді сыйла», «Сәлем бер, жолын кесіп өтпе» деген секілді ұлағатты сөздердің мәні өте зор. Адамгершілікті, ар-ұятты бар адамның бет-бейнесі иманжүзді, жарқын, биязы, өзі парасатты болады. Қазіргі кезде өсіп келе жатқан ұрпақты тәрбиелеуде қойылған мақсаттардың бірі қоғамға пайдалы, үлкенге құрмет көрсетіп, кішіге қамқор бола білетін, жан-жақты дамыған жеке тұлғаны қалыптастыру.

Мектепке дейінгі балалардың адамгершілікке тәрбиелеудің негізгі міндеттері - балалардың адамгершілік сезімдерін, мінез-құлықтың ізгі дағдылары мен әдеттердің адамгершілік ұғымдары мен мінез-құлық түрткілерін қалыптастыру. Баланың тәрбиелеуде оның өмірінің алғашқы жылдарынан бастап-ақ адамгершілік сезімдерін қалыптастыру үлкен орын алады.

Үлкендермен қарым-қатынас жасау процесінде оларға үйір болу, оларды жақсы көру сезімі, олардың нұсқауларына сай әрекет жасауға, оларға қуантуға, жақын адамдарын ренжітетін қылықтар жасамауға ұмтылу пайда болады. Бала өзінің тентектік, қателік жасаған кездегі ренішті немесе наразылықты көргенде толқуды бастан кешіреді, ал өзінің жақсы қылықтарына жылы шыраймен қараса оған қуанып, жақын адамдарының ризашылық білдіруінен рақат алады. Эмоциялық әсерлену: жақсы қылықтарына, үлкендердің мақтауына риза болу, өзінің орынсыз қылықтарынан: үлкендердің ескертуінен, наразылығынан ұялады, қапалану, уайым жеу оның адамгершілік сезімдерін қалыптастырудың негізіне айналады. Мектепке дейінгі шақта балада қайырымдылық, жанашырлық, қуанышқы ортақтасы сезімдері қалыптасады. Сезім балаларды белсенді іс-әрекетке: көмек көрсетуге, қамқорлық жасауға, көңіл аударуға, жұбатуға, қуантуға итермелейді. Патриоттық сезімге:

туған өлкесін,Отаның сүюге, басқа ұлттардың адамдарын құрметтеуге тәрбиелеудің ерекше маңызы бар.Мектепке дейінгі жаста балаларды адамгершілікке тәрбиелеудің негізі міндеттері мына жайлармен түйінделеді: ізгілік бастамасынмен тәрбиелеу, балалармен үлкендер арасындағы саналы қарым-қатынас кеңпейілділік, қайырымдылық жақын адамдарға қамқорлықпен қарау. Ұжымға тәрбиелеу, балалардың өзара ұжымда қарым-қатынасын қалыптастыру, Отан деген сүйіспеншілікке тәрбиелеу, әр түрлі ұлт өкілдерін сыйлау. Осылайша мейірімділіктің негізі қаланады, немқұрайлылықтың пайда болдуына, құрбыларына, үлкендерге қалай болса солай қарауға мүмкіндігі жасалмайды. Кішкентай бүлдіршіндердің жауапкершілікті сезіне жүріп жасаған әрбір іс-әрекеті арқылы олардың ептілікке, жылдамдыққа, шыдамдылыққа және батылдыққа тәрбиеленіп келе жатқандығын айқындай түсе, балалардың бір-біріне деген жанашырлығы, көмек қолын созуы олардың адами асыл қасиеті бойларына сіңіріп өсуде екендігін көрсетеді.

Адамгершілік тәрбиесінің маңызды заңдылығы балаларды ұжымда тәрбиелеу заңдылығы. Ұжым – бұл баланың жеке басын қоғамдық бағытта қалыптастыру мектебі. Мұнда оның жеке қасиеті, қабілеттілігі және адамгершілік сапалары неғұрлым айқын көрінеді. Адамның адамгершілік тазалығы ең алдымен оның әрекетінде көрініс табады, Ұжымда бала өзінің білімін, айналадағы дүниеге, іс-әрекетке көзқарасын: көмек көрсетіге,нәтиже шығаруға, құрбыларына қамқорлық жасауға, рахымдылыққа, қарапайымдылыққа, еңбек етуге ұмтылуын көрсете алады.Ұжымда тәрбиелеу заңдылығы тәрбиешілерді әр баланың мінез-құлқына ізгі-ықпал жасауы үшін балаларды бірлесіп қызмет жүргізудің алуан түрлеріне біріктіруді міндеттейді.

Н.К.Крупская ұжымда тәрбиелеудің маңызды екенін атап көрсете отырып, былай деп жазды: «Мектеп жасына дейінгі балаларды бірігуге, ортақ мақсат, ортақ міндеттер қоюға және ол міндеттерді жұмыла күш жұмсай отырып шешуге үйретуі тиіс. Бұл заңдылықты іс жүзінде қолдану тәрбиешінің мейірімділікті балалардың жеке ерекшеліктерін, адамгершілік тәжірибесін, дамуы мен мүмкіншіліктерін ескере отырып талап қоя білуімен ұштастыра білуінен көрінеді. Мұның өзі оларды істі бастау қабылеттерін, ұсыныстарын, идеялары мен ұсыныстарын басып тастамай, адамгершілік мінез-құлықтың, тәртіптіліктің негізін қалыптастыруға топта орнатылған тәртіптілікті құрметтеуге мүмкіндік береді. Өз кезінде тәрбиешіден ұстамдылық, шыдамдылық, орынды қатаңдық, тәрбиеленушілерге құрметпен қараушылықты талап етеді. Сезімге, санаға және мінез-құлыққа ықпал жасау бірлігі заңдылығы жеке адам дамуы үдерісінің біртұтастығы ұғымынан туады. Ол адамгершілік тәрбие құралдары мен әдістерін тандап алуда кешенді қатынасты талап етеді.

Тәрбиелік ықпал жасаудың мазмұнын белгілей отырып, ол балада эмоциялық әсер тудыра ма,түсінікті бола ма, айналадағы өмір құбылыстары туралы белгілі бір ұғымдары сондай ақ іс-әрекет түрткілерін қалыптастыра ма, саналы мінез-құлыққа тәрбиелей ме деген мәселелерді ескерген жөн. Балабақшада және жанұя балаға қойылатын талаптардың жүйелігі, бірізділігі және бірлігі мінез құлық дағдыларын бекем меңгеруді,баланың жеке басының адамгершілік қасиеттерінің қалыптасуының қамтамасыз етеді. Бұл заңдылық тәрбиешіден барлық тәрбие жұмысын жүйелі түрде,тәрбие міндетін бүкіл топқа тұтас және әр балаға өз алдына (оның ерекшеліктерін және енгізілген адамгершілік ережелерді меңгеруін, мінез-құлық тәжірибесін есепке ала) біртіндеп күрделендіре отырып жүзеге асыруды талап етеді.Сондай-ақ тәрбие міндетін неғұрлым толық шешуді қамтамасыз ететін жағдай жасау қажет:қандай да болса адамгершілік қасиетті қалыптастыру үшін баланың сол қасиеті бейнеленетін қылықтарын жүйелі жаттықтыру қажет,сонымен бірге тәрбиелеуші адамдардың талптарының бірдей болуын қамтамасыз ету керек.

Пайдаланылған әдебиеттер:

- 1.Дүкенбаева Г.Мектеп жасына дейінгі балаларды ойын арқылы адамгершілікке тәрбиелеу.Алматы,1992ж
- 2.Нысанбаева Ә. Ой,Ақыл,Адамгершілік.Алматы,1994ж
- 3.Отбасында балаларды адамгершілікке тәрбиелеудің кейбір мәселелері.Алматы,1985ж

4. Аймауытұлы Ж. Тәрбиешіге жетекші (үзінділер) Дайындаған: С. Қалиев «Қазақстан мектебі» №6 1991 ж
5. «Отбасы және балабақша» 2001-№8, 9-12 бет.

БАЛАБАҚШАНЫҢ БАСТЫ МІНДЕТІ – ҰЛТТЫҚ ТӘРБИЕ БЕРУДЕ

Назырова А.Е., Бейсенова К.З.

Қарағанды қаласы, КМҚК «Қарлығаш» бөбекжайы

«Ұлттардың сақтаймын десең, қызыңды тәрбиеле, руғыңды сақтаймын десең, ұлыңды тәрбиеле» деп даналар айтқандай, бүгінгі кішкентай бүлдіршіндерімізді – біздің болашағымыздың бас көтерер үлкен азаматы. Балабақшадағы тәлім – тәрбие – барлық тәрбиенің бастауы.

Балабақша дегеніміз – қажеттілік. Яғни балалық шақты міндеттелген баспалдағы. Сондықтан да әр ата – ананың баласын балабақшаға беруіне тура келеді. Өйткені біз бөбекжайда балаларға тәлім- тәрбие беріп қоймай, сонымен қатар – ұлттық тәрбие де береміз.

Қазақстан Республикасының 2011-2020 жылдарға арналған білім беруді дамытудың мемлекеттік бағдарламасында мектеп жасына дейінгі балалардың бойына оқу қызметін меңгерту, ол танымдық белсенділікті дамытудың басты бағыты болып саналады.

Еліміздің болашағы-жас ұрпақты тәрбиелеуде бірінші бесік-отбасы, ата-ана тәрбиесі болса, екінші-білім беру мекемесі. Сондықтан да, халқымыздың ұрпақтан ұрпаққа жалғасып келе жатқан салт-дәстүрі мен әдет-ғұрыптарын қымбат қазына ретінде бағалап, бөбекжайдағы тәрбие жұмысын кеңінен ұйымдастыра білуіміз керек.

Ұлттық тәрбие беру – ұрпақ санасына ғасырдан-ғасырға жалғасып келе жатқан өз ұлтымыздың жауһарларын сіңіру болып табылады. Біздің дана халқымыз қай кезеңде де ұрпақ тәрбиесіне ұлт болашағы деп қарап, үлкен көңіл бөлген. Елбасы Нұрсұлтан Әбішұлы Назарбаев «Қазақстан-2030» стратегиялық бағдарламасында «толық өркенниетті ел болу үшін алдымен өз мәдениетімізді, өз тарихымызды бойымызға сіңіріп, содан кейін өзге дүниені игеруге ұмтылғанымыз жөн» деп бүгінгі таңда жас ұрпақты ұлттық игіліктер мен адамзаттық құндылықтар аясында, қазақ халқының рухани-мәдени сабақтастығын сақтай отырып, тәрбиелеу басты мақсатымыз екендігін көрсеткен.

Жаһандану үрдісіне еркін енген осы заманда тек ұлттық тәрбие алған ұрпақ ғана дені сау, білімді, ұлтжанды еңбекқор, сыпайы, кішіпейіл болып өсетінін түсінетін уақыт әлдеқашан жетті. Сондықтан мына біз, әсіресе ұстаздар қауымы ұлттық тәрбие-ел болашағы деп қарауымыз шарт.

Қазіргі таңда типтік жобада салынған балабақшаның 7 тобында 160 бала тәбиеленіп жатыр. Оның екеуі мектепалды даярлық тобы. Балабақша бүлдіршіндерді тәрбиелеуге қажетті заманауи жабдықтармен, ойыншықтармен қамтамасыз етілген. Қазіргі заман талабына сай оқу-тәрбие ісін мемлекеттік жалпыға міндетті стандартын негізгі ала отырып, ұлттық педагогикалық бағытта жетілдіруге. Сондай-ақ, балабақшада әдіскер, психолог, ағылшын тілі маманы, әуез жетекшісі сынды қызметкерлер балдырғандарға тереңдете білім береді. Себебі, тәрбие орнына 3 тілдік білім беру жүйесі енгізілген. Қырыққа жуық кент тұрғындарын жұмыспен қамтып отырған балабақша құрылтайшысы Алмагүл Еңсепова:

– Біз қазақи қасиеттеріміз бен салт-дәстүр, әдет-ғұрыпымыз арқылы жастардың жүрегін тербей отырып, ой-санасын адамгершілікке, парасатылыққа, адалдыққа, рухани ізгі қасиетерге баулып өсіруге бағыт-бағдар береміз. Жастар-Қазақстанның болашағы десек, оларға осы бастан қазақ халқының ежелден қалыптасқан тектілігін түсіндіріп, дарындылығын,

дархандығын, қонақжайлығы секілді асыл қасиеттерін үйретуіміз керек. Әсіресе, бөбектерге салт-дәстүріміз бен әдет-ғұрыптарымызды таныстырып, ана тілімізді құрметтеуге баулысақ, келешекте олардың халқымыздың асыл қазыналарын сақтай білетін, өз елінің патриоты болып өсері сөзсіз. Осы турасында балабақша қызметкерлері балаларды имандылыққа тәрбиелеу үшін оларға мейірімділік, қайырымдылық, кішіпейілдік, қамқорлық көрсету секілді ізгі қасиеттерді бойларын сіңіруі үшін ең алдымен, халқымыздың ұлттық ойындарымен таныстырудан бастайды-деп, балабақшаның жеткен жетістіктері туралы кеңінен айтып өтті.

Мектепке дейінгі кезеңдегі тәрбие адамқалыптасуының алғашқы баспалдағы. Иә, ұлттық тәрбие ұлттық сана-сезімі жоғары болашақ маман жастарды тәрбиелеуге негізделген білім беру жүйесінің құрамдас бөлігі. Оның мақсаты-ұлттық сана-сезімі қалыптасқан, ұлттық мүдденің өрнектеуіне үлес қоса алатын ұлттық құндылықтар мен жалпы адамзаттық құндылықтарды өзара ұштастыра алатын ұлтжанды тұлғаны тәрбиелеу.

Мектепке дейінгі білім беруде ұлттық тәрбиені қазақстан Республикасы Мемлекеттік жалпыға міндетті Білім беру стандартының «Алғашқы қадам», «Зерек бала», «Біз мектепке бармыз» бағдамалары негізінде «Шығармашылық», «Қатынас», «Таным», «Денсаулық», «Әлеуметтік орта» білім беру салалары арқылы жүргізіледі. Оқу бағдарламасы мектепке дейінгі балалардың бойына ұлттық тәрбиенің тағылымдарын қалыптастыруы оның тәлім-тәрбиелік еркешеліктерін айқындайтын маңызды мәнімен игеріледі. Қазіргі оқу-тәрбие жұмысын жан-жақты дамыту мақсатындағы басты міндеттердің бірі-бала тәрбиесінде халқымыздың ғасырлар бойы ұрпақтан-ұрпаққа мұра болып келе жатқан тұрмыс-салтын, әдет-ғұрпын, әдебиет мен мәдениетін, өнерін кеңінен қолдану. Ата-баба дәстүрін жалғастырып, ұлттық тәрбиеге ден қойған тұста ой-пікір мөлдір бастауы саналатын ұлыларымыздың еңбектерін үңілуі бірінші кезекте тұрады.

Егеменді елдің азаматын тәрбиелеуде әр тәрбиешінің, әр ұстаздың ең басты мақсаты-дені сау, ұлттық сана-сезімі ояңған, рухани ойлау дәрежесі биік, мәдениеті, парасаты, ар-ожданы мол, еңбекқор, іскер бойында игі қасиеттерін бар адамды тәрбиелеу.

Мектепке дейінгі мекемелерде балаларға қалай ұлттық тәрбие бере аламыз деген мәселеге келер болсақ, біріншіден әр баланың жеке басы-оның моральдық дамуы үшін қамқорлық жасау бүгінгі күннің және алдағы күндердің талабы, оған тәрбиешінің күнделікті көңіл бөлуі талап етіледі. «Балалар бақшасындағы тәрбие бағдарламасы» мектепке дейінгі балалардың жан-жақты дамуын, олардың мектепке дайындығын қарастырады. Мектепке дейінгі жастағы баланың рухани адамгершілік дамуы балабақша мен отбасы арасындағы қарым-қатынас тығыздығы артқан сайын ойдағыдай жүзеге асады. Үлкенді сыйлау, өз ұлттың тіл, діні, діл, салт-дәстүр, тарих негізі. Адамзаттық құндылықтыр бала бойына іс-әрекет барысында, әр түрлі ойындар, хикаялар, ертегілер, қойылымдар арқылы беріледі. Адамгершілік-адамның рухани байлығы, болашақ ұрпақты ізгілік бесігіне бөлейтін руханиет дәуіріне жаңа қадам болып табылады. Адамгершілік тәрбиенің нәтижесі адамдық тәрбие болып табылады. Ол тұлғаның қоғамдық бағалы қасиеттерімен сапалары, қарым-қатынастарында қалыптасады. Адамгершілік қоғамдық сананың ең басты белгілерінің бірі болғандықтан адамдардың мінез-құлқы, іс-әрекеті, қарым-қатынасы, көзқарасымен сипаталады. Олар адамды құрметтеу, оған сену, әлептілік, кішіпейілдік, қайырымдылық, жанашырлық, ізеттілік, инабаттылық, қарапайымдылық қасиеттерін бойына сіңіре білу.

Қазақ халқының ұлттық тәрбиесі-әлемде теңдесі жоқ тәрбие. Жалпы «ұлттық» деген сөздің астарында елге-жерге, тілімізге, дінімізге деген құрмет жатыр. Ал осы ұлттық тәрбиені бала бойына сіңіруде бастауыш сыныпта арқарылатын жұмыстың орны ерекше. Яғни тәрбие алуды сәби ана құрсағынан бастаса, оны білім теңізінің мектеп атты кемесінде ұлттық құндылықтарымызбен жетілдіру өте маңызды. Балабақша, мектептерге ұлттық тәрбие енгізу арқылы біз ұлтжанды, парасатты ұрпақ өсіретініміз айдан анық.

Руғы асқақ, іргесі берік ел боламыз десек, ең бастысы, ұрпақ тәрбиесі мен біліміне сергек қарауымыз қажет. Бұл жөнінде Абай атамыз: «Балаға мінез үш алуан адамнан жұғады: бірінші – ата-анасынан, екінші-ұстазынан, үшінші-құрбысынан», - деген екен. Ұлттық тәрбие

атауын алғаш әдеби-педагогикалық оқулықтарға енгізген М.Жұмабаев болды. Ол педагогиканың ұлттық тәрбиеден бастау алатыны жайлы айтқан.

«Педагогика» атты еңбегінде былай дейді: «Ұлт тәрбиесі баяғыдан бері сыналып, көп буын қолданып келе жатқан тақпақ жол болғандықтан, әрбір ұлттың баласы өз ұлтының арасында өз ұлты үшін қызмет ететін болғандықтан, әрбір тәрбиеші баланы сол ұлт тәрбиесімен тәрбие қылуға міндетті».

Ұрпақтан-ұрпаққа мирас болып келе жатқан ұлттық және жалпыадамзаттық құндылықтар арқылы тәрбие беру бала бойындағы сана-сезімді, намысты, парызды қалыптастырумен қатар егемен еліміздің тәуелсіздігін, ынтымағын, бірлігін сақтап қалатын патриот-азамат тәрбиелеуге толық мүмкіндіктердің бар екендігі анықталды. Ендеше еліміздің ертеңі балалардың болашағы үшін ұлттық тәрбие мен білімнің сара жолында ізденуден жалықпайды. Өз ұлтымызға патриотизмі жоғары ұрпақ тәрбиесін бойына қалыптасуда біздің яғни тәрбиешілердің міндеті.

рбие-тал бесіктен басталады» деген дана халқымыз. Демек, баланың қоғамға өзіндік пайдасын тигізер тұлға болып дамып жетілуіне берден-бір ықпал ететін орын балабақша. Тек қана отбасындағы тәрбие баланың жан-жақты дамыған тұлға ретінде қалыптасуына аздық етеді. Сондықтан бала дамуының негізгі баспалдағын – балабақшадағы тәрбиені қалыптастыруымыз қажет. Ал енді «балабақшадағы ұлттық тәрбиені неден бастауымыз керек» деген сұрақ туындайды осы арада.

Біздің халқымызда атадан балаға мирас болып қалған мұралары сан алуан. Солардың ішінде балалардың жасына сай қажеттілігіне жауап бере алатын бірден-бір тәрбие құралы-ұлттық ойындары.

Ойын –тіршіліктің нышаны, еңбекке бейімделудің белгісі, денешынықтыру мен сергудің құралы. Қазақ халқы әрдайым «ойын баласы» деп, жас баланың ойнауына мүмкіндік туғызып отырған. Әрбір ойынның тәрбиелік мақсатары болады. Қазақтың «Ақсерек-Көксерек», «Арқан тартыс» сияқты ұлттық ойындары кайрат пен жігерді байкампаздық пен сезімталдық дамытса, «Тоғыз құмалақ» ойыны ойлау қабілетін арттырады.

«Бірінші байлық-денсаулық» дейді халық, ал ойын денсаулықтың кепілі. Сондықтан ертемен тұрып шынығу, сергу-ойынның бастама негіздері. Ойын неғұрлым көңілді өту үшін, ойын өлеңдерін жатқа білген дұрыс.

Мысалы:

«Қуырмаш» ойынындағы

Мына жерде-қант бар,

Мына жерде-жент бар,

Мына жерде-қатық бар,

Мына жерде-қатық бар, -деп қатықпай ойын баланы сөзсіз күлдіреді

«Ақсерек-Көксерек» ойынындағы:

Бізге сұлу қыз керек!

Сіздей сұлу қыз керек!

Бізге күшті ер керек!

Өзің керек –Еркөбек! -деген өлең ойнаушыны ынталандырады.

Ойын –халықтың баланы әдептілікке баулитын тәрбиелік құралы. Сондықтан әрбір ойынның мазмұны түсінетін, қызықтырып, әдеппен, тәртіппен ойнауға үйрету қажет. Ойынға тек ойын деп қарамай халықтың асыл қазынасы, бір жүйеге келтірілген тамаша тәрбие құралы деп қараған орынды.

Баланың ойы дамып дүниетанымы қалыптасып, нағыз адам болуы үшін ол ана тілінде сөйлеу шеберлігін үйретуге тиіс. Ана тіліміздің баға жетпес қасиетін ұлы ақын Абай Құнанбаев «Өткірдің жүзі, кестенің бізі өрнегін сендей сала алмас» деп, жоғары бағаланған. Халқымызда тілі шыға бастаған бөбектің тілін дамытып, ойы мен қиялын шарықтату үшін тілашар дәстүрін қалыптастырып, оны салқта айналдырған. Жаңылтпаш айтқызу, санамақ, жұмбақ, мақал-мәтел, тақпақ, өлең-жырлар үйретіп, бала санасының дамуына зор мүмкіндіктер туғызған. Халық өмірге, тұрмысқа, табиғатқа байланысты көптеген

жұмбақ шығарған. Жұмбақ дүние танумен қатар, ойдамытатын құрал ретінде пайдалы. «Жал – темір, жолы темір, шымыр атты зымыраттым» сияқты қазіргі техникаға сәйкес шығарған жұмбақтар әрі тіл ширатады, әрі дүние танытады. «Жақсы бала-малсақ, жаман бала-ойынсақ» деген сияқты мақал мәтелдер еңбекке, өнер-білімді үйретуге, адамгершілікке тәбиелейді. Ата-бабаларымыз мәні зор мақал-мәтелдерді балаларына жастайынан үйретіп, шешендікке баулыған. Халық арасында табиғатқа, жануарларға, төрт түлік малға байланысты тақпақтап айтатын шешендік сөздер өте көп. Ертеде тілі шыққан балаға ең әуелі төрт түлік мал туралы тақпақ үйрету әдет болған.

«Бесік жыры», «Жұбату», «Тұсау кесу» жарларын жаттап айту арқылы балалардың бөбекке деген сүйіспеншілік артыда, адамгершілігі мен кісілік нышандары қалыптасады. Міне сондықтан да балабақшадағы балдырған мектепке барғанға дейін тілашар дәстүрлі бойынша жаңылпаштарды, санамақтарды, жұмбақтар мен мақал-мәтелдерді үйретуге тиіс.

Тілашар дәстүрі – ана тілін үйретудің негізі. Анаңның ақ сүтімен бірге дарыған ана тілін терең білу, шешен сөйлеу – ақылдылықтың белгісі. Халқын сүйген адам сол халқының салт – дәстүрін қастерлеп, үйреніп, оны өнеге тұтуға тиіс. Олай болса, біз балабақша табалдырығын аттаған әрбір бүлдіршінді ұлттық тәрбие дәстүрлерімен сусындатып, үлкен адамды құрметтей біл, инабатты болу – парыз, иманды болу – борыш екендігін санасына сіңіруіміз қажет.

Ұлттық тәрбие беру – ұрпақ санасына ғасырдан-ғасыр жалғасып келе жатқан, өз ұлтымыздың жауһарларын сіңіру болып табылады. Біздің халқымыз қай кезеңде де ұрпақ тәрбиесіне ұлт болашағы деп қарап, үлкен көңіл бөлген.

Қолданылған әдебиеттер:

1. «Бала тәрбиесі» журналы.
2. «Отбасы және балабақша» журналы.
3. Табылдиев Ә. Қазақ этнопедагогикасы. – Алматы, Санат, 2001 ж.
4. Қалиев С., Молдабеков Ж., Иманбеков Б. Этнопедагогика. – Астана, 2009 ж.
5. Қазақстан Республикасының Мемлекеттік жалпыға міндетті мектепке дейінгі оқыту және тәрбиелеу стандарты. – Астана, 2010 ж.

ОТБАСЫ МЕН БӨБЕКЖАЙДЫҢ БАЛА ТӘРБИЕСІНДЕГІ БІРІҢҒАЙ ТАЛАБЫ

Найманбаева С.Т.,

Қарағанды қаласы, КМҚК «Қарлығаш» бөбекжайы

Бакижанова Ж.М.

ҚМББ «Болашақ» колледжі

Балаларды тәрбиелей отырып ата-аналар
еліміздің болашақ тарихын, демек
дүниенің де тарихын тәрбиелейді.»

А.С.Макаренко

Қоғам үшін әр кезеңде, әр отбасында өсіп келе жатқан өрімдей ұл-қыздардың дені сау, рухани бай, еңбекке, білімге құштар болып өсуі – ең жоғары тілек, ең биік мақсат. Оның қуат алатын қайнар бастауы отбасы. Отбасының аса құнды ықпалы мен әсерін өмірдегі ешнәрсенің күшімен салыстыруға болмайды. Балаға ата-ана тәрбиесінің орнын ешнәрсе алмастыра алмайды. Отбасы – өмірге сәби әкеліп, оны тәрбиелеп, қалыптастыруда және ұрпақ жалғастыруда теңдесі жоқ орын.

Ұлы педагог А. С. Макаренко: «Балалардың алдында беделді болуды қаламайтын ата – ана жоқ. Бірақ қалай, қай бағытта өнеге беріп, өсіріп келе жатқанын ойламастан,

бала санасын рухани өктемдік жасап тәрбиелейтін ата – ана баршылық. Бұл беделді болудың қандай жолы? Мұндай жолмен келген адал баланың санасы жетілгенде өздігінен жойылады» деген.

Отбасы – барлығының басы, жан-жақты дамуының негізі болатын тәрбие институты. Отбасындағы ата-ана мен баланың қарым-қатынас нәтижесінде адамгершілік, эстетикалық, мәдениеттілік, сезімталдылық, инабаттылық сияқты тәрбиенің алғашқы үлгілері қалыптасады, әсіресе егер отбасында ата-әжелер болса бұл тәрбиенің құндылығы бұдан да жоғары болады. Өке мен шеше – баланың алғашқы тәрбиешілері.

Бала тәрбиесі ана сүтінен басталып, біреудің біреуге ықпалы арқылы өмір бойы қалыптасатын күрделі құбылыс. Тәрбиенің ең алғашқы бастамасын отбасында алса, жалғасы бөбекжаймен байланысады, яғни бала тәрбиелене отырып білім алады.

Күллі ғажайыптың ішіндегі ең тамашасы – жақсы тәрбиеленген ұрпақ, ендеше жақсы тәрбие алдымен бөбекжайда басталады емес пе? Әр үйдің кішкентай бөбектері мектепке дейін ата-анасының тәрбиесімен қатар өнер-білімге баулитын бөбекжайда өсіп тәрбиеленетіні анық. Бүлдіршіндер үшін бөбекжайдағы тәрбие ата-ана берген тәлім-тәрбиені жалғастырып, жандандыратыны сөзсіз. Біз қанша дамып басқа өмір саласындағы жетістіктерге жетсек те, бала тәрбиесі бір сәтте назардан тыс қалмауы тиіс. Бала жас тал болса, ал ересектер оған бағбан болуы ғасырдан ғасырға жалғасып келе жатқан іс. Сәби жанын небір жақсылық нәрімен суару – оны өсіруші, тәрбиелеуші тәрбиешінің міндеті. Бүлдіршіндердің сезімдері өте нәзік, әсершіл келеді. Оларға айтқан, көрсеткен нәрселердің бәрі – шындық, сұлу, әсем, жарасымды болуы керек. Тәрбие – қалып тәрізді, егер қалып қисық, олпы-солпы болса, сол қалыпқа салынған зат та оңды болмайды. Бала тәрбиесі де дәл сол сияқты. Сондықтанда бала бойына жас кезінен бастап рухани құндылықтар, мейірімділік, инабаттылық, сұлулық, жақсылық, еркіндік сияқты қасиеттерді қалыптастыру – тәрбиешінің міндеті. Сонда ғана бала бой көтеріп, бәйтерекке айналады.

Бөбекжай ... Осы сөзді қайталап айтып көріңізші. Құлаққа қандай жағымды, анық, қарапайым естілетін сөз. Жасы үшке толар толмастан тілі былдырлап, томпаңдап келген баланы бауырына қысып, еркелету, ойнату қандай қызық. Әрбір сәбидің жүзін көргенде бақыттың базарында жүргендей күй кешесің. Бөбекжайда балалар бірі тіл алғыш, бірі айтқанды істемейтін, бірі көңілшек, бірі ашық жайдарлы болады. Яғни, аралас орта құралады. Міне, осылардың әртүрлілігіне мән беріп, жалпы ортақ тәрбие – адамгершілік тәрбиесі беріледі. Әр түрлі ойындар, шүйіркелесу, достасу, бірге отыру, бірге тамақтану, бір-бірін құрметтеу, ұрмау, жылатпау, көмектесу сияқты жан-жақты тәрбие беру тәрбиешінің қатысуымен іске асады. Баланың ойын кезіндегі белсенділігі, өзара қатынастар жасауы оның дамуына ықпал етеді.

Жас ұрпақтың бойына адамгершілік қасиеттерді сіңіру – ата-ана мен тәрбиешінің басты міндеті. Кішкентай бүлдіршіндеріміздің бойына ізгілік, мейірімділік, қайырымдылық, адамгершілік қасиеттерін сіңіріп өз-өзіне деген сенімділікті тәрбиелеуде отбасы мен тәрбиешілер шешуші рөл атқарады. Адамгершілікке, еңбексүйгіштікке тәрбиелеу күнделікті бөбекжай өмірінде, тәрбиешінің жұмыс күнін ұйымдастыру процесінде, ойын және оқу ісінде жоспарлы түрде қамтылады. Тәрбиешінің тәртібі, іс - қимылы, балалармен, үлкендермен қарым - қатынасы кішкентай сәбилер үшін үлгі болып, олардың жеке басының қалыптасуына ықпал етеді. Балабақша мен отбасы арасындағы тығыздық артқан сайын бүлдіршіндеріміздің адамгершілік құнды қасиеттері арта түседі. Осыдан келіп, бүлдіршіндерімізде жақсы қылықтар, ұжымдық қарым - қатынас, адамгершілік сезімдері, еңбексүйгіштік, үлкендер еңбегін құрметтеу, жауапкершілік, патриоттық сезімдер туралы түсініктер қалыптасады.

Бөбекжай тәрбиешісінің ата-аналармен ұйымдастырылатын жұмыстары:

Тәрбиеші тәрбиеленушілердің күнделікті оқу-тәрбие жұмысын, демалыс уақытын ұйымдастырады. Ал бөбекжай мен балабақша тәрбиешісі мектеп жасына дейінгі балаларды тәрбиелейді, мектепке даярлайды, отбасына көмектеседі. Тәрбиеші балалардың жақын досы болуы керек, ал еркелетуге сақтықпен қараған жөн. Бір баланы еркелету басқа балалардың қызғанышын тудырады. Дегенмен, балаларды еркелету де қажет. Тәрбиеші өз талабына ұқыпты болуы қажет. Бала тек адамның жеке басының тікелей тигізетін әсері арқылы ғана тәрбиеленеді. Бөбекжай тәрбиешісі жас ұрпақты жан-жақты дамытып тәрбие беру, оны өмірге еңбекке даярлауда педогогикалық білімді көпшілік арасына насихаттау сияқты әрі жауапты , әрі қадірлі қоғамдық міндеттер атқарады.

Бөбекжай тәрбиешісінің міндеттері:

- а) Балаларды дұрыс тәрбиелеуді қамтамасыз етеді;
- б) Өз тобындағы әрбір баланың қызығуы мен қажетіне ұқыптылықпен, қамқорлықпен қарайды;
- в) Балалардың денсаулығын сақтауға , қорғауға байланысты дәрігер талабын орындайды;
- г) Балаларды отбасында, балабақшада тәрбиелеу мәселелері туралы ата-аналармен жұмыс жүргізеді;
- д) Аудандық, қалалық әдістемелік бірлестіктерде, балабақшада педогоикалық кеңестің жұмысына қатысады;
- е) Балалармен жүргізілетін өз жұмыстары.

Біздің «Қарлығаш» бөбекжайында бала тәрбиелеп отырған 10 топ бар. Ондағы балаларды тәрбиелейтін тәрбиешілердің барлығы дерлік осы маман иелері. Балаларды жан-жақты тәрбиелеуде барын салады. Ата-аналар таңертең балаларын емін-еркін тастап, өз жұмыстарымен кетеді, ары қарайғы бала тәрбиесімен бөбекжай тәрбиешілері айналысады. Балаларға білім мен тәрбие жүйелі түрде беріледі.

Сөзімді «Тәрбие – тал бесіктен басталады» деген халқымыздың дана сөзімен қорытындылағым келеді. Тал бесіктен бастау алған тәрбие ғана жемісті болмақ. Демек, тал бесік ата-ана болса оны тербететін бөбекжай тәрбиешілері. Яғни баланың тәрбиелі ұрпақ болып жетілуіне бірден-бір ықпал ететін орын – бөбекжай. Бала тәрбиелеу біздің өміріміздегі ең маңызды міндет. Біздің қызыметіміз де, өміріміз де бала өмірімен тығыз байланысты. Біз әрқайсымыз анамыз, одан кейін тәрбиешіміз. Тәуелсіз еліміздің жас ұрпақтарын білімді, жан-жақты дамыған, дені сау, рухани бай, жерін, ата-анасын құрметтейтін саналы азамат болып өсуіне бойымыздағы бар асыл қасиеттерімізді, білімімізді аямайық! Қазіргі бөбекжайдың да ата-ананың да ортақ мүддесі заман талабына сай, қиыншылыққа төзімді, білімді, саналы, бойында еліне-жеріне деген патриоттық сезімі бар ұрпақ тәрбиелеу.

Пайдаланған әдебиеттер:

- 1. Отбасы және балабақша, 2017ж
- 2. 2. Базарбаева Н.А. Педагогикалық кеңес, 2009. №1

МЕКТЕП ЖАСЫНА ДЕЙІНГІ БАЛАЛАРДЫ ДАМУ ЖӘНЕ ТӘРБИЕЛЕУ

Ныгметова Н.Р., Мухтарова К. Ж.

Қарағанды қаласы

КМҚК «Қарлығаш» бөбекжайы

Мектепке дейінгі ұйымдарда білім сапасын арттыру – аса маңызды мәселе, ол үшін жалпы және негізгі жағдайларды жақсарту басты міндет болып табылады.

Біріншіден, білім мен тәрбие беруге арналған дамытушы ортаны жабдықтау қажет десек, ол мектепке дейінгі кезеңін өзіндік ерекшелігі мен құндылықтарын сақтайтын баланың балалығына бағытталуы шарт.

Екіншіден, тәрбие мекемесінің басшысымен тәрбиеші педагогтар қауымы кәсіби шеберліктерін үнемі шыңдап білімін жетілдіруге жүйелі көңіл бөліп, ұжымның шығармашылық бағыт-бағдарын айқындап, оны жүзеге асыруға белсенділікпен ат салысуға және жағымды психологиялық ахуалдың тұрақтануына ықпал етуі қажет. Сондай-ақ отбасының сұранысы мен талап – тілектерін қанағаттандыру және білім мен тәрбиенің балаға берген үрдісі жайында ата-анамен үнемі бірлескен ынтымақты негізде жұмыс істеу де өте маңызды.

Үшіншіден, балабақшада еңбек етуге толық жағдай жасалып, тәрбиелеу мен білім берудің технологияларын сауатты меңгеріп, жаңа педагогикалық әдіс-тәсілдер жүйесін кәсіби шеберлікпен игеріп, оны тәжірибеде пайдалануға шығармашылықпен үлес қосып отырса.

Баланы тәрбиелеу, дамыту және білім беру мәселелеріне отбасы мен балабақша ұжымының бірлескен өзара тығыз байланыста болуы.

Білім беру жүйесінің негізгі мақсаты – тұлғаны оқыту, тәрбиелеу, дамыту. Бұл мақсаттар өзара тығыз байланыста болғанда ғана нәтижелі болады. Баланы өмірге дайындау үшін дамытудың маңызы ерекше.

Дамыту барысы

1. Зердесін дамыту
2. Эмоциясы мен сезімдерін дамыту
3. Қиыншылықтарға төтеп беруін дамыту
4. Өзіне-өзінің сенімділігін, өзін-өзі қабылдау, жақсы көруді дамыту
5. Танымдылық үрдісін дамыту
6. Өзін-өзі алып жүре алу дербестігін дамыту
7. Өзін-өзі көрсете алуына, өзін-өзі жетілдіруге ынтымақтасу дамыту

Баланың бүкіл өмір бойында оның даму үрдісі жүреді. Даму үрдісінде баланың таным белсенділігі арта түседі. 6 жастағы балалар заттарды түсіне, түріне, көлеміне қарап ажырата бастап, олардың құрылысын, пайдалану тәсілдерін білгісі келеді. Күнделікті өмірде бала шындық дүниенің құбылыстары мен заттарын анықтай білуге, адам баласының жинақтаған бай тәжірибесін үйренуге талаптанады. Балалардың бір нәрсені құмартып білуге талаптануын «Таным ынтымақтасу», дейді. Балалар өте байқағыш, еліктегіш әр нәрсеге үніле қарайды, көп нәрсе оларды ойландырады.

Балалар әдетте өзіне түсініксіз оқиғалардың, құбылыстардың сырын білуге құмартады. Күн сайын олардың алдында жаңа сұрақтар туады. Сол сұрақтың жауабын олар ересектерден күтеді, олардың түсінігінше, ересектердің білмейтіні болмайды. Мұндай ерекше сұрақтар балалардың ақыл-ой еңбегімен шұғылданудағы ниетін, ықыласын сипаттайды. Сондықтан ересек адамдар бала сұрағын жауапсыз қалдырмауға тырысқан жөн. Себебі сұрағына жауап алалмаған бала келешекте сұрақ қояудан жасқаншақтайды және бұл баланың дүниені тануына кері әсер етуі әбден мүмкін.

Мектеп жасына дейінгі және бастауыш мектеп жасындағы балалада мінез-құлық мотивациясы: мінез-құлықтың саналы регуляциясы күшейеді, мотивтер мен қажеттіліктер

көлемі ұлғаяды, рухани және материалды қажеттіліктер сферасы кеңейеді, қарым- қатынасқа деген қажеттілік, жеңіске жету, басқарушылыққа қажеттілік сияқты әлеументтік қажеттіліктер нығая түседі. Көп білу, басқалардан жоғары болу, өзі жасаялу сияқты қарапайым қажеттіліктер пайда болады.

Баланың шығармашылық қабілеті тәжірибелігіне байланысты дамиды. Мектеп жасына дейінгі кезең- қиялдың тез дамитын уақыты. Сондықтан қиялдың дамуын төрт кезеңдерге бөлуге болады (2 жастан 6- 7 жасқа дейінгі аралықта).

1. Бірінші кезең баланың қабылдауының ерекшелігіне байланысты (бір заттан басқа бір затты көре бастауы).

2. Екінші кезең- қиялдың ойыншықтарды жандандыру құдыретінің байқалуы.

3. Үшінші кезең- ойдағы рөлдерге байланысты өзгеруі.

4. Төртінші кезең- бала қиялында өзіндік көркемдік шығармашылықтың басталуы (бейнелерді қайта құруы, жасауы).

О.М.Дьяченко мен А.И.Кирилованың тәжірибелік зерттеулерінде бала дамуында қиялдың екі үрі (сезімдік және танымдық) жүзеге асатынын айтады. Танымдық қиялдың басты міндеті- ақиқат өмірдің белгілі бір түрде бейнеленуі. Сезімдік қиял, белгілі бір жағдайға байланысты қиыншылық болғанда, баланың өзіндік «Мені» қалыптасқанда және оның құрастырудағы бір механизм болады. Е.Е.Кравцова зерттеуінде қиялдың даму қызметіндегі үш түрлі компонентті бөліп көрсетті.

1. Көрнекілікке сүйену.

2. Өткен тәжірибесін қолдану.

3. Ерекше ішкі позицияны қолдану.

Осы үш компоненттің қолдануында халық ертегісінің айрықша орнын орнын анықтап, зерттеуге мән берілді.

Мектеп жасына дейінгі кезеңде қиял қоғамдық тәжірибені меңгерудегі алғы шарт болып келеді, өйткені балалар қоршаған ортаны, адамгершілікті, эстетикалық идеяларды өзіндік көзқараспен қабылдайды. Баланың қиялы ересектерге қарағанда әлсіз. Л.С.Выготскийдің тұжырымына сүйенсек: «Бала қиялының дамуы біртіндеп, шамасына қарай қабылдауынан басталады. Қиялда болатын барлық образдар, қаншама таңғажайып болып көрінгенмен де, баланың өмірден көрген -білгенінен негізделеді. Кейде бала өмірінен кездескен кейбір жағдайларда өзіндік қабылдауымен түсінгенде үлкендерге күтпеген таңғаларлықтай естіледі».

С.Л.Рубинштейн «Қиял-бұл образдық форманы іске асыру, өзгеріске енгізу» деп түсіндіреді. Л.С.Выготский мен А.Н.Леонтьев қиялдың ерекшелігіне қарай оған арнайы психикалық үдеріс деп қарауға мән береді.

Атақты психолог Л.С.Выготский «Баланың қиялы біртіндеп өмір тәжірибесінің молаюына байланысты қалыптасады» деген қорытындыға келді.

Қазіргі кездегі психологтар мен педагогтар баланың жеке басының дамуындағы қиялдың маңыздылығын тиімді жолы шығармашылық көрсету, үйрету, көркем әдебиетте нақтылау, өз бетінше жұмысына жағдай жасау, яғни еркіндік беру керектігін айтады. Сонымен қиялдың дамуы төмендегідей үш компоненттен тұрады.

Бірінші дәрежеде қиял қоршаған болмыс пен байланысты, дайын нәтижені ойластыруға мүмкіндік береді.

Екінші дәрежеде баланың өткен тәжірибесімен байланысты, бірақ сонда да заттық байланыстын рөлі бар.

Үшінші дәрежеде қиялдың дамуы балаға ақиқаттан қиялдың қозғалысының жоғарғы формасы- ой- пікірден оның іске асуына байланысты.

Біздің тәжірибемизге негіз болған 5-6 жастағы балалардың құрастырған қызықты ертегілері мен әңгімелері ұйымдастырған түрде мағыналы, жүйелі, өзбетінше еркін жүргізілген жұмыс, қиялдың дұрыс дамуына апаратын көп жолдың бірі болады деп есептейміз. 6 жасар бала өз қиялында алуан түрлі жағдайлар құра алады және баланың өзі сонда әр түрлі жағынан көрінеді. Ойын барысында қалыптаса отырып қиял басқа да іс әрекет

түрінде өте алады.Тіл және қиялы жақсы дамыған бала қызықты сюжетті тез арада жанына ойлап шығара алады.Қиялдың үздіксіз жұмысы- баланың айналадағы әлемді танып білуінің және игеруінің маңыздылығы,ол жеке тәжірибе аумағынан шығудың әдісі.

В.С.Мухина теориясы бойынша:өзінің бастамалары жағынан баланың қиялы сәбилік шақтың соңында пайда бола бастайтын сананың белгілері функциясымен байланысты.Белгілер функциясын дамудың бір желісі заттарды басқа баламалармен және олардың бейнелеулерімен алмастырудан тілдік,матеметикалық және басқа белгілерді пайдалануға,ойлаудың логикалық формаларын меңгеруге әкеледі.Екінші желі нақты бұйымдарды, оқиғаларды қиял арқылы толықтыру мен алмастыру мүмкіндігінің пайда болуы мен кеңеюіне,жинақталған түсініктердің материалынан жаңа бейнелер құруға жетелейді.

Баланың қиялдауы ойын үстінде қалыптасады.Алғашқы кезде қиял заттарды қабылдаудан және ойын іс-әрекеттерін орындауына ажыратылмайтындай,ойын үстінде қалыптасқан қиял мектепке дейінгі бала іс әрекеттерінің түрлеріне де ауысады.Бала сурет салғанда ертегілер мен тақпақтарды ойлап шығарғанда қиял негүрлым айқын байқалады.

Сондай-ақ мектепке дейінгі шақта зейінін, естін, қиялдың дамуында ұқсастықтар бар.Егер сәбилік шақтың өзінде қабылдау мен ойлау анықтауға болатын бағдарлау іс-әрекеттерінің ерекше формалары ретінде бөлінсе, мектепке дейінгі кезеңде мұндай іс-әрекеттер үздіксіз күрделене және жетіле түседі,ал зейін,ес,қиял ұзақ ұақыт жеке сипат ала алмайды.Бала бірденеге назар аударарлықтай, көргені мен естігенін жадында сақтарлықтай,бұрын қабылданғанын аумағын шығарлықтай арнайы іс-әрекеттерді игере білмейді.Мұндай іс- әрекеттер тек мектепке дейінге кезеңде қалыптаса бастайды.

Мектепке дейінгі бала әрекетінің жаңа түрлерін,үлкендердің оған қойған жаңа талаптарын игерудің ықпалымен баланың алдында бір нәсеге зейінін шоғырландыру және оған зейін қою,материалды есте ұстау және оны жаңғырту,ойының,суретін тағы т.б ой желісін құру сияқты жаңа ерекше міндеттер пайда болғанда ғана бет бұрыс жасалады.Осы міндеттерді шеше білу үшін бала үлкендерден үйренген тәсілдердің қандайда біреуін пайдаланады.Міне сонда ғана зейінін, естін,қиялдың анайы іс-әрекеттері қалыптаса бастайды.

Мектепке дейінгі кезеңде баланың зейіні төңіректегі заттарға және осылар арқылы орындалатын іс-әрекеттерге қатысты ынтамен сипатталады.Бала бір нәрсеге ынтасы өшпей тұрған кезде ғана зейінін шоғырлайды.Жаңа бір нәрсе пайда болысымен баланың зейіні лезде соған ауады.Сондықтан балалардың ұзақ уақыт бір іспен шұғылдануы сирек болады.

Д.Б.Ельконин пікірінше:мектепке кейінгі кезеңде балалар іс-әрекетін күрделенуіне жалпы ақыл-ой дамуының іргеленуіне байланысты зейін күшті шоғырланып,тұрақтылыққа ие болады.Мәселен,мектепке дейінгі кезеңдегі кішкентайлар бір ойынды 30-50минут ойнайтын болса,5-6жасқа жеткенде ойынның ұзақтығы 1,5сағатқа дейін созылады.Мына ойында адамдардың күрделірек іс-әрекеттері мен қарым-қатынастарының бейнеленуімен және ойынға үнемі енгізілетін жаңа ахуалдардың қолдану табуымен түсіндіруге болады.Балалар суреттерді көргенде,әңгіме,ертегі тыңдағанда зейін тұрақтылығы арта түседі.

Мектепке дейінгі шақта ықтиярлық зейінді балалар меңгере бастасада, бүкіл мектепке дейінгі балалық шақта ықтиярсыз зейін басым болып қала береді.Балалар өздері үшін бір текті әрі тартымды шамалы іс-әрекетке зейін қою қиынға түседі.Соны мен бірге ойын үрдісінде немесе әсерлі сезімге бөлерліктей тапсырмаларды шешерде олар едәуір ұзақ уақыт бойы ықыласты болып жүреді.Мектеп жасына дейінгі бала зейінінің ерекшелігі мектепке дейінгі оқыту ықтиярлы зейінге үнемі күш салуды талап ететін тапсырмалар бойынша құрылуы мүмкін емес себептердің бірі болып саналады.Сабақтарда пайдаланылатын ойын элементтері, іс-әрекеттің нәтижелі түрлері, іс-әрекет формаларын жиі өзгерту балалардың зейінін айтарлықтай жоғары деңгейде ұстауға мүмкіндік береді.

Пайдаланылған әдебиеттер:

- 1.Возрастная и педагогическая психология.Тесты М. ЕГУ,1992
- 2.Мухина В.С. Возрастная психология 1998
- 3.Давыдов В.В. Теория развивающего обучения 1996ж

МЕКТЕПКЕ ДЕЙІНГІ БІЛІМ БЕРУ ҰЙЫМДАРЫНДА САПАЛЫ ТӘРБИЕ МЕН БІЛІМ БЕРУДІ ҚАМТАМАСЫЗ ЕТУДЕ ТӘРБИЕШІНІҢ РӨЛІ

Орынбекова Б.Б, Даткина Д.К.

Қарағанды қаласы, КМҚК «Қарлығаш» бөбекжайы

Білім беру сапасын басқаруды жетілдіру мәселелері өте өзекті болып келеді. Білім беру сапасы критерийлерінде баланың жеке басының қабілеті мен дамуы болып табылады.

Білім беру сапасын басқару үдерісі «арнайы басқарма» болып табылады, ол ұйымдастырылған және кез-келген емес, кездейсоқ емес, өздерінен пайда болатындарға емес, белгілі бір дәрежеде дәлдікпен болжанған білімнің айқын нәтижелеріне қол жеткізуге бағытталған, оқушылардың әлеуметті даму аймағында мақсаттарға алдын-ала болжау керек. Білім беру сапасын басқарудың бір түрі - педагогикалық процесті оңтайландыру.

Білім беру - белгілі бір әлеуметтік маңызды ақпаратты жас ұрпаққа беру процесі. Мектепке дейінгі білім беру процесінде мұғалім балаларға сабақта, балалардың жаттығуымен, ойын ойнауда, ата-аналармен сөйлесумен және т.б. жүзеге асырады. Бұл, өз кезегінде, мұғалімнің балалармен педагогикалық жұмысын құруда тәуелсіздік беруіне, жоғары сапалы жауапкершілікке қол жеткізуге мүмкіндік береді. сондай-ақ баланың болашақ даму перспективасын көздейтін мектеп жасына дейінгі балалық шақтың ішкі құндылығын сақтауға бағытталған кәсіби өсу үшін жағдай жасау. Бала тәрбиешісі - бұл баланың жеке басын қалыптастыруда үлкен рөл атқаратын анасынан кейінгі бірінші тұлға. Мінез-құлық, мұғалімнің сөзі, оның келбеті - бұл балалар үшін үлгі. Сондықтан ол білім беру сапасын басқаруда маңызды рөл атқарады. Білім беру сапасын басқару инновациялық білім беру технологияларын қолдана отырып, баланың мүмкіндіктері мен мүдделерін іске асыруға басымдық бере отырып, оқу үдерісін ұйымдастыруды көздейді. Білім беру сапасының маңызды көрсеткіші - мұғалімнің педагогикалық шеберлігі. Мұғалім мектепке дейінгі тәрбиеленушілердің танымдық белсенділігін қызықтыру, қызықтыру және дамыту үшін барлық педагогикалық құралдарға ие болуы керек. Балалар мен ата-аналармен қарым-қатынаста өзін-өзі дамытуға ұмтылу, балалардың психикалық даму ерекшеліктерін білу, шығармашылық қабілеттерін тәрбиелеу, сабырлылық пен төзімділік тәрізді тәрбиенің жеке қасиеттері маңызды.

Қазіргі кезде балалар мекемелерінің оқушыларының психикалық, физикалық, жеке дамуының төрт аспектісі: пәндік-кеңістіктік ортаны ұйымдастыру сипаты, тәрбиешідің мінез-құлқы, білім беру бағдарламасының түрі және балалар мен ересектердің үлесі әсер етеді. Оқу үдерісінің сапасын басқару мектепке дейінгі білім беру жүйесінің барлық деңгейлерінде басқарудың негізгі субъектісі болып табылады. Өздеріңіз білетіндей, мектепке дейінгі жастағы баланың кез-келген жұмысының негізі - бұл өз қызметін, оның ішінде когнитивті. Мектепке дейінгі жастағы балалардың когнитивті белсенділігі туғаннан әр адамға тән жаңа әсерлерді қажет етеді. Бұл баланың мүмкіндігінше көп жаңа нәрселерді оқып біліп, ашуға деген талпынысымен байланысты. Мектеп жасына дейінгі балалардың танымдық белсенділігін қалыптастыру мұғалімге оқу процесін жүзеге асыруға шығармашылық көзқарас танытуды талап етеді.

Қазіргі мектепке дейінгі білім беру сапасын анықтайтын негізгі бағыттар мыналар болып табылады: отбасылар мен балалардың мектепке дейінгі білім беру мекемесінің қызметтеріне деген қажеттіліктерін қанағаттандыру; балабақшадағы баланың әл-ауқаты; оның денсаулығын сақтау және қажетті түзету; білім беру бағдарламасының институты мен оның ғылыми-әдістемелік қолдауын таңдау. Өз кезегінде, осы нұсқаулықтарды іске асыру, мектепке дейінгі тәрбиешілердің білім сапасына тікелей жауапты болады. Ол мектепке дейінгі жастағы балаларды белсенділікке шақырады, оған өздерінің мүмкіндіктерін және қабілеттерін ашып, балалардың белсенділігін дұрыс бағытта бағыттайды. Баланың мүмкіндіктері, мінез-құлқы мен сипаты өзгерістерге ұшырайтындығы дәлелденсе, мектеп

жасына дейінгі балалардың тиісті түрде ұйымдастырылған іс-шаралары болған кезде ғана толық анықталады. Ал дамытушылық қызметті ұйымдастыру жауапкершілігі мұғалімге тиесілі. Ол баланың дамуына жағдай жасайды, оның мазмұнын үнемі толықтырады.

Мектепке дейінгі тәрбиеші баланың жеке қасиеттерін дамытуда үлкен рөл атқарады, мысалы, еңбекқорлық, тәртіп, жауапкершілік, ұйым - олар темперамент қасиеттеріне әсер етеді және мектепке дейінгі жасөспірімге импульстік тілегін тоқтатуға көмектеседі. Бұл қасиеттердің дамуы баланың психологиялық дайындығының маңызды компоненті болып табылады. Бұл жеке қасиеттер оқыту іс-шаралары үшін қажетті шарты болып табылады. Сондай-ақ, тәрбиеші көмегімен мектеп жасына дейінгі балалар ересектер мен құрдастарымен араласады. Өйткені, қарым-қатынас жасау қабілеті баланың қарым-қатынасын дамыту үшін негіз болып табылады. Оқытушы коммуникациялық құралдарды - баланың сөйлеуін дамытуға көмектеседі. Ол мектепке дейінгі балаларға арналған дыбыс мәдениетін үйретеді, сөздік қорын үнемі толықтырады, сөзді құруды қолдайды. Дұрыс қарым-қатынас жасауды білу балаға айналасындағы адамдармен қарым-қатынас жасауға көмектеседі. Сонымен қатар, өз сөзі жоғары деңгейде болуы тиіс: мәнерлі, ақпараттық, конструктивті, ұйымдық, диагностикалық, үйлестіруші болу. Мұғалімнің сөйлеу қабілеті мектепке дейінгі жастағы балалардың санасына және белсенділігіне әсер етуі оның дамуын жақсартады және білім деңгейін арттырады.

Сондай-ақ, білім беру сапасын жақсартудың маңызды шарты - мектеп жасына дейінгі балалардың моральдық дамуы. Және тағы да, мектепке дейінгі жастағы балалардың моральдық дамуы ересек адамның, яғни тәрбиешінің жәрдемдеседі. Ол олар үшін бағдар ретінде қызмет етеді. Сондықтан мораль деңгейін көтеру үшін мұғалім өзі осы стандартқа сай болуы керек. Ол қоғамдағы қарым-қатынас ережелерін, қоғамдағы мінез-құлық ережелерін мектепке дейінгі балалар әлемін ашады. Егер тәрбиеші моральдық үлгі ретінде қызмет етсе, балалардың іс-әрекеттерін дұрыс бағалай отырып, мораль нормаларын практикалық дағдыға айналдырып, мектеп жасына дейінгі баланың дамуы тез өседі. Бұл балалармен өзара іс-қимылға үйренуге бағытталған оқушыларға бағытталған тәсіл, бұл білім беру және тәрбие процестерін жекелендіру мен саралауды, мұғалімнің баланың даму мүдделеріне бағытталуын көздейді; баланың әртүрлі әдістерімен және әдістерімен белсенді қызметінің барлық түрлерін дамыту; балалардың қарым-қатынас дағдыларын құрбы-құрдастарымен және ересектермен өзара әрекеттесуді оңтайландыру. Өйткені, мектепке дейінгі жас шамасы жеке дамудың сезімтал кезеңі, оның негізгі сипаттамаларын қалыптастыру болып табылады. Бұдан басқа, осы ғасырда адамның адамзат әлеміне объектілердің, табиғаттың, адамдар әлемінің қарым-қатынасы негіздері қаланды.

Білім беру сапасын басқаруда табысқа жету үшін өте маңызды, ата-аналармен жұмыс жасайды. Бұл бағыттағы басты жұмыс - мұғалім. Ол ата-аналарға оқу процесінің барысы туралы хабардар етеді, ата-аналармен өзара әрекеттесудің мақсатты жұмысын жүргізеді, өйткені мектепке дейінгі тәрбиешілерді үйде жалғастыру керек.

Осылайша, білім беру сапасының басымдылығы мектепке дейінгі мекемеден бастап, білім беру жүйесінің барлық деңгейлерінде оларды басқарудың тиімді механизмдерін табу проблемасын тудырады. Соңғысы баланың диверсификацияланған даму кезеңі, «мәдени адамның» іргетасын қалыптастыру және қалыптастыру кезеңі ретінде мектепке дейінгі жас ерекшеліктерінің бірегейлігімен анықталатын аса маңызды рөлге ие. Ал мектепке дейінгі білім берудегі мұғалім мұны атқарады. Көптеген адамдар қамқоршыларға тәуелді болады: егер тәрбиеші өзінің кәсіби міндеттерін нашар орындаса, онда балалардың білім беруі әлсіз болады, егер тәрбиеші жоспармен, бағдарламамен сәйкес балалармен тәрбие жұмысын адал атқарса, онда білім алға басады. Өйткені оқу үрдісі «пирамида сияқты, тізбектегідей» - оның барлық компоненттері бір-бірімен байланысты.

Пайдаланылған әдебиеттер:

1. Полонский, В.М. Ресей Федерациясының білім туралы заңдары туралы тұжырымдамалар мен терминдер сөздігі / В. Полонский, М., 1995ж
2. Шишов С. Е., Калней В.А. Мектептегі білім сапасының мониторингі / С.Шишов,

БАЛАНЫҢ ШЫҒАРМАШЫЛЫҚ ҚАБІЛЕТІН ДАМУ

Оскеева А. Ж.

Қарағанды қаласы, КМҚК «Қарлығаш» бөбекжайы

Бала тұлғасын дамытудың маңызды құралы шығармашылық болып табылады. Шығармашылық саласы баланың қызығушылық аясын кеңейтіп, ойлауы мен шығармашылық елестетуінің, зейін – есінің, көркем қабілетін дамытып, тіршілікке деген эмоционалды – эстетикалық қатынасын қалыптастырады. Шығармашылық саласының бір түрі бейнелеу өнері әрекетінде тұлғаның қажырлылығы, мақсатылығы, белсенділігі, еңбексүйгіштігі қалыптасады, танымдық – шығармашылық қабілеті артады.

Шығармашылықтың негізгі тетігі алдыңғы толқын тәжірибесінен басқа, елестету, көз алдына елестету қабілеті – бейнелі ойлаудың жоғарғы формасын дамыту болып табылады. Онсыз тек өнер жолында ғана емес, қарапайым қарым – қатынас жасауда, қарапайым жалпы идеяның өзінде қияли ойдың бір үзігі болады. Қияли ой немесе көз алдына елестетудің күші құндылық қатарына ғана емес, сондай – ақ адамның жануардан айырмашылығын білдіретін бүкіл адамзаттық жан – жақтылық қабілеттілігі қатарына жатады. Көз алдына елестету күші – адамға алдын ала көре білу, яғни құбылыстағы даму күшін сезуге, көруге немесе заттың құрылымындағы, ғылыми идеядағы, материалдағы бар бітімді алдын ала көре білу және оны айқындай білу қабілетін береді.

Эстетикалық тұрғыдан дамымаған адам өзін қоршаған ортадан тек оқулықтан, нұсқау мен жарлықтардан алдын ала белгілі болған, есінде қалған нәрселерді ғана көре алады. Басына қиын іс түскенде ол адам әрқашан сасқалақтап, қандай шешім қабылдарын білмей дал болады. Қиял – қоршаған орта әлемін қабылдаудағы адамның белсенділігін қамтамасыз ететін жан – жақты адами қабілеттілігі болып табылады. Оған ие бола алмаған адам адамгершілікпен әрекет жасай алмайды. Даму жайлы мәселе көтергенде ылғи да осы үрдістің жетістігі мен кемшіліктері жайлы сөз болатын қатынастар бойынша қандай да бір қалыптағы негізді қарастырады.

«Шығармашылық» білім беру саласының бір бөлімі бейнелеу өнерінің мақсаты: мектепке дейінгі ересек жастағы балаларды өнер әлеміне баулу, эстетикалық талғамын, шығармашылық құзыреттілігі мен қиялдау қабілетін дамыту, жан құбылысын, сезімі мен ойын көркем түрде жеткізе білуге талпынысын жетілдіру болып табылады.

«Шығармашылық» білім беру саласының базалық мазмұны ұйымдастырылған іс-әрекетінің түрлері (сурет салу, мүсіндеу, жапсыру) арқылы жүзеге асады.

Бейнелеу өнерінің бір бөлімі сурет салудың мақсаты: мектепке дейінгі ересек жастағы балалардың шығармашылық құзіреттілігінің қалыптастыру міндеттеріне сәйкес бейнелеу өнерінің мазмұнын толықтыру, сурет салудың барлық түрлеріндегі іскерліктерін жетілдіру, бейнеленетін бейнелерді түсіну қабілеттерін тәрбиелеу мен эстетикалық сезімдерін қалыптастыру болып табылады.

Сурет салудың әртүрімен жұмыс жасалуда, мысалы: (затқа қарап сурет салу, сәндік сурет салу, сюжетті сурет салу, балаларды өнермен таныстыру болып бөлінеді), айдың төрт аптасына осы сурет салудың түрлерін жыл мезгіліне байланысты және жоспарланып тақырыптар бөлініп оқу іс-әрекеті жүргізіледі. Затқа қарап сурет салу балаларды елестету және заттарға қарап гүлдер, көкөністер, күрделі емес ойыншықтар сұлбасын өздеріне тән ерекшеліктерін сақтай отырып салуға үйренеді.

Пішіндер (шеңбер, сопақша, тіктөртбұрыш) туралы білімдеріне сүйене отырып негізгі пішінін, заттар мен олардың бөліктерінің үйлесімділігін нақты беруге, бөліктердің

салыстырмалы көлемі мен орналасуына, түстер туралы біліміне(қызыл, қызылсары, сары, жасыл, көк, күлгін, қоңыр, қара, ақ және олардың реңтері)сүйене отырып заттардың түстеріне, өз талғамымен түстерді таңдауға осы айлар ішінде үйренуде. Акварелмен жұмыс істеу тәртібімен , бояудың қажетті қоюлығын алу үшін акварель бояуын су тақтайшасында (палитра) сумен араластыра білуге үйренді.

Серуен кезінде байқағандары бойынша ағаштарды, үйлерді, автобустар, яғни көліктерді және қарапайым табиғат суреттерінен алған эсерлерін салып үйренуде.

Сәндік сурет салуға балалар қарапайым пішіндерде (шеңбер, сопақша, шаршы) өрнектерді құрастыра білуге үйренді.Геометриялық пішіндер мен өсімдік элементтерінен өрнектерді ырғақпен орналастыруға үйрету (шеңберлер, үшбұрыштар, ирек сызықтар, жуан және жіңішке сызықтар, жалғыстар, нүктелер, жеміс-жидектер, жапырақтар және т.б)

Балалар түрлі материалдарды :қарындаштарды (графитті, жұмсақ пастель және түсті), бояуларды (гуашь, акварель) қолдануды үйренеді.

Қарындаштармен сурет салу барысында саусақтарға күш түсірмей, көлбеу ұстау қажет, штрихтарды біркелкі жеңіл қимылмен бір бағытта әрі-бері сызуға үйренуде. Сызықты контурдың сыртына шығаруға болмайтынын естеріне салып отырылды.

Бояумен сурет салу барысында қылқаламды бояуға жақсы сіңіру қажет. Қағазға жуан сызықтарды сызарда қылқаламды көлденең , ал жіңішке сызықтар мен нүктелерді сызу үшін тігінен ұстап, суреттерді бояғанда бір бағытта солдан оңға қарай , жоғары төмен қарай, қиғашынан жүргізіледі, қылқаламмен қағазға басып салу тәсілдерін қолдануда (жапырақтар салу), қағаздың ортасын, бұрыштарын , жоғарғы, төменгі, оң және сол жақтарын ажыратуға үйренеді.Түрлі халықтардың қолданбалы өнеріне тән өрнектердің элементтерімен және түстердің үйлесімдіктерімен таныстырылады.

Сюжеттік сурет салуда бір мазмұнға біріктіре отырып бірнеше заттардың суреттерін (табиғат суреттері, қоршаған ортадағы оқиғалар, мерекелер, адамдардың еңбегі, ертегі, әңгіме, өлең, әндер мазактамалардың сюжеттері) бейнелей білуге үйренді.

Бейнелерді бүкіл параққа, бір сызықтың бойына, жалпақ жолақшаға(жақын, алыс)орналастыру іскерліктерін қалыптастыру. Қағаздың төменгі жолақшасына жердегі заттарды, жоғарғы бөлігіне жоғарыдағы заттарды орналастырып кеңістік қатынасын бере білуге үйренді.Ойдан салу және ұжымдық жұмыстарда сюжеттік сурет салу қолдануға үйренді..

Балаларды өнермен таныстыруда бейнелеу өнерінің түрлерімен (кескіндеме, графика, мүсіндеу, сәнді- қолданбалы өнер)таныстыруды жалғастыру болып табылады. Кескіндеме өнері туындыларымен (суреттер мен қазақ, орыс және кеңес дәуірі суретшілерінің өңдеген суреттері), портреттерімен, пейзаждарымен таныстырылады.Суретшінің әр жыл мезгілінде(алтын күздің көп түстілігін)табиғат сұлулығын қалай көрсеткенін сезіне білуге үйренеді. Шығарманың мазмұнын көріп, түсінумен қатар, суретшінің табиғатты суреттей отырып , нені жеткізгісі келгендігін(қуаныш, қайғы)қандай эсерлендіргіш құралдар пайдаланғандығын түсіне білуге үйренеді.

Бейнелеу үрдісінде көздің көру қабілетіне, көз арқылы мөлшерлеуге аса назар аударудың мәні зор.Себебі сурет салу үшін салынатын объектіні, заттың кеңістіктік қатынасын анықтау қажеттілігі туындайды. Бейнелеуге оқытып үйретудің бастапқы кезеңінде заттардың кеңістіктік ерекшеліктерін анықтаудың көмекші әдісін қолдануға болады. Бала қарындашты қолына алып, салынатын бейнеге қарай созып, қарындаш бойына сол өлшемді өлшеп салады.Осындай тәсілмен суреттегі нәрселердің қаншалықты алыс – жақын, үлкен – кіші екендігін шамалап білуге болады.

Бала сурет салу үрдісінде заттың формасын, тепе-теңдігін, перспективалық қысқаруын, заттың түсін көру арқылы қабылдай отырып заттың қабылданатын ерекшеліктерін сараптайды, салыстырады, қорытындылайды.

Бейнелеу өнерінің әртүрлі өнер түрлеріндегі көркем іс әрекеттерді меңгере отырып, адам тек суретшінің практикалық дағдыларын ғана меңгеріп, шығармашылық ойларын жүзеге асырып қана қоймайды, сонымен қатар өзін талғампаздыққа тәрбиелейді,

күнделікті көріп жүрген нәрселерінен әсемдікті таба білу қабілетіне ие болады, көргенін есте сақтап, қиялдау қабілеті дамып, шығармашылықпен ойлап, талдауға, біліктілікке дағдыланады.

Бейнелеу өнері іс-әрекеттері балалардың көркемдік мәдениетін қалыптастырып, шығармашылық қабілеттерін дамытуды үлкен үлесін қосады.

Пайдаланған әдебиеттер:

1. И.А.Лыкова. Изобразительная деятельность в детском саду. Москва 2007г
2. Н.Н. Ниязбаева, Б.М. Өтегенова. Мектепке дейінгі кіші жастағы (3жастан бастап 5 жасқа дейінгі) балаларды оқытуға арналған «Зерек бала» бағдарламасы.
3. А.А.Грибовская, Т.А. Левченко, Қ.Б. Арганчаева. Халық өнері және балалар шығармашылығы. Алматы «Просвещение-Қазақстан».

РУССКИЙ НАРОДНЫЙ ФОЛЬКЛОР В СИСТЕМЕ ВОСПИТАНИЯ ДОШКОЛЬНИКОВ

Сакилбаева Д.К.

г. Караганда, КГКП я/с «Карлыгаш»

Особое место в развитии интереса к русскому языку на занятиях в ДООУ с казахским языком обучения занимает народный фольклор, который дает возможность постигать богатство русского языка через различные игры с использованием загадок, считалок, потешек, частушек.

Что же относится к русскому народному фольклору?

Частушки — песенки, которыми сопровождается уход за ребенком.

Потешки — игры взрослого с ребенком (*с его пальчиками ручками*).

Заклички — обращения к явлениям природы (*к солдцу ветру, дождю, снегу, радуге, деревьям*).

Приговорки — обращения к насекомым, птицам, животным

Считалки — коротенькие стишки, служащие для справедливого распределения ролей в играх.

Скороговорки и чистоговорки, незаметно обучающие детей правильной и чистой речи.

Дразнилки — веселые, шуточные, кратко и метко называющие какие-то смешные стороны во внешности ребенка, в особенностях его поведения.

Прибаутки, шутки, перевертыши — забавные песенки, которые своей необычностью веселят детей.

Докучные сказочки, у которых нет конца и которые можно обыгрывать множество раз.

Народные игры, в основе которых часто бывают простейшие попевочки.

Знакомя детей с народными играми, сказками, песнями, мы вовлекаем их в активную совместную с другими, в том числе и русскоязычными, детьми в игровую и словесную деятельность, тем самым, формируем их интерес к русскому языку.

Двуязычные дети, проходящие адаптационный период в детском саду, малообщительны, зажатые. В этой связи, снять эмоциональное напряжение помогает двигательная активность и непринужденная атмосфера, возможность выбора, например, при подборе игры или выборе ролей, например, в игре «Гуси-гуси», когда дети договариваются между собой, кто из них волк, кто – хозяин.

Для полноценного постижения детьми русского языка в казахских группах на занятиях вводятся упражнения, основанные на использовании различных свойств отдельных слов и выражений. Такие упражнения представлены в игровой форме, что соответствует возрастным особенностям детей дошкольного возраста, и ставят целью введение ребенка в

мир русского языка. Начинается такое занятие с подбора сказки, после чего следует напоминание о героях, содержании сказки, сюжетной линии, затем следует обсуждение с детьми качеств героев, их положительных и отрицательных сторон, характера и причины их поступков. При возникновении вопросов у детей, например, о значении непонятного им слова, следует объяснение взрослого, а после – коллективное обсуждение, подбор синонимов, антонимов. Упражнения такого характера способствуют развитию словаря ребенка, его памяти, слушанию.

Загадка.

Еще один вид малого жанра фольклора, который использовался в работе с двуязычными детьми - это загадки. Педагогическое значение загадки в работе с детьми состоит в активизации их умственной деятельности, возможности поиска и подбора нужного по значению слова для правильного ответа, выделения иносказательных групп слов, связанных между собой единым смыслом. Почему многие загадки содержат сказочный сюжет и могут рассматриваться как особая разновидность сказок [Илларионова Ю. Учите детей отгадывать загадки.-М.,1976]. По содержанию загадка представляет собой замысловатое описание, которое надо расшифровать. Загадки оказывают соответствующее влияние на умственное, эстетическое и нравственное воспитание детей.

В глубокой древности люди использовали загадку как один из приемов иносказательной речи, чтобы скрыть свои мысли и намерения, чтобы уберечь от нечистой силы свое жилище, свою семью. Они называли орудия труда, животных, места охоты необщепринятыми названиями, а описательными оборотами или загадками. Подобная роль загадки отражена во многих народных сказках. Раньше у многих народов проводились «вечера загадок». Старшие загадывали младшим загадки, группируя их тематически о человеке, одежде, явлениях природы. Тематический подбор загадок облегчал их отгадывание. [В. П. Аникин с. 122]

Загадки способствуют развитию памяти, образного мышления, быстро-те умственных реакций, позволяют педагогу без каких-либо тестов и анкет выявить степень наблюдательности, сообразительности, умственного развития, а также творческого мышления ребенка.

Дети младшего дошкольного возраста с удовольствием отгадывают загадки, в которых указываются реальные признаки угадываемого предмета, его внешнего вида. Эти загадки называются описательными:

Длинная, гладкая,
Оранжевая, слвдкая.
Зайчики едят
И нам велят. (*Морковь*)

Дети среднего дошкольного возраста уже умеют выделять в предметах различные качества и свойства, поэтому в работе с ними можно использовать загадки более сложные, в которых есть сравнения, метафоры, образы.

Скатерть бела всю зиму одела. (*Снег*)
В этом же возрасте популярны загадки с рифмующимися отгадками:
С неба падают зимою
И кружатся над землею
Легкие пушинки, белые.. (*снежинки*).

Дети старшего дошкольного возраста имеют более широкие представления о животном мире, труде людей, явлениях природы. Это позволяет расширить тематику загадок. Дети начинают понимать смысл образных выражений, поэтому и загадки могут не отражать реальные признаки предмета, а только создавать их образ.

Сидит девица в темнице, а коса на улице (*Морковь*)

С загадки может начинаться каждая часть занятия, что способствует поэтапному разворачиванию его содержания.

Загадки по сказкам.
Кто-то за кого-то

Ухватился крепко
Ох, никак не вытянуть,
Ох, засела крепко!
Что же это? (*Репка*)
На сметане мешен,
На окошке стужен,
Круглый бок, румяный бок,
Покатился... (*Колобок*)

Игра в сказку

Сказка по своему содержанию содержит немалое количество персонажей и образов, через которые ребенок познает окружающий мир, осваивает второй язык. [Н. В. Тимофеева, Ю.В. Зотова.с.160]. Какие сказки мы используем?

Мы считаем необходимым включать:

Вторая младшая группа

«Курочка ряба», «Теремок», «Колобок»

Средняя группа

«Лиса и журавль», «Маша и медведь», «Волк и семеро козлят»

Старшая группа

«Волк и семеро козлят», «Заюшкина избушка», «Кошкин дом», «Гуси-лебеди», «Три медведя».

В дошкольном детстве, как известно, ведущий вид деятельности – игра, в которой развиваются все познавательные процессы

Использование сказки в играх может представлена играми-драматизациями

1 этап. Знакомство со сказкой (чтение, рассказывание, беседы, просмотр диафильмов, видеозаписей, рассматривание картин и иллюстраций)

2 этап. Знания должны быть эмоционально восприняты ребенком, поэтому нужна обратная связь (пересказ, настольный театр, подвижные игры с персонажем сказок и т.п).

3 этап. Подготовка к самостоятельному разыгрыванию сюжета, подготовка необходимой среды для театрализованной игры.

Приемы работы со **сказкой**:

- обсуждение поступков героев;
- создание рисунков по мотивам **сказки или коллективных**, или индивидуальных поделок из природного материала;
- активная работа с текстом по выявлению причинно-следственных связей в **сказке**: почему герой поступил именно так, как можно было бы еще поступить; что было бы...;
- проигрывание эпизодов **сказки**, что поможет сыграть эмоции персонажей и понять их;
- придумывание **рассказа** от имени персонажа или какого-нибудь **сказочного атрибута**;
- придумывание **сказки с новым концом**.

Литературы:

1. Аникин, В. П. Русские народные пословицы, поговорки, загадки и детский фольклор [Текст] / В. П. Аникин. - М. : Вече, 1999. - 139 с.
2. Тимофеева, Н. В. Зотова Ю.В. Занятия в детском саду [Текст] / Н. В. Тимофеева, Ю.В. Зотова. - Волгоград. : Учитель, 2011. - 165 с.

МНОГООБРАЗИЕ НЕТРАДИЦИОННЫХ ТЕХНИК ИЗОБРАЗИТЕЛЬНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ В РАБОТЕ С ДОШКОЛЬНИКАМИ

Дипнер Т. В., Давыдова Е. Н.
КГКП я\с «Айналайын», г. Караганда

Проблема развития мелкой моторики, ручной умелости в значительной мере решается на занятиях по изобразительной деятельности, так как именно изобразительная деятельность способствует развитию сенсомоторики – согласованности в работе глаза и руки, совершенствованию координации движений, гибкости, силе, точности в выполнении действий, коррекции мелкой моторики пальцев рук. Дети овладевают навыками и умениями работы с инструментами (в рисовании - карандаш и кисть, в аппликации - ножницы и кисть, в лепке - стека).

На этих занятиях дети вырабатывают умения управлять инструментом (конечно, если ребенка учат правильно держать инструменты и работать ими).

Изобразительная деятельность в ДО - эффективное средство познания действительности. Данная деятельность помогает развитию и формированию зрительных восприятий, воображения, пространственных представлений, памяти, чувств и других психических процессов. Формируются такие свойства личности, как настойчивость, целенаправленность, аккуратность, трудолюбие. [1]

Чем разнообразнее детская деятельность, тем успешнее идет разностороннее развитие ребенка, реализуются его потенциальные возможности и первые проявления творчества. Вот почему одним из наиболее близких и доступных видов работы с детьми в детском саду является изобразительная, художественно-продуктивная деятельность, создающая условия для вовлечения ребенка в собственное творчество, в процессе которого создается что-то красивое, необычное. Этому нужно учить шаг за шагом, от простого к сложному.

Изобразительная деятельность приносит много радости дошкольникам. Потребность в рисовании у детей на генетическом уровне; копируя окружающий мир, они изучают его. Изначально, всякое детское художество сводится не к тому, что рисовать, а на чем и чем, или что мастерить и из чего, а уж фантазии и воображения у современных детей более, чем достаточно.

Таким образом, изучение многообразия нетрадиционных техник изобразительной деятельности (рисования, лепки, аппликации), объединение и использование их в воспитательно-образовательной работе с дошкольниками является актуальным. [2]

Предпосылками продуктивных видов деятельности, так же как игры и труда, выступают потребность малыша в самостоятельности и активности, подражание взрослому, освоение предметных действий, формирование координации движений руки и глаза.

Перелом в становлении рисования наступает в связи с узнаванием в каракулях предметов окружающего мира. Новый этап в становлении изобразительной деятельности связан с интенсивным развитием в начале дошкольного возраста знаковой функции сознания. Знаковая функция рисования зарождается, когда ребенок переходит от орудийного манипулирования карандашом через воссоздание графического образа, показанного взрослым, к названию его определенным словом.

С этого момента начинается развитие собственно изобразительной деятельности, возникает изобразительная функция рисования. Понимание того, что изображение является заместителем реального объекта, а не им самим, позволяет ребенку осознать, что его собственные рисунки что-то изображают. Вершина развития каракулей — замкнутая, закругленная линия становится основой графического образа многих предметов. Перемещение слова с конца на начало рисования - важнейшее достижение в изобразительной деятельности. Как только малыш начинает приписывать своим каракулям то или иное содержание, они превращаются в средство указания и сообщения. Переход к

намеренному изображению предмета создает условия для того, чтобы рисунок все больше приближался к действительности и становился узнаваемым. При обучающем воздействии взрослого у ребенка формируется ручная умелость, которая позволяет в процессе рисования создавать изображение, близкое к реальному объекту.

По мере освоения изобразительной деятельности у ребенка создается внутренний идеальный план действия, который отсутствует в раннем детстве. Поэтому важно отметить, что изменения, происходящие в психике ребенка в процессе рисования, имеют гораздо более важное значение, чем сам рисунок. [3]

Рисование, отражая знания и представления ребенка о действительности, помогает ему ее освоить, является средством познания. В изобразительной деятельности ребенок усваивает разные элементы социального опыта. Главными средствами выразительности, используемыми дошкольниками, являются линия и цвет. Цвет и тщательность прорисовки выражают отношение ребенка к объекту. Композиция и величина объектов также выражают отношение ребенка к изображаемому, использование композиционных приемов связано с освоением пространства листа. Особенности развития изобразительной деятельности дошкольника:

- ✓ изобразительная деятельность включается в развитие знаковой функции сознания и, моделируя действительность, расширяет границы ее познания;
- ✓ формируется ручная умелость, позволяющая передать богатое содержание рисунка;
- ✓ развивается умение создавать и воплощать замыслы;
- ✓ осваиваются специфические выразительные средства изобразительной деятельности.

Ребенок изображает всю действительность, как он себе ее представляет. Рисунок включает весь опыт малыша. Содержание рисунка определяется не только индивидуальными особенностями дошкольника, но и половыми, национальными. В рисование включаются моральные и эстетические оценки, представления о красивом и некрасивом, хорошем и плохом, причем нравственные и эстетические эталоны слиты. Детское изобразительное творчество означает процесс изображения, в котором предусматривается взаимное расположение частей и элементов, композиция.

Рисование всегда предполагает решение определенной задачи, предусматривающей организацию пространства, установление взаимного расположения элементов и частей изображаемых предметов в соответствии с определенной логикой. В дошкольном возрасте развиваются две взаимосвязанные стороны изобразительной деятельности: изображение и создание композиции. [4]

Основопологающим моментом в рисовании выступает аналитико-синтетическая деятельность по обследованию предметов, позволяет определить способы изображения. Ребенок обследует основные свойства предметов, качества, формы. На основе аналитико-синтетической деятельности ребенок планирует ход изображения, создает замысел.

- ✓ Выделяют следующие типы изобразительной деятельности:
- ✓ рисование по образцу необходимый и важный момент в развитии творческой деятельности ребёнка,
- ✓ рисование по условиям способствует развитию дисциплинированности,
- ✓ рисование по замыслу развивает творчество, инициативу

Аппликация и лепка – ещё два вида продуктивной деятельности. Их психологическое значение сходно со значением изобразительной и конструктивной деятельности. Все они в совокупности развивают у ребёнка способность планировать деятельность.

Особенности продуктивной деятельности в дошкольном возрасте:

- ✓ дети осваивают способы обследования предметов и способы создания поделок
- ✓ дошкольники познают свойства деталей и материалов
- ✓ расширяется область творческих проявлений.
- ✓ Особенности развития изобразительной деятельности в дошкольном возрасте:

- ✓ изобразительная деятельность включается в развитие знаковой функции сознания и, моделируя действительность, расширяет границы ее познания;
- ✓ формируется ручная умелость, позволяющая передать богатое содержание рисунка; поделок.
- ✓ развивается умение создавать и воплощать замыслы;
- ✓ осваиваются специфические выразительные средства изобразительной деятельности. [5]

Обучение ребенка лучше и легче происходит в игре. Играя, ребенок чувствует себя более расковано, свободно. Поэтому занятия по использованию нетрадиционных техник изобразительной деятельности целесообразнее организовывать в послеобеденное время, как вариативную часть и обязательно в игровой форме. Занятия должны быть направлены не только на переживание положительных эмоций, удовлетворение желаний, но и на обучение владением различными предметами, как средством изображения. На этом пути детей будут сопровождать не только успехи, но и огорчения, не всегда сразу можно добиться желаемого результата. Но этим и обуславливается обучение- от простого к сложному. Нужно научить детей не бояться неудач, а стремиться овладеть навыками мастерства нетрадиционного искусства.

Необходимо отметить, что развитие творческих способностей детей будет эффективным лишь в том случае, если оно будет представлять собой целенаправленный процесс, в ходе которого решается ряд педагогических задач, направленных на достижение конечной цели:

- ✓ развивать мелкую моторику, координацию движения рук;
- ✓ развивать воображение, фантазию, творческие способности;
- ✓ развивать сюжетно – игровой замысел;
- ✓ развивать внимание, зрительное восприятие, память, мышление;
- ✓ развивать умение планировать свои действия;
- ✓ развивать речь: обогащать и активизировать словарь.
- ✓ воспитывать навыки аккуратной работы с материалами и инвентарем для изобразительной деятельности;
- ✓ воспитывать отзывчивость, доброту, умение сочувствовать персонажам, желание помогать им и помогать своим товарищам;
- ✓ воспитывать желание участвовать в создании индивидуальных и коллективных работах;
- ✓ формировать интерес к коллективной работе, желание работать и создавать работы вместе со своими друзьями;
- ✓ формировать интерес к процессу и результатам работы;

С целью качественной подготовки и проведения занятий по использованию нетрадиционных техник изобразительной деятельности в работе с дошкольниками и достижения наивысших результатов положительной динамики их развития, творческой группой КГКП я\с «Айналайын» в составе педагогов и специалистов были разработаны следующие методические рекомендации, а также решено отправить методическое пособие по данной теме на рассмотрение методическим советом ГорОО.

1. Обязательный учет возрастных особенностей детей.
2. Осуществление индивидуального, дифференцированного подхода к детям, учет их желаний, интересов.
3. Преподносить и закреплять материал необходимо в форме дидактических или подвижных игр.
- 4.Использовать на занятии по ИЗО музыки.
5. Во время работы осуществлять постоянную смену положения тела в пространстве (избегать статичных поз, длительного сидения).
6. Включать в занятия дыхательные упражнения, самомассаж, пальчиковые игры, ритмические и релаксационные упражнения.

7. Следовать поэтапному обучению детей нетрадиционным техникам изобразительной деятельности:

1) От рисования отдельных предметов к рисованию сюжетных эпизодов и далее к сюжетному рисованию;

2) От применения наиболее простых видов нетрадиционной техники изображения к более сложным.

3) От использования готового (традиционного) оборудования, материала к применению таких, которые необходимо самим изготовить;

4) От использования метода подражания к самостоятельному выполнению замысла;

5) От применения в рисунке одного вида техники к использованию смешанных техник изображения;

6) От индивидуальной работы к коллективному изображению предметов, сюжетов нетрадиционными техниками.

8. Соблюдать рациональную связь темы занятий по рисованию нетрадиционными техниками изображения с разделами программы воспитания и обучения детей, ознакомлением с окружающим миром, развитием речи.

9. Вовлекать родителей в процесс нетрадиционной изобразительной деятельности.

10. Обязательно систематически проводить выставки, конкурсы, вернисажи детских работ.

Список использованной литературы:

1. Выготский Л.С. Воображение и творчество в детском возрасте. СПб. 1997.

2. Давыдова Г.Н. Нетрадиционные техники рисования в детском саду. – М.: «Издательство Скрипторий 2003», - 2007.

3. Казакова Т.Г. Теория и методика развития детского изобразительного творчества: Учебное пособие для студ. пед. вузов. - М., 2006.

4. Комарова Т. С. Обучение дошкольников технике рисования. М., Педагогическое общество России, 2007.

5. Лебедева Е.Н. Использование нетрадиционных техник в формировании изобразительной деятельности дошкольников с задержкой психического развития. Методическое пособие. - М.: Классика Стиль, 2004.

ФОРМИРОВАНИЕ ЭМОЦИОНАЛЬНОЙ ЛЕКСИКИ У ДОШКОЛЬНИКОВ С ОНР

Дипнер Т. В., Котова Н.А.

КГКП я\с «Айналайын»

Речь, как одно из главных, необходимых условий психического и личностного развития ребёнка, полноценным средством общения является лишь тогда, когда сохранены или в случае речевой патологии скорригированы все её структурные компоненты. Проведённое исследование под руководством профессора Г. В. Чиркиной, направленное на изучение особенностей развития эмоциональной и нейтральной лексики детей старшего дошкольного возраста, имеющих ОНР (3 уровень), показало, что у дошкольников имеются специфические особенности лексической стороны речи, а также выявлены недостатки в выражении эмоционально – смыслового содержания высказывания, отмечены признаки гипомимии, проявляющие в трудностях выражения на лице эмоциональных состояний.

При изучении эмоциональной лексики установлено, что употребление лексики, отражающей эмоциональные состояния и оценки в устной речи детей в два раза ниже, чем у дошкольников с нормальным речевым развитием.

В установлении синонимических и антонимических отношений наблюдались своеобразные ошибки, происходили лексические замены: замена названия одних предметов другими, ситуативно связанными с ними (улыбочная – весёлая), замена названий признаков словосочетанием или предложением (очень боится – испуганный) замена точных слов – определений прилагательными, имеющими очень широкое значение (плохая – злая), замена названий признаков названиями действий (грустит – грустная) и т.д.

На основании полученных данных разработана система методических приёмов, направленная на формирование эмоционального пласта лексики у детей с ОНР (3 уровень) старшего дошкольного возраста, и по своему содержанию дополняющая существующую в настоящее время систему коррекционного обучения детей с ОНР в условиях дошкольного учреждения. Предлагаемая система методических приёмов ставит своей целью формирование эмоциональной лексики у детей с ОНР на основе развития вербальных и невербальных средств общения. Комплексное воздействие осуществляется поэтапно. Рассмотрим содержание коррекционной работы на каждом этапе.

Первый этап (подготовительный) Цель – подготовка к правильному и точному восприятию эмоциональных состояний, доступных возрасту, для последующей интеграции этих знаний при формировании лексических навыков области эмоциональной лексики. Определены пять ярких эмоциональных состояний: радость, грусть, злость, испуг, удивление.

Первый блок.

- изучение и уточнение эмоциональных состояний, доступных возрасту. Задача первого блока состояла в изучении и уточнении эмоциональных состояний радости, грусти, злости, испуга, удивления и реализовывались в беседах с детьми на вводных занятиях.

Второй блок.

- развитие паралингвистических средств общения. Поставленная цель этого блока осуществлялась в процессе решения следующих задач: научить различать эмоции по схематическим изображениям, сформировать умение передавать заданное эмоциональное состояние, используя мимические, пантомимические средства и графические приёмы, развивать способность понимать свои чувства и чувства других людей с помощью игровых и музыкальных приёмов. Развитие восприятия мимики лица осуществлялось с помощью пиктограмм, предметных картинок, фотографий и было направлено на распознавание и дифференцирование эмоциональных состояний радости, грусти, удивления, активизацию мимической мускулатуры.

Третий блок.

- формирование интонационной стороны речи. Работе по формированию интонационной выразительности речи предшествовали ритмические упражнения. Они подготавливали к восприятию интонационной выразительности, способствовали её развитию. Формирование восприятия выразительности речи начиналось с понимания общих представлений об интонационной выразительности речи. С целью формирования умения различать эмоциональные оттенки в речи проводились ряд игр: «Какое настроение у ёжика», «Какая маска говорит». На этапе формирования умения пользоваться средствами выразительности в экспрессивной речи применялся комплекс специальных приёмов: отработка интонации на материале эмоциональных междометий. Эта работа проводилась на материале стихов, нескольких предложений, коротких рассказов, историй. В процессе целенаправленной работы по формированию интонационной стороны речи дети овладевали умением точно передавать свои эмоциональные состояния, а также эмоции сказочных героев. Вышеуказанная деятельность способствовала развитию выразительной речи детей, а также помогла в усвоении эмоциональной лексики, употребление которой неразрывно связано с интонационным выражением значений. Приведённые в рамках подготовительного этапа приёмы и задания, направленные на ознакомление, распознавание и дифференциацию эмоциональных состояний: радости, грусти, злости, испуга, удивления, а также на развитие паралингвистических средств общения и формирование интонационной стороны речи,

способствовали подготовке детей старшего дошкольного возраста с ОНР к правильному усвоению эмоциональной лексики, на следующем этапе.

Второй этап (основной) Цель – формирование эмоциональной лексики.

Первый блок.

- формирование эмоциональной лексики, называющей чувства, переживаемые самим говорящим или другим лицом. Цель заключалась в формировании эмоциональной лексики, называющей чувства, переживаемые самим говорящим или другим лицом. В связи с этим организовано обучение детей употреблению данной лексики в словосочетаниях, предложениях, в связанных высказываниях.

Второй блок.

- формирование эмоциональной лексики, состоящей из слов – оценок, квалифицирующих вещь, предмет, явление лексически с положительной или отрицательной стороны. Достижение поставленной цели зависело от выполнения ряда задач: обогащение словарного запаса эмоциональной лексикой, состоящей из слов – оценок, с помощью которых возможно квалифицировать вещи, предметы, явления лексически или с отрицательной стороны, употребление слов – оценок в словосочетаниях, предложениях, связанных высказываниях.

Третий блок.

- формирование эмоциональной лексики, состоящей из слов, передающих эмоциональное отношение путём морфологических преобразований. В результате проведения специальной работы дети учились образовывать формы субъективной оценки предмета и их качества, правильно и точно употреблять эмоциональную лексику. Работа проводилась с постепенным усложнением сюжета и изменением содержания игр.

В результате проведённого коррекционного обучения детей с ОНР произошла автоматизация слов, обозначающих эмоции, и осуществлено введение их в экспрессивную речь. Реализуя основную цель, достигается расширение диапазона эмоциональной лексики за счёт нюансирующих лексем, что позволило детям свободно владеть данной лексикой и применять её в связной речи. Таким образом, систематическая, поэтапная, специально организованная коррекционная работа по формированию эмоциональной лексики у детей старшего дошкольного возраста с ОНР позволила качественно и количественно изменить уровень их лексического развития и речевого общения.

Список использованной литературы:

- 1.Т.Б.Филичева «Г.В.Чиркина «Подготовка к школе детей с ОНР в условиях специального детского сада» 1993г
2. Н.Д.Арутюнова «Язык и мир человека» 1999г
3. Т.Б.Филичева «Коррекционное обучение и воспитание детей 5 летнего возраста с ОНР» 1991г.

ЖАС ҰРПАҚА-АДАМГЕРШІЛІК-РУХАНИ ТӘРБИЕ БЕРУ

Мухина А. А.,Мелиханова Г .А.

КГКП я/с «Айналайын»

Адамгершілікке тәрбиелеу құралы-еңбек пен ата-ана үлгісі.

Ы Алтынсарин.

Адамгершілік тәрбие дегеніміз-балалардың бойында мінез-құлықтың белгілі бір сипаттарын қалыптастыру және олардың өздерінің де бір-біріне,отбасына, басқа адамдарға,мемлекетке,Отанға деген қатынасын анықтайтын мінез нормалары мен ережелерін дарыту жөніндегі ұстаздардың арнаулы мақсат көздеген қызметі.Адамгершілік кейбір

бағыттар заманның өзгеруіне байланысты өзгеріп отырады.Себебі тәрбие-қоғамдық құбылыс.

Адамгершілікті мемлекет қайраткерлері,ғалым ұстаздар, көсемдер, небір жақсылар уағыздаған. Олар өз заманына сай ізгілікті , парассатылықты, сананы,сезімді,саналықты, инабатылықты, салауатылықты, адалдықты,шындықты,тағы басқаны насихаттаған. Адамгершілік тәрбие біртұтас оқу-тәрбие процесінің негізгі болып табылады. Адамгершілік тәрбиенің негізгі отбасынан басталып, балабақша, бастауыш сыныпта өзінің жалғасын тауып, жоғарғы сыныптарда күрделене береді. «Адамгершілік тәрбиесі – тәлім – тәрбиенің ықпалды әсерімен моральдық сананы қалыптастырудың, этикалық білімділікті, адамгершілік сезімді дамытудың сара жолы. Ол жанұя мен балабақша, қоғам тағы басқа жеке ықпал арқылы іске асырылады. Жас балалардың адамгершілігінің қалыптастыруда мектепке дейінгі балдырғандар үшін оларға түсінікті ғибрат сөз, әсерлі өлең өнегелі ойын, еңбек үстінде этикалы қатынас жағдайында адамгершілік әдеп – дағдылары қалыптасады. Адамгершілік тәрбиенің мақсаты жеке адамды дамытудың негізгі бөлігі. Баланың адамгершілік сезімін, сенімін, белгілі мақсатқа, бағытқа жетелеу, іс-әрекетің ұйымдасытру осы адамгершілік тәрбиеден басталады

Жана кезеңдегі білім берудің өзекті мәселесі жас ұрпаққа адамгершілік –рухани тәрбие беру. Құнды қасиеттерге ие болу, рухани бай адамды қалыптастыру оның туған кезінен басталуы керек. Халықта «Ағаш түзу өсу үшін оған көшет кезеңде көмектесуге болады, ал үлкен ағаш болғанда оны түзете алмайсың» деп бекер айтылмаған. Содықтан баланың бойына жастайынан ізгілік, мейрімділік, қайырымдылық,яғни адамгершілік құнды қасиеттерді сіңіріп,өз-өзіне сенімділікті тәрбиелеуде отбасы мен педагогтар шешуші рөл атқарады Рухани-адамгершілік тәрбие-екі жақты процесс .Бір жағынан ол үлкендердің,ата-аналардың,педагогтардың балаларға белсенді ықпалын,екінші жағынан-тәрбиеленушілердің белсенділігін қамтитын қылықтарынан, сезімдері мен қарым-қатынастарынан көрінеді.Сондықтан белгілі бір мазмұнды іске асыра,адамгершілік ықпалдың әр түрлі әдістерін пайдалана отырып,педагог істелген жұмыстардың нәтижелерін,тәрбиелеушілерінің жетістіктерін талдап отыруы керек.

Баланың өмірге белсенді көзқарасының бағыты үлкендер арқылы тәрбиеленеді. Тәрбиелеу, білім беру жұмысының мазмұны мен формалары балалардың мүмкіндігің ескеру арқылы нақтыланады. Адамгершілікке, еңбекке тәрбиелеу күнделікті өмірде үлкендердің қолдан келетін жұмысты ұйымдастыру процесінде, ойын және оқу ісінде жоспарлы түрде іске асады. Тәрбиешінің ен бастапқы формалары балалар мен мазмұнды қатынасында, жан жақты іс әрекетінде,қоғамдық өмірдің құбылыстарымен танысу кезінде, балаларға арналған шығармаларымен, суретшілер туындыларымен танысу негізінде іске асады. Мұндай мақсатқа бағытталған педагогтық жұмыс еңбек сүйгіштікке, ізгілікке ұжымдық пен патриотизм бастамасына тәрбиелеуге, көп дүниені өз қолымен жасай алуды және жасалған дүниеге қуана білуді дамытуға, үлкендер еңбегінің нәтижесің бағалауға тәрбиелеуге мүмкіндік жасайды. Балаларды ортақ пайдалы жұмысты істеуге тырысу, бірге ойнау, бір нарсемен шұғылдану, ортақ мақсат қою және оны жүзеге асыру ісіне өздері қатысуға талпыныс пайда болады. Мұнын бәрі де баланың жеке басының қоғамдық бағытың анықтайды, оның өмірге белсенді ұстанымың бірте-бірте қалыптастырады.

Мектепке дейінгі жастағы баланың рухани-адамгершілік дамуы балабақша мен отбасы арасындағы қарым-қатынас артқан сайын ойдағыдай жүзеге асады. Әрбір бала қандай да болмасын бір міндеті орындау үшін, өзіндік ерекше жағдайлар жасалады. Мәселен, ойында ұнамды әдеттер, өзара қарым-қатынастар, адамгершілік сезімдер қалыптасады, еңбекте-еңбек сүйгіштік, үлкендер еңбегін құрметтеу, сондай-ақ ұйымшылдық, жауапкершілік, парыздың сезімі сияқты қасиеттер, патриоттық сезімдер жайлы мағлұматтар т.б. қалыптасады.

Мектепке дейінгі жаста балаларды адамгершілікке тәрбиелеудің негізгі міндеттері мына жайлар мен түйінделеді: ізгілік бастамасымен тәрбиелеу, балалар мен үлкендер арасындағы саналы қарым-қатынас тұрмыстың қарапайым ережелерің орындау кенпейілдік,

қайырымдылық, жақын адамдарға қамқорлық пен қарау және т.б. Балалардың өз ара ұжымда қарым-қатынасын қалыптастыру, Отанға деген сүйіспеншілікке тәрбиелеу, әр түрлі ұлт өкілдерін сыйлау. Осылайша мейірімділіктің негізі қаланады. Қарапайым әдеттерді тәрбиелей отырып педагог балдырғанның бар істі шын пейілімен әрі саналы атқаруына қол жеткізеді, яғни сыртқы ұнамды мінездері оның ішкі жан дүниесін, оның ережеге деген көзқарасын айқындайды.

Атақты педагог Сухомлинский: «Бала кезде үш жастан он екі жасқа дейінгі аралықта әр адам өзінің рухани дамуына қажетті нәрсенің бәрін де ертегіден алады. Ертегінің рухани тәрбиелік мәні зор. Ол балаға рухани ләззат беріп қиялға қанат бітіретін, жас баланың рухының өсіп жетілуіне қажетті нәрсенің мол қоры бар рухани азық», деп атап көрсеткен. Руханилықтың негізінде адамның мінез-құлқы қалыптасады, ар-ұят, өзін-өзі бағалау және адамгершілік сапалары дамиды. Мұның өзі мейірімділікке, ізгілікке шақырады.

Рухани-адамгершілік тәрбие-бұл дұрыс дағдылар мен өзін-өзі ұстау дағдыларының нормалары, ұйымдағы қарым-қатынас мәдениетінің тұрақтылығын қалыптастырады.

Адамгершілік-адамның рухани байлығы, болашақ ұрпақты ізгілік бесігіне бөлейтін руханиет дәуіріне жаңа қадам болып табылады. Адамгершілік тәрбиенің нәтижесі адамдық тәрбие болып табылады. Ол тұлғаның қоғамдық бағалы қасиеттерімен сапалары, қарым-қатынастарында қалыптасады. Адамгершілік қоғамдық сананың ең басты белгілерінің бірі болғандықтан, адамдардың мінез-құлқы, іс-әрекеті, қарым-қатынасы көзқарасымен сипатталады. Олар адамды құрметтеу оған, сену, әдептілік, кішіпейілдік, қайырымдылық, жанашырлық, ізеттілік, инабаттылық, қарапайымдылық т.б. адамгершілік-ең жоғары құндылық деп қарайтын жеке адамның қасиеті, адамгершілік және психологиялық қасиеттерінің жиынтығы. Адамгершілік тақырыбы-мәңгілік. Ол ешқашан ескірмек емес.

Жас ұрпақтың бойына адамгершілік қасиеттерді сіңіру ата-ана мен ұстаздардың басты міндеті. Адамгершілік әр адамға тән асыл қасиеттер. Адамгершіліктің қайнар бұлағы-халқында, отбасында, олардың өнерлерінде, әдет-тұрпында. Әр адам адамгершілікті күнделікті тұрмыс-тіршілігінен, өзін қоршаған табиғаттан бойына сіңіреді. Көрнекті педагог В. Сухомлинский «егер балаға қуанышпен бақыт бере білсек, ол бала солай бола алады», - дейді. Демек, шәкіртке жан-жақты терең білім беріп, оның жүрегіне адамгершіліктің асыл қасиеттерін үздіксіз ұял ата білсек, ертеңгі азамат жеке тұлғаның өзіндік көзқарасының қалыптасуына, айналасымен санасуына ықпал етері сөзсіз.

Қай заманда болмасын адамзат алдында тұратын ұлы мұрат-мәндеттерінің ең бастысы-өзінің ісін, өмірін жалғастыратын салауаты, саналы ұрпақ тәрбиелеу. Ұрпақ тәрбиесі-келешек қоғам тәрбиесі. Сол келешек қоғам иелерін жан-жақты жетілген, ақыл-парасаты мол, мәдени-ғылыми өрісі озық етіп тәрбиелеу-бидің де қоғам алдындағы борышымыз.

Мектепке дейінгі адамгершілік тәрбие-балалардың адамгершілік сана-сезімін, мінез-құлқын қалыптастыруды қамтиды.

Дәлірек айтқанда, адалдық пен шыншылдық, адамгершілік, кішіпейілдік, қоғамдағы және өмірдегі қарапайымдылық пен сыпайылық, үлкенді сыйлау мен ибалық адамгершілік тәрбиесінің жүйелі сатылап қамтитын мәселелері.

Адамгершілік тәрбиесінің әрқайсысының ерекшеліктерін жетік білетін ұстаз халық педагогикасын ғасырлар бойы қалыптасқан салт-дәстүрлерді, әдет-ғұрыпты жан-жақты терең білумен қатар, өркениетті өмірмен байланыстыра отырып, білім берудің барлық кезеңдерінде пайдаланғаны дұрыс. Ата-ананың болашақ тәрбиесі үшін жауапкершілігі ұрпақтан ұрпаққа жалғасуда. «Балапан ұяда не көрсе, ұшқанда соңы іледі», дегендей, ата-ананың күн сайын атқарып жүрген жұмысы- балаға үлкен сабақ. Жас балалардың үлкендер айтса, соны айтатынын, не істесе соны істегісі келетінің бәріміз де білеміз. Баланың үйден көргені, етіне жақындарынаң естігені-ол үшін адамгершілік тәрбиесінің ең үлкені, демек жақсылыққа ұмтылып, жағымды істермен айналысатын адамның айналасындағыларға берер тәлімі мол болмақ. Жас өспірім тәлім-тәрбиені, адамгершілік қасиеттерді үлкендерден, тәрбиешілерден насихат жолымен емес, тек шынайы көру, сезім қатынасында ғана алады.

Жеке тұлғаның бойындағы жалпы адамзаттық құндылықтардың қалыптасуы осы бағытта жүзеге асады,сөйтіп оның өзін-өзі тануына,өзіндік бағдарын анықтауына мүмкіндік туғызатындай тәлім-тәрбие берілуі керек.

Жақсы адамгершілік қасиеттердің түп негізі отбасында қалыптаса тыны белгілі. Адамгершілік қасиеттері ізгілікпен ұштастырады.Әсіресе еңбекке деген тұрақты ықыласы бар және еңбектене білуде өзін көрсететін балаларды еңбек сүйгіштікке тәрбиелеу басты міндет болып табылады.

Өз халқының мәдениетін,тарихын,өнерін сүю арқылы басқа халықтардың да тілі мен мәдениетіне,салт-дәстүріне құрметпен қарайтын нағыз мәдениетті азамат қалыптасады.

Қазақ халқының әлеуметтік өмірінде үлкенді сыйлау ұлттық дәстүрге айналған. Отбасында,балабақшада,қоғамдық орындарда үлкенді сыйлау дәстүрін бұзбау және оны қастерлеу әрбір адамнан талап етіледі. Халқымыздың тәлім-тәрбиелік мұрасына үнілсек, ол адамгершілікті, қайырымдылықты,мейірбандықты дәріптейді.

Ата-бабаларымыздың баланы бесігінен жақсы әдеттерге баулыған. «Үлкенді сыйла»,»Сәлем бер,жолын кесіп өтпе» деген секілді ұлағатты сөздердің мәні өте зор. Адамгершілікті,ар-ұяты бар адамның бет бейнесі иманжүзді, жарқын, биязы,өзі парасатты болады. Ондай адамды халық «Иман жүзді кісі»деп құрметпен сыйлаған.Балаларымызды имандылыққа тәрбиелеу үшін олардың ар-ұятын,намысын оятып, мейірімділік,қайырымдылық,кішіпейілдік,қамқорлық көрсету,адалдық,ізеттілік сияқты қасиеттерді бойына сіңіру қажет.Баланы үлкенді сыйлауға,кішіге ізет көрсетуге,иманды болуға,адамгершілікке баулу адамгершілік тәрбиесінің жемісі.

Рухани-адамгершілік тәрбиесінде алдымен балаеы тек жаксылыққа-қайырымдылық,мейірімділік,ізгілікке тәрбиелеп,соны максат тұтса,ұстаздың да, ата-ананың да және Отанымыздың да болашағы зор болмақ.

Пайдаланылған әдебиеттер:

1. «Бала тәрбиесі» №2,2006ж.№4 2008ж
2. «Бастауыш мектепте оқыту» №4 2007ж.
3. Аймауытов Ж. «Тәрбиеге жетекші»Орынбор,1924.

МЕКТЕП ЖАСЫНА ДЕЙІНГІ БАЛАНЫ ОҚЫТУ МЕН ТӘРБИЕЛЕУДЕ ЖАҢА ТЕХНОЛОГИЯЛАРДЫ ҚОЛДАНУ ӘДІСТЕРІ

Несіпбай М.Т., Амирова Қ.М.
КМҚК «Толағай» бөбекжайы

« Адамның екі ең маңызды өнертанбасы бар:
тәрбиелеу өнері және басқару өнері.»
И.Кан

Елбасымыз Н.Ә.Назарбаевтың «Қазақстан-2030» Қазақстан халқына арналған жолдауында «Біздің жас мемлекетіміз өсіп, жетіліп, кемелденеді, біздің балаларымыз бен немерелеріміз онымен бірге ер жетеді. Бүкіл дүниежүзілік білім беру кеңістігіне кіру мақсатында қазіргі кезде Қазақстанда білімнің жаңа жүйесі құрылуда. Бұл процесс педагогика теориясы мен оқу-тәрбие процесіне нақты өзгерістер енгізумен қатар, елімізде болып жатқан түрлі бағыттағы білім беру қызметіне жағаша қарауды, қол жеткен табыстарды сын көзбен бағалай отырып саралауды, жастардың шығармашалақ әлеуметін дамытудың, мұғалім іс-әрекетін жаңаша тұрғыда ұйымдастыруды талап етеді.»

Үздіксіз білім беруге көшу, компетенцияға негізделген білім, жаңа ақпараттық технологияны пайдалану, білім берудің ашықтығы, көкейкестілігі, іргелі білім беру, білімді ізгілендіру; білім берудегі инновациялық әдістер. «Инновация» термині ғылымға XIX

ғасырда енді. Ағылшын тілінен аударғанда «жаңалық енгізу», «жаңашылдық» деген ұғымды білдіреді. XX ғасырдың 30 жылдары И.Шумпетер, Г.Менш «инновация» терминін ғылымға енгізді.

Қазіргі уақытта заман талабына сай балабақшаларда инновациялық жаңалықтарды енгізу өзекті мәселелердің бірі.

Жаңашылдық – білім беру саласының алдында тұрған жаңа міндеттерді сәтті орындаудың негізгі шарттарының бірі. Сол себепті мектепке дейінгі ұйымдарда педагогтардың негізгі міндеті: әдіс -тәсілдерді дұрыс таңдау, жаңаша педагогикалық технологияларды дұрыс қолдана білу, жеке тұлғаның дұрыс дамып қалыптасуы үшін ыңғайлы жағдай жасау.

Жаңа технологияны қолдану төмендегідей кезеңдер арқылы іске асады:

- 1 кезең – оқып үйрену;
- 2 кезең – меңгеру;
- 3 кезең – тәжірибе енгізу;
- 4 кезең – дамыту.

Қазіргі таңдағы білім беру технологиясының қатарына мыналар кіреді:

- Денсаулық сақтау технологиясы.
- Жобалы-іс шығармашылығы.
- Ізденіс-шығармашылық технологиясы.
- Қатынастық-ақпараттық технология
- Жеке тұлғаға бағыттау технологиясы.
- Бала мен тәрбиеші портфолио технологиясы.
- Жетілдіру технологиясы.
- Түзету технологиясы
- Ойын технологиясы.
- Триз технологиясы.
- Дамытушы технология.
- Коучинг технологиясы.
- Модульдік оқыту технологиясы.
- М.Монтессори педагогикасы.
- Вальдорф педагогикасы.

Ойын технологиясы – ойын бұл барлық мектепке дейінгі мекеменің іргетасы іспеттес. Ойын бала тілінің дамуына ықпалын тигізіп, таным белсенділігінің дамуына жол ашады. Ойын – мектеп жасына дейінгі баланың қимыл әрекетін басқарушы құрал.

Триз технологиясының мақсаты: балалардың тілдерін, шығармашылық қиялын дамыту. Триз технологиясы арқылы балалар қоршаған ортада болып жатқан жағдайларды әңгіме ертегі арқылы қабылдайды.

Дамыта оқытатын педагогикалық технология – бұл үлкен мен бала арасындағы ортақ болмыс, жаратылыс, бірге уайымдау, ерекшелік пен бейімділік.

Дамытушы технологиялар – дәстүрлі оқытуда балаға дайын өнімді, әрекет дағдыны үйренуге ұсынылатын технологияның бірі. Дамыта оқытуда бала қандай да бір пікірге өздігінен, өз әрекетінен мәселенің талданған нәтижесінен шешімге келуі тиіс.

Өзіміз еңбек ететін балабақшаның әр тобында баланың шығармашылық әлеуетін дамыту үшін тәрбиешілер оқу қызметінде заттық дамыту ортасын жасап, балалық қызығушылығының орындалуына мүмкіндік беруді қолға алып отыр. Дамыта оқыту үрдісінде Воскобович, Никитин, Дьенеш және Кюзенейр мен Красноуховтың технологияларын пайдаланып отырмыз.

Воскобовичтің ойындары – ойын ерекшелігін, ойлана отырып нақты түрде орындауға мүмкіндік береді. Бір ойынның өзінде бірнеше тапсырмалар орындалады. Түстерді біліп, есіне сақтайды, ұсақ моторикалары және есте сақтау мен зейіні дамиды.

Кюзенейр таяқшалары – түстер саны, қол арқылы әртүрлі дерексіз түсініктерді ұғынуға мүмкіндік беретін көп салалы математикалық нұсқаулық болып табылады.

Дьенеиштің логикалық ойындары баланың логикалық ойлауын, епшілдігін, талдау қабілетін, коммуникативтік дағдыларын логикалық тапсырмалар арқылы қалыптастырады.

Б.П. Никитиннің дамытушы ойындары негізгі ережелерді оқытуды біріктіруге тартады – қабілеттің жеңілден ауырға өздігінен шығармашыл әрекет етуінде ең қажетті қағидат.

Коучинг- оқытудың нәтижелік дәрежесін арттыру арқылы оны жетілдіруге мүмкіндік беретін үдеріс. Коучинг дамудың белгілі бір бағыттарын қарауға, нақты мәселелерді шешуге бағытталған. Коучинг үйретпейді, ол үйренуге көмек көрсетеді.

Модульдік оқытудағы негізгі мақсат-баланың өз бетінше жұмыс істей алу мүмкіндігін дамыту. Модульдік оқытудың өзегі – оқу моделі, ақпараттардың аяқталған блогынан, бағдарламаны табысты жүзеге асыру үшін берілген ұстаздың нұсқауынан тұрады.

Вальдорф педагогикасының міндеті-рухани еркін тұлғаны тәрбиелеу болып табылады. Бұл педагогиканың негізінде И.Гете түрлену (метаморфаза) ойлары жатыр. Аталмыш педагогика адамның жетілуін түрлену кезеңдеріне қарай жетіжылдықтарға бөліп қарастырады, яғни: 0-ден 7 жылға дейін-дененің тууылуы және жетілуі; 7-14 жыл-жан жетіледі; 14-21 жыл-саналы адамның жетілуі. 21 жасында «Мен» сезімі-жауапкершілік, ой сезімі қалыптасады. Ұстаздың міндеті-оқушының бойындағы осы түрленулерді бақылап, олардың жүруіне қолайлы жағдайлар жасау болып табылады.

Сонымен қатар, М.Монтессори технологияларын және ТРИЗ технологияларында кеңінен қолданып келе жатырмыз.

Әрбір өткізетін оқу қызметтерімізге, күннің екінші жартысында өтетін вариативтік оқу қызметтеріне осы жаңашыл технологияларды қоса отыра, ойын барысында барлық баланы қамтуға тырысамыз. Сөзіміздің дәлелі ретінде, дамытушы ойынның бір – екеуін алып көрелік:

Геоборд ойыны. Бұл төртбұрышты шегелер қағылған тақтайша. Шегелерге әр түрлі бағыттарда созылғыш жіп резинка тартуға болады. Балалар осылайша жіптерді әртүрлі бағыттарда тартып геометриялық пішіндер жасайды, тіптен әріптерді де жасауға болады.

Воскобовичтің «Түсті шаршы» ойыны. Шаршыны бүктеуге болады, бүктеу арқылы одан бір зат шығаруға болады. Мысалы: Үй, конфет, хат, т.б.

Б.П. Никитиннің «Ғажайып текшелер» ойыны. Ойын бірнеше түрлі-түсті текшелерден тұрады. Бұл түстер төрт түстен тұратын өрнек құрастыруға мүмкіндік береді. Бұл ойында балалардың талдау, жинақтау қабілеттері жақсы дамиды. Сонымен қатар балалардың ұсақ моторикасы, қиялы, зейіні, кеңістікті бағдарлау қабілеті, логикалық ойлау қабілеті, құрастырушылық қабілеті дамиды.

Красноуховтың басқатырғыш ойыны арқылы балалардың ойлау қабілеті мен зейіні, қиялы дамиды.

Міне, осындай баланың қызығушылығын арттыратын дамытушы ойындарды ұйымдастыра отырып, баланың ойлау қабілетін, белсенділігін арттыру әрбір оқу қызметіміздің мақсаты болып табылады. Сонымен бірге, осы жоғарыда аталған дамытушы ойындарды зерттей отырып, балалармен бірге әр оқу-қызметі барысында, күннің екінші жартысында қолданысқа алып жүрміз.

Пайдаланылған әдебиеттер:

1. А.К. Ахметов «Принципы технологии и содержание образовательной программы» Алматы 1995ж.
2. Воскобович В.В.; Харько Т.Т. Игровая технология интеллектуально – творческого развития детей дошкольного возраста 3-7 лет. «Сказочные лабиринты игры». Книга «Методика» - 36с.
3. К.Ю. Белая «Инновационная деятельность в ДОУ» әдістемелік құралы. М.2005ж.
4. М.Ж.Жадрина «Қазақстан Республикасындағы жалпы орта білім беруді дамытудың тенденциялары мен мәселелері». Алматы, 2002ж.

II КІШІ ТОПТАҒЫ МНЕМОТЕХНИКА ӘДІСІ

Жұмашева Ж.М., Бустекбаева М.М.

КМҚК «Толағай» бөбекжайы

Мнемотехника – дегеніміз не? Мнемотехника - тіл дамытуда тиімді есте сақтау,оны дұрыс жеткізе білудегі әдіс пен тәсілдер жүйесі. Қазіргі кезде мектеп жасына дейінгі балалардың тілін дамытуда мнемотехниканы қолдану өзекті болып тұр. Бұл мақсатты іске асыру үшін, баланың тілін дамытуға әртүрлі тәсілдер мен әдістерді қолдану қажет. Қойылған мақсатты нәтижелі етуге қолданылатын тәсілдер:көрнекіліктер, дидактикалық ойындар; суреттер; буындық кестелер; тірек-сызба; үлгілер т.б/ « Мнемотехника» немесе «мнемоника» грек тілінен аударғанда, «есте сақтау өнері» деп аталады.

Мақсаты: Мнемотехниканы қолдану нұсқалары арқылы балалардың ой –өрісін дамытуға, қиялын шарықтатуға, тіл байлығын молайтуға, адамгершілікке, тапқырлыққа, шапшаңдыққа баулу.

Міндеттері: Балаларды мнемокестелер арқылы ертегіге, әңгімелерге сүйіспеншіліктерін ояту, қиялдарын қанаттандыру, ұлттық рухты бойларына сіңіру.

Балабақша жасында көрнекілік-бейнелік есте сақтау және есту , суретін көру арқылы баланың есінде нақты қалады. Соның бірі мнемотехника.

Мнемотехника - балалардың қоршаған орта, табиғат туралы білімін кеңейтуге, әңгіменің барысын тиімді есте сақтауға, әңгімені айтып беруге және тіл дамытудағы іс-әрекеттерінің жүйесі.

Мнемотехника - онай жолдан қиынына қарай құрылады. Жұмысты ең онай мнемоквадраттан бастап, жай ғана мнеможолдарға өтіп, сосын мнемокестеге өту қажет.

Мнемокесте – ол графикалық немесе жартылай графикалық ертегі кейіпкерлерінің немесе табиғат құбылысының суреті, болмаса өзіне белгілі заттың бейнесі.

Мнемокестенің мазмұны - ол графикалық немесе жартылай графикалық ертегі кейіпкерінің бейнесінің, табиғат құбылысының кейбір іс-әрекетінің, басты мазмұнды әңгіменің сюжеті . Ең бастысы – көрнекілік, тірек-сызба, бейнелеген суретіміз балаға түсінікті болуды жеткізу.

Схема - мнемокесте балалардың тілін дамытудағы дидактикалық құрал болып табылады. Біз оны қолданатын кезіміз:

- Сөздік қорын байыту үшін
- Әңгіме құруға үйретуге - Көркем әдебиетті мазмұндауда
- Жұмбақ жасыру және шешуде
- Өлең жаттауда Құрылған схема балаларға өз бетінше заттың ерекшеліктерің байқауға, олардың айтылу кезегін белгілеуге көмектеседі. Балалардың сөздік қорын байытады.

Мектепке дейінгі жастағы балаларға түрлі-түсті мнемокесте беру керек, өйткені балалардың есінде тек бөлшек бейнелер ғана есте қалады: шырша-жасыл, жидек- қызыл. Кейіннен суретті кішкене қиындатып немесе басқа суретпен ауыстырылады. Бастысы - бала өзі әңгіме құрамайды, алдындағы әңгімені қайталайды. Жалығып

отырған балаларға жиі көңіл бөлу керек. Айтарымыз, мнемокестені қолдану кезінде балалардың есте сақтау қабілеті, байланыстырып сөйлеуі және қызығушылығы артып, жүргізілген жұмыс оң нәтиже береді. Мнемокестені құрған кезде суреттер түрлі түсті болуы тиіс, өйткені түстерді балалар тез қабылдап есте сақтауға мүмкіндік береді. Алдын-ала балалармен жұмыс жүргізу барысында кестені қарастыру және

бейнеленген суреттерді талқылау қажет.

Осылайша балаларға мнемоместелердің көмегімен тақпақтарды, жұмбақтарды жаттап, ертгілерді әңгімелеп беруге біршама жеңіл және қолайлы болып келеді.

Мнемокестені пайдалану арқылы баланың жеке қабілеті, білім деңгейі, өздігінен жұмыс істеуге дағдысы анықталады.

Мнемокестелерді баланың деңгейіне байланысты беруге болады. Мнемокестеде символдарды бейнеге аударамыз. Сонда балаға қонымды болады. Жоғарыда айтып кеткен топтық, жұптық, ұжымдық оқытуларда мнемоместелерді тақырыпқа байланысты өткізуге болады. Мысалы: жұптық оқытуда, балаларға жеке символдармен бейнеленген кестелерді беріп, балалар сол кестені пайдалана отырып диалог түрінде сөйлесе алады. Ал негізі монологтарды ең алғашқысында ұжымдық оқытуда пайдаланып, содан соң жеке – дара сол тақырыпта әңгіме жүргізе алады. Осы ең тиімдісі деп ойлаймын. Балалардың ойын дамытуда тағы бір әдістің түрі бұл - үстел үстіндегі мнемоместені ұйымдастыру. Адам мәдениеті ойын арқылы дамиды, демек балалық шақтан бастап, қартайған кезге дейін адамды ойын жетелеп отырады. Үстел үсті мнемоместе басқа кестелерден ерекшелігі бала бұл кестені қолмен ұстап, көбен көреді, жан – жақты таниды. Балаға өзі білген сөздерден және де өткен сабақтардан меңгерген сөздермен кесте бойынша сөз тіркестерін, сөйлемді құрастыруға қызықты. Олар мұны шын көңілдермен орындайды. Мысалы: «Отбасы» тақырыбын өткен кезде ата, ана, әже, әке сөздерін меңгеретін болсақ, өткен сабақта білетін, әдемі, таза сөздері тағы бар, осыдан бала «әдемі ана» деген сөз тіркесін лезде орындай алады, ал келесі сабақта басқа тақырыпты өткенде, мысалы: «Тағамды» алатын болсақ, «анада нан бар» тағы сол сияқты сөз тіркестерін құрай алады. Осы аталған әдістердің барлығын айналып келгенде бүлдіршіндерге ойын түрінде жеткіземіз.

«Тәрбие отбасынан басталады» - демекші мемлекеттік тілді үйрету мақсатында балабақша ата - аналармен өте тығыз жұмыс жасауда пайдалануға мүмкіншілік бар.

Мектепке дейінгі мекемеде мемлекеттік тілді дамуына барлық жағдай жасалынуы тиісті. Мектепке дейінгі мекемелерде мемлекеттік тілді үйрету кіші топтан басталады. Тілді дамыту жүйесі кешенді жүргізіледі, сондықтан баланың санасында адамзат тілдерінің әр алуандағы туралы түсінікті және оларға деген құрмет сезімін дұрыс қалыптастыру керек.

Мнемотехника әдісін қолдану өз нәтижелерін де берді

Нәтижелер :

Балаларды оқытуда, ұсынылған әдістемелік материал мектепке дейінгі мекемелердің практиктеріне перспективтік технологиясын(мнемотехникалық әдіс) терең танысуға мүмкіндік береді. Тәрбиелік— білімдік процесіне шығармашылық бағыт арқылы жеткізіледі.

«Ұстаздық еткен жалықпас, Үйретуден балаға» - деп, Абай атамыз айтпақшы, бүгінгі жас ұрпаққа қамқорлық жасап оларды ізгілікке, адамгершілікке, отаншылдыққа, ұлтжандылық пен мемлекеттік тілге деген құрметке тәрбиелесең ғана еңбегің жемісті болмақ! Ертеңімізді бүгін ойлап, жас ұрпақты жан - жақты тәрбиелеу мен жеткілікті білім қорын беру әр ұстаздың міндеті екенін естен шығармайық.

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі:

1. Полянская Т. Б. «Использование метода мнемотехники в обучении рассказыванию детей дошкольного возраста», 2009.
2. Большева Т. В. «Учимся по сказке. Развитие мышления дошкольников с помощью мнемотехники», 2001.
3. Чохонелидзе Н. «Учим стихи по картинкам», 2006.
4. Белоусова С. «Развитие лексики и грамматического строя речи у дошкольников», 2005.
5. «Отбасы және балабақша», 2003ж.

БАЛА БОЛАШАҒЫНЫҢ НЕГІЗІ ҰЛТТЫҚ ТӘРБИЕДЕ

Сатымбаева Г.О.Ордаханова К.Ж.

КГКП я/с «Толағай»

Заманымыздың заңғар жазушысы М.О.Әуезовтің «Ел болам десең, бесігіңді түзе» деген ұстанымын орындау қазіргі таңда мектепке дейінгі мекемелерде жас ұрпаққа ұлттық тәрбие беру - ол өз халқының ұлттық ойындарын ойнатып, ертегі-аңыздарын жас бүлдіршіндерге жетік білгізу арқылы халқымыздың тарихынан, мәдениеті мен өнерінен толық хабардар етуден басталады. Балабақшада жас жеткіншектерге сапалы білім, саналы тәрбие беру ісінің түпкі негізі де осы мақсатта құрылуы тиіс. Ал ол мақсат –балалармен жүргізілетін жұмыста жас ерекшеліктерін қатаң ескере отырып халықтық педагогика негіздерін олардың бойларына толық сіңіруден бастау алады. Бұл бағытта біз, балабақша тәрбиешілері жас ұрпақты тәрбиелеу ісінде олардың жастайынан мінез-құлқын қалыптастырып, қамқорлық, қайырымдылық, жомарттық сынды адамгершілік қасиеттерін дамытуға септігін тигізетін әртүрлі тақырыптағы ертегілер мазмұнымен таныстыру, ондағы кейіпкерлерді балалардың өздеріне сахналық көріністерде сомдату әдістеріне мән беріп отырамыз. Ұлы педагог Ы.Алтынсарин: «Бала кезде үш жастан он екі жасқа дейінгі аралықта әр адам өзінің дамуына қажетті нәрсенің бәрін де ертегіден алады» - дейді. Сол себепті, ертегілер кез келген баланың мінез-құлқына жағымды әсер ететін тәрбие құралы болып табылады. Бүлдіршіндердің жасына сай ертегілерді іріктеп алып, олардың мазмұнын түсінікті, жатық тілмен баяндай отырып, балалардың ең алдымен сол тақырыпқа деген қызығушылығын арттырып алу қажет. Сонымен бірге, балалардың ертегіні қаншалықты деңгейде түсінгенін қадағалап, ертегілерде айтылатын оқиғаларға олардың көзқарастарына назар аударып, пікірлерін сұрап отыру керек. Бұл әдісті ертегілерді тыңдату арқылы

балалардың ой-өрісін дамыту, ойларын жинақтап дұрыс сөйлей білу қабілетін арттыру, сөздік қорын молайту бағытында қолданып отырамыз. Халқымыздың бүлдіршіндердің ұғымына жеңіл «Алтын сақа», «Ақылды қыз», «Қаңбақ шал», «Ұр тоқпақ», «Мақта қыз», «Тазша бала» секілді ертегілерінің мазмұнын түрлі дидактикалық көрнекіліктерді молынан пайдалану, слайдтар арқылы қызықты етіп түсіндіре отырып, ондағы оқиғаларды көз алдарына әкеліп қазақ халқының мінез-құлқы, болмысы, адамгершілік қасиеттерін үлгі етуді мақсат етіп келеміз. Өйткені, Әл-Фараби бабамыз да: «Оқытудың негізгі әдісі – көрнекілік», - деп атап көрсеткен болатын.

Сонымен бірге, жас жеткіншектердің қызығушылығын тудыратындай ертегілерді іріктеу, оларды тоқсандық, жылдық жоспарларға енгізу қажет. Дамытушы орта сол сабақта өткізілген ертегі кейіпкерлері арқылы құрылады да, бүлдіршіндердің ертегі тақырыбына қызығушылығын тудырып, оларды ғажайып бір әлемде жүргендей сезіндіреді.

Мен, «Толағай» балабақшасында бүлдіршіндерге ұлттық тәрбие беру ісінде олардың бойына елімізде тұратын өзге ұлт өкілдеріне, олардың салт-дәстүрі мен әдет-ғұрыптарына құрметпен қарау сезімдерін сіңіруді де бір сәт естен шығарған жоқпын. Сол себепті, халқымыздың жеткіншектер бойына ұлттық тәрбие нәрін сіңіретін ертегілерімен бірге, әлем халықтарының ертегі-аңыздарын да балалар назарына ұсынып отырамын. Мен әр кез ертегілерде кездесетін әртүрлі мінезді кейіпкерлерге балалардың өздері қызығушылық танытып бар ынта-ықыластарымен сахналық көріністер жасауға ұмтылуына тәнті болып келемін. Сонымен бірге, қай ертегіні түсіндірсем де, оның әр баланың сезіміне әсер етіп, оны ерекше бір көңіл-күйге бөлейтіндей деңгейге жеткізуді мақсат етемін. Бала сол кезде ғана ертегідегі жағымды кейіпкерге ұқсауға тырысып, ал жағымсыз кейіпкердің мінез-құлқынан бой тартатыны сөзсіз.

Ал еліміздің ертеңгі жарқын болашағын айқындайтын бүгінгі жас өскіндерге ұлттық тәрбие беру ісінде ұлттық ойындар халқымыздың ерте заманда айналысқан шаруашылығы, тарихы, мәдениеті, өнері және жалпы тыныс-тіршілігі туралы молынан мағлұматтар береді. Бұл жерде: «Адам ата-анадан туғанда есті болмайды: естіп, көріп, ұстап, татып ескерсе дүниедегі жақсы-жаманды таниды-дағы, сондайдан білгені, көргені көп болған адам білімді болады», - деген Абай атамyzдың ұлағатын ұстануға тиістіміз. Қазақ халқының келешек ұрпағының ұлтжанды азамат ретінде тәрбиеленіп шығуына халқымыздың қыз қуу, көкпар, алтын қабақ ату, теңге алу, және т.б. тәрбиелік мәні зор. Балабақшада ұлттық ойындар ойнату ең алдымен балалардың үйден тыс өмірге бейімделіп, оған қызығушылығын арттырумен бірге, туған халқына деген сый-құрметін арттырып, оларды өз ұлты үшін мақтана алатындай дәрежеге жеткізеді. Бұл ретте біз, балабақша тәрбиешілері ұлы педагог В.А.Сухомлинскийдің: «Ойынсыз ақыл-ойдың қалыпты дамуы да жоқ және болуы да мүмкін емес» - деген тәмсіліне қосылмасқа амалымыз жоқ.

Сонымен бірге, ұлттық ойындар ойнату бүлдіршіндерге ұлттық тәрбие берумен қатар оларды кез келген сәтте тапқырлық көрсетіп, өз бетімен шешімдер қабылдай білу қабілеттерін қабыптастырады. Шапшаң, епті, батыл қимылдауға үйретеді. Ұлттық ойындарды ойната отырып, ұлттық тәрбие берудің бір әдісі балаларға психологиялық тұрғыда әсер ету болып табылады. Сол себепті, әрбір топта «Ұлттық бұрыштар» жасақталып, онда қазақ халқының тарихы, шаруашылығы, өнері және салт-дәстүрі мен әдет-құрпынан хабар беретін ұлттық қолөнер бұйымдары мен ұлттық музыка аспаптары, ұлттық киімдері жинақталады. Ал бұл бүлдіршіндердің өз халқының ұлттық ерекшеліктерін жастайынан танып өсуіне септігін тигізіп, ой-санасының дамытып, балабақша өміріне деген қызығушылықтарын арттыра түседі. Балалардың бойына туған тілі-қазақ тілінің қасиеттерін сіңіру, ата - баба салтымен өмір сүруге дайын азаматтарды тәрбиелеуде – ұлттық ойындардың маңызы ерекше деп білеміз. Өйткені, жас жеткіншек өзін қоршаған ортаны осы ойын арқылы танып, түйсінеді, қабылдайды. Мен сол себепті, балабақшада ойын түрлерін өткізу кезінде ойынды сабақ тақырыбына сәйкес алу, ойынның мақсатын нақты айқындап, көрнекі құралдарды бүлдіршіндердің қызығушылығына сәйкес дайындау, ойын алдында оны

ойнау тәртібін толық түсіндіруді басты мақсат етемін. Сонымен бірге, ойынға балалардың барлығының белсенді қатысуына баса көңіл бөлемін.

Сол себепті тәрбиеші әр сабағында балаларға ұлттық ойындарды ойната отырып, сол арқылы олардың елін, жерін құрметтеу, отансүйгіштікке тәрбиелеу міндетін де қоса атқарып отыруы қажет. Сонымен бірге, білікті тәрбиеші балабақшада ойынды ойнату технологиясына баса назар аударып отырады. Өйткені біз, балабақша тәрбиешілері ойын ойнатуды тек балаларды алдандыру әдісі деп қана керек, сонымен бірге, олардың өздері өмір сүріп отырған орта туралы ұстанымдарын, өзіндік ой-пікірлерін қалыптастыру құралы деп қарауымыз керек. Мен осы бағытта өз тобымдағы балалардың жас ерекшеліктерін ескере отырып, мазмұнды да, қызықты ойын түрлерін өзімнің жұмыс жоспарыма енгізіп, олардың ең алдымен тәрбиелік мәніне назар аударамын. Осы ойын арқылы баланың бойында бұрын байқалмай жүрген жақсы қасиеттерін анықтау мүмкіндігі де туып отырады. Өйткені Елбасымыз Н.Назарбаев та: «Қазіргі жас буын, бүлдіршіндер – мемлекетіміздің мығым тірегі» - деп олардың интеллектуалды қабілеті жоғары, жан - жақты дамыған азамат ретінде қалыптасуы – педагогтардың бүлдіршіндерге осы балабақшада жүргізетін оқу-тәрбие жұмысының деңгейіне тікелей байланысты екенін атап көрсетеді. Сол себепті біз мектепке дейінгі мекемеде ұлттық тәрбие беру ісінде халқымыздың бойына біткен адамгершілік қасиеттерін, ұлттық ерекшеліктерін балабақша қабырғасынан бастап бүлдіршіндердің бойына осы бастан дарытып, оларды ақылды, алғыр қадам жасауға, дұрыс, орынды сөйлей білу қабілетін дамыту, батыл да, епті іс-әрекет ете білуге баулуға тиістіміз.

Балабақшада ертегілерді оқытуда, ұлттық ойындарды ойнатуда педагогикалық технологияны пайдалану шешуші рөл атқарады. Балаларға ұлттық тәрбие беру үрдісінде технологияны біз оқу процесінің жан-жақты ойластырылған үлгісі деп білеміз. Сол себепті ертегі мазмұнын оқыту, өздеріне әңгімелету, ойында атқарылатын іс-әрекеттер арқылы баланың оқу-танымдық әрекетін жандандырып, оның өз бетімен әрекет етіп, шешімдер қабылдай алу қасиеттерін дамыту мақсатын көздейміз. Қазіргі таңда елімізде жүргізіліп жатқан білім беру реформасының басты мақсаты да ой-өрісі кең, дүниетанымы терең, жан-жақты қалыптасқан ұрпақ тәрбиелеп шығару болып табылады. Сол себепті, бүгінгі күні қазақстандық қоғамға соны ғылыми жаңалықтар ұсынып отырған инновациялық технологияларды балабақша өмірінде, оның ішінде ұлттық тәрбие беруде барынша тиімді пайдалану – заман талабы деп білемін.

Әдебиеттер:

- 1.Қалиев С. Қазақ этнопедагогикасының теориялық мәселелері және тарихы. – Алматы: “Білім” 2004 ж.
- 2.Жарықбаев К.Б., Қалиев С. Қазақ тәлімінің тарихы. – Алматы: “Санат” 1995 ж.
- 3.Табылдиев Ә. Қазақ этнопедагогикасы. – Алматы: “Санат” 2001 ж.
- 4.Қалиев С., Молдабеков Ж., Иманбекова Б. “Этнопедагогика” - Астана. 2005 ж.
- 5.Қалиев С., Оразаев М., Смаилова М. Қазақ халқының салт-дәстүрлері. – Алматы: “Рауан” 1995 ж.

ДАРЫНДЫ БАЛАЛАРҒА ӘЛЕУМЕТТІК ЖӘНЕ ПЕДАГОГИКАЛЫҚ ҚОЛДАУ, ҒЫЛЫМИ ЗЕРТТЕУ, ИННОВАЦИЯЛЫҚ ТӘСІЛДЕР, ПРАКТИКАЛЫҚ ТӘЖІРИБЕ.

Ильяс И.О., Хасенова М.А.

КМҚК «Толағай» бөбекжайы

Қазіргі таңда әлемдік білім беру кеңістігіне енуге бағытталған жаңа білім беру жүйесі қалыптасып келеді. Ғылыми болжамдар негізінде бүгінгі таңда мектепке дейінгі ұйымдарда

тәрбиелеу мен білім мазмұнын жаңарту, оқытудың сапасын арттыруға ықпал етудің басым бағыттары айқындалды.

Дарынды балаларға бүгінгі таңда –Қазақстан Республикасы ғылымының, мәдениеттінің және әлеуметтік өмірінің болашақ дамуына деген қамқорлық. Жоғары деңгейге жеке жетістіктер әдетте тұлғаны өзін-өзі қолға алуға ықпал ететін және қоғамды алға жылжытатын қозғаушы күш.

Бала дарындылығын дамыту жүйесі мұқият ойластырылуы, шынайы дараланып және оны жүзеге асыру қолайлы жас кездеріне сай болуы тиіс.

Дарындылықты дамытудың осындай қолайлы кезеңі мектепке дейінгі балалық шақ. Мектепке дейінгі жасына дейінгі балаға жоғары танымдық белсенділік, көтеріңкі әсершілдік, ақыл –ой жүктемесіне деген сұраныстар тән. Оларда сезімталдық, жарқындық, үлгілерді нақты ұсыну және оларды жеңіл қолдана білу жақсы дамыған.

Дарындылықты тұңғыш рет ағылшын антропологи Френсис Гальтон зерттеген болатын. Ф.Гальтон дарындылық- тұқым қуалайтын факторлардың нәтижесі екендігін алғаш рет дәлелдеуге тырысты. Дарынды балалардың психологиясын зерттеуде француз ғалымы Альфред Биннің орны ерекше, ол тұлғаның танымдық әрекетіне сынақ жүргізген.

Мектепке дейінгі ұйымдарға инновациялық білім беруді енгізуде бір қатар маңызды мәселелерді ескерген жөн. Олар: инновациялық бағытты дұрыс таңдай білу; іс-әрекеттің тұжырымдамасы мен бағдарламасын жасау; инновациялық жобаны жүзеге асырудың тиімді жолдарын анықтау; іс –әрекетті дұрыс жүргізу үшін қажетті құжаттарды дайындау. Инновациялық іс-әрекеттің мазмұны мектепке дейінгі білім беру ұйымдарының приоритетті бағыттағы бағдарламаларының және мектепке дейінгі педагогика мен психология, әлеуметтану, медицина саласындағы ғылыми-зерттеу жұмыстарының нәтижелері негізінде анықталады. Бұл бағыттар зерттеу жұмыстарын жобалау және оқып үйренетін пәндердің біртұтастығы мен бірлігіне байланысты жіктеледі.

Инновациялық іс- әрекеттің бағыты. Балалардың салауатты өмір салтын қалыптастыру, денсаулығын нығайту, физикалық және психикалық дамуына жағдай жасау, өмірін қорғау. Инновациялық іс-әрекет бағдарламаларын жасау. Мұндай іс-әрекеттер негізінен эксперименттік тәжірибе арқылы жүргізеді.

Эксперименттік тәжірибе –бұл ғылыми педагогикалық қызметке бағытталған. Мектепке дейінгі ұйымдарда ТЭ эксперимент алаңы ретінде жүзеге асырылады. Ғылыми әдебиеттерде шығармашылық іс-әрекеттердің инновациялық қызметке қатынасы үш түрде ұсынылады.

Модификациялық- бұл белгілі бір бағдарламаларды жетілдіру, тиімділігін айқындау, өзгерту, өңдеу, толықтыру бағытында жүргізіледі. Мұнда педагогикалық тәжірибеде қолданылған іс-әрекеттің жетістіктері тиімділік тұрғысынан қарастырылады.

Комбинаторлық – белгілі бағдарламалар мен әдіс тәсілдердің элементтерін біріктіре пайдалану болып табылады.

Радикальды шығармашылық іс—әрекет – білім беру жүйесінде ұқсастығы жоқ, педагогикалық теориямен тәжірибеде бұрын соңды қолданылмаған жаңа тың идеяларды енгізу т.б. Мектепке дейінгі ұйымдарда инновациялық білім берудің оң нәтижесі ұжымның шығармашылықпен жұмыс жүргізуіне тікелей байланысты. Ол үшін ұжымдағы жағымды, достық жағдайдағы ахуалды қалыптастыру керек. Көшбасшыларды таңдау және оларға қолдау көрсету. Барлық іс-әрекет барысында дәлдік және уақытты үнемдей білуге дағдылану. Өзіне айтылған сынды дұрыс түсініп, қабылдай білу және одан нәтиже шығар. Барлық уақытта ұжымдық іс-әрекетке қолдау көрсету, өзінің үлесін қосу және белсенді түрде араласу. Тәрбиешілер және мекеме басшылары қазіргі уақыттағы инновациялық технологиялар, идеяларды бағдарлай білуі қажет. Жаңа технологияларды қолдану арқылы баланы жан-жақты терең ашуға, оған бағыт бағдар беріп жағымды әсер етуге, зейінін көтеруге, белсенділігін арттыруға дағдыландырады. Әр баланың жеке қабілеті анықталады. Бала өз бетімен жұмыс істеп, басқалармен бәсекеге түсе алады; өзін-өзі бағалап, қорытынды жасай алады. Қазіргі ғылым, техникалық прогрестің дамыған заманында біз мектеп жасына дейінгі балаларға білім нәрін себуде қандай технологияларды қолданамыз деген ойлар бізді

мазаламай қоймайды. Оларды қолдану әр тәрбиешінің өз еркінде. Білім беру үрдісінде алға қойған негізгі мақсат білім беру мазмұнын толықтырып, жаңаша көзқараста, баланың өмірін жаңаша ортада, жаңа бағытпен ұйымдастыру. Балаға жүйелі білім беріп, ынта-ықыласын дұрыс бағыттауды, қабілет- қасиеттерін дамытуды балабақшадан бастауымыз керек. Балабақшада жаңа технологияларды пайдаланудың басты мақсаты: оқыту мен тәрбиелеуде инновациялық ойын технологиясының элементтерін пайдалана отырып, жан-жақты, білімді, құзыретті тұлға тәрбиелеу. Дарынды бала болу үшін баланың қабілетін дамытуда қолданылатын ойындар оның бойында шығармашылық ізденіске деген ұштарлығын арттырады, жеке қабілетін анықтайды. Көзбен көру арқылы салыстыру, жұмбақ жасыру мен шеше білу арқылы логикалық ойлау қабілеттерін артырады.

Қазіргі таңда білім беруде инновациялық технология түрлері өте көп. Олардың ішінде өзіме ең таңдаулысы Зайцев технологиясы. Бұл технология арқылы балалардың оқу қызметіне қызығушылығын арттырып өз бетімен әрекеттену әдістерін меңгеруге болады.

Мектеп жасына дейінгі шығармашыл баланы тәрбиелеу үшін тәрбиешіге инновациялық тәсілдер қажет болады.

- стандарттан тыс, креативті жұмыс істеуге ынтасы
- ізденіс белсенділігі, ізденімпаз.
- мектеп жасына дейінгі бала психологиясы мен дарынды балалар психологиясынан білімі.

Дарынды балалармен жұмысты ұйымдастыру бағдарламасы бойынша тәрбиелеу үдерісізаттық- кеңістікті дамытушы ортада жүзеге асырылады және мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың тәрбиелік, дамытушылық және оқыту міндеттерінің бірлігі қамтамасыз етіледі.

Дарынды балалармен жұмыс ұйымдастыру бойынша Бағдарлама мазмұны «Таным», «Шығармашылық» білім беру салаларына негізделеді.

Біз өз жұмысымызда мына ұстанымдарды басшылыққа аламыз:

- тәрбиешілердің, педагогтардың және ата- аналардың ынтымақтастық үдерісі жүзеге асырылатын, сабақтастық;
- әр балаға жеке қарым-қатынас жасау;
- таңдау мүмкіндігі;
- кешенді қарым-қатынас;
- баланың жеке және ұжымды әрекеттерінің , арнайы ҰОІӨ көлемі мен жалпы дамыту ҰОІӨ көлемінің тиімді ара қатынасын сақтау,
- балабақшаның қосымша білім беру, мәдениет ұйымдарымен өзара байланысы және ынтымақтастығы.

Әрбір бала қолайлы жағдайлар болғанда тиімді дами алатын және өз дамуында үлкен биіктерді алуға мүмкіндік беретін туғаннан орасан зор әлеуметке ие болатындығын дәлелдейді.

Пайдаланылған әдебиеттер:

1. ҚР білім беруді дамытудың 2011-2020 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламасы, 7.12.2010
2. «Балапан» бағдарламасы 2010-2020 жж. 28.05.2010ж
3. ҚР Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың жалпы білім беретін Типтік бағдарламасы.
4. Отбасы және балабақша журналы, №1.2018ж

ПРОБЛЕМЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАННЕГО ОБУЧЕНИЯ ТРЕХЪЯЗЫЧИЮ

Тусупова У.К., Найзабекова Р.М., Тапаева А. Т.

КГКП я/с «Толағай» г. Караганда

Государственный стандарт обязательного образования для дошкольного образования в Республике Казахстан предусматривает изучение казахского языка с трехлетнего возраста. Поскольку преподавание дошкольников на казахском языке является сложным процессом, важную роль в выборе методов и приемов обучения. Одной из главных проблем обучения государственному языку является отсутствие языковой среды. Обучение детей дошкольного возраста на казахском языке предусматривает устную речь, что означает понимание слова - слух, то есть основные цели преподавания казахского языка:

1. Развивать артикуляционный аппарат и готовить его к правильному произношению слов и всех звуков
2. Обогащать речь детей словами, обозначающими качество и свойства предметов
3. Совершенствовать навыки культуры общения и взаимодействия с взрослыми и сверстниками

Одним из наиболее важных вопросов воспитания детей является развитие языка. Каждый учитель должен учитывать возраст и личность своих воспитанников. Основываясь на национальных традициях, образе жизни, традициях и литературном искусстве, которые наследуются на протяжении веков путем развития дошкольной педагогики в будущем. Привить ребенку доброту, спокойствие, милосердие, эстетические чувства, хорошее в жизни - различать плохие поступки, чувствовать, учиться, развивать мышление и восприятие. «Язык - это сокровищница народа», казахский язык - это язык, который имеет традиционные, стабильные, строгие языковые нормы, дифференцированные стилизованными линиями, с национального на национальный уровень.

Русский язык в Казахстане имеет конституционно закрепленный статус языка межнационального общения и играет важную роль в развитии экономики, культуры и образования. Хорошее знание русского языка - основа успешного обучения в школе. Смело можно сказать, что современная жизнь казахстанцев, немыслима без русского, общего для всех народов языка. Дошкольный возраст - самый благоприятный для формирования двуязычия. В дошкольном возрасте дети быстрее, чем на последующих возрастных ступенях, овладевают вторым языком. Это объясняется тем, что слух и артикуляция детей еще послушны и эластичны, поэтому легко и сравнительно формируются речевые навыки. Следовательно, чем раньше ребенку предоставить возможность изучать второй язык, то есть создать благоприятную речевую среду, целенаправленно организовать работу по изучению русского языка, тем успешнее будет результат. Но наряду с этим следует выделить и проблемные стороны данной точки зрения. Это отсутствие актуальных мотивов. Овладев своим родным языком, ребенок уже, как бы решил свою задачу. Он свободно реализует свои мысли, общается с окружающими, а необходимость овладения другим языком ему непонятна. У него нет мотива для изучения второго языка. Следовательно, педагогам и родителям необходимо создать мотивацию. Необходимо добиться, чтобы эти мотивы стали действительно важными и актуальными для дошкольников. Вместе с тем нельзя полагать, что тот или иной мотив будет действовать постоянно, как вечный двигатель. На каждом его следует заново активизировать, укреплять, углублять. Личностные психологические барьеры, неуверенность малышей, стеснительность. Известно, как чуток ребенок к интонации и выражению лица взрослого. Поза равнодушия, жест нетерпения, мимика неодобрения или готовность помочь мгновенно и адекватно улавливается ребенком и вызывает соответствующую положительную или отрицательную реакцию. Основным видом деятельности ребенка является игра. Дети заинтересованы, в игре, разнообразных видах деятельности и контактах с другими людьми, поэтому, самым лучшим способом изучения

языка является игра, интересные занятия и общение. Все занятия должны проходить в игровой форме. Рифмовки, словесные упражнения и песенки, чистоговорки помогают детям легче усвоить необходимый запас новых слов, а также способствовать развитию ребенка. Дети довольно быстро осваивают формы вежливости, приветствия, прощания, счет, названия цветов и игрушек. Однако им очень трудно научиться согласовывать разные части речи между собой, правильно употреблять падежи, временные и личные формы глаголов, степени сравнения прилагательных, образовывать наречия. Отсутствие рода в казахском языке, лишает ребенка потребности менять что-то в предложении, если сменился род существительных. Не следует исправлять ошибки или неточности при других детях, чтобы не вызывать смех, но можно предложить на выбор какие-то варианты ответа, чтобы ребенок озвучил один из них самостоятельно. Учитель занимается индивидуально с детьми, не усвоившими данный материал.

Язык является важнейшим средством человеческого общения, без которого невозможно существование и развитие человеческого общества. Расширение и качественное изменение характера международных связей нашего государства, интернализации всех сфер общественной жизни делают иностранные языки реально востребованными в практической и реальной деятельности человека. Они становятся в настоящее время действенным фактором социально-экономического, научно-технического и общекультурного прогресса общества. Все это существенно повышает статус предмета иностранный язык как общеобразовательной учебной дисциплины и мотивацию учения.

Многие родители хотят, чтобы их дети изучали иностранный язык, в частности английский, так как нам всем известно, он является официальным языком Европы, и он стал также первой необходимостью в общении с техникой, да и с жителями соседних стран. Это явилось первопричиной важности иностранного языка в жизни современных детей.

Сегодня ситуация в корне изменилась: знание иностранных языков теперь не роскошь, а необходимость, возможностей для их изучения предостаточно, не говоря уже о методиках преподавания. Однако почему же для многих из нас освоение языка остается пыткой? Зачастую мы отказываемся от занятий, сокрушаясь, что лишены способностями. Каждый ребенок обладает способностями для овладения иностранным языком — вопрос лишь в четкой и эффективной системе преподавания.

Современное образование должно ориентироваться на развитие личности детей, их познавательных и созидательных способностей; на формирование у детей глубокого личностного мотива, стимула к получению образования. Важной является задача научить детей учиться и хотеть учиться, а не просто обеспечить овладение уровнем знаний, умений и навыков. Поэтому, уже начиная с младшего дошкольного возраста необходимо формировать такую познавательную мотивацию, которая придавала бы учёбе значимый для учащегося смысл. Для того чтобы повысить уровень познавательного интереса, необходима не только работа детского сада, но и сотрудничество детского сада и семьи. Детский сад и семья вместе способствуют созданию благоприятных условий для развития ребёнка.

С момента прихода ребёнка в детский сад, семья продолжает, оказывать влияние на его учебную деятельность. Значительную часть времени ребёнок проводит в семье и поэтому она может взять на себя помощь в управлении процессом формирования мотивационной сферы (потребностей, целей и, конечно, интересов), которая является ядром личности, необходимым условием её активности.

Суть творческого сотрудничества педагогов и семьи заключается в том, что обе стороны заинтересованы в изучении ребёнка, раскрытии и развитии в нём лучших качеств его личности. Это помогает педагогам и родителям объединять свои усилия в создании условий для формирования у ребёнка тех качеств и свойств, которые ему необходимы для самоопределения и самореализации. Но в настоящее время, когда происходят глобальные природные катаклизмы, развивается космос, новая техника, под влиянием всех этих порогов, дети становятся более непоседливы, торопливы, невнимательны. Чтобы решить эту

проблему учитель должен делать частые и быстрые смены видов речевой деятельности. Для того чтобы поддерживать интерес учащихся, приходится использовать упражнения на речемыслительную деятельность: разыгрывать ситуации по ролям, деформированные тексты, в пересказах текстов использовать возможность представить содержание от разных лиц. Важно вводить и такой компонент, как лингвострановедение: больше рассказывать на уроках о стране изучаемого языка, знакомить детей с культурой страны - ее музыкой, искусством, национальной кухней. Чем больше информации будут получать дети, тем лучше. Важно только тщательно отбирать эту информацию, рекомендовать фильмы, сайты. Касаясь четко наиболее характерных проблем Это психологически тяжело для детей, так как большинство детей загоняют себя в тупик в изучении иностранного языка именно тем, что ставят себе завышенные планки, а именно — разговаривать идеально без акцента и без единой ошибки. А ведь этого часто не умеют и носители языка, мы стремимся к идеальному произношению, правильному произношению звуков, букв и дифтонгов, уделяют большое внимание интонации. Что приводит к тому, что дети слушают много песен, смотрят фильмы на английском языке, таким образом у них возникает комплекс незнания языка. Чтобы решить первую трудность, конечно необходима здесь помощь высококвалифицированного языковеда - преподавателя, хорошо практикующего английский язык в разговорном стиле. Но здесь вот и возникают еще ряд проблем, таких людей пока мало, если они здесь, то они «недостигаемы» для всех обычных детей, например, в поселке, деревне или селе.

Еще одна помеха в изучении английского языка заключается в том, что мы думаем на русском и только потом переводим слова на иностранный язык, затем сопоставляем с правилами грамматики, потом говорим предложение. А это слишком утомительно для человека. Поэтому старайтесь мыслить и говорить на английском сразу. Именно так учатся говорить на родном языке дети, они буквально впитывают в себя язык. А ведь никаких грамматических правил, они не знают. Теорию они будут постигать намного позднее. Может быть кому-то это покажется очень сложным, но такие методики изучения английского языка существуют.

Самым главным в изучении иностранного языка является именно практика общения, а не теория грамматики. У каждого учителя должны быть маленькие изобретения и секреты, как повышать мотивацию детей в обучении иностранному языку, как развивать их творческую и речевую активность, что необходимо использовать разнообразные приемы стимулирования детей, помогать им изучать и познавать новое и неизведанное.

Литература:

1. Концепция модернизации российского образования на период до 2010 года.
2. Распоряжение Правительства Российской Федерации от 29 декабря 2001 г. №1756-р.
3. Коваленко Н.Д. Методы реализации принципа профессиональной направленности при отборе и построении содержания общеобразовательных предметов : Автореф. дис... канд. пед. наук. – Майкоп, 1995
4. Общение и оптимизация совместной деятельности / Под ред. Г.М. Андреевой. – М., 1987. – 297 с.
5. Б.С.Омар и др.Методические рекомендации, учебная программа к учебно-методическому комплексу «Говорим на русском языке» для групп с воспитанием и обучением на казахском языке. Кокшетау: Келешек- 2030, 2012.
6. Протасова Е.Ю. Родина Н.М. Русский язык для дошкольников.СПб. Златоуст .2005.
7. Протасова Е.Ю. Родина Н.М. О детском двуязычии в ДОУ и семье М.:АРКТИ,2010.

ТӘРБИЕ МОДЕЛІ: ҰЛТТЫҚ КОНТЕКСТ

Байділдә Д.М.

КМҚК «Шаңырақ» бөбекжайы »

«...Бала тәрбиелеу – болашаққа ең үлкен инвестиция. Біз бұл мәселеге осылай қарап, балаларымызға жақсы білім беруге ұмтылуымыз керек...»

(Н.Ә.Назарбаев)

Жас ұрпаққа сапалы білім беру және онымен бірге саналы тәрбиеге баулы қашан да маңыздылығын жоймаған. Рухани тәрбиемен нұрланбаған адам өзінің алған білімін қара басының пайдасына жұмсап, өз мүддесі үшін адамзатқа апат әкелуі мүмкін болатын мысалдар тарихта аз емес. Тек сол арқылы ғана халқымыздың ғасырлар бойы жинақталған бай рухани мұрасымен жастардың бойына адамгершілік ізгі қасиеттерді қалыптастырып, сіңіртіп, өзінің Отанына адал азамат етіп тәрбиелеу ата - ана мен ұстаздар қауымына жүктеледі.

Ұлттық құндылықта білім мен тәрбие берудің басым бағыттарының бірі тәрбие жұмыстарының әлеуетін күшейту болып табылады.

Өскелең ұрпақты жалпыұлттық деңгейде тәрбиелеп, оған білім берудің басты мақсаты – жалпы адами құндылықтардың негізінде тұлға мәдениетінің басты құзыретін білетін бала тұлғасын дамыту болып табылады. Бұл өз кезегінде халықтық рухани адамгершілік құндылықтар мен идеалдар жүйесінің негізінде білім берудің мазмұнын жаңартудың заңды қажеттілігін тудырады [1].

Жас ұрпақ тәрбиесіндегі мәдени мұраның мән-мазмұны туралы А.Құнанбаев, Ы.Алтынсарин, М.Х.Балтабаев, С.А.Ұзақбаева, К.Ж.Қожахметова, М.Т.Тәнікеев, Б.О.Тетенаев, Т.Ш.Қуанышев және т.б. отандас педагог ғалымдар айтып өтті.

Сан ғасырлық тәжірибемен және неше ұрпақ өмірімен бекітілген тарихи-мәдени мұраның бір үлгісі – ұлттық ойындардың бала тәрбиесінде алар орны өте маңызды. Ұлы педагог В.И.Сухомлинский: «Ойынсыз, музыкасыз, ертегісіз, шығармашылықсыз, қиялсыз толық мәніндегі ақыл-ой тәрбиесі болмайды», – дейді [2]. Демек, шәкірттің ақыл-ойы, парасаты ұлттық салт-сананы сіңіру арқылы баиі түседі. Оқу үдерісінде ұлттық ойын элементтерін пайдалану сабақтың тақырыбы мен мазмұнына сай алынады. Сонда ғана оның танымдық, тәрбиелік маңызы арта түседі.

Қазақ ұлттық ойындардың көпшілігін зерттеп, жүйелеп, олардың тәрбиелік-дамытушылық мәнін бағалаған және құнды педагогикалық тұжырым жасаған этнограф А.А.Диваев болды. Ол танымдық үрдістің бастау алған кезеңінде ойындардың бала сезімінде қоршаған өмір туралы жарқын әсерлер қалдыратын ынталандырушы рөлі туралы жазған. Жазушы І.Жансүгіров «Олар ойын кезінде ойлап тауып, жаттап алатын қызықты ойындарды, теңдеулер мен санамақтарды халық шығармашылығының алғашқы түрлерінің бірі деп санауға болады. Балаларға арналған әдебиет баланың түсінігі мен ойлау қабілетіне сәйкес құрылуы керек,» - дейді.

Қазақ ұлттық ойындарының ортақ сипаты – балаларды зеректікке, танымның кеңеюіне, өнерпаздыққа баулу. Ойын әрекеті барысында баланың табиғи болмысын, қабілетін байқауға болады. Ойынның нәтижесінде баланың болашақта қандай бағыт-бағдар алатыны туралы болжам жасауға болады. Демек, ойын – белгілі бір тұжырым жасауға бағдар болып, бала тәрбиесін дұрыс арнаға көмектесіп, тұлға қасиетінің ашылуына көмектесетін құрал іспетті. Ата-бабаларымыз баланың ойын әрекетінен болашақ ақылды басшыларды, ер жүрек батырларды тануға әрекеттенген [3].

Қазақ ұлттық ойындарының мән-мазмұнына ұлы адамдар мен батырлардың, қоршаған орта құбылыстары, табиғат ерекшеліктері, үй және жабайы жануарлар мінездері негіз болған. Сондықтан «Жаяу көкпар», «Түйілген орамал», «Қара сиыр» және т.б. ойындардың танымдық қызығушылықты қалыптастыруда, жаңа білім алып оны игеруде маңызы үлкен.

Мәселен, «Көкпар» ойынының атауы «көк бөрі» сөзінен туындаған. Бөрі – көшпенді халықтың малына соқтығып, үлкен зардап келтіретін жауы болған. Ежелден ата-бабамыз бөріге аңшылық құрған. Сәтті аңшылықтан кейін ауылға олжаны кім бірінші болып әкелетініне жарыс ұйымдастырған. Кейін бұл жарыс «Көкпар» ұлттық ойынына алынған. Ойынның мақсаты – ең алдымен, ат үстінде епті болуға, күшті, зейінді, қайсар болуға қалыптастыру. Бала бақша жағдайында «жаяу көкпарды» ойнатуға болады: ойыншыларды екі командаға бөліп, старт сызығының бойымен, бірінің артынан бірін тұрғызады. Басшының белгісі бойынша барлығы көкпарға (олжаға) жүгіреді. Көкпарды алып үлгерген бала алға қарай жүгіре береді. Команда ойыншылары көкпарды бір-біріне беріп, мәреге жетуі керек. Қай команданың ойыншысы бірінші болып жетеді, сол команда жеңімпаз атанады.

«Түйілген орамал» ойынының басқа ұлттық ойындардан ерекшелігі – мұндағы ойыншы балалардың өзгеше рөлі. Бұл ойынның мақсаты – қимыл шапшаңдығын, қол ептілігін, зейінділікті дамыту. Ойыншылар шеңберге тұрады. Ойынды жүргізгіш бала бастайды. Шеңбердің ішінде болып, ол орамалды кез келген ойыншыға лақтырып, бірден оны қуа бастайды. Орамалды алған ойыншы оны басқа ойыншыға беріп үлгеру керек, сөйтіп ойыншылар орамалды бір-біріне лақтырады. Жүргізгіш балаға орамалмен ұстанған бала жүргізгіштің орнын ауыстырады. Орамалды ұстап алған жүргізгіш бала жаңа жүргізгішті өз еркімен белгілей алады. Ойын аяқталғанда орамалды бір рет те жоғалтпаған үздік ойыншылар ерекшеленіп аталады.

«Қара сиыр» ойыны балаларды ұжыммен бірге әрекет жасауға, «өз затын» қорғауға үйретеді. Ойында қоңырқай түсті затты (ескі бас киім, құммен толтырылған дорбаша) қолданады. Ойыншылар тығыз шеңберге тұрып, көздерін жұмады. Басшының белгісі бойынша ойыншылардың бірі шеңберден шығып, затты жанына қойып тығылуы қажет. Ойыншы балалардың міндеті – оны табу. Затты тапқанда, бұл туралы дауыстап айтады, барлығы табылған заттың жанында жиналады. Заттың иесі өз затын қорғайды, қалғандары алдап алып алуға әрекет жасайды. Затты ала алған бала жүргізгіш болады, яғни затты жасырады, қалғандары тағы да тығыз шеңберге тұрып көздерін жұмады. Ойын қайтадан басталады.

Қазақ халықтық педагогикада сандық ұғымдар кейбір ұлттық ойындар мазмұнында болатын ауызша есептерде және қанатты сөздерде қолданды. Бұлардың қолданылу тәжірибесі көрсеткендей, мектепке дейінгі жастағы балаға сандық ұғымдарды нақты бір образда беру оларды жылдам әрі түсіне еске сақтауға ықпал етеді. Мектепке дейінгі балалармен жұмыс жасауда қазақ ұлттық ойындарының көмегімен сандық ұғымдарды санаға оңай қондыруға болады. Мысал ретінде санамақтарды келтіруге болады, ол баланың қызығушылығын оятып, ойлау әрекетін, есті, зейінді белсенділендіреді. Мұндай ойындарға «Жануарлар», «Қуыр-қуыр, қуырмаш», «Санап ал» және т.б. ойындарды жатқызуға болады [4]. Ойынның басы болып табылатын мұндай санамақтар ойыншыларды жылдам ұйымдастырып, жүргізгіш баланы таңдауға, ойын ережелерін бұлжытпай орындауға әсер етеді. Бұған санамақтардың ұйқастығы, ырғақтылығы, әуезділігі себеп:

- 1) Қуыр-қуыр, қуырмаш,
Тауықтарға тары шаш!
Балапанға бидай шаш!
Әй-әй, балапан,
Жамандықтан қаш!
- 2) Бір-екі,
Жердің беті.
Сары шымшық,
Тез ұшып шық!

«Аңшылар» санамағында жабайы жануарлар аталып, санға сәйкес қойылады. Балалар сандардың натурал қатардағы ретін игереді:

Бір дегенім — бөрі,
Екі дегенім — елік.
Үш дегенім — ұшар (аң),
Төрт дегенім — түлкі.
Бес дегенім — бөкен,
Алты дегенім — арқар.
Жеті дегенім — жайран,
Сегіз дегенім — сілеусін.
Тоғыз дегенім — толай,
Он дегенім — ор қоян.

Санамақтан басқа қаламақ деген ойын әдісі бар. Қаламақ ойынның үрдісіне тартып, ойыншы балалардың көңіл күйін қалыптастырады, есту қабілетін, эстетикалық талғамын дамытады. Қаламақ ойын тәртібі бойынша балалар командаға бөлінуге тиіс болғанда қолданады. «Аспандағы жұлдыз керек пе, Судағы құндыз керек пе?» деген сұраққа жүргізгіш баланың бірі «Судағы құндыз» деп жауап береді. «Құндыз бала» оны атаған баланың командасына өтеді. Сөйтіп, ойыншы балалар екі командаға бөлінеді.

Аспандағы жұлдыз керек пе?

Судағы құндыз керек пе?

Түйенің ботасы керек пе?

Жердің жотасы керек пе?

Осы сияқты ойындар халықтық педагогикасында өте көп, мектепке дейінгі бала тәрбиесінде ойлау қабілетін дамыту, ұлттық мәдени мұраға баулу құралы ретінде бала бақша тәрбиешісі үшін маңызды тақырып болып табылады.

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі:

1. Қазақстан Республикасында 12 жылдық жалпы орта білім берудің концепциясы //myuniver.kz
2. Сухомлинский В.И. Сердце отдаю детям. Москва: Педагогика, 1979. -Т-11
3. Таникеев М.Т. Мир народного спорта. — Алматы: Санат, 1998. — 318 с.
4. Сағындыков Е.А. Қазақтың ұлттық ойындары. — Алматы: Рауан, 2001. — 175 с.

РОЛЬ КУЛЬТУРНОГО НАСЛЕДИЯ В ОБРАЗОВАНИИ И ВОСПИТАНИИ МОЛОДЕЖИ

Дарханқызы К.,Кобентаева Ж. Ж.

КГКП «Ясли-сад «Шаңырақ»

Культура любого народа - это отдельный культурно-исторический мир со своими специфическими чертами и особенностями. Поддерживать и сохранять это своеобразие, оригинальность и непохожесть помогает традиционная культура. Именно она не дает кануть в Лету историческому прошлому и культурному наследию, накопленному многовековым опытом того или иного народа.

В современном обществе интерес к традиционной культуре непрерывно возрастает. И этому есть свои объяснения. Во-первых, социально-историческая память народа позволяет сохранять ему свою идентичность: культурные традиции и обряды, особенности материального и духовного уклада жизни, родной язык, традиционные костюмы, музыку, фольклор- все, что абсолютно уникально для каждого народа. Во- вторых, традиционная

культура играет роль транслятора опыта и обеспечивает коммуникацию между поколениями, что способствует формированию общих ценностей, единению граждан и их бесконфликтному сосуществованию.

Таким образом, сохранение историко-культурного наследия традиционных культур представляет интерес не только для ученых, политиков, но зачастую и для самого коренного наследия- носителей локальной культуры.

Основным вектором уровня культуры общества или народа является отношение к своему культурному наследию. Не секрет, что этот вопрос в настоящее время не только актуален, но и носит проблемный характер. Каждая эпоха рождает своих кумиров и под особое влияние чаще всего попадает молодежь. Наша страна является создателем и хранителем богатого историко-культурного наследия мирового значения. Наследие во многом формирует менталитет, утверждает преемственность гуманитарных ценностей и сохраняет традиции. И сейчас, как никогда, важно объединение усилий культуры и образования в деле гуманитарно-патриотического и духовно-нравственного воспитания молодежи, развития компетентного личностного подхода к реалиям современности на основе самого активного и широкого использования всего комплекса культурного и исторического наследия нашего города.

Культурное наследие это, прежде всего, главный способ существования самой культуры. Обществу необходимы памятники культуры, искусства, истории, чтобы через них сохранить нашу память. И их нужно не только сохранить, но и оберегать от актов вандализма, варварства, расхищений. А это необходимо воспитывать в молодом поколении, так как по нашему отношению к предкам, истории можно судить о нравственном состоянии народа, нации.

Трепетное отношение к прошлому, к памяти предков в культуре человечества, патриотизм, любовь к Родине – все это «память души». Чувства, которые усваиваются непроизвольно, помимо воли и желания, с родным языком, обычаями. Все это имеет сослагательное наклонение и ориентировано на будущее.

И мы должны воспитать не только хорошего профессионального специалиста, но и хранителя очага, который живет в каждом реставраторе.

Процветание страны состоит в его духовном начале, популяризации бережного отношения к памятникам культурного наследия, воспитании ответственности за его сохранения.

Конечно любое общество в ответе за идейное, патриотическое, культурное воспитание молодежи. Государство оценивают по отношению к детям и старикам, общество по заботе о сохранности памятников истории и культуры. Но мы также знаем, что чаще всего носителями программы разрушения, отрицания всего, что было раньше, является молодежь.

Исходя из этого, на образовательные организации нашей страны в настоящее время возлагается большая работа по патриотическому и культурному воспитанию подрастающего поколения.

Современное образование играет особую роль в жизни общества и отдельной личности. Оно направлено на трансляцию накопленного социального опыта подрастающим поколениям, на обретение человеком себя в пространстве культуры, на развитие способностей к культуру-творчеству.

Особую актуальность несет приобретает вовлечение в процесс возрождения культуры детей, формирование их интереса к традиционным ремеслам, стилю жизни, родному языку. Включение устного народного творчества в процесс воспитания детей имеет огромное значение. Фольклор открывает для детей доступ у народной культуре, и забота об умственном, нравственном и физическом воспитании детей всегда была одной из главных задач взрослых. Именно дети должны стать частью общества, знающей свой родной язык, традиции и ремесла, чтобы, научившись сохранять свою культуру, они смогли передать ее своим детям и родственникам. Поэтому процесс воспитания детей представляет большой интерес для понимания процессов сохранения историко-культурного наследия.

Большое внимание следует уделять организации процесса воспитания детей самого младшего возраста, когда они более всего способны воспринимать свою культуру через речь, язык, словесную форму целом. Наиболее эффективными формами воспитания и вовлечения детей в традиционную культуру можно считать колыбельными песни, стихи и тд.

Родина, отечество... в корнях этих слов близкие каждому образы: мать, и отец, родители, те, кто дает жизнь новому существу. Суть патриотического воспитания состоит в том, чтобы посеять и взрастить в детской душе семена любви к родной природе, к родному дому и **семье**, к истории и **культуре страны**, созданной трудами родных и близких людей, тех, кого зовут соотечественниками. **Наследование ценностей родной культуры** в дошкольном возрасте – это есть естественный и верный способ патриотического воспитания, воспитания чувства любви к Отечеству. **Культурное наследие** народа – огромное богатство, которым каждому ребенку и взрослому нужно научиться правильно распоряжаться, владеть им так, чтобы сохранить и приумножить, воплотив его в сокровище своего внутреннего мира, своей личности, в дальнейшем творческом созидании. Успех патриотического воспитания наших детей во многом зависит от родителей, от **семьи**, от той атмосферы, которая царит дома и в детском саду.

Детство - это то, что дается каждому из нас только на очень короткий промежуток времени, это то чувство, которое мы с нежностью храним всю жизнь и передаем его следующему поколению. Поэтому от нас, от взрослых, зависит, что именно наши воспитанники пронесут с собой по жизни и передадут своим детям. А это значит - мы должны научить детей любить свою **семью**, Родину, уважать окружающих их людей, знать историю, быт и **культуру своего народа**, быть толерантными к **традициям и культуре народов**, проживающих рядом с ними. Гордость за свою Родину, понимание неповторимости и богатства **культурных традиций** играют огромную роль в становлении личности ребенка.

Культура – это ориентир, основа и пространство всей нашей жизни. В культуре концентрируется историческая память и духовная энергия народа, и служить ей – особая, благородная и ответственная миссия.

Culture is a landmark, the basis and space of our life. The culture concentrates the historical memory and spiritual energy of the people, and serve it – a special, noble and responsible mission.

Важно подчеркнуть, что новое вообще невозможно без творческой переработки прошлого. Прошое традиционной культуры может сохраняться только благодаря преемственности этнокультурных ценностей среди поколений- от старшего к младшему. Поэтому возрождение утраченных этнокультурных ценностей и традиций является важной задачей как образовательных учреждений, так и самих семей.

Как показывает практика, проблема приобщения детей у традиционной культуре остается достаточно острой. Порой очень непросто вовлечь детей в традиционную культуру, показать им, как важно знать свой родной язык, историю.

Массовое создание еще просто не подготовлено к такому роду занятиями. Необходимо проделать работу над собой, чтобы осознать всю ценность традиционной культуры, что также не так-то просто для детей. Нос каждым годом кружки, связанные с народной культурой, получают все большую известность, а вместе с тем и благодарных учеников. Через своих педагогов, через взаимодействие с национальными активистами дети понимают значимость своей истории и культуры, свою неразрывную связь с ними. Элементы традиционной культуры раскрашивают и обогащают их жизнь. Сами дети становятся активными участниками дела сохранения историко-культурного наследия предков, собирают фольклорный материал, занимаются исследовательской деятельностью, являясь таким образом, трансляторами своей культуры и, что главное, трансформируют ее и дают традиционной культуре новую жизнь.

Никто не сомневается в значении культурного наследия для формирования ценностной системы человека, в особенности молодёжи. О значении культурного наследия для формирования здорового общества, бережно относящегося к традиции, опирающегося на

опыт предшествующих поколений и культурную память, говорят учёные, педагоги и деятели культуры. Тем не менее, если мы зададим вопрос о том, что понимается под «культурным наследием», то услышим самые разные ответы, и наиболее распространённый из них – это «высшие ценности культуры и искусства», составляющие «золотой фонд» нации, ставшие основой образовательных программ в учебных заведениях от школы до вуза. С этой точки зрения под культурным наследием понимается часть материальной и духовной культуры, созданная прошлыми поколениями, выдержавшая испытание временем и передающаяся поколениям как нечто ценное и почитаемое. Это прошедшие проверку временем произведения литературы и искусства, которые становятся предметным полем ряда дисциплин, входящих в учебные планы учебных заведений разного уровня. Несомненно, образование опирается на высшие достижения культуры, именно они становятся предметом различных образовательных стратегий как в деятельности учебных заведений, так и других учреждений культуры – театров, музеев, новых форм интерактивного освоения достижений в этой области. Тем не менее в наши дни существуют две важные социокультурные проблемы, которые затрудняют или вовсе не позволяют ввести произведения мировой культуры в ценностный мир современного человека.

Список литературы

1. Лихачев Д.С. Экология культуры 1979
2. Дронова Т.И. Детский фольклор Усть-Цильма.- Сыктывкар, 2000
3. Виноградов Г.С. Страна детей. Избранные труды по этнографии детства, 1999
4. Жумабаев М. (1992). Pedagogy. Алматы: native language.
5. Сухомлинский В.А. (1988). About upbringing:

УЧИМСЯ ГОВОРИТЬ НА ТРЕХ ЯЗЫКАХ

Кәрімқызы Н.,Скоробогатова Н. Г.

КГКП «Ясли-сад «Шанырак»

Современный человек сегодня характеризуется как личность, свободно владеющая двумя и более языками, осознающая принадлежность к собственной национальной культуре, понимающая и уважающая самобытность культуры собеседника, умеющая участвовать в межкультурном диалоге.

Расставляя приоритеты работы в сфере образования, Глава государства в своем Послании народу Казахстана «Стратегия «Казахстан-2050»: новый политический курс состоявшегося государства» отметил, что, как и во всем мире, Казахстану необходимо переходить на новые методы образования.

В основе политики триединства языков лежит требование знания гражданами страны казахского языка.

Особое значение в языковой политике Казахстана придается русскому языку, который является одним из мировых языков и имеет широкое распространение в современном мире.

Третьим элементом является английский язык, который занимает в современном мире доминирующее положение. Английский язык открывает казахстанцам окно в мир, окно в глобализацию. Казахстан все шире и глубже вовлекается в международные процессы и контакты. Сегодня в обществе никого не надо убеждать, что знание английского языка является важнейшим ресурсом профессионального роста человека.

"Казахстан в современном мире должен восприниматься как высокообразованная страна, население которой пользуется тремя языками. Это казахский язык - государственный язык, русский язык как язык национального общения, английский язык - язык успешной интеграции в глобальную экономику", - эти слова Президента страны Н.А.Назарбаева по

сути явились одной из основных задач для современного казахстанского образования, которое должно стать конкурентоспособным, качественным, таким, чтобы выпускники школ могли продолжить обучение в зарубежных вузах.

В образовательном пространстве Казахстана наметилась тенденция к инновационной и экспериментальной деятельности. Важнейшей стратегической задачей при этом является сохранение лучших педагогических традиций и подготовка выпускников школ в соответствии с международными квалификационными требованиями.

Идея Н.Назарбаева о триязычии продиктована интеграцией нашей страны в мировое сообщество и желанием преодолеть языковой барьер, оставшийся с советской эпохи. Не случайно наш Президент в своем Послании народу Казахстана отмечал важность владения несколькими иностранными языками, чтобы стать развитым конкурентоспособным государством, мы должны стать высокообразованной нацией. В современном мире простой поголовной грамотности уже явно недостаточно. Наши граждане должны быть готовы к тому, чтобы постоянно овладевать навыками работы на самом передовом оборудовании и самом современном производстве. Необходимо также уделять большое внимание функциональной грамотности наших детей, в целом, всего подрастающего поколения. Это важно, чтобы наши дети были адаптированы к современной жизни.

Когда-то великий Абай мечтал о поднятии казахской культуры и литературы до русского и европейского уровня. Достижение этого сыграло огромную роль в развитии нации, помогло раздвинуть рамки прогресса. Но Лидер нации, учитывая реалии современного мира, поставил новую более сложную задачу триязычия. К сыгравшему свою позитивную роль русскому языку добавляется английский, который поможет раздвинуть рамки современных знаний, успешно овладевать новыми технологиями, раздвигать границы бизнеса.

Целью и логикой развития цивилизации становится глобализация, движение к ВТО и постиндустриальному обществу: подход от чисто технических навыков к интеллектуальным и к информационно технологическому качеству. Поэтому и возникает вопрос об организации полиязычного образования человека, способного к активной деятельности в многонациональной и поликультурной среде, обладающего развитым чувством понимания и уважения других культур, умение жить в мире и согласии с людьми разных национальностей, рас и верований. Полиязычие при соответствующих принципах гуманизма может стимулировать гуманизацию в национальной образовательной системе. Основание необходимости приоритета родного языка культуры в целом, который, активно адаптируя языки других народов, укрепляется в своём богатстве и уникальности, - это тот методический принцип, который выдвигается в качестве концептуального решения социально - философских проблем гуманизации полиязыкового образовательного пространства современного мира.

Итак, язык рассматривается, как фактор культуры, во-первых, потому что он является ее составной частью которую мы наследуем от наших предков; во-вторых, язык - основной инструмент, посредством которой мы усваиваем культуру; в-третьих, это важнейшее из всех явлений культурного порядка. Являясь составной частью культуры и его орудием, он выражает специфические черты национальной ментальности, открывает механизмы области сознания. Язык - это объективная реальность. Язык таков, каким является общество. Оно изменилось. Во многом - под влиянием средств массовой информации, интенсивно использующих все блага высоких технологий. Здесь уместно будет предположить, что зеркало состояния языка - зеркало коммуникативной возможности языка или в письменной форме. Язык явление социальное, а не индивидуальное.

Обучение иностранному языку формирует коммуникативное умение, столь необходимое для человека как члена общества, члена коллектива, члена семьи. Оно предполагает умение слушать собеседника, вступать в общение поддерживать его. Английский язык как средство международного общения занимает в мире лидирующую позицию. Это связано прежде всего со стремительным развитием высоких технологий

(космических, информационных лазерной техники, био и нано технологий), экономики. Компетенции в области иностранных языков и для экономики страны, и для развития регионов, и, конечно, для самих граждан. Тот, кто желает получить более высокие шансы на успешное трудоустройство и профессиональную карьеру, должен в достаточной степени владеть хотя бы одним иностранным языком.

Система принципов обучения в системе полиязычия: казахский язык - русский язык - английский язык; изучение языков идёт параллельно, языки не пересекаются, опорой является родной язык; обучение иностранному языку это обучение речевому мышлению, овладение новыми средствами выражения мыслей и миром изучаемого языка; развитие полиязыкового сознания личности; алгоритм развития речи; мысленная, устная, письменная; коммуникация.

Развитие речи - это развитие мышления. Речь невозможна без мыслей, без опережающего внутреннего процесса. Владение казахским, русским языком и иностранным языками становится в современном обществе неотъемлемым компонентом личной и профессиональной деятельности человечества. Всё это в целом вызывает потребность в большом количестве граждан, практически и профессионально владеющих несколькими языками и получающих в связи с этим реальные шансы занять в обществе более престижное как в социальном, так и в профессиональном отношении положение.

Одной из задач приобщения подрастающего поколения к универсальным, глобальным ценностям, формирования у подростков умений общаться и взаимодействовать с представителями соседних культур в мировом пространстве. В этой связи понимание роли языков в современном мире ставит перед нами вопрос обучения языкам и повышение уровня языковой подготовки учащихся, а так же учителей школ, которые должны знать свой родной язык и язык международного общения - английский. Главная цель, стоящая перед учителями и учениками школы, - это развитие поликультурной личности, знающей обычаи и традиции своего народа, владеющей несколькими языками, способной осуществлять коммуникативно-деятельностные операции на трёх языках во всех ситуациях, стремящийся к саморазвитию и самосовершенствованию.

Обучение иностранному языку формирует коммуникативное умение, столь необходимые для человека как члена общества, члена коллектива, члена семьи. Оно предполагает умение слушать собеседника, вступать в общение, поддерживать его.

Реализация Национального плана повысит конкурентоспособность наших педагогов и детей в международном образовательном пространстве.

Подводя итоги, можно сказать, что дву- и полиязычие представляется многими исследователями как увеличение возможностей индивида, повышение интеллектуального уровня личности. И таким образом данная проблема остаётся весьма актуальной на сегодняшний день и является предметом повышенного интереса исследователей.

Литература:

1. Есенжолова Р.Д., Камшилина В.К., Оразбаева Н.К. Мы поем и рассказываем. Алматы, 1997.
2. Примерные конспекты занятий по обучению русскому языку в национальных дошкольных учреждениях. Алматы, 1990.

МЕКТЕПKE ДЕЙІНГІ БІЛІМ БЕРУ ЖҮЙЕСІНДЕГІ ОҚЫТУ МЕН ТӘРБИЕЛЕУДІң ЖАҢА ТЕХНОЛОГИЯЛАРЫ

Байзбекова К. Б., Оспан А. Т.

КМҚК «Шанырақ» балабақшасы, Қарағанды қаласы

Халық даналығында былай деп айтылған; «Өзге тілдің бәрін біл, өз тіліңді құрметте». Біздің Елбасымыз Н.Ә.Назарбаев әр азаматқа өз тілінде сөйлеуге, салт-дәстүрін сақтауға мүмкіндік береді. Сондықтан біздің республикамызда тұратын әр халықтың мемлекеттік тілді үйренуге ынтасы зор. «2050 бағдарламасына» сәйкес әр қазақстандықтар мемлекеттік тілде сөйлеуге міндетті. Мектепке дейінгі ұйымдардағы педагогикалық үдерістердің инновациялығы-мектеп жасына дейінгі балалардың тиімді дамуына себін тигізетін жаңа технологияларды мақсатты ендіруінде болып табылады. Педагог пен баланың өзара әрекет етуі жүзеге асырылатын оқытудың интерактивті әдістерін қолдану барынша маңызды бола бастады. Мектепке дейінгі білім беру ұйымдарының жұмыстарына заманауи білім беру бағдарламалары мен технологияларын ендіру бойынша бірыңғай талаптар және практикалық ұсыныстармен қамтамасыз етуге бағдарланған және мектепке дейінгі оқыту мен тәрбие сапасын және тәрбиешілердің кәсіби құзыреттілігін арттыруға бағытталған. «Мектепке дейінгі ұйымдардағы инновациялық педагогикалық технологиялар» диагностикасын жүргізу материалдарына талдау, қолданылатын технологиялар жұмысының ерекшеліктерін анықтау және әртүрлі жас топтарында туындайтын қиындықтарды, мәселелерді шешу жолдарын айқындау;

- мектеп жасына дейінгі балалармен жұмыс жасаудың заманауи интерактивті нысандары туралы біртұтас білім қалыптастыру;
- мектепке дейінгі ұйымдардың білім беру үрдісінде интерактивті нысандарын (диалогтық технологиялар, ТРИЗ технологиялары және т.б.) қолдану дағдыларын дамыту;
- мектепке дейінгі ұйымдардың тәрбиешілері мен педагогтарында мектеп жасына дейінгі балалармен интерактивті өзара әрекет ету үшін ақпараттық-коммуникациялық технологияларды қолдану қабілетін қалыптастыру;
- мектепке дейінгі білім беруді жаңғырту жағдайында мектепке дейінгі ұйымдардың тәрбиешілері мен педагогтарында өзіндік білім алу қажеттілігін қалыптастыру.

Міндеттері

- мектепке дейінгі ұйымдардың материалды-техникалық базасын нығайту және жетілдіру; мектепке дейінгі ұйымдарда әр түрлі әдістемелік шараларды қолдану арқылы педагогтардың кәсіби құзыреттілігін артыру. Педагогтардың мониторинг нәтижелерін практикалық қызметте қолдану қабілетін дамыту.
- Иновациялық педагогикалық технологияларды қолдану мәселесі бойынша педагогтар арасында тәжірибе алмасу жүйесін ұйымдастыру.
- Педагог пен балалардың бірлескен іс-әрекетінде иновациялық педагогикалық технологиясын қолдану арқылы олардың өзара әрекет ету үлгісін өзгерту.

Ақпараттық-Коммуникативтік Технологиялар (АКТ)

Технологиялар деп оқыту педагогикасында арнайы техникалық ақпараттық құралдарды (интерактивті тақта, электронды-есептеуіш машиналар, аудио, бейне) пайдаланатын барлық технологияларды атайды. Компьютерлер білім беруде кенінен қолданыла бастады, «**оқытудың компьютерлік технологиясы**» термині пайда болды. Компьютерлік технологиялар бағдарламаланған оқытудың идеяларын дамытады, заманауи компьютерлер мен коммуникацияның бірегей мүмкіндіктермен байланыстытын, әлі зерттелі қоймаған нұсқауларды ашады. Оқытудың компьютердік (жаңа ақпараттық) технологиялары- бұл оқытушыға компьютер арқылы ақпаратты дайындау және беру үдерістері. Компьютерлік технологиясының мақсаты ақпаратпен жұмыс жасау қабілетін қалыптастыру, коммуникативтік қабілеттіліктерді дамыту, «ақпараттық қоғам» тұлғасын дайындау, зерттеу қабілетін қалыптастыру, оңтайлы шешімдерді қабылдау қабілеті болып табылады.

Ойын іс-әрекеті үдерісінде ересектермен баланын интерактивті өзара әрекет етуі

Ойын – баланын әлеуметтік тәжірибесі болып табылады. Іс-әрекеттің бұл түрі балалардың ересектердің өміріне қатысуын ыңғаландыруын іске асыруымыз қажет.

- Коммуникативтік – ересектермен және құрдастармен сөйлесу қабілеті.

- рефлексия қабілеті-басты тұлғалық қасиеттердің бірі ретінде.

-өзін тануы мен ұғынуы (іс-әрекеттер,сөйлеу тәртібі,сезім,жағдай,қабілеттілік) шешу қабілетін дамытуы керек.

Педагогтардың мектепке дейінгі білім беруде жаңа технологияларды игеру –бала тұлғанын табысты дамуының кепілі.Қазіргі танда ойынның маңыздылығы заманауи баланын ақпаратпен қаңығуынан артады.Теледидар,бейнетаспа,радио,интернет алынатын ақпарат ағымын ұлғайтты және түрлендірді.

Заманауи денсаулық сақтау технологиялары

- **Денсаулықты сақтау және ыңталандыру технологиясы;**

Стредчинг,ырғақ пластикасы,динамикалық үзілістер,қозғалмалы және спорт ойындары,релакция,эстетикалық бағыттағы технологиялар,саусақ гимнастикасы,көз гимнастикасы,дем алу гимнастикасы,сергіту гимнастикасы.

Ойын –баланын танымдық және әлеументтік физикалық және психикалық дамуынның,жалпы адами мәдениеттің негіздерін қалыптастырудың әрекетті құралы болып табылады.Мектепке дейінгі кезең сонында балада өзінің мінез-құлқын басқару қабілетті,ережелермен талаптарға бағыну қабілеті туындайды.Көптеген зерттеушілер ойын мен оқу іс-әрекеттің гинетикалық сабақтастылығына сүйене отырып,ойыннан бірте-бірте мектепке дейінгі кезеңдегі оқуға өтудің маңыздылығын көрсетеді.

Мектепке дейінгі білім беруде инновациялық технологияларды қолдану

Біз даналықты үш жолмен үйренеміз;

ойлану-ең ізгі жол;

еліктеу-ең жеңіл жол ;

Тәжірибе жолы-ең ауыр жол.

Қазіргі танда мектепке дейінгі орындарда инновациялық технологияны ендіруге көптеп күш жұмсалады.Сол себепті мектепке дейінгі ұйымдарда педагогтардың негізгі міндеті; әдіс тәсілдерді дұрыс таңдау,жанаша педагогикалық технологияларды дұрыс қолдана білу,жеке тұлғанын дұрыс дамып қалыптасуы үшін ыңғайлы жағдай жасау.Мектепке дейінгі білім беру орындарында,педагогикалық технологиялармектепке дейінгі білім беру стандарттын жүзеге асыруға бағытталған. Оның мақсаты;баланы жеке тұлға етіп қалыптастыру.Қазіргі тандағы білім беру технологиясының қатарына мыналар кіреді;

- Денсаулық сақтау технологиясы.
- Жобалы іс шығармашылығы.
- Ізденіс-шығармашылық технологиясы.
- Қатынастық-ақпараттық технология.
- Жеке тұлғаға бағыттау технологиясы.
- Баламен тәрбиеші портфолио технологиясы.
- Ойын технологиясы.
- ТРИЗ технологиясы және т.б.

Денсаулық сақтау технологиясы

Денсаулық сақтау технологтыясының мақсаты;

Баланың денсаулығын нығайтуға,білім дағдыларын қалыптастыруға бағытталған.Мектепке дейінгі тәрбиемен оқыту ұйымдары,баланың денсаулығы мен оның дене бітімінің қалыптасуына үлкен үлес қосады.

Қазіргі танда адамдардың даму жағдайында оның денсаулығын қалыптастыруда реттік жүйесіз мүмкін емес.

Денсаулық сақтау педагогикалық технологиясын мына төмендегілермен тығыз байланыста болады;

- Мектепке дейінгі мекемелермен.
- Ондағы балалардың күнделікті қатынасуы.
- Тәрбиешілердің жұмыс бағдарламасы.
- Мектепке дейінгі ұйымдардағы іс шаралар.

- Педагогтың кәсібі құзыреттілігі.
- Балалардың денсаулық көрсетілімі.

Денсаулық сақтау технологиясы мынадай топтарға жіктеледі;

Әдістемелік-профилактикалық; медбикенің жетекшілігімен медициналық табалтардың нормасына байланысты. Медициналық құралдарды қолдану және балалардың тамақтануын қадағалау, алдын алу іс шараларын жүргізу.

Сауықтыру – шыңықтыру; бұл балалардың денсаулығын нығайтып, шынықтыруға бағыттау. Физикалық дамуының сапасын жақсартуда шынықтыру, тыныс алу жаттығулары жатады.

Баланың әлеуметтік-психологиялық сәттілігін қамтамасыз ету.

- Денсаулықты сақтау және денсаулық нығайту.
- Педагогтардың денсаулық мәдениеттің дамытуға бағыттау. Сонымен қатар мәдени кәсібі денсаулық.
- Салауатты өмір салтына қажеттілікті дамыту; денсаулықты сақтау және оған жағдай жасау (спорттық және қимылды ойындар технологиясын қолдану, көзге арналған және тыныс алу жаттығулары т.б)
- (динамикалық үзіліс, релаксация, ритмопластика)
- Білім беру.
- Мектепке дейінгі баланың мәдени денсаулықтарын тәрбиелеу.
- Оқытуда және тәрбиелеуде жекешілдікке оқытуға тұспалдау.
- Салауатты өмір салтын үйрету.
- Денешынықтыру сабақтарының техникасын қолдану, қатынастық ойындар, кедергі ойындар (ойын тренингтер, ретатипалық ойындар, өзін өзіне массаж жасау).

Денсаулық сақтау технологиясына сенсорлық дамыту ортасын ендіру. Жобалау шығармашылық технологиясы.

Мақсаты: Әлеуметтік тұлғалық тәжірибені дамыту және байыту.

Тәрбиешілер өз іс әрекеттерінде жобалау технологиясында қолданады. Жобалау классификация «Ойын түрінде барлық топтың қатысуымен өткізілетін сабақтар (ойындар, ұлттық билер, драматизациялау, әр түрлі көңіл көтерулер)

Саяхаттау қоғамдық өмірдегі айнала мен танысудағы қиындық мәселесін шешуге бағытталады.

Баяндау Балалар өз сезімін көркемдеп, музыка арқылы, ауызша, жазбаша, жеке дауыста жеткізуді үйренеді.

Құрастыру анық пайдалы заттарды жасауға бағытталған;

(Құс ұясы, гүлзарлар құрылымы.)

Жоба түрлері басымдалық әдістемесі бойынша.

- Іздену.
- Ақпаратты.
- Шығармашылық.
- Ойындар.
- Болған жағдайлар.
- Практикалық бағыттаушы. Мазмұны бойынша төмендегідей;
- Баланы және оны отбасын қатыстыру.
- Бала және Табиғат.
- Бала және Қоршаған әлем.
- Бала, қоғам және мәдени құндылықты.

Жобаға қатысушы баланың сипаттамасы бойынша;

- Тапсырыс беруші
- Іс тәжірибе
- Орындаушы.
- Қортындыға дейін ой туғызатын қатысушылар.
- Байланыс сипаты бойынша.

- Жаз ерекшелігіне байланысты топты іске асады.
- Басқа топтармен байланыс.
- Мәдени мекемелер
- Қоғамдық ұйымдар (ашық жобалау)
- Қатысушылар саны бойынша;
- Жеке
- Жүппен
- Топпен
- Жаппай.

Ұзақтық мерзімі бойынша.

- Қысқа мерзімді
- Орташа ұзақтылық.
- Ұзақ мерзімді.

Ізденіс – шығармашылық технологиясы.

Ізденіс шығармашылық технологиясының мақсаты балалардың ізденіс құзыреттілігін дамыту.

ТРИЗ технологиясы міндетті түрде қолданылады.

Экспертментті-ізденіс әдіс-тәсілдерін ұйымдастыру.

- Шығармашық.
- эвристикалық әнгімелер
- Қиындық туғызатын сұрақтардың шешімі мен құрылымы
- Бақылау
- Модульдік (жаңсыз табиғаттың өзгерістерінің модульін құру.)
- Тәжірибелер
- Қортындысына баға беру

Бақалау, тәжірибе, экспериментер, еңбек іс шаралары.

- Жүктеу бояуға, дыбыстауға, табиғаттың бейнесі және иістер.
- Табиғаттың дыбыстарына, дауыстарына еліктеу
- Көркем сөздерді қолдану.
- Дидактикалық ойындар, үйретуші ойындар және шығармашылық даму жағдайлары
- Еңбек ету.

МЕКТЕПKE ДЕЙІНГІ БІЛІМ БЕРУ ҮРДІСІНДЕ АҚПАРАТТЫҚ- КОММУНИКАЦИЯЛЫҚ ТЕХНОЛОГИЯЛАРДЫ ҚОЛДАНУ

Әшімкүл А.Д.

КМҚК «Шаңырақ» бөбекжайы

Қазіргі кезеңде еліміздің білім беру ұйымдарында оқыту процесін ізгілендіру мақсатында көптеген жұмыстар жасалуда. Оларды ғылыми тілмен айтқанда «инновациялық процесс» немесе «педагогикалық жаңалықтарды енгізу» деп атайды.

Инновациялық білім беру құралдарына: аудио-видео құралдар, компьютер, интерактивті тақта, интернет, компьютер – мультимедиялық құрал, электрондық оқулықтар мен оқу-әдістемелік кешен, инновациялық ақпараттық банк, инновациялық сайт және тағы басқалары жатады [1].

Мультимедиа технологияларын білім беру үрдістеріне енгізу – білім беруді ақпараттандырудың маңызды тұстарының бірі болып табылады. Қазіргі кезде мультимедиа – ақпараттық технологиялардың ең қарқынды дамып келе жатқан бағыттарының бірі.

Түсіндіру және бекітудің әдеттегіден жаңа амалдарын ойын түрінде қолданылуы балалардың зейінін арттырып, ерікті зейінділікті дамыта түседі, тұлғалық-бағдарлы қарым-қатынасты қамтамасыз етеді.

Ақпараттық коммуникациялық технологияларды қолдану балалармен бірігіп жасалатын әрекетті тартымды әрі заманға сай етеді, көрнекілік негізінде танымдық және шығармашылық мәселелерді шешуге мүмкіндік береді, балалардың сабаққа қызығушылығы әдәуір арта түседі, танымдық мүмкіндіктер деңгейі жоғарылайды [2].

Білім беру үрдісіндегі міндеттерді шешуде мен ақпараттық коммуникациялық технологияларды балабақша тәрбиеленуші баланы дамытудың барлық бағытында қолданамын. Анимация мен видеофрагменттерді динамикалық үрдістерді көрсету үшін презентацияда қолданамын, сабақта заттай көрсетуі қиын жағдайларды модельдеп (мысалы, жануарлар дауыстары, табиғат дыбыстары және т.б.) көрсетемін. Ата-аналармен жұмыс жасауда да ақпараттық технологиялардың көп артықшылығы бар: ата-ана бұрышын ресімдегенде иллюстрациялық және ақпараттық материалды іріктеу, кез келген құжатты, фотоматриалды көрсету мүмкіндігі, ата-аналар жиналысында бала әрекетінің алуан түрлілігін презентация арқылы көрсету, топ портфолиосын баспа және электрондық нұсқада жүргізу.

Менің пікірімше, ең өзекті ақпараттық және коммуникациялық технологиялар бұл: аудио, бейне күйтабақ ойнатқыштар, мультимедиялық құралдар, сондай-ақ әртүрлі ойындар, онда балалар бірнеше тілді қатар алып жүруге үйренеді. Оқу іс-әрекетінде АКТ-ын пайдалану екі түрлі мотивацияны дамытады: өзіндік мотивация, онда беріліп отырған материал өз бетінше қызық және мектепке дейінгі жастағы балаға үйреніп жатқан тілді түсіне алатынын көрсету арқылы қол жеткізілетін мотивация. Бұл қуаныш сезімін және өзін-өзі одан әрі жетілдіруге күшіне сенімділік пен ниет тудырады.

Балаларға оқыту бағдарламасын қарағаннан гөрі ертегі, әңгіме немесе танымдық фильм көрген немесе тыңдаған әлдеқайда қызығырақ. Олар тілдің семантикалық негізін жылдам ұғып алады және өздері сөйлей бастайды. Әсіресе, оқыту кезінде толық ену әдісі пайдаланылса, әсері көп болады. Бұл баланың қазақ тілімен тұрақты және терең байланыс жасауын білдіреді. Бала санасының астары өте алғыр және айқын нәтиже дәл қазір көрінбесе де, бір-екі жылдан кейін баланың өте дамыған лингвистикалық қабілеттерін әбден байқауға болады.

Мектеп жасына дейінгі балалардың тікелей білім беру қызметінде қолданылатын барлық ақпараттық құралдарды төмендегідей бөлуге болады:

- аудио;
- бейне;
- мультимедиялық құралдар.

Ақпараттық қоғамның негізгі талабы – балаға ақпараттық білім негіздерін беру, логикалық-құрылымдық ойлау қабілеттерін дамыту, ақпараттық технологияны өзіндік даму мен оны іске асыру құралы ретінде пайдалану дағдыларын қалыптастырып, ақпараттық қоғамға бейімдеу [3].

Ақпараттық – коммуникациялық технология электрондық есептеуіш техникасымен жұмыс істеуге, оқу барысында компьютерді пайдалануға, модельдеуге, электрондық оқулықтарды, интерактивті құралдарды қолдануға, интернетте жұмыс істеуге, компьютерлік оқыту бағдарламаларына негізделеді. Ақпараттық әдістемелік материалдар коммуникациялық байланыс құралдарын пайдалану арқылы білім беруді жетілдіруді көздейді.

Бәсекеге қабілетті білім кеңістігін құруға бағытталған қазақстандық білім беру реформасының басты мақсаттарының бірі – инновациялық технологияларға сүйене отырып, баланың бойында шығармашылық ойлауды дамытуға мүмкіндік жасау болып отыр. Мұндай күрделі міндеттерді шешуде мектепке дейінгі мекемелердің алатын орны ерекше. Бүлдіршіндердің білім берудің кейінгі сатыларында нәтижелі дамуын анықтайтын негіз – балабақшадан қаланатындығы баршамызға мәлім [4].

Қазіргі кездегі шапшаң жүріп жатқан жаһандану үрдісі әлемдік бәсекелестікті күшейте түсуде. Елбасы Н.Ә.Назарбаев Қазақстанның әлемдегі бәсекеге қабілетті 50 елдің қатарына кіру стратегиясы атты жолдауында « Білім беру реформасы – Қазақстанның бәсекеге нақтылы қабілеттілігін қамтамасыз етуге мүмкіндік беретін аса маңызды құралдарының бірі » деп атап көрсетті [5].

XXI ғасыр – бұл ақпараттық қоғам дәуірі, технологиялық мәдениет дәуірі, айналадағы дүниеге, адамның денсаулығына, кәсіби мәдениеттілігіне мұқият қарайтын дәуір.

Білім беру үрдісін ақпараттандыру – жаңа ақпараттық технологияларды пайдалану арқылы дамыта оқыту, дара тұлғаны бағыттап оқыту мақсаттарын жүзеге асыра отырып, оқу – тәрбие үрдісінің барлық деңгейлерінің тиімділігі мен сапасын жоғарлатуды көздейді.

Біріккен ұлттар ұйымының шешімімен «XXI ғасыр –ақпараттандыру ғасыры» деп аталады. Қазақстан Республикасы да ғылыми – техникалық прогрестің негізгі белгісі – қоғамды ақпараттандыру болатын жаңа кезеңіне енді.

Заманымызға сай қазіргі қоғамды ақпараттандыруда педагогтардың біліктілігін ақпараттық коммуникациялық технологияны қолдану саласы бойынша көтеру негізгі міндеттерінің біріне айналды.

Ақпараттық коммуникациялық технологияның келешек ұрпақтың жан-жақты білім алуына, іскер әрі талантты, шығармашылығы мол, еркін дамуына жол ашатын педагогикалық, психологиялық жағдай жасау үшін де тигізер пайдасы аса мол.

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі:

1. К.Ю. Белая «Инновационная деятельность в ДОУ» әдістемелік құралы. М. 2005ж.
2. Б.Бөрібаев, Е.Балапанов «Жаңа ақпараттық технологиялар». – Алматы, 2001.
3. Қ.М.Нағымжанова «Бастауыш сынып мұғалімінің оқу процесіндегі инновациялық іс-әрекеті». - Өскемен: Медиа–Альянс, 2004.
4. Қ.Ахметұлы, Т. Баймолдаев «Жаңа буын оқулықтары арқылы жас ұрпаққа білім беру жолдары. Алматы, 2003ж.
5. Елбасы Н.Ә.Назарбаев «Қазақстан халқына жолдауы»

МЕКТЕП ЖАСЫНА ДЕЙІНГІ БАЛАЛАРДЫҢ ЭМОЦИОНАЛДЫ-ЕРІКТІК САЛАСЫНДАҒЫ АУЫТҚУЛАРДЫ ОЙЫН ТЕРАПИЯСЫ АРҚЫЛЫ ТҮЗЕТУ

Үсенова Ә. А.

КМҚК «Шаңырақ» бөбекжайы

Ойын ойнап, ән салмай, өсер бала бола ма?

Абай Құнанбаев

Қазақстан Республикасы Президентінің Жарлығында бала тәрбиесі мен білім беру жүйесін нығайтуда баланың эмоциялы күй-жағдайына көбірек көңіл бөле отырып дамытудың негізгі мәселесі болып қарастырылған. Қоғамның дамуындағы жеке адамның эмоциясы тұрақты нормада болуының қоғамға әсері, экономикалық техниканың жетістіктеріне жетуге итермелеуіне орай, бүгінгі таңда осы проблема ауқымды, өзекті мәселе.

Сондықтан мектеп жасына дейінгі балалардың бойында неғұрлым көбірек психологиялық көмек көрсетіп, ойындар ұйымдастыру арқылы олардың сеніміне кіріп кері әсерден арылуға көп мүмкіншілік жасау қажет.

Мектеп жасына дейінгі балалардың эмоционалды еріктік саласының бұзылуына психикалық және психофизиологиялық ауытқулар, эмоционалды еріктік саланың қалыптаспағандығы салдарынан туындаған әлеуметтік және психологиялық мәселелермен қатар нейродинамиканың бұзылуы немесе нашар дамығандығы себеп болады. [2,576] Екі

жағдайда да бала өз мінез-құлқын басқара алмайды. Бұл балаларда эмоционалды ауытқулар жиі болады. Баланың жағымсыз мінез-құлқын алдын алу, эмоционалдық шиеленісін жеңілдету, эмоционалдық саланы ретке келтіру- педагогтің міндеті. Мектеп жасына дейінгі балалардың эмоционалдық бұзылуларын түзету барысында олардың ренжігіштігін, теріс эмоцияларды өз бетімен баса алмайтындығын және тағы да басқа мінез-құлық ерекшеліктерін ескеру қажет. Мұндай тәсіл түзету-тәрбиелеу үрдісін тиімді етеді.

Мектеп жасына дейінгі балалардың эмоционалды еріктік саласын дамыту түзету бұл тәрбиеленушілердің адамгершілік, интеллектуалдық, эстетикалық сезімдерін қалыптастырумен өз мінез-құлқын басқара алу, басқалардың сезімін түсіну, құрметтей білу біліктілігін қалыптастыруға бағытталған педагогтің іс-әрекеті. Бұл көзқарасты Л.Н.Кряжеваның «Баланың мінез-құлқының дамуында, қарым –қатынасқа түсуінде, әртүрлі іс-әрекетте, әлемді тануында сезімдердің маңызы зор» - деген пікірі айқындайды.[2,150б]

Мектеп жасына дейінгі балалардың эмоционалды еріктік саласын түзетуде ойын терапиясы, арт терапия, музыка терапия тәсілдері қолданылады. Ойын терапиясы тәрбиеленушілерге психологиялық және психотерапевтік әсер етудегі негізгі тәсілдердің бірі. Баланың өмірге қадам басардағы алғашқы қимыл әрекеті – ойын, сондықтан оның мәні ерекше.

Ойын терапиясының негізі- ойын, осы жастағы балалардың іс-әрекетінің жетекші түрі болып табылады.

«Ойын» сөзі мағынасының түп-төркіні қуаныш, әзілге сәйкес келеді. Ойын әрекеті:

- әлемді тануда, ой-өрісінің, тілінің дамуында;
- адами тәртіптердің тәжірибесін игеруде;
- әлеуметтік қарым-қатынасты қалыптастыруда;
- дене дамуында ерекше рөл атқарады. Осы ретте, БҰҰ ойын әрекетін баланың табиғи дамуына қажет әмбебап бала құқығы ретінде қабылдаған болатын.

Ойынның пайда болу тарихын зерттеу мәселесі ұзақ жылдар бойы ғалымдардың басты назарында болды.

Өте ертедегі тұжырымда ойын адамдардың бос уақытына байланысты пайда болды деген пікір бар. Ежелгі уақытта ойынға діни-саяси жағынан мән берілді. Ежелгі гректер құдай ойынға қатысушыларды қорғайды деп ойлады. Сондықтан Ф.Шиллер ежелгі ойындар адамның бос уақытындағы қызметі деп тұжырымдады. Ежелгі Қытайда мерекелік ойындарды әмірші өзі ашып, оған өзі қатысқан.

Кеңестік кезде ұлттық ойындардың сақталуы және дамуы тоталитарлық тәртіппен байланысты болды.

Ойын әрекетінің философиялық негіздерін ғылыми тұрғыдан қарастырған К. Гросс, Г. Спенсер, И. Хейзинга, И. Кант, В. Вундт, Ф. Шиллер, К. Бюллер, В. Фриге, Р. Ван дер Коэй, В. Демин, М. Каган, К. Исупов, т. б. ғалымдар ойын теориясының қалыптасуы мен дамуын, ойын әрекетінің әлеуметтік жақтарын айқындап, оның баланың эмоционалдық жағдайымен, қиялы мен ойлау қабілетіне оң әсер ететінін анықтаған [2, 16-23].

Орыс педагогы В.А.Сухомлинский: «Ойын баланың алдынан өмір есігін ашып, оның шығармашылық қабілетін дамытады, ойынсыз ақыл-ойдың қалыптасуы мүмкін де емес» - десе, ғалым Е.А.Покровский өзінің балалардың ойындарына арнаған еңбегінде әрбір халықтың ойын туралы түсінігіне сипаттама береді. Ойын – таным процесін дамытудың негізі болғандықтан, мен –оқыту мен тәрбие берудің мазмұнын үнемі ойын элементтерімен толықтырып отырамын. Баланың ойынында да белгілі бір дәрежеде тиісті жұмыстағыдай жауапкершілік болуға тиіс. Олардың негізгі айырмашылығы тек мынада: баланың ойыны нақты материалдық, рухани байлықты көздемейді, ал жұмыс ондай игілікті өндірудің негізгі жолы екені айқын. Баланың қуанышы мен реніші ойында айқын көрінеді. Ойын кезіндегі баланың психологиялық ерекшелігі мынада: олар ойланады, эмоциялық әсері ұшқындайды, белсенділігі артады, ерік қасиеті, қиял елестері дамиды, мұның бәрі баланың шығармашылық қабілеті мен дарынын ұштайды.

Ойын баланың жағымсыз эмоциялармен қорқыныштарды түзетіп, қарым қатынас қабілетін кеңейтеді, өз-өзіне деген сенімсіздігін басады, әртүрлі өмірлік жағдайларда заттармен қоршаған адамдармен қол жетімді әрекет жасау көлемін ауқымды арттырады. Ойын барысындағы баланың әрекеті жиі қорқынышын, эмоциясын және уайымын бейнелейді. Ойын бала үшін өз эмоциясын санадан тыс жеткізе алатын, содан кейін түзетіп жеңе алатын табиғи үрдіс. Осы себепті ойын терапиясы заманауи педагогикамен психологияда үлкен маңызға ие.

Мектеп жасына дейінгі білім беру мекемелеріндегі ойын терапиясының мақсаты: эмоциялық-ерік қызметі бұзылған балаларды дер кезінде психологиялық диагностикалау және психологиялықтүзету.

Балабақшада тәрбиеші өз іс әрекетін стресстік оқиғалармен жағдайларды бастан кешкен балаларға бағыттайды. Оның мағынасы бала мүлдем тыныш және еркін ойнай алады, содан кейін педагог тиісті сәтте баланың ойынына стрессогендік жағдайды енгізеді, бұл балаға осы оқиғадан туындайтын кернеуді босатуға мүмкіндік береді. Мысалы еркін сурет салу кезінде "Қорқыныш әліппесі" әдісін іске қосуға болады. Бұл әдісте балаларға түрлі қорқынышты кейіпкерлерді салу және оларға есімдер беру ұсынылады. Одан кейін балалар салған суреттері туралы әңгімелейді, жалғасы бар тарих ойлап табады.

Сонымен қатар, бұл бағытта ойын терапиясында балаға үрей, қорқыныш немесе басқа да жағымсыз эмоциялар тудырған тәжірибені қалпына келтіруге көмектесетін арнайы іріктелген ойыншықтар жиі пайдаланылады, осылайша, ойын барысында баланың пассивті бақылаушы рөлінен белсенді қайраткердің рөліне өту мүмкіндігі пайда болады.

Кейбір балалардың жағымсыз эмоционалдық көңіл-күйін "Істемеймін", "Ақыр арыстан, ақыр", "Тух-тиби-дух", "үнсіздік", "күншуақ қоян" және т. б. ойындарды өткізу арқылы түзетуге болады. Келтірілген әдістердің мақсаты: баланың жағымсыз эмоцияларының көріну деңгейін төмендету.

Жағымсыз эмоционалдық-еріктік көріністер ойын терапиясы баланың коммуникативтік саласын тиімді арттырумен байланысты. Мұнда балалар өз қызметін басқара алады, оларға - ойнау немесе ойнамау құқығы беріледі. Баланың еркін реттелуі қатар дамиды. Мысалы, "Тасбақалар", "Айқайлау-сыбырлау – үнсіз", "Команданы тыңда", "Үндеме", "Сиқырлы ысқырық", "Постардықою" және т.б. сияқты ойындар. "Айқайлау-сыбырлау – үнсіз" ойынының мақсаты: назар аударуды реттеу және қимыл-қозғалыс бақылауы арқылы еріктік көріністерді дамыту. Ойынның мәні: түрлі-түсті картоннан педагог қызыл, сары, көк үш алақан сұлбасын дайындау керек. Бұлар-сигналдар. Жүргізуші қызыл алақанды көтерген кезде — "айқайлауды" жүгіруге, айқайлауға, шулауға болады; сары алақанды — "сыбырлауды", тыныш қозғалуға және өтуге болады; көк алақанды — "үнсізді", балалар қозғалмауы керек. Балалар ойын соңында еденге секіргеннен кейін, тыныш музыка қосуға болады.

Эмоционалдық-ерік саласын түзету кезінде коммуникативтік дағдыларды қалыптастыру балаларда түрлі эмоционалдық жағдайларды түсіну мен білдіру тәсілдерінің дамуымен байланысты. Бұл жерде "Эмоцияларды жаттықтырамыз", "Көңіл-күй лотосы", "Эмоцияны тап", "Маски", "Жолбарыстарды аулау", "Айна", "Үш бет" және т.б. ойындар тиімді болуы мүмкін.

Ойын барысында педагогтің мақсаты баланы өзгерту емес, оған өз құндылығын бекітуге көмектесу болып табылады. Бала бірегей тұлға, ол өзін-өзі дамытудың ішкі көздеріне ие. Ойын арқылы бала мен педагог арасындағы қарым-қатынасты орнатылады, педагог баланың барлық ұстанымдары мен құндылықтарын қабылдайды, сол арқылы оның қабілеттерімен оған деген сенімін білдіреді.

Педагогтың ойынға қатысу деңгейі бойынша ойын терапиясы белсенді және пассивті болуы мүмкін. Белсенді ойын терапиясында бала ересектің таңдап алған ойыншықтарының көмегімен өзінің жеке басынан өткізген қайғылы эпизодтарын ойын жағдайында ойнайды. Осы мақсатта "Үй", "Қыздар - аналар", "Толтырма" және т.б. ойындар өткізіледі.

Педагогтың ойынға белсенді қатысуы арқасында балалардың эмоционалды-ерік саласы тез түзетіледі.. Бұл әдіс өте тез оң нәтижелерге әкеледі.

Белсенді ойын терапиясының түрімен қатар, педагог балалар ойынын шектемей пассивті түрде, жай ғана бақылап өткізеді. Бала өз алаңдаушылығын және қорқынышын, дұшпандық пен сенімсіздікті өзі ойын түрінде және өз қарқынында пысықтау мүмкіндігі пайда болады. Бұл ретте сенімді мінез-құлықты қалыптастыруға, әрбір балаға өзін құрметке лайықты адам ретінде қабылдауға көмектесуге назар аудару маңызды. Бұған "Мақтаншақтар сайысы", "Патша" к ойындары көмектеседі.

Мектеп жасына дейінгі эмоционалды-ерік саласы төмен деңгейде қалыптасқан балалармен түзетуді жоспарлауда, балалардың өз эмоционалды жағдайын реттей білуін дамытатын ойындарды ұйымдастыруға баса назар аудару керек. Мысалы, "Брэк!", "Тыныс ал және әдемі ойла", "Кішкентай құс", "Өзіңді қолға ал" және т.б. Қатарынан бұлшықет пен эмоциялық шиеленісті төмендетуге арналған "Күншуақ қоян", "Жеңілдеу", "Масаларды ұстайық" және т.б. ойындарды қатар өткізу керек. Осы сериядағы сүйікті ойындардың бірі- бұлшықет және эмоциялық шиеленісті төмендетуге ықпал ететін "Жастықпен күрес".

Мектеп жасына дейінгі балалардың эмоционалды-еріктік саласын түзетудің тағы бір маңызды бағыты балалар мен ата-ана қарым-қатынасының ойын терапиясы болып табылады. Бұл отбасындағы әлеуметтік, эмоциялық және мінез-құлық мәселелерін шешуге бағытталуы тиіс ерекше бағыт.

Бұл бағыт екі негізгі аспектіге бөлінеді: балалармен ойын терапиясы және ата-аналарды балалармен ойын процесіне тікелей тарту нәтижесінде ата-аналарды оқыту. Педагог ата-аналарды балалармен құзыретті мінез-құлыққа үйретеді, дене байланыстары дағдыларын дамытады, ата-аналарды теріс эмоциялардың бірі ретінде бұлшықет кернеуін түсіруге көмектесуге үйретеді. Мұндай жұмысты "Торт", "Сиқырлы ұйқы", "жанасу театры" ойындарынан бастауға болады.

Ойын терапиясы тәсілдерінің алуан түрлілігі баланың эмоционалды-ерік саласын түзету мақсатында осы әдісті пайдаланудың өзектілігін растайды. Тұтастай алғанда, олар келесідей жіктелуі мүмкін:

1. Теріс эмоцияларды түзету ("Істемеймін", "Ақыр арыстан, ақыр", "Тух-тиби-дух", "Үнсіздік", "Күншуақ қоян»);
2. Эмоциялық жағдайды реттеу ("Брэк!" "Кішкентай құс", "Өзіңді қолға ал»);
3. Балалардың әр түрлі эмоционалды жағдайларды түсіну және шығара білуге бағытталған ("Эмоцияны жаттаймыз", "Көңіл-күй лотосы", "Эмоцияны тап", "Маски", "Жолбарыстарды аулау", "Айна", "Үш бейне»);
4. Қайғылы эпизодтарды еңсеру ("Үй", "Аналар қыздар", "Толтыру»);
5. Сенімді мінез-құлықты қалыптастыру, өзін құрметке лайықты адам ретінде қабылдау ("мақтаншақтар сайысы", "патша");
6. Бұлшықет және эмоциялық шиеленісті төмендетуге арналған ойындар ("Төбелес", "Күншуақ қоян", "Жеңілдеу", "Масаларды ұстайық»);
7. Дене байланыстары дағдыларын дамыту және бұлшық ет кернеуін алып тастау ("Торт", "Сиқырлы ұйқы", "Жанасу театры").

Сонымен ойынның бала тұлғасының дамуында маңызы зор екенін анықтап, келесі тұжырымдарға келеміз.

- ойын терапиясы мектеп жасына дейінгі балалардың эмоционалды-ерік саласының бұзылуын түзетудің негізгі әдісі болып табылады;
- эмоционалды-еріктік саланы іркіліс тудырған себептер баланың дамуының барлық салаларында болуы мүмкін;
- балалардың аталған категориясымен жұмыс істеу үшін ойын терапиясының әдісі ең оңтайлы, өйткені осы жастағы жетекші іс-әрекет - ойын;
- ойын арқылы балада қоршаған ортаны түсіну қажеттілігі байқалады, дағдылар мен іскерліктер пайда болады, әлемді өз мүдделеріне бейімдеуге және оған өздігінен бейімделуге мүмкіндік пайда болады;

- баланың қоршаған әлем туралы білімі әрқашан оның ойынының мазмұны мен негізіне әсер етеді.

Ойын терапиясын мектеп жасына дейінгі балаларға қолдану арқылы келесі нәтижеге ие боламыз

1. мектепке дейінгі балалардың эмоционалдық жағдайы жақсарады;
2. тұлғаның ерік саласы анағұрлым бақыланады;
3. балалардың коммуникативтік потенциалы артады;
4. балалар мен ата-аналардың эмоционалдық өзара әрекеттесуі жақсарады.

Ойын терапиясы балалардың эмоционалдық-ерік саласының жағымсыз көріністерін түзетуге және көмекке бағытталған. Ал біз, үлкендер, балаларға өз мінез-құлқын басқаруды меңгеруге, өзін-өзі бағалауды дамытуға, өзіне сенуге, сондай-ақ өз іс-әрекеттерінде неғұрлым жауапты болуға көмектесуіміз керек.

Әдебиеттер:

1. Костина Л. Игровая терапия с тревожными детьми. – СПб.: Речь, 2003. – 160 с.
2. Кряжева Н.Л. Мир детских эмоций. Дети 5-7 лет. – Ярославль: Академия развития, 2010. – 208 с.
3. Кудрина Г.Я. Диагностические методы обследования детей. – Иркутск, 2009. – 157 с.
4. Моница Г. Б., Гурина Ю. В. Игры для детей от трех до 7 лет. – СПб.: Речь; М.: Сфера, 2011. – 256 с.
- 2 Прихожан А.М. Психокоррекционная работа с тревожными детьми. В кн.: Активные методы в работе школьного психолога /Под ред. И.В. Дубровиной. - М., 1999., 180с
- 4 Эмоциональные нарушения в детском возрасте и их коррекция /В.В. Лебединский, О.С. Никольская, Е.Р. Баенская, М.М. Либлинг. М., 2002., 128с

МЕКТЕПКЕ ДЕЙІНГІ БІЛІМ БЕРУ МЕКЕМЕЛЕРІ ПЕДАГОГТАРЫНЫҢ КӘСІБИ ҚҰЗЫРЕТТІЛІГІ

Бекетбаева Н. Т., Төлегенова Т. К.

КМҚК «Шаңырақ» бөбекжайы

Білім беру ісіндегі басты тұлға – педагог екені ақиқат. Сол педагогты мәртебесін арттыру, абыройын көтеру – көп қырлы үдеріс. Бұл білім беруді дамытудың жаңа бағдарламасынан орын алған.

Педагог – деп жалпы білім беретін оқу орындарында бір немесе бірнеше пәнді беретін маманды айтады. Әртүрлі білім беру қызметпен айналысатын адамдарға қолданылатын жалпы термин.

Бүгінгі заман талабына сай педагог – ол рухани дамыған, педагогикалық технологияның қыр-сырын жетік меңгерген шығармашыл тұлға болуы тиіс.

"Педагогтың кәсіби құзыреттілігіне не жатады?" деген сұраққа жауап бермес бұрын, кәсіби құзыреттілік терминінің мәнін ашып алайық.

Ұстаздың педагогикалық шеберлігі мен кәсібилігінің айырылмас құрам бөлігі ретінде оның кәсіби құзыреттілігі саналады. Құзыреттілік ұғымы адамның қайсыбір қызметті атқаруға дайындығының құймасын сипаттайды. Қазіргі кезде жалпы және кәсіби білім берудің теориясы мен практикасында жиі қолданылуда.

А.К.Макрова кәсіби құзыреттіліктің бірнеше түрін бөліп көрсетеді де, олардың болуы адамның кәсіби жетілгендігінің көрсеткіші деп санайды:

- Арнайы құзыреттілік;
- Әлеуметтік құзыреттілік;
- Тұлғалық құзыреттілік;
- Даралық құзыреттілік;

Педагогикалық қызметтің ерекшелігі тек бір тар мамандық бойынша құзыретті болуына жол бермейді, оқытушының кәсібилігі кәсіби құзыреттіліктің барлық түрінің бір тұтастығымен анықталады.

Педагог қызметінің түріне қарамастан олардың әрқайсысында құзыреттілік екі негізгі компоненттен тұрады:

1. Оқытушының теориялық дайындығын анықтаушы білімдер жүйесі.

2. Оның кәсіби қызметін іс жүзінде атқаруға дайындығының негізгі құраушысы болатын ептілік пен дағдылар жүйесі.

Педагогтың мәртебесін көтеретін басты күш - оның кәсіби құзырлылығы. Кәсіби құзырлылық маманның әлеуметтегі қабылданған стандарттар мен нормаларға сәйкес өзінің кәсіби-педагогикалық қызметін атқаруға дайындығы мен қабілетін анықтайтын кәсіби білімдер мен дағдылар жиынтығы немесе жекелік-кәсіби сипаттама. Кәсіби құзырлылық - мұғалімнің педагогикалық әрекетті өте жоғары деңгейде атқара алуы, педагогикалық қарым-қатынасқа түсе алуы нәтижесінде оқушылардың білімділік және тәрбиелік деңгейінің жоғары болуын қамтамасыз етуі. Білімнің сапасын қамтамасыз ететін педагогтар болғандықтан, ең алдымен олар сапалы қызмет көрсетуі тиіс.

Кәсіби құзыреттілік – жеке тұлғаның кәсіби іс-әрекетті атқаруға теориялық және практикалық әзірлігі мен қабілеттілігінің бірлігі. Ал педагог маманның кәсіби құзыреттілігіне мұғалімнің оқу-тәрбие үдірісін ұйымдастыруда өз мамандығына байланысты барлық теория мен практиканы меңгеруі, жеке тұлғаны қалыптастыруда, яғни оқушыларымен жұмыс істеуге бағытталған қабілеттерінің бірлігі. Осыдан кәсіби құзыреттілік ұғымына педагогқа тән болуы тиіс барлық қасиеттер мен қабілеттер кіретіндігін аңғару қиын емес. Яғни, мұғалімнің білім-білік, дағдылары, өз мамандығына қатысты білімдер жүйесі, жұмыс істеу шеберлігі, мәдениеті, психологиялық қасиеттері, қарым-қатынас стилі, педагогикалық такт, әдеп т.б жатқызамыз.

Мұғалім қызметінде өз кәсіби құзыреттілігін жетілдіре отырып жетістікке жетудің алғы шарттары: сырт кескін-келбеті; пәндерді сабақтан тыс ақпараттармен қамтамасыз ету; мінез-құлқы, пайымдау мүмкіндіктері, оқу процесінде қарым-қатынас мәдениетін сақтай білуі; әзіл-қалжыңға мән бере білуі; оқушылардың жеткен жетістіктерін мақұлдай, қолдай білуі; шыдамдылық және төзімділік; басқалардың пікірін сыйлай білу; еркіндік, икемділік; кез - келген жағдаятты оңтайлы бағытта шешуге арналған әдіс-тәсілдерді тиімді пайдалана алу; балалардың қызығушылығына қарай әрекет ете білу дағдысы.

Егер мұғалім жоғарыда аталған шарттар мен өзін-өзі жетілдіруге арналған мүмкіндіктерді дұрыс пайдаланса, онда мұғалім өз жұмысының нағыз шебері болатыны даусыз. Қазіргі қоғамға сәйкес жеке тұлғаны қалыптастыру үшін мұғалімнің кәсіби құзыреттілігі де сай болар еді.

Ұстаздың шеберлігі - талантты қажет ететін ерекше бір өнер емес, бірақ, ол басқа да мамандарды шеберлікке үйретуде қажет болатын мамандық. Жас ұрпақ тәрбиесіне бүкіл ғұмыры мен қажыр-қайратын және бойындағы асыл сезімдерін бағыттаған мұғалімдерді айтуға болады.

Ұлы ғұлама Әл- Фараби: "Ұстаз ... жаратылысынан өзіне айтылғанның бәрін жете түсінген, көрген, естіген және аңғарған нәрселердің барлығын жадында жақсы сақтайтын, бұлардың ешнәрсесін ұмытпайтын ... алғыр да аңғарымпаз ақыл иесі ..., меніңше шешен, өнер-білімге құштар қанағатшыл жаны асқақ және ар-намысын ардақтайтын, жақындарына да, жат адамдарына да әділ ..., жұрттың бәріне ... жақсылық пен ізеттілік көрсетіп ... қорқыныш пен жасқану дегенді білмейтін батыл, ержүрек болуы керек" дейді.

Абай атамyzдың: «Ақырын жүріп анық бас, Еңбегін кетпес далаға. Ұстаздық еткен жалықпас, Үйретуден балаға» - деп айтқанындай, мұғалім үшін кәсіби шеберлікке жету, өз мамандығының данышпаны болу бір күнде пайда болатын дүние еместігін біз жақсы түсінеміз және өмір бойы ізденісулікті, зерттеушілікті талап ететін мамандық екенін анық аңғарғанда ғана толық нәтижеге жетуге болады. Мұғалімнің әрбір сөзі мен ісі, қимылы, киімі, аяқ алысы, жүрісі, көзқарасы психологиялық және ізгілік тұрғысынан шәкірт

жүрегінен үлкен орын алады. Әрбір ұстаз үшін оқу – тәрбие процесін ұйымдастыруда мол білімділікті, ақылдылықты, дұрыс іскерліктер мен дағдыларды қолдануды қажет етеді. Осы ретте кейбір мәселелерді жаңаша көзқараспен қарастыруды жөн деп есептей отырып, мынадай эталондарды атап өтуге жөн көрдік:

- сабаққа педагогикалық – психологиялық талдау жасау;
- дамыта оқыту жүйесінің мәні мен міндеттері;
- сабақты ұйымдастырудың педагогикалық – психологиялық негіздері;
- мұғалім жұмысының шығармашылық сипаты.

Педагогикалық шеберлік мұғалім тұлғасының белгілі бір сапаларының жиынтығы, олар мұғалімнің психологиялық-педагогикалық дайындығының жоғары деңгейімен, әр түрлі педагогикалық ситуацияларда жылдам шешім таба алуына негізделеді.

Педагогикалық шеберлік негіздері – педагогикалық техника. Педагогикалық шеберлікті «мақсаттар ағашы» ретінде қарастыруға болады, олардың әрбіреуін шешу (мақсаттарды) жиынтығы педагог өнерін дамытады.

Педагогикалық шеберлік педагогтың кәсіби іс-әрекетінде байқалады. Педагогикалық шеберлік – ол қозғалыстағы жүйе, себебі онда қоғамда жеке тұлғаның объективті және субъективті жағдайлары жеке тұлғаның ерекшеліктері бейнеленеді.

Қорыта келгенде, педагогикалық шеберлік негізі бұл адамның жеке басының таланты мен осы талантты дамытуға бағытталған қажырлы еңбегі болып табылады. Әрбір маман шебер болып туа бермейді, бірақ еңбектену барысында шебер болуға болады. Мұғалім мамандығының басты ерекшелігі оның үнемі үлгі-өнге бола білуінде. Сондықтан нағыз мұғалім болуы үшін үнемі шеберлікке ұмытылып отыру керек. Шебер мұғалім атанудың алғашқы қадамы -жоғары оқу орынында басталады, студент өзінің пәнін жетік білуі керек, яғни теориялық материалды терең меңгеруге және оны нақты практикада орындай алуға дағдылануы қажет.

Қолданылған әдебиеттер тізімі:

1. Ғаламтор желісі
2. Жас ерекшелік психологиясы, М.М. Муханов, Алматы 1981ж , 93-95 беттер
3. «Бастауыш мектеп» – №2,2006ж. Баланы тәрбиелеудің басты қағидалары 30-31 беттер

ВОСПИТАНИЕ ДУХОВНЫХ ЦЕННОСТЕЙ – ДЕЛО ЧЕСТИ КАЖДОГО ПЕДАГОГА

Приходько Н.Г.,Пашко О.В., Кушнарченко Е.В.

г. Караганда, детский сад «Думан»

В условиях непрерывного развития современного общества дошкольные образовательные учреждения должны стать движущей силой модернизации общественного сознания. Все мы знаем, что дошкольный возраст является важнейшим периодом становления личности, когда развиваются представления детей об обществе, о человеке и культуре. В последнее время проблема патриотического воспитания детей стала чрезвычайно актуальной. В нашем детском саду такая работа становится во главе всех видов деятельности.

Достижения современного образования — это плоды Независимого Казахстана, сегодня идет активное развитие трёхязычия, ведется краеведческая работа, прививаются культурные ценности. Открываются новые страницы истории. Благодаря политике государства, достигнуто многое, и для того, чтобы войти в 30-ку развитых стран мира, необходимо преумножать духовное богатство.

Президент страны нацеливает нас на сохранение исторического наследия, осознания целостности, идентичности, нерушимости нашего государства, которое создали и отстояли

наши предки. И сегодня от каждого из нас требуется вносить посильный вклад в его дальнейшее развитие.

В своей программной статье «Взгляд в будущее: модернизация общественного сознания» Глава государства призывает всех соотечественников к поступательному движению, не теряя при этом своего исторического наследия, не отрываясь от своих духовных корней. Будущее страны в руках молодого поколения, поэтому нужно уделять особое внимание воспитанию в них нравственных ценностей, бережному отношению к прошлому и ответственности за будущее.

Глава нашего государства в своей статье «Рухани жаңғыру» представляет программу действий, как нам выстроить надежный мост в будущее. И первый шаг в этом направлении Президент страны видит в модернизации общественного сознания казахстанского общества. Любовь к родине, верность народным традициям, знание истории и культуры Казахстана, приверженности единству и согласию в обществе, знание о людях – героях нашей страны, – это основа патриотических мероприятий.

В рамках программной статьи «Взгляд в будущее»: модернизация общественного сознания» во всех уголках страны начаты масштабные работы по реализации проекта духовного возрождения. «Туған жер» – одно из приоритетных направлений программы «Рухани жаңғыру». Как подчеркивается в приветствии, где бы мы ни находились, малая родина всегда в нашем сердце. Каждый из нас гордится своим родным краем и стремится оказать помощь его развитию. Любовь к малой родине является основой нашего общенационального патриотизма.

«Патриотизм начинается с любви к своей земле, к своему аулу, городу, региону, с любви к малой родине... Почему малая родина? Человек - существо не только рациональное, но и эмоциональное. Малая родина - это место, где ты родился и вырос, а порой и прожил всю жизнь. Там горы, реки, рассказы и легенды об их возникновении, имена людей, оставшихся в памяти народа. Можно продолжить перечисление. Все это важно... От малой родины начинается любовь к большой Родине - своей родной стране (к Казахстану)», - цитаты из программной статьи Президента Республики Казахстан.

На сегодняшний день в нашей стране выстроена целостная система воспитания, ориентированная на современные потребности общества и государства в целом. Именно поэтому развитие воспитания в системе образования Республики Казахстан в последние годы по праву стало одним из самых приоритетных направлений.

Социальный заказ государства на воспитание человека образованного, нравственного, предприимчивого, готового самостоятельно принимать решения в ситуации выбора, способного к сотрудничеству и межкультурному взаимодействию, обладающего чувством ответственности за судьбу страны, находит отражение в ежегодных Посланиях Президента Республики Казахстан Н.А. Назарбаева.

В 2017 году Президент Н. Назарбаев объявил о начале третьего этапа модернизации Казахстана - Рухани жаңғыру - модернизация общественного сознания. "Первое условие модернизации нового типа – это сохранение своей культуры, собственного национального кода." - Н.Назарбаев.

Реализуя Программу «Рухани Жаңғыру» по направлению «Тәрбие және білім» данную работу планируется проводить в двух направлениях - образовательном и воспитательном.

Задачами подпрограммы являются привлечение к реализации программы воспитателей, преподавателей, учащихся, родителей особый акцент.

Президент делает особый акцент на образование и воспитание подрастающего поколения – будущего нашей страны.

Стоит отметить, что на сегодняшний день Казахстан находится в числе самых передовых. При этом он подчеркивает, что надо учитывать наш менталитет, культуру и обычаи. Мы должны быть образованными и успешными на мировой арене, при этом не забывая наши ценности. Только так мы сможем вывести Казахстан на новый уровень.

Недаром в древности говорили, что для абсолютного счастья человеку необходимо славное Отечество. С этим нельзя не согласиться. Но как воспитывать в подрастающем поколении преданность Родине, гордость за нее, чувство глубокого уважения к историческому наследию своего государства? В сфере образования существуют различные направления и формы патриотического воспитания.

Мы создали в детском саду мини-музеи в каждой группе. Таким образом, дошкольник, благодаря таким музеям, приобщается к этнической культуре, что немаловажно для его патриотического воспитания. Таким образом, решаются следующие задачи:

1. Приобщение дошкольников к культурно-этническим ценностям, побуждение к творческой деятельности, воспитание интереса к родному краю, городу
2. Обогащение представлений о природных и рукотворных мирах, развитие эстетического восприятия, художественного вкуса.
3. Повышение культурного уровня родителей.

Тематика таких мини-музеев самая различная: «История города», «Культура и быт нашего народа», «Наши праздники», «Природа родного края», «Город мастеров», «Творческая гостиная». И самое главное то, что дети и их родители с огромным увлечением участвуют в создании таких выставок. Именно такое участие является немаловажным фактором в построении будущего Казахстана.

Также используем краеведческую литературу о городе и крае; организовываем выставки фотографий и открыток; собираем и систематизируем казахские пословицы и поговорки, отражающие разные положительные стороны казахского народа. Собираем материал об истории Казахстана, Караганде, его традициях, обычаях; картотеки казахских народных игр, подбираем познавательные книги о Казахстане, Караганде, Астане.

Ну и, конечно же, основной формой работы по нравственно-патриотическому воспитанию детей, являются тематические занятия «Моя Родина», «Мы – казахстанцы», «Мы – один народ, мы – одна страна», «Семья – главная ценность», «Мой любимый город – Караганда», «Природные богатства родного края», «Казахстан – наш общий дом».

Педагоги нашего детского сада стремятся к тому, чтобы у ребенка воспитывалось гуманное отношение к людям разных национальностей. Поэтому вся наша работа направлена на развитие интереса к людям других национальностей, что у каждой национальности свой язык, обычаи и традиции, что каждый народ богат мастерами, музыкантами, художниками.

Также в нашем учреждении проводятся праздники и развлечения, тематика которых охватывает главные элементы этнической культуры. Это празднование Дня Президента, Дня независимости, 1 мая, Дня языков, Дня символики Казахстана.

Наш арсенал педагогических технологий постоянно обогащается, в практику внедряются гибкие модели организации учебного процесса, ориентировка на творческую самореализацию развивающейся личности в процессе познания. Быть сегодня грамотным специалистом невозможно без изучения обширного арсенала образовательных идей, направлений и моделей.

Поэтому педагоги нашего дошкольного учреждения в первую очередь ориентированы на воспитание духовных ценностей своих воспитанников. Это – дело чести каждого педагога.

Патриотизм казахстанцев сегодня основан на чувстве гордости граждан за свою страну, которая в отличии от других постсоветских государств, сумела избежать межэтнические конфликты и вырваться на лидирующие позиции на мировой арене и стать консолидирующим духовно-политическим фактором евразийской интеграции.

Воспитание патриотизма — основа успеха нашего многонационального и многоконфессионального общества. Это предполагает необходимость формирования у граждан и, прежде всего, у подрастающего поколения, высоких нравственных, морально-психологических и этических качеств, среди которых важное значение имеет патриотизм, гражданственность, ответственность за судьбу Отечества и готовность к его защите. Воспитание казахстанского патриотизма – одна из важнейших задач не только государства,

но и семьи, трудового коллектива, и всего общества в целом. Но главная роль в этом, несомненно, отводится системе образования.

Таким образом, задача педагогов - разъяснять основы патриотизма, вести патриотическое воспитание и всесторонне развивать здоровое чувство патриотизма. Многогранность новой миссии образования XXI века вносит коррективы в критерии определения готовности воспитателя для работы в условиях новой парадигмы. Готовность педагога по своему составу и многообразию должна соответствовать многоаспектности его деятельности, сложности выполняемых ролей и особой социальной задаче познания, трансляции и познания культуры, подготовки подрастающих поколений к решению глобальных проблем.

Для достижения этих целей мы предлагаем:

1. Воспитывать в душе каждого ребенка любознательность, чувство привязанности к своей семье, к родному дому, к своему народу. Его обычаям. Традициям
2. Использовать в игровой деятельности все виды фольклора: сказки, песни, пословицы поговорки
3. Формировать интерес к истории своего города, края, страны, основы экологической культуры, гуманное отношение ко всему живому

Повышение профессиональной компетентности воспитателя, которая включает в себя не только научно-теоретическую, методическую и психолого-педагогическую подготовку, но и позволяет педагогу обеспечить успех во всем. Ведь только качественное образование, его ценности, мастерство и профессионализм педагогов определяют будущее общества.

Список использованной литературы:

1. Сборник научных трудов «Современное образование» (часть 1). Караганда, 2013 г.
2. Программная статья Президента «Взгляд в будущее: модернизация общественного сознания».
3. Маханева М.С. «Нравственно-патриотическое воспитание дошкольников»: ТЦ Сфера, 2009г.
4. Кожанметова К.С. Казахская этнопедагогика «Алматы, 2001г.
5. Вострухина Т.Н. «Воспитание толерантности у детей в условиях многонационального окружения» М, 2010.

РАЗВИТИЕ ЛОГИЧЕСКОГО МЫШЛЕНИЯ У ДЕТЕЙ СТАРШЕГО ДОШКОЛЬНОГО ВОЗРАСТА ПОСРЕДСТВОМ ИННОВАЦИОННОЙ ТЕХНОЛОГИИ

Богданова О.И., Калиновская И.В.

КГКП я-с «Алпамыс»

В последнее время мы стали часто слышать слово – «Инновация». Любая инновация представляет собой не что иное, как создание и последующее внедрение нового компонента, вследствие чего происходят качественные изменения среды. Поэтому инновационные технологии в детском саду направлены на создание современных методов и приёмов, основной целью которых является модернизация образовательного процесса. Для этого педагогические коллективы в детских садах разрабатывают отличающиеся от других дошкольных учреждений новейшие программы, методические пособия по воспитанию и интеллектуальному развитию подрастающего поколения. Конечно, инновационные технологии в детском саду внедрять не только можно, но и нужно. Однако следует учитывать, что к педагогическим технологиям, применяемым в образовательном процессе детей дошкольного возраста, предъявляется несколько строгих требований, к ним относятся:

1. Концептуальность - предполагающая, что воспитательный процесс должен быть основан на определённой научной концепции.

2. Системность - всё должно быть целостным, логичным и взаимосвязанным.

3. Управляемость - умение планировать процесс обучения, ставить перед собой определённые цели.

4. Воспроизводимость - требование, в соответствии с которыми технология должна быть одинаково эффективна вне зависимости от личности педагога, применяющая её на практике.

Все мы знаем, что в дошкольном возрасте игра имеет важнейшее значение в жизни маленького ребёнка. Потребность в игре сохраняется и занимает значительное место и в первые годы их обучения в школе. Наиболее трудным, а для некоторых детей на первых годах обучения нелюбимым предметом становится математика. Причин этому много. Одна из них, возможно, наиболее серьёзная, состоит в том, что они быстро теряют интерес к учёбе, к самому предмету - математике. Чем можно объяснить это явление?

Неадекватностью методов обучения интересам детей. Слишком рано отрывают маленьких детей от их любимого занятия, от игры и по традиции сажают за парты для серьёзного изучения наук, в том числе и математики. В нашем детском саду было разработано пособие, которое учит детей думать, рассуждать, выполнять умственные операции, самостоятельно решать задачи. Обучение детей начинается с более простых задач и переходит к более сложным действиям. Организуя такую работу, ставим цель - научить детей приёмам самостоятельного поиска решения задач. Распространено и такое мнение, что с помощью игр нельзя ничему обучать. Конечно, не всякая игра чему-то обучает и что - то развивает. Мы разработали игры направленные на подготовку детей 5 - 6 лет к изучению математики и информатики. Пусть дети не видят, что их чему - то обучают. Пусть думают, что они играют. Эффективность этих процессов определяется организованной деятельностью, которая предусматривает цикл занятий, направленных на развитие логического мышления, творческих способностей детей, их интереса к математике. Разработанное пособие используется на занятиях с дошкольниками как вариативный компонент. Широко используем в своей работе решение задач на смекалку, головоломки, задачи в стихах, задачи - шутки, математические загадки. Благодаря такой работе дети учатся планировать свои действия, обдумывать их, искать ответ, догадываться о результате, проявляя при этом творчество. Весь занимательный материал подбираем исходя из цели образовательной области и уровня развития ребёнка. Для формирования логического мышления в группе созданы условия:

- Создан математический уголок для самостоятельной, познавательно - игровой деятельности, постоянно пополняющийся комплектом игр.
- Подобран занимательный материал для всех возрастных групп.
- Разработана схема последовательного включения данного материала в содержание занятий по математическому развитию.

В основу логических игр и упражнений положено два принципа: «от простого к сложному» и «самостоятельно по способностям».

Эти два принципа позволяют нам решать сразу несколько проблем, связанных с развитием творческих способностей:

- Во- первых, логические игры активизируют мыслительную деятельность ребёнка с раннего возраста.

- Во- вторых, задания всегда создают условия для опережения развития способностей.

- В- третьих, поднимаясь каждый раз до своего уровня, ребёнок развивается наиболее успешно.

-В- четвёртых, развиваются качества, необходимые для профессионального мастерства, в какой бы сфере потом он не трудился.

В - пятых, играя, нужно сдерживаться, не мешать ребёнку самому размышлять и принимать решения, не делать за него то, что он может и должен сделать сам.

Если мы, взрослые будем поддерживать в этом процессе интерес детей , то радость от игровой деятельности постепенно перейдёт в радость учения. Учение должно быть радостным!

Литература:

1. Никитин Б.П. Ступеньки творчества или развивающие игры. Давайте поиграем: Математические игры для детей 5 - 6 лет.
2. Михайлова З.А. Игровые занимательные задачи для дошкольников: Математика от трёх до семи:
3. Холодова О. А. Юным умникам и умницам.- М., 2011.
4. Леушина Л. М. Формирование элементарных математических представлений у детей дошкольного возраста. - М., 1974.
5. Кочемасова Е.Е. Практический курс математики для дошкольников. - М., 2011

КОНСПЕКТ НЕТРАДИЦИОННОЙ ФОРМЫ РАБОТЫ С РОДИТЕЛЯМИ В РАМКАХ РЕАЛИЗАЦИИ ПРОГРАММЫ «РУХАНИ ЖАНҒЫРУ»

Егорова М.А.

КГКП я\с «Алпамыс» г. Караганда

Актуальность темы: важным условием нравственно-патриотического воспитания детей является приобщение ребенка к культуре своего народа, поскольку раскрытие личности в ребенке полностью возможно только через включение его в культуру собственного народа. Приобщение детей к отеческому наследию воспитывает уважение, гордость за землю, на которой живешь. Для маленького ребенка Родина начинается с родного дома, улицы, на которой живет он и его семья, в семье начинается «расти» будущий гражданин своей страны. Взаимодействие с родителями по данному вопросу способствует развитию эмоционального, бережного отношения к традициям и культуре своего народа, а также сохранению вертикальных семейных связей. Таким образом, нравственно-патриотическое воспитание детей – одна из основных задач дошкольного образовательного учреждения, важным условием которой является тесная взаимосвязь с родителями, семьей, как ячейкой общества и хранительницей национальных традиций.

Форма проведения: посиделки.

Участники: воспитатели, родители.

Время проведения: 17.10.2018 г. в 13ч. 30 мин.

Место проведения: музыкальный зал.

Цель: привлечь внимание родителей к вопросу нравственно-патриотического воспитания дошкольников.

Задачи: осмыслить основные нравственные ценности; расширить представления и обогатить педагогические умения родителей по вопросам нравственного воспитания дошкольников; вовлечь родителей в обмен мнениями об успехах и трудностях нравственного воспитания ребёнка; способствовать получению опыта содержательного и конструктивного мышления; увлечь родителей разнообразными способами работы во время коллективных встреч.

План проведения:

1. Вступительное слово воспитателей (сообщение темы, цели и задач родительского собрания).

2. «Посиделки».

3. Принятие решения.

Ход проведения.

I. Подготовительный этап.

1.1 Оформление материалов к выставке по теме собрания.

- 2.Разработка сценария.
 - 3.Проведение опроса родителей «Нравственные ценности»
 - 4.Оформление текстовых и наглядных материалов к собранию
 - 5.Разработка проекта решения.
- II.Организационный этап.

Родительское собрание проходит в музыкальном зале. Звучит спокойная народная музыка. Столы расположены для работы в группах (по 4-6 человек). На каждом столе лежат чистый лист, ручка, подставка, подносы с материалами для ручного труда, программа собрания.

III.Вступительное слово воспитателей.

Воспитатели приветствуют родителей, сообщают тему собрания: «Все начинается с семьи», её цель (нравственно-патриотическое воспитание дошкольников), обращает внимание присутствующих на программу собрания.

IV.Этап распределения ролей.

Воспитатель: Дети дошкольного возраста очень любят фантазировать. Вместе с педагогами они часто отправляются в воображаемые путешествия. Вот и мы сегодня с вами отправляемся в путешествие. Оно будет особенное. Мы отправимся в далёкое прошлое, к нашим предкам.

Представьте себе мир, в котором они жили. Не было городов, высоких домов, машин, электричества. (Открывается слайд, изображающий семью и быт прошлого). Жилище людей были большими и просторными. Вечерами за большим столом собиралась вся семья. (Фоном звучит казахская народная песня).

Так и нас всех, собравшихся сегодня, можно назвать одной большой семьёй. Для наших детей детский сад становится вторым домом. Воспитатели в течение дня стараются заменить детям родителей. Так что на пять лет все мы «сродняемся» и живём общими заботами и радостями.[3]

Чтобы конкретнее определить роли в нашей большой и дружной семье, мы распределимся на четыре группы (называет и ставит на стол символ):

- «Малыши»
- «Дети»
- «Родители»
- «Бабушки и дедушки»

Итак, вся семья в сборе! Как говорится, сядем рядком да поговорим ладком.

V.«Посиделки»

Воспитатель: Народная мудрость гласит: «Три несчастья есть у человека: смерть, старость и плохие дети. Перед этими несчастьями никто не может закрыть двери своего дома. А от плохих детей дом можно уберечь, как и от беды».[1]

Воспитывая ребёнка, все члены семьи надеются вырастить из него достойного человека. Каждый хочет гордиться своим ребёнком, чтобы он вырос созидателем, а не прожигателем жизни. Но прежде чем начать наш разговор, давайте выясним, знаем ли мы что такое нравственность, мораль, доброта и другие нравственные понятия.

Задание 1. «Разминка»

Мудрые мысли.

На каждом столе лежат карточки с пословицами, поговорками, афоризмами, высказываниями великих людей на тему родительского собрания. Под музыку карточки передаются по кругу. Таким образом, родители знакомятся с содержанием каждого высказывания.

Воспитатель: Стремительно летит время, изменяется наша жизнь. Многие слова исчезают из употребления. Вспомните, как Пушкин описывал любимую героиню: «А как речь-то говорит, словно реченька журчит...» чем больше будет звучать в нашем доме тёплых, добрых, ласковых, вежливых слов, тем крепче и благополучнее будет наша семья.

Задание 2. «Ласковые слова»

Попробуем вспомнить самые заветные, самые душевные слова и выражения.

«Малыши» - о маме.

«Дети» - о папе.

«Родители» - о старшем поколении.

«Бабушки и дедушки» - о внуках.

(Время на подготовку 1 минута. Записываются все слова, а затем один представитель от команды их зачитывает).

Воспитатель: Сколько добра и света в названных вами словах! Почаще согревайте свой семейный очаг их теплом. Не скупитесь на добро.

Слов прекрасных вы знаете много, но всегда ли при детях говорите их? Детский словарный запас надо постоянно пополнять. Не скрывайте от детских глаз и ушей своё искреннее восхищение, благодарность, заботу, любовь к любому члену вашей семьи. Пусть подобные слова будут главными словами ваших детей.[4]

Задание 3. «Размышлялки»

А теперь проанализируем ответы Ваших детей на тему «Нравственные ценности»

Показ родителям видеоматериала «Нравственные ценности»

Мы просмотрели рассуждения Ваших детей, а сейчас мы с вами поиграем в игру «Закончи предложение»

Игра «Закончи предложение»[2]

1.Качества, необходимые вашему ребенку как человеку....

2.Вы хотели бы , чтобы ваш ребенок стал....

3.В хорошей семье всегда....

4.Нельзя прожить без.....

5.Если бы я нашел клад, то..

6.Если бы я все мог, то.....

Воспитатель: А теперь мы поговорим о правилах общения в семье. Установлено, что нравственность подростка зависит от того как его воспитывали в годы детства, что заложили в его душу от рождения до 10 лет. Для успешного воспитания важны не только любовь к ребёнку, но и общий микроклимат семьи. Если мы плохо относимся, например, к своим родителям, того же нужно ждать от своих детей.

Древняя притча рассказывает:

Сын схватил старенького отца и потащил на съеденье к крокодилам. Сын сына побежал за ним. «Зачем?»-- спросил отец. «Чтобы узнать дорогу, по которой придётся тащить тебя когда придет время...»

Глядя на пятилетнего ребёнка, можно ясно представить, какие у него родители, как и о чём они разговаривают друг с другом, какой микроклимат в семье. Не зря слово «культурный» имеет синоним «воспитанный». Я предлагаю вам краткие правила общения в семье, которые станут для вас своеобразной памяткой.

Памятка для родителей.[5]

Правила общения в семье.

Начинать утро с улыбки.

Не думать о ребёнке с тревогой.

Уметь «читать» ребёнка.

Не сравнивать детей друг с другом.

Хвалить часто и от души.

Отделять поведение ребёнка от его сущности.

Испытывать радость от совместной с ребёнком деятельности.

Подробнее хочется остановиться на последнем пункте «правил». Совместная деятельность—источник общения. Совместный труд сближает, сплачивает семью. Даже мелкие незначительные поручения в семье помогут ребёнку понять, осознать свою значимость. В старину детей с трёхлетнего возраста приучали к труду. Труд для детей был посильный, но настоящий.

Что ж, и нам нечего без дела сидеть!!!

Задание 4. Творческий клуб «Рукодельница»

Творчество всегда занимало важное место в жизни человека. Всю жизнь люди стремились обустроить свой быт удобными, долговечными вещами, но делали их так, чтобы они радовали глаз и веселили душу. На сегодняшних посиделках всем членам нашей большой семьи предлагаю изготовить поделку -рукавичку, символ сплоченности, дружной и счастливой семьи.

Изготовление поделки «Рукавичка»

Воспитатель: В дружной семье любое дело ладится! Потрудились вы на славу! Украсили свои поделки от души!

Задание 5. «Решение проблемных ситуаций»[2]

В каждой семье есть проблемы, и это неизбежно, но важно не закрывать на них глаза, а вместе решать их. Не откладывайте ее решение на более поздний период, успокаивая себя тем, что ребенок еще маленький, он не понимает. Откладывая решение, вы просто усугубляете ситуацию.

Теперь можно немножко отдохнуть. Большое значение в нравственном воспитании детей имеет художественная литература. И одним из них ведущих методов является инсценировка литературных произведений.

Задание 7. «Расскажи мне, мама сказку» [5]

Инсценировка сказки М.Пляцковского «Урок дружбы»

Подведение итогов собрания.

Воспитатель: Ну что ж, наши посиделки подошли к концу! Надеемся, что они не прошли для вас даром. Будьте добрее друг к другу. Берегите друзей. Пусть сбудутся все добрые предсказания! Пусть в ваших семьях будет лад и согласие! Пусть каждая ваша семья станет надёжным звеном в цепочке «Я - семья – род – народ!».

Рефлексия. Вам сейчас каждой команде раздадут бумагу и фломастеры, я предлагаю вам зарисовать своё мнение о собрании в виде общего от группы рисунка и подписать его одной фразой. Каждая команда показывает свой рисунок и одной фразой говорит о своём впечатлении после собрания.

Список литературы:

1. Арнаутова Е. П., «Планируем работу с семьёй». Управление ДОУ, 2002 г., № 4.
2. Евдокимова Н. В., Додокина Н. В., Кудрявцева Е. А., «Детский сад и семья: методика работы с родителями». М.: Мозаика-Синтез, 2007 г.
3. Зверева О. Л., Кротова Т. В., «Родительские собрания в ДОУ». Айрис-Пресс, 2007 г.
4. Сертакова Н. М., «Инновационные формы взаимодействия ДОУ с семьей: родительские собрания и конференции, дискуссии, практикумы, встречи за круглым столом». Волгоград: Учитель, 2015 г.
5. Чиркова С.В., «Родительские собрания в детском саду. Старшая группа». М. Вако, 2016 г.

ИНКЛЮЗИВНОЕ ОБРАЗОВАНИЕ

Российцева Н.В.

КГКП я/сад «Алпамыс»

Современная система образования полноценно принимает в себя только тех, кто отвечает её определенным требованиям, детей со стандартными возможностями, способными обучаться по общей для всех программе и показывать результаты успеваемости, нормальные для всех. В результате нередко получается, что дети с особыми образовательными потребностями выпадают из общего образовательного процесса, так как

для работы с ними педагогический состав общеобразовательных учреждений не обладает необходимыми знаниями в области коррекционной и специальной педагогики. Эту и множество других проблем в современной школе призвано решить инклюзивное образование. Так что же такое инклюзивное образование? Инклюзивное образование - процесс развития общего образования, который подразумевает доступность образования для всех, в том числе и для детей с особыми потребностями. В основу инклюзивного образования заложена идеология, исключающая любую дискриминацию детей и обеспечивающая отношение ко всем людям как к равным, но и при этом создает необходимые условия для детей, которые имеют особые образовательные потребности.

Традиционной формой обучения детей с ограниченными возможностями здоровья остаются специальные (коррекционные) образовательные учреждения. Значительная часть затруднений в обучении и воспитании детей с ограниченными возможностями связана с острым дефицитом квалифицированных кадров: педагогов-дефектологов, психологов, воспитателей и социальных педагогов, недостаточным уровнем их подготовки. Ведь инклюзия охватывает глубокие социальные аспекты жизни школы: создается моральная, материальная, педагогическая среда, адаптированная к образовательным потребностям любого ребенка, которую возможно обеспечить только при тесном сотрудничестве с родителями, в сплоченном командном взаимодействии всех участников образовательного процесса. Здесь должны работать люди, готовые изменяться вместе с ребенком и ради ребенка, причем не только «особого», но и самого обычного. Для детей с ОВЗ принцип инклюзивного образования означает, что разнообразию потребностей учащихся с ограниченными возможностями здоровья должна соответствовать образовательная среда, которая является для них наименее ограничивающей и наиболее включающей. Реализация этого принципа означает, что: Все дети должны быть включены в образовательную и социальную жизнь школы сада по месту жительства; Задача инклюзивной школы, сада - построить систему, удовлетворяющую потребности каждого; В инклюзивных школах, садах все дети, а не только дети с инвалидностью, должны обеспечиваться поддержкой, которая позволяет им быть успешными, ощущать безопасность и уместность. Инклюзивное образование само по себе организовать невозможно, оно связано с изменениями на ценностном, нравственном уровне.

Проблема ребенка с ограниченными возможностями здоровья заключается в его связи с миром, бедности контактов со сверстниками и взрослыми, в ограничении мобильности, в ограниченности общения с природой, доступа к культурным ценностям, и даже к элементарному образованию. Детям с ограниченными возможностями, несмотря на свои физические, интеллектуальные, этнические, социальные и иные особенности, необходимо воспитываться вместе со своими сверстниками по месту жительства. А главное они должны быть включены в общую систему образования. Инклюзивное образование не только повышает статус ребенка с особыми образовательными потребностями и его семьи, а также способствует развитию толерантности и социального равенства в обществе.

Инклюзия, являясь ведущей тенденцией современного этапа развития системы образования, не должна подменять собой систему специального обучения в целом. Инклюзия - это способ ликвидации всех форм изоляции и дискриминации. Инклюзивное образование - право каждого ребёнка с ОВЗ на качественное образование. Замысел социальной инклюзии как путь построения справедливого, демократичного общества привлекают к себе все больший интерес и внимание, как ученых, так и специалистов-практиков. Оплотом инклюзивного общества является инклюзивное образование. Цель инклюзивного образования заключается в ликвидации социальной изоляции, которая является следствием негативного отношения к разнообразию с точки зрения расы, социального положения, этнического происхождения, религии, пола и способностей.

Поэтому, образование является одним из конституционных прав человека и основой справедливого общества. Инклюзивность в образовании можно рассматривать, как признание ценности различий всех детей и их способности к обучению.

Инклюзивное образование - прогрессивный способ обучения, имеющий большие перспективы в современном обществе, и это дает надежду, что каждый ребенок с ограниченными возможностями здоровья сможет реализовать право на получение качественного образования, адаптированного к его возможностям и потребностям, найти свое место в жизни и реализовать свой жизненный шанс и потенциал.

Литература:

- 1) Закон «Об образовании лиц с ограниченными возможностями здоровья в городе Москве». М., 2010.
- 2) Информационный материал Министерства образования и науки Российской Федерации, подготовлен в апреле 2012 года.
- 3) Малафеев Н. Н. Почему интеграция в образовании закономерна и неизбежна. Электронный ресурс. — Режим доступа: <http://inclusion.vzaimodeystvie.ru/wpcontent/>

СОВРЕМЕННЫЕ ТЕХНОЛОГИИ ФИЗИЧЕСКОГО ВОСПИТАНИЯ ДОШКОЛЬНИКОВ

Гальвас Е.В.

г.Караганда, КГКП я/с «Алпамыс»

В настоящее время в качестве одного из приоритетных направлений педагогической деятельности выделяется применение в условиях детского сада здоровьесберегающих технологий.

Здоровьесберегающая технология - это система мер, включающая взаимосвязь и взаимодействие всех факторов образовательной среды, направленных на сохранение здоровья ребенка на всех этапах его обучения и развития.

В ДО используются здоровьесберегающие технологии в следующих направлениях:

1. Технологии сохранения и стимулирования здоровья: стретчинг, ритмопластика, динамические паузы, подвижные и спортивные игры, релаксация, технологии эстетической направленности, гимнастика пальчиковая, гимнастика для глаз, гимнастика дыхательная, гимнастика бодрящая, гимнастика корригирующая, гимнастика ортопедическая.

2. Технологии обучения здоровому образу жизни: Физкультурное занятие, проблемно-игровые (игротренинги и игротерапия, коммуникативные игры, занятия из серии «Здоровье», самомассаж, точечный самомассаж, биологическая обратная связь.)

3. Коррекционные технологии: арттерапия, технологии музыкального воздействия, сказкотерапия, технологии воздействия цветом, технологии коррекции поведения, психогимнастика, фонетическая и логопедическая ритмика.

Все вышеперечисленные технологии должны применяться в ДО комплексно, при участии всего кадрового состава ДО, (воспитатель, медицинский работник, логопед, старший воспитатель, инструктор физической культуры) только при комплексном подходе можно выполнить поставленную задачу, а именно сохранить здоровье наших детей!

Технологии сохранения и стимулирования здоровья в образовательной деятельности являются неотъемлемой составляющей всей здоровьесберегающей работы ДО и решают задачу комплексного подхода к формированию здоровья воспитанников. Самое главное, чтобы каждая непосредственно образовательная деятельность перемежалась с активным отдыхом, происходила постоянная смена деятельности. Благодаря использованию технологий сохранения и стимулирования здоровья, у детей появляется устойчивая положительная мотивация к сохранению и укреплению своего здоровья. К тому же дети с большим интересом занимаются познавательной деятельностью, становятся более усидчивыми, внимательными, дольше сохраняют работоспособность и намного лучше усваивают материал.

Во время динамических пауз, физкультминуток, пальчиковых игр, упражнений стретчинга и т. д. дети получают эмоциональную разрядку, физическое удовольствие, они все вовлекаются в процесс, после этого активно отвечают на вопросы, внимательнее слушают, старательнее рисуют, наклеивают. Дети с большим желанием приступают к образовательному процессу, потому что они знают, что их ждут разные виды деятельности.

Стретчинг (*от лат. stretch*) - это комплекс упражнений, направленный на развитие гибкости и растяжки. Проводится не раньше чем через 30 мин. после приема пищи, 2 раза в неделю по 30 мин. со среднего возраста. Проводятся в физкультурном, музыкальном залах, либо в групповой комнате. В хорошо проветренном помещении выполняются специальные упражнения под музыку. Рекомендуется детям с вялой осанкой и плоскостопием. Комплекс упражнений на растягивание определенных мышц, связок и сухожилий, полезный и необходим всем, независимо от возраста и степени развития гибкости, применяется в системе массажа, в лечебной физкультуре. Стретчинг повышает двигательную активность, выносливость, снижает эмоциональное, психическое напряжение, улучшает настроение, создает ощущение комфорта и спокойствия, вырабатывает естественную сопротивляемость организма различным заболеваниям. В образовательной деятельности используются элементы игрового стретчинга.

Ритмопластика - является музыкально-ритмическим психотренингом. Ритмопластика проводится 1 раз в неделю в форме кружковой работы, не раньше чем через 30 мин. после приема пищи со среднего возраста. Во время занятий у детей развивается музыкальный слух, чувство ритма, гибкость и пластичность, формируется правильная осанка. Обращается внимание на художественную ценность, величину физической нагрузки и её соразмерность возрастным показателям ребёнка. Ритмопластика позволяет детям раскрыть свой образ через музыкально-ритмический комплекс, способствующий распределению нагрузки на все группы мышц, и даёт возможность перевоплощаться.

Динамические паузы (*физкультминутки*). Проводятся во время занятий, 2-5 мин., по мере утомляемости детей во всех возрастных группах. Рекомендуется для всех детей в качестве профилактики утомления. Могут включать в себя элементы гимнастики для глаз, дыхательной гимнастики и других в зависимости от вида занятия.

Подвижные и спортивные игры. Проводятся как часть физкультурного занятия, на прогулке, в групповой комнате - малой и со средней степенью подвижности. Ежедневно для всех возрастных групп. Игры подбираются в соответствии с возрастом ребенка, местом и временем ее проведения. В ДО используем лишь элементы спортивных игр.

Релаксация. Можно проводить в любом подходящем помещении. В зависимости от состояния детей и целей, педагог определяет интенсивность технологии. Для всех возрастных групп. Можно использовать спокойную классическую музыку (Чайковский, Рахманинов, звуки природы).

Технологии эстетической направленности. Реализуются на занятиях художественно-эстетического цикла, при посещении музеев, театров, выставок и пр., оформлении помещений к праздникам и др. Для всех возрастных групп. Осуществляется на занятиях по программе ДО, а также по специально запланированному графику мероприятий. Особое значение имеет работа с семьей, привитие детям эстетического вкуса.

Гимнастика пальчиковая. Проводится в любой удобный отрезок времени (*в любое удобное время*). С младшего возраста индивидуально либо с подгруппой ежедневно. Рекомендуется всем детям, особенно с речевыми проблемами.

Гимнастика для глаз. Ежедневно по 3-5 мин. в любое свободное время; в зависимости от интенсивности зрительной нагрузки с младшего возраста. Рекомендуется использовать наглядный материал, показ педагога.

Гимнастика дыхательная. В различных формах физкультурно-оздоровительной работы с младшего возраста. Обеспечить проветривание помещения, педагогу дать детям инструкции об обязательной гигиене полости носа перед проведением процедуры.

Гимнастика пробуждения. Проводится ежедневно после дневного сна, 5-10 мин. во всех возрастных группах. Форма проведения различна: упражнения на кроватках, обширное умывание; ходьба по ребристым дощечкам; легкий бег из спальни в группу с разницей температуры в помещениях и другие в зависимости от условий ДО.

Оздоровительный бег. Реализуется со старшего возраста в теплый период в утренний прием на улице или на прогулке. Необходимость проведения бега в физкультурной форме и спортивной обуви.

Технологии обучения здоровому образу жизни.

Физкультурное занятие. Проводится 2 раза в неделю в спортивном зале, 1 раз – на улице. Все возрастные группы. Ранний возраст - в групповой комнате или физ. зале - 10 мин. Младший возраст- 15-20 мин., средний возраст - 20-25 мин., старший возраст - 25-30 мин. Занятия проводятся в соответствии с программой, по которой работает ДО. Перед занятием необходимо хорошо проветрить помещение

Проблемно-игровые (*игротренинги и игротерапия*). В свободное время, можно во второй половине дня. Время строго не фиксировано, в зависимости от задач, поставленных педагогом со старшего возраста. Занятие может быть организовано не заметно для ребенка, посредством включения педагога в процесс игровой деятельности.

Коммуникативные игры. Проводятся 1-2 раза в неделю по 30 мин. Со старшего возраста. Занятия строятся по определенной схеме и состоят из нескольких частей. В них входят беседы, этюды и игры разной степени подвижности, занятия рисованием, лепкой и др.

Самомассаж. Проводится в зависимости от поставленных педагогом целей, сеансами либо в различных формах физкультурно-оздоровительной работы с младшего возраста

Необходимо объяснить ребенку серьезность процедуры и дать детям элементарные знания о том, как не нанести вред своему организму.

Коррекционные технологии.

Технологии музыкального воздействия. Проводятся в различных формах физкультурно-оздоровительной работы; либо отдельные занятия 2-4 раза в месяц в зависимости от поставленных целей во всех возрастных группах. Используются в качестве вспомогательного средства как часть других технологий; для снятия напряжения, повышения эмоционального настроя и пр.

Применение в работе ДОУ здоровьесберегающих педагогических технологий повысит результативность воспитательно-образовательного процесса, сформирует у педагогов и родителей ценностные ориентации, направленные на сохранение и укрепление здоровья воспитанников, если будут созданы условия для возможности корректировки технологий, в зависимости от конкретных условий и специализации ДОУ; если, опираясь на статистический мониторинг здоровья детей, будут внесены необходимые поправки в интенсивность технологических воздействий, обеспечен индивидуальный подход к каждому ребенку; будут сформированы положительные мотивации у педагогов ДОУ и родителей детей.

Эффективность оздоровительной деятельности во многом зависит от знания педагогами условий и образа жизни семей их воспитанников, а также от комплексного подхода к ее организации с учетом имеющихся условий и профессиональных навыков коллектива. Лучше делать меньше, но профессионально, чем много, но некачественно.

При проведении оздоровительных мероприятий должны быть усилены их психолого-педагогические аспекты. Это предполагает воспитание у детей осознанного отношения к своему здоровью и выработку автоматизированных навыков заботы о своем теле.

Литература:

1. Бальсевич В. К. Физическая культура для всех и для каждого. - М.: ФиС, 2000.
2. Барчуков И. С. Физическая культура и спорт: методология, теория и практика: учебное пособие для студентов высш. учеб. заведений / И. С. Барчуков, А. А. Нестеров, под общ. ред. Н. Н. Маликова. - 3-е изд. - М.: издательский центр «Академия», 2009. - 528 с.

3. Виноградова Н. А. Физическое развитие дошкольников. Часть 1. Охрана и укрепление здоровья: учебное пособие / Н. А. Виноградова. – М.: ТЦ Сфера, 2015. – 144 с.

4. Голощапов Б. Р. История физической культуры и спорта / Б. Р. Голощапов. – М.: Академия, 2011. – 230 с.

РОБОТОТЕХНИКА В ДЕТСКОМ САДУ

Козина А.А.

г.Караганда я\с «Алпамыс»

Занятия робототехникой, а также общение в процессе работы способствуют разностороннему развитию воспитанников. Интегрирование различных образовательных областей открывает возможности для реализации новых концепций дошкольников, овладения новыми навыками и расширения круга интересов.

Собирая робота ребенок, играя, начинает узнавать множество фактов из разных сфер научно-технической деятельности. То есть если проводить прямую аналогию, ребенок всегда играет на стыках взрослых наук, сам того не подозревая. Естественно начинает формироваться целостная интегративная модель работы с материалом на уровне «проектирование - создание - испытание - разборка».

В настоящее время во всем мире наблюдается бум робототехнических состязаний для детей и молодежи, включение программ обучения робототехнике, мехатронике, программированию в учебные планы школ, вузов, средних профессиональных учебных заведений, а так же детских садов.

К сожалению, несмотря на все достижения в области робототехники Россия, утратила систему привлечения детей и молодежи к современному техническому творчеству. Существующие программы обучения часто не отвечают новым вызовам, оставаясь оторванными от нужд производств.

Современные требования времени и общества к информационной компетентности постоянно возрастают. Ребенок должен быть мобильным, современным, готовым к разработке и внедрению инноваций в жизнь. Однако реальное состояние сформированности информационной компетентности (в контексте применения робототехники) не позволяло соответствовать указанным требованиям. Исходя из этого, одна из главных задач системы общего образования - заложить основы информационной компетентности личности, т.е. помочь обучающемуся овладеть методами сбора и накопления информации, а также технологией ее осмысления, обработки и практического применения.

Робототехника в детском саду решает такие задачи:

- Познавательная задача: развитие познавательного интереса к робототехнике и азам предметов информатика, физика.
- Образовательная задача: формирование умений и навыков конструирования, приобретения первого опыта при решении конструкторских задач по механике.
- Развивающая задача: развитие творческой активности, самостоятельности в принятии оптимальных решений в различных ситуациях, развитие внимания, оперативной памяти, воображения, мышления (логического, комбинаторного, творческого).

Воспитывающая задача: воспитание ответственности, высокой культуры, дисциплины, коммуникативных способностей.

Робототехника в детском саду - не просто занятия по конструированию, а мощный инновационный образовательный инструмент. Так же робототехника показала высокую эффективность в воспитательном процессе, она успешно решает проблему социальной адаптации детей практически всех возрастных групп. Будучи пропедевтикой школьного обучения помогает детям адаптироваться к учебной деятельности, делая переход от игровой

деятельно к учебной, менее болезненным и более эффективным. Подобные занятия - это своеобразная тренировка навыков, на этом этапе мы уже сможем увидеть будущих конструкторов и инженеров, которые так необходимы нашей стране.

Мы должны поддерживать и направлять талантливых детей и подростков, помогать им реализовывать свой потенциал и талант, чтобы он не остался в зачаточном состоянии. Грамотного человека и гражданина своей страны мы должны воспитывать с самого раннего детства.

Список литературы

1. Бабич, А. В. Промышленная робототехника / А.В. Бабич. - М.: Книга по Требованию, 2012. - 263 с.
2. Барсуков, А. Кто есть кто в робототехнике: Ежеквартальный справочник / А. Барсуков. - М.: Книга по Требованию, 2005. - 126 с.
3. Барсуков, А.П. Кто есть кто в робототехнике / А.П. Барсуков. - М.: Книга по Требованию, 2010. - 128 с.
4. Воскобойников, Б. С. Словарь по гибким производственным системам и робототехнике. Английский. Немецкий. Французский. Нидерландский / Б.С. Воскобойников, Б.И. Зайчик, С.М. Палей. - М.: Русский язык, 1991. - 392 с.
5. Иванов, А. А. Основы робототехники / А.А. Иванов. - М.: Форум, 2012. - 224 с.
6. Копосов, Д. Г. Первый шаг в робототехнику. 5-6 классы. Практикум / Д.Г. Копосов. - М.: Бином. Лаборатория знаний, 2014. - 292 с.
7. Копосов, Д. Г. Первый шаг в робототехнику. 5-6 классы. Рабочая тетрадь / Д.Г. Копосов. - М.: Бином. Лаборатория знаний, 2014. - 229 с.

ДЕТСКИЙ САД - СЛОЖНЫЙ МЕХАНИЗМ, СТРЕМЯЩИЙСЯ К РАЗВИТИЮ

Шарафутдинова О.В., Копотилова Ю.Ю.

КГКП я/сад «Алпамыс»

Цифровые технологии, грандиозные открытия- вот в каком мире мы живем. Именно по этой причине слово «робототехника» притягивает внимание и родителей и детей! Нужна ли робототехника в детском саду? Помните, что дошкольное образование способно развить таланты ребёнка и решить определённые задачи! Да и крохе будет действительно интересно создать своими руками необычную игрушку.

Детский сад сегодня – это сложный механизм, стремящийся к развитию, ищущий новые возможности, создающий необходимые условия для удовлетворения потребностей ребёнка, семьи, общества, обеспечивающий условия для творческой, профессиональной работы педагогов, отвечающий самым современным требованиям. Новая нормативно-правовая база является реальной основой для изменения направленности работы детского сада. Робототехника направление работы инновационное. Тем самым привлекает внимание детей и родителей. Отличная возможность дать шанс ребёнку проявить конструктивные и творческие способности, а детскому саду приобщить как можно больше детей дошкольного возраста к техническому творчеству.

Цель робототехники в детском саду.

Каждое занятие по робототехнике в детском саду проходит по заранее разработанному плану, используются апробированные методические пособия. Регулярное посещение таких занятий ребёнком позволит решить следующие задачи:

-развитие мелкой моторики. Благодаря наличию большого количества мелких деталей ребёнок учится работать с ними, параллельно развивая моторику рук. Речевая способность ребенка зависит от движений рук, тренировка мелкой моторики способствует улучшению внимания, развитию мышления и воображения, а также зрительной и двигательной памяти;

-получение навыков математики и счёта. Во время работы с конструкторами малыш имеет дело с элементами разного размера и формы, а также учится сравнивать их между собой и считать;

-знакомство с программированием, освоение робототехники, которая основана на микроконтроллере (плате ЦПУ) и различных датчиках;

-обучение конструированию. Каждый ребёнок имеет уникальную возможность познакомиться с основами механики и узнать более детально об инженерии.

Занятия по робототехнике учат детей действовать в команде, принимать самостоятельно сложные решения, не бояться экспериментировать и защищать свой проект. К каждому ребенку необходимо найти индивидуальный подход, лишь это гарантирует получение первых результатов уже через несколько занятий. Постепенно ребёнок научится усидчивости и узнает, как мыслить логично.

Главная особенность таких занятий - решение неуникальных проблем, решить которые можно различными способами. Такой подход позволит развивать индивидуальность каждого ребенка, а не учить их мыслить одинаково. Занятия проходят в игровой форме, используются понятные и знакомые для ребёнка материалы.

Занятия в детском саду учат инженерии, алгоритмики, динамики и программированию.

Все занятия проходят в игровой форме, поэтому дети с удовольствием решают сложные задачи, учатся взаимодействовать со сверстниками.

А робототехника для детей детского сада позволит заинтересовать малышей и научить их применять сложные законы физики для решения повседневных задач. Занятия будут дополнительной мотивацией для более глубокого изучения математики и информатики. Благодаря применению инновационных методик посещение занятий по робототехнике позволит полностью раскрыть потенциал и таланты ребёнка, помочь ему определиться с будущей профессией.

Каждый робототехнический конструктор для детского сада несет свою цель:

- с их помощью можно развить логическое и системное мышление у детей, а также выявить творческие способности и раскрыть потенциал;

- наборы, состоящие из большого количества деталей, предназначены для ознакомления детей с процессом выращивания с/х культур, особенностями жизни и поведения диких животных;

- следующие наборы показывают детям различные летательные аппараты и учат их самостоятельно собирать из отдельных деталей конструктора.

Занятия по робототехнике в детском саду это захватывающий процесс, которым дети будут заниматься с огромным удовольствием.

Робототехника - наука будущего, поэтому наши дети уже сейчас должны изучать её основы, чтобы в будущем стать востребованным специалистом.

Список использованной литературы

1. Вильямс Д. Программируемые роботы. - М.: NT Press, 2006.
2. Индустрия развлечений. ПервоРобот. Книга для учителя и сборник проектов. LEGO Group, перевод ИНТ, - 87 с.
3. Конюх В. Основы робототехники. – М.: Феникс, 2008.
4. Методические аспекты изучения темы «Основы робототехники» с использованием Lego Mindstorms, Выпускная квалификационная работа Пророковой А.А.
5. Филиппов С.А. Робототехника для детей и родителей. – СПб.:Наука, 2010.

РЕАЛИЗАЦИЯ ПРИНЦИПОВ ПОЛИЯЗЫЧИЯ В СИСТЕМЕ ДОШКОЛЬНОГО ОБРАЗОВАНИЯ

Жданова Т.В.

г. Караганда, КГКП я-с «Алпамыс»

Президент страны поставил высокую планку перед отечественным образованием. Нурсултан Назарбаев поручил правительству внедрять триязычие на дошкольном уровне «..... на уровне дошкольного образования обеспечить повсеместное внедрение триязычия. Так мы можем построить логическую систему овладения языками. Азы будут изучать на уровне детского сада, в школе базовый уровень.....» (6).

Полиязычие- основа формирования поликультурной личности. В этой связи понимание роли языков в современном мире с особой остротой ставит перед педагогами вопрос о результативности обучения языкам и повышения уровня языковой подготовки детей. Для современного Казахстана владение тремя языками - это обязательное условие собственного благополучия. Наше подрастающее поколение должно уверенно общаться с мировым сообществом, быть на высоком уровне в своей деятельности на любом поприще. Сегодня в современном мире происходит переход от национальной культуры к глобальной, главным языком которой является английский язык. Поэтому возникла необходимость заложить основы полиязычного общения с дошкольного возраста, именно в этом возрасте сильно проявляется познавательная активность, развивается мотивация, а в дальнейшем необходимость, потребность пользоваться им как средством общения.

Этот новый социальный заказ повлиял на пересмотр целей образования в целом на обучение английскому языку в детском саду.

Дошкольный возраст является благоприятным для начала изучения иностранных языков в силу своих психофизических особенностей. Всё, что ребёнок учит в это время, надолго запоминается, прекрасно развивается долговременная и оперативная память. Ребёнок способен запомнить языковой материал целыми блоками, но это происходит только в том случае, когда у него создана соответствующая установка и ему очень важно запомнить тот или иной материал. До последнего момента целью обучения была выработка определённых умений и навыков. Сегодня в современном обществе востребован новый тип личности, обладающий определёнными компетенциями: социальной, толерантной, коммуникативной, информационной. Общение на другом языке должно быть мотивированным и целенаправленным. Нам педагогам необходимо создать у детей положительную психологическую установку на иноязычную речь. Способом создания такой положительной мотивации является игра. Игры не должны быть эпизодическими и изолированными. Необходима сквозная игровая методика, объединяющая и интегрирующая в себе другие виды деятельности в процессе обучения языку. Игра является и формой организации, и методом проведения занятий, на которых дети накапливают определённый запас английской лексики, заучивают много стихов, песенок, считалок и т. д. Обучение триязычию и общение на нём начинается с усвоения и запоминания определённого количества слов. Активное овладение языками требует постоянного обогащения словарного запаса, т. к. слово это единица языка представляющая собой строительный элемент для построения предложений. Каждый ребёнок живёт в определённой социально - культурной среде, слыша вокруг себя один или несколько языков. Всё, что выучил ребёнок в период дошкольного детства, он запомнит на всю жизнь, если образование, полученное в дошкольном возрасте, перерастёт закономерно в последующую ступень образования в школе и т. д. Активной социальной средой влияющей на языковое развитие дошкольников является семья, наиболее тесная и ближайшая среда ребёнка. Мир каждой семьи удивителен, его жизнь протекает внутри своей культуры. В результате большинство детей, примерно с четырёх лет начинают осознавать свою национальную принадлежность, ориентируясь на

национальность родителей и язык семейного общения. Одним из важнейших факторов совершенствования полиязычия в Республике Казахстан является достаточно высокий уровень образования родителей. Поэтому необходимо знакомить детей всех национальностей с разнообразием жизненного уклада, встречающегося в нашем городе, это способствует воспитанию толерантности, любознательности, а также развитию различных форм сотрудничества. В нашем детском саду в каждой группе созданы национальные уголки под названием «Моя Родина», целью которого является знакомство дошкольников с бытом, традициями, ремёслами народов Казахстана. Традицией нашего детского сада стало оформление творческих работ родителей вместе со своими детьми, которые используются в течении всего учебного года, это оформление приёмных к каждому празднику, фотовыставки на тему: «Мой город», «Осенняя ярмарка», «День Независимости», а также выставки и конкурсы поделок. Всё это способствует сплочению семьи, а также закреплению знаний о родном крае. Так мы связываем жизнь детей и их семьи с общественной жизнью страны. И если мы педагоги дошкольных учреждений приложим усилия к процессу интегрированного сотрудничества, к решению задач по улучшению качества обучения и воспитания подрастающего поколения в духе взаимоуважения, толерантности к этносам, то развитие речевой активности детей в языковом пространстве в Казахстане будет на высоком уровне.

Содержание образования по развитию полиязычности языков в нашем детском саду реализуется в организованной учебной деятельности «Коммуникация» в образовательной области намечена цель: воспитание полиязычной личности дошкольника освоившего базовые ценности родного языка, способного общаться с окружающим миром вербальным и невербальным средствами.

Для расширения активного словарного запаса дошкольников мы проводим режимные моменты с использованием лексических форм на трёх языках. Обучение строится с учётом возрастных особенностей детей дошкольного возраста. Правильно организованное обучение триединству языков в детском саду поможет решить задачи воспитания, и развития детей и подготовит их к жизни в современном полиязычном мире.

Подводя итог, можно констатировать, что развитие речевой активности детей в поликультурном языковом пространстве возможно, если мы будем:

1. Развивать умение и навыки детей в устной речи (диалогической и монологической).
 2. Использовать зрительную, слуховую и моторную наглядность, которая мобилизует разные виды памяти и стимулирует разные анализаторы.
 3. Строить обучение на казахском и английском языках, как процесс вхождения в культуру носителей языка, начиная с детского фольклора (песни, стихи, рифмовки, традиции и обычаи).
 4. Создавать необходимые условия для усвоения материала, различными методами и приёмами используя современные технологии.
 5. Овладеть особенностями произношения специфических звуков казахского и английского языков. (Воспитывать интерес к изучению казахского и английского языков, любовь к Родине, к родным и близким. уважение к старшим.)
- Обучение языкам на начальном этапе способствует приобщению детей к общемировой культуре, помогает становлению личности.

Литература

1. Гусева Л. П. Играем, учим, мастерим - мы английский знать хотим. Ростов на / Д: Феникс, 2009.
2. Денисова Л.Г. Использование игровых элементов на начальном этапе обучения английскому языку. - 1984г.
3. Замченкова Т.В. английский для дошкольников. - М: ВАКО. 2008.
4. Протасова Е.Ю. , Проскурина З.А. Особенности обучения детей дошкольного возраста в условиях многоязычия. - М: Центр " Школьная книга", 2005.
5. Развитие триединства языков в дошкольных организациях. [Cyberleninka.ru "artikle/n....yazikov-v.....obrazovaniya](http://Cyberleninka.ru/artikle/n....yazikov-v.....obrazovaniya).

АНАЛИЗ ПРОБЛЕМЫ РЕЧЕВОЙ КОМПЕТЕНТНОСТИ ВОСПИТАТЕЛЕЙ ДОШКОЛЬНЫХ ОРГАНИЗАЦИЙ ОБРАЗОВАНИЯ

Мусаифова А.Н.
КГКП я/с «Алпамыс»

В настоящее время большое внимание уделяется сохранению и укреплению здоровья будущего поколения. Одной из составляющих здоровья современного человека, наряду с физическим, является душевная (эмоциональная) сторона. Современный мир с его стремительным ритмом не позволяет нам остановиться. Грубость, жестокость, эгоизм управляют человеком, при этом спокойствие, умиротворение становятся дефицитом. Сегодняшние дошкольники заметно отличаются от своих сверстников предыдущих лет: они раскованнее, инициативнее, сообразительнее.

Здоровье ребенка является главным показателем, отражающим его биологические и личностные характеристики, социально-экономическое окружение, условия воспитания и образования. В связи с этим особую значимость приобретает проблема организации совместной деятельности по коррекционно-развивающей работе специалистов логопедической группы и родителей детей, имеющих нарушения речи.

Все педагоги единогласно утверждают, что сейчас очень много детей с нарушением речи. Чем это вызвано сказать трудно. Но самое плохое кроется в том, что многие родители не понимают сложности проблемы и не обращают внимание на нарушения речи у детей. Считают, что все пройдет само собой. И это очень опасное заблуждение. Роль развития речи ребёнка переоценить трудно. Овладение речью перестраивает процессы его восприятия, памяти, мышления, совершенствует все виды детской деятельности и социализацию.

Хаотичность воспитательных и коррекционных воздействий на ребёнка, преобладание потворствующей позиции в семье и перекладывание ответственности за речевые успехи ребёнка на логопеда и воспитателей формируют у детей отрицательную или, в лучшем случае, безразличную установку на педагогическое воздействие. Единство в требованиях взрослых (педагогов и родителей) значительно способствует психологическому настрою ребёнка, повышению мотивации к занятиям. Для этого необходимо взаимодействие всех участников процесса: логопеда, воспитателей, педагога- психолога, родителей.

Для каждого родителя его ребенок самый лучший, самый любимый. Мы прощаем ему различные промахи, не замечаем недостатки. Педагог же видит ребенка в коллективе таких же детей и сразу замечает, если что-то у малыша не так, как должно быть. Сейчас очень часто встречаются у детей различные нарушения речи, которые может исправить только логопед. Предназначение логопеда – помочь ребенку, научить его правильно слышать звуки и видеть буквы, читать слова.

Ребёнок дошкольного возраста требует особых индивидуализированных способов воздействия и форм общения. Успех воспитательного процесса во многом зависит от эмоционального контакта педагогов с детьми. Важно, чтобы с первых дней дети почувствовали расположение к ним, уверенность в том, что в любой момент найдут у педагогов поддержку и будут поняты. Хороший педагог заботится не только об условиях пребывания ребёнка в ДО, но и о душевном комфорте его родителей. Таким образом, ему необходимо находить эмоциональный контакт не только с детьми, но и с их родителями и голос, его богатство интонаций играют в нахождении психологического контакта с детьми и взрослыми ведущую роль.

Учитывая значимость и важность работы с детьми, имеющими нарушения речи, воспитательно-образовательный процесс мы строим на основе взаимодействия всех участников педагогического процесса- педагогов и родителей, т.е. семьи, организуя коррекционно-образовательную среду, активизирующую и стимулирующую речевое развитие ребенка.

Воспитатель – главное действующее лицо педагогического процесса в дошкольной организации образования. Профессиональные и личностные требования к нему в современных условиях очень высоки. Воспитатель детского сада организует и проводит работу по физическому, умственному, нравственному, трудовому и эстетическому развитию подрастающего поколения. Педагог детского сада готовит детей к школе, обучает навыкам устного счёта, узнавания букв и цифр, рисования, лепки, конструирования; развивает у детей речь, мышление, наблюдательность, самостоятельность, творческую инициативу, знакомит с произведениями искусства, этическими нормами и правилами, прививает им навыки общения, развивает социально желательные качества (вежливость, доброжелательность, правдивость и др.). Также в обязанности воспитателя входит укрепление здоровья детей и приобщение их к труду; консультирование родителей по вопросам обучения, воспитания и развития способностей детей. Всё обозначенное выше говорит о том, что основным рабочим инструментом воспитателя является голос, ведь именно с помощью голоса происходит коммуникативное взаимодействие между воспитателем и детьми, воспитателем и родителями, воспитателем и коллегами.

Ребёнок дошкольного возраста требует особых индивидуализированных способов воздействия и форм общения. В работе с детьми раннего и дошкольного возраста любовь, чуткость, особенно необходимы, поскольку воспитатели компенсируют детям отсутствие матери на период пребывания в ДОО. Организация всех видов детской деятельности, руководство ими, создание и совершенствование детского коллектива и развитие индивидуального детского творчества постоянно находятся в центре внимания педагога-воспитателя. Воспитатель должен заботиться о том, чтобы жизнь детей в детском саду была содержательной, способствующей развитию разносторонних интересов детей. Для развития детских интересов воспитатель использует игры, занятия, режимные моменты жизни в ДОО, руководит деятельностью детей.

Ознакомление с условиями труда и спецификой работы воспитателя ДО, наблюдения за тем, как воспитатель использует свой голосовой аппарат, позволило нам выявить факторы, оказывающие влияние на голос воспитателей и определить особенности осуществления педагогами коммуникативной функции речи.

Каждый день воспитатель проявляет мастерство в умении понять настроение малышей, включить их в интересную содержательную деятельность, поддерживая бодрое, положительно-эмоциональное состояние. Педагог осуществляет намеченное в плане: проверяет, чем занят каждый ребёнок, не обижают ли дети друг друга; насколько им интересно. Улыбка на лице воспитателя, располагающий к общению тон, доброжелательность и особая чуткость к детям – все влияет на создание хорошего, бодрого настроения детей, обстановки теплоты и уюта. Воспитатель всегда оказывается там, где более всего необходимо его влияние: помогает ребёнку спокойно войти в группу, находит справедливое решение в споре между детьми, исправляет допущенную кем-либо оплошность.

Одной из целей воспитателя является общение с детьми и организация общения детей. Общение детей – это тоже деятельность, в которой они учатся вести разговор, излагать свои предложения, убеждать, спорить, доказывать, отстаивать свое мнение и потому, разумеется, мыслить. Детские разговоры в младшей и средней группах часто ситуативны, малыши обсуждают ситуацию, которая актуальна для них в данный момент: это может быть обсуждение прочитанной воспитателем сказки или подготовки группы к Новому году. Детские разговоры в старших группах часто ведутся по поводу современных событий. Задача воспитателя – органично направлять беседу детей, убедительно и доступно рассказывая смысл и значение фактов окружающей жизни, формируя в то же время правильное отношение к ним. Поддерживая сообщение ребенка, отвечая на его вопрос, включаясь в общую беседу или комментируя очередное событие, педагог ставит перед собой цель – освещать современность на доступном для детей языке.

Общение педагога с детьми непрерывно и разнообразно. Оно сопровождает все виды деятельности детей на протяжении всего дня, и если воспитатель недостаточно владеет своим голосом, то в конце дня его речь становится то хриплой или сиплой, то непомерно тихой, вплоть до шепота, то крикливой, срывающейся, грубой, неприятной для слуха окружающих. Отсутствие в речи воспитателей должной мелодичности и полётности речи делают ее монотонной и невыразительной, что сказывается на эффективности педагогического процесса в ДОО.

использованная литература:

- Болотина Л. Р., Комарова Т. С., Баранов С. П. Дошкольная педагогика – М., 1997 – 240с.
- Бондаренко А. К., Поздняк Л. В., Шкатулла В. Заведующий детским садом – М., 1986 – 236 с.
- Буре Р. С., Островская Л. Ф. Воспитатель и дети – М., 2001 -174с.
- Десяева Н. Д., Лебедева Т. А., Ассуирова Л. В. Культура речи педагога – М., 2003-189с.
- Добрович А. Б. Воспитателю о психологии и психогигиене общения – М., 1987 – 207с.
- Дошкольное образование в России в документах и материалах / под ред. Т. И. Оверчук – М., 2001-470с.
- Дошкольная педагогика / под ред В. И. Ядэшко, Ф. А. Сохина – М., 1986 – 415с.
- Ершова Н. Н. Развитие социально-перцептивной компетентности в системе профессионального общения: автореф. дисс...канд. пед. наук. – М., 1997 – 24с
- Комарова Т. Воспитатель детского сада...Каким он должен быть?// Дошкольное воспитание – 1990- №3 – С.5-7
- Лисина В. Р. Влияние общения воспитателя с ребёнком 5 года жизни на его эмоциональное благополучие: дисс...канд. пед. наук – М., 1994 – 162с.
- Морева Н. А. Педагогика среднего профессионального образования: учеб. пособие для студ. Пед. вузов – М., 1999 – 304с.
- Паландишвили М. Л. Психолого-педагогическая подготовка воспитателя детского сада в педучилище: дисс...докт. пед. наук – Тбилиси, 1990 – 276с.
- Репина Т., Башлакова Л. Воспитатели и дети, их общение // Дошкольное воспитание – 1989 - №10 – С. 63 - 65
- Чиркова Т. Общение – одна из форм педагогического воздействия// Дошкольное воспитание – 1988 - №12 – С.48-51

БҮГІНГІ БАЛА – ЕРТЕҢГІ МЕМЛЕКЕТ БАСШЫСЫ

Асауова Д. М., Калинбетова З.Б., Избасарова А. С.

Қарағанды қаласы, КМҚК «Таңшолпан» бөбекжайы

Біздің мақсатымыз айқын, бағытымыз белгілі, ол – әлемдегі ең дамыған 30 елдің қатарына қосылу. Мақсатқа жету үшін біздің санамыз ісімізден озып, яғни одан бұрын жаңғырып отыруы тиіс. Бізге өте қажет нәрсе - замана сынынан сүрінбей өткен дәстүрімізді ары қарай жалғастыру. Екіншіден, халқымыздың тарихы мен тағылымы мол ықылым заманда арқауы үйлесетін сананың болатынына сенім арту. Біздің алдымызда бір мақсат тұр. Ол қандай мақсат? Ол – жаңа заманның адамын тәрбиелеу, оны тәрбиелейтін - ұстаз. Үнемі әлеуметтік желілерде айтады – «ұстаздың статусын көтеру қажет деп». Ұстаздың статусын

мемлекет көтермейді, мемлекет тек оған қаржы береді. Ұстаздың статусын ұстаздың өзі көтереді. Терең білімі бар әлемдік материалдарды білетін мұғалім өз статусын өзі көтереді және ол ақшаға қарамай көтеріледі. Ол үшін не керек, елге бірлік пен татулық керек. Оны кешегі біздің бабаларымыз айтып өтіп кетті ауыздың бірлігінің жоқтығынан бек ұлдарым құл болды, пәк қыздарым күң болды. Олай болса бүгінгі күнде бізде рухани жаңғырудың тұғыры – елдің бірлігі керек. Елбасымыз өз баяндамасында айтады «ұлттық бірегейлікті сақтау» қажет дейді. Бұл деген қазақ халқының арасындағы ұлттық бірлік керек деген сөз. Сол ғана бізді ұлттық жаңғыруға апарды. Ұлттық жаңғыру болған кезде ғана ұлттық рухымыз болады. Елбасының бұл баяндамасы екі үлкен бөлімнен тұрады: бірінші бөлім алты тараудан тұрады, екінші бөлім, бір тараудан тұрады. Оның ішінде негізгі мәселелерді айтатын болсақ ол – туған жер мәселесі. Егерде туған жерге көңіл бөлетін болсақ, бүгінгі күннен алып қарамаймыз, тарихына терең үңілеміз. Кешегі Мөде ханның ұстанымы «Жер – мемлекеттің негізгі байлығы»- дейді. Мемлекетсіз жер болмайды. Олай болса мемлекет басшысының «Туған жерге туыңды тік», - деген өзінің баяндамасындағы ұстанымы бізді туған жерді қадірлеуге үйретеді. Бұл ата-баба ұстанымы. Одан кейінгі үлкен бір мәселеге қарайтын болсақ «Өткен күн – тарих, келер күн – сыр, бүгінгі күн – сый» дейді. Ендігі ұстаздардың міндеті өткен тарихты бағалай біліп және тәуелсіздікті сый деп қабылдап, бағалай біліп, соны түсіндіру керек. Бұл бабаларымыздың ұстанымы. Яғни, өткенге құрметпен қарау – тарихты жаңғыртудың бірден-бір жаңа жолы. Кезінде Қорқыт Ата бабамыз айтып кетті. Келесі үлкен бір мәселе білім береміз, цифравой Қазақстанды тәрбиелейміз, информатиканы игертеміз деп айтылып жатыр, оның бәрі бос болады егер дұрыс тәрбие бермесек. «Тәрбиесіз берілген білім, адамзаттың қас жауы» деген болатын Эль Фараби. Ұстаз бен ата-ананың арасында тығыз қарым-қатынас болмаса тәрбие болмайды, тәрбие болмаған жерде білім де болмайды. Тәрбие неге бағытталуы керек? Елбасымыз айтқандай «гуманитарлық бағыт ол – отансүйгіштікке, патриоттыққа тәрбиелеу үшін терең білім, тәрбие керек болады» дейді. Бірінші орында тәрбие, екінші орында білім болуы қажет. Жүсіп Баласағұни (Баласағұн) «Құтадғу білік» (*Құтты білік*) дастаны бәрімізге аян. Осы дастанда былай делінген «Ақыл, білім құрметтейтін халқыңа, көз жұмсаң да аты қалар даңқы да» дейді. Яғни, білімдінің хаты өлмейді деген сөз. Білімді, көзі ашық, көкірегі ояу болуға ұмтылу қанымызда бар, - деген президент. Қазақ баласын сонау ерте заманнан оқытуға үйреткен, балам білім алсын деген. Әсіресе 19 ғасырда 1881 патша үкіметінің реформасынан кейін қазақ халқының басына төнген ауыр тағдырды біздің халқымыз білген. Қалай болса да баласын оқытуға ұмтылды. Міне осыны айтып отыр президент. Бабаларымыздың тағы бір сөзіне келсек «Тарихын білмеген жұрт адалдық жолымен жүре алмайды. Сол тарихты үйрететін – ұстаз, сол ұстазға үлкен қызмет көрсетіп, ұстазыңды бағала дейді. Ұстазына қызмет қылмаған адамды надан дейді. Олай болса бүгінгі ұстаздарға құрмет көрсету еңкейген кәріден бастап, еңбектеген сәбидің міндеті болу керек. Сонда ғана ұстаздың қадірін қоғам білетін болады. Біздің бабаларымыз да, Елбасының баяндамасында да осы жайында айтылған.

Дулати Хұсайынұлы Мұхаммед Хайдар (1499-1551) мемлекет басшысы туралы айтқан. Олай болса мемлекет басшысы қандай болуы керек? Ол халқына адал болуы керек, жолына келген адаммен сөйлесу керек, төнетін қауіпті білу керек, яғни ол өзінің ішінде қандай идиалогия жүріп жатқанын білу керек дейді. Мұхаммед Хайдар 16 ғасырда өмір сүрсе де мемлекет басқару туралы өзінің он ұстанымын жазып кеткен екен. Сол ұстаным бүгінгі әр мекеменің меңгерушілерінің алдында жатса біздің рухани жаңғыруымызға ешқандай кедергісін келтірмеген болар еді. Ұстаздар осыны да ескере отырып баланы тәрбиелесе екен. Ол бүгін ғана бала, ертең ол мемлекет басшысы болып саналады.

Келесі бір ұстаным – елдің бірлігі. «Бір үйдің баласы болма, халқыңды ойла». Өз басының қара басын ойлайтын жас ұрпақ тірбиелесек, ол біреудің қамын ойламайды. Оны кезінде Төле би айтып өткен

Бір үйдің баласы болма,
Көп үйдің санасы бол!
Бір елдің атасы болма,

Бар елдің данасы бол!
Бір тонның жағасы болма,
Көп қолдың ағасы бол!
Ақты ақ деп бағала,
Қараны қара деп қарала.
Өзегің талса өзен бойын жағала
Басыңа іс түссе көпшілікті сағала
Өзіңе-өзің кәміл бол.
Халқыңа әділ бол,
Жауыңа қатал бол!

Досыңа адал бол» - дейді. Біздің бүгінгі ұрпақ осыны білу керек. Бабаларымыз баяғыда айтып кеткен, біз тек қана соны жаңғыртуымыз керек. Ата-бабаның айтқаны бүгінгі күнде қаншалықты мәнді екенін түсіндіретін болсақ, келер ұрпақ тарихты да қадірлейтін болады, болашақтада адаспайтын болады. Әйтеке би былай дейді: «Бай болсаң халқыңа пайдаң тисін, батыр болсаң жауыңа найзаң тисін». Оны елбасымыздың бағдарламасында «туған жерге туыңды тік» дейді. Келесі бір бабамыз Қазыбек бидің сөзі: «Біз қазақ деген мал баққан елміз, бірақ ешкімге соқтықпай жай жатқан елміз. Елімізден құт-береке қашпасын деп, жеріміздің шегін жау баспасын деп найзаға үкі таққан елміз; ешбір дұшпан басынбаған елміз, басымыздан сөзді асырмаған елміз. Досымызды сақтай білген елміз, дәмі тұзын ақтай білген елміз, асқақтаған хан болса, хан ордасын таптай білген елміз. Атадан ұл туса, құл боламын деп тумайды, анадан қыз туса, күң боламын деп тумайды. Ұл мен қызды қаматып отыра алмайтын елміз...» дейді. Ешкімнің алдында бас имейтін ұлтты тәрбиелеу керек. «Алтын ұя отан қымбат, құт-берекең атаң қымбат, аймалайтын анаң қымбат» деп айтып кеткен Қазыбек би, ал оны ел басымыз не дейді «Туған жеріңе туыңды тік!» дейді. Патриотизм кіндік қаның тамған жеріңе, өскен ауылыңа, қалаң мен өңіріңе, яғни туған жеріңе деген сүйіспеншіліктен басталады.

Кезіндегі Алаш зиялыларының ұстанымдарын бүгінгі таңда барлық жерде айту қажет. Соның ішіндегі ерекше айтып кететін Алаш зиялыларының бірі Ахмет Байтұрсынов «Балам дейтін жұрт болмаса, жұртым дейтін бала қайдан шығады», - дейді. Олай болса бүгін балаға қамқор жасайтын мемлекет. Егерде қазақ халқы өзінің олжалы жерден үлестен, ордалы жерден орнынан, жоралы жерден жолынан айырылмасын дейді. Сол үшін ұмтылдықы, сол үшін күрестік. А. Байтұрсыновтың тағы бір сөзі бар «Бүгінгі заман – бәсекенің заманы» - дейді. Бұл айтылып отырған бәсеке – білім бәсекесі. Білімді, көзі ашық, көкірегі ояу болуға ұмтылу – біздің қанымызда бар қасиет. Әр ұлттың ұай кезде болмасын алдында тұратын ұлы міндет саналы, салауатты ұрпақ тәрбиелеу.

Қолданылған әдебиеттер тізімі:

1. Қоңыратбаева Ә. Қазақ фольклорының тарихы. – Алматы: Ана тілі
2. «Мемлекет басшысының «Болашаққа бағдар: рухани жаңғыру» мақаласы
3. Қазақ әдебиеті. Энциклопедиялық анықтамалық. — Алматы: 2010 жыл

АГРЕССИЯ - КАК СПОСОБ ВЫРАЖЕНИЯ

Мещанинцева О. Ю., Пьянкова О.В., Толеубаева А.Д
КГКП «Ясли-сад «Таңшолпан»

Экологическая катастрофа, алкоголизм и социально-экономические катаклизмы, происходящие в последние годы в нашем обществе, привели к резкому увеличению различного рода соматических, нервных и психических заболеваний у детей различных возрастов. Эти болезни являются одной из основных причин недисциплинированности и

неуспеваемости школьников, а в некоторых случаях - преступлений[4].. Агрессия, в каких бы формах она ни проявлялась, оказывается часто главным источником трудностей во взаимоотношениях между людьми, приносит боль и непонимание, а зачастую ведет к драматическим последствиям. Как показывает опыт психолого-педагогической работы, жалобы на проявление детской агрессивности одно из наиболее распространенных явлений у родителей и педагогов в современном обществе. Свою долю вносят и средства массовой информации, кино и видеоиндустрия, регулярно пропагандирующие культ насилия.

Можно с уверенностью сказать, что тема агрессии в дошкольном возрасте, не потеряет своей актуальности и в будущем, т.к. первые годы жизни являются периодом наиболее интенсивного физического и нравственного развития, закладываются основы этики, оформляются и укрепляются индивидуальные варианты отношения к себе и окружающим; складываются определенные внутренние предпосылки, способствующие преодолению агрессии.

И от того, в каких условиях детство будет протекать, во многом зависит будущее ребенка. Это связано с тем, что исследования и многочисленные наблюдения показывают: агрессивность, сложившаяся в детстве, остается устойчивой чертой и сохраняется на протяжении дальнейшей жизни человека.

Поэтому главной задачей, стоящей перед воспитателями и родителями, должно стать воспитание не только интеллектуально развитого, с богатым духовным миром человека, а в первую очередь человека психически здорового, так как ошибки, допущенные в воспитании детей, сказываются в течение всей их жизни.

Для определения уровня агрессивности и особенностей детей с агрессивными формами поведения педагогом психологом было проведено экспериментальное исследование с помощью проективных методик Е.О. Смирновой «Картинки» и «Выбери нужную эмоцию» [1].

Анализ результатов диагностик показал, что у большинства детей агрессия проявляется в виде вербальных реакций, а у детей с повышенной агрессивностью часто используют прямое физическое насилие. У одних агрессивное поведение носит пассивно-защитный характер, а у других детей активный, ярко выраженный. Однако любое агрессивное поведение можно предотвратить, или уменьшить частоту его проявлений путем обучения детей конструктивным способам выражения агрессии, изменением психосоматического состояния в ситуации проявления гнева. Всё это осуществляется в процессе проведения коррекционных упражнений с детьми.

По результатам, полученным во время проведения диагностики детей нашей группы, была составлена и осуществлена на практике коррекционная программа. Коррекционная программа состоит из цикла занятий, которые являются частью её. Всего включено семь занятий по 30-35 минут каждое. Каждое занятие состоит из трех частей - вводная часть, основная, заключительная. В вводную часть включены физические упражнения с целью поднятия мышечного тонуса, создания положительного эмоционального настроения детей. В основной части спланировано проведение психо-эмоциональных игр и упражнений. В заключительной части проводится релаксация с музыкальным оформлением.

Реализация коррекционной программы осуществляется на занятиях по «Самопознанию» по темам: «Добро не умрёт, а зло пропадёт», «Кто щедрый, тот в дружбе первый, а кто жаден, тот в дружбе неладен», «Ложь человека не красит»; «Лепим сказку», «Уходи, злость, уходи!», «Что такое агрессия», «Знакомство с эмоциями». Профилактику и коррекцию агрессивного поведения проводим и вне занятий. Созданы условия, для того чтобы дети в любой момент времени могли выразить свои накопившиеся негативные эмоции. Эффективны игры – упражнения вне занятий «Строители», совместные настольные игры, «Карикатура», «Кулачок», «По кочкам», «Ты - лев!», кукла «Бобо», «Листок гнева». Цель этого листа - дать возможность ребенку выместить агрессию на какой-либо объект, в частности на листок. Снижению уровня агрессии служат сюжетно – ролевые игры, детская театрализованная деятельность. Сюжетно - ролевая игра формирует нравственность ребенка

через положительное влияние коллективного общения, ситуации выбора поступка, линии поведения. Это способствует формированию у ребенка в разных видах деятельности углубления дружеских взаимоотношений между детьми. Важным показателем дружеских отношений детей является проявление у детей чуткости и отзывчивости, заботы, помощи и взаимопомощи[3].

Механизмом становления агрессии, в первую очередь, является семья. Поэтому работу по профилактике и коррекции агрессивного поведения дошкольников мы стремимся реализовывать в тесном партнёрстве с родителями через различные формы: родительские собрания, консультации, папки-передвижки, семинар. Родителям были даны следующие рекомендации для общения с агрессивными детьми:

1. Помните, что запрет и повышение голоса — самые не эффективные способы преодоления агрессивности. Лишь поняв причины агрессивного поведения и сняв их, вы можете надеяться, что агрессивность вашего ребенка будет снята.
2. Дайте ребенку возможность выплеснуть свою агрессию, сместить ее на другие объекты. Разрешите ему поколотить подушку или разорвать «портрет» его врага и вы увидите, что в реальной жизни агрессивность в данный момент снизилась.
3. Показывайте ребенку личный пример эффективного поведения. Не допускайте при нем вспышек гнева или нечестных высказываний о своих друзьях или коллегах, строя планы «мести».
4. Пусть ваш ребенок в каждый момент времени чувствует, что вы любите и цените его. Не стесняйтесь лишний раз его приласкать или пожалеть. Пусть он видит, что он нужен и важен для вас.

Как результат целенаправленной работы – это снижение детской агрессии. Дети с агрессивным поведением стали более спокойными уступчивыми; во время конфликтов не прибегали к недопустимым в обществе формам проявления физической агрессии; стали более вежливыми, уменьшились пререкания на замечания воспитателя; активно играли в сюжетно ролевые игры, в случае возникновения конфликта самостоятельно пытались разрешать его. Упражнение «Я лев!» и «Я львица!» стало одним из любимых в группе.

Анкетирование родителей показало, что дети стали более уступчивы, разрешение конфликтов в большинстве случаев не приводило к вспышкам агрессии, все решалось на более спокойном уровне, в домашних условиях дети также применяли упражнения, которым обучили педагоги детского сада – «Листок гнева», «Я лев!».

Агрессивные дети нуждаются в понимании и поддержке взрослых, поэтому главная наша задача заключается в оказании посильной и своевременной помощи ребенку[2].

Литература:

1. Фурманов И. А. «Детская агрессивность. Психодиагностика и коррекция» г.Минск.1996
2. Сафин В. Ф. «Психические отклонения в развитии детей и методы их психокоррекции». - Уфа: «Китап», 1994
3. П.Фром А. «Азбука для родителей или как помочь ребенку в трудной ситуации». - Екатеринбург, 1996
4. Семенюк Л. М. «Педагогическая сущность агрессивности и ее проявление у детей дошкольного возраста» Методические рекомендации педагогам практикам, М: 1991

ЕКТЕПКЕ ДЕЙІНГІ ТӘРБИЕ МЕН ОҚЫТУДЫҢ МІНДЕТІ, ҚҰРЫЛЫМЫ МЕН МАЗМҰНЫ

Исина Г.Ж., Сейткамалова А.К., Мурсалиева М.Б

КМҚК «Таңшолпан» бөбекжайы

Мектепке дейінгі білім беру – бұл үш пен жеті жас аралығындағы баланы оқыту, дамыту, тәрбиелеу, қарау және күту. Мектепке дейінгі оқыту мен тәрбиелеу мақсаты осы жас кезеңінде тұлғаның қалыптасуы үшін қажетті алғашқы білім, білік және дағдыларды қалыптастыру болып табылады. Жеті жасқа дейінгі балалар бірденені шындап үйрену үшін тым кішкентай болып көрінеді, алайда жете дайындалуынсыз балаға кейіннен мектепте оқу қиын болады.

Мектепке дейінгі мекемелердегі сабақтардың мектептегі сабақтардан айырмашылығы айтарлықтай. Кішкентай балалар бір орнында қырық-қырық бес минут отыра алмайды. Сондықтан балабақшаларда және даму орталықтарында сабақтар әдеттегідей қысқа, олардың ұзақтылығы отыз минуттан аспайды.

Білім балаларға ойын түрінде ұсынылады, мектеп жасына дейінгі баланың ойын арқылы сабаққа көңілін аударуға оңай. Ойын түрінде қажетті дағдылар қалыптап, олар ойын барысында пысықталады. Бұл ретте оқытушылар мектепте оқығанда керек болатын дағдыларды қалыптастыруға ерекше назар аударады.

Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың жалпыға бірдей оқу бағдарламалары мемлекеттік жалпыға міндетті стандарт негізінде әзірленеді. Олардың негізінде мемлекеттік және мемлекеттік емес мектепке дейінгі балалар мекемелерінде 2-3 жас аралығындағы балаларды 6-7 жасқа дейін мектепке дейін тәрбиелеу және оқыту жүргізіледі. Балдырғанға мәдениет негіздерін, сондай-ақ жалпыға бірдей қабылданған тәртіп және қарым-қатынас үлгілерін мектепке дейінгі жаста дарыту өте маңызды, бұл оның кейіннен бастапқы мектепте бейімделуін едәуір жеңілдетеді. Мектепке дейінгі тәрбие және оқыту арқылы бала өзі және өз мүмкіндіктері туралы бастапқы түсініктерді алады, онда қоршаған ортаның толық бейнесі және оған деген дұрыс көзқарасы қалыптасады. Мектепке дейінгі жаста баланың зияткерлік, адамгершілік, эстетикалық және дене тұрқы мен жеке басы қасиеттерінің негізі салынады.

Оқыту мен тәрбиенің екінші бөлігі – мектепке даярлау – 4-5 жастан басталады, бұл кезде баланың бастауыш оқу, жазу, есептеу дағдылары қалыптасады, тіл арқылы қатынасу тәжірибесі дамиды. Бұл мектепке дейінгі мекеме түрі 6-7 жастағы балалардың негізгі бөлігін қамтиды.

Балабақшаларды балалар жастық топтарға бөлінеді: ерте жастағы топ – 1 жастан 2 жасқа дейін; бірінші кіші топ – 2 жастан 3 жасқа дейін; екінші кіші топ – 3 жастан 4 жасқа дейін; ортанғы – 4 жастан 5 жасқа дейін; мектепке дейінгі топтар: ересектер тобы – 5 жастан 6 жасқа дейінгі және мектепалды даярлық тобы – 6 жастан 7 жасқа дейінгі балалар. Қазіргі сәтте көптеген мемлекеттік және жеке меншік балабақшалар бар. Жеке балабақшаға баланы қысқа мерзімде орналастыруға болады, ал мемлекеттік балабақшаға орналастыру үшін баланы туған сәттен бастап жалпы кезекке қою қажет. Электронды үкімет порталында баланы балабақшаға кезекке қоюға және кезектің санын қарап шығуға болады. Балаларды мектепке дейінгі мекемелерде оқыту оларға күш-қуатын жетілдіруге, білімқұмар, белсенді, эмоциялық қайырымды болуға, қарым қатынас құралдарын және үлкендермен және құрдастарымен өзара іс-қимыл әдістерін меңгеруге, мектепте оқу үшін қажетті дағдыларды меңгеруге көмектеседі.

Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың мазмұны әртүрлі іс-әрекеттерді ұйымдастыру арқылы кіріктіру жолдарымен іске асырылатын: "Денсаулық", "Коммуникация", "Таным", "Шығармашылық", "Әлеуметтік орта" бес білім беру саласына негізделген.

"Денсаулық" білім беру саласы.

"Денсаулық" білім беру саласы дене бітімі қасиеттерін дамытуды; негізгі қимыл түрлерін жетілдіруді; қимыл дағдыларын қалыптастыруды; қимыл ойындарының түрлерін ұйымдастыруды және өткізуді; спорттық жаттығуларды орындауды (шанамен, шаңғымен сырғанау, велосипед тебу, жүзу); спорттық ойындардың (футбол, баскетбол, бадминтон және басқалар) элементтерімен танысуды қамтиды.

"Денсаулық" білім беру саласының мазмұны баланың денсаулығын сақтауға және нығайтуға; тұрмыста, көшеде, табиғат жағдайларында қауіпсіз мінез-құлық дағдыларын қалыптастыруға және балалардың қимыл-қозғалыс тәжірибесін негізгі қимылдарды жетілдіру арқылы байытуға; шығармашылық, танымдық және сөйлеу қабілеттерін пайдалана отырып, тәрбиеленушілердің қимыл белсенділігіне сұраныстарын жетілдіруге бағытталған.

"Денсаулық" білім беру саласындағы ұйымдастырылған оқу қызметі:

- денешынықтыру;
- қауіпсізмінез-құлық негіздері.

"Коммуникация" білім беру саласы.

"Коммуникация" білім беру саласы балалар әрекетінің әртүрлі нысандары мен түрлерін де ауызша және байланыстырып сөйлеуді, шығармашылық сөйлеу әрекетін дамытуды; тілдің дыбыстық мәдениетін тәрбиелеуді; белсенді

сөздікті байытуды, тілдің грамматикалық жағын қалыптастыруды, балалар әдебиеті мен таныстықты дамытуды, мәнерлеп оқуды және мазмұндауды; мемлекеттік, орыс, ғылшын және басқа тілдерді дамытуды қамтиды.

"Коммуникация" білім беру саласының мазмұны ересектермен және балалармен еркін араласу дағдыларын дамытуға; зейінділікке, сөйлеуге, балалар әдебиетіне қызықтыруға бағытталған.

"Коммуникация" білім беру саласының ұйымдастырылған оқу қызметі:

- сөйлеуді дамыту;
- көркем әдебиет;
- сауат ашу негіздері;
- қазақ (орыстілінде оқытылатын топтарда), орыс (қазақтілінде оқытатын топтарда) және шет тілдерінің бірі;
- драма.

"Таным" білім беру саласы.

"Таным" білім беру саласы қарапайым математикалық ұғымдарды қалыптастыруды; жиынтық туралы түсініктерді, сандық есептеу дағдыларын жетілдіруді, геометриялық пішіндер туралы түсініктерді қалыптастыруды, кеңістікті және уақытты бағдарлауды; құрылыс, табиғи және қалдық материалдар және конструктордың бөліктерінен құрастыруды; тірі және өлі табиғат заттары мен маусымдық құбылыстар, өсімдіктер туралы білімін кеңейтуді, қазақ және басқа халықтардың әлеуметтік-мәдени құндылықтары, дәстүрлері мен мерекелері туралы, адамдардың ортақ мекені ретінде Жер планетасы, оның табиғатының ерекшеліктері туралы түсініктерін кеңейтуді қамтиды.

"Таным" білім беру саласының ұйымдастырылған оқу қызметі:

- қарапайым математикалық ұғымдарды қалыптастыру, бөбек жасы топтарында (1 жастан 3 жасқа дейін) – сенсорика;
- құрастыру;
- жаратылыстану.

"Шығармашылық" білім беру саласы.

"Шығармашылық" білім беру саласы сурет салу; мүсіндеу, жапсыру және өнер туындыларын қабылдау мен түсінуді дамытуды, қоршаған ортаға эстетикалық қатынасты қалыптастыруды; өнер түрлері туралы қарапайым түсініктерді қалыптастыруды; музыканы, отандық композиторлардың шығармаларын, ұлттық музыкалық аспаптарды, көркем әдебиетті, фольклорды қабылдауды; көркем шығармалардың кейіпкерлеріне жанашырлықты ынталандыруды; балалардың өзіндік шығармашылық қызметін іске асыруын қамтиды.

"Шығармашылық" білім беру саласының ұйымдастырылған оқу қызметі:

- сурет салу;
- мүсіндеу;
- аппликация;
- музыка.

"Әлеумет" білім беру саласы.

"Әлеумет" білім беру саласы қоғамда өзін ұстаудың адамгершілік нормаларын, сондай-ақ жалпы адамзаттық құндылықтарды меңгеруді, баланың ересектермен және құрбыларымен қарым-қатынас жасай білуін;

дербес болуын, өзінің қылықтарына жауап беруін, өзінің қимылдарының мақсаттылығы мен реттеуді;

адамгершілік қасиеттерін: елгезектікті, жанашырлықты, өзінің туыстары мен жақындарына құрметпен қарауды, өзінің отбасын жақсы көруін дамытуды;

салт-дәстүрлерді сақтауды, тарихты, қазақ халқының тұрмысын білуді және құрметтеуді;

Қазақстан біздің ортақ үйіміз екені туралы түсініктерін кеңейтуді, сондай-ақ басқа халықтардың мәдениетін, дәстүрлерін құрметтеуді;

еңбек пен шығармашылықтың әртүрлі түрлеріне қызығушылықтарын қалыптастыруды;

тұрмыста, қоғамда және табиғатта қауіпсіз мінез-құлық негіздерін тәрбиелеуді қамтиды.

"Әлеумет" білім беру саласының ұйымдастырылған оқу қызметі:

- өзін-өзі тану;
- қоршаған ортаментанысу;
- экология негіздері.

Балаларды тәрбиелеу мен оқыту деңгейлерін қадағалау баланың жасына сәйкес жетістіктерінің мониторингі негізінде жүзеге асырылады:

- 1-деңгей – бала белгілі бір қимыл мен біліктерді жаңғырта алады;
- 2-деңгей – бала не істеп жатқанын түсінеді, белгілі білім қорына ие;
- 3-деңгей – бала өзінің білетінін және жасай алатынын қолданады, білімін өз бетінше және шығармашылықпен қолдана алады.

Индикаторлар көрсеткіш ретінде баланың даму мониторингін қамтамасыз етеді және оның жеке дамуын жоспарлауға негіз болып табылады.

Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың жалпы білім беретін оқу бағдарламаларын меңгерудің мерзімі – 5 (6) жыл. Жас және топтық кезеңдері мынадай:

1. бөбек жасы – 1 жастан 3 жасқа дейін:
 - ерте жас – 1 жастан 2 жасқа дейін (ерте жастағы топ);
 - кіші жас – 2 жастан 3 жасқа дейін (бірінші кіші топ);
2. мектепке дейінгі жас – 3 жастан 6 (7) жасқа дейін:
 - мектепке дейінгі кіші жас – 3 жастан 4 жасқа дейін (екінші кіші топ);
 - мектепке дейінгі орта жас – 4 жастан 5 жасқа дейін (ортаңғы топ);
 - мектепке дейінгі естияр жас – 5 жастан 6 (7) жасқа дейін (5 жастан 6 жасқа дейін – мектепке дейінгі ұйымдағы ересектер тобы, 6 жастан 7 жасқа дейін – жалпы білім беретін мектептегі, лицейдегі, гимназиядағы мектепалды даярлық сыныбы).

Тәрбиеленушілер мен білім алушылардың апталық оқу жүктемесінің ең жоғарғы шектік көлемі, ұйымдастырылған оқу қызметінің ұзақтығы баланың денсаулығы мен психикасын қорғау мақсатында енгізіледі.

Ұйымдастырылған оқу қызметінің ұзақтығы:

- ерте жастағы балалар үшін – 7-15 минут;
- мектепке дейінгі орта жастағы балалар үшін – 15-20 минут;
- мектепке дейінгі естияр жастағы балалар үшін – 25-30 минутты құрайды

Қолданылған әдебиеттер:

1. М.М. Мұқанов «Жас және педагогикалық психология» Алматы. 1982ж

2. Алтынсарин «Тандамалы педагогикалық мұралары» Алматы
3. Қоянбаев «Қысқаша педагогикалық сөздік»
4. Жұмабаев М «Педагогика» Алматы 1993

ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ СЕМЬИ И ДОШКОЛЬНОГО УЧРЕЖДЕНИЯ

Царук Н.В., Чайка Е.В.

г. Караганда, КГКП «Ясли – сад «Таңшолпан»

Первое учреждение воспитания, с которым вступает в педагогическое общение семья – Дошкольное учреждение. Еще в древности сложились две ветви воспитания – в семье и общественных учреждениях. Однако до недавнего времени роль семьи в подготовке детей к школе недооценивалась как воспитателями-педагогами, так и самими родителями. Семья все чаще перекладывала ответственность за воспитание и обучение ребенка на дошкольное учреждение. Причинами самоотстранения родителей от процесса обучения и воспитания детей в семье являются повышенная занятость их бытовыми и экономическими проблемами, недооценка роли семьи в развитии и становлении детской личности, а также уверенность родителей в ведущей роли детского сада в воспитании и обучении их детей.

Сейчас ситуация в корне изменилась. В современных условиях повышается роль таких постоянно действующих факторов, как большая возможность обучения, общения, интенсивного культурного развития, что положительно влияет на уровень образованности населения. Поэтому, в настоящее время тесная взаимосвязь дошкольной организации и семьи по вопросам воспитания и развития ребенка является объективно необходимой. Работа дошкольных учреждений с родителями ведется в том или ином объеме во всех детских садах, но часто наблюдается установка на проведение требуемого количества мероприятий, а не на их эффективность и результативность. Взаимодействие семьи и дошкольного учреждения носит в основном организационный характер. Отсюда ресурсы семейного воспитания не задействованы полноценно. Однако организованное и целенаправленное участие семьи в развитии личности ребенка имеет принципиальное значение, так как от совместной работы родителей и педагогов зависит дальнейшее развитие ребенка. И именно от качества работы дошкольного учреждения, а в частности методистов и педагогов, зависит уровень педагогической культуры родителей, а, следовательно, и уровень семейного воспитания детей. Для того чтобы быть настоящим пропагандистом средств, форм и методов дошкольного воспитания, детский сад в своей работе должен служить образцом такого воспитания. Только при этом условии родители с доверием отнесутся к рекомендациям воспитателей, охотно будут устанавливать с ними контакт.

В настоящее время насущной проблемой является поиск педагогически эффективных форм взаимодействия дошкольных учреждений с семьей. Главное донести до родителей знания. Существует традиционные и нетрадиционные формы общения педагога с родителями дошкольников.

Традиционные формы подразделяются на коллективные (*родительские собрания, конференции, круглые столы*) и индивидуальные (беседы, консультации, посещение на дому, а также наглядно-информационные (*выставки, стенды, ширмы, папки-передвижки*)).

Нетрадиционные формы организации общения педагогов и родителей.

1) Информационно-аналитические. Сюда входит выявление интересов, потребностей, запросов родителей, уровня их педагогической грамотности. Проводится с помощью социалистических срезов, опросов.

2) Познавательные. Ознакомление родителей с возрастными и психологическими особенностями детей дошкольного возраста. Формирование у родителей практических навыков воспитания детей. Проводятся семинары-практикумы,

педагогическая гостиная, проведение собраний в нетрадиционной форме, педагогическая библиотека для родителей.

3) Наглядно- информационные. Ознакомление родителей с работой

ДОУ, особенностями воспитания детей. Это информационные проекты для родителей, организация дней (*недель*) открытых дверей, открытых просмотров занятий и других видов деятельности детей, выпуск газет.

4) Досуговые. Установление эмоционального контакта между педагогами, детьми. Это совместные досуги, праздники, участие родителей и детей в выставках и т. п.

В работе со всеми родительскими группами мы активно используем разнообразные формы, как традиционные, так и нетрадиционные.

Ведь как бы серьезно ни продумывались формы воспитания детей в дошкольных учреждениях, какой бы высокой ни была квалификация работников дошкольного учреждения, невозможно достигнуть поставленной цели без постоянной поддержки и активного участия родителей в воспитательном процессе. Всестороннее гармоническое развитие детской личности требует единства, согласованности всей системы воспитательно-образовательных воздействий взрослых на ребенка. Роль семьи в создании такой согласованности трудно переоценить, ведь семья как первый институт социализации имеет решающее влияние на развитие основных черт личности ребенка, на формирование у него нравственно-положительного потенциала. Именно в семье дети получают первые уроки нравственности, формируется их характер; в семье закладываются исходные, жизненные позиции. Поэтому крайне важно, чтобы основной составной частью работы дошкольных учреждений была пропаганда педагогических знаний среди родителей. Это необходимо и для того, чтобы искоренить ошибки, допускающиеся родителями в семейном воспитании: многие молодые родители недооценивают значение физического воспитания детей, некоторые затрудняются в психологическом подходе к детям, другие не уделяют должного внимания трудовому воспитанию. Зачастую открытыми остаются проблемы, возникающие в малообеспеченных, многодетных, неполных, опекунских семьях.

Семья является источником и, опосредующим звеном передачи ребенку социально-исторического опыта, и, прежде всего, опыта эмоциональных и деловых взаимоотношений между людьми. Учитывая это, можно с полным правом считать, что семья была, есть и будет важнейшим институтом воспитания, социализации ребенка.

Современная наука располагает многочисленными данными, свидетельствующими о том, что без ущерба для развития личности ребенка невозможно отказаться от семейного воспитания, поскольку оно дает ребенку всю гамму чувств, широчайший круг представлений о жизни. Кроме того, его сила и действенность несравнимы ни с каким, даже очень квалифицированным, воспитанием в детском саду или школе.

В свое время Ж.-Ж. Руссо заметил, что каждый последующий воспитатель оказывает на ребенка меньшее влияние, чем предыдущий. Уникальность домашнего воспитания объясняется, прежде всего, его первичностью, особой значимостью близких взрослых в жизни ребенка в силу его биологической и психологической зависимости от них. Ученые выявили особенности детей, присущие им в первые годы жизни, которые обуславливают их максимальную чувствительность (сензитивность) к воспитанию и обучению. К таким особенностям относятся пластичность высшей нервной и психической деятельности, подражаемость и внушаемость, эмоциональность. Процесс воспитания оптимизируется благодаря развитию у малыша ценных потребностей, какими являются потребности в общении, в получении новых впечатлений (позднее - в познании), в активной двигательной активности, в признании и любви и т.д.

С первых дней жизни ребенка окружает мир людей, природы, вещей. Однако далеко не любые взрослые и не любая обстановка благоприятны для развития ребенка с момента рождения. У оторванного от родителей (а чаще - брошенного ими) и помещенного в условия Дома ребенка малыша снижается общий психический тонус, ухудшаются эмоционально-познавательные взаимодействия и, как результат, тормозится интеллектуальное развитие.

Чем раньше ребенок отрывается от родительской семьи, чем дольше и в большей изоляции он находится в учреждении, тем более выражены деформации по всем направлениям его психического развития.

Вот почему в качестве первого и очень важного фактора, который определяет особую значимость семейного воспитания в формировании личности ребенка, делает его приоритетным по сравнению с другими воспитательными институтами (детский сад, школа, детский дом и др.), ученые называют глубоко эмоциональный, интимный характер семейного воспитания. Оно строится на кровном родстве, и его «проводниками» являются родительская любовь к детям и ответные чувства (привязанность, доверие, нежность) детей к родителям (Ю.П.Азаров, И.В.Гребенников, Т.А.Маркова, А. В. Петровский, А. Г. Харчев и др.).

Таким образом, современная наука располагает данными о том, что семья - первый и наиболее значимый воспитательный институт в жизни человека.

Современная ситуация, в которой оказалось наше общество, потребовала поиска новой модели общественного воспитания личности в открытой социальной среде и более тесного контакта общественности и семьи.

Как указывалось выше семья, являясь одним из важных факторов социального воздействия, оказывает влияние в целом на физическое, психическое и социальное развитие ребенка. Роль семьи состоит в постепенном введении ребенка в общество, чтобы его развитие шло сообразно природе ребенка и культуре страны, где он появился на свет. Обучение ребенка тому социальному опыту, который накопило человечество, культуре страны, ее нравственным нормам, традициям народа – прямая функция семьи как социального института. Но все это невозможно без систематического просвещения родителей.

Для плодотворного просвещения родителей дошкольников необходимо учитывать социальный статус семьи.

В настоящее время выделяется четыре статуса семьи: социально-экономический, социально-психологический, социально-культурный и социально-ролевой.

Перечисленные статусы характеризуют состояние семьи, ее положение в определенной сфере жизнедеятельности в конкретный момент времени. Рассмотрим, каждый из выделенных статусов семьи.

В основе социально-экономического статуса семьи лежит ее материальное положение. Материальное благосостояние семьи складывается из денежной и имущественной обеспеченности. Учитывается уровень доходов семьи, ее жилищные условия, предметное окружение. Для дифференциального подхода в просвещении родителей дошкольников педагог должен составлять социальный паспорт семьи, где указывается ее экономический статус, что немаловажно.

Вторым выделенным компонентом является социально-психологический климат, т.е. эмоциональный настрой, который складывается как результат настроений членов семьи, их душевных переживаний, отношений друг с другом, отношений друг к другу.

Уровень психологического климата семьи – еще один важный компонент для дифференцированного подхода в просвещении родителей.

Ведущая роль социально-культурного компонента – высокий уровень культуры семьи: семья обладает широким кругом интересов, развитыми духовными потребностями. Семья ориентирована на всестороннее воспитание ребенка и поддерживает здоровый образ жизни.

В семьях с низким уровнем культуры духовные потребности семьи не развиты, круг интересов ограничен, отсутствует культурно-досуговая деятельность, слаба моральная регуляция членов семьи, семья ведет аморальный образ жизни.

Средний уровень культуры характеризуется отсутствием характеристик, свидетельствующих о высоком уровне культуры, семья не осознает проблемы, не проявляет активность в направлении его повышения.

Сущность социально-ролевого статуса семьи связана с отношением к ребенку в семье. В случае конструктивного отношения к ребенку, высокой культуры и активности семьи в решении проблем ее социально-ролевой статус высокий. Если в отношении к ребенку присутствует акцентуация на его проблемах – средний. В случае игнорирования проблем ребенка и негативном отношении к нему – низкий.

Для дифференциации просветительской работы воспитатель проводит анкетирование родителей, из бесед с детьми и экспресс-опроса родителей составляет характеристики категорий семей, различающихся по уровню социального статуса семьи, благополучию.

Деятельность педагога с семьей включает три основных составляющих: помощь в образовании, психологическую помощь и посредническую.

Взаимодействие детского сада и семьи должно пронизывать всю воспитательно-образовательную работу в детском саду. Необходимо следить за тем, чтобы педагоги использовали различные формы работы, уделяя внимание совершенствованию практических воспитательных навыков родителей (беседы и другая работа должны подтверждаться практическими наблюдениями, совместной деятельностью детей и родителей и т.п.).

При анализе планов работы с родителями необходимо следить за тем, чтобы родители за то время, пока ребенок посещает детский сад, усвоили максимум знаний и умений, чтобы в каждой возрастной группе были затронуты самые актуальные вопросы воспитания детей раннего возраста. Например, во второй группе детей раннего возраста много внимания необходимо уделять роли семьи в адаптации к дошкольному учреждению, в средней группе – роли в формировании познавательных интересов, трудолюбия у детей, в старших группах – обучению детей, воспитанию у них чувства ответственности за выполнение обязанностей, подготовке детей к школе и т.п.

Особое значение должно придаваться изучению условий воспитания детей в семье. Помимо методов анкетирования и тестирования существует масса других способов изучения семьи, как групповых, так и индивидуальных. Самым распространенным является посещение семьи воспитателем.

Видя ребенка в семейной среде, воспитатель более глубоко познает его интересы, которые часто отличаются от интересов в детском саду, имеет возможность ближе подойти к самому ребенку. Он может выявить положительные приемы воспитания, которые рекомендует другим родителям, а также использует в индивидуальном подходе к ребенку в детском саду.

Выявление всех категорий посредством социально-педагогических методов, использование активных форм работы с родителями с учетом типов семей и уровня их педагогических знаний, умений и навыков, навыков общения с детьми системы приносит весомые результаты.

Вообще в настоящее время используются всевозможные формы работы детского сада с родителями, как и уже утвердившиеся в этой области, так и новаторские, нетрадиционные. Используется: наглядная пропаганда, посещение семей, родительские собрания, беседы и консультации, конференции родителей, устные журналы, анкетирование, дни открытых дверей, круглые столы, организация клубов, организация деловых игр, аукционы, викторины, педагогические калейдоскопы, диспуты, клубы по интересам, конкурсы, «Вечера вопросов и ответов» и др.

Перед каждой встречей организуются просмотры занятий, согласно теме. Используемые многообразные формы воздействий должны основываться на доверии. Организация взаимодействия должна быть направлена на осуществление педагогики сотрудничества воспитателей и родителей, на повышение профессионального уровня самих воспитателей по работе с родителями с учетом современных требований педагогической пропаганды.

Анализ литературных источников и опыта работы в детском саду в плане работы с родителями показал, что использование дифференцированного подхода и нетрадиционных форм и методов достаточно эффективны. В результате повышается ответственность

родителей за воспитание детей в семье, постоянно совершенствуются педагогические знания родителей; создается атмосфера взаимопонимания и доверительных отношений между родителями, педагогами и детьми; происходит обмен передовым опытом семейного воспитания между родителями; создается благоприятная эмоциональная атмосфера между родителями и педагогами; обеспечивается совместный успех в деле воспитания и обучения детей.

На наш взгляд, введение в систему дошкольного образования, дошкольных учреждений работающих по открытой системе, только улучшит качество работы педагогов дошкольных учреждений города с родителями, обеспечит более оперативное и эффективное распространение передового педагогического опыта, поможет активнее проводить работу по педагогическому просвещению родителей дошкольников.

Необходимо и дальше совершенствовать формы работы с родителями, учитывая их социальное положение, социальный статус, категорию семей, социальную ситуацию в обществе. А главную ведущую роль в этом должен занять воспитатель, используя все полученные в процессе обучения в ВУЗе знания на практике в работе с родителями детей.

СПИСОК ЛИТЕРАТУРЫ.

1. Воспитатели и родители: Из опыта работы. М.: Просвещение, 1985.
2. Вульф В.Б. Социальный педагог в системе общественного воспитания // Педагогика. - 1992. - № 5/6. - С.45-49.
3. Дошкольное учреждение как открытая социально-педагогическая система (эксперимент на базе детского сада № 66 г.Тамбова). Тамбов, 1995.
4. Методические рекомендации по организации активных форм работы с родителями в дошкольных учреждениях: Опыт работы я/с № 66 г. Тамбова. Тамбов.: 1995.
5. Содержание, формы и методы работы с родителями: Методические рекомендации в помощь организаторам работы с родителями. Тамбов, 1993.
6. Сухомлинский В.А. Родительская педагогика. – М.:1987.

ОСОБЕННОСТИ ФОРМИРОВАНИЯ ЭМОЦИОНАЛЬНОЙ СФЕРЫ У ДЕТЕЙ СТАРШЕГО ДОШКОЛЬНОГО ВОЗРАСТА С НАРУШЕНИЯМИ ЗРЕНИЯ

Рахимбаева И. Е., Темирбекова А.Т., Толеубаева А.Д.

КГКП ясли – сад «Таңшолпан»

Проблема развития эмоций и воли, их роли в возникновении мотивов как регуляторов деятельности и поведения ребенка является одной из наиболее важных и сложных проблем психологии и педагогики.

Эмоции - особый класс психических процессов и состояний, связанных с инстинктами, потребностями, мотивами; служат одним из главных механизмов внутренней регуляции психической деятельности и поведения, направленных на удовлетворение актуальных потребностей.

В целом биологические эмоции представляют собой форму поведенческой адаптации, в которой актуализируется видовой (наследственный) опыт: ориентируясь на него, индивид совершает необходимые действия, целесообразность которых остается для него скрытой. Эмоции важны и для приобретения индивидуального опыта. Осуществляя функцию положительного и отрицательного подкрепления, они способствуют приобретению полезных и устранению не оправдавших себя форм поведения.

Формирование эмоций человека - важнейшее условие развития его как личности. Чрезвычайное разнообразие эмоций человека объясняется сложностью отношений между предметами его потребностей, конкретными условиями возникновения и деятельностью, направленной на их достижение.

Современные подходы к изучению и исследованию эмоциональной сферы у детей старшего дошкольного возраста с нарушениями зрения во многом определены как философскими задачами познания причин бытия, так и практическими задачами образования, воспитания, коррекции.

Широко представлено направление исследования влияния эмоций на познавательные процессы, такие как память, воображение, мышление, восприятие. Следует выделить такие аспекты изучения, как влияние эмоций на действие, деятельность, поведение, развитие личности, сознание. Проблема воздействия эмоций на поведение человека по-разному рассматривается исследователями.

Социальное значение исследований эмоциональной напряжённости заключается в том, что состояние психического дискомфорта нарушает физическое и психическое здоровье человека, понижает жизненный тонус, формирует отрицательные черты личности, способствует разрушению целостной психики.

Г.М. Бреслав подчёркивает, что нарушения эмоциональной сферы представлены, прежде всего, искажением предметности, ситуативности, избирательности и других свойств эмоциональной регуляции. При этом эмоциональное состояние распредмечивается и теряет свою связь с реальной жизненной ситуацией. Он говорит о необходимости учёта эмоционального дефекта при диагностике отклонений по типу дезадаптации [1].

М.И. Земцова отмечает, что нарушение зрения оказывает влияние на знак (положительный, отрицательный) и глубину эмоций. У детей с нарушениями зрения часто наблюдаются отрицательные эмоции или отсутствие эмоционального реагирования на некоторые объекты, это можно объяснить отсутствием интереса. В то же время можно видеть, что ряд объектов, не вызывающих никаких эмоций у зрячих, у незрячих вызывают сильные эмоциональные переживания [2].

Исследования А.Г. Литвака показывают с одной стороны, что дети с нарушениями зрения, так же, как и зрячие, имеют ту же номенклатуру эмоций и проявляют одинаковые эмоции. С другой стороны степень и уровень их развития могут быть достаточно низким и не соответствовать возрасту детей [3]. По мнению Г.М. Бреслава распространёнными являются либо агрессия, либо апатия ко всему происходящему. У детей обнаруживается эмоциональное неблагополучие (отрицательное эмоциональное самочувствие ребенка). Отрицательные эмоции возникают при неудовлетворенности ребенка отношением к нему окружающих людей [1]. Невозможность достигнуть желаемых отношений усугубляет положение ребенка с дефектом зрения, за которым, по словам Л.И. Божович, лежит мир потребностей ребенка - его стремлений, желаний, намерений в их сложном переплетении между собой и в их соотношении с возможностями их удовлетворения. Неудовлетворенность ребенка взаимоотношениями с окружающими выступает в виде различных переживаний: разочарования, обиды, гнева. В одних случаях они могут проявляться ярко и непосредственно - в речи, мимике, позе, движениях [4].

Изучение детей с сенсорными дефектами показало, что зрительные нарушения осложняют и обуславливают познание детьми окружающего мира и ориентировку в нем, поскольку у детей данной категории отмечается недоразвитие представлений об окружающем мире с его разнообразием признаков и свойств.

Таким образом, развитие эмоций у детей с нарушением зрения имеет ряд особенностей: преобладание отрицательных эмоций, повышенная тревожность, одиночество, страхи. Кроме того, у детей со зрительным дефектом наблюдается своеобразие восприятия, бедность мимики, определение их модальности, недостаточность овладения жестами и пантомимикой, приводящие в свою очередь, к обеднению эмоционального опыта.

Литература

1. http://studbooks.net/690797/psihologiya/spisok_literatury.
2. Земцова, М. И. Особенности познавательной деятельности детей с нарушением зрения. //Воспитание и обучение детей с нарушениями зрения. – 2013. - № 3. – С.28-32..

3. Литвак А. Г. Психология слепых и слабовидящих. - М.: Каро, 2006.
4. Божович Л. И. Личность и ее формирование в детском возрасте. - СПб.: Питер, 2009.

ЗДОРОВЬЕСБЕРЕГАЮЩИЕ ТЕХНОЛОГИИ ПРИ РАБОТЕ С ДЕТЬМИ ДОШКОЛЬНОГО ВОЗРАСТА

Шуклина Т.А., Тусупбекова Г.Т., Готтинг Н.В.
КГКП я/с «Таңшолпан»

Дети - это наше будущее, и сегодня от нас зависит, какое оно будет. В современном обществе отмечается повышение требований к физическому, психическому, личностному развитию детей. Одна из мер, обеспечивающих более успешное их развитие - предоставление государством возможности воспитания детей. Восстановление системы общественного воспитания детей происходит в обстановке меняющейся экономической и политической ситуации. Складывается парадигма новой государственности, идет поиск путей возрождения Казахстана на основе ее многонациональной культуры. Сохранить здоровье и интеллект нации на современном этапе - главная задача, в решении которой проблема развития детей дошкольного возраста в условиях семьи и общественного воспитания является центральной.

Реализуемые нами программы и технологии помогают наиболее полному личностному развитию воспитанников. Их содержание, а также построение воспитательно-образовательного процесса на основе сотрудничества, уважения к личности ребенка, обеспечивает хороший уровень компетентности детей в различных сферах.

В начале учебного года, мы провели диагностику исходного уровня развития детей. В процессе диагностики мы использовали: метод наблюдений, беседы, дидактические игры, подобранные соответственно возрасту. Изучив полученные результаты, мы наметили план дальнейшей работы и поставили для себя цель: создать у себя в группе такую здоровьесберегающую среду, которая могла бы обеспечить воспитаннику возможность сохранения здоровья. А также использование в работе с детьми здоровьесберегающих технологий, которые помогут в создании благоприятных условий для полноценного проживания ребенком дошкольного детства, формирования основы базовой культуры личности, лучшему усвоению знаний детей и будут способствовать их гармоничному и всестороннему развитию. Всю свою педагогическую деятельность мы строим в соответствии с психофизическими особенностями каждого ребенка, что позволяет осуществлять контроль за здоровьем детей и полнее раскрыть их творческий потенциал. Педагогический процесс полностью оснащен необходимыми материалами, конспекты и дидактические игры.

Задачами здоровьесберегающих являются:

1. Сохранение и укрепление здоровья детей на основе комплексного и системного использования доступных для детского сада средств физического воспитания, оптимизации двигательной деятельности на свежем воздухе.
2. Обеспечение активной позиции детей в процессе получения знаний о здоровом образе жизни.
3. Конструктивное партнерство семьи, педагогического коллектива и самих детей в укреплении их здоровья, развитии творческого потенциала.

Все здоровьесберегающие технологии разделяются на три группы:

I. Технологии сохранения и стимулирования здоровья

Динамические паузы – это подвижные, хороводные игры, пальчиковые игры, речь с движением, физкультурные минутки, ритмические упражнения.

Подвижные и спортивные игры – используются, как часть НОД по физическому воспитанию, на прогулке, в групповой комнате. Игры подбираются в соответствии с возрастом ребенка, местом и временем ее проведения.

Ритмопластика - это движения, выполняемые под музыку, приносящие физическое здоровье и радость. Это работа над моторикой, осанкой, над чувством ритма. Развивает изящество, грациозность движений, гибкость и физическую выносливость, тренируют вестибулярный аппарат, помогает слушать и понимать музыку, любить ее и запоминать.

Релаксация – это снятие напряжения, расслабление, отдых. За основу упражнений по релаксации взяты приемы по дыхательной гимнастике, мышечному и эмоциональному расслаблению. При проведении использую спокойную классическую музыку.

Пальчиковая гимнастика – в ходе "пальчиковых игр" ребенок, повторяя движения взрослых, достигает хорошего развития мелкой моторики рук, которая не только оказывает благоприятное влияние на развитие речи, но и подготавливает ребенка к рисованию, письму. Рекомендуются всем детям, особенно с речевыми проблемами.

Гимнастика для глаз, так же важна, как и общие физические упражнения. Под влиянием систематических упражнений глаза меньше устают, зрительная работоспособность повышается, улучшается кровообращение, а это способствует предупреждению нарушений зрения и развития глазных заболеваний. Гимнастику для глаз используют ежедневно по 3-5 мин. в любое свободное время в зависимости от зрительной нагрузки.

Дыхательная гимнастика – используется в различных формах физкультурно-оздоровительной работы.

Динамическая гимнастика (гимнастика после сна) – основной целью гимнастики является поднятие настроения и мышечного тонуса детей с помощью контрастных воздушных ванн и физических упражнений. Комплекс проводится после дневного сна длится 10-15 минут.

II. Технологии обучающие здоровому образу жизни

НОД по физическому воспитанию – согласно программе проводятся в физкультурном зале. Длительность занятия соответствует возрасту детей.

Игротерапия – методика основана на системе игровых упражнений, которые тренируют способность быстро и активно концентрировать слуховое внимание и память, зрительное внимание и память, осязание, воображение и творческую фантазию. Занятия с детьми проводится в виде сюжетно-ролевой игры или в форме тематической игры, в которую включены игры и упражнения на развитие у ребёнка сенсорных навыков.

III. Сказкотерапия: правильное организованное сказкотерапию для дошкольников.

1. Выбирая сказку для сказкотерапии, нужно обязательно учитывать возраст ребенка. Чтобы она ему была понятна.

2. Неправильно будет если просто прочитать ребенку сказку. Необходимо обязательно проиграть, проинсценировать, проанализировать, дать оценки, сделать выводы.

3. Содержание сказки должно соответствовать поставленной цели.

4. Обстановка во время сказкотерапии должна быть ненавязчивая, доброжелательная, искренняя.

5. Знакомство ребенка со сказкой должно быть не перегружено. Можно начать с просмотра иллюстраций, потом знакомство с героями и наоборот. Затем описание сказки и оценка и анализ поступков.

6. И уже потом выражение своего отношения и определение правильной модели поведения.

Таким образом, очень важно, чтобы каждая из рассмотренных технологий имела оздоровительную направленность, а используемая в комплексе здоровьесберегающая деятельность в итоге сформировала бы у ребенка стойкую мотивацию на здоровый образ жизни, полноценное и неосложненное развитие. Применение в работе ДОО здоровьесберегающих педагогических технологий повышает результативность

воспитательно-образовательного процесса, формирует у педагогов и родителей ценностные ориентации, направленные на сохранение и укрепление здоровья воспитанников. Только здоровый ребенок с удовольствием включается во все виды деятельности, он жизнерадостен, оптимистичен, открыт в общении со сверстниками и педагогами.

Планированием работы в группе предусмотрены закаливающие мероприятия, которые проводятся в группе в течение всего календарного года. Система закаливания организма ребенка полностью зависит от времени года, в которое оно проводится. Из приведенной ниже таблицы следует серьезное отношение всего коллектива группы к здоровьесбережению детей

Закаливающие мероприятия	Осень	1. Закаливание воздухом
		Соблюдение времени пребывания на прогулке, согласно режиму дня Поддерживание нормальной температуры воздуха в помещении
	Зима	1. Закаливание воздухом
		Соблюдение времени пребывания на прогулке, согласно режиму дня Поддерживание нормальной температуры воздуха в помещении
	Весна	1. Закаливание воздухом
		Соблюдение времени пребывания на прогулке, согласно режиму дня Поддерживание нормальной температуры воздуха в помещении Воздушные ванны после дневного сна с проведением физических упражнений Правильный подбор одежды, облегченная одежда
		2. Закаливание водой
		Ходьба по ребристым дорожкам, проложенным смоченными полотенцами Ходьба по ребристым дорожкам
		1. Закаливание воздухом
	Лето	Соблюдение времени пребывания на прогулке, согласно режиму дня Утренняя гимнастика на свежем воздухе Поддерживание нормальной температуры воздуха в помещении Воздушные ванны после дневного сна с проведением физических упражнений Правильный подбор одежды, облегченная одежда
		2. Закаливание водой
		Ходьба по ребристым дорожкам, проложенным смоченными полотенцами Обширное умывание
		3. Закаливание солнечными лучами
		Происходит после воздушных и водных процедур в середине прогулки. Время постепенно увеличивается, зависит от возраста детей

Использование дорожек здоровья способствует такому важному этапу в формировании здоровья ребенка, как профилактика плоскостопия у детей.

Плоская стопа и дефекты осанки у малышей. На первый взгляд, между этими явлениями нет никакой связи. А тем временем у 60-70% детей именно плоскостопие является причиной искривления позвоночника и других серьезных нарушений осанки. Даже небольшое отклонение от нормы формы стопы может серьезно ухудшить физическое развитие ребенка. Динамические возможности плоских стоп ограничены, объем движений в суставах минимален, а значительный наклон стопы в сторону вызывает сильную боль. Дети с таким недостатком не могут долго стоять, быстро устают, жалуются на боли в ногах и бедрах.

Для создания условий по сохранению, укреплению, формированию здоровья детей так же нужно разумное сочетание оздоровительных и образовательных задач, что обеспечит развитие детей не в ущерб здоровью. Цель которого: сформировать у ребенка мотивы самосохранения, воспитать привычку думать и заботиться о своем здоровье. Для достижения поставленной цели мы формируем навыки ухода за телом; создаем условия для закаливания; формируем навыки охраны личного здоровья и здоровья окружающих; даем представление и функций тела; учим детей обращаться с опасными для здоровья вещами; демонстрируем значимость правильного отношения к здоровью и т.д.

Проанализировав результаты повторного тестирования детей, мы убеждаемся, что уровень знаний детей повышается, а уровень проблем и затруднений напротив снижается. Исходя из результатов повторного тестирования, можно сделать вывод: работу в данном направлении нужно продолжать, расширять и углублять, так как она дает неплохие результаты.

Одним словом коллектив группы работает в тесном сотрудничестве с родителями своих воспитанников. Это приводит к положительным результатам по опыту прошлых лет.

Список литературы:

1. Алямовская, В. Г. Материалы курса «Современные подходы к оздоровлению детей в дошкольном образовательном учреждении» 2005. - 80 с.
2. Антонов, Ю. Е. Основные положения программы «Здоровый дошкольник» Обруч. - 1996. - №1. - С.5-6.
3. Ввозная, В. И. Организация воспитательной и оздоровительной работы в ДОУ». - М.: Сфера, 2006. – 128 с.
4. Змановский, Ю. Ф. Воспитательно-оздоровительная работа в дошкольных учреждениях. Дошкольное воспитание. - 1999. - №9. - С. 23-26.
5. Маханева, М. Д. Воспитание здорового ребенка - М.: Академия, 2000. - 326 с.
6. Рунова, М. А. «Двигательная активность ребенка в детском саду» М. А. Рунова. – М.: Мозаика-Синтез, 2004. – 255 с.

КӨПТІЛДІЛІКТІ ІСКЕ АСЫРУ – БҮГІНГІ КҮННІҢ ТАЛАБЫ

Кикымова А. А., Айтанова А. Ө.

«Айгерім» бөбекжайы» КМҚК Қарағанды қаласы

«Қазақстан әлемде тұрғындары үш тілді қатар қолданатын, яғни қазақ тілі- мемлекеттік тіл, орыс тілі-халықаралық тіл ретінде, ағылшын тілі- әлемдік экономиканың жетістікті интеграциясы ретінде, жоғары білімді елдер қатарында қабылдануы тиіс» - деді Елбасымыз Н.Ә.Назарбаев. Қазақстан Республикасындағы білім беру саясатының басты міндеттерінің бірі үштілде білім беруді жүзеге асыру болып табылады. Елбасымыз Н.Ә.Назарбаев «Жаңа әлемдегі жаңа Қазақстан» атты халыққа жолдауында «Білім беру реформасының табысының басты өлшемі – тиісті білім мен білік алған еліміздің кез келген азаматы әлемнің кез келген елінде қажетке жарайтын маман болатындай деңгейге көтерілу болып табылады. Біз бүкіл елімізде әлемдік стандарттар деңгейінде сапалы білім беру

қызметіне қол жеткізуге тиіспіз» деген болатын. Осы мақсатта Қазақстан Республикасының азаматын қалыптастыру, оның тез өзгеріп отыратын әлемде табысты білім алуға деген сұранысын қалыптастыру, бәсекеге қабілетті ұрпақ тәрбиелеу және оқыту басты мақсат болып отыр. Сондықтан оқушыларға қазіргі заманға сәйкес көптілді білім беру мақсатында әр түрлі шаралар қолға алынды. Көптілділік — заман талабы. Елбасымыз «Қазір біз балаларымыз қазақ тілімен қатар орыс және ағылшын тілдерін де белсенді меңгеру үшін жағдай жасауға шаралар қабылдап жатырмыз» деп, осы мәселеге орай белсенді түрде іс жүргізу қажеттігін белгілеп берді. Көптілділік мәселесі – Қазақстан үшін ғана емес, бүкіл әлемнің алдында тұрған көкейтесті мәселелердің бірі. Бұл ұғымға жалпылама тоқталсақ... көптілділік, белгілі бір әлеуметтік ортада, мемлекетте бірден үш, одан да көп тілде сөйлей білушілік.

Көптілділіктің үштілді меңгеру дәрежесі сол адамның немесе бүтіндей халықтың өмір сүрген тілдік ортасы, әлеуметтік, экономикалық, мәдени өмірі, тұрмыс-тіршілігі секілді көптеген факторларға байланысты. Біздің негізгі мақсат – өмірден өз орнын таңдай алатын өзара қарым – қатынаста өзін еркін ұстап, кез келген ортаға тез бейімделетін, белгілі бір ғылым саласында білімі мен білігін көрсете алатын, көптілді және көпмәдениетті құзіреттіліктерді игерген полимәдениетті жеке тұлғаны қалыптастыру. Көптілді білім – көп мәдениетті тұлғаны қалыптастырудың өзегі. Қазақ тілі – мемлекеттік тіл, ал орыс тілі мен шетел тілдерінің бірін білу тұлғаның ой-өрісін кеңейтеді, оның «сегіз қырлы, бір сырлы» тұлға болып дамуына жол ашады, ұлтаралық қатынас мәдениетін, толеранттылығын және планетарлық ойлауының қалыптасуына мүмкіндік туғызады.

Халқымыз ежелден тіл абыройын биік көтеріп, «Өнер алды – қызыл тіл» деп, сөз өнерін бар өнердің алдына қойып, жоғары бағалаған. Әдетте тіл жөнінде, тіл – адамдар ара қарым-қатынас жасау құралы деп, оған жай-жадағай анықтама берілгенімен, іс жүзінде тіл тек адамдар ара қарым-қатынас жасау құралы ғана болып қалмастан, қайта онан да маңыздысы, ол белгілі бір ұлттың ұлттық сана-сезімі, халықтың халықтық қасиеті, оның жалпы тарихы, әдет-ғұрпы, мәдениеті қатарлыларды тұтастай өз бойына қамтып жататын күрделі ұғым. Сондықтан тіл - мейлі қайсы ұлттың болмасын тарихы мен тағдырының, тәрбиесі мен тағылымының, бүкіл халықтық болмысының баға жетпес асылы, сарқылмас құнды қазынасы, ұлт рухының ұйтқысы болып келген. Бір азаматтың өз ана тіліне қанық болуы шарт астында өзге бір ұлттың тілін жеттік игеріп, сол ұлт азаматтарымен ойдағыдай тіл табыса білуін үлкен біліктіліктің белгісі деуге болады. Өмірде өзге бір ұлттың тілін игерген адам сол халықтың ішкі жан-дүниесін түсініп, күллі мәдени құндылықтарымен танысу орайына ие бола алады. Азаматтарымыздың қазіргі ай сайын алға ілгерлеп, күн сайын жаңарып, тез қарқынмен дамып бара жатқан өзгерісшең өмірге ойдағыдай сәйкесуі үшін, қос тілді болып қана қалмай, қайта көп тілді болуы төтенше қажеттілікке айналуға. Бұлай істеу әр азаматтың өзіне де, өзгеге де тиімді. Сондықтан қазіргі қоғамда көп тілді болу әрқандай адамды кең өріске, тың өмірге бастайтын жол есептелмек. Халқымыздың «Жеті жұрттың тілін біл, жеті түрлі білім біл» деген аталы сөзі дәл бүгінгі дамыған дәуірімізге сәйкес айтылғандай. Тарихи деректерге жүгінсек, әлемде Аристотельден кейін екінші аға ұстаз аталған ұлы ғұлама Әбу Насыр Әл-Фараби бабамыз өз өмірінде 70 - ке жуық ұлттың тілін жеттік білгендіктен, артына мәңгі өшпес мол рухани құнды мұра қалтырып кеткендігі анық. Көптілді меңгерген адам әуелі өз тілінде ой қортып, туған халқына өнеге болып, өзге жұртпен бәсекеде ырықты орынды иелеп, сан мәдениетті санасына салып сараптай алса, онда ол өз өмірін қалайда мағыналы өткізетін айтулы тұлға болып жетілері қажет. Ендеше, жас ұрпақтың қазақ тіліне деген сүйіспеншілігін, өзге тілдерді оқып-білуге деген қызығушылықтары мен ұмтылысын арттыру арқылы олардың Отанға деген махаббатын оятып, өз тағдырын ел тағдырымен мәңгілікке байланыстыратын ұрпақ болып қалыптасуына қол жеткізу - басты міндетіміз.

Елбасымыз Н.Ә.Назарбаев Қазақстан халықтары Ассамблеясының XXII сессиясында: «Қазақстандықтардың жас ұрпағы кем дегенде үш тілді білулері тиіс: қазақ, орыс, ағылшын тілдерін еркін меңгерулері қажет»-деп, Еуропадағы мектеп түлектері мен студенттерінің

өзара бірнеше тілде еркін сөйлесулері қалыпты жағдайға айналғандығын атап өтті. Кем дегенде үш тілді меңгеру-заман талабына айналып отырған қажеттіліктердің бірі. Қазіргі таңда адам қызметінің барлық салаларында жаһандану үрдісі орын алғандықтан, білім беру саласында қайта қарастырулар жетілдіруде. Сол себептен ақпараттық-коммуникативтік құзырлықпен қатар, полимәдениеттілік бүгінгі уақытта әлемдік білім беру қоғамдастығының кеңістігін қалыптастыратын білім беру құзырлығының басты бағыттарының бірі ретінде анықталды.

Елбасымыздың «Жаңа онжылдық – жаңа экономикалық өрлеу – Қазақстанның жаңа мүмкіндіктері» атты Жолдауын жүзеге асыру мақсатында дайындалған Қазақстан Республикасында білім беруді дамытудың 2011-2020 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламасы - білім беру жүйесінің бәсекеге қабілеттілігін арттыру, адам капиталын дамыту үшін білім мазмұнын түбегейлі жаңғырта отырып, білім саласында кезек күттірмей тұрған мәселелерді шешуге бағытталған. Қазіргі таңда Қазақстан қоғамының әлеуметтік-экономикалық, рухани қалыптасуының жаңа міндеттерін іс жүзінде асыруға дайын жас ұрпақты тәрбиелеудің негізгі факторларының бірі- мектепте көптілді білім беруді жолға қою болып табылады.

Көптілді білім - көп мәдениетті тұлғаны қалыптастырудың өзегі. Бүгінгі таңда көп тілді оқыту – жас ұрпақтың білім кеңістігінде еркін самғауына жол ашатын, әлемдік ғылым құпияларына үңіліп, өз қабілетін танытуына мүмкіндік беретін қажеттілік. Үш тілде оқыту – заман талабы десек, оның негізгі мақсаты: бірнеше тілді меңгерген, әлеуметтік және кәсіптік бағдарға қабілетті, мәдениетті тұлғаны дамыту және қалыптастыру. Қазақ тілі мемлекеттік тіл, ал орыс тілі мен шетел тілдерінің бірін білу тұлғаның ой-өрісін кеңейтеді, оның «сегіз қырлы, бір сырлы» тұлға болып дамуына жол ашады, ұлтаралық қатынас мәдениетін, толлеранттылығын және планетарлық ойлауының қалыптасуына мүмкіндік туғызады. Маманға шет тілін меңгеру кез-келген шетелдік ортада өзін еркін ұстап, жаңа кәсіптік ақпараттар легіне немесе жалпы ақпараттық ғаламшарға бейімделу мүмкіндігіне ие болады. Әр адамның түрлі әлеуметтік қызметтерінде жеткен жетістіктерінің нәтижелері түрлі болмақ, сол себептен шетел тілін оқытудың мақсаты тек нақты білім іскерліктерін біліп қана қоймай, сондай тілдік тұлғаны қалыптастыру болып табылады, оған шет тілі «өмір заңдылықтарында» және «нақты жағдаяттарда қарым-қатынас жасай алу үшін» қажет болмақ. Бұл халықаралық тұрғыда бағытталған тұлғаны тәрбиелеуде тікелей құрал болып есептеледі, яғни өзін өркениетті және тарихи субъект ретінде тани алатын, даму кезінде өз елінің және адамзат тарихын қабылдай алатын, өзі үшін, халқы үшін, мемлекеті үшін, адамзат болашағы үшін жауапкершілік жүгін сезінетін, өзара тәуелділік пен әлем бүтіндігіне, адамзат өркениетінің ғаламдық мәселелерін шешуде мәдениаралық қатынастың қажеттілігін жете түсінетін, адамның азаматтық құқықтарын (мәдениет және тілдік құқықтарын қоса) мойындайтын және саяси бостандыққа ұмтылатын, қоғамдағы гуманизм идеясын жасау үшін басқа адамдармен, қозғалыстармен, қоғамдық институттармен қызмет атқаруға дайындығы мен қабілеттілігін көрсете білетін және де қоғам, адам және табиғат арасындағы ынтымақтастықты қалыптастыратын ұқыпты да тиянақты, білікті маман мен адамды дайындау осы заман оқытушылары мен ұстаздардың алдында қойылатын үлкен заман талабы деп білуіміз керек.

Елімізде «Көптілділік» мәселесі көкейкесті мәселелердің бірі. Елбасы Н.Ә.Назарбаев өзінің жылдағы дәстүрлі Жолдауында «Тілдердің үш тұғырлығы» мәдени жобасын іске асыруды жеделдету тиістігіне ерекше мән береді. Сонымен қатар бүкіл қоғамымызды топтастырып отырған мемлекеттік тіл ретінде қазақ тілін оқытудың сапасын арттыру қажеттілігіне ерекше назар аударады. Сондықтан қазақ тілін тереңдетіп оқыту, сонымен қатар көптілділікті меңгеруді жолға қою - бүгінгі таңдағы орта білім жүйесінде педагогикалық үрдістің негізгі бағыттарының бірі. Әлемдік білім беру іс - тәжірибесінде көптілді және билингвалды білім беру жаңалық емес, атап айтқанда, АҚШ пен көптеген Еуропа елдерінде, әсіресе соңғы жылдарда бұл бағытта жетістікке қол жеткен. Бірақ, қазақстандық білім беру жүйесінде көптілді және билингвалды білім берудің халықаралық

іс-тәжірибесінде қолданыс тапқан моделдерін енгізу - жаңа педагогикалық проблема, өйткені ол жаңа жағдайларда шығармашылық тұрғыдан іске асырылуы тиіс. Көптілді білім беру ісінде атқарылып жатқан жұмыстардан шығатын қорытынды менің ойымша мынадай:

- көптілді білім беру - бұл мектепте оқу пәндерін екі немесе одан да көптілде аудармасыз оқыту;

- оқу және оқудан тыс жұмыстардың негізгі бағыттарын екі тілде іске асыру, педагогикалық үрдісте екі тілді оқыту құралы ретінде пайдалану;

- әрбір мектеп бітірген Қазақстан Республикасының азаматы қазақ, орыс, ағылшын тілдерін жетік біліп шығады;

- көптілді меңгерген оқушылар өзгермелі кезеңде еркін әрекеттер жасауға бейім болады; - көптілді меңгеру еңбек нарығында да жоғары бағаланады;

- алыс және жақын шетелдерде тілдік көмекті керек етпейді.

Демек, «Тілі бірдің-тілегі бір», «Тіл тағдыры-ел тағдыры» екендігін жадымызда ұстай отырып, ел бірлігінің негізі – тіл бірлігіне қол жеткізу жолында қызмет ету қазақстандықтардың ортақ парызы. Заманында ата-бабаларымыз «Жеті жұрттың тілін біл, жеті түрлі білім біл» – деген сөзді бекерге айтпаса керек. Бәсекеге қабілетті мамандар даярлау және олардың біліктілігін арттыруда көптілді білім берудің ел болашағы үшін маңызы жылдан - жылға арта бермек. Қорыта айтатын болсам, елдің ертеңі өресі биік, дүниетанымы кең, кемел ойлы азаматтарын өсіру үшін бүгінгі ұрпаққа ұлттық рухани қазынаны әлемдік озық ой-пікірімен ұштастырған сапалы білім мен тәрбие берілуі қажет.

Пайдаланылған әдебиеттер мен деректер:

1. Солташұлы Ы. Заман талабы – көптілді болу. // Ақиқат. 26 қараша- 2012 ж. № 11. 14- 15 б
2. Жаминова Р.Ж. Модульдік оқыту технологиясын қолдана балалардың тілдік құзыреттілігін қалыптастыру. // Мұғалімнің кәсіби дамуы: дәстүрлері мен өзгерістер. II халықаралық ғылыми-тәжірибелік конференция. II том. Астана-2016 ж. 115-120
3. Қазақстан Республикасының Призендегі Н.Ә. Назарбаевтың Қазақстан халқына Жолдауы «Жаңа әлемдегі жаңа Қазақстан», «Тілдердің үштұғырлылығы» мәдени жобасы. Астана, 2009ж.
4. <http://www.baq.kz/> Үш тұғырлы тіл – уақыт талабы.

БАЛАБАҚШАДА ИННОВАЦИЯЛЫҚ ТЕХНОЛОГИЯЛАРДЫ ТИІМДІ ҚОЛДАНУ

Искакова А.С, Абдильдина М.К, Торшаева Ш.М.

КМҚК «Айгерім» бөбекжайы,

Қарағанды қаласы

Жаңа ғасыр – жаңа заман талабына сай ХХІ – ғасыр білімділер ғасыры болғандықтан бүгінгі таңда заманымызға сай зерделі, ой – өрісі жоғары, жан – жақты дамыған ұрпақ қалыптастыру мемлекетіміздің алға қойған аса маңызды міндеті.

Еліміз өркениетті елдер қатарына қосыламыз деп қарыштап қадам басып жатқан тұста, білім жүйесіне де тың өзгерістер енуде. Қазақстан Республикасының «Білім беру туралы» заңында: «Білім беру жүйесінің басты мақсаты – ұлттық және жалпыадамзаттық мәдени құндылықтар негізінде жеке тұлғаның қалыптасуына қажетті жағдай жасау» делінген. Осы бағытта жұмыстану үшін білім сапасын арттыру ісіне ерекше мән беру қажеттілігі артады. Сапалы білім беру тәрбиешілердің шеберлігі мен іскерлігіне байланысты. Ал педагогикалық шеберлік пен іскерлікті дамытуда жаңа технологияны қолданудың маңыздылығы зор. Тәрбие мен білімнің алғашқы дәні – мектепке дейінгі тәрбие ошағында беріледі. Отбасында ата – ананың ықыласы мен мейірімінен нәр алған бала балабақшада тәрбиешілердің шұғылалы шуағына бөлінеді. Баланың бойындағы жақсы қасиеттер мен мүмкіндіктерді ашып, олардың өнегелі де тәрбиелі болып тәрбиеленуіне балабақшаның маңызы зор.

Бала тәрбиесі отбасынан бастау алады десек те, ғылымға негізделген әдіс – тәсілмен берілетін тәлім – тәрбие ісі көбінесе балабақшадан басталып, жан – жақты педагогикалық өрісін табады. Сонымен қатар, мектепке дейінгі мекемелерде инновациялық білім беру құралдарын қолданудың да маңызы зор.

Инновациялық білім беру құралдарына: аудио, видео, құралдар, компьютер, интерактивті тақта, интернет, инновациялық ақпараттық банк, инновациялық сайт және тағы басқалары жатады. Қазіргі таңда көптеген интерактивті бағдарламалық бөлімдер, қозғалмалы объектілер құруға мүмкіндік беретін векторлық және графикалық жабдықтар көптеп шығып, қолданыс табауда.

Осындай құралдардың бірі – мультимедиялық оқулықтарды балабақшаларда кеңінен пайдалану. Бұл жағдайда тәрбиеші әр оқу іс қызметтерін бастар алдында жиі көрнекіліктер ауыстырмаған болар еді.

Ал, мультимедиялық оқулықтар арқылы тәрбиеші уақытты тиімді және ұтымды пайдаланар еді. Педагогикалық технологияда ең маңызды жағы білім беру мен тәрбие жүйесінде ересектер мен балалардың қарым – қатынасы болып табылады.

Қарым – қатынас жасауда үлкендер жағынан балаға жағдай туғызу қажет.

Қазіргі таңдағы білім беру технологиясының қатарына мыналар кіреді:

- Деңсаулық сақтау технологиясы
- Жобалы – іс шығармашылығы
- Ізденіс – шығармашылық технологиясы
- Қатынасатық – ақпараттық технология
- Ойын технологиясы
- ТРИЗ технологиясы және т.б.

Оқытудың жаңа технологиясы – оқытудың тиімді әдіс – тәсілдерін қолдануды, оқытудың әр түрлі әдістер мен формаларын біріктіруді, оқу материалын тиімді пайдалануды, оқудың сапасын білім мен біліктілікті жүйелеуді жүзеге асырады.

Өмір талабына сай жаңа технологияларды оқу процесі мен тәрбие аясында шебер қолдана білу тәрбиешінің міндеті болса, ертегілерді оқу іс – әрекетінде өз ретімен қолдана білсе тәрбиеленушілерді жан – жақты дамытуда ертегінің аса зор мәні бар екенін айқындайды. Оқу іс – қызметі барысында ертегі кейіпкерлерінің жан- жақты мінез – құлықтарын айыра білу бойынша жақсы деген немене, жаман деген немене екендігіне көзін жеткізеді.

Барлық оқу іс – әрекетінде ертегілерді қолдану арқылы негізгі педагогикалық дәстүр пәнаралық байланысты жүзеге асыруға болады. Ертегінің өзіндік құрлысы, көркемдік ерекшелігі бар. Ертегі баяу басталып, оқиға желісі күрделене түседі. Әсіресе адам өміріне байланысты іс – әрекет өткір сықақ – мысқылмен беріліп, бала сезімін селт еткізіп, күлкіге мәз етеді. Ертегінің әр жақты сырын қызықты, тартымды, бала санасына лайықтай жеткізу айтушының шынайы шеберлігіне тікелей байланысты.

Сондықтан қазіргі даму кезеңінде білім беру жүйесінің алдында оқыту үрдісін технологияландыру, инновациялық технологияларды қолданылу мәселесі басты орында.

Біз балабақшада оқу қызметтерін ұйымдастырған кезде мектепке дейінгі балалардың жас ерекшеліктеріне мән бере отырып, жаңашыл технологияларды қолданамыз. Осы орайда мектеп жасына дейінгі балалардың жеке тұлғасын қалыптастыру мен жан-жақты дамытуда жаңа әдіс-тәсілдерді тіл дамыту сабағында үнемі пайдаланамыз. Мектепке дейінгі жаста баланың тілі белсенді дамиды: практикалық қолданысы жүзеге асады, сөздік қоры өседі, грамматикалық тілдік құрылымын меңгереді, фонетикалық есту қабілеттері дамиды, тілдің ауызекі сөйлеу құрылымын түсінеді. Мектепке дейінгі жас психофизиологиялық тұрғыдан тілді меңгеруге өте тиімді.

Балаланың тілді қабылдау мен дыбыстау сезімталдығын есепке ала отырып, ерте жастан оның бүкіл өмірінде тілдік ерекшеліктерді қалыптастыру үшін тілдік аппараттың иілгіштігін дамытуға және сақтауға болады. Бала кішкентай кезінде кез-келген тілдің дыбыстарын дұрыс айтуға қабілетті болатыны анықталған. Ал эмоционалды жағымды орта

мектеп жасына дейінгі балалардың тілін дамытуда маңызды рөл атқарады, бұндай жағдайда балалардың тілдік қарым-қатынасқа түсу ниеттері белсенді болады.

Тілдің дамуы баланың ойлауы мен елестетуін қалыптастырумен де тығыз байланысты. Егер мектеп жасына дейінгі ересек балалардың бір-бірімен сөйлесу, тілдік қарым-қатынасқа түсу қабілеттері жоғары деңгейде болса, ал үлкендермен қарым-қатынас кезінде тыңдай білу, өзіне қаратылып айтылғанды түсіну, диалогқа түсу, сұрақтарға жауап беру және өзі де сұрақ қоя білу дағдыларын дамытуда біраз жұмыстар атқару қажет. Ол үшін біз тіл дамыту, көркем әдебиет ұйымдастырылған оқу қызметтерінде қызықты және мазмұны жағынан қарапайым әңгімелер құрастыра білуге, сөз тіркестерін грамматикалық және фонематикалық тұрғыдан дұрыс құрастыра білуге, монолог түрінде сөйлей білуді үйретеміз. Қарапайым ауызекі сөйлеу тілін меңгермеген бала, өз құрдастарынан артта қала бастайды, тіл кемістігін жөндеу мен түзету кеш болып кетеді де, баланың ойлауы мен психикасының дамуында кемістік болады. Осы мәселені зерттей келе, біз тіл дамыту сабағында әртүрлі әдіс-тәсілдермен инновациялық технологияларды қолдану мен негіздеуді қолға алдық.

Балабақшада ертегі айту, ұйымдастырылған оқу іс – әрекеті мен және одан тыс уақыттарда өтіледі. Оқу жұмысы баланың жас ерекшелігіне орай жоспарланады.

Педагогикалық процестің негізгі бағыты әрбір жеке мәдениетін тірбиелеу, әрбір баланың жеке дара ерекшелігін ескере отырып, педагогикалық процестің алдына қойылған міндеттерін іске асырудың ең тиімді әдіс, тәсілдерді, ұйымдастыруға қойылған міндеттерді іске асыруда жеке тұлғаны жан – жақты етіп қалыптастыру бірлікте шешімін табады. Заманауи инновациялық әдістерді мектеп жасына дейінгі балалардың дамуында қолдану арқылы, балаларды шаршатпай, жалықтырмай жан – жақты дамуына тигізер үлесі өте зор.

Жаңа технология әдістерін қолдану – бұл әр баланың жүрегіндегі сезім – талшықтарын, қиялындағы ойды ояту, шығару, қабілетін ашу. Логикалық ойлау қабілетін дамыту, шығармашылығын жетілдіру. Баланың тапқан жаңалығын сыртқа шығару, талдау. Қай технологияны ұйымдастырылған оқу іс әрекетінде қолдансаң да, осы тұжырымды басшылыққа алу керек. Сонда ғана баланың білім сапасын арттыруға қол жеткізесің.

Инновациялық технология – бұл өзіңіздің әдістемелік жүйе. Яғни, әр тәрбиеші оқыту технологиясы бойынша жылдар бойы жинақтаған іс – тәжірибесінің нәтижесі.

Жаңа технологияларды күнделікті сабақ үрдісінде пайдалану үшін, әр тәрбиеші алдында отырған баланың жас ерекшелігін ескеріп, өзінің шеберлігіне орай тандап алады.

Бір сөзбен айтқанда әр тәрбиеші – ізденімпаз ғалым, нәзік психолог, жан – жақты шебер, тынымсыз еңбекқор, терең қазыналы білімпаз, кез – келген ортаның ұйтқысы болу керек.

Қорыта келгенде, бүгінгі талапқа сай мектепке дейінгі ұйымдарда білім берудің жаңа саласына жету – тәрбиешінің мейірімділігімен, біліммен, шеберлігімен тығыз байланысты. Өз мамандығына жан – жүрегімен берілген тәрбиеші ғана ұстаздық этиканы да, ұстаздық техниканы да, шеберлікті де жақсы меңгереді.

Әдебиеттер:

1. Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың мемлекеттік жалпыға міндетті стандарты Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2012 ж. 23 тамыздағы №1080 қаулысымен бекітілген.
2. Виноградова Н.Ф. Дети, взрослые и мир вокруг. М: Академия, 2008г.
3. Организация жизни и деятельности детей в разновозрастной группе малокомплектного детского сада: Методические рекомендации / сост. Л.Г. Наугольных., В.В. Раева

ОРЫС ТОПТАРЫНДА ҚАЗАҚ ТІЛІН ОҚЫТУДЫҢ ТИІМДІ ЖОЛДАРЫ

Касымова Г. Б., Кикимова А. А.

«Айгерім» бөбекжайы» КМҚК. Қарағанды қаласы

Сабақ мақсатын және онда жүзеге асатын басты мәселелерді ғылыми түрде нақты жоспарлау – оқытушылар жұмысындағы, оқу үрдісіндегі ең негізгі, ең күрделі мәселелердің бірі екені белгілі. Тіл үйренуші жоғары оқу орнының қабырғасында мектепте алған білімін жетілдіруге және сөздік қорын көбейтуге үлкен мүмкіншілігі бар екені белгілі.

Қазақ тілі сабағында кез келген оқытушы студенттердің дүниетанымын, тіл байлығын, ақыл-ой өрісі мен танымдық қабілетін жетілдіруді көздейді. Қазақ тілін орыс топтарында оқытуда қолданылатын әдістердіңде басқаша болатынын да бұл жерде ескеру керек. Қазақ тілін өзге ұлт өкілдеріне оқытуда қазақ тілі пәнінің міндеті біріншіден, студенттің сауаттылығын, ойлау қабілетін дамыту барысында жаттығу жұмыстарымен бекіту. Екіншіден, қазақ тілі пәнінде мамандыққа арналған мәтіндер мен терминдерді беру арқылы студенттердің еркін сөйлеу дағдысын қалыптастыру бо-лып табылады. Студенттің тілін дамыту мақсатында өз бетімен жұмыс істеуге, ойын еркін жеткізуге дағдыландыру қажет. Демек, өзге ұлт өкілдері қазақша түсіне білуге, сөйлей білуге, мазмұндай білуге, өз ойын анық айта білуге, жаза білуге үйрету – басты мақсаттардың – бірі болып табылады.

Аталған мақсаттарды іске асыру үшін алға қойылатын негізгі міндеттер ол:

- Өзге ұлт өкілдерін қазақ тілінде еркін қарым-қатынас жасауға дағдыландыру;
- Оларды өз бетінше ізденуге, қазақша тыңдаған ақпарат бойынша ойын қорытып, ұққан материалын мазмұндауға дағдыландыру;
- Сөздіктің көмегімен көркем шығармалардан үзінділер оқи білу;
- Публицистикалық және ғылыми лексиканың дұрыс қолданылуын тануға үйрету.

Жоғары оқу орындарында студенттер тілдік конструкцияларды сөйлеу әрекетінде еркін қолдануға, тілдің фонетикалық, лексикалық, морфологиялық, синтаксистік құрылымын, стилистикалық ерекшеліктерін танып, оны теориялық тұрғыдан жүйелеп, өз бетінше әрекет етуге дағдылы керек.

Қазақ тілін үйретуде осы мақсат-міндеттерге қол жеткізуде білім берудің нәтижелік тұжырымына баса мән берілуі керек. Оқу мақсатының жүзеге асуы – жаңаша оқу формалары, тиімді әдіс-тәсілдермен тығыз байланысты екені белгілі.

Өзге ұлт өкілдеріне қазақ тілін оқытудың әдістемесі дамуының басты шарты болып – әдістемелік зерттеулерді әрі қарай дамыту, жетілдіру, эксперименттік тәжірибелер жасау, оған жаңа фактілерді қосу, әдістеме ғылымындағы жаңалықтар мен жетістіктерді пайдалану, психологиялық әдістерге де көңіл бөлу. Сондай-ақ оқытушының жан-жақты әдістемелік ізденістерін дамыта отырып, шығармашылықпен сабақ беруіне көмектесу жолдарын қарастыру негізгі мәселелердің бірі болып саналады. Қазіргі заманда 758 758 оқытушының педагогика, психология ғылымдары жаңалықтарын біліп отыруы аса қажет болып тұр, себебі онсыз оқу үрдісін сапалы ұйымдастыру мүмкін емес.

Жаңа ғасырға – жаңа технологиялар. Қазіргі уақытта өзге ұлт өкілдеріне тілді меңгерту үшін педагог ғалымдар көптеген технологиялар мен әдіс-тәсілдерді ұсынып отырғаны белгілі. Біз солардың тиімді деп есептелінетін кейбіреулеріне тоқталғымыз келеді.

Жаңа ғасырда ақпараттармен алмасу – бұл тек монитор мен пернетақта ғана емес. Әлемдік интерактивті технологиялардың ең алғаш кең тараған саласы – білім беру жүйесі екені белгілі. Көптеген оқытушылар қауымы да, тілді үйренушілер де интерактивті технологияларды оқу үрдісінде қолданудың артықшылығы мен септігінің өте жоғары екенін байқады. Бүгінгі күні еліміздің бірқатар әртүрлі оқу орындарының оқу дәрісханалары интерактивті тақтамен жабдықталған. Біріншіден, жалпы білім беру мектептеріндегі оқу үрдістері қызықты да көрнекті болды, ал орта және жоғары білім беру мектептері кәсіби білімін тереңдете түсуге үлкен мүмкіндіктер алды. Интерактивті технологияларды дамыту

арқылы біз өз уақытымызды және күшімізді үнемдеу мүмкіндігіне ие боламыз. Интерактивті технологиялар білім беру жүйесінде оқытушының жұмысын жеңілдетіп қана қоймайды, оқу үрдісінде терең де сапалы білім беруге жол ашып, ерекше орын алып отыр.

Біздің алдымыздан интерактивті тақ-та мен кіріктірілген тест жүйелері сияқты мүлде жаңа өлшемді технологиялар ашылады. Интерактивті тақтамен және проектормен жұмыс кезінде бейне слайдтар және компьютерлік анимациялар жасауға мүмкіндік аламыз, сонымен қатар, тақта алдындағы жұмысыңыз бормен жұмыс істеп отырған секілді қарапайым да жеңіл болады. Аға буын өкілдері үшін кітап қандай маңызды орын алса, бүгінгі және болашақ ұрпақ үшін ғаламдық дамыған технологиялар сондай маңызға ие.

Ең алдымен интерактивті деген сөздің мәнісін ұғып алайық: inter – «бірге, өзара-ра», act – «әрекет ету, іс-қимыл» деген мағынаны білдіреді. Оқытудың интерактивті технологиялары – бұл оқушылардың топпен бірге әрекет етуіне негізделген, өзара іс-қимылға, бір-бірін толықтыруға бағытталған, оқушының бұл үрдістен тыс қалуына мүмкіндік бермейтін оқу формасын ұйымдастырудың тиімді жолы деп есептейміз. Оқыту үрдісінде бұл әдісті қолдану үшін оқытушы тіл үйренушілердің ұжымдық, жұптық топтарға бөліп, өзара қарым – қатынас жасауға ықпал етеді және жағдай жасайды. «Интерактивті оқыту» әдісі 1990 жылдары интернет желісінің дамуымен байланысты пайда болды.

Бүгінгі күні интерактивті өзара іс-әрекет – бұл компьютермен жұмыс істеуді толық меңгеру, яғни, электронды пошта, электронды хабарландыру тақтасы, онлайн тақырыптық пікір алмасулар, аудиоконференциялар, видеоконференциялар, ақпараттармен және файлдармен алмасу, бірыңғай желілік жүйе және т.б. болып табылады.

«Интерактивті құралдардың көмегімен материалдарды беруде қандай мүмкіндіктерге қол жеткіземіз?

- Тұсаукесер (презентация), баяндамашының өз баяндамасын толық жеткізуіне мүмкіндік;
- Оқу материалын көрсету, экран суреттермен қоса жазбаша мәліметтер бере алу мүмкіндігі;

- Дәріс кезінде интерактивті тақтада берілген оқу материалын жазып алып, бірнеше рет пайдалана алу мүмкіндігі;

- Интерактивті тақтаға жазылған барлық мәліметтерді сақтап, басып, электронды пошта арқылы жіберу мүмкіндігі. Интерактивті тақтаның артықшылығына тоқталатын болсақ:

- Арнайы бейнекамераларды пайдалана аламыз;

- Мәтіндермен, объектілермен жұмыс істей аламыз, кез келген ақпараттарды сақ-тай Illuminate live бағдарламасы бойынша әлемнің әр мемлекеттеріндегі серіктестерге тұсаукесер өткізіп, өз жұмысымызға оңай және тез пікірлер ала аламыз;

- Интерактивті тақтамен жұмыс істеу барысында тыңдаушылардың зейін ауда-руын жақсартады, оқу материалы төте меңгеріледі, нәтижесінде әр тыңдаушының оқу үлгерімдері артады;

- Activate көмегімен тест өткізіп, нәтижесін экранға шығарып оқушылар назарына ұсына аламыз. Интерактивті технологиялардың алдына қойған негізгі міндеттері мыналар:

- Тыңдаушылардың білім алуға деген берік уәждемесін қалыптастыру;

- Тыңдаушылардың шығармашылық шешімдерінің көмегімен білімді меңгерудің жаңа формалары мен құралдарын іздеу» . Оқытудың интерактивті жүйелерін мектептерде қолдану бұл білім берудің жаңа ұстанымы – «Білім алуды қарқынлату».

Оқытудың интерактивті технологиялары мен әдістері арқылы интенсивті білім беру жүйесіне оқушылар жай тыңдаушы ғана емес, белсенді қатысушы және серіктес ретінде қатысуына қол жеткізе аламыз. Интерактивті электронды тақталарды қолдану білім сапасын арттыруға септігін тигізеді.

Интерактивті әдістерді қазақ тілін оқытуда тіл үйренушілерге үйретуде интерактивті әдістердің ойын сияқты кейбір түріне тоқталып өтейік.

Тіл үйренушінің ойлау мен сөйлеу дағдыларын дамытудың бір түрі сабақты ойын түрінде ұйымдастырып, олардың тілдерін жетілдіру. Ойын арқылы тіл үйренушілерді оқыту

интерактивті оқыту әдісінің түрі болып есептеледі. Себебі тек ойын үстінде ғана тіл үйренуші мен оқытушы арасында байланыс пайда болып, олардың топпен жұмыс істеуіне мүмкіндік пайда болады. Ойын тіл үйренушінің сабаққа деген қызығушылығын, белсенділігін арттырумен бірге олардың танымдық қабілетін жетілдіріп, шығармашылық белсенділікке деген қажеттілігін қанағаттандырады. Кез келген қажеттілікті қанағаттандыру жағымды эмоциямен, көңіл – күймен байланысты. Сабақтың немесе әдістің тіл үйренушінің қажеттілігі мен мүмкіншілігіне сәйкестігі оның көңіл – күйінен көрінеді. Тіл үйренушінің шығармашылық қабілетін арттыратын ойын түріндегі тапсырмалар тіл үйренушінің «үйренсем» деген қызығушылығын тудырады. Қазіргі кезде тіл үйренушілердің белгілі бір тақырып көлемінде біліммен қамтамасыз ету жеткіліксіз, оларды білім алуға, оқуға үйретуге көп мән беруге, яғни психологиялық тұрғыдан оларды «білім алғым келеді, оқығым келеді» деуге үйрету. Егер сабақты ойын түрінде ұйымдастырсақ, тіл үйренушінің тілді үйрену дәрежесі жоғары болады деп ойлаймыз. Баланы күшпен, мәжбүрмін оқыту мүмкін емес. Сондықтан да білім беру үдерісін ойын түрінде ұйымдастырудың маңызы ерекше, сондықтан оқытушымен, балалармен бірігіп орындаған жұмыс қана қызығушылықты арттырады.

Ойын – үйрету әдісінің ерекше бір түрі. Ойын үйренуді мәжбүр етпейді, тілді үйреткен кезде түлі үйренушінің өз еркімен, ынтасымен барлық жұмыстар атқарылады. Сабақты ойында арқылы ұйымдастырғанда тіл үйренушілердің барлығы бірдей, яғни «жақсы» не «нашар» білетін деп бөлінбейді, бір – бірін олар тек ойыншылар ретінде қабылдайды. Қазақ тілі сабақтарында тіл үйренушіні жазбаша байланыстырып сөйлеуге ойын арқылы үйрету мынадай бағытта жүргізіледі: үйретудегі оқушының міндеті ойын арқылы шешіледі; байланыстырып сөйлеу әрекеті ойын ережелеріне бағындырылады; байланыстырып сөйлеуге үйрететін қажетті оқу материалы ойынның құралы ретінде пайдаланылады; үйрету де, үйрену де, ойын – жарыс түрінде орындалады; мәселені шешу тетігін іздейді, шығармашылық ойлауы қалыптасады.

Шығармашылық ойлау тіл үйренушілерді сөйлеуге, сөздерді дұрыс таңдауға, сөйлеу барысында көркем әдеби сөздерді қолдануға көмектеседі. Ойын кезінде ойлануға, ойын байланыстырып жазуға, айтуға, шығармашылықпен айналысуға, топта бір – біріне көмектесуге мүмкіндік пайда болады. Р. Базарбекова «Интерактивті оқытудың ойын түріндегі әдісі» атты мақаласында, қазақ тілі сабағында тіл дамытуға қатысты жүргізілетін ойын қызметі мынандай міндеттерді шешуге тиіс дейді: «Біріншіден, оқушының тілін дамыту, байланыстырып сөйлеуге үйрету сабақтың басты мақсаты болса, ойын осы мақсатқа жетуге деген оқушының эмоциялық қатынасын, ықыласын арттыруға; екіншіден, ойынның шарты, түрі, тәсілі міндетті түрде оқушыны дұрыс сөйлеуге, өз ойын байланыстырып жазуға, логикалық және шығармашылық мүмкіншілігін ашуға; үшіншіден, ойынды сабақтың талдау, бекіту, қайталау кезеңдерінде жүйелі түрде қолдану оқушының жазбаша сөйлеу қабілетін қалыптастырып, сөз сөйлеу шеберлігін ұштауға жағдай жасайды». Мысалы, олардың сөздік қорын, сөздерді дұрыс таңдауға дағдыландыру үшін олармен «Сөз тізбек» ойынын ұйымдастыруға болады. Тіл үйренушілерді топқа бөліп, оларға қандайда бір сөзді айтып, сол сөздің соңғы әрпі келесі сөздің бірінші әрпі болады. Олар белгілі бір уақыт мөлшеріне дейін жалғастыру керек. Мысалы, оқытушы «Қазақстан» десе топтағы тіл үйренушілер «Н» әрпіне «Нан», «Нарық», «Қияр», «Раушан» және тағыда басқа сөздерді атап осылай ойын белгілі бір уақыт мөлшеріне дейін жалғаса береді.

Интерактивті әдіс арқылы тіл үйренушілерді оқытуда «Ойға шабуыл» әдісі жиі қолданылатын әдістердің бірі болып саналады. «Ойға шабуыл» әдісі белгілі қандайда бір мәселені шешу үшін белгілі шектелген уақыт мөлшерінде жауап қайтара білуге көмектеседі. Бұл әдісті шешімін табуды қажет ететін кез келген жағдайда, тіл үйренушілердің тілін жаттықтыруға, жылдам ойлауға дағдыландырады.

«Ойға шабуыл» әдісін қолдану үш кезеңге бөлінеді: ұсыныстар жинау; жиналған ұсыныстарды бағалау немесе талдау; ұсыныстарды мәселені шешуде пайдалану.

«Ойға шабуыл» әдісінің негізгі ережелерінің бірі болып, айтылған пікірлер сынға ұшырамайды. Айтылған көзқарастар қателігіне, дұрыстығына қарамастан қабылданады.

«Ойға шабуылды» жүргізуші (оқытушы) мен оған қатысушылар (тіл үйренушілер) әрекеті алтыға бөлінеді олар: 1) Жүргізушінің қандай мәселе көтерілетінін көрсету; 2) Аталмыш тақырыптың маңыздылығы; 3) Ойға шабуылдың ұстанымдарын түсіндіру; 4) Ой – пікірлерді ұсыну және жазу; 5) Сұрақтар мен оларға түсінік беру; 6) Ой – пікірлерді талдау және баға-лау.

Алайда, оқу үрдісінің қарқындылығын арттыруда оқытушылардың ақпараттық коммуникациялық технологияларды пайдалану құзыреттіктері қалыптасқан ба және оқу, тұрмыстық, кәсіби міндеттерін ақпараттық коммуникациялық технологияларды пайдалану арқылы шешу қабілеті бар ма деген сұрақ туындайды. Себебі білім беру саласындағы негізгі тұлға – оқытушылармен бен оқушылар. Әрбір білім беру мекемелеріне жан беріп, оны қозғалысқа келтіретін, әр оқушыны келешекке жетелейтін – оқытушы. Сондықтан да бүгінгі күні білім беру ісінде оқытудың тиімді де жаңа технологияларын кеңінен таратып, күнделікті қолданысқа ендіретін оқытушыларымыздың шеберлігі ең маңызды мәселе болып табылады.

Оқытушылардың ақпараттық коммуникациялық технологияларды меңгеруі – білім беру саласын ақпараттандырудағы артықшылық және анықтаушы бағыт болып саналады. Педагогтардың ақпараттар коммуникациялық технологияларды пайдалану құзыреттіктерін қалыптастыру деңгейінің өлшемдері қандай?

Бұл оқытушыларымыздың: -

- Ақпараттық кеңістік туралы толық хабардар болуы;
- Ақпараттық (компьютерлік) сауаттылығы;
- Өз қызметін АКТ-ні пайдалана отырып ұйымдастыра білуі.

АКТ құзыреттілігі дегеніміз бұл – ақпараттарды іздеу, ақпараттарды тұтыну, ақпараттарды құру, ақпараттарды сұрыптау, ақпараттарды тандау, ақпараттарды пайдалану, ақпараттарды жіберу, яғни, кез кел-ген ұстаздың аталған үдерістерді меңгере алуы, өз қызметінде пайдалана алуы.

«Оқытушының АКТ құзыреттігін қалыптастыруда төмендегідей педагогикалық мүмкіндіктерді жүзеге асыру қажеттілігі туындайтыны белгілі. Ал бұл қажеттілікті іске асыруда оқытушылардың біліктілігін көтеру институттарында төмендегідей мәселелер міндетті түрде ескерулі қажет:

- Тәжірибеде АКТ-ні пайдалану мүмкіндігін меңгеруде және жаңа материалды игеруде оқытушының дайындық деңгейін ескере отырып оқытуды ұйымдастыру;

- Оқытудың жеке әдістері мен формаларын, сонымен қатар, оқытудың прогрессивтік әдістерін пайдалану проблемасын шешуде қазіргі заманға оқу әдістерін пайдалана отырып, оқытудың классикалық әдістерін жетілдіру;

- АКТ құралдарын, интерактивті тех-нологияларды қарқынды пайдалану ар-қылы оқу үдерісінің материалдық-тех-никалық базасын жетілдіру».

Интерактивті технологияларды әр оқытушы өз сабақтарында пайдалана алса, интеллектуалдық қабілеті дамыған комму-никативтік дағдылары қалыптасқан, алған білімдері практикада пайдалана білетін, бәсекеге қабілетті жеке тұлға қалыптастыра аламыз деп есептейміз.

Қорытындылай келетін болсақ, тіл үйренушілердің пәнге деген қызығушы-лығын, оқуға деген ынтасын арттыру мақ-сатында интерактивті әдісті қолдану тиімді деп санаймыз. Егер сабақ барысында ойын-ның көптеген қызықты түрлерін қолдансақ, тіл үйренушілердің тілді тез меңгеруге және сөздік қорларының дамуына, тілдік дағдыларының қалыптасуына, есте сақтау қабілетінің артуына көмектеседі. Яғни, педагогтардың ақпараттық-коммуника-циялық технологияларды меңгеруін қам-тамасыз ету – бүгінгі күннің басты талабы болып саналады.

Пайдаланған әдебиеттер:

1. Сұлтанова Ш.Интерактивті технологиялар – білім беру саласында // Қазақ тілі мен әдебиеті орыс мектебінде. - 6/ 2016.

2. Базарбекова Р. Интерактивті оқытудың ойын түріндегі әдісі \\\ Қазақ тілі мен әдебиеті. 10\\ 2015 – 102 б.
3. Смашева С., Холявина Т. Қазақ тілі мен орыс тіліндегі лексиканың толығу жолдары // Қазақ тілі мен әдебиеті орыс мектебінде. - 12/200 б. - 116 б.

ИНКЛЮЗИВНОЕ ОБРАЗОВАНИЕ В СИСТЕМЕ ДОШКОЛЬНОГО ОБРАЗОВАНИЯ

Л.Н. Чернышева, С.Р. Рассказова

КГКП ясли-сад Айгерім

г. Караганда

В основу инклюзивного образования положена идеология, которая исключает любую дискриминацию детей, которая обеспечивает равное отношение ко всем людям, но создает особые условия для детей, имеющих особые потребности

Система инклюзивного образования включает в себя учебные заведения дошкольного, среднего, профессионального и высшего образования. Ее целью является создание безбарьерной среды в обучении и профессиональной подготовке людей с ограниченными возможностями. Данный комплекс мер подразумевает как техническое оснащение образовательных учреждений, так и разработку специальных учебных курсов для педагогов и других учащихся, направленных на развитие их взаимодействия с инвалидами. Кроме этого есть специальные программы, направленные на облегчение процесса адаптации детей с ограниченными возможностями в дошкольном общеобразовательном учреждении.

Проблема инклюзивного образования на настоящий момент имеет особую актуальность. Это связано с тем, что нормативные документы, с одной стороны, его регламентируют в образовательных учреждениях, начиная от дошкольной ступени, заканчивая высшим образованием. С другой стороны, нет практических рекомендаций по внедрению такой формы образования в существующие учреждения без нарушения хода образовательного процесса.

Инклюзивное образование - это образование, при котором все дети, несмотря на свои физические, интеллектуальные и иные особенности, включены в общую систему образования и обучаются в общеобразовательных школах вместе со своими сверстниками.

Инклюзивное (включенное) образование - термин, используемый для описания процесса обучения детей с особыми потребностями в общеобразовательных школах. В его основу положена идеология, которая исключает любую дискриминацию учеников, но, в то же время, создает особые условия для детей, имеющих особые образовательные потребности. Эта теория признает, что все дети могут полноценно учиться, а их отличительные особенности достойны уважения.

На территории Казахстана положение об инклюзивном образовании закреплено в Конституции РК, в законе «Об образовании», а также в законе «О социальной защите инвалидов в РК». На международном уровне правовая база, обеспечивающая возможность всесторонней реализации и внедрения проектов в области инклюзивного образования (в том числе, и дошкольное образование), опирается на Конвенцию о правах ребёнка и на Протокол №1 Европейской конвенции о защите прав и свобод человека.

Основные принципы, на которых основывается дошкольное образование инклюзивного характера во всём мире, закреплены в Саламанской декларации от 1994 года. Практически во всех крупных городах Казахстана имеются образовательные учреждения инклюзивной направленности.

Инклюзия означает раскрытие каждого ученика с помощью образовательной программы, которая достаточно сложна, но соответствует его особенностям.

Инклюзия учитывает потребности, так же как и специальные условия, и поддержку, необходимые ученику и учителям для достижения успеха.

Инклюзивное образование:

- признает, что все дети могут учиться;
- работает над улучшением образовательных структур, систем и методик для обеспечения потребностей всех детей;
- являются частью большой стратегии по созданию инклюзивного общества;
- является динамичным процессом, который постоянно в развитии.

У этой формы образования много преимуществ:

- уверенность ребенка в себе;
- общение со сверстниками;
- воспитание отзывчивости и понимания у детей без инвалидности;
- адаптация и интеграция в общество;
- полноценное образование;
- понимание обществом проблем инвалидов.

Следует отметить, что данные особенности свойственны инклюзивному, а не интегративному образованию. Принципиальное отличие этих терминов заключается в том, что при интегративном образовании ребенок с особыми образовательными потребностями вынужден адаптироваться к требованиям обычного сада. При инклюзивном образовании система сама адаптируется к потребностям ребенка таким образом, чтобы отвечать нуждам и потребностям всех детей без исключения. Здесь принципиально отказываются от терминов «инвалид», «инвалидность».

У инклюзивного образования есть восемь основных принципов, которые, по сути, должны быть положены в основу любого обучения.

Восемь принципов инклюзивного образования:

1. Ценность человека не зависит от его способностей и достижений.
2. Каждый человек способен чувствовать и думать.
3. Каждый человек имеет право на общение и на то, чтобы быть услышанным.
4. Все люди нуждаются друг в друге.
5. Подлинное образование может осуществляться только в контексте реальных взаимоотношений.
6. Все люди нуждаются в поддержке и дружбе ровесников.
7. Для всех обучающихся достижение прогресса скорее может быть в том, что они могут делать, чем в том, что не могут.
8. Разнообразие усиливает все стороны жизни человека.

В нашем детском саду, как и в другом подобном учреждении, при введении инклюзивных форм образования детей возникнет ряд проблем:

- недостаток методической литературы для организации полноценного образовательного процесса для всех воспитанников;
- ограниченное количество кабинетов и оборудования для индивидуальной работы с обучающимися и родителями;
- необходимость расширять штатное расписание с целью увеличения количества узких специалистов;
- неготовность ряда педагогов изменять свой педагогический стиль под изменившиеся условия работы.

Основа учебного процесса – собственная учебная деятельность воспитанника, и чтобы она была успешной, необходимо развивать: мышление, воображение, рефлекссию, понимание, осмысление, способность к коммуникации и самоорганизации действий и деятельности. Мыследеятельностная педагогика представляет собой целенаправленную деятельность по развитию у дошкольников этих мыслительных способностей. Под мыследеятельностью следует понимать комплекс интеллектуальных и коммуникативных процессов, включенных в контекст организованной коллективной деятельности.

Также необходимо использовать проблемный метод обучения. Педагог ставит перед детьми определенную проблему, воспитанники совместными усилиями стараются совместными усилиями найти пути ее решения. Данный метод не только развивает мыслительные способности детей, но и способствует сплочению детского коллектива.

Три раза в год должен проводиться мониторинг освоения индивидуальной образовательной программы ребенком. Если воспитанник не усваивает программный материал, для него надо разработать новую индивидуальную программу или откорректировать предыдущую.

Специалистам, для повышения своего профессионального мастерства, обязательно пройти курсы повышения квалификации. Необходимо, на наш взгляд, изучить различные программы и технологии работы с детьми с ОВЗ, чтобы создать индивидуальную программу развития ребенка.

Мы считаем, что если подобная работа будет проделана, то социализация пройдет успешно.

Каждый ребенок особенный, это бесспорно. Но все так мы не можем называть «особенными» детей, которые во многом ограничены. И наша задача, как педагогов создать максимально комфортные условия для таких детей, чтобы они не чувствовали разграничения со своими сверстниками.

Назрела острая необходимость в понимании их проблем, уважении и признании их прав на дошкольное образование, желание и готовность включить их детское сообщество, а не спрятать за стенами специального учреждения или оставлять дома, стоящими у окна и наблюдающими за сверстниками.

Таким образом, инклюзивное образование в Казахстане стоит только в начале развития, что потребует от педагогической общественности терпения и стремления к самообразованию.

Литература

- 1.Верещагина Н.В. «Особый ребенок» в детском саду. – Спб: Детство-пресс, 2009
- 2.Инклюзивная практика в дошкольном образовании\Под ред. Волосовец Т.В., Кутеповой Е.Н. – М.: Мозайка-Синтез, 2011.

ФОРМИРОВАНИЕ УЧЕБНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ДЕТЕЙ В ДОШКОЛЬНЫХ ОРГАНИЗАЦИЯХ

Акшалова А.Б.

КГКП «Алмагуль» бөбекжайы

Происходящие в Казакстане эпохально политические социокультурные духовные и экономическиек изменения не могли не повлиять на образовательную политику страны. Общая стратегия всего образования – обеспечение высокого уровня развития личности. Вместе с тем каждая ступень образования имеет свою специфику. Специфика дошкольного образования – в самооценности дошкольного периода, его роли в развитии личности как основы приобретения любых знаний и освоения сложных видов деятельности. Основу стандарта дошкольного образования составляет уровень и качество развития ребенка.

Учение как деятельность имеет место там, где действия человека управляются сознательной целью усвоить определенные знания, навыки, умения. Учение - специфически человеческая деятельность, причем оно возможно лишь на той ступени развития психики человека, когда он способен регулировать свои действия сознательной целью. Учение предъявляет требования к познавательным процессам (память, сообразительность, воображение, гибкость ума) и волевым качествам (управление вниманием, регулирование чувств и т.д)

В учебной деятельности объединяются не только познавательные функции деятельности (восприятие, внимание, память, мышление, воображение), но и потребности, мотивы, эмоции, воля.

- оно специально направлена на овладение учебным материалом и решение учебных задач;
- в ней осваиваются общие способы действий и научные понятия;
- общие способы действия предваряют решение задач;
- учебная деятельность ведет к изменениям в самом человеке – ученике;
- происходят изменения психических свойств и поведения обучающегося в зависимости от результатов своих собственных действий.

Оригинальную концепцию учебной деятельности предложил В. В. Давыдов. В процессе учебной деятельности человек воспроизводит не только знания и умения, но и саму способность учиться, возникшую на определенном этапе развития общества. Становление учебной деятельности ребенка сопровождается значительными изменениями характер которых может быть различным. Так активное и успешное осуществление учебной деятельности приводит к перестройке психических процессов (Д.Э. Эльконин, В.В. Репкин, М.И. Волокинов) и физических потенциалов детей (В.А. Гуров, Э.Я. Оладо) и другие.

Психологической стороной учебной деятельности является процесс усвоения детьми знаний разного содержания и разной степени сложности и процесс усвоения способов использования этих знаний. Процесс усвоения знаний детьми не сводится к запоминанию ребенком тех фактов, явлений, законов, которые ему передает воспитатель. «Усваивать – значит соединять продукты чужого опыта с показаниями собственного», - писал И. М. Сеченов.

Таким образом, основой учебной деятельности становится связывание усваемого общественного опыта с собственным маленьким личным опытом, накопленным ребенком за 5-7-10 лет жизни, и обогащение этого опыта в процессе учения. Такое понимание учебной деятельности характеризует ее, прежде всего, как деятельность познавательную. Ребенок не просто заучивает материал программы, но и познает мир, не только настоящий, но и прошлый, не только видимый, но и воображаемый. Опосредованное познание ребенком мира путем усвоения накопленного обществом знаний – это не только ускоренное, сжатое во времени узнавание действительности, это процесс формирования личности. Зная структуру числа или свойства математических действий, овладевая знаниями о составе слов, о строении растения или об истории родной страны, знакомясь с открытиями промышленности, животноводства и судостроения общества, чем в историческом сдвиге, дети начинают понимать огромное значение творческого труда человека, начинают ценить замечательные дела людей труда и науки.

Учение есть такой вид деятельности, в котором личный опыт ребенка служит базой и в то же время проверкой, конкретизацией получаемых знаний. Академик А.Н. Несмиянов писал, что усвоить не значит выучить, вы зубрить. Сам корень слова говорит о его значении: усвоить предмет – значит сделать его своим, так овладеть знаниями, чтобы они стали твоими собственными и их можно было легко применять в разных жизненных обстоятельствах. Познание деятельности учащимися посредством усвоения ими общественного опыта влияет на протекание познавательного процесса, совершенствуя его. Младенец начинает познание мира с чувственного восприятия. Однако весь процесс индивидуального развития познания складывается и иначе, чем в историческом становлении общества, благодаря раннему освоению речи и обучению ребенка взрослыми. Младшие дошкольники знакомятся с предметами путем практического действия с ними. Ощупывание годовалым младенцем кубика, похлопывание по мячу, разглядывание цветных игрушек – это чувственное познание, включенное в практическую деятельность малыша.

Из различных взаимоотношений ребенка со взрослыми может быть уже на этой ступени выделена и сформирована деятельность, которую мы назовем учением или учебной деятельностью. Характерным для этой деятельности является усвоение ребенком знаний и

умений. Учебная деятельность не вытекает непосредственно из разнообразных детских игр и не являются игрой, а формируется под непосредственным педагогическим воздействием. Можно привести многочисленные примеры из практики, показывающие, насколько дети хорошо играющие, далеко от того, чтобы выполнять самые простые и вместе с тем основные требования учебной деятельности: слушать и слышать взрослого, следовать его указаниям в овладении познавательным содержанием, навыками, приемами действия. Учение в жизни ребенка есть особая деятельность, формирующее под влиянием организованных занятий.

Чем старше становится ребенок, тем все большую роль в его развитии начинает играть специальная деятельность – учебная. Учение тесно связано с трудом прежде всего потому, что любому труду необходимо учиться, учение предваряет труд. Но и само учение есть своеобразный и напряженный труд, требующий как от ребенка, так и от воспитателя значительных и длительных усилий. Содержанием учебной деятельности детей является усвоение ими определенной системы знаний, которые составляют опыт многих поколений людей, живших в разных странах и в разные исторические периоды. В процесс разнообразного труда люди познавали мир, раскрывали действующие в природе и обществе законы, накапливали многообразные факты; определяли их происхождение, взаимозависимости, своеобразие, объединяли их в группы и категории. Каждое новое поколение получает от предшествующих накопленные знания в готовом виде; оно должно овладеть этими знаниями, усвоить их. Это и цель, и мотив учебной деятельности.

Освоение разнообразных способов учебной деятельности требует от детей значительной и очень разнообразной активности. Эффективность учения непосредственно зависит от того, как и на что направляет эту активность воспитателя в повседневной учебной деятельности детей. Если воспитатель организует умственную активность детей, учитывая их индивидуальные способности, побуждая их самостоятельно искать способы решения задач, обучая их целенаправленного наблюдать, искать в предметах, знаках, фигурах, словах общее и различное, делать выводы и обобщения, то учебная деятельность становится школой умственного развития учащихся. Правильная организация умственной активности детей обеспечивает высокую эффективность учебной деятельности, быстрое развитие умственных способностей, наблюдательности и воображения, памяти и волевых качеств личности, учебных и познавательных интересов, высоких нравственных и интеллектуальных чувств. Дети в практике своего общения с другими людьми рано начинают пользоваться разговорным родным языком. А ведь овладение словом есть уже шаг к обобщениям и абстракции. Но только в подготовительной группе детского сада и, конечно, в основном в школе дети узнают, что слова есть корень, суффикс и т.д. В процессе учения знания даются в дидактически отработанной форме, специально рассчитанной на их наиболее легкое и успешное усвоение детьми. Чтобы усвоить знания, слить их с собственным опытом, т. е. уметь их применять, ребенка должен освоить и различные способы действия с учебным материалом. Так, изучая математику ребенок овладевает измерительными, вычислительными навыками и умениями решать задачи. Овладевая грамматикой, он учится грамотно писать, правильно и выразительно читать, связно излагать мысли автора своими словами. Знакомясь с окружающим миром дошкольники учатся вести наблюдения за развитием растений и животных.

Особенности учебной деятельности дошкольников:

1. Учебную деятельность детей организуют воспитатели в соответствии с государственными требованиями, оформленными в определенном документе – программе. В программе строго обозначено то содержание, над которым должны работать дети на каждой ступени их развития. Установлен определенный порядок и длительность прохождения каждой темы, указаны методы работы и те требования, которые должны выполнять дети. В программе, таким образом, зафиксирован уровень и объем знаний, навыков и умений приобретаемых детьми в подготовительной к школе группе. Чтение является наиболее регламентированным видом детской деятельности.

2. Содержанием учебной деятельности детей является усвоение знаний, добытых другими людьми. Овладевая знаниями и применяя их в разных видах своей деятельности, дошкольники осваивают специальные навыки и умственные умения, т.е. различные способы действия.

3. Основной формой активности ребенка в учебной деятельности является умственная активность. Несмотря на то что занятия с маленькими детьми опираются в значительной мере на их физические действия – пересчитывание конкретных предметов, измерение, письмо, - эти виды действий имеют вспомогательный характер. По мере формирования умственных действий большинство из них, автоматизируясь, превращается из содержания деятельности в способы деятельности. Активность дошкольников воспитатель направляет на то, чтобы слушать объяснение, понимать читаемый текст, работать с математическим или грамматическим материалом. Организованная учебная деятельность требует активности мышления: анализа, обобщения, сравнения нового со старым, умозаключений, конкретизаций известных правил и других операций, обеспечивающих понимание учебного материала. Это облегчает и работу памяти, роль которой в учебной деятельности исключительного велика. Уже в детском саду на занятиях воспитатель обогащает память детей новыми представлениями о животных и растениях, о родном крае и явлениях общественной жизни. Четырех-и пятилетние дети заучивают стихи, рассказывают о своей маме, рисуют по представлению, воспризводя виденные в жизни предметы: человека, елочку, трамвай, а позже и целые события: праздник елки, ледоход, который они наблюдали на прогулке. Поступив в школу, дети осваивают множество специальных терминов: грамматических (звук, буква, подлежащее, существительное), природоведческих, обществоведческих.

Хорошо организованная учебная деятельность детей обогащает и упражняет их воображение. Чтобы слова воспитателя или прочитанный в книге рассказ превратился в живую, волнующую картинку жизни настоящей, прошедшей или будущей, нужна фантазия, творческое воображение. Но воображение нужно и для усвоения математики, и для усвоения грамматики.

Придумывание задач на заданные числа, нахождение способов для решения предложенной задачи, составление рассказа по деформированному тексту, придумывание названия к картинке или рассказу – все эти и другие задания упражняют творческое воображение детей. Хотя и в игре формируется мышление, воображение, создаются условия для обогащения памяти, но в учебном труде вся психическая деятельность ребенка вводится в рамки обязательной, строго регламентированной деятельности. Дети должны приложить усилия, чтобы воспринять учебный материал на уроке или дома, запомнить и припомнить нужные названия, правила, определения. Учение становится с самого начала серьезным, обязательным и ответственным трудом. Поэтому учебная деятельность требует от детей волевого напряжения, выдержку, самообладания. Задание воспитателя надо выслушать и выполнить именно так и в той последовательности и именно таким способом, как это задано. В учебной работе дети постоянно должны сдерживать свои порывы: ждать, когда воспитатель вызовет, не выкрикивать с места уже найденное решение и т. д. Так в учебной деятельности формируется дисциплинированность и самостоятельность, творческая активность и умение строго подчиняться требованиям педагога, т.е. волевые качества человека.

4. Учебная деятельность, как любая другая, изменяется с возрастом детей. Начиная с младшей группы детского сада, в режим жизни детей вводятся 10-12 минутные занятия. В отличие от свободных игр они обязательны для всех детей. Длительность этих занятий регулярно возрастает. В подготовительной группе порядок дня предусматривает ежедневно три занятия, 20-30 минут каждое. С изменением содержания и форм учебной деятельности меняется и формы помощи воспитателя. Детям нужно показывать все действия и способы работы: как держать ножницы, как рассказывать по картинке, как отличить цифру 6 от цифры 9.

Дошкольники нуждаются в другой помощи: их надо побуждать к мыслительной активности: учить, как отбирать нужные в конкретном случае, хорошо известные детям правила, как проверять решаемый пример, как лучше усвоить новое правило, как составлять таблицу падежных окончаний.

Цели учебной деятельности – познание детьми окружающего, т. е. Овладение ими системой знаний, учебных навыков и умений. В процессе решения этой задачи формируются разносторонние интересы, способности и черты характера ребенка. Мотивы учебной деятельности учащихся меняются с возрастом. Дошкольники подчиняются установленному порядку в группе детского сада. Ему нравятся учебные занятия. В учебной деятельности дошкольников еще много интересного, элементов игры. Для младших дошкольников на первых порах мотивом может быть желание стать настоящим школьником, ходить с ранцем, получать хорошие отметки и похвалу учительницы. Педагог и воспитатель должны не только хорошо знать требования программы и методическое руководство к ее осуществлению. Богатейшие развивающие возможности учебной деятельности могут быть успешно использованы воспитателем дошкольников и учителем начальной школы, если они ясно представляют себе реальный уровень развития умственных, волевых, нравственных и физических сил каждого своего ученика. Важно знать меру трудностей, содержание каждого нового задания и необходимые способы действия с ним.

Средствами учебной деятельности, с помощью которых она осуществляется, является:

- Интеллектуальные действия, мыслительные операции (анализ, синтез, обобщение, классификация и т. п):
- Знаковые языковые средства, в форме которых усваивается знание.

Способы учебной деятельности могут быть разнообразными; репродуктивные, проблемно-творческие, исследовательско – познавательные действия.

Продуктом учебной деятельности является внутреннее новообразование психики и деятельности в мотивационном, ценностном и смысловом планах, формирование знания и умения применять его для решения разнообразных практических задач. Таким образом, связывая воспитательно-образовательные задачи и их решение с развитием разносторонней детской деятельности, мы можем структуру педагогического процесса в детском саду представить следующим образом.

- 1) Игра и связанные с ней воспитательно-образовательные задачи:
- 2) Труд и связанные с ним воспитательно-образовательные задачи:
- 3) Учебная деятельность и связанные с ней воспитательно-образовательные задачи:

Использование этих возможностей составляет в настоящее время одну из главнейших задач педагогической практики. Педагогический процесс, не развивающий учебной деятельности ребенка, не опирающийся на нее, не может выполнить многих важных и жизненных задач воспитателя.

Средствами учебной деятельности могут быть самые разнообразные умственные и практические действия: наблюдения, слушание, чтение, счет, письмо и некоторые трудовые и специально учебные действия: вырезание, рисование, конструирование. Уровень освоенных учебных действий и приобретенных знаний свидетельствует о степени обученности ребенка, которая в значительной мере определяет успешность его дальнейшей учебной деятельности. Степень сформированности учебных и познавательных интересов и воспитательность необходимых учебных привычек составляют существенное условие готовности ребенка к дальнейшему более сложному учебному труду.

Список использованной литературы

1. Преемственные связи ДООУ, школы и родителей будущих первоклассников, /Е.П. Арнаутова, Г.Г. Зубова, Л.А. Ермакова.— М.:2006.
2. Баркан А.И. Практическая психология для родителей , или как научиться понимать своего ребенка.—М.: АСТ-ПРЕСС,1999.
3. Мир детства. Дошкольник/ Под ред. А.Хрипковой—М.:1989..
4. Алябьева Е.А. Коррекция развития интеллекта дошкольников.— М.,2001.

5. Дубровина И.В. Готовность к школе.— М.,2001.
6. Юзбекова Е.А. Ступеньки творчества (место игры в интеллектуальном развитии дошкольника).—М.,ЛИНКА-ПРЕСС,2006.
7. Мотивационные предпочтения различных форм познавательной деятельности старших дошкольников// Журнал прикладной психологии. – 2003. - №2. – 234 с.

ИНКЛЮЗИВТІ ТОП БАЛАЛАРЫН ХАЛЫҚ ПЕДАГОГИКАСЫ НЕГІЗІНДЕ ТӘБИЕЛЕУДЕГІ БАЛАБАҚША МЕН АТА-АНАЛАРДЫҢ ӨЗАРА БАЙЛАНЫСЫ

Бектурсунова Д.Р., Мәлібек Ы.Қ.
«Алмагүл» бөбекжайы КМҚК

Ғұлама ғалым, ағартушы Ахмет Байтұрсынов: «Басқадан кем болмас үшін біз білімді, бай һәм күшті болуымыз керек, күшті болуға бірлік керек. Осы керектердің жолында жұмыс істеу керек» деген екен. «Мен баланың күлкісінен оянамын, тіршіліктен нәр аламын» - деген екен баланы сүйіп өткен ата-бабамыз айытқандай ұстаз - қиындығы да, қызығы да мол өнер өлкесінің көш бастаушысы десек те лайықты

Қазіргі өмірдің өзінен туындап отырған талаптарды орындау, жаңалыққа жаршы болу үзіліссіз тәрбие негізінің бастау бұлағы – инклюзивті білім беретін мектепке дейінгі ұйымдар. Дені сау, жан-жақты жетілген, бойында ұлттық сана мен қасиет қалыптасқан парасатты азамат тәрбиелеп өсіру – отбасы мен балабақшаның міндеті. ДМШ балалардың тәрбиесіндегі халық педагогикасының біз ұлтымыздың педагогикасы мен психологиясының ең озық жетістіктерін және тағы да басқа педагогикалық жанашылықтарын тәрбие өзегі ретінде пайдалану. Оған дәлел ретінде ДМШ балалармен түзету-оқыту және тәрбие беру барысында жүргізген өз тәжірибемізбен сіздермен бөліскіміз келеді.

Мақсаты:

- ата – аналармен бірігіп халық педагогикасы негіздеріне сүйене отырып инклюзивті білім беру;
- ауыз әдебиетін кеңінен пайдаланып, оны негізгі құрал ретінде қолдану;
- ұлттық намысы мол жігерлі бүлдіршіндерді тәрбиелеу;
- ДМШ жас ұрпақты өздігінен білім деңгейін көтеруге үйретіп өзін-өзі тәрбиелеуге дағдыландыру.

Міндеттері

- халық педагогикасына сүйене отырып, ДМШ балалардың ана тіліне, еліне деген патриоттық сезімдерін дамыту;
- ДМШ бүлдіршіндердің тілдік артикуляциясының дамуына ықпалын тигізу;
- Ауыз әдебиетіне, яғни фольклорлық жанрға қызығушылығын қалыптастырып дамыту;

Алдымызға қойған міндеттерді ата-аналармен бірігіп халық педагогикасы негіздеріне сүйене отырып, жүргізу біздің «Алмагүл» балабақшасында берік дәстүрге айналуға. Мысалы, балабақшадағы өткізіліп жүрген «Ана тілің – арың бұл», «Мектеп жасына дейінгі балалардың ана тіліне сүйіспеншілігін қазақ фольклоры арқылы тәрбиелеу», «Өнер көзі - халықта» тақырыптарға арналған ақыл-кеңестер ата-аналарға көп көмек береді. Баланың түзету-оқыту жұмыстарында халық педагогикасының маңызы зор. Бұл жұмыс нәтижелі болу үшін қазақтың ауыз әдебиетінің шығармаларын негізгі құрал ретінде кең қолданамыз. Өйткені бала өз халқының рухани байлығын ана тілінде мирас ете ала ма, болашақта заманына лайық азамат болып өсе ме, адамзаттың алдығы қатарлы этикалық және эстетикалық мұраттарын бойына сіңіре ала ма, осының бәрі педагогтардың ата-анамен бірлесе жүргізген еңбегінің тікелей көрсеткіші болып табылады.

Күнделікті оқыту үрдісінде мақал-мәтел, аңыз әңгімелер, жұмбақ жасыру, ертегілер кеңінен пайдаланудамыз. Осылардың қай-қайсысы болса да баланың сезімін селт еткізіп,

ойына оралып, тіліне үйіріліп, сөзге әсерлендіреді. Мысалы, Б. Алтынсариннің шығармалары баланы тәрбиелеу, білім беру мәселесін жан-жақты қамтиды. Баланың алғашқы ұстазы – ата-анасы туралы «Бұл кім?», «Аурудан аяған күштірек», еңбек зейнетін білдіретін «Мақта қыз бен мысық», «Бір уыс мақта», «Асыл шөп» шығармаларын балаларға тыңдатып, ауызекі әңгімелеп, шығарма мазмұны бойынша : Неліктен? Неге? Қалай? деген сұрақтарға жауап іздеп, ой қорытындыларын жасауға үйретеміз.

Мектепке дейігі баланың тілін дамытуына өтірік өлеңдер де пайдалы. Осыны ата-аналаға түсіндіру жөн. Өтірік өлеңнің мысқылдық сипаты ауыз әдебиетінің басқа жанрларындағы – Қожанасырдың, Алдардың, Жиреншенің күлкісіне ұқсамайтын өзіндік реңімен ерекшеленеді. Өйткені Тазша бала қырық өтірігімен күлкіге қарық қылып жатса да балаларды тапқырлыққа тәрбиелеуде маңызды рөл атқарады. Өтірік өлеңнің ерекшелігі - бала психологиясының табиғи ерекшеліктеріне жақындығы. Бала үшін айналадағының бәрі жұмбақ. Ол сол жұмбақ сырдың құпиясын ашуға құмар.

Бүгінгі күнде жас ұрпақтың сана-сезіміне өз елінің, жерінің тарихы мен мәдениеті туралы алғашқы ұғымдарды кішкентай кезінен бастап қалыптастыру қажет. Сондықтан ата-аналардың көмегімен тобымызда қазақтың ұлттық мәдениет бұрышын ұйымдастырдық. Қазақ халқы көшпелі ел болғандықтан күнделікті тұрмыстық өмірінде пайдаланатын заттары сыңбайтын, ыңғайлы, өздеріне қолайлы болған. Олар: ыдыс аяқ салатын аяқ қап, қымыз ашытатын күбі, самаурын, аққұман, сусын құйятын торсық, тостағандар, құман, ағаш төсек, бесік, текемет, құрақ көрпелер, түрлі-түсті асықтар, домбыра, қоржын. Осылардың барлығы балаларды күнделікте ұлттық әдет-ғұрыптар мен салт-дәстүрлермен таныстыруда және сюжетті-рөлдік ойындар кезінде көрнекі құрал ретінде пайдаланамыз.

Дене шынықтыру кезінде халық педагогикасын пайдалану балалардың қозғалыстарын жетілдіреді, қимылдық дағдыларын, дененің икемділік, күштілік, төзімділік қасиеттерін дамытып қалыптастырады. ҰОІӨ мен серуен кезінде әр түрлі негізгі қозғалыс түрлерін үйретіп, жаттықтырамыз: қазақша күрестің қарапайым түрлерін, арқан бойымен жүру, санаға садақ ату, найза лақтыру, асық ату, теңге алу. Жалпы дамытатын жаттығуларға да ұлттық заттарды көрнекілік ретінде пайдаланамыз: қамшы, орамал, белбеу, асықтар т.б. ҰОІӨ көңілді, қызықты өтуі үшін көркем сөздерді, мақал-мәтелдерді жиі қолданамыз. «Батыр туса - ел ырысы, жаңбыр жауса – жер ырысы.», «Батыл болсан, батыр да боласын», «Батырға оқ дарымайды, батылға жау жоламайды». Сөйтіп балалардың қызығушылықтары артып, патриоттық сезімдері оянып, өз халқына, ата-баба дәстүріне деген сүйіспеншіліктері тәрбиеленеді.

Бейнелеу өнері мен қол еңбегі жұмыстарына келетін болсақ, балаларды ежелден келе жатқан қол өнер түрлерімен таныстырдық. Олар: киіз басу, кілем тоқу, ағаш өңдеу, өрнек ою, зергерлік шеберлігі. Соның ішінде арнайы ҰОІӨ және одан тыс уақытта тұрмыстық заттардың, ыдыс аяқтың, ұлттық киімдердің пішіндерін ою-өрнектермен әшекейлеуге, оларды мүсіндеуге, мата қиықтарынан құрақ құрауға үйреттік. Ата-аналарды да осы жұмысқа қатыстырдық. Олардың көмегімен жүннен жасалған бұйымдар көрмесін ұйымдастырып, балабақшаның ұжымына ашық ҰОІӨ көрсетілді. Балалар қандай тапсырма болса да оны ерекше қызығушылықпен орындап, жақсы нәтижеге жете білді.

«Әжемнің сандығы», «Атама көмек», «Ғажайып қоржын», «Төрт түлік иелері», «Жайлауда», «Менің жеті атам», «Сиқырлы асықтар», «Бұл ненің үні?» халық педагогикасының негізінде құрастырылған дидактикалық ойындар ДМШ балалардың логикалық ойлау, ұзақ мерзімде есте сақтау, зейін қабілеттерін дамытады, тіл мүкістерін жақсартады. Осындай дидактикалық ойындарды ата-аналар үйде баланы қинамай, мақтай-мадақтай отырып түзету жұмысына да өз үлестерін қосады.

Үзбей ата-аналармен тығыз байланыста болып атқарған жұмыстардың арқасында осыдан екі-үш жыл бұрын сөйлемеген тәрбиеленушілерміздің (Әділ М., Мадина Ж., Гауһар А.) сөлеу қабілеттерін жақсарды, ауырмай күнде балабақшаға келеді. Топқа келгенде бұл балалар пішіндерді, түстерді ажырата алмайтын, қазақша сөйлей алмайтын. Олардың ата-аналары өз ана тілін дұрыс білмейтін. Біз ол үшін ата-аналарға «Балғын балалық шақты

көркем сөзбен көркемдейік», «Ата-баба дәстүрі ұрпаққа өнеге», «Дені саудың жаны сау» жылжымалы кітапшыларын жасадық, көптеген ақыл-кеңестер мен әңгімелер ұйымдастырдық. Осындай жұмыстардың арқасында балалардың сөздік қорын молайтып, қазақ тілінде білімін жетілдіріп, қазақ тіліне тән дыбыстардың дұрыс айтылуын, бір-біріне сұрақ қоя білуге, өз ана тілінде анық, таза сөйлеуге үйренді.

Балабақша мен отбасы тәрбиесінде халық педагогикасын тиімді қолдану нәтижесінде өз елін, жерін, салт-дәстүрін, ана тілін қадірлейтін, ана тілінде ойлау қабілеті қалыптасқан кішкентай азаматтарды мектепке шығарып сала отырмыз. Келешекте одан әрі ізденіп, халық педагогикасын кеңінен, терең танып ата-аналармен бірлесіп қолдануды мақсат тұтамыз.

Қолданылған әдебиеттер:

1. Садуова Ж.Н. Жаңа педагогикалық технологиялар арқылы болашақ мұғалімдердің кәсіби бағыттылығын
2. «Қазақ тілі мен әдебиеті» журналы 2012 ж.
3. Бұзаубақова К.Ж «Жаңа педагогикалық технологиялар» Тараз 2003 ж.
4. Орта білім берудің мазмұны: Дәстүрлер мен өзгерістері халықаралық ғылыми – тәжірибелік конференция мақалаларының жинағы. Астана 2012 ж.

ОРГАНИЗАЦИЯ КОРРЕКЦИОННО-ОБРАЗОВАТЕЛЬНОГО И ВОСПИТАТЕЛЬНОГО ПРОЦЕССА В ИНКЛЮЗИВНОЙ ГРУППЕ ДОШКОЛЬНОЙ ОРГАНИЗАЦИИ

Казтаева З.А.

я/с «Алмагүл» г.Караганда

Спасение одного ребенка не изменит Мир...
Но Мир, несомненно, изменится для этого одного ребенка.

Инклюзивное образование – государственная политика, обеспечивающая постоянное совершенствование общего образования которое должно быть доступно всем без исключения детям, в том числе с особыми образовательными потребностями, и гарантирующая специальные условия и необходимую социальную и психолого-педагогическую поддержку.

Одной из важных проблем образования сегодня в нашей стране является развитие новых подходов к образованию лиц с ограниченными возможностями.

С каждым годом количество детей с особыми образовательными потребностями увеличивается, и чтобы отвечать запросам общества, необходимо поддерживать культуру инклюзивного образования, реализовывать инклюзивную практику, начиная с дошкольного возраста.

Для решения данных проблем в дошкольных организациях открываются инклюзивные группы, основной целью которых является обеспечение условий для совместного воспитания и обучения детей с разными психофизическими особенностями развития. Обучение и воспитание в инклюзивных группах даёт возможность детям с особыми образовательными потребностями развивать социальные отношения через непосредственный опыт общения со своими сверстниками.

При принятии решения о разворачивании инклюзивной практики в дошкольной организации должны быть учтены следующие условия:

- наличие семей с детьми с ООП, готовых прийти в детские сады;

- психологическая готовность руководителя и коллектива дошкольной организации к инклюзии, включающая в себя знакомство с основными ценностями инклюзивного образования и согласие с ними;
- наличие необходимых специалистов (учителей-дефектологов, педагогов-психологов, логопедов);
- возможность повышения квалификации педагогов, внедряющих инклюзивную практику;
- наличие специальных условий обучения и воспитания детей с ООП, в том числе безбарьерной среды.

Организация совместной жизнедеятельности детей в условиях инклюзивной группы процесс достаточно сложный и многогранный, так как инклюзивный подход предполагает организацию социальных отношений детей группы с учетом реализации возможностей каждого ее участника. Когда для всей группы детей предлагаются единые занятия, один режим дня, единое меню – это одна ситуация. Когда мы ориентируемся на интересы и возможности ребенка, а детей в группе 25 – это совсем другая ситуация.

Инклюзивная группа должна сочетать в себе эти два организационных подхода:

- в расписании группы должны быть учтены индивидуальные занятия детей (расписаны помещения, время, специалисты);
- групповые занятия, реализующие развивающие задачи образовательной программы и интересы детей с ООП.

Инклюзивная группа детского сада, куда принимается ребенок, с самого начала уже предполагает определенные условия, к которым ребенок должен адаптироваться: режим, график занятий, прогулок, мероприятий. В адаптационный период нужно дать возможность особому ребенку посетить группу в разные отрезки времени. Это важно не только для него, но и для педагога. Воспитатель проводит первичную диагностику, советуется с узкими специалистами, вырабатывает совместно с родителями концептуальные положения индивидуального подхода.

Режим дня и недели в инклюзивной группе для разных детей может быть гибким (кто-то может находиться в саду в режиме полного дня и все пять дней, кто-то только три или два дня до обеда). Кому-то из детей могут быть противопоказаны определенные формы работы (например, специальная группа по физическому воспитанию) – для таких детей должны быть предусмотрены другие виды организации их активности.

Сопровождение ребенка с ООП в инклюзивной группе осуществляется командой специалистов, в которую входит педагог-психолог, учитель-дефектолог, логопед, музыкальный руководитель, инструктор по физической культуре, воспитатели группы. Команда специалистов обсуждает результаты диагностики, и составляет программу организации совместной жизнедеятельности детей группы. Приоритетными при этом являются задачи, которые формулируют педагоги по результатам диагностики детей и группы. При этом планы могут модифицироваться в соответствии с динамикой развития ситуации в группе – неожиданными изменениями окружающей обстановки или специальными нуждами того или иного конкретного ребенка.

При планировании учитывается баланс между спокойными и активными занятиями, занятиями в помещении и на воздухе, индивидуальными, подгрупповыми и фронтальными занятиями.

Методическое обеспечение инклюзивных групп выбирается в равной мере с ориентиром на детей с ООП, типично развивающихся дошкольников и детей, опережающих возрастные нормативы. Приоритет отдается развитию социально активной личности, что предполагает одновременно индивидуализацию процесса образования и его социальную направленность. Каждое мероприятие планируется с учетом индивидуальных особенностей детей составляющих группу. Таким образом, методическое обеспечение должно быть вариативным,

ориентированным на психофизиологические особенности, различный запас представлений об окружающем знании, умений и навыков конкретного ребенка

Воспитание детей с ООП в массовых дошкольных организациях – одно из новых проявлений нашего общества и поэтому педагогам надо быть гуманистами и помочь им занять достойное место в обществе сверстников. Главная задача - окружить детей любовью, создать детям возможности для полноценной адаптации и социализации в обществе, содействовать реализации личностных возможностей каждого ребёнка.

Инклюзивное образование таит в себе большие возможности и является носителем новых перспектив для социального развития общества, что является актуальным процессом во всем мире.

Литература:

1. Белая, К.Ю. Инновационная деятельность ДОУ [Текст]: методическое пособие / К. Ю. Белая. - М.: ТЦ Сфера, 2005. – 64 с.
2. Борисова Н.В., Прушинский С.А. Инклюзивное образование: право, принципы, практика. М., 2009.
3. Методические рекомендации по организации инклюзивного образовательного процесса в ДО. Мовкебаева З.А.//Специальное образование в Казахстане, № 4, 2016.

ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ИГР НА ЗАНЯТИЯХ ПО ИЗУЧЕНИЮ АНГЛИЙСКОГО ЯЗЫКА В ДОШКОЛЬНОЙ ОРГАНИЗАЦИИ

Масанова К.А.

КГКП я/с «Алмагүл» г Караганда

Дошкольный возраст особенно благоприятен для начала изучения иностранного языка: дети этого возраста отличаются особой чуткостью к языковым явлениям, у них появляется интерес к осмыслению своего речевого опыта, «секретов» языка. Они легко и прочно запоминают небольшой по объему языковой материал и хорошо его воспроизводят. Есть еще одна причина, по которой ранний возраст предпочтителен для занятий иностранным языком. Чем моложе ребенок, тем меньше словарный запас в родном языке. Обучение малышей – это не простое дело, которое требует совсем иного методического подхода, чем обучение школьников и взрослых.

Любая тема, связанная с иностранным языком, актуальна. Мною выбрана тема "Игры на занятиях английского языка в ДО", потому что именно использование различных игр, включая разгадывание загадок, кроссвордов, инсценирование песен, стихов, сказок, обеспечивает постоянный интерес к иностранной речевой деятельности, к предмету "Иностранный язык". Игра является и формой организации, и методом проведения занятий, на которых дети накапливают определенный запас английской лексики, заучивают много стихов, песен, считалок и т.д.

Об обучающих возможностях игр известно давно. Многие выдающиеся педагоги справедливо обращали внимание на эффективность использования игр в процессе обучения. Игра - особо организованное занятие, требующее напряжения эмоциональных и действенных сил. Игра всегда предполагает принятие решения - как поступить, что сказать, как выиграть? Желание решить эти вопросы обостряет мыслительную деятельность играющих. В игре все равны. Она посильна даже слабым ученикам. Более того, слабый по языковой подготовке ученик может стать первым в игре: находчивость и сообразительность здесь оказываются порой более важными, чем знание предмета. Чувство равенства, атмосфера увлеченности и радости, ощущение посильности заданий - всё это даёт возможность преодолеть стеснительность, мешающую свободно употреблять в речи слова чужого языка. Незаметно

усваивается языковой материал, а вместе с этим возникает чувство удовлетворения - "оказывается, я уже могу говорить наравне со всеми".

Главная задача учителя - добиваться того, чтобы не пропадал интерес у детей к занятию, чтобы материал был доступен по трудности. Большую помощь в решении данных вопросов оказывают игры. Преподаватель не может быть лишь организатором игры – он должен играть вместе с ребенком, потому что дети с большим удовольствием играют с взрослыми. Игра является одним из наиболее сильных мотивов в овладении детьми иностранным языком.

В дошкольном возрасте при обучении английскому языку у детей происходит постепенное развитие основ коммуникативной компетенции, которая на ранней стадии изучения английского языка включает в себя следующие аспекты:

- умение правильно с фонетической точки зрения повторить английские слова за преподавателем, носителем языка или диктором, то есть поэтапное формирование слухового внимания, фонетического слуха и правильного произношения;
- овладение, закрепление и активизация английского словаря;
- овладение определенным количеством несложных грамматических структур, построение связного высказывания.

Обучающие игры делятся на ситуативные, соревновательные, ритмо- музыкальные и художественные.

К ситуативным относятся ролевые игры, которые моделируют ситуации общения по тому или иному поводу. Ролевая игра – это игра где дети выступают в определенных ролях, разыгрываются жизненные ситуации, например: продавец- покупатель, доктор – пациент и т. д.

К соревновательным играм относятся большинство игр, способствующих усвоению лексики и граммоты. В них побеждает тот, кто лучше владеет языковым материалом. Это всевозможные кроссворды, аукционы, настольно-печатные игры с лингвистическими заданиями, выполнение команд. Кроссворды могут быть на любую тему: животные, фрукты, мебель и т.д .

Ритмо- музыкальные игры – это игры типа хороводов, песен и танцев с выбором партнера, которые способствуют совершенствованию фонетической и ритмомелодической сторон речи и погружению в дух языка, например: «What's your name? » “ If you are happy ” “Pokey- hockey” и т.д.

Художественные или творческие игры – это вид деятельности, стоящий на границе игры и художественного творчества. Их можно разделить на:

- 1.Драматизации (постановка маленьких сценок на английском языке)
- 2.Изобразительные игры, как раскрашивание картинок , распространенное занятие.
- 3.Словесно – творческие (коллективное сочинение маленьких сказок, подбор рифмы):

Например :

Много боли много бед и страдает моя head

Друг ты мой запоминай ,глаз мы называем eye

Уши у меня большие, ухо по английский ear .

На границе ситуативных импровизационных игр и творческих драматизации находится такой вид деятельности, как импровизация на тему известной сказки «Теремок», «Репка», где в зависимости от количества играющих и усвоения новой лексики, появляются новые персонажи и реплики.

Еще одним из самых популярных методов обучения иностранному языку является использование информационных и коммуникационных методов, такие как компьютерное оборудование, мультимедийные средства, аудио и многое другое.

Каждое занятие я начинаю с приветствия:

Good morning! / Good afternoon! / Good evening! / Hello!

How are you today? (как идут у вас дела?) Дети отвечают на английском :

O' key, I am good, I am sad, I am happy, I am hungry, I am cold, I am hot , I am glad.

Соответственно теме мы прослушиваем песню на английском «How are you today?».

Использование песни и музыки помогает в работе для лучшего усвоения урока, дети быстрее запоминают слова. Затем на каждом занятии мы считаем по-английски по порядку, вразброс, обратный счет, сколько сегодня мальчиков и девочек, кого же больше, а сколько вас вместе. Я их предупреждаю, что я вас буду запутывать, будьте внимательны, не попадитесь в ловушку. Дети, чтобы не запутаться, становятся очень внимательными, и запоминают цифры быстрее. Чтобы закрепить цифры, провожу физминутку, где дети поют песню «Counting song», «Fun Counting song (0 5 10)» и делают различные действия. Для закрепления пройденного урока использую физминутку, песню и игру по этой теме.

Главным в своей работе считаю развитие и поддержание интереса к своему предмету. Стараюсь использовать различные приемы, формы, методы, с помощью которых изучение английского языка становится интересным и увлекательным. Хочу привести ряд игр, которые использую на своих уроках.

«Веселая зарядка»

Инструкция: «Я называю команды по-английски, а вы их выполняйте. Но есть одно условие: если я вежливо попрошу вас сделать команду, например, «Please run», то вы ее выполняете, а если слово «please» я не скажу, то вы ничего не делаете. Будьте внимательны!»

Игра (на закрепление структуры «I can.....»)

Ведущий считает до пяти: «One, two, three, four, five!» Затем говорит: «Stop!» Во время счета дети выполняют произвольные движения, а на «Stop!» замирают. После этого ведущий «оживляет» игроков. Он поочередно подходит к каждому ребенку и спрашивает: «What can you do?». Ребенок «отмирает», отвечая: «I can run»- изображает нужное действие.

«Маленькое колечко» («Little ring»)

Ведущий прячет монетку между ладонями. Дети становятся полукругом, складывая ладони вместе. Ведущий подходит к каждому играющему и говорит, раздвигая своими ладонями его ладони: «Please!» Играющий должен ответить: «Thank you!» Обойдя всех и незаметно отдав монетку одному из детей, ведущий просит: «Little ring! Come here!» Игра продолжается: теперь водить будет тот, кто выбежал из полукруга с монеткой в ладонях.

Игра «Make an animal» («Превратись в животное»)

По сигналу учителя все дети разбегаются по классу. На сигнал: «Make an animal!» (хлопок в ладоши) все играющие останавливаются на месте, где их застала команда и принимают какую-либо позу животного.

Учитель, подходя к детям, спрашивает: «Who are you?» Ребенок отвечает: «I'm a cat».

«Choose the Right Clothes!»

На столе учителя – разная одежда для кукол (можно использовать картинки).

Задание: выбрать ту одежду, которая соответствует времени года, названному учителем, и назвать ее.

Конечно же, не полный перечень игр, используемых на уроках английского языка: его можно пополнять до бесконечности. Более того, одна игра может одновременно нести в себе и лексический, и грамматический, и фонетический материал.

Игра может быть запланированной, а может быть и импровизацией. Она может вклиниться в любой этап занятия. Игра поможет дошкольнику понять и полюбить английский язык.

Список литературы:

1. Астафьева М.Д. Праздники для детей, изучающих английский язык. -М: «Мозаика-Синтез».2009.
2. Гусева Л.П. Играем, учим, мастерим- мы английский знать хотим.- Ростов Н/Д: «Феникс», 2003.

БАЛАБАҚШАДА ЕРЕКШЕ БІЛІМ ҚАБІЛЕТІ БАР БАЛАЛАРҒА ҚАЗАҚ ТІЛІН ОҚЫТУ

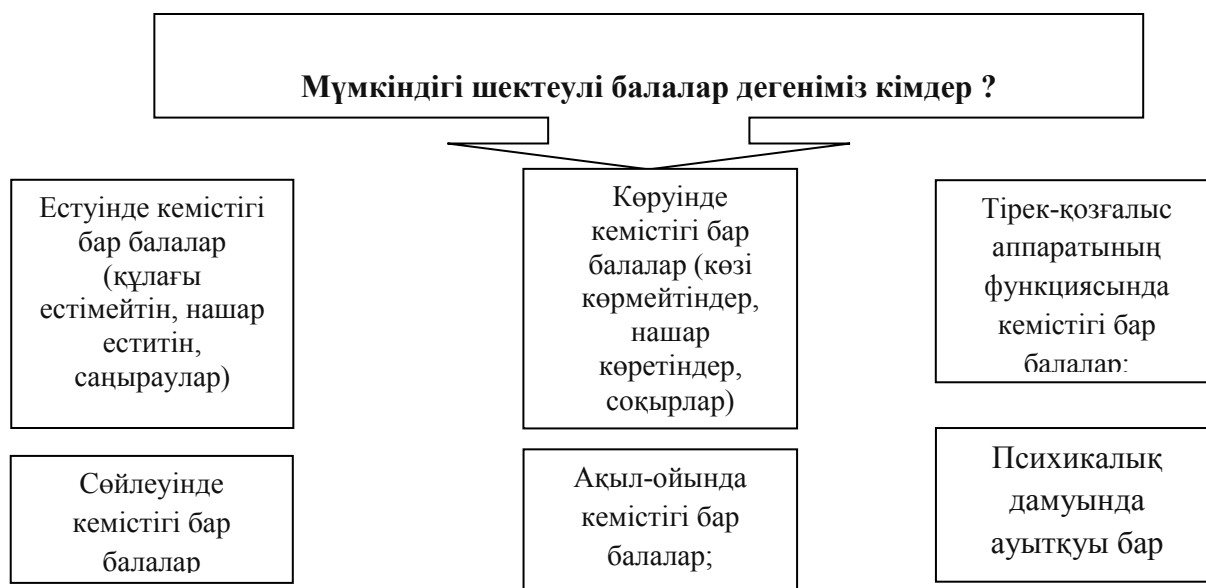
Сыздыкова Д. О.
«Алмагүл» бөбекжайы КМҚК

Жеке адам – ол қоғамның дамытушы мүшесі, нақты айтқанда қоғамды жасайты, жеке субъект, яғни индивид (жеке тұлға). Әр адамның бұл қоғамда өзіндік орны, өмір сүру бағыты, тағдыры бар тұлға. Адам өмірінің негізгі мәні, шырағы – ол оның ұрпағы, яғни баласы болып табылатыны сөзсіз. Бала дүниеге шыр етіп келгеннен бастап, баланың бойына ананың ақ сүтімен сіңген асыл қазынамыз тіліміз болып табылады.

Бүгінгі таңда тіл мәртебесіне аса маңызды көңіл бөлуде. Қазақ тілін оқыту балабақшадан бастау алып, жоғары оқу орындарында оқытылады. Қазіргі таңда қазақ тілін оқытудың арнайы курстары, бағдарламалары бар. Әр азамат қазақ тілін оқи алады. Елімізде тіл мәселесіне қатысты көптеген республикалық, облыстық, қалалық және аудандық байқаулар ұйымдастырылады. Жалпы қазақ тілін оқытудың ірге тасын қалау балабақшадан басталады.

2018 жылдың 5 қазан айында елбасымыз Н.Ә. Назарбаевтың дәстүрлі әр жылғы халыққа Жолдауында маңызды мәселелердің бірі мүмкіндіктері шектеулі балалардың өміріне басты назар аударды. Оның ішінде инклюзивті білім беру саласына.

Инклюзив — сөзі латын тілінен аударғанда «өзімді қосқанда» ал, ағылшын тілінен аударғанда «араластырамын» деген мағынаны білдіреді. Қазақстан бойынша мүмкіндіктері шектеулі балалардың саны аз емес. Сондықтан осындай балаларға арнайы білім беру бағдарламалары, балабақшалар, оқу орындар бар.

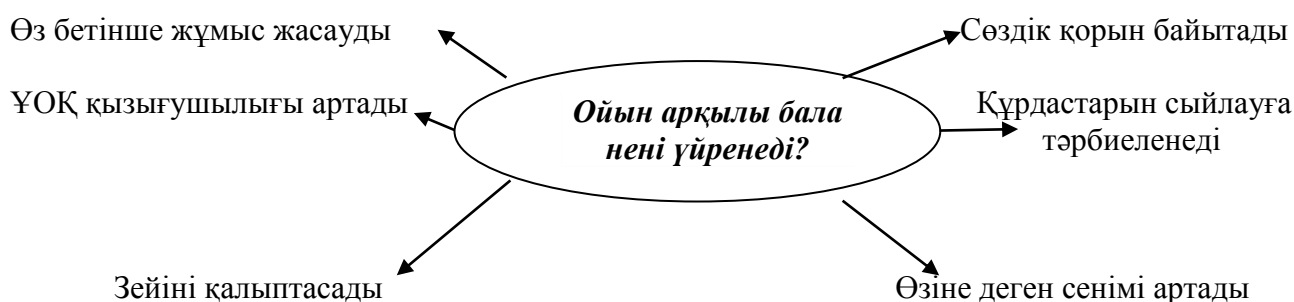
Бұндай балаларға білім беру үшін тәжірбиелі педагог болу керек және көп еңбекті, шығамдылықты, мейірімділікті, қамқорлықты талап етеді. Бірақ педагог осындай балаларды бөліп жарымау тиіс, себебі педагогтың алдында білім нәрін сусындауға келген барлық балалар бірдей болуы керек. Мүмкіндігі шектеулі балалар жақсы әрі жан-жақты өмір сүруге құқылы. Сондықтан осындай балаларды қоғамда қабылдау біздің міндетіміз болып табылады. Біздің балабақшада көруінде кемістігі бар (көзі көрмейтіндер, нашар көретіндер, соқырлар) және сөйлеуінде кемістігі бар, ақыл-ойында кемістігі бар балалар тәрбиеленеді. Көру қабілеті бұзылған балалармен (тифлопедагог, психолог, офтальмолог)

мамандар үнемі жұмыс жасайды. Ал, тіл кемістігі бар балалармен логопед, дефектолог, тіл мамандары жұмыс жасайды.

Мүмкіндігі шектеулі балалар өз жасындағы ақыл-ойы дұрыс дамыған қатарларына қарағанда, қабылдау қабілеттері, эмоция және мінез- құлығы, жүріс-тұрысы ерекше болып келеді. Мұндай балалардың дамуында елеулі кемістіктері болады. Сол себептен, оқыту процесстеріне арнайы әдіс-тәсілдер қажет.

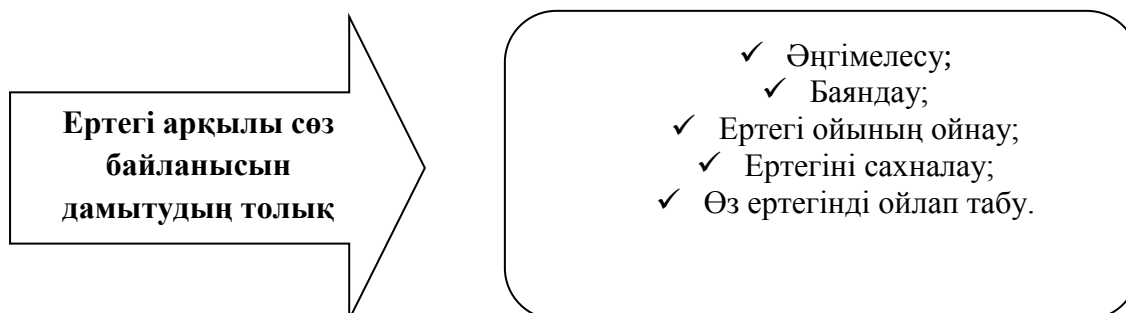
Мен логопедтік топтарда қазақ тілінен сабақ беремін. Сабақ барысында мен логопедтік балалармен тілдік жаттығулар, сөздік жаттығуларды, сөзұйқастарды, тыныс алу, артикуляциялық, фонетикалық жаттығуларды үнемі жасап отырамын. Осы жаттығулар арқылы балалардың дұрыс сөйлеу дағдылары дамиды. ҰОҚ барысында дидактикалық ойындарды, ұсақ қол моторикасын дамытуда әртүрлі жаттығуларды, сергіту сәттерінде және шаттық шеңберлерінде бейнероликтерді қолданамын. Ол балалардың қызығушылығын арттырып, еске сақтау қабілетін дамытады.

Балалардың тілін даму кезеңі 3-4 жастан басталады. Білетін сұрақтарға дұрыс жауап беру, естіген ертегілер мен әңгімелерің айтып жеткізуге педагогтың тікелей міндеті болып табылады. Педагог сұрақтар қою, сол сұрақтарға жауап алу арқылы баланың сөздік қорын молайтады, олардың ой-өрісінің тезірек дамуына көмектеседі. Мүмкіндігі шектеулі балалар түзету топтарында тәрбиеленеді, жалпы топта тәрбиеленетін балалармен салыстырсақ олардың әрқайсысының өзіндік ерекшеліктері болады. Мүмкіндігі шектеулі балалармен қазақ тілінен ұйымдастырылған оқу қызметін өткізгенде ойын технологияларын қолдану тиімді деп есептеймін. Себебі, бала оқығаннан қарағанда, ойнай отырып білім алғаны тиімді деп санаймын. Ойын балалардың негізгі іс-әрекеті болып табылады.

Балабақшада қазақ тілі кабинеті заман талабына сай жабдықталған. Интерактивті тақта, компьютерлер, ноутбуктер, жаңа оқу материалдары, қазақ тілін оқытуға арналған бейнежазбалар және «Ақ Отау» бағдарламасы. Бұл бағдарлама арнайы балалар үшін жасалған. Бағдарламада «Не артық?», «Дүкен» бөлімдерге бөлінеді, дауыс арқылы балалар берілген тапсырманы орындайды. Бұл бағдарлама балаларға қазақ тілін оқытуға жеңілдік беріп, еске сақтау қабілетін дамытады.

Қазақ тілін оқытуда ойын технологиясы пайдалану ғана тиімді емес, сонымен қатар балаларға ертегілер, тақырыпқа сай өлеңдер (тақпақтар) оқуда маңызды. Ыбырай Алтынсарин атамыз «Бала кезде үш жастан он екі жасқа дейінгі аралықта әр адам өзінің рухани дамуына қажетті нәрсенің бәрін ертегіден алады» деп айтқан. Әрине, ертегілерді оқу арқылы балалардың рухани-адамгершілік қасиеттерін дамытып, олардың бойынша жақсы мен жаманды ажыратуға, шығармашылықты, мейірімділікті, қамқорлықты, қиындықтың ең соңына жетіп, оны жеңе аларына деген сенімін нығайтуды үйретеміз.

Мүмкіндігі шектеулі балаларға ертегілердің оқи отырып, олардың ойлау-қиялын дамытамыз. Әр бала өзінің ұнаған ертегісін мазмұндап, әңгімелеп айтып бергенді жақсы көреді. Ал, егер балаға сол ертегінің кейіпкері болуды ұсынсақ, бала өзіне деген сенімі артып, өзін құрдастары арасында дұрыс ұстауға тырысады. Осы ертегілерді бала тәрбиесінде қолдану өте тиімді деп есептеймін.

Инклюзивті білім беру-заман талабы болғандықтан, он екі мүшесі сау балалармен қатар, мүмкіндігі шектеулі балалармен оқыту қоғам үшін тиімді болып табылады. Өкінішке орай, кейбір ата-аналар инклюзивті білім беру не екенің түсінбеудің салдарынан мүмкіндігі шектеулі балалармен өздерінің он екі мүшесі сау балалармен қатар оқығандарын қаламайды. Алайда, ата-аналармен түсіндіру жұмыстары жүргізілгеннен кейін ата-аналар өз ойларын кері қайтарып жатады. Инклюзивті білім беру бағдарламасын жетік түсіну үшін, бүгінгі таңда педагогтар үшін арнайы курстар, оқыту бағдарламалары жасалған. Мүмкіндігі шектеулі балалармен жұмыс жасау оңай болмағандықтан, тәжірбиелі педагогтардың жоқтығы жасырын емес. Сондықтан педагогтарға жұмыс жасау үшін жан-жақты көмек көрсетілуде. Тәрбиелі, адал ұпрақты тәрбиелеу - ол педагогтар мен ата-аналардың маңызды міндеттерінің бірі болып табылады.

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі:

1. А.Ысқақов «Қазіргі қазақ тілі». Алматы, 1991жыл.
2. А.Байтұрсынов. «Тіл – құралы». Алматы «Сардар» баспасы 2009 жыл.
3. Қ.Жұбанов. «Қазақ тілінің грамматикасы». Алматы, 1936 жыл
4. Ш.Бектұров «Қазақ тілі». Алматы, «Атамұра» 2009 жыл.
5. С. Рахметов «Қазақ тілін оқыту методикасы». Алматы, 1991жыл.
6. К. Аханов «Тіл біліміне кіріспе». Алматы, 1994 жыл.
7. Г. Баженова «Жүрек, жігер және ниет болса...» Алматы, 2018 жыл.
8. Б.Тұрғанбаева «Инклюзивті білім беру» пәнінің оқу-әдістемелік кешені» Семей, 2013 жыл.

БАЛАБАҚША ЖАСЫНДАҒЫ БАЛАЛАРДЫҢ ТІЛ КЕМІСТІКТЕРІН ТҮЗЕТУДЕГІ ТҮЗЕТУ-ТӘРБИЕЛЕУ ЖҰМЫСЫНА АТА-АНАЛАРДЫҢ ҚАТЫСЫ.ҮЙ ЖАҒДАЙЫНДА ОЙЫН САБАҚ ҰЙЫМДАСТЫРУДА АТА-АНАЛАРҒА ҰСЫНЫС

Сәтекбаева Н. Ғ., Аринова Ж. А.
«Алмагүл» бөбекжайы КМҚК

Балалық шақ-тілдің, рухани және психологиялық тұлғаның қалыптасуында өте қажетті кезең. Бала туғаннан бастап, баланы көптеген дыбыстар қоршайды. Олар: адамдардың сөйлесуі, дыбыстар, аңдар, құстар, музыка, ағаштардың сыбыдыры.

Олардың ішіндегі ең қажеттісі баланың үлкендермен қарым-қатынасқа түсетін, ақпарат алмасу сияқты нақты іс-әрекеттерге шақыратын сөйлеудегі дыбыстар болып табылады.

Біз айтқан сөздерді балалар бертін келе тыңдап айтуға тырысады. Тіл кемістіктерін түзетуде ата-аналардың белсенді қатысуы өте маңызды. Өкінішке орай ата-аналар баласының тіліндегі ақауларға қажетті деңгейде назар аудармай «уақыт өте кетеді» деп ойлады. Осыған орай, бала қоғамында бір-біріне мазақ ету, өзінің маңындағылардан сөгіс ету сияқты одан тұйықтық сияқты бала дамуына кері әсер етуші факторлар дамиды. Сондықтан логопед пен ата-ананың бірлесе күш сала жұмыс істеуі өте қажет. Баланың сөйлеу тілінің қалыптасуы баланың ұсақ қол моторикасы белгілі бір дәлдікке келуіне байланысты болады.

Баланың миындағы сөйлеу орталығы мен ұсақ моторика орталығы жақын орналасуына байланысты, баланың тілдік қабілеті дамыту барысында ұсақ қол моторикасын дамыту жұмыстары да қатар жүреді.

Үй жағдайында баламен бірге ойнатылатын ойындарға тоқталсақ:

Лентаны орау.

Бауды байлау.

Түйме қадау.

Ұсақ дәндер мен сүйектерден сан алуан заттардың сұлбасын жасау.

Қысқыштармен ойын.

Қақпақтарды бұрап ашу және жабу.

Қапқа салынған заттарды сипап-сезу арқылы табу.

Қарындашты не қаламды алақанда әрлі-берлі қозғалту.

Трафареттерді бастырту.

Осы ойындардың барлығы дерлік ұсақ қол моторикасын жатықтыру мен жетілдіруге, қол координациясын дамытуға арналған.

Дұрыс дем алу мен дем шығаруға арналған ойындар:

Ауадағы футбол.

Алақанға мақтаны салып, үрлеу.

Үстел үстіне жұмсақ допты немесе жұмсақ кез-келген ойыншықты қойып үрлеу.

Ән салатын бөтелке. Таза бөтелкені алып, одан тамшы тамған кезде бөтелкені үрлеу.

Үрлеу мен тамшы қатар келген кезде дыбыс шығады. Бұл балаларға өте қатты ұнайды.

Майшам. Кішкене түрлі-түсті майшамдар сатып алыңыз. Майшамды жағып, балаға көк түсті шамды, сосын сары түсті шамды үрлеуін өтінізіз. Баланың майшамды баяу үрлеуін қадағалаңыз.

Тәтті жаттығу (чупа-чупспен) Кэмпитті ерінге 5-10 секунд уақытта қысып тұру. Осы кейіпте кэмпит таяқшасын жоғары-төмен қозғалту.

Отбасы- баланың дамуына өте жақын әлеуттік орта. Өкінішке орай жаңа заман жанұяларында бала ата-ана махаббатының жетіспеушілігін, түсіністіктің, уайымдаудың жоқтығы көрінеді.

Бұл маңызды мәселені шешуде ең қажеттісі ол – ата-ананың бала тілінің дамуына жоғары деңгейде назар аудара отыра, педагогтармен тығыз қарым-қатынаста жұмыс жасаулары өте қажет. Әр бала – ешкімге ұқсамайтын жеке тұлға. Балалармен мүмкіндігінше көбірек бірге болып, әңгімелесуге тырысыңыздар!

Бала сүйікті ертегісін немесе өлеңін бірнеше қайтара оқып беруін өтінсе, ол үшін уақыт тауып, баланың өтінішін қанағаттандыру керек. Себебі ол шығарма кейіпкерін жан-дүниесін шынайы сезініп, бітім-болмысын көз алдына елестетіп, онымен бірге қуанып, бірге қайғырады. Адами сезімдер, жақсылық пен жамандық туралы түсініктерді ол бойына сол кейіпкерлер көмегімен сіңіреді.

Оқығанды талдау және әңгімелесу-баланың есте сақтауын, қиялын, әлемді адамгершілік және эмоцияналдық тұрғыда тұтастай қабылдауын қалыптастырады. Үлкендерге баланың дамуы мен тәрбиесіндегі оның жеке тұлға ретіндегі қалыптасуындағы жетістіктерді көруге мүмкіндік береді. Сәбимен қарым-қатынаста, мектепке дейінгі ұйымдарда ата-ана және педагог арасындағы серіктестік пен байланыста «жалғастырушы көпір» болады.

Саусақ жаттығуы- бұл ұсақ моториканы дамыту жолдарының бірі. Адамның қол мен мидағы сөйлеу орталығы аралықтарында тығыз байланыс барлығы ғалымдармен анықталған.

Артикуляциялық жаттығу- бұл ерін мен тілге арналған жаттығулар. Тіл- сөйлеу органының негізгі бұлшықеті. Тілді дыбыс шығаруға қатысты нақты қимылдарды жасай алу үшін жаттықтыру қажет. Ерін мен тіл икемді әрі мықты болуы керек. Артикуляциялық жаттығуды орындау үшін айна қажет. Бала өзінің тілінің қозғалысын көріп отыруы қажет. Бала тіл жаттығуларын жаттағанға дейін қайталай беру керек. Тіл жаттығуларын дұрыс, нақты жасаған жөн. Жаттығуды күніне 2 рет 5-7 минуттан жасаған жөн. Оның нәтижесі анық, дұрыс сөйлеу болып табылады. Бала дыбыстарды дұрыс шығару үшін сонымен қатар

дыбыстық дамуына, дұрыс тыныс алуға және тілдік дыбысталуға арналған бірнеше жаттығуды орындау керек болады.

Дыбыстық еліктеу мен дыбыс пен логоритмиканы дамыту ойындары. Тілдік немесе фонематикалық дыбыс. Ол дыбысты дұрыс естіп, танып, дұрыс айыра білу. Мыс: Маған үй жануарларының дауысын салып, соны тану.

Тілдік еліктеу немесе дыбысқа еліктеу-айтылған сөйлем, дыбысты дұрыс айта білу.

Логоритмика-қимыл-қозғалыстың, сөйлеу мен музыканың қосылуы. Үлкен адам тапқакты оқып іс-әрекетпен көрсетеді бала қайталайды. Балаға бұл өте көңілді әрі қызық. Аптасына 2-3 реттен орындаған жөн.

Бүкіл сабақтар ойын түрінде өтуі керек және ойын ережесі бойынша жүргізілуі тиіс. Сабақтың өтілу уақыты үзіліссіз 15-20 минуттан аспауы тиіс. Бастапқыда 3-4 минуттан бастаған жөн. Сабақ күніне 2-3 рет өткізілгені тиімдірек. Ыңғайлы уақыттар ол таңғы астан соң және түскі ұйықтан соң. Бала өзін жайсыз сезінсе оны мәжбүрлеудің қажеті жоқ. Сабақ өткізетін жер тыныш, ыңғайлы болғаны жөн. Балаға бір затты түсіндіргенде көрнекі құралдар қолданған өте тиімді. Сабақ барысында балаға дұрыс емес деп мүлде айтпаныз. Мейлінше баланы мақтап, мадақтауға тырысыңыз. Балаға қарама- қарсы отырып, анық сөйлеңіз. Бала сіздің ерініңіздің қозғалысын көріп отырғаны жөн. Балаға сабақ өткізумен қатар ертегі оқығанның да маңызы өте зор. Сіздің балаңызға тілдесудің аса маңызды екенін ұмытпағаныңыз жөн.

Бұл бірлескен әрекет тек баланың тілін және тілдік дағдыларын, белсенді сөздік қорларын дамытып қана қоймай, ең бастысы жаңа білімге қызығушылығын, сүйіспеншілігін қалыптастырады.

Тіл- адамның бір-бірімен пікір алысып, қарым-қатынас жасайтын құралы болғандықтан, тілдің қоғамдық тәрбиелік қызметі де ерекше. Сондай-ақ тіл ұлт мәдениетінің басты көрсеткішінің бірі. Әрбір халықтың тілінде оның ұлттық дәстүрінің, сана-сезімінің, ойлау тәсілінің, мінез-құлқы белгілерінің көрінісі бар. Тіл мәдениетін игеру-баланың сәби шағынан іске аса бастайтын, біртіндеп жетілетін процесс. Олай болса, баланың тілін дамыту жұмысы отбасынан, балабақшадан бастап жүйелі түрде жеткізілуі тиіс.

Ал адамның жеке басының қасиеттері, әдетте бес жасқа дейін қалыптасады деген пікір бар. Өйткені қажетті қасиеттерінің бәрін мектеп жасына дейін сіңіруге тырысады. Бала әр нәрсеге құмар, айналасындағы барлық өзгерісті, табиғат тамашаларын сезінуге талпынып, өз құрбыларымен және ересектермен тығыз қарым-қатынаста болады. Осы мектеп жасына дейінгі баланы жан-жақты дамытып, жеке тұлға ретінде тәрбиелеу, бала тілін дамыту – ең бірінші ата-ананың міндеті. Баланың тілінің дамуы негізінен эмоциялық ортаға, әр баланың отбасында қалыптасқан әке мен шешенің, әже мен атаның, үлкен мен кішінің қарым-қатынасына тікелей байланысты. Баланың өзге жұртпен қарым-қатынасы, амандасуы, үлкен-кішімен сөйлесуі- бәрі-бәрі отбасынан басталады.

Бүгінгі, техникалық мүмкіндіктер дамыған заманда ата-аналардың да мүмкіндіктері кеңейді. Оған теледидар арқылы отбасымен бірге көрген ертегілер, қойылымдар, ойындар, балаларға арналған түрлі бағдарламалары септігін тигізеді. Бірақ, әрбір ата-ана өз баласының мүмкіндігін, жас ерекшелігіне тән сөздік қорын білуге тиіс. Баланың тілі жас ерекшелігіне сәйкес дамуы үшін ата-аналар баланы тек теледидар алдына отырғызып қана қоймай, ертегілерді бірге көріп, не болмаса ертегіні ата-ана өзі оқып беріп, баланың ертегіні түсінгенін, немесе түсінбегенін байқап, сұрақтарына жауап беруге тиісті. Күнделікті ауыз-екі сөйлесуде баланың сұрақтарына жауап беріп, сөздерді бұрмаламай, дұрыс айтуын бақылау ата-ананың парызы десек те болады.

Ата-аналар күнделікті өмірде баланың тілін дамытуда ауыз әдебиеті ерекше роль атқаратынын ұмытпауы керек. Тіл үйретудегі құралдар бесік жыры, мақал-мәтелдер, негізгі ертегілер, эпостық шығармалар, жұмбақтар, аңыз-әңгімелер.

Қазақ балалар әдебиетінің атасы Ыбырай Алтынсарин да балаларды оқыту, тәрбиелеу ісіне ауыз әдебиеті шығармаларының маңызды орын алатынын айта келіп-«Өмірге қажетті ауыз-екі сөйлеу дағдыларына жаттықпайынша, қай-қай тілде болса да еркін, жүйелі сөйлеу

мүмкін емес»-деген. Сондықтан да, ата-аналар күнделікті тәрбиеде ауыз әдебиеті үлгілеріне мықтап жүгінуі керек. Жалпы, бала тілінің дамуы бесікте жатқан кезі «Бесік жырынан» басталады. Ол жырларда ананың баласына деген ақ тілегі, алдан күткен үміті мен сенімі анық білінеді. Ұлы Абай «Туғанда дүние есігін ашады –өлең, өлеңмен жер қойнына кірер денең» -деген сөз осының айғағы.

Бала тілінің дамуына халық ауыз әдебиетінің тигізер әсері зор.Бесікте жатып-ақ анасының бесік жыры арқылы ана тілінің әуезділігі, сұлулығы жас сәби жүрегінің тереңінен орын тапқан. Аяғын жаңа басқан сәбидің тұсау кесер жырында ата мен ананың ең негізгі армандары көрініс береді. Баланың тілі төрт түлік малға берілетін мінездеме арқылы да дамыған. Ол өлеңдер де малдардың түр-түсі ғана емес, шаруашылық орны да, әр малдың ерекшелігі де көрсетілген. Мысалы, Маң-Маң басқан, маң басқан, Шудаларын шаң басқан.

Төрт аяғын тең басқан...

Жан-жануарлардың, өсімдік дүниесінің тылсым сырларын, өзара байланысын әңгімелейтін тақпақ, өлеңдер де баланы әрі әсемдік әлеміне бойлатып, әрі табиғат құбылыстарын тануға септігін тигізеді. Баланың ой-өрісін кеңейтуге дағдыландыратын, танымын, білімін арттыратын тамаша өнердің тағы бір түрі-жұмбақ. Халықтың өмір тәжірибесін, жақсылық пен жамандық туралы ұғымын жетілдіруде, «Токсан тоғыз сөздің тобықтай түйінін» әрі қысқа, әрі нұсқа ететін ғибрат сөздер – мақал-мәтелдердің де тілдің дамуына қосатын орны ерекше. Өзінің мазмұны мен құрылысы жағынан балалардың жас ерекшелігіне, мінез-құлқына, психологиясына неғұрлым етене жақын келетін жанр – ертегілер. Міне, осы ауыз әдебиеті үлгілері арқылы баланың ой-өрісі, тілі дамып, өз ойын алтын сапқа қаптаған, сөз шеберлері шыққан. Әрине, осы танымдық тіл шеберлігі ата-ана мен қоршаған орта арқылы пайда болған.

Бүгінгі заманда ата-аналар ауыз әдебиетімен қатар баланың тілін түрлі дидактикалық ойындар арқылы дамыта алады. Күнделікті өмірде ,отбасында келесі дидактикалық ойындарды қолдана алады:

«Қажетті суретті тап»

Мақсаты:Логикалық ойлауға үйрету, күн тәртібіне қажетті іс-әрекетті есіне түсіру, қай кезде не киетіні жөнінде сөйлем құрап айтуға үйрету. Түрлі жаттығу жұмыстарын өздігінен орындауға жаттықтыру.

«Формасы ұқсас заттарды тап»

Мақсаты: Түрлі заттарды пішініне қарай ажырата білуге үйрету. Сөзбен атап айтуға жаттықтыру,оқу іс-әрекеттерінде алған білім дағдыларын тиянақтау.

«Нені қайдан алуға болады?»

Мақсаты: Адамға қажетті заттарды тани, талдай білуге, нені қайдан алуға болатынын үйрету, сөздік қорын байыту.

«Драматизациялық ойындар»

Мақсаты: Бағдарламада көрсетілген ертегі, әңгіме мазмұнына сәйкес ойналады. Ол үшін балалар, әңгіме мазмұнын саналы түсіну, көркем сөздерді меңгерту,шығарма мазмұнын бұзбай, жүйелі, өнерлі әңгімелей білуге үйрету, іс-әрекет үстінде алған білімдерін тиянақтап, кеңейте түсу мақсаты көзделеді.

«Жұмбақ ойындар»

Балаларға таныс бұйымдар туралы жұмбақ айтылады. Осы негізгі ойын түрлерін ата-аналар күнделікті тіршілікте қолданып, бала тілінің дамуына үлесін қосса, нұр үстіне нұр болар еді.

Тілі жаңа шыққан баланы сөйлете білу, сөздік қорының көбеюіне жағдай жасай білу – әр ата-ананың міндеті.

Қорыта келгенде, баланың тілін дамыту үшін түрткі болатын екі күш қажет. Осы күштердің бірі ең алдымен ата-ана болып табылады.Өз баласының ерекшелігін көріп, оның дұрыс бағалай және бағыттап біліп, біліммен, тәртіппен, еңбекпен ұштастырып отырса, бала тілінің дамуына қажетті жағдай жасаса, бұдан балаға, оның болашағына үлкен пайда болары сөзсіз.

Екінші тылсым күш – тәрбиешілер. Демек, ұжым тәрбиешілері мен отбасылар арасындағы алмасу- ең маңызды міндеттердің бірі болып саналады. Осылай бірлесе еңбектеніп қана, баланың тілі, ой-өрісі кең дамып, мақсатымызға жетеріміз анық.

Пайдаланған әдебиеттер:

1. «Тіл дамыту» әдістемелік құрал. А.С.Әмірова., К.А.Анартаева.- Алматы кітап 2006.
2. «Мектеп жасына дейінгі балалардың тілін дамыту методикасы» Б.Баймұратов – Алматы 1991.
3. «Сөз өнері» З.Қабдолов - Алматы, «Қазақ университеті» 1992.
4. Ф.Н.Жұмабекова. «Мектепке дейінгі педагогика» -Астана, 2008
5. Отбасы және балабақша- 2007
6. Р.Қоянбаева. Тәрбие теориясы.- Алматы, 1990.
7. С.Ұзақбаева, «Тамыры терең тәрбие»- Алматы, 1995

КӨРУ МҮМКІНДІГІ ШЕКТЕЛГЕН БАЛАЛАРДЫҢ ЗЕЙІН ЕРЕКШЕЛІКТЕРІ

Дахина Ғ.Е. Бабагулова Ж.Н.

Қарағанды қаласы «Алмагүл» бөбекжайы

Қ.Р. Президенті Н.Ә.Назарбаев «Қазақстан халқының әл-ауқатын арттыру – мемлекеттік саясаттың басты мақсаты» атты Қазақстан халқына Жолдауында «Дені сау ұлт» үшін инфрақұрылымды дамытудың маңызы жоғары екендігін айта отырып, балалық шақтан бастап дене шынықтыру мен спорттық даярлыққа және оған ең қолайлы мүмкіндіктер туғызуға ерекше ден қойылуына аса көңіл бөлді.

Қазақстан Республикасының «Кемтар балаларды әлеуметтік және медициналық-педагогикалық түзеу арқылы қолдау туралы» заңы дамуында кемістігі бар балаларға көмек көрсетудің тиімді жүйесін жасауға, оларды тәрбиелеу, оқыту, еңбекке және кәсіби даярлау ісімен байланысты проблемаларды шешуге, балалар мүгедегінің алдын алуға бағытталған.

Қалыпты және көруі өте нашар балалардың зейінінің дамуы ми қалыптасуының жалпы заңдылығына ортақ. Бірақ көру қызметінің бұзылуы күрделі немесе тіптен соқыр болса онда заттың бейнесін және қоршаған ортаның шынайылығын қабылдауы қиын немесе тіптен мүмкін емес.

Зейін соқыр адамдардың психикалық қызметтің бір жағы сияқты және нашар көретін балалар және ересектер жайлы аз зерттеген. Барлығы тифлопсихологтар және тифлопедагогтар көру кемістігінің салдарын түзетуде зейіннің маңыздылығы жоғары екендігін атап өткен.

Соқыр балаларды бақылағанда олардың зейіні төменгі деңгейде екендігін және бұл қоршаған ортаға деген енжарлықты байқатады.

Сонымен қатар көруі бұзылғанда сыртқы қоздырғыштардың аздығынан зейіннің тұрақтылығы төмендейді. Соқыр адамдардың есту тітіркендіргіштері арқылы ұзақ уақыт тыңдау жалығуға әкеп соғады, сонымен қатар зейіннің шашырауын туғызады. Бұл зерттеу тақырыбының өзектілігін көрсетеді.

Көруі бұзылған балалардың зейін ерекшелігі

Психологияда зейін адамның психикалық әрекетінің шоғырлануы және бағыты ретінде анықталған. Зейіннің өзіндік жеке мазмұны жоқ және ол адамның іс-әрекетінің белсенділігімен байланысты. Көрудің бұзылуында белсенділіктің төмендеуі байқалады, себебі, көру анализаторлары арқылы қабылдау мүмкін емес. Балада көру арқылы әсерлердің болмауы сыртқы әрекет стимулдарының деңгейін төмендетеді, бұл сыртқы ортамен байланысын бәсеңдетеді. Шет елдің бір қатар тифлопсихологтары

Сол себептен де мұндай категориядағы адамдарда да, қалыпты көру мүмкіндігіне ие адамдарда да зейіннің дамуы ерік жігерді, интеллектуалды және эмоционалдық қасиеттер белсенді іс-әрекетте зейін дамиды.

Қалыпты және көруі өте нашар балалардың зейінінің дамуы ми қалыптасуының жалпы заңдылығына ортақ.

Бірақ көру қызметінің бұзылуы күрделі немесе тіптен соқыр болса онда заттың бейнесін және қоршаған ортаның шынайылығын қабылдауы қиын немесе тіптен мүмкін емес.

Зейін соқыр адамдардың психикалық қызметтің бір жағы сияқты және нашар көретін балалар және ересектер жайлы аз зерттеген. Барлығы тифлопсихологтар және тифлопедагогтар көру кемістігінің салдарын түзетуде зейіннің маңыздылығы жоғары екендігін атап өткен.

Соқыр балаларды бақылағанда олардың зейіні төменгі деңгейде екендігін және бұл қоршаған ортаға деген енжарлықты байқатады.

Сонымен қатар көруі бұзылғанда сыртқы қоздырғыштардың аздығынан зейіннің тұрақтылығы төмендейді. Соқыр адамдардың есту тітіркендіргіштері арқылы ұзақ уақыт тыңдау жалығуға әкеп соғады., сонымен қатар зейіннің шашырауын туғызады.

Баланың зейіні қалыпты көру жағдайда қандай болмасын іс-әрекет түрінде болмысын-байқау, тыңдау, ойлану- ым-ишараны білдіру, үлкендердің ым-ишарасына еліктеу арқылы арнайы ойын рөлін ойнайды.

Соқыр балаларда көру арқылы әсем қимыл-қозғалыстар, бет әлпеттің, ым-ишарасын қабылдау мүмкін емес. Сол себептенде оларда еліктеуге деген мұқтаждық жоқ. Сонымен қатар соқыр балаларда қозғалыс аймағы бір қатар спецификалық ерекшеліктері бар. Оларда қозғалыс шектеулі, жеке қозғалыстар өте жоғарғы абайлықпен, әлсіздікпен, ақырын ғана жәй жүзеге асады. Дене құрлысы біршама бүгінкі, сенімсіз қозғалыстармен әрең жүреді. Соқыр адамдарда сонымен қатар моторлы қозғалыс жеткіліксіз.

Соқыр адамдардың бет әлпеттеріндегі бұлшықеттердің ырықты қозғалысының ерекшелігі байқалған.

Соқырлармен қалыпты көретін адамдардың өсу графикасын жасағанда бұлшық еттерінің жұмыс істей алу қабілеті тексерілгенде соқыр балаларда бұлшық еттерінің күші мен жұмыс істеу қабілеті төмендігі анықталады. Көру арқылы бақылап отыратын қозғалыстарды соқырлар өте нашар орындайтындықтары байқалғын. Моторлы қозғалыстың жетіспеушілігі адам қай жастан бастап соқыр екендігіне де байланысты. Тума соқырларда ол өте жылдам байқалады.

Соқыр адамдарда зейінді аударуға арналған бет-әлпет қозғалыстары: қабақты түйю, маңдайды жиыру, қас-қабақ, арнайы бір позада тұру, объектіге бұрылу және т.б. оларда жоқ немесе өте әлсіз байқалады.

Көрудің кемістігіндегі зейіннің ролі.

Зейін, жеке психикалық процесс емес, ішкі қабылдау, есте сақтау, ойлау және басқа да процестердің сана-сезім бір объектке бағытталатынына байланысты. Зейіннің таңдамалы бағыты еркеше құндылыққа ие зейіннің қандай да, бір объектке бағытталуы оның түрленуіне әкеп соғады. Осылайша қабылдау бақылауға айналады, кездейсоқ ой ағымы-ойлануға, бейнелер мен ойды ырықсыз қайта жаңғырту-еске түсіру процесімен алмасады және т.б. Осылайша психикалық әрекетке зейіннің таңдамалылық бағытын береді. Л.С. Рубенштейн айтуынша әсерлерді, ойларды әрекетті қабылдаудың психикалық сенсбилизациясы тиімділік береді деген.

Көру қызметінің әлсіреуі немесе бұзылуында соқырларда сыртқы ортаны көруі арқылы қабылдауы қиындай түседі, нәтижесінде сезу сезім мүшелерінен көптеген белгілер ағымы адамға заттың қасиеті мен маңыздылығы жайлы ақпарат беріледі. Мұндай белсенділікте зейіннің ролі маңызды бола түседі. Соқыр балалардың психикалық әрекеті ретінде зейін әліде кең көлемде зерттелмеген. Бірақ көру кемістігіннің маңыздылығы жайлы тифлопсихологтармен педагогтар айтып өткен.

Зейіннің алғашқы түрі субъектінің іс-әрекетінен тәуелсіз дамитыны анық, сонымен қатар зейіннің сапасы сыртқы қоздырғыштардың қарқындылығында болады. Сол себептен де сыртқы әсерлердің азаюы көру сезімінің біртіндеп немесе толық қысқаруымен түсіндіріледі және қабылдау зейіннің дамуына емес қайта кері дамуына себеп болады. Сенсорлы бөліну жайлы тәжірибелер бойынша сыртқы әсерлердің жылдам жоғалып кетуі сенсорына ұшырайды және зейіннің тұрақтылығына, шоғырлануына және т.б. қасиеттеріне кері әсер етеді.

Соқыр балаларда зейінділіктің өте төмен деңгейі байқалады. Сонымен қатар сыртқы қоздырғыштардың төмендігі соқыр балалардың есту зейінділігі шаршағыш келеді. Зейіннің нәтижелі дамуы үшін соқырларда анық рельефті қабылдауының көп жақты қасиеттерін және нышандарының сигналдары бірінші орынға шығады.

Көру кемістігі бар балалар танымдық және еңбек әрекетіндегі қиыншылықтарын сезінеді. Осының арқасында зейін кейбір операцияларға зейінділік артады. Сол себептен де зейін әр іс-әрекетке деген бақылауы артады. Көруінде кемістігі бар балаларда зейіннің рөлінің жоғарлауы тек адам іс-әрекетті жоғары белсенділігімен орындаса ғана. Тек осындай жағдайда қабілет ырықты түрде сана сезімге бағытталуы толық және жартылай соқырлықта адекватты бейнеленуші мүмкіндік береді.

Соқырлардың зейінінің ерекшелігі

Байқап, тындап, ойланып және есте түсіру арқылы адам зейін жағдайын бет, дене қимыл арқылы ым-ишара, дене қозғалысы арқылы береді. Көрікті қимыл-қозғалыстар көру арқылы қабылдаумен және еліктеу іс-әрекеті арқылы бала үлкендердің қаншалықты қабылдағанына байланысты. Балада көрудің бұзылуында үлкендердің іс-қимылын көру арқылы қабылдауы қиындай түседі. Сол себептен де үлкендердің іс-әрекетіне еліктеу мүмкін емес болады. Қимыл-қозғалыс еліктеуден пайда болатынын мына жағдайлар арқылы байқауға болады. Соқыр балалардың ым-ишараға, қимыл-қозғалыстарға кедей болуынан байқалады.

Тифлопсихологияда соқыр балалардың ым-ишараға үйретулер нәтижесіз аяқталған жағдайлары көп кездеседі. Бірақ соқыр балалардың зейінінің шоғырлануы; мысалы: сөйлеп тұрған адам жаққа қарау соқыр бала үшін оңай игеретін процесс және оқыту мен тәрбиелеу процесінде қалыптаса түсуі керек.

Зейін соқыр адамдардың психикалық қызметін бар жағы сияқты, олардың, яғни нашар көретін балалардың және ересектердің жайы аз зерттелген.

Зейін бір қатар қасиеттермен (көлем, шоғырлану, тұрақтылық, ауытқушылық және т.б.) зейіннің кейбір қасиеттерінің дамуы соқыр балаларда ерекше, Мысалы, қабылдаудың қиыншылығы зейін көлеміне, зейіннің ауысуына және тұрақтылығына кері әсер етеді. Қабылдаудың бәсеңдеуі қабылдаудың түрлілігіне, әрекетіне және зейіннің тұрақтылығына; жылдамдығына, ауысуына соқыр адамдар кеңістікті бағдарлай алу зейіннің жақсы таралуын қажет етеді. Бұл заңдылық қалыпты көретін балалар үшін, ал соқырларға бұл зиян шынында да көру сезгіш мүшелерінің төмендеуі тек басқа қалған рецепторлардың қозуы арқылы орнын толықтыруға болады, тек бір ғана рецептірлердің жұмыс істеуі кеңістікті бағдарлаудың дәлдігін төмендетеді.

Соқырлық зейіннің дамуына спецификалық өзгерістер әкеледі. Бірақ соқыр балалардың зейіні де кәдімгі қалыптағы баланың зейіні сияқты заңдылықпен дамиды. Бұл дегеніміз зейін ешқандай арнайы психикалық процестерін және қандай бір сезім мүшелерінің қызметімен байланысты болмаса да адам бойындағы эмоционалды, ерік жігерлі интеллектуалды қасиеттердің қызметіне, адамның белсенділігіне байланысты міне осындай себептермен зейінді қабылдау және зейіннің қалыптасуы жеке тұлға қасиеттерінің негізі.

Зейіннің бұзылуы

Көре алатын және көре алмайтын, нашар көретін және жартылай көретін балаларда аурудың әсерінен немесе жалығушылықтан зейіннің бұзылуы мүмкін. Ауру уақытысында екінші самотогенді қорғаныш механизм қосылады, ал жалыққанда біріншісі қосылады екен. Емдеу кезінде немесе демалғанда аурудың, жалығудың нышандары біртіндеп

физиологиялық механизмдердегі бұзылулардың қайтуы байқалады. Ал жазылғанда зейін және оған тән қасиеттер қалпына келеді.

Көруі бұзылған балалардың зейінінің қалыптасуы мен дамуы

Соқыр адамдардың көбісі тума берілген ауытқулар сол себептен де олардың психикалық даму қарқыны өзгеше. Көруі бұзылған 2-3 айлық нәрестенің іс-әрекеті қалыпты баланың әрекетінен еш ерекшеленбейді. Олардың зейінін қалыпты баланың зейінін аударатын заттар мысалға жылтыр, қозғалыстағы, ашық заттар қырықтырса оларды шулы, жылдам дыбыстар көңілдерін аударады екен. Есту зейіні соқыр балаларда олардың сезім мүшелерінің дамуымен байланысты. Соқыр балалардың зейінін дамытуға арналған құралдың бірі ол есту аппаратымен сипап сезу мүшелерін қолдану арқылы затты қабылдауда өз ара байланыс пайда болады. Мұндай балалардағы зейіннің дамуы біршама уақытты талап етеді. Қарқындылық, тұрақтылық зейіннің көлемі жасы келе ұлғая бастайды. Кіші мектеп жасындағы балаларда әліде ырықсыз зейін басым тұрады. Зейіннің көлемі 2-3 объект зейінді тарату әліде әлсіз. Бірақ осыған қарамастан соқыр және нашар көретін балаларда ырықты зейін қалыптаса бастайды. Ал жеткіншек жаста зейін қарқынды, шоғырланғын, тұрақты болады. Бірақ жеткіншек жастағы ашуланғыштық, осы жастағы балалардың психикасына тән қасиеттер. Зейінді игеруді біршама қиындатады. Осыған қарамастан жеткіншектерде ырықты зейін дамуы оның қызығушылығына байланысты дами түседі.

Жасөспірім жастағы баланың жұмыс істеуге деген ынта оның ырықты және ырықсыз зейінін дамыта түседі.

Зейіннің дамуы

Зейін көпшілік психикалық процестер сияқты өзіндік даму кезеңдерінен тұрады. Баланың өмірінің алғашқы айларында зейіннің ырықсыз түрі байқалады. Бала тек сыртқы тітіркендірулерге ғана қарайды. Әсіресе жағдайлардың жылдам ауысуында байқалады, мысалы; қараңғы бөлмеден жарыққа, күтпеген жағдайдағы қатты дауыс, температураның ауысуында ғана болады.

Баланың үш айлығынан бастап сыртқы объекттерге қызығушылығы арта бастайды. Баланың 5-7 айлығында қандайда бір объекті ұзақ бақылай алуға, оны ұстап, аузына апаруға қабілетті. Әсіресе ашық түсті және жылтыр заттарға деген қызығушылығы ерекше. Осыған қарап отырып біз баланың ырықсыз зейіні даму үстінде екенін айта аламыз.

Ырықты зейіннің алғашқы нышандары әдетте 1 жастың аяқ жағында немесе екінші жастың бас жағында байқала бастайды. Осы арқылы баланың ырықты зейіннің қалыптасуы немесе пайда болуы қабылдау процесімен байланысты екендігін айтуға болады. Баланы қоршаған адамдар оған тек өзіне ұнағанды ғана емес сонымен қатар не істеу қажет екендігін үйрете бастайды. Н.Ф. Добрынины ойынша балаларды тәрбиелеуде оған талап етілетін әрекетердің мазмұнына көңіл бөлген жөн.

Ырықты зейіннің дамуы үшін ойын маңызды орында. Ойын арқылы бала өз іс-әрекетін жоспарлайды және өз әрекетін ойынның шартына қарай бағыттайды.

Мектеп жасындағы балалардың зейінінің ерекшелігі оларда ырықты зейіні тұрақсыз келеді. Бала сыртқы әсері етуші тітіркендіргіштерге көп көңіл бөледі. Оның зейіні тым эмоционалды-ол әлі өзінің сезімін жөнді игере алмайды. Осыған қарамастан ырықсыз зейін өте тұрақты, ұзақ, шоғырланған. Ақырындап жаттығулар арқылы дамытуға болады.

Ойын және оқу процесіндегі зейін.

Ойын және оқу процесінде балада зейіннің дамуын сол себептенде баланы тыңдауға, байқағыштыққа заттардың қасиетін айыруға үйрету қажет.

Мектеп жасындағы балалардың ойнау және оқу процесінде ырықсыз зейіннің ролі зор, себебі осы жастағы балаларда ырықты зейін әліде жақсы дамымаған. Кіші мектеп жасындағы соқыр балалар сипап сезу арқылы және есту арқылы тек ырықсыз зейіндерін ғана қолданады. Әлсіз көретіндер және жартылай көретін балалар да тек қалған шамалы көруін ғана пайдалану арқылы ырықсыз зейінді қолданады. Әлсіз көретіндермен соқыр балалар үшін оқу-тәрбие процесі тек ырықсыз зейін негізіннен құралған. Балабақшада ырықсыз зейінге сүйене отырып балаларды ерікті (ырықты) зейінге үйретеді.

Мектеп жасындағы бала ойын немесе оқу әрекетінде шығармашылық қызығушылықтарға жетсе, онда бұл ырықсыз зейіннің қалыптасуын білдіреді. Соқыр балаларда ойын мен оқу процесінде зейін өзіндік құрылымымен бірақ формасы негізгі көре алатын баланың зейіні сияқты. Зейіннің барлық үш түрінің негізгі қызметі сақталады. Нашар көретіндерде көру арқылы қабылдау есебінен үлкен өзгерістер байқалады. Бірақ көруі бұзылған балаларда басқа анализаторлардың мүмкіндіктердің кеңдігінің арқасында көру зейіннің орнын ауыстырады.

Көруінде кемістіктері бар балаларда зейінді дамытудың негізі ретінде қандайда болмасын әрекетке белсенді қатысуы белсенді себеп болады. Тек іс-әрекетте ғана ырықты, ырықсыз зейін дамиды. Іс-әрекетте ғана соқыр мен нашар көретін балаларда шынайы әлем жайлы адекватты бейне қалыптасады.

Көру бұзылысы бар балалардың зейінін зерттеу. Көру бұзылысы бар балалардың зейінін зерттеу әдістемелеріне шолу

Соқырлар үшін ырықты сипап сезу мүшелерінің дамуы маңызды. Олар затты түйсіну процесінде бүкіл оқу-тәрбие процесінде қалыптасып Брайль бойынша оқытқанда пайда болады.

Соқырлар үшін ырықты сипап сезу мүшелерінің дамуы маңызды. Олар затты түйсіну процесінде бүкіл оқу-тәрбие процесінде қалыптасып Брайль бойынша оқытқанда пайда болады.

Өмір бойы адам 80 пайыз ақпаратты көз арқылы қабылдайды. Адамның көру функциясы нашарлауының нәтижесінде даму мүмкіндігі шектеледі. Осы көру қабілеті төмендеген кезінде және нашар көретін жасөспірімдердің психикалық дамуындағы заңдылықтарды зерттейтін ғылымдардың саласы тифлопсихология деп аталады. Қазіргі таңдағы ең өзекті мәселенің бірі – осы көру мүмкіндегі нашар (бұзылған) балалардың қоршаған өмірін зейін ерекшеліктерін анықтап, оларды әлеуметтік ортаға бейімдеп, құқығын өзімен қатарлы қалыпты балалармен тең қылып, қалыпты және дені сау азамат етіп тәрбиелеу.

Туа біткен көру мүмкіндігі нашар адамдардың қайғысы жүре біткен көру мүмкіндігі нашар адамдар қайғысынан аз болса да, оның өмір бойы өкініші кетпейді,- дейді Щербина. Ол өз басынан өткен мынадай бір жағдайға баяндады. Көру мүмкіндігі нашар балалар мектебінде тәрбиені 8 жастағы баланың қолына қасық беріп оған тамақ ішкізеді, бірақ оны үйінде өздігінен тамақтануға үйретпегендіктен қолына қасық ұстау да жат.

Сондықтан тәрбие гигиенасына сәйкес көру мүмкіндігі нашар баламен жасалатын қарым қатынас дені сау баламен бірдей болу керек. Ондай балаға жастық шағынан, өзін-өзі күтуді де, көзі көретін балалармен ойнауға да дағдыланып, оған сондай талап қойып отыру керек. Ондай балаға көзін көру мүмкіндігі нашар екен деп аяныш білдірудің қажеті жоқ. Сонда ғана Щербина айтқандай көру мүмкіндігі нашар бала өзінің кемдігін онша сезіне қоймайды.

Баланың зейіні оқу және ойын процесінде дамиды. Баланы бақылауға, байқауға, тыңдауға, әр түрлі заттардың сапаларын сипап сезуге үйрету керек. Мектепке дейінгі жастағы балаларда ырықсыз зейін маңызды рөл атқарады. Сондықтан мектеп жасына дейінгі балаларда ырықсыз зейінді қалыптастыру керек. Бала оқу немесе ойын әрекетінде шығармашылық қызығушылыққа жеткен кезде, оның ырықсыз зейіні қалыптаса бастайды. Мұны толық жүзеге асыру үшін мақсатты ойындар қолданылады, ал мектеп жасына дейінгі балалар үшін шығармашылық тапсырмалар мен оқу мәселелері қолданылады.

Көру бұзылысы бар балалардың зейінін дамыту, алдын алу әдістері

1 әдіс: Сипап сезу арқылы зейінділікті бағалау

Мақсаты: Нашар көретін немесе мүлдем көрмейтін балалардың есте сақтау қабілеттері арқылы дамыту және зейінділігі жайлы мәлімет.

Қолданылатын құралдар: Бірнеше заттар

Сипап сезу арқылы заттарды есте сақтау

Екі затты бірдей ұстап көріп айырмашылығын белгілеу

Нұсқау:

1. Мен саған бірнеше заттарды беремін, оларды бірінен соң бірін ұстап көріп, зерттеп отырып атын айтасын, сонынан барлық заттардың атын қайталап бересің.

2. Екі затты бір-бірімен салыстыра отырып айырмашылығын белгілеп атын табу.

Нәтижелілігін өңдеу: Берілген тапсырмаға байланысты анықталған заттың атын, қандай жолдармен тапты, қанша уақыт кетті, салыстыру мүмкіндігі қандай деңгейде.

2 әдіс: Ол қандай?

Мақсаты: Зерттелушінің мәліметтілігін, зейінділігін оның салыстыру, жалпылау, талдау қабілеттері арқылы анықтау, зейіннің тұрақтылығы жайлы мәлімет алу.

Қолданылған құралдар: Таза парақ, қалам, бланк, 6 түсінік беріледі.

Нұсқау: Мен саған заттың атын атаймын. Ал сен ол зат туралы не білесің соны айтып бер.

Нәтижелілігін өңдеу: Таблица арқылы зерттелушінің жоғарыда белгіленген қасиеттерін талдау, жалпы қорытынды шығару.

3 әдісі: Жұмбақтар

Мақсаты: Түсініктердің қасиеттері арқылы атын табу. Зерттелушінің зейінділігін, мәліметтілігін аудармашылығын анықтау.

Нұсқау: Қазір мен жұмбақ жасырамын, ал сен не екенін анықта?

Нәтижелілігін өңдеу: Берілген 6 жұмбақ арасында нешеуін анықтады, дәлелдеу келтіре алды ма? Заттың бір-бірімен қасиеттерін анықтай алды ма?

Жұмбақтар

Қиын: 1. Аузы бейне шалғы орақ,
Шөп емес, бірақ мал орады.

(Қасқыр)

2. Екі бала қатар тұрса да,
бірін-бірі көрмейді

(Көз)

3. Жаны жоқ болса да,
Ақылы адам ісін істейді

(Кітап)

Оңай: 1. Отқа жанбас, суға батпас
(Мұз)

2. Кішкентай ғана бойы бар,
Айналдырып киген тоны бар

(Қой)

3. Ерте тұрады

Жар шақырады.

(Қораз)

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі

1. ҚР Президенті Н.Ә.Назарбаевтың Қазақстан халқына Жолдауы. Астана, 2008 жылғы 6 ақпан.

2. «Кемтар балаларды әлеуметтік және медициналық-педагогикалық түзеу арқылы қолдау туралы заң». 2002 жыл 23 шілде

3. Лубовский В.И. Специальная психология.-2-е изд.,-С испр.-М.: Академия, 2005.- 464 с.

4. Жарықбаев Қ. Жалпы психология.- Алматы: Білім.- 2004.-512б

5. Алдамұратов Ә. Жалпы психология.-Алматы :Білім.-2003.-224б

6. Сәбет Бап – Баба.Жантану негіздері.-Алматы:Заң әдебиеті,2007-375б
7. Аскоченская Т.Ю., Бонн И А., Матюгин И.Ю. Как развивать внимание. - Донецк, 2003. - 164 с.
8. Тебенова Қ.С.,Рымханова А.Р.Арнайы психология.-Алматы:Дәуір.-2011.-264б

БАЛАПАН ЕКІНШІ КІШІ ИНКЛЮЗИВТІ ТОП «БАЛАНЫҢ БАЛАБАҚША БЕЙІМДЕЛУ КЕЗЕҢІ

Касимова А.Т., Ибрагимова Ж.А.
Қарағанды қаласы «Алмагүл» бөбекжайы

Балабақшаға бірінші рет келген бүлдіршін үшін алғашқы ай бейімделу кезеңі болатыны сөзсіз.

Бейімделу дегеніміз бала ағзасының жаңа немесе өзгерген жағдайға үйренуі. Кез келген балаға жаңа бөлменің, жаңа ойыншықтардың, жаңа адамдардың, жаңа өмір ережелерінің бір мезетте ұсынылуы эмоционалды және мәліметтік стресс болып келеді. Нақты күн тәртібі, ата-ананың жоқтығы, құрбыларымен қарым-қатынас, мінез-құлыққа жаңа талаптар, жалпы жаңа орта балабақшаға жаңа келген бала психикасына ауыр жүк болып, нәтижесінде ұйқысы бұзылып, тәбеті жоғалып, қорқыныштар да пайда болып, бала жиі ауырады.Баланың балабақшаға бейімделу дәрежесін оның психикалық және физикалық денсаулығы анықтайды. Бейімделу сипаты келесі факторларға байланысты:

- Баланың жасына;
 - Баланың даму деңгейіне және денсаулық жағдайына;
 - Анасының аяғы ауыр болғандағы баланың биологиялық және әлеуметтік анамнезіне.
- Жағымды бейімделу бес күннен бір айға дейін созылып, балада салмақтың түсуі, көңіл-күйдің және тәбеттің болмауы, ұйқының бұзылуы сияқты жағымсыз белгілер байқалмай, күн тәртібі сақталып, белсенді ойын, жақсы тамақтану, ұйықтау, құрбыларымен және ересектермен араласу орын алады. Егер бала аурушаң болса, жүйке-психикалық дамуы қалыс қалса (мысалы сөйлеу дамуының артта қалуы диагнозы), үй және балабақша тәртіптері арасында үлкен айырмашылық байқалса, отбасында жеткіліксіз эмоционалды қатынас жасалса, қолайсыз бейімделу өтеді. Мұндай жағымсыз психоэмоционалды жағдай үш айдан алты айға дейін созылып, бүлдіршін өзін жайсыз сезініп, жабырқаулы көңіл-күйде болып, топ балаларымен белсенді ойнамай, жылап, тәрбиеші сөзіне, балабақша ережелеріне бейжай қарауы мүмкін. Бейімделу мәселесінде тәрбиеші ата-анаға баланың күн тәртібін балабақшаның күн тәртібіне жақындастыру керектігінен бастау керек. Әр баланың ерекшелігін ата-анасынан сұрап, оны ескеріп, қарым-қатынас жасаған жөн. «Бала жылап-жылап қояды» деген жаңсақ пікірден алшақ болып, балада балабақша туралы теріс пікір қалыптаспауын қамтамасыз ету керек. Оны болдырмау үшін:

1. Топта эмоционалды қолайлы атмосфера тудыру керек.
2. Ата-анамен тығыз қарым-қатынас орнату қажет.
3. Бейімделу кезінде ойын іс-әрекетін дұрыс ұйымдастырып, «бала-ересек», «бала-бала» арасындағы эмоционалды қарым-қатынасты жақсартқан абзал.

Көптеген балалар балабақшаға 2, 3-5 жастан бастап бара бастайды. Кейбіреулері үшін үй жағдайынан басқа ортаға ауысу қиындық тудырмай таныс адамдарымен, ойыншығымен оңай ажырап келесі бір ортаға тез үйренісіп жатса, ал кейбіреулері үшін үлкен күйзеліс тудырады. Мұндай күйзелістер олардың мінез – құлығындағы өзгерістерге, көңіл күйінің болмауына, одан әрі күйбеленушілікке, жүйке жүйесінің бұзылуына әкеліп соғады. Кез келген балаға алғаш рет балабақшаға бару – үлкен күйзеліс. Бұған дайын деген баланың өзі жаңа ортаға үйрену барысында дағдарысқа ұшырайды. Әрине қасында өзі үйренген жақындарының болмауы, әрқашан қолдайтын ата-анасының жанынан табылмауы, мүлдем

бұрын көрмеген балалардың болуы, танымайтын ересектерді көруі және оларды тыңдау, өздеріне жат ыдыстан тамақтануы, үйренбеген төсекке жатуы – осының бәрі оған мүлдем жат. 2-3 жастағы нәресте ойыншықпен ойнауға, басқа баламен тіл табысуға немесе түсінуге, қалағанын сұрауға, ойын жеткізуге, сезімін білдіруге қауқарсыз. Тәрбиешілер үшін де топқа жаңа балалардың келуі – үлкен сын. Осы кезде балалардың арасында дұрыс көзқарас, достыққа негізделген берік орта қалыптастыру керек. Одан кейінгі талаптар, оқу үрдісі, жеке басына қызмет көрсету тағы басқасы толықтырырылып отыратындықтан бала ортаға тез бейімделеді. Ата-анамен жұмыс баласын балабақшаға әкелместен бұрын басталуы қажет. Баласын тіркеу барысында ата-ана балабақшаға тәртібімен, баласына сол ортаға үйренуін қандай көмек көрсету керектігін хабардар болуы қажет. Кейбір балабақшаларда психолог, тәрбиеші ата-аналармен әңгіме жүргізеді, кейбір кезде медбике, дәрігер немесе сол топтың тәрбиешісі сол іспен айналысады. Ал кейбір жерде қабырға газеттеріндегі ақпаратпен шектеледі, әрине ол жеткіліксіз. Ата-аналар мен тәрбиешілер бейімделу кезеңінің ұзақтығы мен әсерін, әр түрлі жағдайлармен алдын ала танысулары керек. Ата-аналар да өз тараптарынан балаларының жаңа өзгерістерге икемделуіне жағдай туғызып, ортада өзін ұстау ерекшеліктерін айтуы қажет. Егер баланы ерте бастан күн тәртібіне үйреткен болса, өздігінен әжетханаға сұрана алатын болса, ұнтақталмаған немесе әртекті тағамға дайын болса, ойыншықтарымен ойнай алатын болса, басқа балалармен тіл табыса алатын болса, тәрбиешіге сенімді болса, онда бейімделу кезеңінен жеңіл өтетіні анық. Ал егер керісінше бала бұл жағдайларға дайындалмаған болса, кейбір жағдайда жүйке жүйесінде олқылықтар болған болса, онда өкінішке орай, ондай баланың жаңа ортаға бейімделу үрдісі қиындай түседі. Топ тәрбиешісі біріншіден, балабақшаға келе бастаған балалардың психикалық дамуымен және физикалық деңгейі жағынан өздерінің қабілеті бойынша, әр түрлі болатынын кездестіре бастайды. Кейбір балалар 2 жас шамасында келеді және өздігінен жүре алмайды, өздігінен тамақтана алмайды және ойнауды білмейді, балаларды жатырқайды, сонымен қатар анасын үнемі сағынады. Енді біреуі 3 жаста келеді және не нәрсеге болсын икемді, бірақ балалар ортасына қалыптаспаған, итеріп және ұрып жіберуі де мүмкін. Осыған байланысты белгілі бір қысқа мерзімде барлығын, не болып жатқанын және олардан не талап етілетінін ұғатын бір деңгейдегі топты жинақтау қажет. Белгілі болып отырғандай біріншіден, өз құрбыластарымен және қарым-қатынасқа еркін түсе алатын, өз бетімен және басқа балалармен ойнай алатын балалар тез бейімделеді. Баланың бірінші күннен балабақшаға келгенінен бастап, тәрбиеші ең бірінші балалар үшін психикалық және физикалық жағдайын жасауға, үйренген ортасынан (әрқайсында әртүрлі) қоғамдық ортаға (барлығына бірдей) қалыптасу кезіндегі қиындықтарды жеңілдетуге тиісті. Бұл іс-әрекеттер алғашқы айда балалардың жаңа ортаға бейімделуіндегі туғызатын мәселелерді анықтауға мүмкіндік береді. Балабақшаға енді бара бастаған, ерте жастан және мектеп жасына дейінгі балаларға бір жағынан, әрқайсысын жеке атымен атап: «Балжан, қолымызды жуайық», екіншіден – баланың топта жүргенін есіне сала отырып, «Балалар, енді барлығымыз дастарқанға жайғасайық! Балжан, сен де отыр. Досжан, сен мында отыр» деп қарата айта отырып, олардың назарын аудару қажет. Балаларға үйреншікті емес іс-әрекеттерді айтып түсіндіру керек, бірнеше рет қайталай отырып: «Барлығымыз қазір киінеміз, өз сөремізге барамыз. Бұл бізде Арсеннің сөресі, ал мынау – Асқардың сөресі, ал мынау сенікі. Ал, сен Айгүл, жарайсың, өз сөреңді тауып алдың. Егер балалар тәрбиешіні түсіне алатын болса – оларды үйде үйретпеген немесе олар жасап үйренбеген іс-әрекеттерге баулу жеңілдік туғызады. Әрине, біріншіден, басты маңыздылықты әрқайсысына жекелей назар аудару керектігін, кім неге қабілетті, кімде қандай қиындықтар барын есте сақтау қажет. Міне осындай жағдайларды дұрыс игерген балалардың бейімделу кезеңі оңай әрі жеңіл өтеді.

Қолданылған әдебиеттер тізімі:

1. Қаженбаева А.Е Бала танымын ойынмен дамыту / Отбасы және балабақша 2002 №1 Б9-10
2. Меңжанова А.Н Мектеп жасына дейінгі педагогика Алматы 1992
3. Жұмабекова Г. Баланың шығармашылығын ойын арқылы дамыту/Отбасы және балабақша 2003 № 8-28 б

ОРГАНИЗАЦИЯ ПСИХОЛОГО- ПЕДАГОГИЧЕСКОГО СОПРОВОЖДЕНИЯ ВОСПИТАТЕЛЯ ИНКЛЮЗИВНОЙ ГРУППЫ.

Тулегенова Г.М., Носова Г. П.
КГКП я/с «Алмагул» г Караганда

Одной из основных задач системы образования Республики Казахстан является создание условий для реализации равных прав детей с особыми образовательными потребностями на получение качественного дошкольного воспитания и обучения путём внедрения инклюзивного образовательного процесса в деятельность дошкольной организации.

С целью оказания образовательных услуг для детей с различными стартовыми возможностями в нашей дошкольной организации открыты инклюзивные группы, в которых созданы условия для совместного воспитания и обучения, нормально развивающихся детей и детей с особыми образовательными потребностями. В связи с этим перед педагогами, работающими в инклюзивных группах, встала задача по созданию новых форм и способов организации образовательного процесса с учетом индивидуальных различий детей с особыми образовательными потребностями [1, с.12].

В процессе создания инклюзивных групп возникла необходимость психолого-педагогического сопровождения деятельности воспитателей этих групп, которая предполагает командную деятельность разных специалистов: методиста, педагога-психолога, учителя-дефектолога, инструктора по физическому воспитанию, музыкального руководителя.

Образовательный процесс в инклюзивной группе будет оптимальным, содержание деятельности воспитателя более результативным, если, будет осуществляться психолого-педагогическое сопровождение деятельности воспитателя [2, с.14].

В нашей дошкольной организации это сопровождение осуществляется в несколько этапов. Первым этапом психолого- педагогического сопровождения является вхождение воспитателей в инклюзивное образовательное пространство. С целью определения готовности к работе в условиях инклюзивного образования, было проведено анкетирование педагогов на тему: «Исследование психологической и профессиональной готовности педагогов ДО к работе с детьми с ООП в инклюзивной практике».

По результатам анкетирования можно сделать вывод, что с понятием «инклюзивное обучение» знакома большая часть коллектива, но как работать и что делать в рамках такого обучения представляют единицы. Вместе с тем педагоги готовы принимать детей с особыми образовательными потребностями, обучать их после прохождения курсов повышения квалификации.

После анкетирования педагогов, стало понятно, первыми шагами к инклюзивному образованию в детском саду будет формирование психологической готовности педагогов. Педагогом-психологом были проведены тренинги и семинары, которые помогли воспитателям адаптироваться и освоиться в новом качестве воспитателя инклюзивной группы, привыкнуть к новым условиям труда, новым должностным обязанностям.

Второй этап психолого-педагогического сопровождения имеет целью методическую поддержку воспитателя. Методическое сопровождение деятельности воспитателя инклюзивной группы способствует совершенствованию приобретенных навыков специальной помощи детям и личностному профессиональному росту.

Методист, педагог-психолог, учителя-дефектологи, логопеды проводили целый ряд обучающих семинаров, практикумов, мастер-классов, которые помогли сформировать позитивное отношение педагогов к идеям инклюзивного образования, уточнить и расширить представления воспитателей о детях с ООП, обосновать необходимость интеграции детей с особыми потребностями в образовательное пространство дошкольной

организации, а также показать преимущества инклюзивного образования как наиболее развитой гуманной и эффективной системы образования как детей с особыми образовательными потребностями, так и для здоровых детей.

Результатом психолого-педагогического сопровождения деятельности воспитателя инклюзивной группы на этом этапе является достижение воспитателями достаточно высокого уровня владения психолого-педагогическими знаниями, умениями, владение методическими навыками работы. Осваивая новые функции воспитателя инклюзивной группы, педагоги постоянно занимаются самообразованием. Они ориентируются в вопросах инклюзивного образования, в особенностях воспитания и образования детей с ООП. Свободно владеют всем коллективом детей с учетом индивидуальных возможностей и потребностей каждого. Умеют самостоятельно грамотно подбирать дидактический материал, донести его до ребенка, методически правильно составляют документацию, обоснованно дают советы и рекомендации родителям.

Воспитатели инклюзивных групп постоянно находятся в творческом поиске, стараются достичь высоких результатов в педагогической деятельности. Поэтому цель психолого-педагогического сопровождения на третьем этапе состоит в том, чтобы своевременно сориентировать воспитателя в меняющейся обстановке, в процессе творческого подхода к педагогической деятельности, регулировать эмоциональное состояние воспитателя, предупреждая профессиональное выгорание [3, с. 39].

Таким образом, следует отметить, что организация инклюзивной практики – это процесс творческий, в котором у каждого, кто будет ее реализовывать, появится возможность сделать свой вклад. Педагоги принявшие идею инклюзии, особенно остро нуждаются в помощи по организации педагогического процесса, отработке механизма взаимодействия между всеми участниками образовательного процесса, где центральной фигурой является ребенок. Оптимальный процесс формирования психологической готовности педагога к инклюзии может быть построен на основе ряда мероприятий, которые формируют интерес педагогов к инклюзивной практике, вызывают у них желание самостоятельного приобретения знаний и применения их при организации работы с детьми с особыми образовательными потребностями. Способствуют формированию толерантности, положительного отношения, эмпатии к детям с ООП, снятию психологического напряжения и формированию положительной мотивации к работе с детьми с особыми образовательными потребностями – вот те условия, при которых педагог в инклюзивной группе будет успешным.

Список использованной литературы:

1. Белая, К.Ю. Инновационная деятельность ДОУ: методическое пособие / К. Ю. Белая. - М.: ТЦ Сфера, 2005. – 64 с.
2. Лукина, Л.И. Организационные аспекты работы с педагогическими кадрами ДОУ [Текст]: методическое пособие / Л.И. Лукина. - М.: ТЦ Сфера, 2010. – 128 с.
3. Маркова, А.К. Психологические критерии и ступени профессионализма учителя / А.К. Маркова // Педагогика. - 2005. - № 6. - 63с.

ПОЛОРОЛЕВОЕ ВОСПИТАНИЕ ДЕТЕЙ В ИГРАХ

Фокина Н. В.

КГКП ясли сад «Алмагүл» г Караганда

Цель современного полоролевого воспитания – помочь детям освоить тонкости социальной жизни, через наглядные примеры в поведении взрослых, подкрепленные объяснениями норм поведения. Объяснения без наглядных примеров результатов не даст.

От мальчиков и девочек нельзя требовать одинакового поведения.

Цель полоролевого воспитания детей – дать им понять свое биологическое предназначение, объяснить, что значит «мужское» и «женское» поведение, в чем между ними разница, какую роль в обществе играют оба пола. В процессе полоролевого воспитания закладывается отношение детей к противоположному полу и к семейной жизни в целом. Поскольку основной вид деятельности детей дошкольного возраста это всевозможные игры, то и социальные ролевые отличия мальчиков и девочек лучше всего демонстрировать тоже в игре.

Игры девочек чаще опираются на ближнее зрение: дети раскладывают перед собой «богатства» – кукол, украшения – играют в ограниченном пространстве, в уголке. Игры мальчиков опираются на дальнее зрение: они бегают друг за другом, бросают предметы в цель, используют при этом все предоставленное им пространство.

В своей работе с детьми, я использую следующие игры:

В первую очередь, это, конечно, сюжетно-ролевые игры:

- «Семья» (поход в гости);
- «Больница» (кукла заболела);
- «Парикмахерская» (прическа по вкусу);
- «Поездка на автобусе» (путешествие в зоопарк);
- «Магазин» (новое поступление товара)

В этих играх для меня главное, что дети не только играют определенную социальную роль, но и объединяются, помогают друг другу, проникают в заботы и проблемы обоих полов, как мужской половины, так и женской.

«Семья», в которой между детьми разделяются роли папы, мамы, детей, старших родственников и т.д. Задача воспитателя или родителя в игре – следить за детьми и показывать или подсказывать им правильную модель взаимодействий между членами семьи, в отношениях «ребенок-родитель» и «муж-жена». К игре может быть добавлена любая сюжетная составляющая, например: поход в гости, прием гостей, день рождения куклы, новоселье, поможем соседям, поможем маме или папе и т.д.

Разнообразие сюжетов позволяет воспитывать отношения не только в семье, но и с друзьями, с соседями. Оказывать помощь не только родителям, но и окружающим. А также включать в процесс игры мальчиков. Например: прием гостей – мальчики помогают девочкам подвинуть стол, стулья, накрыть на стол, старший ребенок ухаживает за младшим, сюжет «Новоселье» – мальчики помогают перенести вещи новым соседям, могут выполнять роль грузчиков и т.д. Доктор «Кукла заболела» Девочки и мальчики становятся родителями, которые пришли на прием к врачу со своим ребенком. Дети вместе проявляют заботу о ребенке, выполняя роль родителей. Мальчики помогают девочкам ухаживать за малышом: одеть, раздеть, подержать куколку. Тем самым учатся быть заботливыми родителями. Также можно добавлять сюжетную составляющую, например «вызов скорой помощи», подключить бригаду скорой помощи, мальчики строят машину скорой помощи, а то врачу не на чем ехать и т.д.

«Поездка на автобусе». Можно придумать различные ситуации (Путешествие в зоопарк, поездка в лес, в кино и т.д.): водитель – мальчик, кондуктор – девочка, пассажиры, поломался автобус, вызвали ремонтную бригаду и пр.

«Магазин» – в этой игре роли можно разделить так: продавцы (девочки и мальчики), охранники, грузчики, покупатели (мама, папа и ребенок). В этой игре дети проживают определенные социальные роли мужчин и женщин, а также ухаживают друг за другом (помочь донести сумки, выбрать вещи, примерить их и т.д.).

«Парикмахерская», «Причесем куклу».

Предлагает поиграть в парикмахерскую, в которой девочки будут парикмахерами, а мальчики – клиентами. Затем дети меняются ролями, ведь мальчики тоже могут быть хорошими парикмахерами.

Эти игры предназначены для того, чтобы дети знали как вести себя в той или иной ситуации, были подготовлены к своим социальным ролям: мужчины и женщины. Поскольку полоролевое воспитание включает в себя не только гендерное различие, но и модели взаимодействия между обоими полами.

Конечно же, в принципе, игры мальчиков и девочек отличаются друг от друга (ближнее и дальнее зрение).

Для девочек можно организовать такие игры:

«Из жизни цветов»,

«Хозяюшки»,

«Кукольный магазин»

Эти игры позволяют воспитывать культуру взаимоотношения между мальчиками и девочками. Формировать у детей понятия о положительных чертах характера мальчиков и девочек, проявлять заботу по отношению к представителям противоположного пола.

В игре «Собираемся в гости» девочки помогают собраться (в гости, на вечеринку, на работу) мальчикам, а девочкам помогают мальчики. Побеждает та пара, которая быстрее всех собралась, которая оделась аккуратно и была вежлива.

Подвижная игра «Найди пару» : дети объединяются в пары (каждый ребенок находит свою половинку сердечка по цвету), держаться за руки и называют положительные качества друг друга.

«Пчелы и шмели». Девочки изображают цветы (руки с сомкнутыми ладонями вверх), мальчики «шмели» громко жужжат, летают по лугу, когда подлетают к цветку, тот распускается (руки в стороны), потом меняются ролями: девочки пчелы - они жужжат тише и летают плавней, а мальчики цветы.

В игре дается понимание того, что девочки и мальчики не могут обходиться друг без друга и как важно это ценить.

«Мостик»

Дети делятся на две команды: мальчиков и девочек. Во время игры мальчики помогают девочкам подняться на мост и спуститься с него. Девочки благодарят за помощь мальчиков.

Игры для девочек:

«Танцуют все»

«Салон красоты»

«Дочки - матери» и др.

Для мальчиков:

«Отважные путешественники»,

«Охотники»,

«Юные матросы»,

«Разведчики»,

«Строители»,

«Пожарные»

«Кладовики» и пр.

Немаловажно использовать подвижные игры.

«Найди пару»;

«Мостик»;

«Пчелы и шмели»;

«Собираемся в гости» и др.

В данный момент мы работаем, в нашем саду, мы работаем над решением третьей годовой задачи, которая звучит так: Активизация применения и совершенствование технологий по формированию потребности в здоровом образе жизни.

Используем каждый день различные виды гимнастик: для глаз, для дыхания, для развития речевого аппарата. Не забываем и про развитие эмоционально - волевой сферы, что немаловажно для гармоничного развития личности, как мальчика, так и девочки.

В нашей группе есть картотека с различными видами психогимнастики:

«Пожелания»,
«Оживи предмет»,
« Волшебная корона»,
«Первооткрыватели».

Эти виды психогимнастики учат детей, как быть внимательными к друг другу, уметь проявлять симпатии к детям своего и противоположного пола. Закреплять знания о качествах мужественности и женственности. Поговорим о некоторых из них.

«Оживи предмет» - развивать воображение и фантазию, представить, кем бы мог стать предмет, если его оживить (мужчиной или женщиной, наградить его соответствующими чертами характера. (Например: подушечка – сонная, спокойная, ленивая (девочка); меч – сильный, смелый, отважный воин и т. д. (мальчик).)

«Первооткрыватели» – мальчик или девочка надувает шарик - планету, остальные члены команды заселяют ее жильцами (рисуют человечков фломастерами). Здесь дети объединяются одной общей целью - создать свой мир, таким как они его видят. Девочки обычно рисуют кукол, цветы, солнышко, а мальчики кукол мужского пола, дома, в которых заселятся все жильцы планеты, дороги, машины. Т.е. девочки рисуют эстетическую сторону жизни, а мальчики практическую сторону - материальные удобства.

Игры–драматизации вошли плотно в жизнь группы, в жизнь детского сада. Дети участвуют в организации театрализованной деятельности, инсценировки песен, сюжетов из видеофильмов и т.д.

«Сказки, наоборот» в них мы формируем умение входить в образ героя противоположного пола, понимать его интересы и нравственные ценности. Конечно же, мы не одеваем мальчиков в девчачьи наряды - мы просто меняем сюжет. Например, переделаем стихотворение Эдуарда Успенского «Разгром»:

Папа приходит с работы,
Папа снимает боты,
Папа заходит в дом,
Папа глядит кругом.
Папа не верит глазам:
-Какой в квартире бедлам.
На полу валяется книжка,
На лбу у Маши шишка.
На полу разбросаны игрушки,
Разбиты любимые кружки.
Маша скачет кругом,
Она на коне верхом.
Волосы растрепаны
И штанишки порваны.
Маша в папу врезается,-
Ой, прости,- извиняется.
Маша вдруг покраснела,
-Что с тобою, дочь, ты заболела?
-Мне стыдно, папуль, я помогу,
И все игрушки приберу.
Папа Машеньку отмыл,
Шишку пластырем прикрыл.
Платье чистое одел
-Фу, как много было дел!

Мальчик, исполняющий роль папы, просто побывал в роли мамы. Таким образом, он прочувствовал, как нелегко бывает мамам ухаживать за детьми, что это тоже большой труд.

«Заколдованный герой» - формировать доброжелательное отношение между мальчиками и девочками, развивать способность и желание говорить приятные, добрые слова своим товарищам. В таких играх мы придумываем сюжет сказки сами, вместе с детьми, получается театр - импровизация. Детям очень нравится самим придумывать сказку и задания для героев, а дети, которые играют героев, с удовольствием их выполняют - получается все легко и весело.

В театрализованной деятельности можно проигрывать сюжет любой сказки, где персонажами являются мужчины и женщины, можно изменить ход сказки по своему усмотрению, оценивать поступки героев, проговаривать свои суждения, мысли и чувства о поступках героев. *По воспитанию женственности: «Морозко», «Сестрица Аленушка и братец Иванушка»», «Дикие лебеди и т.п.». По воспитанию мужественности: «На заставе», «Сивка-Бурка», «Конек-горбунок», «Дядя Степа»...*

Играя с детьми, педагог, ненавязчиво доносит информацию о том, что мужественные мальчики никогда не обидят женщину, девочку, всегда готовы оказать ей помощь, защитить от опасностей, взять на себя самые трудные дела и задачи. А у девочек развивать способность с благодарностью относиться к помощи мальчиков и мужчин, проявлять отзывчивость и заботу об окружающих.

Список используемой литературы

1. Абрамян Л. А. Мир мужчин и женщин: расхождение и встреча //Этнические стереотипы мужского и женского поведения. – СПб.: Наука, 1991.- 34 с.
2. Алешина Ю. Е., Волович А.С. Проблемы усвоения ролей мужчины и женщины. // Вопросы психологии, 2001.-24 с.
3. Бендас Т. В. Гендерная психология.- СПб.:Питер,2005.-58с.
4. Исаев Д. Я., Каган В.Е. Половое воспитание детей: Медико-психологические аспекты.- Л.: Медицина, 2002.- 119с.

КРИОТЕРАПИЯ И КОНТРАСТОТЕРАПИЯ В ПРАКТИКЕ ЛОГОПЕДА ДОШКОЛЬНОЙ ОРГАНИЗАЦИИ

Завгородняя Т.А.,Артемьева Н.А.

КГКП я/с «Алмагүл»

На сегодняшний день вопросу развития и воспитания детей с особыми образовательными потребностями в Республике Казахстан уделяется особое значение. Об этом говорится в Приказе Министра образования и науки Республики Казахстан от 1 июня 2015 года № 348 «Об утверждении Концептуальных подходов к развитию инклюзивного образования в Республике Казахстан». Для эффективной работы в данном направлении коррекционно-образовательные занятия с детьми с ООП должны начинаться с дошкольного возраста и носить разносторонний характер с использованием современных и нетрадиционных подходов для преодоления имеющихся нарушений.

Дети с ООП, помимо ведущего нарушения (задержка психического развития, нарушение слуха, зрения, интеллекта) характерны выраженные речевые нарушения, такие как общее недоразвитие речи разных уровней, моторная алалия и стертая форма дизартрии. Особенностью этих видов нарушений, является моторная недостаточность, а также нарушения в развитии тонкой моторики.

«Ум ребенка на кончиках пальцев» - сказал известный педагог В.А. Сухомлинский, ведь, как известно, что в головном мозге человека речевые центры и центры, отвечающие за движения пальцев рук, расположены очень близко. Проводя работу по развитию тонкой моторики, активизируются соседние зоны мозга, которые отвечают за речь.

В своей практике на логопедических занятиях с дошкольниками с ООП используем нетрадиционные методики развития тонкой моторики рук, в числе которых криотерапия и контрастотерапия[1].

Организуя игры с использованием данных методик, формулируются следующие цели:

1. Стабилизация эмоционального фона.
2. Снятие психоэмоционального и физического напряжения.
3. Развитие тонкой моторики рук, формирование точности, целенаправленности выполняемых движений.
4. Развитие артикуляционной моторики, снижение гипертонуса речевой мускулатуры.
5. Стимулирование сенсорно – перцептивной сферы.
6. Развитие навыков импрессивной и экспрессивной речи.

Криотерапия – современная нетрадиционная методика, заключающаяся в использовании игр со льдом[2].

Данная методика предполагает воздействие на кисти рук ребенка холодом и теплом поочередно. Эффект основан на изменении деятельности сосудов – первоначальный спазм мелких артерий сменяется выраженным их расширением. При воздействии холодом (лед, снег, холодная вода) происходит сокращение мышц, а при воздействии теплом (теплая, горячая вода) – их расслабление. В результате чего, способность мышц кистей рук сокращаться значительно увеличивается, движения пальцев начинают развиваться в большем объеме, увеличивается количество импульсов в кору головного мозга и лучше развивается двигательная зона. Все это положительно воздействует на общее оздоровление организма, развивает тонкие, координированные, целенаправленные движения кистей рук, улучшать состояние тонкой моторики и, следовательно, развивать речь дошкольника с ООП.

Для организации работы с применением криотерапии потребуется лед разных размеров и форм и фантазия логопеда.

Чтобы занятия стали еще интереснее кубики льда можно раскрасить, поместить в центр ледяного шарика небольшой предмет, придать ему различную форму.

Элементы криотерапии можно использовать как часть логопедического занятия, а также проводить самостоятельно, курсом по следующей схеме: одна процедура через 1-2 дня в течение одного месяца. Продолжительность манипуляций со льдом необходимо постепенно увеличивать с 5 секунд до 1-2 минут, учитывая индивидуальные особенности и реакцию ребенка на данные манипуляции. Для детей, не достигших трех лет целесообразно использовать лед круглой формы, чтобы избежать возможности пораниться острыми краями.

Для снятия гипертонуса речевой мускулатуры возможно применение метода локальной криотерапии. Основная задача данного метода – понижение и нормализация тонуса мышц лицевой мускулатуры, подготовка артикуляционного аппарата к пассивно-активной гимнастике[3].

Данный метод заключается в прикладывании ледяных аппликаций на мышцы речедвигательного аппарата по контуру губ по шести активным точкам:

1. У крыльев носа – 2 точки с левой и правой стороны;
2. Центральная часть над верхней губой – 1 точка;
3. Центральная часть под нижней губой – 1 точка;
4. Уголки губ – 2 точки.

Одномоментное наложение кубика льда на одну из зон составляет от 5 до 30 секунд. Общая продолжительность одного сеанса составляет от двух до пяти минут. Рекомендуемая продолжительность курса 15-20 ежедневных сеансов.

Локальная криотерапия дает возможность обеспечить переход на более высокий уровень двигательной активности артикуляционной моторики и возможность для оптимальной коррекционной работы в развитии активной речи.

Во время использования приемов криотерапии необходимо помнить о противопоказаниях:

1. Нельзя проводить криотерапию с детьми, имеющими эпилептический синдром, миопатию;
2. С осторожностью применять этот метод с соматически ослабленными, часто болеющими детьми;
3. Дозированно использовать криотерапию с гипервозбудимыми детьми;
4. Методика противопоказана при повышенной индивидуальной чувствительности к процедуре (непереносимость холода);
5. Противопоказана при обострении респираторных и вирусных заболеваний.

Контрастотерапия – нетрадиционная методика, основанная на использовании контрастных ванн для кистей рук. В качестве этих ванн может использоваться горячая вода с температурой 40-45°C и холодная – 16-18°C, а также мелкая ледяная крошка и теплая вода 30-35°C[2].

Стимулирующий эффект этой методики основан на переменном воздействии холода и тепла на нервные окончания пальцев. Для наибольшей результативности использования контрастотерапии рекомендуется провести 20 сеансов продолжительностью до 5 минут.

Занятия с применением метода контрастотерапии можно условно разделить на несколько блоков:

Блок 1 «Игры с теплом и холодом»

1 этап – простое чередование теплых и холодных процедур.

На данном этапе проводятся игры разной продолжительности: поочередное погружение пальцев в бассейн с холодной и теплой водой на 5 – 10 секунд (игры «Достань камешки», «Переложил ракушки из одного аквариума в другой», «Рыбки»).

2 этап – чередование ледяных и теплых процедур.

На этом этапе холодная вода заменяется бассейном с ледяной крошкой. Продолжительность погружений составляет 5-10 секунд. В данных бассейнах могут быть спрятаны различные «сокровища», которые ребенку предлагается найти и переложить в теплый бассейн.

3 этап – манипуляции со льдом.

Ребенку предлагаются самые разнообразные задания со льдом: «Выложи узор из льдинок», строительство замков из ледяных кубиков, сортировка льда по цвету, форме. Время взаимодействия со льдом на данном этапе увеличивается до 30-60 секунд.

Блок 2 «Растяжка пальцев рук»

После прохождения всех этапов первого блока проводится растяжка каждого пальца правой и левой руки. Особое внимание при этом уделяется большому пальцу, т.к. он связан с зоной мышления в головном мозге и его активизация непосредственно влияет на мыслительную деятельность ребенка.

После проведения растяжки целесообразно провести пальчиковую гимнастику, которая может соответствовать изучаемой лексической теме или посвящена конкретному звуку, с которым ведется коррекционная работа.

Блок 3 «Развитие тактильной чувствительности».

Работа в данном блоке включает в себя разнообразные массажные упражнения, растирание рук шишками, шариками, мячиками, су-джоками; поглаживание разнообразных по текстуре поверхностей.

Таким образом, можно сказать, что игры с водой разных температур, со льдом вызывают у детей дошкольного возраста яркие положительные эмоции, способствуют улучшению кровоснабжения рук и мышц лица, что в свою очередь положительно влияет на развитие речи дошкольников с ООП.

Дозированное использование элементов данных методик практически не имеет противопоказаний, не требует сложной подготовки, но в тоже время дает положительные результаты в коррекционной работе.

Список использованной литературы

1. <http://dousolnishko.ru/index.php/2011-12-11-10-46-16/stranichka-logopeda/132-lubyakolyudmila-vasilevna.html?showall=&start=20>
2. Баранов А.Ю., Кидалов В.Н. Лечение холодом. М.: Апрель, 2000.
3. Семенова К.А., Степанченко О.В., Виноградова Л.И., Панченко И.И. Метод искусственной локальной гипотермии в коррекции дизартрии у детей с ДЦП // Дефектология, 2000, №6

ДИДАКТИЧЕСКИЕ ИГРЫ, КАК СРЕДСТВО РАЗВИТИЯ ОСНОВНЫХ ЗРИТЕЛЬНЫХ ФУНКЦИЙ У ДЕТЕЙ С НАРУШЕНИЕМ ЗРЕНИЯ

Долгих Т.А.
КГКП я/с «Алмагүл»

«Лучше один раз увидеть, чем сто раз услышать» - гласит народная мудрость. Именно благодаря зрению, мы способны познавать всю полноту окружающего мира, именно благодаря зрению, мы можем правильно ориентироваться в пространстве и воспринимать богатейшую палитру цветов и оттенков.

Одним из эффективных средств коррекции зрительного восприятия детей с нарушением зрения является дидактическая игра, основной элемент которой обучение способам познания окружающего мира.

В дидактических играх совершенствуется сенсорный опыт детей, они усваивают сенсорные эталоны, овладевают умением их дифференцировать, классифицировать и затем использовать в характеристике реальных предметов и явлений.

Увлечение ребенка игрой повышает способность к произвольности внимания, обострению наблюдательности, более точному восприятию, осмыслению знаний.

В предлагаемых детям играх решаются общеобразовательные, коррекционно-компенсаторные и воспитательные задачи, так как специально организованное обучение направлено на развитие зрительно-сенсорного опыта в процессе выполнения детьми предметно-практических действий на дифференциацию различных признаков и свойств объектов окружающей действительности, что в основе своей служит упражнению, активизации и восстановлению зрения.

Дидактические игры и упражнения по сенсорному воспитанию направлены на то, чтобы научить детей с нарушением зрения точно, полно и расчленённо воспринимать предметы, их разнообразные свойства и отношения (цвет, форму, величину, расположение в пространстве, высоту звуков и т.п.)

Психологические исследования показывают, что без такого обучения восприятие детей с нарушением зрения долгое время остается поверхностным, отрывочным и не создает необходимой основы для общего умственного развития, овладения разными видами деятельности (рисованием, лепкой, аппликацией, конструированием, а для слухового восприятия – в пении, выполнении движений под музыку, речевом общении), успешного обучения ребенка в детском саду, в школе и для многих видов труда.

Цель коррекционно-педагогической работы по развитию зрительных возможностей детей – максимальная активизация зрения, воздействие на зрительные функции в соответствии с задачами и этапами лечебно-восстановительного процесса. В соответствии со зрительными возможностями детей педагоги целенаправленно влияют на развитие зрения, создавая в процессе воспитания и обучения условия для закрепления результатов лечебно-восстановительной работы.

Развитие зрения и зрительного восприятия проходит в тесной взаимосвязи, т.к. неполноценность первого обуславливает недостаточное развитие второго. В ходе дидактических игр и упражнений, направленных на развитие зрительного восприятия (выделение цвета, формы, величины, пространственного положения предметов), дети учатся

сличению, узнаванию, классификации, группировке, систематизации предметов по их основным признакам, что, в свою очередь, ведет к возрастанию возможностей зрительных функций. Игры и упражнения для развития зрительного восприятия при активной стимуляции и активизации нарушенных зрительных функций применяются во всех видах детской деятельности (на занятиях, в игровой и бытовой деятельности). При этом все задания, пособия и материалы должны подбираться индивидуально для каждого ребенка в зависимости от состояния зрения и периода лечебно-восстановительной работы.

Планирование дидактических игр и упражнений для развития нарушенных зрительных функций осуществляется с учетом функциональной мобильности сетчатки (повышение ее цветочувствительности в дневные часы и светочувствительности в утренние и вечерние часы).

Любая дидактическая игра ставит целью: обогатить чувствительный опыт, развить умственные способности, умение сравнивать, классифицировать предметы и явления, делать умозаключения. Наряду с решениями этих целей с помощью дидактических игр мы решаем задачу развития основных зрительных функций. Зрение тесно связано с работой сенсорных систем и жизнедеятельностью всего организма. Во время дидактической игры и во взаимодействии с дидактическим материалом, включаются все группы зрительного восприятия. В зависимости от диагноза и степени заболевания, необходимо использовать различный дидактический материал в работе с детьми. Также достаточно много внимания необходимо уделять сенсорному развитию детей с нарушением зрения, так как это позволяет научить детей адекватно воспринимать предметы, выделять основные признаки и свойства. Сенсорное развитие – это развитие органов чувств и восприятия.

Так, в период восстановления остроты зрения, важно организовать систематическую упражняемость амблиопичного глаза на выделение формы, цвета, величины предметов и их изображений.

За дошкольный период ребенок с нарушением зрения осваивает шесть основных форм: треугольник, круг, квадрат, прямоугольник, многоугольник. Вначале он может запомнить только название самого свойства – «форма», и название всех контуров на рисунке и вырезанных моделей – «фигура». Среди множества фигур он учится различать их форму сначала по образцу, а потом по эталону, который у него закрепляется в образе-представлении. На начальном этапе не следует стремиться к тому, чтобы ребенок с нарушением зрения запомнил названия всех форм, но педагогу называть формы надо, подкрепляя слова показом образца. Позднее ребенок начинает различать названия в словах, а затем произносить их сам.

Для проведения сенсорных игр и упражнений с детьми, имеющими нарушения зрения, следует предварительно подготовить игровой материал: на группировку предметов по форме, игры наложения, комбинирование разных форм и игры на узнавание знакомых форм на рисунке.

Игры на группировку предметов по форме учат детей с нарушением зрения различать геометрические фигуры по форме. Для этого им необходимо освоить ряд практических действий: наложение фигур, прикладывание, переворачивание, сопоставление элементов фигур, обведение пальцем контура, ощупывание, рисование. В результате дети могут узнать любую фигуру, выполняя эти же действия в уме. Задания даются детям в порядке усложнения.

С трех лет ребенок с нарушением зрения отбирает фигуры по образцу, выполняет действие сопоставления с помощью таких операций, как группировка форм, прикладывание, наложение. Эти операции закрепляются в играх и упражнениях: «На что похожа эта фигура?», «Какая это фигура?», «Спрячь от дождика», «Разложи фигуры», «Обведи фигуры карандашом», «Посади на свою скамейку», «Найди свое место».

С четырех лет образец и овладение операциями по обследованию предмета начинают руководить восприятием ребенка с нарушением зрения, заставляют обследовать предмет более подробно, не только его общую форму, но и ее отличительные детали (углы, длину

сторон, наклон фигуры). Различение деталей позволяет воспринимать форму по ее отличительным признакам, тогда он и запоминает названия форм. Знакомство с разновидностями форм формирует эталон каждой формы в виде образа – представления, который помогает освоить операцию ощупывания, моделирования новых форм в играх и упражнениях: «Найди похожую фигуру», «Собери хоровод друзей», «Обведи фигуру», «Узнай фигуру на ощупь», «Переверни фигуры», «Найди место треугольнику», «Собери бусы», «Где мой вагончик?», «Сложи рисунки из фигур», «Сложи орнамент из фигур».

С пяти лет ребенок с нарушением зрения может распознавать формы зрительно, узнавать их в любом положении и сочетании, размерах. Действие сопоставления он выполняет уже зрительно без ощупывания и манипулирования руками. Он обследует предмет внутренними операциями, которые выполняются быстрее, почти мгновенно в таких играх: «Из каких фигур нарисованы флажки?», «Чем похожи домики?», «Какие фигуры ты видишь на рисунках?», «Из каких фигур сложен предмет?», «Найди похожие фигуры», «Придумай свой орнамент».

Для обучения сериации, классификации, дифференциации используются мозаики, пирамидки разных размеров, лото, домино, разрезные картинки, пазлы.

Для формирования образов предметного мира используются игры, в которых упражняются в систематизации знаний во внешнем облике предмета и его функциональном назначении. При использовании дидактической игры «Мама и детки» у детей уточняются представления о внешнем облике взрослого животного и облике их детенышей. Различные модели животных, птиц, картинки с их изображением создают у детей представления об их сходстве и различии, как в облике, так и в образе жизни.

Для формирования экологических знаний используются конструкторы, позволяющие детям воспроизводить загоны, пастбища для животных. Детей можно научить отличать продукты жизнедеятельности животных на осязание (мягкая шерсть, тонкий пух, теплая шубка и др.) детям можно предложить выделить по запаху мясные и молочные продукты, определить их качество, как на обоняние, так и на вкус. .

Использование словесных дидактических игр в обучении детей с нарушением зрения обеспечивает возможности уточнения, конкретизации образов предметов и развития описательной речи. А так же дидактические игры способствуют осознанию детьми использования зрения при выделении различных свойств и признаков предметов. Например, в упражнении "От какой бабочки крылья " дети рассматривают изображение крыльев бабочек разной величины, затем выделяют размер и цвет крыльев, рассматривают узор на крыльях, составляют бабочку из частей. К играм и материалам, способствующим активизации зрительных функций, можно отнести мозаику, лото, домино, разрезные и сюжетные картинки.

Сенсорные игры на подбор нужного цвета учат детей различать предметы с помощью операций сравнения однородных и разнородных по цвету предметов. Для этого детей с нарушением зрения обучают таким практическим действиям как прикладывание предметов друг к другу, выбор и группировка предметов по цветовому признаку.

После освоения практических действий у детей формируются эталоны-образцы основных цветов, с которыми они сопоставляют окружающие предметы. На основе практических действий по различению цвета и системы эталонов и цветовых образцов предметов дети учатся определять цвет предмета в уме, т.е. мысленно не прибегая к практическим действиям - происходит мгновенное различение цвета.

Сенсорные игры постепенно формируют сначала практические навыки по цветовому различию, а затем эталоны и умственные действия по восприятию цвета. Задачи следуют с постепенным усложнением: сначала используются наиболее контрастные цвета, потом добавляются новые цвета. Часть заданий имеет творческий характер, они формируют эстетическое восприятие цвета при решении бытовых проблем, с которыми дети с нарушением зрения встречаются в повседневной жизни.

В сенсорных играх дети с нарушением зрения знакомятся с основными цветами и их оттенками в той последовательности, которая соответствует возрастным особенностям и диагнозам детей. Сначала дети с нарушением зрения осваивают действия с предметами, которые помогают выделять цвет в предмете. Потом осваивают понятие (слово) «цвет» на примере двух-трех наиболее контрастных основных цветов (красный, желтый, синий). Затем учатся различать еще несколько цветов (оранжевый, зеленый, черный), приучаясь подбирать похожий цвет по образцу, не называя его. В более сложных заданиях с чередованием цвета добавляются белый и фиолетовый цвета. Голубой цвет ребенок с нарушением зрения начинает воспринимать с 3-4 лет, с 3 до 5 лет – осваивает 7 цветов спектра (красный, оранжевый, желтый, зеленый, голубой, синий, фиолетовый), а также белый и черный.

После освоения отбора цвета по образцу у детей с нарушением зрения формируются эталоны основных цветов, они начинают сравнивать воспринимаемые предметы, затем формируется умение сопоставлять цвета, их сочетания и оттенки. В этом им помогают сенсорные игры.

В первый год обучения (от 3 до 4 лет) - дидактические игры и упражнения: «Собери капельки в стакан», «Собери бусы для мамы», «Какого цвета предмет?», «Помоги козлятам спрятаться от волка», «Сложи радугу», «Сложи башенку из кубиков», «Подбери пару», «Цветная карусель».

Во второй год обучения (с 4 до 5 лет) – дидактические игры и упражнения: «Найди похожие домики», «Найди похожие овалы», «Найди похожие флажки», «Какого цвета не хватает?», «Сложи узор из кружков и квадратиков», «Собери красивый букет», «Одень красиво куклу», «Сплети коврик из цветных полосок».

Дидактические игры, "Какой предмет больше, меньше?", "Что дальше, что ближе?", "Самый длинный, высокий, толстый, тонкий, короткий" упражняют детей в развитии глазомера.

Развитию зрительного внимания и памяти способствуют задания "Угадай, что изменилось", "Чего не стало?", "Найди такой же предмет". В игре "Кто скорее соберёт листья" дети учатся анализировать форму, цвет, величину предмета. В игре "Найди каждому ребёнку свою игрушку" дети подбирают игрушку: мальчику - самокат, девочке - скакалку, другим - детям волчок, мячик и т.д. При этом они определяют, какое действие характеризует ту или иную позу, когда ребёнок играет с игрушкой (прыгает со скакалкой, едет на самокате и др.)

В дидактической игре "Одень куклу" дети подбирают по размеру кукол соответствующую одежду. Игра, "Какой геометрической фигуры не стало" предполагает упражнение детей на выделение яркости окраски и размера. Дети запоминают расположение фигур, а затем педагог одну из них убирает. Надо угадать, какая фигура спрятана.

Важное коррекционное значение имеют сенсорные игры, развивающие восприятие целостного образа предмета. Цель таких игр - формирование адекватных зрительных восприятий и представлений, зрительного внимания и памяти, образного мышления, навыков обобщения и выделения, т.е. восприятие предметов в целом и в соотношении его частей. Для этого ребенку с нарушением зрения надо освоить сложные действия с предметами:

- конструирование предметов из составных элементов;
- узнавание предмета по нескольким элементам или его назначению;
- обнаружение похожего и различного в предметах;
- словесное описание предметов;
- узнавание предметов по словесному описанию.

Сенсорные игры, в которых вырабатываются эти умения, опираются на манипулирование свойствами и частями предметов сначала в практических действиях, а затем в словесной и умственной форме. Завершающим этапом является соединение действия и слова, которое начинает руководить действиями ребенка с нарушением зрения в процессе восприятия предметов и явлений.

Все умения и знания, полученные в игровой деятельности, закрепляются в повседневной жизни детей. Для развития пространственной ориентировки и зрительных ощущений можно использовать игры и задания такого типа: "Сравни два дерева", "Чьи следы?", "Сложи радугу", "Сравни снежинки", «Починим светофор».

На прогулке можно обследовать разнообразный растительный и животный мир в таких играх, как "Назови цвета первых упавших листьев", "Узнай растение по листочку" и т.д.

Все дидактические игры и упражнения проводятся с использованием специального дидактического материала: трафареты, транспорты, калька, объёмные картинки, изображения предметов с оконтуриванием, силуэтные и контурные изображения. Дидактический материал подбирается таким образом, чтобы изображения на картинках отражали реальный предмет, а не сказочный. Детям с остротой зрения до 0,4 картинки предлагать размером 4 см и больше, а детям с остротой зрения 0,4 и выше – размером 2 см и меньше, что соответствует зрительной нагрузке, рекомендованной врачом-офтальмологом. Силуэтные изображения детям предлагать на контрастном фоне. Цветные изображения предметов подбирать с яркими, контрастными цветами для лучшего зрительного восприятия. При проведении дидактических упражнений использовать фломастер, т. к. он оставляет более чёткий след, чем карандаш, что также благоприятно для зрительного восприятия.

Таким образом, приведённые выше игры повышают способности дошкольников с нарушением зрения к развитию и активизации зрительных функций.

ЛИТЕРАТУРА.

1. Башаева Т.В. Развитие восприятия // Дети 3-7 лет.- Ярославль, 2001.
2. Григорьева Л.П. Сташевский С.В. Основные методы развития зрительного восприятия у детей с нарушением зрения. – М., 1990.
3. Жохов В.п. Кормакова Е.А. Плаксина Л.И. Реабилитация детей, страдающих содружественным косоглазием и амблиопией. – М., 1989.
4. Кириллова Л. Советы офтальмолога. Для воспитателей работающих с детьми, имеющими недостатки зрения. Дошкольное воспитание. № 9, 2000.
5. Обучение и воспитание дошкольников с нарушением зрения. / под ред. М.И. Земцовой.- М.: 1978.
6. Плаксина Л.И. Развитие зрительного восприятия у детей с нарушением зрения в процессе обучения математики. - Калуга, 1998.
7. Подколзина Д. Вопросы работы тифлопедагога детского сада для детей с нарушением зрения. Дефектология № 6, 2002, № 5, 2003.
8. Программы специальных образовательных учреждений IV вида. // программы д/с. Коррекционная работа в детском саду. – М., 2003.
9. Венгер Л.А. Дидактические игры и упражнения по сенсорному воспитанию. М., 1978.
10. Л. Венгер, Э.Пилюгина Воспитание сенсорной культуры ребенка. М., 1988.
11. М.Г. Сорокова. Система М. Монтессори. Теории и практика. М., 2003.

ТЕЛЕСНО-ОРИЕНТИРОВАННЫЙ ПОДХОД В КОРРЕКЦИИ ОБЩЕГО НЕДОРАЗВИТИЯ РЕЧИ У ДОШКОЛЬНИКОВ

Чолакиди-Балакирева Т.И., Клепикова И.А.

КГКП я/с «Алмагүл» г. Караганды

Обновленная программа обучения, новые социальные запросы требуют от коррекционных педагогов включение нетрадиционных обучающих технологий, ориентированных на формирование успешности ребёнка и развитие его индивидуальных способностей. Именно глубокая перестройка содержания образования приводит к изменениям в методах работы.

Актуальность проблемы психического здоровья детей в последнее время значительно возросла. Заметно увеличилось количество детей, с проблемами в развитии, и, как следствие затруднения в усвоении общеобразовательных программ. По данным ПМПК, за последние несколько лет, количество таких детей выросло до 60% (здесь, имеются ввиду обратившиеся в ПМПК). При этом, отчеты и прогнозы педагогов на местах еще менее утешительны. Педагоги, и особенно родители, обеспокоены не только предстоящими трудностями в обучении по обновленной программе, но и увеличением количества детей с хроническими соматическими заболеваниями и различными психосоматическими проявлениями.

Для нас наиболее актуальной является задача организации коррекционной логопедической работы с дошкольниками, имеющими общее недоразвитие речи (ОНР). В работе с детьми с ОНР необходимо учитывать весь комплекс их соматических и эмоциональных проблем. Дети с таким речевым заключением нуждаются в принципиально новых подходах, которые могли бы одновременно способствовать устранению нарушений речи, их физическому и психоэмоциональному развитию личности [4].

Классические коррекционные методики, направленные на устранение ОНР, ориентированы на развитие мимики и общей моторики детей, совершенствование двигательных навыков, непосредственно связанных с умением произвольно управлять своим телом и, соответственно, речевой функцией [2]. Однако, ни одна из них в полной мере не позволяет сформировать у ребенка телесного и чувственного осознания своего тела, умения произвольно управлять им и, тем самым, осознать возможность самостоятельного устранения нарушений своей речи [1]. Этот ключевой компонент коррекции представлен в телесно-ориентированных практиках. Они, имея физиологическую основу, реализуются в процессе непосредственной работы со своим телом через постановку ритма и глубины дыхания, активную и пассивную манипуляцию мышцами и суставами, движением и голосоведением, устранением телесных напряжений [6]. Данные практики ведут к осознанию своих проблем в виде их телесных аналогов, способствуют установлению невербальных контактов, улучшению психологического самочувствия при взаимодействии с другими людьми [4].

Многочисленные исследования свидетельствуют о первостепенной роли движений в становлении психических функций ребёнка и наличии тесной связи между показателями физических и психических качеств у дошкольников (Л.С. Выготский, Ж. Пиаже, И.М. Сеченов, И.П. Павлов, Н.А. Бернштейн, П.К. Анохин и др.). Установлено, что нарушение психического развития обязательно отражается на двигательной сфере ребёнка и наоборот отставание в развитии физических качеств приводит к отставанию в умственном развитии.

Вот некоторые особенности двигательной сферы детей с ОНР:

- отставание в физическом развитии, в формировании общей и мелкой моторики
- недостаток координированности, пластичности;
- повышенный или пониженный мышечный тонус;
- нарушение произвольной регуляции движений;
- трудности при выполнении движений по словесной инструкции
- несформированность техники выполнения движений и др. [5]

Задача телесно-ориентированного подхода — распускание мышечных зажимов.

Мышечные зажимы организуются в семи основных защитных сегментах, которые располагаются в области глаз, рта, шеи, груди, диафрагмы, живота, таза. Основным способом распускания мышечных зажимов на соответствующем уровне является предварительное максимальное напряжение мышц основных сегментов тела. Например, возбуждённый и беспокойный ребёнок, который, несмотря на усталость, никак не может успокоиться. Нередко приходится видеть, как пытаюсь успокоить расшалившегося ребёнка, взрослые усаживают его на стул, ограничивая тем самым его двигательную активность. Ребёнок в этом случае не может усидеть на месте. Взрослый может наказать малыша, накричать на него. Тогда ребёнок взрывается плачем, что заставляет его дышать глубже и даёт ему энергию для

расслабления. Поэтому для достижения расслабления необходимо уделять внимание технике дыхания.

На протяжении десятилетия в нашем детском саду широко применяется метод дыхательной гимнастики Стрельниковой. Этот метод направлен прежде всего на развитие правильного дыхания у детей с нарушениями речевой функции. Сама Стрельникова считала, что смысла нет лечить заикание без приведения дыхания в норму. К тому же, высокие результаты комплексы дыхательной гимнастики показывают при коррекции ЗППР, ЗРР и ОНР, патологиях речевого аппарата, дизартрии, логоневрозах, сложной дислалии. И, как показала практика, эта гимнастика необходимый элемент при вызывании речи при её позднем формировании.

Элементы телесно-ориентированного подхода используемые в работе логопеда:

- Пальчиковая гимнастика
- Самомассаж лица и пальцев рук
- Вибромассаж
- Дыхательная, звуковая, артикуляционная гимнастика
- Логоритмические и танцевальные упражнения
- Упражнения на релаксацию
- Рисование на руке, спине букв, цифр
- Стихи с движениями
- Пальчиковые краски
- Игры с песком [3].

На начальных этапах необходимо научить детей дифференцировать состояние напряжения - расслабления отдельных мышечных групп. Здесь необходимо помочь ребенку, обозначая прикосновением определенную мышечную группу и сочетая состояние «как будто» с эмоциональным выражением в свободной форме или в виде стихотворения. Необходимо помнить, что при чрезмерно длительном напряжении могут возникать болевые ощущения, что является нормальным явлением. Об этом необходимо спокойно сказать ребенку.

Возможна ситуация, когда мы сталкиваемся с отказом ребенка от выполнения необходимых действий, из-за страха неудачи. Чем больше мы будем настаивать, тем сильнее будет зажим, так как возникает конфликт-незнание. Не стоит с этим бороться. Если у ребенка действительно не получается, лучше поискать подходящий для него способ. Часто дети сами подсказывают нужные варианты, надо только внимательно отнестись к этому.

Нельзя делать движения через силу и спешить. Чем спокойнее мы выполняем движения, тем больше вслушиваемся в свое тело и тем больше информации получаем. Следует помнить, что в отличие от взрослых у детей все начинается с большого движения. Лишь когда усвоено большое движение, можно переходить к более мелким.

Вот некоторые примеры упражнений телесной терапии:

Упражнение «Гостья»

Сморщить нос, стараясь двигать им в разные стороны.

Села на нос мне пчела,

Не легка, не тяжела.

Я руками не машу,

Носом я ее толкну.

Я наморщил сильно нос,

А когда его расслабил,

То пчелы и след растаял.

При выполнении упражнения в работу включаются многие мышцы лица.

Упражнение «Свечка»

Набрать воздух, сильно надувая щеки. Задержать дыхание, медленно выдохнуть воздух, как бы «задувая» свечу. Расслабить щеки. Затем сомкнуть губы трубочкой, вдохнуть воздух, втягивая его. Щеки втянуть. Затем расслабить щеки и губы.

Упражнение «Шарик»

Встать прямо или лечь на пол. Положить руки на верхнюю часть живота. Представить, что под ладонями - воздушный шарик. Вдох - шарик надувается, живот округляется. Продолжается вдох - воздух перемещается в грудь, и шарик надувается там, а в это время шарик на животе сдувается, так как живот втягивается. Задержать дыхание на несколько секунд. Затем медленно выдыхать, «выпуская воздух» сначала из верхнего «шарика», потом - из нижнего «шарика». (повторить 2—3 раза).

Упражнение «Катится Колобок»

Лечь на пол. Положить мяч себе на живот и катать его по животу, слегка нажимая, чтобы почувствовать его прикосновение. (Массаж живота мячом).

Упражнение «Пляж»

Представьте себе, что вы сидите на берегу моря. Наберите в руки песок (на вдохе). Сильно сожмите пальцы в кулак, удержите песок в руках (задержка дыхания). Посыпьте колени песком, постепенно раскрывая кисти и пальцы. Уроните бессильно руки вдоль тела, вам лень двигать тяжелыми руками (повторить 2—3 раза) [3].

Упражнение «Восьмерка»

Рисуем в воздухе, в горизонтальной плоскости цифру восемь три раза: сначала одной рукой, потом другой, затем обеими руками одновременно.

Как известно, все нетрадиционные практики эффективны лишь в тандеме с классическими методиками. В результате, такие занятия с внедрением телесной терапии способствовали улучшению речевой моторики у детей, у которых ранее отсутствовала способность удерживать положение тела в пространстве, демонстрировать выраженные изменения силы, точности, объема речевых движений, и имелись трудности с их переключением и проявлением девиации языка. В результате было отмечено общее повышение уровня развития речи у дошкольников с ОНР (на 40%).

Занятия с применением элементов телесно-ориентированных технологий позволили улучшить речевую моторику у 20% детей, которые имели незначительные отклонения от нормы объема, силы и точности движений, что, следует рассматривать, как значимый позитивный результат. Соответственно, мы считаем, что для достижения положительного коррекционного эффекта можно адаптировать элементы телесно-ориентированных практик в коррекционно-развивающие занятия с дошкольниками с ОНР, с учетом их возрастных и индивидуальных возможностей.

Среди различных методов психокоррекции, телесно-ориентированный подход привлекает возможностью коммуникации с помощью языка тела, что позволяет научить детей контролировать свои эмоции. И это приводит к формированию у дошкольников положительной мотивации к работе с собственным телом и адекватной самооценке; развитию координации, переключаемости и пластичности движений; формированию произвольного управления процессом дыхания; способности к саморегуляции эмоционального состояния; обеспечения согласования речи с активным движением. [6]

Список использованной литературы

1. Березкина-Орлова В., Баскакова М.А. Актерские телесно-ориентированные психотехники // Свободное тело / Под ред. В.Ю. Баскакова. М.: Институт Общегуманитарных Исследований. 2001. С. 125-152.
2. Берис Р.С., Кауфман С.Х. Кинетический рисунок семьи: введение в понимание детей через кинестические рисунки. М.: Смысл. 2000. 146 с.
3. Ганичева И. В. Телесно-ориентированные подходы к психокоррекционной и развивающей работе с детьми : М., 2004.
4. Никитин В.Н. Энциклопедия тела: психология, психотерапия, педагогика, театр, танец, спорт, менеджмент. М.: Алетейна. 2000. С. 129-134.
5. Повалеева М.А. Справочник логопеда. Ростов-на Дону: Феникс. 2001. 448 с.
6. Фельденкрайз М. Сознание через движение: Двенадцать практических уроков. М.: Институт Общегуманитарных Исследований. 2001. 160 с.

ЕРЕКШЕ БІЛІМ ҚАЖЕТТІЛІГІ БАР БАЛАЛАРДЫ ХАЛЫҚ ПЕДАГОГИКАСЫ НЕГІЗІНДЕ ТӘРБИЕЛЕУДЕГІ БАЛАБАҚШАМЕН АТА-АНАЛАРДЫҢ ӨЗАРА БАЙЛАНЫСЫ

Омирбаева Ш.О., Харитоновна Т.А.
КГКП я/с «Алмагүл» г Караганда

Қай заманда болмасын адамзат баласының алдында тұратын ұлы мақсат мұраттарының ең бастысы-өзінің өмірін, тәжірибесін жалғастыратын салауатты, саналы ұрпақ тәрбиелеу. Себебі, ұрпақ тәрбиесі келешегін берік ететін басты фактор болып саналады.

Балаларды тәрбиелеу мен оқытудың мемлекеттік стандартында ата-аналарды мектепке дейінгі ұйымдар мен мектепалды топтардың педагогикалық процесіне тарту мақсатында балабақша мен отбасының өзара іс-әрекетін қамтамасыз ету қажеттілігі ұсынылады. Бұл қарым қатынастың жаңашылдығы ынтымақтастық және өзара қарым-қатынас деген түсініктермен анықталады.

Қоғамымыздың іргетасын нығайту үшін бүгінгі жас ұрпаққа үлгілі, өнегелі тәрбие беру-қазіргі білім беру және тәрбиелеудегі басты міндеттердің бірі. Қазақстан Республикасының мемлекеттік жалпыға міндетті білім беру стандартында Бала тұлғасы, оның қызығушылығы, дамуы, тұлғалық әлеуетін ашу педагог пен отбасы арасындағы қатынас стратегиясының орталығы болып табылады делінген.

Себебі, қоғамда баланы қалай тәрбиелеу керектігін білмейтін ата-аналар кездеседі. Қазіргі заманға сай баланы тәрбиелеу, дамыту және білім беру мәселелерінде отбасы мен балабақша ұжымының бірлескен өзара тығыз байланыста болуы шарт.

В. А. Сухомлинский балалардың ата-аналарымен жұмыс істеудің мазмұнына ерекше назар аударып: «Тек ата-аналармен бірге жалпы күш жігерді біріктіру арқасында мұғалімдер балаларға үлкен адамдық бақытты беруі мүмкін», - дейді. Олай болса, отбасы балабақшамен бірге тәрбиелік ортаның тұтастай негізгі ықпал ету факторларын жасайды. Сондықтанда педагогикалық әрекетте балабақшаның жалпы міндеттерінің көлемінің кеңдігіне қарамастан ата-аналармен жұмыстың маңызы ерекше.

Халық педагогикасы-халықтардың ғасырлар бойы тәрбиелеу тәсілдеріне негізделген бай тәрбиесінің жиынтығы. Халық педагогикасының негізінде халық ауыз әдебиетінің шығармалары, этнографиялық материалдар, халықтық тәрбие дәстүрлері, халық ойындары, үйелмен тәжірибелері т. б. жатады. Халық педагогикасының құрамды бөліктері қазақтың ұлттық ойындар, мақал-мәтелдер, жұмбақтар, ертегілер т.б. ерте заманнан бастап, жас өспірімдердің ой-өрісін, зеректігін анықтау үшін тәрбие құралы ретінде қолданып келді.

Сондай ақ Қазақстан Республикасының «Білім туралы» заңында да «Қазақ халқының мәдениеті мен дәстүр-салтын оқып үйрену үшін жағдайлар жасау бірінші кезектегі міндеттердің бірі» деп атап көрсетілген. Халықтық тәрбие, ол ұлттың ұлт болып қалыптасуымен бірге дамып келе жатқан көне тарихи жүйеге жататыны кімге болса да аян.

Ғұлама ғалым Ахмет Байтұрсынов: «Басқадан кем болмас үшін біз білімді, бай һәм күшті болуымыз керек, күшті болуға бірлік керек. Осы керектердің жолында жұмыс істеу керек» деген екен.

«Ақырын жүріп анық бас,

Еңбегің кетпес далаға.

Ұстаздық еткен жалықпас,

Үйретуден балаға» – деп Абай ақын айытқандай ұстаз - қиындығы да, қызығы

да мол өнер өлкесінің көш бастаушысы десек те лайықты. Сондықтан, өмірге келген жас ұрпақты тәрбиелеу ата-аналар мен балабақша ұстаздарының қасиетті борышы. Дені сау, рухы таза, ана тілін толық меңгерген ұрпақ өсіру қазіргі кездегі ең негізгі маңызды мәселе.

Бала тәрбиесінде отбасы басты орын алады. Ата-аналарға баланың ана тілін толық меңгеруін, ұлттық сана-сезімін қалыптастыруын, денсаулығын түзету, бала тәрбиелеудің әдіс-тәсілін білу жөніндегі дағдыларын арттыру білім мекемелеріне берілді.

Бүгін осы міндеттерді халық педагогикасы негіздеріне сүйене отырып, жүргізу біздің «Алмагүл» балабақшасында берік дәстүрге айналуға. Мысалы, балабақшадағы өткізіліп жүрген «Мектеп жасына дейінгі балалардың ана тіліне сүйіспеншілігін қазақ фольклоры арқылы тәрбиелеу», «Өнер көзі - халықта», «Ерекше білім қажеттілігі бар балалардың тәрбиесіндегі халық педагогикасының орны» атты арнаулы семинарларда ата-аналар мен педагогтар ұлтымыздың педагогикасы мен психологиясының ең озық жетістіктерін тәрбие өзегі ретінде пайдалануын үйренуде. Оған дәлел ретінде ата-аналармен бірге ерекше білім қажеттілігі бар балалармен түзету-оқыту және тәрбие беру барысында жүргізген өз тәжірибемізбен сіздермен бөліскіміз келеді.

Баланы тәрбиелеу жұмыстарында халық педагогикасының маңызы зор. Бұл жұмыс нәтижелі болу үшін қазақтың ауыз әдебиетінің шығармаларын кең қолданамыз.

Мысалы, Ы. Алтынсариннің шығармалары баланы тәрбиелеу, білім беру мәселесін жан-жақты қамтиды. Баланың алғашқы ұстазы – ата-анасы туралы «Бұл кім?», «Аурудан аяған күштірек», еңбек зейнетін білдіретін «Мақта қыз бен мысық», «Бір уыс мақта», «Асыл шөп» шығармаларын балаларға тыңдатып, ауызекі әңгімелеп, шығарма мазмұны бойынша: Неліктен? Неге? Қалай? деген сұрақтарға жауап іздеп, ой қорытындыларын жасауға үйретеміз.

Өз тәжірибемізде балаларға лайықты халық ауыз әдебиетінің ішінен жиі қолданыстағы диалогқа құрылатын өлеңдер, сұрамақтардың ерекшелігі табиғат құбылыстарымен, жан-жануарлармен адам ретінде тілдесуге көмектеседі. Мысалы: «Бақа, бақа, балпақ...», «Түлкі-түлкі-түлкішек...», «Құмырсқа, құмырсқа...», «Сен неден күшті болдың?» деген сұрақтар арқылы сұрамақтар әрі қарай тізбектеліп келе береді. Балалар тіл дамыту сабақтарынан тыс уақытта, ойын кезінде қолданады.

Баланың тілін дамытуына өтірік өлеңдер де пайдалы. Осыны ата-аналаға түсіндіру жөн. Өтірік өлеңнің мысқылдық сипаты ауыз әдебиетінің басқа жанрларындағы – Қожанасырдың, Алдардың, Жиреншенің күлкісіне ұқсамайтын өзіндік реңімен ерекшеленеді. Өйткені Тазша бала қырық өтірігімен күлкіге қарық қылып жатса да балаларды тапқырлыққа тәрбиелеуде маңызды рөл атқарады.

Өтірік өлеңдер бала қиялына қанат бітіреді. Өмірдегі күнделікті құбылыстар өтірік өлеңде өзгеше, қызық түрге еніп шыға келеді.

Өз тобымызда өтірік өлеңдерді сабақтардан тыс ойын кезінде қолданамыз. Шеңбер құрып тұрған балалар бір-біріне доп лақтырған кезде, өтірік өлеңнің бір сөйлемін айтады. Қағып алған бала әрі ойынды жалғастырады. Сондай-ақ «Кім көп біледі», «Өтірік өлеңдер сайысы» деген ата-аналардың қатысуымен байқаулар балабақшада жүргізіледі.

Бүгінгі күнде жас ұрпақтың сана-сезіміне өз елінің, жерінің тарихы мен мәдениеті туралы алғашқы ұғымдардың кішкентай кезінен бастап қалыптастырамыз. Сондықтан ата-аналардың көмегімен тобымызда қазақтың ұлттық мәдениет бұрышын ұйымдастырдық.

Қазақ халқы көшпелі ел болғандықтан күнделікті тұрмыстық өмірінде пайдаланатын заттары сыңбайтын, ыңғайлы, өздеріне қолайлы болған. Олар: аяқ қап, күбі, торсық, тостағандар, құман, бесік, текемет, құрақ көрпелер, түрлі-түсті асықтар, домбыра, коржын.

Осылардың барлығын балалардың ұлттық әдет-ғұрыптар мен салт-дәстүрлермен таныстыруда және сюжетті-рөлдік ойындар кезінде көрнекі құрал ретінде пайдаланамыз.

Әсіресе балаларға визикубтармен ойындар ұнайды.

Сонымен бірге, біз сабақтарда, сабақтан тыс кезде балаларға асықтармен ойындар өте ұнағандықтан, асықтар терапиясының элементтерін қолданамыз.

Дене шынықтыру сабағында халық педагогикасын пайдалану балалардың қозғалыстарын жетілдіріп, дененің күштілік, төзімділік қасиеттерін дамытады. Жаттығуларға да ұлттық заттарды көрнекілік ретінде пайдаланамыз: қамшы, орамал, белбеу, асықтар т.б. Сабақтың қызықты өтуі үшін мақал-мәтелдерді жиі қолданамыз. Мысалы, «Батыр туса - ел ырысы, жаңбыр жауса – жер ырысы.», «Батырға оқ дарымайды, батылға жау жоламайды».

Жыл сайын Қазақстан Республикасының Тәуелсіздік күніне орай ата-аналардың белсенділіктерін көтеру мақсатымен «Батырлар сайысын» ұйымдастырамыз. Ата-аналар мен

балалар Исатай ауылы мен Махамбет аулы болып сайысқа түсті. Сайысқа түсер алдында екі ауыл батырлары өздері сәби жүректерімен шығарған ұрандарын айтады:

Махамбет ата ақындай
Мықты батыр боламыз.
Исатайдай ер жүрек
Елін сүйген баламыз.

Ойын-сауқтың негізгі бөлімінде арқан тартып, оттан секіріп, бәйгіде жарысып, «Көкпар» ойынын ойнап өз өнерлерін көрсете білді, ата-аналарымен ерекше сезімдерге бөленді.

Бейнелеу өнері мен қол еңбегі сабағына келетін болсақ, балаларды ежелден келе жатқан қол өнері түрлерімен таныстырдық.

Арнайы сабақтарда және сабақтан тыс уақытта тұрмыстық заттардың, ыдыс аяқтың, ұлттық киімдердің пішіндерін ою-өрнектермен әшекейлеуге, оларды мүсіндеуге, мата қиықтарынан құрақ құрауға үйреттік. Ата-аналарды да осы жұмысқа қатыстырдық. Бұл жұмысқа ерекше көңіл бөлінеді. Өйткені, балалар ою-өрнектерді қоршаған ортадан көзбен тауып, олардың орналасуын анықтап, атаған кезде көру қабілеті бұзылған балалардың көру зейіні, көздің қимыл-қозғалыс бұлшық еттерінің қызметі, түсті, пішінді қабылдау, ажырату қабілеттері дамиды, кеңістікті, қағаз бетін бағдарлай білу қабілеттері қалыптасады. Әр түрлі материалдардан жасаған, құрастырған кезде бүлдіршіндердің ұсақ қимыл-қозғалыстары жетіледі.

Сонымен бірге ата-аналарды көмегімен жүннен жасалған бұйымдар көрмесін ұйымдастырып, балабақшаның ұжымына ашық сабақ көрсетілді. Балалар қандай тапсырма болса да оны ерекше қызығушылықпен орындап, жақсы нәтижеге жете білді.

«Әжемнің сандығы», «Атама көмек», «Ғажайып қоржын», «Төрт түлік иелері» халық педагогикасының негізінде құрастырылған дидактикалық ойындар көру қабілеті бұзылған балалардың ойлау, есте сақтау, зейін қабілеттерін дамытады, көз мөлшерінің өткірлігін, көз алмасының қимыл-қозғалысының нақтылығын, көздің көруін жақсартады.

Осындай дидактикалық ойындарды ата-аналар үйде баланы қинамай, мақтай-мадақтай отырып түзету жұмысына да өз үлестерін қосады.

Балабақшада алған білімдерін үй жағдайында бекітеді.

Үзбей ата-аналармен тығыз байланыста болып атқарған жұмыстардың арқасында осыдан үш жыл бұрын көру өткірлігі 30% болған Шыңғыс пен Әминаны биыл мектепке 100% көру өткірлігімен шығарып саламыз. Топқа келгенде Нұрислам мен Жігерәлі пішіндерді, түстерді ажырата алмайтын, ал Мирлан мен Лаура қазақша сөйлей алмайтын. Олардың ата-аналары өз ана тілін дұрыс білмейтін. Біз ол үшін ата-аналарға «Балғын балалық шақты көркем сөзбен көркемдейік», «Ата-баба дәстүрі ұрпаққа өнеге», «Дені саудың жаны сау» жылжымалы кітапшыларын жасадық, көптеген ақыл-кеңестер мен әңгімелер ұйымдастырдық. Осындай жұмыстардың арқасында балалардың сөздік қорын молайтып, ана тілінде білімін жетілдіріп, қазақ тіліне тән дыбыстардың дұрыс айтылуын, бір-біріне сұрақ қоя білуге, өз ана тілінде анық, таза сөйлеуге үйренді.

Осылай балабақша мен отбасы тәрбиесінде халық педагогикасын тиімді қолдану нәтижесінде көру қабілеті жақсарған, өз елін, жерін, салт-дәстүрін, ана тілін қадірлейтін, ана тілінде ойлау қабілеті қалыптасқан кішкентай азаматтарды мектепке шығарып сала отырмыз.

Әдебиеттің тізімі:

1. Қазақстан Республикасының «Білім туралы» заңы.
2. Балаларды тәрбиелеу мен оқытудың мемлекеттік стандарты.
3. А. Құнанбаев «Өлеңдер»
4. Сухомлинский В.А. «О воспитании»

ОБУЧЕНИЕ ЧТЕНИЮ ДЕТЕЙ ДОШКОЛЬНОГО ВОЗРАСТА С ОСОБЫМИ ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫМИ ПОТРЕБНОСТЯМИ ПО МЕТОДИКЕ ГЛЕНА ДОМАНА

Чобан В.В., Омирбаева Ш.О.
КГКП я/с «Алмагүл» г Караганды

Задача поиска наиболее эффективного применения современных образовательных технологий всегда была актуальна, потому, что непосредственно связана с качеством образовательного процесса [2,8].

При изучении новых технологий обучения и воспитания детей с ООП, следует отметить методику Г.Домана, которая позволяет детям с ООП овладевать навыками осмысленного чтения в короткие сроки. Ведь всё обучение строится на игре, а она, как известно, является одним из мощнейших средств развития ребенка.

Обучение детей с ООП чтению по данной методике является здоровьесберегающим и увлекательным, так как обучение проходит в активной игровой форме. Наиболее важное правило при обучении ребёнка чтению по системе Домана заключается в том, чтобы все участники спокойно и радостно воспринимали процесс обучения чтению в качестве забавной, желанной игры. Все материалы, используемые на пути обучения детей чтению, очень просты. Они основаны на многолетней экспериментальной работе большой группы учёных и исследователей.

Основная идея методики: обучать чтению детей с ООП не с буквы, не со склада, а сразу с целого слова! Именно так догадались обучать детей с ООП педагоги института развития человеческого потенциала, под руководством Глена Домана. Запоминать целиком написанные слова и отождествлять их с соответствующими предметами для детей с поражениями мозга оказалось самым простым. Дети с ООП через такое обучение быстро догоняли здоровых детей в развитии. И они не только стали здоровыми, они научились читать. Для русскоязычных детей адаптировал данную методику А. Маниченко. Все занятия по данной методике проводятся в форме увлекательных и непринужденных игр. Все задания направлены на развитие интеллекта, внимания, зрения, слуха, мелкой моторики, речи и памяти.

Применять данную методику для обучения чтению детей с ООП в нашей группе мы начали три года назад, когда в нашу инклюзивную группу на курс коррекционного обучения поступил ребенок Искандер, ему не было четырех лет, а читал, не смотря на сложные нарушения в развитии (Ds: PAC, ОНР 3 уровня), а также у Искандера были проблемы в поведении. В процессе беседы с мамой мы узнали, что с 3 – х месячного возраста она начала его учить читать по методике Глена Домана. Данная методика заинтересовала нас, мы изучили ее, наш директор приобрел пособие «Чтение с пеленок по Г.Доману», мы адаптировали ее для наших детей с ОПП и используем совместно с родителями, а также рекомендуем данную методику родителям, которые посещают школу ранней помощи.

Последовательность действий при обучении чтению по Г. Доману удивительно проста. Независимо от того, с какого возраста вы начнете учить детей читать по методике Г. Домана, вам предстоит пройти пять основных этапов [1,65]:

1. Отдельные слова.
2. Словосочетания.
3. Простые предложения.
4. Распространённые предложения.
5. Книги.

I этап обучения. «Отдельные слова»

Первый этап обучения, мы начинаем с раннего возраста, как только ребенок поступил в ДО. На данном этапе обучения мы используем всего лишь пятнадцать слов-карточек. Обычно начинаем со слова "МАМА" (семья). Демонстрировать карточки нужно на

маленьком расстоянии, не давая их в руки детям. Время просмотра одной карточки не должно превышать 1-2 секунд, нужно стараться избегать каких-либо дополнительных комментариев к написанному, не надо просить детей повторять вслед за вами. В конце занятия обязательно похвалите детей, и не забывайте делать это после каждого сеанса. В течение первого дня обучения показ карточек нужно повторить __ три раза, причём, промежуток между просмотрами должен быть не менее получаса. Каждые три дня нужно добавлять в демонстрируемый набор слов одно новое слово и убирать одно старое, в итоге меняя тематику, например: от «Семьи» к «Мебели».

II этап обучения «Словосочетания»

Нужно взять карточки с пройденными словами и скрепить скотчем с обратной стороны, и словосочетание готово к работе. Для того чтобы развить у ребёнка способность одномоментно воспринимать большой объём панорамной информации, нужно периодически менять расположение слов в словосочетании: 3-5 дней – горизонтальное расположение, затем 3-5 дней – вертикальное.

III этап обучения «Простые нераспространённые предложения»

Иногда некоторые не видят большой разницы между словосочетаниями и простыми предложениями, объединяют их в один комплект, показывая то и другое вперемежку. Словосочетания состоят в основном из двух слов, главного и зависимого (красный нос, вкусный банан, прыгать высоко, игрушка ребёнка и т.п.). Иногда встречаются словосочетания, состоящие из 3 слов, например: выйти из леса, сесть на стул. Простые нераспространённые предложения, как правило, состоят из двух слов, но это главные члены предложения: подлежащее и сказуемое (мальчик дерётся, девочка танцует, папа спит). Для обучения на данном этапе, мы изготавливаем простейшие книги предложений, которые изготовить несложно. Все дети без исключения любят рассматривать фотографии. Поэтому самыми лучшими книгами для детей будут переделанные семейные фотоальбомы, мы используем также красочные картинки с подписями. Страницы с текстом всегда должны предшествовать страницам с картинками. Форма работы с книгой такова: 2-3 раза в день на протяжении двух-трёх дней Вы усаживаете ребёнка рядом с собой и читаете эту книгу.

IV - V этап обучения «Распространённые предложения», «Книги».

Примерная ежедневная программа. Обучение детей на этом этапе проходит так же, как и на третьем. Переходя к всё более длинным предложениям, вам, без сомнения, станут малы размеры карточек Домана, поэтому мы предлагаем Вам заняться следующим:

- уменьшить размер шрифта;
- увеличить количество слов;
- изменить цвет букв с красного на черный.

Необходимо не забывать постоянно менять расположение слов в предложениях: размещая слова то вертикально, то горизонтально. На данном этапе обучения мы используем книги, которые изготовить довольно просто, при изготовлении руководствуйтесь следующими правилами.

- словарный запас книги должен состоять от 50 до 100 слов;
- все слова в книге должны быть знакомы ребёнку;
- в книге должно быть не более 1 предложения на страницу;
- высота шрифта букв должна быть не менее 1 см;
- текст должен предшествовать иллюстрациям и размещаться отдельно от

них.

Также на данном этапе мы изготавливаем раскраски. Ребенок сначала читает предложение, а перевернув страницу в качестве поощрения и похвалы его ждет страничка с картинкой для разукрашивания [3,28]. У нас в группе уже целая библиотека книг для обучения чтению детей с ООП по Г.Доману. Читающие дети самостоятельно берут книгу с полки читают сколько захотят.

Главная цель в обучении чтению детей с ООП по методике Г.Домана является не принуждать ребенка к обучению и занятиям, а делать так чтобы все обучение строилось в игровой форме, тогда, когда ребенок сам этого пожелает и будет в хорошем настроении, занятие должно закончиться раньше, чем устанет ребенок.

Учение - это награда, а не наказание. Учение - это удовольствие, а не необходимость, это привилегия, а не обязанность. Нам необходимо всё время помнить об этом и не предпринимать ничего, что могло бы разрушить такое естественное отношение ребёнка к обучению.

Список используемой литературы

1. Г.Доман, А. Маниченко «Обучение чтению с пеленок» Просвещение 2001 г. 67 с.
2. Григорьева Л. П., Блинникова И. В. Создание развивающей среды для детей с глубокими сенсорно – перцептивными нарушениями // Дефектология. – 2005.- №5.
3. Г.Доман, Д.Доман Кака научить малыша читать Просвещение 1996 г .28 с.

БАЛАБАҚШАДАҒЫ БАЛАЛАРДЫ ИНКЛЮЗИВТІК БІЛІМ БЕРУ АРҚЫЛЫ ҚАБІЛЕТТЕРІН, ТАНЫМДАРЫН АРТТЫРУ ЖОЛДАРЫ

Сарсенбаева Г.Е., Тәуекелова Ж. Д.

«Алтын сақа»бөбекжайы КМҚК

Инклюзивті білім беру дене бітіміне, психикалық, интеллектуалдық, мәдени, этникалық, тілдік және өзге ерекшеліктеріне қарамастан ерекше білім беруге қажеттілігі бар балаларды жалпы білім беру кеңістігіне енгізуді, олардың сапалы білім беруде кедергілерді жоюды және әлеуметтік ортада бейімделуін және ықпалдасуын көздейді. Ерекше білім беруге қажеттілігі барбалаларға ерекше білім беруге қажеттілігі бар балалар; мигранттар мен оралмандар отбасыларының, аз ұлттар балалары; қоғамға әлеуметтік бейімделуде қиындықтары бар балалар жатады.

Кеңейтілген мағынада инклюзивті білім беру дегеніміз – кедергілерді жоюмен ерекше білім беруге қажеттілігі бар адамдарды оқыту процесінде енгізуге бағытталған білім беру процесі және олардың сапалы білімге тең қолжетімділігін қамтамасыз ету болып табылады.

Қазақстан Республикасында 2000 жылдардан бастап білім беру саясатында ерекше қажеттілігі бар балаларға қатысты жаңа бағыттар қалыптасуда, балаларды әлеуметтендіру, тәрбиелеу, білім беру, әлеуметтік

қолдау және бейімдеудің тиімді жолдарын белсенді іздеу жүргізілуде. Жалпы білім беру жүйесіне ерекше қажеттілігі бар балаларды дені сау құрдастарымен білім беру ортасына кіріктіру бойынша процестер енгізіле бастады.

2002 жылы алғаш рет посткеңестік кеңістікте Қазақстан Республикасының «Мүмкіндігі шектеулі балаларды әлеуметтік және медициналық-педагогикалық түзетулік қолдау туралы» Заңы күшіне енді, онда тек арнайы білімге ғана емес, олардың қоғамдағы орнына да басқа көзқарасты көрсететін, осы санаттағы балалардың құқығын қорғауға қағида

түрінде жаңа – инклюзивті – тәсіл бекітілген. Заң әлеуметтік және медициналық-педагогикалық түзетулік қолдаудың формалары мен әдістерін анықтайды, мүмкіндігі шектеулі балаларға тиімді көмек жүйесін құруға, олардың тәрбиесіне, оқуына, еңбектік және кәсіптік дайындығына, бала мүгедектігінің алдын-алуға байланысты мәселелерді шешуге бағытталған.

Қазіргі таңда барлық әлем жұртшылығының назарын аударып отырған мәселе балалардың жеке сұраныстары мен ерекшеліктеріне ортаның, отбасының қатысуымен білім беру үрдісіне толық қосуды қарастыратын инклюзивті білім беру. Осы жаһандық мәселеге әлем ғалымдары мынадай анықтама береді: инклюзивтік білім беру дегеніміз - барлық балаларды, соның ішінде мүмкіндіктері шектеулі балаларды жалпы білім үрдісіне

толық енгізу және әлеуметтік бейімдеуге, шығу тегіне, дініне, жағдайына қарамай, балаларды айыратын кедергілерді жоюға, ата-аналарын белсенділікке шақыруға, баланың түзеу-педагогикалық және әлеуметтік мұқтаждықтарына арнайы қолдау, яғни, жалпы білім беру сапасы сақталған тиімді оқытуға бағытталған мемлекеттік саясат.

Инклюзивті оқыту – ерекше мұқтаждықтары бар балалардың жалпы білім беретін мектептердегі оқыту үрдісін сипаттауда қолданылады. Демек, инклюзивті оқыту негізінде балалардың қандай да бір дискриминациясын жоққа шығару, барлық адамдарға деген теңдік қатынасты қамтамасыз ету, сонымен бірге оқытудың ерекше қажеттілігі бар балаларға арнайы жағдай қалыптастыру идеологиясы жатыр. Осы бағыт балаларды оқуда жетістікке жетуге ықпал етіп, жақсы өмір сүру жағдайын қалыптастырады.

Инклюзивті білім беру немесе «білім баршаға» бағдарламасы - барлық балаларға мектепке дейінгі оқу орындарында, мектепте және мектеп өміріне белсене қатысуға мүмкіндік береді. Бұл бағдарламаны Біріккен Ұлттар Ұйымының Бас Ассамблеясы мақұлдап, БҰҰ-ның Конвенциясына 2006 жылдың 13 желтоқсанында енгізілді.

Сонымен, инклюзивті білім беру жағдайында жұмыс жүргізетін мектептерде білім мазмұнын үш түрлі бағдарлама бойынша реттеген абзал. Атап айтқанда: жалпы мектептерге арналған типтік оқу бағдарламалары; мүмкіндігі шектеулі балалардың ақаулық типтеріне сәйкес арнаулы білім беру бағытындағы оқу бағдарламалары; мүмкіндігі шектеулі балалардың психофизикалық ерекшеліктерін есепке ала отырып әзірленетін оқытудың жеке бағдарламасы.

Инклюзивті білім беру мәселесі шет елдерде 1970 жылдан бастау алады, ал 90 жылға қарай АҚШ пен Еуропа өздерінің білім беру саясатына осы бағдарламаны толық енгізді. Ал, біздің елімізде инклюзивті білім беру жүйесінің дамуы туралы ресми дерек «Қазақстан Республикасының Білім беруді дамытудың 2010-2020 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламасында» көрсетілді. Осы бағдарлама төңірегінде инклюзивті білім беруді жетілдіру мәселелері қарастырылып, 2015 жылға мына міндеттерді шешу көзделген:

- мүмкіндіктері шектеулі балаларды біріктіріп оқытудың модульдік бағдарламалары жасалады;

- мүмкіндіктері шектеулі балаларды жалпы білім беретін ортада біріктіріп оқыту ережесі әзірленеді;

- түрлі кемістігі бар балалар үшін бірігу нысандары анықталады;

- мүгедек балаларға қашықтықтан білім беруді ұйымдастыру қағидалары әзірленеді. Мемлекеттік бағдарлама негізінде 2020 жылға қарай мектептерде мүгедек балалар үшін көтергіш жабдықтар, пандустар, санитарлық бөлмелерде арнайы құралдар орнату, тұтқалармен, арнайы парталармен, үстелдермен және басқа да арнайы компенсаторлық құралдармен жабдықтау арқылы «кедергісіз аймақтар» құруы жоспарланған. 3030 мектепте мүмкіндіктері шектеулі балаларды оқытуға және тәрбиелеуге тең қол жеткізу үшін жағдайлар жасалу міндеті (мектептерде педагог-дефектологтардың, балаларды психологиялық-педагогикалық сүйемелдеудің, арнайы жеке техникалық және компенсаторлық құралдардың болуы) алға қойылған. Үйде білім алатын мүгедек балалар жеке мүмкіндіктері мен қажеттіліктері ескеріле отырып, компьютерлік техникамен қамтамасыз ету сияқты істері жүзеге асырылмақшы. Осылайша мемлекетіміз мүмкіндігі шектеулі жандарды әлеуметтік қорғау, олардың қоғамға етене араласуына, оларды оңалту, жұмысқа орналастыру және жаңа жұмыс орындарын құру, білім алу, оқыту, қайта мамандандыруда қолдан келгенше жағдай жасамақшы.

Саламан Декларациясына сәйкес инклюзивті білім беру саясатының міндеттері мынадай:

- Әрбір бала білім алуға құқылы және оны алуға тиіс.
- Әрбір баланың дара қабілеттері, қызығушылықтары, қажеттіліктері және оқуға деген мұқтаждықтары болады.

· Білім беру жүйесіне оң өзгерістер, яғни осы мұқтаждықтарды қанағаттандыру мақсатына орай өзгерту.

Осыған орай, инклюзивті білім берудің негізгі 8 принципі туындайды. Яғни ол мына принциптер:

1. Адам құндылығы оның мүмкіндігіне қарай қабілеттілігімен, жеткен жетістіктерімен анықталады.

2. Әрбір адам сезуге және ойлауға қабілетті.

3. Әрбір адам қарым-қатынасқа құқылы.

4. Барлық адам бір-біріне қажет.

5. Білім шынайы қарым-қатынас шеңберінде жүзеге асады.

6. Барлық адамдар құрбы-құрдастарының қолдауы мен достығын қажет етеді.

7. Әрбір оқушы үшін жетістік кезетуөзінің мүмкіндігіне қарай орындай алатын әрекетін жүзеге асыру.

8. Жан- жақтылық адам өмірінің даму аясын кеңейтеді.

Сонымен қорыта айтқанда, инклюзивті оқыту- оқушылардың тең құқығын анықтайды және ұжым іс-әрекетіне қатысуға, адамдармен қарым-қатынасына қажетті қабілеттілікті дамытуға мүмкіндік береді. Инклюзивті оқыту арқылы барлық балалардың мұқтаждықтарын ескеріп, ерекше қажеттіліктері бар балалардың білім алуын қамтамасыз ететін жалпы білім үрдісін дамытуға болады. Мұндай оқыту түрі арнаулы білім беру жүйесінде дәстүрлі түрде қалыптасқан және даму үстіндегі формаларды ығыстырмайды, қайта жақындатады.

Инклюзивті бағыт арқылы мүмкіндігі шектеулі балаларды оқуда жетістікке жетуге ықпал етіп, жақсы өмір сүру мүмкіншілігін қалыптастырады. Осы бағытты білім беру жүйесіне енгізу арқылы оқушыларды адамгершілікке, ізгілікке, қайырымдылыққа тәрбиелей аламыз.

Сонымен қоса, инклюзивті оқыту үрдісі балаларды толеранттылыққа тәрбиелеудің бастауы болмақ .

Пайдаланған әдебиеттер:

1. Руководящие принципы политики в области инклюзивного образования. Париж, ЮНЕСКО, 2009г

2. Бгажнокова И.М. «Школа для детей с нарушениями интеллекта: тенденции перспективы развития» Дефектология 2004ж

3. Жарықбаев Қ. Жалпы психология, 2000

4. Кемтар балаларды әлеуметтік және медициналық-педагогикалық түзету арқылы қолдау туралы. ҚР 2002ж №343 заңы

5. Қазақстан Республикасының Білім беруді дамытудың 2011-2020 жылдарына арналған мемлекеттік бағдарламасы.-Астана, 2010.

6. Саламан Декларациясы ЮНЕСКО 1994 ж

ҮШТІЛДІ БІЛІМ БЕРУ – МЕКТЕПKE ДЕЙІНГІ ЖАСТАҒЫ БАЛАНЫҢ КОММУНИКАТИВТІК-ТІЛДІК БІЛІКТІЛІГІН ҚАЛЫПТАСТЫРУ ҚҰРАЛЫ РЕТІНДЕ

Калиакпарова Н.А.Ниязалина А. Н.

КМҚК «Алтын сақа» бөбекжайы

Әлем күннен күнде түрлене келе, көптеген тілдердің алуандығымен таң қалдырады; сол себептен бала бір тілден аса, яғни бірнеше тілдік ортаға тап болатын жағдайлар көбеюде. Қоғам қазіргі білім беру жүйесіне түпкілікті айрықша мақсат қоюда. Бүгінгі күні мектепке

дейінгі мекемеде уақыт өте келе балабақшадан жоғарғы оқу орны мен ғылымға интеграцияланатын білім берудің инновациялық моделі қалыптастырылуы қажет.

Мектепке дейінгі мекемелерде инновациялық технологиялар мен жаңашыл білім беру технологияларын енгізу баланың ары қарай мектепте, колледжда, ЖОО-да оқуын сапалы және сәтті білімін жалғастыруда потенциал қалыптастырады. Бұл өз кезегінде қазіргі заманғы ұрпақтың бүтіндей болашағына әсер етеді.

Мектепке дейінгі мекеменің жалпыға бірдей білім беру стандарты күтілетін нәтиже ретінде баланы мектепке дайындығымен қатар, оқуға деген дайындығын қарастырады. Соның ішінде «Коммуникация» саласы баланы көптілділікке, тіл білуге деген құштарлыққа, ана тілінде немесе шет тілінде әлеуметтік-мәдени қарым-қатынасқа түсуге, айналадағы адамдармен вербалды немесе вербалды емес құралдар арқылы сөйлесуге деген құштарлығын дамытуды көздейді. Мектепке дейінгі жас тіл үйретуді бастаудың ең қолайлы кезі, себебі бұл кезде баланың назарының концентрациясы тиімді, логикалық ойлау қабілеті жоғарырақ, және есте сақтауға арналған жады әлдеқайда көлемдірек.

№134 «Ғауһар» балабақшасында ағылшын тілі оқу қызметі стандартқа, оқу кестесіне сай өткізіледі. Оқу қызметі кезінде түрлі әдіс-тәсілдер қолданылады. Балабақшада тіл үйренуде ақпараттық және коммуникациялық әдістер кеңінен қолданылады, оның ішінде компьютерлік құрылғылар, мультимедиялық құралдар, аудиолар және т.б. Оқу қызметінде АКТ қолдану мотивацияның 2 түрін дамытады: өзіндік мотивация, яғни берілген материал баланың қызығушылығын тудырады, және бала осы тілді біліп, үйреніп түсіне алатынын көрсету арқылы баланы мотивациялау. Бұл баланың өзінің жетістіктеріне қанағаттануын, өз күшіне сенімділігін тудырып, баланы әрі қарай сол жетістіктерін жетілдіріп, жоғары сатыға көтеруге ынталандырады. Менің пайымдауымша, ертегіні не болмаса әңгімені тыңдау, немесе танымдық фильмдер көру оқытатын бағдарламалардан анағұрлым қызығырақ. Балалар тілдің мағыналық (семантикалық) негізін тез ұғып, өздері сөйлей бастайды. Әсіресе оқытуда баланы тілдік ортаға толық жайғастыру әдісі қолданылса бұл тиімдірек болады. Бұл әдісте ағылшын тілімен жиі және терең байланыста болу көзделеді. Оқыту құралдары жайлы сөз қозғағанда, мектепке дейінгі жастағы балаларға арналған компьютерлік ойындар туралы айтып кеткен де жөн. Олар балаға жеңіл әрі қызықты формада ағылшын, орыс, қазақ тілдерінде сөздерді, сөз тіркестерін, есте сақтауға ақыл-ойын және компьютерлік біліктерін дамытуға көмектеседі. Баланың соқыр сезімі өте алғыр, қазір нәтижесі айқын білінбесе де, бір-екі жыл ішінде баланың ерекше дамыған тілдік (лингвистикалық) қабілеттерін көретінімізге кәміл сенімдімін. Сол себепті №134 «Ғауһар» балабақшасында осы тақырыпта жоба бастадым. Осы жоба аясында балалармен АКТ көмегімен ұйымдастырылған іс-әрекеттер жүргізіліп басталды. Ағылшын тілі ұйымдастырылған іс-әрекеті барысында балаларға ұнтаспалар, видеолар, оның ішінде мультфильмдер көрсетілу көзделуде.

Баланың сөздік қоры бірнеше ондық сөзге жеткенде ұйымдастырылған іс-әрекетті ағылшын тіліндегі аудиоертегілермен түрлендіруге болады. Бастапқы кезеңде кішкентай әңгімелер тыңдатылған жөн. Бұл әңгімелер балаға түсінікті болуы шарт. Өйткені бала материалды түсінбесе, оның қызығушылығы төмендейді. Ал қызығушылықсыз өткен іс-әрекет құнды әрі тиімді болуы екіталай. Аудиоертегілерді тыңдау барысында балаларға көрнекілік құралдар көрсетіп, сонымен қатар сөздерді қайталау ұсынылады. Аудиоертегілерді тыңдауды неғұрлым қызықты ету үшін тағы бір әдісті қолдану-балаларға ертегінің суретін салғызу. Бірақ ертегіні тыңдау барысында сол ертегіні бірден салу тек бала сол ертегінің сюжетін білген жағдайда ғана мүмкін. Бала ертегіні бұрын естімеген болса, сол ертегіні екінші немесе үшінші рет тыңдалуында ғана балаларға қарындаштар мен қағаз берген жөн. Өйткені ертегіні тыңдау барысында бала сурет салу баланың түпкілікті біліктеріне әсер ететін үдеріс. Бұл түпкілікті біліктіліктеріне бір уақытта ақпаратты қабылдау мен сол ақпаратты өңдеп шығару жатады. Сурет салу кезінде балада естіген- білгенімен ассоциативті байланысы пайда болады. Суреттегі сюжетпен ассоциацияланып, ағылшын тіліндегі сөздер ерікті, тіпті еріксіз түрде де баланың есінде қалады. Мұндай ағылшын тілі іс-әрекеті кезінде әр балаға көңіл бөліп, бір уақытта тыңдауды әрі сурет салуды білетіндігіне көз жеткізген

абзал.Төрт-бес жастағы балада тыңдалған ақпаратты өңдеу, яғни сол сәтте сурет салу біліктілігі болмайды. Бірақ ертегілерді үнемі тыңдап, оларды лезде өңдеуге бейімделген бала бір уақытта естіп, оны тыңдап-түсініп әрі естіген ақпаратын түрлендіруді үйренеді.

Видеофильмдердің басты мақсаты- мектеп жасына дейінгі балалардың коммуникативті оқыту әдісі арқылы ағылшын тілін үйрету болып табылады. Сөздік қор (лексика) мен грамматикалық материал ойын түрінде енгізіледі. Тек сөздер ғана емес, сонымен қатар бұл сөздің қай жерде қолданылатынын, қандай әрекет орындауға болатыны айқын көрсетіледі, бұл баланың сөзді тез жаттап, баланың ағылшын тілінде сөйлеу біліктілігін арттырады.

Фонетикалық материал (дыбыстар, екпін, ритм, интонация) еліктеу, яғни имитация арқылы жаттықтырылады. Ағылшын тілі өз ана тілі болып табылатын адамның ұйымдастырылған іс-әрекетке қатысқаны фонетикалық материалдың жақсы меңгерілуіне септігін тигізеді. Бірақ балабақшада мұндай мүмкіндіктің болмауын ағылшын тілінде мультфильмдер көрсетумен алмастырылады. Балалар мультфильм көруді өте ұнатады және сол мультфильмді бірнеше рет көруден жалықпайды. Балада «бұл сөздерді не үшін жаттаймын» деген сұрақ туындамайды. Оған мультфильм көру өте қызықты болғандықтан, ол кейіпкерлердің фразаларын қызығушылықпен қайталайды.Бұл балаға жаңа сөздерді үйренуге ғана көмектеспейді, сонымен қатар ағылшын тіліне тән дыбыстарды игеруге көмектеседі. Балаға мультфильм ұнаған жағдайда бірнеше рет қайталап көру бірте-бірте оның жатталуына септігін тигізеді. Ағылшын тілін үйретуге қажетті роликтер ретінде 2-3 жастағы балаларға арналған арнайы анимацияланған өлеңдер мен мультфильмдер таңдаған жөн(мысалы Мэйзи тышқаны-Maisy Mouse туралы роликтер), өйткені бұл мультфильмдердің тақырыптары балаға түсінікті, яғни санау, жануарлар аттары және тағы да басқа.

Тіл үйретуде дәстүрден тыс әдістердің бірі – театралды-ойындық қызмет. Бұл баланы ешбір қысымсыз диалогтық сөйлеуін дамытуға, мимика, жест, қозғалыс арқылы импровизациялауына, коммуникативтік мәселелерді шешуге көмектеседі. Мұндай әдіс №134 «Гайһар» балабақшасында ағылшын тілі вариативтік бөлімінде кеңінен қолданылады. Баланың мультимедиялық құралдар арқылы көрген ертегілерін сахналау оқу қызметі мен вариативтік бөлімнің байланысын ұштастырады.

Театр қызметі –сөйлеудің ең нақты моделі. Театрды диалогтық сөйлесуге үйретудің формасы ретінде де қарастыруға болады. Сонымен қатар, бұл ойын, ал ойын – баланың тұлғалық даму механизмінің басты құралы. Ертегі қойылымын балалар ойын ретінде қабылдап, бір-біріне әлдебір кейіпкерді қалай дұрыс ойнау керектігін көрсетіп, бір-бірінің сөздерін жаттап та алады. Театрдың маңызды аспектәсенәі бірі – балаларды түрлі эмоцияға бөлеуінде. Осындай тәсілмен берілген ақпарат жылдамырақ қабылданып, шет тілдерін үйренуге деген құлшынысын ұлғайтады. Оған қоса, бала оқу қызметінде көрген ертегілерін театр арқылы өзі ойнап шығады.Образды сомдау шығармашылық шеберлікті қажет етеді. Шынайы орта жасалынады. Мысалы, тәрбиеленуші әнші рөлін сомдаса топқа микрофон әкелу т.б. Артықшылығы тәрбиеленушілердің қызығушылықтары мен ынтасын арттырады, ұялшақ, тұйық балалардың өзіне деген сенімділігін қалыптастырады. Себебі балалар мұндай әрекет кезінде өздерінің емес басқаның рөліне енетіндіктен жауапкершілікті сезінбейді және еркін болады.

Тіл білу –әлемдік үрдіс, яғни ол мәдениетаралық тіл табысудың бірден бір көзі. Біздің бүгінгі мектепке дейінгі жастағы балалар – ертеңгі күнгі еліміздің басқарушылары, иелері. Бала бойында азаматшылдық пен патриоттық сезімдерді қалыптастыру ана тілге деген сүйіспеншілік пен өзге тілдерге деген құрметтен басталады. Жақсы жағдай жасалған ортада бала жасы неғұрлым кіші болса, соғұрлым шет тілдерді жақсы игеру мүмкіндігі көбірек.

Пайдаланылған әдебиеттер:

1. Земченкова Т.В. Английский для дошкольников.-М.:ВАКО, 2008г.
2. Коньшева А.В., Английский для малышей. – СП. КАРО, 2010г.
3. Шишкова И.А., Вербовская М.Е., Английский для самых маленьких: Учебник. – М.: ЗАО «РОСМЭН-ПРЕСС», 2008г.

МЕКТЕП ЖАСЫНА ДЕЙІНГІ БАЛАЛАРДЫҢ БАЛАБАҚШАҒА БЕЙІМДЕЛУІ БОЙЫНША ЖҮРГІЗІЛЕТІН ЖҰМЫСТАР

Адамбекова М.Ш.

«Бақыт» бөбекжайы КМҚК, Қарағанды қаласы

Ерте балалық шақ – қарқынды даму кезеңі. Баланың осы кезеңде жинақтаған тәжірибесі көбінесе оның болашақ үлкен өмірін айқындайды. Әрине, ата-анадан басқа өз баласын білетін және жақсы көретін жоқ шығар. Алайда, уақыты келгенде оған тек жақын адамдарымен қарым-қатынас жасау жеткіліксіз болады: жаңа достар керек, жаңа әсерлер. Содан бала балабақшаға келеді. Балаға мектепке дейінгі мекемеде жайлы, жақсы болу үшін, бейімделу мәселесін кешенді түрде шешу керек. Мұндай жағдайда педагог-психологтың алатын ролі де маңызды.

Бейімделу түсінігінің астарында адамның жаңа ортаға енуі және оның жағдайына икемделу жатыр. Бұл кезең – мектепке дейінгі баланың өміріндегі қиын кезеңдердің бірі және ол әртүрлі өтуі мүмкін.

Бейімделудің ұзақтығы мен сипаты баланың жас ерекшелігіне байланысты.

Баланың өмір сүру жағдайы қаншалықты өзгерсе соншалықты ол бейімделудің сипатына ықпал етеді: күн тәртібі, тамақтану ерекшеліктері және т.б. Бұл жағдайлардың бірден өзгеріске түскенде эмоционалдық күйзелістің алдын алу мақсатында ата-аналарға баласы топқа келмей тұрып осы жас кезеңіндегі балалардың күн тәртібі, тамақтану сипаты және т.б. туралы айтылады, үйде де оындай жағдайды ұстанулары туралы өтініш жасалады.

Жаңа жағдайға үйрену жүйке жүйесінің ерекшеліктеріне де байланысты. Кейбір балалар айғайлап жылайды, тамақтан, ойыншықтан бас тартады, алайда балабақшаға келген алғашқы күндері ғана. Уақыты келгенде бала тынышталып, тамаққа тәбеті де ашылады. Мұндай қалыптағы бейімделу баланың балабақшаға қалыпты үйренуін айқындайды.

Басқа балалар сырт көзге салмақты болып көрінеді, ішкі қобалжуын білдіреді. Олардың өз инициативалары жоқ, аз сөйлейді, ойнамайды. Мұндай күйзелген эмоционалды жағдай ұзаққа созылуы мүмкін. Дәл оындай тыныш және назардан тыс қалған балаларға педагог-психолог бірінші кезекте көңіл бөлуі қажет. Мұндай балаларға көмек көрсету үшін маман олардың эмоционалдық ерекшеліктеріне бақылау жүргізеді.

Бейімделу – бұл нәтижесі жағымды, әрі жағымсыз болуы мүмкін үрдіс. Психологтар мен педагогтар сәтті бейімделуге қажеттілерді анықтады, олар: ішкі жайлылық (эмоционалдық қанағаттану) және сыртқы адекватты мінез-құлық (ортаның талаптарын оңай әрі нақты орындау қабілеттілігі).

Баланың балабақшаға бейімделу мәселесін шешу бірнеше бағыттардан құралады.

Ата-аналармен жұмыс. Мұны шартты түрде бірнеше кезеңдерге бөлуге болады.

Бірінші кезең – алдын алу. Жұмыс көктемде жаңа оқу жылы басталмай тұрып басталады. Педагог-психолог болашақ тәрбиеленушінің ата-анасымен және баланың өзімен танысады. Бала туралы, отбасы, баланың балабақшаға келгенде жәрдем беретін тәрбие шарттары туралы алғашқы мәліметтерді жинақтайды. Ата-аналармен сауалнамалар жүргізеді, оның барысында «Бала балабақшаға келуге дайын ба?» екендігін талдайды.

Үлкендер балаларын балабақша бере отырып өз балалары үшін алаңдайды. Педагог-психологтың міндеті оларды тыныштандырып, дайындық кезеңнің маңыздылығын ескерту.

Ол балабақшамен танысу экскурсиясын өткізеді, топты, жатын бөлмелерін, ойыншықтарды көрсетеді.

Екінші кезең – таныстыру. Бірінші кезекте ата-анамен диалог негізінде өзара қарым-қатынасқа түседі. Педагог-психолог олармен жеке кеңестер беру кезінде кездеседі (қыркүйек – қазан). Сұхбат барысында анамнез мәліметтері жинақталады, ата-аналар балабақшаға келген алғашқы күндегі әсерлерімен бөліседі. Осы кезде педагог-психолог бейімделу кезеңі қалай өтіп жатқандығы, балабақшаға келу баланың мінез-құлқына қалай әсер еткендігі жайлы хаттама толтырады.

Педагог-психолог ата-аналарды балалардың өзін-өзіне қызмет көрсетуінің қалыптасуы туралы ақыл-кеңестер береді, балабақшада баланың дербестігінің дамуына жағдай жасалатындығы жайында айтады.

Ата-аналар үшін ата-аналар бұрышында және ақпарттық стендтерде ақпараттар дайындалады: «Балабақшаға шақыру», «Мен балабақшаға барғым келеді», «Балалармен кімдер жұмыс жасайды», «Балалардың еркелігі», «Баланың дербестігі» және т.б.

Үшінші кезең – тәжірибелік кезеңде үлкендерді балабақшаның білім беру әрекетіне араластыру керек. Олар педагогикалық үрдістің бақылаушылары емес қатысушылары болуы тиіс. Балаларға балабақшаға келгеніне бір ай толғанда педагог-психолог ата-аналармен танысу тренингін өткізеді. Тренинг барысында ата-аналар өздерінің баланы балабақшаға апарған кездегі бастан кешірген күйзелістерімен бөліседі, көңіл күйлерін бағалайды, өзекті мәселелерді талқылайды, кейбіреулер білім туралы пікір алмасады. Топтың ата-аналар ұжымы бірігеді, ал бұл өз кезегінде ата-аналарға сенімді болуға, аз қобалжуға септігін тигізеді.

Педагог-психолог, тәрбиешілер және педагогикалық үрдістің басқа қатысушылары ақыл-кеңестер, жиналыстар, ата-аналар клубын, тренингтер, балалармен бірлескен ойындар өткізеді.

Оқу жылының ортасына қарай ата-аналармен балаларының темперамент типін анықтау үшін сауалнама жүргізіледі. Табиғи темпераменттің ерте балалық шақта байқалатындығын есте ұстаған дұрыс, соңынан баланың мінез-құлқы ереже нормалардың әсерінен өзгереді. Баланың темпераментін біле отырып педагогтар өздерінің педагогикалық қызметінде оны ескереді, тәрбиеленушілерді жақсы түсінеді.

Темперамент типін анықтау үшін И.В. Осинаның «Мектеп жасына дейінгі балалардың темпераменті мен зейінінің өзара байланысы» мінездемелерін қолданған жөн. //Дошкольное воспитание. - 1997. - №4. - 24 бет.

Сәбилерді қабылдайтын топ педагогтарымен жұмыс. Қыркүйек айының алғашқы күндерінен бастап педагог-психолог олармен кеңес өткізеді. Ол тәрбиешілерді 3 жастағы балалардың ерекшеліктерін, бейімделуін еске салады, баламен және оның ата-анасымен танысу кезінде туындайтын жағдайларға көңіл аударады.

Бұдан әрі топ педагогтарымен кеңес өткізу практикалық сипатта болады. Онда маман тәрбиешілерді топ балаларының және олардың ата-аналарының жеке ерекшеліктерімен таныстырады, бейімделу барысында туындайтын мәселелер мен жағдаяттарды келісе отырып шешеді.

Оқу жылы ішінде мұндай кеңестер бірнеше болуы мүмкін: «Баланың әдеттері», «Бейімделу кезіндегі баланың тамақтануы», «Бейімделу және қарым-қатынас ортасы», «Ұлдар мен қыздар балабақшаға барады». Білім беру үрдісінің барлық қатысушылары жылына үш рет медициналық - педагогикалық кеңеске қатысады. Мектепке дейінгі мекеме педагогтары мен мамандары бұл кездесулерде алдағы оқу жылының жұмыс жоспарымен бөліседі, аралық қорытынды жасайды, алдағы уақытқа мақсат қояды. Топта эмоционалды қолайлы атмосфера жасау дегеніміз балада жағымды көңіл күй қалыптастыру, балабақшаға баруға ынтасын арттыру. Ол үшін топта жылулық пен жайлылықты орнату қажет.

Бейімделу кезеңінде уақытша балаға топқа өзінің сүйікті ойыншығын беру, баланы көтеру, әлдилеу сияқты «үйдегі» тәрбие тәсілдерін сақтаған дұрыс. Сонымен қатар маман

бейімделу тобында балаларға бақылау жүргізеді. Бақылау хаттамасында баланың үлкендермен, басқа балалармен қатынасқа түсу ерекшеліктері, баланың ойын, сабақ кезіндегі мінез-құлқы жазылады.

Бейімделу кезеңіндегі ойын әрекетін ұйымдастыру «бала – үлкен», «бала – бала» арасындағы эмоционалды байланысты қалыптастыруға бағытталады.

Ойын-сабақтарды педагог-психолог апта сайын 15 минут ұзақтықта өткізеді.

Бала өмірінде мектепке дейінгі білім беру мекемесіне бейімделудің маңыздылығы мен қажеттілігі зор, бала мен оның ата-анасына жан-жақтан көмек көрсетілу керек. Жұмыс барысында балалар мен ата-аналарға қызықты оларда жағымды эмоциялар тудыратын жұмыс түрлерімен әдіс – тәсілдерді таңдап алу маңызды

Педагог – психологтың осындай жұмыс жүйесін тәжірибеде қолданса, балалардың бейімделу кезеңі жеңіл өтеді, ата-аналардың алаңдауы да аз болады.

Пайдаланған әдебиеттер:

1. Дошкольное воспитание. - 1997. - №4. – 24 бет.
2. Н.В. Крюхина. Организация и содержание работы по адаптации детей в ДОУ. Практическое пособие Москва 2005
3. Интернет ресурстар.

ПРАВСТВЕННОЕ ВОСПИТАНИЕ ДОШКОЛЬНИКОВ

Дуйсенбаева А. А., Идрисова З.М.
КГКП «Ясли-сад Бақыт», г. Караганда

В наше время в общественном сознании уже обозначился обобщённый образ человека, отвечающего требованиям двадцать первого века. Это физически здоровый, образованный творческий человек, способный к целеосмысленному общественному труду, строительству собственной жизни, сферы обитания и общения, сообразно с основополагающими моральными принципами. Поэтому проблема нравственного воспитания в детском саду на современном этапе жизни общества приобретает особую актуальность и значимость.

Дошкольное детство - это период усвоения норм морали и социальных способов поведения. Когда ребёнок начинает активную жизнь в человеческом обществе, он сталкивается с множеством проблем и трудностей. Они связаны не только с тем, что он ещё мало знает об этом мире, а должен и хочет его познать. Ему, этому милому "пришельцу", нужно научиться жить среди себе подобных. И не только физически жить, но хорошо, комфортно чувствовать себя среди людей и развиваться, совершенствоваться. А для этого важно понять, как люди общаются друг с другом, что они ценят, что порицают, за что хвалят, а за что ругают или даже наказывают. И вот в процессе этого сложного познания сам ребёнок становится личностью, со своим мировоззрением, со своим пониманием добра и зла, со своими реакциями на поступки других и собственным поведением.

Это всё - знание принятых в обществе норм и правил поведения и взаимоотношений, переживания, способность к сочувствию, сорадости, действия в отношении других людей, развитие собственных качеств - и составляет понятие нравственность. Без неё человек не может жить среди других людей.

Важным аспектом развития ребенка в дошкольном возрасте является становлением нравственных чувств, моральных суждений. Уже в раннем возрасте ребенка побуждают считаться с другими людьми: «Не шуми, бабушка отдыхает», «Помоги маме собрать игрушки». На 2-ом году жизни ребенок проявляет свои чувства по отношению к сверстникам, с которыми играет. В это же время формируется эмоциональная реакция на

похвалу. Эта реакция лежит в основе развития самооценки, отношения ребенка к себе и к своим качествам.

На 3-м году жизни дети начинают вместе играть. Это предполагает согласование действий, помощь товарищу по игре, подчинение и руководство. Наиболее ранней формой обогащения нравственного опыта является подражание. Ребенок подражает маме или папе не только внешне, но и перенимает внутренние эталоны оценки происходящего. Родители обсуждают между собой те или иные ситуации, используя слова типа: не прав, хороший, не уважает, добрый. Ребенок, соотнося высказывания с ситуацией, учится оценивать происходящее. Если дети видят доброту и щедрость со стороны других или их хвалят их собственную доброту, то эти качества получают свое развитие. Кроме того, ребенку важно научиться ставить себя на место другого.

В основу нашей работы с детьми по нравственному воспитанию была положена идея Сухомлинского В. А. О том, что, ввести ребенка в мир человеческих отношений - одна из важных задач воспитания личности ребенка дошкольного возраста. Детей надо приучать жить среди людей, формируя у них определенные психологические качества (внимание, волю, эмоции) и навыки общения.

В нашем детском саду мы изменили обстановку, приблизив, насколько это возможно, условия в нем к домашним. Для этого в жизнь нашего общего с детьми дома ввели разнообразные обычаи:

1. утро радостных встреч (после выходных, болезни);
2. встречаем гостей;
3. изучаю родословную (составление семейного альбома, портфолио);

Разработали многовариантный режим дня, например "мы одни" (нет помощника воспитателя), "у нас праздник" (в дни утренников), "плохая погода" (сильный дождь или метель), "внимание, карантин!".

Для формирования нравственных качеств личности ребёнка дошкольного возраста в детском саду, мы используем следующие методы:

1. Беседа. Беседуя с детьми, воспитатели побуждают их думать и говорить. Задавая им два - три вопроса, дают ребятам высказаться. Это позволяет педагогам понять, о чём дети думают, что знают из личного опыта, проводятся этические беседы - это плановые, подготовленные занятия с детьми. Например "Из какой я сказки?", где на примере героев сказок у детей закрепляются представления о таких качествах человека, как доброта, скромность, смелость, показывая их в сравнении с отрицательными качествами: жестокостью, злом, трусостью, ленью.

С помощью воспитателя ребята учатся справедливо оценивать поступки своих сверстников, а подчас и взрослых, учатся понимать, что можно, а что нельзя, что хорошо, а что плохо.

Примерные темы бесед: "Будь всегда вежливым", "Что хорошо, что плохо и почему", "Ваши добрые поступки", "Чем можно порадовать маму", "Что такое дружба?", "Кого люди называют смелым" и т. д.

2. Чтение и анализ художественных произведений, например, Сухомлинского В.А. "Почему Олечка не сорвала цветок?", А. Кузнецовой "Мы поссорились", К.Д.Ушинского "Умей обождать", А.Барто "Помощница". Эстетический фон нашим занятиям создают стихи, загадки, песни, включённые как в основную часть, так и в дополнительную работу с детьми. Литературный материал незаменим в нравственном воспитании ребёнка, поскольку детям легче оценивать поведение и поступки других, чем свои собственные. Для всестороннего развития личности мы включаем детей в различную деятельность, связанную с художественной литературой. Например, ребята создают свои рисунки по мотивам сказок, рассказов, организуем выставки работ.

3. Игра. Известно, что в дошкольном возрасте наиболее близкой и понятной для ребёнка деятельностью является игра. В работе с детьми мы используем коллективные игры-занятия, игры-упражнения, игры-инсценировки, игры-сказки, сюжетно-ролевые игры. При

помощи игры можно решать самые разные коррекционные задачи: одна и та же игра для одного ребёнка может быть средством преодоления страха, повышения самооценки; для другого - средством оказания тонизирующего эффекта, для третьего - школой развития нравственных чувств, гуманных отношений со сверстниками. Мы проводим такие игры и упражнения:

- направленные на развитие способностей детей познавать себя и других людей ("Волшебные камешки", "Ласковые дети", "Ладошки", "Назови себя", "Волшебный стул", "Подарок другу").
- направленные на развитие эмоциональной осведомлённости: ("Цветовое настроение", "Маски", "Мы артисты")
- направленные на овладение детьми невербальными средствами общения: "Угадай кто я", "Зоопарк", "Скульптор", "Где мы были вам не скажем, а что делали - покажем").
- направленные на овладение детьми вербальными средствами общения : ("Подари цветок", "Молчанка", "Большой разговор", игра интонациями).
- направленные на овладение правилами пользования речью в различных социальных ситуациях: ("Разговор по телефону", "Как нам быть", "Как с тобой разговаривают").

4. Наблюдения за деятельностью педагога в процессе игр, занятий, труда. Улыбка воспитателя, кивание или покачивание головой, контакт взглядом, мимикой, совместные с ребёнком действия при выполнении неприятного задания, совместная деятельность (конструирование, лепка, раскрашивание и т.п.), выслушивание, смех над шутками ребенка - все это оказывает влияние на формирование нравственных качеств личности ребенка.

Всю эту работу по развитию у дошкольника нравственных качеств мы ведем вместе с родителями: сообщаем им о достижениях и проблемах детей, консультируемся с ними об индивидуальных особенностях каждого ребёнка, выявляем происхождение тормозящих развитие факторов, обучаем самих родителей приемам и методам нравственного воспитания в семье.

С целью установления тесных контактов с семьёй, для обеспечения единства в воспитании нравственной культуры мы используем следующие методы:

- общие и групповые родительские собрания;
- консультации;
- посещения педагогом семей своих воспитанников;
- дни открытых дверей;
- папки-передвижки, стенды в родительских уголках групповых помещений.

Программа нравственного воспитания дошкольников является своеобразным стержнем, вокруг которого целесообразно строить весь процесс их обучения. Воспитатель ежедневно устанавливает душевную связь с ребёнком. Если это достигнуто, то ребёнку легко учиться, легко общаться, легко жить в коллективе. И только тогда воплощаются мудрые слова Я. Корчака: "Воспитатель, который не сковывает, а освобождает, не ломает, а формирует, не подавляет, а возносит, не диктует, а учит, не требует, а спрашивает, переживает вместе с ребёнком много вдохновенных минут".

Список использованной литературы

1. Государственный общеобязательный стандарт дошкольного воспитания и обучения - Постановление Правительства Республики Казахстан от 23 августа 2012 года № 1080.
2. Воспитание нравственных чувств у старших дошкольников: Пособие для воспитателей детского сада. // Под ред. А.М. Виноградовой. М. Просвещение. 1980.
3. Козлова С.А. Нравственное воспитание дошкольников в процессе ознакомления с окружающим миром (АПН ССР, НИИ дошк. Восп. М. Педагогика. 1988.

ВНЕДРЕНИЕ ТРЕХЪЯЗЫЧИЯ ЧЕРЕЗ ТЕАТРАЛИЗОВАННУЮ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ

Асылбекова А.Б., Калибекова А.А.
КГКП «Ясли-сад «Бақыт», г.Караганда

*Детей надо учить тогда, когда они дети.
Трёхязычие - просто необходимость для наших детей.
Они – дети всей планеты...
Н. Назарбаев*

Впервые идея трёхязычия была озвучена Н.А. Назарбаевым в октябре 2006 года на Ассамблее народа Казахстана, а уже в 2007 году в Послании «Новый Казахстан в новом мире» было предложено начать поэтапную реализацию проекта «Триединство языков». Современные реалии таковы, что ребенок, живущий в Казахстане, для многостороннего развития должен знать три языка.

Родители понимают: для того, чтобы их ребенок был востребованным во взрослой жизни, они обязаны дать хорошее образование. А залог хорошего образования в Казахстане на сегодняшний день — это знание как минимум трёх языков: казахского, русского и английского.

Трёхязычие – это явление использования трех языков по необходимости в процессе общения личности в определенном коллективе и обществе. Мы считаем это явление очень важным для нашей независимой страны. Потому что это дает нашему молодому поколению свободно выражать свои мысли в пространстве знаний.

Многообразие мира, языков, культур определяет в настоящее время философию межкультурного взаимодействия. При этом языковое многообразие рассматривается как один из наиболее ценных элементов культурного наследия.

Знание языков относится к основным навыкам, владение которыми, должно стать правилом для каждого казахстанца. Изучение языков, необходимо поддерживать уже в раннем детстве.

Таким образом, перед дошкольными организациями образования встают новые задачи, одна из которых - раннее овладение двумя или более языками.

В настоящее время активно внедряется полиязычие в дошкольные организации. Сегодня перед педагогом стоит задача: формирование поликультурной личности.

Цели поликультурного и полиязычного образования:

- воспитание поликультурной, формирование компетентной личности ребёнка, готового к социокультурному взаимодействию на государственном и других языках.
- формировать человека, способного к активной жизнедеятельности в многонациональной и поликультурной среде, обладающего развитым чувством понимания и уважения других культур, умением жить в мире и согласии с людьми разных национальностей, рас и верований.

Задачи:

1. Создание условий для овладения навыками общения дошкольников на казахском языке как государственном, на русском - как языке межнационального общения, на английском языке как на языке мировой науки.

2. Обучение дошкольников разнообразным способам речевого общения и развитие навыков социокультурного взаимодействия.

Знание родного и государственных языков, изучение иностранного языка расширяют кругозор личности, содействуют ее многогранному развитию, способствуют формированию установки на толерантность и объемное видение мира. Полиязычное развитие детей в

дошкольной организации образования реализуется как в учебной так и внеучебной деятельности.

Учитывая тот факт, что на начальном этапе обучения заинтересованность детей в предмете играет особую роль, мы пытались найти решение этой проблемы с помощью использования театра на казахском, русском, английском языках.

Выражение «сказочный мир детства» - не пустые слова. В жизни каждого ребенка с его самого рождения присутствует сказка со своими добрыми героями, превращениями и волшебными предметами.

Театрализованная деятельность традиционно определяется как эффективное средство языкового развития ребенка.

Театр с незапамятных времен привлекает к себе детей. Необычайность зрелищ захватывает их, переносит в совершенно особый, увлекательный мир. Они очень впечатлительны и быстро поддаются эмоциональному воздействию.

Театральная деятельность развивает фантазию и выдумку. Этот вид искусства доставляет детям много радости и создает у них хорошее настроение, велико его воспитательное значение.

Театрализация по предмету органически входит в учебно-воспитательный процесс детского сада. Она дает выход творческой энергии и инициативе дошкольников. Инсценировки оживляют и разнообразят организованную учебную деятельность.

Подготовка и проведение спектаклей способствуют повышению интереса детей к изучению языков, улучшению качества знаний, развитию разговорных навыков, повторению и закреплению ранее изученной лексики, расширению словарного запаса (на трёх языках). Разучить роли можно во второй половине дня. На репетициях отрабатывается отчетливое произношение и выразительность речи, а также жесты и мимика.

В процессе работы над выразительностью реплик персонажей активизируется словарь ребенка, совершенствуется звуковая культура речи, улучшается диалогическая речь, ее грамматический строй. Занятия государственным языком в театрализованной деятельности позволяет увлекательно и легко освоить казахскую речь, русскую и английскую речь.

Музыкальное сопровождение, песни и танцы, красочные декорации, яркие костюмы, атрибуты украсят постановки. Сценарии должны быть рассчитаны не более, чем на 25 минут, так как длительное восприятие иностранной речи утомляет детей.

В спектакле возможно участие педагога в роли сказочника или ведущего. Проведение любой инсценировки следует четко продумать, только тогда она вызовет интерес зрителей и принесет удовольствие самим актерам.

Театрализация способствует повышению мотивации детей к изучению других языков.

В нашем детском саду практикуется инсценирование народных сказок – «Теремок», «Репка», «Колобок», «Волк и баран» и другие, участие в которых принимают дети 5-6 лет.

Исходя из опыта работы, хотелось бы сделать следующие выводы:

- Театральные постановки – сильный мотив к изучению языка, они помогают создать языковую среду, приближенную к естественной.
- Появляется возможность активизировать на этой основе программный лексико—грамматический материал начального этапа обучения (на казахском, на английском, на русском языках).
- Дети быстро овладевают речевыми конструкциями и формулами, автоматически оперируют ими при выполнении коммуникативных заданий другого рода.
- Дошкольники намного быстрее приобретают чувство языка.
- Подготовка к инсценированию сказок дает возможность для развития навыков аудирования: ребята воспринимают и слышат речь других участников.
- Театрализация способствует внедрению полиязычия в учебно-воспитательный процесс дошкольных учреждений.

Таким образом, говоря замечательными словами Б. М. Теплова: «Театр – это волшебный мир. Он дает уроки красоты, морали и нравственности. А чем они богаче, тем успешнее идет развитие духовного мира детей...»

Использованная литература

1. Послание Президента Республики Казахстан Н.А. Назарбаева «Новый Казахстан в новом мире»
2. Государственная программа развития образования Республики Казахстан на 2011-2020гг. от 07.12.2010г. № 1118.
3. Мухитова М.О. Вопросы реализации трехязычия в учебном процессе. Республиканский журнал «Білімдегі жаңалықтар» № 3 (55) 2016, стр. 12.

ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ЛОГОРИТМИКИ, КАК ОДНОЙ ИЗ ФОРМ КОРРЕКЦИОННОЙ РАБОТЫ НА МУЗЫКАЛЬНЫХ ЗАНЯТИЯХ

Куликова О.А.

КГКП «Ясли-сад «Бақыт», г.Караганда

Одной из важнейших психических функций человека является речевая. В процессе речевого развития формируется высшие формы познавательной деятельности, способность к понятийному мышлению. Дети, страдающие недоразвитием речи, лишены возможности нормального речевого общения с окружающими.

Исследования по данному вопросу были проведены В.М. Бехтеревым. Он считал, что среди вспомогательных средств общения самым действенным и организующим является музыка. Восприятие музыки не требует предварительной подготовки, и доступно детям, которым еще нет и года. Музыкальные образы и музыкальный язык должны соответствовать возрасту ребенка, умерить слишком возбужденные темпераменты и расшевелить заторможенных детей, отрегулировать координацию движений.

Музыка может умиротворять, расслаблять и активизировать, облегчать печаль и вселять веселье, может усыплять и вызывать приток энергии. Медиками установлено, что приятные эмоции, вызываемые музыкой, повышают тонус коры головного мозга, улучшают обмен веществ, стимулируют дыхание, кровообращение, а положительное эмоциональное возбуждение при звучании приятных мелодий усиливает внимание, тонизирует центральную нервную систему, что является необходимым для нормализации эмоционального состояния ребенка с недоразвитием речи.

С помощью музыки, возможна работа по формированию представлений об интонационной выразительности речи, по развитию моторики (общей, ручной, артикуляторной и мимической), а также профилактическая работа, направленная на повышение умственной работоспособности и нормализацию психического здоровья ребенка.

Музыкальная логоритмика широко используется в инклюзивном образовании: при лечении двигательных и речевых расстройств (тиков, заикания, нарушения координации, расторможенности, моторных стереотипов), коррекции недостаточного психомоторного развития, чувства ритма, речевого дыхания. Кроме того, музыкально-терапевтическое направление работы способствует улучшению общего эмоционального состояния детей, улучшению исполнения качества движений (развиваются выразительность, ритмичность, координация, плавность, серийная организация движений), коррекции и развитию ощущений, восприятий, представлений, стимуляции речевой функции, нормализации просодической стороны речи (темп, тембр, ритм, выразительность интонации).

1. Что такое логоритмика?

Это форма активной терапии, целью которой является преодоление речевых нарушений путем развития двигательной сферы ребенка в сочетании со словом и музыкой.

Все, окружающее нас живет по законам ритма. Смена времен года, день и ночь, сердечный ритм и многое другое подчинено определенному ритму. Любые ритмические движения активизируют деятельность мозга человека. Поэтому с самого раннего детства рекомендуется заниматься развитием чувства ритма в доступной для дошкольников форме – ритмических упражнениях и играх.

Система ритмического воспитания получила большое распространение в странах Европы в начале XIX века. Логопедическая ритмика занимает особое место в системе комплексного метода коррекционной работы с дошкольниками и служит цели нормализации двигательных функций и речи, в том числе дыхания, голоса, ритма, темпа и мелодико-интонационной стороны речи.

Логоритмические занятия – это методика, опирающаяся на связь слова, музыки и движения и включают в себя пальчиковые, речевые, музыкально-двигательные и коммуникативные игры. Взаимоотношения указанных компонентов могут быть разнообразными, с преобладанием одного из них.

При проведении занятий отрабатывается ритмическая структура слова, и четкое произношение доступных по возрасту звуков, обогащается словарь детей.

В системе логоритмической работы с детьми дошкольного возраста можно выделить два направления: воздействие на неречевые и на речевые процессы.

Основными задачами логоритмического воздействия являются:

- развитие слухового внимания и фонематического слуха;
- развитие музыкального, звукового, тембрового, динамического слуха, чувства ритма, певческого диапазона голоса;
- развитие общей и тонкой моторики, кинестетических ощущений, мимики, пантомимики, пространственных организаций движений;
- воспитание умения перевоплощаться, выразительности и грации движений, умения определять характер музыки, согласовывать ее с движениями;
- воспитание переключаемости с одного поля деятельности на другое;
- развитие речевой моторики для формирования артикуляционной базы звуков, физиологического и фонационного дыхания;
- формирование и закрепление навыка правильного употребления звуков в различных формах и видах речи, во всех ситуациях общения, воспитание связи между звуком и его музыкальным образом, буквенным обозначением;
- формирование, развитие и коррекция слухо-зрительно-двигательной координации;

К проведению логоритмического занятия, как и к любому другому, предъявляются определенные требования:

- занятия логоритмики составляются с опорой на лексические темы;
- содержание двигательного и речевого материала варьируется в зависимости от уровня сформированности моторных и речевых навыков;
- каждое занятие представляет собой тематическую и игровую целостность;
- в сюжете занятий используются рассказы казахстанских и зарубежных писателей, народные сказки, которые подбираются в соответствии с возрастом детей и позволяют решать коррекционные задачи в игровой форме.

Логоритмическое занятие по структуре включает в себя:

Виды деятельности	Цель
Пальчиковая гимнастика, песни и стихи, сопровождаемые движением рук.	Развитие мелкой моторики, плавности и выразительности речи, речевого слуха и речевой памяти.

Музыкальные и музыкально-ритмические игры с музыкальными инструментами.	Развитие речи, внимания, умения ориентироваться в пространстве. Развитие чувства ритма.
Логопедическая (артикуляционная) гимнастика, вокально-артикуляционные упражнения.	Укрепление мышц органов артикуляции, развитие их подвижности. Развитие певческих данных.
Чистоговорки для автоматизации и дифференциации звуков, фонопедические упражнения.	Коррекция звукопроизношения, укрепление гортани и привитие навыков речевого дыхания.
Упражнения на развитие мимических мышц. Коммуникативные игры и танцы.	Развитие эмоциональной сферы, ассоциативно-образного мышления, выразительности невербальных средств общения, позитивного самоощущения.
Упражнения на развитие общей моторики, соответствующие возрастным особенностям.	Развитие мышечно-двигательной и координационной сферы.
Упражнение на развитие словотворчества.	Расширение активного запаса детей.

Последовательность коррекционной работы варьируется в соответствии с характером речевых нарушений, индивидуальных и возрастных особенностей детей.

Упражнения логопедической гимнастикой рекомендуется выполнять сидя: такое положение обеспечивает прямую осанку, общее расслабление мышц тела. В артикуляционную гимнастику включаются статические и динамические упражнения для языка и губ. Дозировку повторений одних и тех же упражнений определяют с учетом характера и тяжести речевого нарушения. Детям, которым не удастся овладеть артикуляционными навыками, нужно оказать целенаправленную индивидуальную помощь.

Пальчиковые игры и речедвигательные упражнения на занятиях логоритмики проводятся под музыкальное сопровождение. Главной задачей этих игр является ритмическое исполнение стихотворного текста, согласованное с движениями.

Упражнения разучиваются поэтапно: сначала движения, затем текст, потом все вместе. Овладение двигательными навыками, разучивание стихотворений и песен с движениями, пальчиковых игр должно проходить без излишней дидактики, ненавязчиво, в игровой форме.

При работе над дыханием необходимо обращать внимание на развитие продолжительного, равномерного выдоха у детей. Хорошо развивает продолжительность выдоха и мелодико-интонационную сторону речи пение.

В ход занятий по логоритмике обязательно включают коммуникативные игры и танцы. Разучивание танцевальных движений также проходит поэтапно. Большая их часть построена на жестах и движениях, выражающих дружелюбие, открытое отношение людей друг к другу, что дает детям положительные и радостные эмоции. Тактильный контакт, осуществляемый в танце, еще более способствует развитию доброжелательных отношений между детьми и тем самым нормализации социального климата в детской группе. Игры с выбором участника или приглашением позволяют задействовать малоактивных детей. При отборе игр обязательно учитывают то, чтобы их правила были доступны и понятны детям. В коммуникативных танцах и играх не оценивают качество выполнения движений, что

позволяет ребенку раскрепоститься и наделяет смыслом сам процесс его участия в танцевальной игре.

Еще одно из необходимых условий для получения хороших результатов - взаимодействие всех педагогов и родителей. Песенный и танцевальный репертуар разучивается на музыкальных занятиях.

Чистоговорки, пальчиковые игры, динамические паузы воспитатель, дефектолог и психолог могут использовать на своих занятиях. Эти же упражнения и игры предлагают родителям в качестве рекомендаций для закрепления дома.

2. Развитие музыкально – ритмических способностей у детей

В музыкальном воспитании детей музыкально– ритмические движения используются как средство более глубокого ее восприятия и понимания. Музыкально – ритмические навыки и навыки выразительных движений, приобретенные в упражнениях, позволяют детям полнее и качественнее проявить себя в танцах. Значение музыкально – ритмических движений велико, они: - оказывают коррекционное воздействие на детей со слабой нервной системой (гиперактивных и пассивных) и детей с общим недоразвитием речи, для которых характерно нарушение общей и мелкой моторики, поверхностное дыхание, повышенная истощаемость, дефицит внимания, памяти, снижение работоспособности,

- развивают внимание, память, ориентировку в пространстве, координацию движений.

Как сказал Л. Генералов: «Движение – это тоже речь, выражающая сущность ребенка».

Среди музыкально – ритмических движений на занятиях с детьми с общим недоразвитием речи упражнения занимают основное место:

- упражнения на освоение основных движений;
- упражнения на развитие ориентировки в пространстве;
- общеразвивающие упражнения;
- упражнения в танцевальных движениях (навыки выразительного движения);
- упражнения для развития мелкой моторики и кисти рук;
- упражнения, воспитывающие музыкально – ритмическое чувство;
- упражнения активизирующие внимание и память.

Основная направленность работы по музыкально - ритмическим движениям – психологическое раскрепощение ребенка через освоение своего собственного тела, как выразительного «музыкального инструмента».

Музыкально – ритмическое и логоритмическое воспитание направленно на реализацию оздоровительных, образовательных, эстетических, воспитательных, коррекционных задач, для решения которых необходимо использовать различные методы, способы, приемы формирования музыкально – ритмических навыков у дошкольников с общим недоразвитием речи.

Включение упражнений по логопедической ритмике на музыкальных занятиях, по преодолению общего недоразвития речи у дошкольников, открывает дополнительные возможности для успешного их развития и обучения. Многообразие средств логопедической ритмики, применяемых на музыкальных занятиях, способствует развитию оптико – пространственных, слуховых функций, праксиса, тактильного гнозиса, познавательных, творческих способностей, музыкально – ритмического чувства, коррекции эмоционально – волевой сферы и речевой функциональной системы.

Занятия по логопедической ритмике можно представить как систему постепенно усложняющихся ритмических, логоритмических и музыкально – ритмических упражнений и заданий, лежащих в основе самостоятельной двигательной, музыкальной и речевой деятельности детей с общим недоразвитием речи.

В работе с «логопедическими» детьми наибольший эффект дают средства логопедической ритмики, рекомендуемые Г.А. Волковой:

- вводные упражнения (ходьба и маршировка в различных направлениях);

- упражнения на развитие дыхания, голоса и артикуляции;
- упражнения, регулирующие мышечный тонус;
- упражнения, активизирующие внимание;
- счетные упражнения;
- речевые упражнения без музыкального сопровождения;
- ритмические упражнения;
- пение;
- игра на музыкальных инструментах;
- музыкальная самостоятельная деятельность;
- игровая деятельность;
- упражнения для развития творческой инициативы;
- заключительные упражнения.

Так же, в зависимости от сюжета занятий, можно включать упражнения на релаксацию под музыку, чистоговорки, речевые или музыкальные игры; занятия на развитие чувства ритма или внимания.

На логоритмических занятиях реализуются следующие задачи:

- уточнение артикуляции
- положения губ, языка, зубов при произношении изучаемого звука;
- развитие фонематического восприятия и фонематических представлений;
- расширение лексического запаса;
- развитие слухового внимания и зрительной памяти;
- совершенствование общей и мелкой моторики;
- выработка четких координированных движений во взаимосвязи с речью;
- развитие мелодико-интонационных и просодических компонентов, творческой фантазии и воображения.

Приобщение детей к игре на детских музыкальных инструментах проводится не только на занятиях музыкой, но и на логоритмических занятиях. Ритмические упражнения и импровизации с использованием ударно – шумовых инструментов совершенствуют чувство ритма, метра, тембровый слух.

У детей с общим недоразвитием речи проблема коррекции эмоционально – волевой сферы может быть решена с помощью подбора соответствующей системы движений. Детям с нарушением речи, зачастую сопутствуют недоразвитие ритмического слуха, в результате чего дети не слышат элементарной пульсации в такте в размере «две четверти», что сказывается на качестве пения, разобщенности музыки и ритма движений, невозможности согласования собственных движений с музыкой.

При организации комплексного воздействия на личность ребенка с общим недоразвитием речи, мы придерживаемся принципа «разносторонности усилий» в котором особую роль отводим взаимодополняющей работе логопеда и музыкального руководителя. Ведь развитие правильной речи напрямую связано с развитием моторной деятельности детей.

На начальных этапах работы, применяем задания, направленные на развитие моторной деятельности. В дальнейшем развиваем способность к восприятию ритма на неречевом, а затем и речевом материале, постепенно переходя к восприятию ритма в движении, передачи ритма и сохранение его в памяти.

Таким образом, в ходе формирования музыкально – ритмических движений происходит эмоционально – волевое развитие детей, овладение качественно новыми формами коммуникации, в том числе речевыми.

Именно музыка, музыкальное воспитание может оказать большую помощь в коррекционной работе. Под влиянием музыки, музыкальных инструментов и игр при

условии использования правильно подобранных приемов положительно развиваются психические процессы и свойства личности, чище и грамотнее становится речь.

Из всего выше сказанного можно сказать, что формирование чувства ритма у детей с общим недоразвитием речи является одной из наиболее важных и сложных задач. В силу того, что музыка воспринимается эмоционально, она имеет огромное значение в развитии чувств ребенка.

Список использованной литературы

1. Аксанова Т.Ю. Логопедическая ритмика в системе коррекционной работы с дошкольниками с ОНР. СПб.: «ДЕТСТВО-ПРЕСС», 2009.
2. Алябьева Е.А., Логоритмические упражнения без музыкального сопровождения. Методическое пособие. М.: «ТС СФЕРА».
3. Боромыкова О.С. Коррекция речи и движения с музыкальным сопровождением: Комплекс упражнений по совершенствованию речевых навыков у детей дошкольного возраста с тяжелыми нарушениями речи. - СПб.: «ДЕТСТВО-ПРЕСС».
4. Волкова Г.А. Логопедическая ритмика: Учебное пособие для студентов педагогических институтов по специальности 031800 –Логопедия; 032000 –Коррекционная педагогика и специальная психология (дошкольная).-СПб.: «Петербург –XXI», 1997.

МЕКТЕП ЖАСЫНА ДЕЙІНГІ БАЛАЛАРДЫ ХАЛЫҚ ТӘЛІМІ АРҚЫЛЫ РУХАНИ-АДАМГЕРШІЛІККЕ ТӘРБИЕЛЕУ

Ахмадиева Д.К., Касимова С.К.

«Бақыт» бөбекжайы» КМҚК, Қарағанды қаласы

Бала тәрбиесі қай заманның, қай қоғамның болсын ойшылдары мен зерделі зиялыларын толассыз толғандырған ізгі мұраты болған. Әр дәуір, әр кезеңде ата-ана арман-мақсаттарын бауырына өрген балғын перзенттерінің – ертеңгі мұрагерлерінің тәлім-тәрбиесімен, ар-ождан, ақыл- қайрат, білім – білік тәрізді абзал қасиеттерге негізделген саналы тіршілігімен тығыз байланыстыра қараған. Заманына, қоғамына сәйкес талап – тілектерге, қажеттіліктерге қарай бала тәрбиесі келе-келе саралана, жүйелене түскенін айқын аңғарамыз.

Мәселен, біздің заманымызға дейінгі ғасырларда өмір сүрген ежелгі ой алыптары Сократ, Платон, Демокрит, Баласағұн Жүсіп, А.Құнанбаев, Алтынсарин Ы., А. Байтұрсынов, Аристотельдердің пәлсапа ғылымының бір тармағы саналған педагогика тағлымына айрықша ден қойып, құнды мұралар қалдырғаны дәлел.

Аристотель: «Баланы жөргөгінен бастап барлық жақсы қасиеттерге баулуға болады және бала 7 жасқа дейін өзінің отбасында тәрбиеленуі керек, ең бастысы кішкентайлар үшін олардың дене мүшелерін дұрыс жетілдіру, дұрыс тамақтандыру, шынықтыру керек», -дейді. Аристотельдің өзі ұстаз санаған Платон баланың ішкі жан дүниесінің көрінісі – сезімталдыққа ерекше мән беріпті. Ол балаларға аңыз-әңгімелер, хисса-жырлар, ән салып, би билеуді, түрлі ойындар үйретуді тәрбие құралы ретінде аса бағаланған.

Ал біздің қазақтың халық әндері мен күйлері тарихын бірінен- бірі өтетін қызықты аңыз-әңгімелер тұнып тұр ғой. Әңгіме – соларды отбасында, балбақшада тәрбие мақсатына қалай пайдалана білуде, біздің ән-күй тарихын халық тағдырымен сабақтастыра балдырғанға қызықты етіп әңгімелеп беруімізде.

Осы орайда қазақтың тұңғыш ағартушы – педагогі қазақ балалар әдебиетінің атасы тәрбие саласындағы мұраларын жас ұрпаққа үлгі ету, Алтынсаринның Ы. тәрбие саласындағы мұраларын жас ұрпаққа үлгі ету, тәрбие жұмысында пайдалану баршамыздың парызымыз. Ол қазақ сахарасында тұңғыш рет ана тілінде мектеп ашып, оқулықтар жазды. Бірінші жарық көрген «Қазақша хрестоматия» деген бірінші кітабында: «Өрмекші, құмырсқа, қарлығаш», «Талаптың пайдасы», «Асыл шөп», «Бақша ағаштары», «Бір уыс

мақта», «Әке мен бала», «Бай баласы мен жарлы баласы», «Таза бұлақ», т.б.өзі жазған тілі жатық, мазмұны қызғылықты әңгімелері мен аудармалары бар.

Екінші кітабында балаларды өзін қоршаған орта, жаратылыс құбылыстарымен таныстыратын және хайуанаттар туралы баяндалатын шығармалары жинақталған.

1889 жылы Қазан қаласында басылып шыққан үшінші кітабында тәрбие тақырыбындағы әңгіме, ертегі, мысал және қысқа өлеңдері топтастырылған.

Бұл шығармалар әрі қысқа, әрі мазмұнды, тілге жеңіл, ойға қонымды балалардың жас ерекшеліктеріне лайықталып, жан дүниесіне әсер ететіндей көркемдікпен жазылған. Шығармалар идеясы жағынан бала жанын тазалыққа, адалдыққа, туған жердің табиғатын, еңбекті сүюге, достыққа, қайырымдылық пен мейірімділікке тәрбиелеуге, ата-ананы құрметтеуге негізделген.

Ол: «Балаға берілетін бірінші тәрбие ата-анасын, туған-туысын, жолдасын сыйлауға үйретуден басталады, себебі ата-анасын сыйламайтын бала жолдасына да қоғамға да пайда келтіре алмайды» деп отбасылық тәрбиеге ерекше мән берген. Барлық ізгі қасиет ананы сүюден, ана еңбегін бағалаудан бастау алады, сондықтан жас бүлдіршіндерге ана құдіретін ұғындыратын өлеңдерді көп оқып, көбірек жаттауды ұсынған. Өлең - жырлар арқылы балаларға ана мейірін, ананың ақ сүтін ақтауды міндеттейді.

Бала жанының бағбаны болуды мұрат еткен әр адам сөз жоқ, біздің асыл қазынамыз - халық тәліміне сүйенбей, оларды шамасы келгенінше күнделікті еңбектеріне пайдаланбай, тұра алмады. Ал, ол үшін одан тәрбиешінің жан-жақты хабары болуы керек. Күнделікті оқу іс-әректтерімізде, отбасында балаға бесік жырынан бастап, қанатты сөздер, мақал-мәтелдер, шешендік сөздер, айтыстар, ертегілер, аңыздар, жұмбақтар мен жаңылтпаштар айтып, оларды мысалдармен келтіре отырып балаларды рухани-адамгершілікке тәрбиелеу болып табылады.

Халық тәлімінің екінші тармағы - ойымызға ой қосатын, қиялымызға қанат бітіретін халқымыздың рухани байлығы мен болмысы – сұлу әндері мен сыршыл күйлері, ұлттық ойындары, осы кезге дейін тәлім-тәрбиелік қадір – қасиетін жоймаған салт-дәстүрі, әдет-ғұрыптары, адалдыққа, тазалыққа, әділдік пен мейірімділікке баулитын ырым-тиымдары.

Мысалы: «Жетім-жесірге мейірлі бол, сауабы тиеді». «Отты шашпа – өрт шығады, нанды теппе(баспа)-киесі ұрады». «Ас атасы –нан, нан барда жан бар» «Тілазар болма, тіл алғыш бол, үлкеннің алдын кеспе, сөзін жерге тастама, үлкеннің батасын аласың», т.б. Оларды күнделікті өмірде айтып отырсақ, баланы жасынан жақсылыққа, мейірімділікке баулуға зор септігін тигізері анық.

Педагогикалық іс-өте нәзік, қасиетті іс. Ол тәрбиешіден өте сезімталдықты, балаға деген шексіз сүйіспеншілікті, бала жанын бірден танитын қырағылықты талап етеді. «Күнәнің ең үлкені – бала жанының нәзік пернелерін дұрыс сезе алмайтындарда» деп тәрбиесіндегі бас тұлға- ата-ана, тәрбиеші-ұстаздарды өз ісіне жауапкершілікпен қарауға үндейді. Балаға берілетін тәрбиенің ең жауапты да қиын сатысы – мектеп жасына дейінгі кезеңде, балабақша мен отбасы тәрбие.

Отбасы – адамзат қоғамының ең шағын бейнесі. Қоғамда отбасы екі қызмет атқарады, оның бірі – дүниеге ұрпақ әкелу, екіншісі – дүниеге келген сәбиді тәндік жағынан дамытуды қамтамасыз етіп, өмір бойы рухани жағынан жетілдіріп, оны тұлға ретінде қалыптастыру. Отбасындағы тәрбиенің тиімді болуы ондағы қарым-қатынас түрлерінің орнығуына байланысты. Үлкенді құрметпен өнеге тұту, одан үлгі алу, біріккен шығармашылық еңбек етуді, белсенді іс-әрекетке баулуды дәстүрлі мереклер, ұлттық өнер, ойын сайыстарды іске асыру.

Рухани-адамгершілік сезімді қалыптастыратын педагогикалық фактор – отбасы мүшелерінің дұрыс қарым-қатынасы, баланы адамгершілікке тәрбиелейді. Ана тілінің тағдыры отбасынан басталады. Рухани байлық дүниетаным, түсінік, рух, иман отбасынан қаланады. Егер жас бала отбасынан осы түсініктерді ана тілі арқылы халықтың сарқылмас мол рухани қазынасынан сусындаса, өзіміздің дәстүрлі ұлттық дүниетанымыздың арнасында

әлемдік өркениет жетістіктерін игеріп терең меңгерсек, ешкімге есемізді жібермейтін дәрежеге жетіп, дербес ел ретінде нық тұрамыз.

Оқу мен тәрбие егіз. Оны бір-бірінен бөліп қарауға болмайды. Тәрбиенің өзі күнделікті оқу іс әрекеттеріміздің әрбір кезінде-ақ бала бойына сіңе бастайды. Сондықтан біз тәрбиеші-ұстаздар қауымы балаларға салт-дәстүрлерді жай ғана үйретіп қана қоймай, оның тәрбиелік түп-тамырын, мәнін, алтын дінгегін түсіндіре білуіміз керек. Өйткені, бірінші ұлттық тәрбиенің ошағы – отбасыда, екінші – мектепке дейінгі мекемелер болғандықтан, ата-аналар мен тәрбиеші-ұстаздар үнемі байланыста болуы шартты нәрсе дей келе, балабақшада ата-аналармен бірлесе отырып іс-шаралар өткізіледі. Мысалы: мерекелерде балаларыңызға қолдау көрсету, сенбіліктерге қатысу, Наурыз мейрамы, айт күндеріне байланысты имандылық «тәрбие сағаттарына», «спорттық-отбасылық жарыстар», «Өнерлі –отбасы» көрмелер ұйымдастыру болып табылады. Ата-аналар психолог, логопед, медицина қызметкерлерінің, қосымша сабақтар жүргізетін мамандардың жұмыстарымен танысып, баланың дамуындағы ерекшеліктері мен кедергілері туралы мәлімет алып отырады. Отбасындағы бала тәрбиесіндегі қиыншылықтарын, жіберген қателіктерін, ата-аналардың тұлғалық ерекшеліктері мен көзқарастарын, балалардың жеке ерекшеліктерін анықтауға мүмкіндік алады.

Радио мен телеарналарда біраз ұлттық болмысымызға сай бағдарламалардың жүргізілуін үлкен игіліктің істің бастауы деп санауға болады. Мәселен: «Мың бір мақал, жүз бір жұмбақ, «Атыбақан», «Ақсүйек», «Айгөлек», «Толағай», «Жол ережесін сақта!» «Балапан» т.б. бағдарламалардың тәлім-тәрбиелік құндылықтары құндылығы өте зор.

Сонымен қатар, бала тәрбиесінде өзіміздің ұлттық дәстүрімізде жасалған мультфильмдердің, кітаптар мен бейнестаспа үлгілерінің атқарар рөлі ерекше деп білеміз.

Ата-бабаларымыздың сан ғасырлар бойы ұрпағына азық болған ақыл-кеңес, өсиеттері, асыл мұрасы ұлттық рух. Ұлттық мақтаныш, ана тілі мен ұлттық мәдениетін қалыптастыру сезімін ояту баршамыздың парызымыз.

Сонымен қорытындылай келе, ұлттық - адамгершілік құндылықтарымызды балаларымыздың бойына сіңіріп, ұлттық мәдениетімізді әлемдік деңгейдегі мәдениетке жеткізіп сақтауға деген патриоттық сезімді қалыптастыруға бір кісідей атсалысайық.

Пайдаланылған әдебиеттер:

1. «Халық тәлімі- тәрбие бастауы» А.Шашақова Алматы «Рауан» 1994ж.
2. «Педагогика» М.Жұмабаев Алматы «Ана тілі» 1992ж.
3. «Қазақтың ұлттық ойындары» Б.Төтенаев. Алматы «Қайнар» баспасы 1994ж.

БАЛАБАҚШАДА ОТАН СҮЙГІШТІККЕ ТӘРБИЕЛЕУДІҢ МАҢЫЗЫ ЖӘНЕ БАЛА БОЛАШАҒЫНА ӘСЕРІ

Мустафаева А.М., Оскенбаева А.Е.

«Бақыт» бөбекжайы» КМҚК, Қарағанды қаласы

Бала тәрбиесіне халқымыз аса зор көңіл бөлген. Болашақта өзіне сенімді әрі білімді де тәрбиелі азамат қалыптасуы үшін балаларды кішкене күнінен тек жақсылыққа тәрбиелеп, отансүйгіштік пен ұлтжандылыққа баулуымыз керек.

Қазіргі таңда балаларды отансүйгіштікке тәрбиелеу мәселесі көкейтесті мәселелерінің болып тұрғаны баршамызға мәлім. Сонымен қатар осы мәселе әлеуметтік оңалту үдерісінде, тұлғаның әлеуметтік ортада өз орнын табу және өмір жолын таңдауда жаңа сипатқа ие болып, өзінің шешу жолдарын табу үшін жаңа әдістерді таңдауға тура әкеледі. Тұлғаның адамгершілік қасиеттері мектепке дейінгі жаста қалыптаса бастайды.

Осыған байланысты қазіргі білім беру мекемеде жұмыс істейтін мамандар балаларды тәрбиелеуде азаматтық сезімге, өз Отанын мақтан тұту сезімін қалыптастыру міндеттері

қойылады. Аталмыш міндеттерді шешу үшін мектепке дейінгі жастағы балаларда азаматтық-отансүйгіштік қасиеттерін қалыптастыруға бағытталған тиімді педагогикалық жүйені құру мақсатын қою қажет.

«*Отанды сүю отбасынан басталады*» отансүйгіштік қасиетті қалыптастыруда отбасы тәрбиесінің маңызы зор. Баланың өзінің тіліне, дініне, ұлтына деген сүйіспеншілік әкенің көзқарасымен, анасының сүтімен беріледі. Бала туғаннан өзінің тілінде әлдилеген ән тыңдаса, тілі шыққаннан мақал-мәтелдер естіп өссе баланың патриоттық сезімі оянбағанда қайтеді. Әр дәуірдің тарихи кезеңдерінде Отансүйгіштікке тәрбиелеудің өзіндік мүдделері болады. Ол ең алдымен, «ұлтжандылық», «отансүйгіштік», «патриотизм» ұғымдары өмір сүріп заманның наным-сенімінен туындайды. Еліміз егемендік алғаннан бері жас ұрпақ тәрбиесінің темірқазығы-қазақстандық-патриотизм болып табылады.

«Қазақстандық патриотизм» ұғымы біздің тәуелсіздігімізбен қоса туған жаңа сөз болып, еліміздегі саяси әлеуметтік ахуалдың ерекшелігін білдіреді.

«*Отансыз адам болмас, ормансыз бұлбұл болмас*» - деген халық нақылы тегіннен айтыла салмаған. Өйткені, Отан деген киелі ұғымды түсіну әр адамның туған жерінен, өз еліне деген сүйіспеншілігінен бастау алады. Отансүйгіштік пен патриотизмдар бір-бірімен егіз ұғымдар. Ұрпақ тәрбиесі қашаннан өз мәнін биік ұстайды. Сондықтан қай заман, қай қоғамда болсын адамзат баласы жас ұрпақ тәрбиесіне зор мән берген. Өркениет жолында алға ұмтылған ұлт, ең алдымен, келешек ұрпаққа оқу-білім және тәрбие беру ісін дұрыс жолға қоюы тиіс. Ұлттың ғана емес, әр жанұяның бүгінгі де, болашағы да тәрбиелі ұрпаққа байланысты. Толық жетіліп қалыптасқан ұлттың сана-қабілетінде, түсінікталғамында, мінез-құлқында өзіне тән ерекшелік менталитеті болатынын ғылым дәлелдеген.

Отансүйгіштік ұғымы жан-жақты. Мұнда басым орынды Отанға деген сүйіспеншілік алады. «Отан» ұғымына өмір сүру жағдайы кіреді, атап кеткенде аумақ, климат, табиғат, қоғамдық өмірдің ұйымдастырылуы, тіл және тұрмыс ерекшеліктері деген ұғымдардан құралады. Патриот болу-өзін Отанның ажырамас бөлігі ретінде сезіну. Осы күрделі сезім балалық шақта қоршаған орта әлеміне деген құндылығын бағалау негіздерін қалау арқылы қалыптасады.

Әр мектепке дейінгі мекемеде отансүйгіштікке тәрбиелеу келесі бағыттарда жүзеге асырылады:

- ✓ рухани-адамгершілік,
- ✓ әлеуметтік,
- ✓ эстетикалық,
- ✓ өлкетану,
- ✓ еңбек,
- ✓ интеллектуалдық,
- ✓ отбасылармен бірге жұмыс істеу.

Осы жұмысты жүзеге асыру үшін отансүйгіштікке тәрбиелеу бағдарламасы шеңберінде жүйелі жұмысты тәрбиеші ата-аналармен бірге ұйымдастыруы қажет.

Осыған орай келесі міндеттер кешенін орындау керек:

- ✓ балаларды өз отбасын, балабақшаны, көшені, қаланы сүйуге, табиғатты аялауға тәрбиелеу;
- ✓ балаларды мемлекеттік рәміздермен таныстыру (елтаңба, ту, әнұран);
- ✓ елінің, халқының, қаласының жетістіктерін мақтан тұту, жауапкершілік сезімін дамыту;
- ✓ басқа ұлт өкілдерін сыйлау, олардың дәстүрлерін дәріптеу сезімін қалыптастыру;
- ✓ еңбекті құрметтеуге тәрбиелеу;
- ✓ ұлттық қолөнер шеберлігін білуге қызығушылықты қалыптастыру;
- ✓ адам құқықтары жөніндегі алғашқы білімдерін кеңейту;
- ✓ Қазақстанның қалалары туралы білімдерін тереңдету. Осы міндеттердің барлығы балалармен қарым-қатынас түрлерінде шешіледі, яғни ойындар, еңбек ету, тұрмыстық жағдаяттар кезінде.

Балаларды отансүйгіштікке тәрбиелеу қоғамның қазіргі даму кезеңінде мектепке дейінгі білім беру мекемелерін Отанға деген сүйіспеншілік сезімін, Отанның тарихи-мәдениет рухани мұрасына тану қызығушылығын дамытуға міндеттейді. Өз тарихын білмеген, болашағы жоқ адам, дегендей, өз шығу тегін, халқының дәстүрін білмеген адамды отбасын, елін, халқын сүйетіндей, басқа халықтарды құрметтейтіндей тәрбиелеуге болмайды.

Азаматтықты тәрбиелеу оның кіші еліне деген құрметтеуден басталады. Мектепке дейінгі жастағы бала отансүйгіштікке жолды туыстарға, айналасына, балабақшаға, қаласына деген сезімдері арқылы бастайды. Бүлдіршін өзін ел азаматы ретінде сезіну үшін айналасындағы жақсы үлгілерді көру керек. Осыған орай балабақшадан бастап мемлекеттік рәміздерге, халықтық салт-дәстүрлерге көзқарасы қалыптасады. Әрине осы мәселені шешуде халық ертегілері өзінің орнын алады. Бүлдіршін ертегілердің кейіпкерлерін үлгі ретінде қабылдап, өз жүрегінен өткізіп, эмоция арқылы сезімін білдіреді. Нәтижесінде олар өздерін кейіпкерге ұқсатып, бүлдіршін жасынан бастап адамгершілікке, отансүйгіштікке, әдептілікке бағытталып, балалар өздері жақсы қасиеттерге тартылады.

Қазақ халқының ерекше өз ертегілер әлемі қалыптасқан. К.Д.Ушинскийдің пікірі бойынша: «тәрбие әлсіз болмаймын десе, халықтық болу керек». К.Д.Ушинский педагогикаға «халықтық педагогика» ұғымын енгізген. Зерттеушінің пікірі бойынша, халықтық салт-дәстүрлерге үйрету, фольклор арқылы халықтың жанын білуге, рухани байлық құндылықтарды бағалауын көруге болады.

Мектепке дейінгі білім беру мекемелерінде кеңінен халық ауыз әдебиетінің материалдары қолданылады. Бірақ осы әдісті бір жүйеге келтірген жөн.

Мысалы, мақал-мәтелдерді жай жаттаумен қатар оларды түсіндіріп, белгілі жағдайда орынды болуын көрсету керек. Бүлдіршіндерді отансүйгіштікке тәрбиелеуде өлкетану негіздерін қолдануға болады. Балалар арасында «Менің көшем», «Менің қалам» атты көркем сурет көрмесін ұйымдастыруға болады.

Осында жіберілетін бір қателік балалардың жұмыстарын іріктеуге болмайды, себебі баланың суреті оның ішкі сезімін білдіреді.

Балабақшадағы тәжірибеге келсек, бүлдіршіндерді адамгершілік отансүйгіштікке тәрбиелеу жұмыстарын олардың өз туған қаласының тарихы, оның көркем жерлері, мәдениеті, қаһармандары туралы білімдерін диагностикалаудан бастадым. Диагностикалау нәтижелері бойынша келесі мәліметтерге ие болдық:

Бүлдіршіндер 1941-1945 Ұлы Отан соғыс туралы білмейді. Ал Ұлы Отан соғысқа қатысқан жерлестеріміз туралы мүлдем бейхабар.

Кейбір балалар қалада орнатылған ескерткіштерінің мағынасын білмейді. Өз көшелерінің аталуы неге байланысты екені жөнінде бейхабар екен. Орын алған мәселелерді шешу үшін отансүйгіштікке тәрбиелеу жұмысын келесі тақырыптарға бөлдік: «Қаламыздың тарихы», «Қарағанды қаласының көріністері», «Жерлестеріміз-халық қаһармандары». «Ұлы жеңіс — жасасын!» тақырыбында мерекелік шара өткізілді.

Отансүйгіштікке тәрбиелеуде қойылған міндеттерді шешу мақсатында топта пәндік-дамыту орта қалыптастырылған. Қалыптастырылған орта арқылы туған өлке тарихын және дәстүрлерін тереңінен білуге жағдай жасалған. Мұнда: балаларға аталған тақырыпта жазылған әдебиеттер кітіпханасы, балалармен жұмыс істеуге арналған «Қарағанды қаласы бойынша экскурсия», «Қарағанды қаласының тарихынан», «Қарағанды қаласының қаһармандары» атты альбомдар. Ойын бұрыштарында аталмыш тақырыптарда рольдік ойындарды ойнатуға қажетті құралдар жиналған. Мысалы, ұл балалар үшін әскери ойын құралдары, қыз балалар үшін әскери санитарлар құралдары.

Жалпы әр дамыту бағыты бойынша жұмыс мазмұнын ашатын перспективтік жоспар құрастырылған. Жұмыс мазмұнын жүзеге асыру түрлі нысандар бойынша өтеді: балалармен әңгіме құрастыруда, кітаптарды оқып, талқылау, Ұлы Отан соғысы туралы әңгіме құрастыру, қаланың көріністеріне жаяу экскурсия жасау, әскери-патриоттық ойындарды ұйымдастыру.

Сонымен қатар жоспарға Ұлы Отан соғыс ардагерлерімен кездесулердің, тақырыптық көрмелердің, мерекелік шаралардың ұйымдастырылуы енгізілген.

Мысалы, Жетінші мамыр — Халық қаһарманының күні. Осындай түрлі жұмыстарды қолдану арқылы балаларға білім беру үрдісінің тиімділігіне әсер етіп, отансүйгіштік сезімге тәрбиелеуге жағымды әсер етіледі.

Отансүйгіштікке тәрбиелеу отбасынан басталады. Бүлдіршін өз отбасының да тарихын білу керек. Бала өз отбасын мақтан тұтса, өзін де сыйлай бастайды, жоғары бағалайды. Арнайы отансүйгіштікке мәжбүрлеуге болмайды, нәтиже болмайды.

Бүлдіршіндерді туған өлкесімен таныстыруда ата-аналармен тығыз қарым-қатынас арқылы жұмысты ұйымдастыру керек. Осы бағытта да перспективтік жоспар құралған. Жоспарға ата-аналар жиналыстарының, әңгімелердің, кеңес берулердің, түрлі шығармашылық сайыстардың және көрмелердің ұйымдастырылуы енгізілген.

Топта ата-аналарға арналған әдістемелік кітапхана жиналған. Жастайынан туған өлкесіне деген сүйіспеншілік сезімі адам есінде өмір бойы қала береді.

Мектепке дейінгі білім мекемелерінде рет-ретімен, жүйелі түрде ұйымдастырылған жұмыс нәтижесінде бүлдіршіндерді болашақта жауапкершілігі жоғары, белсенді азаматтық ұстанымы бар, туған өлкесіне қатыстығын сезінетін, халқын, Отаның, отбасын, сүйетін, өз азаматтық парызын әрдайым өтеуге дайын болатын тұлға ретінде тәрбиелеуге әкеледі.

Сонымен, қорытындылай келе, Отанның гүлденуіне және оны қорғауға деген патриоттық сезім адам жүрегінде өмір сүрген, өмір сүре бермек. Бірақ патриоттық сезім адамда өзінен өзі, не болмаса туа пайда болмайды. Ол ерте жастан адамға әсер ететін, ұзақ мақсатты түрде бағытталған тәрбиенің қорытындысы. Патриотизм ортаның, отбасындағы тәрбиенің, мектептің, мектепке дейінгі мекеменің және түрлі қоғамдық ой-пікірлердің әсер етуімен қалыптасады. «Патриотизм, — дейді ұлтымыздың батыры Б.Момышұлы, — Отанға, мемлекетке деген сүйіспеншілік, жеке адамның амансаулығы, қоғамдық, мемлекеттік қауіпсіздікке тікелей байланыстылығын сезіну, өзінің мемлекетке тәуелді екенін мойындау, яғни патриотизм дегеніміз — мемлекет деген ұғымды, оның жеке адаммен барлық жағынан өткені мен бүгінгі күні және болашағымен қарым-қатынасын білдіреді». Қазақ халқының өткені мен бүгінін таразыға сала отырып, келешегіне отаншылдық туын арқау еткен асқақ, жандары таза жас ұрпақты тәрбиелеу мен қасиетті Отанның қадірін ұғындыру, ар, намыс, ождан сөздерін ұлт, атамекен, халық сияқты киелі түсініктермен байланыстыру арқылы болашаққа бағыт сілтеу әрбір педагогтің міндеті.

Қолданылған әдебиеттер:

1. Новицкая, М.Ю. Наследие. Патриотическое воспитание в детском саду. /М.Ю. Новицкая. — М.: Линка-Пресс, 2003. — 200 б.
2. Сәтірқызы Г. Отансүйгіштік қасиет тәлім-тәрбие мен үлгі-өнеге арқылы қалыптасады. — Егеменді Қазақстан. — 2006 — 15 желтоқсан. -4 б.

ПЕДАГОГИЧЕСКИЕ ТЕХНОЛОГИИ В СИСТЕМЕ ДОШКОЛЬНОГО ОБРАЗОВАНИЯ И ОБУЧЕНИЯ

Нуржанова М.К., Наурызбаева А.Б.
КГКП «я/с» «Еркетай» Караганда

В настоящее время в педагогический лексикон прочно вошло понятие педагогической технологии. Однако в его понимании и употреблении существуют большие разночтения.

Б. Т. Лихачев дает такой определение [Педагогическая технология – совокупность психолого-педагогических установок, определяющих специальный набор и компоновку

форм, методов, способов, приемов обучения, воспитательных средств; она есть организационно-методический инструментарий педагогического процесса].

И.П. Волков дает такое определение [Педагогическая технология – это описание процесса достижения планируемых результатов обучения].

ЮНЕСКО - [Педагогическая технология – это системный метод создания, применения и определения всего процесса преподавания и усвоения знаний с учетом технических и человеческих ресурсов и их взаимодействия, ставящий своей задачей оптимизацию форм образования].

В нашем понимании педагогическая технология является содержательным обобщением, вбирающим в себя смыслы всех определений различных авторов (источников).

Понятие «педагогическая технология» может быть представлено тремя аспектами:

- научным: педагогические технологии – часть педагогической науки, изучающая и разрабатывающая цели, содержание и методы обучения и проектирующая педагогические процессы;

- процессуально-описательным: описание (алгоритм) процесса, совокупность целей, содержания, методов и средств для достижения планируемых результатов обучения;

- процессуально-действенным: осуществление технологического (педагогического) процесса, функционирование всех личностных, инструментальных и методологических педагогических средств.

Таким образом, педагогическая технология функционирует и в качестве науки, исследующей наиболее рациональные пути обучения, и в качестве системы способов, принципов применяемых в обучении, и в качестве реального процесса обучения.

Педагогическая технология развивающего обучения - это совместное бытие взрослых и детей: сотворчество, сопереживание, где учитываются интересы друг друга. Склонности и особенности, желания. Права и обязанности.

Педагогическое кредо педагога развивающего обучения должны быть слова:

«Не давать детям информацию в готовом виде. Работать так, чтобы ребята открывали новые знания». Для развития творческого потенциала каждого ребёнка на занятиях необходимо создать развивающую среду, способствующую реализации детских интересов, их жизненной активности. Занятия должны быть построены так, чтобы ребёнок не только слушал педагога, но сам являлся бы участником процесса развития, постоянно упражнялся в выполнении игровых заданий.

В процессе развивающего обучения с детьми от 3 до 7 лет мы широко используем современные технологии Воскобовича, Никитина, Дьенеша, Кюизенера, игровую, информационную, проектную, символическую - знаковую и здоровьесберегающую технологии. В младшем и среднем дошкольном возрасте целесообразно использовать игровые приёмы и развивающие игры. Яркое, красочное оформление игр привлекает ребёнка, невольно включая его в действие.

Используем серию игр по принципу «Четвёртый лишний» особенно данной серии является то, что два или несколько предметов указанного ряда могут быть лишними с точки зрения другого ребёнка по какому-либо признаку. Это не только развивает мышление ребёнка, его познавательный интерес, но и развивает способность к общению, умение прислушаться к мнению другого человека. Развитию логического мышления малышей способствуют игры, построенные по типу «Продолжи ряд». Вначале ребёнок выстраивает ряды, чередуя предметы по одному признаку, затем задания усложняются.

Игры Воскобовича дают возможность воплощать «задумки» в действительность, особенность игр - многофункциональность. С помощью одной игры можно решать большое количество образовательных задач. Незаметно для себя малыш осваивает цифры и буквы. Узнаёт и запоминает цвет, форму, тренирует мелкую моторику рук, совершенствует речь, пространственное мышление, внимание, память, воображение.

Состав числа очень сложен для детей, но усвоить это помогает технология Кюизенера.

Палочки Кюизенера – числа в цвете, являются многофункциональным математическим пособием, которое позволяет « через руки» подвести к пониманию различных абстрактных понятий. С математической точки зрения палочки это множество, на котором легко обнаруживаются отношения эквивалентности и порядка.

Вариантов использования палочек великое множество, возможно и сочетание материалов, особенно при выкладывании фигур. Обязательно учитывается возраст ребёнка и уровень его способностей.

Логические игры Дьенеша способствуют развитию логического мышления, комбинаторики, аналитических способностей, формирует навыки необходимые для решения логических задач, умение выявлять в объектах разнообразные свойства, называть их, обозначать словом их отсутствие, абстрагировать и удерживать в памяти одновременно два или три свойства (обобщать объекты по 1,2 или 3 свойствам)

В развивающих играх Б.П.Никитина удастся соединить один из основных принципов обучения- от простого к сложному с очень важным принципом творческой деятельности самостоятельно по способностям. Постепенное возрастание трудности задач в играх позволяет ребёнку идти вперёд и совершенствоваться самостоятельно. Решение задачи предстаёт перед ребёнком не в абстрактной форме ответа логической задачи, а в виде рисунка, узора или сооружения из кубиков, деталей конструктора, т.е в виде видимых и осязаемых вещей. Это позволяет сопоставлять наглядно « задание» с «решением» и самому проверить точность выполнения задания.

Психологическое благополучие, здоровье детей , развитие познавательных способностей, творческого воображения, творческого мышления и коммуникативных навыков нам способствует проектная технология. Основной целью проектного метода является развитие свободной творческой личности ребёнка.

Начиная с младшего возраста мы используем следующие типы проектов:

- 1.Исследовательско- творческий;
- 2.Ролевой игровой;
- 3.Информационно-практико-ориентированный;
- 4.Творческий;

Очень важно в процессе реализации развивающего обучения научить детей взаимодействовать , договариваться, разрешать проблемные ситуации.

Для развития воображения, умения детей ориентироваться в символических изображениях нам способствует символика- знаковая технология. Таблицы, пиктограммы, схемы, дорожные знаки.

Для подготовки и проведения занятий с детьми на качественном уровне, используем информационные технологии. Информационные технологии является мощным техническим средством обучения, необходимым для совместной деятельности педагогов родителей и дошкольников. Одним из элементов технологии развивающего обучения в старшем дошкольном возрасте заключается умение педагога организовать. Построить и поддержать дискуссию, которая учит детей мыслить, аргументировано приводить доводы.

В качестве подведения итога задания, результатов его выполнения, можно использовать взаимопроверки, которые очень нравятся детям.

Радость нового «Открытия» дарит ребёнку заряд положительных эмоций, радость победы побуждает его к новой деятельности с верой в собственные силы.

Содержательное общение воспитателя с каждым ребёнком с учётом уровня его развития, интересов и потребностей, является основой для построения процесса развивающего обучения.

Литература:

- 1.Е.А.Сыпченко «Инновационные педагогические технологии» Метод проектов в ДУ: СПб, ДЕТСВО-ПРЕСС, 2015 г.
- 2.Ю.В.Атемаскина, Л.Г.Богославец «Современные педагогические технологии в ДУ»: СПб, ДЕТСВО-ПРЕСС, 2016 г.

3. Т.В.Хабарова « Педагогические технологии в дошкольном образовании»: СПб, ДЕТСВО-ПРЕСС, 2015 г.

4. Проектный метод в деятельности дошкольного учреждения. М: АРКТИ, 2012 г.

5. Н.А.Виноградова, Е.П.Панкова « Образовательные проекты в детском саду»: М. АЙРИС-пресс, 2014 г.

ЗНАЧЕНИЕ СЮЖЕТНО - РОЛЕВОЙ ИГРЫ ДЛЯ РАЗВИТИЯ ДЕТЕЙ СТАРШЕГО ДОШКОЛЬНОГО ВОЗРАСТА

Шуваева Л. Ю., Рогожина А.А.

КГКП «я/с «Еркетай»

Общепринято считать, что игра имеет чрезвычайно важное значение для умственного и нравственного развития ребёнка, для формирования его способностей и становления личности. Однако известно и другое: бурно расцветая на определённых ступенях детского развития, игра впоследствии уступает место другим видам деятельности. Этому факту можно найти объяснение: на более старших возрастных ступенях дети включаются в другие виды деятельности, которые вытесняют предыдущие, во-первых, в силу большей обязательности, а во-вторых- большей привлекательности.

Существуют компоненты игровой деятельности, которые связаны с самостоятельным выбором детей, с их интересом. Это выбор игрушек; выбор сюжета и его варьирование; выбор партнеров по игре и распределение ролей. Рассмотрим подробнее каждый.

Выбор игрушек. Интерес к игрушке у ребёнка проявляется очень рано- уже на первом году жизни. Однако на протяжении дошкольного периода интерес этот претерпевает характерные изменения. Первоначально малыша привлекают внешние признаки: яркость, красочность, размер, звучание. Затем игрушку он связывает с такими простейшими операциями, как бросание, хватание, катание. В дальнейшем происходит дифференциация. Так называемая дидактическая игрушка (в игрушки) вызывает интерес только тогда, когда операции достаточно усложнены; сюжетно-ролевая, когда возможно развитие сюжета.

Первоначально сюжетную игрушку ребёнок связывает с действиями по созданию игровых ситуаций, отображающих реальные действия и реальные предметы (мебельные наборы, наборы типа «Доктор Айболит», различный строительный материал, с помощью которого можно имитировать дом, сад, гараж и т.п.) Постепенно место реальных игрушек начинают занимать символические. Теперь дети с лёгкостью применяют одни игрушки в функции других. Однако интерес к игрушке, как таковой, даже не включенной в этот или иной сюжетный контекст, сохраняется долго.

Выбор той или иной игрушки, осуществляемый в ситуации сюжетно-ролевой игры – яркий индикатор уровня детского развития. Наши наблюдения позволили наметить два уровня. Первый- дети выбирают игрушку до игры и независимо от замысла. В этом случае игрушка определяет направление развития сюжета, но сюжетные действия крайне ограничены и бедны. Второй- игрушку выбирают целенаправленно, в зависимости от принятого сюжета или параллельно с его формированием. Сознательный отбор и группировка первых предметов, классификация их по ситуативным признакам- позволяют ребёнку реализовать игровой замысел.

Задача воспитателя- установить, к какому уровню относятся действия ребёнка. Если к первому, необходимо поднимать на второй, чтобы подвести ребёнка к умению формулировать свой замысел и подбирать игрушки для реализации сюжета.

Выбор сюжета и его варьирование.

Сюжетно-ролевая игра подразумевает совместную деятельность двух и более детей, поэтому она предполагает исходную включенность в заранее оговорённый контекст. Иной раз приходится наблюдать картину, когда дети начинают играть, предварительно не договорившись. Это происходит либо потому, что они повторяют уже известные им шаблоны развития сюжета, либо потому, что не знают, во что играть, и готовы подчиниться инициативе стихийно сложившегося лидера.

Предлагая детям самостоятельно выбирать тот или иной игровой сюжет, мы обнаружили, что они чаще всего выбирают такие, как «дочки-матери»; «больница», «детский сад», «магазин». Однако бывает, что мнение собравшихся расходится. Например, договариваются трое. Девочки предлагают играть в «дочки-матери», а третий, мальчик, – в больницу. Но девочки не соглашаются, и ему приходится подчиниться. Или договариваются четверо: двое девочек и двое мальчиков. Девочки предлагают играть в школу, а мальчики – в гараж. Однако девочки, не обращая внимания на последних, начинают разыгрывать бытовой сюжет, в который незаметно втягиваются и мальчики. Иными словами, побеждает та сторона, которая сразу же переходит к активным игровым действиям.

Как правило, ребята охотнее всего самостоятельно выбирают знакомые, неоднократно проигранные сюжеты. Если не вмешиваться в их игры, они могут бесконечно готовить обед, кормить детей, укладывать их спать, лечить и т.п. Всякие новшества принимаются неохотно. И если воспитатель предлагает им поиграть в почту, в зоопарк или в какую-нибудь другую игру, ребята не отказываются, однако, не умея развернуть соответствующий сюжет, тотчас возвращаются к старому.

Постоянный выбор одних и тех же сюжетов не просто ограничивает кругозор. Достаточно жесткие схемы проигрывания одних и тех же сюжетов вырабатывают у некоторых ребят негативное отношение к тем, кто пытается внести разнообразие в игру, предлагает новый вариант.

Именно в такого рода ситуациях чрезвычайно важна роль воспитателя. Видя, что игра «заклинилась», что дети повторяют одни и те же реплики, производят одни и те же действия, воспитатель должен ввести разнообразие, предложить новые варианты развития сюжета и всемерно поддерживать новшества, идущие от самих детей. При этом он обращает внимание играющих на узловые моменты развития сюжета – включение нового персонажа, новой ситуации.

Выбор партнеров по игре и распределение ролей.

Выше было сказано: распределение ролей у детей происходит стихийно и почти одномоментно. Как правило, ведущую роль занимает наиболее активный игрок, остальным партнерам, разумеется, достаются второстепенные. Иногда на этой почве возникают конфликты, в результате чего игра так и не начинается. В условиях, когда воспитатель пытается ввести правила, регулирующие детскую деятельность, конфликты удается урегулировать.

В старших группах намечается довольно постоянный характер выбора. В условиях свободной игры дети группируются примерно в одном и том же составе. Известные вариации, конечно, имеют место, однако они бывают связаны либо с отсутствием в группе постоянного партнера, либо с его занятостью каким-либо другим видом деятельности. Обычно в группе имеется несколько ребят, с кем хотят играть почти все, и те, которых избирают ограниченно.

Ролевая игра связана со становлением у детей достаточно важных личностных образований, а именно – с формированием активной игровой позиции, проявляющейся в элементарных способах воссоздания сюжетных линий и соответствующих им предметных группировок; в способности отходить от жестко заданных образцов конкретных вариантов сюжетов, конструировать новые варианты; в избирательном отношении к сюжету, роли и партнерам по играм. Последнее, в конечном счёте, означает наличие избирательности как по отношению к определённым компонентам деятельности, так и по отношению к носителям этой деятельности.

Мы полагаем, что значение этих моментов чрезвычайно важно для воспитателя. Оно несомненно поможет на практике осуществлять дифференцированный подход к детям, уточнять педагогические средства, приемы управления механизмами становления личностных структур в дошкольном детстве.

Литература

1. Воронова В. Я. Творческие игры старших дошкольников. - М.: Просвещение, 2001.-86с.
2. Выготский Л. С. Воображение и творчество в детском возрасте. - М.: Знание, 2003.- 94с.
3. Выготский Л. С. Игра и ее роль в психологическом развитии ребенка//Вопросы психологии.- 2000.-№4.- С.26
4. Жуковская Р. Н. Нравственное воспитание детей в процессе игры. //Советская педагогика. –2007. - №4. – С.58
5. Зварыгина Е.В., Комарова Н.Ф. Перспективное планирование по формированию игры. – М., 2009.-156с.
6. Леонтьев А. Н. Проблемы развития психики. - М.: Знание, 2001.-132с.
7. Люблинская А.А. Детская психология: Учебное пособие для студентов педагогических институтов. – М.: Просвещение, 2000.-302с.

ИНКЛЮЗИВНОЕ ОБРАЗОВАНИЕ В ДЕТСКОМ САДУ – ТРЕБОВАНИЕ ВРЕМЕНИ

Хисамова С.В.

КГКП «Я/с «Еркетай» г. Караганда

Инклюзивное образование является одним из процессов трансформации системы образования, ориентированным на формирование условий доступности качественного образования для всех. Оно предполагает включение детей с особыми образовательными потребностями независимо от их физических, психических, интеллектуальных, культурно-этнических, языковых и иных особенностей в общеобразовательную среду, устранение всех барьеров для получения ими качественного образования, их социальную адаптацию и интеграцию в социум.

На международном уровне правовая база, обеспечивающая возможность всесторонней реализации и внедрения проектов в области инклюзивного образования (в том числе, и дошкольное образование), опирается на Конвенцию о правах ребёнка и на Протокол №1 Европейской конвенции о защите прав и свобод человека.

Основные принципы, на которых основывается дошкольное образование инклюзивного характера во всём мире, закреплены в Саламанской декларации от 1994 года.

В Казахстане дошкольное образование опирается на Приказ Министра образования и науки Республики Казахстан от 1 июня 2015 года №348 «Об утверждении Концептуальных подходов к развитию инклюзивного образования в Республике Казахстан».

Инклюзивное дошкольное образование реализуется в двух основных формах.

1. При ДОО могут быть организованы специальные группы для детей с особыми потребностями. Несмотря на то, что особенные дети обучаются отдельно, они остаются включёнными в социальную жизнь ДОО, наравне со здоровыми детьми участвуют в общественных мероприятиях и т.д. Обыкновенно, в специальных группах обучаются дети, имеющие отклонения и задержки в психическом и интеллектуальном развитии.

2. В другой форме инклюзивное дошкольное образование реализуется путём непосредственного включения детей с особыми потребностями в состав группы, где они занимаются на общих основаниях со всеми детьми. Этот вариант чаще применяется при условии сохранности интеллекта у детей-инвалидов.

Психолого-педагогическая характеристика детей с ограниченными возможностями здоровья выражается в том, что эти дети имеют физические, интеллектуальные или эмоционально-волевые проблемы, испытывают те или иные трудности в социальной адаптации, в овладение навыками адекватного функционирования в обществе, у них нарушена познавательная деятельность, которая ведет к проблемам связанным с трудностями в обучении. В тоже время практика показывает, что проблемы в развитии ребенка с ограниченными возможностями здоровья обусловлены не только биологическими факторами, но и неисполнением главных педагогических закономерностей:

- 1.ограничено общение,
- 2.деформирована система коллективных отношений (прежде всего со сверстниками),
- 3.отсутствует или сужена социальная активность.

Поэтому в современном обществе воспитание нравственности и патриотизма, а также воспитание уважительного отношения к людям с ОВЗ следует начинать развивать с дошкольного возраста. А чем раньше начинается работа с ребенком с особыми потребностями, тем выше его шансы на адаптацию и социализацию в обществе. Это обусловлено не только процессами гуманизации, но и доказанной эффективностью и результативностью ранней коррекционно-педагогической помощи “особому” ребенку.

Совместное обучение и развитие здоровых детей и детей с особыми потребностями необходимо, в первую очередь, для того, чтобы решить проблемы с социальной адаптацией последних. В детском сообществе воспитывается толерантность и равноправное отношение к детям-инвалидам. В ситуации, когда инклюзивным становится именно дошкольное образование, этот путь наиболее эффективен, ведь дети дошкольного возраста не имеют опасных предубеждений насчёт сверстников, которые волею судьбы являются не такими, как все.

Многолетний опыт инклюзивного образования в Англии позволил исследователям доказать, что дети, обучающиеся в подобных группах, показывают более высокие результаты. Причём, имеются ввиду как результаты здоровых детей, так и результаты детей с особыми потребностями.

Многие родители переживают из-за того, что педагог или воспитатель будет уделять здоровым детям недостаточно внимания по причине того, что ему постоянно придётся тратить своё драгоценное время на особых детей. Однако в обыкновенную группу включают не более 2-3 детей с особыми потребностями, и педагог уделяет им столько же внимания, сколько и здоровым детям. Если речь идёт о детях-инвалидах с полной сохранностью интеллекта, то они, как правило, не имеют совершенно никаких дополнительных потребностей, которые бы вынуждали педагога задерживать всю остальную группу детей в процессе обучения.

Для детей с ограниченными потребностями дошкольное образование, полученное на общих основаниях – это реальный шанс избавиться от многих трудностей социально-психологического характера, с которым вынуждено сталкиваться большинство детей-инвалидов.

Основной целью и задачами инклюзивного образования в ДО является:

1. обеспечение условий для совместного воспитания и образования детей с разными психофизическими особенностями развития;
2. организация такого образовательного развивающего пространства для всех и безбарьерной среды, позволяющих детям с особыми потребностями получить современное дошкольное качественное образование и воспитание;
3. гармоничное всестороннее развитие личности;
- 4.формирование толерантного сообщества детей, родителей, персонала и социального окружения;
- 5.создание возможности всем учащимся в полном объеме участвовать в жизни коллектива детского сада.

Это необходимо сделать, для того чтобы ребенок с ОВЗ научился самостоятельно приобретать знания, уметь работать с информацией, стимулировать её, видеть и решать возникающие в разных областях проблемы.

Также следует выделить задачи в плане квалифицированной коррекции отклонений в физическом или психическом развитии воспитанников и интеграцию детей с отклонениями в состоянии здоровья в единое образовательное пространство.

Таким образом, цели и задачи инклюзивного образования могут быть сформулированы как система задач трех уровней:

1.коррекционного (исправление отклонений и нарушений развития, разрешение трудностей развития);

2.профилактического (предупреждение отклонений и трудностей в развитии);

3.развивающего (оптимизация, стимулирование, обогащение содержания развития).

И только единство перечисленных видов задач может обеспечить успех и эффективность инклюзивного обучения и коррекционно-развивающих программ.

Для решения поставленных задач требуются:

1. техническое оснащение образовательных организаций;

2. разработка специальных учебных курсов для педагогов и воспитанников, направленных на развитие их взаимодействия с детьми с особыми образовательными потребностями;

3. необходимые специальные программы, направленные на облегчение процесса адаптации детей с особыми возможностями организма;

4. значительная корректировка мировоззренческих инвариантов (универсалий) ее научного анализа и уточнения; а в некоторых случаях и изменения, самой категориальной «матрицы» системного моделирования.

Условия, которые есть на сегодняшний день, не достаточны для инклюзии: квалификация кадров, отсутствие нормативной базы, достаточно затратный процесс. Поэтому надо рассматривать современный этап как переходный и двигаться очень медленно, предусматривая каждый шаг, анализируя условия и подбирая средства для реализации инклюзивной практики.

Инклюзивное образование – обеспечивает полное вовлечение ребенка с ООП в жизнь образовательного учреждения, это активное включение детей, родителей и специалистов в области образования в совместную деятельность.

Смысл инклюзии – не просто поместить ребенка в обычный класс или группу, это нужно таким образом изменить организацию пространства учреждения, а также учебный процесс, чтобы полностью вовлечь ребенка с ООП в социум.

Основой инклюзивного образования является исключение любой дискриминации детей, которая обеспечивает равное отношение ко всем людям, но создает особые условия для детей, имеющих особые образовательные потребности. А сама проблема личностно-ориентированного подхода к развитию детей с ООП является одной из важнейших в теории и практике дошкольной педагогики.

Внедрение инклюзивного образования в ДО будет протекать успешно при условиях когда:

- в дошкольной организации есть лидер, который понимает идеологию инклюзии и может создать особую атмосферу, подбирать правильную команду, обучать ее и умеет строить взаимоотношения с родителями и другими общественными организациями;

-предметно-развивающая среда ДО доступная и развивающая, оснащена современным оборудованием и имеет хорошее методическое обеспечение;

-высокая профессиональная квалификация педагогов и специалистов, реализующих инклюзивный подход;

- адекватное нормативно-правовое обеспечение;

-открытая система взаимодействия с социумом.

Модель инклюзивного ДО строится в соответствии с законодательной базой в области инклюзивного образования и на тесном контакте всего педагогического коллектива, администрации детского сада и родителей воспитанников.

Таким образом, инклюзивное образование обеспечивает:

1. максимальную социализацию детей с ООП в соответствии с индивидуальными психофизическими возможностями каждого ребёнка;

2. формирует у всех участников образовательной деятельности таких общечеловеческих ценностей, как взаимное уважение, толерантность, осознание себя частью общества, предоставляет возможности для развития навыков и талантов конкретного человека, возможность взаимопомощи и развития у всех людей способностей, необходимых для общения.

В ходе инклюзивного образования происходит рост педагогического мастерства, повышение педагогической компетентности и ответственности педагогов и родителей, расширяется образовательное пространство ДОО и повышается его социальный статус, скоординированная деятельность всех участников образовательного процесса; обеспечивается информационно методическое сопровождение семей детей с ООП. Инклюзивное образование обладает ресурсами, направленными на стимулирование равноправия воспитанников и их участия во всех делах коллектива.

Литература:

1. Астапов В. М., Лебединская О. И., Шапиро Б. Ю. Теоретико-методологические аспекты подготовки специалистов социально- педагогической сферы для работы с детьми, имеющими отклонения в развитии. — М., 1995.
2. Бариев В., Корнеев В. Реабилитация и образование особого ребенка. Часть 1. Центр лечебной педагогики, 2003
3. Бациев В., Диенштейн В. , Корнеев Р., Ларикова И. Реабилитация и образование особого ребенка. Часть 2. Центр лечебной педагогики, 2009
4. Инклюзивное образование: право, принципы. Практика / сост. Н.В. Борисова, С.А. Прушинский. – М.; Владимир : Транзит-ИКС, 2009.
5. Инклюзивная практика в дошкольном образовании. Под редакцией Т.В. Волосовец, Е.Н. Кутеповой. М.; МОЗАИКА-СИНТЕЗ, 2011

ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ ДОШКОЛЬНОГО ОБРАЗОВАТЕЛЬНОГО УЧРЕЖДЕНИЯ С СЕМЬЕЙ

Полянская С.И. Нурмаганбетова А.Р.

КГКП я/с «Еркетай» Караганда

Главной особенностью семейного воспитания признаётся особый эмоциональный микроклимат, благодаря которому у ребёнка складываются определённые ценностные ориентиры, мировоззрение, формируется поведение в разных сферах общественной жизни, отношение к себе. Однако, продуктивность семейного воспитания в процессе развития детей напрямую взаимосвязана с характером взаимодействия семьи и дошкольного учреждения. Роль семьи в воспитании и развитии ребёнка неопределима. Признание приоритета семейного воспитания требует совершенно иных взаимоотношений семьи и дошкольного учреждения. Новизна этих отношений определяется понятиями «сотрудничество» и «взаимодействие». В связи с этим возникла необходимость по-новому взглянуть на взаимодействие дошкольного учреждения (ДУ) с семьей, с целью создания единого образовательного пространства «семья + детский сад». Перед ДУ встают новые задачи, которые предполагают его открытость, тесное сотрудничество и взаимодействие с родителями и другими

социальными институтами, превращающими детский сад на современном этапе в открытую образовательную систему.

Только общими усилиями семьи и образовательного учреждения можно помочь ребенку; необходимо с уважением и вниманием относиться к родителям.

Всегда следует помнить о том, что ребенок уникальная личность. Недопустимо сравнивать его с другими детьми, мы должны ценить его индивидуальность, поддерживать и развивать ее. В педагогах ребенок всегда должен видеть людей, готовых оказать ему личную поддержку и прийти на помощь.

Воспитывать в детях безграничное уважение к родителям, которые дали им жизнь и приложили много душевных и физических сил для того, чтобы они росли и были счастливы. Учитывать пожелания и предложения родителей, высоко ценить их участи в жизни группы. Рассматривать воспитание и развитие детей не как свод общих приемов, а как искусство диалога с конкретным ребенком и его родителями на основе знаний психологических особенностей возраста, с учетом предшествующего опыта ребенка, его интересов, способностей и трудностей, которые возникли в семье и образовательном учреждении. Восхищаться вместе родителями инициативности и самостоятельности ребенка, способствуя формированию у ребенка уверенности в себе и своих возможностях и вызывая у родителей чувство уважения к себе, как воспитателю своих детей.

Регулярно в процессе индивидуального общения с родителями обсуждать все вопросы, связанные с воспитанием и развитием детей.

Проявлять понимание, деликатность, терпимость и такт, учитывать точку зрения родителей. Приняв к работе данные принципы, и родителям и педагогам пришлось исключить авторитарные методы воспитания, внедряя, заинтересованный подход к взаимодействию друг с другом. Но оказалась, что это не так просто. Обе стороны оказались не достаточно подготовленными к такому переходу. Родители из-за отсутствия психолого-педагогической культуры, а воспитатели из-за недостаточного владения знаниями о специфике тех или иных форм общения с родителями и несоблюдением основных требований к их организации. Обращаясь к психологу ДУ, родители очень часто подчеркивают, что им не хватает времени на выполнение всего того, что необходимо ребенку. Действительно, нельзя не согласиться с тем, что у современных родителей нет избытка времени. Однако наблюдения показывают, что увеличение того количества времени, которое родители проводят со своими детьми, само по себе не приводит к повышению эффективности воспитания. Не время, как правило, ограничивает родительскую любовь, и проблема не только в количестве времени, сколько в его содержании.

Задача педагогов дошкольного учреждения помочь родителям осознать собственную педагогическую неосведомленность и помочь ему в преодолении барьеров в воспитании ребенка в семье. Научить маму и папу принимать ребенка таким, какой он есть, ценить его уникальность.

Искусство воспитания имеет одну особенность: всем оно кажется делом знакомым, понятным и легким. И чем менее человек знаком с теорией и практикой воспитания, тем легче оно ему кажется. Эти слова написаны К.Д. Ушинским более 130 лет назад. К сожалению, до сих пор в подходе к воспитанию у родителей преобладает подобное мнение. Вопрос как привлечь внимание родителей к ценным советам, которые они получают от воспитателей, как предотвратить отчуждение семьи от образовательных учреждений, педагогов от семьи, семьи от интересов творческого и свободного развития личности ребенка.

Выдающиеся педагоги прошлого убеждены были, что главными воспитателями ребенка в дошкольном детстве являются родители. Но для того, чтобы они правильно воспитывали своего ребенка, педагоги должны предоставить в их распоряжение специальные пособия и дидактический материал.

Я.А. Коменский в помощь матерям создал первую в мире детскую энциклопедию, И.Г. Песталоцци – руководство для матерей.

К. Д. Ушинский считал, что родители постоянно должны читать педагогическую литературу, а также приобретать знания в общении с учителями. Он подчеркивал роль матери, которая ближе всех к ребенку, заботится о нем с самого рождения, тонко и глубоко понимает его индивидуальные особенности.

Д.И. Писарев утверждал, что забота об эстетическом развитии ребенка должна начинаться в семье и как можно раньше. Поэтому для матерей им была разработана специальная программа с четко сформулированными задачами для каждого возрастного периода и практическими советами, которые не утратили своей значимости и сегодня. К ним относятся рекомендации по созданию домашней обстановки, развивающей среды “для радостного созерцания прекрасного”, а также методы и приемы, которые позволяли бы матерям в процессе тактичного и деликатного общения “не учить детей искусству, а побуждать наслаждаться изящным”.

Особое значение Д.И. Писарев, как и Н.И. Новиков придавал содержанию произведений искусства. И тот и другой полагали, что не следует демонстрировать детям сцены насилия и агрессии и что необходимо охранять их от всяких впечатлений, внушающих страх и ужас.

В.А. Сухомлинский подчеркивал, что задачи воспитания и развития могут быть успешно решены только в том случае, если школа будет поддерживать связь с семьей и вовлекать ее в свою работу. Именно Сухомлинским был выделен и обоснован принцип непрерывности и единства общественного и семейного воспитания, основанный на отношении доверия и сотрудничества между педагогами и родителями.

С развитием системы общественного дошкольного воспитания вопросы работы с семьей органично вписались в орбиту деятельности педагогов детского сада. Для успешного воспитания установление доверительного делового контакта между дошкольным образовательным учреждением и родителями.

Что такое взаимодействие педагога с родителями. Чтобы точно ответить на этот вопрос, мы обратились к словарю русского языка С. Ожегова, где значение слова “взаимодействие” объясняется как взаимная связь двух явлений, взаимная поддержка. Решений вопроса взаимодействия семьи с образовательным учреждением может быть множество.

С этого учебного года наше дошкольное учреждение пошло по пути структурно-функциональной модели взаимодействия с семьей.

Данную модель мы условно разделили на три блока. Информационно-аналитический, практический и контрольно-оценочный.

В информационно-аналитический блок включили сбор и анализ сведений о родителях и детях, изучение семей, их трудностей и запросов, а также выявление готовности семьи ответить на запросы дошкольного учреждения. Для сбора необходимой информации разработали анкету для родителей с целью узнать их мнение по поводу работы педагогов группы и для воспитателей групп с целью выявления актуальных проблем взаимодействия с родителями.

Выявленные данные и определили формы и методы дальнейшей работы педагогов. Ими стали: опросы, анкетирование, наблюдение, изучение медицинских карт и специальные диагностические методики, используемые психологом.

Также данный блок включил работу с родителями по двум взаимосвязанным направлениям: I - просвещение родителей, передачу информации по тому или иному вопросу (лекции, индивидуальное и подгрупповое консультирование, информационные листы, листы-памятки);

II – организация продуктивного общения всех участников образовательного пространства, т.е. обмен мыслями, идеями и чувствами.

С этой целью планируются и проводятся такие мероприятия, которые включают родителей и детей в общее интересное дело, что “вынуждает” взрослых вступить с ребенком в общение. Основной задачей педагогического коллектива является создание условий для

ситуативно-делового, личностно-ориентированного общения на основе общего дела: рисунок, поделка, подготовка к празднику, походу.

Для решения данной задачи выбираются соответствующие формы взаимодействия: праздники, выставки, театральные пятницы, дни открытых дверей, встречи родительской общности с администрацией детского сада.

Второй блок условно был назван “практическим”. В рамках блока собрана информация направленная на решение конкретных задач, которая связана в основном со здоровьем детей и их развитием. К этой работе были привлечены медицинские работники, специалисты, педагоги и психологи. Их работа была построена на информации, полученной при анализе ситуации в рамках первого блока.

Одной из острых сфер взаимодействия для родителей, как следует из полученных результатов, является отсутствие психологических консультаций по проблемам развития и обучения детей, их подготовки к школе, а также возрастных особенностей. Мы установили, что эта проблема может быть решена на уровне дошкольного учреждения в целом.

Для того чтобы родители поняли необходимость обращения к специалисту, знали к кому конкретно идти, если им необходима консультация, в начале учебного года для родителей был проведен ряд встреч, на которых они имели возможность познакомиться и получить первичную информацию.

Одной из выявленных нами причин трудностей во взаимодействии является менее высокая оценка работниками детского сада важности семьи в воспитании и обучении детей, чем оценка семей собственной важности. Отчасти именно это и привело родителей к чувству собственной ненужности дошкольному учреждению. Поэтому, с целью осознания педагогами понимания роли семьи в воспитании и обучении ребенка проводятся различные формы методической работы, на которых рассматриваются вопросы работы с семьей по всем вопросам развития ребенка.

Поскольку наиболее проблемной сферой для воспитателей являются организационные вопросы, связанные с включением родителей в жизнь дошкольного учреждения, то наиболее часто проводятся мероприятия, побуждающие родителей включиться в жизнь дошкольного учреждения.

Третий блок – контрольно-оценочный. В него мы включили анализ эффективности (количественной и качественной) мероприятий которые проводятся специалистами детского сада.

Для осуществления контроля качества проведения того или иного мероприятия родителям предлагаются оценочные листы, в которых они могут отразить свои отзывы.

Кроме этого проводится групповое обсуждение родителями и педагогами участия родителей в организационных мероприятиях в разных формах.

Ни одна даже самая лучшая педагогическая система не может быть в полной мере эффективна, если в этой системе нет места семье. Ребенок не может существовать вне семьи. Если дошкольное учреждение и семья “закрыты” друг для друга, ребенок оказывается между двух несообщающихся систем. Отсюда конфликты, непонимание неуверенность. Мы считаем, что эти две значимые для ребенка системы должны стать открытыми. Это не означает, что дома должны быть созданы условия как в детском саду, а детский сад будет решать проблемы семьи. Главной должна стать атмосфера добра, доверия, и взаимопонимания между педагогами и родителями. Только в этом случае возможно создание условий, помогающих раскрытию всех творческих и человеческих возможностей ребенка. Для того чтобы это стало осуществимым, мы используем следующие формы взаимодействия с семьей:

- ✓ Занятия, целью которых является повышение родительской компетентности в области:
- ✓ Индивидуальных и возрастных особенностей ребенка;
- ✓ Сфере предлагаемых программой предметов.
- ✓ Программа психологических тренингов.

- ✓ Встречи родителей со специалистами ДУ “Круглый стол”
- ✓ Совместные праздники, игры (совместное планирование и проведение досугов);
- ✓ Дни открытых дверей
- ✓ Встречи родительской общественности с администрацией детского сада, врачами-специалистами .
- ✓ Участие родителей в образовательном процессе, проведение открытых занятий, бесед, диспутов, дискуссий по проблемам воспитания детей.
- ✓ Привлечение родителей к оформлению групповых комнат, кабинетов, семейных поделок.

При приеме детей в детский сад семья знакомится с структурой детского сада, режимом дня, об условиях содержания детей, медицинские работники знакомят с медицинскими требованиями и программой оздоровления детей; педагоги и воспитатели - с особенностями воспитательного и образовательного процессов, с авторскими программами. Родители могут пройти в группы, просмотреть видеозаписи жизнедеятельности детей и проведения праздников.

При поступлении ребенка в детский сад с родителями проводится собеседование, на него приглашаются мама и папа. Наблюдения показывают, часто именно папы очень точно, развернуто и интересно рассказывают о своем ребенке.

При зачислении с родителями заключается договор, в котором оговариваются: соблюдение этических норм со всеми участниками образовательного процесса (детьми педагогами, родителями), обязательные занятия с ребенком дома по совету педагога, посещение занятий для родителей. По согласованию с педагогом родители могут присутствовать на занятиях группы, которую посещает их ребенок.

Родители обязательно ставят в известность воспитателя или психолога о нежелании ребенка идти в детский сад или на какое-либо занятие, чтобы совместно решить проблему.

Таким образом, вся работа дошкольного учреждения нацелена на решение следующих задач:

Вызвать интерес родителей к познанию самих себя;
 Дать возможность родителям через знакомство и овладение некоторыми психолого-педагогическими основами понять, что воспитание детей сложный и многогранный процесс, требующий ежедневных усилий со стороны не только педагогов, но и семьи.
 эффективно организовать общение с ребенком в семье;

Вся вышеуказанная работа побуждает к творческому сотрудничеству родителей и детей, родителей и воспитателей; устраняет отчужденность, вселяет уверенность, решает многие проблемы.

Использованная литература:

1. Детский сад и семья, под редакцией Т.А. Марковой. М. 2010
2. Т.Н. Доронова, А.Е. Жичкина Дошкольное учреждение и семья – единое пространство детского развития. М., 2014 г.
3. А. Спиваковская Психотерапия: игра, детство, семья. М. 2012 г.
4. “Современные проблемы взаимодействия дошкольного учреждения с семьей” Т. Данилина ж. Дошкольное воспитание №1, №2 2010
5. “Взаимодействие дошкольного учреждения с родителями” Т. Доронова ж. Дошкольное воспитание №1, 2010

ОТБАСЫ – БАЛА ТӘРБИЕСІНІҢ НЕГІЗГІ ИНСТИТУТЫ. ОТБАСЫ МЕН БАЛАБАҚША АРАСЫНДАҒЫ БАЙЛАНЫС

Мусина М. Е., Жиенбай А. Д.
«Шаңырақ» бөбекжайы КМҚК

Тәрбиенің басты институты отбасы саналады. Бірақ бала қандай жағдайда тәрбиеленсе, отбасынан қандай тәрбие алса, ол мұны өмір бойы жадында сақтайды. Бала тұлғасының негізі отбасында қалыптасады.

Отбасы тәрбиенің оң және теріс факторы ретінде болуы мүмкін. Екі әлемді – ерлер мен әйелдер әлемін білмей өскен балаға сыртқы ортада бағдарлану қиын болады. Әке бұл – ұл үшін ер-азаматтың мінез құлқының үлгі-өнегесі. Сәби ер адам өзін қалай ұстау керек екендігін әкеден үйренеді. 3-5 жасында-ақ ұл бала өзінің мінез-құлқын әкесінің мінез-құлқына ұқсатуға тырысады. Әкесі мен шешесінің қарым-қатынасын бақылаған бала, еркек пен әйелдің арасындағы қарым-қатынас мәдениетін таниды. Осылайша ол үшін қарама-қарсы жыныспен болашақта болатын қарым-қатынастың үлгісі қалыптасады. Болашақта ұл бала өзінің отбасында көріп-өскен қарым-қатынас үлгісін ұстануы мүмкін.

Отбасы барлық уақытта өсіп келе жатқан ұрпақтың тәрбиесі мәселелерін шешуде үлкен мүмкіндіктерге ие болған. Қазіргі заманғы отбасының өсіп келе жатқан ұрпақтың тәрбиесі мәселелерін шешудегі ерекшелігі – ата-ананың білім және жалпы мәдени деңгейінің жоғары болуы.

Балалардың отбасындағы тәрбиесі оның белгілі бір тұрақты әлеуметтік институт ретінде анықталады, ол отбасы мүшелері арасындағы өзара қатынастардың қалыптасуы мен дамуына септігін тигізетін адамдардың жақындығы, туыстық қатынастар, өзара тұрмыстық өмір. Отбасы тәрбиесінің артықшылығы да осы қатынастарда, оны тәрбиенің ешқандай да түрі алмастыра алмайды.

Отбасы – болашақ азаматтың әлеуметтену жолындағы алғашқы қадамдарын жасайтын бастапқы ұя. Ол балаға моральдық қалпы туралы алғашқы түсініктер береді, оны еңбекке баулып, өз-өзіне қызмет ету дағдыларын қалыптастырады. Ата-ананың іс-әрекеті мен мінез-құлқы, өмір сүру салты арқылы балаға дүниетанымдық, адамгершілік, әлеуметтік-саяси құндылықтар беріледі.

Отбасы тәрбиесінің қоғамдық және мемлекеттік тәрбиеге қарағанда артықшылығы басым. Алайда, қазіргі қоғамдық өмірде болып жатқан әлеуметтік, экономикалық және демографиялық өзгерістер отбасыға белгілі бір қиыншылықтар туғызады.

Өркениетті қоғам дамыған сайын отбасындағы бала саны азайып келеді. Аз балалы отбасында, негізінен, бір баласы бар отбасында ішкі отбасылық тәрбиенің ең басты жағдайы жоқ, ол – балалар қарым-қатынасы. Бір баланың тәрбиесі қосымша педагогикалық күш салуды талап етеді. Жалғыз балаға деген ата-ананың, әжесі мен атасының артық көңіл бөлуі оны белсенділігінен айырып, оның эгоистік жақтарының басым болуы.

Толық емес отбасыларда, яғни ата-анасының біреуі жоқ отбасыларда тәрбиелік мәселелерді шешуде кейбір адамгершілік-психологиялық ыңғайсыздықтар болуы мүмкін. Мұндай отбасылардың көбінде ана және бала ғана болады.

Отбасы тәрбиесінің проблемасы – ананың отбасы тұрмысынан қолы босамауы. Ананың уақыты жетпеуі көбінесе насихат, жазғыру, ұрсу сияқты тәрбиелік ықпалдың нәтижесіз әдістерін пайдалануға мәжбүр етеді.

Отбасы – қоғамның алғашқы ұясы, бала сол ұяда дүниеге келеді. Бұл бала үшін алғашқы өмір мектебі. Ата – ана баланың бірінші ұстазы және тәрбиешісі. Жаңа туған нәрестеге отбасының ықпалы, күші орасан зор. Ата – ананың балаға әсері, олардың перзентіне деген қалтқысыз сүйіспеншілігі, талапкершілікпен ұштасқан қамқорлығы болып табылады. Осы сүйіспеншілік пен қамқорлық арқасында бала ата – анасына мейілінше бауыр басуымен, сүйіспеншілік сезімімен, олардың артықшылығы мен беделін мойындаумен,

барлық нәрседе солардан үлгі - өнеге алуға, солар сияқты болуға ұмтылумен жауап қайырады. Отбасының әсері баланың тәрбиелік ықпалға көнгіштігіне, оның еліктегіштігіне байланысты. Өз балаңның тәрбиесін жеке өз ісің, қоғам алдындағы азаматтық борышыңды орындау деп қарау керек. Балаларын тәрбиелей отырып ата – аналар болашақ азаматтарды, келешек әкелер мен аналарды қалыптастырады, бұл істің табысты болуына тек өздері ғана емес, барлық қоғам жауапты. Ата – аналар тәрбиенің мақсаттары мен міндеттерін, оларды жүзеге асырудың жолдары мен амалдарын айқын түсінгенде жанұядағы бала тәрбиесі ойдағыдай болуы мүмкін. Бұл жанұя мен балабақшадағы тәрбиелік ықпалдың бірлігін орнату үшін де қажет. Баланы дұрыс тәрбиелеу үшін оны жақсы білу, жақсы түсіну керек. Ал бұл үшін педагогикалық білім қажет. Бұл ата - аналардың баланың мінез – құлқын дұрыс талдап, оны тәрбиелеудің дұрыс жолдарын тандап алуына көмектеседі. Ата – ананың бала алдында беделі болуға тиіс, мұнсыз бала тәрбиелеу мүмкін емес. Ата – ана беделінің негізі ата – ананың азаматтық келбеті, олардың өмірі, жұмысы, мінез – құлқы өз жанұясы үшін қоғам алдындағы жауапкершілігін сезінуі болып табылады. Еңбек пен қоғамдық қызметті, жанұядағы міндеттерін ойдағыдай ұштастыратын, өз балаларының өміріне ден қойып, көңіл бөліп отыратын, олардың өмірі мен дамуына барынша басшылық жасап отыратын ата – аналар ең көбірек беделге ие болады. Мұның анаға да, әкеге де бірдей қатысы бар. Бестен жеті жасқа дейінгі ойын баласының уайым - қайғысыз, балалық шақ балдәуренінде есі кіріп, мінез – құлқы қалыптасады. Сөз астарын түсініп, өз сөзіне өзі баға бере бастайды. Дүниеден еліктейтін адам іздейді. «Мектепке дейінгі балалар тәрбиесі» тұжырымдамасында көрсетілген, «тәрбиенің мақсаты – дені сау, ұлттық сана – сезімі оянған, рухани ойлау дәрежесі биік, парасатты, ар – ожданы мол, еңбекқор, іскер, бойында басқа да жақсы қасиеттер қалыптасқан адамды тәрбиелеу» болып табылады. Мұны жүзеге асыру, ең алдымен, тәрбиешілерге байланысты. Сондықтан тәрбиешілер балаларға ерекше көңіл бөлген жөн. Қазіргі қоғамға лайықты, жан – жақты, жетілген азамат тәрбиелеу бүгінгі күннің басты талабы болып отыр, оған бүкіл қоғам мүшелері жауапты. Бала тәрбиелі, жақсы азамат болып қалыптасуы үшін қолайлы психологиялық жағдай қажет. Ата – аналардың жанұядағы келіспеушілігі, баланың толық емес жанұяда тәрбиеленуі, ата – аналардың ішімдікке салынуы, ұрпақ тәрбиесіндегі көзқарастарының әр – түрлі болуы бала бойында теріс мінез – құлықтың қалыптасуына әсерін тигізеді. Кезінде бала тәрбиесіне көңіл бөлмей кейін қателіктерін кеш түсініп опық жейді. Ата – аналарының ой - өрісінің саяз болуы, баланы қыспақта ұстауы да бала психологиясына зиянын тигізеді. «Білімнің негізі балабақшада қаланады. Балаларды Отанды сүюге, адалдыққа, адами тазалыққа, ізгілікке, имандылықпен инабаттылыққа, салт – дәстүрді құрметтеуге үйретіп баулу әрбір тәрбиешінің абыройлы парызы. Ол үшін тәрбиеші қазіргі заманға лайық өзінің білім беру ісінде рухани, этномәдени дәстүрлерді сақтап, дамыта отырып, шығармашылық ізеніспен жұмыс істеп, өмірге еніп жатқан жаңа технология мен техниканы меңгерген, білігі мен білімі жоғары ұлағатты тұлға болуы керек. .

Жаңа кезеңдегі білім берудің өзекті мәселесі жас ұрпаққа-адамгершілік-рухани тәрбие беру. Құнды қасиеттерге ие болу, рухани бай адамды қалыптастыру оның туған кезінен басталуы керек. Халықта «Ағаш түзу өсу үшін оған көшет кезінде көмектесуге болады, ал үлкен ағаш болғанда оны түзете алмайсың» деп бекер айтылмаған. Сондықтан баланың бойына жастайынан ізгілік, мейірімділік, қайырымдылық, яғни адамгершілік құнды қасиеттерді сіңіріп, өз-өзіне сенімділікті тәрбиелеуде отбасы мен педагогтар шешуші роль атқарады. Рухани - адамгершілік тәрбие - екі жақты процесс.

Еліміздің болашағы-жас ұрпақты тәрбиелеуде бірінші бесік-отбасы, ата-ана тәрбиесі болса, екінші бесік –білім беру мекемесі. Мектепке дейінгі кезеңдегі тәрбие - адам қалыптасуының алғашқы баспалдағы. Балабақшадағы тәрбие бала табиғатына ерекше әсер етіп, оған өмір бойы өшпестей із қалдырады. Заман талабына лайық тәрбие мен білім беру жұмысын кешенді ұйымдастыру жаңа технологияларды, идеялар мен шығармашылық, инновациялық жаңашылдықты қажет етеді. Жас ұрпаққа білім беруді жетілдіру мәселесі толассыз күн сайын өзгеріп тұрған әлеммен бірге жүрері анық. Балабақшада берілетін тәрбие

– барлық тәрбиенің бастамасы, әрі жан – жақты тәрбие мен дамыту ісінің түпкі негізін қалайтын орын. Бала бойындағы жақсы қасиеттер мен мүмкіндіктерді ашып олардың өнегелі, тәрбиелі болып өсуіне балабақша ошағының тигізер әсерінің маңызы зор.

Балабақша — бүлдіршіндерді болашақта ата дәстүрін сақтайтын инабатты да, ибалы үлкен-кішіні сыйлай білуге үйрететін тәрбие орталығы. Өмірге келген жас ұрпақты тәрбиелеу ата-аналар мен балабақша тәрбиешілерінің қасиетті борышы.

Бала үшін дүниеде ең жетілген, білімді де, мәртебелі адам – оның ата – анасы. Ал, ең әдемі де жарық үй – оның туылған үйі. Жас баланың дамуында ата-ананың орыны ерекше, сондықтан ата-ана өз отбасында қолайсыз жағдайларды баланың көзінше тудырмауға тырысуы қажет. Отбасындағы ұрыс-керіс баланың жүйкесін тоздырады. Кейбір ата-аналар өз перзентін шектен тыс еркелетіп, баланың бетінен қақпай, көңіліне қарап тәрбиелейді. Ал мұндай көріністер баланың бойына кері қасиет пайда болуына тікелей жағдай тууына себеп болады. Ата-аналар балаға отбасылық өмірдің алуан түрлі, қыры мен сырын дүние жұмбақтарын танытып, тағылым талғамға, әдептілікке баулуға тиіс. Себебі, ата-ананың күнделікті өмір тіршілігіндегі еңбегі, адамның бейнелері, жақсы мінез-құлқы, дұрыс қарым-қатынасы – балаға үлгі. Баланың алдында барынша сабырлы әрі ұстамды болуға тырысу керек, ата-ана өзі үлгі бола отырып, баласын сабырлылыққа тәрбиелейді. Әрбір ата-ана өз баласы үшін-басты тұлға. Сондықтанда да кез-келген бала алдымен үлгіні ата-анасынан алады. Бала әкеден ақыл, анадан мейір алады. Ата-ана баласымен пікірлесуде бейауыз сөздерді қолданбай, дәрежелілікпен жеке басын қорламай, мейірімді, табиғи, жылы ақылды сөздер айтып өнеге бола білсе, тәрбие де табысқа жетеді, өйткені, жақсы сөз жан семіртеді. Сонымен қатар мектепке дейінгі ұйымның педагогикалық ұжымы ата-аналармен бірлесіп, баланы өсіріп тәрбиелеудегі басты мақсат қоғамдық өмірге «түзу кірпіш қалау» екенін ескере отырып, ал осы мақсатты жүзеге асыру үшін, алдындағы қандай болмасын қиындықтарын жеңу, соған сәби кезінен төмендегі мынадай көзқарастарды негізгі ұстаныным ретінде қабылдау. Көзқарастар мыналар: Баланы сәби ол әлі ештеңе білмейді, ұқпайды деп жай көзбен қарамау керек, өйткені ол да өсіп келе жатқан тұлға. Баланы әр уақытта шындыққа үйрету. Еш уақытта алдамай, шындықты ашып айтып сол жағдайға дұрыс көзқараспен қарауға жағдай туғызу. Баланың өз ісін уақытымен күнде қадағалау, бақылау. Баланың әр бір ісін қадағалап, оған деген көзқарастан нәтиже шығаруға көмектесу. Қандай жағдай болса да, ұрпағын жауын мен жел өтінен, жаман әдеттен қорғап, өз бойындағы ең жақсы қасиеттерін сіңіру, ана уызбен бірге ұлттық дәстүр қайнарына қондырып өсіру әке мен ананың ұлы борышы. Дені сау, рухы таза, ана тілін толық меңгерген ұрпақ өсіру қазіргі кездегі ең негізгі мәселе. Бала тәрбиесінде отбасы басты орын алады. Баланың ана тілін толық меңгеруі . ұлттық-сана сезімін тәрбиелеу, денсаулығын түзету, бала тәрбиелеудің әдіс-тәсілдерін білу жөніндегі дағдыларын қалыптастыру мектепке дейінгі мекемелерге берілген. Тәрбиенің сан алуан келелі мәселесін шешетін, қарапайым дағдыларды бала санасына орнықтыратын алғашқы білім баспалдағы – балабақша. Балабақшада халық педагогикасын бала бойына сіңіре отырып имандылыққа, адамгершілікке тәрбиелейміз. Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың жалпыға міндетті мемлекеттік стандартының бес саласының әр бөлімдерінің ұйымдастырылған оқу іс-әрекеттерінде салт-дәстүрдің барлық түрлерін баланың бойына сіңірудеміз. Мысалы: тұсау кесу, бесікке салу, тілашар т.б. Мектепке дейінгі ұйым тәрбиешілер өз тәжірибелерінде халық ауыз әдебиетінің ішінен жиі мақал-мәтелдер, жұмбақтар, жаңылтпаштар, санамақтар, ертегілерді оқу іс-әрекеттерінде пайдаланады. Бүгінгі күнде жас ұрпақтың сана сезіміне өз елінің, жерінің тарихы мен мәдениеті туралы алғашқы ұғымдарды кішкентай кезінен қалыптастырамыз.

Баланың өмірге қадам басардағы алғашқы қимыл-әрекеті ойын. Сондықтан оның мәні ерекше. Қазақ халқының ұлы ойшылы Абай Құнанбаев «Ойын ойнап, ән салмай өсер бала бола ма?» — деп айтқандай баланың өмірінде ерекше орын алады. Ойын мектеп жасына дейінгі баланың жеке басының дамуына ықпал ететін тәрбие құралы. Ойын баланың барлық қабілетінің дамуына, айналасындағы дүние жайлы түсініктерінің кеңеюіне, тілінің дамуына,

құрбыларымен жақындасуына көмектеседі. Өйткені бала нәресте шағынан бастап адалдыққа, батылдыққа, мейірімділікке, еңбек етуге тәрбиелеудің құралы ойын. Осыған орай бүгінгі күндері тәрбиешілер алдында балаға білім, білім дағдыларын игеріп қана қоймай, қабылдауын, ойлауын, қиялын, сезімін, ерік-жігерін жан-жақты етіп дамыту міндеттері тұр. Болашақ қоғамымыздың тағдыры да бала тәрбиесіне тікелей байланысты. Қоғамды дамытушы да, ілгері апарушы да осы жас жеткіншектер. Тәрбиенің сан қилы дағдыларын бала бойына дарытатын алғашқы білім баспалдағы – балабақша, жолсілтеп, жетелеп, үйретуші — тәрбиеші.

Балабақшадағы тәрбие – қазақи ұлттық сана, ұлттық психология қалыптасқан парасатты, адамгершілік қадір – қасиеті мол, физикалық және моральдық жоғары белсенді жеке адамды қалыптастырып шығару процесі болып табылады. Тәрбиелеу мен білім берудің әрекеті практикалық процесс үстінде қалыптастырылады. Тәрбиелеу мен оқытудың міндеттері баланың осы іс-әрекет түрлерін қалыптастыру және оны белгілі бір мақсатқа бағыттап отыруды көздейді. Ойнау, еңбек ету, және білім алу барысында ақыл-ой, адамгершілік, физикалық және көркем тәрбие, даму процесі қатар жүреді. Бала осы кезде белгілі дәрежеде білім алады, іскерлікке үйренеді, өзін қоршаған ортамен қарым-қатынас жасауға, қоғамдық өмірдің әдет дағыларын игеруге бейімделеді. Іс-әрекеттің тап осы түрлерін ғана дамыту арқылы тәрбиелеу білім беру міндеттерін шешуге, бала дамуын дұрыс жолмен бағыттап отыруға мүмкіндік туады. Жақсы ойнап, еңбек ете білетін әрі оқуға қабілетті баланы ересек адамдар мен балалар қоғамында өмір сүруге қажетті қасиеттерді толық игерген тәрбиелі бала деп аталуы мүмкін. Жоғарыда аталып өткен іс-әрекеттің әрқайсысы бала дамуына өзіндік, өзіне тән үлесін қосады. Мысалы, тәрбиенің ең маңызды міндеті саналатын ақыл-ой тәрбиесінің өзі бала ойының: еңбегін және балалардың оқуын үнемі бағыттап отыру арқылы жүзеге асатыны бізге балаларды тәрбиелеу тәжірибесінен таныс. Адамгершілікке тәрбиелеу міндеттері жөнінде де осыны айтуға болады. Бала өзін-өзі көрсете білсе, ендеше ойын, оқу еңбекте адамгершілікке тәрбиеленеді деген сөз. Өйткені, мұнда олардың өзара ересек адамдармен қарым-қатынасы қалыптасады. Іс-әрекеттің әрбір түрінде осылайша өзара ұштасып жататын педагогикалық мүмкіндіктерді ескере отырып, мектепке дейінгі ұйымдарда балалардың тіршілік әрекеттерін, тәрбиелік мақсатқа сай ұйымдастыра аламыз. Ойын, еңбек, оқу арқылы біз балаларға белгілі бір тұрғыдан ықпал жасай аламыз. Бірақ біз іс-әрекеттер ойын, еңбек, оқыту өзара ұштасқан жағдайда ғана баланың жеке басын дамытуда толық нәтижеге жете аламыз. Балабақшаның негізгі міндеті – баланың жеке басының бастапқы қалыптасуын қамтамасыз ету. Бұл жас баланың ақыл-ойының дамуы мен даярлығы үшін қолайлы кезең. Осы кезеңде бала оқу мен тәрбиені қалыптастыруға, өз қызметін білуге, тілдік қатынастың қарапайым тәжірибесінде өзін-өзі таныта білуге, мінез-құлық мәдениетіне, жеке гигиеналық және салауатты өмір салтының негіздеріне бағдарланады.

Еліміздің ертеңгі болашағы жас ұрпақты азаматық пен имандылыққа баулу – тәрбиенің басты міндеттерінің бірі. Сонымен қатар ата-аналар мен мектепке дейінгі ұйымдар ұлттық тәрбиеге де мән бергендері жөн. Бұл саладағы күш – жігер алдымен бүлдіршіндерді отандыққа тәрбиелеуге бағытталады. «Отан» деген ұғым балаға дүние есігін ашқан үйі, ата-анасы, ағайын туыстары, туған жері, кең – байтақ гүлжазира даласы, тау – тасы, өзен – көлі, сылдырап аққан мөлдір бұлағы бейнесінде қабылданып, ең қасиетті де құдіретті алтын бесігі ретінде үйретуге тиіспіз.

Жас ұрпақты кішкентайынан салт-дәстүрлер рухында баулу, құлағына сіңіру әдет-дағдысына айналдыру – парызды іс. Қазақ сөз өнерін қатты құрметтеген халық: «Жақсы сөз – жарым ырыс», «Жақсы сөз жан семіртер. Сонымен қатар балаға «сіз», «рақмет», «кешіріңіз», «өтінемін» деген сияқты сыпайылықты білдіретін сөздерді үлкендерге айтып жүруге үйрету, оған дағдыландыру ата-аналар мен тәрбиешілердің міндеті.

Халқымыздың дәстүрінде қол алысып амандасуға ерекше көңіл бөлген, жас баланы сәби кезінен үлкендермен қол алысып амандасуғы тәрбиелейді. «Көкеңе қолыңды беріп амандас», «Ағаңның қолын ал», «Атаңа екі қолыңды бер» деп үйретеді. Ондай кезде

үлкендер яғни аталар, әжелер «Ой азамат болыпты ғой!», «Таудай бол!» деп баланың қолын алып, сәлем беруге ынталандыратын сөздер айтып ынтасын тудырады. Баланы жастайынан осындай инабаттылыққа баулу, ол есейгенде сыпайы, әрі жеке тұлға болып қалыптасуына негіз болады. Отбасы тіршілігін, дәстүрі мен рухани бағдарын зерттеу арқылы баланың мінез-құлық жағдайларын анықтауға болады. Отбасындағы тәрбиелеу жұмыстарымен танысқаннан кейін алынған ақпарат ата-аналарды балабақша жұмысына қызықтыратын оңтайлы жағдайда құрылу керек. Яғни, ата-ана балабақшада өздерінің балаларына деген құрмет пен махабатты сезінуі керек.

Ата-аналармен жұмыстың түрлері:

Дәстүрлі	Дәстүрден тыс
1. Ата-аналар жиналыстары. - Жеке топтық және балабақшаның жалпы конференцияларын ұйымдастыру. - Тәрбиеші-педагогтың жеке кеңесі; - Балалардың үйінде болуы; - Ашық есік күндері; - Отбасы жөнінде мәліметтер дәптерін толтыру; - Ата-аналарға арналған ақпараттар бұрышы; - Әртүрлі тәрбиелік шараларға, мерекелік ойын-сауық ертеңгіліктерге қатысу; - Оқу-тәрбие үрдісін жоспарлауға қатыстыру; - Сауалнама жүргізу, әңгімелесу.	2. Ата-аналармен тренингтер өткізу. - Пікірсайыстар жүргізу; - Психологиялық демалыс сәттері (разминка); - Ауызша журнал; - Ата-аналар кештері; - Ата-аналар оқулары; - Ата-аналар рингі; - Ашық сабақтар. «Менің жанұям газетін» шығару.

Қорыта айтқанда: әке мен шеше өзін тәрбиешімін дей отырып, өздері де тәрбиеге енуі қажет. Бүлдіршіндер өнерімен қорытындыланады. Қазіргі таңда баланы тәрбиелеуде ата - ананыңда, тәрбиеші ұстаздыңда атқаратын ролі зор. Жас күнінде бала қандай тәрбие алса збен алға қарай өседі. Тәрбие кезінде отбасының, балабақшаның да алатын орны бар. Баланың тәрбие алуына қоғамнан өз орнын табуына жағдай жасауына әрбір отбасы педагогикалық әдіс-тәсілдерге сүйенгені дұрыс.

Қолданылған әдебиеттер:

- «Отбасы және балабақша журналы» №1 2010ж.

- Жаназарова З.Ж. Отбасы социологиясы. – Алматы: Қазақ университеті, 2010. – 239 б- Сайт бетінен М.Қиятовна «Бала тілін дамытудағы ойынның маңызы» атты мақала

ИНКЛЮЗИВНОЕ ОБРАЗОВАНИЕ И ЕГО ПРОБЛЕМЫ В КАЗАХСТАНЕ

Шодан Г.К.

КТКП «Ясли-сад «Шаңырақ»

В Казахстане в последние годы наблюдается увеличение числа детей, нуждающихся в специальном обучении.

Инклюзивное образование – процесс развития общего образования, который подразумевает доступность образования для всех, в плане приспособления к различным нуждам всех детей, что обеспечивает доступ к образованию для детей с особыми потребностями. Инклюзивное образование стремится развить методологию, направленную

на детей и признающую, что все дети – индивидуумы с различными возможностями и особенностями.

Базовым принципом инклюзивного образования является, соответственно, прием в обычные образовательные учреждения «всех детей, несмотря на особенности и «создание соответствующих условий их обучения на основе педагогических методов, ориентированных, в первую очередь, на потребности детей». Инклюзия – это активное включение детей, родителей и специалистов в области образования в совместную деятельность: совместное планирование, проведение общих мероприятий, семинаров, праздников для создания инклюзивного сообщества как модели реального социума.

Исходя из основного общего принципа, определенного ЮНЕСКО, многими авторами также выделяется ряд принципов инклюзивного образования. Такие как:

- 1.Ценность человека не зависит от его способностей и достижений;
- 2.Каждый человек способен чувствовать и думать;
- 3.Каждый человек имеет право на общение и на то, чтобы быть услышанным;
- 4.Все люди нуждаются друг в друге;
- 5.Подлинное образование может осуществляться только в контексте реальных взаимоотношений;
- 6.Все люди нуждаются в поддержке и дружбе ровесников;
- 7.Для всех обучающихся достижение прогресса скорее может быть в том, что они могут делать, чем в том, что не могут;
- 8.Разнообразие усиливает все стороны жизни человека

Выделение данных принципов было бы невозможно без формулирования и осуществления первичной идеи инклюзивного обучения. Идея инклюзивного обучения как педагогической системы, органично соединяющей специальное и общее образование с целью создания условий для преодоления у детей социальных последствий генетических, биологических дефектов развития.

Актуальность инклюзивного образования на наш взгляд, заключается в том, что за последние годы интерес к социально-психологической взаимонадаптации детей с ограниченными возможностями здоровья и детей без ограничений здоровья в условиях дошкольного учреждения общеразвивающей направленности возрос во много раз. Система отечественного образования долгие годы делила детей на обычных и детей с ограниченными возможностями здоровья, которые практически не имели возможности реализовать свои способности наравне со здоровыми детьми, их не брали в дошкольные учреждения общеразвивающей направленности.

Дети с ограничениями в здоровье всегда страдали от дискриминации и отчуждения. В последнее время все больше разрабатывается инновационных подходов к взаимной адаптации детей с ограниченными возможностями здоровья и детей без ограничений здоровья.

С позиций деятельностного подхода к адаптации и социализации детей с ограниченными возможностями необходимо создать условия для постепенного усвоения детьми социально значимого опыта поведения, норм культуры общения с окружающими людьми, нравственной и трудовой культуры.

Международные организации отмечают, что в Казахстане, по сравнению с другими центрально-азиатскими республиками, процесс внедрения инклюзивного образования идет очень активно, нужно делать все, чтобы дети с ограниченными возможностями чувствовали равенство. Кстати, один из опросов показал: более 68% казахстанцев считают, что эти ребята должны учиться в обычной среде, чтобы быстрее развиваться и включаться в общество.

Множество проблем стоит на пути детей с особенностями в развитии к получению образования. И родители, и педагоги отлично понимают, что в целом наше образование еще не готово к приему детей с инвалидностью. Необходима модернизация среды с целью ее максимальной доступности для особого ребенка. Так, например, если у ребенка нарушения

опорно-двигательного аппарата – нужно специальное техническое оснащение, подъемники, поручни. Для детей с нарушениями слуха и зрения необходимо специальное оборудование. [

Перед нашим обществом стоит острейшая проблема вовлечения наших сограждан, имеющих некоторые особенности физического развития в социум, проблема их активной адаптации, социализации и развития в рамках общества и на благо общества.

По-прежнему остается ряд нерешенных проблем и барьеров на пути внедрения инклюзивного образования в Казахстане:

- Некорректное отношение к детям с ограниченными возможностями.

У нас нет адекватного представления об этих детях. Мы просто боимся того, чего не знаем.

- Отсутствие специально подготовленного педагогического состава.

Пока педагоги не готовы к обучению детей, имеющих отклонения в развитии. Государству необходимо поменять стандарты высшего педагогического образования, уделив особое внимание подготовке специалистов соответствующего профиля.

- Плохая материально-техническая оснащенность многих учебных заведений.

Отсутствуют специальные устройства и обучающие материалы для детей, а также методические пособия для педагогов.

- Барьер физического доступа.

Есть большая категория детей с ограниченной мобильностью, которые по уровню развития своего интеллекта смогли бы посещать дошкольные учреждения и обучаться в общеобразовательной школе и быть успешными. Но пока не созданы условия для таких детей.

- Жесткие требования государственного стандарта.

Введение широкой варьированной системы оценивания достижения учащихся, позволит включить в общий поток детей с различными отставаниями от нормы развития в интеллекте.

На начальном этапе главной задачей государства является проведение информационно-просветительской работы среди научно-педагогического сообщества и общества в целом. Создание нормативно-правовой базы, обучающих материалов, подготовка преподавательского состава, изучение отечественного и зарубежного опыта внедрения инклюзивного образования позволит Казахстану постепенно выстроить грамотную систему обучения

Специалисты выступают за планомерное развитие системы инклюзивного образования. При этом они отмечают невозможность полного закрытия специальных школ и перевода всех детей с ограниченными способностями в общеобразовательную школу.

У некоторых людей система инклюзивного образования вызывает опасение из-за возможного снижения качества обучения обычных детей. Однако специалисты успокаивают и поясняют, что инклюзия призвана предоставлять высокое качество обучения, удовлетворяя всех участников образовательного процесса

Развитие инклюзивного образования в настоящее время в Казахстане – это узел проблем и противоречий, решение которых требует специальных мер комплексного характера. Причины медленного распространения инклюзивного опыта состоит прежде всего в том, что отсутствует та структура, которая могла бы решать основные «политические» и организационные вопросы развития интегрированного образования как института.

Отношение общества – это еще одна проблема, которую надо решать. Общество долгое время предпочитало не замечать проблемы инвалидов. Можно было сочувствовать, но большого, так скажем, участия в их жизни не проявлялось. Если мы говорим об обществе, то нужно менять социальную психологию. Так же как ее меняют в любом другом цивилизованном государстве, когда сначала обозначают проблему, а затем эту проблему начинают решать. И решают эту проблему, обращаясь к обществу. Одной из самых острых социальных проблем современного Казахстана является высокий уровень заболеваемости детей и неуклонный рост детской инвалидности

Дети, имеющие статус инвалида, нуждаются в особой заботе, общество обязано предоставить им условия не только для лечения, но и для успешной социальной адаптации, полноценного развития, обучения, получения образования.

Ведущей проблемой семьи, воспитывающей ребенка с ограниченными возможностями, является ее социальная адаптация в обществе, вызванная совершенно новыми условиями жизнедеятельности, в которых оказалась семья после рождения «особого» ребенка. Родителям необходима система знаний, формирующих у них технологии ухода, обучения, воспитания, общения с ребенком.

Больной ребенок требует повышенного внимания, особой заботы, иных сил, времени и финансовых расходов по его содержанию, развитию и воспитанию.

Инклюзивные дошкольные образовательные учреждения создают идеальные условия для того, чтобы члены сообщества не только лучше понимали эти вопросы, но и приобщались к новой системе ценностей и взглядов для лучшего взаимодействия с окружающими, независимо от того, отличаются они или похожи. Внедрение инклюзивного образования полезно обществу по множеству причин:

- инклюзивное образование помогает бороться с дискриминацией и боязнью отличий, приучает детей и взрослых ценить, принимать и понимать многообразие и разницу между людьми вместо того, чтобы пытаться их изменить;

- инклюзивное образование поощряет достижения, доказывая, что все дети могут быть успешными, если им оказывается необходимая помощь. Развитие поддержки в обучении показывает, что сложности в воспитании и обучении заключены не в детях, и не дети требуют «исправления», а подходы к обучению;

- инклюзивное образование предоставляет возможность социализации в атмосфере сочувствия, равенства, социальной справедливости, сотрудничества, единства и положительного отношения. Дети и взрослые, получают пользу от доброжелательной и благоприятной обстановки, в которой ценятся межличностные отношения.

- инклюзивное образование расширяет профессиональные знания педагогов. Такое образование требует новых и более гибких способов преподавания, разработки учебных программ, которые бы были максимально эффективны для всех детей.

В настоящее время, чтобы создать и реализовать модель инклюзивного образовательного учреждения, необходимо включить целую систему служб, таких как инклюзивные группы, консультативные пункты, служба ранней помощи, группу развития «Особый ребенок» и многие другие. Необходимо заметить, что инклюзивные группы должны быть небольшими по численности детей (5-6 детей). Особым аспектом при работе с такой группой является индивидуальный подход к каждому ребенку и ежедневные дополнительные занятия. Важным элементом работы должен являться ориентир не только на обучение и воспитание ребенка, но и сопровождение семьи как целостной системы.

В инклюзивном детском саду должны проводить свои занятия психологи, логопеды, дефектологи, арт-терапевты, кинезиотерапевт и другие специалисты. Для успешного достижения результатов в детском саду важно создавать специальные условия развивающей среды с учетом методических разработок, методов работы, адаптированных для инклюзивного учреждения. Для развития инклюзивного образования важно не только наличие законодательных и финансовых механизмов, необходима работа по изменению общественного мнения, в том числе и профессионалов.

Образовательный процесс детского сада предусматривает как уход и заботу о детях, так и процессы воспитания и обучения знаниям, важным жизненным навыкам, развитие личностных качеств и способностей детей, коррекцию их дефицитов в развитии. Включение детей с особыми образовательными потребностями в образовательный процесс ДООУ изменяет, прежде всего, установки взрослых на детей –у всех детей есть особенности, особые образовательные потребности не только у «особых».

Если мы начинаем создавать условия для «особых» детей, нам надо научиться работать со всеми детьми, учитывая их индивидуальные особенности, объективные факторы.

Такая установка требует ответов на следующие вопросы:

Как соединить в педагогической деятельности требования дошкольной программы и особенности разных детей, которые должны ее освоить?

Как учитывать эти особенности при построении индивидуального плана развития ребенка, при планировании работы в группе?

Как сделать качественным образование и социальное взаимодействие детей с учетом их индивидуальных различий?

При таком подходе меняется педагогика в целом. Она становится включающей, инклюзивной, не только в том смысле, что особые дети должны быть включены в уже отстроенный процесс трансляции знаний, умений и навыков нормально развивающимся детям, а в том, что образование с учетом индивидуальных различий детей требует создания новых форм и способов организации образовательного процесса. Такое образование требует постоянного творческого вклада от каждого, в творческий процесс образования включаются все его участники – педагоги, родители, дети, администрация.

Работа над проблемой инклюзивного образования, поисков путей интеграции обучения, пришли к выводу, что концепция интегрированного обучения должна строиться на трех принципах:

- интеграция через раннюю коррекцию;
- учет индивидуальных специальных образовательных потребностей;
- обоснованный отбор детей для интегрированного обучения.

В соответствии с правилами организации инклюзивного образования различные категории детей с ограниченными возможностями могут быть включены в общеобразовательный процесс при создании для них определенных условий.

К ним относятся: индивидуальная учебная программа, коррекционно- педагогическая и социально – психологическая помощь . т.д. При этом коррекционные организации образования выполняют функции ресурсных центров, оказывающих консультативно – методическую помощь педагогам и коррекционно – педагогическую поддержку детям с ограниченными возможностями.

Индивидуальные программы развития ребенка построены на диагностике функционального состояния ребенка и предполагают выработку индивидуальной стратегии развития конкретного ребенка. Индивидуальный подход предполагает не только внешнее внимание к нуждам ребенка но предоставляет самому ребенку возможности реализовывать свою индивидуальность.

Важным условием успешности инклюзивного образования является обеспечение условий для самостоятельной активности ребенка.

Специалисты (воспитатель, логопед, психолог, дефектолог, при участии методиста), работающие в группе, регулярно проводят диагностику детей и в процессе обсуждения составляют образовательный план действий, направленный как на конкретного ребенка, так и на группу в целом.

Качество образования детей связано с педагогической компетентностью работников организаций образования, их профессиональным уровнем, творческим потенциалом

В работе с родителями задача специалистов заключается в установлении доверительных партнерских отношений, внимательно относиться к запросу родителей, к тому, что, на их взгляд, важно и нужно в данный момент для их ребенка, договариваться о совместных действиях, направленных на поддержку ребенка, способствовать формированию у родителей воспитательной компетентности, вовлекать родителей в образовательный процесс в качестве активных его участников, посредством их обучения приемам взаимодействия с детьми, организации совместной практической деятельности. Создавать условия для объединения родителей в сообщество, расширения социального пространства семей, воспитывающих детей с проблемами в развитии.

Одним из вариантов решения этой проблемы является развитие в Казахстане инклюзивного образования, нацеленного на:

- вовлечение детей с ограниченными возможностями в образовательный процесс;
- социализация детей-инвалидов в современном обществе;
- создание активной поведенческой установки у детей-инвалидов на уверенное позиционирование себя в современном обществе;
- умение превращать свои недостатки в достоинства;
- изменение отношения современного общества к людям с ограниченными возможностями.

Список использованной литературы

1. Конституция РК.
2. Конвенция о правах ребенка.3. Забрамная С.Д. От диагностики к развитию: Материалы для психолого-педагогического изучения детей в дошкольных учреждениях и начальных классах. М.,1998 г.
3. Верещагина Н.В. «Особый ребенок» в детском саду. – Спб: Детство-пресс, 2009
4. Веракса А.Н., Гуторова М.Ф. Практический психолог в детском саду: Пособие для педагогов дошкольных учреждений. – М., 2011.

ЖАС ҰРПАҚ ЕРТЕҢГІ ЕЛІМІЗДІҢ БОЛАШАҒЫ

Айгирова Б.А.

ҚМҚК «БӘЙТЕРЕК» бөбекжайы

Қоғамда болып жатқан әлеуметтік экономикалық өзгерістер мен еліміздің білім беру саласының әлемдік білім беру саласына, соның ішінде бүлдіршіндерімізді ертеңгі қазақстанымыздың болашағы бал тілді балаларымызды мектепке дейінгі тәрбиелеу мен оқыту уақыт талабына сай көптеген өзгерістер жаңа талаптар енгізілуде.

«Болашақ ұрпағымызды тәрбиелегенде оларға жастайынан имандылық пен сауаттылық қасиеттерін сіңіре білсек, тәрбиелей білсек, сонда ғана рухы биік дамыған адамзат өсіре аламыз»-деп елбасымыз Н.Ә Назарбаев айтқандай жас ұрпақ ертеңгі еліміздің тірегі, болашақ қоғам тірегі »[1, с 36]. Мектеп жасына дейінгі балаларды дамыту мәселесі мемлекеттік саясаттын ажырымас бөлігі.

Мектепке дейінгі кезең бала бойына адамгершіліктің негізін қалайтын кез. Отбасы құндылығы біздің мемлекетіміз ұстанып отырған басты саясат.Мемлекет басшысы Н.Ә Назарбаевтың « Қазақстан жолы -2050» халыққа арналған Жолдауында да отбасылық құндылықтарды сақтау, бала тәрбиесі мәселесін дәріптеу, ата- аналардың,қоғамымыздың балаларды шынайы қамқорлыққа алу мәселелері тұрақты сөз болып келеді.

Отбасы- адам баласының өсіп өнер,қаз тұрар, қанат жағар ұясы, алтын бесігі.Ол бала үшінбір үлкен әлем, осы үлкен әлемде бала алғаш өмірмен қарым қатынас жасап, өмірді сүюді, қиындыққа көнуді, қуануды қайғыға ортақ болу керек екенін ұғынып өседі.Баланың отбасындағы тұлғалық қасиетін жетілдіретін жағдайдын бірі отбасылық ішкі және отбасылық тысқары атқарылатын еңбек.Отбасындағы күнделікті тұрмыс қажеттілігін қамтамасыз етуден туындайтын еңбек баланы әлеуметтік қатынасқа түсіріп, оны ересек өмірге тәрбиелейді.Сондай еңбектің барысында баланың жауапкершілігі артып, еңбек ету қажеттілігін түсінетін болады.Отбасы тәрбиесі кешенді педагогикалық мақсаттылық арқылы іске асады. Сондықтан кез келген педагогикалық тәрбие отбасымен тығыз қарым- қатынас жасамай іске аспайды.Балабақшадағы оқу -тәрбие ісінде басты мақсаты ата- анамен тығыз байланыста жұмыс жүргізу болып саналады.Ата ана және балабақша болашақ азаматтың денсаулығын жастайынан сақтау үшін, оның тәнінің дұрыс түзіліп қалыптасуына, салауатты өмір салтын нығайтуға ерекше мән бергені бүгінгі күннің өзекті мәселесі болып келеді.Бүгінгі күн заман талабына сай оқу тәрбие үрдісінде ұйымдастыру әр баланы жеке

тұлға ретінде қабылдап, тәрбие ісіне ата-ананы тікелей қатыстырудың оң нәтиже беретінін өмір мен тәжірбие дәлелдеп отыр.

ондықтан осы бағытта ата-аналармен талмай еңбек етіп өз алдарына мынадай мақсат міндеттерін қойып отыр. 2017-2018 жылына бекітілген жұмыс жоспары бойынша қыркүйек айында «Бәйтерек» балабақшасының «Айналайын» тобында «Отбасындағы дәстүрлер» атты ата-аналар жиналысын өткіздік. Мақсаты мен міндеттері: Күнделікті отбасындағы дәстүрлерді қолдана отырып баланың бойына адамгершілік қасиеттерін сіңіру. Үлкенге құрмет, кішіге қамқор және айналамызға қамқорлықпен қарау. Ата-ананың бала тәрбиесіне деген жауапкершілігін мейлінше арттыру, ата-анамен бірлесе отырып, бала тәрбиесіне байланысты мәселелерге көңіл аудару, жан-жақты дамыған тұлғаны адамгершілік, рухан жағынан тәрбиелеу. Бұл жиналыста баяндама оқылып, ата-аналарға түрлі жарыстар ұйымдастырылып, жаднама таратылып, кеңестер беру арқылы жұмыс іске асырылады. Сонымен бірге, педагог тәрбиешілер де тек балалармен, ата-аналармен жұмыс жүргізіп қоймай өз білімдерін жаңаша толықтыруға талпынады. Тәрбиедегі негізгі мақсат білімді, кәсіби мамандырылған, рухани дүниесі бай және адамгершілігі мол, қоғамдық өмірдің барлық аясында ұлттық құндылықтарды бағалауға, дамытуға қабілетті тұлғаны қалыптастыру. Бала тәрбиесі отбасынан басталады десек те, ғылымға негізделген әдіс тәсілдермен берілетін тәлім тәрбиенің негізгі балабақшада қаланады. Балабақшадағы тәрбие бала табиғатына ерекше әсер етіп, оның даму белестерінде өзіндік іс қалдырады.

Балабақша-балалардың тәрбие, білім алып өздерінің шығармашылық мүмкіндіктерін іске асыруға жағдай туғызатын орта. Бұл жерде әр бүлдіршіннің күнделікті өмірі есте қалатындай болу үшін жағдай жасалған. Бала жүрегінде елбасына деген сүйіспеншілік сезімін оятып, құрметтеу бағытында Елбасының өмір жолынан үлгі ала отырып

«Саған арнаймын Елбасы» атты оқу қызметінде балаларды Отанын, халқын сүйуге, сезімдерін оята білуге, өзгелерге көмектесе білу, достыққа тәрбиелеу. Бала дегеніміз болашақ. Балаларды қалай тәрбиелесек, болашағымыз солай болмақ. Келешегіміздің азаматтарын білімді, тәрбиелі, мәдениетті, кішіпейіл де қарапайым етіп тәрбиелеу өз қолымызда.

«Адамға бірінші білім емес, тәрбие берілуі керек, тәрбиесіз берілген білім адамзаттың қас жауы, ол келешекте барлық өміріне апат әкеледі» деген дүниежүзілік білім мен мәдениеттің екінші ұстазы атанған данышпан, ойшыл, энциклопедист ғалым Әбу Насыр Әл-Фараби.

Біздің балабақшамызда еліміздің болашағы балаларымызға тәрбиенің үлкен де қажетті бөлігі имандылық адамгершілік тәрбиесіне жеткілікті көңіл бөлінеді деп айтсақ артық болмайды. Баланы тәрбиелеу мен оқыту үрдісі дегеніміз қазіргі заман талабына сай бекітілген стандарт талаптарына сүйене отырып баланың сан қилы іс-әрекеттерінің тиімді ұйымдастыруын, әлеуметтік ортаның әсері, адамдардың қарым қатынасы, тілді меңгеруді, қабылдауы мен түсінуі берілетін білім саласы бойынша өз іс-тәжірбиемде ашық іс-әрекеттің «Қолғап» ертегісін сахналау арқылы балалардың бойына достық, бауырмашылдық, бірлік, татулық қасиеттерін дарыту, сіңіру.

Мақсаты: Ертегінің мазмұны арқылы сүйіспеншілік құндылығының мағнасын ашу. Ойлау, есте сақтау, ертегінің мазмұнын түсініп, сүйіспеншілікпен кейіпкерлердің іс-әрекетін бағалауға үйрету, ойлау есте сақтау, ертегіге деген қызығушылығын аттыру арқылы өзгелерге көмектесу білу қасиеттерін дамыту, ертегі арқылы достыққа тәрбиелеу, бірлікке, татулыққа, ұжым болып жұмыс жүргізуге тәрбиелеу, бәріне деген сүйіспеншілік, өзгелерге көмектесу білу, достық. Балалар ертегіні қызығушылықпен тамашалап, өз ойларымен, алған әсерлерімен бөлісті.

Осындай ертегіні сахналау арқылы баланың ой өрісін дамытып, сөз қорын молайтуға ықпалы көп. Ақын ағамыз Мағжан Жұмабаев: «Бала бір нәрсеге ұмтылса, сол нәрсеге баланың денесі, жаны, ақылы, сезімі, қайраты-бәрі жұмсалады» дегендей, балабақшада алған баланың әсері оның алдағы уақытта адамгершілігі мол адамзат болып қалыптасуының негізгі тұтқасы болмақ [2, с 135].

Қолданылған әдебиетер:

- 1.Тәуелбекова Р. Бала тәрбиесіндегі халықтық педагогика. Алматы, 2017ж
- 2.Педагогикалық ізденіс Алматы, 2016ж
3. «Бала тәрбиесі» журналы 2017ж

ОТБАСЫ МЕН БІЛІМ БЕРУ ҰЙЫМДАРЫНЫҢ ЫНТЫМАҚТАСТЫҒЫ – АДАМГЕРШІЛІКТІ ҰРПАҚ ТӘРБИЕЛЕУ НЕГІЗІ

Доненбаева Г.А.

«Бәйтерек» бөбекжайы

Халқымыздың сан ғасырдан бергі даналығына құлақ салсақ, «Адамның бақыты- балада» деген екен. Кез келген адам өзі өмір бойы қуып жете алмайтын бақыт деген күдіретті сөздің өлшемі өмірінің жалғасы ұрпағымен келетініне мән бермеуі де мүмкін. Біреу бақытын байлықтан тапқысы келсе, екінші біреу даңқ пен атақтан, мансап пен қызметтен ісдестіреді. Мұның бәрі түсінген адамға қолдың кірі сияқты нәрсе. Адамға нағыз бақытты – тәрбиелі ұрпағы ғана сыйлай алады. «Адам ұрпағымен мың жасайды» деген сөз тегін айтылмаса керек [2.28-б.]. Олай болса адам өмірінің мәні өз ұрпағы. Бала тәрбиесінде алғашқы ұстаз – ата-ана. Бала үшін үй ішінен, ата-анадан артық тәрбиеші жоқ. Адамгершілік, бауырмалдық, татулық, қайырымдылық, әдептілік, инабаттылық сияқты қасиеттер жанұяда тәрбие балаға сөзбен, теориямен дамымайды, үлкендердің үлгісімен сіңеді. «Әкеге қарап ұл өседі, шешеге қарап қыз өседі» дейді халық даналығы[3.5-б.]. Бала кішкентай кезінен-ақ әр нәрсеге әуестеніп, үлкендерге көмектескісі келеді. Бұған кейбір әке-шеше «жұмысымды бөгейсің, істеп жатқан ісімді бүлдіресің» деп ұрысып жіберуі мүмкін. Бұл қате түсінік. Керісінше, өзің жұмыс істеп жүргенде баланың қолынан келетін ісіне жағдай туғызып, оның үйренуіне көмектескен орынды. Тіпті балаға берген тапсырмалардың аяғына дейін орындалуына төзімділікпен бақылау керектігін де ұмытпаған жөн. Өстіп баланың бірте-бірте еңбекке деген болашағына жол ашылады. Әр істеген ісін ұқыпты да тыңдырымды орындалуына бағыт бересіз. Баланың жақсы ісін мадақтап, терісін оң етіп түсіндіріп отырса, ол да ересектерді сыйлап, кез келген тапсырмасын орындап отыруға қарсылық білдірмейді. Орынсыз ұрсу, зеку, сұрақтарына дөрекі, келте жауап беру немесе әділ талап қоя алмау ата-ананың беделін түсіреді.

Жас ұрпақ бойында жақсы қасиет, адамдық құндылық, талғам мен талантты жетілдіру ата-ана мен тәрбиешінің басты міндеті. «Тәрбие - адам тағдырын шешетін ұлы іс» - деп В.Г.Белинский айтқандай, тәрбиеге, соның ішінде бала тәрбиесіне бей-жай қарауға болмайды [4.12б.]. Әрбір ата-ана елеміздің болашағының жарқын болуы үшін, балаларды тәрбиелей отырып ат салысады. Ол үшін баланы тәрбиелеушінің өзі тәрбиелі болуы керек.

Тәрбие мәдениетімізді «Балаңды бес жасқа дейін патшандай сыйла, бестен он беске дейін құлындай жұмса, он бесінен құрбындай сыйла» деген қағида бар. Ол бала тәрбиесінің қалай жүруі керек екенін көрсететін ғылыми тұжырымдама. Сондықтан неғұрлым ерте әрі дұрыс берілген тәрбие жемісті болмақ. А.С.Макаренко «Тәрбие баламен сөйлесумен, әңгімелесумен, оған ақыл-кеңес берумен ғана шектелмейді. Тәрбие тұрмысты дұрыс ұйымдастыра білуде, балаға әркімнің өз жеке басы арқылы үлгі – өнеге көрсетуде. Отбасындағы бала тәрбиесі халық өмірімен, қоғамының мақсат-міндеттерімен байланысты болуы керек» деген екен [5.16-б.]. Сол себепті, бала тәрбиелейтін әрбір ата-ана жауапкершілік сезімін ешқашан жоғалтпауы керек.

Бала – біздің болашағымыз. Сондықтан бүгінгі бала – ертеңгі азамат. Сол азаматтардың рухани дүниесінің таза да жан – жақты болуы балабақша тәрбиешілерінің ғана емес, жұртшылықтың, оның ішінде жанұяның белсенді көмегі қажет. Баланы тәрбиелеуге ата – ана жеткілікті мән бермесе, бұл істің нәтижесіз болары күмәнсіз. Бала – ата – анасының

өмірінің жалғасы. Жақсылығына сүйініп, жамандығына күйінетін де ата – ана. Сондықтан ата – ана баласының әдепті, білімді өнерлі болып өсуіне күш салуы тиіс. Баланың кемшілігі болса кісіден көрмеуі керек. Ұлы даналар бала тәрбиесі туралы көп айтқан. Мәселен, Ұлы Абай былай дейді «Балаға мінез үш адамнан жұғады, біріншіден – ата – анасынан, екіншісі – ұстазынан, үшіншісі – құрбы – достарынан». Халқымыздың бала туралы «баланы жастан», «әкені көрген оқ жонар, шеше көрген тон пішер», «ата – ананың ақылы сайрап жатқан жолмен тең», «ұяда не көрсе, ұшқанда соны ілер» деген даналық сөздер бала тәрбиесіне туған ұяның әсері мол екенін дәлелдемей ме?

А.С Макаренко ата – аналарға арнаған бір сөзінде «Сіздің жеке мінез – құлқыңыз – жеткіншек тәрбиесіндегі шешуші құрал», - деген. Сіз қалай киінесіз, басқалармен қалай қарым – қатынас жасайсыз, қалай әңгімелесесіз, қалай күлесіз, қалай қуанып, қалай қайғырасыз, газетті қалай оқисыз, теледидарды қалай қарайсыз, міне мұның барлығының бала үшін үлкен маңызы бар.

Ата – аналары шын беделге ие болған жанұяларда олардың жай ғана ескертпелері баланы теріс қылықтардан сақтандыру үшін жеткілікті. Кішкентай күндерінде бала ата – анасының айтқанын бар зейінімен тыңдайды және бар жан – тәнімен қадірлейді. Ал ақылы кіріп, жақсы мен жаманды ажырата бастаған жасөспірім үйдегі үлкендердің іс – әрекетіне сын көзімен қарай бастайды. Еркіндеу өскен бала сенің кемшілігіңді байқағыш та келеді. Бірақ бұл жайды ата – аналар көп ескере бермейді. Ата – ана мінін бетке айтқан балаларға әділ сынды көтере алмай «Саған тірелген шаруа жоқ», - деп ұрсып тастайды. Мұндай жанұяда бала жасқаншақ, өтірікші болып келеді.

Ата – аналар балаларын мәдениетті, кішіпейіл, адал азамат етіп өсіргілері келсе, ең алдымен олардың өздері осындай болуы керек. Көпшілік жағдайда балалардың бойында теріс қылықтардың пайда болу себебін жанұядағы үлкендер өздерінің жеке басынан іздемейтіні өкінішті – ақ.

Балабақшада ата-аналармен бірлесе отырып, түрлі іс-шаралар өткізіліп отырады. Атап айтсақ, Тәуелсіздік күніне байланысты «Тәуелсіз елім – Қазақстан» - атты спорттық отбасылық сайыс. Отбасы күніне арналған «Отбасым- менің байлығым», «Мен - анамның көмекшісімін», «Күз сыйы» атты көрмелер ұйымдастырылды. Ашық есік күндері болып өтті. Осының нәтижесінде ата-анамен балабақша арасындағы байланыс одан әрі нығайып, ата-ананың балабақшаға деген қызығушылықтары арта түсуде.

«Бөбек» қорының президенті Сара Алпысқызы Назарбаева айтқандай, мейірім мен жан жылуы баланы шаттыққа бөлейді әрі емдейді. Бала әрқашан ата-анадан жүрек жылуын, мейірімділікті қажет етеді, ол ата-ананы өмірлік серігі санайды.

Адам табиғатпен тығыз байланысты. Табиғатпен құрамдас бір бөлігі ағаш. Ағаштың тамыры, дінегі, жапырағы болады. Бала тәрбиесі бойынша тамыр-ата-анасы, дінегі-тәрбиеші, жапырағы-бала болып табылады. Тәрбиеші берік, мықты, тірек бола алатын жанашыр. Бала сұлулықты, әсемдікті, сүйіспеншілікті қалайтын жан. Егер тамырдан нәр алып, дінегі мықты болып, бұтағы жапырағын жайса ағашымыз жеміс береді. «Ата-анадан ұрпақ таралған, жақсы, жаман болса, бала солардан дейді қазақ. Қай заманда болсын, ата-ананың басты арманы – баласының жақсылығын, жемісі мен жеңісін көру.

Қорыта келгенде баланың болашақта жақсы азамат болып өсуі, жан-жақты тәрбиелі болуы, отбасындағы берілетін тәрбиеге байланысты екенін ешқашан естен шығармай, Отан алдында, мемлекет алдыда жауапты екенімізді ұмытпағанымыз жөн.

Біз - тәуелсіз елдің болашақ қырандарымыз, ата-анамыздың үміт еткен ұландарымыз, ұстаздың жемісіміз, тәрбиелі елдің тұтқасымыз. Сондықтан осы сөзге лайық болып, білімнің биігінен, тәрбиенің төрінен көріне берейік.

Қолданылған әдебиеттер тізімі:

1. Тәрбие сағаты – Республикалық педагогикалық әдістемелік журнал №4, 2018ж
2. Тәрбие сағаты – Республикалық педагогикалық әдістемелік журнал №1, 2017ж
3. Қазақстан мектептеріндегі сыныптан тыс жұмыс – Республикалық оқу-әдістемелік журнал №8, 2018ж

МЕКТЕП ЖАСЫНА ДЕЙІНГІ ҰЙЫМДА БАЛАЛАРДЫҢ ЖАҢА ТЕХНОЛОГИЯЛАРДЫ ҚОЛДАНУ ӘДІС- ТӘСІЛДЕРІ

Исабаева А.Қ
«Бәйтерек» бөбекжайы
Қарағанды қаласы

Балабақшадағы оқыту – тәрбиелеу жұмысында балалардың тілін дамыту, сөздік қорларын молайту, ауызша сөйлеуге үйрете отырып, үйренген сөздерін күнделікті өмірде еркін қолдану, одан әрі күнделікті іс – әрекет кезіндегі мен өзімнің тәжірибемде осы Монтессори тәсілін қолданамын. Монтессори тәсілі бұл әсіресе, балалардың ойлауы мен дамуының қабілетін арттырады. Екінші сәбилер тобы болғандықтан мен осы әдісті жиі қолданып, тұрамын. Балаларға үлкен мүмкіндіктер беретінін білемін. Монтессоридің әрбір бөлінген бұрыштарының өзінде үлкен мәні бар. Сондықтанда балалр өз еріктерімен әр орталыққа барып жеке жұмыс жасап үйрене алатын мүмкіндігі бар. Мен балаларға жай ғана бағыт- бағдар беріп отырамын, ал балалар өздері әрі қарай жалға с тырып алып кетеді. Бір ауызбен айтқанда Монтессори әдісінің берері де үйретері де мол . Бұл мақсаттар өзара тығыз байланыста болғанда ғана нәтижелі болады. Балаларды өмірге дайындау үшін танымдық , тұлғалық дамытудың маңызы ерекше. Қай кезеңде болмасын балабақшада Монтессори әдісі еш уақытта орынын жоғалтқан емес. Бала табиғатында білуге құмар, тумысынан – ақ өсуге , жетілуге ұмтылысы басым. Сондықтан да қарқынмен дамып бара жатқан мына заманда балабақшадағы педагогтардың ұлттық қалып, ұлттық мнезді сақтай отырып, бала тәрбиесінің әдістерін тынбай ізденіп, жиі жаңартып отыруы заңдылық. М. Монтессори әдісі балаларға жауапкершілікті сезінуге , өздігінен шешім қабылдауына , топта да, жеке де жұмыс жасай алуына , таңдау жасай алуына, өз уақытын ұйымдастыра білуіне, өзіне сеніммен қарауына мүмкіндіктер береді, қолайлы жағдай туғызады. Бұл әдістің мақсаты- балалардың табиғи мінезін , қабілетін, тәрбиешінің нұсқауымен емес, өз еркімен тәуелсіздік рухында тәрбиелеу. «Өзімнің жасауыма мүмкіндік бер» дейді мұндағы бала. Балаларға дауыстап сөйлеу бұл әдісте мүлдем жоқ. Ұйымдастырушысы әр сала жайлы қызықтыра мағлұмат береді. Балалардың жас ерекшеліктері әр түрлі, 3 пен 6 жас бірге өз қалауларымен жұмыс жасайды. Бұл жастың қабілетін ашуға, үлкеннің кішіге мейірім, қамқорлығын сезінуге мүмкіндік берері сөзсіз. Қай салада жұмыс жасау бала қалауында: зертханада, жаратылыстану, аспан әлемі, асхана, қолөнер, бейнелеу, сумен, т.б. Еркін жұмыс жасау барысында жетістігін өзі көріп, қатесін де өзі жөндеуі – ішкі дүниесін тәртіпке баулып, жеке адамгершілік қасиеттерін дамытады деп ойлаймын. Пайдаланған заттардың ең басында қалай тұрғанын бақылаған бала жұмыс аяғында тап солай жинастырып, тазартып қояды. Монтессории технологиясына тоқталатын болсам, Монтессории бұл мектеп жасына дейінгі балаларға қызықты ой – өрісінің дамуымен толықтырылуын тамаша әсерін тигізеді. Монтессории технологиясы бұл бұрыннан келе жатқан технология, бірақ оны көп қолданбайды ал, енді қазір міне қайтадан қолға алуда. Монтессории технологиясының маңызы ақыл-есі кем балаларға қолдануға болады, сонымен қатар мен өз тәжірибемде осы Монтессории технологиясын жиі қолданамын. Монтессории технологиясының құралдарының өзі балалар үшін қызықты, құралдарына қарап отырып түр – түстерінде ажыратуына үлкен көмегін береді. Монтессории технологиясы әр түрлі көптеген зоналарға бөлінеді: ХХІ ғасыр табалдырығын білім мен ғылымды инновациялық технологиялық бағытты дамыту мақсатымен атауымыз үлкен үмітің басты нышаны болып табылады. Ұрпағы білімді халықтың болашағы бұлыңғыр болмайды. Жас ұрпаққа мән – мағыналы, өнегелі тәрбие мен білім беру-бүгінгі күннің басты талабы екені бәрімізге белгілі. Баланың

жеке тұлға ретіндегі дамуы өзіндік көзқарасының қалыптасуы, ой-өрісінің кеңеюі балабақша қабырғасында басталатыны сөзсіз. Қай кезеңде болмасын балабақшада Монтессории әдісі еш уақытта орнын жоғалтқан емес. Бала табиғатында білуге құмар, тумысынан-ақ өсуге, жетілуге ұмтылысы басым. Сондықтан да қарқынмен дамып бара жатқан мына заманда балабақшадағы педагогтардың ұлттық қалып, ұлттық мінезді сақтай отырып, бала тәрбиесінің әдістерін тынбай ізденіп, жиі жаңартып отыруы заңдылық. М.Монтессории әдісі балаларға жауапкершілікті сезінуге, өздігінен шешім қабылдауына, топта да, жеке де жұмыс жасай алуына, таңдау жасай алуына, өз уақытын ұйымдастыра білуіне, өзіне сеніммен қарауына мүмкіндіктер береді, қолайлы жағдай туғызады. астылық жүйе-өткен шақ. Мектеп жасына дейінгі балаларға арналған әдіс-тәсілдер төмендегідей: Жүйелік жақындау

Компеоненттік, құрылымдық, функционалды және генетикалық жақындаудың элементтер негізінде қоршаған ортаның жүйелік көріністерінің бастауларын қалыптастыру. Бір-бірімен тығыз байланыста болатын бөлімдерден құралған жүйені біртұтас ретінде түсінік беру, объектінің осы шақтағы, өткен шақтағы және келер шақтағы жағдайын бөліп ала отырып, уақыт және кеңістік туралы ұғым беру.Каталог әдісі: Балаларды кез-келген таңдалған сөздің белгілерді екінші бір кез-келген басқа кітаптан алған сөзге ауыстыруға үйрету. Қара ма-қайшылықты шешу әдісі-ұсынылған заттар мен құбылыстарды әр қырынан қарау. Сиқырлы объектілерді әдісі-балаға таныс объектінің сипаттарын екінші бір объектіге таңып айту, қолдану. Салыстыру әдісі –заттар мен объектілердің ұқсастық, ерекшеліктерін анықтау.

Кейбір психологтар шығармашылықты былай деп бағалайды: ол яғни, алғырлық, білімпаздық, жүйелілік, түп нұсқалық, ал тапқырлық тапсырмаларды шешу теориясының мақсаты-ойлау стилін жетілдіруді,ереже қылу. Яғни адамның өмірге деген көзқарасынан шығармашылық туындайды, ол өмірдегі өзгерістерді, дамуды қабылдауына байланысты болады. Баланың шығармашылық потенциясының тұлға ретінде даму мәселелері білім мақсатының біріне жатады. Балабақша жағдайында ерте жастағы балалардың шығармашылық қабілеттерінің дамуы түрлі бағыттағы қызметті болжайды. Бұл жұмыс баламен педагогтың бірлескен шығармашылық саласын және құрдастарымен араласуды қамтамасыз етеді. Сонымен қатар ТТШТ-ақылдылардың, құрастырушылардың, ізденушілердің символы, яғни балалардың қаншалықты ойлауын, қиялдауымен бақылағыштығын зейіндерін ертерек дамытудың жолы. Ал , бүгінгі күні мен осы тапқырлық тапсырмаларды шешу теориясы арқылы ерте жастағы балалардың ойлау құзыреттіліктерін дамыту арттыру жолын құрастыруды жөн көріп отырмын. Ерте жастағы балалар әдіс – тәсілдерді баланың ұстап көру, сезу, қабілеттерін байытады.

Әдебиеттер:

- 1.Қазақстан Республикасындағы білім беруді дамытудың 2011-2020 жылдарға арналған бағдарламасы.
- 2.Выготский Л.С. Вопросы детской психологии-Санкт-Петербург.1918ж тамыз..
- 3.Жұмабекова Ф. Мектепке дейінгі педагогика –А. 2018жыл.
- 4.Алдамуратов Ә.Жалпы психология-Алматы, 1917 шілде.

БАЛАҒА РУХАНИ-АДАМГЕРШІЛІК ТӘРБИЕ БЕРУДЕГІ ОТБАСЫНЫҢ РӨЛІ ЖӘНЕ БАЛАБАҚШАНЫҢ АТА-АНА МЕН ЫНТЫМАҚТАСТЫҒЫ:

Аязбаева А.М.

ҚМҚК «Бәйтерек» бөбекжайы

Қазіргі заман талабы жас ұрпақты парасатты, саналы етіп тәрбиелеу. Бұл тұрғыда балабақша мен отбасы арасындағы тәрбие жұмысын ынтымақтаса жүргізсе ұрпақ тәрбиелеу ісінде көздеген мақсаттарға жетуге болады.

Қай заманда болмасын адамзат баласының алдында тұратын ұлы мақсат мұраттарының ең бастысы - өзінің өмірін, тәжірибесін жалғастыратын салауатты, саналы ұрпақ тәрбиелеу. Себебі, ұрпақ тәрбиесі келешегін берік ететін басты фактор болып саналады. Адамзат қоғамы даму тарихында қалыптасқан тәрбие мен оқыту, маңызды.

Қазақи ұлттық сана, ұлттық психология қалыптасқан парасатты, адамгершілік қадір – қасиеті мол, физикалық және моральдық жоғары белсенді жеке адамды қалыптастырып шығару процесі болып табылады. Тәрбиелеу мен білім берудің әрекеті практикалық процесс үстінде қалыптастырылады. Тәрбиелеу мен оқытудың міндеттері баланың осы іс-әрекет түрлерін қалыптастыру және оны белгілі бір мақсатқа бағыттап отыруды көздейді. Ойнау, еңбек ету, және білім алу барысында ақыл-ой, адамгершілік, физикалық және көркем тәрбие, даму процесі қатар жүреді. Бала осы кезде белгілі дәрежеде білім алады, іскерлікке үйренеді, өзін қоршаған ортамен қарым-қатынас жасауға, қоғамдық өмірдің әдет дағыларын игеруге бейімделеді. Іс-әрекеттің тап осы түрлерін ғана дамыту арқылы тәрбиелеу білім беру міндеттерін шешуге, бала дамуын дұрыс жолмен бағыттап отыруға мүмкіндік туады. Жақсы ойнап, еңбек ете білетін әрі оқуға қабілетті баланы ересек адамдар мен балалар қоғамында өмір сүруге қажетті қасиеттерді толық игерген тәрбиелі бала деп аталуы мүмкін. Жоғарыда аталып өткен іс-әрекеттің әрқайсысы бала дамуына өзіндік, өзіне тән үлесін қосады. Мысалы, тәрбиенің ең маңызды міндеті саналатын ақыл-ой тәрбиесінің өзі бала ойының: еңбегін және балалардың оқуын үнемі бағыттап отыру арқылы жүзеге асатыны бізге балаларды тәрбиелеу тәжірибесінен таныс. Адамгершілікке тәрбиелеу міндеттері жөнінде де осыны айтуға болады. Бала өзін-өзі көрсете білсе, ендеше ойын, оқу еңбекте адамгершілікке тәрбиеленеді деген сөз.

Білім қазынасын балабақшадағы тәрбиеленуші бүлдіршіндердің бойына сіңіріп, олардың болашақтарына игі ықпал ету негізгі міндетіміз. Еліміздің болашағы – ертеңгі тәртіпті де тәрбиелі ұрпақ екені даусыз. Сол тәртіпті, тәрбиелі ұрпақ өсіру баршаға ортақ іс, әрі міндет. Бүгінгі жас ұрпақты тұлға етіп қалыптастырудың алғашқы баспалдағы – балабақша. Қай халық болмасын үмітін ең алдымен ұрпағымен байланыстырады. «Бала болсаң болғандай бол, айналаңа қорғандай бол» деген қағиданы берік ұстаған ата-бабаларымыз өз ұрпағын азамат деген атқа лайық етіп өсіруді мақсат еткен. Бала тәрбиесінде ата-ананың өнегесі үлкен роль атқарады. Отбасы – бұл баланың өмір сүру ортасы қамқорлықтың тұрақты көзі, тәрбиелеу мен қарапайым біліммен қаруландыру және шешім қабылдай білуге үйрететін ең жақын адамдардың мейірім шуағын сезінетін орны.

Отбасы тәрбиесін, әдептерін, дәстүрлерді сақтауын ескере отырып балаларды әлеуметтік ортада қарым – қатынас мәдениетімен таныстыруға ықпал жасаған жөн. Қай заманда болмасын адамзат баласының алдында тұратын ұлы мақсат – мұраттарының ең бастысы - өзінің өмірін, тәжірибесін жалғастыратын салауатты, саналы ұрпақ тәрбиелеу.

Бала тәрбиесі ана сүтінен басталып, өмір бойы қалыптасатын күрделі құбылыс. Тәрбиенің ең алғашқы негізі отбасында қаланып, балабақшамен байланыс арқылы одан әрі жалғасады.

Отбасы – тәрбие бастауы, баланың жан – жақты дамуының негізі.

Бүгінгі таңда ата-ана мен тәрбиешілердің бала тәрбиесіндегі жауапкершілігі арта түсуде. Бала тұлғасы, оның дамуы тәрбиеші мен отбасының арасындағы байланыс болып

табылады. Сондықтан да , балабақшамен отбасы ажырамыс орта деп ойлаймын.Бұл ортаның бала тәрбиесінде атқаратын орны ерекше. Отбасының балаға тәрбие берудегі мақсаты – баланың жасын , дамудағы ерекшелігін ескере отыра , жан- жақты ұрпақ тәрбиелеу.

Ата- ана отбасындағы тәрбиенің қалашығы – оны балабақша тәрбиешісі әрі қарай дамытады.Ал қазіргі таңдағы ата- ана мектеп жасына дейінгі баланың тәрбиесін балабақша тәрбиешілеріне жүктеп , ал білім беруде мектеп мұғалімдеріне жүктейді де , өздерінің негізгі ата-ана міндетің ұмытып кетеді.Осыған орай қазіргі кезеңде бала тәрбиесін жүзеге асыруда тәрбиелеудің дұрыс жолын табу үшін ата-аналармен семинар , кеңестер , отбасылық сайыстар , тренингтер , дөңгелек үстелдер,спорттық ойын-сауықтар, кездесулер ұйымдастырудың үлкен көмегі бар.

Балабақша мен ата-ана ынтымақтастығының негізгі бағыттары:

- Ата- аналардың педогогикалық , психологиялық сауаттылығын арттыру;
- Баланың бейімділігі мен отбасы қажеттілігін есепке алу,
- Балалардың психологиялық , физиологиялық денсаулығын қамтамасыз ету;
- Балалармен бірлескен шығармашылық іс- әрекет түрлеріне қатысу;
- Отбасы жағдайында жеке тұлға қалыптастыру.

Әрбір тәрбиеші ата- аналармен қарым-қатынас жасауда түрлі тәсілдерді , қазіргі жаңа технологияларды пайдалана отырып , ата- ананың қызығушылығын арттыру мақсатында жұмыс жасаса ата- ананың балабақшаға , тәрбиешіге деген көзқарасын өзгерте алады.

Еліміздің ертені мен көрікті келешегі жас ұрпақтың еншісінде.Осы еншілікті аманат етіп тапсыру әр ата- ананың , отбасының, ұстаздың , ортаның қоғамның міндеті.Тәрбие тал бесіктен басталады, бала тәрбиесін жан –жақты жаңдандыру да бүгінгі балабақшалардың алдына қойылатын талаптары ерекше.

«Жұмыла көтерген , жүк жеңіл» - демекші ата-аналардың балабақшамен тығыз байланысын дұрыс жолға қою мақсатында біздің балабақшамызда бір қатар тәрбиелік жұмыстар жүргізілді.Осындай бағытта ұйымдастырылған жұмыстың бір ғана түріне тоқталсақ , балабақшада өткен « Балабақшадағы рухани адамгершілік тәрбие» атты тренингті айтуға болады.

Ата – аналармен бірлесе отырып , бала тәрбиесідегі рухани адамгершілік тәрбие жайында ой қозғалып пікір талас жүргізілді.

Нәтижесі төмендегідей болды:

- Ата –аналардың бала тәрбиесіне деген жауапкершілігі артты.
- Ата- ана белсенділігі , қызығушылығы байқалды.
- Өздеріне деген жауапкершілікті сезінді, ынталанатын болды.
- Балабақша ұжымына деген сенімділік құрметтеу белгіліері жоғарлады.

Тәрбиелі жас ұрпақтың білімді , білікті болуы отбасымен балабақшаның үздіксіз бірлескен еңбегінің нәтижесі. Біздің ең биік мақсатымыз әр отбасындағы ұрпақтың дені сау , рухани бай , білімге , еңбекке құштар болып өсуі. Ата –аналармен әртүрлі шараларды ұйымдастырудағы мақсат- міндетіміз балалардың бүгінгі жасаған қадамы, ертеңгі тұлға болып қалыптасуына үлкен әсерін беретінің ұғындыру.Еліміздің болашақ ұрпағын тәрбиелеуде баршамыз үздіксіз ізденіп, тыңғылықты еңбек ету жолындамыз.

Біздің қызыметімізде,өміріміз де бала өмірімен тығыз байланысып жатыр. Бұл тұрғыда әрбір педагог өз ісіне жауапкершілікпен қарап , ел болашағының саналы азамат болып өсуіне бойымыздағы бар асыл қасиетіміз бен білімімізді арнасақ болғаны.

Қорыта келгенде, тек қана ата-аналармен педагогтардың бірігіп жұмыс жасауы бала тәрбиесінде оң нәтиже береді. Егер ана-анамен педагог бір бағытты ұстанып біріге алмаса , онда жеке тұлғаны дамытып , тәрбиелей алмайды. Өмірде кездесетін әртүрлі жағдаяттарда педагогпен ата- анмен біріккен бағыты ғана дұрыс шешім қабылдап, дер кезінде алдын алып шешуге болады.

Сөз соңында айтарымыз еліміздің ертеңгі болашағы жас ұрпақты азаматық пен имандылыққа баулу – тәрбиенің басты міндеттерінің бірі. Сонымен қатар ата-аналар

балабақшаларда ұлттық тәрбиеге де мән бергендері жөн. Әке мен шеше өзін тәрбиешімін дей отырып, өздері де тәрбиеге енуі қажет. Жас күнінде бала қандай тәрбие алса сол ізбен алға қарай өседі. Ата –ана баласына өз отбасын қадір тұтудан бастап, туған - туыс, Отан, Қазақстан деген ұғымдарды терең түсінгені, құрметтеп қарауға тәрбиелеу керек екенін ұғындыру. Отбасы жауапкершілігі бәрінен биік болмақ.

Пайдаланған әдебиеттер:

- 1.Отбасы мен балабақша №5 2017.ж
2. Өзін-өзі тану. №6,7. 2017ж
3. Балабақша оқыту және тәрбиелеу.№11.8. 2018ж

МЕКТЕПКЕ ДЕЙІНГІ БІЛІМ МЕН ТӘРБИЕ БЕРУДІҢ МАҢЫЗДЫЛЫҒЫ

Жакупова М.Е.

Қарағанды қаласы, ҚМҚК «Бәйтерек»бөбекжайы

Қазіргі жаңаша оқытудағы басты нәрсе бұл білім алу және өздігінен білім алу негізінде адам қабілеттерін, икемділіктерін дамыту. Жаңа білім алу парадигмасында тұлғаның қызығушылықтарын қамтамасыз етуде тұтастық, бағыттылықпен бірге мықты негізділік (фундаменталдылық) те шешуші рөлге ие. Қазіргі заманғы оқушының, әсіресе студенттің басты мақсаты көптеген пәндерден, олардағы ұшан теңіз ақпараттардың ішінен ең негізгісін, мәндісін таба білу.

Қазіргі заманғы білім беру жүйесінің басты қайшылығы тез өсіп бара жатқан жаңа білімдер қарқыны мен жеке тұлғаның оларды игерудегі шектеулі мүмкіндіктері арасында. Бұл қарама қайшылық педагогикалық теорияны білім берудің абсолютті идеяларынан (жан жақты дамыған тұлға) бас тартып, жаңа идеалға адамның өзін өзі реттеуі мен өздігінен білім алу қабілеттерін барынша дамытуға көшуіне мәжбүр етті. Сонымен, жаңаша оқытудағы басты нәрсе бұл білім алу және өздігінен білім алу негізінде адам қабілеттерін, икемділіктерін дамыту. Жаңа білім алу парадигмасында тұлғаның қызығушылықтарын қамтамасыз етуде тұтастық, бағыттылықпен бірге мықты негізділік (фундаменталдылық) те шешуші рөлге ие. Қазіргі заманғы оқушының, әсіресе студенттің басты мақсаты көптеген пәндерден, олардағы ұшан теңіз ақпараттардың ішінен ең негізгісін, мәндісін таба білу[1]. Тәуелсіз ел тірегі білімді ұрпақ десек, жаңа дәуірдің күн тәртібінде тұрған мәселе білім беру, ғылымды дамыту. Қазақстан Республикасының «Білім туралы» Заңында: «Білім беру жүйесінің басты міндеті ұлттық және жалпы азаматтық құндылықтар, ғылым мен практика жетістіктері негізінде жеке адамды қалыптастыруға және кәсіби шыңдауға бағытталған білім алу үшін қажетті жағдайлар: оқытудың жаңа технологияларын енгізу, білім беруді ақпараттандыру, халықаралық ғаламдық коммуникациялық желілерге шығу» деп білім беру жүйесін одан әрі дамыту міндеттерін көздейді. Сондықтан, қазіргі даму кезеңі білім беру жүйесінің алдында оқыту үрдісі технологияландыру мәселесін қойып отыр. Бүгінгі күннің басты ерекшеліктерінің бірі, «Қазақстан Республикасының ақпараттық кеңістіктің бәсекеге қабілеттілігін 2006-2009 жылдарында даму тұжырымдамасында» келтірілгендей, ақпараттың ақылға сыймайтын шамадан тыс, оны игеруде адамның биологиялық мүмкіндіктерінің «артық» мөлшерде дамуы[2]. Сол себепті де оқу оқыту қысқа мерзімде ақпараттың көлемді бөлігін тиімді түрде ұсынатын, сол ақпаратты жоғарғы деңгейде игеретін және практикада бекіте алатын әдістерді қолдануды талап етеді. Бұл талап білім беру саласында инновациялық өзгерістерге әкеліп, оқудың оқытудың негізі ретінде тұлғалық дамуды қарастырады, өйткені бұл дәуірдің идеологиялық, әлеуметтік, саяси сұраныстары адамнан төмендегідей құзырлықтарды талап етеді: ақпараттың ішінен өзіне қажеттісін тандап, оны пайдалану; проблемаларды шешу және шешім қабылдау; өзіндік пікір, идеялар, тұжырым,

түсінік келтіру, оларды дәлелдей және қорғай білу; социумда ауызша және жазбаша түрде қарым-қатынас құра білу, бірлесе жұмыс жасай білу, жанжалдарды болдырмау; өмірге деген көзқарасын, ұстанатын сенімдерін, қажеттіліктерін, құндылықтарын жалпы адами құндылықтармен байланыстыру; өздігімен үйрене білу, өз білімін әрқашанда дамытып отыру. Қазіргі заманғы үздіксіз өзгеріп жатқан жағдайында жоғары мектеп өз әрекетінде білім алушылардың зияткерлік (интеллектуалы) қабілеттерінің дамуына бағытталуы қажет. Өз кезегінде бұл қасиет білім алушыларға «техникалық, экономикалық және мәдени өзгерістер мен олардың сан алуандығын саналы түрде түсініп, бастамашылдық, кәсіпкерлік рух пен икемділік секілді қасиеттерді қабылдап, қазіргі заманғы өндірістік ортада өзіне сенімді түрде еңбек ету мүмкіншілігін береді». Қоғамның қазіргі даму кезеңінде болып жатқан әлеуметтік саяси және жаңа технологиялық өзгерістерден ұрпақ тәрбиесіндегі бетбұрыстардан білім мен тәрбие жүйелерінің ісін жаңа сатыға көтеру қажеттілігі туындап отыр. Заман талабына сай білім оқу орындарында білім мазмұнын, оның құрылымдық жүйесін жақсарту білім реформасының жүзеге асының басты шарты. Осы заманғы білім берудің стратегиялық мақсатын өз жауапкершілігін сезіне алатын, өздігінен әрекет етуге және әрекетінің шешімін таба білуге қабілетті, барлық істе сауатты тұлғаны оқыту мен тәрбиелеуді қамтамасыз ету болып табылады. Жоғарыдағы мақсаттарға жоғары оқу орындарында білім берудің Отандық және әлемдік тәрбиелерінде қалыптасып, өз қызметін оң атқарып келе жатқан білім мазмұнының негізгі құрылымын жобасын жүзеге асыруды қолданылатын жаңа педагогикалық технология арқылы жету көзделеді. Қазіргі уақытта модульдік оқыту технологиясын көптеген оқытушылар пайдалануда. Модульдік оқыту 1960 жылдардың аяғына қарай шет елдерде (АҚШта) дәстүрлі оқудың бір нұсқасы, бағыты ретінде пайда болды. «Модуль» латынның «өлшем», «шама», «мөлшер» деген сөзі. Сонымен қатар модуль дегеніміз ірі блок, бөлінген, яғни оқу материалдарын, бөлшекке, блоктарға бөліп беру. Қазіргі уақытта қазақстанда білім берудің өзіндік үлгісі қалыптасуда. Модульдік оқу технологиясының негізі білім алушының танымдық белсенділігін, танымдық іс әрекеттерінің әртүрлі іс әрекеттерін ойлау, зейін, қабылдау әрекеттерін, ойын арқылы және сөздік 130 байлықтарын дамыту[3]. Айта кетер тағы бір тиімді жағы бірізділігі, жүйелілігі, дарынды оқушылармен жұмыс істеуге қолайлы. Модульдік оқыту технологиясымен оқытунұсқасында білімді толық игеруді негізге ала отырып, қазіргі дидактика талабына сәйкес, білім алушыларды оқыту ғана емес, тұлғаның танымдық қызметін ұйымдастыруға, оқу үрдісін диалогтік қарымқатынас негізінде құруға болады. Бұл оқу үрдісі мен оқытушының жұмысына мынадай өзгерістер туғызады: біріншіден, оқушы мен оқытушы оқудың ұйымдастырушысына айналады; екіншіден, мұғалім сабаққа алдынала зерттеу жасап, уақыттың көпшілігін сабақты даярлауға жұмсайды да, сабақ барысында тек бақылаушы, үйлестіруші қызметін атқарады. Ал дәстүрлі оқытуда білім беру процесі көп жағдайда білім алушының сабаққа «таза парақ» күйінде келіп, оқытушының оны сабақта біліммен «толтырумен» айналысатын құбылыс деп түсінеді. Шәкірт сабақта ғана жаңа білім алып, сабақтан кейін оны бекіту жұмысымен ғана айналысады. Инновациялық оқу оқыту барысында үйренушілер әрқашанда белсенді болып, өзіндік пікір қалыптастырып, өз ойларын дұрыс жеткізе білуге, өз көзқарасын дәлелдеуге, пікірталас жүргізуге, басқаларды тыңдауға, өзге пікірді сыйлауға және онымен санасуға үйренеді. Қазіргі заманғы білім беру жүйесін құру оқытудың инновациялық нысандары мен әдістерін енгізу педагог қызметкерлердің тұлғасына және кәсіптік құзыреттілігіне жоғарғы талаптар қоюда. Жаңа оқыту технологиясын меңгеруде оқытушылардың, педагог қызметкерлердің жан жақты білімі қажет. Қазіргі оқытушы педагогикалық процесте жүйелі жұмыс жүргізе алатын, педагогикалық өзгерістерге тез төселетін, жаңаша ойлау жүйесін тез меңгере алатын, білім алушылармен ортақ тіл табыса алатын, білімді, іскер, шебер болуы керек. Жаңа педагогикалық технологияның ерекшеліктері өсіп келе жатқан жас тұлғаны жан жақты дамыту. Инновациялық білімді дамыту, өзгеріс енгізу, жаңа педагогикалық идеялар мен жаңалықтарды өмірге әкелу. Бұрынғы білім алушы тек тыңдаушы, орындаушы ғана болса, ал қазіргі білім алушы өздігінен білім іздейтін жеке тұлға екендігіне ерекше мән беруіміз керек.

Қазіргі білім алушы дүниетаным қабілеті жоғары, дарынды, өнерпаз, ізденімпаз, талапты, өз алдына мақсат қоя білу керек. Жаңа ақпараттық технологияларды пайдалану педагогикалық іс әрекеттердің мазмұны мен формасын толықтыру негізінде оқыту үрдісін жетілдірудің бірден бір жолы. Компьютерлік желілерді, интернет жүйесін, электрондық оқулықтарды, мультимедиялық технологияларды, қашықтан оқыту технологиясын пайдалану оқу орындарында ақпараттық коммуникациялық технологиялар кеңістігін құруға жағдай жасайды. Оқытудың педагогикалық жаңа технологияларының барлығы дерлік оқушының өз бетінше білім алуын ұйымдастыруға бағытталған. Қазіргі уақытта білім мазмұнын жаңарту мен сапасын жаңа деңгейге көтеру мақсатында оқытудың педагогикалық технологиялары арқылы оқыту әдістерінің 50ге жуық үлгілері ұсынылып, мектеп тәжірибесіне енгізіле бастады. Педагогикалық технологиялар көптүрлі болуына қарамастан, олардың іске асуының екі ғана жолы бар. Біріншісі теориялық негізде орындалуы, екіншісі тәжірибемен жүзеге келуі. Бүгінгі таңда қазақстандық ғалымдарымыз Ш.Қаланова, Ж.Қараев, Ш.Таубаева, М.Жанпейісова, Ә.Жүнісбек және т.б. ғалымдарымыздың зерттеулерінде оқытудың жаңа технологиялары жан жақты қарастырылды. Оқыту үрдісінде жаңа педагогикалық технологияларды тиімді қолдану мұғалімнің интеллектуалдық, кәсіптік, рухани, адамгершілік, азаматтық сияқты көптеген адами қабілеттерінің қалыптасуына игі ықпалын тигізеді. Балалардың өз бетімен білім алуына, өзіндік ой пікірін қалыптастырып, қорытынды жасай білуін, өз білімін өзі бағалай білуі

Білім берудегі қазіргі заманғы технологиялардың көмегімен жаңа білім беру парадигмасы іске асатын құрал ретінде қарастырылады. Білім беру технологияларының даму тенденциялары тұлғаның өзін-өзі тануына және өзін-өзі дамуына мүмкіндік беретін гуманитарлық білім берумен тікелей байланысты. "Білім беру технологиялары", "педагогикалық технология" терминімен қатар "оқыту технологиялары" термині қолданылады. Оның біріншісі көлемді болып келеді. Өйткені, білім беру технологиясында оқушының, үйренушінің тұлғалық сапасын дамыту және құрумен байланысты болатын тәрбиелік аспекті бар.

“Оқыту технологиясы – белгіленген мақсатқа нәтижелі қол жеткізуді қамтамасыз етуде оқытудың формасы, әдістері мен құралдарын ашып көрсетіп, оқу бағдарламасында белгіленген оқытудың мазмұны жүзеге асырылады”, – деп С.Әбенбаев айта келіп, оның құрылымын төмендегідей етіп көрсетеді [4]:

- оқытудың мақсаты;
- білім берудің мазмұны;
- педагогикалық өзара әрекеттестіктің құралы (оқыту және мотивация), оқыту процесін ұйымдастыру;
- оқушы, оқытушы;
- әрекеттің нәтижесі (сонымен бірге кәсіптік даярлықтың деңгейі).

Сонымен қатар, С.Әбенбаев нақтылы педагогикалық процесті талдап жүзеге асыруды “... оқыту технологиясын жобалау процесі деп атауға болады” деп айта келіп, оның құрылымын төмендегідей анықтайды:

- оқу жоспары және бағдарламасына сай оқытудың мазмұнын таңдау;
- оқытушы бағдарлай алатын оқытудың басымды мақсатын таңдау, яғни жобалау барысында білім алушыларда қандай кәсіптік және тұлғалық сапа қалыптасады, міне соны анықтау;
- мақсаттарға немесе басымды бір мақсатқа негізделіп оқыту технологиясын таңдау;
- оқыту технологиясын талдап жасау.

Педагогикалық зерттеулердің нәтижелеріне сәйкес білім берудің қазіргі заманғы технологиясының нұсқауы, төмендегі принциптердің қатысуымен жасалуы тиістігі анықталуда:

- дидактикалық жүйені көрсететін технологияның бүтіндік принципі;
- қойылған мақсатқа жету үшін нақты педагогикалық ортада технологияларды қайта өндіру принципі;

-сәйкес келетін педагогикалық жүйелердің өзін-өзі дайындау механизміне әсер ететін факторлардың приоритеті және педагогикалық құрылымдарының сызықтық емес принципі;
-оқушының жеке тұлға ретінде қалыптасуына және оның танымдық қабілеттілігіне оқыту процесінің бейімделу принципі;
-біріктірілген білімдерді құру үшін оптимальді жағдай жасайтын оқу ақпараттарының потенциалды көп болу (артық болу) принципі.

Педагогикалық технологияның міндеттері:

- әр түрлі қызмет саласындағы іскерлік пен дағдылардың шыңдау, білімнің тереңдігін, беріктігін арттыру;
- мінез – құлықтағы әлеуметтік құнды әдеттер мен формаларды нығайту және арттыру;
- технологиялық құрал-саймандармен жұмыс істеуге үйрету;
- технологиялық ойлау дағдыларын дамыту;
- оқу міндеттері мен қоғамдық пайдалы еңбек ұйымдастыруда технологиялық тәртіпке сай нақты әдеттерді тәрбиелеу.

Педагогикалық технология әр түрлі жағдайлардағы нақты өзара іс-қимылдарды, жүйеленген, бағдарланған, оқыту және тәрбиелеу стандарттарына сай тәсілдер негізінде компьютер мен техникалық құралдар қолдану арқылы да ұйымдастырылады. Бүгінгі таңда білім беру жүйесінің құрылымдарында оқытудың айқындалған көптеген технологияларын пайдаланып жатқандығы белгілі. Болашақ маманға тәжірибе беруде ақпаратпен жұмыс істеу әдістеріне, жаңа білімдерді құру әдістеріне, ең маңыздысы - әлемнің дамуы туралы білімдердің қажетті деңгейін қалыптастыратын әдістерге үйрету. Сондықтан әрбір оқытушыға және оқушыға "оқыту" мен "үйрену" процестерін игеру үшін 3 тілді меңгеруі қажет: ана тілін, ғылым тілін және технология тілін.

Әдебиеттер:

1. «Бала мен балабақша» журнал. Алматы - №7,8.,2018ж
2. Заманауи әлеміндегі ғылым мен білім. №5.,2017ж
3. Жас ерекшелік педагогикасы.2016ж.
4. Қазақстан Республикасының мемлекеттік жалпыға міндетті мектепке дейінгі тәрбие мен оқыту стандарты. – Астана, 2016.

РУХАНИ ЖАҢҒЫРУ – ТҰТАС БІР ХАЛЫҚТЫҢ МӘДЕНИ ЖӘНЕ РУХАНИ ДАМУЫНЫҢ ҮНДЕСТІГІ

Нуртаева Г.К.

«Бәйтерек» КМҚК бөбекжайының қазақ тілі маманы

Тәуелсіздіктің дәмін сезініп, еркіндіктің кілтін қолымызға ұстағалы біраз жылдың соңы болды. Иә, ата-бабамыз қан мен терін төгіп ұрпағына қалдырған қазақ халқының тарихи мекені, ата қонысы нендей қиыншылықты басынан өткерді. Асу белдерден озып шығып, мемлекет атанған қазақ халқының ел билеушісі, көш бастаушысын сайлауда ұтылмағанын тарих беттерінен анық байқауға болады. Сонау Жәнібек пен Керей, Абылай, Тәуке хандарымыздың ізбасары, еліміз –жеріміз деген біртуар тұлға елбасымыз –Н.Ә.Назарбаев ата түркі тарихымызды, мәдениетіміз бен рухани құндылығымызды «ұлттық кодымызды» жаһандық дамыған заманда жоғалтып алмай тарихы мол ел атануды халқына жолдаған әр жолдауында өзекті мәселенің бірі ретінде көтереді.

«Болашаққа бағдар: рухани жаңғыру» атты мақаласы мемлекетіміздің дамуының жаңа кезеңіне арналған тарихи маңызды ерекше бағдарламалық еңбек. Еңбектің ең басты құндылығы еліміздің экономикалық, әлеуметтік жаңа жаңғыру кезеңімен тікелей байланыстырылып рухани жаңғыру мәселесін жан-жақты қарастыруда. Сонау тарихы мол

жылдардың құндылығын алып заманауи, жаңа дәуір сұранысымен байланыстыра өрбітетін тұтас бағалы еңбек.

Қоғамдағы әрбір жаңғыру міндетті түрде белгілі бір дәстүр мен алғышарттарды қажет етеді. Бұл адамзат дамуының жалпы диалектикасы. Әсіресе, адамзаттық даму үрдісі тез өзгеріп жатқан кезде алдыға қоңған мақсат мен міндет, алғышарттарды жүйелеп алу әр мемлекеттің қоғамы үшін маңызды. Көшбасшы ескінің өзектісін алып, жаңашылдықтың ұл мүддесі үшін қажетті тұсын игілікпен сабақ алуды ұсынады. Елбасы: «Әлемде бағыты бұлыңғыр, жаңа тарихи кезең басталады» дейді, сондықтан қоғамдық сананы жаңғыртудың моделін құрудың себептерін айтып өтеді. Батыстық мәдениетті қолдайтын елдердің қатары көп деп те айту, асырашылдық шығар, олардың бір осал тұсы өздеріне тән қалыбы мен тәжірибесін барлық әлемге мойындатуында. Бірақ, әр елдің өзіндік даму жолы бар, осыны мықтап ескерген біздің басшы «ұлттық код» ұғымын көтерді.

Қазақ халқының мәдениеті мен өнері сан халықты таң қалдарар мұраға бай. Ұлттық дәстүрді қайта жаңғырту арқылы отансүйгіштік қасиеті жоғары, әрі әлемдік бәсекеге қабілетті қазақ ұрпағын тәрбиелеуді көздейді. «Қазақ хандығының-550жылдығы», Кеңес үкіметі кезінде жазсықсын ұлтшыл атанған біраз халық ағартушыларының ақталуы, «алашордалықтардың100жылдығы» т.б. басқа халық көңілін қуантатын, халық санасының жаңғыруына оң ықпалын бермек.

Елбасы рухани жаңғырудың дәстүрлі алғы шарттарымен бірге қоғамдық сананы жаңғыртудың бірнеше бағыттарын атап өтеді. Олар:

Қазіргі таңдағы жаһандық талаптар мемлекет жаңғыру үшін бәсекеге қабілетті болуы қажет. Бұл мәселе мақалада екі бағытта қаралады. Біріншісі-материалдық өнімнің сапалылығы болса, екіншісі- білім алуудағы, қызмет атқарудағы, зияткерлік өнім сапалылығы. Халық даналығында айтқандай: «Білікті емес, білімді жеңер» дегендей, білімі мықты ел азаматы жаһандық заманауи талаптарды жылдам меңгеріп, бәскеге қабілетті тұлға бола алады. Осы негізе барша қазақстандықтардың сауатты, мәдениетті, жан-жақты, әлемдік өзгеріс пен тойтарысқа бой ұсына алаты, жігері әрі қайсарлы, салауатты өмір салтын ұстанатын халық атау үшін түрлі бағдарламаларды жүзеге асыруды ұсынды. Олар:

- ✚ «Цифлы Қазақстан»
- ✚ Үш тілді білім беру
- ✚ Мәдени және конфессия аралық келісім
- ✚ Робототехника
- ✚ Ғылым саласын өрбіту т.б.

«Мәдениет», «Білім» деген атауларды халық жолдауында жиі қозғайтындығы өте орынды. Себебі, халықты ел етіп жер әлемге танытатын оның ұлттық рухының өзегі ретінде дәстүр, тіл, музыка, әдебиет, жоралығлар және олар біздің мәңгілік құндылықтарымыз болып есептеледі. «Білімді, көзі ашық, көкірегі ояу болуға ұмтылу – біздің қазағымызда бар қасиет», -дейді көшбасшы[2.5-б.].Интеллектуалдылық тұрғысынан қазақ халқы өте жоғары, сонау кеңес үкіметі дәуірінде қазақ жастарының білімге деген ынта-жігері ерекше байқалған, тек өз ана тілінде және басқа елдерде білім алуға шектеу қойылды. Ал тәселсіздік жалауы осы олқылықтарды біртіндеп жойып, өз ана тілімізде сусындап білім алатын және өзге ел мәдениеті мен әдебиетін тануға халықтың әл-аухатын көтеу үшін тәжірибе аламасын, білімін жетілдіруге арналған «Болашақ» бағдарламасын ұсынды. Бағдарлама барысында көптеген ел

жастары шет елден білім алып, елге оралып қызмет етуде. Ел экономикасы мен мәдениетінің деңгейін өсіріп, Отан алдындағы азаматтық борыштарын өтеуде.

Ел экономикасын арттыруда кәсіптік сипаттың өзгеретіндігін ашық айтып, ендігі мамандық иелерінің қандай саланы таңдауы қажеттігін, қандай мамандықтар сұранысқа ие болатындығын ашық айтып, заманға сай кәсіптерді жақсы игеруді де ұсынды.

Мәдени және әлеуметтік жаңғыруымызда өзекті әрі көкейкесті мәселенің бірі болып – латын харпіне көшу болды. Қай әліпби болмасын сол халықтың мәдени болмысын аңғартатын айғақтардың бірі. Себебі мәдени мұра, мәдени жәдігерлер әліпбиде сақталады, әліпби арқылы келесі ұрпаққа жетеді. Әр мемлекеттің әліпбиінің өзіндік міндеті мен миссиясы бар. Осыдан келіп: «Латыншаға көшудің терең логикасы бар. Бұл қазіргі заманғы технологиялық ортаның, коммуникацияның, сондай-ақ, ХХІ ғасырдағы ғылыми және білім беру процесінің ерекшеліктеріне байланысты», - деп, латын әліпбиінің қазақ халқының жаңа кезеңдегі ең қажетті сұранысы екендігін атап өтті [3.45-6].

Латын әліпбиіне көшу біздің ел тарихына үлкен маңызға ие. Біз кирилл әліпбиіне саяси себептермен келдік, енді сол әліпбиден бас тартып, өз тарихымыздың кілті болған латын харпіне көшу мүмкіндігі туды. Сонымен қатар, латын әліпбиінде түркі тілдес 60% астам халық сөйлейді, жазады. Кеңес үкіметінен бөлініп шыққан жылдары біраз түркі тілдес халықтар латын харпін бірден қабылдады, ал біздің елде ол мәселе 2001 жылы көтеріліп мыне алдымыздағы жылда толық әліпби бекітіліп қолданысқа берілетіндігі айтылуда. Адам баласының жануардан айырмашылығы санасы мен ақылында демекші, саналы түрде ойланып, қабылдап, меңгеруге тырысу біздің, барлық қазақстандықтардың Отан алдындағы міндеттерінің бірі деп есептеймін.

Жаңа әліпбиді үйренуде қиындықтар туындайды, бірақ олар уақытша ғана қиындық. Алдымен көз бен қолымыз жаңа әліпбиге үйрену үшін белгілі бір уақыт қажет. Ол уақытты да елбасы бағдарламасында көрсетіп кетті. Сонау бүгінгіден қиын шақта сауатсыз болмаған халқымыз бүгінгі білім мен ғылым, ақпараттық технологиясы дамыған дәуірде сауатсыз болмақ емес. Жаңа технологиялар мен медицина, ғылым тілі барша латын тілімен жазылғандығы айдан анық. Сондықтан өз елімізде, шет елде білім алатын қандастарымызға да жеңіл әрі тиімді болмақ.

Өзім Қазақстан азаматшасы ретінде осы игі бастамаларды қолдап, жүзеге асуына септігін тигізуге ат салысамын. Қызмет ететін жұмыс орнымда «Латын тілі- мәдени мұрамыздың жарығы мен әлемдік мәдениет байланысының кілті» атты тақырыпта дөңгелек үстел ұйымдастырдым. Ата-аналармен «Латын тіліне көшуді қолдайсыз ба?» ашық сұқпат ұйымдастырылып, мақалалар жазылды.

Уақыт өткен сайын ел-елдің, жер-жердің қатнасы қарқындай беретіндігін мықтап ескеріп, әлемдік даму үрдісінен өз халқымызға тән ұлттық рухани құндылығымызды жоғалтпай кеш қалмауды естен шығармағанымыз дұрыс.

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі:

1. Назарбаев Н.Ә. Болашаққа бағдар: рухани жаңғыру / Егемен Қазақстан, 12 сәуір 2017 ж.
2. Назарбаев Н.Ә. «Қазақстан-2050» Стратегиясы қалыптасқан мемлекеттің жаңа саяси бағыты. Қазақстан халқына Жолдауы / 14 желтоқсан 2012 ж. http://www.akorda.kz/kz/official_documents/strategies_and_programs
3. Қазақстан. Ұлттық энциклопедия / Бас ред. Б. Аяған. – Алматы. 2004 ж. – 238 б.
4. Латын әліпбиі: рухани тәуелсіздік жолы / Қазақ үні, 11 сәуір 2017 ж. – 7 б.

МЕКТЕПKE ДЕЙІНГІ БІЛІМ БЕРУДЕ ИННОВАЦИЯЛЫҚ ТЕХНОЛОГИЯЛАРДЫ ҚОЛДАНУДЫҢ ТИІМДІЛІГІ

Бопишева Ж.К.
КМҚК «Бәйтерек» бөбекжайы

*«Өмір бойы білім алу, әрбір Қазақстандықтың жеке қажеттілігіне айналуы тиіс»
Н.Ә.Назарбаев*

Жаңа кезеңдегі білім берудің өзекті мәселесі – жас ұрпаққа рухани-адамгершілік тәрбие беру, мектепке дейінгі кезең – баланың қалыптасуының дамуы қуаттылықпен жүретін ерекше құнды қайталанбайтын мезгіл. Бұл мезгілде балаға берілетін білім мен тәрбие мазмұны әлеуметтік сұранысқа сай жүзеге асырылуы тиіс. Тәуелсіз Қазақстан үшін жалпы адамзаттық мәселе, рухани бай тұлғаны қалыптастыру өзекті сипатқа ие болып отыр.

Қазақстан Республикасының «Білім туралы» Заңында «Білім беру жүйесінің басты міндеттерінің бірі – оқытудың жаңа технологияларын енгізу, білім беруді ақпараттандыру, халықаралық ғаламдық коммуникациялық желілерге шығу» деп атап көрсеткен[1]. Қазіргі ақпараттық қоғамда өндірістің дамуының негізгі құралы болып ақпараттық ресурстардың қажеттілігі көрінеді. Соған орай, өзінің дамуы үшін біздің бөбекжайымыз да жаңа қадамдарға баруда және де білім ақпараттандырудың мынандай қағидаларын ескере отырып, жұмыс жүргізіп келеді: қоғамның әрбір мүшесі үшін алынатын білімдер мен мәліметтердің түсінікті болуы; жеке тұлғаның интеллектуалдық және шығармашылық қабілетін дамыту; білім мен тәрбиенің бірізділігі; жалпы компьютерлік сауаттылық; оқыту мен тәрбиелеудің жылдамдығы; Үштілділікті еркін меңгеруге ынталану және т.б.

Қазіргі білім беру стандартқа сәйкес интеграциялауды ұсынады. Осыған байланысты бөбекжайымыздың алдында мынандай міндеттер тұр:

- Білім беруді интеграциялауға деген жаңаша көзқарас қалыптастыру;
- Ұлттық білім беру жүйесін әлемдік білім стандартына сай сапалы білім беруге бағыттау;
- Білім кеңістігіндегі интеграциялық ықпалдастықты жаңа деңгейге көтеру.

Интеграция дегеніміз – пәндердің өзара байланысын жоғары деңгейде нақтылы түрде іске асыру. Интеграция тұтастықты қалыптастырып, білімді жүйелеу мен жинақтауда әртүрлі ғылымдарды біріктіреді.

Бүгінгі таңдағы педагогикалық технологияны енгізудің практикалық тәжірибесі жобалық іс-әрекет, дамыта оқыту, ақпараттық коммуникациялық технологиялар.

Жоғарыда аталған технологиялар білім беруде пәндердің ішкі тоғысуы, яғни пәнаралық байланыс, оларда жаңаша жүйелеу, жеке тұлғаның жан-жақты дамыту, таным мәселесін оқу қызметінің алдыңғы қатарына шығару, көпсалалы мәдени білім беру, білімді өмірмен байланыстыру салаларында қолданылады. Пәнаралық байланыс негізінде жаңа технология элементтеріне: тәжірибе жасау, саяхат, техникалық құралдарды пайдалану, роботтық техниканы қолдану, практикалық жұмыстар жүргізу болып табылады.

Қазіргі уақытта біздің «Бәйтерек» бөбекжайында 3 жастан 6 жасқа дейінгі балаларды сөйлеуді дамытуға, қарапайым математикалық ұғымдарды қалыптастыруға, логикаға оқытуға арналған «E-Blocks» интерактивті бағдарламасымен қамтамасыз етілген. Баланың жан-жақты дамуына, тілдік оқытуға, өз елінің салт-дәстүрі мен мәдениетін меңгеру бағытында мынандай оқыту кешендері бар:

- Сөйлейтін қаламы бар «Даналық әліппесі»
- Сөйлейтін қаламы бар «ZEREK»

- «Интерактивті дыбыстық картасы».

Мемлекеттік жалпыға бірдей білім беру стандартында қарастырылған бес білім беру салалары М.Монтессоридің әдістемесі бойынша ортаны ұйымдастырумен үндес болып келеді. Бұл әдістің мақсаты еркін, өздігінен ойлай алатын, өзін басқара алатын, жауапты жеке тұлғаны тәрбиелеу болып табылады. Бұл әдістің тиімділігі балалар өзін-өзі тәрбиелеуге және ұқыпты болуға үйренеді. Монтессори балаларды тәрбиелеу мен дамытуда олардың жоғары қабылдағыштығы мен сезімталдық кезеңдеріне көп бағытталған (сензитивті кезеңдер)[2]. Егер оларды баланы тәрбиелеу мен оқытуда қолданбаса, олар мүлдем жоғалып кетеді. Бірақ сензитивті кезеңдер жеке болып табылады. Олар әртүрлі балаларда, әр кезде жүреді. М.Монтессори әртүрлі сензитивті кезеңдердің шегін көрсетуге тырысқан. Олардың әрқайсысының өтуі өте баяу бастаумен, жоғары интенсивтілік кезеңімен және әрдайым сезімталдықтың төмендігімен сипатталады. Біздің «Бәйтерек» бөбекжайында әр топ Монтессори құрал-жабдықтарымен жабдықталған: математикалық, тілдік, сенсорлық, тәжірибелік және ғарыштық дамытушы орта. Монтессори әдісі баланы еркін тәрбиелеу әдісі, яғни баланың бойында тек жақсы қасиеттермен сыпайлық, ізгілік, ізденімпаздық, жинақылық, тәртіп, төзімділік және басқа да жалпы адамзаттық құндылықтарды игереді.

2017 жылдың көктемінен бастап біздің «Бәйтерек» бөбекжайында роботтық техника қолға алынды. Роботтық технологияның болашағы өте зор. Қазіргі таңда роботтық техника өзекті мәселердің бірі болып табылады. Елбасымыз Н.Ә.Назарбаев «Төртінші өнеркәсіптік революция жағдайындағы дамудың жаңа мүмкіндіктері» атты халыққа жолдауында: «Бүгінде әлем Төртінші өнеркәсіптік революция дәуірінде, технологиялық, экономикалық, әлеуметтік салалардағы терең және қарқынды өзгерістер кезеңіне қадам басып келеді. Жаңа технологиялық қалып біздің қалай жұмыс істейтінімізді, азаматтық құқықтарымызды қалай іске асыратынымызды, балаларымызды қалай тәрбиелейтінімізді түбегейлі өзгертуде» - деп атап кеткен болатын[3].

Әр адамның дамуы мен өзін-өзі жетілдіру жолдары өз талаптарына байланысты өзіндік жеке болып табылады. Білім берудің міндеті осы талаптар мен өзін еркін ұстап әрекет ете алатын, білім беру ортасын танып және сол арқылы қоршаған ортаны танып білуге мүмкіндік беретін, өзінің жеке әлеуетін ашуды жеңілдететін білім беру ортасын құру болып табылады. Педагогтың рөлі білім беру үдерісін сауатты ұйымдастыру мен шебер жабдықтауда, сонымен қатар баланы дүниетанымның дұрыс жолына бағыттайтын сәйкес білім беру ортасын пайдалануда. Қызметтің негізі түрлері: білімділік, жекелік, өзіндік, жобалық, тынымдық, түзетушілік болып табылады, білім беру салаларының кіріктірілуіне бағытталады және баланың үздіксіз білім алу дайындығын қамтамасыз ететін әлеуетті шығармашылығы мен қабілеттерінің дамуын ынталандырады.

Мектепке дейінгі білім беру ұйымдарына лево-технологияның енгізілуі барлық білім беру салаларына, сонымен қатар тәулік бойы балалардың жеке іс-әрекетіне кіріктіру арқылы жүзеге асуда. Аталмыш жобада «Бәйтерек» бөбекжайындағы роботтық техникалық бағытты меңгеру дағдысы екі кезеңге бөлінді:

1-кезең конструктор және оның нұсқаулықтары бойынша құрастыру, технологиясын зерттеу, бөлшектерді біріктіру бойынша жүргізіледі;

2-кезең біз балалармен оқимыз, қарапайым конструкция үлгісі бойынша жинауды оқимыз. Жылдық жоспарға сәйкес күннің екінші жартысында вариативтік компонент ретінде әр топтарда кесте бойынша аптасына екі рет жүргізіледі. Бұл оқу қызметінде балалар роботтық техникамен таныса отырып, осы пән арқылы әр баланың бойында шыдамдылық, төзімділік, батылдық, жинақылық, тыныштықта ойлану, тәртіп сияқты қасиеттер мен құндылықтарды дамытуға болатындығы айқындалды. Әр баланы керемет рухани күш иесі деп қарап, оның шексіздікті үйренсем деген ұмтылысына уақытында көңіл бөліп, демеу жасасақ, қуаттандырсақ, жүрегі нұрға толы, жан-жағына шуағын шашып тұрған мейірімді, адамгершілігі мол, үнемі талпынып тұратын өз елін, туған жерін, отбасын сүйетін, еңбекқор адам тәрбиелей алатынымызға көз жеткіздік.

2014 жылдан бастап «Бәйтерек» бөбекжайы «Өзін-өзі тану» рухани-адамгершілік пилоттық жобаға енгізіліп, облыс бойынша таңдап алынған төрт бөбекжайдың бірі ретінде өзін-өзі тану пәнінен жетекші балабақша қатарына енді. Біздің ұжым үшін бұл үлкен мәртебе және салмақты жауапкершілік. «Өзін-өзі тану» рухани-адамгершілік тәрбиесін басқа пәндермен интеграциялау бағдарламасында көптеген жұмыстар атқарылды.

Тәрбие жұмыстарының бағдарламасын жоспарлап құрудың міндетті талабы бөбекжай кеңістігінде «Өзін-өзі тану» рухани-адамгершілік білім бағдарламасын басқа пәндермен кіріктіру арқылы білім мен тәрбие алушылардың бойында жалпы адамзаттық құндылықтарды қалыптастыруға негізделеді. Пәнаралық байланысты біріктіру әртүрлі жүйелер мен бағыттағы бір-бірін толықтырып байланыстыратын және бір мүддеге қызмет ететін арна. Біріктіру барысында оқыту мен тәрбиенің келесі жұмыстары асырылады:

- Оқу үрдісін ізгілендіру;
- Оқу-тәрбие процесінің сабақтастығы;
- Әр баланың табиғи, интеллектуалды, көркем және эстетикалық, әлеуметінің ашылуына жағдай жасау.

Бөбекжай өміріне өзін-өзі тануды интеграциялау ісінде ата-аналармен байланыстың болуы маңызды. Бірақ шынайы ынтымақтастық үшін ата-аналарға дұрыс ақпарат беріп, оларды үнемі бөбекжайда болып жатқан жағдайлармен хабардар етіп отыру қажет. Егер баланың отбасы бөбекжайдағы дәріптелген құндылықтар қолдауды тапса, онда оқу қызметіндегі білім берудің мақсатына сәйкес баланың мінезінде жағымды әсердің күші артады. Сондықтан отбасымен бөбекжай тұлғаның үйлесімді дамуы үшін бірігуі керек. Жалпы адамзаттық құндылықтар негізінде тек балалармен тәрбиешілер санасын өзгертіп қана қоймай, сонымен бірге ата-аналардың да ойын өзгертеді. Бөбекжайда өтетін іс-шаралар тәрбиешілер, балалар мен ата-аналар арасында үш жақты жүзеге асады.

“Бәйтерек” бөбекжайында ата-аналармен ынтымақтастық жұмыты нығайту барысында “Аналар мектебі” және “Әкелер мектебі” жұмыс жасайды.

Қазан айында қалалық деңгейде “Аналар мектебі” атты семинар өткізілді. Аталмыш семинарға біздің бөбекжайдағы өзге ұлт ата-аналары да белсенділік таныта қатысты. Олар өз халқының ұлттық тағамдарын таныстырып, өз ана тілінде бөбекжайымызға, туған жеріне деген ыстық лебіздерін білдірді, өнерлерін көретті.

Әкелер мектебін құрудың мақсаты отбасылық құндылықтарды сақтау, әкелердің бала тәрбиелеудегі жауапкершілігін арттыру, отбасының ұйтқысы, негізгі тірегі әке екенін түсіндіре отырып, бала мен әке арасындағы тығыз әрі ыстық байланысты бекіту.

Бала мен әке арасындағы тығыз әрі ыстық байланысты ұғындыру, отбасындағы әке орнын, рөлін көрсете отырып, халықтық тәрбие негіздеріне, үлкендерді сыйлауға, әкені пір тұтуға, адамгершілікке, әке мен ер азамат ұғымының мәнін түсінуде біздің бөбекжайда «Әке – шаңырақтың тірегі» атты үлкен бір жиналысы өтті.

«Жұмыла көтерген жүк жеңіл» - демекші, ата-аналардың бөбекжаймен тығыз байланысын дұрыс жолға қою мақсатында баланың психологиялық даму ортасын анықтау мақсатында біздің бөбекжайымызда бір қатар тәрбиелік жұмыстар жүргізілді. Осындай бағытта ұйымдастырылған жұмыстың бірнеше түріне тоқталсақ, бөбекжайда өткен «Балабақшадағы рухани-адамгершілік тәрбие» атты тренингін айтуға болады.

«Бәйтерек» бөбекжайы «Өзін-өзі тану» бағдарламасы бойынша пилоттық жобада болғандықтан, рухани-адамгершілік құндылықтарды назарға ала отырып, ата-аналармен бірлесіп, бала тәрбиесіндегі рухани-адамгершілік тәрбие жайында ой қозғалып пікір талас жүргізілді. Жалпы адамзаттық құндылықтармен олардың қасиеттерін күнделікті оқу қызметінде бала бойына дарытамыз. Бекітілген жылдық жоспар бойынша әр жыл мезгіліне байланысты ата-аналардың қатысуымен тақырыптық көрмелер өткізіліп, атап айтсақ:

«Табиғат және қиял», «Елбасы күніне сыйлық», «Қыс қызықтары», «Жаңа жылдық сыйлықтар», «Жақсылық сыйлайық», «Анама сый», «Қош келдің, әз Наурыз», «Ешкімде ешқашанда ұмытылмайды» атты көрмелер ұйымдастырылды.

Сонымен қатар бөбекжай психолог маманының басшылығымен ата-аналарға, балаларға арналған «Балалар әлемі» атты психологиялық апталық өтті. Аптаның әр күні ата-аналармен балаларға арналған қызықты да, көңілді тапсырмаларға толы болды.

Бірінші күні «Көңіл күй» ағашы деп аталды, ертеңгісін балабақшаға келген балалар көңіл-күйін білдіретін смайликтер арқылы ағашты безендірді. Екінші күні «Менің жолдасым атты акция жүргізіліп», альбомға өз достарының бейнесін бейнелеп, «Менің үйім», «Менің қорғаным» атты ашық хат таратты. Үшінші күні «Тілек дуалы» деп аталды, ол дуалға ата-аналар бөбекжай ұйымына ізгі тілек ниеттерін жазба бейнесінде түсірді. Төртінші күні ата-аналарға арналған «Денсаулық қобдишасы», бұл қобдишада атақты психолог, ақын-жазушылардың жүрекке жылу беретін өмірлік мәні бар нақыл сөздері жазылған қағазды қобдишадан алып, оқып ойларымен бөлісті. Бесінші күні «Достық күні», бұл күні балалар өз бейнелерін салып, бір-біріне сыйға тартса, ата-аналар «Мен бақыттымын...», «Мен көңілсізбін...» деген сауалдарға өз ойарын қалдырды. Бұл іс-шара бөбекжай мен ата-аналар, балалардың арасындағы тығыз байланысты көрсете отырып, бала психологиясын тереңдете түсінуге ықпал етті.

Ұрпақ тағдыры – ұлт тағдыры демекші, ұлттың болашағы – оның білімді, талантты, адамгершілік асыл қасиеттерді бойына сіңірген тәрбиелі ұрпақтың қолында. Рухы күшті ұлт озады. Бұл тұрғыдан алғанда жас ұрпақтың рухани мәдениетін арттырып, көркемдік әлемін байытуда, дүниетанымын қалыптастыруда «Өзін-өзі тану» адамгершілік-рухани білім беру бағдарламасының орны ерекше[4].

Қорыта келе өсіп келе жатқан ұрпақты тәрбиелеуде олардың бойында рухани-адамгершілік құндылықтарды сіңіру. Қоғамға пайдалы үленге құрмет көрсетіп, кішіге қамқор бола білетін жан-жақты дамыған жеке тұлғаны қалыптастыру. Осы қасиеттерді балаға жастайынан сіңіре білсек, адамгершілік қасиеттің берік іргетасын қалағанымыз.

Қолданылған әдебиеттер тізімі

1. ҚР-ның 2011-2020 жж. Арналған білімді дамытудың мемлекеттік бағдарламасы. Астана, 2010 ж.
2. «Монтессори педагогикасы негізінде мектепке дейінгі жастағы балалардың өзіне – өзі қызмет көрсету дағдыларын қалыптастыру». Әдістемелік құрал. Қарағанды, 2013. 45 бет.
3. Н.Ә.Назарбаевтың «Төртінші өнеркәсіптік революция жағдайындағы дамудың жаңа мүмкіндіктері» Жолдауы 10.01.2018 ж.
4. «Бала мен балабақша» журналы. 2014 ж. №5

ҮШ ТҰҒЫРЛЫ ТІЛ-БОЛАШАҚТЫҢ ҚАЙНАР КӨЗІ.

Сарина А.О.

Қарағанды қаласы, "Бәйтерек" бөбекжайы

Қазақстан Республикасының Президенті Н.Ә.Назарбаев 2014 жылы 17 қаңтарда Қазақстан халқына жолдауын жолдады. Елбасы 2050 жылға дейінгі дамудың жаңа саяси бағдарын жария еткен болатын.

Елбасымыз, біздің елімізді ұлы мақсаттарға жетелейтін идея бар. Ол – «Мәңгілік Ел» идеясы деп айтқан болатын.

Елбасымыз Мәңгілік Ел ұғымын ұлтымыздың ұлы бағдары – «Қазақстан-2050» Стратегиясының түп қазығы етіп алды. Біз өзара алауыздық пен жан-жаққа тартқан берекетсіздік талай елдің тағдырын құрдымға жіберген. Біз өзгенің қателігенен, өткеннің тағылымынан сабақ алуымыз тиіс. Ол сабақтың түйіні біреу ғана Мәңгілік Ел болу! Бұл

үшін өзімізді үнемі қамшылап, ұдайы алға ұмтылуымыз керек. Байлығымыз да, бақытымыз да болған Мәңгілік Тәуелсіздігімізді көздің қарашығындай сақтай білуіміз керек!

Елбасының «Қазақстан жолы - 2050: бір мақсат, бір мүдде, бір болашақ» атты Жолдауы бойынша Президенттің жалпыұлттық идеясы - болашақ табыстардың негізі екені баса айтылды. Ал ең бастысы - еліміздің рухын көтеретін, ұлы мақсаттарға жеткізетін «Мәңгілік ел» ұлттық идеясы жарияланды. «Мәңгілік ел» идеясы - елімізді өз мақсатына талай дәуір сынынан сүріндірмей жеткізетін тұғырлы идея.

Тіл – қай ұлтта, қай елде болса да қастерлі, құдіретті. Бүгінгі нарық заманы бізден бәсекеге қабілетті болуымызды, дамыған отыз елдің қатарынан көрінуіміз үшін білімді де озық ойлы азаматтарды тәрбиелеуімізді талап етеді.

Әлемдегі жоғары дамыған елдердің санатына енуді көздеген халықтың басты мақсаты да сауатты ұрпақ тәрбиелеу. Сауатты ұрпақ тәрбиелеу дегеніміз өз ана тілінде еркін сөйлей алатын, оны терең меңгерген ұрпақ. Ал, ана тілін жақсы білмейінше, сауатты сөйлеп, сауатты жазып, тіл байлығын мол қолданбайынша, шын мәніндегі мәдениетті адам бола алмайсың. Мемлекеттік тілді және басқа тілдерді үйрену арқылы балалар мен жастардың әлем және ұлттық мәдениетті игерулеріне, өз халқы мен басқа халықтардың дәстүрлері мен мәдениетін зерттеуіне және қабылдауына жағдай жасау керек, яғни полимәдениетті тұлға қалыптастыру керек. Сонда ғана Мәңгілік ел боп қалыптасамыз.

«Елу жылда ел жаңа...» демекші, еліміз тәуелсіздікке қол жеткізгеннен бері әлемнің көптеген дамыған елдерімен мәдени, экономикалық, саяси және әлеуметтік жағынан байланыс жасап келеді. Бұл қатынастардың оң нәтижелі болуы, ел мен елдің, халық пен халықтың өзара ынтымақтастығы, өзара түсіністігі, яғни тіл білуінен.

Қазақстан Республикасының Президенті Н.Ә.Назарбаев Қазақстандағы тілдердің үш тұғырлығы туралы ойды алғаш рет 2006 жылы Қазақстан халқының Ассемблеясында айтқан. 2007 жылғы «Жаңа әлемдегі жаңа Қазақстан» жолдауында Елбасы «Тілдердің үштұғырлығы» - «Триединство языков» мәдени жобасын кезендеп іске асыруды ұсынды. Тілдердің үштұғырлығы идеясында Елбасы оған нақты анықтамасын берген, қазақ тілі – мемлекеттік тіл, орыс тілі – ұлтаралық қатынас тілі, ал ағылшын тілі – жаһандық экономикаға ойдағыдай кірігу тілі.

Ағылшын тілі – бүгінгі заманымыздың кілті, ақпараттық технологияның, компьютер технологиясының кілті деуге болады. Ағылшын тілін оқып – үйренемін деушілердің саны күннен – күнге көбеюде. Бұл сайып келгенде, шет тілін, соның ішінде ағылшын тілін балабақша қабырғасынан бастап жоғары оқу орындарында оқыту әдістемесінің жаңа бетбұрыстарды қажет екендігін тудырады. Үштілді оқыту – жас ұрпақтың білім кеңістігінде еркін самғауына жол ашылатын, әлемдік ғылым құпияларына үңіліп, өз қабілетін танытуына мүмкіншілік беретін бүгінгі күнгі ең басты қажеттілік. Қарапайым тілмен айтқанда, қазақ тілді дамыту керек, орыс тілін қолданамыз және ағылшын тілін үйренеміз.

Қарағанды қаласындағы "Бәйтерек" балабақшасы осы ұлттық идеяны ұстанып, әртүрлі жұмыстар атқаруда. Балабақша тәрбиеленушілерінің тәрбиелі, білімді, өнегелі болуы үшін өзін-өзі тану бағытында жұмыс жасалып жатыр. Күнделікті оқу - қызметінде тереңнен мақсаттар қойып қос тілділікке баса назар аударып, өзін -өзі тану компонентерін қосып балаларымызды білім нәрімен сусындатып жатырмыз. Өскелең ұрпақ біздің болашағымыз. "Тәрбие тал бесіктен" демекші біз ең бірінші білімді, тәрбиелі ұрпақты болу отбасы және балабақшадан басталады. Ақын Абай айтпақшы " Сенде бір кірпіш дүниеге, кетігін тапта бар қалан" сол білімді ұрпақ қылып тәрбиелеудің кірпішін мына біздер тәрбиешілер қалаймыз. Балабақшамызда 4 жастан бастап ағылшын тілі оқу қызметі енгізілді. Оқу қызметі аптасына бір рет болады. Балалар өте қатты қызығушылықпен қатысады. Оқу қызметі әр - түрлі әдістермен өткізіледі. Ойын арқылы, театр арқылы, интерактивті тақта арқылы балалардың сөздік қорларын дамытып, ағылшын тілін түсіне білуге ықпал ету. Үш тілділік біздің "Мәңгілік ел" болып қалыптасуымыздың бірден бір бағыты. Ұрпағымыз үш тілділікті білсе, ел экономикасы көтеріліп, жаһандық экономикаға жол ашылады, әр мемлекетпен ынтымақтастықта, татулықта арласа алатын боламыз.

Балаларды азаматтыққа және ұлтжандылыққа, рухани-адамгершілікке тәрбиелеу мақсатында мерекелер өткізу, халықаралық Пони, "Зерек бала" облыстық зияткерлік сайысы, облыстық балалар шығармашылығы фестиваль - байқаулары, әртүрлі театр қойылымдары т.б балалардың көкірек көздерін ашып, білімділікке жетелеп, оқу процесін күшейтеді. Білімді ұрпақ тәрбиелеу жолында аянбай қызмет етеміз!

Біздер елімізбен мақтанамыз. Бұл еркіндік оңайлықпен келген жоқ. Қазақ елі еркіндікке жету үшін қаншама қиын - қыстау кезеңдерді бастан кешірді. Мыңдаған жылдық тарихы бар. Қазақстан тәуелсіздік алды. Тәуелсіздікке қол жеткізгеннен гөрі, оны ұстап тұру әлдеқайда қиын. Бұл - әлем кеңістігінде ғұмыр кешкен талай халықтың басынан өткен тарихи шындық. Өзара алауыздық пен жан-жаққа тартқан берекесіздік талай елдің тағдырын құрдымға жіберген. Тіршілік тезіне төтеп бере алмай жер бетінен ұлт ретінде жойылып кеткен елдер қаншама. Біз өзгенің қателігінен, өткеннің тағылымынан сабақ ала білуге тиіспіз. Ол сабақтың түйіні біреу ғана – мәңгілік ел біздің өз қолымызда. Ол үшін өзімізді үнемі қамшылап, ұдайы алға ұмтылуымыз керек. Байлығымыз да, бақытымыз да болған мәңгілік тәуелсіздігімізді көздің қарашығындай сақтай білуіміз керек. Әрбір күніміз мерекелі, әрбір ісіміз берекелі болсын! Дамуымыз жедел, келешегіміз кемел болсын! Жарқын іспен күллі әлемді таң қылып, жасай берсін, елдігіміз мәңгілік!

Білім - барлық уақытта жоғары құндылықтардың бірі болған. Тек білімді, алғыр, сауатты адам ғана болашақ тізгінін қолына ала алады. Осыны ескере, ой елегінен өткізе отырып, Елбасы Н. Назарбаев өз Жолдауында Қазақстан Республикасының Білім беру жүйесін әрі қарай дамыту, жетілдіру жоспарын құрып, көптеген мақсаттарда көздеп отыр. Омар Хайам айтқандай:

Сен жанбасаң лапылдап,

Мен жанбасам лапылдап,

Аспан қайдан ашылмақ дегенедейін, -балаларымыз да заман ағымынан қалыспай, ұлттық құндылықтарды сақтап, білімді, белсенді болуымыз керек. Бүгінгі ұрпақ білімді болса, ел ертеңі жарқын болмақ, сонда ғана біз "Мәңгілік ел" боламыз. Алға Қазақстан!

Әдебиеттер:

1. Б.И.Иманбекова.Тәрбиеге жетекші. Алматы, 2004. – 224 бет. [145-146 б.]
2. «Тәрбие құралы». Республикалық ғылыми — педагогикалық журнал № 5, 2009 жыл
3. "Қазақтан жолы - 2050: Бір мақсат, бір мүдде, бір болашақ" атты халыққа арнаған жолдауы 2014ж
4. Назарбаев Н.Ә.» Қазақстанның болашағы-қоғамның идеялық бірлігінде” Алматы, 2000.

ПОИСКОВО-ИССЛЕДОВАТЕЛЬСКАЯ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ ДОШКОЛЬНИКОВ В ПРОЦЕССЕ ЭКСПЕРИМЕНТИРОВАНИЯ

Мухина Г.А., Бауыржанқызы Б.
КГКП «Ясли-сад «Бақыт» г. Караганда

Дошкольный возраст – замечательный период, когда развивается мотивация, желание что-то делать, выразить себя, творить, изобретать. Все это развивается в собственной активности ребенка – в игре, рисовании, конструировании, музицировании.

Среди главных составляющих понятия «готовность к школе» - развитие любознательности и познавательной активности ребенка, умения думать и решать простейшие умственные задачи. Интеллектуальная подготовка к школе предполагает не столько накопление определенной суммы знаний, умений и навыков по отдельным предметам, сколько формирование восприимчивости детей к знаниям, развитие у них

личного опыта познания, проблемно-поисковой деятельности, элементарного экспериментирования.

Главное в дошкольном обучении – развитие потенциальной способности узнавать новое, поэтому на этапе дошкольного детства знания, умения и навыки рассматриваются не как самоцель, а как средство умственного развития. Их объем не должен превышать возрастных возможностей детей.

Причины встречающейся интеллектуальной пассивности детей часто лежат в ограниченности интеллектуальных впечатлений, интересов ребенка. В связи с этим особый интерес представляет изучение детского экспериментирования, эффективного метода познания закономерностей и явлений окружающего мира. Все исследователи экспериментирования в той или иной форме выделяют основную особенность этой познавательной деятельности: ребенок познает объект в ходе практической деятельности с ним, осуществляемые ребенком практические действия выполняют познавательную, ориентировочно-исследовательскую функцию, создавая условия, в которых раскрывается содержание данного объекта.

Саморазвитие личности возможно лишь в деятельности, которая включает в себя не только внешнюю активность ребёнка, но и внутреннюю психологическую основу. Необходимо включение дошкольников в осмысленную деятельность, в процессе которой они бы сами могли обнаруживать всё новые и новые свойства предметов, замечать их сходство и различие. Одним словом, необходимо представление им возможности приобретать знания самостоятельно.

Потребность ребёнка в новых впечатлениях лежит в основе возникновения и развития неистощимой исследовательской деятельности, направленной на познание окружающего мира. Чем разнообразнее и интенсивнее поисковая деятельность, тем больше новой информации получает ребёнок, тем быстрее и полноценнее он развивается.

Ребенку-дошкольнику по природе присуща ориентация на познание окружающего мира и экспериментирование с объектами и явлениями реальности. Уже в младшем дошкольном возрасте, познавая окружающий мир, он стремится не только рассмотреть предмет, но и потрогать его руками, языком, понюхать, постучать им и т.п. В старшем возрасте многие дети задумываются о таких физических явлениях, как замерзание воды зимой, распространение звука в воздухе и в воде, различная окраска объектов окружающей действительности и возможность самому достичь желаемого цвета на занятиях по изобразительному искусству, «пройти под радугой» и т.п. Эксперимент, самостоятельно проводимый ребенком, позволяет ему создать модель естественно - научного явления и обобщить полученные действенным путем результаты, сопоставить их, классифицировать и сделать выводы о ценностной значимости физических явлений для человека и самого себя.

Дошкольники – прирождённые исследователи. И тому подтверждение – их любознательность, постоянное стремление к эксперименту, желание самостоятельно находить решение в проблемной ситуации.

Доктор психологических наук, профессор Н.Н. Поддьяков выделяет экспериментирование как основной вид ориентировочно-исследовательской деятельности. Он считает: экспериментирование претендует на роль ведущей деятельности в период дошкольного детства, основу которой составляет познавательное ориентирование; потребность ребёнка в новых впечатлениях лежит в основе возникновения и развития неистощимой исследовательской деятельности, направленной на познание окружающего мира. Чем разнообразнее и интенсивнее поисковая деятельность, тем больше новой информации получает ребёнок, тем быстрее полноценнее он развивается.

Экспериментальная работа вызывает у ребенка интерес к исследованию природы, развивает мыслительные операции (анализ, синтез, классификацию, обобщение и др.), стимулирует познавательную активность и любознательность ребенка, активизирует восприятие учебного материала по ознакомлению с природными явлениями, с основами математических знаний, с этическими правилами жизни в обществе и т.п.

Экспериментирование является наиболее успешным путем ознакомления детей с миром окружающей их живой и неживой природы. В повседневной жизни ребенок неизбежно сталкивается с новыми, незнакомыми ему предметами и явлениями неживой природы и у него возникает желание узнать это новое, понять непонятное.

Система конкретных педагогических действий, содержание, методы, приемы воспитания и обучения

Моя работа строится по принципу: «уча других – учишься сам». На занятиях я выступаю в роли помощника, а не педагога. Именно такой прием активизирует активность ребенка, способствует самостоятельности и самовыражению. Во время занятий у детей улучшается настроение, появляется чувство радости, удовольствия.

Моя задача заключается в том, чтобы помочь детям проявить собственные потенциальные возможности, данные им от рождения, а они есть у каждого. Дружба и понимание детей помогает мне находиться в их удивительном мире детства.

Деятельность воспитанников и качество усвоения программного материала находятся под постоянным контролем воспитателя. На моих занятиях хороший психологический климат, все дети чувствуют себя комфортно и активно включены в работу.

В своей деятельности я использую различные методы, которые помогают мне поддерживать у детей интерес к занятиям. Важнейший метод исследования – эксперимент. Самые интересные эксперименты – это реальные опыты с реальными предметами и их свойствами.

Развитие способности детей экспериментировать представляет собой определенную систему, в которую включены демонстрационные опыты, осуществляемые педагогом в специально организованных видах деятельности, наблюдения, лабораторные работы, выполняемые детьми самостоятельно в пространственно-предметной среде группы (например, приобретение опыта работы с магнитами, и др.).

Например: 1. Очень легкий опыт с магнитом для детей в форме игры.

Положите в контейнер скрепки или другие железные мелкие предметы, засыпьте их мукой или манкой. Предложите ребенку, подумать, как можно достать клад. Просеять? Наощуп? А может с магнитом удобнее?

Этот эксперимент поможет детям понять, что магнетизм действует на железные предметы и через другие материалы, например, бумагу и стекло.

На картонный или деревянный лист насыпьте скрепки и, водя магнитом под материалом, продемонстрируйте движение железных деталей.

Такой же опыт можно сделать еще и с листом стекла. Например, на обычный журнальный столик со стеклянным верхом положите несколько железных предметов и водите магнитом снизу.

Вывод: магнит может примагничивать железо через бумагу разной плотности, нетолстую доску или стекло.

Взять бабочку с магнитиком посадить ее на лист картона, и, водя с оборотной стороны магнитом, «пересаживайте» бабочку с одной стороны картона на другую

2: Магнит, вода и магнитное поле. Удивительными детям кажутся эксперименты с водой. Возьмите стаканчик из прозрачного пластика или стекла, опустите туда скрепки и начинайте водить **магнитом по стенке стакана**. Предметы из воды будут «ползти» вверх за движением **магнита**.

Каждое фундаментальное естественно-научное понятие (температура, время, жидкость, и т.д.), экспериментально обосновывается и проясняется для ребенка в процессе наблюдений, мысленного и реального экспериментирования. В итоге можно сделать вывод, что основополагающие законы природы выводятся ребенком самостоятельно, как результат постановки опыта.

Вследствие обучения, направленного на усвоение готовых истин, ребенок в значительной мере утрачивает главную черту исследовательского поведения – поисковую активность. Когда ребенок сам действует с объектами, он лучше познает окружающий мир,

поэтому приоритет в работе с детьми следует отдавать практическим методам обучения: экспериментам, проектам, опытам.

На моих занятиях приобретение знаний о физических явлениях и способах их познания, базируется на живом интересе и любознательности, присущих детям. Я стараюсь проводить их в увлекательной форме без заучивания, запоминания и повторения правил.

«Образовательное пространство должно быть оснащено средствами обучения и воспитания, соответствующими материалами, должно обеспечивать игровую, познавательную, исследовательскую и творческую активность всех воспитанников, экспериментирование с доступными детям материалами (в том числе с песком и водой)».

Согласитесь, каждый ребенок с первой минуты жизни стремиться к открытиям, и нам, взрослым, необходимо помочь ему в этом, организовав сопровождение исследовательской деятельности. Этому подчинен и стандарт второго поколения в начальной школе.

В процессе экспериментальной деятельности развивается эмоциональная сфера ребенка, творческие способности, формируются трудовые навыки, укрепляется здоровье за счет повышения общего уровня двигательной активности. Дети имеют ярко выраженную потребность спрашивать у взрослых обо всём, что не известно. Умеют сравнивать объекты между собой; находят не только различия, но и сходство. Начинают группировать объекты и явления по нескольким признакам. Составляют развёрнутый рассказ об увиденном. По просьбе и при поддержке со стороны педагога формулируют выводы во всех проводимых экспериментах.

Главное достоинство метода экспериментирования заключается в том, что он дает детям реальные представления о различных сторонах изучаемого объекта, о его взаимоотношениях с другими объектами и со средой обитания. В процессе эксперимента идет обогащение памяти ребенка, активизируются его мыслительные процессы, так как постоянно возникает необходимость совершать операции анализа и синтеза, сравнения и классификации, обобщения. Необходимость давать отчет об увиденном, формулировать обнаруженные закономерности и выводы стимулирует развитие речи. Следствием является не только ознакомление ребенка с новыми фактами, но и накопление фонда умственных приемов и операций, которые рассматриваются как умственные умения.

В процессе экспериментирования дети становятся более любознательными, активными, расширяется их словарный запас, восприимчивость к явлениям и объектам окружающего мира, начальное представление о физических свойствах жидких и твердых телах.

Дети с удовольствием экспериментируют, занимаются поисковой деятельностью. У детей все чаще стали появляться вопросы - гипотезы, выражающие предположения, собственные теории по поводу познаваемых явлений, объектов окружающей действительности, что свидетельствовало об их «интеллектуальных интересах».

Дети стали проявлять желание экспериментировать дома, что выяснялось в беседах с родителями и детьми.

Важной целью современного образования является побуждение детей к познавательной активности и стремлению узнавать новое.

Эксперименты в детском саду – удачно выбранная форма работы, которая сочетает в себе образовательные требования и учитывает возрастные особенности дошкольников. Большую радость, удивление и даже восторг дети испытывают от своих маленьких и больших «открытий», которые вызывают у них чувство удовлетворения от проделанной работы.

Список использованной литературы:

1. Методика А.И. Савенкова «Детское исследование как метод обучения старших дошкольников» 2006 год;
2. «Сенсация: открытие новой ведущей деятельности» // Педагогический вестник. 1997 год;
3. Методические рекомендации / Под ред. Л.Н. Прохоровой. «Организация экспериментальной деятельности дошкольников» 1997 год;

4. Методика Ивановой А.И. «Организации экологических наблюдений и экспериментов в детском саду» 2000 год;
5. Веракс Н.Е. «Познавательльно-исследовательская деятельность дошкольников» 2015 год;
6. Крашенинников Е.Е. «Развитие познавательных способностей дошкольников» 2014 год;
7. Дыбина О.В. «Неизвестное рядом» 2002 год;
8. Дыбина О.В. «Ребенок в мире поиска».2002год.

ТҰЛҒАНЫ ӘЛЕУМЕТТЕНДІРУ АЯСЫНДАҒЫ ОТБАСЫ ТӘРБИЕСІ

Г.Б Айтбай, М.А.Акишева
Қарағанды қаласы, №68 мектеп-интернат

*«Отбасында адам бойындағы асыл қасиеттер жарқырай
көрініп,қалыптасады. Отанға деген ыстық сезім-жақындарына,
туған – туысқандарына деген сүйіспеншіліктен басталады ».*
Н.Ә. Назарбаев

Отбасы – бүкіл ғасырлар бойы адам баласы тәрбиесінің негізгі құралы болып келеді. Сондықтан ол – адам үшін ең үлкен орта. Отбасы – белгілі дәстүрлердің, жағымды өнегелердің, мұралардың сақтаушысы. Онда бала алғашқы рет өмір жолымен танысады, моральдық нормаларды игереді. Сондықтан отбасылық өмір жеке адамның азамат болып өсуінің кепілі.

Отбасы - бала тәрбиесін қалыптастырушы ең алғашқы бесік. Қазақстан Республикасының Конституциясында «Балаларына қамқорлық жасау және оларды тәрбиелеу - ата - ананың табиғи құқығы әрі парызы»деп отбасының міндеті анық көрсетілген. «Қазақстан - 2030» бағдарламасында балаларымызды алыс болашақта қандай сапада көруіміз керектігі туралы айтылған. Сонымен бірге «Отбасы туралы Заң», «Жоғары және орта білім тұжырымдамасында» әрбір отбасында өзінің ұрпағын тәрбиелеп, қатарға қосу міндеті жүктелген. Сөйтіп, отбасының әуел бастан - ақ өзіне тән киелі міндетін орындау қажеттілігі бекемделе түсті

Отбасы - баланың ең жақын әлеуметтендіру ортасы қатарында өмірдің мақсаты, оның құндылықтарын біліп, өзін қалай ұстау керектігі туралы алғашқы мәліметтерді береді және онда басқалармен қарым - қатынас орнатуына іс жүзінде дағдыланады. Сөйтіп өзінің «кім» және «қандай» екенін практикада сынап байқап көреді. Отабасында әртүрлі жағдаяттар мен төтенше ахуалдарда өзін ұстаудың нормаларын, мінез - құлқын реттеудің өлшемдерін меңгереді. Ата - ананың үгіт - насихаты, түсіндіруі, олардың үлгі - өнегесі, үйдегі ахуал, отбасының психологиялық тынысы арқылы балалардың әдеті, мінез - құлқы, жақсы - жаманды бағалау критерийлері қалыптасуымен қатар қандай қылықтары үшін сөгіс алып, не үшін жазаланатынын, әділдік пен адалдық туралы ұғынып түсінеді.

Перзент үшін дүниеде ең жетілген, білімді де мәртебелі адам - оның ата - анасы. Ал, ең әдемі де жарық үй - оның туылған үйі. Сондықтан да жас баланың дамуына ата - ананың орны ерекше.

Отбасы тұлғаның әлеуметтенуін қамтамасыз етеді, оның тәндік, моральдық және еңбектік тәрбиесіне болған мүмкіндіктерді мейлінше шоғырландырып, іске қосады. Қоғамның азамат мүшесі отбасыдан бастау алады, қоғам келбеті отбасыдан көрінеді. Отбасының аса маңызды әлеуметтік қызметтері - азамат тәрбиелеу, патриот қалыптастыру.

Негізгі тұлға — ұрпақ тәрбиелеуден басталады. «Жас бала — жас шыбық, жас кезінде қай түрде иіп тастасаң, есейгенде сол иілген күйінде қатып қалмақ» деп, М.Жұмабаев айтқандай тұлғаны әлеуметтендіру аясындағы тәрбие отбасынан басталатыны сөзсіз.

Бүгінгі қоғамның тәрбиеші ұстаздар алдында қойып отырған басты міндеті, артар жүгі — саналы тәрбиені сапалы білім беру мен ұштастыру.

Жан — жақты дамыған, өзіндік ой пікірі қалыптасқан, өмірге араласа алатын, терең ойланып, ойын жүзеге асыра алатын тұлға қалыптастыру.

Тұлға ретінде — тәрбие процесінде басты мақсат болып табылады. Сондықтан тұлға — тұтастық күйінде дамыған, қалыптасқан адам. Абай айтқан «Толық адам» болмысын жасауды міндет ету — мектептің жүзеге асырар танымдық процесінің де негізгі мұраты.

Отбасында басты мәселелердің бірі – баланың тіршілік әрекетін ұйымдастыру. Бұған баланың күн ырғағы, міндеттері, қойылатын талаптар, оның үй еңбегіне қатысуы, оқу-әрекеті бос уақытын ұйымдастыру жатады.

Бала өмірін және іс-әрекетін ұйымдастыруда негізгі жағдайлардың бірі – ұтымды ырғақ жасау. Күн ырғағы өмір тәртібі, еңбек пен демалыстың парасаттылықпен, кезектесіп өтуі, талаптарды орындау, жақсы әдеттерді қалыптастыру.

В.А. Сухомлинский оқушылардың ата-аналарымен жұмыс істеудің маңызына ерекше назар аударып: «Тек ата-аналармен бірге, жалпы күш-жігерді біріктіру арқасында мұғалімдер балаларға үлкен адамдық бақытты беруі мүмкін», – дейді. Олай болса, отбасы мектеппен бірге тәрбиелік ортаның тұтастай негізгі ықпал ету факторларын жасайды. Сондықтан да педагогикалық әрекетте мектептің жалпы міндеттерінің көптігіне қарамастан, ата-аналармен жұмыстың маңызы ерекше орын алуы тиіс.

Балаларды саналы, сергек етіп тәрбиелеу – отбасы мен қоғамдық тәрбие орындарының бірден-бір парызы, асыл мұраты. Отбасы - адамзат бесігін тербеткен ұя болса, сол отбасындағы баланың бас ұстазы - ата-ана. «Балапан ұяда нені көрсе, ұшқанда соны іледі» - демекші, бала әкеден ақыл, анадан мейірім алады. Береке-бірлігі мол үлгілі отбасында тәрбиеленген баланың таным жүйесі мейлінше ауқымды, болашақ өркениетке қосар үлесі бар. Тәрбиенің бастауы болған отбасы мүшелері тәрбие мен оқу жоспарын іске асыруда мектептің ең басты одақтасы бола алады. Мектеп пен отбасы мүшелері өзара бірлесіп жұмыс істегенде ғана ынтымақтастықпен қарым-қатынас болып, арада түсіністік пен үйлесімділік орнамақ. Себебі, баланың өмір сүруге құштарлығының оянуы тәлім-тәрбиедегі бір жүйелілікпен, өзін қоршаған ортамен, бірге оқыған құрбы-достарымен, олардың күнделікті іс-әрекетімен, сөйлеген сөзі, жүріп-тұруы тағы басқа қасиеттерімен тығыз байланысты. Орынды тәрбие арқылы адам баласының тағдыры шешіледі, оның білімді тұлға болып қалыптасатынын, елдің берік тірегі болатынын көрсетеді. Ұрпақ тәрбиесіне қай кезеңде, қай елде болмасын үлкен мән берілген. Ұлы педагог В.А.Сухомлинский: «Тек ата-аналармен бірге жалпы күш-жігерді біріктіру арқылы ғана мұғалімдер балаларға үлкен адамдық бақыт беруі мүмкін» деген ұтымды ой айтқан. Ұлтымыздың ұлағатты дәстүрлерін кеңінен пайдаланып, тәрбие ісіне арқау ету де өз пайдасын тигізеді. Отбасы – белгілі-бір дәстүрлерді, адамшылық бейнені, идеялды, жақсы сөз, ұнамды мінез, ыстық ықылас, қуаныш, ашық әңгімелесу арқылы да баланың көңілін тауып, ішкі сырын ашуға болады. Дегенмен, жұмыс барысында көптеген ата-аналардың бала тәрбиесіне деген көзқарастарынан елеулі қателіктерді байқап жүрміз. Кейбір отбасылар баланы киім-кешекпен, тамақпен қамтамасыз етуді ғана өз міндеттеріне алып, тәрбие мен білім беру ісін мектеп мойнына жүктейді. Енді біреулері баласын орынсыз сөгіп, көңіліне қаяу түсіріп жатса, бірі «адам болар бала өздігінен оқып үйренеді» дегенді алға тартады. Мұндай теріс түсініктер баланың келешегіне зиян келтіреді. Ал, орынсыз балағаттап, баланың абыройына нұқсан келтіру ата-ананың бала алдындағы, қоғам алдындағы беделін төмендетеді. Бүгінгі таңдағы бала тәрбиесіндегі кездесетін мұндай олқылықтардың алдын алу үшін ата-ана, мектеп, қоғамдық ұйымдар қай кезде де бірлесе отырып жұмыс жасауы керек.

Пайдаланылған әдебиеттер:

1. Назарбаев Н. Қазақстан – 2030. Ел Президентінің Қазақстан халқына жолдауы. - Алматы: 2012.

2. Төлеубекова Р.К. Адамгершілік тәрбиесінің негіздері. – Алматы, 1998. – 25 б
3. Жұмабаев М. Педагогика. – Алматы, 1992. – 160 бет.

ЖАҢА АҚПАРАТТЫҚ ТЕХНОЛОГИЯЛАРДЫ ОҚУ ҮРДІСІНДЕ ПАЙДАЛАНУ БІЛІМ САПАСЫН АРТТЫРУДЫҢ ТИІМДІ ЖОЛДАРЫ

Жумадильдинова А.К.

«Қазақмыс» корпорациясы Технологиялық колледжі

Бүгінгі күнде Қазақстанда қалыптасқан жаңа экономикалық шарттар білім беру оқу орындағы оқушылар алдында жаңа мақсаттар мен міндеттер қояды. Қазіргі білім берудің жалпы мақсаты - бұл жеке тұлғаның үйлесімді және жан-жақты дамуы, оның шешімі ретінде білім беру облысындағы «Технология» арқылы еңбекке оқытуды дұрыс ұйымдастыру мүмкіндік туғызады. Жыл сайын білім беру жүйесін жабдықтау негізінде оқытудың жаңа технологиялары пайда болуда.

Қазіргі заманғы ғылыми-техникалық үрдістің қарқынды білім беру жүйесінің алдына мүлдем жаңа міндет қойып отыр. Ол өз жұмыс орнында және бүкіл тех-нологиялық тізбекте техникалық технологиялық үздіксіз өзгерістеріне бейімделе алатын орындаушының тұлғасын қалыптастыру болғандықтан, Елбасымыз Н. Ә. Назарбаев «Қазіргі таңда жастарға ақпараттық технология мен байланысты әлемдік стандартқа сай мүдделі жаңа білім беру өте – мөте қажет» деп, жас ұрпақтың алдына зор міндет қойды. Осы жауапкершілікті сезініп, ұлттық және жалпы адамзаттық құндылықтар негізінде жеке адамды қалыптастырып, дамыту және оған жан-жақты терең білім беру мақсатында көптеген білім беру технологиялары ұсынылады. Олар: дамыта оқыту технологиясы, деңгейлеп оқыту және ақпараттық технологиялар т.б.[1]

Қазақ елінің абызы атанған Мұхтар Әуезов «Халық пен халықты теңестіретін - білім» - деп айтса, сол білім бәсекесіне бейім шәкірт тәрбиелеу – біздің өмірлік мақсатымыз. Осы орайда Қазақстан Республикасының «Білім туралы» Заңында «Білім беру жүйесінің басты міндеті – ұлттық және азаматтық құндылықтар, ғылым мен практика жетістіктері негізінде жеке адамды қалыптастыруға және кәсіби шыңдарға бағытталған білім алу үшін қажетті жағдайлар жасау, оқытудың жаңа технологияларын енгізу, білім берудегі ақпараттандыру, халықаралық ғаламдық коммуникациялық желілерге шығу» деп білім беру жүйесін одан әрі дамыту міндеттері көзделген.

Бұл міндеттерді шешу үшін әрбір мұғалімнің ізденісі, жаңа тәжірибе, жаңа қарым – қатынасқа өту қажеттігі туындайды.

Қазіргі жас ұрпақтың саналы да сапалы білім алуының бірден-бір шарты–оқу орындарындағы білім беру процесіне жаңа ақпараттық технология-ларды енгізу екендігі сөзсіз түсінікті. Сондықтан ғылыми-техникалық прогрестен қалыспай, жаңа педагогикалық ақпараттарды дер кезінде қабылдап, өңдеп, нәтижелі пайдалана білу –әрбір ұстаздың негізгі міндеті болып табылады. Біздің ойымызша, оқу орындарында ақпараттық басқару жүйесін енгізіп, оны жүзеге асыру міндет.

«Жаңа ақпараттық технологияларды қолдана отырып оқыту – бұл таным әрекетін ұйымдастырудың арнаулы формасы. Мақсаты – оқу үрдісінің өнімділігін арттыру».

Қай уақытта, қай заманда болмасын білім беру ордасындағы басты тұлға ұстаз десек, дүниежүзілік даму деңгейінен кем түспейтін, білім мен еңбек жолында иық тірестіре алатын, алған сапалы білімін еңбек жолына ұштастыратын саналы азаматты жетілдіруге үлес қосатын арнайы пәндер оқытушыларына жауапты міндет жүктеледі.

Барлық жанға мәлім ХХІ ғасыр - ғылым мен техниканың дамыған заманы. Заман талабына сай қазіргі білім жүйесіндегі игі өзгерістері мен жаңалықтары соның нәтижесі.

Бүгінгі білім беру үрдісінде жаңа ақпараттық технологияны пайдалану және оны мақсатты түрде жүзеге асыру - ақпараттық қоғам дәуірінің негізгі көзі.

Қазақстан Республикасының «Білім туралы» Заңында «Білім беру жүйесінің басты міндеті – ұлттық және жалпы адамзаттық құндылықтар, ғылым мен практика жетістіктері негізінде жеке адамды қалыптастыруға және білім алу үшін қажетті жағдайлар жасау; ... оқытудың жаңа технологияларын енгізу, білім беруді ақпараттандыру» - деп білім беру жүйесін одан әрі дамыту міндеттері көрсетілген. Солардың бірі білім беруді ақпараттандыру барысында дидактикалық және оқыту құралы болып компьютер саналады. [2]

Сондықтан кез келген білім беру саласында мультимедиялық электрондық оқыту құралдары барлық пәндерді оқытуға пайдаланады. Осы ретте ақпараттық технологияны пайдаланудың тиімділігін ашып айтуға болады. Қазіргі таңда жаңа технологияның жетістіктері интерактивті тақта мен электрондық оқулыққа тоқталар болсақ.

«Активті экран» кешені білім үрдісінде қолданылатын ақпаратты көрсетуге және оны компьютермен басқаруға тағайындалған әмбебап интерактивтік жүйе болып табылады. Бағдарламалық-техникалық кешенді дидактикалық мақсатта пайдалану барысында олардың негізгі қызметі – жалпы ақпаратпен кәсіби біліктілікті жетілдіру бағытында қолданып, сонымен қатар бұл құралдың оқушылардың, ойлау және ойын қысқа және түсінікті түрде жеткізе білу қабілетін арттырып, өз ойларын жаңа технология құралдары көмегімен жүзеге асыруын қалыптастыруды қамтамасыз ете алатыны белгілі болды.

Сабақ барысында Active Studio, Флипчарт программалары және Prezi, presentation програмаларын қолданамыз. Бағдарламалық-техникалық кешеннің құрамына кіретін интерактивті тақтаны оқытушыға сабақты қызықты және динамикалық түрде мультимедиялық құралдар көмегімен оқушылардың қызығушылықтарын тудыратындай оқуға мүмкіндік беретін визуалды қор деп те атауға болады. Сабақты түсіндіру барысында мұғалім тақта алдында тұрып, бір мезетте мәтіндік, аудио, бейне құжаттарды DVD, CD-ROM және Интернет ресурстарын қолдана алады. Бұл кезде мұғалім қосымшаны іске қосу, Web-түйін мазмұнын қарастыру, ақпарат сақтау, белгі жасау тышқанды ауыстыратын арнайы қалам арқылы жазулар жазу және т.б. әрекеттерді жеңіл орындай алады.

Интерактивті құралдарды сабаққа пайдаланғанда дидактикалық бірнеше мәселелерді шешуге көмектеседі. Пән бойынша базалық білімді меңгеріп, оларды Жүйелеп пәнге деген қызығушылықтарын арттырады.

Оқушыларға оқу материалдарымен өздігінен жұмыс істегенде әдістемелік көмек беру. Бұл технологияны оқу материалын хабарлау және оқушылардың ақпаратты меңгеруін ұйымдастыру арқылы, көзбен көру жадын іске қосқанда арта түсетін қабылдау мүмкіндіктерімен қамтамасыз ететін әдіс деп қарауға болады.

Оқушылардың көпшілігі естігенінің 5% және көргенінің 20% есте сақтайтыны белгілі. Аудио және видео ақпаратты бір мезгілде қолдану есте сақтауды 40-50% дейін арттырады.

Білім беру саласындағы оқытудың озық технологияларын меңгермейінше сауатты,жан-жақты маман болу мүмкін емес.Жаңа технологияны меңгеру тұлғаның интеллектуалдық,кәсіптік,адамгершілік,рухани,азаматтық және де басқа көптеген адами келбетінің қалыптасуына игі әсерін тигізеді,өзін-өзі дамытып,оқу-тәрбие процесін тиімді ұйымдастыруына көмектеседі.Қазіргі педагогика жаңалықтарын пән ерекшелігіне қарай қолдана білу-оқыту мақсатына жетудің бірден-бір жолы. Оқытудың жаңа технологиясы іс-әрекеттің жоспарланған нәтижесіне жетудің шартты тәсілі ретінде қарастырылатын жаңа әдістердің жиынтығынан тұрады.

Ақпараттық техногияларды пайдаланып оқыту мынадай нәтижелерге қол жеткізуге мүмкіндік береді:

- Пән бойынша базалық білімді меңгерту;
- Алған білімді жүйелеу;
- Өзін-өзі бақылау дағдыларын қалыптастыру;

- Білім алушы тұлғаның интеллектуалды дамуы аз уақыт ішінде қабылдау дәрежесінің жоғары мөлшеріне жетуіне бағытталғандығы;
- Білім алушы мен мұғалімнің белсенділігінің сәйкес болуы;
- Оқытушы мен білім алушының өзара қарым-қатынасында жауапкершіліктің міндеттілігі;
- Оқу материалын терең түсіну;
- Оқу мотивациясының артуы;
- Алған білімнің неғұрлым ұзақ уақыт есте сақталуы;

Заман талабына сай күнделікті сабақ барысында бейне және аудио-кұрылғыларды, компьютерді, сондай-ақ электронды оқулықты, интерактивті тақтаны қолдану оқушылардың тілді үйренуге деген белсенділігін арттырып, ең бастысы олардың шығармашылықпен жұмыс істеуіне үлкен жағдай жасайды.

Жаңа технологияның бізге ұсынып отырған тағы бір жетістігі бұл әрине мультимедиялық оқулығымыз - электрондық оқулық. Білім берудің кез келген саласында танымдық белсенділікті арттырып, ойлау жүйесін қалыптастыруға шығармашылықпен жұмыс істеуге жағдай жасайтын – электрондық оқулық. Электрондық оқулықты пайдалану мұғалімнің ғылыми-әдістемелік потенциалын дамытып, оның сабақ үстіндегі еңбегін жеңілдетеді. Оқытудың әр сатысында компьютерлік тесттер арқылы оқушыны жекелей бақылауды, графикалық бейнелеу, мәтіндері түрінде, мультимедиялық, бейне және дыбыс бөлімдерінің бағдарламасы бойынша алатын жаңалықтарды іске асыруға көп көмегін тигізеді. Электрондық оқулықтарды қарапайым оқулықтарға қарағанда пайдалану ыңғайлы және оларда өзін-өзі тексеру жүйесі бар. Осы электрондық оқулықтың артықшылығы болып табылады. [3]

Жалпы кәсіптік білім берудің мақсаты - терең білімнің, кәсіби дағдылардың негізінде еркін бағдарлай білуге, өзін-өзі дамытуға адамгершілік тұрғысынан жауапты шешімдерді қабылдауға қабілетті жеке тұлғаны қалыптастыруға, яғни жеке тұлғаны қалыптастыруға негізделген, ақпаратты технологияны терең меңгерген, жылдам өзгеріп жататын бүгінгі заманға лайықты, жаңашыл тұлғаны қалыптастыру.

Қазақстанның тәуелсіз мемлекет ретінде қалыптасуы орта білім беру жүйесінің білім мен еңбек жолының бірдей дамуымен тығыз байланысты.

Ақпараттық технологияның келешек маман иесісінің жан-жақты білім алуына, іскер әрі талантты, шығармашылығы мол, еркін дамуына, белсене оқып алған білімімен еңбек жолын бастауына тигізетін пайдасы зор.

Пайдаланылған әдебиеттер:

1. Назарбаев Н.Ә. Әлеуметтік-экономикалық жаңғыру – Қазақстан дамуының басты бағыты. Қазақстан Республикасының президенті – Ұлт Көшбасшы Н.Ә. Назарбаевтың Қазақстан халқына жолдауы /Н.Ә. Назарбаев-//Дидар-2012-30 қаңтар.- б.1-3
2. Қазақстан Республикасында білім беруді дамытудың 2011-2020 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламасы
3. 4. Г. Байтилеуова, «Ақпараттық технологиялардың тиімділігі». Қазақстан мектебі. 2008 ж. №6 34б.

СОВРЕМЕННЫЕ ПОДХОДЫ И ПРОБЛЕМЫ В ОРГАНИЗАЦИИ ВЗАИМОДЕЙСТВИЯ СЕМЬИ И ДЕТСКОГО САДА

Зинькив Л.С.

КГКП я/с «Алтынай»

Общеизвестно, что семья и детский сад на определенном этапе составляют для ребенка основную воспитательно – образовательную среду – образовательное пространство. И семья, и дошкольное учреждение по – своему передают ребенку социальный опыт. Но

только в сочетании друг с другом они создают оптимальные условия для вхождения маленького человека в большой мир. Путь к диалогу двух социальных институтов осложнен тем, что произошла разбалансированность процессов воспитания в семье и ДО.

Эту ситуацию можно изменить за счет включения семьи в образовательное пространство ДО, но для этого необходимо создать следующие условия:

1. Социально – правовые:

- построение всей работы должно основываться на республиканских, региональных нормативно – правовых документах, рекомендациях, а также в соответствии с Уставом ДО, договорами сотрудничества, регламентирующими и определяющими функции, обязанности сторон.

2. Информационно – коммуникативные:

- предоставление родителям возможности быть в курсе реализуемых программ, быть осведомленным в вопросах специфики организации образовательного процесса, достижений и проблем в развитии ребенка и т.д.

3. Перспективно – целевые:

- наличие планов работы с семьями;
- предоставление права родителям участвовать в разработке индивидуальных планов, проектов.

Только в этом случае ДО сможет оказать своевременную социально – психолого – медико – педагогическую поддержку семье и ребенку.

Важным условием по обеспечению включения семей в образовательное пространство ДО является умение определять приоритетные направления данного процесса.

При этом необходимо учитывать специфику ДО, уровень профессиональных компетенций педагогов по вопросам взаимодействия с родителями и т.д.

Приоритетными можно обозначить следующие направления работы ДО с семьей:

1. Повышение уровня профессиональных компетенций педагогов по реализации грамотного (дифференцированного) взаимодействия с семьей.
2. Обеспечение функционирования и развития детско – родительского сообщества ДО в соответствии с реализуемой программой.
3. Программно – методическое обеспечение процессов взаимодействия с семьей.

В практике взаимодействия детских садов с родителями определились две основные проблемы:

1. Нереализация условий для функционирования ДО как открытой системы.

«Открытость детского сада внутрь» - это вовлечение родителей в образовательный процесс детского сада. Родители, члены семьи могут значительно разнообразить жизнь детей в дошкольном учреждении, внести свой вклад в образовательную работу. Это может быть эпизодическое мероприятие, которое по силам каждой семье. Одни родители с удовольствием организуют экскурсию, «поход» в ближайший лес, на речку, другие помогут в оснащении педагогического процесса, третьи – чему – то научат детей.

«Открытость детского сада наружу» означает, что детский сад открыт влияниям микросоциума, своего микрорайона, готов сотрудничать с расположенными на его территории социальными институтами, как – то: общеобразовательная школа, музыкальная школа, спортивный комплекс, библиотека и др.

2. Наличие категорий родителей, не принимающих участие в разных формах сотрудничества.

В современной ситуации воздействия ДО и семьи возникает множество проблем, основными причинами которых можно назвать следующие:

- нереализация условий для функционирования ДО как открытой системы;
- невысокий уровень социально – психологической культуры участников образовательного пространства;

- отсутствие или недостаточный уровень сформированности доверительных отношений между субъектами образовательного пространства;
- неравные права ДО и семьи;
- низкий уровень мотивационной готовности и педагогов, и родителей к сотрудничеству, порождающий неуверенность и даже страх у педагогического коллектива (родители могут увидеть негативы или педагоги не смогут продемонстрировать свои профессиональные качества, а поэтому ограничивают пребывание родителей участием в праздниках, развлечениях);
- наличие категорий родителей, которые не принимают участие в необходимых и полезных для них формах сотрудничества;
- низкий уровень мотивации родителей на сотрудничество с ДО;
- потребительский взгляд родителей на ДО.

В связи с этим, становится ясно, что работа с родителями приобретает особое значение и становится актуальной проблемой. Ведь семья стоит у истоков воспитания. Она является основным социальным институтом в формировании личности ребенка. Вот почему главные усилия педагогов дошкольных учреждений должны быть направлены на повышение педагогической культуры родителей путем их активного просвещения.

Работая с родителями, воспитатели детских садов должны повышать педагогическую культуру родителей. А для этого им необходимо знать:

- в чем заключается организаторская деятельность дошкольного учреждения, направленная на повышение педагогической культуры семьи;
- какие формы работы использовать в повышении педагогической культуры семьи.

Психолого- педагогическое просвещение родителей с целью повышения их педагогической культуры – одно из направлений деятельности дошкольного учреждения. В зоне особого внимания педагогического коллектива дошкольного учреждения должно быть руководство самообразованием родителей. Отсюда следует, что в библиотеке ДО необходимо иметь литературу по разным вопросам семейного воспитания, включая журналы и статьи. Повышение педагогической культуры семьи включает в себя пропаганду литературы по педагогической тематике, поскольку задача педагогов – пробудить у родителей интерес к педагогической литературе и помочь выбрать в потоке современных изданий надежные в теоретическом отношении источники.

К вышеуказанной деятельности должен привлекаться весь педагогический персонал учреждения, а также специалисты иного профиля (психолог, врач, логопед, медсестра, руководящий состав ДО). Необходимо помнить, что ориентированность дошкольного учреждения на повышение педагогической культуры конкретной семьи усиливает требования к уровню психолого-педагогических знаний об особенностях возрастного развития ребенка, закономерностях и принципах воспитания и обучения.

Важность семейного воспитания в процессе развития детей определяет важность взаимодействия семьи и дошкольного учреждения.

В соответствии с этим меняется и позиция дошкольного учреждения в работе с семьей. ДО не только воспитывает ребенка, но и консультирует родителей по вопросам воспитания детей. В этой связи нами определены условия работы с родителями, формы и методы сотрудничества ДО и семьи в воспитании детей с учетом изменяющихся условий, вариативных образовательных программ и запросов родителей. Педагог дошкольного учреждения – не только воспитатель детей, но и партнер родителей по их воспитанию.

Обе взаимодействующие стороны заинтересованы в детях, в их воспитании, они не представляют это воспитание как совместное, осуществляемое в ходе сотрудничества.

Так, сфера обращения родителей и воспитателей друг к другу и сфера желаемой помощи свидетельствуют о рассогласовании этих сфер. Для того чтобы данные сферы были согласованы, воспитателям необходимо не только использовать в работе с родителями ситуативные и организационные вопросы, но и вопросы, связанные с развитием ребенка, его обучением и воспитанием.

Рекомендации по организации взаимодействия.

1. Поскольку наиболее проблемной сферой для воспитателей являются организационные вопросы, связанные с включением родителей в жизнь дошкольного учреждения, то необходимы мероприятия, побуждающие родителей включиться в жизнь дошкольного учреждения. Поскольку родители заинтересованы, прежде всего, в развитии детей, то побуждать их принимать участие в жизни ДО предпочтительно через осознание важности этого для развития их детей. Родители должны осознать конкретные положительные следствия для ребенка их включения в жизнь дошкольного учреждения.

В качестве наиболее эффективной формы убеждения можно предложить групповое обсуждение родителями и педагогами участие родителей в организационных мероприятиях в разных формах, в ходе, которого необходимо поощрять родителей находить положительные стороны их участия в жизни ДО, занимать активную позицию и самостоятельно принимать решения.

2. Наиболее проблемной сферой взаимодействия для родителей является отсутствие психологических консультаций по проблемам развития и обучения детей, их подготовки к школе, т.е. психологического консультирования по вопросам обучения и воспитания, а также возрастных особенностей детей.

Эта проблема может быть решена на уровне организации работы детского сада в целом, т.е. можно предложить родителям обратиться к специалисту в данной области – работающему в дошкольном учреждении психологу или социальному педагогу.

Чтобы родители поняли необходимость обращения к специалисту, знали, к кому конкретно идти, если им необходима консультация, воспитатель должен разъяснить о его деятельности, о тех проблемах, в решении которых он может помочь. Поэтому целесообразны выступления специалистов на родительских собраниях.

3. Одной из причин трудностей во взаимодействии является менее высокая оценка работниками дошкольного учреждения важности семьи в воспитании и обучении детей, чем оценка семьей собственной важности. Это может привести к возникновению у родителей чувства собственной ненужности дошкольному учреждению. Поэтому необходимо осознание и понимание воспитателями роли семьи в воспитании и обучении ребенка, включая те сферы воспитания, которые традиционно считались прерогативой общественного воспитания, например подготовки к школе, а также роли взаимодействия детского сада с семьей по всем вопросам развития ребенка.

4. В целях повышения эффективности и продуктивности взаимодействия целесообразна разработка конкретных программ работы с родителями и педагогическим коллективом. Для разработки таких программ необходимо проведение исследований, направленных на выяснение того, какие именно формы организации консультаций для родителей были бы наиболее эффективны, в каких формах возможно более активное включение родителей в образовательный процесс дошкольного учреждения.

Таким образом, работа родителей и педагогов в условиях дошкольного учреждения должна носить ярко выраженный специфический характер сотрудничества.

Список использованной литературы

1. Давыдова О.И., Богословец Л.Г., Майер А.А. Работа с родителями в детском саду. – М., 2005.
2. Доронова Т.Н. Взаимодействие дошкольного учреждения с родителями. М., - 2002.
3. Дорожное учреждение и семья – единое пространство для развития / Т.Н. Доронова и др. – М., 2001.
4. Солодянкина О.В. Сотрудничество учреждения с семьей: Пособие для работников ДОУ. – М.: АРКТИ, 2004.

МУЗЫКА ӘЛЕМІНДЕГІ ҒАЖАЙЫП ДЫБЫСТАР

Жұмажан А.Қ.
КМҚК «Алтынай» б/ж

Музыка-жүрек тілі, ол-сезімдер мен көңіл-күй
әлемі. Ол дыбыстар арқылы бейнеленген жан
сарайы
А.Н.Серов

«Музыка ұлтқа бөлінбейді» дейміз. Иә, біз кез келген елдің музыкасына құдды бір ана тілімізде тыңдап отырғандай құмарта құлақ тосамыз. Ондағы тылсам күш жүрек түкпіріне терең бойлап, саз сиқырына қалай арбалып қалғаныңды сезбей қаласың. Музыка жан-дүниемізді өзге бір әлемге жетелеп, сезім пернелерін дәл басады. Әсем әуен қиялымызға қанат бітіріп, көңіл сарайына нұрын төгеді.

«Музыка жас азаматтардың ішкі дүниесін байытып, әр дәуірдегі қоғамдық өмірдің түрлі құбылыстарын дұрыс түсінуге көмектеседі» Ахмет Жұбанов
Музыкалық іс-әрекет-баланың музыкалық тәрбиесінің ең негізгі кезеңі болып табылады. Балалардың музыкалық қабілетін дамытуды неғұрлым ерте бастаса, оның қорытындысы жемісті болады. Бала өмірінің алғашқы жылдары-оның болашағының негізі.

Сондықтан, бала өмірінің алғашқы жылдарын көбірек пайдалану қажет. Ерте балалық шақ-бұл уақытты ойынмен бос өткізетін шақ емес. Бұл шақта бала үйренген, түйгенін болашақта, ер жеткен соң пайдалана алады. Ерте жастағы бала әуенді, ырғақты, әуенге сай қозғалуды өзіне тән ерекшелікпен қабылдайды.

Баланы бейне бір құтыға су құйып, толтырып қойғандай қылып қою мақсат емес, керісінше, 2 жастан бастап 3 жасқа дейінгі кезеңде бала өзін тұлға ретінде сезіне бастаса, оған сол тұлға ретінде қарым-қатынас жасау ләзім. Бұл жаста бала музыканы тек меңгеріп қана қоймай, оған деген ерекше сезімталдық танытады.

Егер баланың естіп көруіне, сезінуіне, байқап көруі мен емін-еркін қозғалуына барлық жағдайлар жасалса, олар барлығын түгел дерлік меңгере алады. Үлкендердің ырғақты қимылдарын есте сақтап қайталайды. Музыка тыңдау, мұғалімнің көрсеткенін қайталау мен түрлі ойыншықтарды қарастыруда қызығушылығын білдіреді.

Музыкалық тәрбие беру дегеніміз-баланы әсемдік әлеміне дыбыс арқылы жетелей отырып, сұлулық ізгілік, адамгершілік қасиеттерін бойына сіңіру, қоршаған әлемнің шындығын көркем дүниелер арқылы түйсіндіру.

Мектепке дейінгі жастағы балаларға музыкалық білім берудің әрбір топқа арналған мақсаты көрсетіледі. Музыкалық – шығармашылық іс-әрекеттің қарапайым іскерліктері мен дағдылары көрсетілген. Ән мен музыкалық әуенді тыңдау, оларды түсіну мектеп жасына дейінгі балалардың кіші топтарында қалыптасып, кейінгі ортаңғы ересектер тобында бұл іс-әрекеттер музыканың жанрларын білумен жалғасады және музыка аспаптарымен, атақты композиторлармен танысады.

Жалпы алғанда, музыка өнеріндегі шығармашылық шабытпен, айналадағы сұлулықпен, әсемдікті сезінумен, танумен, ұлттық және түрлі халықтардың мәдениетімен танысады, сезімді эмоционалды орта мен әсемдік талғамның бастапқы шарттары қалыптасады, қазақ халқының музыкалық өнерінің құндылықтарын бағалайды.

Ерте жастағы мектепке дейінгі балалардың музыкалық білім іс-шараларының мақсаты: Музыка өнерінде дыбыс әлемі қандай әсем, қызық, көп дүниені білуге итермелейді. Балақай, біз түрлі дыбыстар ортасында өмір сүреміз.

Ой-толғаныс:

Егер бір күні ешқандай дыбыс болмай қалса не болар еді?

Табиғатта кездесетін қандай дыбыстар бар?

Дыбыс дегеніміз не?

Табиғатта кездесетін түрлі дыбыстарды атап шығып, олардың қандай кездерде болатынын сұраймыз. Мысалы, таудан сылдырлатып аққан бұлақтың немесе қатты соққан желдің дыбыстары. Табиғаттағы кездесетін дыбыстарды неғұрлым көп орындай алулары балаларды жан-жақты дамытып, олардың зейінділігін кеңейтеді. Сондықтан неғұрлым көп мысал келтіруге тырысу керек. Әрбір дыбысты көз алдарына елестете отырып, оны әсерлеп айтуын, дыбысталуын қадағалаймыз. Тыныс алуына, дыбысты дұрыс орындауына және мәнерлілігіне мән береміз. Табиғат дүниесіндегі сұлулықтың ғажабы аспанның шырақтарында, ал жердегі сұлулық дыбыста, сұлу ән -күй сазында-дейді шығыс философы, музыка зерттеушісі ,ғұлама ғалым Әбунасыр Әл Фараби.Күллі әлемдегі ең өзекті мәселелердің бірі әр халықтың өскелең ұрпағының жүйелі тәрбиесі, әрі жарқын болашағы ұлттының елдік асыл қасиетін жалғастырар кейінгі толқын жас жеткіншектердің биік деңгейде өсіп, өркендеп, қалыптасуы үшін бар күш-жігерін жұмсап, балалардың ақылды да парасатты болып ер жетуіне үлкен мән береді.

Біздің елімізде тәуелсіздік туын алған күннен бастап жас мемлекетіміздің болашағына тұтқа болар жас ұрпақ үшін жаңаша таныммен жан- жақты білімді де білгір азаматтар дайындау ең басты міндет болып отыр. Осыған орай мектепке дейінгі мекемелерде «Музыкалық білім беру» бағдарламаларын жаңаша, жаңа заман талаптарына сай етіп мазмұнды бағдарламалар енгізіп оты.Бағдарламаның басты мақсаты: дәстүрлі халық музыкасы мен қазақтың ұлттық құндылықтарын дәріптейтін уызы бұзылмаған халықтың салт дәстүрлерін бала бойына сіңіре отырып, тәрбиелеу болып отыр.Музыкалық тәрбие беру дегеніміз: Жас сәби шағынан баланы әсемдік әлеміне дыбыс арқылы жетелей отырып,сұлулық ,ізгілік,адамгершілік қасиеттеріне тәрбиелеу.Осыған орай мектепке дейінгі мекемелер яғни балабақша тәрбиешілерімен музыка жетекшілеріне үлкен жауапкершілік жүктеліп отыр.Балабақшадағы музыка жетекшісі мен тәрбиешінің бірлесе отырып ,эстетикалық жағынан жан жақты дамыған,шығармашылығы мол, өз бетінше әрекет етуге даяр жаны жұмсақ рухы мықты ойын ашық айтатын азамат етіп шығару басты мақсат болып отыр.

Қаракөз қазақ баласы бесіктен бастап әже әлдіімен өссе ,ұлттық салт санамызды балабақша табалдырығынан аттаған күннен бастап тәй- тәй басқан сәби шағынан бойына сіңіру үшін атқарылар іс шаралар әр түрлі сауық мерекелер балалардың қатысуымен өткізілуі үлкен қажырлы еңбекті толlassыз ізденімпаздықты талап етеді.

Музыка тілі арқылы біз табиғаттың түрлі көрінісін ,жыл мезгілдерін,,хайуанаттардың әрекеттерін,адамның қайғы қуаныштарын сезіне аламыз. Музыка- сезім математикасы деген екен.(Сухомлинский)Музыка сабағының балабақша дағы бүлдіршіндер үшін маңызы зор.Жас ерекшеліктеріне сай әр баланың жас ерекшеліктеріне сай әр сабақта қызықты да мазмұнды өткізуге болады.Осыған орай сабақ өту процесінде сәбилер тобында дыбыс ,сенсорлық ерекшелікті айыра білу үшін түрлі ойындарды , жан- жануар мен аң құстардың дауыстарын арнайы дыбыс жазғыш құралдары мен үн таспадан тыңдату немесе аспапта сүйемелдеу қажет етіледі,әр музыканы тыңдай отырып , әсерлене тыңдаған бала әр түрлі жанрдағы әсем әуеннің көркемдік мазмұнын ажырата біледі, ойлау, есте сақтау қабілеті дамиды.

Музыка тыңдау –музыкалық әрекеттің негізін дамытушы,сонымен бірге күрделі түр.Тыңдау үрдісінде балалар музыканы тыңдауға, естіп қабылдауға,өзіндік естіп қабылдауға,өзіндік көңіл күйін,сезімін талдауға үйренеді.Шығарманы бірнеше рет тыңдауды қамтамасыз ету өте маңызды.Оның сипатына,әуеніне жылдамдығына ырғақ ерекшелігіне назар салып отыру керек.

Музыканың екпінін ырғағын түсіну арқылы келесі кезең әуенді ырғақты қимыл болып табылады.Ырғақты әуен соның ішінде функционалды ырғақтық музыкамен әр түрлі би қимылдарын жасату балалар үшін ең жақсы кезең. Би қимылдарын орындау барысында бала көңіл-күйі көтеріліп,белсенділіктері артады.Балаларды музыканың сүйемелдеуімен ырғақты

би қимылдардан кейін қызықты ойын түрлерімен жалғастырып әкету керек. Бала ойнап жүріп ойланады.

Музыкалық ойындарға қатыса отырып, өлең, тақпақ жаттай жүріп, шығармашылық деңгейі артады. Ойынды меңгеру барысында әр бала өзінің жеке қабілеттерін көрсету мүмкіндігіне ие бола болады.

Балаларды әр түрлі музыкалық іс шараларға тек жеке өзін қатыстырмай, үлкендермен, ата-аналармен бірге қатыстырудың мәні зор. Меркелік, ертеңгіліктердің, ойын-сауықтардың, сахналық қойылымдардың кезінде бала образдық бейнелерді дәл бере білуге, сахна мәдениетіне жауапкершілікке, көпшілікпен жұмыс істеуге үйренеді. Әр сәбидің сезімталдық қасиетін таланты мен қабілетін тез аңғарып баламен оның ата-анасымен қоян қолтық жұмыс атқару қиыннан қиыстыратын шеберлікті қажет ететін жұмыс. Жоспардан тыс сан алуан бала жанына әсерлі қиялын дамытатын ертегілер мен ойын-сауықтар өткізуге болады. Музыка жетекшілері қуыршақ театрын пайдаланса балалар үшін өте қызықты. Әр ертегіні ырғақты әуенмен әр кейіпкердің дауысын салып әр түрлі қимыл қозғалыс тармен, ырғақпен шебер орындаушылық арқылы балаға ерекше әсер қалдыруға болады. Музыкалық ертегі, жақсылыққа, әдемілікке тәрбиелейді, бала жүрегіне қуаныш сыйлайды..

Ал музыканы бар жүрегімен сүйетін бала шын ықыласымен қабылдау барысында, әсемдік пен әдемілікті сезінген бала қоғамға тек пайдасын тигізетін, ұлттық қазынаны бағалай білетін, саналы да білімді тәрбиелі, адал азамат болып өсері сөзсіз. Музыка пәнінің мұғалімі ретінде осы жұмысты жандандыра беретініме, сәби жастан бала бойына барлық күш жігерімді аямай жұмыс атқарып жүргеніме өзімізді мақтан тұтамын.

Қолданылған әдебиеттер тізімі

1. «Балалар бақшасында МУЗЫКАЛЫҚ ТӘРБИЕ БЕРУ МЕТОДИКАСЫ» СССР Оқу министрлігі «Мектеп жасына дейінгі балалар тәрбиесі» мамандығы бойынша педагогикалық училищелердің оқушыларына арналған оқулық ретінде рұқсат еткен. Редакциясын басқарған Н. А. Ветлугина АЛМАТЫ «МЕКТЕП» 1981ж.
2. «Балабақшадағы тәрбиелеу бағдарламасы» «Мектеп» 1980ж.
3. Мереке – мектепке дейінгілердің интернационалдық тәрбиесінің құралы М. Богомлева «ДВ» №7 1982ж.
4. «Мереке мен ойын-сауықтар» И. Дзержинский «ДВ» №7 1982ж.
5. «Балабақшадағы мерекелер» Э. В. Собакова «Просвещение»
6. «Ән – күй жетекшісі мен тәрбиешінің бірлескен жұмысы» «ДВ» №1986 89-90ж.
7. «Мектепке дейінгі педагогика» В. И. Ядэшко, Ф. А. Сохин
8. «Кәсіптік білім» сериясы Ш.Х. Құрманалина, Б. Ж. Мұқанова, Ә.У. Ғалымова, Р. К. Ильясова Педагогика Оқулық
9. Қазақ мәдениеті. Энциклопедиялық анықтамалық. – Алматы: «АРУНА Ltd.» ЖСШ, 2005.

МЕКТЕПКЕ ДЕЙІНГІ БАЛАЛАРДЫ ТӘРБИЕЛЕУДЕ БАЛАБАҚША МЕН ОТБАСЫНЫҢ РӨЛІ

Амирова Г.Т.

КМҚК «Алтынай» б/ж

Бүгінгі таңда балаларды тәрбиелеу де үлкен жетістіктерге жету үшін қазіргі ұрпақ тәрбиесінің негізі болып отырған негізі мақсаты балаларға тек күнделікті өмірде ғана тәрбие берумен шектелмей, мектепке дейінгі балалардың отбасымен тығыз жұмыс жүргізу арқылы, өмірге деген құштарлығын арттыратын жұмыстарды ұйымдастыру арқылы тәрбие беру болып табылады. Баланы тәрбиелеу, дамыту және білім беру мәселелерінде отбасы мен балабақша ұжымы бірлескен өзара тығыз байланыста болуы қажет.

Білім беру жүйесінің негізгі мақсаты – тұлғаны оқыту, тәрбиелеу, дамыту. Бұл мақсаттар өзара тығыз байланыста болғанда ғана нәтижелі болады. Балабақшамен

отбасының бірлескен жеке тұлғасын қалыптастыруда мектеп пен жанұяның бірлескен мен әдіс-Республикасы тәлім тәрбие тұжырымдамасында:–дені сау, сана биік, мәдениетті, парасатты, ар-ожданы мол, еңбекқор да игі қалыптасқан адамды тәрбиелеу» -деп көрсетілген. Осыған байланысты, жас ұрпақтың жеке кездегі тәрбие мен білім берудің басты көкейтесті мәселелерінің бірі болып табылады. Осы «Білім туралы» заңында Елбасымыздың «Болашақ», «Дарын» бағдарламаларында, «Қазақстан – 2030» атты Қазақстан 2015-2020 жылдарға арналған Мемлекеттік бағдарламасында» білім беру саласындағы мемлекеттің саясаттың басты ынталандыру және дарындылығын дамыту, білім берудің дамытушы сипатын басымды міндеттер қатарына қойылған.

Жеке тұлға өзіндік құндылық. Оның тұлғалық қасиетінің дамуы мен қалыптасуы мектепте оқыту мен тәрбиелеудің ежелден- ақ ұлы ойшылдарымыз Әл-Фараби, Ж. Баласағұн, Ұлы Абай еңбектерінде адамның жеке басын, қабілеттерін дамытуды тұлғаның дамуы-қоғамдық қатынастардың нәтижесі жеке үшін, ол күн сайын жанұя мүшелері арасындағы ең жарасымды, ең әділетті қарым – қатынастардың өзара түсінікте болса, одан адамгершілік пен әділеттің, көрінісі айқын сезіліп тұрады.

Бұл қасиеттедің барлығы–негізінен жанұя мен балабақшада нығаяды. Барлық зерттеу жұмыстары баланы өмірге дайындауға жанұя тәрбиесіне үлкен жауапкершіліктің жүктелгенін көрсетеді.

Әділдік пен ата-ана және туыстарына деген сүйіспеншілік пен сыйластық, отанға және айналадағы және тағы да сол сияқты тұлғалық қасиеттер баланың және отбасы қабырғасында және қаланғаны өте маңызды.

Тәрбиешінің даярлығы – қоғам дамуының қай кезеңінде де көкейкестіліген жоймайтын мәселе, өйткені бала дамудың әр сатысында қоғамның әлеуметтік-экономикалық міндеттері өзгеріп, өз кезегінде өскелең ұрпақты қоғамдық өмірге дайындау мәселесінде да жаңа талаптар пайда болып отырады.

Мұның өзі тәрбиешінің кәсіби білім жүйесіндегі өзгерістерді туындатып, осы мәселеге деген көзқарастарды түрлендіріп отырады. Тәрбиешінің балабақшадағы бала тәрбиесі әрекетіндегі басты сапалардың бірі тәрбие жұмысын ұйымдастыра білуі. Балабақшада бала тәрбиесінде басты орынды тәрбиеші атқарады. Қысқаша педагогикалық сөздікте «тәрбиеші–мектепке дейінгі мекемелерде тәрбие жұмыстарын ұйымдастыратын және өткізетін педагог. Балабақша тәрбиешісі мектеп жасына дейінгі балаларды тәрбиелейді, мектепке даярлайды, отбасына көмектеседі. Қай кезде болса да алдыңғы қатарлы ойшыл адамдар тәрбиеші еңбегін жоғары бағалап, оның қоғамдағы ролін құрметті де маңызды деп санаған.

Бұл жөнінде К.Д. Ушинский: «тәрбиеші өзін өткен мен болашақтың арасында тірі дәнекермін, шындық пен жақсылықтың құдіретті жауынгерімін деп біледі және ол өз ісінің сырт қарағанда қарапайым екендігін, бірақ тарихтың ұлы істерінің бірі екендігін, бұл істен көптеген ұрпақтар нәр алатынын түсінеді» деп жазады. Еңбектеген баладан ғұлама ғалымға дейін тәрбиешінің алдынан өтеді. Мемлекет қайраткерлері де тәрбиеші–педагогтерден тәлім–тәрбие алады. Педагог адамзат қоғамы жасап шығарған байлықты жас ұрпаққа үнемі сіңіріп отырады. Ұлы педагогы Ян Амос Коменский: «Тәрбиеші атқаратын қызметі өте құрметті. Әрі тамашалығы соншалық, күн астында мұндай қызмет жоқ », - деп бағалаған [7].

Балалар әдебиетінің атасы Ы.Алтынсарин: «Балалармен: қысқа, ашуланбай, байсалды сөйлесу, әрбір пәнді бар пейілмен және қарапайым тілмен, екі ұшты мағыналы сөздерсіз әрі қатесіз, терминдерді араластырмай түсіндіру керек»,–деп кеңес берсе, М. Горький балаларды бала тәрбиесіне бейім адам, төзімділікпен, байыптылықпен жұмыс істей білетін адам тәрбиелеуі керек деген. Нағыз тәрбиеші деп уақытын балалармен өткізуден жалықпайтын, оларға қызық әңгімелер мен ертегілер айтып бере білетін, кеме, ұшақ жасап бере алатын, олармен бірге жүріп, тас коллекциялар мен гербарийлер жинай алатын, оларға жұлдыздың құрылысын түсіндіріп бере алатын, оларға мылтық атуды, жүзуді үйрете алатын үлкендерді айтады. Жазушының ойынша тәрбиеші жан – жақты жетілген, білімді, бәрі де қолынан келетін «сегіз қырлы, бір сырлы», өз ісінің шебері болуы керек. Баланың алғашқы жылынан бастап жеке қасиетінің қалыптасуы, баланың тәрбиесі–ата-аналардың басты міндеті. Отбасы

балаға әсер етеді, оны қоршаған өмірге араластырады. Қоғамда тәрбие тек қана ата-аналардың жеке жұмысы ғана емес, сонымен қатар олардың қоғамдық міндеті. Жеке жұмысының құндылығы қоғамда тәрбиеге байланысты. Баланың басты тәрбиесі өз ата-анасы.

Бала тәрбиесіндегі өз жауапкершілігін жете түсінуде, отбасындағы өзінен үлкендерді сыйлау ол үшін ата-аналар бала тәрбиесінде қосымша жұмыстар жүргізеді, жауапкершілікті әжесіне, атасына немесе мектепке дейінгі мекемеге жүктемеуі керек. Әкенің және шешенің кейбір бағыттары қате болуы мүмкін. Ол баланың жеке басын қалыптастыруда балабақша тәрбиешілеріне байыпты түсіндіру және тәжірбиелік жұмысты талап етеді. А.С.Макаренко ата-аналарға «баланы қалағаныңызша еркелетіңіз, қалжыңдаңыз, ойнаңыз, бірақ қажет болған кезде қысқа, бір-ақ тәртіп бере біліңіз» деп кеңес айтқан болатын [47]. Мектепке дейінгі мекемелердің практикасында негізгі роль ата-аналармен жұмыс түрі болғандықтан, олармен қарым-қатынас жалпы және топтық жиналыстар арқылы жүзеге асырылады. Олардың тақырыбы балалардың мектепке дейінгі мекемеге келуінің барлық кезеңіне құрылады.

Балабақшада тәрбиешісі ата-аналармен инновациялық формада жұмыстарды ұйымдастырса, онда тәрбиелеу тиімді болады. Ата-аналардың психологиялық-педагогикалық білімін көтеру тәрбиешінің басты міндеті деп санаймыз.

Балабақша тәрбиешісі, ата-ана және бала үш одақ болып жұмыс істеуі қажет. Жаңашыл педагог Ш.А. Амонашвили төмендегіндей талап қояды: тәрбиеші әріптестеріне мейірімді, жылы шырайлы, ықыласты болуы керек; әріптестерімен қарым – қатынас жасаудың әдебін, дауыс сарынын, жылы үнін игеруі керек; әріптестерінің табысына қызғанышпен, күншілдікпен қарауға құқы жоқ; әріптестерімен өз тәжірибесін бөлісуге міндетті; балаға байланысты отбасы құпиясының бәрін білуі керек; бірақ оны ешкімге шашпауға тиіс, - деп, тәрбиеші қызметінің өзге мамандықтардан ерекшелігін байқатады.

Ал бөбекжай мен балабақша тәрбиешісі мектеп жасына дейінгі балаларды тәрбиелейді, мектепке даярлайды, отбасына көмектеседі. Қай кезде болса да алдыңғы қатарлы ойшыл адамдар тәрбиеші еңбегін жоғары бағалап, оның қоғамдағы ролін құрметті де маңызды деп санаған.

Пайданылған әдебиеттер тізімі

1. Акназаров Б., Әбдіжапарова Ж., Айтбақина Р. Балабақшадағы оқу-тәрбие жұмысының мәселелері. Алматы, Бала бақша, 2011.110б.
2. Макаренко А.С. Методика организации воспитательного процесса // Пед. Соч.: М., 2011. т. 1 – 512 с .
3. Гордина Л.Ю. Спутник воспитателя. – М., Просвещение. 2009.120с.
4. Запорожец А.В. Изменения моторики ребенка-дошкольника в зависимости от условия и мотивов его деятельности. // Известия АПН РСФСР, 2008., выпуск 14.5с.
5. «Өзін-өзі тану» бағдарламасы. Қ.Р. Білім және ғылым министрлігі ұсынған. Алматы-2004. 132б.
6. Оспанбаева М.П. Мектепке психологиялық даярлық диагностикасының ғылыми негіздері. /Автореферат. Қ.Р. Алматы -2002. 177б.
7. Педагогикалық және жас ерекшелігі психологиясы. А. Петровскийдің басшылығымен. Алматы "Мектеп" 2007. 341б.
8. Тұрғынбаева Б.А. Дамыта оқыту технологиясы. Алматы 2000. 284б.
9. Мен-жеке тұлға. Атыманова Қ. //Отбасы және бала-бақша. 4 .2007 118б.
10. Бала тәрбиелеудің тиімді жолы. Сабырова Т. //Отбасы және бала-бақша. 2007.153б.
11. Баланың өзін-өзі тануы. Пірманова Ж. //Отбасы және бала-бақша. 2.2006. 282б.

ПРИМЕНЕНИЕ ИННОВАЦИОННЫХ МЕТОДИК И ТЕХНОЛОГИЙ В ДОШКОЛЬНЫХ УЧРЕЖДЕНИЯХ

Назарова Л.В.

КГКП я/с «Алтынай», г. Караганда

XXI век по праву можно считать веком расцвета инновационных технологий, которые активно внедряются в самые разнообразные сферы человеческой деятельности, и образование среди них закономерно становится одной из самых значительных.

Для создания личностно-ориентированной образовательной среды, позволяющей формировать условия для полноценного физического, духовного и психоэмоционального здоровья, межличностного, группового развивающего взаимодействия детей и родителей, педагогов и специалистов в детском саду «Алтынай» успешно применяются современные инновационные методики и технологии. Инновации проявляются у нас не только в форме новых программ, но и в ряде других сфер, которые совместно обеспечивают гармоничную и эффективную работу детского сада. Сюда относится и управленческая деятельность, работа с коллективом и с родителями воспитанников.

К числу современных инновационных технологий относятся здоровьесберегающие технологии, личностно-ориентированные технологии, технологии проектной и исследовательской деятельности, информационно-коммуникационные и игровые технологии. При этом нашу работу мы стараемся строить так, чтобы научить детей применять современные инновационные технологии, направленные на успешную социализацию личности в обществе и повышения уровня интеллектуального мышления и креативного воображения. Иными словами, мы стремимся воспитывать в наших подопечных социально-личностные качества, помогающие им мыслить неординарно и творчески.

Приоритетным направлением в работе детского сада «Алтынай» является сохранение и укрепление здоровья. Поэтому здоровьесберегающим технологиям мы уделяем особое внимание. В детском саду разработана соответствующая программа «Растим батыров», которая успешно прошла апробацию в режиме областного эксперимента. В результате целенаправленной работы в названном направлении у детей формируется представление о значимости физического и психического здоровья, воспитывается умение беречь и укреплять его. Опыт работы детского сада «Алтынай» был обобщен Карагандинским институтом повышения квалификации и переподготовки государственных служащих и работников образования в Сборник методических материалов сопровождения инновационного проекта «За здоровьем в «Алтынай».

В центре личностно-ориентированных технологий находится ребенок, личность ребенка. И ему мы должны обеспечить максимальную реализацию своих возможностей, комфортные, бесконфликтные и безопасные условия развития и реализации природного потенциала. Основной целью названной технологии является максимальное развитие индивидуальных познавательных способностей ребенка. Результаты мониторинга показывают, что большинство наших выпускников продолжают обучение и развитие в гимназиях нашего города, что свидетельствует о высоком уровне их развития и качественной подготовке к школе.

Технологии проектной деятельности очень актуальны в последнее время. Проектная деятельность осуществляется у нас воспитателями совместно с детьми. Работа над проектами очень увлекает ребенка, причем полученные при этом знания прочно закрепляются в подсознании детей.

Технология исследовательской деятельности предполагает формирование у детей, способности к соответствующему типу мышления. Для этого воспитатели проводят с детьми различные наблюдения, опыты, эксперименты с фиксацией результатов. Дети с большим

удовольствием погружаются в мир красок, звуков и запахов, подражают голосам и звукам природы, делая для себя новые открытия.

Мир, в котором развивается современный ребенок, коренным образом отличается от мира, в котором выросли его родители. Это предъявляет качественно новые требования к дошкольному воспитанию как первому звену непрерывного образования: образования с использованием современных информационных технологий (компьютер, интерактивная доска, мультимедийный экран и др.). Большой поток информации ставит перед педагогами детского сада необходимость идти в ногу со временем. Когда информация предъявляется ребенку через экран, в игровой форме, это, несомненно, вызывает у него повышенный интерес, на более долгое время привлекает внимание ребенка, является стимулом для познавательной активности. Воспитатели в этом случае являются проводниками в мир новых технологий. В детском саду имеются необходимые условия для использования информационно-коммуникационных технологий. Педагоги имеют возможность подбирать необходимый материал к занятиям, для оформления групп и родительских уголков. На компьютерах у нас ведется вся документация, так как компьютеры есть во всех группах и кабинетах. Имеется у нас и интерактивная доска и мультимедийный экран. Все это помогает формированию основ информационной культуры, способствует повышению профессионального уровня педагогов и компетентности родителей.

Игровая технология помогает педагогам охватить определенную часть процесса развития общим содержанием, сюжетом, персонажами. Воспитатели при подготовке к занятиям постоянно находятся в поиске игровых технологий, состоящих из отдельных игр и элементов. Например, это могут быть игры на обобщение предметов по определенным признакам, на их сравнение и сопоставление, игры на смекалку, на быстроту реакции на слово и т.д.

Кроме всего перечисленного наш коллектив старается переходить от педагогики требований к педагогике отношений. Это возможно при использовании педагогики сотрудничества. Как отмечают педагоги-новаторы, это особого типа «проникающая» технология, которая является воплощением нового педагогического мышления и источником прогрессивных идей. Таким образом, эта технология проникает во все перечисленные и трактуется как идея совместной развивающей деятельности взрослых и детей, скрепленной взаимопониманием. И главное место в ней занимают отношения «воспитатель – ребенок», причем ребенок, как отмечалось ранее, выступает здесь как субъект учебной деятельности.

Использование инновационных методик и технологий в работе с детьми помогает нашим педагогам быть в определенном профессиональном тоне, позволяет инициировать и создавать атмосферу профессионализма и творчества в коллективе педагогов.

Литература:

1. Аверин В. А. Психология детей и подростков. СПб., 1998.
2. Байшукирова А. Воздействие ребенка к интеллекту взгляда на мир. Ребенок готов к школе? Психологические задания и игра, упражнения. Астана, 2003.
3. Безруких М. Почему учиться трудно? Москва, 1995.
4. Белкина В. Н., Васильева Н. Н., Елкина Н. В. и др. Дошкольник: обучение и развитие. Воспитателям и родителям. – Ярославль: Академия, 2001.
5. Веракса Н. Е. Проектная деятельность дошкольников. 2006 жыл.
6. Давыдова О. И., Майер А. А., Богословец Л. Г. Проекты в работе с семьей. 2000 жыл.
7. Киселёва Л. С., Данилина Т. А., Лагода Т. С., Зуйкова М. Б. Проектный метод в деятельности дошкольного учреждения. 2001.
8. Бузаубакова К. Освоить новую педагогическую технологию обязанность. // Школа Казахстана. N 9-10. 2005.
9. Байгазиева Г. Новая педагогическая технология. // Школа Казахстана. N 8. 2005.

ДАРЫНДЫ БАЛАЛАРҒА ӘЛЕУМЕТТІК ПЕДОГОГИКАЛЫҚ ҚОЛДАУ

Сәрсен Ұ.Ж.

КМҚК «Алтынай» бөбекжайы

"Адам зат ұрпағымен мың жасайды" – дегендей, ұрпақ тәрбиесі – қай кезде да халықтың мәселесі. Интеллектуалдық ақыл-ой иесі дегенді біз таланты немесе дарынды адамдарды айтамыз. Мұндай дарын иесі қоғамның байлығы мен алға жылжытар бірден бір күші болып келеді. Озық ойлы, дарынды адамдар заманның дамуына өз үлестерін айтарлықтай қосады. Дарынды, жас таланты ұрпақ – бүгінгі тәуелсіз еліміздің жарқын болашағының бірі.

Елбасымыз Н.Ә. Назарбаев: «Бізге керегі – шын дарындар. Нарық қол аяғымызды қалай қыспасын мемлекет өзінің талантты ұлдары мен қыздарын, тарланбоз жүйріктерін қолдауға, қорғауға міндетті», – еп еліміздің болашағы жастарға үлкен мән берген

Қазақстан Республикасындағы білім беруді жаңғырту жағдайында дарынды балалар тұлғасының ішкі әлеуетін дамыту ең көкейтесті мәселе болып табылады.

Дарынды балаларға деген қамқорлық – бұл Қазақстан Республикасы ғылымының, мәдениетінің және әлеуметтік-педагогикалық өмірінің болашақ дамуына деген қамқорлық. Жоғары деңгейдегі жеке жетістіктер әдетте тұлғаны өзін-өзі қолға алуға ықпал ететін және қоғамды алға жылжытатын қозғаушы күш болып келеді. Бала дарындылығын дамыту жүйесі мұқият ойластырылуы, шынайы дараланып және оны жүзеге асыру қолайлы жас кезеңдеріне сай болуы тиіс. Дарындылықты дамытудың осындай қолайлы кезеңі мектепке дейінгі балалық шақ болып табылады. Заманауи білім беру тәжірибесі көрсеткендей балалар арасында айтарлықтай айырмашылықтар болады. Құрбыларына қарағанда шығармашылық қабілеттерімен, жіктей білетін, жалпылай білетін, өзара байланысын таба білетін біліктіліктерімен неғұрлым дамыған зайырлы балалар айырықша көзге түседі. Олар үнемі өздерін қызықтыратын мәселелер бойынша ізденіс үстінде болады, зеректік, дербестік, белсенділік танытады.

Көпшілік мұғалімдерге дарынды балалармен жұмыс жасауға уақыт тапшылық етеді, не болмаса кейбір оқытушыларға ақыл-ой белсенділігі толық түсінікті емес оқушылар кедергі келтіреді. Мұғалім алғашқыда алғыр оқушыға арнайы назар аударып, оған барынша күрделі тапсырмалар бермекші болады. Бірақ мұндай ниет, ата-аналарға берген уәде ұмытылып кетеді, не болмаса оқытушыларда оған уақытта-күш қуатта болмайды. Сонымен қатар ерекше жоғары ақыл-ой деңгейі бар оқушыдан мұғалім көбіне тек оқуға ғана ынтасы бар баланы көреді де, мұндай балаға ерекше назар бөлуді қажет ететінін ұмыт қалдырады.

Өзінің қатарластарынан алда озған бала үнемі өзіне назар аударуға деген бейімділігі қиыншылықтар туғызуы мүмкін. Тапсырмаларды шапшаң орындау мұғалімнің сұрағына дұрыс жауап беруге дайындығы бала үшін – қалаулы ақыл-ой ойыны жарыс сияқты. Және ол өзгелерден алғашқы болып қуанышпен, келісім беруін күте қолын көтереді. Сонымен бірге барлық уақытта жаңа күрделі тапсырмалардың болғанын қалайды.

Бірақ бұл қандайда бір уақыт өткеннен кейін оқытушыны да, басқа оқшыларды да, оның өзіне жалықтырады. Мұндай оқушы қатарластарының барлығына қиыншылық туғызады.

Баланың бойындағы күш қуаты жеткілікті, шын дарынды екеніне сендіру – ұстаз бойындағы құдіретті күш, себебі сенім үлкен жеңіске жетелейді. Дарынды баланың одан әрі жетіле түсуіне ұстаз тарапынан мейірім мен кішіпейілділік, және де бала жанын жазбай танушылық қабілеті қажет.

Бүгінгі таңда дарынды бала сөзі жиі қолданылып жүр. Дарындылық — адамның өз бейімділігі арқылы, шығармашылықпен жұмыс істеу арқылы қалыптасатын қасиет. Қазіргі таңда барлық оқушы дарынды оқушы. Бұл қасиетті байқап, оның бар екеніне көзжеткізіп, бойындағы дарынын одан әрі өрбітуге, ұштауға, арман асуларын жұлдыздай жарқырап, тау

бұлағындай мөлдіреп, халқының, ата-анасының мақтанышы болуға мүмкіндік жасау мұғалімге артылатын жүк.

Дарындылық – баланың алғырлығы, зерделігі, қабілетімен дамып отыратын үздіксіз процесс болғандықтан, айрықша табиғи қабілеті мен нақты пәндерден ерекше дарындылығы бар балалардың интеллетуалдық қабілетін дамыту, шығармашылық тұлғаларды қалыптастыру. Дарындылықты қалыптастыру мен дамытуда мұғалімнің алар орны ерекше. Осы орайда білім алушының қабілетін айқындай отырып, дарындылығын анықтау - баланың дамуын бағдарын талдаумен байланысты ұзақ процесс. Осы тұрғыда алдымен дарындылық ұғымын анықтап алсақ. «"Дарындылық"» ұғымы "сый" ("дар") деген сөзден шыққан, дамудың алғышартын білдіреді. Бұл ұғымға педагогикалық энциклопедияда төменгідей анықтама беріледі. "Дарындылық - белгілі бір іс-әрекет саласында ерекше жетістікке жеткізетін адам қабілеті дамуының жоғарғы деңгейі".

Адамның шығармашылыққа деген – ойлау қабілеті табиғаттың берген сыйы. Табиғат бұл таланты әрбір адамға бере бермейтінін атап өту маңызды. Бірақ табиғат өз сыйын тең бөліп бермейді, біреуге артық, біреуге кем береді. Дарынды балаларға кімнің дарыны басқалардың мүмкіндіктерінен, қабілеттерінен асып түсетінін атап өту жағымды әсер қалдырады.

Балада бұл қабілетті байқау, оған көмек беру, оны қолдау маңызды. Мұндай балаға ересек; ата-ананың, тәрбиешілердің, әлеуметтік педагогтың, мұғалімдердің көмегі қажет. Дарынды балаларға мұғалім тарапынан педагогикалықта қолдау өте маңызды болып табылады.

Ата-аналардың бала тәрбиесінде әрқашанда тұрмыстық мәселелер аясынан тысқары, олардың қарым-қатынасы – ортақ ойындар, компьютердегі бірлескен жұмыстар, күрделі міндеттер мен мәселелерді талқылаулар түріндегі бірлескен танымдық әрекеттер болуы қажет.

Жалпы жасы мен ақылының шапшаң қарқынмен дамуы байқалатын жалпы танымдық қызығушылығы негізінде ата-аналар мен балалар бірігуі тиіс. Дарынды балалар даралап оқытуды қажет ететін балалар тобының ерекше бөлігін құрайды. Педагогикалық үдерістің субъектісі бала болып табылатын ұжымдық оқытуды ұйымдастыру мектепке дейінгі дарынды балаларға арналған оқытудың неғұрлым тиімді түрі болып табылады. Қатал түрде емес, еркін жүйеде ұйымдастырылған әрекеттер әр балаға өз бетімен ізденуге және бағытты дербес таңдауда жетістікке жетуге мүмкіндік береді.

Шығармашылықты, кәсіби күзіреттілікті меңгерген педагогтың тәрбиелеу мен оқытудағы ролі ерекше. Дарындылық дегеніміз – «даралықты қажет етеді» және әр балаға жеке қарым-қатынас жасайтын дербес тәсіл табу екенін есте сақтау маңызды. Қазіргі кезеңде балалар дарындылығы, оларды анықтау мүмкіндіктері және дарынды балаларға арналған ерекше білім беру бағдарламаларын құру мәселелеріне көптеген психологтар мен педагогтар назар аударып отыр.

Педагогикалық қолдаудың мәні – дарынды балаларға деген қауіпсіз ортаны, жағымды көңіл-күйді, және де дамыту ортасын қалыптастыру болып келеді. Балалардың бұл санаты өздеріне ерекше жеке әлеуметтік-педагогикалық назарды қажет етеді. Сондықтан дарынды балалардың әлеуметтік деңгейін ұжым мүшесі ретінде тиімді қалыптастыру үшін жұмыс кезінде әлеуметтік-педагогикалық шарттарды орындау қажет.

Дарындылық дегеніміз не? Дарынды бала дегеніміз кім? Әртүрлі авторлардың "Дарындылық" түсінігін қарастырып, біз дарындылық дегеніміз – бұл қабілеттілік, талантылық; бұл қандайда бір салада адам қабілеттерінің дамуының жоғары деңгейі екенін анықтады.

Дарынды балаларды әдетте психофизиологиялық ерекшеліктеріне қарап ажыратады;

- жоғары қызығушылық;
- зерттеу белсенділігі;
- мидың жоғары биохимиялық белсенділігі;
- эмоция шапшандылығы;

-ерекше сөлеу, қабылдау маторикалық деңгейі;

Дарындылықтың белгілері – дарынды балалардың ерекшеліктері оның шынайы әрекеттерінде көрінеді және оның әрекеттер сипатын бақылаған кезде бағалануы мүмкін.

Дарынды балалар тәртібінің уәждемелік аспектілері төмендегі белгілермен сипатталуы мүмкін:

- көтеріңкі, заттық шынайылықтың белгілі бір тұсын немесе өз белсенділігінің белгілі бір түрін таңдайтын сезімталдық, әдетте қанағаттанған сезімде болады;
- белгілі бір әрекетке деген аса қызығушылығы айқын көрінеді, қандай да бір затқа төтенше жоғары ынталылық танытады. Еңбексүйгіштігі мен табандылығын көрсету арқылы белгілі бір қызмет түріне аса икемі бар;
- жоғары танымдық қажеттілік, барлығын білуге құштарлығы, сондай ақ өзінің бастамасының қажетті шеңберден шығып кететін дайындығы бар ;
- стандартты, кадімгі тапсырмаларды және дайын жауаптарды қабылдамайды;
- өз еңбегінің нәтижесіне сынмен қарайды, аса күрделі мақсаттар қоюға бейім, соған жетуге талпынды.

Болашақ ұрпақ жауапты, жігерші болуы үшін мұғалімнің дарынды балаға деген педагогикалық іс-әрекетін ғылыми тұрғыда ұйымдастырса ғана қол жеткізе алады. Ол үшін мұғалім жаңа оқу технологиясын нақты, жетік білу керек. Ол міндетке дарынды балаларды тандап, олардың бойындағы ерекше дарындарын, қасиеттерін бағалап, өмірден өз орындарын табуға көмектесу жатады. Дарын иесін тану ұзақ уақыттың жемісі болып табылады.

Дарындылық ғасырлар бойы әлеуметтік-педагогикалық тәжірибеден өз алдына бөлек дербес қарастырылып келді. Білім беру жүйесінде дарынды балалармен жұмыстар ұйымдастырудың қажеттілігі болмады. Қазіргі кезеңде дарынды балаларды ертерек анықтау мен дамытуға ерекше назар аударылуда. Зияткерлік және шығармашылық дарындылық дарындылықтың негізгі түрлері ретінде қарастырыла бастады. Дарынды балаларға оза даму тән.

Мектеп жасына дейінгі дарынды балалар мәселелерін анықтау олардың құрдастары, ересектер мен ата-аналарымен байланыс жасау арқылы жүзеге асады. Бағдарламада бірқатар ғалым-педагогтардың зерттеулері келтірілген. Дарынды балалар санынан орташа даму деңгейіндегі балалар саны басым болатындығын зерттеулер көрсетіп отыр. Яғни дарынды балалар саны өте аз. Осыған байланысты мектеп жасына дейінгі дарынды балалардың дамуына көмек жасау және қолдау қажет. Бұл дарынды балалармен жұмыс бағдарламасын мектепке дейінгі және қосымша білім беру ұйымдары педагогтарының жұмысына қолдануға болады.

Дарынды балалармен жұмыс жасайтын мұғалімдерге қойылатын талаптар: интеллектуалды дамуының жоғарылығы, іскерлігі, белсенділігі, әзілдесе білуі, үнемі біліктілігін жетілдіру, өзіндік дүниетанымдық көзқарасы болуы.

Қорыта келгенде, «дарындылық – ағыл-тегіл ақылдың көрінісі десек», ақыл, қайрат, жүрек туралы Абайға, оның «Он жетінші қара сөзіне» жүгінеміз, Яғни, дарындылық жүрекке қызмет етуі керек. Бұл - жүректің таза болуы төңірегінде әңгіме. Жүрек біткен таза, пәк болуы – адами құндылық.

ПАЙДАЛАНЫЛҒАН ӘДЕБИЕТТЕР

1. «Балапан» бағдарламасы 2010 – 2020жж. 28.05.2010ж. (20.12.2013ж) №1377
2. Қазақстан Республикасы мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың мемлекеттік жалпыға міндетті стандарты, 2012 ж. №1080
3. Е.С.Белова Одаренность малыша : раскрыть, понять, поддержать/ М.: Академия, 1998.-251 б.
4. Д.Б. Богоявленская Рабочая концепция одаренности/Педагогика,1998.257б.
5. А.И.Доровской Сто советов пот развитию одоренности детей. Родителям, воспитателям, учителям/ – 312 б.

ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ТЕХНОЛОГИИ ДИДАКТИЧЕСКОГО СИНКВЕЙНА В ЛОГОПЕДИЧЕСКОЙ РАБОТЕ С ДОШКОЛЬНИКАМИ

Григорьева Л.Н.

КГКП я/с «Ақниет» г. Караганда

Для детей среднего и старшего дошкольного возраста, которые приходят в логопедические группы с заключением «общее недоразвитие речи» характерны недостатки всех компонентов речевого навыка: словарный запас ниже возрастной нормы, грамматически неправильное построение фразы, фонетико - фонематическое недоразвитие [1]. Наряду с речевым недоразвитием, большинство таких детей имеют нарушения внимания, логического мышления, что в свою очередь ведет к трудностям овладения ими связной речью.

Традиционная методика обучения дошкольников связной речи рекомендует использовать в качестве основного приема обучения образец рассказа педагога. Но, как показывает практика, дети не строят рассказ сами, а воспроизводят уже услышанное с незначительными изменениями. Рассказы детей становятся однообразными и однотипными. Такой вид работы быстро надоедает детям [1].

Чтобы формирование и развитие навыков связной речи у детей проходило успешно, рекомендуется использовать вспомогательные средства: наглядность (опорные картинки, сюжетные картины, серии картин и т.д.) и моделирование (графический план, мнемотаблицы и т.д.). Кроме того, наиболее успешным будет тот вид работы, который интересен ребенку, воспринимается им как увлекательная игра. Одной из педагогических технологий, которые отвечают обоим требованиям является дидактический синквейн.

Синквейн – один из видов наглядного моделирования, составление небольшого рассказа, стихотворения в прозе. Слово синквейн (англ. *Cinquain*) происходит от французского слова «пять», что означает «стихотворение из пяти строк». Синквейн пишется по определенным правилам:

1 строчка – одно слово - существительное, определяющее содержание (название предмета, который описывается)

2 строчка – два слова (прилагательные). Это признаки предмета или его свойства. Слова можно соединять союзами и предлогами.

3 строчка – три слова - глаголы – действия данного предмета.

4 строчка – четыре слова – предложение, обычно выражает отношение к предмету.

5 строчка – одно слово – ассоциация, синоним, обобщающее слово, обычно это существительное [2].

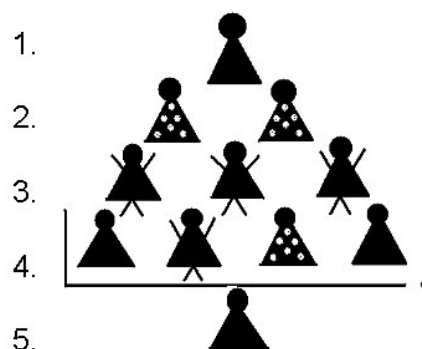
Конечно, при составлении синквейна с дошкольниками, четкое соблюдение правил его написания не обязательно. Модель будет более условной. В четвертой строке можно составлять предложения из трех или пяти слов, а в пятой строке использовать не одно, а два слова [3].

Непосредственному составлению синквейна предшествуют подготовительные словесные игры и упражнения: «Узнай по описанию», «Подбери признак», «Кто что делает?», «Скажи, какой? какая? какое?».

Наглядная модель составления синквейна для детей похожа на ёлочку [4].

В начале работы рекомендуется рассмотреть и проанализировать данную модель с детьми. Обратит внимание детей на различие частей модели: черные фигуры обозначают слова – предметы, двухцветные – слова – признаки, а фигуры, похожие на человечков обозначают слова - действия.

В ходе такой предварительной работы дети знакомятся с

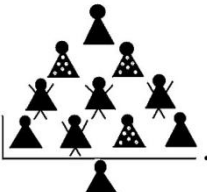

понятиями «слово» и «предложение», у детей формируются начальные представления о частях речи: существительных, прилагательных и глаголах.

На первом этапе работы педагог предлагает детям образец составления синквейна, затем синквейн составляется коллективно. В последствии при помощи наводящих вопросов дети учатся самостоятельно выделять тему, ключевое слово, отвечать на вопросы «Какой?» и «Что делает?» и, опираясь на модель, создают свои синквейны. В начале работы рекомендуется предложить детям составлять синквейны на тему, которая им хорошо знакома, например «Семья», «Части тела» или «Игрушки».

В работе с дошкольниками старшей логопедической группы использовались следующие виды работы над синквейном:

- Составление рассказа – описания. Данный вид работы успешно используется во время организованной учебной деятельности по развитию речи для закрепления изученных лексических тем: «Домашние и дикие животные», «Мебель», «Бытовая техника», «Транспорт» и пр. При составлении рассказов – описаний в форме синквейна, дети упражняются в подборе прилагательных и глаголов к существительным, пополняют и активизируют словарный запас по лексической теме. Например:

1.		Холодильник
2.		Большой, белый
3.		Гудит, охлаждает, сохраняет
4.		В холодильнике лежат продукты.
5.		Бытовая техника

- Составление синквейна по прослушанному рассказу. Такой вид работы формирует у детей умение выделять главную мысль рассказа, лаконично и сжато излагать его содержание в виде синквейна, используя слова и предложений из текста. В качестве примера можно привести синквейн, составленный по адаптированному рассказу Г. Снегирева «Пингвиний пляж»:

1. Пингвины
2. Веселые, любопытные
3. Прибежали, кричали, притоптывали
4. Пингвины танцевали на фанере.
5. Птицы Антарктиды

- Составление загадки – описания. В этом случае детям предлагается синквейн без первой строки. Дети должны на основе сохраненных строк определить тему, т.е. отгадать загадку. Такая форма работы развивает у детей способности к анализу, логическое мышление.

1. ?
2. Маленький, трусливый.
3. Бегает, прыгает, грызет
4. Зимой белый, а летом серый.
5. Дикое животное.

Работа проводилась в течении учебного года в старшей логопедической группе. К концу обучения большинство дошкольников с ОНР овладели навыками составления синквейна. При этом дети упражнялись в подборе действий и признаков к предметам, расширили, уточнили и активизировали словарь существительных, прилагательных, глаголов по всем лексическим темам, учились составлять предложения из 4-5 слов по заданной теме. Происходило развитие всех компонентов речевого навыка. Большинству детей нравится составлять синквейны, этот процесс воспринимается ими не как учеба, а как занимательная игра.

Эффективность использования технологии дидактического синквейна обеспечивается комплексным характером воздействия и состоит в следующем:

- формируются начальные представления о частях речи: существительных, прилагательных и глаголах;
- пополняется, уточняется, активизируется словарный запас по лексическим темам;
- формируется умение вычленять главное в большом объеме информации;
- развиваются способности к анализу, логическое мышление;
- формируется умение выражать свои мысли, развивается связная речь;
- развиваются творческие способности детей.

Используя технологию дидактического синквейна в своей работе, вы внесете в нее элементы новизны и творчества, сделаете образовательную деятельность более интересной для детей, а значит и более результативной.

Список литературы и интернет - ресурсов:

1. Ткаченко Т.А. «Формирование и развитие связной речи. Альбом дошкольника», М., ООО «ГНОМ и Д», 2001г.
2. <https://www.maam.ru>
3. Душка Н. «Синквейн в работе с дошкольниками», Журнал «Логопед» № 5 2005г.
4. <https://nsportal.ru>

ПРИМЕНЕНИЕ ЗДОРОВЬЕСБЕРЕГАЮЩИХ ТЕХНОЛОГИЙ В СИСТЕМЕ КОРРЕКЦИИ РЕЧИ НА ЗАНЯТИЯХ ПО РАЗВИТИЮ РЕЧИ

Марченко Ю. В., Смагулова Н.Л.

КГКП я\с «Акниет» Караганда

Хорошая речь – важнейшее условие всестороннего полноценного развития детей. Чем богаче и правильнее у ребенка речь, тем легче ему высказать свои мысли, тем шире его возможности в познании окружающей действительности, содержательнее и полноценнее отношения со сверстниками и взрослыми, тем активнее осуществляется его психическое развитие. Развитие речи, ее звуковой стороны, словарного состава, грамматического строя – одна из важнейших задач обучения дошкольников. Только комплексное воздействие на ребенка может дать успешную динамику речевого развития.

Речь является одной из важнейших психических функций человека и сложной функциональной системой, в основе которой лежит использование знаковой системы языка в процессе общения. Речевое общение создает необходимые условия для развития различных форм деятельности. Овладение ребенком речью способствует осознанию, планированию и регуляции его поведения. Показателем готовности ребенка к успешному обучению является правильная, хорошо развитая речь. Любое нарушение речи в той или иной степени может отразиться на деятельности и поведении ребенка.

В своей работе, на занятиях по развитию речи, мы используем разнообразные здоровьесберегающие технологии: дыхательная гимнастика, артикуляционная гимнастика, глазотерапия, музыкотерапия, пальчиковая гимнастика, психогимнастика, точечный массаж, самомассаж и т.д.

Применяем следующую схему построения занятий:

- в организационный момент включаем релаксационные и психофизические упражнения, психогимнастика;
- в ходе занятий предусматриваются мимические, голосовые, дыхательные и физические упражнения;
- в каждом занятии ведется работа над усвоением лексико – грамматического строя речи;

- динамические паузы и физминутки, несут дополнительную речевую нагрузку, обусловленную темой занятия, даются задания на словотворчество детей;
- предусматриваются так же задания на коррекцию психофизических функций (в зависимости от времени и количества детей).

Плохо говорящие дети, начиная осознавать свой недостаток, становятся молчаливыми, застенчивыми, нерешительными; затрудняется их общение со сверстниками, снижается познавательная активность. Всякая задержка, любое нарушение в ходе развития ребенка отрицательно отражаются на его деятельности и поведении, а значит, на формировании личности в целом. Поэтому в течение всего учебного года в свою работу мы включаем здоровьесберегающие технологии, которые способствуют интегрированному воздействию, а также достижению устойчивого, стабильного результата.

Представляем ряд здоровьесберегающих технологий, используемых на занятиях по развитию речи.

Дыхательные упражнения в игровой форме

Развитие речевого дыхания играет большую роль в воспитании правильной речи. Дыхательные упражнения развивают продолжительный, равномерный выдох у детей, формируют сильную воздушную струю, тренируют ситуативную фразовую речь. Мотивирую интерес детей к дыхательным упражнениям сочетанием наглядности и веселых стихотворных форм. Вызывая тем самым положительные эмоции, которые к тому же способствуют развитию творческого воображения и фантазии детей.

Необходимо соблюдать последовательность упражнений (счет ведем про себя): вдох носом 1 – 3, пауза – 1, выдох ртом 1 – 6. Плечи при вдохе не должны подниматься, выдох должен быть целенаправленным, щеки не надувать. Во избежание головокружения продолжительность упражнения 3 – 4 раза. Каждому упражнению соответствует картинка с движущейся частью. На картинке представлен несложный сюжет, доступный для понимания ребенка. Кроме основной задачи (формирование длительного выдоха), иллюстрации можно использовать для развития ситуативной речи, уточнения грамматических категорий. Каждая иллюстрация дополняется коротким стихотворением, раскрывающим сюжет. Это повышает интерес детей к занятиям, развивает их память, внимание и способствует созданию эмоционально – положительной, здоровьесберегающей обстановке на занятии.

Артикуляционная гимнастика

Чтобы ребенок научился произносить сложные звуки, его губы и язык должны быть сильными и гибкими, долго удерживать необходимое положение, без труда совершать многократные переходы от одного движения к другому. Всему этому помогут научиться артикуляционные гимнастики и упражнения.

Причины, по которым необходимо заниматься артикуляционной гимнастикой.

1. Благодаря своевременным занятиям артикуляционной гимнастикой и упражнениями по развитию речевого аппарата дети сами могут научиться говорить чисто и правильно, без помощи специалиста.

2. Артикуляционная гимнастика очень полезна также детям с правильным, но вялым звукопроизношением, про которых говорят, что у них «каша во рту».

3. Занятия артикуляционной гимнастикой позволяют детям научиться говорить правильно, четко и красиво.

Как правильно заниматься артикуляционной гимнастикой:

- Сначала знакомим детей с основными положениями губ и языка с помощью веселых историй о Язычке. На этом этапе они должны повторять упражнения 2-3 раза. Затем повторяют с ними все упражнения не менее 5-6 раз.

- Не забываем выполнять задания, направленные на развитие голоса, дыхания и речевого слуха. Это очень важно для правильного звукопроизношения.

Далее приводятся различные игровые упражнения для развития артикуляционного аппарата, следствием чего является улучшение звукопроизношения, которые целесообразно использовать на занятиях по развитию речи.

Развитие возможностей мелкой моторики

Хорошо известно о взаимосвязи развития речи и тонких движений руки, или иначе говоря, ручной и речевой моторики. Рука, пальцы, ладони – едва ли не главные органы, приводящие в движение механизм мыслительной деятельности ребенка. Владея своими руками, ребенок может сделать много полезных и нужных вещей, и самое главное – развитая моторика рук способствует развитию речи. При планировании работы над развитием руки педагог придерживается целого комплекса упражнений, в который входят: разнообразные пальчиковые игры и упражнения, пальчиковый театр, графические упражнения, игры с прищепками, ниткография, су – джок терапия.

Пальчиковые игры и упражнения

Пальчиковые игры и упражнения, систематически используемые на занятиях, оказывают стимулирующее влияние на развитие речедвигательных зон коры головного мозга, что благоприятно отражается на развитии речи детей. Они способствуют ориентировке в пространстве, развитию координации движений и даже постановке звуков. Кроме того, они вызывают у детей положительный эмоциональный отклик.

В пальчиковых играх развитие речи происходит сразу в двух направлениях:

- Во – первых, импульсы от рецепторов, которые находятся на ладонках идут к головному мозгу и раздражают ту его часть, которая отвечает за развитие речи. Это можно назвать пассивным развитием речи.
- Во – вторых, ребенок слышит стихи, песенки, запоминает их и через время сам повторяет отдельные слова, а потом и стих целиком. Если ребенок совсем маленький - он учится распознавать звукосочетания, отдельные слова, а также ритм речи и мелодику языка.

Пальчиковая гимнастика усиливает согласованную деятельность речевых зон, способствует развитию воображения и памяти, а пальцы и кисти рук приобретают гибкость и податливость. А самое главное, что ребенок воспринимает пальчиковую гимнастику как игру и с удовольствием выполняет все задания.

Игры с прищепками на занятиях по развитию речи

В работе с детьми по развитию и обучению диалогической речи, сенсорному воспитанию и формированию пространственных представлений можно использовать такие предметы – заместители, как прищепки и скрепки разных цветов и размеров. На занятиях по развитию речи, а т.ж. в свободное время прищепки «превращаются» в различных животных и птиц, помогая развивать у детей не только мелкую моторику рук, но и развивать сенсорные и пространственные представления, коммуникацию, а главное речь и воображение.

Так же «прищепки» можно использовать для автоматизации произношения звуков в стихотворных текстах – диалогах. Подобные упражнения целесообразно использовать на этапе введения поставленного звука в речь ребенка, поскольку данный вид деятельности не только вносит разнообразие в занятие, но и действительно автоматизирует навык употребления звука.

Су-джок терапия в речевой практике

В последнее время всеобщий интерес к нетрадиционным формам и средствам работы с детьми значительно возрос. В своей работе успешно апробирован метод использования су – джок терапии.

Использование су – джок массажеров, в комплекте с металлическими кольцами, в сочетании с упражнениями по звукопроизношению и развитию лексико – грамматических категорий способствует повышению физической и умственной работоспособности детей.

Сочетание таких упражнений, как пальчиковая гимнастика, самомассаж с упражнениями по коррекции звукопроизношения и формированию лексико – грамматических категорий, позволяют значительно повысить эффективность занятий, а также оптимизировать выполнение упражнений в домашних условиях.

Применение таких альтернативных приемов и методов способствует более интересному, разнообразному и эффективному проведению занятий и режимных моментов в детском саду.

Таким образом, здоровьесберегающие технологии используемые в работе с детьми позволяют своевременно скорректировать имеющиеся нарушения речи у ребенка и в дальнейшем окажет существенное влияние на качество школьного обучения.

Процесс формирования речи осуществляется на основе междисциплинарного подхода, который позволяет в комплексе решать логопедические и психологические вопросы развития речи детей. Данный проект помог детям преодолеть имеющиеся нарушения речи, чтобы они хорошо учились, год от года становились сильнее, вырастали и входили в большую жизнь людьми не только знающими, но и здоровыми. Ведь здоровье – это бесценный дар.

И потенциал нашей страны в ближайшем будущем. Это важнейший показатель благополучия общества и государства, не только отражающий настоящую ситуацию, но и дающий прогноз на будущее.

Литература:

1. Арушанова А.Г. Речь и речевое общение детей: Книга для воспитателей детского сада. -- М.: Мозаика-Синтез, 2000. -- 272 с.
2. Развитие речи у детей дошкольного возраста / Под ред. Ф.А. Сохина. - М.: Просвещение, 2001.
3. Герасимова А.С. Уникальное руководство по развитию речи / Под ред. Б.Ф. Сергеева. - 2-е изд. - М.: Айрис-Пресс, 2004. - 160 с.

ЛЭПБУК, КАК ИННОВАЦИОННОЕ СРЕДСТВО ОБУЧЕНИЯ И ВОСПИТАНИЯ ДЕТЕЙ ДОШКОЛЬНОГО ВОЗРАСТА

Мереимбаева Д.Х., Бутырина Н.Е.

КГКП я/с «Акниет» г. Караганда

На сегодняшний день перед педагогами дошкольного образования стоит задача поиска новых форм работы с детьми. Воспитатель заинтересован в выборе нестандартных образовательных технологий, которые помогут детям проявить свои способности.

Педагоги КГКП я/с «Акниет» решили изучить и использовать в своей работе что-то новое и интересное, создав учебное пособие – Лэпбук или Умная книга.

Лэпбук (тематическая или интерактивная папка) является одним из средств обучения сегодняшних дошкольников.

Лэпбук (lapbook) в дословном переводе с английского языка значит «наколенная книга» или «книга на коленях» (lap – колени, book - книга) (1)

Это яркая книжка с кармашками, куда вложены материалы на одну лексическую тему. Лэпбук помогает ребенку систематизировать знания; по своему желанию организовать информацию по изучаемой теме; лучше понять и запомнить, а также повторить пройденный материал.

В рамках одной группы можно изготовить воспитателем вместе с детьми либо детьми совместно с родителями лэпбуки на различные темы, например: «Времена года», «Правила дорожного движения», «В гостях у сказки», «Зимующие птицы», «Перелетные птицы», «Домашние животные» и т.д. Тем самым создается копилка «Умных книжек», которые можно использовать во время организованной учебной деятельности или в свободной время.

Одним из удобств лэпбука является его компактное хранение, простота в изготовлении. Каждый лэпбук уникален, так как нет правильного или неправильного метода изготовления.

Лэпбук – это уникальный инструмент образования, который изготовлен вручную и его содержание напрямую зависит от того, какую цель ставит перед собой воспитатель, какой аспект он хочет более детально осветить и при этом какие материалы он хочет использовать в своей работе.

Чтобы сделать лэпбук, надо сначала выбрать тему. Тема может быть любая в зависимости от интересов детей и их возраста. Но главное, чтобы она была интересная и познавательная. После того, как выбрали тему, надо написать план, ведь лэпбук – это не просто книжка с картинками. Это учебное пособие. Поэтому надо продумать, что он должен включать в себя, чтобы полностью раскрыть тему. Затем надо сделать макет лэпбука, для этого понадобится:

- распечатанные или самостоятельные нарисованные шаблоны;
- лист плотной бумаги формата А3 или 2 листа А4, для изготовления самой папки. Для этого подойдет любая картонная папка. После этого на папку изнутри надо наклеить листы для фона. Снаружи обложку оклеиваем цветной бумагой, или цветной самоклеящейся и украшаем по своему усмотрению;
- ножницы, клей-карандаш, цветные карандаши, фломастеры, разноцветные ручки, скотч;
- фантазия (2).

Теперь надо придумать, как в лэпбуке будет представлен каждый из пунктов плана, то есть нарисовать макет. Формы представления могут быть любые: тексты, рисунки, картинки или фотографии, игры. Все, что придумали, разместить на разных элементах: в кармашках, блокнотиках, мини-книжках, книжках-гармошках, вращающихся кругах, конвертиках разных форм, на карточках и так далее (3).

Кстати, совершенно необязательно выполнять все задания, заложенные в лэпбук, за один раз или за один день. Многие из них рассчитаны на длительную работу, изучения дополнительной информации и проведение собственных исследований.

Ведь лэпбук – это не просто книжка-игрушка. Это способ оформления самостоятельного исследовательского проекта. Поэтому папку недостаточно просто склеить. По ней надо заниматься. Такая необычная подача материала обязательно привлечет внимание ребенка, и он еще не раз возвратится к этой папке, чтобы полистать – поиграть в нее, а заодно, незаметно для себя самого, повторить пройденный материал.

Когда в группе имеются лэпбуки на различные темы, то можно сказать, что у детей есть свой «остров сокровищ», где каждый ребенок может находить что-то новое пролистывая пройденные Умные Книжки.

Лэпбуки можно рассматривать на коленях – это очень удобно и практично.

Когда в процесс образования уже внедрено новое учебное пособие - лэпбук, часто тема следующего лэпбука определяется в ходе беседы с детьми, с учетом их мнения, выявления того, что им наиболее интересно. Дети активно участвуют в обсуждении и в выборе тем и направлений «умных книг».

Таким образом, лэпбук – это кладезь знаний и умений, он актуален и эффективен. Работая с лэпбуком дети не получают знания в готовом виде, а добывают их сами.

С помощью данного пособия развивается индивидуальность детей, поощряется их любознательность и интерес к новому, неизвестному, дети получают шанс участвовать в процессе изготовления лэпбука, выявляются и устраняются их пробелы в знаниях. Дети, в свою очередь, реализуют свои мечты и интересы, удовлетворяют свои потребности и в итоге они растут как личности.

Опираясь на практический опыт можно выделить следующие положительные стороны использования лэпбука в детском саду:

- вовлеченность в игру одновременно всех детей группы;
- содержание материалов доступны дошкольникам;
- развивает самостоятельность, инициативность, творческий потенциал;
- расширяет кругозор детей;

- помогает закрепить и повторить пройденный материал;
- содержит в себе, как методический, так и практический материал;
- развитие мелкой моторики рук;
- увеличение словарного запаса детей;
- изучение и повторение пословиц, поговорок, загадок – развитие устной речи.

Список использованной литературы и ресурсов Интернета:

1. Кашицева О.А. Что такое лэпбук. <http://konkurs-dlya-pedagogov.info/seminar-praktikum-dlya-pedagogov-cto...>
2. Мартынова Н.Т. Лэпбук как вид совместной деятельности взрослого и детей. <https://infourok.ru/proekt-lepbuk-prednaznachen-dlya-sovmestnoy-deyateln...>
3. Пестова Э.Г. Лэпбук. <http://nsportal.ru/detskiy-sad/materialy-dlya-roditeley/2016/01/06/lepbuk>

МЕКТЕП ЖАСЫНА ДЕЙІНГІ БАЛАЛАРДЫҢ ТАНЫМДЫҚОЙЛАУ ҚАБЫЛЕТТЕРІН ЖЕТІЛДІРУ

Кудайбергенова А.А. Толеуханова А.У.

«Ақниет» б\ж КМҚК

Қазіргі таңда білім беру саласының аса маңызды міндеттері мектепке дейінгі ұйымдарда білім сапасының деңгейін арттыру болып саналады. Сондықтан да жалпы және негізгі жағдайды жақсарту қажеттілігі туындап отыр.

Біріншіден, мектепке дейінгі кезеңнің өзіндік ерекшелігі мен құндылығын сақтайтын, баланың балалығына бағытталатын білім мен тәрбие беруге арналған дамытушы ортаны жабдықтау қажет.

Екіншіден, тәрбиешілер кәсіби шеберліктерін шыңдап, білімдерін жетілдіруге нақты көңіл бөліп, ұжымның шығармашылық жұмыстарына белсене ат салысуға және жағымды психологиялық ахуалдың тұрақтануына әсер ету керек. Сонымен бірге, отбасының сұранысы мен талап-тілектеріне көңіл бөле отырып, балаға берілген білім мен тәрбиенің үрдісі жайлы ата-анасымен үнемі ынтымақты бірлесіп жұмыс жасаудың маңызы зор.

Үшіншіден, балабақшаларда еңбек етуге толық жағдай жасалып, тәрбиешілер тәрбиелеу мен білім берудің технологиясын сауатты меңгеріп, жаңа педагогикалық әдіс-тәсілдерді кәсіби шеберлікпен игеріп және оны іс жүзінде шығармашылықпен пайдалануға үлес қосса, сондай-ақ баланы тәрбиелеу, дамыту, білім беру мәселелерінде отбасы мен балабақша ұжымы бірлесе отырып, өзара тығыз байланыста жұмыс жасаса.

Білім беру саласының басты мақсаты-ұлғаны оқыту, тәрбиелеу, дамыту. Бұл мақсаттар тек өзара тығыз байланыста болса ғана өз нәтижесін береді.

Баланы өмірге дайындау үшін дамытудың маңызы ерекше орын алады. Даму барысының процесін сатылап қарасақ:

1. Баланың зердесін дамыту.
2. Баланың эмоциясы мен сезімдерін дамыту.
3. Баланың қиыншылыққа төтеп бере алу қабілетін дамыту.
4. Баланың өз-өзіне сенімділік, өзін-өзі қабылдау, жақсы көру қасиеттерін дамыту.
5. Баланың танымдық үрдісін дамыту.
6. Баланың өзін-өзі алып жүре алу, дербестік қасиетін дамыту.
7. Баланың өзін-өзі көрсете алу қабілетін, өзін-өзі жетілдіруге ынтасын дамыту.

Баланың бойында даму үрдісі бүкіл өмір бойына жүреді. Сонымен бірге таным белсенділігі даму үрдісінде арта түседі. Алты жастағы балалар заттарды түсіне, түріне, көлеміне қарап ажырата бастап, олардың құрылысын, пайдалану тәсілдерін білгісі келеді. Олар күнделікті өмірде бала шынайы дүниенің құбылыстары мен заттарын анықтай білуге, адамның жинақтаған бай тәжірибесін үйренуге тырысады. Олардың бір нәрсеге құмартып

білуге талаптануын таным ынтасы деп айтамыз. Балалар өте байқағыш, еліктегіш келеді, әр нәрсеге үңіле қарайды, оларды көп нәрселер ойлантады. Балалар өз сұрақтарының жауабын ересектерден күтеді, өйткені олардың ойынша ересек адамдардың білмейтіні болмайды. Мұндай ерекше сұрақтар балалардың ақыл-ой еңбегімен шұғылдануға ниетін, ықыласын сипаттайды. Сондықтан ересек адамдар баланың сұрағын жауапсыз қалдырмаған жөн. Мектеп жасына дейінгі балаларда мінез-құлықтың саналы регуляциясы күшейеді, мотивтер мен қажеттіліктер нығая түседі. Көп білу, басқалардан жоғары болу, өзі жасай алу сияқты қарапайым қажеттіліктер пайда болады. Оның шығармашылық қабылеті тәжірибелілігіне байланысты дамиды.

Қиялдың тез дамитын уақыты-мектепке дейінгі кезең. Қиялдың дамуының төрт ерекше кезеңдері бар.

1.Баланың қабылдауының ерекшелігіне байланысты (бір заттан басқа бір затты көре бастауы) кезеңі.

2.Қиялдың ойыншықтарды жандандыру құдыретінің байқалу кезеңі.

3.Ойындағы рөлдерге байланысты өзгеру кезеңі.

4.Бала қиялында өзіндік көркемдік шығармашылықтың басталу кезеңі.

Сонымен қатар, қиялдың даму қызметінің үш түрлі компоненті бар:

1.Көрнекілікке сүйену.

2.Өткен тәжірибесін қолдану.

3.Ерекше ішкі позицияны қолдану.

Осы үш компоненттің қолдануында халық ертегісінің айрықша орнын анықталып, зерттеуге мән берілді. Мектепке дейінгі кезеңде қиял, қоғамдық тәжірибені меңгерудегі алғы шарттары болып келеді, өйткені балалар қоршаған ортаны, адамгершілікті, эстетикалық идеяларды өзіндік көзқараспен қабылдайды. Қиялда болатын барлық образдар, қаншама таңғажайып болып көрінгенімен де, баланың өмірден көрген-білгенінен негізге алынады. Кейде бала өмірде кездескен кейбір жағдайларды өзіндік қабылдауымен түсіндіргенде, үлкендерге күтпеген жерден таңқалдырады.

Қазіргі кездегі психологтар мен педагогтар баланың жеке басының дамуындағы қиялдың маңыздылығының ең тиімді жолы шығармашылық жұмыста көрсету, үйрету, көркемдік әдебиетте нақтылау, өз бетінше жұмыс жасауына жағдай жасау, яғни, еркіндік беру керектігін айтады.

Біздің тәжірибемізге негіз болған 5-6 жастағы балалардың құрастырған ертегілері мен қызықты әңгімелері ұйымдасқан түрде мағыналы, жүйелі, өз бетінше еркін жүргізілетін жұмыс, қиялдың дұрыс дамуына апаратын көп жолдың бірі болады деп есептейміз. Алты жасар бала өз қиялында алуан түрлі жағдайлар құрай алады және баланың өзі сонда әртүрлі жағынан көрінеді. Ойын барысында қалыптаса отырып, қиял басқа да іс-әрекет түрінде дами алады. Тілі және қиялы жақсы дамыған бала қызықты сюжетті тез арада жанынан ойлап шығара алады. Қиялдың үздіксіз жұмысы-баланың айналадағы әлемді танып-білуінің және игеруінің маңыздылығында. Мектепке дейінгі кезеңде баланың зейіні төңіректегі заттарға және осылар арқылы орындалатын іс-әрекеттерге қатысты ынтамен байқалады. Бала бір нәрсеге ынтасы өшпей тұрғанда ғана зейінін шоғырлай алады. Жаңа бір нәрсе пайда болғанда баланың зейіні лезде соған ауады. Сондықтан балалардың ұзақ уақыт бір іспен шұғылдануы сирек болады. Пайдаланылатын ойын элементтері, іс-әрекеттің нәтижелі түрлері, әс-әрекет формаларын жиі өзгерту, балалардың зейінін айтарлықтай жоғары деңгейде ұстауға мүмкіндік береді.

Қабылдау-таным әрекеттерінің бірі. Жазылмалы қатысымдық тұлғаларды мен тілдік мәліметтерді ұғыну қабылдаудан басталады. Тіл үйренуші тілді меңгеру барысында есту, көру, сезу арқылы дыбыстарды, сөздерді, сөйлемді қабылдауға үйренеді. Бала қоршаған ортаны жақсы қабылдауға тиіс. Бала тәрбиесімен айналысатын тәрбиешілер де, ата-аналар да балалармен жылдың қай мезгілінде болмасын далаға шығып, серуендегенде, әртүрлі ойын ойнағанда осы ойланту әдісіне баса көңіл бөлгені дұрыс.

Бала ойын арқылы қоршаған орта мен құбылыстардың ақиқат сырын ұғынып үйреніп, өзінің күш-жігерін жаттықтыра бастайды. Ойын кезіндегі баланың психологиялық ерекшелігі: олар ойнайды, эмоциялық әсері ұшқындайды, белсенділігі артады, ерік қасиеті, қиял елестері мен таным үрдістері дамиды, мұның бәрі баланың шығармашылық қабілеті мен дарынын ұштай түседі. Мектепке бару қарсаңында баланың психологиялық даму деңгейінде жекелей өзгешеліктер пайда болады. Бұл өзгешеліктер балалардың бір-бірінен ақыл-ой, адамгершілік және жекелей дамуымен ажыратылуынан байқалады. Олай болатын болса, балаларға психологиялық қолдау жасау білім беру мекемелерінің ең тиімді міндеті болып табылады.

Пайдаланылған әдебиеттер:

- 1.Возрастная и педагогическая психология. Тесты. –М., МГУ, 1992.
- 2.Вопросы нравственного воспитания школьников. Сборник статей: Изд Ленинградского Университета, 1960.
- 3.Кулагина И.А. Возрастная психология: Развитие ребенка от рождения до 17 лет.-М., 1998.
- 4.Леонтьев А.Н. Проблемы развитие психики-М.,1981.
- 5.Обухова Л.Ф. Детская психология: Теория, факты, проблемы.-М., 1995.

ҚОЛ ЕҢБЕГІ ВАРИАТИВТІК КОМПОНЕНТІ АРҚЫЛЫ БАЛАНЫҢ ТАНЫМДЫҚ ЖӘНЕ ШЫҒАРМАШЫЛЫҚ ҚАБІЛЕТТЕРІН ДАМУ

Махамбетова С. С., Мамилина А. С.

«Ақниет» б/ж КМҚК

Қоғамымыздың дамуына байланысты мектепке дейінгі білім беру жүйесінің басты мақсаты - жаңа әлеуметтік жағдайларда өз бетінше белсенді әрекет етуге жан-жақты жетілген тұлғаны дайындау болғандықтан, оның белгілі бір жетістікке қол жеткізу мүмкіндігін негізге ала отырып, бұл мақсатқа қол жеткізуде шығармашылық пен еңбектің орны зор екені барша тәріешілер қауымына аян.

Шығармашылық қабілеті бар бала, ол белсенді бала. Ондай бала басқалар көре алмаған қызықты, ерекше құбылыстады байқайды. Сонымен бірге олар ешкімге тәуелсіз өзіндік шешім қабылдай алады, олардың әдемілікке деген өзіндік көзқарасы бар және жаңаша түрде жаңалықтар енгізуге даяр. Бұл жерде негізі баланың шығармашылық қабілетіне байланысы бардың бәрі, яғни бақылағыштық, салыстыра, талдай алу, модельдей алу, араластыра алу, заңдылықтар мен байланыстарды таба білу сияқты сапалы ой-өріс қабілеті талап етіледі.

Шығармашылық бастауы баланың саналы түрде фантазиясын, еліктеу қабілетін туғызады. Шығармашылықтың өзі табиғатынан бірдеңені жаңаша істеуге деген құлшыныс пен тілектің негізі болып табылады. Атап айтсақ, адамның алға қарай жақсылыққа, көркемдікке ұмтылуға, жаңаша ойлауға, болашаққа талпынуға, шығармашылық бастауы, оның шығармашылық бастамасының кең көлемдегі түсінігі. Осындай шығармашылық бастаулар адамды өнерге тәрбиелейді.

Әртүрлі қалдық және табиғи материалдармен, қағазбен, жіппен, сіріңкемен, төсеніштермен жасалатын жұмыстар баланың жан-жақты дамуына үлкен септігін тигізеді, олардың ұзақ уақыт дене қимыл қозғалысындағы тұрақтылығын арттырады, жүйке, бұлшық еттерін шынықтырады.

Мектеп табалдырығын аттар болашақ оқушылар - ересек топ балаларының шығармашылық қабілетін шыңдау мақсатында күннің екінші жартысында «Қол еңбегі» вариативтік компонентін аптасына бір рет өткіземіз. Аталмыш вариативтік компонентінің

ұйымдастырылған оқу қызметтерінде балалар қағазбен табиғи және қалдық материалдармен жұмыс жасауды үйренеді.

Вариативтік компоненттің мақсаты: Қол еңбегі арқылы балалардың шығармашылық және танымдық қабілеттерін дамыту.

Міндеттері:

-Балалардың білімдері мен машықтарын негізге ала отырып шығармашылық қабілеттерін дамыту.

-Есте сақтау, қырағылық, логикалық ойлауын, көркемдік талғамын, танымын дамыту.

-Еңбексүйгіштікке, шыдамдылыққа, ұқыптылыққа, бірігіп жасалған жұмысқа қанағаттанарлыққа, өзара жақсы қарым-қатынасқа және ұжымға тәрбиелеу.

-Өртүрлі бейнелеу материалдарына және олармен жұмыс жасай алуға қызығушылықтарын арттыру.

-Халықтық және сәнді-қолданбалы шығармашылық өнеріне тәрбелеу.

-Алға қойған мақсаттарына жете алуға деген құлшыныстарын тәрбиелеу.

Меңгерілген нәтиженің бағалануы төмендегі критерийлер арқылы жүзеге асырылады.

Баланың қол еңбегін меңгерудегі сапасының критерилері:

- Жасаған бұйымның қандай материалдан екендігі жөнінде біледі.
- Өртүрлі материалдардан жұмыс жасау әдістерін меңгереді.
- Өз бетімен жұмыстың орындалу ретін біледі.
- Өз еркімен жалған бұйымға талдау жасай алады.
- Жұмыс барысында өзі конструктивті шешім қабылдай алады.
- Бұйымды орындауда көркемдікпен санасады.
- Өзіндік бейнелеумен жұмысты орындай алады.
- Бұйымның түріне, бекітілуіне, құралуына байланысты материал түрін таңдай алады.
- Ойлау, еліктеу, елестету деңгейін көрсете алады.
- Жұмыс барысында қол еңбегінің түрлі әдістерін пайдаланады.

Білім беру саласының мамандары балаларды ерте жастан шығармашылық еңбекке баулу, оларды болашақ жетістіктерге жеткізудің бірден-бір жолы деген қорытындыға келіп отыр. Бала бойында баға жетпес мектепке қажетті қасиеттері мол жеке тұлға боп қалыптасады. Осындай шығармашылық қол еңбегі арқылы бала бастаған істі соңына дейін аяқтауға, достарына көмекке келу, қиындықтарды жеңуге деген құлшынысы артады.

Вариативтік компонентте пайдаланылған еңбек түрлері балалардың адамгершілік тәрбиесіндегі сапалылығын қалыптастырады. Олар: еңбекқорлық, еркіндік, тәртіптілік, еңбек етуге деген құлшыныс. Балалар қол еңбегі арқылы, қолданылатын материалдардың қасиеттерімен, заттардың жасалуынын сатылы технологиясын және теориялық білімді тәжірибе жүзінде ұштастырып қолдана алуға бейімделеді. Өздерінің жасаған бұйымдары арқылы белгілі бір эстетикалық талғамдарды бойына сіңіреді.

Нәтиже тек, осы вариативтік компонентте қолданылған оқу қызметінде жасалған бұйым түрлерінен ғана емес, балалардың байқағыштық қасиеттері, кеңістікте елестете алу, дәстүрден тыс ойлау қасиеттерінен де байқалады.

Пайдаланылған әдебиеттер:

1. «Құрастыру және қол еңбегі» Ф.Н.Жұмабекова, А.А.Ойшыбаева Алматы кітап 2001
2. Лыкова И.А. Изобразительная деятельность в детском саду. – М: «Карапуз – Дидактика», 2006.
3. Фатеева А.А. Рисуем без кисточки. – Ярославль: Академия развития, 2006.
4. Соломенникова О.А. Радость творчества. Развитие художественного творчества детей 5-7 лет. – Москва, 2001.

УДОБНЫЙ ИЛИ НЕУДОБНЫЙ РЕБЕНОК

Унжакова Г.А.

КГКП я/с «Акниет» г. Караганда

«Хороший или плохой», а может так «Удобный или неудобный». У многих сейчас всплыл в голове тот или иной персонаж. Возможно, ваш ребенок, а может воспитанник. Но сути не меняет. Я думаю, все сейчас согласится с тем, что есть дети послушные, прилежные, и учатся хорошо, капризничают – да, но с ними всегда можно договориться. В общем проблем нет с ними.

Но есть и другие, требуют своего, если не по его, то будет «ор на весь двор», не хотят одеваться, кушать, уходить с прогулки, задираются, со сверстниками ладят плохо, сплошное стихийное бедствие. Что делать то с ними? И всегда ли послушание идет во благо?

Приведу пример, излишнее родительство из древнего – преддревнего Египта: «Дети больше не слушаются своих родителей. Видимо конец мира уже не очень далек... Эта молодежь растлена до глубины души. Молодые люди злокозненны и нерадивы». Чувствуете родственную душу? Не мы первые, не мы последние. Дети не слушались, ломали, баловались, хамили взрослым всегда, сколько стоит этот мир.

Почему они не слушаются? Приведу не которые примеры взяты из психологии:

- Кризисный период. Психология выделяет несколько основных кризисных этапов: 1 год, 3 года, 5, 7 лет, 10 — 12 лет (начало переходного возраста). Естественно, границы достаточно условные, важнее другое – в эти периоды происходит существенные изменения в детской личности и способностях ребёнка. Меняется и психика, и поведение. Я наверно не совсем знаток в этом. Но думаю, что это имеет место быть.
- Чрезмерное количество запретов. Бунт – естественная реакция детей любого возраста на ограничения. При постоянно звучащем слове «нельзя» ребёнок порой специально нарушает запреты, чтобы доказать свою независимость и «насолить» родителям.

Приведу пример: «Мама гуляет с ребенком (2 года). Ключевое слово «гуляет». Ребенок идет не рядом, а дальше от нее шагов на пять, она его тянет за руку со словами: иди рядом, там нельзя ходить, велосипеды могут ехать. Ребенок идет не по аллее, а в траву. Мама останавливает туда нельзя, и тут я спрашиваю почему нельзя то? Ответ: Там комары. Я говорю: «Давай обрызгаем спреем». Ответ: Нет, его все равно укусят. И вообще сядь на коляску. Ребенок вырывается, выгибается, орет. Но его пристегивают. И...дают телефон. Посмотри вот мультик, а то я устала». Затем мама сетуют, не сразу через годик, другой. Не могу оторвать от телевизора, прям скандал. И опять НЕЛЬЗЯ.

И такое бывает, сплошь и рядом. Мы сами за собой, не замечая из своих поступков, порожаем привычку, а привычка как известно порождает характер.

- Непоследовательность родителей.

Приведу пример: «Семья в гостях на детском дне рождения. Папа говорит ребенку (3 года) когда тот забирает игрушку у другого и при этом дерется: Нельзя драться, зачем обижаешь? Ребенок, у которого отобрали игрушку, убегает жаловаться соответственно. Что делает папа после ухода другого ребенка? Папа: Правильно сынок, молодец, чемпион. Можешь за себя постоять».

Естественно, ребенок растерян, дезориентирован, что и выражается в непослушании. Как так? Нельзя – и можно, на один и тот же поступок. Опять же следим за собой в первую очередь.

- Вседозволенность. В такой ситуации, напротив, ограничения практически отсутствуют. Ребёнку разрешено буквально всё, поскольку родители

путают понятия «счастливое детство» и «беззаботное детство». Результатом потакания любым капризам становится избалованность. Если нет, значит нет, не при каких обстоятельствах. Нельзя при аллергии конфеты, значит нельзя не сегодня, не завтра – потому что выходной и гости. Да, будет плакать, надо пережить. Примеры приводить не буду, тут все понятно.

- Разногласия в вопросах воспитания. Различные требования к ребёнку – не редкость. К примеру, отцы обычно требуют больше от детей, мамы же проявляют сочувствие и жалость. Бывает и наоборот. Или конфликт может возникнуть между родителями и старшим поколением. В любом случае непослушание – следствие дезориентации ребёнка. Опять же путаница можно – нельзя.
- Неуважение детской личности. Нередко взрослые убеждены, что ребёнок в 8 или 9 лет столь же «бесправен», как и годовалый. Они не желают слушать его мнение, поэтому неудивительно, что в итоге возникает протестное поведение. Прислушивайтесь, к ребёнку, наблюдайте, вникайте.
- Конфликты в семье. Взрослые, выясняя собственные отношения, забывают о ребёнке. А тот старается привлечь внимание через шалости или даже серьёзные проступки. Впоследствии это превращается в привычку.
 - Семья. Нередки случаи, когда поведение ухудшается после изменения состава семьи. Появление нового члена семьи. Здесь только внимание, забота.
- Не здоровится, физиологические потребности: хочет, есть, спать, устал идти. Тут без комментариев.

Невозможно быть удобным для всех и всегда. Не нужно и даже вредно.

Необходимо учиться друг у друга, а также учить детей: слушать, слышать, договариваться, идти на компромисс.

А вот беспрекословное следование инструкциям – это не главная ценность воспитания.

Если ребенок открыто заявляет о своих желаниях, выражает свою злость и обиду, значит он вам доверяет. Значит он уверен в том, что вы его услышите, примите и не отвергните лишь потому, что у него неудобные чувства и желания.

Ситуации одинаковы для всех людей, другое дело как мы на нихотреагируем.

Нет однозначного ответа на «удобность» или «неудобность» ребенка. Есть дети спокойные по темпераменту, есть вспыльчивые, дети с особенностями. И задача родителей тех или иных, вовремя заметить, обратить внимание, не пустить на самотек. Объяснить, направить, но самое главное показать пример.

Любите своих детей. Ведь любят не за что-то, любят просто так!

Литература

1. Вопросы детской психологии. Л.С.Выготский .изд.Перспектива 2018г.
2. Тайная опора.Привязанность к жизни ребенка.Л.Петрановская изд.АСТ М.,2016г.

МЕКТЕПKE ДЕЙІНГІ ҰЙЫМДА ҮШТІЛДІ БІЛІМ БЕРУДІҢ ТИІМДІЛІГІ

А.Ш.Лукпанова, Р.Н.Жақсылық
«Ақниет» б/б КМҚК

Бүгінде егеменді ел, тәуелсіз мемлекет болып әлемге жар салып жатқан дүбірлі кезеңде қазақ ұлтының жанына сүйеу, рухына тіреу болатын басты мәселенің бірі осы - тіл. Көптілді оқыту - жас ұрпақтың білім кеңістігінде еркін самғауына жол ашатын, әлемдік ғылым құпияларына үңіліп, өз қабілетін танытуына мүмкіншілік беретін бүгінгі күнгі ең қажеттілік деп түсіндіруге болады.

Мемлекет басшысы «Жаңа әлемдегі жаңа Қазақстан» атты Қазақстан халқына Жолдауында: «Қазақстан халқы бүкіл әлемде үш тілді пайдаланатын жоғары білімді ел ретінде танылуға тиіс. Бұлар қазақ тілі - мемлекеттік тіл, орыс тілі - ұлтаралық қатынас тілі және ағылшын тілі жаһандық экономикаға ойдағыдай кірігу тілі» - деген болатын. Басқаша айтқанда, үштұғырлы тіл идеясын мынадай әрі қарапайым, әрі түсінікті формуламен көрсетуге болады: мемлекеттік тілді дамытамыз, орыс тілін қолдаймыз, ағылшын тілін үйренеміз.

Үштілді меңгертудің басты мақсаты тіл үйренушілердің коммуникативтік құзыреттілігін қалыптастыру болып табылады. Тіл - қандай тілде сөйлемесін адам үшін құдірет, байлық, халық мәдениеті, тарихы. Тіл үйрену арқылы адам өзге ұлттың мәдениетін, тарихын, салт-дәстүрі мен әдет-ғұрпын танып біледі. Қоғамда болып жатқан әлеуметтік экономикалық өзгерістер мен еліміздің білім беру саласының әлемдік білім кеңістігіне шығуы - білім беру саласында, соның ішінде мектепке дейінгі тәрбиелеу мен оқытуға заман талабына сай өзгерістер енгізіліп отыр. Қазіргі уақытта еліміздің негізгі стратегиялық міндеттерінің бірі мектепке дейінгі мекемелерде білім беру жүйесін қайта құру және дамыту болып табылады.

Мектепке дейінгі тәрбие мен оқыту ұйымында үздіксіз білім берудің алғашқы деңгейі. Сондықтан да мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың негізгі мақсаты баланың жеке ерекшеліктерін, қабілетін дарыны мен талантын ашуға және жан-жақты дамытуға бағытталған. Қазақстан Республикасының Президенті Н.Ә.Назарбаевтың Қазақстан жолдауында «Балаларымыздың болашағы үшін осындай шешімді бірлесе отырып қабылдауға тиіспіз, баланың орыс, ағылшын тілдерін, интернет тілін жетік меңгеруі-ең бастысы қазақ тілін жаңғыртуға жағдай туғызады»-деп атап көрсеткен бағыты негізінде мектепке дейінгі ұйымда үштілді қатар оқыту қолға алынды.

Мектепке дейінгі балалар жасында ағылшын тілін үйрену коммуникация құзыреттілігіне негіз болып табылады. Дәл осы жаста, яғни 3-6 жас аралығында баланың жеке тұлға ретінде қалыптасуы болады, сонымен қатар олардың қабілеттерін дамып, айқындала түседі. Педагогтың ағылшын, қазақ тілі мен орыс тілі оқу қызметінде тәрбиешілерде тілдің қарым-қатынас тәжірбиесінде болуға құптарлық түрткінің қалыптасуына мүмкіндік береді. Бала тілдерді неғұрлым ерте бастан меңгере бастаса, соғұрлым өзінің ана тілімен тең түрде қабылдаулары жеңіл болады, себебі әрдайым ағылшын тіліндегі сөздерді өз ана тілімен салыстыра отырып жүргізеді. Мектепке дейінгі ұйымда мемлекеттік тілді үйренумен қатар ағылшын тілдерін үйренулеріне барлық жағдай жасалынып отыр. Мектепке дейінгі ұйымда үштілдікті үйрету ересектер тобынан басталады. Мектепке дейінгі білім беруге үштілдікті енгізу, мұның арқасында, тілдерді меңгерудің логикалық жүйесін жасай аламыз.

Мектеп жасына дейінгі баланың тілін дамытудың негізгі мақсаты тіл дамыту негізінде білім қабылдауға дайындығын қамтамасыз ету. Баланы үштілді мәдениетке баулудың мақсаты: тілді дұрыс меңгерту, ауызекі сөйлей білуді үйрету. Мамандардың ұсынылған педагогикалық іс-тәжірбиесінде үштілді балаға үйретуді балабақшадан бастау бірізділік пен арнайы жүйе бойынша оқу қызметті ұйымдастыру үшін төмендегідей бағыттар қамтылған:

- Баланың сөздік қорын кеңейте тілін дамыту;
- Жаңа сөздердің мағыналарын жетік түсіну;
- Синонимдер мен антонимдерді қолдану;
- Сөз тіркесі, сөйлемдерді дұрыс қолдану;
- Сөзді байланыстырып сөйлеуге үйрету;
- Диалог ретінде сөйлей білу.

Балалар бақшасында ағылшын тілін игеріп, тілдік қатынасқа түсудің маңызды түрі- ауызша сөйлеу тіліне үйрету. Ағылшын тілін оқытуда балалардың өзіндік ерекшеліктері болады. Ол балалардың өздерінің жасындағы психофизиологиялық дамуында негізделеді. Психологтардың пайымдауы бойынша, мектепке дейінгі ұйым балаларының қабылдауы, есте сақтау қабілеті және зейіні еріксіз түрде болып отыр. Балалар өздерінің қабылдауларын басқара алмайды, өз бетінше белгілі затты (нәрсені, затты) қорытындылай алмайды. Балалардың есте сақтау қабілетіне көзбер көрген нәрсесін сақтап қалу тән, алайда балабақшадағы өзінің қабылдап отырған нәрселерін кейін қайта еске түсіру керектігі жайлы ойламайды. Балалардың көңіл аударуының ерекшелігі, түр сипаты тартымды, бояуы қанық заттар арқылы оянады. Сондықтан үштілдікті оқыту барысында осы ерекшеліктерді ескере отырып, басты назарда ұстау керек.

Тәрбиеші немесе айналасындағы үлкендердің алғшақы эмоциялық қатынасы, баланың болашақта осы тілде сөйлеу мәнерінің қалыптасуына негіз болып табылады. Мысалы: отыр, тұр сияқты бұйрық сөздермен әрекетке, доп, орындық, үстел, деген нақты атауларға, допты ал, орындыққа отыр дегендей бұйрық мәнді етістік тіркестерімен тілдік қатынастарға бала бірден тартыла бастайды.

Үштілді меңгерту барысында сөздік жұмыстың алар орны ерекше. Сөздік жұмысы - тіл дамытудың іргетасы, баланың жаңа сөздер үйренуде, бұрын білетін немесе түсінбейтін сөздердің мағынасын анықтауда маңызы зор. Мысалы: Ол алма - Ол қызыл алма. Это - яблока, Это - красное яблока, Apple - This apple - This red apple. Сөздікті байытудың негізгі көзі-сөз маржаны ауыз әдебиет үлгілерінен мақал-мәтелдер, жұмбақтар, жаңылтпаштарды үйретіп отырған жөн. Балаға оқып берген, үйреткен материалдардың мазмұнын дұрыс қабылдау үшін, сөздік жұмыстарының мұқият жүргізілуі қадағаланады, яғни балаға түсініксіз бірде - бір сөз болмауы керек. Ал, өлең оқу барысында сөздік жұмысы өлеңді оқымас бұрын немесе оқып болғаннан соң ғана жүргізіледі. Мысалы: Алма сөзін алманы көрсету арқылы ұғындырамыз. Бұл әдіс - жеміс-жидектер, ойыншықтар, тағамдар тақырыптарында жүзеге асады. Әртүрлі тірек кестелер және таблицалармен сөздерді, сөз тіркестерін үйретуге болады.

Мысалы: Алманы сипаттау: алманың түсі қызыл, пішіні - домалақ, дәмі - тәтті. Ол ағашта өседі, жеміс. Мен алма жеймін.

Қорыта келгенде, Қазақстанның тілдер саясанындағы басты бағыт тілдердің үштілдігі. Бағдарлама қазақ, орыс және ағылшын тілдерін еркін меңгертуді көздеп отыр. Еліміз Егемендік алып еңсесін көтере бастағанында қазақ, орыс, ағылшын тіліне деген сұраныс пайда болды. Демек біз өз мемлекетіміздің дүниежүзілік деңгейдегі беделінің өсіп, 50 елдің қатарында олармен иық тіресе сөйлесе алуымыз үшін қазақ, орыс тілдерімен қатар ағылшын тілінде де сөйлеп тұрсақ, деңгейімізді танытқанымыз емес пе.

Қысқасы мемлекетіміздің негізі - қазақ және орыс, ағылшын тілдері бүгінгі таңдағы инновациялық технологиялардың озық тәжірбиелерімен меңгертуіміз қажет.

Пайдаланылған әдебиеттер:

1. Ақиқат 2013 жыл № 1 «Қазақстан-2050» стратегиясы-қалыптасқан мемлекеттің жаңа саяси бағыты. Қазақстан Республикасының Президенті Н.Ә.Назарбаевтың Қазақстан халқына жолдауы
2. Т.Мейірманқұлов «Білім берудегі инновациялық технология» 2005 жыл

ЗАСТЕНЧИВЫЕ ДЕТИ

Унжакова Г.А., Грапп М.В.
КГКП я/с «Акниет» г. Караганда

В детском саду или на игровой площадке ваш малыш держится в стороне от других детей и не хочет играть с ними. Когда приходят гости, он старается не приближаться и не отвечает на вопросы словоохотливых и улыбчивых визитеров.

Застенчивость является одной из самых распространенных и самых сложных проблем межличностных отношений. Известно, что застенчивость порождает ряд существенных трудностей в общении людей и в их отношениях. Среди них такие, как проблема познакомиться с новыми людьми, отрицательные эмоциональные состояния в ходе общения, трудности в выражении своего мнения, излишняя сдержанность, неумелое представление себя, скованность в присутствии других людей и т. д.

Происхождение этой особенности, как у большинства других внутренних психологических проблем человека, уходит своими корнями в детство. Наблюдения показали, что застенчивость появляется у многих детей уже в трех-четырёхлетнем возрасте и сохраняется на протяжении всего дошкольного детства. Практически все дети, которые вели себя застенчиво в три года, сохранили это качество до семи лет. Вместе с тем выраженность застенчивости претерпевает изменения на протяжении дошкольного периода. Слабее всего она проявляется в младшем дошкольном возрасте, резко возрастает на пятом году жизни и сокращается к семи годам. При этом на пятом году жизни усиление застенчивости приобретает характер возрастного феномена. Возникнув в этот период, у некоторых детей это качество остается устойчивой чертой личности, которая во многом усложняет и омрачает жизнь человека. Поэтому очень важно вовремя распознать эту черту и остановить ее чрезмерное развитие.

В поведении застенчивых детей обычно отражается борьба двух противоположных тенденций: ребенок, с одной стороны, хочет подойти к незнакомому взрослому, начинает движение к нему, но по мере приближения останавливается, возвращается назад или обходит нового человека стороной. Такое поведение называют амбивалентным.

При встрече с новыми обстоятельствами или в ходе общения с посторонними ребенок испытывает эмоциональный дискомфорт, который проявляется в робости, неуверенности, напряжении, выражении тревоги или страха. Эти дети испытывают страх любых публичных выступлений, даже если это всего-навсего необходимость отвечать на вопросы знакомого педагога или воспитателя на занятиях.

Наблюдая за поведением ребенка, можно без труда заметить данные особенности. Детей, у которых они проявляются слишком часто, даже в безопасных ситуациях, можно отнести к группе застенчивых.

Что кроется за таким поведением? Какова психологическая природа детской застенчивости?

Давайте подумаем, что такое застенчивость, и на житейских примерах вспомним, как она проявляется.

Ребенок, хорошо знающий урок, растерянно молчит или в лучшем случае что-то бормочет, запинаясь и заикаясь, когда его вызывают к доске. Его лицо покрывается красными пятнами, одноклассники нарочно громко подсказывают, веселятся. В результате ничего вразумительного ученик сказать не может, раздраженный учитель ставит очередную двойку.

Или другая типичная ситуация - шести-, семилетний малыш, начитанный, грамотный, на отборочном тестировании при поступлении в элитную школу или гимназию. В обстановке строгого собеседования (что для ребенка является стрессогенным, психотравмирующим фактором) он не может ответить на хорошо знакомые вопросы, выполнить элементарные (для привычной домашней обстановки) задания.

Нередко застенчивые дети подвергаются придирам, обидам, а подчас и прямому издевательству со стороны задиры во дворе или школе. Из-за этого посещение школы для ребенка превращается в хроническую пытку, он ищет всяческие предлоги для пропуска занятий, часто болеет, страдает от так называемых психосоматических заболеваний. Ведь дети так же, как и взрослые (а фактически в гораздо большей степени), подвержены психологическим стрессам, невротическим реакциям.

У школьников застенчивость сопровождается также и повышенной тревожностью, мнительностью, неуверенностью в себе, робостью. В 10-20% случаев у таких ребят бывают страхи темноты, одиночества, они скованно себя чувствуют в присутствии незнакомых людей, молчаливы, замкнуты.

Между тем они довольно часто обладают большими способностями, легко осваивают компьютерную технику, любят читать, рисовать, но одаренность и даже выраженные таланты блокированы комплексом неуверенности в себе, внутренним напряжением при общении со сверстниками, взрослыми. И как следствие - проигрывают менее способным, но более шустрым сверстникам.

Некоторые полагают, что застенчивость в большей мере свойственна девочкам, но это далеко не так. На разных этапах возрастного развития 20-25% мальчиков страдают от застенчивости - приблизительно так же, как и девочки.

Но, с другой стороны, застенчивость часто маскируется механизмом спонтанной психологической компенсации и гиперкомпенсации в виде показной развязности, нарочитой грубости, даже склонности к хулиганским поступкам. Такие ребята, надеясь стать более свободными, независимыми, смелыми, зачастую тянутся в компании, группировки, где культивируется сила, а главными аргументами считаются кулак и ненормативная лексика.

Таким образом, застенчивость может уродливо трансформироваться, мутировать в наглость, девиантное поведение. И это серьезная проблема - не только медицинско-психологическая, но и социальная. От того, получит ли застенчивый малыш, подросток квалифицированную помощь, зависят его дальнейшая судьба, благополучие в профессиональной и личной жизни.

Порой, как ни странно, у таких людей, внешне кажущихся податливыми, не складывается гармоничное супружество, они не удовлетворены своим кругом общения; проявляется это в том, что юноша или девушка не может познакомиться с тем, с кем хочет. Им трудно найти хороших друзей, они тяжело сходятся с людьми.

Застенчивость накладывает отпечаток на самые разные аспекты жизни человека. Эта актуальная психосоциальная проблема не имеет возраста, особенно если сопровождается тиками, заиканием, внутренней напряженностью, скованностью. Всего этого можно избежать, если вовремя обратиться за помощью.

Квалифицированные психологи и психотерапевты помогут застенчивым людям справиться со своим "недугом", повысить самооценку, научат свободному общению и взаимодействию с окружающими.

Чем чревата застенчивость?

Как уже стало понятно, неприятностей от застенчивости много. Каковы же они?

Ограничение контактов с людьми - "Роскошь человеческого общения".

Конформизм - человек «наступает на горло собственной песне», не выражая своего мнения, он просто голосует за чужое, даже если оно ему чуждо.

Застенчивость побуждает человека бесконечно заниматься самокопанием, самоедством и самообвинением. Известно, что самое страшное чувство - чувство вины. Застенчивый чаще всего "без вины виноватый".

Застенчивость влечет за собой неприятные переживания, развивает тревожность, формирует страх и комплекс неполноценности.

Энергия растрачивается попусту: вместо того чтобы совершать поступки, личность занята переживаниями.

Накапливаются неотрагированные отрицательные эмоции.

Застенчивость мешает раскрытию личности и ее реализации. Иной не столь много представляет собой, сколько умеет себя преподнести, застенчивый же не в состоянии донести свою значимость.

В результате мало кто из застенчивых людей может достичь успеха в жизни. Ребенок боится незнакомых людей, школьного начальства, всевозможных контактов, необходимых в обществе. Пронеся по жизни свою застенчивость, будучи взрослым, он будет бояться начальства, общения с людьми, особенно с лицами противоположного пола, может быть, будет обречен на одиночество.

Худший исход - невроз (состояние застенчивости ведь может варьироваться от «легкой необщительности» до глубокого невроза), депрессия и, возможно, суицид. Часто глубоко застенчивые люди жалуются на потерю смысла жизни.

Симптомы застенчивости

Застенчивость «читается» по внешним признакам:

- покраснение лица;
- потливость;
- дрожь;
- учащение сердцебиения;
- стесненное дыхание;
- согбенная поза;
- опущенные вниз глаза;
- тихий голос;
- скованность мышц и движений.

Психологические особенности застенчивых людей можно свести в основном к следующему: смущение при контактах с людьми, высокая тревожность, страх, зависимость от мнения окружающих, безосновательное чувство вины - все это на фоне неуверенности в себе.

Что мешает малышу свободно общаться с детьми и взрослыми? Как помочь ребенку преодолеть затруднения в выражении чувств?

Застенчивый ребенок – большая забота для родителей. Однако нужно понимать, что застенчивость является особенностью, но, ни в коем случае не расстройством личности.

Стеснительность ребенка - прежде всего черта характера, а не недостаток, как часто думают взрослые. Эта черта характера необязательно базируется на заниженной самооценке; и скромный ребенок может вполне быть уверенным в себе и счастливым. В некоторых случаях застенчивость проявляется лишь как защитная функция организма.

Как же родителям уловить ту тонкую грань между низкой самооценкой и простой стеснительностью? Ответ подскажет мимика лица. Если ребенок сильно стесняется и не может установить зрительный контакт с собеседником, отказывается от взаимодействия, скорее всего у него есть определенные проблемы.

Существует несколько причин детской застенчивости

1. Стеснительность напрямую связана с неуверенностью ребенка в себе и, как следствие, с боязнью показаться смешным, нелепым, с опасением получить негативную оценку себя, своих действий от окружающих — сверстников, учителей, незнакомых людей. Важно иметь представление о том, какие ситуации вызывают у вашего ребенка особое напряжение, когда он стесняется, и что он чувствует при этом. Эту информацию вы можете получить, наблюдая за поведением ребенка, а также поговорив с ним об этом.

2. Застенчивость зачастую зависит от типа нервной системы, который, как известно, мы получаем вместе с рождением. Каждому родителю следует знать, кто его ребенок, как он выражает себя в психогенных ситуациях. Чаще всего застенчивость свойственна меланхоликам – слабым, неподвижным, мечтательным личностям.

3. Некоторые родители отчаянно стараются оградить ребенка от контактов. А ведь полная изоляция от общества не дает развиваться умению жить среди людей, ладить с ними,

дружить. Очень часто стеснительность ребенка объясняется характером, привычками и жизненным укладом родителей.

Замкнутая, угрюмая, малообщительная мама, которая к тому же отличается повышенной тревожностью и мнительностью, может реально испортить ребенку будущее. Такая мать боится всего — улицы, драк, инфекций, дурного влияния, она словно подтыкает своего ребенка ватой, и в таких тепличных условиях он растет абсолютно аморфным и беспомощным. Постоянное внутреннее напряжение матери, порой усугубляющееся неровными отношениями с мужем, родителями, неустроенностью быта, выражаются в перепадах настроения, непоследовательности. Тревожная, нервная эмоциональная атмосфера в доме вредна для маленьких детей, она может привести не только к застенчивости, но и к неврозам.

4. Семьи, в которых к ребенку относятся с повышенной строгостью, требовательностью, не признают компромиссов, также способствуют формированию застенчивости. Ребенок, растущий в атмосфере запретов, приказов, одергиваний, не знающий, что такое похвала и ласка, может стать застенчивым и даже трусливым.

Определив причины стеснения, вы как родители будете знать, какой применить *подход для устранения проблемы*.

- Станьте образцом для подражания

Дети чрезвычайно восприимчивы и во многом подражают взрослым. Если ребенок видит в вас робкого и нерешительного человека, он с большей вероятностью переймет эту черту. Поэтому если он стесняется, в первую очередь взгляните на себя со стороны.

Примените ролевую модель решительного человека. Например, делая заказ в ресторане, уверенно разговаривайте с официантом, если потребует ситуация – сделайте замечание. Ребенок поймет, что с людьми можно свободно разговаривать на равных без стеснения.

Если видите человека, нуждающегося в помощи, сделайте шаг навстречу. Постепенно, повторяя за вами, ваш малыш станет смелее и сможет побороть неприятную черту своего характера.

- Чаще находите в общественных местах

Собираясь в супермаркет, на большой праздник или планируя поход на футбол, обязательно возьмите с собой ребенка. В местах большого скопления людей ему поначалу будет тяжело, но чем чаще взаимодействовать с внешним миром, тем больше ребенок будет понимать, что в этом нет ничего опасного.

- Критиковать за застенчивость нельзя

Что же делать? Прежде всего нужно учить ребенка общению, умению играть с другими детьми и ладить с чужими взрослыми. Для развития навыков общения подходят детская площадка, песочница, парк, любые места, где собираются дети со своими родителями. Здесь можно плавно превратить своего ребенка из пассивного наблюдателя в активного участника игр.

Постепенно под руководством взрослого у ребенка развивается умение понимать другого человека, согласовывать с ним свои действия, подчинять их общей цели. Если мама будет находиться рядом с ребенком, побуждать к активным действиям, при трудностях помогать, а при удачах хвалить, ребенок станет более общительным, уверенным в себе, приобретет навыки совместной деятельности.

Хорошая мама пойдет с застенчивым ребенком в песочницу, организует там игру, пригласит его друзей домой. Стеснительного малыша нельзя стыдить, оставлять одного, бросая в ситуацию, как в холодную воду. Следует помнить, что дети очень жестоки: они быстро подмечают и высмеивают чужие слабости. Даже если ребенок пришел в компанию с хорошей игрушкой, игрушку возьмут, а его в игру не примут. И критиковать за стеснительность нельзя, нужно почаще искать поводы поощрять и хвалить. Не нужно своего застенчивого ребенка обсуждать при других взрослых — все, что печалит родителей, мама с папой должны проговаривать только наедине. Ребенок должен слышать только хорошее.

- Приучайте к социальным навыкам с раннего возраста

Вместе читайте книги о взаимоотношениях между людьми. Изучайте правила этикета и поведения в обществе. Усвоенный теоретический материал закрепляйте практическими занятиями. Моделируйте возможные ситуации и обсуждайте ошибки поведения.

- Помогите ребенку реализовать его стремления

Когда ребенок стесняется, он зачастую не может реализовать свои желания и стремления должным образом. Когда его одолевают сомнения и нерешительность, родители должны поддержать, объяснить, как правильно поступить, по необходимости оказать моральное и физическое содействие.

Справиться с застенчивостью ребенка вряд ли получится так быстро. Над этим нужно работать каждый день. Последовательность и терпение – это два ключевых фактора успешного решения проблемы.

Чаще всего главным лекарством от стеснительности является тепло, ласка и внимание со стороны родителей. Пройдут года, и ваш подросший малыш обязательно поблагодарит за родительское внимание.

Литература

1. Галигузова Л.Н., Смирнова Е.О. Ступени Общения. – М, 1996.
2. Галигузова Л.Н. Застенчивый ребенок // Дошкольное воспитание. – 2000. №4.
3. Зимбаро Ф. Застенчивость. – М., 1991.
4. Касаткина Ю.В., Ключева Н.В. Учим детей общению. Ярославль, 1999

ПЕДАГОГИЧЕСКОЕ ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ КАК ФАКТОР МУЗЫКАЛЬНО-ЭСТЕТИЧЕСКОГО РАЗВИТИЯ ДОШКОЛЬНИКОВ

Кузмичева Л.А.

КГКП Карагандинский гуманитарный колледж

Основными задачами дошкольного воспитания и обучения, определенных в Государственной программе развития образования в Республике Казахстан на 2016-2019 годы, являются:

- обновление содержания дошкольного воспитания и обучения;
- внедрение инновационных методов и технологий, ориентированных на качественную подготовку детей к школе.

Государственный стандарт дошкольного воспитания и обучения направлен на развитие личности дошкольника, владеющего элементарными навыками познавательной деятельности, необходимыми для взаимодействия с окружающим миром, и подразумевает создание благоприятных условий для развития детей дошкольного возраста в соответствии их возрастных и индивидуальных особенностей, развития творчества и способностей каждого ребенка как субъекта отношений с самим собой, детьми, взрослыми при реализации программы дошкольного воспитания и обучения.

Гармоничное сочетание умственного и физического развития, нравственной чистоты и эстетического отношения к жизни и искусству - необходимые условия формирования целостной личности. Достижению этой высокой цели во многом способствует и правильная организация музыкального воспитания детей.

Важной задачей в воспитании детей дошкольного возраста является их музыкально-эстетическое развитие, способность к творческой деятельности, формирование элементарных умений и навыков, которые способствуют становлению креативной личности дошкольника.

Практика работы современного детского сада показывает, что основные вопросы музыкально-эстетического развития дошкольников решает музыкальный руководитель. Воспитатель детского сада является незаменимым помощником в организации процесса музыкального-эстетического воспитания и развития детей.

Проблема педагогического взаимодействия воспитателя и музыкального руководителя в дошкольных организациях – одна из важнейших, от ее решения зависит успешность процесса музыкально-эстетического развития дошкольников. Наблюдение и анализ музыкального развития детей в дошкольных образовательных организациях указывают на то, что процесс взаимодействия воспитателя и музыкального руководителя должен быть регламентирован, организован и обязателен во всех видах деятельности дошкольников, как на занятиях так и вне занятий.

Влияние музыки в развитии творческой деятельности детей очень велико. Музыка, как и любое другое искусство, способна воздействовать на всестороннее развитие ребенка, побуждать к нравственно-эстетическим переживаниям, вести к преобразованию окружающего, к активному мышлению. Наряду с художественной литературой, театром, изобразительным искусством она выполняет важнейшую социальную функцию.

Дошкольное детство-пора наиболее оптимального приобщения ребенка к миру прекрасного. Огромное значение в связи с этим приобретает личность воспитателя. От его нравственного облика, уровня знаний, профессионального мастерства и опыта зависит конечный результат воспитания дошкольников. Вот почему всесторонней подготовке педагога, его приобщению к миру музыкального искусства придается такое большое значение.

Воспитатели, находясь в постоянном контакте с детьми, имеют прекрасную возможность в осуществлении музыкального воспитания и обучения дошкольников вне музыкальных занятий: в группе, на прогулке и др. Использование музыки в быту детского сада, на занятиях по развитию речи, изобразительному искусству - возможность применения инновационных методов развития детей. Проведение интегрированных занятий, с использованием ИКТ технологий вызывает неподдельный интерес дошкольников.

Такие занятия наиболее продуктивны и интересны в плане организации и их проведения, так как музыкальные занятия, развлечения и праздничные утренники в течение года не могут удовлетворить потребность детей в музыке, музыкально-эстетическом развитии.

Поэтому педагогическое взаимодействие между воспитателем и музыкальным руководителем необходимо рассматривать как субъект-субъектные отношения, характеризующиеся единством цели, в качестве которой выступает музыкальное развитие ребенка как главного объекта педагогических отношений.

Музыкальный руководитель - это специалист, который имеет музыкальное образование, предполагающее наличие профессиональных и творческих умений, главные из которых - исполнительская и словесная интерпретация музыки (О.П. Радынова). Профессионализм музыкального руководителя немыслим без постоянного поддержания уровня своего исполнительского мастерства и его совершенствования. Этот уровень во многом определяет степень восприятия детьми музыкальных произведений. Воспитатель должен уметь исполнять несложные детские песни, выполнять музыкально-ритмические движения, играть на детских музыкальных инструментах (металлофон, бубен, трещотка, дудочка), организовывать музыкально-дидактические игры. Музыкальный руководитель и воспитатель, дополняя усилия друг друга, создают тот эффект, который возникает при технологии сотрудничества, выражаемое сотворчеством воспитателя, музыкального руководителя и воспитанников.

Музыкальный руководитель как носитель специализированных знаний и способностей ставит специализированные цели. Воспитатель знает особенности семейного воспитания детей, может дать психолого-педагогическую характеристику каждому ребенку и группе в целом, выдвинуть общеразвивающие цели и задачи.

Во взаимодействии музыкального руководителя и воспитателя необходим обмен между ними инициативами, направленными на сопоставление их представлений и формирование общего смысла деятельности, что выражается в совместном планировании работы по музыкальному развитию детей.

Педагогическое взаимодействие воспитателя и музыкального руководителя будет наиболее активным и продуктивным только при условии соблюдения прежде всего принципа диалогизации, который связан с преобразованием «суперпозиции» музыкального руководителя и «субпозиции» воспитателя в вопросах музыкального развития дошкольников в личностно-равноправную позицию сотрудничающих субъектов.

Принцип индивидуализации, в основе которого - использование каждым участником взаимодействия существенных преимуществ в выполнении определенных видов деятельности. Для реализации этого принципа каждый участник взаимодействия должен иметь прочные навыки музыкальной деятельности.

друга, создают тот эффект, который возникает при кооперации труда.

Принцип проблематизации. Имеющий специальное образование музыкант не учит воспитателя - он актуализирует, стимулирует его музыкальные возможности. Чтобы реализовать принцип взаимодействия «воспитатель - музыкальный руководитель», необходимо понимание обеими сторонами такой важной функции педагогической деятельности воспитателя, как обеспечение целостности воспитательно-образовательного процесса. Основанием для этого должна служить готовность воспитателя к музыкальному развитию дошкольников, воспринимаемая им как важный элемент его профессиональной готовности к воспитанию детей. Сравним две ситуации.

Музыкальный руководитель работает вместе с воспитателем, имеющим твердые навыки элементарного музыкального исполнительства (пение детских песен, музыкально-ритмические движения, игра на детских музыкальных инструментах) и знающим наиболее известные музыкально-дидактические игры. В этой ситуации музыкальному руководителю актуализировать музыкальный опыт воспитателя, стимулировать его возможности, задать вектор его движения по музыкальному развитию детей.

Сочетание общеразвивающих и специализированных целей во взаимодействии педагога-музыканта и воспитателя может происходить двумя способами. Первый способ - сложение программ общеразвивающего и специализированного (музыкального) типа на уровне организации педагогического процесса. В этом случае цели музыкального развития будут выступать как внешне дополнительные по отношению к общеразвивающим. Именно такой путь сейчас преобладает в дошкольном образовании. Но более эффективен другой способ - такое планирование, при котором специальные (музыкальные) цели развития включаются в общеразвивающую программу, пронизывают ее, а средства их реализации одновременно служат и целям общего развития ребенка.

Так, например, задача формирования этических представлений на примерах музыкальной литературы (инструментальные произведения на тему природы, песни о родном крае, материнской ласке, дружбе) должна быть в программе нравственного воспитания дошкольников. Задача развития певческих, музыкально-ритмических навыков может быть включена в программу не только художественно-эстетического, но и физического воспитания, поскольку пение, по мнению врачей, лучшая дыхательная гимнастика, а выполнение музыкально-ритмических движений подразумевает воспитание физических качеств, выработку правильной осанки. Задачи развития внимания, восприятия, памяти, воображения, а также умения сравнивать, анализировать, обобщать в процессе музыкальной деятельности, безусловно, должны вписываться в программу умственного воспитания детей. Развитие творческих способностей в музыкально-художественной деятельности, приобщение к лучшим образцам отечественного и мирового искусства - основа программы художественно-эстетического воспитания.

Еще одной формой непосредственного взаимодействия воспитателя и музыкального руководителя является включение целостной программы в «блоки педагогического

процесса» (по Н.Я. Михайленко), а также координация - распределение между собой обязанностей по воплощению этой программы, определение своих зон деятельности.

1. Блок специально организованного обучения в форме занятий

Музыкальное занятие - важная форма организации музыкальной деятельности дошкольников. Большинство музыкальных руководителей признаются: наиболее распространенными видами деятельности на занятии являются пение, музыкально-ритмические движения и инсценировки, т.е. те виды, которые могут впоследствии быть представлены на праздничном утреннике. А такие крайне необходимые для музыкального воспитания виды, как слушание-восприятие музыкальных произведений, музыкально-образовательная деятельность, приобщение к игре на инструментах, к сожалению, не всегда есть в детских садах. Это общеизвестно. Музыкальные руководители объясняют сложившуюся ситуацию тем, что музыкальным воспитанием занимаются только они, а значит, испытывают нехватку времени. При совместном планировании и распределении функций и зон деятельности педагогам необходимо уделять особое внимание ведущему виду музыкальной деятельности - слушанию-восприятию музыки.

2. Блок совместной деятельности педагогов с детьми

Работа в рамках этого блока исключает специально организованные занятия. Вовлекает детей в музыкальную деятельность воспитатель или музыкальный руководитель, активность детей может стать результатом подключения педагогов к уже возникшей деятельности. Блок совместной деятельности педагогов с детьми включает в себя разнообразные виды музыкальной деятельности: слушание музыкального произведения с дальнейшей беседой о нем, пение, музыкально-ритмические игры, приобщение к игре на музыкальных инструментах. Целесообразно строить совместную деятельность с «открытым окончанием», т.е. так, чтобы ребенок при желании мог продолжить ее самостоятельно. Например, начатая со взрослыми музыкальная игра может быть продолжена детьми, для чего необходимо создать предметную среду (музыкально-дидактические пособия, инструменты).

3. Блок свободной самостоятельной деятельности детей

Ребенок сам выбирает деятельность, отвечающую его склонностям и интересам, обеспечивающую возможности для саморазвития. В рамках этого блока развивается творческая активность детей в разных видах деятельности, в том числе в музыкальной. Задача воспитателя и музыкального руководителя - создать такую предметную среду, которая обеспечивает ребенку выбор активности, соответствующей его интересам и имеющей развивающий характер. Это музыкальные инструменты, книги и альбомы, материалы для дидактических упражнений, позволяющие детям при желании продолжать то, что они делают на занятиях и в свободной совместной деятельности с педагогами. Педагоги должны предоставлять детям возможность действовать как вместе со сверстниками, так и индивидуально. В этом блоке музыкальный руководитель занимается в основном вопросами организации предметной среды. Воспитатель подключается к деятельности детей в случаях возникновения ситуаций, требующих его вмешательства.

На заключительном этапе профессионального взаимодействия проводится анализ деятельности, ее положительных моментов и недостатков, которые при следующем планировании принимаются во внимание. На этом этапе педагогического взаимодействия можно использовать психологические семинары-тренинги (Л. Григорович, В. Петровский), творческие семинары-симпозиумы с анализом видеозаписи занятий (Н.Я. Михайленко, Е.П. Ухабина).

Практика показывает, что готовность воспитателя к музыкальному развитию детей дошкольного возраста проявляется во всех формах организации музыкальной деятельности: воспитатели активны на музыкальных занятиях, проводят хороводы с пением на прогулке, музыкально-дидактические игры, используют музыкальные произведения на занятиях по развитию речи, ознакомлению с окружающим. Такая деятельность способствует развитию музыкальности детей, сближает воспитателя и ребенка, позволяет музыкальному руководителю сосредоточиться на исполнительском мастерстве в процессе развития у до-

школьников музыкального восприятия. Все это возможно при успешности осуществления взаимодействия воспитателя и музыкального руководителя.

В результате осознания тесной взаимосвязи задач музыкального и общего развития ребенка появляется понимание взаимосвязи деятельности воспитателя и музыкального руководителя.

ЛИТЕРАТУРА

- 1 Асафьев Б.В. О музыкально-творческих навыках у детей// избранные статьи о музыкальном просвещении и воспитании .Изд.2, Л. Музыка, 2001.
- 2.Годник С.М. О сущности профессионально-педагогической деятельности //Приобщение к педагогической профессии. – Воронеж, 1992. 179
3. Хуторской, А. В. Общепредметное содержание образовательных стандартов. -М., 2002.
- 4.Интернет-журнал «Проблемы современного образования» 2013, № 1

ТЕОРИЯ И ПРАКТИКА ОРГАНИЗАЦИИ ПРОДУКТИВНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ В ДЕТСКОМ САДУ

Родичева Т.Ю.

Директор ТОО «Дошкольный мини-центр «Растем вместе»

Постижение окружающего мира дошкольниками начинается с предметного восприятия и постепенно заменяется образным. И среди универсальных способов осуществления этого перехода можно назвать продуктивную деятельность. Её организация имеет некоторые особенности в зависимости от возраста воспитанников детского сада, а также образовательных целей конкретного отрезка учебно-воспитательного процесса. Продуктивная (в некоторых источниках «практическая или творческая деятельность») – это созидательная работа, нацеленная на преобразование исходного материала или сочетаний материалов в конечный продукт, который будет соответствовать замыслу. Занятия продуктивной деятельностью обычно имеют игровую форму проведения. Они помогают детям социализироваться, выработать такие важные для последующей ступени образования качества, как усидчивость, последовательность в выполнении задания, а также развивают графические навыки. Таким образом, в сочетании с игрой практическая активность готовит психику дошкольников к обучению в школе. Практическая деятельность помогает ребятам социализироваться.

Осуществить цели творческой активности можно при условии решения задач продуктивной деятельности. Их направление будет единым для детей всех возрастных групп, отличия будут касаться выбора способов воплощения.

Развитие творческих способностей дошкольников происходит не только в различных видах креативной деятельности, например, в театрализациях, но и в освоении техники в отдельных жанрах, к примеру, монотипия в рисовании для средней группы или аппликация из круп во второй младшей группе.

Развитие физических способностей происходит не только на физкультурных занятиях, но и в процессе организации музыкальных занятий. Так в пении дети тренируют дыхательную систему, в хореографии — опорно-двигательный аппарат.

Особое значение имеет активизация заинтересованности малыша в выполнении того или иного вида продуктивной деятельности.

Формирование собственного видения жизни особенно ярко проявляется в творческих заданиях на свободную тему.

Стимулирование интереса к продуктивной активности, т.е. желание рисовать, строить, лепить, танцевать, петь, заниматься театрализацией — это важные показатели взросления ребёнка, поэтому такие порывы в любом возрасте подавлять нельзя.

Формирование ощущения предметного мира, а также его моделирование происходит в различных видах продуктивной деятельности.

Например, со второй младшей группы дети начинают говорить о планете Земля, воплощая эти беседы в раскрашивании готовых шаблонов планеты, создании аппликации, после этого в средней группе дети, получив представления об объёме, выполняют поделку «Земля» из папье-маше и готовых масштабированных картинок, а в старшей группе ребята, ознакомившись с такими понятиями, как море, суша, горы и др. делают аппликации - макеты, сверяя с глобусом местоположение природных объектов. Продуктивная деятельность в детском саду, миссией которой является не только развитие воображения, мышления, но и создание оптимальных условий для физического развития, развитие общей мускулатуры и мелкой моторики, воспитание целеустремлённости тогда, когда дети настойчиво стараются добиваться своих целей при выполнении рисунка, заучивании движений танца и др.

Расширение сферы познания в младшем дошкольном возрасте связано с изучением материалов для продуктивной деятельности, а в среднем и старшем — это варианты создания конечного продукта, а также придумывание способов взаимодействия с ним.

Введение в практику тех или иных видов продуктивной деятельности (кроме макетов) происходит параллельно начиная с младшего дошкольного возраста. Только формы заданий варьируются в зависимости от темы занятия и уровня развития детей.

В дошкольных образовательных учреждениях дети осваивают всевозможные виды продуктивной активности. Так кроме традиционной техники, малыши осваивают целый ряд нетрадиционных — рисование ватными палочками, пальчиками, штампами и пр. Конструирование в младшем дошкольном возрасте - это в основном кубики, природный материал, в среднем и старшем список пополняется моделированием из бумаги, конструкторов. В конструировании и других видах продуктивной деятельности дети осваивают предметный мир.

Занятия с макетами -этот вид продуктивной деятельности практикуется в основном в старшем дошкольном возрасте, например, когда ребята создают вместе с родителями макет проезжей части и с его помощью отрабатывают правила дорожного движения, подключая театрализованную деятельность с картонными куклами.

Лепка из пластилина, кинетического песка, полимерной глины и теста.

Например, при изучении темы «Домашние животные» в средней группе на занятии лепкой воспитанники получают задание сделать козлёнка. Фигурку можно сделать объёмной, если малыши хорошо освоили навык раскатывания «колбасок» между ладошек, создания «шариков», умеют сглаживать, прищипывать места соединений. Если же создание пропорциональных объёмов через «колбаски» и «шарики» вызывает у ребят затруднение, отработать эти навыки я им предлагаю в процессе выполнения поделки на плоскости, то есть разместив её на картоне. При этом обязательно нужно обсудить с ребёнком недостатки в выполнении элементов (несоблюдение пропорций, неравномерное приложение усилий для прищипывания и пр.).

Продуктивная активность включается не только в непосредственно образовательную деятельность, и другие виды самостоятельной и совместной деятельности малышей. На прогулках, например, это реализуется, когда дети делают куличики в песочнице. А в рамках досуговой активности практика осуществляется тогда, когда, к примеру, малыши старшего дошкольного возраста рисуют наперегонки или вместе с родителями и соревнуются в командах за звание лучшего художника группы. Подключая к продуктивной деятельности родителей, педагог реализует важную цель образовательного процесса, связанную с вовлечением семьи в ход учебно-воспитательной работы с детьми.

Выделяется четыре метода организации практической деятельности детей: информационно-организационный — обеспечивает восприятие готовой информации (малыши младших групп получают задание с детальной пошаговой инструкцией по выполнению); репродуктивный, углубляющий знания о способах деятельности (освоение

разных изобразительных техник); эвристический, требующий от детей выдвижения гипотез относительно решения той или иной проблемы, к примеру, как увеличить размер поделки из каштанов; исследовательский, предполагающий решение многокомпонентной задачи детьми (например, дети рисуют на свободную тему, или тема оговаривается в общих чертах, как в задании «Нарисовать впечатления о лете»). Основными способами взаимодействия с детьми на занятиях продуктивной деятельностью является наглядность. Показ является одним из способов индивидуализации работы, например, если ребёнок испытывает затруднения при выполнении задания.

Способы взаимодействия группы речевых приемов, таких как беседа, объяснение чаще всего сопровождаются наглядными, мотивируя малышей на выполнение задания.

При помощи наводящих вопросов воспитатель помогает детям среднего и старшего дошкольного возраста обобщить полученный при обследовании или наблюдении материал. В работе с малышами первой и второй младших групп беседа помогает сформировать общее впечатление детей о явлении или объекте, который изображается.

К примеру, во второй младшей группе ребята, получив задание нарисовать яйцо, сначала его обследуют, а затем, отвечая на наводящие вопросы педагога («Яйцо круглое?», «Яйцо одинаковое со всех сторон?» и т. д.), систематизируют свои представления о его форме. Важно: беседа используется и на начальном этапе работы над заданием (для мотивации через пробуждение любопытства при поиске ответа на вопросы), и на завершающем, когда нужно подытожить тему.

Объяснение позволяет пояснить детям порядок выполнения задания. В младшем дошкольном возрасте объяснения имеют более развёрнутый характер. Например, в работе над рисунком одуванчика отпечатком скомканной бумаги, педагог даёт такой комментарий: «Чтобы получить такой красивый одуванчик, мы должны быть предельно аккуратны. Берём кусочек газеты и комкаем её в тугий шарик. Открываем краски. Обмакиваем шарик в жёлтую краску и прикладываем его по центру листа. Карандашами дорисовываем стебель, листочки. Выбрасываем «печать», складываем карандаши, краски по местам, оттираем руки».

Объяснение в старшем дошкольном возрасте часто приобретает форму совета или напоминания с короткими словесными инструкциями.

Для реализации индивидуального подхода и создания ситуации успеха для каждого (!) ребёнка используется поощрение. Этот приём имеет «долгоиграющий» смысл: добрые слова вселяют в малыша уверенность в своих силах, мотивируя на дальнейшую работу. Иными словами, если педагог похвалил мальчиков 6–7 лет, разучивающих танец к 8 Марта, можно ожидать того, что эти малыши сами попросятся участвовать в мероприятии, посвящённом Дню победы, с хореографическим номером. Затраченные усилия малышей должны быть обязательно вознаграждены одобрением взрослого.

Использование такого приема как художественное слово является незаменимым как в работе с малышами, так и с детьми старшей группы детского сада.

Загадки, рифмовки, чтение отрывков детских произведений призваны стимулировать интерес у детей к теме и, конечно, привлечь их к занятию продуктивной деятельностью. Этот приём обладает большим потенциалом для создания положительного эмоционального настроения.

Чтение как приём мотивации к продуктивной деятельности применяется с детьми, владеющими этим навыком. Например, перед сборкой деталей самолёта из блоков, малыши читают инструкцию по созданию модели.

Универсальные виды приёмов, которые обеспечивают не только содержательное наполнение вида работы, но и выступают формой для реализации методических задач. Игровые приёмы (дидактические, подвижные, театрализованные, пальчиковые игры) реализуются следующими ступенями разработки: формулированием игровых задач (например, в старшей группе дети формулируют правила этикета для Буратино); активным развитием смысла развития игры (сделать портрет Буратино); собственно игровыми действиями (малыши рисуют портреты Буратино, а потом дарят друг другу).

на видах игровых приёмов, игровые действия в продуктивной деятельности могут быть: моторными, имитирующими движения животных, растений или обыгрывающими конкретные роли, к примеру, художников, фотографов; звукоподражательными (дети голосом создают образ, к примеру, при изучении темы «Дикие животные» педагог предлагает ребятам старшей группы показать разных жителей леса — волка, медведя, сову и др.). развитие речи, звукопроизношение, верное ориентирование в пространстве.

Мониторинг продуктивной деятельности по уровню развития детей позволяет опосредованно оценить уровень педагогического мастерства педагога.

Продуктивная деятельность занимает важное место в образовательном процессе детского сада. Именно через неё дети, с одной стороны, материализуют свой жизненный опыт, а значит, получают возможность полноценного личностного роста, а с другой — обогащают его. Для методически верной организации практической деятельности педагог использует весь арсенал приёмов, необходимый для эффективного взаимодействия с детьми.

Литература

1. Асафьев, Б. В. О музыкально-творческих навыках у детей // Избранные статьи о музыкальном просвещении и образовании. Изд.2., Л.: Музыка, 1973. – 144 с.
2. Новиков, Н. И. О воспитании и наставлении детей. М.: Государственное издательство художественной литературы, 2009. – 62 с.
3. Сухомлинский, В. А. О воспитании / В. А. Сухомлинский. – М.: Просвещение, 1973. – 270 с.

О РОЛИ НАРОДНЫХ ПОДВИЖНЫХ ИГР В ПОЛИКУЛЬТУРНОМ ВОСПИТАНИИ ДЕТЕЙ ДОШКОЛЬНОГО ВОЗРАСТА

Родичева В.С.

Воспитатель ТОО «Дошкольный мини-центр «Растем вместе»

«Человек – это уникальный мир культур, вступающий во взаимодействие с другими личностями — культурами, творящем себя в процессе такого взаимодействия и воздействующем на других»

М.М. Бахтин

Проблема поликультурного воспитания дошкольников в современных условиях развития поликультурного общества приобретает особую актуальность. В настоящее время, когда происходит интенсивный процесс гуманизации нашего многонационального общества, необычайно важное значение приобретают воспитание и образование подрастающего поколения на традициях национальной культуры, обычаев. Взаимодействие разных культур является многовековой традицией нашей общественной и государственной жизни, а национальное многообразие народов Республики Казахстан подлинным богатством страны.

И потому деятельность, направленная на утверждение культуры мира и толерантности – это необходимый ориентир диалога цивилизаций. Социальные процессы, происходящие в современном обществе, создают предпосылки для выработки новых целей образования. В современной образовательной системе центром является человек, воспитывающийся и развивающийся в поликультурном пространстве. Государственным стандартом определены единые воспитательные процессы дошкольного образования, ориентированные на становление гражданина, любящего свой народ, свой край, свою родину, толерантно относящегося к культуре, традициям и обычаям других народов. Толерантность, дружелюбие, уважение к людям разных национальностей не передаются по наследству, в

каждом поколении их надо воспитывать вновь, и чем раньше начинается формирование этих качеств, тем большую устойчивость они приобретают.

Поликультурное воспитание – это комплексный разносторонний процесс социализации личности, основанный на преемственности культуры, традиций и норм. В концепции дошкольного воспитания ставится задача - приобретение основ личностной культуры, её базиса, соответствующего общечеловеческим духовным ценностям. Формирование поликультурной личности определяют конкретные задачи поликультурного воспитания дошкольников: развитие представлений о развитии человечества, об образе жизни человека в древности; формирование у детей представлений о многообразии культур в Казахстане и мире, приобщение детей к культурному богатству казахского народа через традиции и обычаи, игры, фольклор, воспитание позитивного отношения к различным культурам; привитие дошкольникам умений и навыков продуктивного взаимодействия с носителями различных культур; воспитание в детях патриотизма, толерантности, гуманности по отношению к другим культурам; воспитание уважения к личности и правам другого человека, общественных норм и правил поведения.

Научно-обоснованное содержание поликультурного воспитания включает в себя компоненты национальных культур: устное народное творчество, песенное народное творчество, декоративно-прикладное искусство, игры, традиции.

Ознакомление дошкольников с национальными культурами реализуются через интеграцию образовательных областей «Познавательное развитие», «Речевое развитие», «Социально-коммуникативное развитие», «Художественно-эстетическое развитие». «Физическое развитие» также вносит свой вклад в решение этих задач, т. к. формирование физических качеств, двигательных навыков и умений тесно связано с воспитанием нравственно волевых черт личности. Физическое воспитание необходимо рассматривать шире — как педагогический процесс воспитания личности. Физически развитый человек, крепкий, сильный, здоровый должен быть добрым, терпимым, должен уметь прийти на помощь к тем, кому она нужна и направлять свои умения и силу только на добрые поступки.

Подвижные игры — наиболее доступный и эффективный метод развития личности ребенка при его активной помощи.

Игра — естественный спутник жизни и поэтому отвечает законам, заложенным самой природой в развивающемся организме ребенка — неумной потребности его в жизнерадостных движениях. Именно игра даёт возможность ребёнку самому «прожить» то, о чём он узнал в процессе непосредственно- образовательной деятельности. Рассказы о народных традициях не достигнут цели, если не найдут продолжения в играх, изобразительной, театрализованной деятельности.

Подвижные игры способствуют воспитанию сознательной дисциплины, воли, настойчивости в преодолении трудностей, приучают детей быть честными и правдивыми. Используя народные подвижные игры в разных формах физкультурно-оздоровительной работы, мы можем решать развивающие, оздоровительные задачи, а также воспитательные, направленные на формирование личности ребенка, толерантных взаимоотношений в детском коллективе. Коллективная деятельность в играх способствует становлению и развитию коммуникативной культуры ребенка, что также очень важно в воспитании поликультурности. Почти все игры рассчитаны на участие в них группы детей, что заставляет каждого участника в равной степени подчиняться воле всех играющих. Существует много разнообразных игр на испытание коллективной силы. С помощью коллективных игр приучают детей к общению между собой, взаимным услугам и соблюдением общих интересов. Игры содействуют возникновению в детской среде соревнования и, как результат, признания достоинств или недостатков, поощряется кто показал высокий уровень физических качеств, порицают тех, кто проиграл.

Каждый участник игры должен изучать и усвоить обязательные для всех игроков нормы, правила взаимоотношений и поведения. Только тогда можно говорить, о ребенке, как о достойном участнике игры.

Воспитательное значение детских игр повышается еще тем, что в их процессе применяется своеобразная система поощрений и наказаний. Поощрения складывается из того, что победитель первым начинает следующую игру, получает право ведения игры, выбора партнера, назначает наказания проигравшему. Наказания в играх самое разнообразное: возить на спине, караулить вне очереди, станцевать или спеть в кругу участников.

Особую значимость имеют народные подвижные игры, в которые дети очень любят играть. Радость движения сочетается с духовным обогащением детей. Через игру формируется у них устойчивое отношение к культуре родной страны, создает эмоционально-положительную основу для развития патриотических чувств. Их решение является более результативным в работе с детьми старшего дошкольного возраста, так как, именно этот возраст является сенситивным для воспитания нравственности, именно в этом возрасте закладывается фундамент для дальнейшего развития личности ребенка.

В работе с детьми по приобщению их к национальной культуре, традициям в дошкольных организациях проводятся развлечения, различные беседы об играх детей в далеком прошлом, активно используются в работе с детьми забытые народные игры. Народные игры имеют важное значение в формировании этнического самосознания личности. В играх воспитывается любовь и уважение к своему народу, формируется стремление к постижению богатства национальной культуры.

Народные игры имеют многовековую историю, они сохранились и дошли до наших дней из глубокой старины, передавались из поколения в поколение, вбирая в себя лучшие национальные традиции. Особенно популярными и любимыми были такие игры, как жмурки, различные игры с мячом.

Игра «В жмурки» была распространена у многих народов и имела разные названия. Немало таких игр, где успех играющих зависит, прежде всего от умения точно поймать мяч или попасть мячом в цель. Как названия игр, так и правила были различны у разных народов, но общим для них являлось стремление выиграть, одержать победу.

Неоценимым национальным богатством являются календарные народные игры. Они вызывают интерес не только как жанр устного народного творчества. В них заключена информация, дающая представление о повседневной жизни наших предков – их быте, труде, мировоззрении. Названия многих игр свидетельствуют о том, что когда-то люди участвовали в военных походах, битвах, держали в хозяйстве разнообразный скот и птицу, отражают жизненный уклад народов в разные периоды правления монархов. Игры были непременным элементом народных обрядовых праздников.

В народных играх присутствует единая цель и одноплановость действий; песни, слова и движения органически соединены. Игры разнообразны по содержанию и организации. Одни из них имеют сюжет, правила их тесно связаны с сюжетом. Есть игры, в которых сюжет и действия играющих обусловлены текстом. В народных играх много песен и потешек, веселых считалок, жеребьевок. Они сохранили свою художественную самобытность и составляют ценный, неповторимый игровой фольклор.

Очень нравятся детям в русских играх различные попевки. Привлекают детей и игры-забавы с придумыванием нелепиц, каламбуров, со смешными движениями, жестами, «выкупом» фантов. Шуткам и юмору, характерным для них, присущи безбидность. Доброжелательный смех партнеров — детей и близких взрослых, товарищей — действует на ребенка сильнее, чем замечания, наказания. Разученные игры на занятиях дети широко используют в самостоятельной деятельности.

Решение задач поликультурного воспитания происходит эффективнее, когда национальная культура естественно вплетается в жизнь группы детского сада, и осуществляется совместными усилиями всех педагогов и специалистов детского сада и родителей.

Целью данного взаимодействия является транслирование объема знаний, необходимых старшему дошкольнику для развития представлений о человеке в областях истории и

культуры, воспитания чувства любви к своей Родине, приобщения к прошлому и настоящему национальной культуры.

Все педагоги дошкольных организаций через различные формы работы должны знакомить детей с народными играми, народным календарем, произведениями народно-прикладного искусства, фольклором, основами православной культуры, традициями, бытом, обычаями русского народа, крестьянским трудом, что способствует развитию познавательных способностей у детей, формированию высокой нравственности, воспитывает любовь к Отечеству, уважение к предкам, интерес к самобытной русской культуре. «Дела давно минувших дней, преданья старины глубокой...» становятся ближе, понятнее ребенку. Для этого в детском саду и группах должна быть создана специальная среда с целью приобщения детей к народной культуре, народному искусству.

В каждой группе приветствуются уголки краеведения (альбомы, папки и дидактические игры: «Моя семья», «Мой город», «Государственная символика Республики Казахстан», «Защитники Отечества», флаг, герб, гимн РК, мини-музей и др.); подборки дидактических, сюжетно-ролевых, казахских народных, малоподвижных и подвижных игр; а также подборки методической и детской художественной литературы, стихов, народных пословиц и поговорок о патриотизме, героизме, смелости и пр.

Наряду с непосредственно-организованной деятельностью педагоги, совместно с муз. работниками организуют праздники: календарные, фольклорные, обрядовые, дни именин и т.д. Календарные народные праздники – уникальная возможность для детей и взрослых ежегодно погружаться в мир народных песен, танцев, обрядов, игр и естественным путем освоить духовный опыт своего народа.

Особое внимание нужно уделять укреплению связей с родителями. В настоящее время эта работа актуальна и особенно трудна, требует большого такта и терпения, так как в молодых семьях вопросы воспитания поликультурности, гражданственности не считаются важными, и зачастую вызывают лишь недоумение. Работа с семьей в области поликультурного воспитания детей требует серьезного осмысления, нетрадиционных подходов и форм, иначе усилия педагогов окажутся напрасными. Нужно стараться, чтобы родители становились активными участниками педагогического процесса: принимали участие в проведение различных утренников, развлечений, русских народных праздников, в изготовлении атрибутов, в украшении группы, активно обсуждали вопросы воспитания на родительских собраниях и семинарах.

Казахстан – это многонациональная страна. Издавна на ее территории проживает множество народов, каждый из которых по-своему самобытен и имеет богатые традиции. Это особенно важно для нашего региона, где с древнейших времен бок о бок живут разные национальности в дружеском обращении, постоянно взаимодействуя друг с другом. Дружелюбие, толерантное отношение к людям разных национальностей воспитывается благодаря усвоению детьми определенного круга знаний о других народах: местожительстве каждого из них, главном городе, природных условиях края, народной культуре. Используется фольклор, который подробно рассказывает о народах, населяющих территорию Республики Казахстан.

Таким образом, народные подвижные игры в сочетании с другими воспитательными средствами представляют собой основу начального этапа формирования гармонически развитой, активной личности, сочетающей в себе духовное богатство, моральную основу и физическое совершенство. Радость движения сочетается с духовным обогащением детей. Через игру формируется устойчивое отношение к культуре родной страны, создается эмоционально-положительная основа для развития патриотических чувств.

Литература

1. Кенеман А.В., Осокина Т.И. «Детские народные подвижные игры» — М.: 1995, — 224 с.
2. М.Ф. Литвинова. Народные подвижные игры для детей дошкольного и младшего школьного возраста: Практическое пособие. – М.: Айрис-пресс, 2003

3. Народный календарь – основа планирования работы с дошкольниками по государственному образовательному стандарту: План-программа. Конспекты занятий. Сценарии праздников: Методическое пособие для педагогов дошкольных образовательных учреждений / Николаева С.Р., Катышева И.Б., Комбарова Г.Н., и др. – СПб.: «ДЕТСТВО-ПРЕСС», 2004.

СОВРЕМЕННЫЕ ПЕДАГОГИЧЕСКИЕ ТЕХНОЛОГИИ В ДОШКОЛЬНОМ ОБРАЗОВАНИИ

Айтышева А.К.

ТОО «Дошкольный мини-центр «Растем вместе»

Современный педагог — это тот, кто постоянно развивается, самообразовывается, ищет новые пути развития и образования детей. Все это становится возможным благодаря его активной позиции и творческой составляющей. На сегодняшний день коллективы педагогов, трудящихся в дошкольных образовательных организациях направляют все свои усилия на внедрение в работу различных инновационных технологий.

Любая инновация представляет собой не что иное, как создание и последующее внедрение принципиально нового компонента, вследствие чего происходят качественные изменения среды. Технология, в свою очередь, является совокупностью различных приемов, которые применяются в том или ином деле, ремесле или искусстве. Таким образом, педагогические технологии в детском саду направлены на создание современных компонентов и приемов, основной целью которых является модернизация образовательного процесса. Для этого педагогические коллективы в детских садах разрабатывают отличающиеся от других дошкольных учреждений новейшие модели по воспитанию и интеллектуальному развитию малышей. В своей профессиональной деятельности воспитатели используют методический инструментарий, способы и приемы обучения, полностью соответствующие принятой модели.

Внедрение новых технологий может быть обусловлено рядом причин. Инновационные технологии в дошкольном образовании используются, в первую очередь, для решения актуальных проблем, для повышения качества предоставляемых услуг, для реализации возрастающих запросов родителей. Кроме этого, важное значение имеет и конкуренция, когда детские сады соревнуются друг с другом на звание самого современного. Награда известна — большое количество желающих попасть именно в этот детский сад.

Инновации могут проявляться не только в форме новых программ, но и в ряде других сфер, которые совместно обеспечивают гармоничную работу дошкольного учреждения. Это и управленческая деятельность, и работа с кадрами, и работа с родителями.

Инновационные технологии в ДООУ внедрять не только можно, но и нужно, при этом соблюдая определенные требования. Так, концептуальность, предполагает научность воспитательного процесса. Системность – требование, предусматривающее, что технологиям необходимо обладать всеми признаками, характерными для системы. То есть они должны быть целостными, логичными, а составляющие их элементы – взаимосвязанными. Управляемость – требование, под которым подразумевается, что педагогическому коллективу должна быть обеспечена возможность ставить перед собой определенные цели, планировать процесс обучения, по ходу работы корректировать те или иные моменты. Воспроизводимость – требование, в соответствии с которым технология должна быть одинаково эффективна вне зависимости от личности педагога, применяющего ее на практике.

На сегодняшний день образовательных технологий, применяемых в детских садах, насчитывается более сотни. Наиболее распространенные и часто применяемые в воспитательно-образовательном процессе работы с дошкольниками рассмотрим и обозначим их значимость.

Ныне существующие здоровьесберегающие образовательные технологии можно разделить на три подгруппы:

1. Технологии сохранения и стимулирования здоровья включает подвижные и спортивные игры, всевозможные гимнастики (для глаз, дыхательная, корригирующая, ортопедическая и др.), стретчинг- специальные упражнения под музыку, особенно рекомендуется детям с вялой осанкой и плоскостопием.

Динамические паузы – во время занятий, 2-5 мин., по мере утомляемости детей. Рекомендуется для всех детей в качестве профилактики утомления. Могут включать в себя элементы гимнастики для глаз, дыхательной гимнастики и других в зависимости от вида занятия.

Релаксация – в любом подходящем помещении, в зависимости от состояния детей и целей, педагог определяет интенсивность технологии. Для всех возрастных групп. Можно использовать спокойную классическую музыку (Чайковский, Рахманинов), звуки природы.

2. Технологии обучения здоровому образу жизни (физкультурное занятие – 2-3 раза в неделю в спортивном или музыкальном залах, проблемно-игровые (игротренинги и игротералия) – в свободное время, можно во второй половине дня, коммуникативные игры – 1-2 раза в неделю по 30 мин. со старшего возраста, занятия из серии «Здоровье» - 1 раз в неделю по 30 мин. со старшего возраста. Могут быть включены в сетку занятий в качестве познавательного развития.

В утренние часы проведение **точечного самомассажа** проводится в преддверии эпидемий, в осенний и весенний периоды в любое время дня. Проводится строго по специальной методике. Рекомендуется детям с частыми простудными заболеваниями и болезнями органов дыхания.

3. Коррекционные технологии – это технологии музыкального воздействия – в различных формах физкультурно-оздоровительной работы; либо отдельные занятия 2-4 раза в месяц в зависимости от поставленных целей. Используются в качестве вспомогательного средства как часть других технологий; для снятия напряжения, повышения эмоционального настроения и пр.

Сказкотерапия – 2-4 занятия в месяц по 30 мин. со старшего возраста. Занятия используют для психологической терапевтической и развивающей работы. Сказку может рассказывать взрослый, либо это может быть групповое рассказывание, где рассказчиком является не один человек, группа детей, а остальные дети повторяют за рассказчиками необходимые движения.

Технологии воздействия цветом – как специальное занятие 2-4 раза в месяц в зависимости от поставленных задач. Правильно подобранные цвета интерьера в нашей группе снимают напряжение и повышают эмоциональный настрой ребенка.

Используемые в комплексе здоровьесберегающие технологии в итоге формируют у ребенка стойкую мотивацию на здоровый образ жизни.

Только здоровый ребенок с удовольствием включается во все виды деятельности, он жизнерадостен, оптимистичен, открыт в общении со сверстниками и педагогами. Это залог успешного развития всех сфер личности, всех ее свойств и качеств.

Проектная деятельность в детском саду – это дидактическое средство активизации познавательного и творческого развития ребенка и одновременно формирование личностных качеств ребенка. Знания, приобретаемые детьми в ходе реализации проекта, становятся достоянием их личного опыта. Экспериментируя, ребенок ищет ответ на вопрос и тем самым, развивает творческие способности, коммуникативные навыки. Используя проект, как форму совместной развивающей деятельности детей и взрослых, педагоги организуют воспитательно-образовательную деятельность интересно, творчески, продуктивно.

Использование проекта в дошкольной образовательной практике имеет право рассматриваться как педагогическая инновация, так как в основу метода проектов заложена идея о направленности познавательной деятельности дошкольников на результат, который достигается в процессе совместной работы педагога, детей над определённой практической проблемой (темой).

Особенностью проектной деятельности в дошкольной системе образования является то, что ребенок еще не может самостоятельно найти противоречия в окружающем, сформулировать проблему, определить цель (замысел). Поэтому в воспитательно-образовательном процессе детского сада проектная деятельность носит характер сотрудничества, в котором принимают участие дети и педагоги, а также вовлекаются родители. Родители становятся непосредственными участниками образовательного процесса, обогащая свой педагогический опыт, испытывая чувство сопричастности и удовлетворения от своих успехов и успехов ребенка.

Кроме того, метод проектов имеет форму интегрированного обучения дошкольников, основывается на индивидуальных интересах детей, таким образом повышая самостоятельную активность воспитанников детского сада.

Информационно-компьютерные технологии активно используются как в воспитательно-образовательной, так и в методической работе дошкольного образовательного учреждения. Такие занятия позволяют интегрировать аудиовизуальную информацию, представленную в различной форме (видеофильм, анимация, слайды, музыка), активизируют внимание детей благодаря возможности демонстрации явлений и объектов в динамике.

Педагогам – активным пользователям интернета, компьютер помогает получить дополнительную информацию, которой нет в печатном виде, а также разнообразить иллюстративный материал при подборе наглядного материала к занятиям.

По сравнению с традиционными формами обучения дошкольников компьютер обладает рядом преимуществ: информация на экране компьютера в игровой форме вызывает у детей огромный интерес, несет в себе новый тип информации, понятный дошкольникам, а движение, звук, мультипликация надолго привлекает внимание.

Проблемные задачи, поощрение ребенка при их правильном решении самим компьютером являются стимулом познавательной активности детей, что предоставляет возможность индивидуализации обучения, при котором ребенок сам регулирует темп и количество решаемых игровых обучающих задач.

В процессе своей деятельности за компьютером дошкольник приобретает уверенность в себе, в том, что он многое может.

Компьютерная технология позволяет моделировать такие жизненные ситуации, которые нельзя увидеть в повседневной жизни, неожиданные и необычные эффекты.

Сам по себе компьютер привлекателен для детей, как любая другая новая игрушка компьютер очень «терпелив», никогда не ругает ребенка за ошибки, а ждет, пока он сам исправит их.

Познавательно-исследовательская деятельность в детском саду способствует развитию познавательных интересов дошкольников и является одной из актуальных проблем педагогики, призванной воспитать личность, способную к саморазвитию и самосовершенствованию. Именно экспериментирование является ведущим видом деятельности, как в младшем, так и в старшем дошкольном возрасте, о чем неоднократно говорил Л.С. Выготский.

В ходе экспериментирования ребенок познает объект. В практической деятельности осуществляет и выполняет познавательную, ориентировочно-исследовательскую функцию, создавая условия, в которых раскрывается содержание данного объекта. Например: в ходе реализации образовательного проекта «Осень» при знакомстве с овощами детей младшей группы воспитатель проводит с детьми опыт «тонет, не тонет»: картошка, лук, помидор. В ходе этого опыта дети узнали, что картошка тонет, а помидор и лук плавают. «Что я слышу

— забываю. Что я вижу — я помню. Что я делаю — я понимаю», так сказал еще много веков назад Конфуций.

Метод исследовательского обучения надо понимать как обучение, при котором ребенок ставится в ситуацию, когда он сам овладевает понятиями и подходом к решению проблем в процессе познания, в большей или меньшей степени организованного (направляемого) педагогом.

Основа традиционного метода обучения – демонстрация способа, объяснение, тренировка, оценка. Это – иллюстративно-объяснительный метод. В **развивающем обучении**, предметом которого является не способ действия, а принцип, этот метод не пригоден по той причине, что принцип, в отличие от способа, нельзя продемонстрировать. Выяснение принципа возможно только в результате самостоятельного анализа действия, ситуации, условий и обобщения тех объективных связей, на которые опирается данный способ.

Личностно-ориентированные технологии

Личностно-ориентированные технологии ставят в центр всей образовательной системы личность ребёнка, обеспечение комфортных, бесконфликтных и безопасных условий ее развития, реализация ее природных потенциалов. Личность ребёнка в этой технологии не только субъект, но и субъект приоритетный; она является целью образовательной системы, а не средством достижения какой-либо отвлеченной цели. Такие технологии называют еще антропоцентрическими.

Таким образом, личностно-ориентированные технологии характеризуются антропоцентричностью, гуманистической и психотерапевтической направленностью и имеют целью разностороннее, свободное и творческое развитие ребенка.

В рамках личностно-ориентированных технологий самостоятельными направлениями выделяются гуманно-личностные технологии, технологии сотрудничества и технологии свободного воспитания.

Технология сотрудничества реализуют демократизм, равенство, партнерство в субъект-субъектных отношениях педагога и ребенка. Воспитатель и ребенок совместно вырабатывают цели, содержание, дают оценки, находясь в состоянии сотрудничества, сотворчества.

Технологии свободного воспитания делают акцент на предоставление ребенку свободы выбора и самостоятельности в большей или меньшей сфере его жизнедеятельности. Осуществляя выбор, ребенок наилучшим способом реализует позицию субъекта, идя к результату от внутреннего побуждения, а не от внешнего воздействия.

Итак, все вышеизложенные технологии в первую очередь направлены на повышение качества образования. Однако само понятие «качество образовательного процесса» характеризуется по-разному с точки зрения каждого его участника:

Для детей – это обучение в интересной для них игровой форме.

Для родителей – это эффективное обучение детей, т. е обучение по программам, хорошо готовящим детей к школе.

Для воспитателей – это прежде всего положительная оценка их успешности руководителями детского сада и родителями.

Современные педагогические технологии, такие как обучение в сотрудничестве, проектная методика, интерактивное взаимодействие, использование новых информационных технологий помогают реализовать личностно-ориентированный подход к детям, обеспечивая индивидуализацию и дифференциацию педагогического процесса с учетом их способностей и уровня развития. Сегодня в центре внимания - ребенок, его личность, неповторимый внутренний мир.

Поэтому основная цель современного педагога – выбрать методы и формы организации воспитательно-образовательного процесса, которые оптимально соответствуют поставленной цели развития личности.

Современный педагог — это тот, кто постоянно развивается, самообразовывается, ищет новые пути развития и образования детей. Все это становится возможным благодаря его активной позиции и творческой составляющей.

Список использованной литературы:

1. Джуринский А.Н. Развитие образования в современном мире: .- Учебное пособие.- Гуманитарный издательский центр «ВЛАДОС».-1999
2. Кукушин В.С. Современные педагогические технологии.-Ростов на Дону «Феникс».-2003
3. Кондратюк Н.Н. Современные методы. Методическое пособие.-2005

ПСИХОЛОГИЧЕСКИЕ ПРОБЛЕМЫ ОДАРЕННЫХ ДЕТЕЙ

Төлеукүл Г. Х.

Воспитатель ТОО «Дошкольный мини-центр «Растем вместе»

Проблем в современном мире очень много. Наиболее актуальной является проблема одаренности. Общество всегда нуждалось в неординарной личности. Ведь не только высокую активность человека, но и его умения, способности нестандартного поведения требует постоянная динамика современной окружающей среды. Количество проблем, с которыми сталкивается неординарный ребенок в современном обществе, растет, ведь количество одаренных по различным категориям детей увеличивается. Задача специальной психологии - помочь решить уникальному ученику его психологические проблемы. Нередко одарённость остаётся незамеченной, не оцененной. Например, когда ребёнок не особо успешен в учебной деятельности. Ведь большинство учёных (и педагогов) напрямую связывают одарённость и школьную успеваемость. На мой взгляд, одарённость необходимо рассматривать как потенциал, а детские достижения в учебной деятельности, как одно из проявлений этого потенциала [2]. Данный подход отличается от общепринятого смещением акцентов от отбора к содействию реализации возможностей одарённой личности. Важным становится понимание трудностей одарённого ребёнка в учебной деятельности, выявление причин неуспеваемости в школе с целью оказания поддержки и психологической помощи. Основными проблемами одаренного ребенка являются:

1. Склонность к индивидуализму, эгоцентризм, коммуникативные трудности. Это существенно снижает их достижения в тех видах деятельности, которые требуют согласования своих действий с действиями других участников общей работы. При дальнейшей профессиональной деятельности, к примеру, это приводит к неспособности эффективно работать в группе. Одними из основных проблем снижения социальной адаптации личности являются коммуникативные трудности.
2. У многих одаренных детей присутствуют также протест против любых ограничений, отсутствия или недостатка ответственности, непереносимость ситуации неуспеха, проигрыша.
3. Интерес к игре. Одарённым детям нравятся неинтересны те забавы, которыми увлекаются их сверстники средних способностей, им нравятся игры сложнее. По причине этого нередко одарённый ребёнок замыкается, находится в изоляции.
4. Различие между интеллектуальным, социальным и физическим развитием. Одарённые дети часто предпочитают общаться и играть с детьми постарше. Вследствие чего им порой трудно становиться лидерами, так как в физическом развитии они уступают последним.

5. Нереалистические цели. Нередко одарённые дети ставят перед собой завышенные цели. Не имея возможности достичь их, они начинают переживать. С другой стороны, что приводит к высоким достижениям, как не стремление к совершенству?

6. Сверхчувствительность. Одаренные дети более восприимчивы к сенсорным стимулам и лучше понимают связи и отношения, они критично относятся не только к себе, но и к окружающим. Одарённый ребёнок более раним, он часто воспринимает слова или невербальные сигналы как проявления неприятия себя окружающими.

7. Страх ошибки. В порицании неудач ребенка следует контролировать проявления собственных негативных эмоций.

8. Проблемы саморегуляции.

Одаренные дети уделяют внимание только той деятельности, которая вызывает интерес. Деятельность, не входящую в сферу их склонностей многие одаренные дети игнорируют, пользуясь нетребовательным отношением к этому взрослых. В итоге одаренные дети, проявляя очевидную склонность, интерес к любимому труду, все же не проявляют желания и умения заниматься, когда от них требуется проявить волевое усилие.

9. Проблема общения с взрослыми. Родители, обнаружив талант ребенка, ограничивают игры, общение с детьми, акцентируя внимание лишь на данном виде деятельности. Иногда это приобретает почти маниакальную форму, свои нереализованные способности и амбиции они вымещают их на ребенке, что приводит к неврозам, болезням, отсутствию взаимопонимания.

Под воздействием общества многие дети скрывают свою тягу к тому или иному предмету, боятся быть непонятыми, осмеянными сверстниками. Непросто увидеть творческую одаренность, еще труднее ее развивать. Важно и то, чтобы родители и педагоги последовательно развивали уникальные способности одаренного ребенка, создавали необходимые условия для его роста. Благодаря этому одну из главных задач улучшения системы образования представляет раннее обучение, выявление и воспитание одаренных и талантливых детей. Часто приводит к неадекватной оценке их личностных качеств и всей их деятельности недостаточный психологический уровень подготовки педагогов для работы с детьми, проявляющими нестандартность в поведении и мышлении. Ведь творческое мышление одаренного ребенка нередко рассматривается как негативизм или отклонение от нормы. Родители нередко сталкиваются с определенными трудностями еще до поступления ребенка в школу.

Почему родители хотят, чтобы ребенок рано пошел в школу? Многие родители считают, что детям нужно заняться чем-то посложнее, ведь заметна существенная разница в развитии со сверстниками. Возникает вопрос, должна ли гибкость и свобода в занятиях дошкольника приноситься с такой готовностью в жертву строгой школьной регламентации, ориентированной на весь класс?

Возможность исследовать окружающий мир у ребенка немало и дома, и во дворе, и в библиотеках, музеях и парках. В формировании позитивной Я- концепции одаренного ребенка важную роль играет семья, дом. Ребенок, рано пошедший в школу, лишается этого, для него сокращается многолетний процесс постоянного и тесного общения с родителями.

Для эмоционального, личностного здоровья невозможно переоценить значение семьи. Родители будут иметь больше возможностей для принятия правильного решения, рассматривая школу как часть, пусть и очень важную, системы детского образования. Не следует забывать, что каждый ребенок ждет индивидуального подхода.

Для ребенка важна свобода выбора для самостоятельного освоения мира. Она необходима для создания хорошей основы для будущих структурированных академических занятий. О проблеме диагностики одаренности постоянно говорят и много пишут. Как часто ошибки в диагностике приводили к неверным прогнозам и ставили крест на судьбе талантливого человека? Ответить на этот вопрос крайне трудно, ведь этого никто не знает. Но хорошо

известны другие случаи, когда вопреки негативной оценке «специалистов» люди добивались выдающихся результатов, доказывая тем самым ошибочность этих оценок.

Для выявления и сопровождения развития одаренных детей С.В.Титова разработала и подобрала особый пакет психолого-педагогической диагностики и коррекции, который существенно помогает педагогам - психологам консультировать воспитателей по содержанию работы с детьми.

Следует понимать, что одаренный ребенок нуждается в особом подходе со стороны родителей, педагогов и сверстников. С этим запросом обычно семья и обращается к психологам-консультантам в центры психологического консультирования. Перед одаренным ребенком встает широкий спектр психологических трудностей: в нахождении близких по духу друзей; проблемы участия в играх и развлечениях сверстников; достаточно ранний интерес к вопросам мироздания, судьбы; ярко выраженная асинхрония, ведущая к потере мотивации и активности. Одаренные дети часто стремятся к нетрадиционным решениям, конфликтуют со взрослыми и сверстниками, плохо слушаются педагогов и родителей, недостаточно контролируют свое поведение. Педагогам приходится искать специфические подходы, уделять им больше внимания, творчески относиться к работе. По причине этого педагоги нередко относят одаренных к трудным детям. С другой стороны одаренные дети обладают высоким уровнем развития мышления и речи, необыкновенной познавательной активностью.

К тому же, они быстро находят решения разнообразных задач, легко перерабатывают и запоминают большое количество информации. Однако родителям, мало уделяющим внимание воспитательно-образовательному процессу, нелегко самостоятельно понять, одаренный ли их ребенок.

Объективные данные о творческом и интеллектуальном потенциале дошкольника, советы психолога могут помочь не только преодолеть трудности, но и выбрать соответствующее учреждение и программу, развивающую таких детей.

Психологу, чтобы разобраться в данной ситуации, приходится использовать не только специальные методики для детей, но и беседы, анкеты с детьми и родителями.

Необходимо помочь взрослым в осознании причин возникающих трудностей и совместно решить, какими путями можно решить данные проблемы. Для развития творческого потенциала одаренных дошкольников необходима разработка и реализация специальных учебных материалов и творческих программ.

Разрабатываются специальные программы обучения одаренных детей творчеству, развитию навыков коммуникации, формированию лидерских и других личностных качеств, которые будут способствовать в будущем социальной реализации творческой личности.

Таким образом, чтобы помочь преодолеть одаренному ребенку психологические проблемы и трудности, указанные в данной статье, необходимо быть внимательным и чутким педагогом, родителем, придерживаясь золотой середины, развивать в ребенке его индивидуальные особенности.

Список использованной литературы:

1. Овсянникова, Е.А. Социальная психология: учеб.пособие / Е.А. Овсянникова; А.А. Серебрякова.- Магнитогорск:МаГУ, 2014.-140 с.
2. Савенков А.И. Ваш ребенок талантлив: Детская одаренность и домашнее обучение. – Ярославль.: Академия развития, 2004.
3. Ингель, Ф.И. Факторы тревоги и вегетативный тонус старших дошкольников из Магнитогорска/ Ингель Ф.И., Степанова А.А., Степанова О.П., Легостаева Т.Б., Коганова З.И., Козлова О.Б. //Гигиена и санитария. 2013. № 4. С. 65-73.

НРАВСТВЕННОЕ ВОСПИТАНИЕ ДОШКОЛЬНИКОВ СРЕДСТВАМИ КЛАССИЧЕСКОЙ МУЗЫКИ

Шевченко Л.Г.

КГКП «Карагандинский гуманитарный колледж»

«Музыка – одно из сильнейших орудий воспитания каждого человека»

Д.Д. Шостакович

Музыкальное воспитание имеет большое значение для формирования полноценного духовного развития личности ребёнка. К проблеме духовно-нравственного воспитания неоднократно в своих работах и статьях обращался Д. Б. Кабалевский: «Основной целью современного музыкального образования является формирование художественной и музыкальной культуры ребёнка как неотъемлемой части культуры духовной».

Целенаправленное духовное формирование личности происходит уже в дошкольных образовательных учреждениях. Музыкальное воспитание имеет большое значение для формирования полноценного духовного развития будущего человека. По мере накопления музыкального опыта у детей развивается эмоциональный отклик на музыку.

Ранний период жизни является одним из наиболее значимых в нравственном развитии человека, поскольку начальные впечатления глубоки и оставляют след во всей дальнейшей жизни. Музыка в дошкольном возрастном периоде углубляет духовно-нравственные качества ребёнка, влияет на воспитание чувства любви к Родине, родной природе, уважения к старшим, дружбы и товарищества. Многие исследования посвящены проблеме формирования духовно-нравственных ценностей среднего и старшего детского возраста.

Музыкальные занятия следует рассматривать как важное средство духовно-нравственного развития детей в современном мире. В процессе восприятия музыкальных произведений помимо накопления жизненного опыта детей, обогащается их видение явлений действительности и новое отношение к ним. Дошкольники в силу своего возраста имеют ограниченные представления о человеческих эмоциях, которые проявляются в реальной жизни. Музыка, передавая всю гамму чувств, расширяет эти представления. Эмоциональная отзывчивость на музыку помогает вырабатывать такие качества личности, как доброта, умение сочувствовать другому человеку, милосердие.

Для более эффективной работы следует расширить круг тем из произведений классиков, включенных в школьную программу, и, конечно, привлечь те произведения, которые не известны детям.

Любить музыку – значит испытывать потребность в общении с ней, переживать радость, волнения, печаль, слушая ее. Понимать музыку – значит воспринимать ее сознательно, отдавая себе отчет в ее содержании.

Действительно, существует тесная связь между этими понятиями: «понимать» и «любить», воспринимать сознательно и эмоционально, чтобы глубже переживать и чувствовать музыку.

Важным представляется формирование у детей не только общего представления о музыке, обогащая его историческим и общеэстетическим материалом, но и использование всего потенциала музыкального искусства, его эмоционального воздействия, обладающего большими воспитательными возможностями, что в итоге способствует формированию внутреннего мира ребёнка.

Эту особенность музыки признавали многие выдающиеся умы прошлого. Значение и силу влияния музыки на личность отмечали еще античные философы, такие, как Аристотель, Пифагор, Платон. Гуманистический смысл в подлинном музыкальном искусстве видели

просветители, философы и писатели: Гегель, Гёте, Дидро, Кант, Лессинг, Шеллинг, Шиллер.

В. А. Сухомлинский писал о значении классической музыки в воспитании: «Музыка – могучий источник мысли. Без музыкального воспитания невозможно полноценное умственное развитие». В наше время дети слушают музыку разных жанров. Но не может не тревожить, что дети мало знают классическую музыку, а порой совсем ее не воспринимают. А ведь классическая музыка – это лучшее, отобранное временем наследие человечества. Осмысленное прослушивание музыки, изучение значимых музыкальных произведений активизируют мышление, память, внимание; развивают чувственное познание-ощущение и восприятия; укрепляют психическое здоровье детей. Это давно доказано музыкальной психологией, которая как наука зародилась в недрах философии. Еще античные мыслители, размышляя о законах устройства миропорядка и общественной жизни, сделали ряд важных наблюдений и выводов, касающихся роли и значения музыки в общественной жизни.

Музыкальное искусство в обществе содействует его гуманизации и участвует в эстетическом наполнении общественной жизни. За последние годы в нашей стране и за рубежом вышли книги, посвященные методике слушания музыки. Эти вопросы все больше привлекают к себе внимание педагогов-музыкантов, психологов – педагогической общественности.

Исследователи подтверждают благотворное влияние слушания классической музыки не только на умственные способности человека, но и на развитие его мозга в целом. В результате обследования группы профессиональных музыкантов, а также людей, которые слушали классическую музыку в детстве, было выяснено, что они имеют отличную память и способность к языкам. Кроме того, ученые обнаружили, что мозжечок у музыкантов на 5% больше, чем у людей, не имеющих отношения к этой профессии. Именно этот участок мозга, отвечающий за координацию движений, «слушает» и чувствует музыку!

Психология музыкального обучения и воспитания – важный раздел музыкальной психологии и тесно связана с музыкальной педагогикой, помогая находить наиболее точные методы работы с детьми.

Музыкальная психология предлагает использовать музыку в оздоровительных целях, предлагая ее как для слушания, так и для исполнения и творчества. Способность музыки непосредственно влиять на эмоциональное состояние человека обеспечивает глубокие переживания в процессе ее восприятия и исполнения.

Творчески мыслящие люди отличаются от тех, кто способен только усваивать знания и выполнять привычную, хорошо налаженную работу, богатством внутренних переживаний, их тонкостью и глубиной. Высоко развитая эмоциональная сфера помогает им обращаться в сложных ситуациях к подсознанию и находить решения поставленных задач.

В мировой педагогике стало общепринятым начинать развитие творческих способностей в детском возрасте на материале классической музыки, изобразительного искусства и всевозможных детских игр. Предметные, ролевые игры и игры по правилам дают ребенку материал для развития воображения, который совершенствуется в процессе восприятия детских опер - сказок. В работе с детьми необходимо развивать творческое воображение, при этом учить культуре воплощения образов.

3. Фрейд доказывал, что когда человек в окружающей его жизни не находит возможности удовлетворения своих потребностей, он пытается это сделать в своих фантазиях. При слушании музыки происходит снятие личностного напряжения, вызванного жизнью, и человеку становится легче.

Благодаря компенсаторной функции искусства человек, тонко его воспринимающий, может проживать тысячи других жизней, быть участником великих событий прошлых эпох, переживать не только свои чувства, но и чувства тех людей, которых описывали в своих романах великие писатели, изображали с помощью звуков композиторы, с

Мысль о значении музыкального искусства в духовной культуре личности ребёнка одним из первых высказал Н. Новиков – просветитель, педагог и писатель конца XVIII-го века. Он полагал, что без помощи искусства невозможно воспитать и образовать детей счастливыми людьми и полезными гражданами. Вслед за ним В. Г. Белинский утверждал: «Влияние музыки на детей благодатно, и чем ранее начнут они испытывать его на себе, тем лучше для них. Они не переведут на свой детский язык её невыговариваемых глаголов, но запечатлеют их в сердце, не перетолкуют их по-своему, не будут резонёрствовать, но она наполнит гармонией мира их юные души, разовьёт в них предощущение таинства жизни». Интонация искусства, вбирая в себя энергии, действующие в обществе, и образует атмосферу жизни. К высокому искусству относится классика, понимаемая как высоконравственная музыка прошлых столетий, выдержавшая испытания временем и отражающая духовные идеалы.

Сегодня в музыкальном образовании осознаётся необходимость возвращения понятия идеология. Хотим мы этого или не хотим, – идеология, понимаемая достаточно широко, пронизывающая все культурно-просветительские, воспитательно-образовательные институты общества, его духовную сферу, формирует мироощущение и мировоззрение, систему взглядов на мир].

Целенаправленное духовное формирование личности происходит уже в дошкольных образовательных учреждениях. Музыкальное воспитание имеет большое значение для формирования полноценного духовного развития будущего человека. По мере накопления музыкального опыта у детей развивается эмоциональный отклик на музыку. По результатам исследований, у дошкольников выражена способность к сопереживанию чужой радости, горести, любви к ближнему.

Многие исследования посвящены проблеме формирования духовно-нравственных ценностей среднего и старшего детского возраста.

Изучая музыкальные предпочтения можно составить представления об уровне ее социального развития. Музыкальные интересы человека составляют одно из звеньев его общей духовной культуры. В этом звене как в зеркале может отразиться с большей или меньшей полнотой вся личность с характерными для нее ценностными ориентирами.

Для развития личности человека необходимо восприятие музыки разных жанров. Чувство развитого человека должны уметь растворяться и в общественно ценном коллективном переживании, и в тоже время иметь возможность проявляться в индивидуальном переживании и размышлении, когда человек остается один на один со своей совестью.

Развитие музыкального восприятия – значит научить слушателя переживать чувства и настроения, выражаемые композитором с помощью игры звуков, специальным образом организованных; включить слушателя в процесс активного сотворчества и сопереживания идеям и образам, выраженным на языке невербальной коммуникации.

Для умения слушать серьезное музыкальное произведения необходимо иметь достаточный уровень развития специальных музыкальных способностей – слуха, памяти, мышления, воображения. Все они развиваются в процессе целенаправленных музыкальных занятий, как то: пение, ритмика, прослушивание одних и тех же музыкальных произведений, разучивание мелодических тем, которые встречаются в прослушиваемом произведении, изучение биографий композиторов и особенностей их творческого пути.

Однако, зачастую педагог-музыкант уделяет недостаточно внимания классической музыке и, даже признавая её ценность, не в состоянии выбрать необходимые произведения, слабо ориентируясь в классическом репертуаре. Практика показывает, что из богатого музыкального наследия выбор падает на произведения невыразительные, малохудожественные, примитивные по музыкальному языку, не затрагивающие эмоциональный мир ребёнка.

Несмотря на наличие исследований по вопросам музыкального воспитания детей (Б. М. Теплова, Л. С. Выготского, В. В. Медушевского, В. И. Петрушина, Г. А. Прасловой и др.),

нам представляется, что эта проблема недостаточно полно находит свое практическое применение в рамках традиционных музыкальных занятий в дошкольных образовательных организациях.

Данная проблема позволяет выделить следующее противоречие: между имеющимися возможностями духовно-нравственного развития дошкольников средствами классической музыки и недостаточным теоретическим и практическим обеспечением использования этих возможностей.

Музыкальный репертуар, используемый в работе с детьми, должен удовлетворять одновременно трём требованиям – художественности, доступности и целесообразности. Традиционно он состоит из народной музыки, детской классики и современной музыки, однако, подавляющее большинство произведений – это специально созданная отечественными композиторами детская музыка. С помощью этих произведений и прокладываются «дороги» (о которых говорилось ранее), по которым идёт ребёнок, постигая язык музыки.

Воспитывая интерес к музыке на репертуаре, традиционно используемом в работе дошкольных образовательных учреждений, музыкант-педагог формирует эталоны красоты на малохудожественных произведениях, на репертуаре, далёком от совершенства. Таким образом, «интонационный словарь эпох» усваивается детьми недостаточно глубоко и серьёзно.

О.П. Радынова отмечает: «Формирование музыкальной культуры детей обеспечивается отбором произведений музыкальной классики, являющейся для детей эталоном красоты, определяющих содержание музыкального образования, пересмотром технологии изучения репертуара на основе создания гибкой, спиралевидной, адаптивной модели систематизации музыкальных произведений по разнообразным принципам: тематическому, концентрическому, контрастного сопоставления произведений, синкретизма, адаптивности».

Музыкальный репертуар в большей степени определяет содержание процесса музыкального воспитания, поэтому, именно классическая музыка должна формировать «устный музыкально-интонационный словарь». По сравнению с музыкой лёгкой, классическая серьёзная музыка самодостаточна, несёт ценность в себе самой, оказывает влияние на становление социальной зрелости личности. Она поднимает слушателя до своего уровня и приобщает его к вечным идеалам всего человечества. Академик В. М. Бехтерев экспериментально доказал целесообразность использования произведений, вызывающих у детей положительные эмоции. Дети раннего возраста с удовольствием слушают музыкальные произведения старинных мастеров: И. С. Баха, А. Вивальди, Г. Телемана, В. А. Моцарта.

Классическая музыка, на наш взгляд, несёт серьёзную смысловую нагрузку. Бессмертные музыкальные произведения Моцарта, Бетховена, Шуберта, Чайковского оказывают огромное влияние на эмоциональное состояние ребёнка, активизируют энергетические процессы организма и направляют их на физическое и нравственное оздоровление. Так, например, музыкальное искусство барокко и романтическая музыка содержат в себе триединство преображения человеческой души. Если обратиться к анализу духовности музыки И. С. Баха, то его символика с энергетической стороны олицетворяет силу стремления человеческой души к божественному. Насыщенная в эмоциональном плане музыка П. И. Чайковского, как бы развертывающаяся в реальном мире мятущихся эмоций, наделена, при этом высшей красотой духовного начала.

Создавая педагогическую систему, основанную на произведениях музыкальной классики, требуется решение проблемы доступности музыкальных произведений восприятию ребёнка. Основным критерий доступности, помимо небольшой протяжённости звучания, привлекательности знакомых ребёнку тем и сюжетов, представляет собой соответствие эмоционального содержания музыки эмоциональному опыту ребёнка, способности сопереживать определённым чувствам, составляющим основу музыкального

образа. Необходимо выстроить музыкальный материал таким образом, чтобы постоянно поддерживать у детей эмоциональный отклик, интерес, развивать осмысленность восприятия и желание проявить своё отношение к звучащей музыке. Насыщение разнообразием интересных для ребёнка сравнений произведений развивают его представления о музыкальном искусстве.

Практика музыкального воспитания показывает, что глубокое проникновение в идеи произведений искусства достигается только в том случае, если ребенок сможет увидеть в нем нечто значимое для себя, то, что отвечает его внутренним потребностям и надеждам, когда удастся достичь соотнесения содержания произведения, написанного очень давно, с духовным мироощущением слушателя сегодняшнего дня. Этой возможностью обладает классическая музыка.

Когда слушатель воспринимает музыкальное произведение и оно глубоко захватывает его, в идеальном случае происходит то, что Л. С. Выготский называл чудом искусства, а американский психолог А. Маслоу – «пиковым переживанием». В момент переживания «пикового» опыта человек, согласно А. Маслоу, испытывает свое единение с Вселенной. Он выходит за границы собственного Я и ощущает мир как свое естественное продолжение. В момент «пика» человек приобретает особую «невинность» восприятия – он видит вещи как бы впервые, в их единственности, неповторимости. Такие переживания вызывают стремление к творчеству и способствуют росту личности человека.

Очень важно в процессе музыкального воспитания постепенно переходить от более простой для понимания музыки к более сложной. Музыкальный репертуар в большей степени определяет содержание процесса музыкального воспитания, поэтому именно классическая музыка должна формировать «устный музыкально-интонационный словарь». По сравнению с музыкой лёгкой, классическая серьёзная музыка самодостаточна, несёт ценность в себе самой, оказывает влияние на становление социальной зрелости личности. Она поднимает слушателя до своего уровня и приобщает его к вечным идеалам всего человечества. Восприятие классической музыки способствует расширению границ личности ребенка, формирует культуру и духовно-нравственные ценности.

Музыкальное искусство не может существовать без слушателей. И если с потребителями популярной музыки не возникает проблем, то музыкантам академического, серьезного искусства приходится прилагать немало усилий для воспитания своей аудитории. Но в конечном итоге именно в недрах классической музыки содержатся наивысшие эстетические и этические ценности общества.

Список использованной литературы

1. Асафьев, Б. В. О музыкально-творческих навыках у детей // Избранные статьи о музыкальном просвещении и образовании. Изд.2., Л.: Музыка, 1973
2. Медушевский, В.В. Основы духовно-нравственного воспитания и образования в школе / В.В. Медушевский – М.: Моск. консерватория, 2001
3. Новиков, Н. И. О воспитании и наставлении детей. М.: Государственное издательство художественной литературы, 2009
4. Радынова, О. П. Музыкальные шедевры: авторская программа и методические рекомендации./ О. П. Радынова. – М.:Музыка, 1999
5. Сухомлинский, В. А. О воспитании / В. А. Сухомлинский. – М.: Просвещение, 1973

ФОРМИРОВАНИЕ ПРОФЕССИОНАЛЬНОГО МАСТЕРСТВА ПЕДАГОГА-МУЗЫКАНТА

Елефтериadi О.Е.

КГКП «Карагандинский гуманитарный колледж»

Важность сложившегося в музыкальной культуре профессионального отбора компонентов исполнительского и педагогического мастерства следует из анализа содержания деятельности музыканта. Она заключается в непрерывном процессе: обучения и самообучения, репетиционной и концертно-исполнительской деятельности. Особую важность приобретает содержание учебно-воспитательного процесса, где решаются задачи профессионального обучения и общие психолого-педагогические вопросы, формирующие плацдарм для подготовки мастера – музыканта- педагога. Определяя уровень профессиональной подготовленности музыканта, мы исходим из того, что структуру его деятельности можно рассматривать в более широком и более узком смыслах. В широком смысле речь идет о профессиональной деятельности, осуществляемой на протяжении многих лет или десятилетий. Структурными «единицами» здесь являются действия (сенсорные, умственные, двигательные). Конечно, в данном случае деятельность нельзя рассматривать как простую сумму совершаемых музыкантом действий.

Возможности музыканта представляют собой сплав врожденных и приобретенных свойств, названный великим русским физиологом И. П. Павловым фенотипом. Одним из проявлений фенотипических возможностей, как считает Е. П. Ильин, являются качества, уровень проявления которых зависит как от врожденных психологических, физиологических и морфологических особенностей человека, так и от его опыта – знаний, как лучше использовать особенности, и умения использовать знания. Комплекс этих знаний закладывается содержанием музыкально-педагогического процесса. Внутренние факторы эффективности деятельности выражаются в профессиональном мастерстве исполнителя и педагога.

В профессиографическом описании слагаемых профессионального мастерства целесообразно выделить четыре основных блока: музыкально-исполнительскую направленность, знания, умения и профессионально важные качества музыканта. Музыкально-исполнительская направленность включает в себя ряд компонентов.

Прежде всего отметим такой общий для всех профессий момент, как престижность, значимость которой показана в ряде работ и не вызывает сомнения .

В большом количестве источников указывается на любовь к музыке как общую профессиональную направленность всех музыкальных специальностей. Наконец, структура музыкально-исполнительской направленности была бы неполной без включения в нее потребности сценического самовыражения . Данная направленность связана также с потребностью музыкально-эстетического воспитания людей и реализуется в процессе достижения трех иерархически восходящих целей: 1) эмоционального воздействия на слушателей, связанного с регуляцией их эмо-циональных состояний и формированием адекватных эмоциональных реакций; 2) формирования у слушателей умения воспринимать музыкальные образы; 3) формирования музыкальности слушателей.

Знания музыканта состоят из двух блоков: общие и специальные. Общие знания в свою очередь подразделяются на общеобразовательные, общие психолого-педагогические и общекультурные. Значение общеобразовательных знаний основывается на том, что любой деятель искусства должен быть прежде всего образованным человеком. Общие психолого-педагогические знания оснащают музыканта способностями сохранять уровень музыкально-исполнительских достижений, создавать возможности для их развития подрастающими поколениями. Они являются базовыми для передачи исполнительских,

искусствоведческих, методических традиций и достижений в области музыкальной деятельности. Роль же общекультурных знаний становится ясной, если учесть, что все виды искусства – изобразительное, архитектура, театр, кинематография и художественная литература – так или иначе связаны с музыкой. Существенно, что они объединяются общим основополагающим признаком – наличием художественного образа. Среди специальных знаний традиционно выделяют музыкально-исторические и музыкально-теоретические. В процессе обучения музыканта-исполнителя они приобретаются во время изучения таких дисциплин, как специальный инструмент, дирижирование, история музыки, гармония, сольфеджио, полифония, анализ и т. д. Умения музыканта – это практическое владение способами выполнения отдельных действий и операций (операционные умения) или деятельностью в целом (деятельностное умение) в соответствии с правилами и целью деятельности. Для музыкантов-исполнителей можно выделить три группы умений: коммуникативные (включая артистические), гностические (включая перцептивные) и двигательные (включая прикладные).

Актуальность заключается в важности для музыкальной культуры профессионального отбора компонентов исполнительского и педагогического мастерства. Педагог-музыкант должен иметь высокий уровень слушательской и исполнительской культуры, от которого во многом зависит эффект воспитательского воздействия на обучающихся, в особенности, если это дети дошкольного возраста; должен быть хорошо подготовленным в области музыкознания, обладать художественным вкусом. Помимо этого необходимо знать психологические и возрастные особенности развития дошкольников, и, в том числе, в сфере музыкального восприятия. Понимание возрастных особенностей музыкального развития позволяет педагогу наметить последовательность задач и содержание музыкального воспитания детей на каждом возрастном этапе. Музыка имеет сходную с речью интонационную природу. Подобно тому, как при овладении речью, для которой необходима речевая среда, ребёнок должен иметь опыт восприятия музыкальных произведений разных эпох и стилей, привыкнуть к их интонациям, сопереживать настроениям. «Усвоение любого языка начинается в раннем детстве и музыкальный язык не является исключением. В дошкольном возрасте у ребёнка ещё не сложились принятые в обществе стереотипы вкусов, мышления. Поэтому так важно воспитывать детей на шедеврах мирового искусства, расширять их представления, отдавая предпочтение классической музыке. Накопление разнообразных музыкальных впечатлений позволяет сформировать у детей интонационный музыкальный опыт.

Можно сказать, что интонационные особенности классической музыки постепенно могут стать естественно узнаваемыми. А, как известно, узнавание любимых мелодий, интонаций вызывает у человека положительные эмоции.

Современный педагог-музыкант должен считать ведущим направлением в работе с детьми создание целостного музыкально-образовательного процесса. Тесное слияние и взаимопроникновение всех видов деятельности в условиях такого занятия позволяет выстраивать его как цельную и динамичную композицию. У этой композиции есть, своего рода, завязка проблемы, ход её решения, кульминация. Самая яркая точка музыкального занятия, когда на максимально высоком эмоциональном напряжении дети делают для себя неожиданные эстетические открытия. И, наконец, развязка, где подводятся итоги. Есть отличие музыкального занятия, которое только привносит слуховые добавки к музыкальным знаниям детей от занятия с особенной творческой атмосферой, возвышающей над обыденностью, формирующей стержень личности, встречей с «прекрасным».

Здесь следует сказать об использовании различных контрастных приёмов, нетрадиционных форм занятий, которые способствуют и стимулируют интерес дошкольников к духовному наследию музыкального искусства.

Исходя из психофизиологических характеристик, детям в дошкольном возрасте свойственно отдавать предпочтение позитивной по характеру музыке. Патриотическая, героическая музыка также привлекает внимание дошкольников. Это говорит о том, что у

детей ярко проявляется способность к сопереживанию чужой радости, горести, любви к ближнему.

Процесс развития музыкального восприятия дошкольников может быть эффективным посредством осуществления разнообразных видов музыкальной деятельности. Поэтому музыкальные произведения, используемые в работе с дошкольниками, высокая оценка их качества – важный вопрос методики. Ю. Б. Алиев подчеркивает: «С точки зрения психолого-педагогической, восприятие можно определить как отражение и становление музыкального образа в эстетическом сознании ребенка; процесс эмоционально-оценочного переживания музыкального произведения, восприятия его нравственно-эстетического содержания».

Успешность проведения работы по внедрению лучших образцов классической музыки в дошкольных организациях во многом зависит от организации подготовки к ней будущих педагогов-музыкантов.

В исследованиях, посвященных исполнительской деятельности учителя музыки, Л. Г. Арчажникова существенное внимание уделяет инструментальной подготовке. Автор утверждает, что «овладение навыками исполнительской и концертмейстерской деятельности детерминировано спецификой профессии педагога». Действительно, говоря об исполнительской функции педагога-музыканта, следует подчеркнуть, что речь идет не об исполнении «вообще», а об исполнении для детей (игра должна быть яркой, образной, эмоциональной, в постоянном контакте с детьми).

Особенности музицирования вызывают необходимость находить эмоциональный контакт с детской аудиторией при помощи особой, подчеркнуто-выразительной, «утрированной» манеры игры учителя, а также умения фрагментарно исполнять музыкальные произведения или исполнять определенные их части.

Специфика деятельности педагога-музыканта в дошкольных организациях содержит свои, отличающиеся от других видов исполнительской деятельности особенности. Музицирование на музыкальном занятии в детском саду проявляется в таких специфических умениях как: фрагментарное исполнение музыкальных произведений или исполнение определенных частей; проигрывание отдельно мелодии, в результате чего мелодия будет воспринята детьми в своем подлинном виде и, несомненно, ярче будет представление о фактурных особенностях произведения (например, регистрового и ритмического соотношения мелодии и аккомпанемента).

Одним из методов, способствующих проявлению и формированию творческих качеств, является метод эскизного изучения произведений. Он заключается в том, что произведение не обязательно выучивать наизусть, исполнение его не доводится до возможного совершенства, а приостанавливается несколько ранее. «При эскизном разучивании на первый план выдвигаются те умения, которые необходимы педагогу-музыканту при работе в детском саду: это – прежде всего умение понять содержание произведения в целом, постичь его художественный смысл и, по возможности, выявить средства музыкальной выразительности.

Такой вид работы будет способствовать значительному расширению репертуара и музыкального кругозора учителя, обогащению его исполнительского опыта».

Работа в классе основного музыкального инструмента здесь нацелена не на совершенствование концертно-исполнительских умений и навыков, а на освоение универсальных навыков, обусловленных деятельностью педагога-музыканта в детском саду.

Музыкальное образование призвано не только вооружить будущего музыкального руководителя соответствующими профессиональными умениями и навыками, но и активно способствовать формированию его художественного вкуса, направить его внимание на то ценное и перспективное, что есть в музыкальной культуре. Проблема внедрения лучших образцов разнообразных жанров музыки в систему музыкально-теоретического образования особенно актуальна, так как её изучение связано с формированием и воспитанием музыкального мышления, осознанного отношения к организации музыкального материала с

позиций содержания и формы и, следовательно, способствует более глубокому постижению музыкального искусства.

Список использованной литературы

1. Климов, Е. А. О становлении профессионала: приближение к идеалам культуры и сотворение их (психологический взгляд): учеб. пособие / Е. А. Климов. – МПСИ, 2006.
2. Нейгауз, Г. Г. Об искусстве фортепианной игры: Записки педагога / Г. Г. Нейгауз. 5-е изд. – Москва: Музыка, 1988.
3. Теплов, Б. М. Психология музыкальных способностей / Б. М. Теплов. – Москва: Наука, 2003.
4. Гольденвейзер, А. Б. О музыкальном искусстве / А. Б. Гольденвейзер. – Москва: Музыка, 1975.

ОРГАНИЗАЦИЯ САМОСТОЯТЕЛЬНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ДОШКОЛЬНИКОВ

Аккисева Р. Б.

Воспитатель ТОО «Дошкольный мини-центр «Растем вместе»

В Конституции Республики Казахстан, в «Концепции модернизации образования», в Законе «Об образовании» и других нормативных документах сформулирован социальный заказ государства системе образования: воспитание инициативного, ответственного человека, готового самостоятельно принимать решения в ситуации выбора.

Одними из основных принципов дошкольного образования являются следующие. Это построение образовательной деятельности на основе индивидуальных особенностей каждого ребенка, при котором сам ребенок становится активным в выборе содержания своего образования, становится субъектом образования, содействие и сотрудничество детей и взрослых, признание ребенка полноценным участником (субъектом) образовательных отношений, поддержка инициативы детей в различных видах деятельности, формирование познавательных интересов и познавательных действий ребенка в различных видах деятельности.

На этапе завершения дошкольного образования в контексте понятия «самостоятельность» целевыми ориентирами предусматриваются следующие возрастные характеристики возможности детей:

- проявляют инициативу и самостоятельность в различных видах деятельности;
- способен выбирать себе род занятий, участников по совместной деятельности;
- ребенок способен к волевым усилиям;
- пытается самостоятельно придумывать объяснения явлениям природы и поступкам людей;
- способен к принятию собственных решений.

Самостоятельная деятельность детей - одна из основных моделей организации образовательного процесса детей дошкольного возраста.

Образовательная программа детей дошкольного возраста должна быть направлена на создание условий развития инициативы и творческих способностей ребенка, обеспечивать развитие личности, мотивации способностей детей в различных видах деятельности, направлять и поддерживать детскую инициативу.

В дошкольных организациях на самостоятельную деятельность детей 3-7 лет (игры, подготовка к образовательной деятельности, личная гигиена) в режиме дня должно отводиться не менее 3-4 часов.

Для развития самостоятельной деятельности должны быть обеспечены следующие психолого-педагогические условия: уважение взрослых к человеческому достоинству детей,

формирование и поддержка их положительной самооценки, уверенности в собственных возможностях и способностях.

Самостоятельная деятельность предполагает потребность заниматься любимым делом. Дети объединяются в подгруппы по интересам и индивидуально-личностным особенностям, для игровой деятельности, увлеченно занимаются художественным творчеством, театрально-игровой деятельностью и экспериментированием. Поэтому поддержка взрослыми положительного, доброжелательного отношения детей друг к другу и взаимодействия детей друг с другом в разных видах деятельности наиболее важна во всех видах деятельности. Не следует диктовать, а предоставить возможность выбора детьми материалов, видов активности, участников совместной деятельности и общения. Немаловажным условием является и поддержка инициативы и самостоятельности детей в специфических для них видах деятельности.

Самостоятельность – обобщенное свойство личности, проявляющееся в инициативности, критичности, адекватной самооценке и чувстве личной ответственности за свою деятельность и поведение.

Инициативность – частный случай самостоятельности, стремление к инициативе, изменение форм деятельности или уклада жизни. Это мотивационное качество, рассматривается и как волевая характеристика поведения человека.

По определению в "Энциклопедическом словаре", инициатива - (от латинского *initium* - начало) почин, первый шаг в каком-либо деле; внутреннее побуждение к новым формам деятельности, предприимчивости; руководящая роль в каких-либо действиях.

В "Справочнике по психологии и психиатрии детей и подростков" инициативность определяется, как "характеристика деятельности, поведения и личности человека, означающая способность действовать по внутреннему побуждению, в отличие от реактивности - поведении, осуществляемом на внешние стимулы. Инициативность показывает развитие деятельности и личности, особенно на ранних этапах развития.

Инициативность проявляется во всех видах детской деятельности, но ярче всего в коммуникативной, познавательной – исследовательской, игровой, изобразительной. Это важнейший показатель развития детского интеллекта. Инициативность является непременным условием совершенствования всей познавательной деятельности ребенка, но особенно творческой. В дошкольном возрасте инициативность связана с проявлением любознательности, пытливости ума, изобретательностью. Инициативного ребенка отличает содержательность интересов

Инициативный ребенок стремится к организации игр, изобразительных видов деятельности, содержательного общения, он умеет найти занятие, соответствующее собственному желанию; включиться в разговор, предложить интересное дело другим детям.

Каждая деятельность оказывает своеобразное влияние на развитие разных компонентов самостоятельности. Так, игра способствует развитию активности и инициативы (С.А. Марутян, Н.Я. Михайленко, Д.Б. Эльконин), в трудовой деятельности заложены благоприятные возможности для формирования целенаправленности и осознанности действий, настойчивости в достижении результата (М.В. Крулехт, В.И. Логинова, Д.В. Сергеева), в продуктивных видах деятельности формируются независимость ребенка от взрослого, стремление к поиску адекватных средств самовыражения.

Постепенно самостоятельность репродуктивного характера сменяется на самостоятельность с элементами творчества, повышается уровень осознанности, самоконтроля, самооценки ребенка в процессе осуществляемого им вида деятельности. Проблема воспитания самостоятельности у дошкольников рассматривается в двух аспектах: умственном и нравственном.

Выделяют 3 компонента развития самостоятельности:

1. Интеллектуальный: продуктивное и традиционное мышление (формирование самостоятельности, по мнению Выготского Л.С. (1983), во многом зависит от уровня

сформированности памяти, мышления, развития внимания, речи и т.д. благодаря этому ребенок умеет подчинять свои действия той или иной задаче, достигать цели).

2. Эмоциональный: при определенных условиях эмоции могут существенно повышать продуктивность мыслительной деятельности.

3. Волевой: элементы воли, закладывающиеся у детей еще в дошкольном возрасте; уровень развития воли зависит от средств, форм и методов воспитания.

Среди показателей самостоятельности важно стремление решать задачи деятельности без помощи и участия других людей, умение ставить цель деятельности, осуществление элементарного планирования деятельности, реализацию задуманного и получение результата, адекватного поставленной цели.

Для организации самостоятельной деятельности детей необходимо создать развивающую предметно-пространственную среду. Предметно - развивающая среда должна организовываться таким образом, чтобы каждый ребенок имел возможность заниматься любимым делом. Такая среда должна отвечать индивидуальным и возрастным особенностям детей, их ведущему виду деятельности - игре.

Именно моделирование игры по выбору ребенка, его сценарию способствует развитию творческих способностей, будит фантазию, активность действий, учит общению, яркому выражению своих чувств.

Игра в детском саду должна организовываться, во-первых, как совместная игра воспитателя с детьми, где взрослый выступает как играющий партнёр и одновременно как носитель специфического «языка» игры. Естественное эмоциональное поведение воспитателя, принимающего любые детские замыслы, гарантирует свободу и непринужденность, удовольствие ребёнка от игры, способствует возникновению у детей стремления самим овладеть игровыми способами. Во-вторых, на всех возрастных этапах игра должна сохраняться как свободная самостоятельная деятельность детей, где они используют все доступные им игровые средства, свободно объединяются и взаимодействуют друг с другом, где обеспечивается в известной мере независимый от взрослых мир детства.

Наряду с игрой немалое место в жизни ребёнка занимает свободная продуктивная деятельность детей (конструктивная, изобразительная и т.д.) Так же как и в игре, здесь обогащаются возможности развития ребёнка.

Оборудование развивающей предметно-пространственной среды должно давать возможность ребёнку активизировать познавательные способности. Развивающие игры, технические устройства, оборудование для экспериментирования, игрушки должны быть представлены в соответствии с потребностями детей в различных видах самостоятельной деятельности. Развивающая предметно-пространственная среда должна быть содержательно-насыщенной, трансформируемой, полифункциональной, вариативной, доступной и безопасной.

В соответствии с принципом доступности и безопасности развивающая среда должна быть организована так, чтобы материалы и оборудование необходимое детям для осуществления любой деятельности, были либо в поле зрения ребёнка, либо были доступны, чтобы ребёнок мог их взять, не обращаясь за помощью к взрослому. И чтобы каждый ребёнок имел возможность заниматься любимым делом. Все элементы развивающей среды должны быть доступны детям, эстетически привлекательны, разнообразны, транспортируемы, полифункциональны, безопасны.

Педагогу важно продумать, как рационально распределить игровой материал, чтобы дети могли заниматься разнообразной игровой деятельностью, не мешая друг другу. Развивающую среду необходимо периодически преобразовывать, обновлять с учётом специфики детского восприятия стимулирующего активность детей, тематики недели, побуждать к дополнению её необходимых компонентов.

Самостоятельная деятельность детей организуется посредством создания развивающих центров разной направленности в каждой группе детского сада.

Планирование самостоятельной деятельности детей отражается в перспективных и календарных планах образовательной работы, она интегрирует с другими формами работы в течение дня (прогулка, режимные моменты, совместная деятельность). В планах указываются зоны (центры активности, уголки), в которых педагог организует деятельность детей по интересам (работа в уголке сенсорного, физического, музыкального, трудового вида деятельности), при описании материалов и оборудования, предлагаемого вниманию детей, атрибутов к сюжетным и другим играм.

Согласно принципу комплексно-тематического построения образовательного процесса, самостоятельная деятельность детей организуется с учетом актуальной на данный день (или неделю) темы, поставленных целей и задач образовательной работы в режиме дня. В самостоятельной деятельности детей, лежит личная заинтересованность (внутренняя мотивация). Мотивом может быть и интерес, и желание помочь кому-либо, и стремление получить похвалу и необходимость удовлетворить какие-то иные свои потребности. В любом случае, внутренняя мотивация вызывает подъем физических сил, всплеск эмоций, активацию мышления. Мотив формирует цель. Именно цель занимает ведущее место в любой деятельности. Получив определенный продукт собственной деятельности, ребенок анализирует: достиг он или нет собственной цели. Таким образом, происходит самооценка и самоконтроль.

Предоставляя детям самостоятельно действовать, создавая условия для самостоятельной деятельности и поддерживая ее, педагог непроизвольно формирует предпосылки учебной деятельности (умение планировать деятельность, действовать согласно плану, осуществлять самоконтроль и др.).

Вся работа по развитию самостоятельной деятельности детей должна осуществляться по принципу: планируем - делаем - подводим итоги.

Таким образом, самостоятельная деятельность имеет принципиальное значение для формирования полноценной личности с высокой самооценкой и самоуважением. Чем полнее ребенок реализовал потребность в самостоятельных действиях, тем сильнее в свое время у него возникает потребность во взаимодействии с другими. Организация самостоятельных игр, общения сверстников друг с другом позволят педагогу достичь целевых ориентиров на этапе завершения детьми уровня дошкольного образования.

Литература

1. Государственный общеобязательный стандарт РК-2016
2. Типовая учебная программа дошкольного воспитания и обучения РК-2016г.
3. Дидактическая игра – средство развития дошкольников 3 – 7 лет. Методическое пособие Селихова Л.Г. , Давидчук А.Н.
4. Смирнова Е.О. Развитие воли и произвольности в раннем и дошкольном возрастах. М.: Издательство «Институт практической психологии»; Воронеж, 1998. – 256с.

МЕКТЕПKE ДЕЙІНГІ ЖАСТАҒЫ ЖӘНЕ БАСТАУЫШ СЫНЫП ОҚУШЫЛАРЫН ШУЛЫ МУЗЫКАЛЫҚ АСПАПТАРДА ОЙНАУ АРҚЫЛЫ МУЗЫКАЛЫҚ ҚАБІЛЕТТЕРІН ДАМУ

Карсыбаева Н.С.

ҚМҚК «Қарағанды гуманитарлық колледжі»

Халық даналығы айтады: сіз жасырған нәрсе - бұл сіз берген нәрсені жоғалту. Біздің музыкалық және педагогикалық қызметімізде қаншалықты білетінімізді, біздің тәжірибемізбен бөлісетін ешкім жоқ. Біз музыка мұғалімдері осы мүмкіндікті айыра алмай

отырма, сондықтан мен түрлі техникалар мен әдістер арқылы балаларға музыкаға деген сүйіспеншілікті үйренуге және оларда бастауыш шығармашылық музыкалық қабілетін дамытуға тырысамын.

Балада музыкалық талантты қалай дамытуға болады, ал оның нәзік жаны «тапталып» қалмас үшін не істеу керек? Бұл дамудың толық және жарқын болуы үшін ең оңтайлы және дәл тексерілген әдіс дегеніміз не? Баланың Моцартын қалай өлтірмеуге болады? Біз өзімізге көптеген ұқсас сұрақтарды қоямыз, бірақ ең бастысы – оларға дұрыс жауап табу. Әрбір бала табиғатынан әнге талабы бар болып келеді. Баланың музыкамен байланысы неғұрлым белсенді болса, соғұрлым музыкаға бейім болады. Американдық психолог К.Изард қызығушылық дағдыларды, білімді және интеллектті дамытуда айрықша маңызды фактор болып табылатынын көрсетеді. Музыка-шығармашылық, шығармашылық әрдайым қызығушылық тудырады, ал талант – қуаныш.

Музыка сабақтарында барлық іс-шаралардың ішінде, менің ойымша, балаларға қызығушылық тудыратын музыкалық шулы аспаптарда ойнау деп санаймын. Әдетте, біз музыка мұғалімдері, сабақ барысында осы бөлікке аз уақыт ғана бөлеміз.

Біз оларды қалай құрамыз? Мен өзімді қайталамаймын, тек олардың көпшілігін ән айтуға шақырамын, ондағы музыкалық-ырғақты қозғалыстар, музыкалық аспаптарды ойнау үшін кішкене пропорция қажет, ал іс жүзінде қалған уақыт музыка тыңдауға кетеді.

Иә, келісемін, балалардың барлығы ән айтып, би билегенді ұнатады, бірақ олардың көпшілігіне түрлі аспаптарда ойнаған ұнайтынын барлық музыкалық жетекшілер растайды. Үнсіз тұрған аспапты өз қолдарымен сөйлету балалар үшін таңқаларлық жайт болмақ. Бұдан ертерек, бір-екі жыл бұрын, олар үстелге ұрғанда қасықтан қандай дыбыс шығатынын немесе қазанның қақпағы қандай дыбыс беретіні туралы біліп, тыңдаған болса, бірақ музыканың қызықты, әрі жағымды ойнағанын қалайтын болса, бұл «музыка Америкаға» үлкен жол ашу деп түсінеміз. Егер оқытушы «ойнауға үйрету» қағидасын қолданса, яғни ол материалды ойын түрінде ұсынуға тырысса, содан кейін «бүгін біз аспаптарды ойнай аламыз ба?» деген сияқты сұрақтармен кездескен сайын сұхбат жүргізу. Өз тәжірибемде тексерілді.

Балалар оркестрінде жәй нәрсе болмайды – бәрі маңызды: репертуар, аспаптарды таңдау, сыныпта басқарылатын атмосфера және мұғалім мен балалар арасындағы сенімді қарым-қатынас. Оркестрге көбінде біз классикалық репертуарды тағдаймыз: «Бақта ма, бақшада ма?», Моцарттың «Түрік стиліндегі Рондо», «Қамажай» т.б. Мен оркестрлеуге жәй әндерді қоямын, мысалы, «Көңілді музыкант» А.Филиппенко, «Концерт» Н.Будашкино, «Біздің оркестр» Т. Қоңыратбаев, «Шалғындағы бақбақ». Т. Қоңыратбаев әні.

Жалпы алғанда, әннің өте әдемі көрінісі болды: үшбұрыш, бубен, марака және металофон ойнаған пьесаларда оркестрлік кесінді, балалар ән айтып ғана қоймай, кішкене қоңыраулар шылдырлап тұрған сияқты болды. Бұл өлеңді орындау барысында аспапсыз қалған бірде-бір бала болмады, соның салдарынан – балаларда жағымды эмоциялар мен ата-аналардан моральдық қанағат сезімі байқалды.

Қазір мен басқа да әндерді әртүрлі етіп жасауға тырысамын - мұнда оркестрмен жұмыс істеу репертуарының кеңеюі мен жаңалығы, музыкалық талантты балаларды анықтау және балаларға арналған музыкалық құлақ пен ырғақты дамыту мүмкіндігі, ақырында тек музыкамен және ұжымдық шығармашылықпен қуанышқа ие болатындай жағдай тудырамыз.

Көптеген мұғалімдер музыкалық және ырғақты қозғалыстарда шулы аспаптармен ойнауды, сондай-ақ оларды театрландырылған қойылымдарда пайдалануды ұсынады, ол керемет және балалар үшін үлкен пайда әкеледі.

Балаларымыз ойнайтын аспаптарды қарастырсақ, жаңа және ерекше нәрселерді ойлап табу мүмкін емес - стандартты жиынтығы - ксилофондар, металлофондар, алмастар, маракаттар, үшбұрыштар, шоктар, мұнда қазақтың халық аспаптары – асатаяқ, қоңырау, тұяқтас.

Жақында музыка мұғалім Елена Александровна Жалельшикованың мақаласын оқып, инновация мен жаңашылдық үшін орын бар екенін түсіндім. Карл Орфа әдісінің идеялары - музыканттардың өздері ішіндегі балаларды, цзебалдар, маракалар, қоңыраулар және

басқалар сияқты қарапайым музыкалық аспаптарды ойнау арқылы өзіндік іздестіру – ол өмір жолын қызықтандыра түседі.

Оның қолдарынан бұтақтарына тарақтардан жасалған шулы аспаптар, сувенирлік шамдар, қоңыраулар ілінген «Ғажайып ағаш» құрастырылды, осыған қарап балалар өздері ойнағысы келетін аспапты таңдай алады. Дегенмен, кемелділікке ешқандай шектеулер жоқ - идеяны әрі қарай дамытуды қаладым – ата-аналардың көмегімен балалар әр түрлі көлемдегі шулы аспаптарды үйлерінен жасап әкеліп, оркестрімізге қосты. Олардың жасап әкелген аспаптары әртүрлі көлемдегі бос шыны бөтелкелерден ксилофон, шағын пластикалық бөтелкелерден жасалған маракаттар, пластикалық желдеткіш плиталардан жасалған ілмектердің дыбыстары үлкен масштабқа жақын болды.

Барлық аспаптар «музыкалық жетістіктердің қадамдары» деп аталатын пирамидаға салынып, музыкалық белгілермен безендірілген, енді балалар біздің пирамидаға келіп, ойнап көргісі келетін құралды таңдауға қуанышты, бұл біздің музыкалық аспаптарымыздың стандартты жиынтығына жақсы қосымша болып шықты. Аспаптардың ең қарапайымдары төменгі сатыда орналасады, ал жоғарыда күрделі аспаптар мен ксилофон мен балалар флейта тәжі жатады, осылайша аспаптар күрделене түседі.

Сонымен қатар, әрдайым, кездейсоқ секілді, баланың тек қана ойынға ғана емес, ойнап көретін аспапты таңдауы қажет деп айтады. Әйтпесе, жақсы және жоғары сапалы ойын ойнау мүмкін болмаса, қызығушылық жылдам жоғалады.

Мысал ретінде орта буын оқушыларына А.Филиппенконың «Көңілді музыкант» әнін алдым. Бірінші балалар өзі ұнатқан шулы аспаптарды алады, ал бір оқушы дирижер болады. Оқушыларды 3-топқа бөлемін. 1-топ ән айтады, 2-топ би билейді, 3-топ шулы аспаптарда ойнайды.

Домбырада мен ойнаймын,

Дың-дың-дың, дың-дың-дың.

Қозы-лақтар би билейді,

Дың-дың-дың, дың-дың-дың.

(Дирижердың қол қимылы арқылы балалар шулы аспаптарда ойнайды)

Енді ойнаймын қобызда,

Зың-зың-зың, зың-зың-зың.

Ботакандар би билейді,

Зың-зың-зың, зың-зың-зың.

Енді ойнаймын дауылпазда,

Дұң-дұң-дұң, дұң-дұң-дұң.

Төлдер састы, тұра қашты,

Дұң-дұң-дұң, дұң-дұң-дұң

Ойлан, тап!

1. Ән не жайында? Аспаптар жайында./

2. Әннің сипаты қандай? /Көңілді, жарқын./

3. Екпіні ше? /Орташа, асықпай./

4. Ән неше шумақтан тұрады?

Міне, бізде осындай көңілді оркестр шықты.

Қолданылған әдебиеттер:

1. Жалельщикова Е.А. infourok.ru

2. Карл Орфа «Оқу әдісі» drumspeech.com

3. 1-сынып Алматы кітап баспасы 2017

ПРОФЕССИОНАЛЬНАЯ КОМПЕТЕНТНОСТЬ СОВРЕМЕННОГО ПЕДАГОГА ДОШКОЛЬНОЙ ОРГАНИЗАЦИИ ОБРАЗОВАНИЯ

Серикбаева Б.С.

КГКП я/с «Алтынай»

*«Быть компетентным - значит знать,
когда и как действовать».*

П.Вейлл

Основной целью образовательной политики в сфере дошкольного образования является обеспечение гарантий доступного и качественного образования, обеспечивающего равные стартовые условия для последующего успешного обучения ребенка в школе.

В Послании Президента Республики Казахстан Н.А.Назарбаева народу Казахстана «Рост благосостояния казахстанцев: повышение доходов и качества жизни» особенно ярко выявлена социально-экономическая составляющая обозначенных приоритетов государства. Президент раскрывает важнейшие аспекты и намечает перспективы дальнейшего уникального социально-экономического и гражданского облика нашего государства. Среди таких вопросов – «необходимость кардинального повышения качества дошкольного образования, качественной подготовки нового поколения специалистов, которая в современном мире приобретает стратегическую значимость» [1].

Качество образования - ряд системно-социальных свойств и характеристик, которые определяют соответствие системы образования принятым требованиям, социальным нормам, государственным образовательным стандартам.

Качество дошкольного образования напрямую зависит от качества квалификации воспитателей, их компетентности.

Качество – это комплексное понятие, характеризующее эффективность всех сторон деятельности (в том числе организации воспитательно-образовательного процесса) и охватывающее всех субъектов образования (дети, родители, педагоги) [2].

Профессионализм работы педагога обеспечивает формирование качественно новой системы образования, является одним из ключевых условий развития детей, их успешной социализации. Поэтому сегодня требования к педагогическим работникам не ограничиваются стажем работы и дипломом об образовании. Спектр проблем, стоящих перед современным педагогом, настолько широк, что от него требуется владение информационными технологиями, умение эффективно сотрудничать с другими людьми, полноценно использовать личностные ресурсы, готовность осуществлять собственную образовательную траекторию, обеспечивая успешность и конкурентоспособность. Поэтому подготовка специалистов в области дошкольного образования приобретает особую значимость. Сегодня востребован не просто воспитатель, а педагог – исследователь, педагог – психолог, педагог – технолог.

Развитие современного общества диктует особые условия организации дошкольного образования, интенсивное внедрение инноваций, новых технологий и методов работы с детьми. В этой ситуации особенно важна профессиональная компетентность, основу которой составляет личностное и профессиональное развитие педагогов.

Профессиональная компетентность современного педагога определяется как совокупность общечеловеческих и специфических профессиональных установок, позволяющих ему справляться с заданной программой и особыми, возникающими в психолого – педагогическом процессе, ситуациями, разрешая которые, он способствует уточнению, совершенствованию, практическому воплощению задач развития, его общих и специальных способностей [3].

Профессиональная компетентность является условием эффективности организации воспитательно-образовательного процесса.

Современное общество предъявляет новые требования к компетентности педагога. Педагог должен быть компетентным в вопросах организации и содержания деятельности по следующим направлениям:

- воспитательно-образовательной;
- учебно-методической;
- социально-педагогической.

Воспитательно-образовательная деятельность предполагает следующие критерии компетентности:

- осуществление целостного педагогического процесса;
- создание развивающей среды;
- обеспечение охраны жизни и здоровья детей.

Данные критерии подкрепляются следующими показателями компетентности педагога: знание целей, задач, содержания, принципов, форм, методов и средств обучения и воспитания дошкольников; умения результативно формировать знания, умения и навыки в соответствии с образовательной программой.

Учебно – методическая деятельность воспитателя предполагает следующие критерии компетентности:

- планирование воспитательно-образовательной работы;
- проектирование педагогической деятельности на основе анализа достигнутых результатов.

Данные критерии подкрепляются следующими показателями компетентности:

знание образовательной программы и методики развития разных видов деятельности детей; умение проектировать, планировать и осуществлять целостный педагогический процесс; владение технологиями исследования, педагогического мониторинга, воспитания и обучения детей.

Кроме того, имея право выбора как основной, так и национальных программ и пособий, воспитатель должен умело соединять их, обогащая и расширяя содержание каждого направления, избегая «мозаичности», формируя целостность восприятия ребенком. Компетентный педагог должен уметь грамотно интегрировать содержание образования, обеспечивать взаимосвязь всех занятий, мероприятий, событий исходя из задач воспитания и развития ребенка.

Социально – педагогическая деятельность воспитателя предполагает следующие критерии компетентности:

- консультативная помощь родителям;
- создание условий для социализации детей;
- защита интересов и прав.

Данные критерии подкрепляются следующими показателями: знание основных документов о правах ребенка и обязанностях взрослых по отношению к детям; умение вести разъяснительную педагогическую работу с родителями, специалистами детского сада.

Формирование и развитие профессиональных компетенций педагога

Исходя из современных требований, можно определить основные пути развития профессиональной компетентности педагога:

- работа в методических объединениях, творческих группах;
- исследовательская, экспериментальная деятельность;
- инновационная деятельность, освоение новых педагогических технологий;
- различные формы психолого-педагогической поддержки; как для молодых педагогов, так и для педагогов со стажем, наставничество;
- открытые просмотры и взаимные посещения занятий;
- активное участие в профессиональных конкурсах различных уровней;

- обобщение собственного педагогического опыта на городских мероприятиях и в интернет - пространстве;
- работа педагогов с научно-методической литературой и дидактическими материалами;
- организация практических семинаров, практических занятий, всеобучи;
- тренинги: личностного роста, с элементами рефлексии, развития креативности;
- психолого-педагогические гостиные, деловые игры, мастер – классы;
- педагогические ринги - ориентирует педагогов на изучение новейших исследований в психологии и педагогике, методической литературе, способствует выявлению различных подходов к решению педагогических проблем, совершенствует навыки логического мышления и аргументации своей позиции, учит лаконичности, четкости, точности высказываний, развивает находчивость, чувство юмора;

Но не один из перечисленных способов не будет эффективным, если педагог сам не осознает необходимости повышения собственной профессиональной компетентности.

Для этого необходимо создать те условия, в которых педагог самостоятельно осознает необходимость повышения уровня собственных профессиональных качеств.

Благодаря современным исследованиям ученых в сфере профессиональной педагогики, были открыты новые аспекты повышения профессиональной компетентности педагогов, в которых особое внимание отводится *методическому сопровождению*, которое, позволяет повысить эффективность педагогического общения и воспитательно-образовательного процесса в целом.

Систематическая работа, организованная с педагогами детского сада в условиях организации образования по повышению профессиональной компетентности поможет вывести их на более высокий уровень.

Особенностью методической деятельности на современном этапе является удовлетворение актуальных профессиональных потребностей педагога и обеспечение условий для включения педагога в творческий поиск [4].

Анализ собственного педагогического опыта активизирует профессиональное саморазвитие педагога, в результате чего развиваются навыки исследовательской деятельности, которые затем интегрируются в педагогическую деятельность.

Для **обеспечения развития профессиональной компетентности** педагогов нами была выстроена определённая система методической работы с педагогическими кадрами, которая подразумевает активную форму обучения и взаимодействия педагогов в детском саду. Данная система является элементом постдипломного педагогического образования и направлена на:

- включение педагогов в экспериментальную и инновационную деятельность и осознание её необходимости;
- информирование педагогов о достижениях современной педагогической науки и практики посредством нормативно-правовых документов, программно-методического и дидактического обеспечения;
- создание условий для непрерывного развития и саморазвития профессиональной компетентности.

Система методической работы выстраивается в трех направлениях:

- по отношению к конкретному педагогу, где главной задачей является формирование индивидуальной, авторской системы педагогической деятельности воспитателя. Для этого разработаны индивидуальные планы повышения квалификации педагогов.

- по отношению к педагогическому коллективу. В этом направлении методическая работа направлена на выявление, обобщение и распространение передового педагогического опыта.

- по отношению к системе непрерывного образования, что предполагает осмысление нормативно-правовых документов, внедрение достижений науки и передовой практики.

Не каждый педагог может подняться до вершины новаторства. Но любовь к своей профессии, детям, хорошие профессиональные знания, развитые педагогические способности и педагогическая техника, постоянная работа над своим развитием – необходимое условие для достижения педагогом **профессионального мастерства**.

Таким образом, повышение качества дошкольного образования возможно при высоком профессионализме педагогических кадров, что требует изменения и совершенствования методической работы детского сада.

В современных условиях реформирования образования радикально меняется статус педагога, его образовательные функции, соответственно меняются требования к его профессионально-педагогической компетентности, к уровню его профессионализма.

Каков же портрет современного педагога? Педагог 21 века - это:

1. Гармонично развитая, внутренне богатая личность, стремящаяся к духовному, профессиональному, общекультурному и физическому совершенству;
2. Умеющий отбирать наиболее эффективные приемы, средства и технологии обучения и воспитания для реализации поставленных задач;
3. Открытый к повышенной плотности общения с детьми и их родителями;
4. Способный организовать рефлексивную деятельность;
5. Обладающий высокой степенью профессиональной компетентности, педагог должен постоянно совершенствовать свои знания и умения, заниматься самообразованием, обладать многогранностью интересов;
6. Обладающий высокой ответственностью за психологическое благополучие ребенка.

Таким образом, **профессиональная компетентность педагога** зависит от различных свойств личности, основным ее источником являются обучение и субъективный опыт. Профессиональная компетентность характеризуется постоянным стремлением к совершенствованию, приобретению все новых знаний и умений, обогащению деятельности. Психологической основой компетентности является готовность к постоянному повышению своей квалификации, профессиональному развитию. Не развивающийся педагог никогда не воспитает творческую созидательную личность. Поэтому именно повышение компетентности и профессионализма педагога есть необходимое условие повышения качества, как педагогического процесса, так и качества дошкольного образования в целом.

Список использованной литературы

1. Послание Н.А.Назарбаева «Рост благосостояния казахстанцев: повышение доходов и качества жизни», 2018.
2. Введение в педагогическую деятельность. Учебное пособие для студентов высш. пед. учеб. заведений / А.С.Роботова, Т.В.Леонтьева, И.Г.Шапошникова и др. — М.: Издательский центр «Академия», 2000.
3. Асаева, И.Н. Основные проблемы и направления развития профессиональной компетентности воспитателей дошкольных учреждений / И.Н. Асаева // Современные проблемы науки и образования. - 2008. - №4.
4. Белая К.Ю. Методическая работа в ДОУ. Анализ, планирование, формы и методы. Творческий центр. М., 2008.

БАЛАБАҚШАНЫҢ ЭКОЛОГИЯЛЫҚ ТӘРБИЕНІҢ АЛАТЫН ОРНЫ

Бимурзина А.Ж.
«Алтынай» бөбекжайы

Табиғат адам баласын дүниеге келтіріп, бойындағы бар
махаббат мейірімін шұғылалы шуағын жүрегімізде

Қазіргі таңда азамат ауасын жұтып, суын ішіп отырған табиғат Ананы қорғап аялау барша жұртқа тіршілік қамы, табиғат қажеттілік. Сондықтан да бүлдіршіндерді айналадағы табиғи ортамен үнемі қарым қатынаста болуға үйрету. Экологиялық тәрбие беруде пайдаланылатын көркем туындылар баланың тілін, қиялын дамытып олардың өз ойларын бейнелеп жеткізе білуге үйретеді. Табиғат қорғау жөніндегі нақыл және тиым сөздерді, балалардың күнделікті іс-әрекетінде тиімді пайдалануға дағдыландыру. Балаларға табиғат адамзаттың өмір сүріп, еңбек етіп отырған ортасы екенін айтып өту, табиғатқа қамқорлық жасауға аялап қорғай білуге тәрбиелеу. Қоғамымыздың барлық саласында болып жатқан жаһандық қайта құру мемлекетіміздің болашақтағы зияткерлік әлеуетін айқындайтын және оның өсіп-өркендеуіне жағдай жасайтын білім де бейжай қалдырмады.

Халықаралық тәжірибе заманауи білім берудің өзекті міндеттерінің бірінің мектепке дейінгі жастағы зияткерлік тұрғыдан дамыған балаларды анықтау, оқыту мен тәрбиелеу болып табылатынын көрсетеді. Соның бір бағыты балаларды ерте дамыту жөнінде іргелі және қолданбалы ғылыми-зерттеу жұмыстарын ұйымдастыру. Осыған орай балаларға өз бетімен зерттеу мәселесі өзектілікке ие. Балаларды осы мақсат арқылы өлі және тірі табиғатпен таныстыру. Адамның қызметі ықпал етуі, ойынның осы компоненті қызық пішінінде өткізу. Экологиялық тәрбиенің негізгі мақсаты-балалардың экологияға көзқарасын, санасын, табиғатқа үлкен парасаттылық, жауапкершілік, қарым-қатынасын қалыптастыру. Осы тәрбие арқылы адамның мәдениеттілік сезімі, экологиялық санасы қалыптасады. Табиғат дегеніміз-біздің өмірімізге тірек болып тұрған болмыс, әсем дүние. Қазақ даласы дөңге де, кенге де, малға да бай- дархан дала. Туған өлке табиғаты ең қасиетті де қастерлі ұғым. Ендеше, сол өлкені сүю, қорғау, аялау біздің, бізден кейінгі ұрпақтың міндеті. Егемен еліміздің ертеңіне үлес қосатын тәуелсіз мемлекеттің саналы ұрпағы саналатын балалардың бойына экологиялық тәрбие, жалпы адамгершілік тәрбиені сіңдіру ұзтаздың, тәрбиешінің басты міндеті. Экологиялық тәрбиенің негізгі мақсаты экологиялық көзқарасын, санасын, табиғатқа үлкен парасаттылық, жауапкершілік, қарым-қатынасын қалыптастыру. Осы тәрбие арқылы баланың мәдениеттілік сезімі, экологиялық санасы қалыптастыру. Экологиялық тәрбие отбасынан, балабақша жасынан басталады. Себебі, олардың бойында айналадағы өзін қоршаған, ортаға табиғатқа деген сүйіспеншілігі, бүлдіршін жасынан қалыптасады. Жер, жалпы табиғат – күллі тіршілік атаулының құтты қоныс – мекені, алтын ұя тал бесігі. Экологиялық тәрбие балалардың-табиғатқа жаңаша көзқарасын қалыптастырып, әртүрлі нысандарда жүргізіліп, жеке тұлғаның эмоциялық сезімдік әлемін қалыптастыруға бағытталып, адамгершілік, жауапкершілік қасиеттерін жетілдіреді.

Экологиялық тәрбие беруде пайдаланатын даналық ұғымдар, тыйым сөздер, аңыз әңгімелер-кейінгі ұрпаққа өнеге боларлық асыл мұралар. Мәселен, «Атаның мал қалғанша, тал қалсын», «Ағаш ексең аялап, басыңда болар саябақ», «Балалары еккен шынарды балалары саялайды» деген өсиет сөздер бар. Сондықтан туған табиғатты, туған ел мен жерді құрметтеуге жастарды бүлдіршін жастан баулыған дұрыс. Балаларға жердің қадірін, байлығын бағалай білуге, туған табиғатты сүюге және қамқорлық, жанашырлық сезімге баулу. Баланың табиғатқа деген қамқорлық қарым-қатынасын қалыптастыру қажет. Құстарға, балықтарға жем беру, гүлдерді суару, ағаш отырғызуға көмектесуге үйрету. Қазіргі таңда адамзат ауасын жұтып, суын ішіп отырған табиғат Ананы қорғап, аялау барша жұртқа тіршілік қамы, табиғи қажеттілік. Сондықтан да бүлдіршіндерді айналадағы табиғи ортамен үнемі қарым-қатынаста болуға үйрету, олардың ұғымдарын қалыптастыру, табиғатқа деген жанашырлыққа тәрбиелеу қазіргі балабақшадағы тәрбие ісінің өзекті тармақтарының бірі болып табылады. Табиғатпен таныстыру - балалардың танымын дамытудың басты құралдарының бірі. Мектеп жасына дейінгі балалардың тірі және өлі табиғатқа деген сүйіспеншілік қарым- қатынасын тәрбиелеу мақсатында табиғатпен таныстыру, яғни табиғатты қорғау - экологиялық тәрбие мен білім беру жұмыстары арқылы

жүргізіледі. Мектепке дейінгі жастағы балаларға адам мен табиғат арасындағы қарым - қатынасты анықтайтын экологиялық тәрбие беруге байланысты мектепке дейінгі тәрбие мекемелердің алдында негізінен мына төмендегі міндеттер тұр. Атап айтқанда:- педагогтардың экологиялық тәрбие беру жөнінде білім деңгейін көтеру;-балаларды айналамен таныстырудың бағдарламасын, олардың ата- аналарына насихаттау;-әртүрлі жастағы балалар топтарындағы оқу-тәрбиелік жұмыстар; Қоршаған ортаны аялауға деген адамның саналы көзқарасын қалыптастыру оның бала кезінен ерте басталуы тиіс. Табиғатты танып, білу мектепке дейінгі жастағы баланың бойында табиғатпен эстетикалық қарым қатынас жасаудың базасын құрайтын экологиялық тәрбиені бере отырып,сонымен бірге оны қорғай, аялай білуге үйретеді.

Д.Ушинский "Баланы табиғатпен жастай таныстыра дамыту,оның өзіндік логикалық ойлауын, сөздік қорын, санасының жетілуіне әсері мол екенін атап көрсеткен. Логикалық ойдың, пікірдің дамуы баланың келешекте рухының жоғары болуына,батыл пікір,нақты шешім айтуына және оны дәлелдеп беруге жетелейді. Біз табиғи факторлар - су, ауа, күнді қолдана отырып экологиялық тәрбие мәселелерін шешеміз. Балаларды өсімдіктер және жануарлар әлемімен таныстыру арқылы, оларды күтіп баптаудың жолдарын үйрете отырып, оларды аялай білуге тәрбиелейміз. Балалар тірі және өлі табиғат арасында, тірі организм мен олардың өмір сүру ортасындағы байланыстарды орнатуды үйренеді. Бала дүниеге келгеннен бастап табиғатпен байланыста болады. Табиғат баланың ақыл ойының балалық деңгейден нақты түсініктер бойынша қалыптасқан жоғары деңгейге жеткізетін қор болып табылады. Ол әртүрлі табиғи құбылыстарды жете түсінуді, өз ойын жеткізе білу өнерін дамытады.

"Таза болса табиғат-аман болар адамзат, табиғат, сен-тіршілік тұнып тұрған,сен-күнсің, көтерілген күліп қырдан,сен-көлсің, сен -ормансың, сен- бұлбұлсың, адамға сұлулықты шын ұқтырған",-деп ақын ағамыз Садықбек Хангелдин жырлағандай, табиғат күллі тіршілік атаулының құтты қоныс мекені, алтын ұя бесігі, құт-берекесі. Адам үшін табиғат ең қасиетті де қастерлі ұғым. Өйткені,адамның өзін дүниеге әкелетін аяулы да,қадірлі жан-анасы болса, адамның табиғатты"Ана" деп құрметтеуінде өте үлкен мән жатыр. Адам-табиғаттың бір бөлшегі әрі ғажайып туындысы. Адамның табиғатсыз өмір сүруі мүмкін емес. Себебі, адам өміріне қажетті заттардың барлығын табиғаттан алады. " Адам табиғатқа тәуелді болса, табиғат та оған тәуелді", демекші,барша байлықтың анасы - Жер. Жерді күтіп баптай білу, оның қойнауынан қазба байлықтарын игеріп ала білу, табиғат пен қоршаған ортаны түлетіп гүлдендіре беру өз қолымызда.

Жиырма бірінші ғасырдың қатал бәсекесіне төтеп беретін білімді де жаңашыл, жаны таза, отансүйгіш, рухани тәрбиелі бүлдіршіндерді тәрбиелеуде талмай еңбек етіп келе жатқан тәрбиешілер қауымына еңбектеріңіздің жемісін көріңіздер демекпін!

Пайдаланған әдебиеттер тізімі:

1. Балабақшадағы экологиялық тәрбие /Отбасы және балабақша-1996. №11-12/
2. Көбеева Н «Бала және табиғат» \ \ Үйелмен және балабақша. – 1993. № 5.
3. Құлшанова С Табиғатты қорғау. \ \ Отбасы және балабақша. – 1993. № 6. 4. Керімбаева Р Табиғат. Бала. Тәрбие.\ \ Отбасы және балабақша. – 1997. № 1 – 3.

БАЛА ТІЛІН ОЙЫН АРҚЫЛЫ ДАМУ ТУРАЛЫ ҚАЗЫНАЛЫҚ КӘСІПОРЫНЫ

М.К. Ибрайбекова

"Алтынай" бөбекжайы

«Ойын баланың алдынан өмір есігін ашып оның шығармашылық қабілетін дамытады. Ойынсыз ақыл ойдың қалыптасуы мүмкін

емес».

(В. А. Сухомлинский).

Ойын дүниеге ашылған үлкен жарық терезе іспеті. Ол арқылы баланың рухани сезімі жасампаз өмірмен ұштасып, өзін қоршаған дүние туралы түсінік алады. Адамды өжеттілікке, шапшаңдыққа, ептілікке, батылдыққа, байсалдыққа, тапқырлыққа үйрететін де ойын. Ойын үстінде бала еш нәрсеге тәуелсіз. Ол өзін еркін ұстайды. Ал еркіндік дегеніміз барлық дамудың баспалдағы, бәрін білуге деген талпынысы мен құлшынысы. Баланың білуге деген құштарлығы, сөйлеуі ойын үстінде қалыптасады. Ойын бала тілінің дамуына ықпалын тигізіп, таным белсенділігінің дамуына-жол ашады. Қай бала болмасын ойынмен өседі, өйткені бала табиғатының өзі тек ойынмен байланысты. Ойынның шығу тарихына шолу жасауда көңіл аударатынымыз ол еңбекпен, өнермен, қоршаған ортамен тығыз байланыста дамыған, яғни ойынды өмірден ажыратып қарай алмаймыз балалар тек ойнап қана қоймайды, сонымен бірге ойлайды, аңғарады көп нәрсені білуге, зерттеуге талпынады. Балабақшаларда оқыту – тәрбиелеу жұмысында балалардың тілін дамыту, сөздік қорларын молайту, ауызша сөйлеуге үйрете отырып, үйренген сөздерін күнделікті өмірде еркін қолдану, одан әрі күнделікті іс - әрекет кезіндегі тілдік қарым - қатынаста қолдана білуге жаттықтыру. Баланың бірінші әрекеті – ойын, сондықтан да оның мәнісі ерекше. Ойын – адамның өмірге қадам басардағы алғашқы адымы. Қазақ халқының ұлы ойшылы Абай Құнанбаев «Ойын ойнап, әнсалмай, өсер бала бола ма?» - деп айтқандай, баланың өмірінде ойын ерекше орын алады. Жас баланың өмірді танып, еңбекке деген қатынасы, психологиялық ерекшеліктері осы ойын үстінде қалыптасады. Ойын балаларға ақыл-ой, адамгершілік, эстетикалық тәрбие берудің маңызды тетігі деуге болады. Баланың қуанышы мен реніші ойын кезінде анық байқалады, сонымен қатар құрбыларымен тез тіл табысып, жақсы қарым - қатынас жасайды. Ойын – балаларға өмірде кездескен қиыншылықтарды жеңу жолын үйретіп қана қоймайды, өмірге ең қажет қасиеттерге тәрбиелейді, ұйымдастырушылық қабілетін қалыптастырады. Ойын арқылы баланың бойына адамдық қасиеттерімен қатар білімге, өнерге құштарлығы қалыптасады. Сөздік қорын, тілін дамыту ісін ұйымдастыру жұмысында ойын сабағы ең негізгі орын алады. Тәрбиеші бақылау, заттарды қарау, сурет қарау, жұмбақ шешу және құрастыру, саяхат, ойын-сабақтарын ұйымдастыру барысында балалардың сөздік қорларын дамытады. Ойын ұйымдастыруда тәрбиеші өзі жетекші бола отырып, балаларды ойнай білуге, ойын ережесін сақтауға, әрі оларды ойната отырып, ойлануға бағыттайды, заттың атын немесе қасиетін есінде сақтап қалуға жол ашады, ойынға қызықтыра отырып зейінін, қиялын дамытады. Сонымен қатар ойын барысында бала үлкендермен, өз құрбыларымен қарым-қатынас жасайды. Әр бала өз жетістігіне қуанып, мәз болады. Сондықтан да ойын-тапсырмаларды таңдауда және іріктеуде балалардың жас және жеке ерекшелігін ескерген жөн. Ойынның түрлері өте көп.

Саусақ ойындары- саусақтардың көмегімен қандай да болмасын ертегіні немесе өлең-тақпақ шумағын сахналау құралы. Мысалы: «Саусақтар сәлемдеседі» «Қуырмаш», «Добым», «Әдемі әтеш», «Моншақ». т.б. ойындарды ойнаймыз. Қимыл-қозғалыс ойындары-балалардың дене бітімінің қозғалыс белсенділігі дағдылары мен іскерліктерінің қалыптасуының даму құралы. Мысалы: «Бос орындық», «Допты қағып ал», «Жемістер –көкөністер», «Ұшты-ұшты», « Қаздар мен түлкі», «Тышқан мен мысық» т.б. ойындарын ойнаймыз. Сюжетті-рөлді ойындар-балалардың ой-қиялын, сөздік қорын, тілін дамыту құралы. Мысалы: «Дүкен», «Асхана», «Дәрігер», «Пошта», «Кітапхана», «Аурухана» т.б. ойындар ойнаймыз. Дидактикалық ойындар-балалардың ақыл-ойын дамытып қызығушылығын арттыру құралы. Мысалы: «Не артық?», «Заттарды топта», «Қарап ал да, есіңе сақта», «Не қайда өмір сүреді?» т.б. ойындарын ойнаймыз. Үстел үсті ойынын ұйымдастыруда домино, лото, суреттер қолданылады. Мысалы: «Суретті құрастыр», «Қандай затқа ұқсайды?», «Қай сурет тығылды?», «Бір сөзбен ата», «Кім байқағыш», «Қиылған суреттер», «Ұқсасын тап», «4-ші не артық?», «Есінде сақта». Ұлттық ойындар-балалармен ойнаймыз. Мысалы: « Тақиятастамақ», « Көкпар», «Сақина салу», «Ақ серек, көк серек», «

Қызқуу», «Бәйге», «Жасырынбақ», «Ақ сүйек», «Соқыр теке», т.б ойындарын ойнаймыз. Оқу іс - қызметі барысында балаларды қызықтыру мақсатында қолданылады және мектеп жасына дейінгі ұйымдардың барлығында да, оқу іс - қызметі ойын түрінде өткізіледі. Оқу іс - қызметі барысында ойын түрлері жас ерекшеліктеріне байланысты қолданылады. Тәрбиеші ойынға тек қана баланы қызықтырып қоймай, бес саланы білім берудің негізгі құндылығы деп түсінсе ғана өз мақсатына жете алады. Ойын түрлерінің тәрбиелік мәні зор, ол әрбір адам денесінің дамып жетілуіне пайдасы мол. Ойын үстінде балалардың бойындағы барлық дерлік психологиялық процестері, сезімдері мен эмоциялары, ерік - жігер қасиеттері шыңдалады, мінез - құлық айқындала түседі. Бала өзіне жаңалық болып сезілген әрқилы нәрселерге еліктегіш келеді. Бала осы қасиетімен өз қабілетімен ерекшеліктерін аңғартады. Баланың жағымсыз мінезінің байқалатыны да осы тұста. Тәрбиеші ойын барысында тілдің дыбыстық мәдениетінің барлық жақтарын жетілдіруге, сұраққа толық жауап беруге, баланы үйретіп отыруы керек. Қорыта келе айтқанда: Ойын мектепке дейінгі балалардың негізгі іс - әрекеті. Ойын балалар өмірінің нәрі, яғни оның рухани жетілуі мен табиғи өсуінің қажетті алғы шарты. Ойын арқылы балалар қоғамды тәжірибені меңгереді, өзінің психологиялық ерекшеліктерін қалыптастырады. Бір сөзбен айтқанда, ойын баланың жан - жақты дамуын көздейтін, оның тілін жаттықтыратын, қимыл - қозғалысын жетілдіретін, белсенділігін арттыратын, басқа адамдармен қарым - қатынасын реттеп, құрдастарымен ұйымшылдығын арттыруға негіз болып табылады. Ойын - бала үшін біліктіліктің қайнар көзі. Сондықтан жас өрендер ойнай отырып ойлай білсін.

Қолданылған әдебиеттер:

1. Мектеп жасына дейінгі балалардың дүниені қабылдауы. - Алматы. 1976ж. Беделбаева. Х.
2. Тіл дамытудың ғажайып әлемі. Әдістемелік нұсқау. Алматы-2002ж. Жүсіпова. Д. З. Исхакова. Ф. Қ. Омарғалиева. Т. Ж.
3. Интернет ресурстарының материалдары.
4. Әдістемелік нұсқау. - Алматы кітап, 2002. Жұмабекова. Ф. Н. Ойшыбаева. А. А.
5. Мектепке дейінгі тәрбие мен оқыту. Негізгі ережелер. // Ресми басылым. Астана, 2012.

МЕКТЕПКЕ ДЕЙІНГІ БАЛАЛАРДЫҢ ШЫҒАРМАШЫЛЫҚ ҚАБІЛЕТТЕРІН ДАМУ

Сарбасова А.А.

ҚМҚК «Алтынай» б/ж

Еліміз жаңа принциптерге негізделген егемен мемлекет құруда Үкіметіміз білім беру мекемелеріне Тәуелсіз мемлекетімізді өркениетті елдер қатарына жеткізетін ұл-қыз тәрбиелеуді талап етуде.

Қоғамда, айналамыздағы ортада болып жатқан қарқынды өзгерістер шығармашылық қабілеті бар, қажетті жағдайда соны әрі айрықша шешім қабылдайтын жеке тұлғаның алдына үлкен талаптар қояды. Балалардың шығармашылық қабілеттерін дамыту және оны тәрбиелеу – бүгінгі таңдағы көкейтесті мәселелердің бірі. Шығармашылық – бүкіл тіршілік көзі. Адам баласының сөйлей бастаған кезінен бастап, бүгінгі күнге дейін жеткен жетістіктері шығармашылықтың нәтижесі. Бұған бүкіл халықтық, жалпы және жеке адамның шығармашылығы арқылы келдік. Әр жаңа ұрпақ өзіне дейінгі ұрпақтың қол жеткен жетістіктерін меңгеріп қана қоймай, өз іс-әрекетінде сол жетістіктерді жаңа жағдайға бейімдей, жетілдіре отырып, барлық салада таңғажайып табыстарға қол жеткізеді.

Баланың шығармашылығын дамытатын тәрбиеші өзі шығармашылықпен жұмыс жасауы керек.

Баланың шығармашылық қабілетін дамыту мақсатында өткізілетін ұйымдастырылған оқу-іс әрекеті барысында жаңа технология элементтерін пайдалану тиімді. Бұл орайды баланы жалықтырып алмаудың жолдарын қарастырып, төмендегі тәсілдерді тиімді қолдану қажет:

* Бала қабілетін ашуда тіл шеберлігіне көңіл бөлу;

* Білімін қосымша әдебиеттермен толықтыру;

* Жылы сөздер арқылы «сенің қолыңнан келеді», «сенің болашағың зор»- деп, үнемі балаға шабыт беріп отыру.

Әр тәрбиешінің алдындағы сәулелі мұрат шәкіртіне білім, тәрбие беріп қана қоймай, әр баланың «менін» ашу. Сол «менді» шығармашылық тұлғаға айналдыру. Күллі ғажайыптың ішіндегі ең тамашасы – жақсы тәрбиеленген адам. Сәбиді жоғары деңгейдегі білім мен адамгершілікке баулитын тәрбиешінің бойында барлық асыл қасиеттердің табылуы тиіс. Өйткені, тәрбиеші бала болмысын, жүзін көріп түзелер айна іспетті. Бала қабілетінің ашылуы үшін тәрбиеші жаңашыл, білімді, іскер, қабілетті, жауапкершілік сезімді, жаңа технологияны толық меңгерген, өз ісінің шебері болуы керек:

Бала қабілетінің ашылуы үшін;

1. Тәрбиеші білімін ұдайы жетілдіріп, кәсібі шеберлігін шыңдауы тиіс.

2. Бала білімі мен қабілетіне сеніммен қарау керек.

3. Баланы ақпарат, жаңалықпен қамтамасыз етіп отыру қажет.

4. Ата-анамен тығыз байланыс орнағаны жөн.

5. Баланы өмірге бейімдеуде дәл, дұрыс бағыт беріп, жеке ерекшелігіне көңіл бөлінуі керек.

Оқу мен тәрбиенің егіз екенін бір сәт те естен шығармаған жөн, соның нәтижесінде ғана сапалы білім мен саналы тәрбиеге қол жеткізуге болады. Ол жайлы Әл – Фараби: «Адамға ең бірінші білім емес, рухани тәрбие берілуі керек, тәрбиесіз берілген білім – адамзаттың қас жауы, ол келешекте оның барлық өміріне апат әкеледі»-деген.

Баланың ойында не бар, ол не істей алады, жасы өскен сайын ол қалай өзгеріп, нені үйреніп келеді дегенді анықтау, оған әсер ететін себептері іздестіру балалар психологиясының маңызды міндеті. Балалар психологиясын зерттеудің негізгі әдістері: бақылау және эксперимент.

Тәрбиешілер балалардың өздеріне тән жеке қасиеттерін анықтай түсу мақсатымен жылдың басында және аяғында театрландырылған жұмыстар арқылы «Құпия» сынақ (эксперименталдық) ойындар өткізіп отыруы. Бұл ойындардың өн бойында музыканың тигізер әсері мол. Бұл ойындарда қабілеті бар деген балалар өздерін еркін ұстайтын, ал ұялшақ, ұяң балаларға жәй ролдер беріледі. Бұдан кейін өздерін тиісті ролдерде ойнай алатын қабілетті балаларды театрландырылған жұмысқа кіргізіп отыру. Осындай 5-6 баламен жекелей жұмыс жүргізу. Оларға қуыршақты қалай ұстау керектігін, мимика, дауыс ырғақтарын үйрету. Театрландырылған ойындардың мазмұнына ерекше мән беру. Бұл- негізінен адамгершілік, достық, кішіпейілдік, ерлік, батылдық, адалдық, әділдік, шыншылдық қасиеттерді уағыздаудан тұрады. Әдетте балалардың өздері жақсы көретін кейіпкерлеріне еліктеп өсетіні белгілі. Осыған қарап, шапшаң, ширақ балаларға жуас, қарапайым ролдер, ал мінездері салмақты байыпты балаларға жағымсыз ролдер тапсырылады. Бұл арқылы біз балалардың шындық өмірге тереңірек үңіліп, ненің жаман, ненің жақсы екенін айқындырақ ұғынып, жаманнан жиіркеніп, жақсыдан үйренуге, өз қылықтарын дұрыс бағалап, жақсы кейіпкерлерге еліктеуге үйрету. Театрландырылған ойындарды ұйымдастыру үшін қолайлы жағдайлар керек.

Осыны ескере отырып, әрбір топта театрбұрыштары жасалады. Бибабо саусақтары, үстелдік және саусақты- қолғап, тағы да басқа түрлері қолданылып отырады.

Сөздік суреттеме бере отырып, балаларды ролдерін толық орындауға үйрету, өздерінің ролдерін қызықты ойнаған балаларды көтермелеп, мадақтап отыру. Естиярлар мен ересектер тобының балалары сахналық өнерді үйреніп, сезіне бастағанда олардың тілі, ойлау түйсігі, өнерге құштарлығы артты. Қандай да сахналық қойылымның алдында балалармен бірнеше кіріспе жұмыс жүргіздік.

1. Тәрбиешілер балаларға ертегі, әңгімелер оқып, не әңгімелеген кезде ертегідегі кейіпкерлердің мінез-құлқына, дауысының ырғағына, қимылдарына назар аударылды.
2. Әр кейіпкерлердің киіміне көңіл бөлінді. Қуыршақ театрында қуыршақтардың киімі өзгертіліп отырады. Мысалы: орыс ертегілерінде түлкі басына орамал тартады, қазақ ертегілерінде түлкіге жейде кигізіледі.
3. Сұрақ-жауап арқылы кейіпкерлердің қимылын, іс-әрекетін байқап, бағалап отырамыз.
4. Қимыл мен сөз арасындағы байланысын қадағалаймыз.

Балалардың тілін жаттықтыру үшін, қазақ халқының асыл сөздерімен сусындата отырып, әрбір сахналық қойылымның алдында қазақ әндерін, қазақтың ауыз әдебиетіндегі өтірік өлеңдерді, мақал-мәтелдерді, жаңылтпаштарды, санамақтар мен жұмбақтарды, түрлі ұлттық ойындарды, ән-күйлер мен билерді кіріктіріп отырдық. Мысалы, «Үйшік» ертегісінде әр кейіпкерлердің сахнаға шығуын «Қонақ келсе күт» деген мақалмен бастадық. Театрлық ойынға қатысушы даярлық тобының балаларкейіпкерлердің мінезін, жүріс-тұрысын, әдеттерін айнытпай салып көрерменге иланымды етіп ойнауы үшін, талмай жаттығып, қажетті элементтерін меңгеріп алуға тырысты. Ол үшін балалармен жоғарыда айтылып кеткен арнаулы жаттығулар жүргізілді. Одан басқа «Сәлеметсіз бе?» және т.б. дағдылы сөздерді әртүрлі дауыс ырғағына сап айтып үйренуге жаттықтырдық. Сахналық өнерге баулыған балалар жаттаған сөзінің мағынасына сәйкес, күйінікті-сүйінікті сезімдеріне сәйкес тебірене.

Мәнерлеп айта білуге үйренеді. Сосын нәтижесінде олардың шығармашылық қабілеттері оянады. Бейнелеу, көркем әдебиет, тіл дамыту оқу іс-әрекеттерін байланыстырып өткізгенде, әр оқу іс-әрекеттің соңы әрқашанда дерлік ертегі сюжетімен байланысты қойылымдармен аяқталып отырды. Сонымен қатар, балалардың сөздік қоры толықтырады, сөйтіп олардың белсенділігі арттырады, оқу іс-әрекеттері мен сауық кештері еркін де қызықты түрде өтетін болады. Балалар өздерін еркін де бос ұстап, оқу іс-әрекеттерде ынталана, күштарланып қатысып отырады. Осы жұмыстарды өткізген кезеңде әрбір ұлттық халық ертегілерінен көріністер қойылады.

Балалар өз беттерімен ойнаған дербес іс-әрекетінде де театр ойындарының түрлерін жиірек қолданатын болды. Драмалық жанрға бейімделген ойындар өздігінен туындап тәрбие жұмыстарының барысында ертегілер, сюжетті көріністер де жиі қолданылып, тіпті кейде ертегінің кейбір бөліктері өзгертіліп отырылды. Топ ішінде емін-еркін жүріп, өздеріне оқу іс-әрекетінде уақытында керекті ойын құралдарын өздері таңдап алып отырды.

Баланың ойлау және сөйлеу қабілетінің дамуы саусақтарының ұсақ бұлшық еттерімен, қолдарының қимыл үйлесімділігімен тығыз байланысты екенін ескерген жөн. Суретті жақсы салатын және әдемі жазатын балалардың байланыстырып сөйлеу және ауызша-логикалық даму деңгейлерінің жоғары болатыны белгілі. Бала саусақтарының ұсақ бұлшық еттерін дамыту үшін әр түрлі заттарды саусақтармен теру, алуан түрлі және әр түрлі көлемдегі тығындар мен бұрандаларды бұрау, илеу, жапсыру, сурет салу, үзік сызық сызу сияқты түрлі жаттығуларды пайдалануға болады. Аталмаған жаттығулар ішінде қарындашпен сурет салу мен үзік сызық сызудың мәні зор. Кітабымыз тапсырмалардың осы түрлерін ұсынады. Оларды орындай отырып бөбек қолдарының қимыл үйлесімділігі мен саусақтарының ұсақ бұлшық еттерін дамытып қана қоймайды, сонымен бірге ерікті зейінін, есте сақтау, көру және ойлау қабілеттерін дамытады және қағаз бетінде бағдарлау мен өз әрекетін бақылауды үйреніп, алдына қойылған міндеттерді орындау барысында тапжылмай жұмыс істеуге дағдыланады, ынтасы, талабы артады. Қоршаған орта құбылыстары, заттар туралы түсінігі тереңдеп, өз қабілет мүмкіндігі сезінеді.

Пайдаланылған әдебиеттер:

1. «Жалпы психология». Қ.Жарықбаев
2. «Модельдік оқыту технологиясы». М.Жанпейісова
3. «Психология». Қ.Жарықбаев
4. «Шығармашылық қабілеттер және дамыта оқыту». Б.Тұрғанбаева

НРАВСТВЕННОЕ ВОСПИТАНИЕ И ФОРМИРОВАНИЕ КУЛЬТУРЫ ПОВЕДЕНИЯ ДЕТЕЙ СТАРШЕГО ДОШКОЛЬНОГО ВОЗРАСТА

Граненко Е. В
КГКП я/с «Алтынай»

Процесс нравственного воспитания – это совокупность последовательных взаимодействий воспитателя и коллектива, направленных на достижение эффективности и качества педагогической деятельности и должного уровня нравственной воспитанности личности ребенка. Нравственность является составной частью комплексного подхода к воспитанию личности. Формирование нравственности есть не что иное, как перевод моральных норм, правил и требований в знания, навыки и привычки поведения личности и их неуклонное соблюдение. Нравственность образуется от слова «нравы». По – латыни нравы звучат как морас – мораль [1].

Проблема нравственного воспитания стоит не только перед педагогами и родителями, но и перед всем обществом в целом. Дети являются гордостью своих родителей. В них всё им мило и дорого. Но не всегда они задумывались над тем, что привлекательность ребёнка не только в красоте его внешнего вида, главное, в другом - как подрастающий ребёнок ведёт себя? Как держится на людях? Каковы его манеры - мимика, жесты, движения, осанка? Случается, что даже хорошо образованные люди не всегда выглядят воспитанными, т.к. не выработали в себе элементарных норм культуры поведения, поэтому вопросы нравственного воспитания детей с наибольшей остротой встают именно в наши дни.

Стать гармоничной личностью, уметь достойно вести себя в любой обстановке - право и обязанность каждого человека. С правилами хорошего тона необходимо знакомить детей с раннего возраста и продолжать на протяжении всего детства. Опираясь на ранее усвоенные детьми навыки культурного поведения (в виде проявлений вежливости, внимания и симпатии к сверстникам и взрослым, элементарных навыков оказания помощи, приветливых форм общения и т.п.), нужно научить понимать смысл и значение тех или иных правил этического поведения человека, и в доступной форме раскрывать их. Это реализуется на специальных занятиях в старшем дошкольном возрасте.

В сознании ребенка образ какого-либо явления нравственной жизни может возникнуть не только в тот период, когда это событие происходит. Ребенок может воссоздать, вновь «увидеть» тот или иной поступок своего друга, который когда-то наблюдал. И более того, он может представить его поступок в определенных ситуациях. В этом случае действуют представления.

Новые черты появляются у детей во взаимоотношениях с взрослыми и сверстниками. Дети активно проявляют интерес к содержательному общению с взрослыми. Авторитет взрослого, его оценочное суждение продолжают играть серьезную роль в поведении. Растущая самостоятельность и осознанность поведения приводят к развитию способности руководствоваться в поступках усвоенными нравственными нормами. Возникают внутренние «этические инстанции», которые начинают определять поступки старшего дошкольника. Дети проявляют активное стремление к общению со сверстниками в разных видах деятельности, в результате которого формируется «детское общество». Это создает определенные предпосылки для воспитания коллективных взаимоотношений. Содержательное общение со сверстниками становится важным фактором полноценного формирования личности старшего дошкольника. В коллективной деятельности (игре, труде, общении) дети 5 – 6 лет осваивают умения коллективного планирования, учатся согласовывать свои действия, справедливо разрешать споры, добиваться общих результатов. Все это способствует накоплению морального опыта. Наряду с игровой и трудовой деятельностью существенную роль в нравственном воспитании старших дошкольников

играет учебная деятельность. На занятиях они осваивают правила учебного поведения, у них формируются целенаправленность, ответственность, волевые качества.

Единству воспитания нравственного сознания и поведения А.С. Макаренко придавал большое значение, считая, что детей следует вооружить теорией морали. Вместе с тем он утверждал, что воспитание привычки правильного поведения гораздо более трудное дело, чем воспитание сознания [2].

Отношение к взрослым выражается в формирующемся чувстве уважения. В старшем дошкольном возрасте оно становится более осознанным и основывается на понимании значимости социальной роли трудовой деятельности взрослых, их высоких нравственных качеств. Происходит дальнейшее развитие положительных чувств по отношению к сверстникам. Ставится задача развития основ чувства коллективизма, гуманности во взаимодействиях детей. В развитии коллективизма большую роль играют начальные формы чувства долга и ответственности, формирующиеся в труде и игре детей. Продолжается формирование высоких нравственных чувств: любви к Родине, чувства товарищества, уважения к людям других национальностей. Основой развития этих чувств являются яркие впечатления о явлениях общественной жизни, эмоционально насыщенные знания о своей стране, о жизни своего народа, которые получают дети, например, на занятиях при ознакомлении с художественной литературой.

Особое значение в развитии мотивов поведения имеют нравственные мотивы, выражающие отношение ребенка к другим людям. В старшем дошкольном возрасте нравственное поведение детей начинает распространяться на широкий круг людей, не имеющих с ребенком непосредственной связи. Это связано с осознанием детьми нравственных форм и правил, пониманием их общеобязательности, действительного значения своих поступков для других людей.

Среди нравственных мотивов поведения большое место занимают общественные мотивы – желание сделать что-то для других людей, принести им пользу.

Важнейшую роль в нравственном развитии старших дошкольников играет формирующаяся способность к соподчинению мотивов поведения. В условиях правильного воспитания у детей 5 -6 лет развивается умение руководствоваться в своем поведении моральными мотивами, что приводит к становлению основ нравственной направленности личности. В этом процессе значимую роль играют развивающиеся моральные чувства, которые в старшем дошкольном возрасте становятся более богатыми по содержанию. Вместе с тем умение сознательно управлять своими чувствами представляет для старших дошкольников достаточную трудность, поэтому поведение детей требует постоянного внимания воспитателя.

Успех нравственного воспитания детей во многом зависит от характера субъективного нравственного пространства, в котором они живут. Это раскрывает моральный климат в коллективе. Воспитатель сводит до минимума стихийные влияния в зоне нравственного пространства и взаимодействия. Возникновение противоречий в жизненных отношениях ребят и внешним миром и между собой порождает напряженность переживаний, что проявляется в противодействиях, сопротивлению воспитанию, в скрытых и открытых конфликтах. Ошибочно рассматривать противоречивость в поведении и сознании старших дошкольников как явление случайное или только как результат недоработок в воспитании. Причины невыполнения правил поведения детьми:

1. дети не знают некоторых правил. Это причина простая и легко устранимая;
2. знают правила, но не умеют их выполнять. Значит надо не только рассказывать, но и показывать, как можно вести себя в подобной ситуации, как надо выполнять это правило.
3. знают правила, знают как их выполнять, но не выполняют. Это происходит потому, что некоторые правила дети считают ненужными и неважными. Кроме того, дети видят, что взрослые не придерживаются единства в требованиях, предъявляемых детям, или дети не выполняют правила из-за лени, отсутствия привычки к волевому усилию.

В преодолении ребенком внешних и внутренних противоречий заключается сама суть нравственного становления личности. В бесконечном потоке нравственных выборов между желанием и долгом, добром и злом, состраданием и жестокостью, любовью и ненавистью, правдой и ложью, эгоизмом и коллективизмом формируются черты характера, нравственные качества.

Нравственное воспитание – не заучивание моральных норм и бездумная отработка привычек поведения. Оно – активный жизненный процесс отношений, взаимодействий, деятельности, общения и преодоления противоречий. Оно – процесс постоянных и систематических решений, выборов волевых усилий в пользу моральных норм, процесс самоопределения и самоуправления в соответствии с ними. Таким образом, педагогический процесс нравственного воспитания есть организация детей на преодоление и разрешение жизненных противоречий, проблем, выборов, конфликтов и столкновений. Усилия воспитателя должны сосредотачиваться на умелом разрешении противоречий вместе с детьми и развитии у них в этом процессе нравственного чувства, сознания, привычек, нравственного поведения.

Старший дошкольный возраст является наиболее ответственным этапом в развитии механизмов поведения и деятельности, в становлении личности дошкольника в целом.

Задача родителей и педагогов – воспитывать у ребенка культуру общения.

Какие наиболее важные нравственные качества хотят видеть взрослые в детях?

Вежливость - она украшает человека, делает его привлекательным, вызывает у окружающих чувство симпатии. «Ничто не стоит так дешево и не ценится так дорого, как вежливость. Без нее невозможно представить взаимоотношения людей. Вежливость детей должна основываться на искренности, доброжелательности, уважении к окружающим. Вежливость приобретает цену, если она проявляется ребенком по велению сердца».

Деликатность - сестра вежливости. Человек, наделенный этим качеством, никогда не доставит неудобства окружающим, не даст повода ощущать собственное превосходство своими действиями. Задатки деликатности исходят из глубокого детства.

Предупредительность - Необходимо добиваться от детей, чтобы предупредительность, внимание, помощь окружающим проявлялись у них из добрых побуждений.

Скромность - эта нравственная черта личности - показатель подлинной воспитанности. Скромности сопутствует уважение и чуткость к людям и высокая требовательность к самому себе. Необходимо формировать у детей умение.

Общительность - В ее основе лежат элементы доброжелательности, приветливости к окружающим – непереносимые условия в выработке у детей культуры взаимоотношений. Ребенок, испытывающий радость от общения со сверстниками, с готовностью уступит игрушку товарищу, лишь бы быть рядом с ним, для него проявить доброжелательность естественнее, чем дерзость, резкость. В этих проявлениях – истоки уважения к людям. Общительный ребенок быстрее находит место в детском саду [3].

Необходимым условием для всестороннего развития ребенка является наличие детского общества, в котором формируются черты нового человека: коллективизм, товарищество, взаимопомощь, сдержанность, навыки общественного поведения.

Общаясь со сверстниками, ребенок научится трудиться, заниматься, достигать поставленной цели. Ребенок воспитывается в жизненных ситуациях, которые возникают в результате общения детей. Подготовка ребенка к жизни среди взрослых начинается с его умения строить свои отношения со сверстниками: с начала, в детском саду и в школе, затем у отдельных детей и соответствующие проявления – отнять, толкнуть и т.д. Когда ребенок начинает осознавать, что рядом с ним такие же дети как он, что свои желания приходится соотносить с желаниями других, тогда в нем возникает нравственная основа для усвоения необходимых форм общения [4].

Воспитание культуры общения осуществляется в тесной связи с формированием у детей навыков коллективизма. Формируя у ребенка стремление к общению, взрослые должны поощрять даже самые незначительные попытки играть друг с другом.

Полезно объединять детей вокруг дел, заставляющих их вместе радоваться, переживать, испытывать чувство удовлетворения, проявлять доброжелательность. В интересной, насыщенной событиями жизни общение детей приобретает особую сдержанность. Педагог использует различные приемы, которые помогают разнообразить повседневную жизнь детей. Например: утром встретить их приветливой улыбкой, постараться увлечь интересной игрушкой. Сегодня в его руках лохматый медвежонок, который здоровается с ребятами. Утро началось жизнерадостно, и этот настрой сохраняется у детей в течение дня. Переполненные впечатлениями, дети не раз возвращаются к разговору о том, что их удивило и взволновало. Общение между ними происходит в атмосфере дружелюбия и приветливости [5].

У воспитанников детского сада возникает много поводов для общения. Театр игрушек, песня, спетая на прогулке, собранный по цветочку букет, побуждения к обмену впечатлениями, заставляют тянуться к сверстникам. Главное общение - «ребенок - ребенок», «ребенок - дети» идет по собственному побуждению, т.к. жизнь в обществе сверстников ставит воспитанника в условия делить что-то вместе: трудиться, играть, заниматься, советоваться, помогать – словом, решать свои маленькие дела.

Задача взрослых – направлять отношения детей так, чтобы эти отношения содействовали формированию навыков коллективизма. Важно прививать ребенку элементарную культуру общения, помогающую ему устанавливать контакты со сверстниками: умение без крика и ссоры договариваться, вежливо обращаться с просьбой; если необходимо, то уступать и ждать; делиться игрушками, спокойно разговаривать, не нарушать игры шумным вторжением. Старший дошкольник должен уметь проявлять к товарищу предупредительность и внимание, вежливость заботливость и т.д. Такие формы общения легче усваиваются ребенком, если взрослые поддерживают, следят за тем, как он ведет себя с товарищами по играм, с близкими и окружающими людьми. Дети под руководством взрослого приобретают опыт положительного общения [6].

Каждый вид детской деятельности (игры, труд, занятие) создает благоприятные возможности для осуществления определенных задач воспитания, связанных с формированием культуры поведения дошкольников.

В игре формировать нравственные чувства, нравственное сознание и моральные поступки, коллективистские навыки, дружеские отношения, умение следовать игровым правилам, общему замыслу. На занятиях – культуру учебной деятельности, умение вести себя в соответствии с правилами, дисциплинированность, организованность, уважение к слову воспитателя, к общему заданию. В процессе трудовой деятельности – трудолюбие, бережливость, аккуратность, чувство ответственности, умение действовать сообща, рационально применять орудие труда и те умения и навыки, которые обеспечивают наибольшую результативность. В процессе любого вида деятельности нужно осуществлять широкий круг задач воспитания, связанных с формированием морального сознания, нравственных чувств и привычек, являющихся основой культурного поведения.

Руководя любым видом деятельности, взрослые могут влиять на ребенка, на его нравственные проявления, суждения, отношения к сверстникам, расширять и уточнять знания, формировать его отношение к обществу, к людям, к труду, к своим обязанностям [7].

В этикетном поведении высока значимость нравственного аспекта, поэтому на него необходимо постоянно обращать внимание детей. Уважение личности ребенка, понимание, дружелюбие и доверительность создают наилучшие условия для формирования этикетного поведения. Обращаться к детям желательно по имени, их же приучать к обращению по имени и отчеству. Испытывая радость от общения с воспитателем, дети всегда ожидают встречи с ним, верят в правоту его слов. Необходимый настрой создает выработанный совместными усилиями порядок поведения в группе, на занятии, в котором основными правилами являются следующие: сопереживать, проявлять дружеское участие и терпение; доброжелательно воспринимать других; не отказываться от участия в играх и упражнениях; не стесняться своего незнания и неумения; не бояться ошибаться; не смеяться над другими.

Очень важно вводить в сознание ребёнка необходимость понимания своего места в мире, так как нет полного равенства между отцом и сыном, старым и малым, воспитателем и дошкольником. Первый имеет опыт, знания, приоритет положения и много другое. Вторым только начинает жизнь, приступает к ее изучению. Он может стать равным первому, проделав над собой огромную, серьезную и трудную работу. Осознание своего места вовсе не означает, что первые неуважительно относятся ко вторым, не считаются с их мнениями, не прислушиваются к их пожеланиям. Основа развития общества состоит во взаимодействии тех и других, их взаимопонимании взаимопомощи. Это осознание происходит как в семье, так и в детсадовской группе.

Важно, чтобы ребенок, познакомясь с тем или поведенческим требованием, отличал хорошее от плохого. Пройдя этот цикл, снова возвращаются к изучаемому правилу, но на более высоком уровне. Для воспитания этикетного поведения необходимы следующие условия:

1. Позитивный настрой. Нельзя забыть или обидеть никого из воспитанников, для чего используются обращение по имени, похвала, призы и прочие способы обучения, увлекающие детей

2. Пример взрослых, прежде всего воспитателя. Ребенок наблюдает и оценивает взрослых. Желательно всегда оценив свое поведение с позиций доказательности разумности, необходимости соблюдения этикета, соответствия его собственным поучительным словам, действия воспитателя должны быть направлены на достижение главной цели - создание развития личности ребенка в творческой, доброжелательной, дружеской обстановке.

3. Связь с семьей - необходимое условие, позволяющее сохранить единство требований и преемственность воспитания. Общая цель семьи и детского сада - хорошо воспитанный культурный и образованный человек.

Большую роль в обучении и воспитании поведенческой культуры играет родной язык. Обучение правильному, красивому поведению способствует и речевому развитию воспитанника. С этой целью необходимо расширять у ребенка круг этико-поведенческих понятий, что достигается с помощью словарной работы.

Основные способы педагогического воздействия на детей:

1. Приучение: детям дается определенный образец поведения, например за столом, во время игры, в разговоре со старшими или ровесниками. Следует не только показать, но и проконтролировать точность выполнения того или иного правила.

2. Упражнение: многократно повторяется то или иное действие, например, правильно взяв нож и вилку в руки, разрезать кусок мяса или колбасы. Следует добиваться осознания ребенком необходимости и разумности такого использования столовых приборов.

3. Воспитывающие ситуации: создают условия, в которых ребенок оказывается перед выбором, например, пользоваться вилок и ножом или одной вилок.

4. Поощрение: проводится различными способами, активизирует дошкольников к обучению, к выбору правильного поведенческого шага.

5. Наказание: применяется крайне редко; наказание, приводящее к боли и физическому страданию, не используют; осуждение воспитателем и другими детьми негативного поступка направлено на возникновение желания поступать хорошо.

6. Пример для подражания: является своеобразным наглядным образцом и необходим ребенку. Им могут быть воспитатель, родитель, знакомый взрослый или ребенок, литературный (сказочный) герой.

7. Разнообразие словесных методов: помогает более осознанному изучению поведенческих правил, но, применяя их, следует избегать скучной морализации и нотации. Рассказ реальной или сказочной истории создает эмоциональное восприятие поведенческих правил.

8. Разъяснение: необходимо не только показать рассказ, но и разъяснить, как и почему следует поступить в той или иной ситуации.

9. Беседа: помогает выяснять уровень знания детьми норм и правил поведения. Ее

разумнее проводить небольшой группой в 5-8 человек, в которой каждый ребенок может высказать свое мнение. Знание возможностей детей для ведения беседы, их взглядов, убеждений и привычек поможет воспитателю правильно ее построить [8]

Литература

1. Штольц Х., Рудольф Р. Как воспитать нравственное поведение? – М., 1986.
2. Макаренко А.С. Соч.т.5. – М., 1951. – с. 404.
3. Курочкина И. Н. Современный этикет и воспитание культуры поведения у дошкольников. – М., 2001.
4. Воспитывать тактичного собеседника. // Дошкольное воспитание. - 1985. № 8.
5. Ерофеева Т. Усвоение дошкольниками правил поведения с товарищами. // Дошкольное воспитание. - 1980.- №10. – с. 11.
6. Е. А. Алябьева. Нравственно-этические беседы и игры с дошкольниками». – М., 2005
Козлова С.А., Куликова Т.А. Дошкольная педагогика. – М., 1998.

РАЗВИТИЕ КОММУНИКАТИВНЫХ СПОСОБНОСТЕЙ ДОШКОЛЬНИКА В ПРОЦЕССЕ ОРГАНИЗОВАННОЙ УЧЕБНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ПО ПРЕДМЕТУ «ДРАМА»

Шикуткина А.М.,
КГКП д/сад«Думан»
Калашникова И.В.
ИП Калашникова

Реалии сегодняшнего дня таковы, что возникает необходимость внедрения в образовательный процесс дошкольника новых форм организационной учебной деятельности, пересмотру и обновлению самой Программы дошкольного воспитания, ее методологической основы. Так, в процессе обновления содержания дошкольного воспитания в рамках образовательной области «Коммуникация» появилась новая организованная учебная деятельность по предмету «Драма». Это полноценное, современное занятие, в процессе которого педагог реализует обучение детей коммуникативным умениям: обогащению словарного запаса, формированию экспрессивной, смысловой и интонационной окраски речи. В основе предмета «Драмы» лежит, прежде всего, использование современных технологий обучения через, театрализованные игры, этюды, диалоги, игры-пантомимы, минутки эмоции, импровизации и пр.

Планируя свою деятельность, педагог должен, в первую очередь, помнить, что в основе дошкольного детства лежит игра. Она помогает открыть заветную дверь в мир детского сознания, фантазий и воображения. Игра учит ребенка доверять миру, осмыслению своего места в нем. С одной стороны, вся жизнь ребенка насыщена игрой, и каждый в ней хочет сыграть свою роль. С другой стороны, это должна быть интересная, яркая, занимательная деятельность, под сопровождением взрослого, потому что мир детства, внутренний мир ребёнка - ключ ко многим волнующим проблемам нашей жизни. Но как это сделать? Как научить малыша играть, брать на себя роль и действовать, коммуницировать? Этому поможет организованная учебная деятельность «Драма» (от греч. drama–действие)- это волшебный край, в котором ребенок радуется, играя, познает мир постоянно, действует и взаимодействует с окружающим миром.

Маленькие дети – замечательные актеры: стоит кому-то из них надеть хотя бы часть какого-либо костюма, как он сразу же входит в образ. Воспитательные возможности предмета огромны: тематика не ограничена и может удовлетворить любые интересы и желания ребенка. Участвуя в ней, дети знакомятся с окружающим миром во всем его многообразии через образы, краски, звуки, музыку, а умело поставленные педагогом

вопросы побуждают думать, анализировать, делать выводы и обобщения. В процессе работы над выразительностью реплик персонажей, собственных высказываний активизируется словарь ребенка, совершенствуется звуковая культура речи, вырабатывается понятийная окраска речи. Исполняемая роль, особенно диалог с другим персонажем, ставит маленького актера перед необходимостью ясно и четко выражать свои мысли. Организованная учебная деятельность предусматривает постоянное перевоплощение, так как дети очень любят в кого-то или во что-то превращаться. При распределении ролей нужно учитывать желание детей. Ребенок должен вживаться в роль, понимать, что чувствует герой, экспрессивно окрашивая ее, а не просто заучить и произнести свои слова монотонно. В дальнейшем, распределяя роли, можно использовать такой игровой момент, как «Я хочу быть этим героем потому, что.....». Научить ребенка искать положительные черты характера, даже в отрицательном персонаже, интонационно и темброво передавая роль (например, образ Лисы в русских народных сказках «Колобок», «Лисичка-сестричка и серый волк»). Этому помогает использование игр с элементами ТРИЗа (игра «Хорошо - плохо»). Очень интересно проходят игры «О чем думает эта маска?» или «Чтобы ты сделал или сказал, если....», «Похвалялись звери», тогда дети продумывают роль и свои монологи, диалоги.

Погружение в творческую среду, через общение с главными героями-мотиваторами и постановка игровой проблемы - самое важное на первом этапе организованной учебной деятельности. Следующий этап предусматривает развитие речевого аппарата через артикуляционную гимнастику, развитие навыков (решение программных задач) осуществляется через этюды, игровые упражнения, в процессе которых предусматривается возможность исследования, манипуляций. Особое внимание в работе необходимо уделить формированию коммуникативных умений: развитию слухового внимания, речевого дыхания, слуха, силы голоса, тембровой окраски речи и др. В нашей педагогической деятельности мы столкнулись с тем, что в настоящее время практически каждый третий ребенок нуждается в коррекции тех или иных речевых нарушений и звукопроизношения. Тут наиболее приемлема будет совместная работа с логопедом, оказывающим педагогу, как консультативную помощь, так и непосредственно действенную с включением в сам процесс проведения организационной учебной деятельности по предмету.

Так, в нашей совместной работе, мы использовали игры:

Развитие слухового внимания: Игра «Солнце или дождик?», игра «Угадай, кто кричит?», игра «Где позвонили?», игра «Угадай, на чем я играю?», игра «Угадай, что делают?», игра «Угадай, что делать?», игра «Угадай, кто идет?» Эти игры, используемые в работе, учат детей переключать слуховое внимание, различать направление звука, определять предмет по звукоподражанию, определять на слух предмет по его звучанию;

Развитие речевого дыхания: Игра «Чья птичка дальше улетит?», игра «Пускание корабликов», игра «Птицеферма», игра «Чей пароход лучше гудит?», игра «Подбери по цвету». Здесь в своей работе мы добиваемся от каждого ребенка развитие речевого дыхания, умения делать длительный, непрерывный, направленный выдох, длительно многократно произносить звук на, выработки плавного речевого выдоха.

Развитие речевого слуха: Игра «Кто внимательный?», игра «Угадай, близко или далеко поезд» Учить детей правильно воспринимать словесную инструкцию независимо от силы голоса, которым ее произносят. Развитие остроты физического слуха.

Развитие силы голоса: Игра «Идите с нами играть», игра « Не разбуди Катю», игра «Громко — тихо», игра «Дует ветер», игра «Кот и мыши», упражнение «Гудок», рассказ «Кто как кричит?». Цель: формировать умения модулировать силу голоса, пользоваться тихим, громким голосом.

Развитие правильного звукопроизношения: Сказка «Поспешили - насмешили», стихотворение А. Барто «Кто как кричит?», рассказ «Песня-песенка», помогает нам

развивать речевой слух и речевую активность, побуждает детей произносить звуки и звукосочетания по подражанию.

Работая с чистоговорками и скороговорками, играя, ребенок обогащает словарный запас, у него сформируется звуковая культура речи, навыки связной речи, расширяется ее интонационный диапазон, вырабатывается дикция. На каждом занятии представлен лексический минимум понятий с учетом трехязычия.

Каждый вид деятельности на занятии – это важный этап, который способствует развитию коммуникативной компетентности, и позволяет наращивать детское умение коммуницировать между собой.

Таким образом, новый предмет «Драма» имеет огромное обучающее и воспитательное значение. У детей формируется уважительное отношение друг к другу. Они познают радость, связанную с преодолением трудностей общения, неуверенности в себе. Увлеченность детей театрализованной игрой, их внутренний комфорт, раскованность, легкое, не авторитарное общение педагога и ребенка, почти сразу пропадающий комплекс «я не умею» - все это удивляет и привлекает. Очевидно, что новый предмет научит детей быть творческими личностями, способными воспринимать новые формы учебного материала, умению импровизировать, выработки такого качества общения, которое помогло бы смело входить в современную жизнь, умело владеть проблемой творчески, без предварительной подготовки, иметь богатый словарный запас, обогащенную тембровой, смысловой и экспрессивной окраской речь.

ЛИТЕРАТУРА

1. Типовая учебная программа дошкольного воспитания и обучения, Астана, 2016.
2. Григорьева Т.С. Программа «Маленький актер»: для детей 5–7 лет. Методическое пособие. – М.: ТЦ Сфера, 2012. – 128 с.
3. Ключева Н.В., Касаткина Ю.В. Учим детей общению: характер, коммуникабельность. Популярное пособие для родителей и педагогов. Изд. «Академия развития», Ярославль.
4. Занятия по театрализованной деятельности в детском саду – М.: ТЦ Сфера, 2009. – 128 с.
5. Мерзлякова С. Театрализованные игры: методическое издание для работников дошкольных образовательных учреждений – М.: ТЦ Сфера, 2012. – 152 с.
6. Хомутова О. В. «Драма»- предмет обновленного содержания дошкольного образования», интернет-статья

ТЕОРЕТИЧЕСКИЕ ОСНОВЫ СОТРУДНИЧЕСТВА СЕМЬИ И ДОШКОЛЬНОГО УЧРЕЖДЕНИЯ В ВОСПИТАНИИ ДЕТЕЙ

Скоробогатова Н.Г.

КГКП ясли-сад «Шанырак»

Абишева К.Х.

КГКП ясли-сад «Алтынай»

Развитие человека, как процесс, детерминировано внутренними противоречиями, психофизическими особенностями индивида; социальными ситуациями, представляющими собой "Особое сочетание внутренних процессов развития и внешних условий" (Божович Л.И.); мерой его собственной активности, направленной на самосовершенствование, участие в деятельности и общении. "Человеческое развитие, — утверждает Б.Г. Ананьев, обусловлено взаимодействием многих факторов: наследственности, среды (социальной,

биогенной, абиогенной), воспитания; собственной практической деятельности человека. Эти факторы действуют не порознь, а вместе на сложную структуру развития.[7]

В документах ООН (Конвенция «О правах ребенка»; Всемирная декларация «Об обеспечении выживания, защиты и развития детей».) семья рассматривается как основная ячейка общества, которая выполняет важные социально-экономические функции, обеспечивает естественную среду для материальной, финансовой и эмоциональной поддержки, необходимой для роста и развития его членов, особенно детей, а также для заботы о престарелых, инвалидах и немощных. Семья остается наиважнейшей средой сохранения и передачи культурных ценностей.

На протяжении всех периодов развития общества функцию воспитания постоянно осуществляла семья. Воспитательная роль семьи основывалась и основывается на инстинктивных стремлениях и действиях человека. Естественность тесной семейной жизни, удовлетворение потребностей, общность интересов старших и младших членов семьи заключают в себе неограниченные и бесценные возможности в воспитании подрастающего поколения. Именно в семье се богатство жизненного опыта, знаний, навыков и умений передавалось от одного поколения к другому, от родителей к детям с помощью живого примера старших, уважения предков и их обычаев.

Семейное воспитание(то же самое — воспитание детей в семье) — общее название для процессов воздействия на детей со стороны родителей и других членов семьи с целью достижения желаемых результатов. Социальное, семейное и дошкольное воспитание осуществляется в неразрывном единстве. Определяющая роль семьи обусловлена ее глубоким влиянием на весь комплекс физической и духовной жизни растущего в ней человека. Семья для ребенка является одновременно и средой обитания, и воспитательной средой. Влияние семьи особенно в начальный период жизни ребенка намного превышает другие воспитательные воздействия. По данным исследований, семья здесь отражает и учреждения образования, и средства массовой информации, общественные организации, трудовые коллективы, друзей, влияние литературы и искусства. Это позволило педагогам вывести довольно определенную зависимость: успешность формирования личности обуславливается прежде всего семьей. Чем лучше семья и чем лучше влияет она на воспитание, тем выше результаты физического, нравственного, трудового воспитания личности. За редким исключением, роль семьи в формировании личности определяется зависимостью: какая семья, такой и выросший в ней человек.

Эта зависимость давно используется на практике. Опытному педагогу достаточно посмотреть и пообщаться с ребенком, чтобы понять, в какой семье он воспитывается. Точно так же не составляет труда, пообщавшись с родителями, установить, какие в их семье вырастают дети. Семья и ребенок — зеркальное отражение друг друга.[9]

Важный фактор становления личности - осознание себя как представителя определенного пола и овладение соответствующим ролевым поведением. Ученые называют это формированием психологического пола и отмечают особую роль семьи в данном процессе. Ребенок видит пример поведения родителей, их взаимоотношений, трудового сотрудничества, строит свое поведение на основе подражания, сообразуясь со своим полом.[4]

Если семья так сильно влияет на процессы и результаты становления личности, то, естественно, именно семье должны уделять первостепенное значение общество и государство в организации правильного воспитательного воздействия. Крепкие здоровые,

духовные семьи — мощное государство. Семья стоит у колыбели формирования личности в самом прямом смысле, закладывает основы отношений между людьми, формирует ориентации на всю оставшуюся трудовую и социальную жизнь человека. Очень важно, чтобы воспитание ребенка в семье отвечало тем требованиям, которые предъявляет человеку общество.[9]

Большинство семей сознает свою ответственность перед обществом за воспитание детей. Но еще не во всех семьях детей воспитывают правильно. Это объясняется различными причинами: незнанием родителями основ педагогики, недостаточным культурным уровнем части семей, влиянием пережитков прошлого. Немалое значение имеют трудности в установлении между отцом и матерью ребенка единства воспитательных воздействий, наличие которых чрезвычайно важно для полноценного развития ребенка, формирования его личности.[3]

За тысячелетнюю историю человечества сложились две ветви воспитания подрастающего поколения: семейное и общественное. Каждая из этих ветвей, представляет собой социальный институт воспитания, обладает своими специфическими возможностями в формировании личности ребенка.

Издавна ведется спор, что важнее в становлении личности: семья или общественное воспитание (детский сад, школа, другие образовательные учреждения). Одни великие педагоги склонялись в пользу семьи, другие отдавали пальму первенства общественным учреждениям.

Так, Я.А. Коменский назвал материнской школой ту последовательность и сумму знаний, которые получает ребенок из рук и уст матери. Уроки матери - без перемен в расписании, без выходных и каникул. Чем многообразнее и осмысленнее становится жизнь ребенка, тем шире круг материнских забот. Я.А.Коменскому вторит другой педагог-гуманист И. Г. Песталоцци: семья - подлинный орган воспитания, она учит делом, а живое слово только дополняет и, падая на распаханную жизнью почву, оно производит совершенно иное впечатление. А вот социалист-утопист Роберт Оуэн считал семью одним из зол на пути формирования нового человека. Его идея о необходимости исключительно общественного воспитания ребенка с ранних лет активно воплощалась в нашей стране с одновременным низведением семьи до положения «ячейки» с «отсталыми» традициями и обычаями. В течение многих лет словом и делом подчеркивалась ведущая роль общественного воспитания в формировании личности ребенка.

Между тем современная наука располагает многочисленными данными, свидетельствующими о том, что без ущерба для развития личности ребенка невозможно отказаться от семейного воспитания, поскольку его сила и действенность несравнимы ни с каким, даже очень квалифицированным воспитанием в детском саду или школе.[4]

Типичным для современной семьи является стремление сочетать семейное воспитание с общественным, правильное понимание воспитательных функций общественных учреждений. Единство в воспитании, осуществляемое детским садом и семьей, обеспечивает определенную системность работы организма ребенка, выработку динамических стереотипов. При этом более успешно формируются нравственные чувства и представления ребенка, более прочными становятся навыки и привычки поведения, организованнее, целенаправленнее и радостнее его деятельность. Воспитательный процесс проходит с меньшими трудностями, ребенку гораздо легче овладевать установленными нормами, правилами.[3]

В толковом словаре Ожегова слово сотрудничать означает принимать участие в общем деле, работать вместе.

Сотрудничество дошкольного учреждения и семьи предполагает наличие у родителей ответственности, а у воспитателей – семейной центрированности педагогической деятельности, основанной на рассмотрении ребенка только в контексте семьи. Основной путь налаживания такого сотрудничества – организация образовательного взаимодействия, результатом которого станет реализация целей и принципов личностно ориентированного образования дошкольников.

В программе воспитания и обучения в детском саду подчеркивается, что перед педагогическим коллективом дошкольных учреждений стоит задача распространять среди родителей педагогические знания, повседневно помогать семье правильно воспитывать детей, пропагандировать лучший опыт воспитания.

Совместная работа детского сада и семьи строится на следующих основных положениях, которые определяют содержание, организацию и методику этой работы:

1. Единство в работе детского сада и семьи по воспитанию детей. Оно достигается в том случае, когда цели и задачи всестороннего воспитания хорошо известны и понятны не только воспитателям, но и родителям, когда родители знакомы с основным содержанием, методами и приемами воспитания маленьких детей и в известной мере овладели ими.

2. Взаимное доверие во взаимоотношениях между педагогами и родителями, понимание нужд и интересов ребенка и своих обязанностей как воспитателей; укрепление авторитета педагога в семье и родителей в детском саду. Установление правильных отношений на основе доброжелательной критики и самокритики.

3. Взаимопомощь в совместной работе по воспитанию дошкольников. Детский сад повседневно и разнообразными путями помогает родителям в воспитании детей. В свою очередь отцы и матери помогают детскому саду в многообразной воспитательной и хозяйственной работе, заботясь тем самым о воспитании не только своего ребенка, но и других детей.

4. Изучение лучшего опыта семейного воспитания, пропаганда его среди широкого круга родителей, использование в работе детского сада положительных методов семейного воспитания (в подходе к отдельным детям и др.).

5. Использование разнообразных форм работы детского сада с семьей в их взаимосвязи: ознакомление с жизнью детей дома, в семье; педагогические беседы с родителями и другими членами семьи, консультации; групповые и общие родительские собрания; конференции, лектории, родительские университеты, вечера вопросов и ответов, устные журналы, наглядные формы педагогической пропаганды.

Индивидуальные и коллективные формы работы с родителями дополняют друг друга. Ежедневное общение воспитателя с отцом или матерью ребенка создает большие возможности для индивидуальной работы, для укрепления связи между семьей и детским садом.

6. Систематическое по определенному плану осуществление связи детского сада с родителями в течение всего года с учетом задач и содержания воспитательно-образовательной работы с детьми.

7. Привлечение актива родителей (родительский комитет), общественности к деятельности дошкольного учреждения, работе с семьями.[3]

Дошкольными учреждениями накоплен значительный опыт организации сотрудничества с родителями в целях повышения эффективности нравственного, трудового, умственного, физического, художественного воспитания и развития детей. Воспитатели детских садов, методисты постоянно совершенствуют содержание и формы этой работы,

стремясь добиться органичного сочетания воспитательных воздействий на ребенка, обеспечить всестороннее развитие личности.[1]

Таким образом, ребенок, получая первичную социализацию в семье, приобретает в дошкольном учреждении опыт: общения со сверстниками, сотрудничества с другими детьми и взрослыми, самостоятельной деятельности. Возможность заниматься гимнастикой, музыкой, изобразительным искусством и т. п. Воспитание в семье и работа педагогов в дошкольном учреждении дополняют друг друга, в результате чего ребенок получает гармоничное развитие.

Список использованной литературы

1. Гуз А.А. Взаимодействие дошкольного учреждения и семьи: пособие для педагогов учреждений, обеспечивающих получение дошкольного образования/ Мозырь: ООО ИД «Белый Ветер», 2007.
2. Нетрадиционные формы взаимодействия дошкольного учреждения с семьей / Т. С. Лобанок. – 2-е изд. – Мозырь: ООО ИД «Белый Ветер», 2005.
3. Пралеска, №2, 2008// Семья и дошкольное учреждение: взаимодействие в интересах ребенка.
4. Ребенок в детском саду, №2, 2005// Мир общения ребенка Л.А. Пенькова, Т.И. Самофалова, Г.М. Каратаева.
5. Арнаутова Е.П. Планируем работу с семьей. // Управление ДООУ 2005г., № 4. – 66с.
6. Козлова С.А. «Я – человек» Программа социального развития ребёнка. М. «Школьная пресса». 2005 г.
7. Свирская Л. Шпаргалки для родителей // Детский сад со всех сторон. 2002 – 147с.
8. Свирская Л. Шпаргалки для родителей // Детский сад со всех сторон. 2006 – 147с.
9. Хабибуллина Р.Ш. «Система работы с родителями воспитанников. Оценка деятельности ДООУ родителями» // Дошкольная педагогика 2007г., №7. – 70с.